

# القرآن الكريم

## وترجمة معانيه إلى لغة الهوسا

ترجمة فضيلة الشيخ: أبو بكر محمود جومي  
عضو المجلس التأسيسي برابطة العالم الإسلامي

وراجعها الأستاذ: محمد أنوا آدم ديكو

المتخصص في علوم لغة الهوسا، ونائب مدير المكتبة في جامعة أحمد بيلو في نيجيريا

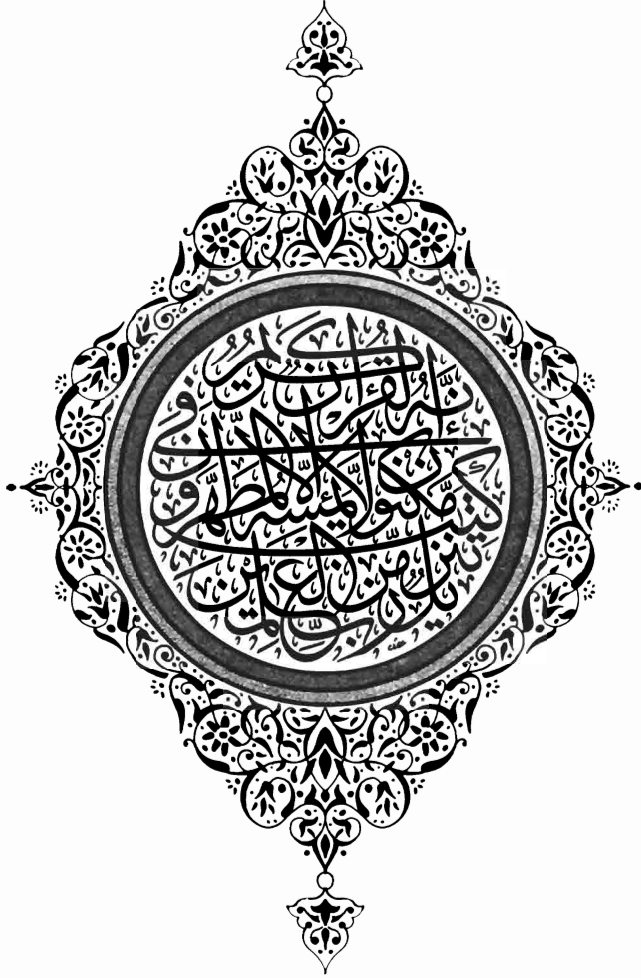
الْبَيْتُ الْأَكْبَرُ

وَتَرْجَمَةٌ مَعْنَانِيَّةٌ إِلَى

لُغَةِ الْهُوسَا



إِنَّا نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَنَافِثُونَ



تَدْرَبُ بِالْأَمْرِ بِطَبَاعَةِ هَذَا الْمَصْحُوفِ الشَّرِيفِ وَرِجْمَةِ مَعَانِيهِ  
حَاضِرًا لِمَوْلَانَا الشَّرِيفِ الْإِمَامِ الْهَادِي عَزَّ وَجَلَّ وَالْعَزِيزِ الْكَرِيمِ  
مَلِكِ الْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

# بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## مقدمة

بسم الله الرحمن الرحيم والحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم الذي أرسل سيدنا محمداً ﷺ بالكتاب المبين هدى للناس والجان. لقد فاز من استجاب دعوته ونحاه من أعرض عنه في الدنيا والآخرة.

وبعد فلما رأينا أن الإسلام ينتشر فهمه والمسلمين في ازدياد في حين بعد آخر وأصبح المسلمون في حاجة إلى تعلم مبادئ الإسلام في بلادنا خاصة وفي غربى أفريقية عامة، ورأينا أن أكثرهم لا يستطيعون فهم اللغة العربية بسهولة ومع أن أكثر سكان تلك البلاد يتكلمون بلغة الهوسا وهي اللغة السائدة فيها مع قلة المعرفة باللغة العربية التي نزل بها القرآن الكريم لعدم الاهتمام لما صار الناس في هذه الأزمنة من قلة التوجيه إلى طلب العلم. وأصبح الأمر واجباً دينياً على رابطة العالم الإسلامي أن تبذل جهودها في ترجمة تفسير القرآن الكريم إلى لغة الهوسا ليعم جميع المسلمين النفع من ذلك الجهد العميم. ويفسح لهم باباً في تعلم مبادئ الإسلام على ما أنزله الله به يسير وسهولة فقمنا أولاً بترجمة تفسير الآيات في جزءين: جزء تبارك وجزء عم لأنهما أكثر ما يقرأ عند المبتدئين في الصلاة وغيرها. وبعد ذلك بعون الله تعالى أتممنا ترجمة تفسير القرآن كله في عام ١٩٧٩ م وقيل أن نبدأ كل سورة من سور القرآن حاولنا أن نبين موضوعها الرئيسي لما تضمنته السورة ليكون دليلاً للقارئ ومرشداً له لفهم السورة والآيات التي يقرؤها والمناسبات فيها وأسباب تكرار القصص في السور. وبعد هذه الترجمة بعون الله تعالى ستقوم بترجمة بعض كتب التفسير إلى لغة الهوسا.

وفي هذه الترجمة التي أمامنا يوجد ثلاثة أمور كلها مفيدة للقارئ: الأول دليل للقارئ لمعرفة أماكن الوقوف. والثاني جعلنا في آخر هذه الترجمة قاموساً لمعرفة معاني الكلمات وأماكنها في آيات المصحف. والثالث الفهارس على الترتيب الأبجدي. وهناك زيادات أخرى منها إرشاد القارئ إلى كيفية المدود وبيان أماكن الوقوف بالنسبة للحروف اللاتينية. ولقد قمنا بهذا العمل في خلال سبع سنوات وتم بعون الله تعالى ووجد قبولاً لدى الجميع في أول وهلة عند طباعتنا لهذه الترجمة.

وكما يعرف كل منا أن هذه الترجمة هي الترجمة الأولى من نوعها: إذا فلا بد لها من قراء على النحو التالي وذلك أنه سيوجد من يقرأها ليطالع على الأخطاء حتى يجد مكاناً للطعن فيها كما يوجد من يقرأها بحسن النية لتصحيح ما يراه غير مناسب. ومع ذلك فكلاهما قدم مساعدة لا يستهان بها وقد أصبح هذا العمل خيراً للأمة الإسلامية عامة ولي خاصة فالله تبارك وتعالى المسؤول أن يجازي الكل بخير وأن يصلح نياتنا لقبول الحق من أين جاءنا.

وأقدم شكري لمن قاموا بمساعدتنا في هذه الترجمة في مجال التصحيح وفي مجالات أخرى فمن هؤلاء الأشخاص أبو بكر عثمان الثالث (صكتو) والأستاذ أحمد بلو ابن والي ولاية كاسنا لما قام به من قراءة الترجمة وتصحيحها. والأستاذ محمد انوا ديكو ابن الحاج آدم باكو ديكو من بلد زاربا بما قدمه من مساعدة جلية في قيامه بقراءة الترجمة وتصحيح الأخطاء وجعل في آخر الكتاب القاموس للكلمات لتسهيل الحصول على معاني الآيات والكلمات. لقد قام بهذا العمل الجليل في مدة ستين. جزاه الله خيراً في الدنيا والآخرة.

وأخيراً نسأل الله أن يجعل عملنا هذا جميعاً خالصاً لوجهه الكريم ويغفر لنا جميعاً ويكون عملنا هذا دليلاً على إعلاء كلمة الله ونشر دينه في هذه البلاد (غربى أفريقية) ويميزنا في الدنيا والآخرة ويجعل الجنة مأوانا مع الذين أنعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين.

أمين.

أبو بكر محمود جومى



# بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## Gabatarwa

Yabo da godiya su tabbata ga Allah Mai girma, Mai rahama, Mai jin kai, Ubangijin halittu, Wanda Ya aiko shugabanmu Muhammad, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, da littafinSa mai bayani domin ya shiryar da mutane da aljannu game da shi. Wanda ya karɓi kiransa ya yi aiki da abin da ya kawo masa, shi ne mai arziki a duniya da Lahira, kuma wanda ya kafirce masa, ga bin son zuciyarsa, shi ne tãbaãbe.

Bayan haka, lokacin da ya zamana adadin Musulmi na faruwa kullum a fasarmu, Afirka Ta Yamma, faruwa mai tsananin yawa, kuma mafi yawan Musulminta suna magana da harshen Hausa ne, kuma ba kowane Musulmi ke iya koyon Larabci ba, saboda halayen da duniya take ciki yanzu, Kungiyar Rābidatul Ālam el-Islāmi ta ga ba makawa ga bukatar a yi tarjamar ma'anonin Alkur'ani mai girma da littafan addini na Larabci, a cikin harshen Hausa, don amfanin ya haɗa dukan Musulmi, su koyi addininsu kamar yadda Allah Ya saukar da shi, don su sami babban rabo.

Mun fara tarjamar tun farko da juzu'i na ɗaya na Tabaraka da Amma, domin shi ne mafi yawan mutane ke tsayawa a kai don karatun sallarsu. Da sannu, kuma da yardar Allah, muka kammala tarjamar Alkur'ani gaba ɗaya, wanda aka wallafa shi cikin 1979.

A kowane farkon sura ana bayar da tafaitaccen bayanin abin da ta kunsu ko take karantarwa domin mai karatu ya ji saufin gane ma'anonin ayoyin surar da dangantakarsu.

In Allah Ya so za mu bi bayan wannan da tarjamar littafan tafsirai cikin harshen Hausa.

A wannan wallafar an sami farin abubuwa uku: akwai jagora ga mai karatu, inda aka yi bayanin ina ake tsayawa. Sai kuma faramin farus ɗauke da kalmomin da ke bukatar fassara. Abu na uku shi ne fihirisa cikin tsarin abacada.

Kamar yadda aka yi a shiri na farko, a wannan ma an ci gaba da nuna alamar jan sauti a ajamin boko.

Bayan shekara bakwai na hidimar bugawa ta farko, wannan aiki ya sami karɓuwa ga hannun mutane, kuma sun ba da taimako mai yawa wajen gyara shi zuwa ga wannan matsayi. Akwai wanda ya karanta da niyyar alheri, kuma akwai wanda ya karanta da niyyar sũka, amma su duka sun gamu a kan abin da ya zama alheri ga Musulmi. Allah Ya sãka ma dukansu da alheri.

Akwai mutane da dama da suka taimaka wajen shirya tarjamar nan. Da farko dai muna miƙa godiyarmu don goyon bayan da muke samu daga Abubakar III (Sokoto). Sai kuma Malam Ahmad, ɗan Wālin Katsina, Malam Bello, wanda ya taimaka fwarai da karanta abin da ya sawwaka.

Malam Inuwa Diko, ɗan Alhaji Adamu B. Diko na Zaria, ya ɗauki nauyin tsara dukan wannan aiki a cikin layi kuma ya tsara jagorar karatu, farus da fihirisa don taimakon mai karatu ga fahimtar kalmomi masu wuya da neman ayoyin da suka shafi hukunƙe-hukunƙe dabam-dabam a cikin surori dabam-dabam ta hanya mai sauƙi. Ya ɗauki nauyin wannan aiki a cikin shekara biyu. Allah Ya sãka masa da irin sakamakon waƙanda suka tsayu ga aiki na gina addinin Allah.

Muna fata Allah Ya karɓi aikinmu gaba ɗaya, ya zama sanadin ɗaukakar addinin Musulunci a wannan fasa, mu kuma Ya saka mana da alheri, mu da duk wanda ke yin aiki domin Allah. Allah Ya sa aikinmu ya zama sanadin shigarmu Aljanna, a Lahira, tare da manyan mutanen da Ya yi wa ni'ma, daga Annabawa da siddikai da shuhada'u da kuma salihai.

Amin.

Abubakar Mahmud Gumi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين محمد وعلى آله وصحبه

أجمعين ... أما بعد :

فتحقيقاً لتوجيهات خادَم الحرمين الشريفين حفظه الله في العناية بكتاب الله الكريم توثيقاً وطباعة والعمل على تيسير نشره وانتشاره بين أيدي المسلمين وتفسير معانيه باللغات الأجنبية واعتبار تلك التوجيهات أسمى الغايات والأهداف المرسومة لمجمع خادَم الحرمين الشريفين الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة .

وبناء على التعاون بين كل من الأمانة العامة لمجمع خادَم الحرمين الشريفين الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة والأمانة العامة لرابطة العالم الإسلامي في استقطاب علماء التفسير في البلدان الإسلامية لترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغات الأجنبية وذلك للحاجة إلى طرح تلك المعاني إلى جميع اللغات التي يتحدث بها المسلمون حتى لا تنحصر تلاوته في تعبد فقط دون فهم لمعانيه .

وإيماناً بقوله تعالى : ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ﴾ .. وشعوراً بواجب المساهمة الإسلامية .. يسعدنا أن نقدم هذا المصحف الشريف بترجمة معانيه إلى اللغة الهوساوية الذي أمر بطباعته خادَم الحرمين الشريفين وناشر كتاب الله المجيد الملك فهد بن عبدالعزيز آل سعود حفظه الله والتي قام بترجمتها فضيلة الشيخ أبي بكر محمود جومى عضو المجلس التأسيسي لرابطة العالم الإسلامي إلى لغة الهوسا .. وقد استغرقت الترجمة ما يزيد على سبع سنوات (١٣٩١-١٣٩٩هـ) وقد قام بعون الله الأستاذ محمد أنوا آدم ديكو المتخصص في علوم لغة الهوسا ونائب مدير المكتبة في جامعة أحمد بيلو في نيجيريا بمراجعة التصحيحات اللازمة ووافقت عليها رابطة العالم الإسلامي .

والله الهادى إلى سواء السبيل ،،،



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

Wannan Alkur'āni yana shiryarwa ga abin da yake mafi kyau kuma madaidaici.

Muna farawa da ambaton sunan Allah Mai gamammen jin kai a nan duniya, Mai keɓantaccen jin kai gobe Kiyama.

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai tsira da aminci su tabbata ga Shugaban Manzanni Muhammadu, da 'yan 'uwansa muminaɪ.

Bayan haka, akan mu tabbatar da manufar mai kula da masallatai masu alfarma guda biyu ta kula da Littafin Allah Mai Girma da son sawwakeɓar fahimtarsa a cikin harshe daban-daban don haka aka damka wannan aiki a hannun masu buga Alkur'āni Mai Girma a wuri da aka tånada musamman na Sarki Fahad don buga Kur'āni Mai Girma a Madinatul Munawwara garin Manzo.

Tare da haɗin guiɓar Ma'aikatar wuri da aka tånada don buga Alkur'āni Mai Girma a Madinatul Munawwara, da kuma Kungiyar haɗin Kan Musulmin Duniya, sai suka zaɓo malaman tafsiri daga fasashen Musulunci daban-daban don su fassara ma'anonin Alkur'āni Mai Girma cikin harussa daban-daban don abin ya yaɗu.

Sabo da ĩmāni da maganar Allah Maɗaukaki da ya ce, "Lalle, Mūminnai yan'uwa ne." Kuma sabo da wajabcin taimakon jūna a cikin Musulumci, yanā faranta rāyukan mu, mu gabātar da wannan Alkur'āni Mai Girma a cikin tarjamar ma'anoninsa a cikin lugar Hausa, wanda Mai kula da Masallatia biyu māsu alfarma yā yi umarni da bugashi, kuma Mai wātsa Littafen Allah Mai Girma, Sarki Fahad Dan Abdul Azeez Āli Sa'ūd, Allah ya tsare shi, wanda Sheikh Abūbakar Mahmoud Gumi, dan majalisar asali ta Rābīdatul Ālamil Islami, ya fassara a cikin harshen Hausa. Lalle, wannan aiki, na tarjamar, ya ɗauki shēkaru bakwai (1391-1399 H). Kuma da taimakon Allah, Mallam Muhammad Inwa Ādamu Dikko, wanda ya keɓanta da sannan lugar Hausa, kuma mataimakin Shugan Lābararen Jami'ar Ahmad Bello, a Nigeria, ya tsayu da gyaran kurākuran māsu bugāwa. Kuma Jam'iyyar Rābīdatul Ālamil Islami (ta duniya) ta yarda da dukan aikin.

Allah ne Mai Shiryarwa zuwa ga tafarki madaidaici.

# مصحف الملائكة النبوية

هذا المصحف الشريف وترجمته معانيه هدية من خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود  
وقفه يوقد نورا لا يخبو أبدا



مجمع جلاله الخميني الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود  
طباعة المصحف الشريفين



**ALKUR'ĀNI DA AKA BUGA CIKIN  
MADĪNA GARIN MANZO.**

Wannan Alkur'āni Mai Girma Da Tarjamar Ma'anoninsa kyauta ne daga Mai kula da Masallatai biyu masu alfarma,  
Sarki Fahd Dan Abdul Azeez. Bā ya halatta a sayar da shi, dōmin wakafi ne domin Allah Mai Girma.



Wuri Da Aka Tānada Musamman  
Don Buga Alkur'ani Mai Girma Na Mai Kula  
Da Masallatai Biyu Masu Tsarki Sarki Fahad.

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ  
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ  
الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ  
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ  
عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ  
وَلَا الضَّالِّينَ





سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الَّذِي ذُرِّيَّتًا لَّا يُرَبِّیْهِمْ  
لِلْمُتَّقِیْنَ ۝ الَّذِیْنَ یُؤْمِنُونَ بِالْغَیْبِ وَیُصَلُّونَ الصَّلٰوةَ  
وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ یُسْقُونَ ۝ وَالَّذِیْنَ یُؤْمِنُونَ بِمَا اُنزِلَ  
اِلَیْكَ وَمَا اُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ یُوقِنُونَ ۝  
اُولٰٓئِكَ عَلٰی هُدًی مِّنْ رَبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ  
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝



Āyōyinta 7 ne. Ana kiran ta Uwar Littafi dōmin ta tāra ilmin da yake a cikin Alkur'āni a dunnule. Basmala a cikinta take ga kirā'ar Asim, ruwāyar Hafs, amma banda ga kirā'ar Warsh.

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

2. Godiya ta tabbata ga Allah, Ubangijin halittu;

3. Mai rahama, Mai jin kai;

4. Mai nuna Mulkin Rānar Sakamako.

5. Kai muke bauta wa, kuma Kai muke neman taimakonKa.

6. Ka shiryar da mu ga hanya madaidaiciya,

7. Hanyar waƙanda Ka yi wa ni'ima, ba waƙanda aka yi wa fushi ba, kuma ba batattu ba<sup>(1)</sup>.

(1) Da cewa Ubangijin halittu ya tara ilmin tauhidi na Ilāhiyya da Rububiyya, Mai rahama ya tāra dukan rahamar dūniya da rāyarwa da matarwa da ciyarwa da shāyarwa da tufātarwa. Mai jin kai yā tāra ni'imar dūniya mai dōgēwa zuwa Lāhira kamar imāni da na Lāhira. Mai mallaka ko Mai nūna mulkin rānar sakamako, yā haɗa dukan wa'azi. Kai muke bautā wa kuma Kai muke nēman taimako, ya tāra tauhidin Ilāhiyya da ibāda amaliyya ko kauliyya. Hanya madaidaiciya, tā haɗa dukan shari'a da hukunƙe-hukunƙe. Waƙanda aka yi wa ni'ima, yā tāra dukan tārihin mutānen kirki. Waƙanda aka yi wa fushi, yā tāra dukan tārihin māsu tsaurin kai. 'Batattu, yā tāra tārihin dukan mai aiki da jāhilci ko bata.



Tana karantar da kira zuwa ga addīni da yadda ake ginin s̄abuwar al'umma daga mutāne daban-daban, na Jāhiliyya.

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. M̄.

2. Wancan ne Littāfi, bābu shakka a cikinsa, shiriya ne ga m̄asu taƙawa. <sup>(1)</sup>

3. Waƙanda suke yin ĩmāni game da gaibi, kuma suna tsayar da salla, kuma daga abin da Muka arzuta su suna ciyarwa;

4. Kuma waƙanda suke yin ĩmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka, da abin da aka saukar daga gabāninka, kuma game da Lāhira suna yin yaƙīni.

5. Waƙannan suna kan shiriya, daga Ubangijinsu, kuma waƙannan su ne m̄asu cin nasara.

(1) Yā sifanta Littāfi; watau Alkur'āni da kamāla ya ce “wancan” maimakon “wannan” dōmin m̄asu son su yi aiki da shi, su ne m̄asu taƙawa. Taƙawa na da sharuƙfa biyu, su ne ĩmāni da aiki da abin da manzancin Annabi Muhammadu ya kunsu. Sa'an nan mutāne a farkon Musulunci ko a inda Musulunci yake s̄ābo, sun kasu kashi huƙu. Kashi na farko sū ne m̄asu taƙawa waƙanda aka faɗi sifōfinsu a nan.

6. Lalle ne, waġanda suka kā-firta<sup>(1)</sup> daidai ne a kansu, shin kā yi musu gargadī kō ba ka yi musu gargadī ba, ba zā su yi īmāni ba.

7. Allah Ya sa hātimi a kan zu-kātansu, da a kan jinsu, kuma a kan ganin su akwai wata yāna; kuma suna da wata azāba mai girma.

8. Kuma akwai daga mutāne wanda<sup>(2)</sup> yake cewa: “Mun yi īmāni da Allah kuma da Yinin Lāhira,” alhāli kuwa sū bā mūminai ba.

9. Suna yaudarayya da Allah da waġanda suka yi īmāni, alhāli bā su yaudarar kōwa fāce kansu, kuma bā su sakankancēwa!

10. A cikin zukātansu akwai wata cūta; sai Allah Ya fāra musu wata cūta, kuma suna da azāba mai raġadī sabōda abin da suka kasance suna yi na ġarya.

11. Kuma idan aka ce musu: “Kada ku yi ġarna a cikin ġasa,” sukan ce: “Mū māsu kyautatawa kawai ne”!

12. To, lalle ne su, sū ne māsu ġarna, kuma amma bā su sansan-cewa.

13. Kuma idan aka ce musu: “Ku yi īmāni kamar yadda mutāne

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ  
أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

حَتَّمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى  
أَبْصَارِهِمْ غَشَوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَأَمَّنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ  
الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَأَمَّنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ  
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا  
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا  
إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَأَمِنُوا كَمَا ءَأَمَّنَ النَّاسُ

(1) Kashi na biyu daga cikin jama'a sū ne kāfiran da suka dōge a kan kāfircinsu, bābu wani gisshi kuma Allah Yā san bā zā su musulunta ba.

(2) Kashi na uku su ne munāfukai da suka bayyana Musulunci da bāki amma zūciyarsu tanā a kan kāfirci.

suka yi ʾīmāni”, sukan ce: “Zā mu yi ʾīmāni ne kamar yadda wāwāye suka yi ʾīmāni?” — To, lalle ne su, sū ne wāwāye, kuma amma bā su sani.

14. Kuma idan sun haɗu da waɗanda suka yi ʾīmāni, sukan ce: “Mun yi ʾīmāni.” Kuma idan sun wōfinta zuwa ga shaidānunsu,<sup>(1)</sup> sukan ce: “Lalle ne, muna tāre da ku: Mu māsu izgili kawai ne.”

15. Allah Yana yin izgili<sup>(2)</sup> gare su kuma Yana taimakon su a cikin batarsu, suna dīmuwa.

16. Waɗannan su ne waɗanda suka sayi ɓata da shiriya, sai fataucinsu bai yi rība ba, kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

17. Misālin<sup>(3)</sup> shi ne kamar misālin wanda ya hūra wuta, to, a lōkacin da ta haskake abin da yake gēfensa (na abin tsōro), Allah Ya tafi da haskensu, kuma Ya bar su a cikin duffai, bā su gani.

18. Kurāme, bēbāyen makāfi, sabōda haka bā su kōmōwa.

قَالُوا اتُّؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ  
السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا الْقَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا  
خَلَوْا إِلَىٰ شِيَطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ  
مُسْتَهْزِءُونَ ﴿١٤﴾

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ  
يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا  
رَبِحَتْ بِحَدِيثِهِمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْفَدَ نَارًا فَلَمَّا  
أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ  
وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

صُمُّ بُكْمٌ عُمَىٰ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

(1) Kashi na huɗu su ne Yahudāwa waɗanda suke sun san gaskiyar annabcin Muhammadu da manzancinsa, amma hāsada ta hana su su bi shi, sunā kōkārīn ɓata abin da ya zo da shi ta hanyar jēfa shibhōhi a ciki, dōmin su kange mutāne daga shigarsa. Sabōda haka aka ce musu shaidānu. Duk wanda ya san gaskiya amma kuma ya yi girman kai daga binta, to, shi ne shaidān, daga aljannu kō daga mutane.

(2) Allah Yanā mayar masu da sakamakon izgilinsu.

(3) Allah Yā bayyana misālin munāfuki da misālai biyu, na farko, kamar mutum a cikin duhu, yanā kēwaye da abūbuwan ban tsōro bai sani ba, sai ya hūra wuta, ta yi haske ya ga abūbuwan na ban tsōron sa’an nan wutar ta mutu, ta bar shi a cikin duhu, sai tsōron ya hauhawu a kansa. Haka munāfuki yake a bāyan ya yi ikrārī da Musulunci, a kullum yanā cikin tsōron abin da zā a ce a kansa. Ana sifanta hasken wuta da hasken imāninsa. Bayan hasken ya tafi, sai ya zama kurma, bēbe makāho, sabōda haka bā su māgantuwu.

19. Ko kuwa kamar girgije mai zuba<sup>(1)</sup> daga sama, a cikinsa akwai duffai da tsāwa da walkiya: Suna sanyāwar yātsunsu a cikin kunnuwansu daga tsāwarwakin, dōmin tsōron mutuwa. Kuma Allah Mai kēwayewa ne ga kāfirai!

20. Walkiyar tana yin kusa ta fizge gannansu, ko da yausha ta haskakā musu, sai su yi tafiya a cikinta, kuma idan ta yi duhu a kansu, sai su yi tsaye. Kuma dā Allah Yā so, sai Ya tafi da jinsu da gannansu. Lalle ne Allah a kan dukan kōme Mai ikōn yi ne.

21. Yā kū mutāne! Ku bauta<sup>(2)</sup> wa Ubangijinku, Wanda Ya halicce ku, kū da waƙanda suke daga gabāninku, tsammāninku, ku kāre kanku!

22. Wanda Ya sanya muku ƙasa shimfiɗa, kuma sama gini, kuma Ya saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya fitar da abinci daga 'ya'yan itāce game da shi, sabōda ku. Sabōda haka kada ku sanya wa Allah wasu kishiyōyi, alhāli kuwa kuna sane.

23. Kuma idan kun kasance a cikin shakka daga abin da Muka

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ  
وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصْدِعَهُمْ فِي إِذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ  
حَذَرًا الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطِفُ أَبْصَرَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ  
مَشْوَاهُ فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ  
لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ إِنَّا اللَّهُ عَلَى كُلِّ  
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَعْبُدُوا رَبَّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ  
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً  
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ  
رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ  
تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا

(1) Misāli na biyu munāfukai sunā kamar matafa a cikin jēji da dare, ruwa kuma ya same su a cikin duhu, ba su iya mōtsāwa sai da walkiya, watau āyar da suke so, kuma ga jin tsōron tsāwa; watau bayānin halāyensu a cikin Alƙur'āni, bā su son su ji, har sunā sanya kānun yātsunsu sunā tōshe kunnuwansu, dōmin kada su ji. Ganin ido da basīra da jin kunne da na hankali duk ɗaya suke, Allah Yana iya karɓe su ya bar su a cikin ɗimuwa.

(2) Bāyan ya gama faɗin kasusuwan mutāne da sifōfinsu, sai kuma ya kira su gabā ɗaya zuwa ga bauta Masa, Shi kaɗai. Ma'anar bauta Masa Shi kaɗai, kōwa ya ajiye al'āɗarsa, ya koma ga hukuncin Allah kawai; umurni kō hani. Wanda ya bi wani hukunci na al'āɗarsa, ya bar abin da Allah Ya ce, to, shi ya sanya wa Allah kishiya ke nan.

sassaukar ga BāwanMu, to, ku zō da Sūra guda daga misalinsa (Alkur’āni). Kuma ku kirāwo shaidunku,<sup>(1)</sup> baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.

24. To, idan ba ku aikata (kāwo Sura) ba, to, bā zā ku aikata ba. Sabōda haka ku ji tsōron Wuta wadda makāmashinta mutāne da duwātsu ne, an yi tattalinta dōmin kāfirai.

25. Kuma ka bāyar da bishāra ga waɗanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyuka na fwarai, cēwa lalle ne, suna da gidājen Aljanna, kōramu nā gudāna daga farkashinsu. Ko da yaushe aka arzuta su da abinci daga wasu ‘ya’yan itāce daga gare su,<sup>(2)</sup> sai su ce: “Wannan shi ne aka arzuta mu da shi daga gabānin haka.” Kuma a jē musu da shi yana mai kama da jūna. Kuma sunā da, a cikinsu, mātān aure māsu tsarki, kuma su, a cikinsu madawwama ne.

26. Lalle ne, Allah bā Ya jin kunyar Ya bayyana wani misāli, kōwane iri ne, sauro da abin da yake bisa gare shi. To, amma waɗanda suka yi imāni, sai su san cewa lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinsu, kuma amma waɗanda suka kāfirta, sai su ce: “Mēne ne

سُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ ۚ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّن دُونِ  
اللَّهِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي  
وَقُودَهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

وَبَشِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
أَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرٍ رِزْقًا قَالُوا  
هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا  
وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا  
خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

﴿٢٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي ۚ أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا  
بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا  
فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ  
كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا

(1) Gumākanku su taimake ku fēra sura mai kama da Alkur’āni wajen fasāha da tsāri da kāwo asirai. An ce wa gumaka shaidu dōmin sunā cēwa su ne za su yi musu shaida a Rānar Kiyāma, kuma su cēce su, kuma ko da yaushe suna tāre da su.

(2) Gōnaki kō gidājen Aljanna.



Allah Ya yi nufi da wannan<sup>(1)</sup> ya zama misāli?" Yana batar da wasu māsu yawa da shi, kuma Yana shiryar da wasu māsu yawa da shi, kuma bā Ya batarwa da shi faċe fasiċai.

27. Waċanda suke warware alkawarin Allah daga bāyan ċulla shi, kuma su yanke abin da Allah Ya yi umurni da shi a sādara, kuma suna barna a cikin ċasa, waċannan sū ne māsu hasāra.

28. Yaya kuke kāfirta da Allah, alhāli kuwa kun kasance matattu sa'an nan Ya rāyar da ku, sa'an nan kuma Ya matar da ku, sa'an nan kuma Ya rāya ku, sa'an nan kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku?

29. Shi ne Wanda Ya halitta muku abin da ke a cikin ċasa gaba ċaya, sa'an nan kuma Ya dai-daita<sup>(2)</sup> zuwa sama sa'an nan Ya aikata su, sammai bakwai. Kuma Shi ga dukan kōme Masani ne.

30. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinka Ya ce ga malā'iku: "Lalle ne, Ni Mai sanya wani halifa ne a cikin ċasa," suka ce: "Ashe, zā Ka sanya a cikinta, wanda zai yi barna a cikinta, kuma ya zubar da jinainai, alhāli kuwa mu, muna yi Maka tasbihi game da gōde Maka,

مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ  
كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفٰسِقِينَ ﴿٦٦﴾

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ  
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ  
وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولٰٓئِكَ هُمُ  
الْخٰسِرُونَ ﴿٦٧﴾

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا  
فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ  
ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٦٨﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا  
ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ  
سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي  
الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ  
فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ  
وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

(1) Misāli da kamar mātān Aljanna māsu tsarki. Ba mātā ba kō da sauro ko abin da ya fi, kō ya kāsa sauro, to, akwai hikima a cikin halittarsa, wadda zā ta jāwo hankalin mai hankali ga ģmāni da Allah sabōda ita.

(2) Ya daidaita, watau Yā yi nufi; "sa'an nan" yanā amfānar da jēranta aiki bā jerantar nufi ba, dōmin siċōfin Allah dukansu, bā fāraru ba ne.

kuma<sup>(1)</sup> muna tsarkakewa gare Ka” Ya ce: “Lalle ne Ni, Na san abin da ba ku sani ba.”

31. Kuma Ya sanar da Ādam sūnāye dukansu, sa’an nan kuma ya gitta su a kan malā’iku, sa’an nan Ya ce: “Ku gaya Mini sūnāyen wadannan, idan kun kasance māsu gaskiya.”

32. Suka ce: “Tsarki ya tabbata a gare Ka! Bābu sani a gare mu fāce abin da Ka sanar da mu, lalle ne Kai, Kai ne Masani, Mai hikima.”

33. Ya ce: “Ya Ādam! Ka gaya musu sūnāyensu.” To, a lōkacin da ya gaya musu sūnāyensu, (Allah) Ya ce: “Ashe, ban ce muku<sup>(2)</sup> ba, lalle Ni, Inā sane da gaibin sammai da ƙasa, kuma (Inā sane da) abin da kuke bayyanāwa da abin da kuka kasance kuna bōyewa?”

34. Kuma a lōkacin da Muka ce ga malā’iku: “Ku yi sujada ga Ādam,” sai suka yi sujada, fāce Ibilīsa ya fi, kuma ya yi girman kai, kuma ya kasance daga kāfirai.

35. Kuma Muka ce: “Ya Ādam! Ka zauna, kai da mātarka a Al-janna, kuma ku ci daga gare ta, bisa wadāta, inda kuke so, kuma kada ku kusanci wannan itāciya, har ku kasance daga azzālumai.”

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى  
الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ  
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ  
أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾

قَالَ يَتْلُوا آدَمَ أَنْبِئُهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ  
بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ  
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ  
تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا  
إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٤﴾

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا  
رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا  
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾

(1) Malā’iku sun yi tambaya ne irin ta mai nēman ya rinjāyi mai jāyayya da shi ga nēman hāliftaka a kan ƙasa. Sun san hālāyen jinn da bunn wadanda suka fāra zama a kan ƙasa suka yi barna da zubar da jini.

(2) Wannan ƙissa ta nūna cēwa shūgabanci da ilmi ake yin sa, bā da yawan ibāda wadda mutum yake kēbanta da yin ta ba. Dōmin an nūna wa malā’iku fīfitar Ādam a kansu da ilmi, bā da ibāda ba. Kuma da wannan sifa zai zama Halīfa, kō dā Iblis bai fitar da shi ba, daga cikin Aljanna, zai fita ta wata hanya dōmin zartar da hukuncin Allah.

36. Sai Shaidan ya talālābantar da su daga barinta, sai ya fitar da su daga abin da suka kasance a cikinsa. Kuma Muka ce: “Ku sauka, sāshenku, nā maḳiyi ga sāshe, kuma kuna da, a cikin ƙasa, matabbata da jin dāḳi zuwa ga wani lōkaci.”

37. Sai Ādam ya karɓi wasu kal-mōmi daga Ubangijinsa, sabōda haka Ya karɓi tūba a kansa. Lalle ne Shi, Shī ne Mai karɓar tūba, Mai jin ƙai.

38. Muka ce: “Ku sauka daga gare ta gabā daya. To, imma lalle shiriya ta je muku daga gare Ni, to, wanda ya bi shiriyaTa, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su yin bakin ciki.”

39. “Kuma waɗanda suka kā-firta, kuma suka ƙaryata game da āyoyinMu, waɗannan sū ne abōkan Wuta; sū a cikinta madawwama ne.”

40. Yā Banī Isrāʼīla<sup>(1)</sup>! ku tuna niʼimāTa, wadda Na niʼimta a kanku, kuma ku cika alkawariNa, In cika muku da alkawarinku. Kuma Ni, ku ji tsōroNa.

41. Kuma ku yi imāni da abin da Na saukar, yana mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku, kuma kada ku kasance farkon kāfiri game da

فَأَرْزَلَهُمَا الشَّيْطَانَ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ  
وَقَلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ  
مُسْفَرٌّ وَمَتَّعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾

فَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ  
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي  
هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ  
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ  
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾

يَبْنَیٰ بِإِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ  
وَاَوْفُوا بِعَهْدِي اَوْفِ بِعَهْدِكُمْ وَاِتَنُوا فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾

وَمَا اَمْنُوا بِمَا اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا  
تَكُونُوا اَوَّلَ كَاْفِرِيْنَ وَلَا تَشْرِكُوْا بِآيَاتِيْ تَمْتًا قَلِيْلًا

(1) Bāyan kiran mutāne gabā ɗaya zuwa ga addinin Musulunci, sai kuma ya kēɓance Yahūdu da kira zuwa ga addinin, dōmin sun bambanta da sauran kāfirai, sabōda ilminsu ga gaskiyar Musulunci. Yā gabata cēwa jama’ar, kashi huɗu ce; mūminai, da kāfiran Lārabāwan da bā zā su musulunta ba, da munāfukai da Yahūdu. Ya kira Yahūdu da Bani Isrāʼīla, dōmin Ya tunātar da su, cēwa anā kiransu ne zuwa ga addini irin na ubansu Yaʼakūbu bāwan Allah.

shi. Kuma kada ku sayi 'yan kuɗi kaɗan da āyōyiNa. Kuma ku ji tsōrōNa, Nī Kaɗai.

42. Kuma kada ku lulluɓe gas-kiya da ƙarya, kuma ku ɓōye gas-kiya, alhāli kuwa kuna sane.

43. Kuma ku tsayar da salla; kuma ku bāyar da zakka; kuma ku yi rukū'i tāre da māsū yin rukū'i.

44. Shin, kuna umurnin mutāne da alhēri, kuma ku manta da kanku alhāli kuwa kuna karatun Littāfi? Shin, bā zā ku hankalta ba?

45. Kuma ku nēmi taimako da yin haƙuri, da salla: Kuma lalle ne ita, haƙīka, mai girma ce fāce fa a kan māsū tsōron Allah.

46. Waɗanda suka tabbata cēwa lalle ne su māsū haɗuwa ne da Ubangijinsu, kuma lalle ne sū zuwa gare Shi māsū kōmāwa ne.

47. Yā Banī Isrā'īla! Ku tuna ni'imāTa, wadda Na ni'imta a kanku, kuma lalle ne Ni, Na fifita ku a kan tālikai.

48. Kuma ku ji tsōron wani yini, (a cikinsa) rai bā ya waɗatar da wani rai da kōme, kuma bā a karɓar ceto daga gare shi, kuma bā a kāma musanya daga gare shi, kuma ba su zama ana taimakon su ba.

49. Kuma a lōkacin da Muka tsīrar da ku daga mutanen Fir'au-na, suna taya muku mugunyar azā-ba, suna yayyanke ɗiyanku maza kuma suna rāyar da mātanku. Kuma a cikin wancan akwai jarra-bāwa mai girma daga Ubangijinku.

وَإِنِّي فَأَقُولُ ﴿٤١﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ

وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ

الرَّكْعِينَ ﴿٤٣﴾

﴿٤٤﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ

وَأَنْتُمْ تَنْتَلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٥﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ

إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٦﴾

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَقَوْنَ رَبِّهِمْ وَأَنْتُمْ إِلَيْهِ

رَاجِعُونَ ﴿٤٧﴾

يَبْتِغِي إِسْرَاءَ بِلِذِكْرِهِ وَأَنْتُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ

وَإِنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٨﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا

يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ

يُنصَرُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذْ بَحَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ

يَسْمُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَدَّبْحُونَ أَبْنَاءَكُمْ

وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ

مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

50. Kuma a lōkacin da Muka raba tēku sabōda ku, sai Muka tsīrar da ku, kuma Muka nutsar da mutānen Fir'auna, alhāli kuwa kū, kuna kallo.

51. Kuma a lōkacin da Muka yi wa'adi ga Mūsa, dare arba'in, sa'an nan kuma kuka riki maraƙi daga bāyansa, alhāli kū, kuna māsu zālunci (da bauta masa).

52. Sa'an nan kuma Muka yāfe muku daga bāyan wancan, tsammāninku, kuna gōdēwa.

53. Kuma a lōkacin da Muka bai wa Mūsa Littāfi da Rarrabēwa, tsammāninku, kuna shiryuwa.

54. Kuma a lōkacin da Mūsa ya ce ga mutānensa: “Ya mutānena! Lalle ne ku, kun zālunci kanku game da rikonku maraƙin, sai ku tūba zuwa ga Mahaliccinku, sai ku kashe kanku. Wancan ne mafi al-hēri a gare ku a wurin Mahaliccinku. Sa'an nan Ya karbi tūba a kanku. Lalle ne Shi, Shi ne Mai karɓar tūba, Mai jin ƙai.”

55. Kuma a lōkacin da kuka ce: “Ya Mūsa! Bā zā mu yi īmāni ba dōminka, sai mun ga Allah bayyane,” sabōda haka tsāwar nan ta kāmā ku, alhāli kuwa kuna kallo.

56. Sa'an nan kuma Muka tāyar da ku daga bāyan mutuwar ku, tsammāninku, kuna gōdēwa.

57. Kuma Muka sanya girgije ya yi inuwa a kanku, kuma Muka saukar da darɓa da tantabarun a kanku: “Ku ci daga māsu dāfin abin da Muka arzuta ku.” Kuma ba

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ  
وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ نَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ أَخَذْنَا  
أَلْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ  
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنِّي كُنْتُ  
مِنْكُمْ فَاتَّبِعُوا أَمْرًا وَإِن كُنْتُمْ عَادِلِينَ  
فَانصُرُونِي فَإِنِّي أَخافُ أَن يُكَلِّمَكُمُ الْمَلَأَ  
الْبَغْيِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عَادِلِينَ ﴿٥٤﴾

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنُ بِكَ حَتَّىٰ تَرَىٰ  
آيَاتِنَا فَخَدَّعْتَهُمْ فَسَوَّاهُمْ قُلُوبُهُمْ  
وَإِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٥﴾

ثُمَّ بَعَثْنَاكَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكَ لَعَلَّكُمْ  
تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

وَوَلَلْنَا عَيْنِيكَ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْمَنَّ  
وَالسَّلْوَىٰ كُلًّا مِنْ طَيْبَاتِ مَا رَزَقْنَاكَ

su zālunce Mu ba, kuma amma kansu suka kasance suna zālunta.

58. Kuma a lōkacin da Muka ce: “Ku shiga wannan alġarya. Sa’an nan ku ci daga gare ta, inda kuka so, bisa wadāta, kuma ku shiga kōfa kuna māsu tawālu’i, kuma ku ce: “Kāyar da zunubai” Mu gāfarta muku laifukanku, kuma za Mu ġara wa māsu kyautatawa.

59. Sai waơanda suka yi zālunci suka sāke magana watar wannan da aka ce musu, sabōda haka Muka saukar a kan waơanda suka yi zālunci da azāba daga sama sabōda abin da suka kasance suna yi na fāsifanci.

60. Kuma a lōkacin da Mūsā ya nēmi shāyarwa domin mutānensa, Muka ce: “Ka dōki dūtsen da sandarka.” Sai marmaro gōma sha biyu suka buɓɓuga, haġiġa, kowaɗanne mutāne sun san wurin shansu. “Ku ci kuma ku sha daga arzikin Ubangijinku, kuma kada ku yi fasādi, a cikin ġasa, kuna māsu barna.”

61. Kuma a lōkacin da kuka ce: “Ya Mūsā! Bā zā mu yi haġuri ba a kan abinci guda. Sai ka rōġa mana Ubangijinka, Ya fitar mana daga abin da ġasa take tsirarwa daga ganyenta, da dumanta, da alka-marta, da wākenta, da albasarta.” Ya ce: “Kuna nēman musanya abin da yake mafi ġaskanci da wanda yake mafi alhēri? Ku sauơa Masar, dōmin lalle ne, kuna da abin da kuka rōġa”. Kuma Muka dōka musu wulākanci da talauci. Kuma

وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

وَإِذ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ وَسَارِعُوا إِلَىٰ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

﴿٦٠﴾ وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرِبَهُمْ كُفُلًا وَّاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

وَإِذ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاجِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِيهَا وَبَصِلَهَا قَالَ أَرَأَيْتُمْ تَتَّبِعُونَ الَّذِي هُوَ أَدْفَأُ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَمْ هَيِّطُوا بِمِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ وَالْمَسْكِينَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ

suka kōma da wani fushi daga Allah. Wancan sabōda lalle ne su, sun kasance suna kāfirta game da āyōyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da hakki ba. Wancan, sabōda sābawarsu ne, kuma sun kasance suna kētarewar haddi.

62. Lalle ne waƙanda suka yi īmāni, da waƙanda suka tūba<sup>(1)</sup>, da Našāra da Makarkata, wanda ya yi īmāni da Allah da kuma Yinin Lāhira, kuma ya aikata aikin kwarai, to, suna da ijārarsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna yin baƙin ciki ba.

63. Kuma a lōkacin da Muka riƙi alkawarinku, kuma Muka ɗaukaka dūtse bisa gare ku: “Ku kāma abin da Muka bā ku da farfi. Kuma ku ambaci abin da yake a cikinsa, tsammaninku, ku kare kanku.”

64. Sa’an nan kuma kuka jūya daga bāyan wancan, to, bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, haƙiƙa, dā kun kasance daga māsu hasāra.

65. Kuma lalle ne, haƙiƙa, kun san waƙanda suka ketare haddi daga gare ku a cikin Asabar, sai Muka ce musu: “Ku kasance birai ƙaskantattu.”

بَيَّاتِ اللَّهُ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيْنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ  
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّٰدِقِيْنَ  
وَالصَّٰبِقِيْنَ مِنْ ءَامَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ  
وَعَمِلْ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ  
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ  
خُذُوا مَا ءَاتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَّادْكُرُوا مَا فِيهِ  
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ  
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ عَلَّمْتُمُ الَّذِينَ ءَاعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ  
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خٰسِيْنَ ﴿١٥﴾

(1) Waƙanda suka kōma; watau Yahūdu, daga maganar Mūsā, “Mun kōma gare Ka” Sura ta 7 aya ta 156, kuma Makarkata, jama’a ce daga Lārabāwa suka karkata daga addinin ubanninsu zuwa ga bauta wa malā’iku. A farkon Musulunci sunā cewa ga wanda ya musulunta, wai ya yi kamā da su.



66. Muka sanya ta (mas'alar) azāba, dōmin abin da yake a gaba gare ta, da abin da yake a bāyanta, kuma wa'azi ga māsu taƙawa.

67. Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce ga mutānensa: “Lalle ne, Allah Yana umurnin ku da ku yanka wata sāniya.” Suka ce: “Shin, kana rikon mu ne da izgili?” Ya ce: “Ina nēman tsari ga Allah da in kasance daga jāhilai.”

68. Suka ce: “Ka rōƙa mana Ubangijinka, Ya bayyana mana, mēce ce ita?” Ya ce: “Lalle ne Shi, Yana cewa: ‘Lalle ne ita sāniya ce, bā tsōfuwa ba, kuma bā budurwa ba, tsattsaki ce a tsakānin wancan,’ sai ku aikata abin da ake umurnin ku.”

69. Suka ce: “Ka rōƙa mana Ubangijinka, Ya bayyana mana abin da yake launinta.” Ya ce: “Lalle ne, Shi, Yana cewa: ‘Ita wata sāniya ce fatsi, mai tsantsan launinta, tana faranta ran māsu kallo.’”

70. Suka ce: “Ka rōƙa mana Ubangijinka, Ya nūna mana abin da yake ita, lalle ne shānu suna yi mana kamā da jūna, kuma mū, idan Allah Yā so, haƙīka, māsu shiryuwa ne.”

71. Ya ce: “Lalle ne Shi, Yana cewa: ‘Ita wata sāniya ce, bā hōrarra ba tana noman ƙasa, kuma bā ta shāyar da shūka, lāfiyayya ce, bābu wani sōfane a cikinta.’” Suka ce: “Yanzu kā zo da gaskiya.” Sai suka yanka ta, kamar ba zā su aikata ba.

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا  
وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ  
تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَنَتَّخِذُهَا نُحُوتًا وَقَالَ أَعُودُ  
بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا أَدْعُنَا لِنَارِكَ يَبِينُ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ  
إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا يَكْرَعُونَ بَيْنَ ذَلِكَ  
فَأَفْعَلُوا مَا تَأْمُرُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا أَدْعُنَا لِنَارِكَ يَبِينُ لَنَا مَا لَوْ تَوَّهَّأ قَالُ  
إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا  
تَسْرُ النَّظِيرِينَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَدْعُنَا لِنَارِكَ يَبِينُ لَنَا مَا هِيَ إِنْ الْبَقَرُ تَشْبَهُ  
عَلَيْنَا وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ  
وَلَّا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِبْهَ فِيهَا قَالُوا  
إِنَّا نَحْنُ حَقِيقَةٌ بِالْحَقِّ فَدَجَّبُوهَا وَمَا كَادُوا  
يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

72. Kuma a lōkacin da kuka yi kisan kai, kuka dinga tunkuda wa jūna laifi a cikinsa<sup>(1)</sup>, kuma Allah Mai fitar da abin da kuka kasance kuna bōyēwa ne.

73. Sai Muka ce: “Ku dōke shi da wani sāshenta.” Kamar wancan ne Allah Yake rāyar da matattu, kuma Ya nūna muku āyōyinSa, tsammāninku, kuna hankalta.

74. Sa’an nan kuma zukātanku, suka kēkashē daga bāyan wancan. Sabōda haka suka zama kamar duwātsu ko mafi tsanani ga kēkashewa. Kuma lalle ne daga duwatsu, haġīka, akwai abin da maremari suke bubbuga daga gare shi, kuma lalle ne daga gare su, haġīka, akwai abin da yake tsat-tsāgēwa har ruwa ya fita daga gare shi, kuma lalle ne daga gare su, haġīka, akwai abin da yake fādōwa dōmin tsōron Allah, kuma Allah bai zama Gāfili ba daga barin abin da kuke aikatāwa.

وَإِذْ قُلْتُمْ نَفْسًا فَاذْرُوهَا فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ  
مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾

قُلْنَا أَضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى  
وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ  
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ  
مِنْهُ الْآتَنْهَرُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَشْفُقُ فَيَخْرُجُ  
مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ  
وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

(1) Asalin Kissar, wani mutum ne mai arziki da yawa daga cikin Banī Isra’īla amma bā shi da magaji sai ḡan ḡan’uwansa. Sabōda ya yi gādo, sai ya kashe shi da dare, ya kuma ḡauke shi, ya aza shi a bākin kōfar wani mutum, a cikinsu. Da sāfiya ta wāye, sai suka tāshi dōmin su yi faḡa a tsakānin dangin wanda aka kashe da dangin wanda aka sāme shi a kōfarsu, sa’an nan suka haḡa ra’ayi ga su kai kāra ga Manzōn Allah, Mūsā. Suka isa gare shi, suka bā shi lābārin. Sai ya ce musu: “Lalle ne, Allah Yā ce: ‘Ku yanke wata sāniya.’” Dā sun yanke kōwace irin sāniya dā sai buġātarsu ta biya musu, amma sai suka yi ta yin tambayōyi anā bā su amsa, kuma yana kāra yi musu wuya, har suka kai ga a sifanta musu sāniyar yāro mai ḡā’a ga uwarsa wadda aka ce, bā zā a sayar musu da ita ba sai da zināriya cike da fātarta kō daidai da nauyinta sau gōma. Bayan sun saye ta suka yanka ta sai Mūsā ya ce musu, su dōki wanda aka kashen nan da wani juzu’i nāta. Suka dōke shi da kashinta kō harshenta, sai ya tashi ya ce: “Wāne ḡan ḡan’uwāna, ya kashe ni.” Sai suka kāma wanda ya yi kisar suka kashe shi. Tartibin Alġur’ani ya yi ishāra da mas’alar tsaurin kan Banī Isra’īla da hikimar bin umurnin Allah, da ġkon tāyar da matattu da gaskiyar wahayin annabāwa, da asiran da Allah Yake sanyāwa a cikin wasu abūbuwa dōmin su zama sanadi ga aukuwar wasu, da yadda Yake arzūta māsu yi Masa ḡā’a, da sauransu, duk a cikin kīssa guda, ba da Yā ambaci tsārin asalinta ba. Tsarki yā tabbata ga Allah.

75. Shin fa, kuna tsammānin zā su yi īmāni sabōda ku, alhāli kuwa, haġika, wata ġungiya daga gare su sun kasance suna jin maganar Allah, sa'an nan kuma su karkatar da ita daga bāyan sun gāne ta, alhāli sū, suna sane?

76. Kuma idan sun haḍu da waɗanda suka yi īmāni sukan ce: "Mun yi īmāni," kuma idan sāsh-ensu ya wōfinta zuwa ga sāshe, sukan ce: "Shin, kuna yi musu magana da abin da Allah Ya būɗa muku ne dōmin su yi muku hujja da shi a wurin Ubangijinku?" Shin fa, bā ku hankalta?

77. Shin, kuma bā su sanin cēwa lalle ne Allah Yana sanin abin da suke bōyēwa da abin da suke bayyana?

78. Kuma daga cikinsu akwai ummiyyai, bā su da sanin Littāfi, fāce tātsūniyoyi, kuma sū bā kōme suke yi ba fāce suna yin zato.

79. To, bōne ya tabbata ga waɗanda suke rubūta littāfi da hannuwansu, sa'an nan kuma su ce wannan daga wurin Allah yake, dōmin su sayi kuɗi kaɗan da shi, san nan bone ya tabbata a gare su daga abin da hannayensu ke rubūtāwa, kuma bone ya tabbata a gare su daga abin da suke sanā'antāwa.

80. Kuma suka ce: "Wuta bā zā ta shāfe mu ba, fāce 'yan kwānuka Riḍāyayyu." Ka ce: "Ashe kun riġi wani alkawari a wurin Allah, sa'an nan Allah ba zai sāba wa alkawarinSa ba, ko kuwa kuna faɗin abin da ba ku sani ba bisa ga Allah?"

﴿أَفَنظَمُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا بِكُمْ وَقَدْ كَانَ قَرِيبٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ لَمَّا حَرَفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ (٧٥)

وَإِذْ الْقَوَّالُ الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاوِرَكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ (٧٦)

أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُوكَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ (٧٧)

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ (٧٨)

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثُمَّ قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ﴾ (٧٩)

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّكْرُ إِلَّا أَيْسَاءًا مَعْدُودَةً قُلْ أَتُحَدِّثُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ تُخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (٨٠)

81. Na'am! Wanda ya yi tsiwur-wurin mūgun abu, kuma laifinsa ya kēwaye shi, to, wadannan su ne 'yan Wuta, sū a cikinta madawwama ne.

82. Kuma wafanda suka yi imāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, wadannan 'yan Aljanna ne, sū a cikinta madawwama ne.

83. Kuma a lōkacin da Muka karbi alkawarin Banī Isrā'īla<sup>(1)</sup>: Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah, kuma ga mahaifa ku kyautata, da mai zumunta da marāyu da mata-lauta, kuma ku fadī magana mai kyau zuwa ga mutāne, kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka, sa'an nan kuka jūya bāya, fāce kaɗan daga gare ku, alhāli kuwa kuna māsu bijirēwa.

84. Kuma a lōkacin da Muka riƙi alkawarinku; bā zā ku zubar da jininku ba, kuma bā zā ku fitar da kanku daga gidājenku ba; sa'an nan kuka tabbatar, alhāli kuwa kuna bāyar da shaida (a kanku).

85. Sa'an nan kuma, gā ku, yā wadannan! Kuna kashe kanku, kuma kuna fitar da wani ɓangare daga gare ku daga gidājensu, kuna taimakon jūna a kansu da zunubi

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ  
خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ  
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَبِالْوَالِدِينَ إِحْسَانًا  
وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ  
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا  
وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ  
ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ  
وَأنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَآتِفِكُونَ  
دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ  
أَنفُسَكُمْ مِّن دِيَارِكُمْ ثُمَّ  
أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تُشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ  
أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا  
مِّنْكُمْ مِّن دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ  
عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

(1) Tunātar da Banī Isrā'īla alkawurra gōma da Allah Yā yi da Mūsā a cikin Attaura a kansu. Na farko, bā zā su bauta wa kōwa ba fāce Allah. Na biyu kyautata wa iyāye da dangi da marāyu da matalauta. Na uku, fadīn magana-mai kyau zuwa ga mutāne. Na huɗu, tsayar da salla. Na biyar, bāyar da zakka. Na shida, bā zā a kashe rai bābu hakki na shari'a ba. Na bakwai, bā zā a fitar da kōwa daga gidansa ba. Na takwas, bā zā a taimaki azzālumi a kan zāluncinsa ba. Na tara, idan abōkan gābā sun kāma wani daga cikinsu, su yi fansarsa. Na gōma, dā'a ga kōwane Manzoñ Allah wanda bai sābā wa Taurata ba ga akīda.

da zālunci, kuma idan kāmammu suka je muku, kuna fansarsu, alhāli kuwa shī fitar da su, abin da aka haramta muku ne. Shin fa, kuna īmāni da sāshen Littāfin ne, kuma ku kāfirta da sāshe? To, mēne ne sakamakon wanda ke aikata wan-can daga gare ku fāce wulāfanci<sup>(1)</sup> a cikin rāyuwar dūniya? Kuma a Rānar Kiyāma ana mayar da su zuwa ga mafi tsananin azāba. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga barin abin da kuke aikatāwa.

86. Wadannan su ne wadanda suka sayi rāyuwar dūniya da Lāhira, dōmin haka, bā zā a saukaƙa azāba ba daga kansu, kuma sū, bā a taimakonsu.

87. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun bai wa Mūsā Littāfi, kuma Mun biyar daga bāyansa da wasu man-zanni, kuma Muka bai wa Īsā dan Maryama hujjōji bayyanannu, kuma Muka ƙarfafa shi da Rūhi mai tsarki.<sup>(2)</sup> Shin fa, kō da yaushe wani manzo ya je muku tāre da abin da rāyukanku bā su so, sai ku kan-gara, wani ɓangare kun ƙaryata, kuma wani ɓangare kuna kashēwa?

88. Kuma suka ce: “Zukatanmu suna cikin rufi.” A’a, Allah Yā la’ane su, dōmin kafircinsu kaɗan ƙwarai suke yin īmāni!

وَإِن يَأْتُوكُمُ اسْتَرْسَىٰ تَقَدُّوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

(1) Aiki da sāshen wasu abūbuwa na addini da barin wasu kāfirci ne mai wajabta wulāfanci a kan Musulmi.

(2) Rūhul Kuds; watau ran tsarki kō rai mai tsarki, shi ne Jibirilu, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Ya zauna tāre da Īsā inda duk yake sunā tāre. Āyōyin da aka bai wa Īsā sū ne rāyar da matattu da warkar da kutāre da makāfi da marasa lāfiya. Wannan ya sanya cēwa māsu da’awar bin sa suka fito da aikin maristan, watau asibiti.

89. Kuma a lōkacin da wani Lit-tāfi daga wurin Allah ya je musu, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da su, alhāli kuwa sun kasance daga gabānin haka suna fātar taimako<sup>(1)</sup> da shi a kan waɗanda suka kāfirta. To, a lōkacin da abin da suka sani ya je musu, sai suka kāfirta da shi. Sabōda haka la'anar Allah ta tabbata a kan kāfirai.

90. Tir da abin da suka sayi rāyukansu da shi; watau su kāfirta da abin da Allah Ya saukar sabōda zālunci; <sup>(2)</sup> kada Allah Ya saukar da falalarSa a kan wanda Yake so daga bāyinSa. Sai suka kōmo da fushi game da wani fushi. Kuma ga kāfirai akwai azāba mai wulākan-tarwa.

91. Kuma idan aka ce musu: “Ku yi īmāni da abin da Allah Ya saukar.” Sai su ce: “Muna īmāni da abin da aka saukar a gare mu,” kuma suna kāfircēwa da abin da ke bāyansa, alhāli kuwa, shi ne gas-kiyar (da suka sani) mai gaskatawa ga abin da yake tāre da su (na Attaura). Ka ce: “To, don me kuke kashe annabāwan Allah gabānin wannan, idan kun kasance māsu bāyar da gaskiya?”<sup>(3)</sup>

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

بِسْمَا أَشْرَوْا بِهِءَ أَنْفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يُنَزِّلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءَ وَبِعَضْبٍ عَلَىٰ عَضْبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا تَوَمَّنْ مِنْ بِنَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِن قَبْلُ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

(1) Sunā cēwa idan Annabin ƙarshen zāmaninsa ya zo, zā su yāƙi kāfiran Lārabāwa da shi. Sunā zaton a cikinsu zai bullo. Sai ya fito a cikin Lārabāwan.

(2) Bisa ga zālunci, watau hāsada. Sun yi hāsadar Allah Ya saukar da abin da Yake so na falalarSa a kan wanda Yake so, shi ne Muhammadu, a cikin Lārabāwa.

(3) Waɗannan annabāwan da kuka kashe ko kuka ƙaryata a cikinku suke, kū ne aka saukar wa da abin da aka bā su, sabōda haka da'awarku ta cēwa kunā īmāni da abin da aka saukar muku ƙarya ce.

92. Kuma lalle ne, haƙīƙa, Mūsā ya zo muku da hujjōji bayyanannu, sa'an nan kuka riƙi maraƙi<sup>(1)</sup> daga bāyansa, alhāli kuwa kuna māsu zālunci.

93. Kuma a lōkacin da Muka riƙi alkawarinku, kuma Muka ɗaukaka<sup>(2)</sup> dūtse a bisa gare ku, (Muka ce:) “Ku riƙi abin da Muka kāwo muku da ƙarfi, kuma ku ji.” Suka ce: “Mun ji kuma mun ƙi.” Kuma aka zuba son maraƙin a cikin zukatansu sabōda kāfircinsu. Ka ce: “Tir da abin da imāninku yake umurnin ku da shi, har idan kun kasance māsu imāni!”

94. Ka ce: “Idan Gidan<sup>(3)</sup> Lāhira ya kasance sabōda ku, a wurin Allah, kēɓe bā da sauran mutāne ba, to, ku yi gūrin mutuwa, idan kun kasance māsu gaskiya.”

95. Kuma bā zā su yi gūrinta ba har abada, sabōda abin da han-nayensu, suka gabatar. Kuma Allah Masani ne ga azzālumai.

96. Kuma lalle ne, zā ka sāme su mafiya kwaɗayin mutāne a kan rāyuwa, kuma sū ne mafiya

﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ  
ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ  
وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ (١٢)

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ  
الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ  
وَأَسْمِعُوا قُلُوبَهُمْ لَوْ سَمِعُوا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا  
فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ  
قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِ  
إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (١٣)

﴿قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ  
خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ  
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ (١٤)

﴿وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ  
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ (١٥)

﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (١٦)

(1) Riƙo a nan ma'anarsa bauta wa; watau kōmāwa ga maraƙi da ibāda, ku bar Allah, bāyan Musa ya nuna muku āyōyin Allah, yana ƙāra ƙaryata maganarku, ta cewa kunā yin imāni da abin da aka saukar muku kawai. Dā kunā yin imāni da abin da aka saukar muku, dā waɗannan abubuwa ba su auku ba daga gare ku.

(2) A lōkacin da aka bā su Taurata sai suka ƙi aiki da ita, sai da aka ɓamɓari dutse aka ɗaukaka shi sama a kansu, idan ba su yi aiki da ita ba ya fādā a kansu. Sai suka karɓa, sa'an nan daga bāya kuma suka warware dōmin haka Ya ce: “Suka ce: ‘Mun jiya kuma mun ƙiya.’” Hāsali dai Yahūdu sun ƙi aiki da Littāfinsu, Attaura.

(3) Ya shiga bāyanin rūɗuwar Yahūdu, da alfahari da iyāye, ya sanyā su har suka gina ransu, cewa sū ne mafifitan mutāne a wurin Allah.



kwadayin rāyuwa daga waƙanda suka yi shirka. Dayansu yana son dā zā a rāyar da shi shēkara dubu, kuma bā ya zama mai nisantar da shi daga azāba dōmin an rāyar da shi. Kuma Allah, Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

97. Ka ce: Wanda ya<sup>(1)</sup> kasance maƙiyi ga Jibirīlu, to, lalle ne shi ya saukar da shi a kan zūciyarka da izinin Allah, yana mai gaskatāwa ga abin da yake gaba gare shi, kuma da shiriya da bishāra ga mūminai.

98. Wanda ya kasance maƙiyi ga Allah da malā'ikunSa da manzan-ninSa, da Jibirīla da Mikā'īla, to, lalle ne, Allah Maƙiyi ne ga kāfirai.

99. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun saukar, zuwa gare ka, āyōyi bay-yanannu, kuma ba wanda yake kāfirta da su fāce fāsikai<sup>(2)</sup>.

100. Shin, kuma a kō da yausha suka kulla wani alkawari, sai wani ɓangare daga gare su ya yi jīfa da shi? Ā'a, mafi yawansu bā su yin imāni.

101. Kuma a lōkacin da wani manzo (Muhammadu) daga wurin Allah ya je musu, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da su, sai wani ɓangare daga waƙanda aka bai wa

الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرَ أَلْفٌ  
سَنَةً وَمَا هُوَ بِمُرَجِرٍ لَهُ مِنْ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ  
وَاللَّهُ بِصِيرِيٍّ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ  
عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ  
يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٨﴾

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ  
وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ  
فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٩﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ  
وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿١٠٠﴾

أَوْ كَلَّمَا عَلَيْهِمْ وَأَعَاهَدَ أَنْبَدَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ  
بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ  
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ بَدَّوْبِقٍ مِنَ الَّذِينَ  
أَوْثُوا أَلِكُتَبَ كِتَابِ اللَّهِ وَرَاءَ

(1) Mai ƙin gaskiya kullum yanā nēman daƙilin da zai kāma ya zama wani uzuri a gare shi wajen ƙin aiki da gaskiyar. Yahūdu sunā cēwa bā su son Jibirila dōmin shi ne ake aikōwa da azāba, yā halakar da Ādāwa da Samūdāwa da mutānen Lūdu, sunā nufin su ƙi abin da ya kāwo wa Annabi na Alƙur'āni.

(2) Wannan āya tana umurnin bin Alƙur'āni da aiki da shi kamar yadda āyōyin da ke bin ta suke hana barin aiki da shi dōmin a kōma ga son zūciya kamar sihiri da surkulle waƙanda yake bin su kāfirci ne.

Littāfi, suka yar da Littāfin (Alkurʿānin) Allah a bāyan bāyansu, kamar dai sū ba su sani ba.

102. Kuma suka bi abin da Shaidānu<sup>(1)</sup> ke karantawa a kan mulkin Sulaimānu, kuma Sulaimānu bai yi kāfirci ba, kuma Shaidānun, sū ne suka yi kāfirci, suna karantar da mutāne sihiri. Kuma ba a saukar da shi ba a kan malāʾiku biyu a Bābila, Harūta da Mārūta. Kuma ba su sanar da kōwa ba balle su ce: “Mū fitina kawai ne, sabōda haka kada ka kāfirta,” balle har su yi ta nēman ilmin abin da suke rarrabēwa tsakānin mutum da mātarsa da shi daga gare su. Kuma su (māsu yin sihirin) ba su zama māsu cūtar da kōwa da shi ba, fāce da iznin Allah. Kuma suna nēman ilmin abin da yake cūtar da su, kuma bā ya amfaninsu. Kuma lalle ne, hakīka, sun sani, tabbas, wanda ya

ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

وَاتَّبِعُوا مَا نَتَلُوا الشَّيْطَانِ عَلَىٰ مَلِكِ سُلَيْمَانَ  
وَمَا كَفَرُوا سُلَيْمَانَ وَلَٰكِنَّ الشَّيْطَانَ  
كَفَرُوا يَعْلَمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ  
عَلَىٰ الْمَلَائِكَةِ إِلَّا بِالْإِذْنِ وَالْمُرُوتِ  
وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَقِّ يَقُولِ إِلَّا إِتْمَانًا  
فِتْنَةً فَلَا تَكْفُرْ فَيَعْلَمُونَ مِنْهَا  
مَا يَفْرُقُونَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَرُوحِهِ وَمَا هُمْ  
بِضَّآرِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ  
وَيَعْلَمُونَ مَا يُصْرُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ  
وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْرَرْتَهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ  
مِنْ خَلْقٍ وَلَيْسَ مَا شَكَرُوا بِهِ

(1) Shaidan shi ne dukan wanda ya san gaskiya kuma ya fi yin aiki da ita, mutum ne kō aljani. Sabōda haka a nan anā nufin miyagun malamai māsu ḩauke mutāne daga abin da Allah Ya saukar musu na addini zuwa ga abin da suke so dōmin su cūce su. Hanyar ḩauke mutāne daga addinin gaskiya ita ce a wajen jingina magana ga wani mutum sālihi wanda aka yarda da shi a bāyan yā mutu kamar Sulaimanu, kō kuma a jingina ta ga wanda bā zā a iya tambayarsa ba kamar malāʾiku. A wannan āyā an jingina asalin sihiri ga Sulaimānu aka ce da sihiri ya kai ga mulkinsa, kuma aka ce asalin sihirin nan ilmi ne daga Allah Ya saukar da shi ta kan wasu malaʾiku biyu waḩanda suke a garin da ake ce wa Bābila a ḩasar Iraḩ, anā kiransu Hārūta da Mārūta waḩanda suke, kāfin su gaya wa mai nēman ilmin sihirin daga gare su abin da yake so, sai sun yi masa gargadī da cewa: “Kada ka yi kāfirci,” saʾan nan su gaya masa abin da suke iya raba miji da māta da shi na sihiri. To, Allah Yā farkar da mu cēwa Sulaimānu bai yi sihiri ba, dōmin yin sihiri kāfirci ne. Sū mālamān māsu fadīn haka, sū ne suka yi kāfirci. Haka kuma Allah bai saukar da sihirin ba a kan waḩannan malāʾiku da aka ambata a Bābila. Kuma ba su karantar da kōwa ba, balle su ce wa mai nēma: “Kada ka kāfirta”. Mai aiki da sihiri bai cūtar kōwa sai da iznin Allah. Nēman saninsa cūta ne, bābu wani amfāni. Saʾan nan kuma tārihi ya ḩaryata ḩissar saukar da malāʾiku a Bābila wadda aka yi a bāyan Nuhu da Dūfana, alhāli sū kuwa an saukar da su a gabānin Nūhu tun zāmanin Annabi Idirīsa kamar yadda asalin tātsūniyar ta fada.

saye shi, bā ya da wani rabo a cikin Lāhira. Kuma tir da abin da suka sayar da rāyukansu da shi, dā sun kasance suna sani.

103. Kuma dā lalle ne sū, sun yi īmani, kuma sun yi taƙawa, haƙīka, dā sakamako daga wurin Allah shi ne mafi alhēri, dā sun kasance suna sani.

104. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Kada ku ce: ‘Rā’ina’,<sup>(1)</sup> kuma ku ce: ‘Jinkirtā manā’, kuma ku saurara. Kuma kāfirai suna da azāba mai raɗaɗi.

105. Waɗanda suka kāfirta daga Ma’abuta Littāfi, bā su son a saukar da wani alhēri a kanku daga Ubangijinku, kuma mushirikai mā bā su so. Kuma Allah Yana kēɓan-cēwar wanda Yake so da raha-marSa. Kuma Allah Ma’abūcin falala mai girma ne.

106. Abin da Muka shāfe<sup>(2)</sup> daga āya, ko kuwa Muka jinkirtar da ita, zā Mu zo da mafi alhēri daga gare ta ko kuwa misālinta. Ashe, ba ka sani ba, cēwa lalle ne, Allah a kan dukkan kōme Mai īkon yi ne?

107. Shin, ba ka sani ba, cēwa lalle ne Allah, Shī ne da mulkin

أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّو كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

يَتَّبِعُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقُولُوا آرِئْنَا وَتَقُولُوا نَنْظُرْنَا وَأَسْمَعُوا لَلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

مَا يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

﴿١٠٦﴾ مَا نَسَخَ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

(1) “Rā’ina” magana ce mai ma’ana iri biyu; ta yabo da ta zāgi. Ta farko ita ce a lōkacin da Annabi ke karantar da Sahabbansa, sai su ce ‘ra’ina’ watau dākata mana har mu gane wannan; ta biyu ita ce ‘rā’inā!’ watau yā ruɓaɓɓe! To, idan Sahabbai sun ce ‘rā’ina’ sunā nufin ma’anar farko, sai Yahūdu da mushirikai su jūya musu magana da ma’ana ta biyu.

(2) Wannan āya da abin da yake a bayanta sunā kōrēwar shubuhātu watau rikice-rikicen addini da maƙiyan addini suke sanyāwa a cikinsa, dōmin su sanya Musulmi a cikin shakka da rūɗu.

sammai da ƙasa, kuma bā ku da, baicin Allah, wani majibinci, kuma bā ku da wani mataimaki?

108. Kō kuna nufin ku tambayi Manzonku, kamar yadda aka tambayi Mūsā a gabānin haka? Kuma wanda ya musanya kāfirici da imāni, to, lalle ne yā ɓace tsakar hanya.

109. Māsu yawa daga Ma'abuta Littāfi sunā ġuriṅ dā sun mayar da ku, daga bāyan imāninku, kāfirai, sabōda hāsada daga wurin rāyukansu, daga bayān gaskiya tā bayyana a gare su. To, ku yāfe, kuma ku kau da kai, sai Allah Yā zo da umurninSa. Lalle ne Allah, a kan dukkan kōme Mai ikon yi ne.

110. Kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka. Kuma abin da kuka gabātar dōmin kanku daga alhēri, zā ku sāme shi a wurin Allah. Lalle ne Allah, ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

111. Kuma suka ce: “Bābu mai shiga Aljanna fāce wafanda suka zama Yahūdu ko Nasāra.” Wafancan tātsūniyōyinsu ne. Ka ce: “Ku kāwo dalilinku, idan kun kasance māsu gaskiya.”

112. Na'am! Wanda ya sallama fuskarsa ga Allah, alhāli kuwa yana mai kyautatāwa, to, yana da ijārarsa, a wurin Ubangijinsa, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna baƙin ciki ba.

113. Kuma Yahūdāwa suka ce: “Nasāra ba su zamana a kan kōme ba,” kuma Nasāra suka ce: “Yahūdāwa ba su zamana a kan kōme

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ  
وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سَأَلَ  
مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ  
فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾

وَدَكْثِيرٍ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ  
لَئِنْ لَّمْ يَأْتُواكُم مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَمَا رَاحَسَدًا  
مِّنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمْ  
الْحَقُّ فَاعْتَفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهَ بِأَمْرٍ  
إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ  
وَمَا تَقْدِمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ  
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا  
أَوْ نَصْرِيًّا تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا  
بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ  
أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ  
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرِيُّ عَلَىٰ شَيْءٍ  
وَقَالَتِ النَّصْرِيُّ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ

ba,”<sup>(1)</sup> alhāli kuwa sū, suna karātun Littāfi. Kamar wancan ne waɗanda ba su sani ba suka faɗa, kamar maganarsu, sabōda haka Allah ne ke yin hukunci a tsakāninsu a Rānar Kiyāma, a cikin abin da suka kasance suna sāba wa jūna a cikinsa.

114. Kuma wāne ne mafi zā-lunci<sup>(2)</sup> daga wanda ya hana masal-lātan Allah, dōmin kada a ambaci sūnanSa a cikinsu, sai kuma ya yi aiki ga rushe su? Waɗannan bā ya kasancēwa a gare su su shigē su fāce suna māsu tsōro. Suna da, a cikin dūniya, wani wulākanci, kuma suna da, a cikin Lāhira, azāba mai girma.

115. Kuma Allah ɗai yake da gabas da yamma, sabōda haka, inda duk aka jūyar da ku, to, a can yardar Allah take. Lalle ne, Allah Mawadāci ne, Mai ilmi.

116. Kuma suka ce: “Allah Yā rikī<sup>(3)</sup> ɗā.” Tsarki yā tabbata a gare Shi! A’a, Shi ne da abin da yake a

يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ  
مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا  
أَسْمُهُ، وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ  
أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا  
خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولَٰؤُا فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ  
إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ ۗ بَلْ لَّهُ

(1) Mai gaskiya idan marasa gaskiya sun tāru sunā faɗa da shi, to, rashin jituwar tsakāninsu zai sanya Allah Ya kange shi daga sharrinsu, sū duka, kamar husumar da ke tsakānin Yahūdu da Nasāra da kuma tsakānin sū mushirikai, su duka māsu yāki da Musulmi ne kuma māsu sāba wa jūnā ne wajen akīdōjinsu.

(2) Misālin sābāni tsakāninsu; Nasāra suka taimaki Bukht Nassara ga bata masal-lacin Baitil Maḳdis da jēfa mūshe da shāra a ciki, dōmin kin Yahūdu. Wannan Kiyayya tā bayyana har a cikin takardar alƙawari a tsakānin Nasāra da Halifa Umar bn Khattāb suka ce kada ya bar Yahūdu su shiga Baitil Maḳdis. Sabōda haka idan wasu sun hana ku isa ga masallacinku kō kuma suka jūyar da ku daga Alƙibla, to, kada ku ji kōme, sun yi irin aikin danginsu. Gabas da yamma na Allah ɗai ne, duk inda aka jūyar da ku, to, a can yardar Allah take. A lōkacin Musulmi na dūbin baitil Maḳdis ga salla a bāyan hijira daga Makka, bā su son haka.

(3) Misāli na biyu Yahūdu na cēwa Uzairu ɗan Allah, kuma Nasāra sunā cēwa Īsa ɗan Allah, Lārabāwa na cēwa malā’iku ‘ya’yan Allah. Wannan zai hana su jituwa har adāwarsu ga Musulmi ta yi tāširi.



cikin sammai da ƙasa, dukansu, a gare Shi, māsū ƙanƙan da kai ne.

117. Mai kyautata halittar sammai da ƙasa, kuma idan Ya hukunta wani al'amari, sai kawai Yā ce masa: “Kasance,” sai ya yi ta kasancewa.

118. Kuma waƙanda bā su da sani suka ce: “Don me Allah bā Ya yi mana magana, ko wata āyā ta zo mana?”<sup>(1)</sup> Kamar wancan ne waƙanda suke a gabāninsu suka faɗa, kamar maganarsu. Zukātansu sun yi kamā da jūna. Lalle ne, Mun bayyana āyōyi ga mutāne māsū yin yaƙini.

119. Lalle ne, Mun aike ka da gaskiya, kana mai bāyar da bishāra, kuma mai gargadī, kuma bā zā a tambaye ka ba, game da abōkan Wuta.

120. Kuma Yahūdu bā zā su yarda da kōme daga gare ka ba, kuma Nasāra bā zā su yarda ba, sai kā bi irin aƙidarsu. Ka ce: “Lalle ne, shiriyar Allah ita ce shiriya.” Kuma lalle ne, idan ka bi son zūci-yōyinsu a bāyan abin da ya zo maka na ilmi, bā ka da, daga Allah, wani majibinci, kuma bābu wani mataimaki.

121. Waƙanda Muka bai wa Lit-tāfi suna karātunsa a kan haƙkin karātunsa, waƙannan suna imāni da shi (Alƙur’ani). Kuma wanda ya kāfirta da shi, to, waƙannan sū ne māsū hasāra.

مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قَدِينٌ ﴿١١٦﴾

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ  
أَوْتَيْنَا آيَةً كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ

مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَبَهتْ قُلُوبُهُمْ

قَدَّبَيْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

وَلَا تُسْئَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ

مِلَّتَهُمْ قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٠﴾

أَتَّبَعَتْ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ

مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢١﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ

أُوذِيَتْ قُلُوبُهُمْ حَتَّىٰ يَقُولُوا يَا لَوْلَا نُنزِّلُ الْكِتَابَ لَنَعْلَمَنَّ الْغَافِلِينَ ﴿١٢٢﴾

هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢٣﴾

(1) Misāli ne ga irin rikicin mushirikai ga addini kuma da yadda suka yi kamā da Yahūdu, waƙanda suka ce wa Mūsā: “Ka nūna mana Allah bayyane.”

122. Yā Banī Isrā'īla! Ku<sup>(1)</sup> tuna ni'imaTa wadda Na ni'imtar da ita a kanku, kuma lalle ne Nī, Nā fifitā ku a kan tālikai.

123. Ku ji tsōron wani yini, (a cikinsa) wani rai bā ya tunkude wa wani rai kōme, kuma bā a karbar musanya daga gare shi, kuma wani cēto bā ya amfanin sa, kuma ba su zama ana taimakon su ba.

124. Kuma a lōkacin da Ubangi-jin Ibrāhīm Ya jarrabē shi da wasu kalmōmi, sai ya cika su. Ya ce: "Lalle ne Nī, Mai sanya ka shugaba dōmin mutāne ne." Ya ce: "Kuma daga zūriyata." Ya ce: "AlkawariNa bā zai sāmu azzālumai ba."

125. Kuma a lōkacin da Muka sanya Dākin ya zama makōma ga mutāne, da aminci, kuma suka riki wurin salla daga Makāmi Ibrāhīm, kuma Muka yi alkawari zuwa ga Ibrāhīm, da Ismā'ila da cēwa: "Ku tsarkake DākiNa dōmin māsu dawāfi da māsu lizimta da māsu rukū'i, māsu sujada."

126. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Yā Ubangiġina! Ka sanya wannan gari amintacce, Ka arzūta mutānensa, daga 'ya'yan itācen, wanda ya yi imāni, daga gare su, da Allah da Ranar Lāhira." Allah Ya ce: "Wanda ya kāfirta ma Ina jiyar

يٰۤاَيُّهَا بَنِي إِسْرٰٓءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ الَّذِيْ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ  
وَ اَنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلٰى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٢﴾

وَ اتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفْعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُوْنَ ﴿١٢٣﴾

وَ اِذْ اٰتٰنَا اِبْرٰهِيْمَ رُبِّيْمًا كَلِمٰتٍ فَاتَمَمْنٰ قَالَ اِنِّيْ  
جَاعِلٌكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ قَالَ لَا  
يَنْتٰلُ عَهْدِيْ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٤﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْاَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاْمَنًا وَاخْتَدُوْا  
مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهِيْمَ مُصَلِّيْنَ وَ عٰهَدْنَا اِلٰى اِبْرٰهِيْمَ  
وَ اِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطّٰٓئِفِيْنَ  
وَ الْعٰكِفِيْنَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَاٰزُرُّ  
اَهْلَهُ مِنَ الشُّرَكَاتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ  
قَالَ وَ مَنْ كَفَرَ فَاَمِعَهُ قَلِيْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهُ

(1) Kira na farshe zuwa ga Yahūdu dōmin shiga Musulunci. An biyar da gargadi gare su da tunatar da su cewa wannan addinin fa, shi ne addinin kakansu Ibrāhīm, dōmin kada su fadare daga addinin ubanninsu na fwarai. Kuma suna da labarin ginin 'Dakin Ka'aba da addu'ar da Ibrahim ya yi a lōkacin, wadda ta kunsu zuwan annabi daga cikin zuriyar Isamā'ila a Makka, watau Fārāna.

da shi dāfi kaġan, sa'an nan kuma  
Ina tīlastā shi zuwa ga azābar Wuta.  
Kuma makōmar, ta mūnana.”

127. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm  
yake ḡaukaka harsāshin gini ga  
Dākin, da Ismā'īla (suna cēwa:)  
“Yā Ubangijinmu! Ka karḡa daga  
gare mu, lalle ne Kai, Kai ne Mai ji,  
Mai sani.

128. “Ya Ubangijinmu! Ka  
sanyā mu, mu biyu, waḡanda suka  
sallama (al'amari) gare Ka, kuma  
daga zuriyarmu (Ka sanya)  
al'umma mai sallamāwa zuwa gare  
Ka, kuma Ka nūna mana wurāren  
ibādar hajjinmu, kuma Ka karḡi  
tūba a kanmu. Lalle ne Kai, Kai ne  
Mai karḡar tūba, Mai rahama.

129. “Yā Ubangijinmu! Ka  
aiko, a cikinsu, wani manzo<sup>(1)</sup> daga  
gare su, yana karanta musu āyō-  
yinKa, kuma yana karantar da su  
Littāfin<sup>(2)</sup> da hikimar, kuma yana  
tsarkake su. Lalle ne Kai, Kai ne  
Mabuwāyi Mai hikima.”

130. Kuma wāne ne yake gudu  
daga aġidar Ibrāhīm, fāce wanda ya  
jāhilta ga ransa? Kuma lalle ne,  
haġīka, Mun zāḡe shi, a cikin  
dūniya, kuma lalle ne shi, a cikin  
Lāhira, haġīka, yana daga sālihai.

131. A lōkacin da Ubangijinsa  
Ya ce masa: “Ka sallama,” ya ce:  
“Nā sallama ga Ubangijin tāli-  
kai.”

إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَيَسِّرُ الْمَصِيدَ ﴿١٢٧﴾

وَإِذ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ  
وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ  
مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً  
مُّسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا  
إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

رَبَّنَا وَأَبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ  
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ  
وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ  
نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا  
وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

إِذ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ  
قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾

(1) Addu'ar, an karḡa, ta aiko Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Littāfin – ya bayyana cēwa Alġur'ani ne, dōmin bābu wani, sai shi. Hikima kuwa ita ce shari'un da ke a cikinsa. Ya tsarkake su daga dauḡar shirki idan sun bī shi.

132. Kuma Ibrāhīm ya yi wasiyya da ita ga diyansa, kuma Yā' afūbu (ya yi wasiyya, suka ce:) "Yā diyāna! Lalle ne, Allah Ya zābā muku addini, don haka, kada ku mutu, lalle, fāce kuna Musulmi."

133. Ko kun<sup>(1)</sup> kasance halarce a lōkacin da mutuwa ta halarci Yā'a-fūbu, a lōkacin da ya ce wa diyansa: "Mēne ne zā ku bauta wa daga bāyāna?" Suka ce: "Muna bauta wa Abin bautawarka kuma Abin bautawar ubanninka Ibrāhīm da Ismā'īla da Is'hāka, Ubangiji Guda, kuma mu a gare Shi māsu sallamāwa ne."

134. Waccan, wata al'umma ce, ta riga ta shige, tana da abin da ta sanā'anta, kuma kuna da abin da kuka sanā'anta. Kuma bā zā a tambaye ku ba daga abin da suka kasance suna aikatāwa.

135. Kuma suka ce: "Ku kasance<sup>(2)</sup> Yahūdāwa ko Nasāra, kwā shiryu." Ka ce: "A'a, afīdar Ibrāhīm dai, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba."

136. Ku<sup>(3)</sup> ce: "Mun yi imāni da Allah, da abin da aka saukar zuwa gare mu, da abin da aka saukar

وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يٰبَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ  
أَصْطَفَىٰ لَكُمْ آلَ دَاوُدَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا  
وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ  
قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ  
إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ  
وَإِسْحَاقَ آلِهَاءًا وَجِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ  
مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُنْتَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا  
قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا  
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾

قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ

(1) Lamīrin Yahūdāwan Madīna ne na zāmanin Annabi, waƙanda ake kira zuwa ga Musulunci anā tunātar da su abin da kakansu Isrā'ila ya yi wasiyya da shi zuwa ga diyansa, kāfin ya mutu; watau wannan afīda da ake kiran su yanzu zuwa gare ta.

(2) Yahūdu suka ce: "Ku kasance Yahūdawa ku shiryu," Nasāra suka ce: "Ku kasance Nasāra ku shiryu". Allah Ya nūna addinin Yahūdu da na Nasāra yā sābā wa abin da suke yi, su duka biyu, kuma yā sāba wa na mushirikai.

(3) Musulmi ake yi wa umurni.

zuwa ga Ibrāhīm da Ismā'īla da Is'hāḩa da Ya'akūbu da Jīkōki, da abin da aka bai wa Mūsā da Īsā, da abin da aka bai wa annabāwa daga Ubangijinsu, bā mu rarrabēwa a tsakānin kōwa daga gare su, kuma mū, a gare Shi, māsu sallamawa ne."

137. To, idan sun yi ĩmāni<sup>(1)</sup> da misālin abin da kuka yi ĩmāni da shi, to, lalle ne sun shiryu, kuma idan sun jūya bāya, to, suna a cikin sābāni kawai, sabōda haka, Allah zai isar maka a gare su, kuma Shi ne Mai ji, Masani.

138. Rinin Allah! Kuma wāne ne mafi kyau ga rini daga Allah? Kuma mū, a gare Shi, māsu baut-āwa ne.

139. Ka ce: Shin kuna jāyayyar hujja ne da mu a cikin al'amarin Allah, alhāli kuwa Shi ne Ubangi-jinmu kuma Ubangijinku, kuma muna da ayyukanmu, kuma kuna da ayyukanku, kuma mū, a gare Shi, māsu tsarkakēwa ne?

140. Ko kuna cēwa: Lalle ne, Ibrāhīm da Ismā'īla da Is'hāḩa da Ya'akūbu da Jīkōki, sun kasance Yahūdāwa kō kuwa Nasāra? Ka ce: Shin, kū ne kuke mafi sani, kō Allah? Kuma wāne ne ya zama mafi zālunci daga wanda ya bōye shaida a wurinsa daga Allah? Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da kuke aikatāwa!

إِبْرَاهِمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ  
وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا  
أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ  
مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾

فَإِنِ آءَامَنُوا بِمِثْلِ مَا آءَامَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ آهْتَدُوا  
وَإِن لَّوَلَّوْا فَأِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ  
اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً  
وَنَحْنُ لَهُ عٰبِدُونَ ﴿١٣٨﴾

قُلْ آتَحَاجُّونَنِي فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا  
أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾

أَمْ نَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ  
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى  
قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ  
شَهَدَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ  
بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

(1) ĩmāni irin na Musulmi shi ne rinin Allah watau baptisma.

141. Waccan, wata al'umma ce, tã riga ta shige, suna da abin da suka sanã'anta, kuma kuna da abin da kuka sanã'anta, kuma bã a tam-bayar ku daga abin da suka kasance suna aikatãwa.

142. Wãwãye daga mutãne zã su ce: Mẽne ne ya jũyar da su daga alkiblarsu wadda suka kasance a kanta? Ka ce: Allah 'Dai ne Yake da gabas da yamma, Yana shiryar da wanda Yake so zuwa ga hanya madaidaiciya.

143. Kuma kamar wancan, Muka sanya ku al'umma matsakaiciya<sup>(1)</sup> dõmin ku kasance mãsu bãyar da shaida a kan mutãne. Kuma Manzo ya kasance mai shaida a kanku. Kuma ba Mu sanya Alkibla<sup>(2)</sup> wadda ka kasance a kanta ba, fãce dõmin Mu san wanda yake biyar Manzo daga wanda yake jũyãwa a kan duga-dugansa. Kuma lalle ne, tã kasance, haġiġa, mai girma, sai a kan wadanda Allah Ya shiryar. Kuma ba ya yiwuwa ga Allah Ya tõzartar da imãninku.<sup>(3)</sup> Lalle ne, Allah, ga mutãne, haġiġa, Mai tausayi ne, Mai jin ġai.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ  
مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْئَلُونَ عَمَّا كَانُوا

يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

﴿١٤٢﴾ سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّهُمْ  
عَنْ قَلْبِهِمْ أَلِيٌّ كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ  
وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا  
شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ  
شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا  
لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ  
وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا  
كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ  
لَرُءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾

(1) Ādilai, kõ matsakaita ga kõme, bãbu zurẽwa, bãbu kãsawa ga addini da rãyuwa da sauran mu'ãmalõli duka.

(2) A lõkacin da Annabi ya yi hijira zuwa Madĩna, alhãli a cikin mutãnenta akwai Yahũdu Allah Ya umurce shi da ya fuskanci Baitil Maġdis. Sai Yahũdu suka ji dãdfi. Sai Manzon Allah ya fuskance ta wata gõma sha wani abu kuma Manzon Allah ya kasance yana son Alġiblar Ibrãhĩm kamar yadda ya gabata ga ãyã ta 115. Kuma ya kasance yana addu'a yanã dũbi zuwa ga sama, har Allah Ya saukar da hukuncin jũyãwa zuwa gare ta.

(3) Īmãninku wataũ sallarku da kuka yi wajen Baitil Maġdis, dõmin kun yi ta ne a kan umurnin Allah da imãni da Shi.

144. Lalle ne, Muna ganin jujjū-yāwar fuskarka a cikin sama. To, lalle ne, Mu jūyar da kai ga Alkibla wadda kake yardā da ita. Sai ka jūyar da fuskarka wajen Masallāci Tsararre, kuma inda duk kuka kasance, to, ku jūyar da fuskōinku jiharsa. Kuma lalle ne wadanda aka bai wa Littāfi, haḳiḳa, su, sunā sanin lalle ne, shī ne gaskiya daga Ubangijinka. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da suke aikatāwa.

145. Kuma haḳiḳa, idan ka je wa wadanda aka bai wa Littāfi da dukan āyā, bā zā su bi Alkiblarka ba, kuma kai ba ka zama mai bin Alkiblarsu ba, kuma sāshensu bā mai bin Alkiblar<sup>(1)</sup> sāshe ba ne. Kuma haḳiḳa, idan ka bi son zūci-yōyinsu daga bāyan abin da ya zo maka daga ilmi, lalle ne kai, sa'an nan, haḳiḳa, azzālumi kake.

146. Wadanda Muka bā su Littāfi, suna saninsa kamar yadda suke sanin diyansu. Kuma lalle ne wani ɓangare daga gare su, haḳiḳa, suna ɓōyēwar gaskiya alhāli kuwa sū, suna sane.

قَدْ رَأَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

وَلَيْنِ اتَّيْتِ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتِهِمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

الَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

(1) Alkiblar Yahūdu ita ce falalen dūtsen da ke Baitil Maḳdis. Kuma ita ce Alkiblar Nasāra a zāmanin Īsā. A bāyansa Alkiblarsu ta kōma ga mafitar rānā, da kāgensu sabōda St. Paul kō Bulis el Kissi, ya ce musu bāyan an ɗauke Īsa cēwa: “Nā haɗu da Īsā yā ce mini lalle ne ranā tauraro ne wanda yake inā son sa. Yanā kai gaisuwata a cikin kōwane yini sabōda haka ka umurci mutānena, su fuskanta zuwa gare ta.” Da haka ya karkatar da su daga alkiblarsu. Kuma inā zaton haka abin yake ga girmamāwar Lahadi maimakon Asabar dōmin Rūmāwa, ranā suke bauta wa a rānar Lahadi, wannan kuwa shi ne ma'anar “Sunday” da Tūrancin, watau ‘yinin rānā.’

147. Gaskiya daga Ubangi-jinka<sup>(1)</sup> take, sabōda haka; lalle kada ka kasance daga māsu shakka.

148. Kuma kōwane ɓangare yana da alƙibla wadda yake shi mai fuskantar ta ne. Sai ku yi tsēre zuwa ga ayyukan alhēri, inda kuka kasance duka, Allah zai zo da ku gabā ɗaya. Lalle ne Allah, a kan kōme, Mai iƙon yi ne.

149. Kuma daga inda ka fita, to, sai ka jūyar da fuskarka a wajen Masallāci Tsararre, kuma lalle, tabbas, shi ne gaskiya daga Ubangijinka. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da kuke aikatawa.

150. Kuma daga inda ka fita, to, ka jūyar da fuskarka a wajen Masallāci Tsararre, kuma inda kuke duka, to, ku jūyar da fuskōinku a wajensa, dōmin kada wata hujja ta kasance ga mutāne a kanku, fāce waɗanda suka yi zālunci daga gare su. Sabōda haka kada ku ji tsōronsu, kuma ku ji tsōrōNa, kuma dōmin In cika ni'imaTa a kanku, kuma tsammāninku zā ku shiryu.

151. Kamar<sup>(2)</sup> yadda Muka aika Manzo a cikinku, daga gare ku,

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مَوْبِئُهُ فَاسْتَخِيرُوا الْخَيْرَاتِ آيِنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لِلْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَفْلٍ لِيَعْمَأَعْمِلُونَ ﴿١٤٩﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَيْمَنُوا بِعِمَتِي أَعْلَيْكُمْ وَعَلَىٰ كُمِ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا

(1) Jūyāwar alƙibla abu ne na gaskiya daga Allah dōmin rarrashin wanda Allah bai yi nufi da tsīrarsa ba ya ƙāre. Bāyan rarrashi sai yankēwa, wannan shi ne matakin farko da Musulmi suka fara tsiraita da shi daga maƙiyansu bayyane. Yanzu kuma Musulmi sun zama dabam.

(2) Jūyar da alƙibla da yankēwa daga dukan kāfirai da hani daga tsōronsu, kuma Allah Ya farkar da Musulmi ga ni'imōmin da Ya yi musu game da aiko Annabi daga gare su, zuwa gare su, a cikinsu, dōmin ya tsarkake su, bayyane da ɓōye, daga dukan kurar kāfirci. Wannan ya nūna cēwa sai an yi rarrashin mutāne wajen kira zuwa ga addini da kōwace hanya mai yiwuwa. Bāyan haka a yanke wa wanda ya ƙi bin gaskiya bayyane, kuma kada a ji tsōronsa. Kuma aka umurce su da fuskanta zuwa ga Allah kawai da tunāwa gare Shi da gōdiya, da nisantar kāfirci.



yana karanta āyōyinMu a gare ku kuma yana tsarkake ku, kuma yana sanar da ku Littāfi da hikima, kuma yana sanar da ku abin da ba ku kasance kuna sani ba.

152. Sabōda haka ku tuna Ni, In tunā ku, kuma ku yi gōdiya gare Ni, kuma kada ku butulce Mini.

153. Ya ku waḍanda<sup>(1)</sup> suka yi īmāni! Ku nēmi taimako da haḳuri game da salla. Lalle ne, Allah na tāre da māsu haḳuri.

154. Kada ku ce ga waḍanda<sup>(2)</sup> ake kashēwa a cikin hanyar Allah: “Matattu ne.” Ā’a, rāyayyu ne, kuma amma bā ku sansancēwa.

155. Kuma lalle ne, Muna jar-rabar ku da wani abu daga tsōro da yunwa da naḳasa daga dūkiya da rāyuka da ’ya’yan itāce. Kuma ka yi bishāra ga māsu haḳuri.

156. Waḍanda suke idan wata masīfa ta sāme su, sai su ce: “Lalle ne mū ga Allah muke, kuma lalle ne mū, zuwa gare Shi, māsu kōmāwa ne”.

157. Waḍannan akwai albarku a kansu daga Ubangijinsu da wata rahama. Kuma waḍannan sū ne shiryayyu.

158. Lalle ne Safā da Marwa<sup>(3)</sup>

عَلَيْكُمْ ءَايَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ  
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا  
تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

فَأَذْرُونِي أَوْ أُكْرِزْكُمْ وَأَشْكُرْ أَوْ لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ  
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ءَمُوتٌ بَلْ  
أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ  
مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالشَّمْرِتِ وَبَشِيرٍ  
الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ  
رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ  
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

﴿١٥٨﴾ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ

(1) Magana kuma ta fuskanta zuwa ga mūminai kawai dōmin a shirya zamansu.

(2) Wanda ya tsiraita da kansa, to, maḳiyinsa bā zai bar shi ba, sabōda haka an fara kulla zukātan mūminai ga tarbon wahalar tsiraita da dōgara ga kai, bāyan Allah.

(3) Al’umma bā ta haḍuwa sai an wanke ta daga al’ādun Jāhiliyya, har dai waḍanda suka haḍu da ibāda, sabōda haka aka fāra da Safā da Marwa, dōmin a ije cēwa dawāfi a tsakāninsu aikin Jāhiliyya ne, sū suna cikin ayyukan ibāda da Allah Ya shar’anta, kuma dawāfin mutāne da sa’ayi a kansu da tsakāninsu duka daidai suke, Baḳuraishe da Balārabe da Ajama duka daidai suke.

sunu daga wurāren ibādar Allah, to, wanda ya yi hajin Dāki kō kuwa ya yi Umra, to, bābu laifi a kansa ga ya yi dawāfi gare su, su biyu. Kuma wanda ya fāra yin wani aikin alhēri, to, lalle ne Allah Mai gōdiya ne, Masani.

159. Lalle ne wafanda suke bōyēwar abin da Allah Ya saukar da ga hujjōji bayyanannu, da shir-iyi, daga bāyan Mun bayyana shi ga mutāne, a cikin Littāfi (Alkur'āni), wafannan Allah Yana la'anar su, kuma māsu la'ana suna la'anar su.

160. Sai wafanda suka tūba, kuma suka gyāra, kuma suka bayyana, to wafannan Ina karɓar tūba a kansu, kuma Nī ne Mai karɓar tūba, Mai jin kai.

161. Lalle ne, wafanda suka kāfirta, kuma suka mutu, alhāli kuwa suna kāfirai, wafannan akwai, a kansu, la'anar Allah da malā'iku da mutāne gabā daya.

162. Suna madawwama a cikinta, bā a saukaƙa azāba daga barinsu, kuma ba su zama ana jinkirta musu ba.

163. Kuma Ubangijinku Ubangiji<sup>(1)</sup> Guda ne. Bābu wani Ubangiji fāce Shi, Mai rahama, Mai jin kai.

164. Lalle ne, a cikin halittar sammai da ƙasa, da sābāwar dare

الْبَيْتِ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٦٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦٢﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦٣﴾

وَاللَّهُمَّ إِنَّكَ اللَّهُ وَحْدَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٤﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ

(1) Ubangiji Shi ne Mai rāyarwa da matarwa, Mai umurni da hani kuma Mai halattāwa da haramtāwa. Āyar da ke bin wannan, tanā nūna dalīlan sāmuharSa da kadaitarSa.

da yini, da jirāge wafanda suke gudana a cikin tēku (ɗauke) da yake amfānin mutāne, da abin da Allah Ya saukar daga sama daga ruwa, sai Ya rāyar da fasa da shi a bāyan mutuwar, kuma Ya wātsa, a cikinta, daga dukan dabba, kuma da jūyāwar iskōki da girgije hōrarre a tsakānin sama da fasa; haḳīka, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin hankali.

165. Kuma akwai daga mutāne wanda yake rikon kināye, baicin Allah, suna son su, kamar son Allah, kuma wafanda suka yi imāni ne mafiya tsananin so<sup>(1)</sup> ga Allah. Kuma dā wafanda<sup>(2)</sup> suka yi zālunci, suna ganin lōkacin da zā su ga azāba, da cewa lalle ne farfi ga Allah yake duka, da cewa lalle ne Allah Mai tsananin azāba ne.

166. A lōkacin da wafanda aka bi suka barranta daga wafanda suka bi, kuma suka ga azāba, kuma sabubba suka yanke da su.

167. Kuma wafanda suka bi, suka ce: “Dā lalle ne muna da wata kōmāwa (dūniya) sai mu barranta daga gare su kamar yadda suka barranta daga gare mu (dā ba su riki kināyen ba).” Kamar wancan ne Allah ke nūna musu ayyu-

الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ  
بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ  
فَأَخْيَاهُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبِئْسَ فِيهَا مِنْ  
كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ  
الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ  
لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٥﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا  
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا  
لِلَّهِ وَلَوْ بَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ  
الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٦﴾

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا  
الْعَذَابَ وَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابَ ﴿١٦٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَتَضَلَّوْنَا  
كَمَا تَضَلُّوْنَا وَإِنَّا لَمُتَّعَيْنَا اللَّهُ لَعَمَلِنَاهُمْ  
حَسْرَتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٨﴾

(1) So mai kai ga karɓar umurni daga abin son, wanda ba Allah ba, shi ne shirki da kāfirci. Amma so sabōda ihsānin abin son, kō dōmin zamansa sālihi dōmin a yi kōyi da aikinsa na cikin haddōdin shari'a, bā shirki ba ne, dōmin bai kai yadda mūminai ke son Allah ba.

(2) Ayōyi na 165 da 166 da 167 duka ɗinke suke ga ma'anoninsu. Āyā ta 166 zarafi ce ga ta 165, sa'an nan ta 167 an haɗa rabinta ga āyā ta 166. Sa'an nan sauran āyā 167 ta zama ta'akibi da bayāni gare su duka.

kansu, suna da nadāmōmi a kansu, kuma ba su zama māsu fita daga Wutar ba.

168. Yā ku mutāne<sup>(1)</sup>! Ku ci daga abin da yake a cikin fasa, wanda yake halal, mai dāfi. Kuma kada ku bi zambiyōyin<sup>(2)</sup> Shaidan. Lalle ne shi, a gare ku, maġiyi ne bayyananne.

169. Yana umurnin ku ne kawai da mugun aiki da alfāsha, kuma da ku fafi abin da ba ku sani ba ga Allah.

170. Kuma idan aka ce musu: “Ku bi abin da Allah Ya saukar,” sai su ce: Ā’a, muna bin abin da muka iske ubanninmu a kansa.” Shin, kuma kō dā ubanninsu bā su hankaltar kōme, kuma bā su shiryuwa?

171. Kuma misālin (mai kiran) waɗanda suka kāfirta, kamar mis-ālin wanda ke yin me! me! ga abin da ba ya ji ne, fāce kira da fāra, kurāme, bēbāye, makafi, sabōda haka bā su hankalta.

172. Yā ku waɗanda suka yi imāni! Ku ci ku sha daga māsu dāfi abin da Muka arzūta ku. Kuma ku gōde wa Allah, idan kun kasance Shī kuke bauta wa.

يَتَّيْهَا النَّاسُ كُلُّوْا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا  
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ  
مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

إِنَّمَا أَمْرُكُمْ بِالسُّوْءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا  
عَلَى اللَّهِ مَا لَا نَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَسْمِعُ  
مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِمْ إِبَاءً نَأْوَلَوْنَا آبَاءَهُمْ  
لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

وَمَثَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَتَّعِقُ بِمَا  
لَا يَسْمَعُ لَا دَعَاءَ وَنِدَاءَ صُمُّ بِكُمْ عَمَىٰ فَهْمٌ  
لَّا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

يَتَّيْهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُّوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا  
رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ  
تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

(1) Yā kira mutāne a kan, bai ce mūminai ba, dōmin ba dukan Musulmi yake mūmini ba, sai wanda ya tsīra daga āyōyin da ke tafe. A cikinsu akwai abin da zai mai da Musulmi kāfiri kō mai bidi’a.

(2) Hanyōyin Shaidan ga halattar da abin da Allah Ya haramta kō haramtar da abin da Allah Ya halatta dōmin fāga hukuncin da bai zo daga Allah ba, shirki ne tāre da Allah. Yā ce zambiyōyin Shaidan, dōmin Shaidan bā ya da hanya miġaġkiya.

173. Kawai abin da Ya haramta a kanku, mūshe da jini da nāman alade da abin da aka kurūrūta game da shi ga wanin Allah. To, wanda aka matsā, wanin dan tãwãye, kuma banda mai zālunci, to, bãbu laifi a kansa. Lalle ne Allah Mai gãfara ne, Mai jin kai.

174. Lalle ne waɗannan da suke bõye abin da Allah Ya saukar daga Littãfi, kuma suna sayen kuɗi kaɗan da shi; waɗannan bã su cin kome a cikin cikunansu fãce Wuta, kuma Allah bã zai yi musu magana ba a Rãnar Kiyãma, kuma bã zai tsarkake su ba, kuma suna da azãba mai raɗaɗi.

175. Waɗannan su ne waɗanda suka sayi bata da shiriya, kuma azãba da gãfara. To, me ya yi haƙurinsu a kan Wuta!

176. Wancan dõmin lalle ne, Allah ya saukar da Littãfi da gaskiya, kuma lalle ne waɗanda suka sãbã a cikin Littãfin, haƙiƙa, suna a cikin sãbãni mai nisa.

177. Bai zama addini<sup>(1)</sup> ba dõmin kun jũyar da fuskõkinku wajen gabas da yamma, kuma amma addini shi ne ga wanda ya yi ãmãni da Allah da Rãnar Lãhira da malã'iku da littattafan sama da annabãwa, kuma ya bãyar da dũkiya, a kan yana son ta, ga mai zumunta da marãyu da matalauta da ðan hanya da mãsu rõko, kuma

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ  
الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ أَضْطَرَّ  
غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ  
عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ  
الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ مِمَّا قَلِيلًا أَوْلِيَّكَ  
مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا  
يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ  
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَى  
وَالْعَذَابِ بِالْعَفْوَ فَمَا أَصْبَرَهُمْ  
عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ  
الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

لَيْسَ الْإِرْبَانُ تُولُوا أَوْجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ  
وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْإِرْمَانَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ  
الْآخِرِ وَالْمَلْئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ  
وَأَنَّى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى  
وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنُ السَّبِيلِ

(1) Bayãnin cãwa Musulunci bã yin salla ðai ba ne. A'aha! Musulunci tsarẽwar rãyuwa ne kamar yadda Allah Ya ce a tsare ta.

a cikin fansar wuya, kuma ya tsayar da salla, kuma ya bāyar da zakka, da māsu cika alkawari idan sun kulla alkawarin da māsu haḳuri a cikin tsanani da cūta da lōkacin yāki. Waɗannan su ne suka yi gaskiya. Kuma waɗannan su ne māsu taḳawa.

178. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! An wajaɓta, a kanku, yin kisāsi<sup>(1)</sup> a cikin kasassu; da da da, kuma bāwa da bāwa, kuma mace da mace, to, wanda aka yi rangwamen wani abu gare shi daga ḍan'uwansa, to, a bi da alhēri, da biya zuwa gare shi da kyautatāwa. Wancan saukaḳēwa ne daga Ubangijinku, kuma rahama ce. To, wanda ya yi zālunci a bāyan wancan, to, yana da azāba mai raɗaɗi.

179. Kuma kuna da rāyuwa a cikin kisāsi, yā ma'abuta hankula; tsammāninku, zā ku yi taḳawa.

180. Kuma an wajaɓta<sup>(2)</sup>, a kan-ku, idan mutuwa ta halarci ḍayanku, idan ya bar wata dūkiya, wasiyya dōmin mahaifa da dangi bisa ga abin da aka sani; wajaɓce a kan māsu taḳawa.

181. To, wanda ya musanya masa a bāyan ya jī shi, to, kawai laifinsa yana a kan waɗanda suke musanya shi. Lalle ne, Allah Mai ji ne, Masani.

وَالسَّائِلِينَ فِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ  
وَأَتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا  
عَاهَدُوا وَالصَّادِقِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ  
الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ  
الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي  
الْقَتْلِ الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ وَالْعَبْدِ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَى  
بِالْأُنثَى فَمَنْ عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَبْسَعُ بِالْمَعْرُوفِ  
وَأَدَاءُ إِلَيْهِ بِإِحْسَنٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ  
وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَعَدَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ  
أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ  
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾  
كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ  
تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ  
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ  
يَبْدُلُونَهُ إِنِ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

(1) Bayānin hukuncin kisāsi: Ana kashe namiji sabōda ya kashe mace, bā a kashe da da Musulmi saboda kashin bāwa da kāfiri sai idan ya zama kisan gila ne kō ḳwāce. Gila shi ne kashe mutum dōmin dūkiyarsa kō mātarasa.

(2) Bayānin hukuncin wasiyya: Sunna ta bayyana cēwa bābu wasiyya ga wanda zai yi gādo, kuma wasiyya bā zā ta shige sulusin dūkiyar tarika ba.

182. To, wanda ya ji tsōron kar-kata ko kuwa wani zunubi daga mai wasiyyar, sai ya yi sulhi a tsakāninsu, to, bābu laifi a kansa. Lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin fai.

183. Yā ku waƙanda suka yi imāni! An wajabta<sup>(1)</sup> azumi a kan-ku kamar yadda aka wajabta shi a kan waƙanda suke daga gabā-ninku, tsammāninku, zā ku yi ta-ƙawa,

184. Kwanuka ƙidāyayyu. To, wanda ya kasance daga gare ku majinyaci ko kuwa yana a kan tafiya, sai (ya biya) adadi daga wasu kwanuka na dabam. Kuma a kan waƙanda suke yin sa da wahala akwai fansa; ciyar da matalauci, sai dai wanda ya ƙāra alhēri, to, shi ne mafi alhēri a gare shi. Kuma ku yi azumi (da wahalar) ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kuna sani.

185. Watan Ramalāna ne wanda aka saukar da Alġur'āni a cikinsa yana shiriya ga mutāne da hujjōji bayyanannu daga shiriya da rarra-bēwa. To, wanda ya halarta daga gare ku a watan, sai ya azumce shi, kuma wanda ya kasance majinyaci ko kuwa a kan tafiya, sai ya biya adadi daga wasu kwanuka na dabam. Allah Yana nufin sauki gare ku, kuma ba Ya nufin tsanani gare ku, kuma dōmin ku cika adadin, kuma dōmin ku girmama

فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصِ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ  
بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٢﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ  
كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ  
تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا  
أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى  
الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامٍ مَسْكِينٍ  
فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ نَصُومُوا  
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ  
هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى  
وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ  
وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ  
مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ  
وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ  
وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَيْتُمْ

(1) Bayānin hukuncin azumi da darajar watan Ramalāna wanda aka saukar da Alġur'āni a cikinsa.

Allah a kan Yā shiryar da ku, kuma tsammāninku, zā ku gōde.

186. Kuma idan bāyiNa suka tambaye ka daga gare Ni, to, lalle Ni Makusanci ne. Ina karɓa kiran mai kira idan ya kirā Ni<sup>(1)</sup>. Sabōda haka su nēmi karɓawāTa, kuma su yi īmāni da Ni: tsammāninsu, su shiryu.

187. An halatta a gare ku, a daren azumi, yin jima'i<sup>(2)</sup> zuwa ga matanku, sū tufa ne a gare ku, kuma kū tufa ne a gare su, Allah Yā sani, lalle ne ku, kun kasance kuna yaudarar kanku. Sabōda haka Yā karɓi tūbarku, kuma Yā yāfe muku. To, yanzu ku rungume su, kuma ku nēmi abin da Allah yā rubūta muku. Kuma ku ci kuma ku sha har sīlīli fari ya bayyana a gare ku daga sīlīli baġi daga alfijiri, sa'an nan kuma ku cika azumi zuwa ga dare. Kuma kada ku rungume su alhāli kuna māsu itikāfi a cikin masallātai. Waɗancan iyāokin Allah ne: don haka kada ku kusance su, kamar haka ne Allah Yake bayyana āyōyinSa ga mutāne: tsammāninsu, zā su yi taɗawa.

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ  
أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلَيْسَ تَسْتَجِيبُوا  
لِي وَلِيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ  
مُن لَيْسَ لِيَأْسَ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِيَأْسَ لَهُنَّ  
عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ  
فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْتَنَ بِشِرْوَهِنَ  
وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا  
حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ  
الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ  
وَلَا تُبَشِّرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَدِكِفُونَ فِي الْمَسْجِدِ  
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ  
اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾

(1) Bayānin yin addu'a: Anā son addu'a a cikin Ramalāna, yadda nēman karɓar addu'a da aikin dā'a yake bāyan īmāni. Aikin ƙwarai shī ne gōɗiyar addu'a.

(2) Abūbuwan da aka hana, a cikin azumi, da ranā, an halatta su da dare har zuwa fitar alfijiri wato sīlīli fari na hasken sāfiya da sīlīli baġi na duhun dare. Bā a yin jima'i kō da dare a hālin itikāfi, kuma bā a yin itikāfi sai a cikin masallāci.



188. Kada ku ci dukiyōyinku<sup>(1)</sup> a tsakāninku da farya, kuma ku sādu da ita zuwa ga mahukunta dōmin ku ci wani yanki daga dūkiyōyin mutāne da zunubi, alhāli kuwa kū, kuna sani.

189. Kuma suna tambayar ka<sup>(2)</sup> daga jirajiran wata. Ka ce: “Su lōk-atai ne dōmin mutāne da haji, kuma bā addini ba ne ku je wa gidāje daga bāyansu: kuma amma abin da yake addini shi ne wanda ya yi taƙawa. Kuma ku je wa gidāje daga ƙōfōfinsu, kuma ku bi Allah da taƙawa: tsammāninku, ku ci nasara.

190. Kuma ku yāki waɗanda<sup>(3)</sup> suke yāƙinku, a cikin hanyar Allah, kuma kada ku yi tsōkana, lalle ne Allah bā Ya son māsu tsōkana.

191. Kuma ku yāke su inda kuka sāme su, kuma ku fitar da su daga inda suka fitar da ku. Kuma fitina ita ce mafi tsanani daga kisa. Kuma kada ku yāke su a wurin Masallāci Tsararre (Hurumin Makka) faċe fa idan sun yāke ku a cikinsa. To, idan sun yāke ku, sai ku yāke su. Kamar wancan ne sakamakon kāfirai yake.

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا  
بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ  
أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

﴿١٨٩﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِئُ  
لِلنَّاسِ وَالْحَجَّةِ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا  
الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مِمَّا أَنْتَقَىٰ  
وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَأَتَّفَقُوا لِلَّهِ  
لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ ﴿١٩٠﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقْتُلُونَكُمْ وَلَا  
تَقْدُوا وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩١﴾

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ يَقْتُلُونَهُمْ وَأَخْرَجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ  
أَخْرَجُوهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقْتُلُواهُمْ عِنْدَ  
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يَقْتُلُوكُمْ فِيهِ  
فَإِنْ قَتَلْتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩٢﴾

(1) Haramun cin dūkiyar mutāne da zālunci. An haɗa wannan āyā da ta gabāninta, ta azumi, dōmin haɗin hana ci da ya gama su. Sāduwa da mahukunta da dūkiya, shi ne rashawa, Allah Yā la’ani mai bāyar da ita da mai karɓarta.

(2) Shiga Musulunci yarda ne da barin al’ādu da hukunce-hukuncen Jāhiliyya, sabōda haka ake sāmuni tambayōyi da yawa daga sābon Musulmi kāfin ya kammala da canza tsōfaffin al’ādunsa da sābabbi. Allah Yā yi tarbiyar Sahabban Annabi a cikin rāyuwar Annabi, bāyan saukar wahayi.

(3) An umurci Musulmi da tsare kansu da yāki ga duk wanda ya yāke su, a kō’ina yake. Sai dai an hana su tsōkanar wasu, kuma an hana su su yi yāki a cikin Hurumin Makka sai fa idan an fāɗa su da yāki a cikinsa.

192. Sa'an nan idan sun hanu, to, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

193. Kuma ku yāke<sup>(1)</sup> su har ya zama wata fitina bā zā ta kasance ba, kuma addini ya zama na Allah. Sa'an nan idan sun hanu, to, bābu tsōkana fāce a kan azzālumai.

194. Watan alfarma da wani watan alfarma — alfarmōmi māsu dūkar jūna ne. Sabōda haka wanda ya yi tsōkana a kanku, sai ku yi tsokana a kansa, da misālin abin da ya yi tsōkana a kanku. Kuma ku bi Allah da tafawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Yana tāre da māsu tafawa.

195. Kuma ku ciyar<sup>(2)</sup> a cikin hanyar Allah. Kuma kada ku jefa kanku da hannayenku, zuwa ga halaka. Kuma ku kyautata; lalle ne, Allah Yana son māsu kyauta-tāwa.

196. Kuma ku cika<sup>(3)</sup> hajji da umra dōmin Allah. To, idan an kange ku, to, ku bāyar da abin da ya saufaka na hadaya. Kuma kada ku aske kānunku, sai hadaya ta kai wurinta. To, wanda ya kasance

فَإِنْ أَنْتُمْ وَأَقَانِ اللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

وَفَتَنُواهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ  
فَإِنْ أَنْتُمْ أَقَانُوا فَلَا تَعُدُّونَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ  
فَمَنْ أَعْدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْدَىٰ  
عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

وَاتَّقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تَقْلُوبُوا بِيَدِكُمُ إِلَى التَّهْلُكَةِ  
وَاحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

وَاتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ  
مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِفُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ  
فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ آذَىٰ مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ

(1) An umurci Musulmi da tsōkana ga kāfiran da suke nūna musu Kiyayya bayyane, dōmin su hana su yin addininsu da kyau, kamar yadda Allah Ya umurce su, suna fitinar su da wahalōli. Kuma kada ku bar su, su laɓe da wani watan alfarma kō hurumi, duk yadda hāli ya yi, a yi haka nan, alfarmōmi nā da kisāsi.

(2) Bā a iya yāki sai da abinci, kuma bā kōwa ke iya zuwa yāki ba, kamar yadda yake bā kowa yake da abinci ba. Sabōda haka sai a ciyar da dūkiya, a tāra ta dōmin daukaka kalmar Allah. Rashin bāyar da ita, to, halaka kai ne.

(3) Hukunce-hukuncen hajji a cikin fitina kō a cikin rashin lāfiya, idan sun auku a bāyan harama, da hukuncin wanda ya ji dādi da umra sa'an nan ya yi hajji, kō kuma ya hadā su a cikin harama guda, watau firāni, hukuncinsu ḡaya.

majinyaci daga cikinku, kō kuwa akwai wata cūta daga kansa (ya yi aski) sai fansa (fidiya) daga azumi ko kuwa sadaka ko kuwa yanka. To, idan kuna cikin aminci, to, wanda ya ji dādi da umra zuwa haji, sai ya biya abin da ya saukaḩa daga hadaya, sa'an nan wanda bai sāmu ba, sai azumin yini uku a cikin haji da bakwai idan kun kōma, wadancan gōma ne cikakku. Wancan yana ga wanda iyālinsa ba su kasance mazaunan Masallāci Tsararre ba. Kuma ku bi Allah da taḩawa. Kuma ku sani cewa Allah Mai tsananin ukūba ne.

197. Hajji watanni ne sanannu. To, wanda ya yi niyyar hajji<sup>(1)</sup> a cikinsu, to, bābu jimā'i, kuma bābu fāsifanci, kuma bābu jāyayya a cikin hajji. Kuma abin da kuka aikata daga alhēri, Allah Ya san shi. Kuma ku yi guzuri. To, mafi alhērin guzuri yin taḩawa. Kuma ku bi Ni da taḩawa, ya ma'abuta hankula.

198. Bābu laifi a kanku ga ku nēmi falala daga Ubangijinku. Sa'an nan idan kun malālo daga Arafāt, sai ku yi ta ambatar Allah a wurin Mash'aril Harāmi, kuma ku tuna Shi kamar shiriyar da Ya yi muku, kuma lalle ne kun kasance, a gabāninsa, haḩiḩa, daga batattu.

199. Sa'an nan kuma ku malālo daga inda mutāne suke malālōwa. Kuma ku nēmi gāfara ga Allah. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin fai.

مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ مِنْ تَمَنَعٍ  
بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ  
فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ  
تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي  
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ  
الْعِقَابِ ﴿٣٧﴾

الْحَجِّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَةٌ فَمَنْ رَضِيَ فِيهَا  
الْحَجَّ فَلَا رَفْثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ  
وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ حَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ  
وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى  
وَأَتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٣٧﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا  
فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ  
عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ  
الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ  
وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قِبَلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿٣٨﴾  
ثُمَّ أَوْضِعُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ  
وَأَسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

(1) Bayānin abūbuwan da aka hana a cikin hajji da wafanda ake son a yi.

200. To, idan kun fāre ayyukan hajji, sai ku ambaci Allah kamar ambatarku ga ubanninku, kō kuwa mafi tsanani ga ambato. To, daga cikin mutāne akwai wanda yake cēwa: “Ya Ubangjinmu! Ka bā mu a cikin dūniya!” Kuma bā ya da wani rabo a cikin Lāhira.

201. Kuma daga gare su akwai wanda yake cēwa: “Yā Ubangjinmu! Ka bā mu mai kyau a cikin dūniya da mai kyau a cikin Lāhira, kuma Ka tsare mana azābar Wuta!”

202. Wadannan suna da rabo daga abin da suka sanā'anta; kuma Allah Mai gaggāwar sakamako da yawa ne.

203. Kuma ku ambaci Allah a cikin kwanuka fīdayayyu. <sup>(1)</sup> To, wanda ya yi gaggawa a cikin kwana biyu, to, bābu laifi a kansa, kuma wanda ya jinkirta, to, bābu laifi a kansa, ga wanda ya yi taƙawa. Kuma ku bi Allah da taƙawa, kuma ku sani cewa lalle ne kū, zuwa gare Shi ake tārā ku.

204. Kuma akwai daga mutāne <sup>(2)</sup> wanda maganarsa tana bā ka sha'awa a cikin rāyuwar dūniya, alhāli yanā shaidar da Allah a kan abin da yake cikin zuciyarsa, kuma shi mai tsananin husūma ne.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَسِكَكُمْ فَادْكُرُوا  
اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا  
فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا إِنَّا فِي  
الدُّنْيَا وَمَا لَنَا فِي الآخِرَةِ مَن خَلَقِ ﴿٢٠٠﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا  
حَسَنَةٌ وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ  
النَّارِ ﴿٢٠١﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا  
وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

﴿٢٠٣﴾ وَأَذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ  
فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن  
تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ  
وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ  
الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ  
وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامِ ﴿٢٠٥﴾

(1) Bayānin kabbarōri, bāyan sallōlin farillai gōma sha biyar, anā fārawa da sallar azahar ta ranar salla a fāre da sallar asuba ta rāna ta huɗu daga rānar salla. Kwānukan Mina uku ne daga rānar salla, sai ga wanda ya yi gaggawa ya fita daga Mina bāyan fītar rānar nan kuma gabānin fāɗuwar rāna.

(2) Bayānin munāfuki da hālayensa, a cikin jama'a, a san shi, dōmin kada a dōgara a kansa. Haka mutumin kirki shi ma anā son a san shi dōmin a dōgara da shi kamar yadda ya yi bayāninsa.

205. Kuma idan ya jūya sai ya yi gaggawa a cikin ƙasa dōmin ya yi ɓarna a cikinta, kuma ya halaka shūka da 'ya'yan dabbōbi. Kuma Allah bā Ya son ɓarna.

206. Kuma idan an ce masa: “Ka ji tsōron Allah,” sai girman kai da yin zunubi ya ɗauke shi. To abin da yake mai isarsa Jahannama ce. Kuma haƙiƙa, shimfida tā munana.

207. Kuma akwai daga mutāne<sup>(1)</sup> wanda yake sayar da ransa, dōmin nēman yardar Allah: Kuma Allah Mai tausayi ga bāyi ne.

208. Yā ku wafanda suka yi imāni! Ku shiga cikin Musulunci gabā ɗaya; kuma kada ku bi zambiyōyin Shaidān; lalle ne shī a gare ku maƙiyi ne, bayyananne.

209. To, idan kun karkace daga bayan hujjōji bayyanannu sun zo muku, to, ku sani cēwa lalle ne Allah, Mabuwāyi ne, Mai hikima.

210. Shin, suna jira, fāce dai Allah Ya je musu a cikin wasu inuwōyi na girgije, da malā'iku, kuma an hukunta al'amarin? Kuma zuwa ga Allah al'amurra ake mayar da su.

211. Ka tambayi Banī Isrā'ila, da yawa Muka bā su daga āyōyi bayyanannu. Kuma wanda ya musanya ni'imar Allah daga bāyan tā je masa, to, lalle ne Allah Mai tsananin ukūba ne.

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا  
وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ  
لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٢٥﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ  
فَحَسْبُ جَهَنَّمَ وَلَيْسَ الْمُهَادُ ﴿٢٦﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ  
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْخُلُوا فِي السَّلَامِ  
كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ  
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٨﴾

فَإِن زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ  
الْبَيِّنَاتُ فَاغْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٩﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِّنَ  
الْعَمَامِ وَالْمَلَائِكَةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ  
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٣٠﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِلِكَمَّ ءَاتَيْنَهُمْ مِّنْ ءَايَةٍ بَيْنَهُ  
وَمَن يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ  
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٣١﴾

(1) Bayānin mūmini sōsai a cikin Musulmi da halayensa, a san shi dōmin a dōgara a kansa.

212. An ƙawata rāyuwar dūniya ga waƙanda suka ƙāfirta, kuma suna izgili daga waƙanda suka yi īmāni, alhāli waƙanda suka yi tafa-wa suna bisa gare su, a Rānar Kiyāma. Kuma Allah Yana arzūta wanda Yake so, bā da lissāfi ba.

213. Mutāne sun kasance al'umma guda. Sai Allah Ya aiki an-nabāwa suna māsu bāyar da bishāra kuma māsu gargadi; kuma Ya saukar da Littāfi da gaskiya tāre da su dōmin (Littāfin) ya yi hukunci a tsakānin mutānen, a cikin abin da suka sābā wa jūna a cikinsa; kuma bābu wanda ya sābā, a cikinsa, fāce waƙanda aka bai wa shi daga bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu, dōmin zālunci a tsakāninsu. Sai Allah Ya shiyar da waƙanda suka yi īmani ga abin da suka sābā a cikinsa daga gaskiya da izninSa. Kuma Allah Yana shiryar da wanda Yake so, zuwa ga hanya madaidaiciya.

214. Ko kuna zaton ku shiga Aljanna, kuma tun misālin waƙanda suka shige daga gabāninku bai zo muku ba? Wahalōli da cūta sun shāfe su, kuma aka tsōratar da su har manzonsu da waƙanda suka yi īmāni tāre da shi su ce: "Yaushetaimakon Allah zai zo?" To! Lalle ne, taimakon Allah yana kusa!

215. Suna tambayar ka mēne ne zā su ciyar. Ka ce: Abin da kuka ciyar daga alhēri sai ga mahaifa<sup>(1)</sup>

رَبِّ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَسَخَرُونَ مِنَ  
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ  
الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١١٢﴾

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ  
مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ  
بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ  
وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ  
مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ  
الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ  
وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١١٣﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ  
مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ  
وَالضَّرَاءُ وَزُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ  
آمَنُوا مَعَهُ مَعَى نَصْرِ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ  
قَرِيبٌ ﴿١١٤﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُنْفِقُوا قُلْ مَا أُنْفِقُهُمْ مِنْ

(1) Ciyar da mahaifa matalauta wājibi ne haka ƙiƙi da 'ya'ya ƙanāna waƙanda bā su da dūkiya har yāro ya balaga a kuma aurar da yārinnya ta tāre a gidan mijinta. Amma

da mafi kusantar dangantaka da marāyu da matalauta da ɗan hanya. Kuma abin da kuka aikata daga alhēri, to, lalle ne, Allah gare shi Masani ne.

216. An wajabta <sup>(2)</sup> yāki a kanku, alhāli kuwa shi abin fi ne a gare ku, akwai fātar cēwa ku fi wani abu, alhāli shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma akwai fātar cēwa kuna son wani abu alhāli kuwa shi ne mafi sharri a gare ku. Kuma Allah ne Yake sani, kuma kū ba ku sani ba.

217. Suna tambayar ka game da Watan Alfarma: yin yāki a cikinsa. Ka ce: “Yin yāki a cikinsa babban zunubi ne, kuma hani ne daga hanyar Allah. kuma kāfirci da Shi ne kuma da Masallaci Tsararre. Kuma fitar da mutānensa daga gare shi, shi ne mafi girman zunubi a wurin Allah.” Kuma fitina ita ce mafi girma daga kisa. Kuma bā su gushēwa suna yākinku har su mayar da ku daga barin addininku idan za su iya. Kuma wanda ya yi ridda daga gare ku ga barin addininsa har ya mutu alhāli kuwa yana kāfiri, to, waɗannan ayyukansu sun bāci a cikin dūniya da Lāhira. Kuma waɗannan abōkan Wuta ne, sū a cikinta madawwama ne.

خَيْرٌ قَلِيلًا مِنَ الْبَقَرَةِ  
وَأَيْنَ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ  
عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كَرْهٌ لَكُمْ وَعَسَى  
أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى  
أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ  
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١١٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ  
قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ  
وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ  
مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ  
وَلَا يَزَالُونَ يَقْتُلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ  
إِنْ أَسْتَطَعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ  
فَعَسَى أَنْ يَكُونَ مَنفِرًا مِّنْكُمْ حَاتِرًا يَخِيضُ لَكُمْ  
أَعْمَالَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ  
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٧﴾

mātar aure da bāwan mutum ciyar da su wājibi ne kō dā sunā da dūkiya. Liyāfa ga bāko har kwāna uku gwargwadon bukāta wājibi ne, sauran ciyarwa mustahabbi ce bāyan an fitar da zakka idan tā wajaba.

(2) Bayānin hukuncin yāki da wuri da lōkacin da aka hana yinsa, da dalilin yinsa.

218. Lalle ne waɗanda suka yi ĩmāni, da waɗanda suka yi hijira kuma suka yi jihādi a cikin hanyar Allah, waɗannan suna fātar (sāmun) rahamar Allah, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

219. Suna tambayar ka game da giya da cācā<sup>(1)</sup>. Ka ce: “A cikinsu akwai zunubi mai girma da wasu amfānōni ga mutāne, kuma zunubinsu ne mafi girma daga amfaninsu.” Kuma suna tambayar ka mēne ne zā su ciyar; ka ce: “Abin da ya rage.”<sup>(2)</sup> Kamar wancan ne Allah Yake bayyanawar āyōyi a gare ku: tsammāninku, kuna tunāni.

220. A cikin dūniya da Lāhira. Kuma suna tambayar ka game da marāyu.<sup>(3)</sup> Ka ce: “Kyautatāwa gare su ne mafi alhēri, kuma idan kun haɗa da su (wajen abinci), to, ’ya’uwanku ne; kuma Allah Yana sanin mai bātāwa daga mai kyautatāwa. Kuma dā Allah Yā so, dā Ya tsananta muku. Lalle ne Allah Ma-buwāyi ne, Mai hikima.

221. Kuma kada ku auri mātā<sup>(4)</sup> mushirikai sai sun yi ĩmāni: Kuma lalle ne baiwa mūmina ita ce mafi

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

﴿٢١٩﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢٠﴾

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَاطَبُوا فِي خَوَانِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ إِنْ اللَّهُ غَرِيبٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢١﴾

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوْا ۗ

(1) Bayānin hukuncin cāca da giya da ciyarwa ta alhēri. Cāca da giya harāmun ne dōmin cūtarsu tā fi amfaninsu yawa, ana hukunci da abin da ya rinjāya. Ayōyin wata sura sun bayyana haramcin.

(2) Abin da ya rage daga larūrarku da ta iyālanku da wanda ciyar da shi yake wājibi a kanku, saura shi ne afwu. Daga afwu ake sadakar taɗawu’i.

(3) Bayānin gama abinci da yāra marāyu māsu dūkiyar kansu.

(4) Bayānin irin maza da mātān wani addini da bā zā a aure su ba sai sun musulunta, watau mushirikai, banda mātān Mutānen Littāfi, sū kam anā auren ’ya’yansu tāre da kāfircinsu. Bā a auren wanda ya yi ridda daga addinin Musulunci.



alhēri daga dīya kāfira, kuma kō da tā bā ku sha'awa. Kuma kada ku aurar wa maza mushirikai, sai sun yi īmāni, kuma lalle ne bāwa mūmini shi ne mafī alhēri daga da mushiriki, kuma kō da yā bā ku sha'awa, wadannan suna kira ne zuwa ga Wuta, kuma Allah Yana kira zuwa ga Aljanna da gāfara da izninSa. Kuma Yana bayyana āyōyinSa ga mutāne: tsammāninsu suna tunāwa.

222. Kuma suna tambayar ka game da haila<sup>(1)</sup>. Ka ce: Shi cūta ne. Sabōda haka ku nīsanci māta a cikin wurin haila, kuma kada ku kusance su sai sun yi tsarki. To, idan sun yi wanka sai ku je musu daga inda Allah Ya umurce ku. Lalle ne, Allah Yana son māsu tūba, kuma Yana son māsu tsarkakēwa.

223. Mātanku gōnaki ne a gare ku, sabōda haka ku je wa gōnankinku yadda kuka so. Kuma ku gabātar<sup>(2)</sup> (da alhēri) sabōda kan-ku, ku bi Allah da taḳawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne kū māsu haḍuwa da Shi ne. Kuma ka bāyar da bishāra ga mūminai.

مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ  
وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَبَدٌ  
مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ  
يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ  
وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ  
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٢﴾

وَسَأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ آذَى  
فَاعْتَرِلُوا الْبَسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ  
حَتَّىٰ يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ  
أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ  
وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٣﴾

نِسَاءُكُمْ حَرَّتْ لَكُمْ فَأْتُوا حُرَّتَكُمْ أَنْ يَشِئْتُمْ  
وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا  
أَنَّكُمْ مُّلَكُوهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

(1) Bayānin hukuncin sāduwa da mātān aure a lōkacin hailarsu; watau jimā'i ya haramta a cikin haila kō bāyan haila gabānin ta yi wanka. Kō da ta yi taimama tā yi salla duk da haka dai sai tā yi wanka sannan farjinta yake halatta ga mijinta. Amma anā iya mubāshara da rungumayya ko a cikin haila bāyan tā daura gyauto, tā rufe cībiya zuwa gwiwa.

(2) Mutum na iya sāduwa da mātarsa yadda yake so kuma yadda ya sauḳaḳa a gare shi, daga gaba kō daga bāya, amma ga farji banda ga dubura. Ma'anar ku gabātar da alhēri dōmin rāyukanku, shi ne ku yi basmala ku nēmi tsari daga Shaidan sabōda 'ya'yanku. Ba a jimā'i da mace alhāli tanā barci, ana son gabātar da wāsa.

224. Kuma kada ku sanya<sup>(1)</sup> Allah kambu ga rantsuwōyinku dōmin kada ku yi wani alhēri, kuma ku yi taƙawa, kuma ku yi wani gyara tsakānin mutāne, kuma Allah Mai jī ne, Masani.

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ  
أَنْ تَبْرُوا وَتَتَّقُوا وَتُصَلِّحُوا بَيْنَ النَّاسِ  
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

225. Allah ba Ya kāmā ku da laifi sabōda yāsasshiya a cikin rantsuwōyinku. Kuma amma Yana kama ku sabōda abin da zukātan-ku<sup>(2)</sup> suka sanā'anta. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai haƙuri.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ  
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

226. Ga waƙanda suke yin rantsuwa<sup>(3)</sup> daga mātansu akwai jinkirin watā huƙu. To, idan sun kōma, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

لَّذِينَ يُؤَلُّونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرِيصَ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ  
قَامُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

227. Kuma idan sun yi niyyar saki, to, lalle ne, Allah Mai jī ne, Masani.

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

228. Kuma mātā waƙanda<sup>(4)</sup> aka saki aurensu, suna jinkiri da kansu tsarki uku. Kuma bā ya halatta a gare su, su bōye abin da

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَرَیصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ  
وَلَا یَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ یَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِی أَرْحَامِهِنَّ

(1) Bāyanin rantsuwa da hukunƙe-hukunƙenta. Kada ku sanya rantsuwa da Allah sababin rashin aikata wani alhēri, kō wani aikin dā'a, kō kuma sanya sulhu a tsakanin mutāne, kamar a rōƙe shi ga wani abu daga cikinsu, sai ya yi rantsuwa ya ce: "Wallāhi bā zan yi ba" dōmin tsare kansa daga aikatāwar abin da aka nema gare shi. Yin irin wannan rantsuwa makarūhi ne kō haram, gwargwadon nauyin abin da aka yi ta sabōda rashin yin sa. Kambu shi ne wurin gwada harbi.

(2) Yasasshiyar rantsuwa ita ce, a wurin Mālik, rantsuwa a kan abin da mutum ke ganin sa tabbatacce ne, sai ya bayyana daga bāya akasin tunāninsa. Kamar ya ce Wallāhi bā ni da kuƙi, ga saninsa kuwa haka ne bā ya da su, bai sani ba ashe wani yā mutu, yā yi gādo. A Shafī'i ita ce: ā'aha Wallahi, i, Wallāhi, a cikin magana bā da nufi ba.

(3) Hukuncin ʾilā'i, watau rantsuwa a kan barin tākin matarsa dōmin ya wahalar da ita, a jira shi wata huƙu, idan yā ƙi kōmāwa a sake ta daga gare shi.

(4) Bayānin iddar saki da hukunƙe-hukunƙen da suka rātayau da ita iddar tsarki uku ga mātār aure ƙi, baiwa tsarki biyu. Kwarƙawara tsarki guda. Istibrā'in zina kō kuskure kamar idda yake.

Allah Ya halitta a cikin mahai-funsu, idan sun kasance suna yin imāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma mazan auren su ne mafiya hakki ga mayar da su a cikin wancan, idan sun yi nufin gyārawa. Kuma sū mātan suna da kamar abin da yake a kansu, yadda aka sani. Kuma maza suna da wata daraja a kansu (su mātan). Kuma Allah Mabuwayi ne, Mai hikima.

229. Saki sau biyu<sup>(1)</sup> yake, sai a riƙa da alhēri, ko kuwa a sallama bisa kyautatāwa. Kuma ba ya halatta a gare ku (maza) ku karɓe wani abu daga abin da kuka bā su, fāce fa idan su (ma'auran) na tsōron bā zā su tsayar da iyākōkin Allah ba. Idan kun (danginsu) ji tsōron bā zā su tsayar da iyākōkin Allah ba, to, bābu laifi a kansu a cikin abin da ta yi fansa da shi. Wafancan iyākōkin Allah ne, sabōda haka kada ku kētare su. Kuma wanda ya kētare iyākōkin Allah, to wafannan su ne azzālumai.

230. Sa'an nan idan ya sake ta (na uku), to, bā ta halatta a gare shi, daga bāya, sai tā yi jima'i da wani miji, waninsa. Sa'an nan idan (sābon mijin, watau na biyu) ya sake ta, to, bābu laifi a kansu ga su kōma wa (auren) jūna, idan sun (mijin farko da matar) yi zaton cēwa zā su tsayar da iyākōkin Allah, kuma

إِنْ كُنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَسِعَتْهُنَّ أَمْحُ  
 بِرَبِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ  
 الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ  
 وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٩﴾

الطَّلُقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ  
 بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا  
 ءَاتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُفْسِدَا حُدُودَ  
 اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُفْسِدَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ  
 عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا  
 وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا يَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا  
 غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَرَاجَعَا إِنْ  
 ظَنَّا أَنْ يُفْسِدَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا  
 لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

(1) Sakin aure da hukunce-hukuncen da suka rātayy da shi. Wanda ya saki matarsa sau ɗaya ko sau biyu, yanā iya mayar da ita kō dā ba ta so ba matuƙar ba ta kāre idda ba. Wanda ya yi saki uku, bā ya iya kōma aurenta, sai tā yi jimā'i da wani sābon miji a cikin aure sahihi. Sakin bāwa biyu ne.

wadancan dōkōkin Allah ne, Yana bayyana su ga mutāne waɗanda suke sani.

231. Kuma idan kun saki māta, sa'an nan suka isa ga ajalinsu (iddarsu), sai ku riƙe su da alhēri ko ku sallame su da alhēri, kuma kada ku riƙe su a kan cūtarwa dōmin ta tsawaita idda. Kuma wanda ya aik-ta wancan, to, haƙiƙa, yā zālunci kansa. Kuma kada ku riƙi āyōyin Allah da izgili. Kuma ku tuna ni'imar Allah da abin da Ya saukar a kanku na Littāfi da hikima. Yana yi muku wa'azi da shi. Kuma ku bi Allah da taƙawa, kuma ku sani cewa lalle ne Allah ga dukan kōme Masani ne.

232. Kuma idan kuka saki mata, har suka isa ga ajalinsu (iddarsu), to, kada ku (waliyyansu) hana su, su auri mazansu (da suka sake su) idan sun yarda da jūna a tsakāninsu (tsōhon miji da tsōhuwar māta) da alhēri. Wancan ana yin wa'azi da shi ga wanda ya kasance daga gare ku yana īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wancan ne mafi mutunci a gare ku, kuma mafi tsarki. Kuma Allah Yana sani, kuma kū ba ku sani ba.

233. Kuma māsu haifuwa (saka-kaku)<sup>(1)</sup> suna shāyar da abin haifuwarsu shēkara biyu cikakku ga wanda ya yi nufin ya cika shā-yarwa. Kuma ciyar da su da tufātar

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ  
بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ  
ضُرَارًا لِنَعْتِدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ  
وَلَا تَنْخِذُوا أَيْدِي اللَّهِ هُرُوءًا وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ  
اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ  
وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ  
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣١﴾

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ  
أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَضُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ  
ذَلِكَ يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ  
الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ  
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

﴿٣٣﴾ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنَ كَامِلَيْنِ  
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَمِّمَ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِضْقُهُنَّ  
وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا

(1) Bayānin shāyar da māma ga jinjirin da ubansa ya saki uwarsa a lōkacin shāyarwa ko kuma ta haife shi bāyan sakin yā auku.

da su yana a kan wanda aka haifar masa, da alhëri. Bâ a kallafa wa rai fâce iyâwarsa. Bâ a cūtar da uwa game da danta, kuma bâ a cūtar da uba game da dānsa, kuma a kan magāji akwai misālin wancan. To, idan suka yi nufin yāye, a kan yardatayya daga gare su, da shā-wartar jūna, to, bābu laifi a kansu. Kuma idan kun yi nufin ku bāyar da dīyanku shāyarwa, to, bābu laifi a kanku, idan kun mīka abin da kuka zo da shi bisa al'āda. Kuma ku bi Allah da taġawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne Allah, ga abin da kuke aikatawa, Mai gani ne.

234. Kuma waġanda suke mutuwa<sup>(1)</sup> daga gare ku suna barin mātan aure, mātan suna jinkiri da kansu wata huġu da kwāna goma. To, idan sun isa ga ajalinsu, to, bābu laifi a kanku a cikin abin da suka aikata game da kansu ga al'āda. Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Masani ne.

235. Kuma bābu laifi a kanku a cikin abin da kuka gitta<sup>(2)</sup> da shi daga nēman auren mātā ko kuwa kuka bōye a cikin zukatanku. Allah Ya san cēwa lalle ne ku, za ku ambata musu (shi). Kuma amma kada ku yi wa jūna alkawari da shi a bōye, fâce dai ku faġi magana sananniya. Kuma kada ku kulla

لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَالِدِهِ  
وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَ الْوَصِيُّ لِأَخٍ  
مِّنْهُمَا نِسَاءً وَنِسَاءً وَأَوْلَادًا فَالْأَجْنَاحُ عَلَيْهِمُ إِذَا  
أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْرِضُوا أَوْلَادَكُمْ فَلْأَجْنَاحُ عَلَيْكُمْ إِذَا  
سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَالْتَقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا  
أَنَّ اللَّهَ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذُرُونَ أَزْوَاجًا يَرَى صَن  
بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ  
أَجَلَهُنَّ فَلْأَجْنَاحُ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي  
أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

وَالْأَجْنَاحُ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةٍ  
النِّسَاءِ أَوْ أَكُنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ  
أَنْتُمْ سَتَذَكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تَأْوِئْنَ مِنْهُنَّ  
سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْرِضُوا  
عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ﴿٢٣٥﴾

(1) Bayānin iddar mutuwar maza; mace dīya za ta zauna wata huġu da kwana gōma. Baiwa mātār aure tanā a kan rabi. Wadda ke shakkar ciki sai ta zauna sai shakka tā dēbe. Ana takaba watau mai iddar mutuwa ta nisanci kawa kōwace iri ce, sai tā kāre idda.

(2) Bayānin hukuncin nēman auren mace a cikin iddarta. An hana sai dai da bananci, kamar ya ce mata, "Ina zan sāmi kamarki?"

niyyar ɗaurin auren sai littāfin (idda) ya kai ga ajalinsa. Kuma ku sani cewa lalle ne, Allah Yana sanin abin da yake cikin zukatanku, sabōda haka ku ji tsōronSa. Kuma ku sani cewa Allah Mai gāfara ne, Mai haƙuri.

236. Kuma bābu laifi<sup>(1)</sup> a kanku idan kun saki mātā, matuƙar ba ku shāfe su ba, kuma ba ku yanka musu sadāki ba. Kuma ku bā su kyautar dāɗaɗāwa, a kan mawadāci gwargwadonsa, kuma a kan maƙuntaci gwargwadonsa; dōmin dāɗaɗarwa, da alhēri, wājibi ne a kan māsu kyautatāwa.

237. Kuma idan kuka sake su daga gabānin ku shāfe su, alhāli kuwa<sup>(2)</sup> kun yanka musu sadāki, to, rabin abin da kuka yanka fāce idan sun yāfe, kō wanda ɗaurin auren yake ga hannunsa ya yāfe. Kuma ku yāfe ɗin ne mafi kusa da taƙawa. Kuma kada ku manta da falala a tsakāninku. Lalle ne Allah ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

238. Ku tsare<sup>(3)</sup> lōkakai a kan sallōli da salla mafificiya. Kuma ku tsayu kuna māsu ƙanƙan da kai ga Allah.

وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٦٥﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَىٰ الْمَوْسِمِ قَدْرَهُ وَعَلَىٰ الْمَقْتَرِ قَدْرَهُ مَتَّعَابًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَىٰ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٦﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّجَالِ وَإِنَّ تَعَفُّوهُنَّ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٦٧﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿١٦٨﴾

(1) Bayānin sadākin wadda aka saki gabānin shāfa da yanka sadaki, watau mijin ya saki tun bai sādu da ita ba kuma bai yanka sadāki ba. Bābu sadāki gare ta sai kyautar dāɗaɗāwa kawai.

(2) Bayānin sadākin wadda aka yanka wa sadāki amma kuma aka sake ta gabānin shāfa, to, ita tanā da rabin sadākinta, sai idan tā zauna a ɗakinsa shēkara guda cikakkiya, to, sai a biya ta dukan sadākinta.

(3) Bayānin hukuncin tsare lōkatan salla a cikin kōwane hāli: aminci ko tsōro, da bāyar da salla yadda hāli ya bāyar duka; tsaye kō da tafiya kō gudāne. Hikimar sanya wannan hukunci a tsakānin hukunce-hukuncen aure, dōmin farkarwa a kan muhimman-cin salla, dōmin kada mu'āmala ta shagaltar da Musulmi daga gare ta.

239. To, idan kun ji tsōro, to (ku dai yi salla gwargwadon hali) da tafiya fasa kō kuwa a kan dabbobi. Sa'an nan idan kun amince, sai ku ambaci Allah, kamar yadda Ya nūna muku abin da ba ku kasance kuna sani ba.

240. Kuma waɗanda suke mutuwa<sup>(1)</sup> daga gare ku, alhāli suna barin mātan aure, wasiyya ga mātan auresu da dāɗaɗāwa zuwa ga shekara guda bābu fitarwa, to, idan sun fita, to, bābu laifi a kanku a cikin abin da suka aikata game da kansu daga abin da aka sani, kuma Allah Mabuwayi ne, Mai hikima.

241. Kuma waɗanda aka saki suna da dāɗaɗāwa gwargwadon hāli, wajabce a kan māsu taƙawa<sup>(2)</sup>.

242. Kamar wancan ne Allah Yake bayyana muku āyōyinSa: tsammāninku, kuna hankalta.

243. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga waɗanda suka fita<sup>(3)</sup> daga gidājen-su, alhāli kuwa sū dubbai ne, dōmin

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ  
فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ  
تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا  
وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِمْ مَّتَّعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ  
إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي  
مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَّعْرُوفٍ وَاللَّهُ  
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَّعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى  
الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ  
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

﴿الَّذِينَ تَرَوْنَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

(1) Al'āda idan ba ta sābā wa rukunin sharī'a ba, bā a hana ta, sai dai bābu tilastāwa ga yinta. A zamanin Jāhiliyya mātā suna iddar mutuwar mazansu shēkara guda. Wanda ya yi wasiyyar kada matarsa ta fita daga dāƙinta har shēkara, ana karɓar masa, sai dai bābu tilas a gare ta da ta zauna, dōmin an shāfe hukuncin iddar shēkara ta al'ādar Jāhiliyya.

(2) Bayānin hukuncin dāɗaɗāwa ga mātan da aka saki bāyan an yi zaman aure da su. Tamattu'i gare su wājibi ne a kan mazansu, gwargwadon hāli.

(3) Wasu mutāne ne daga cikin Bani Isrā'ila, annōba tā auku a kansu, sai suka fita daga gidājen su dōmin gudun mutuwa, sū dubū huɗu kō takwas kō wanin wannan adadi, sai Allah Ya ce musu; "Ku mutu," sai suka mutu kwana takwas kō hiyāka. Sa'an nan kuma Allah Ya tayar da su dōmin Ya nūna musu cēwa gudun mutuwa, bā ya hana ta, sai abin da Ya so, shī ke aukuwa. Wannan kissa tanā amfānar da ƙarfafa rāyuka dōmin jihādi, sabōda haka umurni da yāƙi ya bī ta; watau ita shimfiɗa ce ga umurnin jihādi da fita zuwa yāƙi. Kuma sūr na karantar da tattalin arziki daga nan zuwa ƙarshenta. Watau kafa gari wajibi ne ga tattalin arziki.

tsōron mutuwa? Sai Allah Ya ce musu: “Ku mutu.” Sa’an nan kuma Ya rāyar da su, lalle ne Allah, haġīka, Ma’abūcin falala a kan mutāne ne, kuma amma mafi yawan mutāne ba su gōdēwa.

244. Kuma ku yi yāki a cikin hanyar Allah, kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Mai jī ne, Masani.

245. Wāne ne wanda<sup>(1)</sup> zai bai wa Allah rance, rance mai kyau, dōmin Ya ribanya masa, ribanyāwa mai yawa? Kuma Allah Shi ne ke damkewa, kuma yana shimfidawa, kuma zuwa a gare Shi ake mayar da ku.

246. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wasu mashāwarta<sup>(2)</sup> daga Bani Isrā’īla daga bāyan Mūsā, a lōkacin da suka ce ga wani annabi nāsu: “Nadā mana sarki, mu yi yāki a cikin hanyar Allah.” Ya ce: “Ashe, akwai tsammāninku, idan an wajabta yāki a kanku cēwa bā zā ku yi yākin ba?” Suka ce: “Kuma mēne ne a gare mu, ba zā mū yi yāki ba, a cikin hanyar Allah, alhāli kuwa, haġīka, an fitar da mu daga gidājenmu da dīyanmu?” To, a lōkacin da aka wajabta yākin a kansu, suka jūya, sai kadan daga gare su. Kuma Allah Masani ne ga azzālumai.

وَهُمْ أَلُوْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا  
ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ  
وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ  
عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَلِّعَهُ  
لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْضِي وَيَبْصُطُ  
وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ جَاءُوا إِسْرَاءَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ أبعثْ لَنَا مَلِكًا  
نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ  
كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا  
وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ  
أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاءِنَا فَلَمَّا كُتِبَ  
عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا أَلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ  
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٦﴾

(1) Bāyāni ga cēwa jihādi bā ya yiwuwa sai mutāne kōwa ya bāyar da taimakonsa na dūkiya kō na ma’ana. Kuma duk wanda ya bāyar da taimako, to, rance ne ya bai wa Allah, wanda yake Shi ne Ya bāyar da asalin dūkiyar, da yawa kō kadan, kuma Mai sakamako ga wanda ya yi aiki da umurninSa da babban sakamako, bāyan an kōma zuwa gare Shi. Jihādi wājibi ne ga tattalin arziki domin tsaro.

(2) Wannan kīssa tana nūna cēwa ba a iya yin yāki sai da Sarki, shūgaba. Kuma ta fadī dalīlin da ke sanya jama’a su yi yāki; watau dōmin tsaron addini da rāyuka da nasaba da mutunci da dūkiya.



247. Kuma annabinsu<sup>(1)</sup> ya ce musu: “Lalle ne, Allah ya naɗa muku ‘Dālūta<sup>(2)</sup> ya zama sarki.” Suka ce: “Yāya ne sarauta zā ta kasance a gare shi, a kanmu, alhāli kuwa mū ne mafi cancanta da sarauta daga gare shi, kuma ba a bā shi wata wadata ba daga dūkiya?” Ya ce: “Lalle ne, Allah Yā zābe shi a kanku, kuma Ya fāra masa yalwa a cikin ilmi da jiki. Kuma Allah Yana bāyar da mulkinSa ga wanda Yake so, kuma Allah Mawadaci ne, Masani.

248. Kuma annabinsu ya ce musu: “Lalle ne, alāmar mulkinSa ita ce akwatin<sup>(3)</sup> nan ya zo muku, a cikinsa akwai natsuwa daga Ubangijinku da sauran kaya daga abin da Gidan Mūsā da Gidan Hārūna suka bari, malā’iku suna ɗaukarsa. Lalle ne a cikin wancan akwai alāma a gare ku (ta naɗɗin ‘Da-lūta daga Allah ne) idan kun kasance māsu imāni.”

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمَلِكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمَلِكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتِ سَعَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَلِكَهُ مِمَّنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آءَالُ مُوسَىٰ وَآءَالُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمُ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

(1) Sūnan annabinsu Shamwīlu daga Sibt Lāwaya. A bāyan Mūsā, Yāush`u bin Nūn, sa`an nan Kālib, sa`an nan Hizkīl, sa`an nan Ilyas sa`an nan Alyasa`u, daga nan Bani Isra`ila suka rasa mai jan su har Amālika ɗiyan Amlīk bn Ād, waɗanda ke zaune a Falastīn suka rinjāyi Bani Isra`ila, suka karkashe su suka kōre su daga gidājensu suka kāma `ya`yansu, har a lōkacin da wata mace daga Sibt Lāwaya ta haifi Shamwīlu Annabi. Ya naɗa musu sarki ‘Dālūta.

(2) ‘Dālūta yana a cikin gidan Binyāminu ɗan Ya`akūbu talakāwa ne sunā dōgara a kan sanā`a. Zūriyyar Yahūza, sū ne sarākuna dōmin haka sunansu ya rinjāya a kan Bani Isra`ila. Zūriyyar Lāwaya sū ne annabāwa da mālamai.

(3) ‘Akwatin Natsuwa’ an saukar da shi tāre da Ādam, a cikinsa akwai sūrōrin annabāwa, da gādon rikonsa ya kai ga Mūsā yanā sanya Attaura a ciki, sabōda haka aka sāmi karyayyun allunan Attaura a ciki da rawnin Harūna da wani abu daga Mannu da Salwa. A lōkacin da Amālika suka rinjāye su, sai suka karɓe wannan akwāti, suka ajiye shi inda bai ɗace da shi ba, har a lōkacin da malā’iku suka ɗauke shi zuwa ga ‘Dālūta.

249. A lōkacin da 'Dālūta ya fita<sup>(1)</sup> da rundunōnin, ya ce: "Lalle ne Allah Mai jarrabarku ne da wani kōgi. To, wanda ya sha daga gare shi, to, ba shi daga gare ni, kuma wanda bai dandane shi ba, to, lalle ne shi, yana daga gare ni, fāce wanda ya kamfata, kamfata guda da hannunsa." Sai suka sha daga gare shi, fāce kaɗan daga gare su. To, a lōkacin da ('Dālūta) ya fētare shi, shi da waɗanda suka yi imāni tāre da shi, (sai waɗanda suka sha) suka ce: "Bābu īko a gare mu yau game da Jālūta da rundunōninsa." Waɗanda suka tabbata cēwa lalle sū māsu gamuwa ne da Allah, suka ce: "Da yawa fungiya kaɗan ta rinjayi wata fungiya mai yawa da iznin Allah, kuma Allah Yana tāre da māsu haƙuri."

250. Kuma a lōkacin da suka<sup>(2)</sup> bayyana ga Jālūta da rundunōninsa, suka ce: "Yā Ubangijinmu! Ka zuba haƙuri a kanmu, kuma Ka tabbatar da sāwayenmu, kuma Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai."

251. Sai suka karya su da iznin Allah. Kuma Dāwudu ya kashe Jālūta, kuma Allah Ya bā shi mulki da hikima, kuma Ya sanar da shi daga abin da Yake so. Kuma bā

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ ابْنَ اللَّهِ  
مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ  
بِيَّيَّيَّ وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ  
اعْتَرَفَ بِغُرْفَتِهِ ۗ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا  
مِنْهُمْ ۖ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا  
مَعَهُ ۖ قَالُوا لَطِيفَةٌ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ  
وَجُنُودِهِ ۗ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ  
مُلْكُوا اللَّهِ كَم مِّن فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ ۗ غَلَبَتْ  
فِئَةٌ كَثِيرَةٌ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥١﴾

وَلَمَّا بَرَرُوا الْبِحَالِوتَ وَجُنُودِهِ ۗ قَالُوا  
رَبِّنَا أُنْفِرْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبَّتْ أقدَامَنَا  
وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٥٠﴾

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ  
جَالُوتَ ۖ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ  
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَخَائِشَءَ وَلَوْلَا

(1) Sōja na bukātār tarbiya, su sābā da wahala da fīshirwa da magana mai shiryarwa. Kōgin kuwa shī ne kōgin Urdun tsakānin Urdun da Falastīn.

(2) Dāwūdu ḍan Āisha ya gāji annabcin Shamwīlu da mulkin 'Dālūta, shī ne ya fāra haɗā su a cikin Bani Isrā'ila bāyansa sai ḍansa Sulaimān ya gāje shi haka nan. Yawan mutānen 'Dālūta da suka yi yāki kamar adadin mutānen Badar ne waɗanda suka yi yāki tāre da Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

dōmin tunkudēwar Allah ga mutā-  
ne sāshensu da sāshe ba, lalle ne, dā  
ƙasa tā bāci; kuma amma Allah  
Ma'abūcin falala ne a kan tālikai.

252. Waɗāncan āyōyin Allah ne:  
Muna karanta su a kanka da gas-  
kiya: Kuma lalle ne kai, haƙiƙa,  
kana daga manzanni.

253. Waɗāncan manzannin<sup>(1)</sup>  
Mun fiɗita sāshensu a kan sāshe:  
daga cikinsu akwai wanda Allah Ya  
yi masa magana; kuma Ya ɗaukaka  
sāshensu da darajōji; kuma Muka  
bai wa Īsā ɗan Maryama hujjōji  
bayyanannu, kuma Muka ƙarfafā  
shi da Rūhi mai tsarki. Kuma dā  
Allah Yā so dā waɗanda suke daga  
bāyansu, bā zā su yi yāki ba, daga  
bāyan hujjōji bayyanannu sun je  
musu. Kuma amma sun sāba wa  
jūna, sabōda haka daga cikinsu  
akwai wanda ya yi ĩmāni, kuma  
daga cikinsu akwai wanda ya ƙāfir-  
ta. Kuma dā Allah Yā so, dā bā zā  
su yāki jūna ba, kuma amma Allah  
yana aikata abin da Yake nufi.

254. Ya ku waɗanda<sup>(2)</sup> suka yi  
ĩmāni! Ku ciyar daga abin da Muka  
arzūta ku daga gabānin wani yini ya

دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ  
لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ  
ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾  
تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ  
وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

﴿٢٥١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الرُّسُلِ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ  
مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَءَاتَيْنَا  
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ  
الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَتَلِ الَّذِينَ  
مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ  
وَلَكِنْ ائْتَلَفُوا فِيهِمْ مَنْ ءَامَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ  
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ  
مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ  
مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ

(1) Allah Yanā tunkude ɓarna a cikin ƙasa da wāsidar karantar da māsu alhēri,  
dōmin su yāki māsu sharri. Ya saukar da ilminSa da wāsidar manzanninSa waɗanda Ya  
tabbatar da cēwa Muhammadu, tsira da amincinSa su tabbata a gare shi, yana cikinsu  
kuma shi ne ya fi ɗaukaka daga cikinsu. Daga wannan āyā zuwa ƙarshen Sūra duka, ƙārin  
bāyani ne da shiryarwa ga hukunƙe-hukunƙen da suka gabāta da kuma yadda zā a zartar  
da aiki da su, kamar yadda tsārin magana zai nūna in Allah Ya so.

(2) Bāyan tabbatar da manzancin Annabi Muhammadu, tsāra da amincin Allah su  
tabbata a gare shi, sa'an nan ya sābunta fuskanta da kira zuwa ga waɗanda suka yi ĩmāni  
da Annabi, kuma ya farkar da su game da zuwan babbar rāna ta Kiyāma. Sa'an nan ya  
faɗi sūnanSa Ta'āla, Allah Mai sifōfin da ke cikin āyā ta 255.

zo, bābu ciniki a cikinsa, kuma bābu abūta, kuma bābu cēto, kuma kāfirai sū ne azzālumai.

255. Allah, bābu wani Ubangiji fāce Shi, Rāyayye, Mai tsayuwa da kōme, gyangyadi bā ya kāma Shi, kuma barci bā ya kāma Shi, Shi ne da abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin ƙasa. Wane ne wanda yake yin cēto a wurinSa, fāce da izninSa? Yana sanin abin da yake a gaba gare su da abin da yake a bāyansu. Kuma bā su kēwayēwa da kōme daga ilminSa, fāce da abin da Ya so. KursiyyunSa ya yalwaci sammai da ƙasa. Kuma tsare su bā ya nauyayarSa. Kuma Shi ne Maḍaukaki, Mai girma.

256. Bābu tīlastāwa<sup>(1)</sup> a cikin addini, haḳīka, shiriya tā bayyana daga ɓata: Sabōda haka wanda ya kāfirta da 'Dāgūta kuma ya yi imāni da Allah, to, haḳīka, yā yi riƙo ga igiya amintacciya, bābu yankēwa a gare ta. Kuma Allah Mai ji ne, Masani.

257. Allah Shi ne Masōyin wa-ɗanda suka yi imāni: Yana fitar da su daga duffai zuwa ga haske, kuma

وَلَا شَفَعَةُ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَد تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ

(1) Abūbuwan bautāwa, iri biyu ne; Ubangijin da Yā aiko Muhammadu da wannan gaskiya da shiriya Shi ne Allah, da sauran iyāyengiji māsu dōkōkin kai da na son zūkāta kamar nafsu da Shaidan, na aljannu da mutāne, māsu ƙāga abin da suke so, su kira mutane a kansa ana ce musu 'Dāgūtu. Ya yi bayānin sakamakon mabiyin kōwane irin bautawar. Sa'an nan ya biyar da kissōshi uku dōmin bayānin abin da wannan magana ta kunsu; ta farko Namarūzu tāre da Ibrāhīm, tanā nūna cēwa mai mulki anā umurtar sa da bin Allah da taƙawa, idan ya bi son zūciyarsa, to, ya zama 'Dāgūtu. Allah zai halakar da shi. Ta biyu ƙissar Uzairu, tanā nūna cēwa bābu abin da yake da wuya ga Allah. Ta uku ƙissar Ibrāhīm da yadda Allah ke rāyar da matattu, tanā nūna cēwa bābu laifi ka roƙi Allah Ya gānar da kai dukan abin da ya shige maka duhu dōmin ka ƙārā imāni.

wadanda suka kāfirta, masōyansu 'Dāgūtu ne: suna fitar da su daga haske zuwa ga duffai. Wadannan abokan Wuta ne, sū a cikinta ma-dawwama ne.

258. Shin, ba ka gani<sup>(1)</sup> ba zuwa ga wanda ya yi hujjatayya da Ibrāhīm a cikin (al'amarin) Ubangi-jinsa, dōmin Allah Yā bā shi mulki, a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Ubangijina Shi ne Wanda Yake rāyawa kuma Yana matarwa." Ya ce: "Nī ina rāyarwa kuma ina matarwa." Ibrāhīm ya ce: "To, lalle ne Allah Yana zuwa da rana daga gabas: to, ka zo da ita daga yamma." Sai aka dīmautar da wanda ya kāfirta. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne azzālumai.

259. Kō kuwa<sup>(2)</sup> wanda ya shūde a kan wata alḳarya, alhāli kuwa tana wōfintacciya a kan gadājen rēsunanta. Ya ce: "Yaya Allah zai rāyar da wannan a bāyan mutuwarda." Sai Allah Ya matar da shi, shēkara dari; sa'an nan kuma ya tāyar da shi. Ya ce: "Nawa ka zauna?" Ya ce: "Na zauna yini daya ko kuwa rabin yini." Ya ce: "A'a, kā zauna shēkara dari." To, ka dūba zuwa ga abincinka, da abin shanka, (kōwanensu) bai sāke ba, kuma ka dūba zuwa ga jākinka, kuma dōmin Mu sanya ka wata āyā ga mutāne. Kuma ka dūba zuwa ga

الطَّاعُونَ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ  
إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ  
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾  
أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ  
أَن آتَاهُ اللَّهُ الْمَلَأَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ  
الَّذِي يُعْبَدُ وَيُعْبَدُ قَالَ أَنَا أُعْبَدُ وَأُمِّي  
قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ  
مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي  
كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٨﴾

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْبَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا  
قَالَ أَنَّى يُعْبَدُ هَذَا اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ  
مِائَةً عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتُ قَالَ لَبِثْتُ  
يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتُ مِائَةً عَامٍ  
فَأَنْظِرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ  
وَأَنْظِرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً  
لِّلنَّاسِ وَأَنْظِرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ  
نُنشِرُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ

(1) Kissar farko ta Ibrāhīm da Namarūzu.

(2) Kissa ta biyu Uzairu da alḳarya matacciya, da jākinsa, da abincinsa bāyan shēkara dari.

ƙasūsuwa yadda Muke mōtsar da su, sa'an nan kuma Mu tufātar da su da nāmā." To, a lōkacin da (abin) ya bayyana a gare shi, ya ce: "Ina sanin cēwa lalle Allah a kan dukan kōme Mai īkōn yi ne."

260. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Ya Ubangijina! Ka nūna mini yadda Kake rāyar da matattu." Ya ce: "Shin, kuma ba ka yi īmāni ba?" Ya ce: "Na'am! Kuma amma dōmin zūciyāta, ta natsu." Ya ce: "To, ka riƙi huɗu daga tsuntsāye, ka karkatar da su zuwa gare ka, ka yanka su, sa'an nan kuma ka sanya juzu'i daga gare su a kan kōwane dūtse, sa'an nan kuma ka kira su, zā su zo maka gudāne. Kuma ka sani cēwa lalle Allah Mabuwāyi ne, Masani."

261. Sifar waɗanda suke ciyar da dūkiyōyinsu a cikin hanyar Allah, kamar sifar ƙwāyā ne wadda ta tsirar da zangarniya bakwai, a cikin kōwace zangarniya akwai ƙwāya dari. Kuma Allah Yana ribinyawa ga wanda Ya so. Kuma Allah Ma-wadāci ne, Masani.

262. Waɗanda suke ciyar da dūkiyōyinsu a cikin hanyar Allah, sa'an nan kuma bā su biyar wa abin da suka ciyar dīn da gōri, ko cūta, suna da sakamakonsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna baƙin ciki ba.

263. Magana mai kyau da gāfar-tawa su ne mafi alhēri daga sadaka wadda wata cūtarwa take biyar ta. Kuma Allah Wadatacce ne, Mai haƙuri.

لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي  
الْمَوْتَىٰ قَالَ أُولَٰئِمُتَوَمِّنٌ قَالِ بَلَىٰ وَلَٰكِن  
لَّيَطْمِئِنَّ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ  
فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ  
جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ  
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ  
كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ  
سَنَابِلَةٍ مِّائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ  
وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَّبِعُونَ  
مَآ أَنفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذَىٰ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ  
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

﴿٢٦٣﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ  
يَتَّبِعُهَا أَذَىٰ وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

264. Yā ku waɗanda suka yi ĩmāni! Kada ku bāta sadakōkinku da gōri da cūtarwa, kamar wanda yake ciyar da dūkiyarsa dōmin nūna wa mutāne, kuma bā ya yin ĩmāni da Allah da Rānar Lāhira. To, abin da yake misālinsa, kamar falalen dūtse ne, a kansa akwai turbāya, sai wābilin hadari<sup>(1)</sup> ya sāme shi, sai ya bar shi kaŋkara. Bā su iya amfani da kōme daga abin da suka sanā'anta. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne kāfirai.

265. Kuma sifar waɗanda suke ciyar da dūkiyarsu dōmin nēman yardōjin Allah, kuma da tabbatarwa daga kansu, kamar misālin lambu ne a jigāwa wadda wābilin hadari ya sāmu, sai ta bāyar da amfāninta ninki biyu. To, idan wābili bai sāme ta ba, sai yayyafi (ya ishe ta). Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Mai gani ne.

266. Shin ɗayanku nā son cēwa wani lambu ya kasance a gare shi daga dabīnai da inabōbi, marēmari suna gudāna daga kaŋkashinsa, yana da, a cikinsa, daga kōwane 'ya'yan itāce, kuma tsūfa ya sāme shi, alhāli kuwa yana da zūriyya masu rauni — sai gūguwa wadda take a cikinta akwai wuta, ta sāme shi, har ta kōne? Kamar wancan ne Allah Yana bayyanāwar āyōyi a gare ku; tsammāninku kuna tunāni.

267. Ya ku waɗanda suka yi ĩmāni! Ku ciyar daga mai kyaun

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يُبْطِلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ  
وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ  
وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ  
صَفْوَانَ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ  
صَلْدًا لَا يَفْقَدُ رُوتَ عَلَيَّ شَيْءٍ وَمَا كَسَبُوا  
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٦﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُم مِّبْتَغَاءَ  
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَنْبِيئًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ  
جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَتَمَّتْ أَكْهَامُهَا  
ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِيبْهَا وَابِلٌ فَطَلَّ  
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٦٧﴾

أَيُّودٌ أَحَدُكُمْ أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّن نَّجِيلٍ  
وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ  
فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ  
وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ  
فَأَحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ  
لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٨﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنفِقُوا مِن طِبْعَتِ

(1) 'Wābilin hadari' wātau ruwan sama kamar da bakin kwaya.

abin da kuka sanā'anta, kuma daga abin da Muka fitar sabōda ku daga ƙasa, kuma kada ku yi nufin mummuna ya zama daga gare shi ne kuke ciyarwa, alhāli kuwa ba ku zama māsu karɓarsa ba fāce kun runtse ido a cikinsa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Mawadāci ne, Gōdadde.

268. Shaidan yana yi muku alkawarin talauci, kuma yana umurnin ku da alfasha,<sup>(1)</sup> kuma Allah Yana yi muku alkawarin gāfara daga gare shi da ƙāri, kuma Allah Mawadāci ne, Masani.

269. Yana bāyar da hikima (ga fahimtar gaskiyar abubuwa) ga wanda Yake so. Kuma wanda aka bai wa hikima, to, lalle ne, an bā shi alhēri mai yawa. Kuma bābu mai tunāni fāce ma'abuta hankula.

270. Kuma abin da kuka ciyar daga ciyarwa, kō kuka cika alwāshi daga wani bākance, to, lalle ne, Allah Yana sanin sa. Kuma az-zālumai bā su da wasu mataimaka.

271. Idan kun nūna sadakōki to, yana da kyau ƙwarai kuma idan kuka bōye su kuma kuka je da su ga matalauta, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma Yana karkarēwa, daga barinku, daga miyāgun ayyukanku. Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Masani ne.

مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ  
وَلَا تَيْمَمُوا الْخَيْثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ  
بِأَخْذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ  
عَلِيمٌ حَمِيدٌ ﴿٢٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ  
بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ  
وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ  
الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا  
وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ  
فَأَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ  
مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧١﴾

إِنْ تَبَدُّوا لَصَّدَقَتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا  
وَتُؤْتُوهُهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيَكْفُرُ  
عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ  
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٢﴾

(1) Alfāsha ita ce ayyukan zunubi kamar zina da shan giya, alhāli ɓatar da dūkiya a nan, ya fi tsanani, kuma bābu wani badali don sakamako, sabōda haka ƙin ciyarwa dōmin gudun talauci da umurninku da alfāsha sun sābā wa jūna, ga abin da shi Shaidan yake gaya muku; watau kada ku ciyar, dōmin gudun talauci, amma ku sha giya, ku yi zina!



272. Shiryar da su bā ya a kanka, kuma amma Allah Shi ne Yake shiryar da wanda Yake so, kuma abin da kuka ciyar daga alhēri, to, dōmin kanku ne, kuma bā ku ciyarwa, fāce dōmin nēman yardar Allah, kuma abin da kuke ciyarwa daga alhēri zā a cika lādarsa zuwa gare ku, alhāli kuwa kū bā a zāluntar ku.

273. (Ciyarwar a yī ta) ga matalautan<sup>(1)</sup> nan wadanda aka tsare a cikin hanyar Allah, ba su iya tafiyar fatauci a cikin ƙasa, jāhilin hālin su yana zaton su wadātattu sabōda kāmum kai, kana sanin su da alāmarsu, ba su rōƙon mutāne da nācēwa. Kuma abin da kuka ciyar daga alhēri, to, lalle Allah gare shi Masani ne.

274. Wadanda suke ciyar da dukiyōyinsu, a dare da yini, bōye da bayyane, to suna da sakamakonsu a wurin Ubangijinsu. Kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna baƙin ciki ba.

275. Wadanda suke cin riba<sup>(2)</sup>, ba su tashi, fāce kamar yadda wan-

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي  
مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ  
فَلَا تُنْفِسْكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ  
وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ  
إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تظَلُمُونَ ﴿٧٦﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ  
اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ  
يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعْقِفِ  
تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ  
إِلْحَاقًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ  
عَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْإِثْمِ وَالْتَّهَارِ  
سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ  
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٧٨﴾

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا كَمَا

(1) Matalautan nan ‘muhājiruna’ ne wadanda suka bar dūkiyarsu da iyālansu dōmin hijira. Kuma ba su sāmi wata matāka ba a Madīna, sai aka yi musu rumfuna, sunā kwāna a ciki, suka tsare kansu dōmin jihādi da yāki da karātun Alġur’āni da ibāda kamar matsayin sōja a yanzu. Sū wajen dari huđu ne, shugabansu, shi ne Abdur Rahman bn Sakhar, Abu Huraira el Dibsy.

(2) Riba ita ce ƙāri ga adadi ko ga lōkaci. Amma ƙārin adadi shi ne ƙari a cikin mu’āmala da zināri da azurfa, da abūbuwan ci ga rayuwa. Yana haramta ga jinsi guda kawai, kuma ana shardantawa ga abinci ya zama abinci kō abin gyaransa, kuma anā iya aijiye shi, ban da ‘ya’yan itācen marmari da duma da ruwa. Amma ga jinkiri an hana riba mudlaƙan kō dā ga ‘ya’yan itācen marmari. Takardun kuđi kamar sil’o’i suke dōmin haka ƙimarsu tana hawa kuma tanā sauka. Har yanzu malamai ba su yanke hukunci a kansu ba sōsai. Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: “Ka bar abin da yake sanya maka shakka zuwa ga wanda ba ya sanya maka shakka.”

da Shaidan yake dīmautarwa daga shafa yake tashi. Wancan, dōmin lalle ne sun ce: “Ciniki kamar riba yake.” Kuma Allah Ya halatta ciniki kuma Ya haramta riba. To, wanda wa’azi daga Ubangijinsa ya je masa, sa’an nan ya hanu, to yana da abin da ya shige, kuma al’amarinsa (ana wakkala shi) zuwa ga Allah. Kuma wanda ya kōma, to, wadannan sū ne abōkan Wuta, sū a cikinta madawwama ne.

276. Allah Yana shāfe albarkar riba, kuma Yana kāra sadakōki. Kuma Allah bā Ya son dukan mai yawan kāfirci, mai zunubi.

277. Lalle ne, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, suna da sakamakonsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna yin bakin ciki ba.

278. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da taƙawa, kuma ku bar abin da ya rage daga riba, idan kun kasance māsu īmāni.

279. To, idan ba ku aikata ba, to, ku sani fa da akwai yāƙi daga Allah da ManzonSa. Kuma idan kun tūba, to, kuna da asalin dūki-yōyinku, bā ku zālunta, kuma bā a zāluntar ku.

280. Kuma idan ma’abucin wahala ya kasance (mabacci) to, jinkirtāwa ake yi zuwa ga sauƙin al’amarinsa, kuma dā kun yi sadaka, shi ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kuna sani.

يَعُومُ الَّذِي يَخْبِطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ  
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ  
اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ  
مِّن رَّبِّهِ فَآتَنَّهُمْ فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ  
وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا  
خَالِدُونَ ﴿٧٦﴾

يَمْحُؤُاَ اللّٰهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَتِ وَاللّٰهُ  
لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اٰثِمٍ ﴿٧٦﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ  
وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَءَاتَوْا الزَّكٰوةَ لَهُمْ  
اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ  
وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٧٧﴾

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ  
مِنَ الرِّبَا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٧٨﴾

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاذْنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ  
وَإِنْ تَابْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ  
لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تَظْلَمُوْنَ ﴿٧٩﴾

وَإِنْ كَانَتْ ذُوْعُسْرَةً فَنظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ  
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ  
تَعْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

281. Kuma ku ji tsōron wani yini wanda ake mayar da ku a cikin-sa zuwa ga Allah, sa'an nan kuma a cika wa kōwane rai abin da ya sanā'anta, kuma sū bā a zāluntar su.

282. Yā ku wadanda suka yi imāni! Idan kun yi mu'āmalar bāyar da bāshi zuwa ga wani ajali ambatacce, sai ku rubūta shi. Kuma wani marubuci ya yi rubūtu a tsakaninku da ādalci. Kuma kada marubūci ya fi rubūtāwa, kamar yadda Allah Ya sanar da shi, sai ya rubūta. Kuma wanda bāshin yake a kansa sai ya yi shibta, kuma ya ji tsōron Allah, Ubangijinsa, da tafawa, kuma kada ya rage wani abu daga gare shi. To, idan wanda bāshin yake a kansa yā kasance wāwā ne kō kuwa rarrauna, kō kuwa shi bā ya iya shibta, to, sai waliyyinsa ya yi shibtar da ādalci. Kuma ku shaidar da shaidu biyu daga mazanku, to, idan ba su zama maza biyu ba, to, namiji guda da mātā biyu, daga wadanda kuke yarda da su daga shaidun, dōmin mantuwar fayansu, sai gudarsu ta mazākūtar<sup>(1)</sup> da dayar. Kuma kada shaidun su fi, idan an kira su. Kuma kada ku fōsa ga rubūta shi, farami ya kasanci kō babba, zuwa ajalinsa. Wancan ne mafi ādalci a wurin Allah, kuma mafi tsayuwa ga shaida, kuma mafi kusa ga rashin shakkarku. Sai idan ya kasance fatauci ne halartacce

وَأَتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى  
كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

يَقَاتِلُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ  
مُّسَمًّى فَاكْتَسَبُوهُ وَلَيُكْتَبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ  
بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْب كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ  
اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيَمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ  
وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ  
الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ  
أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيَمْلِكْ وَلِيَّهُ بِالْعَدْلِ وَأَسْتَشْهِدُوا  
شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ  
فَرَجُلٌ وَأَمْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ الشَّاهِدِ  
أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا  
الْأُخْرَىٰ وَلَا يَأْبَ الشَّاهِدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمَعُوا  
أَنْ تَكْتُمُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَٰلِكُمْ  
أَفْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّاهِدَةِ وَأَدْنَىٰ  
أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجْدَرَةً حَاضِرَةً  
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ  
أَلَّا تَكْتُمُوهُمَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ  
وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فِإِنَّهُ

(1) Watau mātā biyu su zama kamar namiji guda ga bāyar da shaida. Kuma ana fassara shi da “ta tunātar da dayar”.

wanda kuke gēwayarwa da shi hannu da hannu a tsakāninku, to bābu laifi a kanku, ya zama ba ku rubūta shi ba. Kuma ku shaidar idan kun yi sayayya. Kuma kada a wahalar da marubuci, kuma kada a wahalar da shaidu, kuma idan kun aikata, to, lalle ne, shi fāsīfanci ne game da ku. Kuma ku bi Allah da taġawa, kuma Allah Ya sanar da ku. Kuma Allah ga dukan kōme Masani ne.

283. Kuma idan kun kasance a kan tafiya, kuma ba ku sāmi marubūci ba, to, a bāyar da jingina karḡaḡbiya (ga hannu). To, idan sāshenku ya amince wa sāshe, to, wanda aka amincē wan nan sai ya bāyar da amānarsa, kuma ya bi Allah, Ubangijinsa, da taġawa. Kuma kada ku ḡōye shaida, kuma wanda ya ḡōye ta, to, shi mai zunubin zūciyarsa ne. Kuma Allah ga abin da kuke aikatāwa Masani ne.

284. Allah ne, da abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin fasa, kuma idan kun bayyana abin da yake a cikin zukatanku (na shaida), ko kuka ḡōye shi, Allah zai bincike ku da shi, sa'an nan Ya yi gāfara ga wanda Yake so, kuma Ya azabta wanda Yake so. Kuma Allah a kan dukan kōme Mai ikon yi ne. <sup>(1)</sup>

فُسُوقُ بَيْكُمُ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمَكُمُ  
اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَنَّ  
مَقْبُوضَةً فَإِنْ مِنْ بَعْضِكُمْ بَعْضًا فَاذْكُرُوا الَّذِي  
أَوْثَقْتُمْ بِهَا ۚ وَلِتَقَ اللَّهُ رِبَّهٗٓ وَلَا تَكْتُمُوا  
الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ  
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٤﴾

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَإِنْ تُبَدُّوْا  
مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخَفُوْهُ يُحٰسِبْكُمْ بِهٖ ۗ اللّٰهُ  
فَيَعْفِرُ لِمَنْ يَّشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ ۗ  
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٤﴾

(1) Wannan āyā ita ce ƙarshen bayāni a kan bāyar da shaida. A kan shaidar da mutum ya bayyana kō ya ḡōye a cikin rai, Allah Yake yi masa bincike dōmin hakkin wani da ya rātaya a kan wannan bayyanawar kō ḡōyewar. Ita ayar da biyu na bayanta sun ƙunsa ilmin Baġara dukanta.

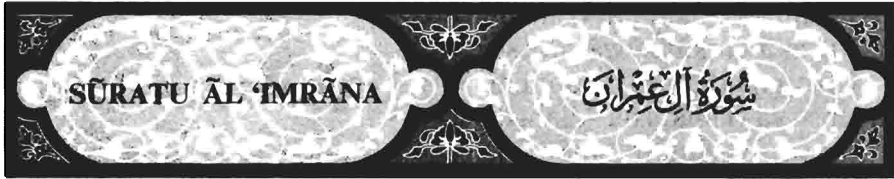
285. Manzon Allah yā yi ĩmāni da abin da aka saukar zuwa gare shi daga Ubangijinsa, da mūminai. Kōwanensu yā yi ĩmāni da Allah, da mala'ikunSa, da littattafanSa, da manzanninSa. Bā mu rarrabēwa a tsakānin ḡaya daga manzanninSa. Kuma (mūminai) suka ce, “Mun ji kuma mun yi ḡā'a: (muna nēman) gāfararKa, yā Ubangijinmu, kuma zuwa a gare Ka makōma take<sup>(1)</sup>”

286. Allah ba Ya kallafa wa rai fāce ikon yinsa, yana da lādar abin da ya tsirfanta, kuma a kansa akwai zunubin abin da ya yi ta aikatāwa: “Yā Ubangijinmu! Kada Ka kāmā mu, idan mun yi mantuwa, ko kuma mun yi kuskure. Yā Ubangijinmu! Kuma kada Ka aza nauyi a kanmu, kamar yadda Ka aza shi a kan waḡanda suke a gabāninmu. Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanya mu ḡaukar abin da bābu ĩko gare mu da shi. Kuma Ka yāḡe daga gare mu, kuma Ka gāḡarta mana, kuma Ka yi jin fai gare mu. Kai ne Majibin-cinmu, sabōda haka Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai.”

ءَامِنَ الرَّسُولُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ  
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامِنٌ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ  
وَرُسُلِهِ ۚ لَأَنْفِرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۚ  
وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا  
وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا أَوْسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ  
وَعَلَيْهَا مَا آكَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تَأْخِذْنَا إِنْ نَسِينَا  
أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا  
كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا  
وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَاطَاقَةٌ لَنَا بِهِ ۗ وَعَافُ عَنَّا  
وَاعْفِرْنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا  
عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

(1) Aya ta 285 da ta 286 sun ḡunsa aikin Annabi da waḡanda suka bi shi daga aḡīda da magana da aiki da kyautatāwa da mayar da al'amari ga Allah, da addu'ar tsari da nema daga Ubangijinsu. Aya ta 286 ita ce mafi kyaun addu'a. Kuma ta nūna Musulmi sun sāḡa wa Yahūdāwa māsu cewa 'Mun ji, mun ki!'



Tanā karantar da cēwa Allah Yana karɓa addu’ar wanda ya kira Shi da gaskiyar niyya, kuma Yana keta al’ādu da wannan kira. Bābu abin da yake da wuya ga Allah idan an kaɗaita Shi da tsarkakēwa daga shirki da abin da ya yi kama da shirki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ĺ. M̃.

2. Allah, bābu wani abin bauta-wa fāce Shi, Rāyayye Mai tsayuwa da kōme.

3. Yā sassaukar da Littāfi a gare ka da gaskiya, yana mai gaskatāwa ga abin da ke gaba gare shi, kuma Allah Yā saukar da Attaura da Linjilā.

4. A gabāni, suna shiryar da mutāne, kuma Ya saukar da littattafai māsu rarrabēwa. Lalle ne waɗanda suka kāfirta da āyōyin Allah, suna da azāba mai tsanani. Kuma Allah Mabuwayi ne, Ma’abucin azābar rāmuwa.

5. Lalle ne, Allah bābu wani abin da ke bōyuwa gare Shi a cikin fasa, kuma bābu a cikin sama.

آل عمران

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

بِعَايِنَتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ

ذُو نِقْمٍ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ

وَلَا فِي السَّمَاءِ

6. Shi ne Wanda Yake suranta ku a cikin mahaifu yadda Yake so. Bābu abin bautāwa fāce Shi, Mabu-wāyi, Mai hikima.

7. Shi ne Wanda ya saukar da Littāfi a gare ka, daga cikinsa akwai āyōyi bayyanannu, su ne mafi yawan Littāfin, da wasu māsū kamā da jūna. To, amma waƙanda yake a cikin zukātansu akwai karkata, sai suna bin abin da yake da kamā da jūna daga gare shi, dōmin nēman yin fitina da tāwīlinsa. Kuma bābu wanda ya san tāwīlinsa fāce Allah. Kuma matabbata a cikin ilmi sunā cēwa: “Mun yi īmāni da shi; dukan-sa daga wurin Ubangijinmu yake.” Kuma bābu mai tunāni fāce ma’abūta hankula.

8. Yā Ubangijinmu! Kada Ka karkatar da zukātanmu bāyan har Kā shiryar da mu, kuma Ka bā mu rahama daga gunKa. Lalle ne, Kai, Kai ne Mai yawan kyauta.

9. “Yā Ubangijimu! Lalle ne Kai, Mai tāra mutāne ne dōmin wani yini wanda bābu shakka a gare shi. Lalle ne Allah bā Ya sābāwar lōka-cin alkawari.”

10. Lalle ne waƙanda suka kāfirta, dūkiyōyinsu bā su tunkuƙe musu kōme daga Allah, kuma ‘ya’yansu bā su tunkuƙēwa, kuma waƙannan, sū ne makāmashin wuta.

11. Kamar ɗabi’ar mutānen Fir’auna da waƙanda ke a gabāninsu, sun karyata āyōyinMu, sai Allah Ya kāmā su sabōda zunubansu, kuma Allah Mai tsananin ukūba ne.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ  
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ  
هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ  
فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ  
وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ  
وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَأَمْنًا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا  
وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا لَا تُخِزْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ  
رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ  
إِنَّكَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ الْعَاهِدَ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ  
وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ  
هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾

كَذَّبَ آلُ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا  
بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ  
الْعِقَابِ ﴿١١﴾

12. Ka ce wa waƙanda suka kā-firta: “Za a rinjāye ku, kuma a tāra ku zuwa Jahannama, kuma shimfi-ɗar tā mūnana!

13. “Lalle ne wata āyā tā ka-sance a gare ku a cikin ƙungiyōyi biyu da suka haɗu; ƙungiya guda tana yāki a cikin hanyar Allah, da wata kāfira, suna ganin su ninki biyu nāsu, a ganin ido. Kuma Allah Yānā ƙarfafa wanda Yake so da taimakonSa. Lalle ne a cikin wannan, haƙiƙa, akwai abin kula ga ma’abūta basīra.”

14. An ƙawata wa mutāne son sha’awōyi daga mātā da ɗiya da dūkiyōyi abūbuwan tārāwa daga zinariya da azurfa, da dawāki kiwātattu da dabbōbin ci da hatsi. Wannan shi ne dāɗin rāyuwar dūniya. Kuma Allah a wurinSa kya-kkyāwar makōma take.

15. Ka ce: Shin kuma, in gaya muku mafī alhēri daga wannan? Akwai gidājen Aljanna a wurin Ubangiji sabōda waƙanda suka bi Shi da taƙawa, kōguna suna gudāna daga ƙarƙashinsu, suna madawwama a cikinsu, da mātān aure tsarkakakku, da yarda daga Allah. Kuma Allah Mai gani ne ga bā-yinSa.

16. Waƙanda suke cēwa: “Ya Ubangijinmu! Lalle ne mu, mun yi īmāni, sai Ka gāfarta mana zunubanmu kuma Ka tsare mu daga azābar wuta.”

17. Māsu haƙuri, da māsu gas-kiya, da māsu ƙanƙan da kai, da

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْتٌ وَلَٰكِن سَعْتُهُمْ لَا تُبَلِّغُهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَيَسُؤُاْ لِمَهَادٍ ﴿١٣﴾

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْقُرْآنِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَعْنَةُ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَدَّبَعُوا بِهِمْ  
مَنْ يَشَاءُ فَيَزِدْ لَهُم مِّنْ شَاءٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٣﴾

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ  
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ  
وَالْأَفْضَىٰ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ  
وَالْحَرِثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ  
عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَتَابِ ﴿١٤﴾

قُلْ أَوْبَيْتُكُمْ بِحَيْرٍ مِّنْ ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا  
عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ  
مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا أَعْمَانَا فَاعْفُرْ لَنَا  
ذُنُوبَنَا وَرَحِمْنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ



māsu ciyarwa, da māsu istingifari a lōkutan asuba.

18. Allah Ya shaida cēwa: Lalle ne bābu abin bautāwa fāce Shi, kuma malā'iku da ma'abūta ilmi sun shaida, Yana tsaye da ādalci, bābu abin bautāwa fāce Shi, Mabu-wāyi, Mai hikima.

19. Lalle ne, addini a wurin Allah, shi ne Musulunci. Kuma wa-ḍanda aka bai wa Littafi ba su sābā ba, fāce a bāyan ilmi ya je musu, bisa zālunci a tsakāninsu. Kuma wanda ya kāfirta da āyōyin Allah, to, lalle ne Allah Mai gaugāwar sakamako ne.

20. To, idan sun yi musu da kai, sai ka ce, "Nā sallama fuskata ga Allah, kuma wanda ya bi ni (haka)." Kuma ka ce wa waḍanda aka bai wa littāfi da Ummyiyai:<sup>(1)</sup> "Shin, kun sallama?" To, idan sun sallama, haḳīka, sun shiryu, kuma idan sun jūya, to, kawai abin da ke kanka, shi ne iyarwa. Kuma Allah Mai gani ne ga bāyinSa.

21. Lalle ne waḍanda suke kāfir-ta da āyōyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da wani hakki ba, kuma suna kashe waḍanda ke umurni da yin ādalci daga mutāne, to, ka yi musu bushāra da azāba mai raḍaḍi.

وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو  
الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۗ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ  
الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ لَأَسْلَمُوا ۗ وَمَا أَخْتَلَفَ  
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ  
الْعِلْمُ بَعْضًا مِنْهُمْ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ يَأْتِ اللَّهَ  
فَاتٍ ۗ اللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

فَإِنْ حَاجَّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ  
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيَّةَ ۗ أَسْلَمْتُمْ  
فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا ۗ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا  
عَلَيْكَ الْبَلَاءُ ۗ وَاللَّهُ بِصِيرِ الْعِبَادِ  
عَلِيمٌ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ يَأْتِ اللَّهَ وَيَقْتُلُونَ  
النَّبِيَّكَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ  
يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ  
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾

(1) Ummyiyi shi ne wanda bai iya karatu da rubutu ba. A cikin Alḳur'āni anā nufin Lārabawa da wannan sunan, dōmin bā su da wani littāfin sama da suke da shi a lōkacin nan. Amma ba anā nufin bā su da rubutu ba. Haruffan rubutun Alḳur'āni tun a zamānin Ismā'ila ḍan Ibrāhīma aka san su. Kuma a cikin Lārabāwa da yawa sun san su, har sunā rubuta ḳaṣīdu māsu kyau, suna rātayewa a cikin Ka'aba. Jahiliyya ita ce lōkacin da bā a aiki da wani littāfi na sama kamar yadda mafi yawan mutāne suke a yanzu, ḳarnin ishirin. Shi ma ḳarnin wata Jahiliyya ne.

22. Wadannan ne wadanda ayyukansu suka ɓāci a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wasu mataimaka.

23. Shin, ba ka ga wadanda aka bai wa rabo daga littāfi ba ana kiran su zuwa ga Littāfin Allah dōmin ya yi hukunci a tsakāninsu sa'an nan wata ƙungiya daga cikinsu ta jūya bāya, kuma sunā māsu bijirēwa?

24. Wannan kuwa, dōmin lalle ne sū, sun ce: "Wutā bā zā ta shāfe mu ba, fāce a 'yan kwānaki fidāyayyu." Kuma abin da suka kasance sunā ƙirƙirāwa na ƙarya ya rūdē su a cikin addininsu.

25. To, yāya idan Mun tāra su a yini wanda bābu shakka a cikinsa, kuma aka cikā wa kōwane rai sakamakon abin da ya tsirfanta, alhāli kuwa, sū bā zā a zālunce su ba?

26. Ka ce: <sup>(1)</sup> "Yā Allah Mamal-lakin mulki, Kanā bayar da mulki ga wanda Kake so, Kanā zāre mulki daga wanda Kake so, kuma Kanā buwāyar da wanda Kake so, kuma Kanā ƙasƙantar da wanda Kake so, ga hannunKa alhēri yake. Lalle ne Kai, a kan kōwane abu, Mai ikon yi ne.

27. "Kanā shigar da dare a cikin yini, kuma Kanā shigar da yini a cikin dare, kuma Kana fitar da mai

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا  
وَالْآخِرَةِ وَمَأْلَهُمْ مِنَ نَّصِيرِينَ ﴿٢٢﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ  
يَدْعُونَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فِرْقٌ  
مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن نَّمَسِّنَا النَّارَ إِلَّا أَيَّامًا  
مَّعْدُودَاتٍ وَعَظَمُوا فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا  
يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْتُمْ لِيَوْمٍ لَّارْتِيَبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ  
كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ  
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مَن تَشَاءُ  
وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِمَّن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ  
مَن تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

تُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ

(1) Wato ka mayar da ikon kōme ga Allah, Yana yin sa yanda Yake so, bābu mai iya hanāwa, sa'an nan kuma ka ce wa mūminai, kada su yi wata mu'amala da kāfirai, su bar yan'uwansu mūminai, sai dai a kan lalūra kawai. Wanda ya riƙi kāfirai ya bar mūminai, to, bā shi tāre da Allah a cikin kōme.

rai daga mamaci, kuma Kanā fitar da mamaci daga mai rai, kuma Kanā arzūta wanda Kake so bā da lissāfi ba.”

28. Kada mūminai su riƙi kāfirai masōya, baicin mūminai. Kuma wanda ya yi wannan, to, bai zama a cikin kōme ba daga Allah, fāce fa dōmin ku yi tsaro daga gare su da 'yar kāriya. Kuma Allah Yana tsōratar da ku Kansa. Kuma zuwa ga Allah makōma take.

29. Ka ce: “Idan kun bōye abin da ke a cikin firāzanku, kō kuwa kun bayyana shi, Allah Yana sanin sa. Kuma Yana sanin abin da ke a cikin sammai da fasa. Kuma Allah a kan kōwane abu Mai īkon yi ne.”

30. A rānar da kōwane rai yake sāmūn abin da ya aikata daga alhēri, a halarce, da kuma abin da ya aikata daga sharri, alhāli yana gūrin, dā dai lalle a ce akwai fage mai nīsa a tsakāninsa da abin da ya aikata na sharrin! Kuma Allah yanā tsōratar da kū Kansa. Kuma Allah Mai tausayi ne ga bāyinSa.

31. Ka ce: “Idan kun kasance kunā son Allah, to, ku bī ni, Allah Ya sō ku, kuma Ya gāfarta muku zunubanku. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.”

32. Ka ce: “Ku yi dā'a ga Allah da Manzo”. To, amma idan sun jūya bāya, to, lalle ne Allah bā Ya son kāfirai.

33. Lalle ne Allah Yā zābī Ādama da Nūhu da Gidan Ibrāhīma da Gidan Imrāna a kan tālikai.

الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرزُقُ  
مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٧٧﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ  
الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ  
فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُ تُقَاتَهُ وَيُحذِرْكُمْ  
اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٧٨﴾

قُلْ إِنْ تُحِبُّوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ بُشِدُوهُ يَعْلَمَهُ اللَّهُ  
وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٩﴾

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْتَضِرًا  
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا  
بَعِيدًا وَيُحَذِرْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ  
رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٨٠﴾

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ  
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨١﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ  
لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٨٢﴾

﴿٨٣﴾ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ  
وَعَالِ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٤﴾

34. Zuriyya ce sāshensu<sup>(1)</sup> daga sāshe, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

35. A lōkacin da mātar Imrāna<sup>(2)</sup> ta ce: “Yā Ubangijina! Lalle ni, nā yi bākancen abin da ke cikin cikina gare Ka; ya zama ‘yantacce, sai Ka karɓa daga gare ni. Lalle ne Kai, Kai ne Mai ji, Masani”.

36. To, a lōkacin da ta haife ta, sai ta ce: “Ya Ubangijina! Lalle ne ni, nā haife ta mace!” Kuma Allah ne Mafi sanin abin da ta haifa. “Kuma namiji bai zama kamar mace ba. Kuma ni, nā yi mata suna Maryamu<sup>(3)</sup>, kuma lalle ne ni, ina nēma mata tsari gare Ka, ita da zūriyarta daga Shaidan jēfaffe.”

37. Sai Ubangijinta Ya karɓe ta karɓa mai kyau. Kuma Ya yabanyartar da ita yabanyartarwa mai kyau, kuma Ya sanya rēnonta ga Zakariyya. Ko da yausha Zakariyya ya shiga masallāci, a gare ta, sai ya sāmi abinci a wurinta. (Sai kuwa) ya ce: “Yā Maryamu! Daga ina wannan yake gare ki?” (Sai) ta ce “Daga wurin Allah yake. Lalle

ذُرِّيَّةَ بَعْضِهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَدَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ  
بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ ۗ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا  
مَرْيَمَ ۗ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ ۖ وَذُرِّيَّتَهَا  
مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ ۖ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا  
وَكَلَّمَهَا زَكْرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ  
وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ لِمَنْ رِزْقُ هَذَا  
قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنِّي زُرْتُ  
مِنْ نِشَاءٍ بَعِيرٍ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

(1) Sū duka daidai suke ga mai da al'amari ga Allah.

(2) Mātar Imrāna sunanta Hannatu ḍiyar Fākūza, bā ta haifuwa, sai wata rāna ta ga tsuntsuwa tanā ciyar da tsākonta, sai ta yi sha'awar sāmuni da, sabōda haka ta rōki Allah Ya bā ta ḍa. Da mijinta Imrāna ya tāke ta sai ta sāmi ciki, dōmin murna sai ta yi alkwarin 'yanta shi da bākance ga Masallacin Baitil Muḥaddas dōmin ya rifa yi masa hidima. To, a lōkacin da ta haihu sai ta sāmi ḍiya mace. Ga shari'arsu bā a 'yanta mace ga irin wannan aiki na hidimar masallaci, dōmin haka ta nēmi uzuri da cēwa, tā haife ta mace, mace bā kamar namiji take ba. Har ta yi ruḍu ta jūya, ta ce, namijin bā kamar mace ba, dōmin namiji ne a cikin zūciyarta.

(3) Maryam, ma'anarta mai ibāda. Abinci da ake kai mata a cikin Masallaci shi ne 'ya'yan itāce, irin na ḍari, a lōkacin bazara, kuma irin na bazara a lōkacin ḍari. Wannan kuma ya mōtsar da bēgen Zakariyya ga sāmuni ḍā, bāyan shi da mātarsa sun tsūfa ba su haifu ba. Sai ya rōki Allah kuma Ya karɓa masa, Ya ba shi Yahaya Annabi.

ne, Allah Yana arzuta wanda Ya so, bā da lissāfi ba.”

38. A can ne Zakariyya ya rōki Ubangijinsa, ya ce, “Yā Ubangijina! Ka bā ni zuriyya mai kyau daga gunKa. Lalle ne Kai Mai jin addu’a Kake”.

39. Sai malā’iku suka kirāye shi, alhāli kuwa shī yanā tsaye yanā salla a cikin masallāci. (Suka ce), “Lalle ne, Allah Yana bā ka bushāra da Yahaya, alhāli yana mai gaskatāwar wata kalma daga Allah, kuma shugaba, kuma tsarkakke, kuma annabi daga sālihai.”

40. Ya ce: “Yā Ubangijina! Yāya yāro zai sāmu a gare ni, alhāli kuwa, lalle tsūfa ya sāme ni, kuma mātāta bakarāriya ce?” Allah ya ce, “Kamar hakan ne, Allah Yanā aikata abin da Yake so.”

41. Ya ce: “Yā Ubangijinā! Ka sanya mini wata alāma!” (Allah) Ya ce “Alāmarka ita ce ba zā ka iya yi wa mutāne magana ba har yini uku fāce da ishāra. Sai ka ambaci Ubangijinka da yawa. Kuma ka yi tasbīhi da marece da sāfe.”

42. Kuma a lōkacin da malā’iku suka ce: “Ya Maryamu! Lalle ne, Allah Ya zāḅe ki, kuma Ya tsarkake ki, kuma Ya zaḅe ki a kan mātān tālikai.

43. “Yā Maryamu! Ki yi kanfan da kai ga Ubangijinki, kuma ki yi sujada, kuma ki yi rukū’i tāre<sup>(1)</sup> da māsu rukū’i.”

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي  
مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ  
أَنْ اللَّهُ يُبَشِّرُكَ بِيحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ  
وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِي  
الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ  
اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ  
النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا وَاذْكُرَّ رَبَّكَ كَثِيرًا  
وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَرِ ﴿٤١﴾

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ  
وَطَهَّرَكِ وَأَصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

يَمْرُومًا أَقْنِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي  
وَأَرْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

(1) Wannan ya nūna muhimmancin salla tāre da jama’a a masallaci, kō da ga māta. Sai dai hāli ya nūna an fi son mace ta yi salla a ḁakinta.

44. Wannan yana daga lābarun<sup>(1)</sup> gaibi, Munā yin wahayinsa zuwa gare ka (Muhammadu). Ba ka kasance ba a wurinsu, a lōkacin da suke jēfa alƙalumansu (domin ƙuri’a) wāne ne zai yi rēnon Maryam. Kuma ba ka kasance a wurinsu ba a lōkacin da suke ta yin husūma<sup>(2)</sup>.

45. A lōkacin da malā’iku suka ce “Yā Maryamu! Lalle ne Allah Yana bā ki bushāra da wata kalma daga gare Shi; sūnansa Masīhu Īsa ɗan Maryama, yana mai daraja a dūniya da Lāhira kuma daga Makusanta.

46. “Kuma yana yi wa mutāne magana a cikin shimfiɗar jariri, da kuma lōkacin da yanā dattijo, kuma yana daga sālihai.”

47. Ta ce: “Yā Ubangijjina! Yāya yāro zai kasance a gare ni, alhāli kuwa wani mutum bai shāfe ni ba?” (Allah) Ya ce: “Kamar wannan ne, Allah Yana halittar abin da Yake so. Idan Ya hukunta wani al’amari, sai ya ce masa, ‘Ka kasance!’ Sai yanā kasancēwa.”

ذَٰلِكَ مِنْ أُنْبَاءِ الْعَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ  
لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُ أَفَلَمْ يَأْتِهِمْ يَكْفُلُ  
مَرِيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

إِذْ قَالَتِ الْمَلَأِكَةُ لِمَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ  
بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ  
وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ  
وَكَهَلًا وَمِنَ الصُّلِحِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ  
قَالَ كَذَٰلِكَ قَالَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ  
إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

(1) Wannan yana daga cikin dalīlan annabcin Annabi Muhammad, tsira da aminci su tabbata a gare shi, wajen faɗar lābārin abin da bai halarta ba.

(2) Uwar Maryamu tā ɗauke ta, tā kai ta ga Bani Kāhin ɗan Hārūna ɗan’uwan Mūsā, a lōkacin nan, sū ne suke tsaron Baitil Muƙaddas, ta miƙa musu ita, ta ce: “Ku karɓa. Na ’yantar da ita, kuma mace mai hailsa bā ta shiga masallaci, kuma bā zan mayar da ita a gidanā ba.” Sai suka ce: “Wannan ɗiyar Limāminmu ce kuma Shugaban Kurbāninmu.” Zakariyya ya ce: “Ku bā ni ita dōmin innarta tanā tāre da ni.” Su ka ce: “Rāyukanmu bā su iya barin ta ga wani.” Sai suka yi ƙuri’a da alƙalumansu da suke rubūnun Attaura da su. Sai Zakariyya ya rinjāya. An ce sun tafi kōgin Urdun ne suka jēfa alƙaluman nāsu, a kan cēwa wanda alƙalaminsa bai bi ruwa ba, ya tsaya, shī ne ya rinjāya. Sai Zakariyya ya rinjāya, ga shi kuma shī ne shugabansu, kuma malaminsu, kuma annabinsu, sai ya sanya ta a cikin bēne, a cikin masallacinsa.

48. Kuma Ya sanar da shi rubūtu da hikima da Taurata da Injīla.

49. Kuma (Ya sanya shi) manzo zuwa ga Bani Isrā'īla (da sāko, cēwa), "Lalle ne, ni haḳīka, nā zō muku da wata āyā daga Ubangi-jinku. Lalle ne, ni, ina halitta muku daga lāka, kamar siffar tsuntsu, sa'an nan in hūra a cikinsa, sai ya kasance tsuntsu, da izinin Allah. Kuma ina warkar da wanda aka haifa makāho, da kuturu, kuma ina rāyar da matattu, da izinin Allah. Kuma ina gayā muku abin da kuke ci da abin da kuke ajiyēwa a cikin gidājenku. Lalle ne, a cikin wannan akwai āyā a gare ku, idan kun kasance māsu yin īmāni.

50. "Kuma inā mai gaskatāwa ga abin da yake a gabānina daga Taurata. Kuma (nā zo) dōmin in halatta muku sāshen abin da aka haramta muku. Kuma nā tafo muku da wata āyā daga Ubangijinku. Sai ku bi Allah da taḳawa, kuma ku yi mini dā'a.

51. "Lalle Allah Shi ne Ubangi-jina, kuma Ubangijinku, sai ku bautar Masa. Wannan ce hanya madai-daiciya."

52. To, a lōkacin da Īsā ya gane kāfirci daga gare su, sai ya ce: "Su wāne ne mataimakāna zuwa ga Allah?" Hawāriyāwa suka ce: "Mu ne mataimakan Allah. Mun yi īmāni da Allah. Kuma ka shaida cēwa, lalle ne mu, māsu sallamāwa ne.

وَعَلَّمَهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَالْتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ

مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ

كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ

اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي

الْمَوْتِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ

وَمَا تَدْخُرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً

لَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ

وَلِأَجْلِ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ

وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٥٠﴾

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ

هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

﴿٥٢﴾ فَلَمَّا أَحْسَسَ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ

مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ

أَنْصَارُ اللَّهِ ءَامَنَّا بِاللَّهِ

وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

53. “Yā Ubangijinmu! Mun yi ĩmāni da abin da Ka saukar, kuma mun bi ManzonKa, sai Ka rubūta mu tāre da māsu shaida. (1)”

54. Kuma (Kāfirai) suka yi mā-kirci, Allah kuma Ya yi musu (saka-makon) makircin, kuma Allah ne Mafi alhērin māsu sāka wa mākirci.

55. A lōkacin da Ubangiji Ya ce: “Yā Īsa! Lalle Nī Mai karbar ranka ne, kuma Mai dauke ka ne zuwa gare Ni, kuma Mai tsarkake ka daga waɗanda suka kāfirta, kuma Mai sanya waɗanda suka bī ka a bisa waɗanda suka kāfirta, har Rā-nar Kiyāma. Sa’an nan kuma zuwa gare Ni makōmarku take, sa’an nan In yi hukunci a tsakāninku, a cikin abin da kuka kasance kuna sābā wa jūna.

56. “To, amma waɗanda suka kā-firta, sai In azabta su da azāba mai tsanani, a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wasu māsu taimako.

57. Kuma amma waɗanda suka yi ĩmāni, kuma suka aikata ayyu-kan kwarai, sai (Allah) Ya cikā musu ijārōrinsu. Kuma Allah bā Ya son azzālumai.

58. “Wannan Muna karanta shi a gare ka (Muhammad) daga āyōyi, da Tunatarwa mai hikima (Alkur’ani).”

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ

فَأَكْتُمْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٧﴾

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ

الْمَكْرِينَ ﴿٥٨﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْيسَى ابْنِي مَرْيَمَ وَرَافِعًا

إِنِّي وَمُطَهَّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلٌ

الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا

كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٦٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

فِيؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ

الْحَكِيمِ ﴿٦٢﴾

(1) Masu shaida su ne Musulmi dōmin a cikin Attaura sūnansu māsu shaida, mabiya Annabi Ummiyyi.



59. Lalle, ne misālin Īsā a wurin Allah kamar misālin Ādama ne, (Allah) Yā halitta shi daga turbāya, sa’an nan kuma Ya ce masa: “Ka kasance.” Sai yanā kasancewa.

60. Gaskiya daga Ubangijinka take, sabōda haka kada ka kasance daga māsu shakka.

61. To, wanda ya yi musu<sup>(1)</sup> da kai a cikinsa, a bāyan abin da ya zo maka daga ilmi, to ka ce: “Ku zo mu kirāyi ’yā’yanmu da ’yā’yanku da mātānmu da mātanku da kanmu da kanku, sa’an nan kuma mu kan-kantar da kai, sa’an nan kuma mu sanya la’anar Allah a kan maƙar-yata.”

62. Lalle ne wannan, haƙīka, shi ne lābāri tabbatacce, kuma bābu wani abin bautawa fāce Allah, kuma lalle ne, Allah, haƙīka, Shi ne Mabuwayi Mai hikima.

63. To, idan sun jūya bāya, to, lalle Allah Masani ne ga ma-bannata.

64. Ka ce: “Yā ku Mutānen Littāfi!<sup>(2)</sup> Ku tafo zuwa ga kalma

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ  
مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ  
تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ  
وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ  
اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾

إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ  
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ يَتَاهِلَ أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ

(1) Wanda ya yi hujjacēwa da Annabi a kan sha’anin Īsā; kamar Nasāran Najrān, sun tafi dōmin su yi jāyayya da Annabi. Ya kira su zuwa ga mubāhala, suka ce, sai sun yi shāwara, suka ce wa jūnansu: “Kun san gaskiya mutumin nan Annabi ne. Ku bar ra’ayinku na mubāhala, dōmin wani Annabi bai taɓa yin ta tāre da wasu mutāne ba, fāce sun halaka.” Bāyan haka suka iske Annabi yā fito, shi da Hasan da Husaini da Fātima da Ali, kuma ya ce musu: “Idan na yi addu’a ku ce, ‘Āmin’”. Sai suka fi mubāhalar, suka yi sulhu a kan jizya.

(2) Mutānen Littāfi sū ne Yahūdu da Nasāra kō da yake an fāre magana ne a kan Īsā, dōmin kira zuwa ga addini mai aƙīda sahihiya ya haɗa kōwanensu.

mai daidaitāwa<sup>(1)</sup> a tsakāninmu da ku; kada mu bauta wa kōwa fāce Allah. Kuma kada mu haɗa kōme da Shi, kuma kada sāshenmu ya rikfi sāshe Ubangiji, baicin Allah.” To, idan sun jūya bāya sai ku ce: “Ku yi shaida cēwa, lalle ne mu māsu sallamāwa ne.”

65. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuke hujjacēwa a cikin sha’anin Ibrāhīma, alhāli kuwa ba a saukar da Attaura da Injīla ba fāce daga bāyansa? Shin bā ku hankalta?

66. Gā ku yā waɗannan! Kun yi hujjacēwa a cikin abin da yake kunā da wani ilmi game da shi, to, don me kuma kuke yin hujjacēwa a cikin abin da bā ku da wani ilmi game da shi? Allah Yana sani, kuma kū, ba ku sani ba!

67. Ibrāhīma bai kasance Baya-hūde ba, kuma bai kasance Bana-sāre ba, amma yā kasance mai kar-kata zuwa ga gaskiya, mai salla-māwa, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.

بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

يَأْهَلِ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ ؕ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

هَٰتَانِ مَثَلًا لِّمَنْ حَبَّجْتُمْ فِي مَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِي مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٧﴾

(1) Kalma mai daidaitāwa ita ce kalmar shahāda, dōmin tā tabbatar da cēwa bābu abin bautāwa fāce Allah. Bauta ita ce bin wani ga hukunce-hukunce na wajabtāwa kō haramtāwa kō halattāwa ko sanya wasu sharuɗɗa waɗanda shari’a ba ta zo da su ba. Wannan āyā ba ta tsaya ga Yahūdu da Nasāra waɗanda suka ɗauki Ahbār da Ruhbān da māsu kirƙira wasu hukunce-hukunce ba. A’a tā kai har ga Musulmi māsu raunin hankali da īmāni, waɗanda suke zaton waliyyai sunā iya cūtārwa, kō sunā iya amfānin wani da zātinsu, kuma sunā iya halattāwar abin da Allah Ya haramta, kuma suna iya haramtāwar abin da Ya halatta, tāre da haka kuma sunā kāga bidi’ō’ī māsu girma waɗanda Allah bai saukar da wani da’īli a kansu ba, sunā sanya waɗannan bidi’ō’ī su zama dariƙu ga waɗannan waliyyan. Sunā riya cēwa sū ne māsu cēton mutum, kō da suke sunā sābā wa shari’a, sunā zaton cēwa sunā kan wani abu. To, sū ne maƙaryata, Shaidan yā rinjāye su har ya mantar da su daga tuna Allah. Waɗannan sū ne kungiyar Shaidan. (Dubi Sāwi).

68. Lalle ne mafi hakkin mutāne da Ibrāhīma, haḳīka, sū ne waɗanda suka bi shi a (zamaninsa) da wannan Annabi (Muhammadu) da waɗanda suka yi imāni. Kuma Allah ne Majibincin mūminai.

69. Wata ƙungiya daga Mutānen Littāfi sun yi gūrin su batar da ku, to, ba su batar da kōwa ba fāce kansu, kuma bā su sansancewa!

70. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuka kāfirta da āyōyin Allah, alhāli kuwa kū, kuna shaida (cēwa sū gaskiya ne)?

71. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuke lullube gaskiya da ƙarya, kuma kuke bōye gaskiya, alhāli kuwa kuna sane?

72. Kuma wata ƙungiya daga Mutānen Littāfi ta ce: “Ku yi imāni da abin da aka saukar a kan waɗanda suka yi imāni (da Muhammadu) a farkon yini, kuma ku kāfirta a ƙarshensa; tsammāninsu, zā su kōmō.

73. “Kada ku yi imāni fāce<sup>(1)</sup> da wanda ya bi addininku”. Ka ce: “Lalle ne, shiriya ita ce shiriyar Allah. (Kuma kada ku yi imāni) cēwa an bai wa wani irin abin da aka bā ku, kō kuwa su yi musu da ku a wurin Ubangijinku.” Ka ce: “Lalle ne falala ga hannun Allah take, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so, kuma Allah Mawadāci ne, Masani.”

إِن أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا  
النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

وَدَدَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ  
وَمَا يُضِلُّوكُمْ إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

يَتَأْهَلُ الْكِتَابُ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ  
وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

يَتَأْهَلُ الْكِتَابُ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ  
وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ءَامِنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ  
عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَجِهَ النَّهَارِ وَآكْفُرُوا ءَاخِرَهُ  
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَبَيَّنَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ  
هُدَى اللَّهُ أَن يُؤْتِيَ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيْتُمْ  
أَوْ يُجَاجِزْكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ  
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

(1) Maganganu sun shiga jūna dōmin a yi raddin kōwace guntuwar magana da jawābin da ya dāce da ita tāre da ita. A lūra da kyau.

74. Yana kebance wanda Ya so da rahamarSa, kuma Allah Ma’abucin falala ne, Mai girma.

75. Kuma daga Mutānen Littāfi akwai wanda yake idan ka bā shi amānar kindāri<sup>(1)</sup>, zai bāyar da shi gare ka, kuma daga gare su akwai wanda idan ka bā shi amānar dīnari, bā zai bāyar da shi gare ka ba, fāce idan kā dawwama a kansa kanā tsaye. Wannan kuwa, dōmin lalle ne sū, sun ce, “Bābu laifi a kanmu a cikin Ummyiyai<sup>(2)</sup>.” Suna fadar karyar ga Allah, alhāli kuwa suna sane.

76. Na’am! Wanda ya cika alkawarinsa, kuma ya yi taƙawa, to, lalle ne Allah Yana son māsu taƙawa.

77. Lalle ne waƙanda suke sayen ‘yan tamani kaƙan da alkawarin Allah da rantsuwōyinsu, waƙannan bābu wani rabo a gare su a Lāhira, kuma Allah bā Ya yin magana da su, kuma bā Ya dūbi zuwa gare su, a Rānar Kiyāma, kuma bā Ya tsarƙake su, kuma sunā da azāba mai raƙaƙi.

78. Kuma lalle ne, daga gare su akwai wata ƙungiya suna karkatar da harsunansu da Littāfi, dōmin ku yi zaton sa daga Littāfin, alhāli kuwa bā shi daga Littāfin. Kuma suna cēwa, “Shi daga wurin Allah

يَخْضِعُ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ

الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِنطَارٍ يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِيَدِينَارٍ لَا يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا

لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيَّتَيْنِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ

عَلَى اللَّهِ الْكُذْبُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ

يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا

قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلْقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ

وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُنَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ

لِيُخَسِّبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُمْ بِ

الْكِتَابِيِّ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

(1) Kindar shi ne ūkiyya dubū gōma sha biyu, kuma ūkiyya ɗaya tanā daidai da dirhami dubū biyu da ɗari biyar kō dīnari dubu.

(2) Bābu laifi idan mun ci dūkiyarsu: watau Bayahūde yanā ganin cin dūkiyar wanda bā Bayahūde ba irinsa halal ne a gare shi.

yake.” Alhāli kuwa shi, bā daga wurin Allah yake ba. Sunā faɗar karya ga Allah, alhāli kuwa sunā sane.

79. Ba ya yiwuwa ga wani mutum, Allah Ya bā shi Littāfi da hukunci da annabci, sa’an nan kuma ya ce wa mutāne: “Ku kasance bāyi gare ni, baicin Allah.” Amma (zai ce): “Ku kasance māsua aikin ibāda da abin da kuka kasance kuna karantar da Littāfin, kuma da abin da kuka kasance kuna karantāwa<sup>(1)</sup>.”

80. Kuma ba ya umurnin ku da ku riƙi malā’iku da annabāwa Iyāyengiji. Shin, zai umurce ku da kāfirci ne a bāyan kun riga kun zama māsua sallamāwa (Musulmi)?

81. Kuma a lōkacin da Allah Ya riƙi alkawarin annabāwa: “Lalle ne ban bā ku wani abu ba daga Littāfi da hikima, sa’an nan kuma wani manzo ya je muku, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku; lalle ne zā ku gaskata shi, kuma lalle ne zā ku taimake shi.” Ya ce: “Shin, kun tabbatar, kuma kun riƙi alkawarīNa a kan wannan a gare ku?” Suka ce, “Mun tabbatar.” Ya ce: “To, ku yi shaida, kuma Nī a tāre da ku Inā daga māsua shaida.”

82. To, waɗanda kuma suka jūya bāya a bāyan wannan, to, waɗannan sū ne fāsikai.

وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ  
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ  
وَالنَّبُوءَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي  
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ  
تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَا يَا مَرْكُومَ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا  
أَيَا مَرْكُومَ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَ لَمَا آتَيْتُكُمْ  
مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ  
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ، وَلَتَنْصُرُنَّهُ،  
قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي  
قَالُوا أَأَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ  
مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ  
الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾

(1) Wannan ya nuna karatun Alkur’āni kawai bā da sanin ma’anarsa ba, dōmin a yi aiki da shi, bā ya isar mutum. Amman wanda ya kōyi ibāda sōsai, sa’an nan ya karanta Alkur’āni, to, zā a bā shi lāda kō dā bā ya fahimtar ma’anarsa.

83. Shin wanin Addinin Allah suke nēma, alhāli kuwa a gare Shi ne waƙanda ke cikin sama da ƙasa suka sallama Wa, a kan sō da kī, kuma zuwa gare Shi ake mayar da su?

84. Ka ce: “Mun yi ĩmāni da Allah kuma da abin da aka saukar mana, da abin da aka saukar wa Ibrāhīma da Isma'īla da Is'hāka da Yāfūba da Jīkōki, da abin da aka bai wa Mūsā da Īsā da annabāwa daga Ubangijinsu, bā mu bambantāwa a tsakānin kōwa daga gare su. Kuma mū, zuwa gare Shi māsu sallamāwa ne.”

85. Kuma wanda ya nēmi wanin Musulunci ya zama addini, to, bā zā a karɓa daga gare shi ba. Kuma shi a Lāhira yanā daga cikin māsu hasāra.

86. Yāya Allah zai shiryar da mutāne waƙanda suka kāfirta a bāyan ĩmāninsu, kuma sun yi shaidar cēwa, lalle Manzo gaskiya ne, kuma hujjōji bayyanannu sun je musu? Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

87. Waƙannan, sakamakonsu shi ne, lalle a kansu akwai la'anar Allah da māla'iku da mutāne gabā ɗaya.

88. Sunā māsu dawwama a cinkinta, bā a saukaka azābar gare su, kuma ba su zama ana yi musu jinkiri ba.

89. Fāce waƙanda suka tūba daga bāyan wannan, kuma suka yi

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ  
مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا  
وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

قُلْ ءَأَمْتِكُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ  
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ  
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ  
وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفْرِقُ بَيْنَ  
أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ  
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٨٥﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ  
وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ  
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ أَنْ عَلَيهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ  
وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

خَلِيدِينَ فِيهَا لَا يَخْفَىٰ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ  
يُنظَرُونَ ﴿٨٨﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ

gyāra, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne Mai jin fai.

90. Lalle ne waɗanda suka kāfirta a bāyan īmāninsu, sa’an nan kuma suka fāra kāfirci, bā zā a karbi tūbarsu ba. Kuma waɗannan sū ne batattu.

91. Lalle ne waɗanda suka kāfirta, kuma suka mutu alhāli kuwa suna kāfirai, to, bā zā a karbi cike da fasa na zināri daga ɗayansu ba, kō dā ya yi fansa da shi. Waɗannan sunā da azāba mai raɗaɗi, kuma bā su da wasu mataimaka.

92. Bā zā ku sāmi kyautatāwa ba, sai kun ciyar daga abin da kuke so. Kuma abin da kuka ciyar, kō mēne ne, to, lalle ne Allah, gare shi, Masani ne.

93. Dukan abinci yā kasance halal ne ga Bani Isrā’īla, fāce abin da Isrā’īla ya haramta wa kansa daga gabānin saukar da Attaura. Ka ce: “To, ku zo da Attaura, sa’an nan ku karantā ta, idan kun kasance māsu gaskiya ne.

94. “To, wanda ya kirƙira karya ga Allah daga bāyan wannan, to, waɗannan sū ne azzālumai.”

95. Ka ce: “Allah Ya yi gaskiya, sabōda haka ku bi aƙidar Ibrāhīma, mai karkata zuwa ga gaskiya; kuma bai kasance daga māsu shirki ba.”

96. Kuma lalle ne, ‘Daki na farko<sup>(1)</sup> da aka aza dōmin mutāne,

عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٨٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَادُوا كُفْرًا  
لَنْ تَقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يُقْبَلَ  
مِنْ أَحَدِهِمْ تِلْءِ الْأَرْضِ ذَهَبًا  
وَلَوْ أَقْتَدَىٰ بِهِ ۗ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ  
أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾

لَنْ نَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ  
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾

﴿٩٣﴾ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّيَ إِسْرَءِيلَ إِلَّا  
مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلَ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۗ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ  
الْتَّوْرَةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا ۗ إِن كُنتُمْ  
صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾

فَمَنْ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ  
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٥﴾

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا  
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٦﴾

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا

(1) ‘Dākunan Allah a cikin fasa dōmin mutāne su yi ibāda zuwa gare su biyu ne; Ka’aba a Makka da Baitil Muƙaddas. An gina Ka’aba a gabaninsa da shekara arba’in. ‘Dākin Bakka kuwa Ibrāhīma ne ya gina shi, alhāli Yahūdu da Nasāra sunā cēwa a kan addininsa suke. Dā sunā faɗar gaskiya dā sun kōma a gare shi gabā daya.

haḳīka, shi ne wanda ke Bakka<sup>(1)</sup>, mai albarka kuma shiriya ga tālikai.

97. A cikinsa akwai āyōyi bayyannannu; (ga misāli) matsayin Ibrāhīma. Kuma wanda ya shige shi yā kasance mai amincewa. Kuma akwai hajjin Dākin dōmin Allah a kan mutāne, ga wanda ya sāmi ikon zuwa gare shi, kuma wanda ya kafirta, to, lalle Allah Mawadāci ne daga barin tālikai.

98. Ka ce: “Yā kū Mutānen Littāfi! Don me kuke kāfirta da āyōyin Allah, alhāli kuwa Allah Mai shaida ne a kan abin da kuke aikatāwa?”

99. Ka ce: “Ya ku Mutānen Littāfi! Don me kuke taushe wanda ya yi imāni, daga hanyar Allah, kuma kunā nēman ta zama karkatacciya, alhāli kuwa kunā māsu shaida? Kuma Allah bai gushe daga abin da kuke aikatāwa ba Yana Masani.”

100. Ya ku waḍanda suka yi imāni! Idan kun yi dā’a ga wani ɓangare daga waḍanda aka bai wa Littāfi, zā su mayar da ku kāfirai a bāyan imāninku!

101. Kuma yāyā kuke kāfircēwa alhāli kuwa anā karanta āyōyin Allah a gare ku, kuma a cikinku akwai manzonSa? Kuma wanda ya nēmi tsari da Allah, to, an shiryar da shi zuwa ga hanya miḳaḳkiya.

102. Yā ku waḍanda suka yi imāni! Ku bi Allah da taḳawa, a kan hakkin binSa da taḳawa, kuma

وَهْدَىٰ لِلْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦﴾

فِيْهِ اٰيٰتٌ بَيِّنٰتٌ مِّمَّا يُرْهِمُ وَمَنْ دَخَلَهٗ كَانَ  
ءَامِنًاۗ وَاللّٰهُ عَلَى النَّاسِ حَسْبُ الْبَيْتِ مَنْ اَسْتَطَاعَ  
اِلَيْهِ سَبِيْلًاۙ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ  
عَنِّيْ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٧﴾

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِآيٰتِ اللّٰهِ  
وَاللّٰهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٨﴾

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تُصَدِّقُوْنَ عَن سَبِيْلِ  
اللّٰهِ مَنْ ءَامَنَ تَبِعُوْهَا عَوْجًا وَاَنْتُمْ شٰهَدَآءُ  
وَمَا اللّٰهُ بِغَفِيْلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٩﴾

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِنْ تُطِيعُوْا فَرِيْقًا مِّنَ الَّذِيْنَ  
اَوْتُوْا الْكِتٰبَ يَرُدُّوْكُمْ بَعْدَ اِيْمٰنِكُمْ كٰفِرِيْنَ ﴿٢٠﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُوْنَ وَاَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيٰتُ اللّٰهِ  
وَفِيْكُمْ رَسُوْلُهُۥٓ وَمَنْ يَعْصِمِ بِاللّٰهِ فَقَدْ هٰدٰى  
اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢١﴾

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تَقٰوْلِهٖۚ وَلَا تَمُوْنُوْا

(1) Anā ce wa Makka Bakka.



kada ku mutu fāce kuna māsu salla-  
mawa (Musulmi).

103. Kuma ku yi daidami da  
igiyar Allah gabā ḍaya, kuma kada  
ku rarraba. Kuma ku tuna ni'imar  
Allah a kanku, a lōkacin da kuka  
kasance maḳiya, sai Ya sanya  
sōyayya a tsakānin zukātanku, sa-  
bōda haka kuka wāyi gari, da  
ni'imarSa, 'yan'uwa. Kuma kun  
kasance a kan gāḅar rāmi na wutā,  
sai Ya tsāmar da ku daga gare ta.  
Kamar wannan ne Allah Yake  
bayyanā muku āyōyinSa, tsammā-  
ninku, zā ku shiryu.

104. Kuma wata jama'a daga  
cikinku, su kasance suna kira zuwa  
ga alhēri, kuma suna umurni da  
alhēri, kuma suna hani daga abin da  
ake fi. Kuma waḍannan, sū ne  
māsu cin nasara.

105. Kuma kada ku kasance ka-  
mar waḍanda suka rarrabu, kuma  
suka sāḅā wa jūna, bāyan hujjōji  
bayyanannu sun je musu, kuma  
waḍannan sunā da azāba mai  
girma.

106. A rānar da wasu fuskōki  
suke yin fari kuma wasu fuskōki  
suke yin baḳi, (zā a ce wa waḍanda  
fuskokinsu suke yin baḳin): "Shin,  
kun kāfirta a bayan imāninku? Don  
haka sai ku ḍanḍani azāba sabōda  
abin da kuka kasance kuna yi na  
kāfirci."

107. Kuma amma waḍanda  
fuskōkinsu suka yi fari, to sū, suna  
cikin rahamar Allah, kuma su, a  
cikinta, madawwama ne.

إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا  
وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ  
بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ  
عَلَى شَفَا حُفْرٍ مِنَ النَّارِ فَاذْكُرُوا مِنْهَا كَذَلِكَ  
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ  
بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ  
الْمُقْلِحُونَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ  
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ  
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ  
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ  
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٨﴾

108. Wadannan āyōyin Allah ne, muna karanta su a gare ka da gas-kiya, kuma Allah bā Ya nufin wani zālunci ga tālikai.

109. Kuma abin da ke cikin sam- mai da abin da ke cikin fasa, na Allah ne, kuma zuwa gare Shi ake mayar da al'amurra.

110. Kun kasance mafi alhērin al'umma wadda aka fitar ga mutā- ne, kuna umurni da alhēri, kuma kunā hani daga abin da ake fi, kuma kunā īmāni da Allah. Kuma dā Mutānen Littāfi sun yi īmāni, lalle ne, dā (haka) yā kasance mafi alhēri a gare su. Daga cikinsu akwai mūminai, kuma mafi yawansu fāsi- fāi ne.

111. Bā zā su cūce ku ba, fāce dai tsangwama. Kuma idan sun yāke ku zā su jūya muku bāya, sa'an nan kuma bā zā a taimake su ba.

112. An dōka faskanci a kansu a inda duk aka sāme su, fāce da wani alkawari daga Allah da alkawari daga mutāne. Kuma sun kōma da fushi daga Allah, kuma aka dōka talauci a kansu. Wannan kuwa dō- min sū, lalle sun kasance suna kāfir- ta da āyōyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da wani hakfi ba. Wannan kuwa dōmin sābāwar da suka yi ne, kuma sun kasance suna yin ta'adi.

113. Ba su zama daidai ba; daga Mutānen Littāfi akwai wata al'um- ma wadda take tsaye, suna karātun ayōyin Allah a cikin sā'ō'in dare, alhāli kuwa sunā yin sujada.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ  
وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ  
تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ  
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ  
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ  
لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِمَّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ  
وَآكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقْتَلُواكُمْ  
يُؤْتُواكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿١١١﴾

ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ اللَّهُ أَيْنَ مَا تَقِفُوا إِلَّا لِمَجَلٍ مِنَ  
اللَّهِ وَحَبْلِ مِنَ النَّاسِ وَبَاءَ وَبِعَضْبٍ مِنَ اللَّهِ  
وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ  
كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ  
بِغَيْرِ حَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ  
يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَنْهَاءَ آتِيلٍ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾

114. Suna ĩmāni da Allah da Yinin Lāhira, kuma suna umurni da abin da aka sani kuma suna hani daga abin da ba a sani ba, kuma sunā gaugāwa a cikin alhērai. Kuma waɗannan suna cikin sālihai.

115. Kuma abin da suka aikata daga alhēri, to, bā zā a yi musu musunsa ba. Kuma Allah Masani ne ga māsū taƙawa.

116. Lalle ne waɗanda suka kā-firta, dūkiyōyinsu kō dīyansu bā zā su wadatar musu da kōme ba daga Allah kuma waɗannan abōkan Wuta ne, sū, a cikinta, madawwama ne.

117. Misālin abin da suke ciyarwa, a cikin wannan rāyuwar dūniya, kamar misālin iska ce (wadda) a cikinta akwai tsananin sanyi, ta sāmi shukar wasu mutāne waɗanda suka zālunci kansu, sai ta halakar da ita. Allah bai zālunce su ba, amma kansu suka kasance sunā zālunta.

118. Yā ku waɗanda suka yi ĩmāni! Kada ku riƙi abōkan asiri daga waninku, ba su taƙaita muku ɓarna. Kuma sun yi gūrin abin da zā ku cūtu da shi. Haƙiƙa, ƙiyayya tā bayyana daga bākunansu, kuma abin da zukātansu ke bōyēwa ne maƙi girma. Kuma lalle ne, Mun bayyana muku āyōyi, idan kun kasance kunā hankalta.

119. Gā ku yā waɗannan! Kunā son su, bā su son ku, kuma kuna ĩmāni da Littāfi dukansa. Kuma idan sun haɗu da ku sukan ce “Mun

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ  
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسْرِعُونَ  
فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا  
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِي عَنْهُمْ  
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا  
وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا  
كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ  
حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا  
أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ  
وَلَكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً  
مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ  
قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تَخْفَى  
صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ  
إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾

هَآأْتُمْ أَوْلَاءَ يُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ  
بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا الْقَوْمُ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا

yi ĩmāni”. Kuma idan sun kadaita sai su ciji yātsu a kanku don takaici. Ka ce, “Ku mutu da takaicinku. Lalle ne, Allah Masani ne ga abin da ke cikin kirāza.”

120. Idan wani alhēri ya shāfe ku sai ya bakanta musu rai, kuma idan wata cūta ta shāfe ku sai su yi farin ciki da ita. Kuma idan kun yi hafuri kuma kuka yi takawa, kullinsu bā ya cūtar ku da kōme. Lalle ne, Allah ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa ne.

121. Kuma a lōkacin<sup>(1)</sup> da ka yi sauko daga iyālanka kana zaunar da mūminai a wurāren zama dōmin yāki, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

122. A lōkacin da kungiyōyi<sup>(2)</sup> biyu daga gare ku suka yi niyyar su karye, kuma Allah ne Majibincinsu, don haka, ga Allah mūminai sai su dogara.

123. Kuma lalle ne, hafīka, Allah Yā taimake ku a Badar, alhāli

عٰضُوا عَلٰیكُمْ الْاَنَا مِلَ مِنَ النَّعِيْطِ قُلْ مُوتُوْا  
بِعِيْظِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿١٢٠﴾

اِنْ تَمَسَسْتُمْ حَسَنَةً سَوْهُمْ وَاِنْ تُصِبْتُمْ  
سَيِّئَةً يَفْرَحُوْا بِهَا وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا  
لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا  
اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ﴿١٢١﴾

وَ اِذْ عَدُوْتُمْ مِّنْ اٰهْلِ كِتٰبٍ يُّبَوِّئُ الْمُؤْمِنِيْنَ  
مَقْعَدًا لِلْقِتَالِ وَاَللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٢٢﴾

اِذْ هَمَّتْ طٰٓئِفَتَانِ مِّنْكُمْ اَنْ تَفْسَلَا وَاَللّٰهُ  
وَلِيْمُهُمَا وَاَعْلٰى اَللّٰهُ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢٣﴾

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِيَدْرِ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ

(1) Misāli ne ga cēwa idan kun yi ĩmāni, kuma yun yi takawa, to, kullinsu bā ya cūtar da ku da kōme, dōmin abin da ya auku a Yākin Uhdu yā isa misāli ga cēwa, sai kun karkace daga hanya sa’an nan wani abu zai sāme ku. Asalin maganar shī ne, Annabi yā fita Uhdu da mutum dari tara da hamsin, kuma kāfirai sunā dubū uku. Annabi ya sauka a Uhdu rānar Asabat, bakwai ga Shawwal, shekara ta uku ga Hijira, ya sanya bayansa wajen dūtsen Uhdu, ya gyāra safūfuwan mayāka, kuma ya zaunar da wata runduna ta maharba a gefēn dūtsen da shugabancin Abdullahi dan Zubair. Sa’an nan ya ce musu: “Ku kāre mu da harbi, kada su zo mana daga bāya, kada ku daga daga nan, mun rinjāya kō an rinjāye mu.” Sai suka sābā wa umurnin, don haka masīfar Uhdu ta auku.

(2) Banū Salmah da Banū Hārīsa sun tāshi kōmāwa gida, su bar yāki, a lōkacin da Ubayyi bn Salūl ya kōma da jama’arsa, Allah Ya tsare musu ĩmāninsu, ba su kōma ba. Watau yanā cēwa idan wani abu na masīfa ya sāme ku, to, kun sābā wa Allah ne kamar yadda ya auku a Uhdu, suka sanya Annabi ya fito daga Madīna kuma maharba suka bar wurin da aka ayyana musu. Amma kuma ai Allah Ya Taimake ku, a Badar a lōkacin da kārfin ku bai kai haka ba, sabōda rashin sabāwarku ga umurninSa.

kuwa kunā mafiya rauni, sabōda haka ku bi Allah da taƙawa tsammāninku, kuna gōdēwa.

124. A lōkacin da kake cēwa ga mūminai, “Shin, bai ishe ku ba, Ubangijinku Ya taimake ku da dubu uku daga malā’iku saukakku?”

125. “Na’am! Idan kuka yi haƙuri, kuma kuka yi taƙawa, kuma suka zo muku da gaugawarsu, irin wannan, Ubangijinku zai ƙāre ku da dubu biyar daga malā’iku māsu alāma.”

126. Kuma Allah bai sanya shi<sup>(1)</sup> ba, fāce dōmin bushāra a gare ku, kuma dōmin zukātanku su natsu da shi. Taimako bai kasance ba fāce daga wurin Allah, Mabuwayi, Mai hikima.

127. Dōmin Ya katse wani gēfe daga waƙanda suka ƙāfirta, ko kuma Ya ƙasƙantā su, har su jūya, suna māsu ruƙushi.

128. Bābu kōme a gare ka game da al’amarin (shiryar da su banda iyar da manzanci). Ko Allah Ya karɓi tūbarsu, kō kuwa Ya yi musu azāba, to lalle ne sū, māsu zālunci ne.

129. Allah ne da mulkin abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin ƙasa, Yana gāfarta wa wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمَدِّدَ  
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ أَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُزْلِلِينَ ﴿١٢٥﴾

بَلَىٰ إِنْ نَصَبُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ  
هَذَا يُمَدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ أَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ  
مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٦﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِنُطْمِئِن قُلُوبُكُمْ  
بِهِ ۖ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ  
الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ  
فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ  
أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن  
يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣٠﴾

(1) Taimako da mala’iku.

130. Yā ku waƙanda suka yi īmāni! Kada ku ci riba ninki ninki, ribanye, kuma ku bi Allah da taƙawa, tsammāninku zā ku ci nasara.

131. Kuma ku ji tsōron wutā wadda aka yi tattali dōmin kāfirai.

132. Kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, tsammāninku a yi muku rahama.

133. Kuma ku yi gaugāwa zuwa ga nēman gāfara daga Ubangijinku da wata Aljanna wadda fāḍinta (daidai da) sammai da ƙasa ne, an yi tattalinta dōmin māsu taƙawa.

134. Waƙanda suke ciyarwa a cikin sauƙi da tsanani, kuma suke māsu haḍiyēwar fushi, kuma māsu yāfe wa mutāne laifi. Kuma Allah Yana son māsu kyautatāwa.

135. Kuma waƙanda suke idan suka aikata wata alfāsha ko suka zālunci kansu sai su tunā da Allah, sabōda su nēmi gāfarar zunubansu ga Allah. Kuma wāne ne ke gāfara ga zunubai, fāce Allah? Kuma ba su dōge a kan abin da suka aikata ba, alhāli kuwa suna sane.

136. Waɗannan sakamakonsu gāfara ce daga Ubangijinsu, daga Gidajen Aljanna (waƙanda) ƙōramu na gudana daga ƙarƙashinsu, suna madawwama a cikinsu. Kuma mā-dalla da ijārar māsu aiki.

137. Lalle ne, misālai sun shūde a gabāninku, sai ku yi tafiya a cikin ƙasa, sa'an nan ku dūba, yāyā āƙi-bar māsu ƙaryatāwa ta kasance.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا رِيبَۤاۤىۡ اَضْعَفًا

مُّضَعَفَةً وَّآتَقُوْا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۱۳۰﴾

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيۡ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ﴿۱۳۱﴾

وَاطِيعُوْا اللّٰهَ وَاَلرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ

تُرْحَمُوْنَ ﴿۱۳۲﴾

وَسَارِعُوْا اِلَىۡ مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ

عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ أُعِدَّتْ

لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۳۳﴾

الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ

وَالْكٰظِمِيْنَ الصَّعِيْظَ وَالْعَافِيْنَ

عَنِ النَّاسِ وَاَللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۳۴﴾

وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَجْسَةً اَوْ ظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ

ذَكَرُوْا اللّٰهَ فَاَسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرْ

الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَمْ يُبْصِرْ وَاَعْلَىۡ مَا فَعَلُوْا

وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳۵﴾

اَوْ لَتِيْكَ جَرّٰوْهُمْ مَّغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَجَنَّةٌ

تَجْرِيۡ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ

فِيْهَا وَيُعْمَرُ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ﴿۱۳۶﴾

فَدَخَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَّۢاۤىۡ قَسِيْرًاۤىۡ فِى الْاَرْضِ

فَاَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِيْنَ ﴿۱۳۷﴾

138. Wannan bayāni ne ga mutāne, kuma shiryuwa ce da wa'azi ga māsu takawa.

139. Kuma kada ku yi rauni, kuma kada ku yi bakin ciki, alhāli kuwa kū ne mafiya daukaka, idan kun kasance māsu imāni.

140. Idan wani miki ya shāfe ku, to, lalle ne, wani miki kamarsa ya shāfi mutānen, kuma wadancan kwānaki Muna sarrafa su a tsakānin mutāne, dōmin Allah Ya san wadanda suka yi imāni kuma Ya sāmi māsu shahāda daga gare ku. Kuma Allah ba Ya son azzālumai.

141. Kuma dōmin Allah Ya dau-raye wadanda suka yi imāni, kuma Ya kōke kāfirai.

142. Ko kun yi zaton ku shiga Aljanna alhāli kuwa Allah bai wāda sanin wadanda suka yi jihādi daga gare ku ba, kuma Ya san māsu hafuri?

143. Kuma lalle ne, haḳīka, kun kasance kuna gūrin mutuwa tun a gabānin ku haḍu da ita, to, lalle ne, kun gan ta, <sup>(1)</sup> alhāli kuwa kuna kallo.

144. Kuma Muhammadu bai zama ba face manzo, lalle ne man-zanni sun shūde a gabāninsa. Ashe idan ya mutu ko kuwa aka kashe shi, zā ku jūya a kan dugaduganku? To wanda ya jūya a kan dugadugansa, bā zai cūci Allah da kōme ba. Kuma Allah zai sāka wa māsu gōdiya.

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

إِنْ يَمَسَّكُمْ فَرَحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ فَرَحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ تُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَمْحَقَ الْكٰفِرِينَ ﴿١٤١﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

(1) Mutuwa watau, kunā gūrin wani yāki a bāyan na Badar yā zo.

145. Kuma bā ya yiwuwa ga wani rai ya mutu fāce da iznin Allah, wa’adi ne mai kayyadadden ajali. Kuma wanda yake nufin sakamakon dūniya Muna bā shi daga gare ta. Kuma wanda ke nufin samakon Lāhira Muna bā shi daga gare ta. Kuma zā Mu sāka wa māsū godiya.

146. Kuma da yawa wani annabi wanda ya yi yāki, akwai jama’a māsū yawa tāre da shi, sa’an nan ba su yi laushi ba ga abin da ya same su a cikin hanyar Allah, kuma ba su yi rauni ba kuma ba su sad da kai ba. Kuma Allah Yana son māsū hafuri.

147. Kuma bābu abin da ya kance maganarsu fāce faɗarsu cēwa: “Yā Ubangijinmu! Ka gāfar-ta mana zunubanmu da barnarmu a cikin al’amarinmu, kuma Ka tabbatar da dugaduganmu, kuma Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai.”

148. Allah Yā sāka musu da sakamakon dūniya da kuma kyakkyawan sakamakon Lāhira. Kuma Allah Yana son māsū kyau-tatāwa.

149. Yā ku waɗanda suka yi ĩmāni! Idan kun yi dā’a ga waɗanda suka kāfirta zā su mayar da ku a kan dugāduganku, har ku jūya kunā māsū hasāra.

150. Ā’a, Allah ne Majibincinku, kuma Shī ne Mafi alhērin matai-maka.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ  
كُنْتُمْ أََمْوَجَلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ  
مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ  
مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

وَكَايْنٍ مِّنْ نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا  
وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا  
وَمَا أَسْتَكْنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا  
ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبَّتْ أقدامَنَا  
وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

فَعَانَهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ  
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

يَتَّيِبُهُا لِلَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا  
الَّذِينَ كَفَرُوا وَإِرْدُكُمْ عَلَى  
أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

بَلِ اللَّهِ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾



151. Zā Mu jēfa tsōro a cikin zukātan waɗanda suka kāfirta, sabōda shirkin da suka yi da Allah gāme da abin da bai saukar da wani dalili ba game da shi. Kuma makōmarsu Wuta ce, kuma tir da maza-unin azzālumai!

152. Kuma lalle ne, haḳīka, Allah Yā yi muku gaskiya ga wa'adinSa, a lokacin da kuke kashe su da izninSa, har zuwa lōkacin da kuka kāsa<sup>(1)</sup>, kuma kuka yi jāyayya a cikin al'amarin, kuma kuka sābā, a bāyan (Allah) Ya nūna muku abin da kuke so. Daga cikinku akwai wanda yake nufin duniya kuma daga cikinku akwai wanda ke nufin Lāhira. Sa'an nan kuma Ya jūyar da ku daga gare su, dōmin Ya jarra-be ku. Kuma lalle ne, haḳīka, Ya yāfe muku laifinku. Kuma Allah Ma'abucin falala ne ga mūminai.

153. A lōkacin da kuke hawan dūtse, gudāne. Kuma ba ku karkata a kan kōwa ba, alhāli kuwa Manzon Allah nā kiran ku a cikin na ƙarshenku<sup>(2)</sup>. Sa'an nan (Allah) Ya sākā muku da baƙin ciki a tāre da wani baƙin ciki. Domin kada ku yi

سَكَنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ  
بِمَا أَشْرَكُوا بِاللهِ مَالَهُ يَنْزِلُ بِهِ  
سُلْطَانًا وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَيَسَّ  
مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

وَلَقَدْ صَدَقَكُم اللهُ وَعْدَهُ  
إِذْ تَحْسَبُونَهُم بِأَذْنِهِمْ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ  
وَتَنَزَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ  
مَا أُرْسِلَكُمْ مَا تَحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ  
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ  
ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ  
عَفَا عَنْكُمْ وَاللهُ ذُو فَضْلٍ  
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

﴿١٥٣﴾ إِذْ تَضَعُونَ وَلَا تَكُونُ  
عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي  
أَخْرَجَكُمْ فَأَتَيْتُمْ عَمَّا بَعَثَ  
لِكَيْلًا تَحَرُّنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ

(1) A lōkacin da aka fāra Yākin Uhdu, Musulmi suka fāra kōra sunā kisa, sunā kāmu. Sai wasu maharba suka ce: “Kada a kāme ganīma a bar mu”. Shugabansu Abdullahi bn Zubair ya ce musu “Ku tuna da maganar Manzon Allah da ya ce kada mu bar wurinmu sai idan shi ne ya kirāye mu.” Sai suka fi saurāran maganarsa suka tafi kāmun ganīma. Sai Allah Ya biyō musu da Khālid bn Walīd ta bāya, ya kashe Abdullahi da sauran waɗanda suka rage. Sa'an nan kuma sai yākin Musulmi ya karye, suka gudu suka hau dūtse, sai mutum gōma sha ɗaya ko shā biyu kawai aka bari tāre da Annabi, yanā kiran su sunā gudu.

(2) Bāyan da hankalinsu ya kōma gare su sai suka ga sakamakon sābā wa umurnin Allah, ya zama karyēwar yāki da rashin ganīma.

baƙin ciki a kan abin da ya kuɓuce muku, kuma kada ku yi baƙin cikin a kan abin da ya sâme ku. Kuma Allah Masani ne ga abin da kuke aikatâwa.

154. Sa’an nan kuma (Allah) Ya saukar da wani aminci a gare ku daga bâyan baƙin cikin; gyangyadi yanâ rufe wata ƙungiya daga gare ku, kuma wata ƙungiya, lalle ne, râyukansu sun shagaltar da su, suna zaton abin da bâ shi ne gaskiya ba, a game da Allah, irin zaton jahiliyya, suna cewa: “Ko akwai wani abu a gare mu dai daga al’amarin?” Ka ce, “Lalle ne al’amari dukansa na Allah ne.” Suna bôyewa, a cikin zukatansu, abin da bâ su bayyana shi a gare ka. Suna cewa: “Da munâ da wani abu daga al’amarin dâ ba a kashe mu ba a nan.” Ka ce: “Kô dâ kun kasance a cikin gidâjenku, dâ waɗanda aka rubûta musu kisa sun fita zuwa ga wurâren kwanciyarsu;” kuma (wannan abu yâ auku ne) dômin Allah Ya jarrabi abin da ke cikin ƙirâzanku. Kuma dômin Ya tsarkake abin da ke cikin zukâtanku. Allah Masani ne ga abin da ke cikin ƙirâza.

155. Lalle ne, waɗanda suka jûya daga gare ku a ranar haɗuwar jama’a biyu, Shaidan kawai ne ya talâlâɓantar da su, sabôda sâshen abin da suka tsirfanta. Kuma lalle ne haƙîka, Allah Ya yâfe laifi daga gare su. Lalle Allah ne Mai gâfara Mai haƙuri.

وَلَا مَا أَصْنَبْكُمْ وَاللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٦﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نَاعَسَا يَغْشَى طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَقَاتِلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِنْ مَضَّا جِوَاهِرُهُمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا أَسْرَأَتْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

156. Yā ku waƙanda suka yi ĩmāni! Kada ku kasance kamar waƙanda suka kāfirta, kuma suka ce wa ’yan’uwansu idan sun yi tafiya a cikin ƙasa kō kuwa suka kasance a wurin yāki: “Dā sun kasance a wurinmu, dā ba su mutun ba, kuma dā ba a kashe su ba.” (Wannan kuwa) Dōmin Allah Ya sanya waƙan magana ta zama nadāma a cikin zukātansu. Kuma Allah ne Yake rāyarwa kuma Yake matarwa. Kuma Allah, ga abin da kuke aika-tāwa, Mai gani ne.

157. Kuma lalle ne, idan aka kashe, ku a cikin hanyar Allah, ko kuwa kuka mutu, haƙiƙa, gāfara daga Allah da rahama ne mafi alhēri daga abin da suke tārāwa.

158. Kuma lalle ne idan kun mutu ko kuwa aka kashe ku, haƙiƙa, zuwa ga Allah ake tārā ku.

159. Sabōda wata rahama ce daga Allah ka yi sanyin hali a gare su. Kuma dā kā kasance mai hushi, mai kaurin zuciyā, dā sun wātse daga gēfenka. Sai ka yāfe musu laifinsu, kuma ka nēma musu gāfara, kuma ka yi shāwara<sup>(1)</sup> da su a cikin al’amarin. Sa’an nan kuma idan ka yi niyyar zartarwa, to, ka dōgara ga Allah, lalle ne, Allah Yana son māsu tawakkali.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَقَالُوْا  
لَا خَوْنَهٗمْ اِذَا ضَرَبُوْا فِي الْاَرْضِ اَوْ كَانُوْا عَزْرٰى  
لَّوْ كَانُوْا عِنْدَنَا مَا مَاتُوْا وَمَا قُتِلُوْا لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ  
حَسْرَةًۢ فِيْ قُلُوْبِهِمْ وَاللّٰهُ يَحْيِىْ وَيُمِيْتُ  
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿١٥٦﴾

وَلِيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ  
مِّنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌۭ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ﴿١٥٧﴾

وَلِيْنَ مُتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لِيَّ اللّٰهُ تُحْشَرُوْنَ ﴿١٥٨﴾

فِيْمَا رَحِمْتُمْ مِّنَ اللّٰهِ لِيَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيْظًا  
الْقَلْبِ لَا تَنْفُضُوْا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاَسْتَغْفِرْ  
لَهُمْ وَاَسْأَلُ رَبَّهُمْ فِي الْاَمْرِ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ  
عَلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِيْنَ ﴿١٥٩﴾

(1) Annabi shi ne makomar al’amurra ga dukan kome, amma Allah Ya lizimta masa sauƙin hali zuwa ga Sahabbansa, da yin ma’āmala da su, ma’āmala mai kyau, da yi musu addu’a a kōwane hāli, kuma a wurin yāki kō abin da ya shāfi yāki, Yā lizimta masa ya yi shāwara da su, kuma Ya bā shi damar yin ijihādi a nan, sa’an nan Ya umarce shi da ya dōgara ga Allah wajen zartaswa, a kan ra’ayin da ya gani daga gare su.

160. Idan Allah Ya taimake ku, to, bābu marinjayi a gare ku. Kuma idan Ya yarbe ku, to, wānē ne wanda yake taimakon ku bāyanSa? Kuma ga Allah sai mūminai su dōgara.

161. Kuma bā ya yiwuwa ga wani annabi ya ci gulūlu.<sup>(1)</sup> Wanda ya ci gulūlu zai je da abin da ya ci na gulūlun, a Rānar Kiyāma. Sa'an nan a cika wa kōwane rai sakamakon abin da ya tsirfanta. Kuma sū, bā zā a zālunce su ba.

162. Shin fa, wanda ya bībiyi yardar Allah, yana zama kamar wanda ya kōma da fushi daga Allah, kuma makomarsa Jahannama ce? Kuma tir da makōma ita!

163. Sū, darajōji<sup>(2)</sup> ne a wurin Allah, kuma Allah Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

164. Lalle ne, haḳīka, Allah Yā yi babbar falala<sup>(3)</sup> a kan mūminai, dōmin Yā aika, a cikinsu, Manzo daga ainihinsu yana karanta āyō-yinSa a gare su, kuma yana tsarkake su, kuma yana karantar da su Littāfi da hikima, kuma lalle, sun kasance daga gabāni, haḳīka suna cikin ɓata bayananniya.

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ  
فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ  
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ  
يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ  
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ  
وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرِهِمْ  
يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا  
مِنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ  
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ  
وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

(1) Gulūlu shī ne sātar wani abu daga ganīmar yāfi a gabānin raba ta a tsakānin mayāka. Allah Yā ce, “Yin gulūlu haram ne a kan kōwane annabi ko da wadanda ba a halatta wa cin ganima ba, balle ga wanda aka halatta wa. Kamar yadda gulūlu yake haram a kan annabāwa haka yake haram a kan mabiyansu.”

(2) Mūminai māsu darajōji ne a wurin Allah gwargwadon īmāninsu da taḳawarsu da kuma falalar da Allah Ya yi musu. Haka sū kuma kāfirai sunā da magangara zuwa kasa gwargwadon mugun aikinsu.

(3) Allah Yā nūna falalar da Ya bai wa Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, da yake har Yanā yi wa mūminai gōri da kyautar da Ya yi musu ta hanyar aiko musu shi.

165. Shin, kuma a lōkacin<sup>(1)</sup> da wata masīfa, haḳīka, ta sāme ku, alhāli kuwa kun sāmar da biyunta, kun ce: “Daga ina wannan yake?” Ka ce: “Daga wurin rāyukanku<sup>(2)</sup> yake.” Lalle ne, Allah, a kan dukan kōme, Mai īkon yi ne.

166. Kuma abin da ya sāme ku a rānar haduwar jama’a biyu, to, da izinin Allah ne, kuma dōmin (Allah) Ya san mūminai (na gaskiya).

167. Kuma dōmin Ya san waḍanda suka yi munāfunci, kuma an ce musu: “Ku zo ku yi yāki a cikin hanyar Allah, kō kuwa ku tunkude.”<sup>(3)</sup> Suka ce: “Dā mun san (yadda ake) yāki dā mun bī ku.” Sū, zuwa ga kāfirici a rānar nan, sun fi kusa daga gare su zuwa ga īmāni. Sunā cēwa da bākunansu abin da bā shi ne a cikin zukātansu ba. Allah ne Mafi sani ga abin da suke bōyewa.

168. Waḍanda suka ce wa ‘ya’uwansu kuma suka zauna abinsu: “Dā sun yi mana dā’a, dā ba a kashe su ba.” Ka ce: “To, ku tunkude mutuwa daga rāyukanku, idan kun kasance māsu gaskiya.”

169. Kada ka yi zaton waḍanda aka kashe a cikin hanyar Allah matattu ne. A’a, rāyayyu ne su, a

أَوَلَمَّا أَصَبْتُمْ مَصِيبَةً قَدِ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا  
قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ  
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّتَقَى الْجَمْعَانَ فَيَاذَنَ اللَّهُ  
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا  
فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا  
لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ  
لِلْإِيمَنِ يَقُولُونَ يَا قَوْمِ هُمْ مَا لَيْسَ  
فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا  
مَا قَاتِلُوا قُلْ فَادْرَأْهُ وَعَنْ أَنْفُسِكُمْ الْمَوْتُ  
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ  
أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾

(1) Duk masīfar da ta sāme ku, tō, ku ne kuka jāwo wa kanku ita da wani laifi na sābā wa umurnin Allah. Kuma kāmin masīfa guda ta sāme ku, to, alhēri biyu sun sāme ku.

(2) Kowace irin masīfa ta sāmi mutum, to, shī ne ya yi sababinta a kansa. Kuma yā kamata ya yi bincike ya gāne sababin, a inda ya jāhilce shi. Kuma duk da haka kāmin masīfa guda ta sāme shi, yā sāmi ni’ima biyu kō fiye da haka.

(3) Ku tunkude mana maḳiyā da duhunku, kō dā ba ku yi yāki ba.

wurin Ubangijinsu. <sup>(1)</sup> Ana ciyar da su.

170. Suna māsu farin ciki sabōda abin da Allah Ya bā su daga falalar-Sa, kuma suna yin bushāra ga waɗanda ba su risku da su ba, daga bayansu; “Bābu tsōro a kansu kuma ba su zama suna yin baƙin ciki ba.”

171. Suna yin bushāra sabōda wata ni’ima daga Allah da wata falala. Kuma lalle ne, Allah bā Ya tozartar da ijārar mūminai.

172. Waɗanda suka karɓa <sup>(2)</sup> kira zuwa ga Allah da ManzonSa, daga bāyan miki ya sāme su. Akwai wata lāda mai girma ga waɗanda suka kyautata <sup>(3)</sup> yi daga gare su, kuma suka yi taƙawa.

173. Waɗanda mutāne <sup>(4)</sup> suka ce musu: “Lalle ne, mutāne sun tāra

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ  
وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ  
أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

﴿١٧١﴾ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلِهِ وَأَنَّ اللَّهَ  
لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ  
مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا  
أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ

(1) A cikin Hadisi an ruwaito cēwa, Annabi yā ce Allah Yanā sanya rūhinsu a cikin cikkunan tsuntsāye māsu kōren launi, sunā tafiya da su a cikin Aljanna sunā ci daga ‘ya’yan itācenta da rāna, sa’an nan su kōma zuwa ga wasu fitillu waɗanda aka rātaye a cikin inuwar Al’arshi.

(2) Bāyan kōmawar Musulmi daga Uhdu da miyākun da suka sāme su, sai Annabi ya umurce su da fita a bāyan kāfirai, dōmin kada su yi tunānin kōmāwa. Sai suka fita bāyansu, aka dāce kuwa Abu Sufyāna ya umurci mutānensa da kōmāwa Madīna dōmin su tumbuke Musulmi. An yi Uhdu ta farko ran Asabat, sa’an nan suka fita a bāyansu a rānar Lahadi, suka riskē su a Hamra’al Asad. Sai aka yi tawāfuƙi (yarjējeniya) tsakanin Annabi da Abu Sufyāna, a kan a haɗu a Badr shēkara mai zuwa, a haɗu a Badar. Allah Ya yabi Musulmi, da suka karɓa wannan kira, a cikin miyākū. Haka duka mai karɓawa irinsu, yā shiga a cikin irin wannan yabo har ya zuwa tāshin Kiyāma.

(3) Kyautata yi shi ne tsarkake aiki dōmin Allah watau ihsani kō ihlasi.

(4) Yākin Badar na Uku, a cikin shēkara ta huɗu yake, a watan Sha’aban. Badar kāsuwa ce babba ga kaɓilun Lārabāwa a kōwace shekara. A bāyan Uhdu an yi alkawari da Abu Sufyāna, a kan a haɗu a Badr shēkara mai zuwa. Sabōda haka sai Abu Sufyāna ya fita daga Makka har ya sauka Marriz Zahrān, sai Allah Ya sanya masa tsōro a cikin zūciyarsa, sai ya gamu da Nu’aima bn Mas’ūd el Ashja’iy, ya ce masa: “Ni nā yi alkawari da Muhammadu a kan mu haɗu a Kāsuwar Badar. Wannan kuwa shēkar fari ce. Inā son

(rundunōni) sabōda ku, don haka ku ji tsōronsu. Sai (wannan magana) ta fara musu imāni, kuma suka ce: “Mai isarmu Allah ne, kuma mādalla da Wakili Shī.”

174. Sa’an nan suka jūya da wata ni’ima daga Allah da wata falala, wata cūta ba ta shāfe su ba, kuma suka bi yardar Allah. Kuma Allah ne Ma’abucin falala Mai girma.

175. Wancan, Shaidan ne kawai yake tsōratar da ku masōyansa. To, kada ku ji tsōronsu, ku ji tsōroNa, idān kun kasance māsu imāni.

176. Kuma waɗannan da suke gaugāwa a cikin kāfirci kada su bāta maka rai. Lalle ne su, bā zā su cūci Allah da kōme ba. Allah Yanā nufin cēwa, bā zai sanya musu wani rabo ba a cikin Lāhira, kuma suna da wata azāba mai girma.

177. Lalle ne, waɗanda suka sayi kāfirci da imāni, ba zā su cūci Allah da kōme ba. Kuma sunā da azāba mai raɗaɗi.

178. Kuma kada waɗanda suka kāfirta su yi zaton cēwa, lalle ne, jinkirin da Muke yi musu alhēri ne ga rāyukansu. Munā yi musu jinkirin ne dōmin su fāra laifi kawai, kuma suna da azāba mai wulā-kantarwa.

فَأَخَشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ  
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٦﴾

فَأَنقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّسَهُمْ سُوءٌ  
وَأَتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ، فَلَا تَخَافُوهُمْ  
وَخَافُوا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ يَسُرُّوْنَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن  
يَضُرُّوْا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا  
فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوْا  
اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّ لَهُمْ حَيْرٌ  
لَّا أَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّ لَهُمْ لِيَزَادُوا إِثْمًا  
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾

sābāwar alkawarin ta zama daga gare shi, bā daga gare ni ba. Ka tafi Madīna ka yi kōkarin hana su fitōwa, zan bā ka rākuma gōma.” Sai Nu’aimu ya tafi Madīna ya iske Annabi da Sahabbansa suna shirin fita. Sai ya ce musu: “Me kuke nufi?” Suka ce; “Alkawarin Abu Sufyāna.” Sai ya ce: “Bā zā ku iya ba, dōmin kuwa sun tāra rundunōni sabōda ku.” Sai Annabi ya ce: “Zan fita kō dā ni kaɗai ne.” Sai Annabi ya fita da mutum dubu da dari biyar, suka tafi Badar bābu Abu Sufyāna. Suka ci kāsūwa suka kōmo.

179. Allah bai kasance Yana bargin mūminai a kan abin da kuke kansa ba, sai<sup>(1)</sup> Ya rarrabe mummūna daga mai kyau. Kuma Allah bai kasance Yanā sanar da ku gaibi ba.<sup>(2)</sup> Kuma amma Allah Yana zāben wanda Ya so daga manzanninSa.<sup>(3)</sup> Sabōda haka ku yi īmāni da Allah da manzanninSa. Kuma idan kun yi īmāni kuma kuka yi taƙawa, to, kunā da lādā mai girma.

180. Kuma kada wadannan da suke yin rōwa da abin da Allah Ya bā su daga falalarSa su yi zaton shī ne mafi alhēri a gare su. A’a, shī mafi sharri ne a gare su. Zā a yi musu saƙandami da abin da suka yi rōwa da shi a Rānar Kiyāma. Kuma ga Allah gādon sammai da ƙasa yake, kuma Allah, ga abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

181. Lalle ne, haƙīka, Allah Yā ji maganar waƙanda suka ce: “Lalle ne, Allah faƙiri ne, mū ne waɗa-tattu.” Zā mu rubūta abin da suka faɗa, da kisan da suka yi wa annabāwa bā da wani haƙƙi ba. Kuma Mu ce: “Ku dandani azābar gōb-ara!

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَىٰ الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُسُلِهِ مَن يَشَاءُ فَمَا تُمِئُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ إِذْ تُؤْمِنُونَ وَتَتَّقُونَ فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَاءِ أَنفُسِهِمْ أَنَّ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرِثُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ دُونِ عَذَابِ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

(1) Watau Allah bā zai bar mutāne su ce, ‘Mun yi īmāni,’ da bāki kawai ba, sai Yā jarraba su Ya fitar da mūminan ƙwarai daga munāfukai. Sabōda haka Ya sanya rānaiku kamar rānar Uhdu wadda Allah Ya jarrabi mūminai da ita har haƙurinsu da dā’arsu suka bayyana, kuma munāfukai suka bayyana.

(2) Allah bai sanar da gaibi ga mutāne waƙanda ba annabāwa ba, sabōda haka, bā ku iya sanin īmānin mutum ko rashin īmāninsa, sai da alāma ta wani aiki ko magana wadda take da ita za a iya yin hukunci da kāfirici ko īmāni ga mutum.

(3) Allah Yā zābi wanda Ya so daga manzanninSa, watau Yā zaɓi Annabi Muhammadu da ƙārin daraja a kan sauran annabāwa da falalarSa. Wannan ne maffificin yabo a gare shi.



182. “Wannan (azābar) kuwa sabōda abin da hannuwanku suka gabatar ne. Kuma lalle ne Allah bai zama mai zālunci ga bāyinSa ba.”

183. Waɗanda suka ce: “Lalle ne Allah Yā yi alkawari zuwa gare mu, kada mu yi imāni sabōda wani manzo sai yā zo mana da Baiko wadda wuta za ta ci.” Ka ce: “Lalle ne wasu manzanni sun je muku, a gabānina, da hujjōji bayyanannu, kuma da abin da kuka fada, to, don me kuka kashe su, idan kun kasance māsu gaskiya?”

184. To, idan sun faryata ka, to lalle ne, an faryata wasu manzanni a gabāninka, sun je musu da hujjōji bayyanannu da littattafai, da kuma Littāfi mai haske.

185. Kōwane rai mai dandānar mutuwa ne. Kuma ana cika muku ijārōrinku kawai ne a Rānar Kiyāma. To, wanda aka nisantar daga barin wuta, kuma aka shigar da shi Aljanna, to, lalle ne yā tsira. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba fāce jin dāḍin rūḍi.

186. Lalle ne zā a jarraba<sup>(1)</sup> ku a cikin dūkiyarku da rāyukanku, kuma lalle ne kuna jin cūtarwa mai yawa daga waɗanda aka bai wa Littāfi a gabāninku da kuma waɗanda suka yi shirki. Kuma idan kun yi haƙuri, kuma kuka yi taƙawa, to lalle ne, wannan yana daga manyan al’amurra.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ اَيْدِيَكُمْ وَاَنْ اَللهَ لَيْسَ

بِظَلَامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

الَّذِينَ قَالُوْا اِنَّ اَللهَ عٰهَدَ اِلَيْنَا اَلَّا نُوْمِنَ

لِرَسُوْلٍ حَتّٰى يٰتِيْنَا بِقُرْاٰنٍ تَاْكُلُهٗ النَّارُ قُلْ

قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِيْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالذِّكْرِ

قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٨٣﴾

فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ

جَاءُوْا بِالْبَيِّنٰتِ وَالرُّبُوْبِ وَاَلْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ﴿١٨٤﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذٰٓئِقَةُ الْمَوْتِ وَاِنَّمَا تُوَفُّوْنَ

اٰجُوْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَمَنْ رُحِحَ

عَنِ النَّارِ وَاَدْخَلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ اٰزَّ

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَاعُ الْعٰوْرِوْرِ ﴿١٨٥﴾

﴿١٨٦﴾ لَتُبْلَوْنَ فِيْ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ

وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ اٰتَوٰا الْكِتٰبَ

مِّنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوْا اَدْمٰى

كَثِيْرًا وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا اِنَّ ذٰلِكَ

مِّنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿١٨٦﴾

(1) Duk wanda ya tsayu da gaskiya ko umurni da alhēri, ko hani daga abin da ba a so, to lalle ne sai an cūtar da shi, kuma ba shi da māgani sai haƙuri, dōmin Allah, da nēman taimako daga Allah, da kōmāwa zuwa ga Allah.

187. Kuma a lōkacin da Allah Ya riƙi alkawarin waƙanda aka bai wa<sup>(1)</sup> Littāfi, “Lalle ne kuna bayyana shi ga mutāne, kuma bā zā ku bōye shi ba.” Sai suka jēfar da shi a bāyan bāyansu, kuma suka sayi ‘yan kuɗi kaɗan da shi. To, tir da abin da suke saye!

188. Kada lalle ka yi zaton waƙanda suke yin farin ciki da abin da suka bāyar, kuma suna son a yabe su da abin da ba su aikatā ba. To, kada lalle ka yi zaton su da tsīra daga azāba. Kuma suna da azāba mai raɗaɗi.

189. Kuma ga Allah mulkin sammai da ƙasa yake. Kuma Allah, a kan kōme, Mai iƙon yi ne.

190. Lalle ne, a cikin halittar sammai da ƙasa da sābāwar dare da yini akwai āyōyi ga ma’abūta hankali.

191. Waɗanda suke ambatar Allah a tsaye da zaune da a kan sāsan-ninsu, kuma suna tunāni a kan halittar sammai da ƙasa: “Yā Ubangijinmu! Ba Ka halitta wannan a kan banza ba. TsarkinKa! Sabōda haka Ka tsare mu daga azābar wuta.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْفُرُونَهُ. فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَأَشْرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبُئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُوتُوا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبْتَهُمْ بِمَقَارِقَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ أَلْوَانِ السَّمَاءِ وَالنَّهَارِ وَاللَّيْلِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ قِنَاعَ عَذَابِ النَّارِ ﴿١٩١﴾

(1) A cikin wannan akwai gargadi ga mālamun Musulmi, kada su shiga hanyar Yahūdu ta bōye ilmin gaskiya, ko kuwa abin da ya sāme su, sū mā ya sāme su, kuma ya shiga da su mashigarsu. Wājibi ne a kan mālamai su bāyar da abin da ke hannuwansu na ilmi mai amfāni, mai nūni a kan aikin ƙwarai, kada su bōye kōme daga gare shi. Idan sun bōye, to, la’anar Allah da malā’iku da ta mutāne zā ta tabbata a kansu, kamar yadda ta tabbata a kan mālamun Yahūdu.

192. “Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, wanda Ka shigar a cikin wuta, to, haƙiƙa, Ka tozarta shi, kuma bābu wasu mataimaka ga azzālu-mai.

193. “Yā Ubangijinmu! Lalle ne mū, mun ji Mai kira yanā kira zuwa ga imāni cēwa, ‘Ku yi imāni da Ubangijinku.’ Sai muka yi imāni. Yā Ubangijinmu! Sabōda haka Ka gāfarta mana zunubanmu, kuma Ka kankare miyāgun ayyukanmu daga gare mu. Kuma Ka karbi rāyukanmu tāre da mutānen kirki.

194. “Yā Ubangijinmu! Ka bā mu abin da Ka yi mana wa’adi (alkawari) a kan manzanninKa, kuma kada Ka tozarta mu a Rānar Kiyāma. Lalle ne Kai, bā Ka sābā-war alkawari.”

195. Sabōda haka Ubangijinsu Ya karba musu cēwa, “Lalle ne Nī, bā zan tozartar da aikin wani mai aiki ba daga gare ku, namiji ne ko kuwa mace, sāshenku daga sāshe. To, wafanda suka yi hijira kuma aka fitar da su daga gidājensu, kuma aka cūtar da su a cikin hanya-Ta, kuma suka yi yāki, kuma aka kashe su, lalle ne zan kankare musu miyagun ayyukansu, kuma lalle ne zan shigar da su gidājen Aljanna (wafanda) koramu ke gudāna daga farkashinsu, a kan sakamako daga wurin Allah. Kuma a wurinSa akwai kyakkyawan sakamako.

196. Kada jujjuyawar wafanda suka kāfirta a cikin garūruwa ta rūde ka.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا  
لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ  
أَن ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا  
وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾

رَبَّنَا وَءَايَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ  
الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَمَلٍ  
مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَأَلِدِينَ  
هَا جُرُوا وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَوْذُوا فِي سَبِيلِي  
وَقَتَلُوا وَقْتَلُوا لَا تُكْفِرْنَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ  
وَلَا ذُخْلَنَّهُمْ جَنَّتِ بَحْرِي مِّنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبَلَدِ ﴿١٩٦﴾

197. Jin dāfi ne kaɗan, sa'an nan makōmarsu Jahannama ce, kuma tir da shimfiɗa ita!

198. Amma waɗanda suka bi Ubangijinsu da taɗawa, sunā da Gidājen Aljanna (waɗanda) foramu ke gudāna a farkashinsu, suna madawwama a cikinsu, a kan liyāfa daga wurin Allah, kuma abin da ke wurin Allah ne mafi alhēri ga barantattu.

199. Kuma lalle ne daga Mutānen Littāfi<sup>(1)</sup>, haɗiɗa, akwai wanda yake yin imāni da Allah da abin da aka saukar zuwa gare ka, da abin da aka saukar zuwa gare su, sunā māsu tawālu'i ga Allah, bā su sayen tamani kaɗan da āyōyin Allah. Waɗannan suna da ijārarsu a wurin Ubangijinsu. Lalle ne Allah Mai gaugāwar sakamako da yawa ne.

200. Yā ku waɗanda suka yi imāni! Ku yi haɗuri kuma ku yi dauriya, kuma ku yi zaman dāko, kuma ku yi taɗawa, tsammāninku zā ku ci nasara.<sup>(2)</sup>

مَنْعَ قَلِيلٍ ثُمَّ مَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيَسَّ لِلْمُهَادِ ﴿١٧٧﴾

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَارِ ﴿١٧٨﴾

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِيعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِعَابَتِ اللَّهِ ذَمًّا قَلِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧٩﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَصْبِرُوا وَاصْبِرُوا ۖ وَرَاطِبُوا ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٠﴾

(1) A cikin Mutānen Littāfi akwai mutānen kwarai, na kirki waɗanda hāsada ba ta hana su bin gaskiya ba. Sun sifantu da sifōfin kamāla; watau ba dukkansu ne miyagu ba. Akwai na kwarai a cikinsu kamar yadda hāli yake a kōwane tāron mutāne.

(2) Haɗuri a kan ibāda da ɗaukar wahalōlin shari'a gabā ɗaya gwargwadon ikon yi. Dauriya a kan abokan gaba; watau kada maɗiya su fi mūminai haɗuri wajen yāki da ɗaukar wahalōlinsa. Zaman dāko ga taushēwar hanyōyin abōkan gaba daga barin shiga kasar Musulmi. Bābu bambanci ga maɗiyi bayyannan da maɗiyi bōyayye. Maɗiyi bōyayye ya fi aibi dōmin kasasshensa, zai shiga wuta, amma kasashen maɗiyi bayyannan, zai shiga Aljanna. Taɗawa ita ce bin umurnin Allah da kangēwa daga barin haninSa kamar yadda Ya faɗa. Wannan shi ne kan ibāda duka bāyan imāni, dōmin haka ya ce kō zā ku ci nasara, idan kun riƙe waɗannan abūbuwa da kyāwo.



Tana karantar da hanyōyin tsare haƙƙōƙin jama'a, da alāƙōƙin da suke a tsakānin al'ummar Musulmi kanta, ko kuma a tsakaninta da tsakānin wata al'umma.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ya ku mutāne! Ku bi Ubangi-jinku da taƙawa, Wanda Ya halitta ku daga rai guda, kuma Ya halitta, daga gare shi, ma'auransa, kuma Ya watsa daga gare su maza māsū yawa da mātā. Kuma ku bi Allah da taƙawa, Wanda kuke rōƙon jūna da (sūnan) Shi, da kuma zumunta<sup>(1)</sup>. Lalle ne Allah Ya kasance, a kanku, Mai tsaro ne.

2. Kuma ku bai wa marāyu dūki-yōyinsu, kuma kada ku musanya mummūna da mai kyau. Kuma kada ku ci dūkiyōyinsu zuwa ga dūkiyōyinku. Lalle shi, yā kasance zunubi ne mai girma.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ  
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا  
وِنِسَاءً ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ  
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝

وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْمَنَافِعَ بِالطَّيِّبِ  
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا  
كَبِيرًا ۝

(1) Bin Allah wanda Ya halitta ku, kira ga tabbatar da tauhidin Ulūhiyya da Rubūbiyya. Fitar mutāne daga asali guda, wanda bābu wani surki a cikinsa, yana wajabtar da girman jinsin mutum, kōwane iri ne, kōwane launi, kuma kōwace halitta yake ɗauke da ita. Tsōron Allah da tsaronSa a kan mutāne yana wajabtar da tsayāwa a cikin haddōdin shari'arsa. Tsōron zumunta ko rantsuwa da ita yana wajabtar da tausayi da rahama a kan halittar Allah na kusa da na nesa. Hadisi ya nūna ba a yin rantsuwa da wanin Allah, sabōɗa haka ma'anar ayār ita ce, 'Ku ji tsōron Allah ku tsare mahaifa da zumunta!'

3. Kuma idan kun ji tsōron bā zā ku yi ādalci ba a cikin marāyu<sup>(1)</sup>, to, (akwai yadda zā a yi) ku auri abin da ya yi muku daɗi daga mātā; biyu-biyu, da uku-uku, da huɗu-huɗu. Sa'an nan idan kun ji tsōron bā zā ku yi ādalci ba, to, (ku auri) guda ko kuwa abin da hannayenku na dama suka mallaka. Wannan shi ne mafi kusantar zama ba ku wuce haddi ba.

4. Kuma ku bai wa mātā sadā-kōkinsu da sauḳin bāyarwa. Sa'an nan idan suka yāfe muku wani abu daga gare shi, da dāɗin rai, to, ku ci shi da jin dāɗi da sauḳin haɗiya.

5. Kada ku bai wa wāwāye<sup>(2)</sup> dūkiyarku, wadda Allah Ya sanya ta a gare ku, kunā māsu tsayuwa (ga gyāranta). Kuma ku ciyar da su a cikinta, kuma ku tufātar da su, kuma ku gaya musu magana sananniya ta alhēri.

6. Kuma ku jarraba marāyu, har a lōkacin da suka isa aure. To, idan kun lura da shiriya daga gare su, to, ku mīka musu dūkiyoyinsu. Kada ku cī ta da barna, kuma da gaggawa kāfin su girma. Kuma wanda yake

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَنْمَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ  
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَتًى وَتِلْكَ وَرَبْعٌ فَإِنْ خِفْتُمْ  
أَلَّا تُعَدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ  
أَلَّا تَعْوِلُوا ﴿٦﴾

وَأَتُوا النِّسَاءَ صِدْقَيْنِ نَحْلَةً فَإِنْ طَبَنَ لَكُمْ عَنْ  
شَيْءٍ مِنْهُ فَسَافِكُوهُ هِيَ تَأْمِيرٌ ﴿٧﴾

وَلَا تَتَوَدَّ السُّفَهَاءُ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا  
وَأَرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٨﴾

وَابْتَلُوا الْيَنْمَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ  
مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا  
إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبُرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا

(1) Asalin marāya shī ne yāron da bai balaga ba, kuma ubansa ya mutu. Amma a cikin āya-Allah Yā sani-anā nufin dukkan mai rauni a cikin al'umma, wanda yake nēman a tsare haḳkinsa da Allah Ya dōra wa Musulmi su tsare. Sabōda haka Ya shāfe jawābin sharaɗin, kuma Ya fāra da hukunce-hukunce, a kan tafšīlin yadda zā a tsare māsu rauni a cikin al'umma. Ya fāra da mātā a wajen aure, adadinsu daga ɗaya zuwa huɗu, gwargwadon ƙarfin mutum da iyāwarsa ga tsai da ādalci a gare su, kō a tsakāninsu. Ādalci na kwāna da ciyarwa da tufātarwa.

(2) Sa'an nan yadda ake rikon dūkiyar wāwā wanda bai san yadda ake rikon dūkiya ba, ko dā shī bāligi ne, yā yi aure, kuma ko dā shī ne yake nēman dūkiyarsa da kansa; kamar da ijāra. Wannan wata hanya ce ta tsaron haḳkin māsu rauni.

wadātaƙce, to, ya kāma kansa, kuma wanda yake faƙiri, to, ya ci, gwargwadoƙ yadda ya kamata. To, idan kun miƙa musu dūkiyōyinsu, sai ku shaidar a kansu. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai bincike.

7. Maza suna da rabo<sup>(1)</sup> daga abin da iyāye biyu da mafi kusantar dangi suka bari, kuma mātā suna da rabo daga abin da iyāye biyu da mafi kusantar dangi suka bari, daga abin da ya ƙaranta daga gare shi kō kuwa ya yi yawa, rabo yankakke.

8. Kuma idan ma'abūta zumunta da marāyu da matalauta suka halarci rabon, to, ku azurta su daga gare shi, kuma ku faɗa musu magana sananniya ta alhēri.

9. Kuma waɗanda suke, dā sun bar<sup>(2)</sup> zuriyya māsu rauni a bāyan-su, zā su ji tsōro a kansu, su yi sauna, sa'an nan su bi Allah da taƙawa, kuma su faɗi magana madaidaiƙiya.

10. Lalle ne, waɗanda suke cin dūkiyar marāyu da zālunci, to, wuta kawai suke ci a cikin cikku-nansu, kuma za su shiga cikin wata wuta mai tsanani.

11. Allah Yanā yi muku wasiyya a cikin 'ya'yanku; namiji yanā da rabon mātā biyu. Idan sun kasance

فَلَيْسَ تَعْفَىٰ وَمَنْ كَانَ فَعِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ٦

فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ

وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ٦

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ

وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ

مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ٧ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ٧

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ

وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ

قَوْلًا مَعْرُوفًا ٨

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً

ضَعْفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا

قَوْلًا سَدِيدًا ٩

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا

إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ

سَعِيرًا ١٠

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ

(1) Hukunce-hukuncen rabon gādo, hanya ce ta tsaron haƙƙin māsu rauni.

(2) Watau yadda mutum mai ƙanānan 'ya'ya yake tsōron ya mutu ya bar su bābu wata dūkiya da zā ta taimake su, haka kuma su Musulmi waɗanda aka sanya aikin rabon gādo a hannunsu, su yi tunāni, dā su ne suka mutu suka bar 'ya'yansu haka. Sabōda haka wannan zai karya zūciyar mai son ya yi zālunci daga dūkiyar marāyu.

mātā ne fiye da biyu kuwa, to, suna da biyu daga kashi uku dīn abin da ya bari, kuma idan ta zama guda ce (kawai), to, tana da rabi. Kuma iyāyensa biyu kōwane ḡaya daga cikinsu yanā da ḡaya daga kashi shida dīn abin da ya bari idan wani rēshe ya kasance gare shi, to, idan reshe bai kasance gare shi ba, kuma iyāyensa ne (kawai) suka gāje shi, to, uwa tanā da sulusi (ḡaya daga cikin kashi uku). Sa'an nan idan 'yan'uwa sun kasance gare shi, to, uwarsa tana da sudusi (ḡaya daga cikin kashi shida) daga bāyan wasiyya wadda ya yi kō kuwa bāshi. Ubanninku da 'yā'yanku, ba ku sani ba, wannensu ne mafi kusantar amfani a gare ku. Yankawa daga Allah. Lalle ne, Allah Yā kasance Masani Mai hikima.

12. Kuma kunā da rabin abin da mātanku na aure suka bari idan rēshe bai kasance gare su ba. Sa'an nan idan rēshe ya kasance gare su, to, kunā da rubu'i (ḡaya daga cikin kashi huɗu) daga abin da suka bari, daga bāyan wasiyya wadda suka yi kō kuma bāshi. (Sū) kuma suna da rubu'i daga abin da kuka bari idan rēshe bai kasance ba gare ku, idan kuwa rēshe ya kasance gare ku, to, sunā da sumuni (ḡaya daga cikin kashi takwas) daga abin da kuka bari, daga bāyan wasiyya wadda kuka yi kō kuwa bāshi. Idan wani namiji ya kasance ana gādon sa bisa kalāla, ko kuwa wata mace, alhāli kuwa yana da ḡan'uwa kō

الْأَنْثِيِّينَ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ  
ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ  
وَلِأَبْوَابِهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ  
إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتْهُ  
أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ  
السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ  
ءَابَاءُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ  
لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ  
عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ  
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ  
فَلَكُمْ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ  
وَصِيَّةٍ يُوصِيَنَّ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ  
الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَنَّ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ  
فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ  
مِمَّا تَرَكَتُمُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ  
بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ  
كَتَلَةً أَوْ امْرَأَةً وَوَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ فَلِكُلِّ  
وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ



'yar'uwa<sup>(1)</sup> to, kōwane ḍaya daga cikinsu yana da sudusi (ḍaya daga cikin kashi shida), sai idan sun kansance mafi yawa daga wannan, to, sū abōkan tārayya ne a cikin sulusi (ḍaya bisa uku), daga bāyan wasiyya wadda aka yi kō kuma bāshi. Bā da yana mai cūtarwa ba, ga wasiyya, daga Allah. Kuma Allah Masani ne Mai haƙuri.

13. Waɗancan iyākōkin Allah ne. Wanda ya yi ḍā'a ga Allah da Manzonsa, (Allah) zai shigar da shi gidājen Aljanna (waɗanda) kōramu suna gudana daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, kuma wannan shi ne rabo babba.

14. Kuma wanda ya sābā wa Allah da Manzonsa, kuma ya kētare iyākōkinSa, zai shigar da shi Wuta, yana madawwami a cikinta, kuma yana da wata azāba mai walā-kantarwa.

15. Kuma waɗanda suka je wa alfāsha daga mātanku, to, ku nēmi shaidar mutāne huɗu daga gare ku a kansu. To, idan sun yi shaida, sai ku tsare su a cikin gidāje har mutuwa ta karɓi rāyukansu, ko kuwa Allah Ya sanya wata hanya a gare su.<sup>(2)</sup>

مِنَ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثَّلَاثِ مِنْ بَعْدِ  
وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْلَادٍ غَيْرِ مُصْكَرٍ  
وَصِيَّةٍ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَلِيمٌ ﴿١٣﴾

بَلْ كُذِّبُوا وَلَوْلَا إِذْ يَبْتَغِيهِ اللَّهُ  
وَرَسُولُهُ يَدْخُلُهُ جَنَّتِ تَجْرِي  
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا  
وَذَلِكَ الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٤﴾

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ  
حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ  
عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٥﴾

وَالَّذِي يَأْتِيكَ الْفِتْحَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ  
فَأَسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةٌ مِنْكُمْ فَإِنْ  
شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ  
يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

(1) 'Dan'uwa kō 'yar'uwa, a nan, ana nufin li'ummi kō li'ummiya, kōwane dayansu yana da sudusi; idan sunā da yawa, watau sun kai biyu kō abin da ya fi biyu, to, suna da sulusi. Babu bambanci tsakanin namiji da mace gare su, dōmin jihar gadonsu mace ce, watau uwar mamacin.

(2) Āyōyi na 15 da 16 an shāfe hukuncinsu wajen haddi da āyar Sūratun Nūr ta biyu da Hadisin Rajami ga zawari da zawara waɗanda suka yi zina, kuma da bülāla ḍari da kōrar babane namiji, da kuma bülāla ḍari ga budurwa. Kuma ana jēfe mai liwāḍi da wanda ake yi a kansa idan sun balaga, ko dā su banāwa ne. Ana ladabi ga mai liwāḍi da matārsa, amma ba a kashe shi. Liwāḍi da wata mace kamar zina yake ga namijin.

16. Kuma waƙanda (mazā biyu) suka je mata<sup>(1)</sup> daga gare ku, to, ku cūtar da su, sa'an nan idan sun tūba kuma suka kyautata hālāyensu, sai ku kau da kai da ga barinsu. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai karɓar tūba ne, Mai jin kai.

17. Abar da take tūba kawai ga Allah, ita ce ga waƙanda suke aikatāwar mugun aiki da jāhilci sa'an nan su tūba nan kusa<sup>(2)</sup>. To, waƙannan Allah Yanā karɓar tūbarsu. Kuma Allah Yā kasance Masani ne, Mai hikima.

18. Bā tūba ba ce ga waƙanda suke aikatāwar mūnanan ayyuka har idan mutuwa ta halarci ɗayansu ya ce: "Lalle ne ni, na tūba yanzu." Kuma bā tūba ba ce ga waƙanda suke mutuwa alhāli kuwa sunā kāfirai. Waƙannan Mun yi musu tattalin wata azāba mai raɗaɗi.

19. Yā ku waƙanda suka yi īmāni! Bā ya halatta a gare ku, ku gaji mātā a kan tūlas. Kuma kada ku hana su aure dōmin ku tafi da sās-hen abin da kuka ba su, fāce idan suka zo da wata alfāsha<sup>(3)</sup> bayyannaniya. Kuma ku yi zamantakēwa da su da alhēri. Sa'an nan idan kun kī su, to, akwai tsammānin ku kī

وَالَّذَانِ يَأْتِيَنَّهَا مِنْكُمْ فَتَادُوهُمَا  
فَإِن تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا  
إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ  
بِجَهْلَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ  
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ  
السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ  
قَالَ إِنِّي تبتُ النَّارَ وَلَا الَّذِينَ يَمْوَتُونَ  
وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا  
أَلِيمًا ﴿١٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا  
النِّسَاءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ  
مَا ءَاتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ  
وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ  
فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ

(1) Maza biyu māsu je wa alfasha su ne māsu yin liwāɗi da jūnansu.

(2) Nan kusa, watau a gabānin mutuwa.

(3) Mugun halin da shari'a ba ta yarda da shi ba kamar kīyo kō yāwon banza, a nan bābu laifi ku hana su aure sai sun yi muku hul'i, kuma Allah Yā hana gādon mātā kamar dūkiya. Sun kasance sunā yin haka, ba da sāke bāyar da sadāki ba, dōmin dōgara da wanda ubansa ya bāyar, sai su aurar da ita a kan haka ga wani ɗan'uwan mamacin, kō kuma wanda suke so ya aure ta.

خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٧﴾

wani abu alhāli kuwa Allah Ya sanya wani alhēri mai yawa a cikinsa.

20. Kuma idan kun yi nufin musanya mātā a matsayin wata mātā, alhāli kuwa kun bai wa dayarsu kindāri<sup>(1)</sup>, to, kada ku karbi kōme daga gare shi. Shin, zā ku karbe shi da karya da zunubi bāyyananne?

21. Kuma yāyā zā ku karbe shi alhāli kuwa, haḳīka, sāshenku yā sādu zuwa ga sāshe, kuma sun riki alkawari<sup>(2)</sup> mai kauri daga gare ku?

22. Kuma kada ku auri abin da ubanninku suka aura daga mātā, fāce abin da ya shige. Lalle ne shi, ya kasance alfāsha da abin kyāma. Kuma ya mūnana ya zama hanya.

23. An haramta muku uwāyenuku, da 'yā'yanku, da 'yan'uwanku mātā, da goggoninku, da innoninku, da 'yā'yan ḍan'uwa, da 'ya'yan 'yar'uwa, da uwāyenuku waḍanan da suka shāyar da ku māma, da 'yan'uwanku mātā na shan māma, da uwāyen mātanku, da agōlolinku waḍanda suke cikin ḍākunanku daga mātanku waḍanda kuka yi duhūli da su, kuma idan ba ku yi duhūli da sū ba, to, bābu laifi<sup>(3)</sup> a kanku, da mātān 'yā'yanku waḍanda suke daga tsatsonku, kuma kada ku haḍa tsa-

وَأَنْتُمْ أَنْتُمْ أَسْتَبْدَالُ زَوْجِ مَكَاتِ زَوْجٍ  
وَأَنْتُمْ أَنْتُمْ إِحْدَنْهَنْ فَنَطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ  
شَيْئًا أَتَأْخُذُونَ بِهِ تَنْتَنَا وَإِنَّمَا مَيْبِنًا ﴿٢٠﴾

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَ بِهِ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى  
بَعْضٍ وَأَخَذَتْ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنْ  
النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ  
فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ  
وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ  
الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأَخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ  
أَرْضَعْتُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرِّضَاعِ  
وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبِّبَاتُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ  
فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي  
دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ  
بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ  
أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ

(1) Kindāri, shi ne dūkiya mai yawa; ūkiya dubu gōma sha biyu, na azurfā.

(2) Alkawarin rikonsu da alhēri ko kuma sallamarsu da kyautatāwa. Baḳara Āya ta 231.

(3) 'Daurin aure a kan ḍiya yana haramta uwarta, amma daurin aure a kan uwa, bā ya haramta ḍiyar sai in an yi duhūli da ita, kō kuma an yi tamattu'i da ita.

kanin 'yan'uwa biyu mātā, fāce abin da ya shige. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai gāfara ne Mai jin kai.

24. Da tsararrun auren<sup>(1)</sup> wasu maza, fāce dai abin da hannuwanku suka mallaka. (Ku tsare) Littāfin Allah a kanku. Kuma an halatta muku abin da yake bayan wancan. Ku nēma da dukiyōyinku, kunā māsū yin aure, bā māsū yin zina ba. Sa'an nan abin da kuka ji daɗi da shi daga gare su, to, ku bā su ijārō-rinsu bisa farillar sadāki. Bābu laifi a gare ku ga abin da kuka yi yarda-tayya<sup>(2)</sup> da shi a bāyan farillar sadāki. Lalle ne Allah Yā kasance Masani ne, Mai hikima.

25. Kuma wanda<sup>(3)</sup> bai sāmi wa-dāta ba daga cikinku bisa ga ya auri 'ya'ya mūminai, to, (ya aura) daga abin da hannuwanku na dāma suka mallaka, daga kuyanginku mūminai. Kuma Allah ne Mafi sani ga īmāninku, sāshenku daga<sup>(4)</sup> sāshe. Sai ku aurē su da izinin mutānensu. Kuma ku bā su ijārō-rinsu bisa ga abin da aka sani, suna māsū kāmūn

وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ  
سَلَفَتْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٤﴾  
وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ  
أَيْمَانُكُمْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَإِجْلَ لَكُمْ  
مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ  
غَيْرِ مُسْلِفِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ  
فَتَأْتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ  
عَلَيْكُمْ فِي مَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ  
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

وَمَنْ أَمْ يَسْتَطِيعُ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ  
الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ  
أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَيَنْكِحُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ  
بِأَيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانكِحُوهُنَّ  
بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَءَاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ

(1) An haramta muku matan auren wasu maza, matuƙar mazansu ba su sake su ba, Musulmi ne kō kuwa Kitābāwa, sai fa idan kun kāmū su ne daga ƙasar da take ta abōkan gaba, a nan kunā iya tākinsu haka, dōmin kāmū yā warware aurensu. Idan kun yi tamattu'i da wasu mātā a kan kuskure, ba da aure ba, sai ku biya su sadāki a kan haka. An hana auren tamattu'i, watau yin aure zuwa ga ajali. Abdullahi bn Abbas ya ce yin sa yā fi zina.

(2) Bāyan sadākin da aka yanka bābu laifi idan kun yi yardatayya da ƙāra wani abu a kan farilla, kuma bābu laifi idan ita matar tā yarda da ƙāyar da ƙarin kō kuwa shī mijin ya yarda da biyan ƙārin.

(3) Hukunce-hukuncen auren kuyanga ga wanda bai sāmi īkon auren 'ya ba. Aibin auren kuyangi shi ne bautar da zuriya, domin bauta daga uwa take. Saboda haka bā ya halatta ga Musulmi ya auri baiwar kafiri, kome larurar da take ciki, sai dai ya saye ta daga gare shi.

(4) Ku duka daidai kuke wajen īmāni da Musulunci. Dubi kuma Āl 'Imrāna 195.

kai, bā māsū zina ba, kuma bā māsū rīḥon abōkai ba. To, idan aka aure su, sai kuma suka zo da wata al-fāsha, to, akwai a kansu rabin abin da ke a kan 'ya'ya daga azāba. Wancan (auren kuyanga) ga wanda ya ji tsōron wahala ne daga gare ku. Kuma ku yi haḥuri shi ne mafi alhēri a gare ku. Kuma Allah Mai gāfara ne Mai jin ƙai.

26. Allah Yanā nufin Ya bayyana muku, kuma Ya shiryar da ku hanyōyin waɗanda suke a gabāninku kuma Ya karɓi tūbarku. Kuma Allah Masani ne Mai hikima.

27. Kuma Allah Yanā nufin Ya karɓi tūbarku. Kuma waɗanda suke bin sha'awōyi suna nufin ku karkata, karkata mai girma.

28. Allah Yana nufin Ya yi muku sauƙi, kuma an halitta mutum yana mai rauni.

29. Yā ku waɗanda suka yi imāni! Kada ku ci dūkiyōyinku a tsakāninku da yaudara, <sup>(1)</sup> fāce idan ya kasance daga fatauci ne, bisa yardatayya daga gare ku. Kuma kada ku kashe kānku. Lalle ne Allah Yā kasance, game da ku, Mai jin ƙai ne.

30. Wanda ya aikata wancan bisa ta'adi da zālunci, to, zā Mu ƙōne shi da Wuta. Kuma wannan yā kasance ga Allah (abu ne) mai sauƙi.

بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَلْفِحَاتٍ وَلَا  
مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنَّ أَتَيْنَ  
بِفَدْحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ  
مِنَ الْعَدَابِ ذَلِكَ لِمَنْ حَشَى الْعَنَتَ  
مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ

رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ الَّذِي  
كُتِبَ عَلَيْكُمُ وَيُنَظِّقَ لَكُمْ سُنُنَ  
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ

عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ  
يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وِجْرَانَ  
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَاللَّهُ  
ضَعِيفٌ ﴿٢٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ  
بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً  
عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ

إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عَدُوًّا وظُلْمًا فَسَوْفَ  
نُصَلِّيهُ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ

يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

(1) Hukuncin cin dukiyar mutane da ƙarya ko yaudara, haramun ne, domin yana kai ga mutane su kashe kansu.

31. Idan kuka nīnanci manyan abubuwan da ake hana ku aika-tāwa, to, zā Mu kankare mūnanan ayyukanku daga gare ku, kuma Mu shigar da ku mashiga ta karimci.

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا نُهَوْنَ عَنْهُ تُكْفَرُوا  
عَنْكُمْ سَعَاتِكُمْ وَتُدْخَلُكُمْ مَدْخَلَ  
كَرِيمًا ﴿٣١﴾

32. Kuma kada ku yi gurin abin da Allah Ya fifita sāshenku da shi a kan sāshe; maza suna da rabo daga abin da suka tsirfanta, kuma mātā suna da rabo daga abin da suka tsirfanta. Ku rōki Allah daga falalarSa. Lalle ne, Allah Yā kasance, ga dukkan kōme, Masani.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ  
عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا  
وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبْنَ وَسَأَلُوا اللَّهَ  
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ  
عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Kuma ga kōwa, Mun sanya magada daga abin da mahaifa da mafiya kusancin zumunta suka bari. Kuma wadanda rantsuwōyinku suka kulla<sup>(1)</sup> ku bā su rabonsu. Lalle ne, Allah Yā kasance, a kan dukkan kōme, Mahalarci.

وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوْلَىٰ وَمَا تَرَكَ الْوَالِدَانِ  
وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَنُكُمْ  
فَعَاثُوهُمْ نَصِيبُهُمْ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ  
شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

34. Maza māsu tsayuwa ne<sup>(2)</sup> a kan mātā, sabōda abin da Allah Ya fifita sāshensu da shi a kan sāshe, kuma sabōda abin da suka ciyar daga dūkiyōyinsu. To, sālihan mātā māsu dā'a ne, māsu tsarēwa ga gaibi sabōda abin da Allah Ya tsare. Kuma wadanda kuke tsōron bijirewarsu, to, ku yi musu gargadī,

الرِّجَالِ قَوَامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ  
بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ  
فَأَصْلِحْ خِفَافًا وَقَدِيدًا حَفِظَتْ لِلْغَيْبِ  
بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَاللَّيْنِ يُخَافُونَ شَوْهَهُنَّ

(1) A zāmanin Jahiliyya ana kullin amana a tsakanin kabilu ko a tsakanin mutum da wani mutum. Wannan kullin amānar yakan haɗa har da sudusin dukiyar wanda ya mutu daga cikinsu. Wasu Musulmi sun shiga Musulunci a bāyan sun kulla irin wannan amānar, saboda haka Allah Ya yi umurni da cika wannan alkawarin, kuma Ya kashe al'ādar, Ya musanya ta da hukunce-hukuncen Musulunci. Kuma ana fassara masu kullin rantsuwa da masu gudānar da aikin rabon dūkiyar gādo. Ana biyan su ijāran wahalarsu daga kāwunan magāda kamar yadda ya kamata.

(2) Allah Ya sanya shugabancin gida da gudanar da tasarrufinsa a hannuwan maza, domin ginar jikinsu, da hankalinsu da kuma dukiyarsu da suke ciyarwa ga sadaki da kuma nafakar (ciyarwar) gidan. Kuma Allah Ya aza wa mātā da'a ga maza da kuma tsare farjojinsu domin kada su kawo wani baƙon da ba ɗan gida ba, a cikin gidan.

kuma ku kaurace musu a cikin wuraren kwanciya, kuma ku dōke su. Sa'an nan kuma, idan sun yi muku dā'a, to, kada ku nēmi wata hanya a kansu. Lalle ne Allah Yā kasance Maḍaukaki, Mai girma.

35. Kuma idan kun ji tsōron sā-bāwar tsakāninsu, to, ku aika da wani mai sulhu daga mutānensa da wani mai sulhu daga mutānenta. <sup>(1)</sup> Idan sun yi nufin gyārāwa, Allah zai daidaita tsakāninsu (ma'auran). Lalle ne Allah Yā kasance Masani, Mai jarrabāwa.

36. Kuma ku bauta wa <sup>(2)</sup> Allah, kuma kada ku haɗa wani da Shi, kuma ga mahaifa ku yi kyautatāwa, kuma ga ma'abūcin zumunta da marāyu da matalauta, da maƙwabci ma'abūcin kusanta, da maƙwabci manīsanci, da abōki a gēfe da dan hanya, da abin da hannuwanku na dāma suka mallaka. Lalle ne Allah bā Ya son wanda ya kasance mai tākama, mai yawan alfahari.

37. Waɗanda suke yin rōwa, kuma sunā umurnin mutāne da yin rōwa, kuma suna bōyewar abin da Allah Ya bā su na falalarSa. Kuma Mun yi tattali, sabōda kāfirai, azā-ba mai walākantarwa.

فَعِظُوهُمْ وَأَهْجُرُوهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ  
وَأَضْرِبُوهُمْ فَإِن أٰطَعَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ  
سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

وَإِن خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ  
أَهْلِهِ. وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِن يُرِيدَا إِصْلَاحًا  
يُوفِقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٥﴾

﴿٣٦﴾ وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا  
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ  
وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ  
الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ  
السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ  
لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٣٦﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ  
وَيَكْفُرُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ  
وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٣٧﴾

(1) Hakamāni ko masu sulhu biyu, su tafi su yi binciken abin da ya hana auren kyau, su tsawaci maras gaskiya daga cikin ma'auran, ko kuma su hukunta rabuwa da hul'i, ko ba da hul'i ba. Abin da suka hukunta alƙāli ya zartar da shi.

(2) Bauta wa Allah shi ne a bi umurninSa, a bar haninSa a kome. Sa'an nan ya biyar da nau'ukan mutane waɗanda mutum zai yi ihsani zuwa gare su gwargwadon darajarsu kuma da halinsa. Sa'an nan zargi a kan marowaci da sakamakonsa, da mai ciyarwa amma ba a bisa hanyar bauta wa Allah ba.

38. Kuma wafanda suke ciyar da dūkiyōyinsu dōmin nūna wa mutāne, kuma bā su yin īmāni da Allah, kuma bā su yin īmāni da Rānar Lāhira, kuma wanda Shai-dan ya kasance abōkin hađi a gare shi, to, yā mūnana ga abōkin hađi.

39. Kuma mēne ne a kansu, idan sun yi īmāni da Allah, kuma da Rānar Lāhira, kuma sun ciyar da abin da Allah Yā azurtā su, kuma Allah Ya kasance, gare su, Masani?

40. Lalle ne, Allah bā Ya zā-luncin gwargwadon nauyin zarra, idan ta kasance alhēri ce, zai riba-nya ta, kuma Ya kāwo daga gunSa ijāra mai girma.

41. To, yāyā, idan Mun zo da shaidu daga dukan al'umma, kuma Muka zo da kai a kan wafannan, kana mai shaida!

42. A rānar nan, wafanda suka kāfirta kuma suka sābā wa Manzo, sunā gūrin dā an baje fasa da su, kuma bā su bōye wa Allah wani labāri.

43. Yā ku wafanda suka yi īmā-ni! Kada ku kusanci salla alhāli kuwa kuna māsu māye<sup>(1)</sup>, sai kun san abin da kuke fađa, kuma haka idan kuna māsu janaba, fāce mai kētare hanya, har ku yi wanka.

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِثَاءَ النَّاسِ  
وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ  
الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا  
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً  
يُضْعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا  
بِكَ عَلَى هَتُولَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

يَوْمَ يَذُودُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُوا الرَّسُولَ لَوْ  
سَوَّيْتُمْ بِهِمُ الْأَرْضَ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

يَتَأَيَّمُوا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَفْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ  
سُكْرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا  
عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرَضَىٰ أَوْ عَلَىٰ

(1) A lokacin ba a hana shan giya ba. Sa'an nan aka hana ta da ayar Suratul Ma'idah ta 90. Mai janaba kuma ba ya yin salla kuma ba ya shiga masallaci sai ya yi wanka ko taimama, sai dai yana iya shiga da niyyar wucewa daga kofa zuwa ga wata, ko kuwa ya shiga ya debo ruwa ya fita. Ana yin taimama saboda rashin ruwa haƙiƙatan, ko ma'anana, kamar mai rashin lafiya. Shafar mace na karya alwala, amma ba ya sabbaba wanka idan an yi shafar da niyyar jin daƙi ko kuma an sami jin daƙin ba da nufi ba. Mai shafar da wanda aka shafa duka daya suke.



Kuma idan kun kasance majinyata, ko kuwa a kan tafiya ko kuwa wani daga cikinku, idan ya zo daga gāyadī, kō kuwa kun shāfi mātā, ba ku sāmī ruwa ba, to, ku nufi fuskar fasa mai kyau, ku yi shāfa ga fusko-kinku da hannuwanku<sup>(1)</sup>. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai yāfēwa Mai gāfara.

44. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga waƙanda aka bai wa rabo daga Littāfi, suna sayen ɓata, kuma suna nēman ku ɓace daga hanya?

45. Kuma Allah ne Mafi sani ga maƙiyanku, kuma Allah Yā isa Ya zama Majibinci, kuma Yā isa Ya zama Mataimaki.

46. Daga waƙanda suka tūba (Yahūdu), akwai wasu sunā karkatar da magana daga wurārenta, suna cēwa: “Mun jiya<sup>(2)</sup> kuma mun fiya, kuma ka jiya a wanin wurin jiyāwa, kuma rā'ina (da ma'anar “rubabbe”), ka tsare mu,” dōmin karkatarwa da harsunansu, kuma dōmin sūkā a cikin addini. Kuma

سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَايِبِ  
أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا  
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ  
اللَّهَ كَانَ عَفْوًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ  
يَشْتَرُونَ الضَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٥﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى  
بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٦﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ  
وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَسْمَعُ غَيْرَ مَسْمُوعٍ  
وَرَاعِنَا لِيَأْبَا لِسِنِّيهِمْ وَطَعَنَّا فِي الَّذِينَ وَلَوْ أَنَّهُمْ  
قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَسْمَعُ وَأَنْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا

(1) Wātau ku yi taimama sabōda rashin ruwa.

(2) Yahudu, ana kiran su da maganar Mūsa da ya ce wa Ubangiji, ‘Mun tuba zuwa gare Ka, yā Allah,’ (A’arāf, āyā ta 155) dōmin izgili da suke yi na kin bin haddōdin Allah. Sunā karkatar da magana da asalin ma’anarta zuwa ga wata ma’ana ta izgili, sunā cēwa ‘Mun ji’ amma aikinsu yanā nūna cēwa, ‘Sun fi’ suke nufi. Kuma ‘Ka jiya a wanin wurin jiyāwa’ addu’a ce mai ɗaukar ma’anar alhēri da ma’anar sharri, su kuwa sunā nufin ta sharrin. Haka kalmar ‘rā’ina’ tanā da ma’anar ‘tsāre mu’ ko ‘saurāra mana’, kuma tanā da ma’anar ‘Yā rubabbe’. Sunā nufin ma’anar ƙarshen.

Wannan bayāni shi ma taimako ne ga Musulmi māsu raunin hankali dōmin a tsare musu addininsu kamar yadda ake tsaron dūkiyarsu. An cūsa irin wannan māƙirci a wata addu’a da suke cewa ‘Jauharatul Kamālī’ inda suka sifanta wanda suke yi wa salāti da “askam” mafi cūta. Wannan tā yi daidai da kalmar rā’ina, ko ma ta fi mūni, dōmin rā’ina tanā da wata ma’ana ta yabo, amma askam bā ta da wata ma’ana sai ta zāgi kawai. Allah Ya tsare mu daga sharrin maƙiyan addini.

dā lalle sū, sun ce: “Mun jiya kuma mun yi dā'a, kuma ka saurara kuma ka dākata mana,” haƙiƙa, dā ya kasance mafi alhēri a gare su, kuma mafi daidaita; amma Allah Yā la'anē su, sabōda kāfircinsu don haka bā zā su yi īmāni ba, sai kaƙan.

47. Yā kū waƙanda aka bai wa Littāfi! Ku yi īmāni da abin da Muka saukar, yana mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku, tun gabanin Mu shāfe wasu fuskōki, sa'an nan Mu mayar da su a kan bāyayyakinsu, ko Mu la'ane su kamar yadda Muka la'ani māsu Asabar. Kuma umurnin Allah ya kasance abin aikatāwa.

48. Lalle ne, Allah ba Ya gāfarta a yi shirki game da Shi, kuma Yana gāfarta abin da yake bāyan wannan ga wanda Yake so, kuma wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne ya kirƙiri zunubi mai girma.

49. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga waƙanda suke tsarkake kansu? Ā'a, Allah ne Yake tsarkake wanda Yake so. Kuma ba za a zalunce su da zaren gurtsun dabino ba.

50. Ka dūba yadda suke kirƙira ƙarya ga Allah! Kuma shi ya isa ga zama zunubi bayyananne.

51. Shin, ba ka gani ba zuwa ga waƙanda aka bai wa rabo da ga Littafi, suna īmāni da gunki da Shaidan<sup>(1)</sup>, kuma suna cēwa ga waƙan-

لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَكِن لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ  
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾

يَكَايُهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ءَامِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا  
مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا  
فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَصْحَابَ  
السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ لِمَن يُشْرِكْ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ  
لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا  
عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزُكُّونَ أَنفُسَهُمْ بِلِلَّهِ يَرْكِي  
مَن يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَيْبَ وَكَفَىٰ بِهِ  
إِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا  
مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْحِجَابِ وَالطَّلْعُوتِ

(1) Jibti sunan kowane gunki ne. Dāgūtu sunan Shaidan ne mai kirƙira ƙarya ya jingina ta ga Allah, shefānin da yake zama tāre da gumāka ko waninsu, mutum ne ko aljani, domin ya batar da māsu raunin hankali, a cikin Yahūdu ko a cikin Musulmi.

da suka kāfirta: “Wadannan ne mafiya shiriya daga wadanda suka yi imāni ga hanya”?

52. Wadannan ne wadanda Allah Ya la'ane su, kuma wanda Allah Ya la'ana, to, bā zā ka sāmi mataimaki a gare shi ba.

53. Kō suna da rabo ne daga mulki? To, a sa'an nan bā zā su iya bai wa mutāne hancin gurtsun dabi-no ba.

54. Ko suna hāsadar mutāne<sup>(1)</sup> ne a kan abin da Allah Ya bā su daga falalarSa? To, lalle ne, Mun bai wa gidan Ibrāhīm Littāfi da hikima kuma Mun bā su mulki mai girma.

55. To, daga cikinsu akwai wanda ya yi imāni da shi, kuma daga cikinsu akwai wanda ya kange daga gare shi. Kuma yā isa Jahannama ta hūru da shi.

56. Lalle ne wadanda suka kāfir-ta da ayōyinMu za Mu kōne su da Wuta, kō da yausha fātunsu suka nuna, sai Mu musanya musu wasu fātun, dōmin su dandani azāba. Lalle ne Allah Yā kasance Mabu-wāyi, Mai hikima.

57. Kuma wadanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, zā Mu shigar da su gidājen Aljanna, (wadanda) kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā dawwamammu a cikinsu har aba-

وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَتُّوْا لَهُمْ مِّنَ الَّذِينَ

ءَامَنُوا سَبِيْلًا ﴿٥١﴾

أَوْلِيَّكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ

لَهُمْ نَصِيْرًا ﴿٥٢﴾

أَمْ لَمْ تَنصِبْ مِنَ الْمَلِكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ

نَفِيْرًا ﴿٥٣﴾

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَوَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيْمًا ﴿٥٤﴾

فَمِنَهُمْ مَنْ ءَامَنَ بِهِ وَمِنَهُمْ مَنْ صَدَّعْتَهُ وَكَفَىٰ

بِهِمْ سَعِيْرًا ﴿٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كَمَا

نُصِّبَتْ جُلُودُهُمْ بِدَلْنِهِمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا

الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

(1) Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah sun tabbata a gare shi. An ce masa dan gidan Ibrahim domin Yahūdu su san shi ba kasasshe ba ne ga dangantaka, daga gare su. Kum bai fita ba daga tsārin cēwa Annabāwa māsu Littāfi a bāyan Ibrāhīm, daga zuriyarsa za su fito. Kuma sun san wannan a cikin littāfinsu, watau Attaura.

da, suna da, a cikinsu, mātan aure māsu tsarki. Kuma Munā shigar da su a wata inuwa matabbaciyar lumshi.

58. Lalle ne Allah Yanā umurnin ku ku bāyar da amānōni zuwa ga māsu sū. <sup>(1)</sup> Kuma idan kun yi hukunci a tsakānin mutāne, ku yi hukunci da ādalci. Lalle ne, Allah mādalla da abin da Yake yi muku wa'azi da shi. Lalle ne Allah Yā kasance Mai ji ne, Mai gani.

59. Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Ku yi dā'a ga Allah, kuma ku yi dā'a ga ManzonSa, da ma'abūta al'amari daga cikinku. <sup>(2)</sup> Idan kun yi jāyayya a cikin wani abu, to ku mayar da shi zuwa ga Allah da ManzonSa, idan kun kasance kunā īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wannan ne mafi alhēri, kuma mafi kyau ga fassara.

60. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga waƙanda suke riyāwar cēwa sunā īmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka da abin da aka saukar daga gabāninka, sunā nufin su kai kāra zuwa ga Dāgūtu <sup>(3)</sup> alhāli kuwa, lal-

لَمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَنُدَّخِلُهُمْ ظِلًّا  
ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

﴿٥٨﴾ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا  
وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ  
اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٩﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي  
الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ  
وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ  
خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٦٠﴾

الَّتِي تَرَىٰ إِلَى الَّذِينَ يَرْعَمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا  
أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ  
يَتَّحَكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ

(1) Talakāwa mutāne ne māsu rauni a cikin hannuwan shugabanninsu. Su da dukiyarsu amānōni ne na Allah a cikin hannuwan shugabanni, saboda haka tsaronsu da dukiyarsu, gwargwadon shari'a, da yin hukunci a tsakaninsu da ādalci, bāyar da amāna ne ga māsu ita. Wanda ya bi son zuciyarsa duka ga ɗayan waƙannan abūbuwa, to, yā yi yaudara ga Allah ke nan. Allah kuma zai kāma shi da hukuncin mayaudari.

(2) Haka su kuma mutāne talakāwa, amāna ce a kansu su yarda da hukuncin Allah da ManzonSa, a kome na al'amurransu da mu'āmalōlinsu. Kuma wājibi ne a kansu su yarda da abin da aka hukunta a kansu daidai da shari'ar Allah. Sai kuma idan sun sāba, to, sun yaudari amānar Allah ke nan.

(3) Dāgūtu shi ne dukan mai yin dōkōki waƙanda ba dōkōkin Allah ba. Dukan wanda ya bi dōka wadda ba ta Allah ba a cikin ibāda, ko wadda ta sāba wa haddin Allah a cikin mu'āmalōli na haƙƙōki ko na laifuka, to, ya shiga cikin wannan tarkon.

le ne, an umurce su da su kāfirta da shi, kuma Shaidan yanā nēman ya ɓatar da su, ɓatarwa mai nīsa.

61. Kuma idan aka ce musu: “Ku zo zuwa ga abin da Allah Ya saukar, kuma zuwa ga Manzo” zā ka ga munāfukai<sup>(1)</sup> sunā kange mutāne daga gare ka, kangēwa.

62. To, yaya, idan wata masīfa ta sāme su, sabōda abin da hannuwansu suka gabātar sa'an nan kuma su je maka sunā rantsuwa da Allah cēwa, “Ba mu yi nufin kōme ba sai kyautatawa da daidaitāwa.”?

63. Wadannan ne wadanda Allah Ya san abin da ke cikin zukātansu. Sabōda haka ka kau da kai daga gare su, kuma ka yi musu gargadi, kuma ka gaya musu, a cikin sha'anin kansu, magana mai nauyi da fasāha.

64. Kuma ba Mu aiki wani Manzo ba fāce dōmin a yi masa dā'a da izinin Allah. Kuma dā dai lalle sū, a lōkacin da suka zālunci kansu,<sup>(2)</sup> sun zo maka, sa'an nan suka nēmi gāfarar Allah kuma Manzo ya nēma musu gāfara, hakīka, dā sun sāmi Allah Mai karɓar tūba, Mai jin kai.

يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ  
ضَلَكَلًا بَعِيدًا ﴿٦١﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى  
الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ  
صُدُودًا ﴿٦٢﴾

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ  
أَيْدِيَهُمْ ثُمَّ جَاءَ وَكَانَ يُحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا  
إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٣﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ  
فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَعَظَّمَهُمْ وَقَالَ لَهُمْ فِي  
أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ  
اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ  
فَأَسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَأَسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ  
لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

(1) Miyagun shugabanni māsu karkatar da mūminai daga hukuncin Allah da hujjar wai suna nufin su daidaita domin a haɗa Musulmi da kāfirai ga hukunci; ta haka har kāfiri ya kasance mai yin hukunci a kan Musulmi. Su wadannan masu yin haka, ba Musulmi ba ne, munāfukan Musulmi ne. Musuluncinsu na bāki ne kawai, dā yā kai ga zūciya dā ba su yi ko tunānin yarda da haka ba. Allah Ya tsare mu daga sharrin Shaidan.

(2) Wanda ya fi hukuncin Allah, ya yi laifi biyu, domin sāba wa Allah da ManzonSa. Kuma wannan ya nūna rashin īmāninsa da Allah da ManzonSa. Saboda haka ne āyā mai bin wannan ta ce Musulmi bā su da īmāni sai sun yarda da hukuncin Allah ga kome daga al'amurransu, kuma su yarda da hukuncinSa, bā da jin wani funci a cikin zukatansu ba.

65. To, a'aha! Ina rantsuwa da Ubangijinka, ba za su yi imāni ba, sai sun yarda da hukuncinka ga abin da ya sāba a tsakāninsu, sa'an nan kuma ba su sāmi wani kunci a cikin zukatansu ba, daga abin da ka hukunta, kuma su sallama sal-lamāwa.

66. Kuma dā dai lalle Mū, Mun wajabta musu cēwa, “Ku kashe kanku, ko kuwa ku fita daga gi-dājenku”, dā ba su aikata shi ba, fāce kaɗan daga gare su. Kuma dā dai lalle sū sun aikata abin da ake yi musu gargadi da shi, haḳīka, dā yā kasance mafi alhēri daga gare su, kuma mafi tsanani ga tabba-tarwa.

67. Kuma a sa'an nan, haḳīka, dā Mun bā su, lāda mai girma, daga gunMu.

68. Kuma lalle ne, dā Mun shi-ryar da su hanya madaidaiciya.

69. Kuma waɗannan da suka yi dā'a ga Allah da ManzonSa, to, waɗannan sunā tāre da waɗanda Allah Ya yi ni'ima a kansu, daga annabāwa da māsu yawan gaska-tāwa, da māsu shahāda<sup>(1)</sup>, da sāli-hai. Kuma waɗannan sun kyautatu ga zama abōkan tafiya.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِي مَا  
شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ  
حَرَجًا وَمَا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ  
أَوْ أُخْرِجُوا مِنْ دِينِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ  
وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ  
وَإَشَدَّ تَنبِيْئًا ﴿٦٦﴾

وَإِذَا لَا تَأْتِيَهُمْ مِنَ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنعَمَ  
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ  
وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

(1) Darajar daukaka ga addini shi ne zama Annabi sa'an nan Siddīk, watau manyan sahabban kowane Annabi. Waɗannan darajōji biyu yanzu an rufe su daga kowa, domin bābu sauran annabi wanda yake tāre da siddīkanci. Ta uku ita ce shahāda watau a kashe mutum a wurin yāki domin daukaka kalmar Allah da tsare haḳfōkin Musulmi. Wannan ita ce maḳasudin abin faɗa a nan, dōmin abin da sūrar ke karantarwa, kuma domin ya zama shimfiɗar magana a kan darajar jihādi da amfanōninsa. Ta huɗu zama sālihi mai son abin da Allah Yake so kuma mai kin abin da Allah Yake fi.

70. Waccan falalar daga Allah take, kuma Allah Yā isa zama Masani.

71. Yā kū wafanda suka yi imāni! Ku riƙi shirinku<sup>(1)</sup>, sa'an nan ku fitar da hari jama'a jama'a, ko ku fitar da yaƙi gabā ɗaya.

72. Kuma lalle ne daga cikinku akwai mai fāsarwa<sup>(2)</sup>. To, idan wata masifa ta sāme ku, sai ya ce: "Lalle ne, Allah Yā yi mini ni'ima, dōmin ban kasance mahalarci tāre da su ba."

73. Kuma lalle ne, idan wata falala daga Allah ta sāme ku, haƙiƙa, tabbas, yanā cēwa, kamar wata sōyayya ba ta kasance a tsakāninku da shi ba: "Yā kaitona! Dā na zama tāre da su dai, dōmin in rabonta da rabo mai girma!"

74. Sai wafanda suke sayar da rayuwar duniya su karbi ta Lāhira su yi yaƙi, a cikin hanyar Allah. Kuma wanda ya yi yāƙi a cikin hanyar Allah, to, a kashe shi ko kuwa ya rinjāya, sa'an nan zā Mu je masa da ijāra mai girma.

75. Kuma mēne ne ya sāme ku, bā ku yin yāƙi a cikin hanyar Allah, da wafanda aka raunanar daga maza da mata da yāra, sunā cewa: "Yā Ubangijinmu! Ka fitar da mu daga wannan alƙarya wadda mutānenta suke da zālunci, kuma Ka

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ

فَأَنْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ أَنْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لِيُبْتَغَىٰ فِيمَا كُنْتُمْ تُجَاهِدُونَ لِيُحْمِلُوهُ

وَقَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

وَلَيْنَ أَصْبَحْتُمْ فَضَّلَ مِنْ اللَّهِ لِيَقُولَنَّ كَأَن

لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ بَلَيْتَنِي كُنْتُ

مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

﴿٧٤﴾ فَلْيَقْتَلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ

يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ

وَمَنْ يُقْتَلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلْ أَوْ يُغْلَبْ

فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٥﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ

مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا

أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا

(1) Bā ya halatta Musulmi su zauna bābu tattalin yāƙi da fitar da yāƙi ko hari a kan maƙiyansu, saboda abin da ke cikin wannan āyar ta 71.

(2) Sifar munāfuki ita ce ya ƙi fita zuwa yāƙi, kuma ya fāsar da waninsa, ya yi murnar hasārar Musulmi, kuma ya yi baƙin cikin nasararsu, ya so a raba ganīma da shi.

sanya mana majibinci daga gunKa, kuma Ka sanya mana mataimaki daga gunKa”?

76. Wadanda suka yi ĩmāni, sunā yāki a cikin hanyar Allah, kuma wadanda suka kāfirta sunā yāki a cikin hanyar Dāgūtu (Shaidan). To, ku yāki majibintan Shaidan. Lalle ne kaidin Shaidan yā kasance mai rauni.

77. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wadanda aka ce musu: “Ku kange hannuwanku, kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka.”? To, a lōkacin da aka wajabta musu yāki sai ga wani ɓangare daga cikinsu sunā tsōron mutāne kamar tsōron Allah, kō kuwa mafi tsanani ga tsōron, kuma suka ce: “Yā Ubangijinmu! Don me Ka wajabta yāki a kanmu? Me ya hana Ka jinkirta mana zuwa ga wani ajali na kusa?” Ka ce: “Jin dāḍīn dūniya kaḍan ne, kuma Lāhira ce mafi alhēri ga wanda ya yi taƙawa. Kuma bā a zāluntar ku da sīlīlin hancin gurtsun dabino!

78. “Inda duk kuka kasance, mutuwa zā ta riske ku, kuma kō da kun kasance ne a cikin gānuwōyi ingātattu!” Kuma idan wani alhēri ya sāme su sai su ce: “Wannan daga wurin Allah ne,” kuma idan wata cūta ta sāme su, sai su ce, “Wannan daga gare ka ne”. Ka ce: “Dukkansu daga Allah ne.” To, me ya sāmi waḍannan mutāne, bā su kusantar fahimtar magana?

79. Abin da ya sāme ka daga alhēri, to, daga Allah yake, kuma

مِن لَّدُنكَ وَيَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا لِمَ لَنَا الْقِتَالُ لَوْ لَا آخَرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَوْلَا آخَرْنَا خَيْرَ لِمَنِ أَنْتُمْ وَلَا تَنْظُمُونَ فَبَيِّنَا ﴿٧٧﴾

أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِككُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُضَيِّبَهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُضَيِّبَهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَإِنِ هُوَ إِلَّا الْقَوْمُ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾

مَا أَصَابَكُ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ



abin da ya sãme ka daga sharri, to, daga kanka yake, kuma Mun aike ka zuwa ga mutãne, (kana) Manzo, kuma Allah Yã isa ga zama Shaida.

80. Wanda ya yi dā'a ga Manzo, to, hakīka, yã yi dā'a ga Allah. Kuma wanda ya jūya bāya, to, ba Mu aike ka ba don ka zama mai tsaro a kansu.

81. Kuma sunā cēwa, "Dā'a," sa'an nan idan sun fita daga wurinka, sai wata fungiya daga cikin-su ta kwāna da niyyar wanin abin da take fada, alhāli kuwa Allah na rubūta abin da suke kwāna da niyyarsa. Sabōda haka ka kau da kai daga gare su, kuma ku dōgara ga Allah, kuma Allah Yã isa ya zama Wakīli.

82. Shin, bā su kula da Alkur'āni, kuma dā yã kasance daga wurin wanin Allah, hakīka, dā sun sāmu, a cikinsa, sãbã wa jūna mai yawa?

83. Kuma idan wani al'amari<sup>(1)</sup> daga aminci ko tsōro ya je musu, sai su watsa shi. Dã sun mayar da shi zuwa ga Manzo da ma'abūta al'amari daga gare su, lalle ne, wa-danda suke yin bincikensa, daga gare su, zã su san shi. Kuma bã dōmin falalar Allah bã a kanku da rahamarSa, hakīka, dā kun bi Shai-dan fãce kadan.

فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَىٰ بِاللَّهِ  
شَهِيدًا ﴿٧٨﴾

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ  
فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٠﴾

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَأُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ  
طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ  
مَا يُبَيِّنُونَ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَتَوَلَّىٰ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ  
بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ  
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ  
أَدْعَاؤُهُمْ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولَى  
الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ  
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ  
الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾

(1) Umurnin al'umma da cēwa idan sun ga wani al'amari da ba su san kansa ba, ko kuwa idan wani abu na ban tsoro ya auku, to, haram ne su yi ta bārārarsa domin su firgitar da mutãne. Abin da yake wājibi a kansu sa'an nan, shi ne su kai rahotonsa ga shūgabanni māsū sanyāwa a bincika a san yadda abin yake, da kuma yadda zã a yi māganinsa.

84. Sabōda haka, ka<sup>(1)</sup> yi yāki a cikin hanyar Allah, ba a kallafa maka ba, face a kanka, kuma ka kwadaitar da mūminai. Akwai tsammānin Allah Ya kange gāfin waɗanda suka kāfirta, kuma Allah ne Mafi tsananin gāfi, kuma Mafi tsananin azabtāwa.

85. Wanda ya yi<sup>(2)</sup> cēto, cēto mai kyau, zai sāmi rabo daga gare shi, kuma wanda ya yi cēto, cēto mummūna, zai sāmi ma'auni daga gare shi, Kuma Allah Yā kasance, a kan dukkan kōme, Mai kayyade lōkaci.

86. Kuma idan an gaishe<sup>(3)</sup> ku da wata gaisuwa, to, ku yi gaisuwa da abin da yake mafi kyau daga gare ta, kō kuwa ku mayar da ita. Kuma Allah Yā kasance a kan dukkan kōme Mai lissāfi.

87. Allah, bābu abin bautawa fāce Shi. Lalle ne, haḳīka, Yana tāra<sup>(4)</sup> ku har zuwa ga Yinin Kiyā-

فَقَدِيلٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تَكْلَفُ إِلَّا أَنْفُسَكَ وَحَرِيصِ  
الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفَى بِأَسْ أَلَّذِينَ كَفَرُوا  
وَاللَّهُ أَشَدُّ بِأَسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٨٤﴾

مَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا  
وَمَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا  
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيمًا ﴿٨٥﴾

وَإِذَا حُجِّمْتُمْ بِنَجْحَتِهِ فَحَيُّوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا  
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْبَيْعَةِ

(1) Umurni zuwa ga Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Ma'anar cēto: watau wani ya yi wa wani hanya a kan biyan bukātarsa ta kowace iri, saboda darajar mai yin cēton. Yā kamāta ya yi cēton domin Allah Wanda Ya bā shi darajar, bā da ya bai wa Allah kome ba. Idan kuma sayar da ceton yake yi, Allah zai karɓe darajar daga gare shi. Ci da cēto harāmun ne. Sakamakonsa shi ne Allah Ya karɓe darajar cēton daga gare shi.

(3) A gaisuwa idan an ce muku: "Assalāmu alaikum" ku mayar da cewa, "Wa'alaiikum salāmu wa rahamatul Lāhi wa barakātuH." Kō ku mayar kamar yadda aka yi muku. Watau kada ku naḳasa 'yan'uwanku kō da ga gaisuwa ne. Faḍakarwa: Fara sallama mustahabbi ne, mayarwa kuma farilla ne, amma wanda ya fāra, ya fi lāda. Haka yin tsarki a gabānin lokaci mustahabbi ne, amma a bayān shigar lokaci ya zama wajibi. Wanda ya yi mustahabbi a nan yā fi lāda. Haka jinkirtar da biyan bāshi ga matsattse wājibine, amma barrantar da shi mustahabbi ne. Yin mustahabbi a nan yā fi lada.

(4) Idan kun tsare hukunce-hukunce da Allah, Wanda babu abin bautawa sai Shi, Ya umurce ku da su, to zai haɗa kalmarku ta tabbata guda har ya zuwa Rānar Kiyāma.

ma, bābu shakka a cikinsa. Kuma wāne ne mafi gaskiya daga Allah ga lābāri?

88. To, mēne ne ya sāme<sup>(1)</sup> ku a cikin munāfukai, kun zama ḥun-giya biyu, alhāli kuwa Allah ne Ya mayar da su sabōda abin da suka tsirfanta? Shin, kunā nufin ku shir-yar da wanda Allah Ya batar ne? Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmi wata hanya ba zuwa gare shi.

89. Suna gūrin ku kāfirta kamar yadda suka kāfirta, dōmin ku ka-sance daidai. Sabōda haka kada ku riki wasu masōya daga cikinsu, sai sun yō hijira a cikin hanyar Allah. Sa'an nan idan sun jūya, to, ku kāmā su, kuma ku kashe su inda duk kuka sāme su. Kuma kada ku riki wani masōyi daga gare su ko wani mataimaki.

90. Fāce dai waƙanda suke sā-duwa zuwa ga wasu mutāne, wa-ƙanda a tsakāninku da su akwai alkawari, kō kuwa waƙanda suke sun je muku (domin) kirāzansu sun yi kunci ga su yāke ku, kō su yāki mutānensu. Kuma dā Allah Yā so, lalle ne, dā Yā bā su īko a kanku, sa'an nan, haƙīka, su yāke ku. To, idan sun nīsance ku, sa'an nan ba su yāke ku ba, kuma suka jēfa sulhu zuwa gare ku, to, Allah bai sanya wata hanya ba, a gare ku, a kansu.

لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

﴿٨٧﴾ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَرَكْسَهُمْ  
بِمَا كَسَبُوا أُرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مِنْ أَضَلِّ اللَّهِ  
وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا  
تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يَهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ  
فَإِنْ تَوَلَّوْا فخذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ  
وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَاِلْيَاءَ  
وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمِ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ  
أَوْ جَاءَهُمْ وَكَمْ حَصَرْتُمْ صُدُّوا عَنْهُمْ أَنْ يَقْتُلُوكُمْ  
أَوْ يَقْتُلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَطَهُمْ عَلَيْكُمْ  
فَلَقَتَلُواكُمْ فَإِنْ أَعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يَقْتُلُواكُمْ وَالْقَوَا  
إِلَيْكُمْ أَلْسَلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾

(1) Hani ne kada mūminai su rarraba kansu domin jāyayya a cikin sha'anin kāfirai. Sai su bi abin da Allah Ya ce a yi da su, kamar yadda bāyaninsa yake tafe a cikin wannan āyā da āyōyin da suke a bāyanta. Yā yi bayāni da tafsili daki-daki.

91. Za ku sāmi wasu<sup>(1)</sup> sunā nu-  
fin su amintar da ku, kuma su  
amintar da mutānensu, kō da yaush-  
he aka mayar da su ga fitina, sai a  
dulmuyā su a cikinta. To, idan ba  
su nisance ku ba, kuma sun jēfa  
sulhu zuwa gare ku, kuma sun kan-  
ge hannuwansu, to, ku kāmā su,  
kuma ku kashe su inda duk kuka  
kāmā su, kuma wadannan, Mun  
sanya muku dalili bayyananne a  
kansu.

92. Kuma bā ya kasancēwa<sup>(2)</sup> ga  
mūmini ya kashe wani mūmini,  
fāce bisa ga kuskure. Kuma wanda  
ya kashe mūmini bisa ga kuskure,  
sai 'yantāwar wuya mūmina da  
diyya abar mīkāwa ga mutānensa,  
fāce idan sun bari sadaka. Sa'an  
nan idan (wanda aka kashe) ya  
kasance daga wasu mutāne makiya  
a gare ku, kuma shi mūmini ne, sai  
'yantāwar wuya mūmina. Kuma  
idan ya kasance daga wasu mutāne  
ne (wadanda) a tsakāninku da tsakā-  
ninsu akwai alkawari, sai diyya  
abar mīkāwa zuwa ga mutānensa,  
da 'yantāwar wuya mūmina. To,  
wanda bai sāmi (wuyan ba) sai

سَتَجِدُونَ ءآخِرِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا  
قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُّوْا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا فَإِن  
لَّمْ يَعْزِلُوا لَوْ كُنُوا يُقْوُوا الْيَتِيمَ وَالسَّلَامَ وَيَكْفُوا أَيَدِيَهُمْ  
فَخَذُوا وَهُمْ وَأَقْبَلُوهُمْ حَيْثُ تَقَفْتُمُوهُمْ  
وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا مِّمَّنَا ﴿٩١﴾

وَمَا كَانَ لِلْمُؤْمِنِ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً  
وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ  
وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ ۖ إِلَّا أَن يَصَدَّقُوا  
فَإِن كَانِ مِن قَوْمٍ عَدُوِّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ  
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَإِن كَانَ  
مِن قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ فَدِيَةٌ  
مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ ۖ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ  
فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ  
مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ

(1) Sun bayyana ĩmāninsu gare ku domin ku amince musu, kuma sun bayyana kāfirai a wurin mutānensu kāfirai domin su amince musu, watau suna ido ruwa ido tudu. Su kam kāfirai ne, ku yāke su, sai fa idan sun musulunta, ko kuma sun bayyana sulhunsu sosai a gare ku.

(2) Kisan kuskure bābu kisāsi a cikinsa, sai dai biyan diyya da kuma kaffāra. Amma biyan diyya yana kan dukkan dangin mai kisan, gwargwadon kārĩnsu, shi daya ne daga cikinsu. Idan danginsa ba su isa ba, ko kuwa bābu su, to, sai baitulmāli na Musulmi ya biya. Ana biyan diyya a cikin shekaru huɗu. Ana bāyar da ita ga magādan wanda aka kashe. Amma kaffāra, ita kam a kan mai kisan kawai take a kan tartibinta. Wanda ya kashe bāwa bisa kuskure zai biya kimarsa ga mai shi, kuma ana son ya yi kaffāra.

azumin watanni biyu jēre, dōmin tūba daga Allah. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

93. Kuma wanda ya kashe wani mūmini da ganganci,<sup>(1)</sup> to, saka-makonsa Jahannama, yana madawwami a cikinta, kuma Allah Yā yi fushi a kansa, kuma Ya la'ane shi, kuma Ya yi masa tatta-lin azāba mai girma.

94. Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Idan kun yi tafīya (a cikin ƙasa), dōmin jihādi, to, ku nēmi bāyani.<sup>(2)</sup> Kuma kada ku ce wa wanda ya jēfa sallama zuwa gare ku: "Bā Musulmi kake ba." Kunā nēman hājar rāyuwar dūniya, to, a wurin Allah akwai ganimōmi māsu yawa. Kamar wannan ne kuka kasance a gabānin ku musulunta, sa'an nan Allah Ya yi muku falala. Sabōda haka ku zan nēman bayāni. Lalle ne Allah Yā kasance, ga abin da kuke aikatāwa, Masani.

95. Māsu zama<sup>(3)</sup> daga barin yāki daga mumina, wasun ma'abūta larūra, da māsu jihādi a cikin hanyar Allah da dūkiyōyinsu da rāyukansu, bā su zama daidai.

عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٣﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ  
جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ  
وَلَعْنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿١٣﴾

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ  
فَتَيَبَّسُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَىٰ إِلَيْكُمْ السَّلَامَ  
لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ  
الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ  
كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمُرِبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ  
فَتَبَيَّنُوا إِنَّكَ اللَّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ  
خَبِيرًا ﴿١٤﴾

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ  
وَالَّذِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ

(1) Wanda ya kashe mūminai da ganganci, kuma yana ƙudurcin halaccin kashe shi dīn, to, shi kāfiri ne. Amma idan yana ƙudurcin haramcin kisa, amma duk da haka ya kashe shi domin wata fā'ida ta dūniya, ko domin adāwa, to yana nan mūmini, hukuncinsa ƙisāsi. Surar Baƙara, āya ta 179.

(2) Bayānin cewa ana ɗaukar wanda aka ji ya yi kalmar shahāda mumini, sai fa idan an ga ya yi wani aiki, ko aka ji ya yi wata magana wadda take warware ma'anar kalmar shahadar, bābu kuma wani tāwili ko jāhilcin da yake iya zama uzuri ga mai shi.

(3) Falalar māsu jihādi a kan waƙanda ba su jihādi daga cikin mumina. Faɗar falalar tana ƙarfafa zukāta ga yin jihādi domin tsaron addini da rāyukan māsu rauni da dūkiyarsu.

Allah Yā fīfita māsu jihādi da dūki-yoyinsu da rāyukansu a kan māsu zama, ga daraja. Kuma dukansu Allah Yā yi musu alkawari da abu mai kyau<sup>(1)</sup>. Kuma Allah yā fīfita māsu jihādi a kan māsu zama da lāda mai girma.

96. Darajōji daga gare Shi da gāfara da rahama. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfara ne, Mai jin kai.

97. Lalle ne, waɗanda ma-lā'iku<sup>(2)</sup> suka karɓi rāyukansu, (al-hāli) sunā māsu zāluntar kansu, sun ce (musu): “A cikin me kuka kasance?” (Su kuma) suka ce: “Mun kasance waɗanda aka raunana a cikin ƙasa.” Suka ce: “Ashe ƙasar Allah ba ta kasance mayalwaciya ba, dōmin ku yi hijira a cikinta?” To, waɗannan makōmarsu Jahannama ce. Kuma tā mūnana ta zama makōma.

98. Fāce waɗanda aka raunana daga maza da mātā da yāra waɗanda bā su iya yin wata dabāra, kuma bā su shiryuwa ga hanya.

99. To, waɗannan akwai tsa-mmānin Allah Ya yāfe laifi daga gare su, kuma Allah Yā kasance Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

100. Kuma wanda ya yi hijira a cikin hanyar<sup>(3)</sup> Allah, zai sāmū, a

اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ  
دَرَجَةً ۗ وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسَيْنَ ۗ وَفَضَّلَ اللَّهُ  
الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٥﴾

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا  
رَحِيمًا ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمُ الْمَلَائِكَةَ ظَالِمًا لِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا  
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا  
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَيْتَكِ  
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١٧﴾

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ  
لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿١٨﴾

قَالُوا لَيْتَكِ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا  
غَفُورًا ﴿١٩﴾

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرْعَمًا

(1) Aljanna.

(2) Hukuncin rashin hijira zuwa wurin yardar Allah dōmin tsayar da haƙƙōƙin Allah. Hukuncin mai dogewa ne, idan an sāmi dalīlin yin hijirar, kuma bābu abin da ya hana ta na uzurori.

(3) Allah Yana kwaɗfaitar da mūminai ga yin hijira zuwa wurin neman yardarSa. Hukuncin hijira yana nan a ko da yausha hāli ya hukunta da a yi ta.

cikin kasa, wurāren jūyāwa māsu yawa da yalwa. Kuma wanda ya fita daga gidansa yana mai hijira zuwa ga Allah da ManzonSa, sa'an nan kuma mutuwa ta riske shi, to, lalle ne, lādarsa tā auku ga Allah. Kuma Allah Yā kasance, a gare ku, Mai gāfara, Mai jin kai.

101. Kuma idan kun yi tafiya a cikin kasa, to, bābu laifi a kanku ku rage<sup>(1)</sup> daga salla idan kun ji tsōron wadanda suka kāfirta su fitine ku. Lalle ne kāfirai sun kasance, a gare ku, maḳiyi bayyannanne.

102. Kuma idan kā kasance a cikinsu, sai ka tsayar musu da salla, to, wata kungiya daga gare su ta tsaya tāre da kai, kuma sai su riƙe makāmansu. Sa'an nan idan sun yi salla, to, sai su kasance daga bāyanku. Kuma wata kungiya ta dabam (ta) wadanda ba su yi sallar ba, ta zo, sa'an nan su yi sallar tāre da kai. Kuma su riƙi shirinsu da makāmansu. Wadanda suka kāfirta sun yi gūrin dā dai kuna shagala daga makamanku da kāyanku dōmin su karkata a kanku, karkata guda. Kuma bābu laifi a kanku idan wata cūta daga ruwan sama ta kasance a gare ku, kō kuwa kun kasance māsu jinya ga ku ajiye

كثيراً وسعةً ومن يخرج من بيته مهاجراً إلى الله  
ورسوله ثم يديره الموت فقد وقع أجره على الله  
وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠١﴾

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا  
مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا  
إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا أَعْدَاؤُنَا وَمِنَّا ﴿١٠٢﴾

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلَنْتُمْ  
طَائِفَةً مِنْهُمْ مَعَكَ وَلِيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا  
سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ  
طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ  
وَلِيَأْخُذُوا حُدُودَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَدَلَّ الَّذِينَ كَفَرُوا  
لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ  
فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ  
عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أذىٌ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ  
مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا

(1) Rage salla a nan ba ana nufin sallar kasaru ta tafiya ba, wanda take ta tabbata da Sunna. Wannan rage salla, shi ne sallar tsōro wadda ake yi gwargwadon hālin da ake ciki na tsōro. Idan yana yiwuwa a yi ta da līmāmi, sai ya kasa jama'a kashi biyu, to, sai a yi kamar yadda āya ta tafe zā ta yi bayāni, idan kuwa bā zai yiwu ba, sai a yi yadda hāli ya saukaƙa duka, kamar a āyā ta 239 daga Suratul Baƙara.

makāmanku. Kuma dai ku riƙi shi-rinku. Lalle ne, Allah Yā yi tattali, ga kāfirai, azāba mai walakan-tarwa.

103. Sa'an nan idan kun ƙāre salla, to ku ambaci Allah tsaye da zaune da a kan sāsanninku. Sa'an nan idan kun natsu, to, ku tsayar da salla. Lalle ne, salla tã kasance a kan mūminai farilla mai ƙayya-daddun lōkuta.

104. Kuma kada ku sassauta a cikin nēman mutānen, idan kun kasance kuna jin zōgi, to, lalle sū ma, suna jin zōgi kamar yadda kuke jin zōgi. Kuma kuna tsam-māni, daga Allah, abin da bā su tsammāni. Kuma Allah Yā kasance Masani Mai hikima.

105. Lalle ne, Mū, Mun sau-  
kar<sup>(1)</sup>, zuwa gare ka, Littāfi da gaskiya, dōmin ka yi hukunci a tsakānin mutāne da abin da Allah Ya nūna maka, kuma kada ka ka-sance mai husūma dōmin māsu yaudara.

حَدْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٣﴾

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا  
وَقَعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ  
فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ  
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿١٠٤﴾

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ  
فَأِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنْ  
اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٥﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ  
النَّاسِ بِمَا آرَبْنَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنَ لِلْخَائِنِينَ  
حَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

(1) Gudānar da hukunci a cikin mahakama, kada mai shari'a ya taimaki kowane sāshe, duk yadda suke a gare shi, sai ya ɗauke su daidai a gabansa, kamar yadda ya auku a gaban Annabi, tsira da aminci su tabbata a gare shi. Wani mutum Musulmi ana ce masa Mat'ama bn Ubairak ya yi satar sulke ya boye shi a wurin wani Bayahude. A lokacin da aka gane sulken a wurin Bayahuden, sai Mat'ama ya yi masa kazafi da satarsa, shi kuma ya yi rantsuwa cewa ba shi ne ya sata ba. Kuma mutanensa suka roki Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, dōmin ya yi musu jayayya ya kuɓutar da Mat'ama, Annabi kuwa bai yarda ba. Kamar yadda ayoyin nan suka bayyana, domin ya zama abin koyi.

Wannan kuma ya nuna cewa, ga gudānar da shari'a Annabi yana yin ijthādi gwargwadon abin da ya bayyana daga hujjoji ya yi hukunci, kamar wajen shāwara a wurin yāki. Ya zama abin koyi.



106. Kuma ka nēmi Allah gāfara. Lalle ne Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

107. Kuma kada ka yi jāyayya dōmin tunkuɗe wa waɗanda suka yaudari kansu. Lalle ne Allah bā Ya son wanda ya kasance mai yawan hā'inci mai yawan zunubi.

108. Suna nēman bōyewa daga mutāne kuma bā su nēman bōyewa daga Allah, alhāli kuwa Shi Yana tāre da su a lōkacin da suke kwāna da niyyar yin abin da bā Ya yarda da shi daga maganar. Kuma Allah Yā kasance ga abin da suke aika-tāwa Mai kēwayēwa.

109. Gā ku, yā waɗannan<sup>(1)</sup>! Kun yi jidāli, dōmin tunkuɗe musu (kunya) a cikin rāyuwar dūniya, to, wāne ne zai yi jidāli dōmin tunkuɗe musu a Rānar Kiyāma? Ko kuwa wāne ne zai kasance wakili a kansu?

110. Kuma wanda ya aikata cūta kō kuwa ya zālunci kansa, sa'an nan kuma ya nēmi Allah gāfara, zai sāmi Allah Mai gāfara, Mai jin kai.

111. Kuma wanda ya yi tsirfar zunubi, to yanā tsirfarsa ne a kan kansa kawai. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ إِنَّكَ اللَّهُ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ حَوَآنًا أَثِيمًا ﴿١٠٧﴾

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

هَاتَانِ نَمْرَهُنَّوَلَاءِ جَدَلْتُمْ عَنْهُنَّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَن يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا ﴿١٠٩﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهُ يَجِدِ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

(1) Wannan yana nūna aikin lauya (Lawyer) dōmin ya taimaki marasa gaskiya sabōda ya kubuta harāmun ne, har dai idan zā a mayar da laifi ga wani barrantacce, ko kuwa za a karɓe hakkin mai hakki a bai wa wanda bai cancanta da shi ba. Amma wakilin shari'a yana halatta idan bai zama dōmin bōye gaskiya ba. Wakilai irin na zāmanin nan māsu sanā'a da wannan, sū ne karnukan dūniya na farautar haram dōmin su sha jini.

112. Kuma wanda ya yi tsiwir-wirin kuskure ko kuwa zunubi, sa'an nan kuma ya jēfi wani barrantacce da shi, to, lalle ne yā tattali kirfiren farya da zunubi bayyananne.

113. Kuma bā dōmin falalar Allah ba, a kanka, da rahamarSa, hakīka, dā wata kungiya daga gare su ta himmatu ga su batar da kai. Kuma bā su batarwa fāce kansu, kuma bā su cūtar ka daga kōme. Kuma Allah Yā saukar da Littāfi da hikima gare ka, kuma Ya sanar da kai abin da ba ka kasance kā sani ba. Kuma falalar Allah tā kasance mai girma a gare ka.

114. Bābu wani alhēri a cikin māsū yawa daga gānawarsu<sup>(1)</sup>, fāce wanda ya yi umurni da wata sada-ka kō kuwa wani alhēri kō kuwa gyāra a tsakānin mutāne. Wanda ya aikata haka dōmin nēman yardōdin Allah, to, zā Mu bā shi lāda mai girma.

115. Kuma wanda ya sābā wa<sup>(2)</sup> Manzo daga bāyan shiriya tā bayyana a gare shi, kuma ya bi wanin hanyar mūminai, zā Mu

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا  
فَقَدْ أَحْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿١١٢﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ  
طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ  
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ  
عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ  
تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

﴿١١٤﴾ لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ  
بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ  
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ  
اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٥﴾

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَىٰ  
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ

(1) Hukuncin gānawa da Annabi ko wani shūgaban jama'a mai tsayuwa matsayin Annabi ga gyāran sha'aninsu, bā ya halatta sai idan akwai wani alheri a ciki, wanda amfaninsa zai shafi jama'a duka.

(2) Hana fassarar Alkur'āni ko Sunnar Annabi, ba a kan hanyar da Annabi ko Sahabbansa da waƙanda suka bi hanyarsu suka fassara ba. Da mutum ya yi tāwilin Alkur'āni, gāra ya ce bai sani ba. Tāwilin Alkur'āni ko Hadīsi da hankali yana kai ga būde kōfar kāfirci bōyayye da yin hukunci da abin da Allah bai saukar ba. Na'am ba a hana ijthādi ga abin da ba a sāmi nassi a kansa ba, ko kuma aka sāmi nassi wanda bā bayyananne ba. Jingina ijthādi ga ra'ayi ya fi tāwilin abin da bai bayyana ba daga Alkur'āni ko Hadīsi, domin ra'ayi ba ya batar da wasu, amma tāwili yana batarwa.

jibintar masa abin da ya jibinta, kuma Mu kōne shi da Jahannama. Kuma tā mūnana ta zama makōma.

116. Lalle ne, Allah ba Ya gāfarta a yi shirki da Shi, kuma Yana gāfarta abin da yake bāyan wannan, ga wanda Yake so. Kuma wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne ya face bata mai nīsa.<sup>(1)</sup>

117. Bā su kiran kōwa, baicin Shi, fāce mātā, kuma bā su kiran kōwa fāce Shaidan, mai tsaurin kai.

118. Allah Yā la'ane shi. Kuma ya ce: "Lalle ne, zā ni riki rabo yankakke<sup>(2)</sup>, daga bāyinKa.

119. "Kuma lalle ne inā batar da su, kuma lalle ne inā sanya musu gūri, kuma lalle ne inā umurnin su dōmin su kātse<sup>(3)</sup> kunnuwan dabbōbi, kuma lalle ne inā umurnin su dōmin su canza halittar Allah." Kuma wanda ya riki Shaidan maji-ɓinci, baicin Allah, to, haƙiƙa yā yi hasara, hasara bayyananniya.

120. Yanā yi musu alkawari, kuma yanā sanya musu gūri, alhāli Shaidan bā ya yi musu wani wa'adin kōme face rufi.

وَنُصَلِّهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ لِمَن يَشْرِكْ بِهِ، وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ، وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنثًا وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا الشَّيْطَانَ مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا يُخَدِّنُ مِّنْ عِبَادِكَ نَفْسِيًّا مَّفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَنِيَّتْهُمْ وَلَا مَرَّتْهُمْ فَلَيْبَتِكُنَّ إِذَا ذُكِرَ الْأَنْعَامُ وَلَا مَرَّتْهُمْ فَلْيَعْرِضْ خَلْقَ اللَّهِ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١١٩﴾

يَعِدُّهُمْ وَيَمْنِيهِمْ وَمَا يَعِدُّهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾

(1) Bayānin shirki da hukunce-hukuncensa da abin da yake ratayuwa da shi. Sanin ma'anar shirki wajibi ne, dōmin a kan tauhīdi ne aka gina shikāshikan Musulunci.

(2) Rabon Shaidan daga kowane dubu, shi ne dari tare da cas'in da tara, kamar yadda aka ruwaito a cikin Hadīsi.

(3) Suna kātse kunnuwan dabbōbi dōmin su nūna cewa na gumākansu ne. Sunan mātā shi ne ga duk abin da ba ya da rai, kamar watā, itātuwa duka mātā ne. Canza halitta kamar tsāgen fuska da fāƙe haƙōra da karkarar gēmu dōmin neman kyau, duka umurnin Shaidan ne.

121. Wadannan matattararsu Jahannama ce, kuma bā su sāmun makarkata daga gare ta.

122. Kuma wadanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, zā mu shigar da su gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a karkashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu har abada bisa ga wa'adin Allah tabbatacce. Wāne ne mafi gaskiya daga Allah ga magana?

123. (Al'amari) bai zama gūrace-gūracenku ba, kuma<sup>(1)</sup> ba gūrace-gūracen Mutānen Littāfi ba ne. Wanda ya aikata mummunan aiki zā a sāka masa da shi, kuma bā zai sāmi wani masōyi ba, baicin Allah, kuma bā zai sāmi mataimaki ba.

124. Kuma wanda ya yi aiki daga ayyukan fwarai, namiji ne ko kuwa mace, alhāli kuwa yanā mūmini, to, wadannan sunā shiga Aljanna kuma bā zā a zālunce su da gwargwadon hancin gurtsun dabi-no ba.

125. Kuma wāne ne ya fi kyau ga addini daga wanda ya sallama fuskarsa ga Allah, alhāli kuwa yanā mai kyautatāwa kuma ya bi afidar Ibrāhīm, yanā mai karkata zuwa ga gaskiya? Allah Yā riki Ibrāhīm badāfayi<sup>(2)</sup>.

أُولَئِكَ مَا وَنَهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا

مَحِيصًا ﴿١٢١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا

وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

لَيْسَ بِأَمَانِيَّتِكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ

مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِيهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ

دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ

أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

وَلَا يُظْلَمُونَ نَفِيرًا ﴿١٢٤﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ

وَهُوَ مُحْسِنٌ وَأَتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا

وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

(1) Addini bā tatsuniyar baki ba ne, aiki ne, ko mutum ya yi mugu ya shiga Wuta, ko kuma ya yi na fwarai ya shiga Aljanna.

(2) Akwai kwaɗaitarwa ga cēwa, wanda yake son Allah Ya so shi, to sai ya bi afida da aiki irin na Ibrāhīma, sai Allah Ya so shi.

126. Kuma Allah ke da <sup>(1)</sup> (ma-llakar) abin da ke cikin sammai da kuma abin da ke cikin ƙasa, kuma Allah Yā kasance, ga dukan kōme, Mai kēwayewa.

127. Sunā yi maka fatawa a cikin sha'anin mātā. Ka ce: Allah Yanā bayyana fatawarku a cikin sha'aninsu, da abin da ake karantāwa a kanku a cikin Littāfi, a cikin sha'anin marāyun mātā wadanda ba ku bā su abin da aka rubūta musu <sup>(2)</sup> (na gādo) ba, kuma kunā kwadayin ku aurē su, da sha'anin wadanda aka raunana daga yāra, da sha'anin tsayuwarku ga marāyu da ādalci. Kuma abin da kuka aikata daga alhēri, to, lalle ne, Allah Yā kasance Masani a gare shi.

128. Kuma idan wata mace ta ji tsōron ƙiyo daga mijinta kō kuwa bijirēwa, to, bābu laifi a kansu, su yi sulhu a tsakāninsu, sulhu (mai kyau). Kuma yin sulhu ne mafi alhēri. Kuma an halartar wa rayūka yin rōwa. Kuma idan kun kyautata, kuma kuka yi tafawa, to, lalle ne, Allah Yā kasance, ga abin da kuke aikatāwa, Masani.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ  
وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٦﴾

وَيَسْتَفْتُوْكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللهُ يَفْتِيْكُمْ  
فِيْهِنَّ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ فِي  
يَتَنَمٰى النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُؤْتُوْنَهُنَّ مَا كُتِبَ  
لَهُنَّ وَرَرَعِبْنَ اَنْ يَنْكِحُوْهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ  
مِنَ الْوُلْدٰنِ وَاَنْ تَقُوْمُوْا لِلْيَتٰمٰى  
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ  
فَاِنَّ اللهَ كَانَ بِدَعْوٰىكُمْ عَلِيْمًا ﴿١٧﴾

وَإِنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا  
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا  
وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ  
وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللهَ كَانَ  
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٨﴾

(1) Ko da yake Allah Yā rifi Ibrāhīma “Khaīlī” watau masoyi, amma bai hana Ibrahima ya zama a cikin bāyin Allah kuma mulkinSa ba, domin yana daga cikin abin da sama da ƙasa suka ƙansa a cikinsu.

(2) A cikin Jahiliyya bā su bai wa yāra da mātā gādo. Musulunci ya soke wannan al'āda da āyar gādo, āyā ta 11. Kuma idan akwai wata marainiya ga hannun wani tana da dūkiya, sai ya jefa mata mayafinsa domin ya hana ta auren wani namiji. Shi kuma ko ya aure ta ko kuma ya bar ta bābu aure har ta mutu, su yi gādonta.

129. Kuma bā zā ku iya yin ādalci ba a tsakānin<sup>(1)</sup> mātā, kō dā kun yi kwadāyin yi. Sabōda haka kada ku karkata, dukan karkata, har ku bar ta kamar wadda aka rātaye. Kuma idan kun yi sulhu, kuma kuka yi tafawa, to, lalle ne Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

130. Kuma idan sun rabu, Allah zai wadātar da kōwanne daga yalwarSa. Kuma Allah Yā kasance Mayalwaci, Mai hikima.

131. Kuma Allah ne da mulkin abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin fasa. Kuma lalle ne, haƙiƙa, Mun yi wasiyya ga wadanda aka bai wa Littāfi a gabāninku, da kū, cēwa ku bi Allah da tafawa, kuma idan kun kāfirta, to, lalle ne, Allah Yanā da abin da yake cikin sammai da abin da yake cikin fasa. Kuma Allah Yā kasance Wadā-tacce, Gōdadde.

132. Kuma Allah ne da mulkin abin da yake cikin sammai da abin da yake cikin fasa, kuma Allah Yā isa Ya zama Wakili.

133. Idan Yā so, zā Ya tafi da ku, yā kū mutāne! kuma Ya zo da wasu. Allah Yā kasance a kan haka, Mai ikon yi ne.

وَلَنْ نَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ  
وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ  
فَتَذَرُوهُمَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا  
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾

وَإِنْ يَنْفَرَا فَيُعِنِ اللَّهُ كُلاً مِنْ سَعَتِهِ  
وَكَانَ اللَّهُ وَسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ  
وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ  
وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ  
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا  
حَمِيدًا ﴿١٣١﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ  
وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ  
بِآخَرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

(1) Wajen so, bā zā a iya daidaita su ba, sai a daidaita ga kwāna da ciyarwa da wurin kwāna da tufāfi gwargwadon hālin kōwace.

134. Wanda ya kasance<sup>(1)</sup> yanā nufin sakamakon dūniya, to, a wurin Allah sakamakon dūniya da Lāhira yake. Kuma Allah Yā kasance Mai ji, Mai gani.

135. Yā kū wafanda suka yi ĩmāni! Ku kasance māsū tsayuwa da ādalci, māsū shaida<sup>(2)</sup> sabōda Allah, kuma kō dā a kanku ne kō kuwa mahaifa da mafi kusantar zumunta, ko (wanda ake yi wa shaida kō a kansa) ya kasance mawadāci kō matalauci, to, Allah ne Mafi cancanta da al'amarinsu, sabōda haka kada ku bībiyi son zūciya, har ku karkata. Kuma idan kuka karkatar da magana, kō kuwa kuka kau da kai, to, lalle ne, Allah Yā kasance Masani ga abin da kuke aikatāwa.

136. Yā kū wafanda suka yi ĩmāni! Ku yi ĩmāni<sup>(3)</sup> da Allah da ManzonSa, da Littāfin da Ya sassaukar ga ManzonSa da Littāfin nan wanda Ya saukar daga gabāni. To, wanda ya kāfirta da Allah da malā'ikunSa, da LittattafanSa, da

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابٌ  
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ  
شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ  
وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ  
بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلُورُوا  
أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانِ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ  
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ  
وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ  
بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ

(1) Wannan shi ne farshen wasiyya ga Yahūdu da Nasāra da kuma Musulmi, kuma ma'anar wasiyya ita ce Allah Yā yi umurni da ku yi Masa dā'a, amma bā domin Yana neman wani abū daga gare ku ba, domin bā zā ku fāra Masa mulki ba, domin Shi ne da sammai da fasa da abin da ke tsakaninsu, kū kuma kuna cikinsu. Saboda haka neman dā'ar nan domin amfanin kanku ne.

(2) Bāyar da shaida da hukunce-hukuncen da suka rātayu da shi. Bāyar da shaida amāna ce ta Allah daidai da tsaron dūkiyar amāna, ko mā ta fi tsanani, domin takan kai ga rai. Karkatar da magana, watau a fade ta bā yadda take ba. Bijirewa ita ce a fi bāyar da shaida.

(3) ĩmāni da dukan rukunna ĩmāni shida yana cikin tsaron amāna. Rukunna ĩmāni su ne, ĩmāni da Allah da ManzanninSa, da malā'iku da LittattafanSa da Rānar Lāhira da Kaddara.

ManzanninSa, da Rānar Lāhira, to, lalle ne Yā ḅāce, ḅata mai nīsa.

137. Lalle ne waḁanda suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfir-ta, sa'an nan kuma suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfir-ta, sa'an nan kuma suka kāfir-ta, sa'an nan kuma suka kāfir-ta, sa'an nan kuma suka kāfir-ta, Allah bai kasance Yanā gāfarta musu ba, kuma bā zai shiryar da su ga hanya ba.

138. Ka yi wa munāfukai bus-hāra da cēwa lalle ne sunā da azāba mai radadī.

139. Waḁanda suke rikon kāfi-rai masōya, baicin mūminai. Shin sunā nēman izza ne a wurinsu? To, lalle ne izza ga Allah take gabā ḁaya.

140. Kuma lalle ne, Yā sassau-<sup>(1)</sup>kar muku a cikin Littāfi cēwa idan kun ji āyōyin Allah, anā kāfir-ta da su, kuma anā izgili da su, to, kada ku zauna tāre da sū, sai sun shiga cikin wani lābāri. Lalle ne kū, a lōkacin nan misālinsu kuke. Lalle ne, Allah Mai tāra munāfukai da kāfirai ne a cikin Jahannama gabā ḁaya.

141. Waḁanda suke jiran dāko game da ku; har idan wata nasara daga Allah ta kasance a gare ku, sai su ce: "Ashe, ba mu kasance tāre da kū ba?" Kuma idan wani rabo ya sāmu ga kāfirai sai su ce, "Ashe ba mu rinjāye ku ba, kuma muka tsare ku daga mūminai?" To, Allah

الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا  
ثُمَّ ءَازَدُوا كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ  
سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

بَشِيرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّهُمْ عَدَا بَا لِيَمَّا ﴿١٣٨﴾

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ  
الْمُؤْمِنِينَ ءَايِسْتُمْ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ  
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ  
ءَايَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا  
مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ءِذْكُرُوا إِذَا  
مَثَلْتُمْ أَنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ  
فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ  
قَالُوا آلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ  
نَصِيبٌ قَالُوا آلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعِكُمْ  
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ءَفَالَهُمْ يُحْكَمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ

(1) A cikin Alkur'āni, Sūratul An'ām, āyā ta 68.



ne Yake yin hukunci a tsakāninku a Rānar Kiyāma, kuma Allah bā zai sanya hanya ba ga kāfirai a kan mūminai.

142. Lalle ne munāfukai sunā yaudarēwa da Allah, alhāli kuwa Shi ne mai yaudararsu; kuma idan sun tāshi zuwa ga salla, sai su tāshi sunā māsu kasāla. Suna nunā wa mutāne, kuma ba su ambatar Allah sai kaɗan.

143. Māsu kai-kawo ne a tsakānin wancan; bā zuwa ga waɗannan ba, kuma bā zuwa ga waɗannan ba. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmar masa wata hanya ba.

144. Yā ku waɗanda suka yi īmāni! Kada ku riki kāfirai masōya, baicin mūminai. Shin, kunā nufin ku sanyā wa Allah daʼīli bayyananne a kanku?

145. Lalle ne, munāfukai sunā a magangara mafi kaskanci daga wuta. Kuma bā zā ka sāma musu mataimaki ba.

146. Sai waɗanda suka tūba, kuma suka gyāra, kuma suka nēmi fakuwa ga Allah, kuma suka tsarkake addininsu dōmin Allah, to, waɗannan sunā tāre da mūminai, kuma Allah zāi bai wa mūminai lāda mai girma.

147. Mēne ne Allah zai amfāna da yi muku azāba idan kun gōde, kuma kun yi īmāni? Allah Yā kansasance Mai gōdiya Masani.

الْقِيَمَةَ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى  
الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيعُهُمْ  
وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ إِرْيَاءٍ  
وَالنَّاسُ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾

مُدْبِدِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ لَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ  
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَان تَجِدْ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَنْخَدُوا وَالْكَافِرِينَ  
أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَرْبُدُونَ  
أَنْ يَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾  
إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ  
وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا  
بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ  
الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ  
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ  
وَأَمَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

148. Allah bā Ya son bayyana-nawa da mūnāna daga magana<sup>(1)</sup> fāce ga wanda aka zālunta. Kuma Allah Yā kasance Mai ji, Masani.

149. Idan kun bayyana alhēri, kō kuwa kuka bōye shi, kō kuwa kuka yāfe laifi daga cūta, to, lalle ne Allah Yā kasance Mai yāfewa, Mai ikon yi.

150. Lalle ne, waɗanda suke kāfirta da Allah da ManzonSa kuma sunā nufin su rarrabe<sup>(2)</sup> a tsakānin Allah da manzanninSa, kuma sunā cēwa: “Munā īmāni da sāshe, kuma munā kāfirta da sāshe”. Kuma sunā nufin su riƙi hanya a tsakānin wannan.

151. Waɗannan sū ne kafirai sō-sai, kuma Mun yi tattali, dōmin kāfirai, azāba mai walākantarwa.

152. Kuma waɗanda suka yi īmāni da Allah da manzanninSa, kuma ba su rarrabe a tsakānin kōwa ba daga gare su, waɗannan zā Mu bā su ijārōrsu, kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

153. Mutānen Littāfi sunā tam-bayar ka ka saukar da wani littāfi daga sama, a kansu, to, lalle ne sun

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوِّهِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا  
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ  
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ  
وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ  
وَيَقُولُوا نَحْنُ مُبْعَثُونَ وَنَكْفُرُ بِبَعْضِ  
وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ  
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ  
وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ  
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ  
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا

(1) Magana mummuna. Allah bā Ya son bayyana mugunyar magana, sai dai wanda akazālunta, yana iya kai ƙara, kuma yana iya yin addu'a a kan wanda ya zālunce shi. Sa'an nan ya shiga bayanawar abin da ake nufi da miyagun maganganu a cikin āyōyin da suke bin wannan.

(2) Rarrabēwa tsakānin Allah da manzanninSa, shi ne mutum ya ce ga misāli, “Na yarda Allah gaskiya ne, zan yi duka abin da yake mai kyau saboda Shi, amma bābu ruwāna da wani annabi ko wani manzo”, ko kuma ya ce ai duk addinai daya ne, ana nufin Allah da su, sai mutum ya bi abin da ya ga dama. Duka irin waɗannan maganganu bā su da kyau, kāfirci ne.

tambayi Mūsā mafi girma daga wannan, suka ce: “Ka nūna mana Allah bayyane.” Sai tsāwa ta kāmā su sabōda zāluncinsu, sa’an nan kuma suka riƙi maraƙi (abin bautāwa) bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu. Sa’an nan Muka yāfe laifi daga wancan. Kuma Mun bai wa Mūsā daʔili bayyananne.

154. Kuma Muka daukaka dūtse sāma da su, sabōda alkawarinsu, kuma Muka ce musu: “Ku shiga ƙōfar kunā māsu tawāli’u,” kuma Muka ce musu: “Kada ku ƙētare haddi a cikin Asabat,” kuma Muka riƙi alkawari mai kauri daga garesu.

155. To, sabōda warwarēwarsu ga alkawarinsu, da kāfirtarsu da āyōyin Allah, da kisansu ga annabāwa, bā da hakki ba, da maganarsu; “Zukātanmu sunā cikin rufi.” Ā’a, Allah ne Ya yunƙe a kansu sabōda kāfircinsu, sabōda haka bā zā su yi īmāni ba fāce kaɗan.

156. Kuma sabōda kāfircinsu da faɗarsu, a kan Maryama, ƙiren ƙarya mai girma.

157. Da faɗarsu<sup>(1)</sup>: “Lalle ne mu, mun kashe Masihu Īsā ɗan

مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ  
فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الضَّعِيقَةُ  
يُظْلِمُهُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ  
الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَإِنَّا لَتَائِبُونَ  
مُوسَىٰ سَاطِنًا مِّمَّنَّا ﴿١٥٧﴾

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِثْقَلِهِمْ وَقَلْنَا لَهُمْ  
أَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقَلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ  
وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّثْقَالَ عَرِيضَةٍ ﴿١٥٤﴾

فَمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ فَسَدَّ اللَّهُ  
وَقَلْبَهُمْ وَالْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ  
بَلْ طَعِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ  
إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَنًا عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ

(1) Faɗarsu ta izgili watau suna cewa: “Mun kashe Īsā ɗan Maryama wanda yake da’awar shi Manzon Allah ne.” Asalin maganar Yahūdu suka karkatar da Dāwūda Sarkin Dimashƙa, da cewa ga wani mutum nan yana bāta ƙasa da aƙiɗar mutāne, a Baitil Maƙdis. Sabōda haka ya bāyar da ōda ga hākimansa a Baitil Maƙdis da a kashe Īsā. Sai suka tafi suka tsare shi a cikin gida shi da sahabbansa, watau Hawāriyawa. Īsā ya rōƙi waninsu da yarda da kisa a kan sakamon Aljanna. Sai ƙaraminsu ya yarda, Allah Ya sanya masa sifar Īsā, a bāyan haka Ya ɗauke Īsā. Shi kuma aka kashe shi matsayin Īsā. Daga nan, Yahūdu suna zaton sun kashe shi, kuma waɗanda suka halarci ƙissar, suka sābā wa jūna wajen sifar Īsā da cewa shi ne Allah, ko ɗan Allah, ko ɗayan uku, ko manzon Allah, kamar yadda ya gabāta a cikin Baƙara.

Maryama Manzon Allah,” alhâli kuwa ba su kashe shi ba, kuma ba su kêre shi ba, kuma amma an kamanta shi ne a garê su. Lalle ne waɗanda suka sâbâ wa jûna a cikin sha'aninsa, lalle ne, sunâ shakka daga gare shi, bân su da wani ilmi fâce bin zato, kuma ba su kashe shi ba bisa ga yaƙîni.

158. Ā'a, Allah Ya ɗauke shi zuwa garê Shi, kuma Allah Yâ kasanƙe Mabuwayi, Mai hikima.

159. Kuma bâbu kôwa daga Mutânen Littâfi<sup>(1)</sup>, fâce lalle yanâ ãmâni da shi a gabânin mutuwarsa, kuma a Rânar Kiyâma yana kasanƙewa mai shaida, a kansu.

160. To, sabôda zâlunci daga waɗanda suka tûba (Yahûdu) Muka haramta musu abûbuwa masu ɗâɗi, waɗanda aka halatta su a gare su, kuma sabôda taushêwarsu daga hanyar Allah da yawa.

161. Da karɓarsu ga riba, alhâli kuwa an hana su daga gare ta, da cin su ga ðûkiyar mutâne da karya. Kuma Muka yi tattali, ðômin kâfirai, azâba mai raɗaɗi.

162. Amma tabbatattu<sup>(2)</sup> a cikin ilmi daga gare su, da mûminai, suna ãmâni da abin da aka saukar zuwa gare ka, da abin da aka sau-

اللَّهُ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَّوْهُ وَلَٰكِن شِئْتَهُ لَهُمْ وَإِنَّ  
الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ  
إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾

بَل رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِذَا لِيُؤْمِنُوا بِهِ قَبْلَ  
مَوْتِهِمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِدًا ﴿١٥٩﴾

فَيُظَاهِرُ مِنْ الذِّمِّيِّ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ  
أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٦٠﴾

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدَّحُوهُمُ وَأَكَلْتَهُمُ أَمْوَالَ النَّاسِ  
بِالْبَطْلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ  
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾

لَٰكِن الرَّاٰسِخُوْنَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُوْنَ  
يُؤْمِنُوْنَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

(1) An ce Mutanen Littafi na zamanin Annabi Isa lalle suna imani da shi gabanin mutuwarsa cewa shi ba Allah ne ba, kuma ba ðan Allah ne ba; kowannensu kamin ya mutu yana imani da cewa Isa Manzon Allah ne, a lokacin da imanin ba ya amfanin sa Bisa ga wannan fassara Isa ba zai komo ba. Allah Ya fi sani.

(2) Kabîla mai asali tana lâlâcewa sabôda rashin bin addini, har ta zama mafi sharrin halittar Allah, kamar Yahûdu. Kuma a cikin haka wanda ya koma wa gaskiya sai ya koma ga tsohon asalin, ya fâra ɗaukaka da shi, kamar waɗanda suka musulunta daga cikinsu.

kar daga gabāninka, madalla da masu tsai da salla, da māsu bāyar da zakka, da māsu īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wadannan zā Mu bā su lāda mai girma.

163. Lalle ne Mu, Mun<sup>(1)</sup> yi wahayi zuwa gare ka, kamar yadda Muka yi wahayi zuwa ga Nūhu da annabāwa daga bāyansa. Kuma Mun yi wahayi zuwa ga Ibrāhīma da Ismā'īla da Is'hāka da Yakūbu da Jīkōki da Īsa da Ayūba da Yūnusa da Hārūna da Sulaimān. Kuma Mun bai wa Dāwūda Zabūra.

164. Da wasu manzanni, haķīka, Mun bā da lābarinsu a gare ka daga gabāni, da wasu manzanni wafanda ba Mu bā da lābārinsu ba a gare ka, kuma Allah Yā yi magana da Mūsā, magana sōsai.

165. Manzanni māsu bāyar da bushāra kuma māsu gargadi dōmin kada wata hujja ta kasance ga mutāne a kan Allah bāyan manzannin. Kuma Allah yā kasance Mabu-wāyi, Mai hikima.

166. Amma Allah Yanā shaida da abin da Ya saukar zuwa gare ka. Yā saukar da shi da saninSa. Kuma malā'iku sunā shaida. Kuma Allah Yā isa Ya zama Shaida.

وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ  
وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ

أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٣﴾

﴿١٦٣﴾ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ  
وَالْتَيْتَنَ مِنْ بَعْدِهِ ۖ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ  
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ  
وَإِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ  
وَأَنبَايَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿١٦٤﴾

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا  
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى  
تَكْوِيمًا ﴿١٦٥﴾

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ  
عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا  
حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾

لَٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ ۚ أَنزَلْنَاهُ  
بِعِلْمِهِ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ ۚ وَكَفَى  
بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾

(1) Muhammadu bā shi ne farkon manzanni ba, kuma bā shi ne aka fāra yi wa wahayi ba, bā shi ne aka fāra bai wa Littāfi ba. Sai dai shi ne farshensu ga dukkan wadannan abūbuwa, kamar yadda bushārarsu ta bayyana tun a gabāninsa. Kuma yawan annabāwa da manzanni bābu wanda ya san shi sai Allah. Wahayi shi ne ishāra ko yanda Allah ke aiko malā'iki da manzanci zuwa ga wani annabi ko manzonSa.

167. Lalle ne wadanda suka kāfirta kuma suka kange (wasu mutāne) daga hanyar Allah, haḳīka, sun baƙe, baƙa mai nīsa.

168. Lalle ne wadanda suka kāfirta, kuma suka yi zālunci, Allah bai kasance Yana yi musu gāfara ba, kuma bā Ya shiryar da su ga hanya.

169. Fāƙe hanyar Jahannama, sunā māsu dawwama a cikinta har abada, kuma wannan yā kasance, ga Allah, mai sauḳi.

170. Yā kū mutāne! Haḳīka, Manzo yā je muku da gaskiya daga Ubangijinku. Sabōda haka ku yi īmāni yā fi zama alhēri a gare ku. Kuma idan kun kāfirta, to, Allah Yanā da abin da ke cikin sammai da ƙasa. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

171. Yā Mutānen Littāfi! Kada ku zurfafā a cikin addininku. Kuma kada ku faɗa, ga Allah, fāƙe gaṣkiya. Abin da aka sani kawai, Masīhu Īsa ɗan Maryama Manzon Allah ne, kuma kalmarSa, yā jēfa ta zuwa ga Maryama, kuma rūhi ne daga gare Shi. Sabōda haka, ku yi īmāni da Allah da manzanninSa, kuma kada ku ce, "Uku". Ku hanu (daga faɗin haka) yā fi zama alhēri a gare ku. Abin da aka sani kawai, Allah Ubangiji ne Guda. TsarkinSa yā tabbata daga wani abin haifuwa ya kasance a gare Shi! Shī ne da abin da ke cikin ƙasa, kuma Allah Yā isa Ya zama Wakīli.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلًّا بَعِيدًا ﴿١٦٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَتَأْمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

يَأْتِيهِمْ أَلْكِتَابٌ لَاتَقُولُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَتَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً أَنْتَوهَا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾

172. Masīhu bā ya kyāmar ya kasance bāwa ga Allah, kuma haka malā'ikun nan makusanta. Kuma wanda ya yi kyāmar bautarSa kuma yi yi girman kai, to, zai tāra su zuwa gare Shi gabā ɗaya.

173. To, amma waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, to, zā Ya cika musu ijārō-rinsu, kuma Yanā kāra musu daga falalarSa. Kuma amma waɗanda suka yi kyāma, kuma suka yi girman kai, to, zā Ya yi musu azāba, azāba mai raɗaɗi, kuma bā su samun wani masōyi dōmin kansu, baicin Allah, kuma bā su samun mataimaki.

174. Yā kū mutāne! Haḳīka, wani dalīli daga Ubangijinku yā je muku, kuma Mun saukar da wani haske bayyananne zuwa gare ku.

175. To, amma waɗanda suka yi īmāni da Allah, kuma suka faku a gare Shi, to, zai shigar da su cikin wata rahama daga gare Shi da wata falala, kuma Ya shiryar da su zuwa gare Shi ga tafarki madaidaici.

176. Sunā yi maka fatawa<sup>(1)</sup>. Ka ce: “Allah Yanā bayyana muku

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا  
لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ  
عَنْ عِبَادَتِهِ، وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ  
إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
فَيُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ  
وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا  
فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ  
مَنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٣﴾

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ فَدَجَاءَكُمْ بُرْهَنٌ مِنْ رَبِّكُمْ  
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ  
فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ  
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلِمَاتِ

(1) Bāyan dogon bayāni a kan tauhīdin Allah, da kōrewar shubhōhin Yahūdu da Nasāra a cikin addini, domin sai zūciya ta yarda da kadaita Allah sa'an nan za tā ji karfin riƙo da Karfin ɗauka ga hukunce-hukuncen da Allah Yake aza mata. To, yā kōma ne ga abin karantawar sūrar na tsaron dūkiya, ya rufe ta da shi. Ya yi magana a kan mas'alar 'Kalāla', watau mutum ya mutu bai bar rēshensa ba, ko wani asali sai fukafukai kawai, watau 'yan'uwa, maza ko mātā waɗanda ba li'ummai ba. Magana a kan li'ummai kuwa tā gabāta a farkon sūra. Ana gabātar da shaḳīki a kan li'abi, kuma ana gabātar da na kusa a kan na nesa, mafi kusantar zumunta. Ana fiyasin bai wa 'ya'ya mata biyu, biyu daga uku na dukiya a kan 'yan'uwa mātā, domin sū ba a ce fiye da biyu ba. 'Diyar tsatso tā fi 'yar'uwa karfin zumunta, kuma tā fi kusanci.

fatawa a cikin 'Kalāla', idan mutum ya halaka, ba shi da rēshe kuma yana da 'yar'uwa, to, tana da rabin abin da ya bari, kuma shi yana gādon ta, idan wani rēshe bai kasance ba a gare ta. Sa'an nan idan ('yan'uwa mātā) suka kasance biyu, to, suna da kashi biyu daga kashi uku dīn abin da ya bari. Kuma idan sun kasance, 'yan'uwa, maza da mātā, to, namiji yana da misālin rabon mātā biyu. Allah Yana bayyanawa a gare ku, dōmin kada ku ɓace. Kuma Allah ne, Masani ga dukan kōme.

إِنْ أَمْرُكُمْ أَهْلَكَ لَيْسَ لَهُ، وَلِدٌ لَهُ، وَأُخْتٌ فَلَهَا  
نِصْفُ مَا تَرَكَ، وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا  
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا أَثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ  
وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ  
حِظِّ الْأُنثِيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا  
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾



Tana karantar da cikāwar alkawurra da abin da ya rātaya da su wajen rarrabēwa a tsakānin halat da haram, da kyautata akīda da aiki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Yā kū waɓanda suka yi īmāni! Ku cika alkawurra. An halatta muku dabbobin jin dāfī, fāce abin da ake karantāwa a kanku, bā kunā māsū halattar da farauta ba alhāli kuwa kunā māsū harama. Lalle ne, Allah Yanā hukunta abin da Yake nufi.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ؕ أُحِلَّتْ  
لَكُمْ بَيْعَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُبَيِّنُ عَلَيْكُمْ عَدِىْحَى  
الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١٧٦﴾



2. Yā kū waḍanda suka yi ʾīmāni! Kada ku halattar da ayyukan ibādar Allah game da hajji, kuma da Watā Mai alfarma, kuma da ha-daya, kuma da rātayar rakumar hadaya, kuma da māsu nufin Dāki Mai alfarma, sunā neman falala daga Ubangijinsu da yarda. Kuma idan kun kwance harama, to, ku yi farauta. Kuma kada kiyayya da wasu mutāne ta ḍauke ku, dōmin sun kange ku daga Masallāci Mai alfarma, ga ku yi zālunci. Kuma ku taimaki junā a kan aikin kwarai da taḥawa. Kuma kada ku taimaki jūna a kan zunubi da zālunci, kuma ku bi Allah da taḥawa. Lalle ne Allah Mai tsananin ukūba ne.

3. An haramta muku mūshe da jini da nāman alade da abin da aka ambaci sūnan wanin Allah a gare shi, da mākarariya da jēfaffiya da mai gangarōwa da sōkakkiya, da abin da māsu dāgi suka ci, fāce abin da kuka yanka, da abin da aka yanka a kan gunki (shī ma an haramta). Kuma kada ku yi rabo da kibau na cāca, wannan fāsifanci ne. A yau waḍanda suka kāfirta sun yanke kauna daga addininku. Sa-bōda haka kada ku ji tsōronsu, kuma ku ji tsōroNa. A yau Nā kammalā muku addininku, kuma Nā cika ni'imaTa a kanku, kuma Nā yarda da Musulunci ya zama addini a gare ku. To, wanda aka sanyā wa lalūra a cikin yunwa mai tsanani, bā yana mai karkata zuwa ga wani zunubi ba, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin Kai.

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْلُوا سَعَتِ اللَّهِ  
وَلَا الشَّهَرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَئِدَ  
وَلَا ءَامِينَ آلِيَتِ الْحَرَامِ يَنْفَعُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ  
وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ  
شَتَانُ قَوْمٍ أَن صَدَدُوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ  
الْحَرَامِ أَن تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ  
وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ  
اللَّهَ سَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

حَرَمْتُ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا  
أَهْلَ لِعَنِ اللَّهِ بِهِ ۗ وَالْمُنْخَفِقَةَ وَالْمُوقْوَذَةَ  
وَالْمُتَرَدِّدَةَ وَالنَّطِيحَةَ وَمَا أَكَلَ السَّعِىءُ إِلَّا مَا  
ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَن تَسْنُقُوا  
بِالْأَزْنَمِ ذَلِكُمْ فَسُقُ الْيَوْمِ بَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا  
مِن دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ  
أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي  
وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي  
مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ  
رَّحِيمٌ ﴿٣﴾

4. Suna tambayar ka cewa mēne ne aka halatta musu? Ka ce: “An halatta muku abūbuwa māsu dādī, da abin da kuka sanar (farauta) daga māsu yin miki, kunā māsu sakinsu daga hannuwanku, kunā sanar da su daga abin da Allah Ya sanar da ku. To, ku ci daga abin da suka kama sabōda ku, kuma ku ambaci sūnan Allah a kansa, kuma ku bi Allah da taƙawa. Lalle ne Allah Mai gaugawar sakamako da yawa ne.

5. A yau an halatta muku abūbuwa māsu dādī, kuma abincin waƙanda aka bai wa Littāfi<sup>(1)</sup> halal ne a gare ku, kuma abincinku halal ne a gare su, da mātā māsu kāmūn kai daga mūminai da mātā 'yā'ya daga waƙanda aka bai wa Littāfi a gabāninku, idan kun je musu da sadā-kōkinsu, kuna māsu yin aure, ba masu yin zina ba, kuma bā māsu rikon abōkai ba. Kuma wanda ya kāfirta da īmāni, to, lalle ne aikinsa yā bāci, kuma shī, a cikin Lāhira, yanā daga māsu hasāra.

6. Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Idan kun tāshi<sup>(1)</sup> zuwa ga salla, to, ku wanke fuskōkinku da hannu-

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ  
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا  
عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكَنَّ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ  
اللَّهِ عَلَيْهِ وَانْقُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥﴾

أَيُّومٍ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا  
الْكِتَابَ حَلُّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلُّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ  
مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ  
مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ  
غَيْرِ مُسْفِحِينَ وَلَا مَتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ  
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي  
الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٥﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ

(1) Wātau Yahūdāwa da Kiristāwa.

(2) Abin da ake halatta salla da shi ruwa mai tsarki domin ɗauke hadasi Karami da alwala, da hadasi babba da wanka. Idan bābu ruwa a yi taimama da wuri na fuskar ƙasa wanda bai sāke ba da wata sana'ar mutum. Bauli da wadiyyi da gāyaɗi da rihi da shāfar jin dādī na namiji ga mace ko mace ga namiji, da shafar zakarin kansa, duka suna wajabtar da alwalla. Fitar maniyyi da haila suna wajabtar da wanka. Maziyyi na wajabtar da wanke dukkan zakari sa'an nan a yi alwalla. Yankan hannun ɓarāwo yā nuna iyaka inda ake shāfar farilla na taimama, da sunna, kamar yadda ake yin sauran ayyuka duka a kan Kiyāsinsu bisa ga wasu.

wanku zuwa ga magincirōri, kuma ku yi shāfa ga kānunku, kuma ku (wanke) kafāfunku zuwa idānun sāwu biyu. Kuma idan kun kasance māsu janaba, to, ku yi tsarki, kuma idan kun kasance majinyata, kō kuwa a kan tafiya, kō kuwa daya daga gare ku ya zo daga gāyadī, kō kuka yi shāfayyar junā da mātā, sa'an nan ba ku sāmi ruwa ba, to, ku yi nufin wuri<sup>(1)</sup> mai kyau, sa'an nan ku yi shāfa ga fuskōkinku da hannuwanku daga gare shi. Allah bā Ya nufi dōmin Ya sanya wani fungsi a kanku, kuma amma Yanā nufi dōmin Ya cika ni'imarSa a kan-ku, tsammāninku kunā gōdewa.

7. Kuma ku tuna ni'imar Allah a kanku, da alkawarinku wanda Ya ḍaure ku da shi, a lōkacin da kuka ce: "Mun ji kuma mun yi dā'a." Kuma ku bi Allah da taƙawa. Lalle ne Allah Masani ne ga abin da ke a cikin zukata.

8. Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Ku kasance māsu tsayin daka dōmin Allah, māsu shaida da ādalci. Kuma kada kiyayya da wasu mutāne ta ḍauke ku a kan bā zā ku yi ādalci ba. Ku yi ādalci. Shī ne mafī kusa ga taƙawa. Kuma ku bi Allah da taƙawa. Lalle Allah Masani ne ga abin da kuke aikatāwa.

9. Allah Yā yi wa'adi ga waḍanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai. Sunā da wata gā-fara da lāda mai girma.

فَاعْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ  
وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى  
الْكَعْبَيْنِ وَإِن كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَهَّرُوا وَإِن كُنْتُمْ  
مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ  
أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا  
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ  
وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ  
عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ  
وَلِيَتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ  
تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

وَأذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ  
الَّذِي وَافَقْتُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا  
وَأَتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

يَتَّيِبُهَا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا كَوْنًا قَوْمِينَ لِلَّهِ  
شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ  
شَنَاةَ قَوْمٍ عَلَىٰ وَلَا تَعْدِلُوا أَعْدِلُوا هُوَ  
أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ  
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
هُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

(1) Wātau ku yi taimama.

10. Kuma wafanda suka kāfirta, kuma suka faryatā, game da āyōyinMu, wafannan sū ne abōkan wuta.

11. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Ku tuna ni'imar Allah a kanku, a lōkacin da wasu mutāne suka yi niyyar su shimfida hannuwansu zuwa gare ku<sup>(1)</sup> sai Ya kange hannuwansu daga gare ku, kuma ku bi Allah da taƙawa. Kuma sai mūminai su dogara ga Allah kawai.

12. Kuma lalle Allah Yā riki alkawarin Banī Isrā'īla, kuma Muka ayyana wakilai gōma shā biyu<sup>(2)</sup> daga gare su kuma Allah Ya ce: “Lalle ne Nī, Inā tāre da ku, haƙīfa, idan kun tsayar da salla, kuma kun bāyar da zakka, kuma kun yi īmāni da manzanniNa, kuma kuka taimake su, kuma kuka bai wa Allah rance mai kyau, haƙīfa, Inā kankare laifukanku daga gare ku, kuma haƙīfa, Inā shigar da ku gidājen Aljanna (wafanda) kōramu sunā gudāna a ƙarƙashinsu, sa'an nan wanda ya kāfirta a bāyan wannan daga gare ku, to, lalle ne, yā bace daga tsakar hanya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ  
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ  
عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ  
أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا  
اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

﴿١٠﴾ وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ  
إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ  
الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ  
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ  
عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ  
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ  
بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ  
السَّبِيلِ ﴿١٢﴾

(1) Wannan kiyāyewa ya auku a wurāre da yawa tun Musulmi suna da rauni kuma kāfirai suna da ƙarfi, kuma suna son su kashe Musulmi da Musulunci. Allah Ya tsare su. Saboda haka yanzu da Musulmi suka yi ƙarfi da ƙarfin Allah, yā wajaba a kansu su gode wa Allah da taƙawa. Watau su riƙe alkawarin Allah, su yi abin da Ya aza musu gwargwadon hāli.

(2) An ayyana wakilai goma sha biyu daga ƙabilun Bani Isrā'īla goma sha biyu domin su ɗaukar musu alkawari daga wurin, kuma su tsare mutānensu ga ganin ba a sāba wa alkawarin ba. An gina addinin Bani Isrā'īla a kan ƙabilanci. Saboda haka addininsu bā ya fita daga dā'irsu.

13. To, sabōda warwarēwarsu ga alkawarinsu Muka la'ane su, kuma Muka sanya zukātansu kēkasassu, sunā karkatar da magana daga wurārenta, kuma suka manta da wani yanki daga abin da aka tunātar da su da shi, kuma bā zā ka gushe ba kana tsinkāyar yaudara daga gare su fāce kaḍan daga gare su. To, ka yāfe laifi daga gare su, kuma ka kau da kai. Lalle ne, Allah Yanā son māsu kyautatāwa.

14. Kuma daga waḍanda suka ce: “Lalle ne mū, Nasāra ne,” Mun riḱi alkawarinsu, sai suka manta da wani yanki daga abin da aka tunātar da su da shi, sai Muka shūshūta adāwa da kēta a tsakāninsu har ya zuwa ga Rānar Kiyāma. Kuma Allah zai bā su lābāri da abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

15. Yā Mutānen Littāfi! Lalle ne, ManzonMu yā jē muku, yanā bayyana muku abu mai yawa daga abin da kuka kasance kunā bōyēwa daga Littāfi, kuma yanā rangwame daga abu mai yawa. Haḱīka, wani haske da wani Littāfi mai bayyana nāwa yā je muku daga Allah.

16. Da shī, Allah Yanā shiryar da wanda ya bi yardarSa zuwa ga hanyōyin aminci, kuma Yanā fitar da su daga duffai zuwa ga haske da izninSa, kuma Yanā shiryar da su zuwa ga hanya madaidaiciya.

17. Lalle haḱīka, waḍanda suka ce: “Lalle Allah, Shī ne Masīhu ḍan Maryama”, sun kāfirta. Ka ce: “To, wane ne ke iya mallakar wani abu daga Allah, idan Yā nufi Ya

فِيمَا تَقْضِيهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَنَسِيَةً يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ. وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ. وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَأَصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِيءُ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ. فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾

يَبْأَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ. قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ. وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ

halakar da Masīhu dan Maryama da uwarsa da wanda yake a cikin ƙasa gabā daya?" Kuma Allah ne da mallakar sammai da ƙasa da abin da ke a tsakāninsu, Yanā halitta abin da Yake so. Kuma Allah, a kan dukkan kōme, Mai ikon yi ne.

18. Kuma Yahūdu da Nasāra sun ce: "Mū ne dīyan Allah, kuma masōyanSa." Ka ce: "To, don me Yake yi muku azāba da zunubanku? Ā'a kū mutāne ne daga wadanda Ya halitta, Yanā gāfar-tāwa ga wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so. Kuma Allah ne da mulkin sammai da ƙasa da abin da ke tsakāninsu, kuma zuwa gare Shi makomā take."

19. Yā Mutānen Littāfi! Lalle ManzonMu yā jē muku yanā bayyana muku, a kan lōkacin fatara daga manzanni, dōmin kada ku ce: "Wani mai bāyar da bushāra bai zo mana ba, kuma haka wani mai gargadi bai zo ba." To, haƙiƙa, mai bāyar da bushāra da mai gargadi sun jē muku. Kuma Allah ne, a kan dukkan kōme, Mai ikon yi.

20. Kuma a lōkacin da Mūsa ya ce wa mutānensa: "Yā ku mutānena! Ku tuna ni'imar Allah a kanku; dōmin Yā sanya annabāwa a cikinku, kuma Yā sanya ku sarā-kuna, kuma Yā bā ku abin da bai bai wa kōwa ba daga tālikai.

21. "Yā mutānena! Ku shiga ƙasar nan, abar tsarkakēwa, wadda Allah Ya rubūta sabōda ku, kuma kada ku kōma da bāya, har ku jūya kunā māsū hasāra."

أَتَتْ مَرْيَمَ وَأَمَّتْهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ  
جَمِيعًا وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ  
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصْرَانِيُّ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ  
وَأَحِبُّوهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ  
بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرْ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ  
يَشَاءُ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ  
عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ  
وَلَا نَذِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ  
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَنْقُورِ ادْكُرُوا نِعْمَةَ  
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ  
مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

يَنْقُورِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ  
لَكُمْ وَلَا تَرْدُوا عَلَى آذَانِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾

22. Suka ce: “Ya Mūsā! Lalle ne, a cikinta akwai wasu mutāne māsu ƙarfi, kuma lalle ne bā zā mu shige ta ba sai sun fice daga gare ta, to, idan sun fice daga gare ta, to, lalle ne mū, māsu shiga ne.”

23. Wasu maza biyu<sup>(1)</sup> daga wa-  
danda suke tsōron Allah, Allah Yā  
yi ni'ima a kansu, suka ce: “Ku  
shiga gare su, daga ƙōfar, dōmin  
idan kuka shige shi, to, lalle ne kū,  
māsu rinjāya ne, kuma ga Allah sai  
ku dogara idan kun kasance  
mūminai.”

24. Suka ce: “Ya Mūsā! Lalle ne  
mū, bā zā mu shige ta ba har abada  
matuƙar sun dawwama a cikinta,  
sai ka tafi kai da Ubangijinka dō-  
min ku yi yāƙi. Lalle ne mū, munā a  
nan zaune.”

25. Ya ce: “Yā Ubangijina! Lal-  
le ne nī, bā ni mallakar ƙōwa fāce  
kaina da ɗan'uwāna, sai Ka rarrabe  
a tsakāninmu da tsakānin mutāne  
fāsikai.”

26. (Allah) Ya ce: “To, lalle ne  
ita abar haramtāwa ce a gare su,  
shēkara arba'in, sunā yin ɗimuwa a

قَالُوا يَمْوَسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَن  
نَدْخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا  
مِنْهَا فَإِنَّا نَدْخُلُون ۝١٢٢

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْعَمَ اللَّهُ  
عَلَيْهِمَا أَدْخَلُوا عَلَيْهِمُ الْأَبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ  
فَأِنَّكُمْ غَيْرُونَ<sup>١</sup> وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا  
إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝١٢٣

قَالُوا يَمْوَسَىٰ إِنَّآ لَن نَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا  
فَأَذْهَبَ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَتِلَا إِنَّا هُنَا  
فَتَعِدُونَ ۝١٢٤

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ  
بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ۝١٢٥

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً  
يَتَيَهُونَ فِي الْأَرْضِ<sup>٢</sup> فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ

(1) Maza biyu su ne Yūsha'u da Kālib daga Nuƙabā'u, watau wakilai goma sha biyu waɗanda Annabi Mūsā ya aike su domin su yiwo binciken hālāyen mutanen da suke zaune a cikin Ƙudus. Yadda ya fāru shi ne, bāyan da Allah Ya halaka Fir'auna sai Bani Isrā'īla suka koma Masar, daga nan sai Allah Ya rubuta musu cewa su tashi, su koma Ariha'a a cikin ƙasar Sham alhāli mazaunanta kuwa Kan'aniyyawa ne. Sai Mūsā ya gaya musu cewa, ga ƙasar da Allah Ya bā su, su fitar da waɗanda ke a ciki su zauna. Mūsā ya aika da mutum goma sha biyu domin su yiwo leƙen asiri su zo masa da lābāri, kada su gaya wa mutāne abin da suka gani domin kada su firgita. Bayan da suka kōmo, sai suka warware alkawarin: sai mutum biyu daga cikinsu, Yusha'u da Kālib.

cikin kasa. <sup>(1)</sup> Sabōda haka kada ka yi baƙin ciki a kan mutāne fāsikai.”

27. Kuma karantā musu <sup>(2)</sup> lābā-rin dīya biyu <sup>(3)</sup> na Ādamu, da gas-kiya, a lōkacin da suka bāyar da baiko, sai aka karɓa daga ɗayansu kuma ba a karɓa daga ɗayan ba, ya ce: “Lalle ne, zan kashe ka.” (Dayan kuma) ya ce: “Abin sani dai, Allah Yana karɓā daga māsu tafawa ne.”

28. “Lalle ne, idan ka shimfiɗa hannunka zuwa gare ni dōmin ka kashe ni, ban zama mai shimfiɗa hannuna zuwa gare ka ba dōmin in kashe ka. Lalle ne nī, inā tsōron Allah Ubangijin tālikai.

29. “Lalle ne nī, inā nufin ka kōma da zunubina game da zunubinka, har ka kasance daga abōkan wuta. Kuma wannan shi ne saka-makon azzālumai.”

30. Sai ransa ya kawātar masa kashēwar ɗan'uwansa, sai kuwa ya kashe shi, sa'an nan ya wayi gari daga māsu hasāra.

الْفٰسِقِيْنَ ﴿٦٦﴾

﴿٦٦﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِي آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبِلُ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا تَتَّبِعُ اللَّهَ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

لِيَنْبَسُطَ إِلَيْكَ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطِ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْشُرَ آبَائِي وَإِنَّكَ فَتَكُونُ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

فَطَوَعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٧٠﴾

(1) Wannan shi ne sakamakon sãbãwar alkawari, da aka ce wa magewaya kada su fadĩ abin da suka gani, saboda da aƙibar abin, kusan duka sai da suka mutu a cikin halin ɗimwar.

(2) Kuraishawa ko kuwa al'ummarka.

(3) 'Diyan Ādamu biyu, Kãbĩla da Hãbĩla. Asalin maganar kamar yadda aka ruwaito, mātār Ādamu, Hauwa'ũ, tana haifuwar namiji da mace a kowane ciki, wajen aure sai a shirɓata dōmin bãbu wasu mutãne sai su. Sai Kabĩla ya ƙi yarda a bai wa Hãbĩla 'yar'uwarsa, har Ādam ya sanya su yin baiko da abin sana'arsu. Kãbĩla manōmi ne, ya bāyar da mũnãna daga kãyan nōmansa, shi kuma Hãbĩla ya bāyar da rãgo mai kyau dōmin sana'arsa kiwo ne. Sai wuta ta sauko ta ɗauki rãgon Hãbĩla, alãmar karɓa. Wannan kuwa ya ɗauki Kãbĩla ga tunãnin kashe shi. Laifi guda yana sabbaba wasa laifuka māsu yawa.



31. Sai Allah Ya aiki wani hankāka, yanā tōno a cikin fasa dōmin ya nūna masa yadda zai turbude gāwar ḍan'uwansa. Ya ce: “Kaitōna! Nā kāsa in kasance kamar wannan hankāka dōmin in turbude gāwar ḍan'uwana?” Sai ya wāyi gari daga māsu nadāmā.

32. Daga sababin wannan,<sup>(1)</sup> Muka rubūta a kan Banī Isrā'īla cēwa, lalle ne wanda ya kashe rai bā da wani rai ba, ko barna a cikin fasa, to kamar yā kashe mutāne duka ne, kuma wanda ya rāya rai, to, kamar yā rāyar da mutāne ne gabā ḍaya. Kuma lalle ne, haḳīka, ManzanninMu sun jē musu da hujjōji bayyanannu, sa'an nan kuma lalle ne, māsu yawa daga gare su, a bāyan wannan, haḳīka, māsu barna ne a cikin fasa.

33. Abin sani kawai, saka-makon<sup>(2)</sup> waḍanda suke yākin Allah da ManzōnSa, kuma sunā aiki a cikin fasa dōmin barna, a kashe su, ko kuwa a kēre su, kō kuwa a kakkātse hannuwansu da kafā-funsu daga sābāni, kō kuwa a kōre su daga fasa. Wannan gare su wulakanci ne a cikin rāyuwar dūniya, kuma a Lāhira sunā da wata azāba mai girma.

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِرَبِيهِ.  
كَيْفَ يُؤَرِي سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُؤَلِّقُ  
أَعْرَجْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُؤَرَى  
سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ  
مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ  
فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا  
فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ  
جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ  
بَعَدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ  
وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا  
أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ  
وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ  
ذَلِكَ لَهُمْ جِزْيٌ فِي الدُّنْيَا  
وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

(1) Aikata karamin laifi yana sabbaba babban laifi har barna mai yawa ta wātsu a cikin fasa.

(2) Muhārib shi ne ḍan fashi mai tare hanya da makamai. Ana yi masa ḍayan abin da aka ga yā ḍāce da shi. Wanda aka yi wa “Salbu” sai kuma a kashe shi. Amfanin Salbu shi ne a gan shi, domin hankalin mutāne ya natsu. Korewa yanzu sai ta koma ga ḍauri har ya mutu ko ya tūba.

34. Fāce fa waƙanda suka tūba tun a gabānin ku sāmi ũko a kansu, to, ku sani cēwa lalle ne, Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

35. Yā ku waƙanda suka yi ĩmāni! Ku bi Allah da taƙawa, kuma ku nēmi tsari zuwa gare Shi, kuma ku yi jihādi<sup>(1)</sup> a cikin hanyarSa, tsammāninku, za ku ci nasara.

36. Lalle ne waƙanda suka kāfir-ta, lalle dā sunā da abin da ke a cikin kasa gabā daya da misālinsa tāre da shi, dōmin su yi fansa da shi daga azābar Rānar Kiyāma, bā a karbar-sa daga gare su, kuma sunā da azāba mai raƙaƙi.

37. Sunā nufin su fita ne daga wuta, kuma ba su zama māsu fita daga gare ta ba, kuma sunā da azāba zaunanniya.

38. Kuma ɓarāwo da ɓarauniya sai ku yanke hannuwansu, bisa sakamako ga abin da suka tsirfanta, a kan azāba daga Allah. Kuma Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

39. To, wanda ya tūba a bāyan zāluncinsa, kuma ya gyāra (halin-sa), to, lalle ne Allah Yanā karɓar tūbarsa. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ  
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

يَتَّيِبُهَا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَأَبْتَغُوا  
إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ  
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَأُولَئِكَ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ  
جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْقَدُوهُ مِنْ عَذَابِ  
يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابٌ  
أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ  
بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٧﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً  
بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ  
يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

(1) Wasīla ita ce dukkan aikin ibāda wanda zai kusantar da mutum zuwa ga Ubangijinsa, amma da sharaɗin an gina shi a kan taƙawa. Kuma taƙawa ita ce bin Allah kamar yadda Ya yi umurni a bi Shi, ta hanyar manzonSa kawai. Jihādi yana cikin taƙawa amma Yā kōma ambatonsa ne domin muhimmancinsa. Shi kuma iri biyu ne: ƙarami, watau yākin abokan gābā na bayyane, da babba, shi ne yākin abokan gābā na boye, watau rai da Shaidan. Wanda maƙiyinsa na bayyane ya kashe shi yā mutu Shahīdi, wanda maƙiyinsa na boye ya kashe shi ya mutu fāsiki ko kāfiri watau shaƙiyyi.

40. Shin, ba ka sani ba cēwa lalle ne, Allah Shi ne da mulkin sammai da fasa, Yanā azābtar da wanda Yake so, kuma Yanā yin gāfara ga wanda yake so, kuma Allah, a dukkan kōme, Mai ikon yi ne?

41. Yā kai Manzo! Kada waɗanda suke tsēren gaugawa a cikin kāfirai su bāta maka rai, daga waɗanda suka ce: “Mun yi imāni” da bākunansu, alhāli zukatansu ba su yi imānin ba, kuma daga waɗanda suka tūba (watau Yahūdu) māsu yawan saurāre ga wasu mutāne na dabam waɗanda ba su jē maka ba, sunā karkatar da zance daga bāyan wurarensa, sunā cēwa: “Idan an bā ku wannan, to, ku karba, kuma idan ba a bā ku shī ba, to, ku yi sauna.” Kuma wanda Allah Ya yi nufin fitinarsa, to, bā zā ka mallaka masa kōme ba daga Allah. Waɗannan ne waɗanda Allah bai yi nufin Ya tsarkake zukātansu ba. Sunā da kunya a cikin dūniya, kuma sunā da wata azāba mai girma a cikin Lāhira.

42. Māsu yawan saurāre<sup>(1)</sup> ga farya ne, māsu yawan ci ga haram, to, idan sun zo maka, sai ka yi hukunci a tsakāninsu, kō ka bijira daga gare su. Kuma idan ka bijira daga gare su, to, bā zā su cūce ka da

لَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ  
وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

﴿٤١﴾ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ  
يُكَذِّبُونَ فِي الْكَفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا  
بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ  
هَادُوا وَاسْتَعْمَرُوا لِلْكَذِبِ  
سَمَّعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُواكَ بِمُحَرِّمَاتٍ  
الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ  
أُوتِينَا هَذَا فَخَذُّوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتُوهُ فَاَحْذَرُوا  
وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ  
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ  
يُطَهِّرْ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حِزْبٌ وَلَهُمْ  
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

سَمَّعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ  
فَإِنْ جَاءُوكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ  
وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَكَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا

(1) An bai wa Annabi zaɓi da ya yi hukunci ko kada ya yi, a tsakānin kāfirai biyu, idan sun yarda da hukuncinsa. Wannan dāmā tana aiki a kotunan Musulmi ga abin da ya shafi haƙƙoƙi kawai, amma ga 'jara'im' a ƙasar Musulmi tilas sai a bi shari'ar Musulunci domin tsaron aminci, sai dai kāfiri yana iya shan giyarsa, ga misāli a boye, banda a cikin jama'a. Haka kuma laifuka na al'adunsu kuma Musulmi bā zā su taɓa masu su ba, sai su yi hukuncinsu a tsakāninsu.

kōme ba, kuma idan ka yi hukunci, to, sai ka hukunta a tsakāninsu da ādalci. Lalle ne, Allah Yanā son māsu ādalci.

43. Kuma yāya suke gabātar da kai ga hukunci, alhāli a wurinsu akwai Attaura, a cikinta akwai hukuncin Allah, sa'an nan kuma sunā karkacēwa a bāyan wannan? Waɗannan bā mūminai ba ne!

44. Lalle ne Mū, Mun saukar da Attaura, a cikinta akwai shiriya da haske, annabāwa waɗanda suke sun sallamā, sunā yin hukunci da ita ga waɗanda suka tūba (Yahūdu), da mālaman tarbiyya, da manyan malamai ga abin da aka nēme su da su tsare daga Littāfin Allah, kuma sun kasance, a kansa, māsu bā da shai-da. To, kada ku ji tsōron mutāne, kuma ku ji tsōroNa, kuma kada ku sayi 'yan kuɗi kaɗan da āyoyiNa. Wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah Ya saukar, to, waɗannan sū ne kāfirai.

45. Kuma Mun rubūta a kansu, a cikinta cēwa, lalle (anā kashe) rai sabōda rai, kuma (anā dēbe) idō sabōda idō, kuma (ana katse) hanci sabōda hanci, kuma kunne sabōda kunne, kuma haƙōri sabōda haƙōri, kuma a raunuka a yi sakayya. To, wanda ya yi sadaka da shī, to, shi kaffāra ce a gare shi. Kuma wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah Ya saukar, to, waɗannan sū ne azzālumai.

46. Kuma Muka biyar a kan gurābansu da Īsa ɗan Maryama,

وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَيْفَ يُحْكِمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ  
اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ

وَمَا أَوْلِيَّتِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يُحْكَمُ بِهَا

الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ هَادُوا

وَالرَّبِّيْنُونَ وَالْأَحْبَارِ مَا اسْتَحْفِظُوا

مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا

تَخْشَوْنَ التَّكَاسَ وَأَخْشَوْنَ وَلَا تَشْتَرُوا

بِعَائِقِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكُتِبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ

وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ

وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ

قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ

لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ

هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَفَيْنَا عَلَى آثَرِهِمْ بَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ

yānā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Attaura, kuma Muka bā shi Injīla, a cikinsa akwai shiriya da haske, yanā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Attaura, kuma shi shiriya ne da wa'azi ga māsu tafawa.

47. Kuma sai mutānen Injīla su yi hukunci da abin da Allah ya saukar a cikinta. Kuma wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah ya saukar, to, waɗannan sū ne fāsikai.

48. Kuma Mun saukar da Littāfi zuwa gare ka da gaskiya, yanā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Littāfi (Taurata da Injīla), kuma mai halartāwa a kansa. Sai ka yi hukunci a tsakāninsu da abin da Allah Ya saukar, kuma kada ka bibiyi son zūciyōyinsu daga abin da ya zo maka daga gaskiya<sup>(1)</sup>. Ga kōwanne daga gare ku Mun sanya shari'a da hanya (ta bin ta). Kuma dā Allah Yā so, dā Yā sanya ku al'umma guda, kuma amma dōmin Ya jarraba ku a cikin abin da Ya bā ku. Sai ku yi tsere ga ayyukan alhēri. Zuwa ga Allah makōmarku take gabā daya. Sa'an nan Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā sābāwa a cikinsa.

49. Kuma ka yi hukunci a tsakāninsu da abin da Allah Ya saukar, kuma kada ka bibiyi son zūciyōyinsu, kuma ka yi saunar su fitine

يَدَيْهِ مِنَ التَّورَةِ وَءَاتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى  
وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّورَةِ وَهُدًى  
وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾

وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ  
يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ  
هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٤٧﴾

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ  
يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم  
بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ عَمَّا  
جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً  
وَمِنْهَا جَاءَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً  
وَلٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَاءِ آتٰنِكُمْ فَاسْتَبِقُوا  
الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا  
فِي نَارٍ كُنتُمْ فِيهِ تَخٰلِفُونَ ﴿٤٨﴾

وَأَن أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ  
وَاحْذَرُهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ

(1) Allah. Kuma Mun bai wa kowa shari'ō'insa da dōkōkinsa, sa'an nan kuma da hanyar da ake bi wajen zartar da shari'ar.

ka daga sāshen abin da Allah Ya saukar zuwa gare ka. To, idan sun jūya bāya, to, ka sani cēwa, kawai Allah yana nufin Ya sāme su da masīfa ne sabōda sāshen zunubansu. Kuma lalle ne, māsu yawa daga mutāne, haḳīka, fāsikai ne.

50. Shin, hukuncin Jāhiliyya<sup>(1)</sup> suke nēma? Kuma wane ne mafi kyau ga hukunci daga Allah sabōda mutāne waḍanda suke yin yaḳīni (tabbataccen īmāni)?

51. Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Kada ku riki Yahūdu da Nasāra majibinta. Sāshensu majibinci ne ga sāshe. Kuma wanda ya jibince su daga gare ku, to, lalle ne shī, yanā daga gare su. Lalle Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

52. Sai ka ga waḍanda a cikin zukatansu akwai cūta, sunā tsēren gaugawa a cikinsu, sunā cēwa: “Munā tsōron kada wata masīfa ta sāme mu.” To, akwai tsammānin Allah Ya zo da būḍi, kō kuwa wani umurni daga wurinSa, har su wāyi gari a kan abin da suka ḅōye a cikin zukatansu, sunā māsu nadāmā.

53. Kuma waḍanda suka yi īmāni sunā cēwa: “Shin, waḍannan ne waḍanda suka yi rantsuwa da Allah iyākar rantsuwōyinsu, cēwa sū, lalle sunā tāre da kū?” Ayyukansu sun ḅāci, sabōda haka suka wāyi gari sunā māsu hasāra.

إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمَ أَنهَارِيدُ اللهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بَعْضُ  
ذُنُوبِهِمْ وَإِنْ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْعُونَ وَمِنْ أَحْسَنُ مِّنَ اللهِ  
حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى  
أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَإِنَّهُ  
مِنَهُمْ إِنَّ اللهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يُسْرِعُونَ فِيهِمْ  
يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللهُ أَنْ يَأْتِيَ  
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرُوا  
فِي أَنفُسِهِمْ نَدِيمِينَ ﴿٥٢﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ  
جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَعَنَكُمْ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ  
فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

(1) Hukuncin Jahiliyya shi ne wanda ake ginawa a kan son rai da al'āda da kuma ra'ayin azzalumai, ba ya da wani asali daga wani littafi na Allah.

54. Yā kū wadanda suka yi imāni! Wanda ya yi ridda daga gare ku daga addininsa, to, Allah zai zo da wasu mutāne, Yanā son su kuma sunā son Sa, māsu tawālu'i a kan mūminai, māsu izza a kan kāfirai. Sunā yin jihādi a cikin hanyar Allah, kuma bā su tsōron zargin wani mai zargi. Waccan falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so. Kuma Allah Mayalwaci ne, Mai ilmi.

55. Abin sani kawai, majibincinku Allah ne da ManzonSa, da wadanda suka yi imāni, wadanda suke sunā tsayar da salla, kuma sunā bāyar da zakka kuma sunā rukū'i.

56. Kuma wanda ya jibinci Allah da ManzonSa da wadanda suka yi imāni, to, kungiyar Allah sū ne māsu rinjāya.

57. Yā ku wadanda suka yi imāni! Kada ku riƙi wadanda suka riƙi addininku bisa izgili da wāsa, daga wadanda aka bai wa Littāfi daga gabāninku da kāfirai, masōya. Kuma ku bi Allah da taƙawa idan kun kasance mūminai.

58. Kuma idan kuka yi kira zuwa ga salla, sai su riƙe ta bisa izgili da wāsa. Wannan dōmin lalle ne sū, mutāne ne (wadanda) bā su hankalta.

59. Ka ce: "Ya Mutānen Littāfi! Shin, kunā ganin wani laifi daga gare mu? Faƙe dai dōmin mun yi imāni da Allah da abin da aka saukar zuwa gare mu da abin da aka

يَتَّيْمِنُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْ رِبْدِكُمْ عَنْ دِينِهِمْ فَسَوْفَ  
يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ  
أَعَزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا  
يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ  
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

إِنَّمَا أَوْلِيَاؤُكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ  
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حَرْبَ اللَّهِ  
هُمُ الْعَالَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَتَّيْمِنُ الَّذِينَ آمَنُوا لَّا نَتَّخِذُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُرُوجًا  
وَلِعِبَاءً مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَافِرَ  
أَوْلِيَآءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُرُوجًا وَلِعِبَادِ ذَلِكَ  
بِأَنفُسِهِمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

قُلْ يَتَّهَلُّوا بِالْكِتَابِ هَلْ تَتَّقُونَ وَمَا آتَاكُمْ بِاللَّهِ  
وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِ وَأَنْ أَكْثَرُكُمْ فَسِيقُونَ ﴿٥٩﴾

saukar daga gabāni, kuma dōmin mafi yawanku fāsikai ne.”

60. Ka ce: “Shin, in gaya muku mafi sharri daga wannan, dōmin sakamako<sup>(1)</sup> daga wurin Allah? Wanda Allah Ya la'ane shi kuma Ya yi fushi da shi, kuma Ya sanya daga gare su birai da aladai, kuma ya bauta wa Dāgūta. Wadannan ne mafiya sharrin wuri, kuma mafiya bata daga tsakar hanya.”

61. Kuma idan sun zo muku sai su ce: “Mun yi imāni.” Alhāli kuwa haḳīka, sun shigo da kāfirci, kuma sū lalle ne, sun fita da shi, kuma Allah ne Mafi sani ga abin da suka kasance sunā bōyēwa.

62. Kuma kana ganin māsu yawa daga gare su, sunā tsēren gaugawa a cikin zunubi da zālunci da cinsu ga haram. Haḳīka, tir da abin da suka kasance sunā aika-tāwa.

63. Don me Malamam Tar-biyya<sup>(2)</sup> da manyan malamai (na Yahūdu) ba su hanā su daga faɗar-su ga zunubi da cinsu ga haram ba? Haḳīka, tir daga abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

64. Kuma Yahūdu suka ce: “Hannun Allah abin yi wa kuḳumi ne<sup>(3)</sup>.” An sanya hannuwansu a

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِمَّنْ ذَلِكُمْ مَثُوبَةٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ لَعْنِهِ  
اللَّهُ وَغَضَبِ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ  
وَعَبَدَ الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ  
السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ وَقُلُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ  
قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

وَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسِرُّونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ  
وَكَفِهِمُ السُّحْتَ لِيَلْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

لَوْلَا نَهَاهُمُ الرَّبِّيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمْ  
الْإِثْمَ وَكَفِهِمُ السُّحْتَ لَيَلْسَ مَا كَانُوا  
يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَعْلُولَةٌ غَلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلِعْنُوا

(1) Kunā son in gaya muku ba dōmin ku bā ni wani sakamako ba, sai dōmin Allah Ya sākā mini. Mutānen da aka jūyar suka kōma birai da aladai kuma suka bauta wa wanin Allah, su ne mafi sharrin mutāne.

(2) Don me malamansu bā su yin wa'azi ga jāhilansu? Tir da rashin wa'azi!

(3) Suna nufin wai Allah marowaci ne.



cikin kuƙumi! Kuma an la'ane su sabōda abin da suka faɗa. Ā'a, hannuwanSa biyu shimfiɗaɗɗu ne, Yanā ciyarwa yadda Yake so. Kuma lalle ne abin da aka saukar zuwa gare ka yanā kāra wa māsu yawa daga gare su, girman kai da kāfirici. Kuma Mun jēfa a tsakāninsu, Kiyayya da kēta, zuwa Rānar Kiyāma, kō da yaushe suka hūra wata wuta dōmin yāki, sai Allah Ya bice ta. Sunā aiki a cikin ƙasa dōmin ɓarna, alhāli kuwa Allah bā Ya son māsu fasādi.

65. Kuma dā dai lalle Mutānen Littāfi sun yi īmāni, kuma sun yi taƙawa, haƙiƙa, dā Mun kankare miyāgun ayyukansu daga gare su, kuma dā Mun shigar da su gidājen Aljannar Ni'ima.

66. Kuma dā dai lalle sū, sun tsayar da Attaura da Injīla da abin da aka saukar zuwa gare su daga Ubangijinsu, haƙiƙa, dā sun ci daga bisansu da kuma daga ƙarƙashin ƙafāfunsu. Daga gare su akwai wata al'umma mai tsakaitāwa, kuma māsu yawa daga gare su, abin da suke aikatāwa yā mūnana.

67. Yā kai Manzo! Ka iyar da<sup>(1)</sup> abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka. Kuma idan ba ka aikata ba, to, ba ka iyar da manzancinSa ba ke nan. Kuma Allah Yanā tsare ka daga mutāne. Lalle ne, Allah bā Ya shiryar da mutāne kāfirai.

بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُفِيقُ كَيْفَ يَشَاءُ  
وَلِيُرِيدَ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفِينًا  
وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ  
الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ  
وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ  
الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا  
لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَآدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ  
النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِمْ  
مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ  
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ  
سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

﴿٦٧﴾ يَأْتِيهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ  
وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ مَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ  
مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

(1) Wannan āya tā kāfirta dukan wanda ya ce kō ya yarda da cēwa Annabi yā bōye wani abu daga Allah, ko kuma yā kēbe wasu mutāne da wani abu daga manzancinsa daga Allah.

68. Ka ce: “Yā ku Mutānen Lit-tāfi! Ba ku zama a kan kōme ba, sai kun tsayar da Attaura da Injīla da abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku.” Kuma lalle ne, abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka, yanā fara wa māsu yawa daga gare su girman kai da kāfirci. To, kada ka yi baƙin ciki a kan mutāne kāfirai.

69. Lalle ne, waƙanda suka yi īmāni da waƙanda suka tūba (Ya-hūdu) da Karkatattu da Nasāra, wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya aikata aiki na ƙwarai, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su zamo sunā baƙin ciki ba.

70. Lalle ne haƙīka, Mun riki alkawarin Bani Isrā'īla, kuma Mun aiki manzanni zuwa gare su, ko da yausha wani manzo ya je musu da abin da rāyukansu bā su so, wani ɓangare sun ƙaryata, kuma wani ɓangare sunā kashēwa.

71. Kuma suka yi zaton cēwa wata fitina bā zā ta kasance ba, sai suka makanta, kuma suka kurunta, sa'an nan Allah Ya karɓi tuba a gare su, sa'an nan suka makanta kuma suka kurunta māsu yawa daga gare su, alhāli Allah Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

72. Lalle ne, haƙīka, waƙanda<sup>(1)</sup> suka ce: “Lalle ne Allah, Shī ne

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا  
التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ  
وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ  
طُعَيْنًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ  
وَالنَّصْرَىٰ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ  
صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَارْسَلْنَا  
إِلَيْهِمْ رُسُلًا كَلَّمْنَا بَأْسًا هُمْ رَسُولُ بَيْمَاتٍ تَهْوَىٰ  
أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

وَحَسِبُوا أَنَّ أَتَّكُونَ فِتْنَةً فَعَمُوا وَصَمُّوا  
تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرًا  
مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ

(1) Sū ne Ya'aƙūbiyya. Bāyan bayāni a kan aibōbin Yahūdu sai Ya shiga bayāni a kan aibōbin Nasāra.

Masīhu, dan Maryama,” sun kāfir-ta. Alhāli kuwa Masīhu yā ce: “Yā Banī Isrā'īla! Ku bauta wa Allah Ubangijina, kuma Ubangijinku.” Lalle ne shī, wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne, Allah Yā haram-ta masa Aljanna. Kuma bābu wasu mataimaka ga azzālumai.

73. Lalle ne, haḳīka, waḍanda suka ce: “Allah na ukun uku ne,” sun kāfir-ta, kuma babu wani abin bautāwa fāce Ubangiji Guda. Kuma idan ba su hanu daga abin da suke faḍa ba, haḳīka, wata azāba mai raḍaḍi tānā shāfar waḍanda suka kāfir-ta daga gare su.

74. Shin fā, bā su tūba zuwa ga Allah, kuma su nēmē Shi gāfara, alhāli kuwa Allah Mai gāfara ne, Mai jin fai?

75. Masīhu ḍan Maryama bai zama ba fāce Manzo ne kawai, haḳīka, manzanni sun shige daga gabāninsa, kuma uwarsa siddīkā<sup>(1)</sup> ce. Sun kasance sunā cin abinci. Ka dūba yadda Muke bayyana musu āyōyi. Sa'an nan kuma ka dūba yadda ake karkatar da su.

76. Ka ce: “Ashe, kunā bauta wa, baicin Allah, abin da ba ya mallakar wata cūta sabōda ku, kuma haka wani amfani<sup>(2)</sup>, alhāli kuwa Allah Shi ne Mai ji, Masani?”

الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۖ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي  
إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مِنْ  
إِشْرَاقِ اللَّهِ فَقَدَحَ حَرَمَ اللَّهِ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَا وَهُ  
الْقَارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٦﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ  
وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا  
يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ  
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ  
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٨﴾

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ  
مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَأَنَا  
يَاكُلَانِ الطَّعَامَ أَنْظُرْ كَيْفَ نَبِّئُ  
لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٩﴾

قُلْ اتَّبِعُونِ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ  
لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٨٠﴾

(1) Siddīk shi ne mai yawan gaskatāwar annabāwa, shi ne mafī ḍaukakar daraja a waliyyan Allah, kamar Abubakar Siddīk Sahābin Annabi.

(2) Idan bauta wa Īsā. Annabin Allah, ya zama kāfir-ci, bauta wa waliyyi yā zama hiyāka. Kuma idan Īsā bai mallaki kōme ba, to, waliyyi hiyāku.

77. Ka ce: “Yā kū Mutānen Lit-tāfi! Kada ku zurfafa a cikin addininku, abin da bā gaskiya ba, kuma kada ku bībiyi son zuciyōyin wadansu mutāne wadanda suka riga suka face a gabāni, kuma suka batar da wasu māsu yawa, kuma suka face daga tsakar hanya.”

78. An la'ani wadanda suka kāfirta daga Banī Isrā'īla a kan harshen Dāwūda da Īsā dan Maryama. Wannan kuwa sabōda sābāwar da suka yi ne, kuma sun kasance sunā ta'addi<sup>(1)</sup>.

79. Sun kasance bā su hana jūna daga abin ki, wanda suka aikata. Hakīka, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā mūnana.

80. Kana ganin māsu yawa daga gare su, sunā jībintar wadanda suka kāfirta. Hakīka, tir da abin da rāyukansu suka gabatar sabōda su, watau Allah Yā yi fushi da su, kuma a cikin azāba sū māsu dawwama ne.

81. Kuma dā sun kasance sunā ĩmāni da Allah da Annabi da abin da aka saukar zuwa gare shi, dā ba su riƙe su masōya ba. Kuma amma māsu yawa daga gare su, fāsikai ne.

82. Lalle ne kana sāmūn mafiya tsananin mutāne a adāwa ga wadanda suka yi ĩmāni, Yahūdu ne da wadanda suka yi shirki. Kuma lalle ne kanā sāmūn mafiya kusantarsu a sōyayya ga wadanda suka yi ĩmāni sū ne wadanda suka ce: “Lalle mū

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ  
غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ  
ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا  
عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ  
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ  
فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

كَرِهِي كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ  
الَّذِينَ كَفَرُوا لِبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ  
أَنْ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ  
هُمُ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ  
وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ  
كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

﴿٨٢﴾ لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا  
الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ  
أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا

(1) Ta'addi shī ne kētare iyāka da nufin zālunci.

ne Nasāra.” Wancan kuwa sabōda akwai Kissīsuna da ruhubānāwa<sup>(1)</sup> daga cikinsu. Kuma lalle ne sū, bā su yin girman kai.

83. Kuma idan suka ji abin da aka saukar zuwa ga Manzo, kanā ganin idanunsu sunā zubar da ha-wāye, sabōda abin da suka sani daga gaskiya, sunā cēwa: “Yā Ubangijinmu! Mun yi ĩmāni, sai ka rubūta mu tāre da māsū shaida.

84. “Kuma mēne ne yake gare mu, bā zā mu yi ĩmāni da Allah ba, da kuma abin da ya zo mana daga gaskiya, kuma munā gūrin Ubangi-jinmu Ya shigar da mu tāre da mutāne sālihai?”

85. Sabōda haka, Allah Yā sāka musu, dōmin abin da suka faḍa, da gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a farkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, kuma wannan ne sakamakon māsū kyauta-tāwa.

86. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata game da āyōyinMu, wadancan ne abōkan wuta.

87. Yā ku wadanda suka yi ĩmāni! Kada ku haramta abūbuwa māsū dāfi da Allah Ya halatta muku, kuma kada ku kētare haddi.

إِنَّا نَصْرِيْكَ ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ قٰتِلِيْنَ  
وَرُهْبٰنًا وَاَنْهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٨٣﴾

وَإِذْ اَسْمِعُوْا مَا اُنزِلَ اِلَى الرَّسُوْلِ رَئٰى اَعْيُنُهُمْ  
تَفِيْضُ مِنَ السَّمَاءِ مَعَهُمْ وَقَوَّامِنَ السَّمَاءِ يَقُوْلُوْنَ  
رَبَّنَا اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِيْنَ ﴿٨٤﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ  
وَنَطْمَعُ اَنْ يَدْخُلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٨٥﴾

فَاَنْبَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوْا جَنَّتٍ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا  
الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَاذٰلِكَ جَزَاؤُ  
الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٨٦﴾

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا اُولٰٓئِكَ  
اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿٨٧﴾

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَحْرَمُوْا طَيِّبٰتِ مَا اَحَلَّ  
اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوْا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ

(1) Kissīsi shī ne ĩmānin kiristāwa, ruhubānanci shī ne mutum ya tsabbace daga mutāne dōmin ibāda, kuma ba ya yin aure. Baruhubāne guda, ruhubānāwa jam'i.

Lalle ne, Allah bā Ya son māsu kētare haddi. <sup>(1)</sup>

88. Kuma ku ci daga abin da Allah Ya arzuta ku, halat mai daɗi, kuma ku bi Allah da taƙawa, Wanda yake kū, māsu imāni ne da Shi.

89. Allah bā Ya kāmā ku sabōda yāsassa <sup>(2)</sup> a cikin rantsuwōyinku, kuma amma Yanā kāmā ku da abin da kuka kuɗurta rantsuwōyi (a kansa). To, kaffārsa ita ce ciyar da miskini gōma daga matsakaicin abin da kuke ciyar da iyālanku, kō kuwa tufātar da su, kō kuwa 'yantāwar wuya. Sa'an nan wanda bai sāmu ba, sai azumin kwāna uku. Wannan ne kaffārar rantsuwōyinku, idan kun rantse. Kuma ku kiyāye rantsuwōyinku. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana muku āyoyinSa, tsammāninku kunā gōdēwa.

90. Yā kū waɗanda suka yi imāni! Abin sani kawai, giya da cāca da

الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَانْتَقُوا اللَّهَ

الَّذِي أَنشَأَ بِهِ مَوْثُوتَ ﴿٨٨﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ

يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَرْتُمْ بِهِ

إِطْعَامَ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا نَطَعْتُمْ

أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرَ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ

فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفْرَةٌ أَيْمَانِكُمْ

إِذَا حَلَفْتُمْ وَأَحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ

اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ

(1) Haramta abin da Allah Ya halatta kō kuwa halatta abin da Allah Ya haramta kāfirci ne, dōmin wanda ya kētare haddi da kansa, yā yi da'awar Ilāhiyya kō annabci, haka wanda ya bi shi a kan wannan abin, yā yi shirki da Allah, dōmin yā sāmi wani mai waɗansu dōkōki wanda bā Allah ba, kuma ya bi shi a kansu, ko kuwa ya bi wani mai da'awar annabci, bāyan Alkur'āni yā ce an rufe annabci daga Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Rantsuwa alƙawari ce da sunān Allah, cēwa mai rantsuwar zai aikata, ko kuwa bā zai aikata ba, kō kuwa a kan tabbatar wani abu a kan sifar da ya ambata, kō kuwa kōruwarsa daga wannan sifar. Wanda ya yi rantsuwa sa'an nan ya yi hinsu, to, sai ya yi kaffāra, kamar yadda aka ambata a cikin āyar. Sai fa idan ta zama yāsassar rantsuwa ce, wadda mutum ya yi a kan saninsa, sa'an nan sanin nan ya warware, sabōda bayyanan wani abu. Wasu sun ce ita ce rantsuwar da ake yi a cikin magana bā da nufi ba, kamar ā'a wallāhi, ko ĩ, wallāhi. Kuma akwai rantsuwar gamūsa a kan farya. Ita ma bābu kaffāra sabōda ita, sai tūba zuwa ga Allah da istigfāri, kuma tanā sanya tsiya.

rēfu da kiban kuri'a, <sup>(1)</sup> kazanta ne daga aikin Shaidan, sai ku nīsan̄ce shi, wa la'alla ku ci nasara.

91. Abin sani kawai, Shaidan yanā nufin ya aukar da adāwa da kēta a tsakāninku, a cikin giya da cāca, kuma ya kange ku daga ambaton Allah, kuma daga sallah. To, shin, ku māsu hanuwa ne?

92. Ku yi dā'a ga Allah, kuma ku yi dā'a ga Manzo, kuma ku kiyāye. To, idan kun jūya, to, ku sani abin da kawai yake kan ManzonMu, iyarwa bayyananniya.

93. Bābu laifi a kan wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, a cikin abin da suka ci, idan sun yi taƙawa kuma suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sa'an nan suka yi taƙawa kuma suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka yi taƙawa kuma suka kyautata. <sup>(2)</sup> Kuma Allah Yana son māsu kyautatāwa.

94. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Lalle ne, Allah zai jarraba ku da wani abu daga farauta, hannuwanku da māsunku sunā sām̄n sa, dōmin Allah Ya san wanda yake tsoron Sa a fake. To, wanda ya yi ta'addi a bāyan wannan, to, yanā da azāba mai raɗaɗi.

وَالَّذِينَ رَجَسُوا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿١١﴾

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَءَامَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَءَامَنُوا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِيَسْأَلُوْكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصِّدْقِ تَنَالَهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحِكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مِنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنْ أَعْدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٤﴾

(1) Yin cāca da shan giya da rēfu da kiban kuri'a, aikatar da su warware alkawari ne na hana cin dūkiyar mutāne da bād̄fili (ƙarya), da tsaron salla da Allah Ya yi umurni a tsare; watau rashin taƙawa ke nan.

(2) Yā yi takararin taƙawa sau uku ga wanda ya tūba da shan giya da cāca dōmin ya nūna nauyinsu. Wanda ya shā giya kō ya yi cāca, yā kēta haddin Allah da alƙarmar mutāne da darajar kansa. Sai yā yi taƙawa daga wadannan zai iya rabuwa da su. Tsare su yanā cikin cika alkawari a tsakānin mutum da Allah da kuma mutāne da ransa.

95. Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Kada ku kashe farauta alhāli kunā māsu harama<sup>(1)</sup>. Kuma wanda ya kashe shi daga gare ku, yanā mai ganganci, sai sakamako, misālin abin da ya kashe, daga dabbōbin ni'ima, ma'abuta ādalci biyu daga cikinku sunā yin hukunci da shi. Ya zama hadaya mai isa ga Ka'aba, ko kuwa kaffāra da abincin miskinai, ko kuwa a matsayinsa ya yi azumi, dōmin ya dandani masifar al'amarsa. Allah Yā yafe laifi daga abin da ya gabāta. Kuma wanda ya kōma, to, Allah zai yi azābar rāmuwa daga gare shi, kuma Allah Mabuwa'yi ne, ma'abūcin azābar rāmuwa.

96. An halatta muku farautar ruwa da abincinsa, dōmin jin dāḍi a gare ku, kuma dōmin matafiya. Kuma an haramta farautar tudu a kanku, matuƙar kun dawwama māsu harama. Kuma ku bi Allah da tafawa, Wanda yake zuwa gare Shi ne ake tāra ku.

97. Allah Ya sanya Ka'aba, Daki Tsararre, ma'aunin addini ga mutane, kuma Yā sanya Watā Mai alfarma da hadaya da rātayōyin hadaya, dōmin ku sani cēwa lalle Allah Yā san abin da yake a cikin

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ  
قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ  
يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ  
أَوْ كَفْرَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا  
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ  
فَيَنْقِمِ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿١٥﴾

أَجَلٌ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَّعًا لَكُمْ  
وَاللَّسْيَارَ وَحُرْمٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرْمًا  
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٦﴾

﴿١٥﴾ جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا  
لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلْبَيْدَ ذَلِكَ  
لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي

(1) Barin farauta a cikin Harami yanā a cikin cikāwa da alkawari. Wanda ya sāba, sai ya yi fansa da biyan misālin abin da ya kashe daga dabbōbin gida na jin dāḍi; watau a biya barēwa da akuya kō tunkiya. Amma kuma sai an sāmi mutum biyu ādalai sun hukunta abin da mutum zai bayar ḍin. Idan bā ya da dabbar, sai ya biya kīmartar da abinci, ya bai wa kōwane miskini ḍaya mudu guda. Idan bā ya iyāwa kuwa, sai ya yi azumi, kōwane mudu guda kwāna ḍaya, guntun mudu a biya shi da cikakken kwāna.



sammai da abin da yake a cikin ƙasa, kuma cēwa lalle Allah, ga dukkan kōme, Masani<sup>(1)</sup> ne.

98. Ku sani cēwa lalle Allah Mai tsananin ukūba ne, kuma lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

99. Bābu abin da yake a kan Manzo, sai iyarwa, kuma Allah Yanā sanin abin da kuke bayyana nāwa da abin da kuke bōyēwa.

100. Ka ce: “Mummūna da mai kyau bā su daidaita, kuma kō dā yawan mummūnan yā bā ka sha'awa. Sabōda haka ku bi Allah da tafawa, yā ma'abūta hankula ko la'alla zā ku ci nasara.”

101. Yā kū waƙanda suka yi imāni! Kada ku yi tambaya ga abūbuwa, idan an bayyana muku (hukuncinsu) su bāta muku rai. Kuma idan kuka yi tambaya a gare su a lōkacin<sup>(2)</sup> da ake saukar da Alkur'āni, zā a bayyana muku. Allah Yā yāfe laifi daga gare su, Allah Mai gāfara ne, Mai haƙuri.

102. Lalle ne wasu mutāne sun tambaye su daga gabāninku, sa'an nan kuma suka wāyi gari da su sunā kāfirai.

الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ

عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

مَاعَلَى الرَّسُولِ إِلَّا أَلْبَلَعُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَبْذُونَ

وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٩﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَيْرُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ

كَثْرَةُ الْخَيْرِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَتَأُولَى الْأَلْبَسِ

لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ ﴿٢٠﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ

إِنْ تُبَدِّلَكُمْ تَسْؤُكُمْ وَإِنْ نَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ

الْقُرْءَانَ تُبَدِّلْكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ

عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢١﴾

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا

بِهَا كَافِرِينَ ﴿٢٢﴾

(1) Dōmin ku san haka kuma ku himmatu ga tsare alkawurranSa.

(2) Wannan lōkacin yā nūna shi ɗai ne lōkacin saukar hukunci kōwane iri ne daga Allah. Wanda ya ce Annabi yā faɗa masa wani hukunci a kan wata mas'ala, bāyan waƙatinsa, tsira da aminci su tabbata a gare shi, to, bā zā a karɓar masa ba, dōmin yā sābā wa nassin Alkur'āni. Kuma mafarki bā ya zama hujja, balle a ɗauke shi hukunci wanda ake yin aiki da shi. Mafarkin annabāwa ko mafarkin da annabāwa suka tabbatar, shi ne gaskiya, saura kuma sai abin da ya bayyana, kuma bai sābā wa shari'a ba.

103. Kuma Allah bai sanya wata bahīra ba, kuma haka sā'iba, kuma haka wasīla, kuma haka hāmi, <sup>(1)</sup> amma waḍanda suka kāfirta, sū suke kirkira k̄arya ga Allah, kuma mafi yawansu bā su hankalta.

104. Kuma idan aka ce musu: “Ku zo zuwa ga abin da Allah Ya saukar, kuma zuwa ga Manzo,” sai su ce: “Mai isarmu shi ne abin da muka iske ubanninmu a kansa.” Shin, kuma kō dā ubanninsu sun kasance bā su sanin kōme, kuma bā su shiryuwa?

105. Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Ku lazimci <sup>(2)</sup> rāyukanku, wanda ya ḡace bā zai cūce ku ba idan kun shiryu, zuwa ga Allah makōmarku take gabā ḡaya. Sa'an nan Ya bā ku lābari ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

106. Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Shaidar <sup>(3)</sup> tsakāninku, idan

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ  
وَلَا حَامٍ وَلَا كِنٍّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ  
الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ  
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا  
أُولَٰئِكَ هُمُ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا  
وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْهِمْ أَنْفُسِكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ  
مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا  
فَإِنِّي نَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ

(1) Bahīra da sā'iba da wasīla da hāmi sūnāyen dabbōbi ne waḍanda ake bari dōmin tsāfi. Bukhāri yā ruwaito daga Sa'īd ḡan Musayyab ya ce: “Bahīra ita ce rākumar da ake hana nōnōnta dōmin aljannu, bābu mai tātsar ta daga mutāne. Sā'iba kuma sunā 'yanta ta dōmin gumāka, ba a ḡaukar kōme a kanta. Kuma wasīla ita ce rākuma budurwa wadda ta fāra haifuwar mace, a ciki na farko, sa'an nan kuma na biyu haka mace. Suna barin ta ga gumāka idan ta sādār da rākuma māta biyu bābu namiji a tsakāninsu. Hāmi kuwa shī ne katon rākumi wanda ya yi barbara shēkaru sanannu a wurinsu. Idan ya kāre, sai su bar shi ga gumāka, bā a aza kōme a kansa. Kuma waḍannan dabbōbin duka, māsu hidimar gumākan, sū ne suke cin su.”

(2) Wanda yake son ya gyāra wani sai ya gyāra kansa daga farko. Wanda ya gyara kansa ḡatar wani bā ta cūtarsa. Ba a nufin a bar wa'azi wātau a kyāle mutāne da jāhilcinsu.

(3) Idan husūma ta auku a tsakānin Musulmi da tsakānin kāfirai, kuma su kāfiran suka zama mudda'a alaihim (waḍanda ake tuhumu), kuma bābu wata shaida sai su, to, sai su yi rantsuwa a wurin ibādarsu, a kan sū ne da gaskiya, a hukumta musu da hakkin. Bayan haka, idan an sāmi wata shaida a kan karyarsu ana warware hukuncin a bāyan mudda'i (māsu kāra) biyu Musulmi sun yi rantsuwa cēwa abin da waḍancan suka faḡa k̄arya ne, abin da shaidunsu suka yi shaida da shi, shi ne gaskiya.

mutuwa ta halarci dayanku, a lōkacin wasiyya, maza biyu ne ma'abūta ādalci daga gare ku, kō kuwa wasu biyu daga wasunku idan kun tafi a cikin kasa sa'an nan masifar mutuwa ta sāme ku. Kunā tsare su daga bāyan salla har su yi rantsuwa da Allah; idan kun yi shakka: “Bā mu sayen kuḍi da shi, kō dā ya kasance ma'abūcin zumunta, kuma bā mu bōye shaidar Allah. Lalle ne mu, a lōkacin, haḳīka, munā daga māsu zunubi.”

107. To, idan aka gane cēwa lalle sū, sun cancanci zunubi, to, sai wasu biyu su tsayu matsayinsu daga waɗanda suka karɓa daga gare su, mutāne biyu mafiya cancanta, sa'an nan su yi rantsuwa da Allah: “Lalle ne shaidarmu ce mafi gaskiya daga shaidarsu, kuma ba mu yi zālunci ba. Lalle mū, a lōkacin, haḳīka, munā daga azzālumai.”

108. Wannan ne mafi kusantar su zo da shaida a kan fuskarta, kō kuwa su yi tsōron a tūre rantsuwōyi a bāyan rantsuwōyinsu. Kuma ku bi Allah da taḳawa, kuma ku saurara, kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne fāsikai.

109. A ranar da Allah Yake tāra manzanni, sa'an nan Ya ce: “Mēne ne aka karɓa muku?” (Zā) su ce: “Bābu ilmi a gare mu. Lalle ne Kai, Kai ne Masanin abūbuwan fake.”<sup>(1)</sup>

أَحَدِكُمْ أَلْمُوتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ أَتَّسَانِ ذَوَاعِدِلِ  
مِنْكُمْ أَوْ آخِرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي  
الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسَبُوهَا  
مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرَبْتُمْ  
لَا نَشْتَرِي بِهِ شَمَانًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ  
شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذًا لَمِنَ الْآثِمِينَ ﴿١٠٦﴾

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِفْكَارًا يَقُومَانِ  
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلِيَانِ  
فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَدْنَا أَحْقًا مِنْ شَهَادَتِهِمَا  
وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

ذَلِكَ أَدْرَأَ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا  
أَوْ يَخَافُونَ أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ آيْمَانِهِمْ وَأَتَقُوا اللَّهَ  
وَأَسْمَعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

﴿١٠٩﴾ يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ  
قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّمُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٨﴾

(1) A nan hukunce-hukuncen alkawurra suka kãre a wannan sūra daga āyā ta sama da wannan. Kuma da wannan āyā ta 109 Allah Yanā yi mana hikāyar abin da zai auku a Lāhira da bincinkenSa ga tsare alkawari, kō rashin tsarēwa. Ya fāra da annabāwanSa da

110. A lōkacin da Allah Ya ce: “Yā Īsā dan Maryama! Ka tuna ni’imaTa a kanka, kuma a kan mahaifiyarka, a lōkacin da Na farfafa ka da Rūhul Kudusi, kanā yi wa mutāne magana a cikin shimfiɗar jariri, da kuma kanā dattijo. Kuma a lōkacin da Na sanar da kai rubūtu da hikima, da Attaura da Injīla, kuma a lōkacin da kake yin halitta daga lākā kamar sūrar tsuntsu da iziniNa, sa’an nan ka hūra a cikinta, sai ta zama tsuntsu da iziniNa, kuma kanā warkar da haifaffen makaho da kuturu, da iziniNa, kuma a lōkacin da kake fitar da matattu da iziniNa, kuma a lōkacin da Na kange Banī Isrā’ila daga gare ka, a lōkacin da ka jē musu da hujjōji bayyanannu, sai waɗanda suka kāfirta daga cikinsu suka ce: ‘Wannan bā kōme ba ne, fāce sihiri bayyananne.’

111. “Kuma a lōkacin da Na yi wahayi zuwa ga Hawāriyāwa<sup>(1)</sup> cēwa ku yi imāni da Ni, kuma da ManzoNa. Suka ce: “Mun yi imāni, kuma ka shaida da cēwa lalle mū, māsu sallamāwa ne.”

112. A lōkacin da Hawāriyāwa suka ce: “Yā Īsā dan Maryam! Shin, Ubangijinka Yanā iyāwa Ya saukar da kabaki a kanmu daga

إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ اِذْ اٰتٰتُكَ رُوحَ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهَلًا وَاِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَاِذْ اَنْجٰىكَ وَاِذْ تَخَلَّقُ مِنَ الطَّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِي فَتَنْفِخُ فِيهَا فَتَكُوْنُ طَيْرًا بِاِذْنِي وَتُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَاَلْاَبْرَصَ بِاِذْنِي وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِاِذْنِي وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرٰءِيْلَ عَنْكَ اِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَا اِلَّا اَسْحٰرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١١٠﴾

وَإِذْ أُوحِيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّنَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ

Ya aiko, da fārin bāyani a kan irin muhāwarar da zā ta shiga a tsakaninSa da annabāwa. Yā yi misāli da Īsā dōmin mutānensa nā nan a cikin wannan al’umma, anā kiran su zuwa ga Musulunci, kuma dōmin shi ne annabi na farshen da ba a manta abūbuwan da mutānensa suka yi ba a gabānin ɗauke shi, da kuma a bāyan ɗauke shi dīn.

(1) Hawāriyāwa sū ne Sahabban Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Sunā sanyāwar farāren tufāfi, dōmin haka aka yi musu sūna da haka.

samā'?" (Īsā) Ya ce: "Ku bi Allah da taƙawa idan kun kasance mūminai."

113. Suka ce: "Munā nufin mu ci daga gare shi ne, kuma zukātanmu su natsu, kuma mu san cewa lalle ne, kā yi mana gaskiya, kuma mu kasance daga māsu shaida a kansa."

114. Īsā dan Maryam ya ce: "Yā Allah. Ubangijinmu! Ka saukar da kabaki a kanmu daga sama dōmin ya zama ĩdi ga na farkonmu da na ƙarshenmu, kuma ya zama āyā daga gare Ka. Ka arzūta mu, kuma Kai ne Mafīfīcin māsu arzūtawa."

115. Allah Ya ce: "Lalle ne Nī, mai saukar da shi ne a kanku, sa'an nan wanda ya kāfirta daga gare ku, to, lalle ne Nī, Īnā azabta shi, da wata azāba wadda bā Ni azabta ta ga kōwa daga tālikai."

116. Kuma a lōkacin da Allah Ya ce: "Yā Īsā dan Maryama! Shin, kai ne ka ce wa mutāne, 'Ku rikē ni, ni da uwata, abūbuwan bautāwa biyu, baicin Allah'?" (Īsā) Ya ce: "Tsarkinka yā tabbata! Bā ya kasancewa a gare ni, in fađi abin da bābu wani hakki a gare ni. Idan nā kasance nā fade shi, to lalle Ka san shi, Kanā sanin abin da ke a cikin raina, kuma bā ni sanin abin da ke a cikin nufinKa. Lalle ne Kai Masanin abūbuwan fake ne.

117. "Ban fađa musu ba, fāce abin da Ka umurce ni da shi; watau: 'Ku bauta wa Allah, Ubangijina kuma Ubangijinku'; kuma nā

السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا  
وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا  
مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً  
مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِيَّاكُمْ وَإِنَّا وَآخِرُنَا  
وَمَا يَبُوءُ مِنْكَ وَأَرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ﴿١١٤﴾

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنَّتُ عَلَيْكُمْ فَكُنْكُمْ بَعْدَ  
مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ  
أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ  
لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّيَّ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي  
بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي  
وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَالِمُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مِمَّا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي  
وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُ فِيهِمْ ﴿١١٧﴾

kasance mai shaida a kansu matu-  
ƙar nā dawwama a cikinsu, sa'an  
nan a lōkacin da Ka karɓi raina <sup>(1)</sup>,  
Kā kasance Kai ne mai tsaro a  
kansu, kuma Kai, a kan dukkan  
kōme, Halartacce ne.

118. “Idan Ka azabta su, to, lalle  
ne su, bāyinKa ne, kuma idan Ka  
gāfarta musu, to, lalle ne Kai ne  
Mabūwāyi Mai hikima.”

119. Allah Ya ce: “Wannan ce  
rānar da māsu gaskiya, gaskiyarsu  
take amfāninsu. Sunā da gidājen  
Aljanna, kōramu sunā gudāna daga  
ƙarƙashinsu, sunā madawwama a  
cikinsu har abada. Allah Yā yarda  
da su, kuma sun yarda da Shi.  
Wannan ne babban rabo mai  
girma.

120. Allah ne da mallakar sam-  
mai da ƙasa da abin da ke a cikinsu,  
kuma Shi, a kan dukkan kōme, Mai  
īkon yi ne.

فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ  
وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

إِنْ تَعَدَّ بِهِمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ  
أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّالِحِينَ صِدْقُهُمْ  
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا  
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ  
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

(1) Karɓar ran Īsā biyu ne, na dūniya da na mutuwa.



Tanā karantar da tauhīdi da tsarkake aƙīda da ayyuka daga al'ādu na shirki da kāfirci. Bābu mai yanka hukunci a kan kōme sai Allah kawai, watau Tauhīdin Rubūbiyya ke nan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya halitta sammai da ƙasa, kuma Ya sanya duffai da haske<sup>(1)</sup>, sa'an nan kuma waƙanda suka kāfirta, da Ubangijinsu suke karka-cewa.

2. Shi ne Wanda Ya halitta ku daga lākā, sa'an nan kuma Ya yan-ka ajali, alhali wani ajali ambatacce yanā wurinSa. Sa'an nan kuma ku kunā yin shakka.

3. Kuma Shī ne Allah a cikin sammai, kuma a cikin ƙasa, Yanā sanin asirinku da bayyanenku, kuma Yanā sanin abin da kuke yi na tsirfa.

4. Kuma wata āyā daga Ubangijinsu bā zā ta jē musu ba, fāce sun kasance, daga gare ta, māsu bijirēwa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ  
وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ  
يَعْدِلُونَ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ  
مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ  
وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا  
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾

(1) Duffai na dare da zālunci da bin hukunce-hukuncen al'ādu, haske kuma shī ne na taurāri da wuta da shari'u na Littāfi da annabci.

5. Sabōda haka, lalle sun ƙar-yata (Manzo) game da gaskiya, a lōkacin da ta jē musu, to, lābārun abin da suka kasance sunā izgili da shi, zā su jē musu.

6. Shin, ba su gani ba, da yawa Muka halakar da wani ƙarni daga gabāninsu, Mun mallaka musu, a cikin ƙasa, abin da ba Mu mallaka muku ba, kuma Muka saki sama a kansu tanā ta zuba, kuma Muka sanya kōguna sunā gudāna daga ƙarƙashinsu, sa'an nan Muka halakā su sabōda zunubansu, kuma Muka ƙāga halittar wani ƙarni na dabam daga bāyansu?

7. Kuma dā Mun sassaukar da wani littāfi, zuwa gare ka, a cikin takarda, sa'an nan suka taɓa shi da hannuwansu, lalle dā waɗanda suka kāfirta sun ce: “Wannan bai zama ba, face sihiri bayyananne.”

8. Suka ce: “Don me ba a saukar da wani malā'ika ba a gare shi?” To, dā Mun saukar da mala'ika, haƙiƙa, dā an hukunta al'amarin<sup>(1)</sup>, sa'an nan kuma bā zā a yi musu jinkiri ba.

9. Kuma dā Mun sanya malā'ika ya zama manzo, lalle ne dā Mun mayar da shi mutum, kuma dā Mun rikita musu abin da suke rikitāwa.

10. Kuma lalle ne, haƙiƙa, an yi izgili da manzanni daga gabāninka, sai waɗanda suka yi izgilin, abin da suka kasance sunā izgili da shi ya fāda musu.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَا تُبَيِّهُمُ أَنْبِئُهُمْ  
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥﴾

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي  
الْأَرْضِ مَا لَهُمْ نَمَكٌ لَكُمْ وَوَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ  
مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ  
فَآهَلَكْنَاهُمْ يَوْمَهُمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا  
ءَاخِرِينَ ﴿٦﴾

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ  
لَقَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا أَلْسِحْرٌ مَبِينٌ ﴿٧﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ لَفِضَى  
الْأَمْرِ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ﴿٨﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا  
عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ أَسْنَهَيْتُمْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ  
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

(1) Dā an hukunta al'amari da halakarsu, dōmin idan malā'ika ya sauka ga mutānen da ake yi wa wa'azi bayyane, to, halakarsu tā je ke nan.



11. Ka ce: “Ku yi tafiya a cikin ƙasa, sa'an nan kuma ku dūba yad-da ākibar māsu ƙaryatāwa ta kasance.”

12. Ka ce: “Na wāne ne abin da yake a cikin sammai da ƙasa?” Ka ce: “Na Allah ne. Yā wajaɓta raha-ma ga kanSa. Lalle ne Yanā tāra ku zuwa ga Rānar Kiyama, bābu shakka a gare Shi. Wadanda suka yi hasārar rāyukansu, to, sū bā zā su yi īmani ba.

13. “Kuma Shi ne da mallakar abin da ya yi kawaici a cikin dare da yini, kuma Shi ne Mai ji, Masani.”

14. Ka ce: “Shin, wanin Allah nika riƙo majiɓinci, (alhāli Allah ne) Mai ƙāga halittar sammai da ƙasa, kuma Shi, Yanā ciyarwa, kuma bā a ciyar da Shi?” Ka ce: “Lalle ne nī, an umurce ni da in kasance farkon wanda ya sallama, kuma kada lalle ku kasance daga māsu shirki.”

15. Ka ce: “Lalle ne nī, inā tsōron azābar Yini Mai girma, idan nā sābā wa Ubangijina.

16. “Wanda aka jūyar da shi daga gare shi, a wannan rānar, to, lalle ne, (Allah) Yā yi masa rahama. Kuma wannan ne tsīra bayyannaniya.

17. “Idan Allah Ya shāfe ka da wata cūta, to, bābu mai kuranyēwa gare ta, fāce Shī, kuma idan Ya shāfe ka da wani alhēri, to, Shī ne, a kan kōme, Mai īkon yi.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ أَنْظِرُوا كَيْفَ  
كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمَكْذِبِينَ ﴿١١﴾

قُلْ لِمَنْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ  
كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَكُمْ  
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا  
أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

﴿١٣﴾ وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ  
الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾

قُلْ أَعْرَأَ اللَّهَ اتَّخَذَ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
وَهُوَ يُطْعِمُهُمْ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ  
أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمَشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ  
رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾  
مَنْ يُصِرْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْنَاهُ وَذَلِكَ  
الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا  
هُوَ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

18. “Kuma Shi ne Tankwasa a kan bayinSa, kuma Shi ne Mai hikima, Masani.”

19. Ka ce: “Wane abu ne mafi girma ga shaida?” Ka ce: “Allah ne Shaida a tsakanina da tsakaninku. Kuma an yiwo wahayin wannan Alkur’āni dōmin in yi muku gargadi da shi, da wanda lābāri ya kai gare shi. Shin lalle ne ku, haḳīka, kunā shaidar cēwa, lalle ne tāre da Allah akwai wasu abūbuwan bautawa?” Ka ce: “Bā zan yi shaidar (haka) ba.” Ka ce: “Abin sani, Shi ne Abin bautāwa Guda, kuma lalle ne nī, barrantacce ne daga abin da kuke yi na shirki.”

20. Waḍanda Muka bā su Littāfi sunā sanin sa<sup>(1)</sup> kamar yadda suke sanin dīyansu. Waḍanda suka yi hasārar rāyukansu, to, sū bā su yin imāni.

21. Wāne ne mafi zālunci daga wanda yake kirḳira karya ga Allah, kō kuwa ya karyaṭa game da āyōyinSa? Lalle ne shī, azzalumai bā zā su ci nasara ba.

22. Kuma rānar da Muka tāra su gabā ḍaya, sa’an nan Mu ce wa waḍanda suka yi shirki: “Inā abōkan tārayyarku waḍanda kuka kasanace kunā riyāwa?”

هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ ۖ وَمَنْ بَلَغَ أَيْتُكُمْ لَتَشْهَدُنَّ آتٍ مَعَ اللَّهِ ۗ اللَّهُ الْهَادِيَ الْآخِرَى ۚ قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ ۚ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ۗ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا آئِن شُرَكَائِكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾

(1) Yahūdu da Nasāra sunā sanin Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, da abin da ya zo da shi na Alkur’āni, kamar yadda suka san dīyan tsatsōnsu; kamar yadda Abdullahi ḍan Sallāmi ya ce wa Umar: “Lalle ne na san shi a lōkacin da na gan shi, kamar yadda nake sanin ḍāna, kuma lalle ne, ni, māfi tsananin sani ne ga Muhammadu fiye da ḍāna.”

23. Sa'an nan kuma fitinarsu ba ta kasance ba, fāce dōmin sun ce: “Munā rantsuwa da Allah Ubangi-jinmu, ba mu kasance māsu yin shirki ba.”

24. Ka dūba yadda suka faryata kansu! Kuma abin da suka kasance sunā firƙira faryarsa, ya face daga gare su.

25. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake saurāre gare ka. Kuma Mun sanya abūbuwan rufi a kan zukātansu, dōmin kada su fahimcē shi, kuma a cikin kunnuwansu (Mun sanya) wani nauyi. Kuma idan sun ga kōwace āyā bā zā su yi īmāni da ita ba, har idan sun jē maka sunā jāyayya da kai, wadanda suka kāfirta sunā cēwa: “Wannan bai zama ba fāce tātsūniyōyin mutānen farko.”

26. Kuma sunā hanāwa daga gare shi, kuma sunā nisanta daga gare shi, kuma bā su halakarwa, fāce kansu, kuma bā su sansan-cēwa.

27. Kuma dā kanā gani, a lō-kacin da aka tsayar da su a kan Wuta, sai suka ce: “Yā kaitōnmu! Dā ana mayar da mu, kuma bā zā mu faryata ba daga āyōyin Ubangi-jinmu, kuma zā mu kasance daga mūminai.”

28. Ā'aha, abin da suka kasance suna bōyēwa, daga gabāni, ya bayyana a gare su. Kuma dā an mayar da su, lalle dā sun kōma ga abin da aka hana su daga barinsa. Kuma lalle ne sū, hakīfa, mafar-yata ne.

ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ

رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَيَّ أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ

عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَرُونَ ﴿٢٤﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً

أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلِمًا

لَا يُؤْمِنُ بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ

كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرٌ الْأُولِينَ ﴿٢٥﴾

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْعَرُونَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ

إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا إِنَّا لِلنَّارِ نَرْدٌ

وَلَا تَكْذِبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

بَلْ بَدَأَهُمْ مَا كَانُوا يُحْفَوْنَ مِنْ قَبْلِ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا

لِمَا هُمْ وَعَنهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾

29. Kuma suka ce: “Ba ta zama ba, face rayuwarmu ta duniya, kuma ba mu zama waƙanda ake tayarwa ba.”

30. Kuma dā kana gani, a lōka-cin da aka tsayar da su ga Ubangi-jinsu, Ya ce: “Ashe, wannan bai zama gaskiya ba?” Suka ce: “Nā'am, muna rantsuwa da Ubangijinmu!” Ya ce: “To, ku dandani azaba sabōda abin da kuka kasance kuna yi na kāfirci.”

31. Lalle ne, waƙanda suka faryata game da gamuwa da Allah sun yi hasara, har idan Sa'a ta je musu kwatsam, sai su ce: “Yā nadām-armu a kan abin da muka yi sakaci a cikinta!” Alhali kuwa su, suna ɗaukar kayansu masu nauyi a kan bayayyakinsu. To, abin da suke ɗauka yā mūnana.

32. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba, fāce wāsa da shagala, kuma lalle ne Lāhira ce mafi alhēri ga waƙanda suka yi taƙawa. Shin, bā za ku yi hankali ba?

33. Lalle ne Muna sani cewa, haƙiƙa, abin da suke faɗa yana bāta maka rai. To, lalle ne su, bā su faryata ka (a cikin zukatansu), kuma amma azzalumai da āyōyin Allah suke musu.

34. Kuma lalle ne, haƙiƙa, an faryata manzanni daga gabāninka, sai suka yi haƙuri a kan abin da aka faryata su, kuma aka cūtar da su, har taimakonMu ya je musu, kuma bābu mai musanyāwa ga kalmōmin Allah. Kuma lalle ne (abin da yake

وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ

بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣١﴾

وَلَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ

قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ

بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٢﴾

قَدْ حَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِقَوْلِهِمْ إِنْ جَاءَهُمْ

السَّاعَةُ بَعْتَهُ قَالُوا لَوْ أَنْصَرْنَا عَلَىٰ مَا فَرَطْنَا فِيهَا

وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَسَاءَ

مَا يَرْزُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُوَ الدَّارُ

الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٤﴾

قَدْ عَلِمْنَا إِنَّهُ يَخْرُجُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ

لَا يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بَيَّاتٍ

اللَّهُ يَجْحَدُونَ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبْرًا وَعَلَىٰ

مَا كَذَبُوا وَأَوْذَوْا حَتَّىٰ أَنهَمْ نَصَرْنَا وَلَا مَبْدَلَ

لِكَلِمَتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنَ نَّبَايَ

natsar da kai) yā zo maka daga lābārin (annabāwan) farko.

35. Kuma idan yā kasance cewa finjirewarsu tā yi nauyi a gare ka, to, idan kana iyāwa, ka nemi wani bulo a cikin fasa, ko kuwa wani tsāni a cikin sama dōmin ka zo musu da wata āyā, (sai ka yi). Kuma dā Allah Yā so, hakīka, dā Yā tāra su a kan shiriya. Sabōda haka, kada lalle ka kasance daga jāhilai.

36. Abin sani kawai, wadanda suke saurare ne suke karbāwa, kuma matattu Allah Yake tayar da su, sa'an nan kuma zuwa gare Shi ake mayar da su.

37. Kuma suka ce: “Don me ba a saukar da āyā ba, a kansa, daga Ubangijinsa?” Ka ce: “Lalle ne Allah Mai iko ne a kan Ya saukar da āyā, kuma amma mafi yawansu, ba su sani ba.”

38. Kuma bābu wata dabba a cikin fasa, kuma bābu wani tsuntsu wanda yake hira da fukafukinsa, fāce al'umma ne misālanku. Ba Mu yi sakacin barin kōme ba a cikin Littāfi, sa'an nan kuma zuwa ga Ubangijinsu ake tāra su.

39. Kuma wadanda suka far-yata game da āyōyinMu, kurāme ne kuma bebāye, a cikin duffai. Wanda Allah Ya so Yanā batar da shi, kuma wanda Ya so zai sanya shi a kan hanya madaidaiciya.

40. Ka ce: “Shīn, kun gan ku, idan azābar Allah ta zo muku, kō sār Tashin Kiyāma ta zo muku,

الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

وَإِنْ كَانَ كَبْرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اَسْتَطَعْتَ أَنْ  
تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ  
فَتَأْتِهِمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى  
الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

﴿٣٦﴾ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمْ  
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ  
عَلَىٰ أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَيْرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ  
إِلَّا أُمَّةٌ أَمْثَالُكُمْ مَا فَرَقْنَاهُ فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ  
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُورُوا فِي الظُّلُمَاتِ  
مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَضْلِلُهُ وَمَنْ يَشَاءُ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ  
مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ عَدَابُ اللَّهِ أَوْ أَنْتُمْ

shin wanin Allah kuke kira, idan dai kun kasance māsu gaskiya?"

41. "Ā'a, Shī dai kuke kira sai Ya kuranye abin da kuke kira zuwa gare Shi, idan Ya so, kuma kunā mantāwar abin da kuke yin shirkin tāre da shi."

42. Kuma lalle Mun aika zuwa ga al'ummai daga gabāninka, sai Muka kāmā su da tsanani da cūta, tsammāninsu zā su fanfan da kai.

43. To, don me, a lōkacin da tsananinMu ya jē musu ba su yi tawālu'i ba? Kuma amma zukā-tansu sun kēkashē, kuma Shaidan yā kawāta musu abin da suka kasance sunā aikatāwa.

44. Sa'an nan kuma a lōkacin da suka manta da abin da aka tunātar da su da shi, sai Muka būde, a kansu, kōfōfin dukkan kōme, har a lōkacin da suka yi farin ciki da abin da aka bā su, Muka kāmā su, kwat-sam, sai gā su sun yi tsuru-tsuru.

45. Sai aka katse farshen mutānen, wadanda suka yi zālunci. Kuma gōdiya tā tabbata ga Allah Ubangijin tālikai.

46. Ka ce: "Shin, kun gani, idan Allah Ya riƙe jinku, da ganananku, kuma Ya sanya hātimi a kan zukā-tanku, wane abin bautāwa ne, wanin Allah, zai jē muku da shi?" Ka dūba yadda Muke sarrafa āyōyi, sa'an nan kuma sū, sunā finjirēwa.

47. Ka ce: "Shin, kun gan ku, idan azābar Allah ta jē muku, kwat-sam, kō kuwa bayyane, shin, anā

السَّاعَةَ أَعِيرَ اللَّهُ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا قُتِلْتُمْ كُونَ ﴿٤٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَاتَّخَذْتَهُمْ  
بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٤٣﴾

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا نَضُرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ  
قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا  
يَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ  
أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا  
أَخَذْتَهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

فَقَطَّعَ دَائِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ  
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَمَمَ  
عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مِّنْ لَّهِ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ أَنْظُرْ  
كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ  
ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٧﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ عَدَابُ اللَّهِ بَغْتَةً

halakarwa, fāce dai mutāne azzālumai?”

48. Kuma bā Mu aikāwa da manzanni fāce māsu bāyar da bus-hāra, kuma māsu gargadī. To, wanda ya yi īmāni kuma ya gyāra aiki, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su yin bakin ciki.

49. Kuma waɗanda suka farya-ta game da āyōyinMu, azāba tanā shāfar su sabōda abin da suka kance sunā yi na fāsifanci.

50. Ka ce: “Bā zan ce muku, a wurina akwai taskōkin Allah ba. Kuma bā ni sanin gaibi, kuma bā ni gaya muku cēwa ni malā’ika ne. Bā ni bi, fāce abin da ake yiwo wahayi zuwa gare ni.” Ka ce: “Shin, makāfo da mai gani sunā daidaita? Shin fa, ba ku yin tunāni?”

51. Kuma ka yi gargadī da shi ga waɗanda suke jin tsōron a tāra su zuwa ga Ubangijinsu, bā su da wani masōyi baicinSa, kuma bābu mai cēto, tsammāninsu, sunā yin tafawa.

52. Kuma kada ka kōri waɗanda<sup>(1)</sup> suke kiran Ubangijinsu sāfe da maraice, sunā nufin yardarSa, bābu wani abu daga hisābinsu a kanka, kuma bābu wani abu daga hisābinka a kansu, har ka kōre su, ka kasance daga azzālumai.

﴿٤٧﴾ أَوْجَهَرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمُونَ

وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِن أَنْتُمْ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاوَةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

(1) Musulunci addinin Allah ne, wanda yake fafirin dūkiya da mawadācinta, duka ɗaya suke a gare shi. Sabōda haka wanda duka ya rigayi wani a cikinsu, to, bā za a kore shi ba dōmin ɗayan ya shiga. Allah īmāni Yake so, kō daga wāne irin mutum yake, bā Ya bukatar dūkiya.

53. Kuma kamar wannan ne, Muka fitini sāshensu da sāshe, dōmin su ce: “Shin, waɗannan ne Allah Ya yi falala a kansu daga tsakāninmu?” Shin, Allah bai zama Mafi sani ba ga māsu gōdiya?

54. Kuma idan waɗanda suke yin imāni da āyōyinMu suka jē maka, sai ka ce: “Aminci ya tabbata a gareku: Ubangijinku Ya wajabta rahama ga kanSa, cēwa lalle ne wanda ya aikata aibi da jāhilci daga cikinku, sa’an nan kuma ya tūba daga bāyansa, kuma ya gyāra, to, lalle Shi, Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

55. Kuma kamar wannan ne Muke bayyana āyōyi, daki-daki, kuma dōmin hanyar māsu laifi ta bayyana.

56. Ka ce: “Lalle ne ni, an hana ni in bauta wa waɗanda kuke kira daga baicin Allah.” Ka ce: “Ba ni bin son zūciyōyinku, (dōmin in nā yi haka) lalle ne, nā ɓace. A sa’an nan, kuma ban zama daga shirya-yu ba.”

57. Ka ce: “Lalle ne inā kan hujja daga Ubangijina, kuma kun ƙaryata (ni) game da Shi; abin da kuke nēman gaugāwarsa, bā ya wurina, hukunci kuwa bai zama ba fāce ga Allah, Yanā bāyar da lābārin gaskiya, kuma Shī ne mafi alhērin māsu rarrabēwa.”

58. Ka ce: “Lalle ne, dā a wurina akwai abin da kuke nēman gaugawa da shi, haƙīka, dā an hukunta al’amarin, a tsakānina da tsakāninku, kuma Allah Shī ne Mafi sani ga azzūlumai.”

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا أَوْ جَهِلًا فَتُوبَ إِلَيْهِ مِنْ بَعْدِهِ وَأُصْلِحَ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

وَكَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتبينَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَنْتُمْ أَوْلَاءُكُمْ قَدْ ضَلَلْتُمْ إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ أَلْحَمْتُمْ إِلَّا اللَّهُ يُقْضِ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَصْلِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾



59. Kuma a wurinSa mabūdan<sup>(1)</sup> gaibi suke, bābu wanda yake sanin su fāce Shi, kuma Yanā sanin abin da ke a cikin tudu da ruwa, kuma wani ganye bā ya fāduwa, fāce Yā san shi, kuma bābu wata kwaya a cikin duffan fasa, kuma bābu danye, kuma bābu kēkasashe, fāce yanā a cikin wani Littāfi mai bayyanāwa.

60. Kuma Shī ne Wanda Yake karbar<sup>(2)</sup> rāyukanku da dare, kuma Yanā sanin abin da kuka yāga da rāna, sa'an nan Yanā tayar da ku a cikinsa, dōmin a hukunta ajali ambatacce, sa'an nan kuma zuwa gare Shi makōmarku take, sa'an nan kuma Ya bā ku lābāri da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

61. Kuma Shī ne Mai rinjāya bisa ga bāyinSa, kuma Yanā aikan māsu tsaro a kanku, har idan mutuwa ta jē wa dayanku, sai manzanninMu su karfi ransa, alhāli su, bā su yin sakaci.

62. Sa'an nan kuma a mayar da su zuwa ga Allah Ubangijinsu na gaskiya. To! A gare Shi hukunci yake, kuma Shi ne Mafi gaugāwar māsu bincike.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ  
وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ  
إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حِجَابَ فِي ظُلْمَتِ الْأَرْضِ  
وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم  
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى  
ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم  
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً  
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدِكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ  
لَا يُفِرُّونَ ﴿٦١﴾

ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ  
وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾

(1) Lōkacin aukuwar abūbuwa na alhēri da na azāba da rāyuwa da mutuwa da sauransu, bābu wanda ya san su sai Allah. Wanda ya ce ya san wani abu na gaibi alhāli kuwa, shī bā wani manzon Allah ba, to, kāfiri ne. Haka kuma wanda yake cēwa, annabāwa sun san dukkan gaibi, kamar yadda Allah Ya sani, shī mā kāfiri ne.

(2) Karbar rai da dare dōmin barci, tayarwa a cikin ranā, watau yini daga barci. Akwai misalta dare da dūniya kuma rāna da Rānar Kiyāma, kuma mutuwa da barci, da farkawa daga barci da Tāshin Kiyāma. Āyar tā fūnsa asirai māsu yawa.

63. Ka ce: “Wane ne Yake tsīrar da ku daga duhūhuwan tudu da ruwa, kunā kiran Sa bisa ga kanƙan da kai, kuma a ɓöye: ‘Lalle ne idan Ka tsīrar da mu daga wannan (masīfa), haƙīka, muna kasancēwa daga māsu gōdiya?’”

64. Ka ce: “Allah ne Yake tsīrar da ku daga gare ta, kuma daga dukan bakin ciki, sa’an nan kuma ku, kunā yin shirki!”

65. Ka ce: “Shī ne Mai ũko a kan Ya aika da wata azāba a kanku, daga bisanku, kō kuwa daga far-fashin kafāfunku, kō kuwa Ya gau-raya ku fungiyōyi, kuma Ya dan-dana wa sāshenku masīfar sāshe.” Ka dūba yadda Muke sarrafa āyōyi, tsammāninsu sunā fahimta!

66. Kuma mutānenka sun far-yata (ka) game da shi, alhāli kuwa shi ne gaskiya. Ka ce: “Nī ban zama wakīli a kanku ba.

67. “Akwai matabbata ga dukan lābāri, kuma zā ku sani.”

68. Kuma idan kā ga wadanda suke kūtsawa a cikin āyōyinMu, to, ka bijire daga gare su, sai sun kūtsa a cikin wani lābāri waninsa. Kuma imma dai Shaidan lalle ya mantar da kai, to, kada ka zauna a bāyan tunāwa tāre da mutāne azzālumai.

69. Kuma bābu wani abu daga hisābinsu (māsu kutsāwa a cikin āyōyin Allah) a kan māsu tafawa, amma akwai tunātarwa (a kansu), tsammāninsu (māsu kutsawar) zā su yi tafawa.

قُلْ مَنْ يَنْجِيكُمْ مِنْ ظُلْمَتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ  
نَضْرَعًا وَخَفِيَةً لِيُنْجِنَا مِنْ هَذِهِ

لَتَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ اللَّهُ يَنْجِيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ  
تَشْكُرُونَ ﴿٦٤﴾

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ  
أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْضِكُمْ أَوْ يَلْسِكُمْ سُيُوعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ  
بَأْسَ بَعْضٍ أَنْظُرْ كَيْفَ نَضْرَفُ  
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوْنَ ﴿٦٥﴾

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ  
بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ  
حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ  
فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَنْفُونَ مِنْ حَسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ  
وَلَكِنْ ذِكْرِى لَعَلَّهُمْ يَنْفَرُونَ ﴿٦٩﴾

70. Kuma ka bar waƙanda suka riƙi addininsu abin wāsa<sup>(1)</sup> da wargi alhāli rāyuwar dūniya tā rūde su, kuma ka tunātar game da shi (Alkur‘āni): Kada a jēfa rai a cikin halaka sabōda abin da ya tsirfanta: ba shi da wani majibinci baicin Allah, kuma bābu wani mai cēto: kuma kō ya daidaita dukan fansa, bā zā a karba ba daga gare shi. Waƙancan ne aka yanke wa tsam-māni, sabōda abin da suka tsirfanta: sunā da wani abin shā daga ruwan zāfi, da wata azāba mai rafa-dī, sabōda abin da suka kasance sunā yi na kāfirci.

71. Ka ce: “Shin, zā mu yi kiran abin da bā ya amfāninmu, baicin Allah, kuma bā ya cūtar da mu, — kuma a mayar da mu a kan dugādu-ganmu, a bāyan Allah Yā shiryar da mu, — kamar wanda shaidanu suka kāyar da shi a cikin fasa, yanā mai dīmuwa, yanā da abōkai sunā kiran sa zuwa ga shiriya, ‘Ka zo mana<sup>(2)</sup>’”? Kace: “Lallene, shiriyar Allah ita ce shiriya. Kuma an umur-ce mu, mu sallama wa Ubangijin tālikai.

72. “Kuma (an ce mana): Ku tsai da salla kuma ku bī Shi (Allah) da taƙawa, kuma Shi ne Wanda Yake, zuwa gare Shi ake tāra ku.”

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا  
وَعَرَّةَهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكَرَ بِهِ  
أَنْ تَبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ  
اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعَدَلَ كُلُّ قَدْلٍ  
لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا  
لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ  
بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا  
وَنُرْدُ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهُ كَالَّذِي  
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ لَهُ  
أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى أُنْتِنَا قُلْ إِن  
هُدَى اللَّهُ هُوَ الْهُدَى وَأَمْرَنَا لِلْإِسْلَامِ  
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا زَكَاةً وَهُوَ الَّذِي  
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

(1) Suka sanya sābabbīn abūbuwa a cikinsa, waƙanda suke bābu su a cikinsa, kamar Khawārijāwa da sāshen wanda ke da‘awar danganuwa zuwa ga sālihai, inda suka sanya Tarīka mai sādarda zuwa ga Allah, baƙari da algaita, kuma suka fāra abūbuwa waƙanda ba su halatta ba ga shari‘a. Daga Sāwī.

(2) Shi kuma ba ya karbāwa balle ya nufi wurin shiriyar da suke kiran sa ya tafi, sabōda yā riga yā fādi daga sama zuwa fasa, kuma dīmuwa tā kāmā shi.

73. Kuma Shī ne Wanda Ya halitta sammai da ƙasa da mulkinSa, kuma a rānar da Yake cēwa: “Ka kasance,” sai abu ya yi ta kasancewa. MaganarSa ce gaskiya, kuma gare Shi mulki yake a rānar da ake būsā a cikin ƙaho. Masanin fake da bayyane ne, kuma Shi ne Mai hiki-ma Masani.

74. Kuma a lōkacin da Ibrāhīma ya ce wa ubansa Āzara: “Shin, kanā rikon gumāka abūbuwan bautāwa? Lalle nī, inā ganin ka kai da mutānenka, a cikin ɓata bayyananniya.”

75. Kuma kamar wancan ne, Muke nunā wa Ibrāhīma mulkin sammai da ƙasa, kuma dōmin ya kasance daga māsu yakīni.

76. To, a lōkacin da dare ya rufe a kansa, ya ga wani taurāro, ya ce: “Wannan ne, ubangijina?” Sa’an nan a lōkacin da ya faɗi, ya ce: “Ba ni son māsu fāduwa.”

77. Sa’an nan a lōkacin da ya ga watā yanā mai bayyana, ya ce: “Wannan ne Ubangijina?” Sa’an nan a lōkacin da ya fāɗi, ya ce: “Lalle ne idan Ubangijina bai shiryar da ni ba, haƙīka, inā kasancewa daga mutāne batattu.”

78. Sa’an nan a lōkacin da ya ga rānā tanā bayyana, ya ce: “Wannan shī ne Ubangijina, wannan ne mafi girma?” Sa’an nan a lōkacin da ta fāɗi, ya ce: “Ya mutānena! Lalle ne ni barrantacce nake daga abin da kuke yi na shirki.

79. “Lalle ne nī, na fuskantar da fuskata ga Wanda Ya ƙāga halittar

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ  
بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ  
وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عَنِلْمِ الْغَيْبِ  
وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

❖ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَأَيْتَ أَصْنَامًا  
ءَالِهَةً إِنِّي أَرَىكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٤﴾

وَكَذَلِكَ نُرَى إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكُوفَةَ قَالَ هَذَا رَبِّي  
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٦﴾

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ  
لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ  
الضَّالِّينَ ﴿٧٧﴾

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا  
أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُعْقِرُ ابْنِي رَبِّي عَمَّا  
تَشْرَكُونَ ﴿٧٨﴾

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ

sammai da ƙasa, inā mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bā ni cikin māsu shirki.”

80. Kuma mutānensa suka yi musu da shi. Ya ce: “Shin kunā musu da ni a cikin sha’anin Allah, alhāli kuwa Yā shiryar da ni? Kuma bā ni tsōron abin da kuke yin shirki da shi, fāce idan Ubangijina Ya so wani abu. Ubangijina Ya yalwaci dukkan kōme da ilmi. Shin, bā zā ku yi tunāni ba?”

81. “Kuma yāyā nake jin tsōron abin da kuka yi shirki da shi, kuma bā ku tsōron cēwa lalle ne kū, kun yi shirki da Allah, abin da (Allah) bai saukar da wata hujja ba game da shi? To, wane ɓangare daga sāshen biyu ne mafi cancanta da aminci, idan kun kasance kunā sani?”

82. “Wadanda suka yi ĩmāni, kuma ba su gauraya ĩmāninsu da zālunci ba, wadannan sunā da aminci, kuma sū ne shiryayyu.”

83. Kuma waccan ita ce hujjar-Mu, Mun bayār da ita ga Ibrāhima a kan mutānensa. Munā daukaka wanda Muka so da darajōji. Lalle ne Ubangijinka Mai hikima ne, Masani.

84. Kuma Muka bā shi Is’hāka da Yākubu, dukansu Mun shiryar, kuma Nūhu Mun shiryar da shi a gabāni, kuma daga zūriyarsa akwai Dāwūda da Sulaimanu da Ayyūba da Yūsufu da Mūsā da Hārūna, kuma kamar wancan ne Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

وَالْأَرْضَ حَنِيْفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٧٨﴾

وَحَاجَّةُهُ قَوْمَهُ. قَالَ أَمْحَجُّوْنِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْتَنِي  
وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُوْنَ بِهِ ۚ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي  
شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا  
أَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٨٠﴾

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُوْنَ  
أَنْتُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ  
سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ  
تَعْلَمُوْنَ ﴿٨١﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ  
أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ  
دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأِهِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا  
هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ  
دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى  
وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

85. Da Zakariyya da Yahaya da Īsā da Ilyāsu dukansu daga sālilai suke.

86. Da Ismā‘ila da Alyasa’a da Yūnusa da Luḍu, kuma dukansu Mun fiḥita su a kan tālikai.

87. Kuma daga ubanninsu, da zūriyarsu, da ‘yan’uwansu, kuma Muka zābe su, kuma Muka shiryar da su zuwa ga hanya madaidai ciya.

88. Wancan ne shiryarwar Allah, Yanā shiryar da wanda Yake so daga bāyinSa. Kuma dā sun yi shirki dā, haḳīka, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā lālāce.

89. Wadancan ne wadanda Muka bai wa Littāfi da hukunci da annabci. To, idan wadannan (mutāne) sun kāfirta da ita, to, haḳīka, Mun wakkala wasu mutāne gare ta, ba su zama game da ita kāfirai ba.

90. Wadancan ne Allah Ya shiryar, sabōda haka ka yi kōyi da shiryarsu. Ka ce: “Bā ni tambayar ku wata ijāra. Shī (Alkur’ani) bai zama ba fāce tunātarwa ga tālikai.”

91. Kuma ba su faddara Allah a kan hakkin faddara Shi ba, a lōkacin da suka ce: “Allah bai saukar da kōme ba ga wani mutum.” Ka ce: “Wāne ne ya saukar da Littāfi wanda Mūsā ya zo da shi, yanā haske da shiriya ga mutāne, kunā sanya shi takardu, kūna bayyana su, kuma kunā bōye mai yawa, kuma an sanar da ku abin da ba ku sani ba, ku

وَذَكَرْنَا وَيْحَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلِّ

مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَهُودًا وَكُلًّا

فَضَلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وَمِنَ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ

وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَ وَالنَّبُوءَ

فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَتُّوْلَاءٌ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا

بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَيُهْدِيهِمْ أَقْتَدَهُ

فَلَوْلَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ

إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ

بَشَرٌ مِّن شَيْءٍ قُلْ مَن أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ

مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ لِيَجْزِلُوهُ قِرَاطِينَ

تَبَدُّوْنَهَا وَيُخْفُونَ كَثِيرًا وَعَلَّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ

da ubanninku?” Ka ce: “Allah,”<sup>(1)</sup> sa'an nan ka bar su a cikin sharhōliyarsu sunā wāsā.

92. Kuma wannan Littāfi ne, Mun saukar da shi, mai albarka ne, mai gaskata wanda yake a gabansa ne, kuma dōmin ka yi gargadī ga Uwar Alkaryu (Makka) da wanda yake gefenta. Kuma waƙanda suke yin īmāni da Lāhira sunā īmāni da shi (Alkur'āni), kuma sū, a kan sallarsu, sunā tsarēwa.

93. Kuma wāne ne mafi zālunci daga wanda ya kirƙira karya ga Allah, kō kuwa ya ce: “An yi wahayi zuwa gare ni,” alhāli kuwa ba a yi wahayin kōme ba zuwa gare shi, da wanda ya ce: “Zan saukar da misālin abin da Allah Ya saukar”? Kuma dā kā gani, a lōkacin da azzālumai suke cikin māyen mutuwa, kuma malā'iku sunā māsu shimfida hannuwansu, (sunā ce musu) “Ku fitar da kanku: a yau anā sāka muku da azābar wulāƙanci sabōda abin da kuka kasance kunā faɗa, wanin gaskiya, ga Allah, kuma kun kasance daga āyōyinSa kunā yin girman kai.”

94. Kuma lalle ne, haƙīka, kun zo Mana dai dai, kamar yadda Muka halittā ku a farkon lōkaci. Kuma kun bar abin da Muka mal-laka muku a bāyan bāyayyakinku, kuma ba Mu gani a tāre da kū ba,

وَلَا آبَاءَكُمْ قُلِ اللَّهُ ذَرَّهُمْ فِي حَوْضِهِمْ

يَلْعَبُونَ ﴿١١﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبْرُوكٌ مُصَدِّقٌ لِدَى بَيْنَ  
يَدَيْهِ وَلِنُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ  
بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِمْ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ

يَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ  
إِلَيَّ وَلَمْ يُوْحِ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ

اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ

وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا

أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْرُونَ عَذَابَ الْهَوْنِ

بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ

وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِرْدَوْسًا لِمَنْ خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى

مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ

(1) Allah ne Ya saukar da shi, sabōda haka bā zai zama abin māmāki ba ko abin musu ga Ya saukar da wani littāfi kamar Alkur'āni ga wani mutum a bāyan Taurāta ga Mūsā. Kuma a cikin Taurātar ba a ce ita ce farshen Littāfin Allah ba, kuma Mūsā bā shi ne farshen annabāwa ba.

macētanku wafanda kuka riya cēwa lalle ne sū, a cikinku māsu tārāyā ne. Lalle ne, hākīka, kōme yā yanyanke a tsakāninku, kuma abin da kuka kasance kunā riyāwa ya face daga gare ku.

95. Lalle ne, Allah ne Mai tsāgewar fkwāyar hatsi da kwalfar gurtsu. Yanā fitar da mai rai daga mamaci, kuma (Shi) Mai fitar da mamaci ne daga mai rai<sup>(1)</sup>. Wannan ne Allah. To, yāya ake karkatar da ku?

96. Mai tsāgēwar sāfiya, kuma Ya sanya dare mai natsuwa, kuma da rānā da watā a bisa lissāfi. Wannan ne faddarāwar Mabuwāyi Masani.

97. Kuma Shi ne Ya sanya muku taurāri dōmin ku shiryu da su a cikin duffan tudu da ruwa. Lalle ne Mun bayyana āyōyi daki-daki, ga mutāne wafanda suke sani.

98. Kuma shi ne Ya fāga halittarku daga rai guda, sa'an nan da mai tabbata da wanda ake ajēwa. Lalle ne Mun bayyana āyōyi daki-daki, ga mutāne wafanda suke fahimta.

99. Kuma Shi ne Ya saukar da ruwa daga sama, Muka fitar da tsiron dukan kōme game dā shi, sa'an nan Muka fitar da kōre daga gare shi, Muna fitar da fkwāya

لَقَدْ نَقَطَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ  
مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿١٤﴾

﴿١٤﴾ إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَىَّ  
مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ ذَلِكُمْ اللَّهُ فَأَنَّى  
تُؤْفَكُونَ ﴿١٥﴾

فَالِقُ الْأَصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ  
وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِنَهْتَدُوا  
بِهَافِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ  
يَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ  
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ  
يَفْقَهُونَ ﴿١٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ  
نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ  
مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنَ طَلْعِهَا

(1) Mai ĩmāni daga kāfiri kō kāfiri daga mai ĩmāni, da mai arziki daga matalauci da matalauci daga mawadāci, sarki daga talaka da talaka daga sarki, da mai sanyi daga mai zāfi ko mai zāfi daga mai sanyi, haka dai ga kōme Allah Yanā fitar da kishiyarsa.



damfararriya daga gare shi (kōren),<sup>(1)</sup> kuma daga dabīno daga hirtsinta akwai dumbuje-dumbuje makusanta, daga gōnaki daga inabōbi da zaitūni da rummāni, māsu kamā da jūna da wasun māsu kama da jūna. Ku duba zuwa 'ya'yan itācensa, idan ya yi 'ya'yan, da nunarsa. Lalle ne a cikin wannan akwai āyōyi ga wafanda suke yin īmāni.

100. Kuma suka sanya wa Allah abōkan tārayya, aljannu, alhāli kuwa (Shi) Ya halitta su. Kuma sun kirkira masa dīya da 'yā'yā, bā da ilmi ba. TsarkinSa yā tabbata! Kuma Ya daukaka daga abin da suke sifantāwa.

101. Mafārin<sup>(2)</sup> halittar sammai da fasa. Yāya dā zai zama a gare Shi, alhāli kuwa mātā ba ta kasance ba a gare Shi, kuma Ya halitta dukan, kōme, kuma Shī, game da dukan kōme, Masani ne?

102. Wancan ne Allah Uban-gijinku. Bābu wani abin bautāwa fāce Shī, Mahaliccin dukan kōme. Sabōda haka ku bauta Masa, kuma Shi ne Wakīli a kan dukan kōme.

103. Gannai bā su iya risku-warSa, kuma Shī, Yanā riskuwar gannai, kuma Shī ne Mai tausa-sāwa, Masani.

قَتَوْنَا دَانِيَةً وَجَنَّتْ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ  
وَالرُّمَانَ مُشْتَبِهًا وَعَيْرَ مُتَشَبِهٍ أَنْظُرُوا  
إِلَى نَمْرُودَ إِذَا أَتَمَّرَ وَيَنْعِهِ إِنْ فِي ذَلِكَ  
لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ  
وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَكَ وَتَعَالَى عَمَّا  
يَصِفُونَ ﴿١٠﴾

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ  
وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صُجُودًا وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ  
وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ  
شَيْءٍ فَأَعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ  
وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٣﴾

(1) Allah na halitta kōren ganye daga hasken rānā, sa'an nan Ya halitta gārin kwayā daga kōren.

(2) Shi ne wanda Ya fāri halitta su bā da Yā kōya daga wani ba. Sautin jan wasalin fa zai yi sama dōmi bambanci daga mafāri watau sababin abu, ana mīke sautin maddi a gare shi.

104. Lalle ne, abūbuwan lūra sun je muku daga Ubangijinku, to, wanda ya kula, to, dōmin kansa, kuma wanda ya makanta, to, laifi yanā a kansa, kuma nī, a kanku, bā mai tsaro ba ne.

105. Kamar wannan ne, Muke sarrafa āyōyi, kuma dōmin su ce: “Kā karanta!” Kuma dōmin Mu bayyana shi ga mutāne wafanda sunā sani.

106. Ka bi abin da aka yi wahayi zuwa gare ka daga Ubangijinka: Bābu wani abin bautāwa fāce Shi, kuma ka bijire daga māsu shirki.

107. Kuma dā Allah Yā so, dā ba su yi shirki ba, kuma ba Mu sanya ka mai tsaro a kansu ba, kuma bā kai ne wakili a kansu ba.

108. Kuma kada ku zāgi wafanda suke kira, baicin Allah, har su zāgi Allah bisa zālunci, bā da ilmi ba. Kamar wannan ne Muka kawāta ga kōwace al‘umma aikinsu, sa’an nan zuwa ga Ubangijinsu makōmarsu take, sa’an nan Ya bā su lābāri da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

109. Kuma suka yi rantsuwa da Allah iyakar rantsuwōyinsu (cewa) lalle ne idan wata āyā ta jē musu, hakīka, sunā yin īmāni da ita. Ka ce: “Abin sani kawai, āyōyi a wurin Allah suke. Kuma mēne ne zai sanya ku ku sansance cēwa, lalle ne su, idan āyōyin sun je, bā zā su yi īmāni ba?”

110. Kuma Munā jujjūya zukāntansu da ganansu, kamar yadda ba

فَدَجَاءَكُمْ بِصَآئِرٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَمَن أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ  
وَمَن عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾

وَكَذَٰلِكَ نُصْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ  
وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ  
وَاعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ  
حَفِيظًا وَمَا أَنتَ بِهِم بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ  
فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَٰلِكَ زَيْنًا لِّكُلِّ أُمَّةٍ  
عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا  
يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن جَاءَهُمْ آيَةٌ  
لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ  
أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

وَنُقَلِّبُ أَقْسَادَهُمْ وَأَبْصَرَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ ۗ

su yi ĩmāni da shi ba a farkon lōkaci, kuma Munā barin su a cikin kūsā-warsu, sunā dīmuwa.

111. Kuma dā a ce, lalle Mū, Mun saukar da malā'iku zuwa gare su, kuma matattu suka yi musu magana, kuma Muka tāra dukan kōme a kansu, gungu-gungu, ba su kasance sunā iya yin ĩmāni ba, sai fa idan Allah Yā so, kuma amma mafi yawansu sunā jāhiltar haka.

112. Kuma kamar wancan ne Muka sanya wa kōwane annabi ma'kiyi; shaidānun mutāne da al-jannu, sāshensu yanā yin ishāra<sup>(1)</sup> zuwa sāshe da kawātaccen zance bisa ga rūdī. Kuma dā Ubangijinka Yā so, dā ba su aikatā shi ba, don haka ka bar su da abin da suke kirkirāwa.

113. Kuma dōmin zukātan wadanda ba su yi ĩmāni da Lāhira ba su karkata saurārē zuwa gare shi, kuma dōmin su yarda da shi, kuma dōmin su kamfaci abin da suke māsu kamfata.

114. Shin fa, wanin Allah nake nēma ya zama mai hukunci<sup>(2)</sup>, alhāli kuwa Shī ne Wanda Ya saukar

أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١١﴾

﴿١١١﴾ وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكِيَّةَ وَكَلَّمَهُم  
الْمَوْقِنَ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا  
إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْرَهْتُمْ بِجَهْلُنَ ﴿١١٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ  
وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ  
الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ  
فَذَرَّهُمْ وَمَا يُفْتَرُونَ ﴿١١٣﴾

وَلِيَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفْعَادُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ  
بِالْآخِرَةِ وَلِيَرِضُوهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ  
مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٤﴾

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ

(1) Wahayin shaidānu sāshensu zuwa ga sāshe da kawāta karya ta zama kamar gaskiya. Kamar Shaidān ya sanya wasiwāsi: dā da'awar annabi gaskiya ce, ai dā manyan mutāne ne zā su fāra bin ta, bā matalauta ba, ko kuwa annabi mai sihiri ne dōmin yanā raba miji da māta, da da da uba. Watau su karkatar da magana, dōmin su karkatar da wāwāye daga bin gaskiya.

(2) Duka wanda ya shirya wani abu wanda shari'a ba ta zo da shi ba, sa'an nan ya nēmi mutāne su hau shi, su yi aiki da shi, yā zama mai hukunci, wanin Allah. Wanda ya bī shi da dā'a kan bidi'arsa, to, yā yi shirki da Allah, yā riki wanin Allah mai yi masa hukunci ke nan.

muku da Littāfi abin rabēwa daki-daki? Kuma waƙanda Muka bai wa Littāfi sunā sanin cēwa lalle shi (Alkur'āni) abin saukarwa ne daga Ubangijinka, da gaskiya? Sabōda haka kada ku kasance daga māsu shakka.

115. Kuma kalmar Ubangijinka tā cika, tanā gaskiya<sup>(1)</sup> da ādalci. Bābu mai musanyāwa ga kalmō-minSa, kuma Shi ne Mai ji, Masani.

116. Kuma idan ka bi mafīya yawan waƙanda suke a cikin fasa da dā'a sunā batar da kai daga hanyar Allah. Ba su bin kōme sai fāce faddari-fadī<sup>(2)</sup> suke yi.

117. Lalle ne Ubangijinka Shi ne Mafi sani ga wanda yake faɗcēwa daga hanyarsa kuma Shi ne Mafi sani ga Masu shiryuwa.

118. Sabōda haka ku ci daga abin da aka ambaci sūnan Allah<sup>(3)</sup> kansa, idan kun kasance māsu īmāni da āyōyinSa.

119. Kuma mēne ne ya sāme ku, bā zā ku ci ba daga abin da aka ambaci sūnan Allah a kansa, alhāli kuwa, haƙiƙa, Ya rarrabe muku daki-daki, abin da Ya haramta a

إِلَيْكُمْ أَلْكَتَبَ مُفْصَلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ  
الْكَتَبَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ  
فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٥﴾

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ  
لِكَلِمَاتِهِ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

وَأِنْ تَطَّعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ  
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ  
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

إِنْ رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۗ وَهُوَ  
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ  
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ  
وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ

(1) Musulunci kō Alkur'āni ne cikon addinin Allah, bābu mai iya zōwa da wani abu sābo kō ya fāra wani abu a cikinsa ta kōwace hanya kuma bābu mai iya musanya wani abu a cikinsa. Ya cika ya kammala, sai biya kawai. Annabi ya ce, “Wanda ya yi wani aiki bā da umurninsa a kan abin da ya aikata dīn nan ba, to, an mayar masa; ba a karfa ba.”

(2) Kamar maganarsu cēwa mūshe wanda Allah da kansa Ya kashe, ya fi dācēwa da a ci shi, bisa ga abin da mutāne suka yanka.

(3) An sani daga nan cēwa ambaton sūnan Allah wajen yankan dabba wājibi ne, idan an tuna. Wanda ya manta, anā cin yankansa, amma wanda ya bari da gangan, bā zā a ci yankansa ba.

kanku, fāce fa abin da aka bukātār da ku bisa lalūra zuwa gare shi? Kuma lalle ne māsū yawa sunā batarwa, da son zūciyōyinsu, bā da wani ilmi ba. Lalle ne Ubangijinka Shī ne Mafi sani ga māsū ta'addi.

120. Kuma ku bar bayyanannen zunubi da bōyayyensa. Lalle ne wadanda suke tsiwurwurin zunubi za a sāka musu da abin da suka kasance sunā kamfata.

121. Kada ku ci daga abin da ba a ambaci sūnan Allah ba a kansa<sup>(1)</sup>. Kuma lalle ne shī, fāsīfanci ne. Kuma lalle ne, shaidānu, hakīka, suna yin ishāra zuwa ga masōyansu, dōmin su yi jayayya da ku. Kuma idan kuka yi musu dā'a, lalle ne kū, hakīka, māsū shirki ne.

122. Shin, kuma wanda ya kasance matacce, sa'an nan Muka rāyar da shi, kuma Muka sanya wani haske dōminsa, yanā tafiya da shi, yanā zama kamar wanda misā-linsa yanā cikin duffai, shī kuma ba mai fita ba daga gare su? Kamar wancan ne aka fawāta wa kāfirai abin da suka kasance sunā aika-tāwa.

123. Kuma kamar wancan ne, Mun sanya a cikin kōwace alƙarya, shugabanni sū ne māsū laifinta, dōmin su yi mākirici a cikinta, alhāli

إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ  
 إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَيْمَنِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ  
 يَكْسِبُونَ الْأَيْمَ سَيَجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا تَأْكُلْ أَمْوَالَهُمْ بَدْرًا ذِكْرَ اسْمِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ  
 لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لِيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَآئِهِمْ  
 لِيُجْنِدُوا لَكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

أَوْ مِنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا  
 يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ  
 لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ  
 مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا  
 مُّجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا

(1) Sabōda haka ba a cin yankan majūsu. Anā cin yankan Bakitābe, bābu ruwanmu da abin da yake faɗa, tun da Allah Ya halatta mana cin abincinsu alhāli kuwa Ya san sun riga sun musanya addininsu. Idan Musulmi ya bar sūnan Allah da gangan, amma bai ambaci sūnan kōwa ba, to, akwai riwāya biyu game da haka, ci kō rashin ci. Amma idan ya haɗa sūnan Allah da na wani, to, bā zā a ci ba, dōmin yā yi ridɗa.

kuwa bā su yin makirci fāce ga rayukansu, kuma bā su sans-ancēwa.

124. Kuma idan wata āyā ta je musu sai su ce: “Bā zā mu yi īmāni ba, sai an kawo mana kamar abin da aka kāwo wa manzannin Allah.” Allah Mafi sanin inda Yake sanya manzancinSa<sup>(1)</sup>. Wani wulaƙanci<sup>(2)</sup> a wurin Allah da wata azāba mai tsanani zā su sāmi waƙanda suka yi laifi, sabōda abin da suka kasance sunā yi na mākirci.

125. Dōmin haka wanda Allah Ya yi nufin ya shiryar da shi sai ya būda firjinsa dōmin Musulunci, kuma wanda Ya yi nufin Ya batar da shi, sai Ya sanya firjinsa mai fungsi matsattse, kamar dai yanā tākāwa<sup>(3)</sup> ne a cikin sama. Kamar wannan ne Allah Yake sanyāwar ƙazanta a kan waƙanda bā su yin īmāni.

126. Wannan ita ce hanya ta Ubangijinka madaidaiciya. Lalle ne Mun bayyana āyōyi daki-daki ga mutāne māsu karɓar tunātarwa.

127. Sunā da gidan aminci a wurin Ubangijinsu, kuma Shī ne Maji-ɓincinsu, sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa.

وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٢﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَا حَتَّى نُؤْتَىٰ  
مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ  
رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ  
عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ  
وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا  
حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَقُ فِي السَّمَاءِ  
كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ  
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٤﴾

وَهَذَا صِرَاطٌ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ  
لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٥﴾

﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ  
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿١٢٦﴾

(1) Manzanci da zāɓin Allah yake, bā da kuɗi kō 'ya'ya kō kabīla yake ba, sai a wurin da Allah Ya aza shi.

(2) Mai girman kai ga bin umurnin Allah, sakamakonsa wulaƙanci ne.

(3) Mai tākāwa zuwa sama firjinsa fungsi yake yi, sabōda iskar numfashi tanā raguwa gare shi. Kuma shi yanā shasshekar gajiya da rashin iska. Wannan ilmi yanā a cikin mu'ujizar Alƙur'āni.

128. Kuma rānar da yake tāra su gaba daya (Yanā cēwa): “Yā jama’ar aljannu! Lalle ne kun yawaita kanku daga mutāne.” Kuma majibantansu daga mutāne suka ce: “Yā Ubangijinmu! Sāshenmu<sup>(1)</sup> ya ji dāfi da sāshe, kuma mun kai ga ajalinmu wanda Ka yanka mana!” (Allah) Ya ce: “Wuta ce mazau-narku, kunā madawwama a cikinta, sai abin da Allah Ya so. Lalle ne Ubangijinka Mai hikima ne, Masani.”

129. Kuma kamar wancan ne Muke jibintar da sāshen azzālumai ga sāshe, sabōda abin da suka kasance sunā tārāwa.

130. Yā jama’ar aljannu da mutāne! Shin, manzanni daga gare ku ba su jē muku ba, sunā lābarta āyōyiNa a kanku, kuma sunā yi muku gargadin haduwa da wannan yini nāku? Suka ce: “Mun yi shaida a kan kāwunanmu.” Kuma rāyubar dūniya tā rūdē su. Kuma suka yi shaida a kan kāwunansu cēwa, lalle ne sū, sun kasance kāfirai.

131. Wancan kuwa sabōda Ubangijinka bai kasance Mai halaka alƙaryōyi sabōda wani zālunci ba ne, alhali kuwa mutānensu sunā jāhilai.<sup>(2)</sup>

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا يَمَعَشَرَ الْجِنِّ  
فَدِ اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ  
مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا  
أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَلَّيْنِ  
فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

وَكَذَلِكَ نُؤَيِّ بِبَعْضِ الظَّالِمِينَ بَعْضًا  
يَمَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

يَمَعَشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ الَّذِينَ يَأْتِيَكُمْ رَسُولٌ مِّنْكُمْ  
يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُزِدُّونَكُمْ لِقَاءَ  
يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنْفُسِنَا وَعَرَّهْتُمْ  
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا  
كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾

ذَلِكَ أَنْ لَّمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ  
وَأَهْلِهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

(1) Haka dai mai lafi a bāyan azābar laifinsa ta tabbata a kansa bā yo bōyēwar abin da ya riga ya bayyana, sai ya faɗa da kansa dōmin ya bayyanar da nadāmarsa a lōkacin da nadāma bā ta da amfāni.

(2) Allah ba Ya halaka mutāne sabōda wani laifi, sai bāyan Ya aiki mai gargadi ya tāfi ya yi musu gargadi, sun san laifinsu, sun ki bari, sa’an nan azāba ta jē musu.

132. Kuma ga kōwanne<sup>(1)</sup>, akwai darajōji daga abin da suka aikata. Kuma Ubangijinka bai zama Mai shagala ba daga abin da suke aikatāwa.

133. Kuma Ubangijinka Wadātacce<sup>(2)</sup> ne Ma‘abūcin rahama. Idan Yā so, zai tafi da ku, kuma Ya musanya daga bāyanku, abin da Yake so, kamar yadda Ya fāga halittarku daga zūriyar wasu mutāne na dabam.

134. Lalle ne abin da ake yi muku wa’adi, lalle mai zuwa ne, kuma ba ku zama māsu buwāya ba.

135. Ka ce: “Yā ku mutānena! Ku yi aiki a kan halinku, lalle ne nī, mai aiki ne, sa’an nan da sannu zā ku san wanda ākibar gida zā ta kasance a gare shi. Lalle ne shi, azzālumai bā zā su ci nasarā ba.”

136. Kuma sun sanya wani rabo ga Allah daga abin da Ya halitta daga shūka da dabbōbi, sai suka ce: “Wannan<sup>(3)</sup> na Allah ne”, da riyāwarsu “Kuma wannan na abū-buwan shirkinmu ne.” Sa’an nan

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ  
بِعَاقِبِ عَمَلِهِمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

وَرَبُّكَ الْغَفِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَأْ  
يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ  
مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ  
آخِرِينَ ﴿١٣٣﴾

إِنَّ مَا تُوَعَدُونَ لَأْتِي وَمَا أَنْتُمْ  
بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِبِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ  
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَقِيبَةُ  
الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ  
وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ  
بِرِزْقِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ

(1) Kōwace jama’ā, ta māsu dā’a da ta māsu sābō, sunā da sakamako gwargwadon matsayin kōwanne, ga imāninsa da aikinsa kō kuwa kāfircin sābonsa.

(2) Rashin gaugāwar yin sakamako ga māsu laifi sabōda wadātar Allah ne. Bā Shi yin ukūba dōmin Ya yi fushin an rage masa mulki, haka kuma bā Shi yin ni’ima dōmin an fāra Masa mulki. Sai dai dōmin Ya nūna ādalci da falala ne kawai.

(3) Sun kasance a cikin Jāhiliyya idan suka yi nōma kō kuwa idan suka sāmi ‘yā’yan itāce, sai su sanya wani juz’i daga gare shi ga Allah, wani juz’i kuma ga gumāka. Abin da yake rabon gumaka, sai su tsare shi, kuma su lissafce shi. Idan wani abu yā fādi daga abin da aka ambace shi ga Samad, sai su mayar da shi zuwa ga rabon gumāka, amma rabon gumākan, bā ya zuwa ga na Allah. Anā bayār da rabon Allah ga miskīnai, kuma rabon gumaka ga matsaransu.



abin da ya kasance na abūbuwan shirkinsu, to, bā ya sāduwa zuwa Allah, kuma abin da ya kasance na Allah, to, shī yanā sāduwa zuwa ga abūbuwan shirkinsu. Tir da hukuncinsu!

137. Kuma kamar wancan ne abūbuwan shirkinsu suka fawāta wa māsu yawa, daga māsu shirkin; kashewar<sup>(1)</sup> 'ya'yansu, dōmin su halaka su, kuma dōmin su rikitar da addininsu a gare su, kuma dā Allah Yā so, dā ba su aikatā shi ba. Sabō-da haka, ka bar su da abin da suke kirkirāwa.

138. Kuma suka ce: “Wadannan dabbōbi da shūka hanannu ne; bābu mai dandandar su fāce wanda muke so,” ga riyāwarsu. Da wasu dabbōbi an hana bāyayyakinsu, da wasu dabbōbi bā su ambatar sūnan Allah a kansu, bisa kirfiren farya gare Shi. Zai sāka musu da abin da suka kasance sunā kirkirāwa.

139. Kuma suka ce: “Abin da yake a cikin cikkunan wadannan dabbōbi kēbantacce ne ga mazannu, kuma hananne ne a kan mātan aurenmu. Kuma idan ya kasance mūshe, to, a cikinsa, sū, abōkan tārayya ne.” Zai sāka musu sifantāwarsu. Lalle ne Shī, Mai hikima ne, Masani.

إِشْرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ  
وَمَا كَانُوا لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى الْإِن  
شْرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ  
الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادِهِمْ  
شُرَكَاءُهُمْ لِيُرِدُّوهُمْ وَلِيَاسُوا  
عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ  
فَذَرَّهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرَّتْ حِجْرٌ  
لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِرِغْمِهِمْ  
وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ  
أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ  
بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ  
خَالِصَةٌ لَّذِكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى الْأَرْوَاحِنَا  
وَإِنْ يَكُن مِثْقَلُهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ  
سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾

(1) Sunā turbuƙe 'yā'yā mata, dōmin tsōron talauci kō dōmin tsōron kunya. Sai mai haihuwa ta haihu a bākin rāmi, idan mace ta haifa, sai ta tūra ta cikin rāmin, ta rufe, idan kuma namiji ne sai ta bar shi. Haka kuma kashe 'yā'ya, a kan bākance da alwāshi, sunā ganin sa ibada ne.

140. Lalle ne wadanda suka kashe diyansu sabōda wauta, ba da ilmi ba, sun yi hasāra! Kuma suka haramta abin da Allah Ya arzūta su, bisa kirƙira ƙarya ga Allah. Lalle ne, sun bace, kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

141. Kuma Shī ne Wanda Ya ƙāga halittar gōnaki māsu rumfuna da wasun māsu rumfuna, da dabinai da shūka, mai sābāwa ga 'yā'yansa na ci, da zaituni da rummāni mai kāmā da jūna da wanin mai kama da jūna. Ku ci daga 'yā'yan itācensa, idan ya yi 'yā'yan, kuma ku bāyar da hakkinSa a rānar girbinsa, kuma kada ku yi barna. Lalle ne Shī, ba Ya son maɓarnata.

142. Kuma daga dabbōbi (Ya ƙāga halittar) mai daukar kāya da ƙanāna: Ku ci daga abin da Allah Ya arzūta ku, kuma kada ku bi zambiyōyin Shaidan: Lalle ne shi, a gare ku, maƙiyi ne bayyananne.

143. Nau'ō'i takwas daga tumā-kai biyu, kuma daga awāƙai biyu; ka ce, shin mazan biyu ne Ya haramta ko mātan biyu, ko abin da mahaifar mātan biyu suka tattara a kansa? Ku bā ni lābāri da ilmi, idan kun kasance māsu gaskiya.

144. Kuma daga rāƙuma akwai nau'i biyu, kuma daga shānu biyu; ka ce, shin, mazan biyu ne Ya hana ko mātan biyu Ya hana, kō abin da mahaifar mātan biyu suka tattara a kansa? Kō kun kasance halarce ne a lōkacin da Allah Ya yi muku wasiyya da wannan? To, wāne ne mafi

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ  
عِلْمٍ وَحَرَمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ  
قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

﴿١٤١﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَعَيْرَ  
مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكْلُهُ  
وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ  
مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا  
حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ  
لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَفَرَسَاتٌ كُلُوا  
مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوتَ الشَّيْطَانِ  
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

تَمَنِّيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّالِّينَ  
وَمِنَ الْمَعْرِزِ اثْنَيْنِ قُلْ أَلَّذِكْرَيْنِ حَرَمٌ  
أَمْ الْأُنثَيْنِ أَمْ مَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ  
الْأُنثَيْنِ نَبِيُّنِي بَعَلٌّ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ  
أَلَّذِكْرَيْنِ حَرَمٌ أَمْ الْأُنثَيْنِ أَمْ مَا اشْتَمَلَتْ  
عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ  
إِذْ وَصَّيَكُمُ اللَّهُ بِهِدَأَفَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ

zālunci daga wanda ya kirƙira ƙarya ga Allah, dōmin ya batar da mutāne, bā da wani ilmi ba? Lalle ne, Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

145. Ka ce: “Bā ni sāmu<sup>(1)</sup>, a cikin abin da aka yō wahayi zuwa gare ni, abin haramtawa, a kan wani mai ci wanda yake cin sa fāce idan ya kasance mūshe, kō kuwa jini abin zubarwa, kō kuwa nāman alade, to, lalle ne shi ƙazanta ne, kō kuwa fāsifanci wanda aka kurūrūta, dōmin wanin Allah, da shi.” Sa’an nan wanda larūra ta kāmā shi, bā mai fita jama’a ba, kuma bā mai ta’addi ba, to, lalle Ubangijinka Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

146. Kuma a kan waƙanda suka tūba (Yahūdu) Mun haramta<sup>(2)</sup> dukkan mai akaifa, kuma daga shānu da bisāshe Mun haramta musu kitsattsansu fāce abin da bāyukansu suka dauka, kō kuwa kāyan ciki, kō kuwa abin da ya garwaya da ƙashī. Wannan ne Muka sāka musu, sabōda zāluncinsu, kuma Mu, haƙīka, Māsu gaskiya ne.

147. To, idan sun ƙaryatā ka, sai ka ce: “Ubangijinku Ma’abūcin rahama ne Mai yalwa; kuma bā a mayar da azābarSa daga mutāne māsu laifi.”

أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ  
عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾

قُلْ لَا آجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ  
يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا  
أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ  
لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ  
رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ  
وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ  
شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا  
أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ  
جَزَيْنَهُم بِبِعْثِهِمْ وَإِنَّا لَالصِّدِّقُونَ ﴿١٤٦﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ  
وَأَسْعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ  
الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

(1) Bayānin abūbuwan da aka haramta cinsu daga dabbōbi waƙanda Allah Ya hana, bā waƙanda al’āda ta hana ba.

(2) Bayānin abūbuwan da Allah Ya hana a kan Yahūdu, shi ma hanin an yī shi sabōda wani laifinsu ne.

148. Waƙanda suka yi shirki<sup>(1)</sup> zā su ce: “Dā Allah Yā so, dā ba mu yi shirki ba, kuma dā ubanninmu ba su yi ba, kuma dā ba mu haramta wani abu ba.” Kamar wannan ne mutānen da suke a gabāninsu suka faryata, har suka dandani azā-barMu. Ka ce: “Shin, kunā da wani ilmi a wurinku dōmin ku fito mana da shi? Bā ku bin kōme fāce zato, kuma ba ku zama ba fāce firi-fadi kawai kuke yi.”

149. Ka ce: “To, Allah ne da hujja isasshiya, sabōda haka: dā Yā so, dā Yā shiryar da ku gabā ɗaya.”

150. Ka ce: “Ku kāwo shaidun-ku, waƙanda suke bāyar da shai-dar cēwa Allah ne Ya haramta wannan.” To, idan sun kāwo shaida, kada ka yi shaida tāre da su. Kuma kada ka bi son zūciyōyin waƙanda suka faryata, game da āyōyinMu, da waƙanda bā su yin imāni da Lāhira, alhāli kuwa sū daga Ubangijinsu suna karkacēwa.

151. Ka ce: “Ku zo, in karanta abin da Ubangijinku Ya haramta.” Wājibi ne a kanku kada ku yi shirkin kōme da Shi, kuma ga mahaifa biyu (ku kyautata) kyautatāwa, kuma kada ku kashe ɗiyanku sabōda talauci, Mū ne Muke arzūta ku, kū da su, kuma kada ku kusanci abūbuwan alfāsha, abin da ya

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا  
وَلَاءَ آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ  
كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بِأَسَنَاتِنَا  
قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا  
إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ  
إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

قُلْ لِلَّهِ الحُجَّةُ البَلِيغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَيْتُكُمْ  
أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ هَلُمْ شُهَدَاءُ كُمْ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ  
حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ  
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا  
وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ  
يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

﴿١٥١﴾ قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي كُمْ  
عَلَيْكُمْ إِلَّا تَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ  
إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ  
نَحْنُ نَرِزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرُبُوا  
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ﴿١٥٢﴾

(1) Wahayin Shaidan zuwa ga māsu shirki da hana dabbōbi da kāga wasu hukunce-hukunce. Kalmar gaskiya ce ake yin nufin farya da ita, da bāyanin warware rikicin. Jūyar da maganar gaskiya dōmin a yi farya da ita yanā sabbaba saukar azāba. Kuma dukan maganar da bā ta da asali ga Littāfi kō sunna, to, bā gaskiya ba ce, bin ta nau'in shirki ne.

bayyana daga gare ta da abin da ya ßöyu, kada ku kashe rai wanda Allah Ya haramta, fāce da hakki. Wannan ne (Allah) Ya yi muku wasiyya da shi: tsammāninku, kunā hankalta.

152. Kada ku kusanci dūkiyar marāya fāce da wadda take ita ce mafi kyau, har ya kai ga karfinsa. Kuma ku cika mūdu da sikēli da ādalci, bā Mu kallafā wa rai fāce iyāwarsa. Kuma idan kun fadī magana, to, ku yi ādalci, kuma ko dā yā kasance ma'abūcin zumunta ne. Kuma da alkawarin Allah ku cika. Wannan ne Ya yi muku wasiyya da shi: tsammāninku, kunā tunāwa.

153. Kuma lalle wannan ne tafarkīNa, yana madaidaici: sai ku bī shi, kuma kada ku bi wasu hanyōyi, su rarrabu da ku daga barin hanyāTa. Wannan ne Allah Ya yi muku wasiyya da shi, tsammāninku, kunā yin taƙawa.

154. Sa'an nan kuma Mun bai wa Mūsā Littāfi, yanā cikakke bisa ga wanda ya kyautata (hukuncin Allah) da rarrabēwa, daki-daki, ga kōwane abu, da shiriya da rahama, tsammāninsu<sup>(1)</sup>, sunā yin īmāni da haƙuwa da Ubangijinsu.

155. Kuma wannan Littāfi ne, Mun saukar da shi, mai albarka ne, sai ku bī shi kuma ku yi taƙawa, tsammāninku, anā jin fanku.

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ  
ذَلِكَمُ وَصَّيْنَكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ  
حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَالْمِيزَانِ  
بِالْقِسْطِ لَأَنْكَلِفَ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا  
وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ وَبِعَهْدِ  
اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّيْنَكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ  
تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

وَأَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ  
وَلَا تَتَّبِعُوا السَّبِيلَ فَتَفْرَقَ بَيْنَكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ  
ذَٰلِكُمْ وَصَّيْنَكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي  
أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً  
لَعَلَّهُمْ بَلِقَاءَ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكًا فَاتَّبِعُوهُ وَأَتَّقُوا  
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

(1) Mabiya Littāfin Mūsā watau Yahūdu, idan sun san cēwa Alkur'āni kamar Attaura yake daga Allah aka saukar da shi, kuma Muhammadu Annabin Allah ne kamar Mūsā kuma sū duka suna gaskata jūnā, sai su ji saukin īmāni da shi.

156. (Dōmin) kada ku ce: “Abin sani kawai, an saukar da Littāfi a kan fungiya<sup>(1)</sup> biyu daga gabāninmu, kuma lalle ne mū, mun kasance daga karatunsu, haḳīka, gāfilai.”

157. Kō kuwa ku ce: “Dā dai lalle mū, an saukar da Littāfi a kanmu, haḳīka, dā mun kasance mafiya shiryuwa daga gare su.” To, lalle ne wata hujja bayyananniya, daga Ubangijinku, tā zo muku, da shiriya da rahama. To, wāne ne mafi zālunci daga wanda ya ḳaryata game da āyōyin Allah, kuma ya hinjire daga barinsu? Zā Mu sāka wa waḳanda suke hinjirēwa daga barin āyōyinMu da mugunyar azāba, sabōda abin da suka kasance sunā yi na hinjirēwa.

158. Shin, sunā jiran (wani abu), fāce dai malā'iku<sup>(2)</sup> su je musu, kō kuwa Ubangijinka Ya je, kō kuwa sāshen āyōyin Ubangijinka ya je. A rānar da sāshen āyōyin Ubangijinka yake zuwa, īmānin rai wanda bai kasance yā yi īmānin ba a gabāni, kō kuwa ya yi tsiwirwirin wani alhēri, bā ya amfāninsa. Ka ce: “Ku yi jira: Lalle ne mū, māsu jira ne.”

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَيَّ طَائِفَتَيْنِ  
مِنْ قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَفِيلِينَ ﴿١٥٦﴾

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَى  
مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ  
وَهُدَىٰ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بَيِّنَاتٍ  
اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْرِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ  
عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ  
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ  
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ  
مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انظُرُوا  
إِنَّا مُنظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

(1) Ana magana da māsu shirkin Lārabāwa, fungiyōyin biyu kuwa su ne Yahūdu da Nasāra, littāfin shī ne Attaura da Linjīla.

(2) Zuwan malā'iku dōmin karḳar rāyukansu, zuwan Allah umurninSa da a yāke su dōmin ya fi haushi kansu, zuwan sāshen āyōyin Ubangiji shī ne fitōwar rānā daga yamma da fitar Rāḳumar Salīhu. Waḳannan abūbuwa duka idan sun auku a kan wanda bā shi da īmāni a gabānin aukuwarsu, kuma ya zama yā aikata ayyukan alhēri da shari'a ta umurce shi da yi, to, bā za a karḳi wani īmāninsa ba.

159. Lalle ne wafanda<sup>(1)</sup> suka rarraba addininsu, kuma suka kance kungiya-kungiya, kai ba ka zama daga gare su ba, a cikin kōme: abin sani kawai, al'amarinsu zuwa ga Allah yake. Sa'an nan Ya bā su lābari game da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

160. Wanda ya zo da kyakkyāwan aiki guda, to, yanā da gōma dīn misālinsa. Kuma wanda ya zo da mugun aiki gūda, to, bā zā a sākā masa ba fāce da misālinsa. Kuma sū, bā a zāluntar su.

161. Ka ce: “Lalle nī, Ubangi-jina Yā shiryar da ni zuwa ga tafarki madaidaici, addini, kīmantāwa (ga abūbuwa), mai akidar Ibrāhīm, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsū shirki ba.”

162. Ka ce: “Lalle ne sallāta, da baikonā, da rāyuwāta, da mutu-wāta, na Allah ne Ubangi-jin tālikai.

163. “Bābu abōkin tārāyya a gare Shi. Kuma da wancan aka umurce ni, kuma ni ne farkon māsū sallamāwa.”

164. Ka ce: “Shin, wanin Allah nake nēma ya zama Ubangi-ji, alhāli

إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مَثَلِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالْسَيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

قُلْ إِنِّي هَدَيْتَنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

لَا شَرِيكَ لَهِ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ

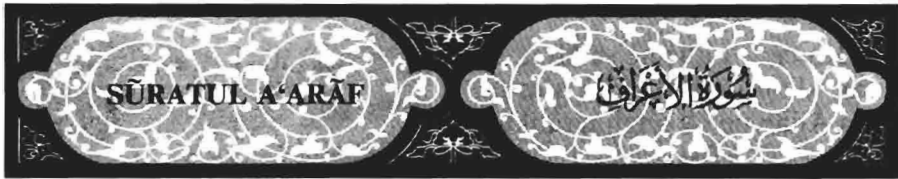
(1) Bāyan bayānin wanda bai yi īmāni ba sai bayānin sababin rashin karɓar īmānin ya zo, sai kuma ya ci gaba da bayānin cewa, kō wanda ya yi īmānin idan yā kāra wasu abūbuwa a cikin addini bisa ga abin da Allah Ya saukar, ta haka har mutāne suka zama kungiya kungiya, kamar māsū darikōki na tasawwufi, to, su ma Annabi bā ya tāre da su ga kōme dōmin sun kōma wa hanyar Jahiliyya a lōkacin da wasu suke kāga hukunce-hukunce a kan mutāne, suka zama da yin haka nan abūbūwan bautāwa, kuma māsū bin su suka zama mushirikai. Daga nan har zuwa ga karshen Sūrar duka ta'alīki ne ga dukan abin da Sūrar ta kunsu na Tauhīdin Rubūbiyya da taƙaitāwa ga bāyanin muhimman mas'alōlin da ta kunsu. Saninata shi ne rūhin addini.

kuwa Shī ne Ubangijin dukan kōme? Kuma wani rai bā ya yin tsirfa fāce dōmin kansa, kuma mai daukar nauyi, bā ya daukar nauyin wani, sa'an nan kuma kōmawarku zuwa ga Ubangijinku take: sa'an nan Yā bā ku lābāri ga abin da kuka kasance, a cikinsa, kunā sābā wa jūnā?

165. “Kuma Shī ne Wanda Ya sanya ku māsu maye wa jūna ga kasa. Kuma Ya daukaka sāshenku bisa ga sāshe da darajōji: dōmin Ya jarraba ku, a cikin abin da Ya bā ku.” Lalle ne, Ubangijinka Mai gaggawar ukūba ne, kuma lalle ne Shi, haḳīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ  
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ  
بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْلِفُونَ ﴿١٦٥﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ  
بَعْضُكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوكُمْ  
فِي مَاءِ مَا أَنزَلْنَا إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ  
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾



Tanā karantar da tsēre a tsakānin gaskiya da karya, tun farko, kuma hālin ba zai gushe ba yanā a kan haka, har Tāshin Sā'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. M̄. Š̄.

2. Littāfi ne aka saukar zuwa gare ka, kada wani funci ya kasance a cikin kirjinka daga gare shi, dōmin ka yi gargadi da shi. Kuma tunātarwa ne ga mūminai.

الْمَصَّ ﴿١﴾  
كَتَبْنَا أَنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ  
لِيُنذِرَ بِهِ. وَذَكَرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾



3. Ku bi abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku, kuma kada ku dinga bin wasu maji-binta, baicinSa. Kadan kwarai kuke tunāwa.

4. Kuma da yawa wata alkarya Muka halaka ta, sai azābarMu ta jē mata da dare kō kuwa sunā māsu kailūla.

5. Sa'an nan bābu abin da yake da'awarsu, a lōkacin da azābarMu ta jē musu, fāce suka ce: "Lalle ne mū muka kasance māsu zālunci,"

6. Sa'an nan lalle ne Munā tambayar waƙanda aka aika zuwa gare su, kuma lalle Munā tambayar Manzannin.

7. Sa'an nan, haƙīka, Munā bā su lābāri, da ilmi, kuma ba Mu kasance Māsu fakuwa ba.

8. Kuma awo a rānar nan ne gaskiya. To, wanda sikēlansa suka yi nauyi, to, waƙannan sū ne māsu cin nasara.

9. Kuma wanda sikēlansa suka yi sauƙi, to, waƙannan ne waƙanda suka yi hasarar rayukansu, sabōda abin da suka kasance, da āyō-yinMu, sunā yi na zālunci.

10. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun sarautar da ku, a cikin ƙasa, kuma Mun sanya muku abūbuwan rāyuwa, a cikinta; kadan kwarai kuke gōdēwa.

11. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun halittā ku, sa'an nan kuma Mun sūrantā ku, sa'an nan kuma Mun ce wa malā'iku: "Ku yi sujada ga

اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا  
مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مِمَّا تَدَّكُرُونَ ﴿٢﴾

وَكَمْ مِنْ قَرِيْبَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بِأَسْنَانَيْتًا  
أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ﴿٣﴾

فَمَا كَانَ دَعْوَانَهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْنَانًا إِلَّا أَنْ قَالُوا  
إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤﴾

فَلَنَسْتَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْتَلَنَّ  
الْمُرْسَلِينَ ﴿٥﴾

فَلَنَقْضَنَّ عَلَيْهِمْ بِعَاطِرٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴿٦﴾

وَأَلْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقِّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ  
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٧﴾

وَمَنْ حَقَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا  
أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا  
مَعْيَشًا قَلِيلًا مِمَّا تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ  
اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ

Ādam.” Sai suka yi sujada fāce Iblīs, bai kasance daga māsu yin sujadar ba<sup>(1)</sup>.

12. Ya ce: “Mēne ne ya hana ka, ba ka yi sujada ba, a lōkacin da Na umurce ka?” Ya ce: “Nī ne mafiifici daga gare shi, Kā halitta ni daga wuta, alhāli kuwa Kā halitta shi daga lāka.”

13. Ya ce: “To, ka sauƙa daga gare ta: dōmin bā ya kasancēwa a gare ka ga ka yi girman kai a cikin-ta. Sai ka fita. Lalle ne kanā daga māsu kaskanci.”

14. Ya ce: “Ka yi mini jinkiri zuwa ga rānar da ake tayar<sup>(2)</sup> da su.”

15. Ya ce: “Lalle ne, kanā daga waƙanda aka yi wa jinkiri.”<sup>(3)</sup>

16. Ya ce: “To, inā rantsuwa da halakarwar da Ka yi mini, lalle ne, inā zaune musu tafarkinKa madai-daici.

17. “Sa’an nan kuma, haƙiƙa, inā je musu daga gaba gare su<sup>(4)</sup>, kuma daga bāya gare su, kuma daga barin

لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

قَالَ مَا مَنَعَكَ آلَا تُسْجِدُ إِذْ أُمِرْتَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ

خَلَقَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ

فِيهَا فَأَخْرَجْنَاكَ مِنَ الصَّلَاةِ ﴿١٣﴾

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾

قَالَ فِيمَا آغَاوَيْتَنِي لِأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

ثُمَّ لَا يَنبَغُهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ

(1) Allah Yā ƙidanya ni'imōmin da Ya yi wa mutāne daga talittarsu da sūrantā su da Ya yi, kuma Ya girmama su da sanyāwar malā'iku su yi sujada ga ubansu Ādam, sa'an nan kuma Ya nūna musu cēwa Shaidan yā fi bin umurninSa ga girmama ubansu Ādam, sabōda haka sū ma su yi tsōron maƙiyin kākansu.

(2) Yā rōƙi kada ya mutu, dōmin a Rānar Rāyarwa bābu sauran wata mutuwa.

(3) Wannan ya nūna cēwa, kōwa ya rōƙi Allah wani abu, to, zai bā shi gwargwadon yadda Yake so, Shi Ubangijin.

(4) Shaidan yanā isa ga ɗan Adam daga gaba da bāya gare su kawai amma wajen dāma da wajen hagu, zai gudu daga barinsu, dōmin a nan ne malā'iku māsu rubūnun ayyuka suke zama ga mutum. Amma sama an hanā shi dōmin bā ya iya shāmakance Allah daga bāwanSa, sai wajen ƙasa, a nan kuma girman kansa, yake hanā shi ya dūka, dōmin haka bā ya iya sanya waswāsi a cikin sujada ga mutum, sabōda haka Haɗisin ya ce: “Mafi kusan inda mutum zai sāmi Ubangijinsa, a wurin sujardarsa.”

jihōhin damansu da barin jihōhin hagunsu: Kuma bā zā Ka sāmi mafi yawansu māsu gōdiya ba.”

18. Ya ce: “Ka fita daga gare ta kanā abin zargi kōrarre. Lalle ne, wanda ya bī ka daga gare su, hakīka, zā Ni cika Jahannama daga gare ku, gabā daya.

19. “Kuma ya Ādam! Ka zauna kai da matarka a Aljanna, sai ku ci daga inda kuka so; kuma kada ku kusanci wannan itāciya, har ku kasance daga azzālumai.”

20. Sai Shaidan ya sanya musu waswāsi dōmin ya bayyana musu abin da aka rufe daga barinsu, daga al’aurarsu, kuma ya ce: “Ubangi-jinku bai hanā ku daga wannan itāciya ba fāce dōmin kada ku kasance malā’iku biyu ko kuwa ku kasance daga madawwama.”

21. Kuma ya yi musu rantsuwa: Lalle ne nī, a gare ku, hakīka, daga māsu nasiha ne.

22. Sai ya saukar da su da rūfī. Sa’an nan, a lōkacin da suka dan-dani itāciyar, al’aurarsu ta bayyana a gare su, kuma suka shiga sunā līkāwar ganye a kansu daga ganyen Aljanna. Kuma Ubangijinsu Ya kira su: “Shin, Ban hanā ku ba daga waccan itāciya, kuma Na ce muku, lalle ne Shaidan, a gare ku, ma’kiyi ne bayyananne?”

23. Suka ce: “Yā Ubangijinmu! Mun zālunci kanmu. Kuma idan ba Ka gāfarta mana ba, kuma Ka yi mana rahama, hakīka, munā kasancēwa daga māsu hasāra.”

وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿٧﴾

قَالَ أَخْرَجَ مِنْهَا مَذْمُومًا وَمَأْمُومًا لَمَنِ تَبِعَكَ مِنْهُمْ  
لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨﴾

وَيَتَادَمُّ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجَكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ  
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ  
عَنْهُمَا مِنْ سَوَاءٍ تَيْهَمَا وَقَالَ مَا نَهَيْتُمَا بِكُمَا  
عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا  
مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿١٠﴾

وَقَاَسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿١١﴾

فَدَلَّهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا  
سَوَاءٌ تَهُمَا وَطُفُفَا يَخِصْفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ  
وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ  
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٢﴾

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَنَا تَتَفَرُّنَا وَتَرْحَمْنَا  
لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٣﴾

24. Ya ce: “Ku sauka, sāshenku zuwa ga sāshe yanā makiyi, kuma kunā da matabbata a cikin fasa, da ḍan jin dāfi zuwa ga wani lōkaci.”

25. Ya ce: “A cikinta kuke rāyuwa, kuma a cikinta kuke mutuwa, kuma daga gare ta ake fitar da ku.”

26. Yā ḍiyan Ādam! Lalle ne Mun saukar da wata tufa<sup>(1)</sup> a kan-ku, tanā rufe muku al'aurarku, kuma da fawā. Kuma tufar tafawa wancan ce mafi alhēri. Wancan daga āyōyin Allah ne, tsammāninsu sunā tunāwa!

27. Yā ḍiyan Ādam! Kada Shaiḍan, lalle, ya fitine ku, kamar yadda ya fitar da iyāyenku biyu daga Al-janna, yanā fizge tufarsu daga gare su, dōmin ya nūna musu al'aurarsu. Lalle ne shī, yanā ganin ku, shi da rundunarsa, daga inda bā ku ganin su. Lalle ne Mū, Mun sanya Shaiḍan majibinci ga waḍanda bā su yin imāni.

28. Kuma idan suka aikata alfāsha<sup>(2)</sup> su ce: “Mun sāmi ubanninmu a kanta;” kuma “Allah ne Ya umurce mu da ita.” Ka ce: “Lalle ne, Allah bā Ya umurni da alfāsha: Shin, kunā faḍar abin da bā ku da saninsa ga Allah?”

29. Ka ce: “Ubangijina Yā yi umurni da ādalci; kuma ku tsayar

قَالَ أَهْطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ  
وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا  
تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

يَبْنِيءَ آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِيَاسًا يُؤْرَىٰ سَوَاءٌ بَيْنَكُمْ  
وَرِيشًا وَيَلِاسٌ أَلْقَوْنِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ  
ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

يَبْنِيءَ آدَمَ لَا يَفْنَنَنَّكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ  
أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِيَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا  
سَوَاءٌ تَيْهَمًا أَنْ تَدْبُرُنَّكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ  
لَأَنْتُمْهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ  
لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

وَإِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آيَاتِنَا  
وَاللَّهُ أَمْرٌ نَأْتِيهَا قُلُوبَ إِنَّا اللَّهُ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ  
أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

قُلْ أَمْرِي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ

(1) Tufar da aka saukar, ita ce addinin Allah. Wanda ya rikā shi da tafawa, to, ya kyauta fawarsa.

(2) Alfāsha ita ce dukan mugun aiki, watau abin da shari'a ba ta zō da shi ba, kō dā an jingina shi ga addini, kamar dawāfi uryan (tsirāra) da bauta wa malā'iku da sālihai, da yin kōwace ibāda bā bisa ga yadda Annabi ya kōyar da ita ba.

da fuskōkinku a wurin kōwane masallāci, kuma ku rōfē Shi, kunā māsu tsarkake addini gare Shi. Kamar yadda Ya fāra halittarku kuke kōmāwa.”

30. Wata ƙungiya (Allah) Yā shiryar, kuma wata ƙungiya bata tā wajaba a kansu; lalle ne sū, sun riki shaidanu majibinta, baicin Allah, kuma sunā zaton, lalle sū, māsu shiryuwa ne.

31. Yā dīyan Ādam! Ku riki ƙawarku a wurin kōwane masallāci, kuma ku ci, kuma ku sha: kuma kada ku yi barna. Lalle ne Shī (Allah), bā Ya son māsu barna.

32. Ka ce: “Wāne ne ya haramta ƙawar Allah, wadda Ya fitar sabōda bāyinSa, da māsu dādi daga abinci?” Ka ce: “Sū, dōmin wadanda suka yi imāni suke a cikin rāyubar dūniya, suna kebantattu a Rānar Kiyāma.” Kamar wannan ne Muke bayyana āyōyi, daki-daki, ga mutānen da suke sani.

33. Ka ce: “Abin sani kawai, Ubangijina Yā hana abūbwan al-fāsha: abin da ya bayyana daga gare su da abin da ya bōyu, da zunubi da rarraba jama'a, bā da wani hakki ba, kuma da ku yi shirki da Allah ga abin da bai saukar da wani da'ili ba gare shi, kuma da ku fadi abin da ba ku sani ba, ga Allah.”

34. Kuma ga kōwace al'umma akwai ajali: sa'an nan idan ajalinsu ya je, bā zā a yi musu jinkiri ba, sa'a guda, kuma bā zā su gabāce shi ba.

كُلِّ مَسْجِدٍ وَأَدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ  
كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ  
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

يٰٓبَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا  
وَشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ  
وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا  
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ  
نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ  
وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بَعْدَ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ  
بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا نَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ  
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

35. Yā dīyan Ādam! Ko dai wasu manzanni, daga cikinku, su jē muku, sunā gaya muku ayōyiNa – to, wanda ya yi tafawa, kuma ya gyara aikinsa – to, bābu tsoro a kansu, kuma bā su yin baƙin ciki.

36. Kuma waƙanda suka faryatā game da āyōyinMu, kuma suka yi girman kai daga gare su, waƙannan sū ne abōkan wuta, sū, a cikin ta madawwama ne.

37. To, wāne ne mafi zālunci daga wanda ya kirƙira karya ga Allah, kō kuwa ya faryata game da āyōyinSa? Waƙannan rabonsu daga Littāfi yanā sāmunsu, har a lōkacin da ManzanninMu suka je musu, sunā karɓar rāyukansu, su ce: “Inā abin da kuka kasance kunā kira, baicin Allah?” Su ce: “Sun baƙe daga gare mu,” kuma su yi shaida a kansu cēwa lalle sū, sun kasance kāfirai.

38. Ya ce: “Ku shiga a cikin al’ummai waƙanda, haƙiƙa, sun shige daga gabāninku, daga aljannu da mutāne, a cikin wuta. A kō da yausha wata al’umma ta shiga sai ta la’ani ‘yar’uwarta, har idan suka riski jūna, a cikinta, gabā ɗaya, ta farshensu ta ce wa ta farkonsu: ‘Ya Ubangijinmu! Waƙannan ne suka ɓatar da mu, sai Ka kāwo musu azāba ninki daga wuta.’” Ya ce: “Ga kōwane<sup>(1)</sup> akwai ninki: kuma amma ba ku sani ba.”

يٰٓيٰٓـَٔاٰدَمُ اِمٰمًا يٰٓاٰتِنٰكُمْ رُّسُلًا مِّنْكُمْ يَفْضُوْنَ  
عَلَيْكُمْ ؕ اٰتٰنِيْ فَمَنْ اَتٰنِيْ وَاصْلَحْ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ  
وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰتِنٰنَا وَاَسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا اُولٰٓئِكَ  
اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٣٦﴾

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ اَفْتَرٰى عَلٰى اللّٰهِ كَذِبًا وَاَوْكَذَّبَ بِاٰتِيْهِ  
اُولٰٓئِكَ يٰٓاٰلِهٖمَّ يٰٓاٰلِهٖمَّ نَصِيْبُهُمْ مِّنَ الْكٰتِبِ حَقٌّ اِذَا جَآءَتْهُمْ  
رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوْا اٰتٰنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُوْنَ  
مِنْ دُوْرِ اللّٰهِ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا وَشَهِدُوْا  
عَلٰى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰفِرِيْنَ ﴿٣٧﴾

قَالَ اَدْخُلُوْا فِيْ اَمْرٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِيْنَ  
وَالْاِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ اُمَّةٌ لَمَنَّا اٰخِنًا  
حَتّٰى اِذَا اٰرَكُوْا فِيْهَا جَمِيْعًا قَالَتْ اٰخِرَتُهُمْ  
لَا وِلٰئَهُمْ رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ اٰصَلُوْنَا فَاَتَيْتَهُمْ عَدَاۤءًا بٰضِعًا  
مِّنَ النَّارِ قَالِ لِكُلِّ ضَعْفٌ وَلٰكِنْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٨﴾

(1) Shūgabannin ɓata su ne ke fāra shiga wuta, sa’an nan mabiyansu, su shiga, dōmin shūgabanni sunā da laifi biyu; nāsu, na aikinsu, da kuma sababin da suka yi, na ɓatar da mabiyansu. Kuma an fahimta daga nan cēwa “Inā bin wāne a kan ɓata, shī ne ya ɓatar da

39. Kuma ta farkonsu ta ce wa ta farkarsh: “To, bã ku da wata falala a kanmu, sai ku ðanðana azāba sabōda abin da kuka kasance kunā tār-āwa!”

40. Lalle ne waðanda suka farkar-yatā game da āyōyinMu, kuma suka yi girman kai daga barinsu, bã zā a bubbude musu kōfōfin sama ba, kuma bã su shiga Aljanna sai gindi<sup>(1)</sup> ya shiga kafar allūra, kuma kamar wannan ne Muke sāka wa māsu laifi.

41. Sunā da wata shimfida daga Jahannama kuma daga samansu akwai wasu murafai. Kuma kamar wancan ne Muke sāka wa azzālumai.

42. Kuma waðanda suka yi ĩmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai – bã Mu kallafa wa rai fāce iyāwarsa – waðannan ne abōkan Aljanna, sū, a cikinta, madawwama ne.

43. Kuma Muka fitar da abin da yake a cikin kirāzansu, daga kiyayya, kōramu sunā gudāna daga farkashinsu, kuma suka ce: “Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Ya shiryar da mu ga wannan. Kuma ba mu kasance munā iya shiryuwa ba, bã dōmin da Allah Ya shiryar da mu

وَقَالَتْ أُولَهُنَّ لِأَخْرَجْنَهُنَّ فَمَا كَاتَ لَكُمْ عَلَيْنَا  
مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَأَنْفَحُنَّ  
لَهُمْ أَتُوبُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ  
فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي  
الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مَهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ  
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
لَأَنْكَلِفُنَّ أَنْفُسًا الْأَوْسَعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ  
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ نَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ  
الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا  
وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ

ni,” bã ya zama hujja mai hana shiga wuta, dōmin Allah Yā aza wa kōwane bāligi mai hankali da ya yi binciken gaskiya gwargwadon iyāwarsa. Allah ba Ya kāma mutum da abin da ba ya a cikin ĩkonsa.

(1) Gindi shi ne igiya babba wadda ake hawan itācen dabīno da shi, kō kuma a ðaure dōki da shi. Tun da gindi bã zai shiga a kafar allūra ba haka miyāgun mālamai māsu kirƙira karya su jingina ta ga Allah ko kuma su karya ta āyōyin Allah, bã zā su shiga Aljanna ba, sū da mabiyansu duka. Sun yi faða da gaskiya.

ba. Lalle ne, haḳīḳa, Manzannin Ubangijinmu, sun jē mana da gas-kiya.” Kuma aka kira su, cēwa: “Waccan Aljanna an gādar da ku ita, sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

44. Kuma abōkan Aljanna suka kirāyi abōkan Wuta suka ce: “Lalle ne mun sāmi abin da Ubangijinmu Ya yi mana wa’adi, gaskiya ne. To, shin, kun sāmi abin da Ubangijinku Ya yi muku wa’adi, gaskiya?” Suka ce: “Na’am.” Sai mai sanarwa ya yi yēkuwa, cēwa: “La’anar Allah ta tabbata a kan azzālumai.”

45. “Wadanda suke kangēwa daga hanyar Allah, kuma sunā nēman ta ta zama karkatacciya, kuma sū, game da Lāhira, kāfirai ne.”

46. Kuma a tsakāninsu akwai wani shāmaki<sup>(1)</sup>, kuma a kan A‘arāf akwai wasu maza sunā sanin kōwa da alāmarsu: Kuma suka kirāyi abōkan Aljanna cēwa: “Aminci ya tabbata a kanku.” Ba su shige ta ba, alhāli kuwa sū, sunā tsammāni.

47. Kuma idan an jūyar da gannansu wajen abōkan Wuta, su ce: “Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanyā mu tāre da mutāne azzālumai.”

48. Kuma abōkan A‘arāf suka kirāyi wasu maza, sunā sanin su da alāmarsu, suka ce: “Tārawar dūkiyarku da abin da kuka kasance

رُسُلَ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنْ تُلَكُمُ الْجَنَّةَ  
أُورِثُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٦﴾

وَنَادَى أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدَّوَجَدْنَا  
مَا وَعَدْنَا رَبَّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا  
قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ  
عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ  
بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا  
بِسِيمَتِهِمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ  
لَمَّا دَخَلُوا هُمْ وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا  
لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا لَا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَتِهِمْ  
قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ

(1) A tsakanin Aljanna da Wuta akwai bango, anā ce masa A‘arāf, inda zā a ajiye mutānen da ayyukansu na fwarai suka yi daidai da miyāgun ayyukansu. Sunā ganin mutānen Aljanna sunā yi musu sallama sunā gurin shigarta, kuma sunā ganin mutānen Wuta; sunā la’anar su, sunā nēman nisanta daga gare ta.



kunā yi na girman kai, bai wadātar ba daga barinku?”

49. “Shin, wadannan ne wadanda kuka yi rantsuwa, Allah bā zai sāme su da rahama ba? Ku shiga Aljanna, bābu tsōro a kanku, kuma ba ku zama kunā bakin ciki ba.”

50. Kuma abōkan Wuta suka kirāyi abōkan Aljanna cēwa: “Ku zubo a kanmu daga ruwa kō kuwa daga abin da Allah Ya arzūta ku.” Su ce: “Lalle ne Allah Ya haramtā su a kan kāfirai.

51. “Wadanda suka riki addininsu abin shagala da wāsa, kuma rāyuwar dūniya ta rūde su.” To, a yau Munā mantāwa da su, kamar yadda suka manta da haḍuwa da yininsu wannan, da kuma abin da suka kasance da āyoyinMu sunā musu.

52. Kuma lalle ne, hakīka, Mun jē musu da Littāfi, Mun bayyana shi, daki-daki, a kan ilmi, yanā shiriya da rahama ga mutāne wadanda suke yin īmāni.

53. Shin, sunā jira, fāce fassararsa, a rānar da fassararsa take zuwa, wadanda suka manta da shi daga gabāni, sunā cēwa: “Lalle ne, Manzannin Ubangijinmu sun jē da gaskiya. To, shin, munā da wasu māsū cēto, su yi cēto gare mu, kō kuwa a mayar da mū, har mu aikata wanin wanda muka kasance muna aikatāwa?” Lalle ne sun yi hasārar rāyukansu, kuma abin da suka kasance sunā kīrkirawa yā bace musu.

تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٨﴾

أَهْتَوَلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ  
أَدْخَلُوا الْجَنَّةَ لَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا أَتَمُّ

تَحْزَنُونَ ﴿٥٩﴾

وَنَادَى أَصْحَابَ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا  
عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مَارِزِفِكُمْ اللَّهُ قَالُوا  
إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا  
وَعَرَّوْهُمُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ  
كَمَا نَسَوْا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا  
بِتَائِبِينَ ﴿٦١﴾

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عَلَيْهِمْ هُدًى  
وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٢﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ  
الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلًا مِنَّا  
بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ  
فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ  
وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٦٣﴾

54. Lalle ne Ubangijinku Allah ne, wanda Ya halitta sammai da fasa a cikin kwānaki shida, sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'ars-hi, Yanā sanya dare ya rufa yini, yanā nēman sa da gaggawa, kuma rānā da watā da taurāri hōrarru ne da umurninSa. To, Shī ne da halitar kuma da umurnin. Albarkar Allah Ubangijin halittu tā bayyana!

55. Ku kirāyi Ubangijinku da fanfan da kai, da kuma a bōye: lalle ne Shī, bā Yā son māsu wuce iyāka.

56. Kuma kada ku yi barna a cikin fasa a bāyan gyaranta. Kuma ku kirāye Shi sabōda tsōro da tsammāni: lalle ne, rahamar Allah makusanciya ce daga māsu kyau-tatāwa.

57. Kuma Shī ne Wanda Yake aika iskōki, sunā bishāra gaba ga rahamarSa, har idan sun dauki gizāgizai māsu nauyi,<sup>(1)</sup> sai Mu kōra su ga wani gari matacce, sa'an nan Mu saukar da ruwa gare shi, sa'an nan Mu fitar, game da shi,

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ  
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى  
اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَيْثُ شَاءَ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ  
وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ  
وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

أَدْعُوا رَبَّكُمْ خَضِعُوا وَخَفِيَ ۖ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ  
الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا  
وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ  
مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ  
رَحْمَتِهِ ۗ حَتَّىٰ إِذَا أَقْلَّتْ سَحَابًا نَّفَاكَ سَفْنُهُ  
لِيَلْدِمَتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ ۖ مِنْ كُلِّ

(1) Ya kamanta hadari da ruwa da Alkur'āni da abin da ya fansa, da sifanta fasa busashiya da jahilci, da zuciyar īmāni da gari mai kyau, da zuciyar kāfirci da mugun gari, kuma rāyuwa da īmāni da mutuwa da tāshi. Annabi ya ce, “Misālin abin da Allah Ya aiko ni da shi na ilmi da shiriyar kamar ruwa ne mai yawa, ya sāmi wata fasa. To, ta zama daga cikinta akwai mai kyau, ta karbi ruwa, sa'an nan ta tsirar da ciyāwa da tsāte mai yawa. Kuma ta zama daga gare ta akwai rāfuka, suka riƙe ruwa Allah Ya amfāni mutāne da shi, suka sha, suka shāyar kuma suka yi shūka. Kuma daga cikinta akwai nau'i, fafanfani bā ya riƙon ruwa, kuma bā ya tsirar da ciyāwa, wannan shi ne misalin wanda ya fahimci addinin Allah, kuma abin da Allah Ya aiko ni da shi, ya amfāne shi, ya sani kuma ya sanar, da wanda bai dauka kai ba gare shi, kuma bai karbi shiriyar Allah ba wadda aka aiko ni da ita.” Kuma anā fahimtar cēwa kullum akwai faɗa mai dōgēwa a tsakāninsu, dōmin sū, kishiyōyin jūna ne.

daga dukkan 'yā'yan itāce. Kamar wancan ne Muke fitar da matattu: tsammāninku, kunā tunāni.

58. Kuma gari mai kyau, tsirinsa yanā fita da iznin Ubangijinsa, kuma wanda ya mūnana (tsirinsa) bā ya fita, fāce da wahala: kamar wannane ne, Muka sarrafa āyōyi dōmin mutāne wadanda suke gōdēwa.

59. Lalle ne, haḳīka, Mun aika Nūhu zuwa ga mutānēnsa, sai ya ce: “Yā mutānēna! Ku bauta wa Allah! Bā ku da wani abin bautāwa wan-inSa. Lalle ne nī, inā yi muku tsōron azābar wani Yini mai girma.”

60. Mashawarta<sup>(1)</sup> daga mutānēnsa suka ce: “Lalle ne mu, haḳīka, munā ganin ka a cikin bata bayyananniya.”

61. Ya ce: “Yā mutānēna! Bābu bata guda gare ni, kuma amma nī, Manzo ne daga Ubangijin halittu!

62. “Inā iyar muku da sākonnin Ubangijina: kuma inā yi muku na-sīha, kuma inā sani, daga Allah, abin da ba ku sani ba.

63. “Shin, kunā māmākin cēwa ambato yā zo muku daga Ubangi-jinku a kan wani namiji, daga gare ku, dōmin ya yi muku gargadi, kuma dōmin ku yi taḳawa, kuma tsammāninku anā jin ḱanku?”

الْتَمَرَاتِ كَذَلِكَ تُخْرَجُ الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ  
تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وَالْبَلَدِ الطَّيِّبِ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي  
حَبَّتْ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ  
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا  
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ  
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي ضَلَالٍ  
مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ لِقَوْمِهِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ  
مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ  
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَوْ عَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ  
مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

(1) Kissar Nūhu da mutānēnsa tanā nūna yanda annabawa māsu kāwo gaskiya ke yin faɗa da miyāgun mutāne māsu ḱin gaskiya, sunā ḱōḱarin rufe ta. Haka kuma Kissōshin da ke tafe a bāyanta sunā nūna yadda ḱarya ke faɗa da gaskiya, ta hanyōyi dabam-dabam.

64. Sai suka karyata shi, sa'an nan Muka tsīrar da shi da waɗanda suke tāre da shi, a cikin jirgin : kuma Muka nutsar da waɗanda suka karyata shi game da āyōyinMu. Lalle ne sū, sun kasance wasu mutāne dīmautattu.

65. Kuma zuwa ga Ādāwa, ɗan n'uwansu Huɗu, ya ce: “Ya mutānena! Ku bautā wa Allah! Bā ku da wani abin bautā wa, waninSa. Shin fa, bā zā ku yi taƙawa ba?”

66. Mashawarta waɗanda suka kāfirta daga mutānensa suka ce: “Lalle ne mū, haƙīka, munā ganin ka a cikin wata wauta! Kuma lalle ne mū, haƙīka, munā zaton ka daga maƙaryata.”

67. Ya ce: “Yā mutānena! Bābu wata wauta a gare ni, kuma amma ni, Manzo ne daga Ubangijin halittu!

68. “Inā iyar muku da sāƙonnin Ubangijina, kuma ni, gare ku, mai nasīha ne amintacce.

69. “Shin, kuma kun yi māmāki cēwa ambato daga Ubangijinku ya zo muku a kan wani namiji daga gare ku, dōmin ya yi muku gargadi? Kuma ku tunā a lōkacin da Ya sanyā ku māsu mayēwa daga bāyan mutānen Nūhu, kuma Ya ƙāra muku zāti a cikin halitta. Sabōda haka ku tuna ni'imōmin Allah: tsammāninku kunā cin nasara.”

70. Suka ce: “Shin, kā zo mana ne dōmin mu bauta wa Allah Shi kaɗai, kuma mu bar abin da

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ وَأَغْرَقْنَا  
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا  
قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

﴿٦٥﴾ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ  
مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

قَالَ الْأَمْلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ  
إِنَّا لَنُرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَنْظُرُكَ  
مِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٦٦﴾

قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ  
مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

أَتَلْفُكُمْ رَسُولَ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

أَوْ عَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ  
مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ  
خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ  
بَضْطَةً فَأَذْكُرُوا آيَةَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ  
تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا الْحَيْثُنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَنْذَرُ

ubanninmu suka kasance sunā bau-ta wa? To, ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi da shi, idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

71. Ya ce: “Haḳīḳa azāba da fushi sun auku a kanku daga Ubangijinku! Shin, kunā jāyayya da ni a cikin wasu sunāye waḳanda kū ne kuka yi musu sunāyen, kū da ubanninku, Allah bai saukar da wani dalili ba a gare su? To, ku yi jira. Lalle ne ni, tāre da ku mai jira ne.”

72. To, sai Muka tsīrar da shi, shī da waḳanda suke tāre da shi sabōda wata rahama daga gare Mu, kuma Muka katse ḳarshen waḳanda suka ḳaryata game da āyō-yinMu, kuma ba su kasance mūminai ba.

73. Kuma zuwa ga Samūdāwa ḳan'uwansu, Sālihu, ya ce: “Yā mutānena! Ku bauta wa Allah; bā ku da wani abin bauta wa wannin-Sa. Haḳīḳa hujja bayyananniya tā zo muku daga Ubangijinku! Wannan rāḳumar Allah ce, a gare ku, wata āyā ce. Sai ku bar ta ta ci, a cikin ḳasar Allah, kuma kada ku shāfe ta da wata cūta har azāba mai raḳadi ta kāmā ku.

74. “Kuma ku tuna a lōkacin da Ya sanyā ku mamaya daga bāyan Ādāwa, kuma Ya zaunar da ku a cikin ḳasa, kunā riḳon manyan gi-dāje daga tuddanta, kuma kunā sassaḳar ḳāḳuna daga duwātsu; sabōda haka ku tuna ni'imōmin Al-

مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا قَانِيًا مِمَّا تَعْبُدُونَ  
إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٧١﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ  
وَعَصَبٌ أَتَّجِدُلُونَنِي فِي أَسْمَائِي  
سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ  
بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ فَاَنْظُرُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ  
مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧٢﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا  
دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا  
مُؤْمِنِينَ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ تَمُودًا أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَنْفَوْرُوا  
عِبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ  
بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ  
آيَةٌ فَذُرُّوهَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ  
وَلَا تَمْسُوهَا يُسُوءَ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

وَأذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ عَادٍ  
وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ  
مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْجِفُونَ الْجِبَالَ بَيْوتًا  
فَآذْكُرُوا آيَةَ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ

lah, kuma kada ku yi ɓarna a cikin ƙasa kuna māsu fasādi.”<sup>(1)</sup>

75. Mashawarta, waɗanda suka yi girman kai daga mutanensa suka ce ga waɗanda aka raunanar,<sup>(2)</sup> ga waɗanda suka yi ʔmāni daga gare su: “Shin, kunā sanin cēwa Sālihu manzo ne daga Ubangijinsa?” Suka ce: “Lalle ne mū, da abin da aka aiko shi, māsu ʔmāni ne.”

76. Waɗanda suka yi girman kai suka ce: “Lalle ne mu, ga abin da kuka yi ʔmāni da shi kāfirai ne.”

77. Sai suka sōke rāƙumar, kuma suka kangare daga barin umurnin Ubangijinsu, kuma suka ce: “Yā Sālihu! Ka zō mana da abin da kake yi mana wa’adi da shi, idan kā kasance daga manzanni!”

78. Sai tsāwa ta kāmā su, sabōda haka suka wāyi gari a cikin gidansu guggurfāne!

79. Sai ya jūya daga barinsu, kuma ya ce: “Ya mutānena! Lalle ne, haƙiƙa, nā iyar muku da manzancin Ubangijina. Kuma nā yi muku nasiha, kuma amma bā ku son māsu nasiha!”

80. Da Lūdu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa: “Shin, kunā jē wa alfāsha, bābu kōwa da ya gabāce ku da ita daga halittu?”

مُفْسِدِينَ ﴿٧٦﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا مِنَ ءَامَنٍ مِنْهُمْ

أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَلَاحًا مَرَّ سَلُّ مِنْ رَبِّهِ

قَالُوا إِنَّا بِكَ أَرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي

ءَامَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ

وَقَالُوا لِيَصْلِحْ أَتَيْنَا بِمَا تَعِدْنَا إِن كُنْتَ

مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ

جَحِيمِينَ ﴿٧٨﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ

رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ

التَّصْحِيحَ ﴿٧٩﴾

وَلَوْ طَآ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ ءَاتَاؤُنَ الْفَلْحِشَةَ

مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

(1) Fasādi kalmar Lārabci ce, ma’anarta ɓarna. Watau an ce musu kada su yi ɓarna cikin ɓarna dōmin haka nan zai sanya ɓarnar ta game ƙasa duka har bā zā a gane mūninta ba.

(2) Shugabanni suka cē wa mabiyansu māsu rauni, waɗanda suka yi ʔmāni da Manzon Allah Sālihu. Amma ba su yi magana da māsu ƙarfīn ʔmāni ba, dōmin sun yanke ƙauna daga gare su.

81. "Lalle ne ku, haƙiƙa, kunā jē wa maza da sha'awa, baicin mata: Ā'a, kū mutāne ne maɓarnata."

82. Kuma bābu abin da ya kasance jawābin mutānensa, fāce dai suka ce: "Ku fitar da su daga alƙar-yarku: lalle ne sū, wasu mutāne ne, māsu da'awar tsarki!"

83. Sai Muka tsīrar da shi, shī da iyālansa, fāce matarsa, ta kasance daga māsu wanzuwa.

84. Kuma Muka yi ruwa a kansu da wani irin ruwa: sai ka dūba yadda āƙibar māsu laifi ta kasance!

85. Kuma zuwa Madayana da-n'uwansu Shu'aibu, ya ce: "Ya mutānena! Ku bauta wa Allah; bā ku da wani abin bauta wa, waninSa. Lalle ne, wata hujja bayyananniya daga Ubangijinku tā zō muku! Sai ku cika mūdu da sikeli, kuma kada ku nakasa wa mutāne kāyansu, kuma kada ku yi fasādi a cikin fasa a bāyan gyaranta. Wannan ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance mūminai.

86. "Kuma kada ku zauna ga kōwane tafarki kunā kyacēwa, kuma kunā kangēwa, daga hanyar Allah, ga wanda ya yi imāni da Shi, kuma kunā nēman ta ta zama karkatacciya, kuma ku tuna, a lō-kacin da kuka kasance kaɗan, sai Ya yawaita ku, kuma ku dūba yadda āƙibar māsu fasādi ta kasance.

87. "Kuma idan wata ƙungiya daga gare ku ta kasance ta yi imāni da abin da aka aiko ni da shi, kuma wata ƙungiya ba ta yi imāni ba, to,

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ  
النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

وَمَا كَانَتْ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا  
أَخْرِجُوهُمْ مِّن قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ  
يَنْظَهُرُونَ ﴿٨٢﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ كَانَتْ  
مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرَ كَيْفَ كَانَتْ  
عَقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ  
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ قَدْ  
جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا  
الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ  
أَشْيَاءَهُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ فِي الْأَرْضِ  
بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ  
إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعَدُونَ  
وَتَصَدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَن أَمَرَ بِهِ  
وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَذْكَرُوا  
إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ وَانظُرُوا  
كَيْفَ كَانَتْ عَقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ ءَامَنُوا بِالَّذِي  
أُرْسِلَتْ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّا يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ

ku yi haƙuri, har Allah Ya yi hukunci a tsakāninmu; kuma Shi ne Mafi alhērin māsu hukunci.”

88. Mashawarta waɗanda suka kangare daga mutānensa, suka ce: “Lalle ne, munā fitar da kai, Yā Shu'aibu, kai da waɗanda suka yi īmāni tāre da kai, daga alƙaryarmu; kō kuwa lalle ku kōmo a cikin addininmu.” Ya ce: “Ashe! Kuma kō dā mun kasance māsu ƙī?”

89. “Lalle ne mun ƙirƙira ƙarya ga Allah idan mun kōma a cikin addininku a bāyan lōkacin da Allah ya tsīrar da mu daga gare shi, kuma bā ya kasancewa a gare mu, mu kōma a cikinsa, fāce idan Allah, Ubangijinmu Ya so. Ubangijinmu Yā yalwaci dukan kōme ga ilmi. Ga Allah muka dōgara. Yā Ubangijinmu! Ka yi hukunci a tsakāninmu da tsakānin mutānenmu da gas-kiya, kuma Kai ne Mafi alhērin māsu hukunci.”

90. Kuma mashawarta waɗanda suka kāfirta daga mutānensa, suka ce: “Lalle ne, idan kun bi Shu'aibu, haƙīka kū, a lōkacin nan, māsu hasāra ne.”

91. Sai tsāwa ta kāma su, sabōda haka suka wāyi gari, a cikin gidan-su, sunā guggurfāne.

92. Waɗanda suka ƙaryata Shu'aibu kamar ba su zauna ba a cikinta, waɗanda suka ƙaryata Shu'aibu, sun kasance sū ne māsu hasāra!

93. Sai ya jūya daga barinsu, kuma ya ce: “Yā mutānena! Haƙi-

يَحْكُمُ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

﴿٨٧﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعِيبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْلْتَعُوذَ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أُولَئِكَ أَكْرِهِينَ ﴿٨٨﴾

قَدْ أَفْرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ بَخَّسْنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَالِحِينَ ﴿٨٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شَعِيبًا إِنَّكُمْ إِذًا الْخٰسِرُونَ ﴿٩٠﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثْمِينَ ﴿٩١﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا شَعِيبًا كَانُوا لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شَعِيبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴿٩٢﴾

فَنَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ



ka, nã iyar muku da sãkonnin Ubangijina, kuma nã yi muku nasīha! To, yāya zan yi baƙin ciki a kan mutāne kāfirai?”

94. Kuma ba Mu aika wani annabi<sup>(1)</sup> a cikin wata alƙarya ba, fāce Mun kāma mutānenta da azāba da cūta, tsammāninsu sunā yin ƙasƙantar da kai.

95. Sa’an nan kuma Muka musanya mai kyau a matsayin mumūna, har su yi yawa, kuma su ce: “Cūta da azāba sun shāfi ubaninmu.” (Sai su kōma wa kāfirci)... Sai Mu kāmā su kwatsam! alhāli kuwa sū, bā su sansancēwa.

96. Kuma dā lalle mutānen alƙaryu sun yi īmāni kuma suka yi taƙawa, dā, haƙīka, Mun būde albarkōki a kansu daga sama da ƙasa, kuma amma sun ƙaryata, don haka Muka kāma su da abin da suka kasance sunā tārāwa.

97. Shin, mutānen alƙaryu sun amince wa azābarMu ta jē musu da dare, alhāli kuwa sunā barci?

98. Kō kuwa mutānen alƙaryu sun amince wa azābarMu ta jē musu da hantsi, alhāli kuwa sunā wāsa?

99. Shin fa, sun amince wa makarun Allah? To, bābu mai amince wa makarun Allah fāce mutāne māsū hasāra!

رَسَلَتْ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَأُ  
عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا  
بِأَبْأَسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿١٤﴾

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا  
وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءُنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ  
فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْنَةً وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَنَحْنَا  
عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن  
كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٦﴾

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا  
وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٧﴾

أَوْ آمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى  
وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿١٨﴾

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ  
إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾

(1) Daga āyā ta 94 zuwa āyā ta 103 duka tālīki ne dōmin farkarwa ga muhimman maganganu waƙanda ƙissoshin Annabawan nan da mutānensu suka ƙunsa, kuma aka ce haka dai sauran annabawa da ba a faɗa ba suka zauna da mutānensu a cikin faɗa a tsakanin gaskiya da ƙarya.

100. Shin, kuma bai shiryar da waɗanda suke gādon ƙasa ba daga bāyan mutānenta cēwa dā Munā so, dā Mun sāme su da zunubansu, kuma Mu rufe a kan zukātansu, sai su zama bā su ji?

101. Waɗancan alƙaryu Munā gaya maka daga lābāransu, kuma lalle ne, haƙiƙa manzanninMu sun jē musu da hujjōji bayyanannu; to, ba su kasance sunā yin īmāni da abin da suka ƙaryata daga gabāni ba. Kamar wancan ne Allah Yake rufēwa a kan zukātan kāfirai.

102. Kuma ba Mu sāmi wani alƙawari ba ga mafi yawansu, kuma lalle ne, Mun sāmi mafi yawansu, haƙiƙa, fāsikai.

103. Sa'an nan kuma Mun aika Musa,<sup>(1)</sup> daga bāyansu, da āyō-yinMu zuwa ga Fir'auna da majalisarsa, sai suka yi zālunci game da su. To, dūbi yadda āƙibar maɓar-nata take.

104. Kuma Muṣa ya ce: “Ya Fir'auna! Lalle ne ni, manzo ne daga Ubangijin halittu.

105. “Tabbatacce ne a kan kada in faɗi kōme ga Allah fāce gaskiya. Lalle ne, nā zo muku da hujja bayyananniya daga Ubangijinku: sai ka saki Banī Isrā'ila tāre da ni.”

106. Ya ce: “Idan kā kasance kā zo da wata āyā, to, ka kāwō ta, idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ  
أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ  
وَنَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

تِلْكَ الْقُرَى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا وَلَقَدْ  
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا  
بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ  
كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا  
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى بِنَائِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ  
وَمَلَائِكَةٍ فَظَلَمُوا بِهَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ  
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

وَقَالَ مُوسَى يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ  
الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

حَقِيقٌ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ  
جِئْتُكُمْ بَيِّنَةً مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي  
إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٥﴾

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ  
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٦﴾

(1) An fitar da Kissar Bani Isra'ila dabam, dōmin tā ƙunsa abūbuwa māsu yawa na faɗa a tsakānin ƙarya da gaskiya, ta hanyōyi māsu yawa, a bayyane da fōye a cikin addini.

107. Sai ya jēfa sandarsa, sai gā ta kumurci bayyananne!

108. Kuma ya fizge hannunsa, sai ga shi fari ga māsu dūbi!

109. Mashāwarta daga mutānen Fir’auna suka ce: “Lalle ne, wannan, haḳīka, masihirci ne mai ilmi.”

110. “Yāna son ya fitar da ku daga kasarku: To, mēne ne kuke shawartawa?”

111. Suka ce: “Ka jinkirtar da shī, shī da ḍan’uwansa, kuma ka aika da māsu gayyar mutāne a cikin garūruwa — .

112. “Su zō maka da duka masihirci, mai ilmi.”

113. Kuma masihirta suka jē wa Fir’auna, suka ce: “Lalle ne, shin, munā da ijāra, idan mun kasance mū ne marinjaya?”

114. Ya ce: “Na’am, kuma lalle ne kunā a cikin makusanta.”

115. Suka ce: “Ya Mūsā! Kō dai ka jēfa, kō kuwa mu kasance, mū ne, māsu jēfāwa?”

116. Ya ce: “Ku jēfa.” To, a lōkacin da suka jēfa, suka sihirce idānun mutāne, kuma suka tsōratar da su: kuma suka jē da sihiri mai girma.

117. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā cēwa: “Ka jēfa sandarka.” Sai gā ta tanā lākumar abin da suke farya da shi!

118. Gaskiya ta auku, kuma abin da suke aikatāwa ya ḅāci.

فَالْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيضَاءٌ لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٠٨﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ

عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ

حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا

إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ

نَحْنُ الْمُغْلِبِينَ ﴿١١٥﴾

قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ

وَأَسْرَبُوهُمْ وَجَاءَ بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

﴿١١٧﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ

تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٨﴾

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٩﴾

119. Sai aka rinjāye su a can, kuma suka jūya sunā faskantattu.

120. Kuma aka jēfar da masi-hirta, sunā māsu sujada.

121. Suka ce: “Mun yi ĩmāni da Ubangijin halittu.

122. “Ubangijin Mūsā da Harūna.”

123. Fir’auna ya ce: “Ashe, kun yi ĩmāni da shi a gabānin in yi izni a gare ku? Lalle ne, wannan, haƙiƙa, mākirci ne kuka mākirta a cikin birni, dōmin ku fitar da mutānensa daga gare shi: To, da sannu zā ku sani.

124. “Lalle ne, inā karkātse hannāyenku da kafāfunku daga sā-ḡāni, sa’an nan kuma, haƙiƙa, inā tsīre ku gabā ḡaya.”

125. Suka ce: “Lalle ne mu, zuwa ga Ubangjinmu, māsu jū-yāwa ne.

126. “Kuma bā ka zargin kōme daga gare mu fāce dōmin mun yi ĩmāni da āyōyin Ubangjinmu a lōkacin da suka zō mana! Ya Ubangjinmu! Ka zuba haƙuri a kanmu, kuma Ka cika mana munā Musulmai!(1)”

127. Kuma mashawarta daga mutānen Fir’auna suka ce: “Shin,

فَقُلُّبُوا هُنَالِكَ وَأَنْقَلِبُوا صَغِيرِينَ ﴿١١٩﴾

وَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

قَالُوا أَمْ آتَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٢﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ أَمْ أَنْتُمْ بِإِيْمَانٍ هَذَا  
لَمَكْرٍ مَكْرَتُمْوهُ فِي الْمَدِينَةِ كُنْخَرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾

لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ

ثُمَّ لَأَصْلِبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾

قَالُوا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾

وَمَا نَنْقِمُ مِنْهَا إِلَّا أَنْتُمْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا

رَبِّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾

وَقَالَ الْمَلَأَمِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَنْتُمْ مُوسَى وَقَوْمَهُ.

(1) Musulmi shi ne wanda ya sallama kansa ga hukunce-hukuncen Allah waƙanda wani annabin Allah ya zō da su, a cikin zāmaninsa. Sabōda haka ma’anar Musulmi shi ne mai sallamāwa ga hukuncin Allah, a kōwane zāmani, tun daga Ādamu har zuwa Rānar Kiyāma. Sai dai wannan al’umma ta Muhammadu tā kēḡanta da sūnan Musulmi, addinin kuma da sūnan Musulunci.

zā ka bar Mūsa da mutānensa, dōmin su yi barna a cikin fasa, kuma ya bar ka, kai da gumākanka?” Ya ce: “Zā mu yayyanka dīyansu maza kuma mu rāya mātansu; kuma lalle ne mū, a bisa gare su, marinjāya ne.”

128. Mūsā ya ce wa mutānensa<sup>(1)</sup>: “Ku nēmi taimako da Allah, kuma ku yi haƙuri: Lalle ne fasa ta Allah ce, Yāna gādar da ita ga wanda Yake so daga bāyinSa, kuma ākiba ta māsu taƙawa ce.”

129. Suka ce: “An cūtar da mu daga gabānin ka zō mana, kuma daga bāyan da kā zō mana.” Ya ce: “Akwai tsammānin Ubangijinku, Ya halaka maƙiyanku, kuma Ya sanya ku, ku maye a cikin fasa, sa'an nan Ya dūba yadda kuke aika-tāwa.”

130. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun kāma mutānen Fir'auna da tsananin shēkaru (fari) da nakasa daga 'ya'yan itāce: tsammāninsu sunā tunāwa.

131. Sa'an nan idan wani alhēri ya jē musu, sai su ce: “Wannan nāmu ne,” kuma idan masīfa ta sāme su, sai su yi shu'umci da Mūsā da wanda yake tāre da shi! To, shu'umcinsu a wurin Allah yake, kuma amma mafi yawansu bā su sani!

لِيُقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرِكَ وَءَالِهَتَكَ قَالَ  
سَتَقْبِلُونَ آيَاتَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ  
قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا  
إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ  
مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ  
مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ  
عَذَابُكُمْ وَيَسْتَخْلِفَ كُفْرَكُمْ فِي الْأَرْضِ  
فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقَصِ  
مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبِهِمْ  
سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا  
طَّيَّرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ  
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

(1) Maganar Mūsā ga Banī Isrā'ila tā nūna cēwa sun ga azābar ta yi musu yawa, har sun fāra zargin Mūsā da cēwa ya sabbaba musu tsananin fitinar, da zōwarsa. Shi kuma ya lallāshe su da cēwa, “Kōme ya yi tsanani, to, sauƙinsa ya yi kusa.”

132. Kuma suka ce: “Kō me ka zō mana da shi daga āyā, dōmin ka sihirce mu da ita, to, ba mu zama, sabōda kai, māsu īmāni ba.”

133. Sai Muka aika a kansu da cikōwa, da fāra, da kwarƙwata da kwādī da jini: āyōyi abūbuwan rarrabēwa<sup>(1)</sup>: sai suka kangare, kuma suka kasance mutāne māsu laifi.

134. Kuma a lōkacin da masīfa ta auku a kansu, sukan ce: “Yā Mūsā! Ka rōka mana Ubangijinka, sabōda abin da Ya yi alƙwari a wurinka, lalle ne idan ka kau da azābar daga barinmu, haƙīka munā īmāni sabōda kai, kuma munā sakin Banī Isrā'ila tāre da kai.”

135. To, a lōkacin da Muka kuranye azāba daga barinsu zuwa ga wani ajali wanda suke māsu iske shi ne, sai ga su sunā warwarēwa!

136. Sai Muka yi azābar rāmuwa, daga gare su, sabōda haka Muka nutsar da su a cikin tēku, dōmin lalle ne sū, sun faryata game da āyōyinMu, kuma sun kasance daga barinsu, gāfilai.

137. Kuma Muka gādar da mutānen, waƙanda sun kasance anā raunana su, a gabacin fasa da yammacinta, wadda Muka sanya albarka a cikinta, kuma kalmar Ubangijinka mai kyau ta cika a kan

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِنَسْحَرَنَّ بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ  
وَالضَّفَادِعَ وَالْدَّمَ أَيَّتْ مَفْصَلَتْ فَاسْتَكْبَرُوا  
وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يُمُوسَى ادْعُ لَنَا  
رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لِيُنزِلَ عَلَيْنَا  
الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي  
إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ  
هُم بِلُغْوِهِ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿١٣٥﴾

فَأَنْقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِآيَاتِنَا كَذَّبُوا  
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَعُونَ  
مَشْرِقَ الْأَرْضِ وَمَغْرِبَهَا الَّتِي بَدَرْنَا فِيهَا  
وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ

(1) Āyōyin da suka jē musu a cikin lōkakai daban-daban dōmin a ja hankalinsu, kō zā su yi īmāni. Kōwace āyā tanā kwāna bakwai sunā wahala da ita, sa'an nan su rōki Mūsā ya yi addu'a a kuranye ta, sa'an nan a bāyan wani lōkaci sai su kōma wa kāfircinsu, kamar yadda āyōyi māsu biyar wannan suka bayyana.

Banī Isrā'ila, sabōda abin da suka yi na hafuri. Kuma Muka murtsuke abin da Fir'auna da mutānensa, suka kasance sunā sanā'antawa, da abin da suka kasance sunā shimfidāwa. <sup>(1)</sup>

138. Kuma Muka kētarar da Banī Isrā'ila ga tēku, sai suka jē a kan wasu mutāne waƙanda sunā lizimta da ibāda a kan wasu gumāka, nāsu, suka ce: “Yā Mūsā! Ka sanya mana wani abin bautawa kamar yadda suke da abūbuwan bautāwa.” <sup>(2)</sup> Ya ce: “Lalle ne kū, mutāne ne kunā jahilta.

139. “Lalle ne waƙannan, abin da suke a cikinsa halakakke ne, kuma abin da suka kasance sunā aikātawa karya ne.”

140. Ya ce: “Shin, wanin Allah, nike nēma muku ya zama abin bautāwa, alhāli kuwa Shī (Allah) Ya fifita ku a kan halittu?”

141. Kuma a lōkacin da Muka tsīrar da ku daga mutānen Fir'auna, sunā tayā muku mugunyar azāba. ‘Sunā karkashe ɗiyanku maza, kuma sunā rāyar da matanku.’ Kuma a cikin wancan akwai jarra-bāwa daga Ubangijinku, <sup>(3)</sup> Mai girma.

بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ  
فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

وَجَنُودًا يُبَيِّنُ إِسْرَاءَ بِلِ الْبَحْرِ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ  
يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَمْشُونَ  
أَجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ  
تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعَةٌ مِمَّنْ فِيهِ وَيَبْطُلُ مَا كَانُوا  
يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَيْكُمْ إِلَهًا وَهُوَ  
فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

وَإِذْ أَبْحَمْنَاكُمْ مِنْ آءِ فِرْعَوْنَ  
يَسْمُونَكُمْ سُمًّا سَاءَ الْعَذَابِ يَفْتِنُونَ أَبْنَاءَكُمْ  
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ فِي ذَلِكُمْ  
بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

(1) Wannan shi ne ƙarshen ƙissar faɗan gaskiya daga wajen Mūsā da karya daga wajen Fir'auna da rundunarsa da ɗūkiyarsa. Haka dai karya kōme duhunƙa, to, na banza ne, a ƙarshe zā ta wātse.

(2) Farkon faɗan karya da gaskiya a tsakānin Banī Isrā'ila da Mūsā wajen son kōmawa ga al'ādu da ƙāri a cikin addini ta hanyar biɗi'a.

(3) Lamīrin Musulmi ne waƙanda ake yi wa magana yanzu a harshen Muhammadu, domin su wa'aztu da labarun mutanen farko.

142. Kuma Muka yi wa'adi ga Mūsa da dare talātin,<sup>(1)</sup> kuma Muka cikā su da gōma, sai miƙatin Ubangijinsa ya cika dare arba'in. Kuma Mūsā ya ce wa ɗan'uwansa, Hārūna: “Ka maye mini a cikin mutānena, kuma ka gyāra, kuma kada ka bi hanyar māsu fasādi.”

143. Kuma a lōkacin da Mūsa ya jē ga miƙatinMu, kuma Ubangi-jinsa Ya yi masa magana, shi Mūsā ya ce: “Yā Ubangijina! Ka nūna mini in yi dūbi zuwa gare Ka!” Ya ce: “Bā zā ka gan Ni ba, kuma amma ka dūba zuwa ga dūtse, to, idan ya tabbata a wurinsa, to, zā ka gan Ni.” Sa'an nan a lōkacin da Ubangijinsa, Ya kuranye zuwa ga dūtse, Ya sanyā shi niƙafke. Kuma Mūsā ya fāɗi sōmamme. To, a lōkacin da ya farka, ya ce: “TsarkinKa yā tabbata! Nā tūba zuwa gare Ka, kuma ni ne farkon mūminai.”

144. Ya ce: “Ya Mūsā! Lalle ne Nī, Nā zābe ka bisa ga mutāne da manzanciNa, kuma da maganāTa. Sabōda haka ka riƙi abin da Nā bā ka, kuma ka kasance daga māsu gōdiya.”

﴿١٤٢﴾ وَوَعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْتَهَا  
بِعَشْرِ فَنَمَّ بِمِيقَاتِ رَبِّهِ أَزْبَعِيكَ لَيْلَةً وَقَالَ  
مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ أَخْلِفْنِي فِي قَوْمِي  
وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ  
أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرْنِي وَلَكِنِ أَنْظُرْ  
إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرْنِي  
فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ  
مُوسَىٰ سَوِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ  
بُتُّ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٤﴾

قَالَ يَمْوَسَىٰ إِنِّي أَصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي  
وَبِكَلِمِي فَحَدِّثْ مَا أَمَرْتُكَ  
وَكَانَ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

(1) Kissōshin da ke tafe daga nan, suna nūna hani ga a kāra wani abu a cikin umarnin Allah. Kōwane irin kārī shi ne ake cēwa bidi'a, kuma kō dā an yi shi ne da nufin kwarai. Bidi'a tanā kāwo fitina ga māsu ita kamar yadda yin asawāki ya tayar da Miƙatin daga kwāna talātin zuwa kwana arba'in, har Banī Isrā'ila suka bauta wa maraƙinsu a cikin kārīn kwāna gomar, kuma Annabi Mūsā ya fāɗi sōmamme sabōda ya kāra da nēman ya yi tsōkaci zuwa ga Ubangijinsa. Sa'an nan wasu abūbuwa māsu yawa da nauyi suka auku a kan Banī Isrā'ila sabōda kārīn asawāki kurum.



145. Kuma Muka rubūta masa a cikin alluna daga kōwane abu, wa'azi da rarrabēwa ga dukan kōwane abu: “Sai ka riƙe su da ƙarfi, kuma ka umurci mutānenka, su yi riƙo ga abin da yake mafi kyaun-su<sup>(1)</sup>: Zā Ni nūna muku gidan fāsikai.”

146. Zā Ni karkatar da waƙanda suke yin girman kai a cikin ƙasa, bā da wani hakki ba, daga āyōyiNa. Kuma idan sun ga dukan āyā, bā zā su yi imāni da ita ba, kuma idan sun ga hanyar shiriya, bā zā su riƙe ta hanya ba, kuma idan sun ga hanyar bata, sai su riƙe ta hanya. Wancan ne, dōmin lalle ne su, sun ƙaryata da āyōyinMu, kuma sun kasance, daga barinsu, gāfilai.

147. Kuma waƙanda suka ƙaryata game da āyōyinMu da gamuwa da Lāhira, ayyukansu sun bāci. Shin, ana saka musu, fāce da abin da suka kasance suna aikatāwa?

148. Kuma mutānen Mūsā suka riƙi maraƙi<sup>(2)</sup>, jikin mutāne, yanā rūri, daga bāyan tafiyarsa, daga kāyan ƙawarsu. Shin, ba su ganī ba, cēwa lalle ne shi, bā ya yi musu magana, kuma bā ya shiryar da su ga hanya? Sun riƙa shi, kuma sun kasance māsu zālunci.

وَكَبَبْنَا لَهُمُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ  
مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخَذُّهَا يُقْوَةٌ  
وَأْمُرُ قَوْمِكَ يَا خُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ  
دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ  
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلِمًا آيَةً لَا يُؤْمِنُوا  
بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا  
وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْعُنَى يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ  
بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ  
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا  
يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجَلًا  
جَسَدًا لَمْ يَحْوَ أَلْفَ رِوَاةٍ أَنَّهُمْ لَا يَكْفُرُونَ  
وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ  
وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

(1) Mafi kyau daga Taurata shi ne wanda yake bayyananne; watau kada a yi aiki da abin da yake bai bayyana ba, sai da abin da ya bayyana, bayan an yarda cēwa dukansu daga Allah suke.

(2) Riƙon maraƙi shi ne bauta masa. Shi maraƙin an yi shi ne da mundāyen ƙawarsu, yanā da jiki irin na mutāne, kuma yanā rūri kamar na shānu. Bā shi yin magana. Sun bauta masa a bāyan tafiyar Mūsā, a cikin kwana gōma na ƙārin Mīƙātin.

149. Kuma a lōkacin da suka yi nadāma, kuma suka ga cēwa lalle ne sū, haḳīka, sun bace, suka ce: “Ha-ḳīka, idan UbangijinMu bai yi mana rahama ba, kuma Ya gāfarta mana, lalle ne munā kasancēwa daga māsu hasāra.”

150. Kuma a lōkacin da Mūsā ya kōma zuwa ga mutānensa, yanā mai fushi, mai baḳin ciki, ya ce: “Tir da abin da kuka yi mini wakilci, a bāyana! Shin, kun nēmi gaggawar umurnin Ubangijinku ne?” Kuma ya jefar da Allunan, kuma ya yi riko ga kan ḁan’uwansa yana jan sa zuwa gare shi. Ya ce: “Yā ḁan’uwata! Lalle ne mutānen, sun ḁauke ni mai rauni, kuma sun yi kusa su kashe ni, sabōḁa haka kada ka ḁārantar da maḳiya game da ni, kuma kada ka sanya ni tāre da mutāne azzālumai.”

151. Ya ce: “Yā Ubangijina! Ka gāfarta mini, nī da ḁan’uwana, kuma Ka shigar da mu a cikin rahamaKa, alhāli kuwa Kai ne Mafi rahamar māsu rahama!”

152. Lalle ne waḁanda suka riki maraḳin, wani fushi daga Ubangijinsu da wani walākanci a cikin rāyuwar ḁūniya, zā su sāme su: Kuma kamar wancan ne Muke sāka wa māsu kirḳira ḳarya.

153. Kuma waḁanda suka aikata miyāgun ayyuka, sa’an nan suka tūba daga bāyansu kuma suka yi īmāni, lalle ne Ubangijinka daga bāyansu, haḳīka, Mai gāfara ne, Mai jin ḳai.

وَمَا سَقَطَ فِي أَيَدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَد ضَلُّوا  
قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا  
لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا  
خَلَقْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعَجَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّي كُمْ وَالْقَىٰ  
الْأَلْوَابِحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ  
إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّوْنِي وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي  
فَلَا تَسْمِعْ لِلْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ  
الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَأَدْخِلْنَا  
فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ  
مِّن رَّبِّهِمْ وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ  
نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا  
وَأَمَّنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

154. Kuma a lōkacin da fushin ya kwanta daga barin Mūsā, sai ya rikfi Allunan, kuma a cikin kwa-fensu akwai shiriya da rahama ga waɗanda suke sū, ga Ubangijinsu, māsu jin tsōro ne.

155. Kuma Mūsā ya zābi mutā-nensa, namiji saba'in, dōmin mikā-tinMu. To, a lōkacin da tsāwa ta kāma su, ya ce: “Yā Ubangijina! Dā Kā so, dā Kā halakar da su daga gabāni, sū da ni. Shin, zā Ka halaka mu, sabōda abin da wāwāyen daga gare mu suka aikata? Ba ta zama ba fāce fitinarKa, Kanā batarwa, da ita, wanda Kake so, kuma Kanā shiryarwa, da ita, wanda Kake so; Kai ne Majibincinmu. Sai Ka gāfar-ta mana; kuma Ka yi mana raha-ma, alhāli kuwa Kai ne Mafi alhērin māsu gāfara.

156. “Kuma Ka rubūta mana alhēri a cikin wannan dūniya, kuma a cikin Lāhira. Lalle ne mū, mun tūba zuwa gare Ka.” Ya ce: “Azā-baTa Inā sāmu, da ita, wanda Nike so, kuma rahamaTa, ta yalwaci dukan kōme. Sa'an nan zā Ni rubū-ta ta ga waɗanda suke yin taƙawa, kuma sunā bāyar da zakka, da wa-ɗanda suke, game da āyōyinMu mūminai ne;

157. “Waɗanda suke sunā bin Manzo<sup>(1)</sup>, Annabi, Ummiyyi wan-da suke sāmum sa rubūce a wu-rinsu, a cikin Attaura da Linjīla;

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابَ  
فِي نُشْحَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ هُمْ

لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا  
أَخَذْتَهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ  
مِّن قَبْلُ وَإِنِّي أَتَمَلِكُنَّهُمْ فَعَلَّ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِن هِيَ  
إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ  
أَنْتَ وَلِيِّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

﴿١٥٤﴾ وَأَكْتَبْنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي  
الْآخِرَةِ إِنَّا هُدُنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ  
مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ  
فَسَاكُنْتُمُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ  
الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي  
يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ

(1) Bayānin bisharar Attaura da Linjīla game da Annabi Muhammadu, tsira da aminci su tabbata a gare shi. Kuma bishārar da Allah ya gaya wa Annabi Mūsā a wurin Mikatinsa tāre da mutāne saba'in, dōmin maganar dinke take.

yanã umurnin su da alhêri, kuma yana hana su daga barin abin da bã a so; kuma yana halatta musu abũbuwa mãsu dadĩ, kuma yana haramtarwar mũnana a kansu. Kuma yanã kãyar da nauyinsu daga barinsu, da fukummai wadannan da suka kasance a kansu. To, wadanda suka yi ãmãni da shi kuma suka ñarfafa shi, kuma suka tai-make shi, kuma suka bi haske wanda aka saukar tãre da shi, wadannan ne mãsu cin nasara.”

158. Ka ce: “Yã kũ mutãne!<sup>(1)</sup> Lalle ne nĩ manzon Allah ne zuwa gare ku, gabã ðaya. (Allah) Wanda Yake Shi ne da mulkin sammai da ñasa: Bãbu wani abin bautawa fãce Shi, Yanã rãyarwa, kuma Yanã matarwa, sai ku yi ãmãni da Allah da ManzonSa, Annabi, Ummyyi, wanda yake yin ãmãni da Allah da kalmominSa: ku bi shi, tsammãninku, kunã shiryuwa.”

159. Kuma daga mutãnen<sup>(2)</sup> Mũsã akwai al'umma, sunã shiryarwa da gaskiya, kuma da ita suke yin ãdalci.

160. Kuma Muka yayyanka su sibdĩ gõma shã biyu, al'ummai. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mũsã a lõkacin da mutãnensa suka nẽme shi, ga shãyarwa, cẽwa: “Ka

وَالْإِنجِيلَ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ  
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ  
عَلَيْهِمُ الْخَبِيثَاتِ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ  
وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ  
وَعَزَّزُوا وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ  
مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

قُلْ يَتَّيِبُهَا النَّاسُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ إِلَيْكُمْ  
جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَتَمِثُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ  
الَّذِي الْأُمِّيُّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ  
وَكَلِمَتِهِ وَأَتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ  
تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ  
يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا  
إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنْ آضُرِبْ  
بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ

(1) Mutãne a nan, anã nufin Yahũdu da wasunsu. Anã kiran su zuwa ga abin da Attaura ta yi musu bishãra da zuwansa, a cikin sifõfin da ta sifantã shi da su.

(2) Anã nũna cẽwa duka yadda mutãne suka bãci, bã zã a rasa na kirki a cikinsu ba.

dōki dūtsen<sup>(1)</sup> da sandarka.” Sai marmaro gōma shā biyu suka buɓ-buga daga gare shi: Lalle ne kōwa-danne mutāne sun san mashāyarsu. Kuma Muka saukar da darɓa da tantabarun a kansu. “Ku ci daga māsu dāḍin abin da Muka arzūta ku.” Kuma ba su zāluncē Mu ba; kuma amma rāyukansu suke zālunta.

161. Kuma a lōkacin da aka ce masu: “Ku zauna ga wannan alkarya<sup>(2)</sup>, kuma ku ci daga gare ta, inda kuka so, kuma ku ce: ‘Saryarwa,’ kuma ku shiga kōfa kuna māsu sujada: Mu gāfarta muku laifuffukanku, kuma zā Mu fāra wa māsu kyautatāwa.”

162. Sai waɗanda suka yi zālunci daga gare su, suka musanya magana<sup>(3)</sup> watar wadda aka ce musu, sai Muka aika azāba a kansu, daga sama, sabōda abin da suka kasance sunā yi na zālunci.

163. Kuma ka tambaye su daga alkarya wadda ta kasance kusa ga tēku, a lōkacin da suke kētare haddi a cikin Asabar, a lōkacin da kifāyensu, suke je musu a rānar

أَتَيْنَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ  
مَشْرِبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَمَ وَأَنْزَلْنَا  
عَلَيْهِمُ الْمَنِّ وَالسَّلْوَىٰ كُلًّا مِنْ طَيِّبَاتِ  
مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ  
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦١﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا  
مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا  
الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتِكُمْ  
سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٢﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي  
قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنْ  
السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٣﴾

وَسَأَلْتَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ  
الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ  
حِثَّانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا وَيَوْمَ

(1) Watau dūtsen da ya gudu da tufafinsa ne a lōkacin da yake yin wanka dōmin a nūnā wa Banī Isrā'ila, waɗanda suka sōke shi da gwaiwa, cewa lafiya lau yake. Kuma aka umurce shi da ɗaukar dūtsen, kuma yanzu aka umurce shi da ya dōke shi dōmin ruwa ya fito sabōda shansu.

(2) Alkaryar ita ce Baitil Maḥdis, bisa shugabancin Yūsha'u. 'Saryarwa' watau a saryar mana da zunubinmu, yā Allah! 'Shiga kōfa da sujada', watau da tawāli'u.

(3) Suka musanya hidḍa da hinda: watau alkama. (Aya ta 161) Sai aka saukar da azāba a kansu, sabōda haka wannan yā nūna cewa Allah ba ya son a musanya addininSa da kōme, sai dai mutum ya yi shi kamar yadda ya zo masa. Musanyawar umarnin, yāki ne a tsakānin gaskiya da karya. Ma'anar hidḍa ita ce kāyar da zunubi.

Asabar<sup>(1)</sup> dīnsu jēre. Kuma a rānar da ba su yi Asabar ba, bā su zuwa gare su: Kamar wancan ne Muke jarraba su da abin da suka kasance sunā yi na fāsifanci.

164. Kuma a lōkacin da wata al'umma daga gare su ta ce: “Don me kuke yin wa'azi ga mutāne waɗanda Allah Yake Mai halaka su, kō kuwa Mai yi musu azāba, azāba mai tsanani?” Suka ce: “Dōmin nēman hanzari zuwa ga Ubangi-jinku, kuma tsammāninsu, sunā yin taƙawa.”

165. To, a lōkacin da suka manta da abin da aka tunātar da su da shi, Mun tsirar da waɗanda suke hani daga cūta, kuma Muka kāma waɗanda suka yi zālunci, da azāba mai tsanani dōmin abin da suka kasance sunā yi, na fāsifanci.

166. Sa'an nan a lōkacin da suka yi girman kai daga barin abin da aka hana su daga gare shi, Muka ce musu: “Ku kasance birai ƙasƙanta-ttu.”

167. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinku Ya sanar, lalle ne, zā Ya aika a kansu (Yahūdu), zuwa Rānar Kiyāma, wanda zai ɗandana musu

لَا يَسْتَوُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ بَلَّوْهُمْ  
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٤﴾

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ  
أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إِيَّايَ رَبِّكَ  
وَلَعَلَّهُمْ يَنْفِقُونَ ﴿١٦٥﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَجْبَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ  
عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ  
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً  
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّتْ رِبِّكَ لِبَعْنِنَ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ  
الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ

(1) Wata alƙarya anā ce da ita Ailata a bākin gābar Bahr Al Kulzum a zāmanin Dāwūda, Allah ya umurce su a kan harshen Dāwūda su riƙi Jumma'a rānar īdi, su yanke aiki a ciki, dōmin ibāda, sai suka ƙi Jumma'a suka zābi Asabar, ma'anarsa yankēwa. To, sai Allah ya tsananta musu, Ya hana su farautar kifi a rānar Asabar, Ya halatta musu shi, a sauran kwānukan māko. Sai a rānar Asabar, su sāmi kifi wani kan wani, amma sauran kwanuka bā su sāmunsu haka. Sai Iblis ya sanar da su ga su aikata matarar ruwa a gefen tēkun, a rānar Asabar, su būde kifi ya shiga su rufe, har rānar Lahadi su kāma. Sai garin ya kasu uku: kashi ɗaya suka yi farauta, wasu suka hana, sū kuma suka yi gāru a tsakāninsu da māsu yi, na uku ba su yi farautar ba kuma ba su hana ba. A bāyan 'yan kwānaki sai aka mayar da māsu farautar birai, sa'an nan suka mutu.

mummunar azāba, lalle ne Ubangi-jinka, haḳīka, Mai gaggawar ukūba ne, kuma Shī, haḳīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

168. Kuma Muka yayyanka su, a cikin ƙasa, al’ummōmi, daga gare su akwai sālihai, kuma daga gare su akwai wanda bā haka ba. Muka jarrabe su da abūbuwan alhēri da na musīfa: tsammāninsu, sunā kōmōwa.

169. Sai wasu ’yan bāya suka maye daga bāyansu, sun gaji Littāfin, sunā karbar sifar<sup>(1)</sup> wannan ƙaskantacciya, sunā cēwa: “Zā a gāfarta mana.” Idan kuma wata sifa irinta ta zo, za su karbe ta. Shin, ba a karbi alkawarin Littāfi ba a kansu cēwa kada su faɗa ga Allah, fāce gaskiya, alhāli kuwa sun karanta abin da yake a cikinsa, kuma Gidan Lāhira ne mafi alhēri ga wanda ya yi taƙawa? Shin, bā zā ku hankalta ba?

170. Kuma waɗanda suke rikēwa da Littāfi, kuma suka tsayar da salla, lalle ne Mū, bā Mu tōzarta lādar māsu gyārāwa.

171. Kuma a lōkacin da muka ɗaukaka dūtse<sup>(2)</sup> sama da su, ka-

لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٧﴾

وَقَطَعْنَا فِي الْأَرْضِ أَمَمًا مِنْهُمْ  
وَالصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَهُمْ  
بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٨﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ  
عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ  
عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ  
أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ  
وَالَّذَارُ الْأُخْرَى خَيْرٌ لِلَّذِينَ  
يَنْتَقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧٩﴾

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ  
إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُضْلِحِينَ ﴿١٨٠﴾

وَإِذْ نُنَقِئُ الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظِلَّةٌ وَظَنُوا أَنَّهُ

(1) Sifar ƙaskantacciya ita ce kāyan dūniya na haram, kamar rashawa. An kira ta sifa dōmin bā aba ce mai tsayuwa da kanta ba, kuma bā sifar abin kirki ba, sai dai abin da yake halaka ne nan da nan. Tāke gaskiya faɗa ne da addini, watau yaƙi a tsakānin gaskiya da ƙarya.

(2) A lōkacin da Mūsā ya karanta wa Banī Isrā’ila Attaura da hukunce-hukuncen da suke a cikinta, māsu wuya gare su, sai suka ƙi yarda da ita. Allah ya yanka dūtse daidai da garinsu, Ya ɗaukaka shi a kansu, ko su yi aiki da ita ko ya faɗa a kansu. Daga nan idan suna salla, sai su yi sujada da rabin gōshi a kan tsāgin hagu, sunā kallon dūtsen. Kuma yin sujada a haka ya zama sunnarsu har yanzu. Watau bā a iya tsare gaskiya daga yākin ƙarya sai an yi amfāni da wani ƙarfi.

mar dai shi girgije ne, kuma suka haƙƙaƙe, lalle ne shi, mai fāduwa ne a gare su, (aka ce): “Ku karɓi abin da Muka kāwo muku da ƙarfi, kuma ku tuna abin da yake a cikin-sa, tsammāninku kunā yin taƙawa.”

172. Kuma a lōkacin da Uban-gijinka Ya karɓi (alkawari) daga diyan Ādam, daga bāyayyakin su, a zuriyarsu, kuma Ya shaidar da su a kan rāyukansu, (Ya ce): “Shin, bā Nī ne Ubangijinku ba?” Suka ce: “Na’am! Mun yi shaida!” (Ya ce): “Kada ku ce a Rānar Kiyāma: Lalle ne mū, daga wannan, gafa-lallu ne.”<sup>(1)</sup>

173. Kō kuwa ku ce: “Abin sani kawai, ubanninmu suka yi shirki daga farko, kuma mū, mun kasance zūriya daga bāyansu. Shin fa, Kanā halaka mu, sabōda abin da māsu bātāwa suka aikata?”

174. Kuma kamar haka Muke rarrabe āyōyi, daki-daki; tsammā-ninsu, sunā kōmōwa.

175. Ka karanta a kansu lābārin wanda Muka kāwo masa<sup>(2)</sup> āyō-yinMu, sai ya sābule daga gare su, sai Shaidan ya bi shi, sai ya kasance a cikin halakakku.

وَأَقِمْ بِهِمُ خُدُومًا مَاءَ آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَأَذْكُرُوا مَا فِيهِ  
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْ بُنَيِّ آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ  
وَأَشْهَدُهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا  
بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا  
عَن هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً  
مِّن بَعْدِهِمْ أَفَنُهَلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

وَكَذَلِكَ نَفْصِلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ  
مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ  
مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

(1) Watau kada ku ce ba ku san wannan alkawari ba.

(2) Asalin ƙissar anā cēwa daga Bil’amu ɗan Bā`ura ne; Allah ya bā shi ilmi, sai ya bar ilmin. Yanā daga cikin mālamān Banī isrā`ila, yā kasance wanda ake karɓar addu`arsa, sunā gabatar da shi a cikin tsanance-tsanance, sai Mūsā ya aike shi zuwa ga Sarkin Madyana ya kirāye shi zuwa ga Allah. Sai Sarkin ya yanka masa ƙasa, ya bā shi, sai ya bi addinin Sarkin, ya bar addinin Mūsā. Ya zama misāli ga duk mālamān da bai yi aiki da ilminsa ba. Idan mālamāni ya halaka, to, yā fi Shaidan sharri dōmin haka Shaidan yake binsa wajen taimakon ƙarya a kan gaskiya.



176. Kuma dā Mun so, da Mun ɗaukakā shi da su, kuma amma shī, ya nēmi dawwama a cikin ƙasa, kuma ya bi son zūciyarsa. To, misā-linsa kamar misālin kare ne, idan ka yi ɗauki a kansa ya yi lallage, kō kuwa ka bar shi sai ya yi lallage, wannan ne misālin mutāne waɗan-da suka ƙaryata game da āyō-yinMu: Ka jēranta karātun lābā-run; tsammāninsu sunā tunāni.

177. Tir da zama misāli, mutānen da suka ƙaryata game da āyō-yinMu, kuma kansu suka kasance sunā zālunta.

178. Wanda<sup>(1)</sup> Allah Ya shiryyar, to, shī ne Mai shiryuwa, kuma wanda Ya ɓatar, to, waɗannan sū ne māsu hasāra.

179. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun halitta, sabōda Jahannama, māsu yawa daga aljannu da mutāne, sunā da zukāta, ba su fahimta da su, kuma sunā da idānu, bā su gani da su, kuma sunā da kunnuwa, ba su ji da su: waɗancan kamar bisāshe suke. Ā'a, sū ne mafi ɓacēwa: Waɗancan sū ne gafalallu.

180. Kuma Allah Yanā da sūnāye māsu kyau<sup>(2)</sup>: sai ku rōƙe Shi

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ  
إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوْنَهُ فَشَئِلُهُ كَمَا  
الْكَلْبُ إِنْ تَحِمَلَ عَلَيْهِ يَلْهَثُ  
أَوْ تَرَكَهُ يَلْهَثُ ذَلِكَ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ  
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصِصْ الْقِصَصَ  
لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا  
وَأَنْفُسُهُمْ كَانُوا بِآيَاتِنَا مُؤْمِنُونَ ﴿١٧٧﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدَىٰ وَمَنْ يُضِلِّ  
فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ  
هُم قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا  
وَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ  
أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ

(1) An sifanta Musulmi da abin da aka sifanta Yahūdu da shi cēwa a cikinsu akwai na kirki, kuma akwai miyāgu, dōmin yāki a tsakānin gaskiya da ƙarya ya dōge.

(2) Waɗanda suke rōƙon Allah bā da sūnāyenSa māsu kyau ba, sū ne aka sifanta da dabbobi, har dabbobi sun fi su, dōmin dabba tanā gudun abin da yake cūtar ta, amma sū ba su san abin da yake cūtar su ba, balle su guje shi. Kuma anā fahimtar cēwa bā a rōƙon Allah da wani sūna Nāsa, idan bai kasance a cikin sunayenSa māsu kyau ba, sai fa idan ya zama a dunƙule ne, kamar a ce, “Ya Allah inā rōƙon Ka da sūnāyenKa waɗanda na sani da waɗanda ban sani ba,” dōmin Haɗīsi ya nūna a yi haka. Kiran Allah bā da sūnāyenSa māsu kyau ba yana cikin yāki a tsakānin ƙarya da gaskiya.

da su, kama ku bar waƙanda suke yin ilhādi a cikin sūnāyenSa: Zā a sāka musu abin da suka kasance sunā aikatāwa.

181. Kuma daga waƙanda Muka halitta akwai wata al'umma, sunā shiryarwa da gaskiya, kuma da ita suke yin ādalci.

182. Kuma waƙanda suka far-yata game da āyōyinMu, zā Mu yi musu istidrāji daga inda ba su sani ba.

183. Kuma Inā yi musu jinkiri, lalle ne kaidiNa, mai farfi ne.

184. Shin, ba su yi tunāni ba, cēwa bābu wata hauka ga ma'abu-cinsu?<sup>(1)</sup> Shī bai zama ba fāce mai gargadi mai bayyanāwa.

185. Shin, ba su yi dūbi ba a cikin mulkin sammai da kasa, da kuma abin da Allah Ya halitta daga kōme, kuma akwai tsammāni kasancewar ajalinsu, haƙiƙa, ya kusanta? To, da wane lābāri a bāyansa suke yin imāni?

186. Wanda Allah Ya batar, to, bābu mai shiryarwa a gare shi: kuma Yanā barin su, a cikin batarsu sunā dīmuwa.

187. Sunā tambayar ka<sup>(2)</sup> daga Sa'a, a yaushe tabbatarta take? Ka

يُجِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْرُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَمَنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

وَأُمَلِّ لَهُمْ آيَاتٍ كِيدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

أُولَئِكَ يَنْفَكُوا مَا بَصَّاحِهِمْ مِنْ جَنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١٨٤﴾

أُولَئِكَ يَنْظُرُوا فِي مَلَائِكَةِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَخْلُوقِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجْلُهُمْ فَيَأْتِي حَدِيثٌ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

يَسْتَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مَرَسْنَهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا

(1) Watau, Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, bā ya da hauka sai hankali, sabōda haka māsu yin addini da hauka, kamar māsu da'awar tasawwufi, farya suke yi, sunā faɗa ne da gaskiya. Kuma sūkar mai wa'azi da sūnāye faɗa da gaskiya ne.

(2) Tambayar abin da Allah bai bayyana shi ba, kamar Rānar Tāshin Kiyāma, yāfi ne a tsakānin farya da gaskiya. Cēwa wani mutum yā san gaibi ko yanā iya kāwo alhēri kō ya tunkude wani sharri, farya ne, kuma faɗa da gaskiya ne.

ce: “Abin sani kawai, saninta a wurin Ubangijina yake. Bābu mai bayyana ta ga lōkacinta fāce Shī. Tā yi nauyi a cikin sammai da fasa. Bā zā ta zo muku ba fāce kwatsam.” Sunā tambayar ka, kamar kai masani ne gare ta. Ka ce: “Abin sani kawai, saninta a wurin Allah yake, kuma amma mafi yawan mutāne bā su sani.”

188. Ka ce: “Bā ni mallaka wa raina wani amfāni, kuma haka ban tunkude wata cūta, fāce abin da Allah Ya so. Kuma dā na kasance inā sanin gaibi, dā lalle ne, nā yawaita daga alhēri kuma cūta bā zā ta shāfe ni ba, nī ban zama ba fāce mai gargadi, kuma mai bāyar da bishāra ga mutāne wadanda suke yin imāni.”

189. Shī ne Wanda Ya halitta ku daga rai guda, kuma Ya sanya, daga gare ta, ma’auranta, dōmin ya natsu zuwa gare<sup>(1)</sup> ta. Sa’an nan a lōkacin da ya rufe ta, ta yi ciki, ciki sassauka, sai ta shūde da shi. Sa’an nan a lōkacin da ya yi nauyi, sai suka rōki Allah, Ubangijinsu: “Lalle ne idan Ka bā mu abin kwarai, hakīka, zā mu kasance daga māsu gōdiya.”

عِنْدَ رَبِّي لَا يُجِيبُهَا لَوْ قَالَتْ إِلَّا هُوَ تَقَلَّتْ فِي السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْنَةً يَسْتَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ  
عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عَلَّمَهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ  
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ  
وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَأَسْتَكْبَرْتُ  
مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ  
وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ  
مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّيْهَا  
حَمَلَتْ حَمْلًا حَفِيًّا فَأَمْرَتْ بِهِ فَلَ مَا أَتَقَلَّتْ  
دَعَا اللَّهَ رَبِّهَا لِيْنِءَاتِيْنَا صَاحِحًا لَتَكُونَنَّ  
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

(1) Asalin halitta, rai guda ce, watau Ādam, Allah ya fitar da Hauwa’u daga Ādamu, ya mayar da ita mātarsa, daga gare su zūriya ta ya’du, kuma ya zama sunnar rai, namijin ya natsu zuwa ga macen. Kuma daga nan zama ya ci gaba har idan mace ta yi ciki, bā ta damuwa da shi sai yā yi nauyi, ita da miji su dinga addu’a, sunā rōkon Allah. A bāyan bukātarsu tā biya sai su manta da Allah, su dōra jingina abūbuwa zuwa ga sabubbansu, su bar tunānin Mai sabbabawa. Daga nan abu ya yi zurfi har ya kasance shirki; bauta wa wani tāre da Allah, yāki ne a tsakānin gaskiya da farya.

190. To, a lōkacin da Ya bā su abin fwarai, suka sanya Masa abōkan tarayya a cikin abin da Ya ba su. To, Allah Yā tsarkaka daga abin da suke yi na shirki.

191. Shin, sunā shirki da abin da bā ya halittar kōme, kuma sū ne ake halittāwa?

192. Kuma ba su iya bāyar da taimako gare su, kuma kansu ma, bā su iya taimaka!

193. Kuma idan kun kirāye su zuwa ga shiriya, bā zā su bī ku ba, daidai ne a gare ku, shin, kun kirāye su, kō kuwa kū māsu kawaici ne!

194. Lalle ne wadannan da kuke kira, baicin Allah, bāyī ne misālanku: to, ku kirāye su, sa’an nan su karba muku, idan kun kasance māsu gaskiya!

195. Shin, sunā da kafāfu da suke yin tafiya da su? Kō sunā da hannāye da suke damka da su? Kō sunā da idānu da suke gani da su? Ko sunā da kunnuwa da suke saurāre da su? Ka ce: “Ku kirāwo abūbuwan<sup>(1)</sup> shirkinku sa’an nan kuma ku yi mini kaidi, sa’an nan kada ku saurāra mini.

196. “Lalle ne, majibincīna Allah ne Wanda Ya saukar da Littāfi, kuma Shī ne Yake jībintar sālihai.

197. “Kuma wadanda kuke kira, baicinSa, bā su iya taimakōn ku, kuma kansu ma, bā su iya taimaka.”

فَلَمَّا آتَاهُمَا صِلْحًا جَعَلَا لَهِ شُرَكَاءَ فِيمَا  
آتَاهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾

أَيُّ شُرِكُونِ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلِقُونَ ﴿١٩١﴾

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنفُسَهُمْ  
يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سِوَاةَ عَلَيْكُمْ  
أَدْعَوْتَهُمْ أَمْ أَلْتُمُ الصَّمِيمَ ﴿١٩٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ  
أَمْثَلُكُمْ فَأَدْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا  
لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْتَطِشُونَ  
بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ  
يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ أَدْعُوا شُرَكَاءَ كُمْ ثُمَّ كِيدُوا  
فَلَا تُنظَرُونَ ﴿١٩٥﴾

إِنِّي وَكَلِيَّ اللَّهُ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ تَوَلَّى  
الصَّلِيحِينَ ﴿١٩٦﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ  
نَصْرَكُمْ وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

(1) Bāyar da tsoro da wani abin bautāwa ko jingina wata bukāta a gare shi, duka yāki ne a tsakānin gaskiya da farya.

198. Kuma idan ka kirāye su zuwa ga shiriya, bā zā su ji ba, kuma kanā ganin su, sunā dūbi zuwa gare ka, alhāli kuwa sū, bā su gani.

199. Ka rikfi abin da ya saukafa; kuma ka yi umurni da alhēri, kuma ka kau da kai daga jāhilai. <sup>(1)</sup>

200. Kuma imma wata fizga daga Shaidan ta fizge ka, sai ka nēmi tsari ga Allah. Lalle ne Shi, Mai jī ne, Masani.

201. Lalle ne wafanda suka yi tafawa idan wani tāshin hankali daga Shaidan ya shāfe su, sai su tuna (Allah) sai gā su, sun zama masu basīra.

202. Kuma 'yan'uwansu (shaidanu) sunā taimakon su a cikin bāta, sa'an nan kuma bā su tafaitāwa.

203. Kuma idan ba ka je musu da wata āyā ba, su ce: “Don me ba ka fāga ta ba?” Ka ce: “Abin sani kawai, inā biyar abin da aka yō wahayi zuwa gare ni ne, daga Ubangijina. Wannan abūbuwan kula ne daga Ubangijinku, da shiriya da rahama ga mutāne wafanda suke yin imāni.”

204. Kuma idan an karanta <sup>(2)</sup> Alkur'āni sai ku saurara gare shi, kuma ku yi shiru: tsammāninku, anā yi muku rahama.

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ  
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ  
عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ  
بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَا سَأَلْتَهُمْ طَيِّفٌ  
مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ  
لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

وَإِذَا لَمْ تَأْتِيَهُمْ بَأْيَةٌ فَالْوَلُوكَ اجْتَبَيْتَهَا  
قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرُ  
مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ  
وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

(1) Bayānin sifōfin mai wa'azi, watau mataimakin gaskiya a kan farya.

(2) Bāyān an sifanta Alkur'āni da cewa abin kula ne ga māsu imāni, sai kuma ya yi umurni da saurāre, a lōkacin da ake karatunsa. Sauraren yana wajabta a cikin salla, idan liman ya bayyana karātu kuma da a cikin hufubar Jumma'a. Yanā zama mustahabbi ga sauran lōkatai. Kur'āni shi ne abin da ake wa'azi da shi kuma shi ne āyā da kansa. Hana saurārensa yāki ne da gaskiya.

205. Kuma ka ambaci<sup>(1)</sup> Ubangijinka, a cikin ranka da fanfan da kai, da tsōro, kuma kōmabāyan bayyanawa na magana, da sāfe da marece, kuma kada ka kasance daga gafalallu.

206. Lalle ne, wafanda ke wurin Ubangijinka bã su yin girman kai ga bauta Masa, kuma sunã tsarkake Shi da tasbihi, kuma a gare Shi suke yin sujada.

وَأَذْكُرَتِكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً  
وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ  
وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ  
وَيَسْبِحُونََهُ وَلَهُ يُسْجَدُونَ ﴿٢٠٦﴾



Tanã karantar da cewa taimakon Allah, shĩ ne nasara ga mãsu taƙawa, bã ƙarfinsu ba, da kuma shiryarwa ga dōkōkin yãƙi da abin da ya rãtayau da yãƙi dōmin ɗaukaka kalmar Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Suna tambayar ka<sup>(2)</sup> ga ganima. Ka ce: “Ganima ta Allah da ManzonSa ce. Sai ku bi Allah da taƙawa, kuma ku gyãra abin da

يَسْتَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ  
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا

(1) Sa'an nan kuma ya yi umurni da ambaton Allah da addu'a a farko da ƙarshen rãna kamar yadda ya yi umurni da yin salla a wafannan lōƙatai, watau wannan shi ne makamin gaskiya a kan karya.

(2) Yã fãra Sūrar da tambayar Sahabbai ga Annabi cewa wãne ne ya fi cancanta da dūkiyar ganimar da aka sãmu a yãƙin Badar Babba, samãri mayãƙa kō tsōfaffi mãsu bãyar da shãwara da ra'ayoyinsu, mãsu kyau. Sa'an nan Ya yi jawãbi da cewa: “Ka ce ganimar ta Allah ce da ManzonSa”, sabōda dalilan da suke tafe ga ãyōyin da suke biye. Ana nufi wanke sōja daga jãyayya a kan dūkiya. Allah Ya fi sani.

yake a tsakāninku, kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, idan kun kasance mūminai.”

2. Abin sani kawai, mūminai sū ne waɗanda suke idan an ambaci, Allah, zukātansu su firgita, kuma idan an karanta āyōyinSa a kansu, su fārā musu wani imāni, kuma ga Ubangijinsu suke dōgara;

3. Waɗanda suke tsayar da salla, kuma daga abin da Muka arzūtā su sunā ciyarwa. <sup>(1)</sup>

4. Waɗannan sū ne mūminai da gaskiya. Sunā da darajōji a wurin Ubangijinsu, da wata gāfara da arziki na karimci.

5. Kamar yadda Ubangijinka Ya fitar da kai daga gidanka da gaskiya, alhāli kuwa lalle wani ɓangare na mūminai, haƙiƙa, sunā kyāma.

6. Sunā jāyayya da kai a cikin (sha'anin) gaskiya a bāyan tā bayyana, kamar dai lalle anā kōra su zuwa ga mutuwa ne alhāli kuwa sunā kallo.

7. Kuma a lōkacin <sup>(2)</sup> da Allah Yake yi muku alkawari da ɗayan fungiya biyu, cēwa lalle ita tāku ce:

اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّت قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِن فَرِحَبَا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَدِرْهُونَ ﴿٥﴾

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا بَيَّنَّ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَ وَتَكُونُ

(1) Watau sunā yin ibāda ta jiki da ta dūkiya, wājiba da nāfila.

(2) Asalin fitar Musulmi zuwa Badar shi ne Annabi ya ji lābārin Abu Sufyāna yā fito daga Makka da āyari zuwa Shām, watau “Syria”, sai ya fita dōmin a kāma shi, suka sāmi Abu Sufyāna yā shige da dūkiya, sabōda haka Annabi daga Badar ya kōma Madīna. Wannan fita, anā kiran ta Badar Karama. Da Abu Sufyāna ya sāmi lābāri, sai ya aika wa Kuraishāwa, dōmin su fito, su tsare dūkiyarsu daga Musulmi. Annabi, da ya ji lābārin kōmōwar Abu Sufyāna, sai ya fita tāre da jama'arsa, wanda ya ji yana son fita, kuma yanā da abin hawa. Abu Sufyāna tāre da āyari sū ne wajen da bābu kaya. Yaƙin Kuraishawa shi ne wajen da yake da kaya. Musulmi a tsakiya. Abu Sufyāna ya saki hanya ya tsira. Ya nemi Kuraishāwa da su kōma, Abu Jahal ya ce sai Allah Yā yi hukunci a tsakāninsu da Muhammadu wanda ya kātse zumuntā, ya bar addinin iyāye.

kuma kunā gūrin cēwa lalle kungiya wadda bā ta da faya ta kasance gare ku, kuma Allah Yanā nufin Ya tabbatar da gaskiya da kalmō-minSa, kuma Ya kātse fashen kāfirai;

8. Dōmin Ya tabbatar da gas-kiya, kuma Ya bāta farya, kuma kō dā māsu laifi sun fi.

9. A lōkacin da kuke nēman Ubangijinku taimako, sai Ya karɓa muku cēwa: “Lalle ne Nī, Mai taimakon ku ne da dubu daga ma-lā’iku, jēre.”

10. Kuma Allah bai sanya shi ba fāce dōmin bishāra, kuma dōmin zukātanku su natsu da shi, kuma taimakon, bai zama ba fāce daga wurin Allah: Lalle ne Allah Mabu-wāyi ne, Mai hikima.

11. A lōkacin da (Allah) Yake rufe ku da gyangyadi, dōmin aminci daga gare Shi, kuma Yanā saukar da ruwa<sup>(1)</sup> daga sama, a kanku, dōmin Ya tsarkake ku da shi, kuma Ya tafiyar da fazarantar Shaidan daga barinku, kuma dōmin Ya dau-re a kan zukātanku, kuma Ya tab-batar da kafāfu da shi.

12. A lōkacin da Ubangijinka Yake yin wahayi zuwa ga malā’iku cēwa: “Lalle ne Mu, Munā tāre da ku, sai ku tabbatar da wadanda suka yi imāni: zā Ni jēfa tsōro a

لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ  
وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلِتُكْرَهَ  
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي  
مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ ﴿٩﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ  
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّا اللَّهُ  
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

إِذْ يُغَشِّيكُمُ التُّعَاسُ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ  
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ  
رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ  
وَيُنزِلَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا  
الَّذِينَ آمَنُوا سَأَلْتَنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا

(1) A lōkacin zāfi ne na bazara, kuma aka faralta azumi, sai Allah Ya saukar da ruwa daidai da sansanin Musulmi, suka shā, suka yi wanka sa’an nan kuma aka daddale musu rairayi dōmin saukin tafiya.



cikin zukātan waƙanda suka kāfirta, sai ku yi dūka bisa ga wuyōyi kuma ku yi dūka daga gare su ga dukan yatsu<sup>(1)</sup>.

13. Wancan ne, dōmin lalle ne sū, sunā sāba wa Allah da Manzon-Sa. Kuma wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, to, lalle ne Allah Mai tsananin ukūba ne.

14. Wancan ne: “Ku ɗan-ɗane shi, kuma lalle ne akwai azā-bar wuta ga kāfirai”.

15. Yā kū waƙanda suka yi īmā-ni! Idan kun haɗu da waƙanda suka kāfirta ga yāki, to, kada ku jūya musu bāyayyakinku.

16. Kuma duka wanda<sup>(2)</sup> ya jūya musu bāyansa a yinin nan, fāce wanda ya karkata dōmin kōɗayya, kō kuwa wanda ya jē dōmin haɗu-wa da wata funkciya, to, lalle ne ya kōma da fushi daga Allah, kuma matattararsa Jahannama, kuma tir da makōma ita!

17. To, bā kū ne kuka kashe su ba; kuma amma Allah ne Ya kashe su: kuma ba ka yi jīfa ba a lōkacin da ka yi jīfa; kuma amma Allah ne Ya yi jīfar<sup>(3)</sup>: Kuma dōmin Ya jar-

الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاصْرِبُوا مِنْهُمْ  
كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ وَمَنْ يُشَاقِقِ  
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَايَأْتِ اللَّهَ شِدِيدَ الْعِقَابِ ﴿١٤﴾

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ  
عَذَابَ النَّارِ ﴿١٥﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا  
زَحْفًا فَلَا تُولُوهُمُ الْأَدْبَارَ ﴿١٦﴾

وَمَنْ يُولِهِمْ يُومِدْ دُبُرَهُ ۗ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقَائِهِمْ  
أَوْ مُتَحَرِّجًا إِلَيْهِمْ فَذَٰلِكَ بِمَا كَفَرُوا ۗ بَعْضٌ  
مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَنَةٌ جَهَنَّمَ ۗ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٧﴾

فَلَمَّا تَقَاتَلُوهُمْ وَلَئِن لَّا يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَانصُرُوا  
إِذْ رَمَيْتُمْ وَلَئِن لَّا يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَانصُرُوا  
وَالسَّبِيلُ الْمَوْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءٌ حَسَنٌ

(1) Sa'an nan kuma Annabi da umurnin Allah ya ɗēbi tsakuwa da hannunsa mai daraja ya jēfa a jihar kāfirai. Bābu wanda ya rage a cikinsu, fāce tsakuwar nan tā shiga a cikin idānunsa.

(2) Gudu a wurin yākin Jihādi shī ne mafi girman haram duka, matufar kāfirai ba su fi ninki biyu na adadin Musulmi ba, kamar yadda zai zo. Wanda ya yi gudu a wurin jihādi kamar yā nēmi kāfirci ya rinjāyi Musulunci ne.

(3) Kisan da aka yi musu, Allah ne Ya kashe su, haka Annabi ya ɗēbi tsakuwa da hannunsa mai daraja ya jēfa wa kāfirai, tsakuwar ta shiga cikin idānun kōwane ɗaya daga cikinsu. To, wannan jīfar daga Allah take. Sabōda haka duk ganīmar dai ta Allah ce da ManzonSa, sai yadda Ya so, zā a raba ta.

raba Musulmi da jarrabawa mai kyau daga gare Shi. Kuma Allah Mai ji ne, Masani.

18. Wancan ne, kuma lalle ne, Allah Mai raunana kaidin kāfirai ne.

19. Idan kun yi alfānun cin nasara, to, lalle nasarar tā je muku, kuma idan kun hanu, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma idan kun kōma zā Mu kōma, kuma jama'ar ku bā zā ta wadātar muku da kōme ba, kō dā tā yi yawa. Kuma lalle ne cēwa Allah Yanā tāre da mūminai!

20. Yā ku waɗanda suka yi īmāni! Ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, kuma kada ku jūya daga barinSa, alhāli kunā ji.

21. Kuma kada ku kasance kamar waɗanda suka ce: “Mun ji,” alhāli kuwa sū, bā su ji.

22. Lalle ne, mafi sharrin da bbōbi a wurin Allah, sū ne kurāme, bēbāye, waɗanda bā su yin hankali.

23. Dā Allah Yā san wani alhēri a cikinsu, dā Yā jiyar da su, kuma kō dā Yā jiyar da su, hakīka, dā sun jūya, alhāli sū, sunā māsu hinjirēwa.

24. Yā ku waɗanda suka yi īmāni! Ku karɓa wa Allah, kuma ku karɓa wa Manzo, idan Ya kirāye ku zuwa ga abin da Yake rāyar da ku: Kuma ku sani cēwa Allah Yanā shāmakacēwa a tsakānin mutum da zūciyarsa, kuma lalle ne Shī, a zuwa gare Shi ake tāra ku.

25. Kuma ku ji tsōron fitina wadda bā ta sāmun waɗanda suka

إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٧﴾

ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُهِينٌ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ﴿٨﴾

إِنْ تَسْتَفِينُوا فَمَا كَانَ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ  
وَإِنْ تَنْهَوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَعُودُوا نَعُدْ  
وَلَنْ تُغْنِي عَنْكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ  
وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ  
وَلَا تَوَلَّوْا عُنْفَهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿١٠﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ  
لَا يَسْمَعُونَ ﴿١١﴾

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الضَّمُّ إِلَيْكُمُ  
الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ  
لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿١٣﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ  
إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ  
يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ  
مُخْشَرُونَ ﴿١٤﴾

وَأَنْتُمْ قَائِلُونَ لَا يُضَيِّبُ الَّذِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ

yi zālunci daga gare ku kēbe, kuma ku sani, lalle ne Allah Mai tsananin ukūba ne.

26. Ku tuna a lōkacin da kuke kaɗan, waɗanda ake raunanarwa a cikin ƙasa, kunā tsōron mutāne su cafe ku, sai Ya tattara ku (a wurin natsuwa, Madīna), kuma Ya ƙar-fafā ku da taimakonSa, kuma Ya arzūtā ku daga abūbuwa māsu dāɗi: tsammāninku, kunā gōdēwa.

27. Yā kū waɗanda suka yi īmā-ni! Kada ku yaudari Allah da Man-zonSa, kuma ku yaudari amā-nōninku, alhāli kuwa kunā sane.

28. Kuma ku sani cēwa abin sani kawai, dūkiyōyinku da 'yā'yanku, wata fitina ce, kuma lalle ne Allah, a wurinSa, akwai ijāra mai girma.

29. Ya kū waɗanda suka yi īmā-ni! Idan kun bi Allah da taƙawa, zai sanya muku mararraba (da tsōro) kuma Ya kankare ƙananan zunub-anku daga barinku. Kuma Ya gā-farta muku. Kuma Allah ne Ma'abūcin falala mai girma.

30. Kuma a lōkacin da wa-ɗanda<sup>(1)</sup> suka kāfirta suke yin māƙirci game da kai, dōmin su tabbatar da kai, kō kuwa su kashe ka, ko kuwa su fitar da kai, sunā

حَاصَّةٌ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ  
تَخَافُونَ أَنْ يَخَطَفَكُمْ النَّاسُ فَتَأْوِنُكُمْ  
وَأَيْدِيكُمْ يَبْصُرُونَ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ  
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ  
وَيَخُونُوا أَمْنِيَّكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ  
وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ تَنَقَّوْا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ  
فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ  
لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ  
أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ

(1) Kuraishāwa suka tāru sunā shāwarar yadda zā su yi da Muhammadu: kō su daure shi a cikin gida, kō su kashe shi, kō su kōre shi. Ra'ayinsu ya tsaya ga su kashe shi da zābaɓɓun mutāne daga kōwace ƙabila yadda danginsa, Banī Hāshim, bā su iya faɗa da dukkan Lārabāwa, har su kōma ga diyya. A rānar da suka shirya kashe shi, Allah Ya umurce shi da hijira zuwa Madīna. A lōkacin da ya fita daga gidansa ya iske su tsaitsaye, sunā barci, ya zuba turbāya a kunnuwansu, sa'an nan ya shige suka tafi tāre da Abubakar, suka sauka a cikin kōgon dūtsen Hira. Bāyan kwanaki uku, suka fita zuwa Madīna.

mākirci kuma Allah Yanā mayar musa da mākirci, kuma Allah ne Mafificin māsu mākirci.

31. Kuma idan aka karanta, āyōyinMu a kansu, sukan ce: “Lalle ne mun ji, dā muna so, haƙiƙa, da mun faɗi irin wannan: wannan bai zama ba fāce tātsuniyōyin mutānen farko.”

32. A lōkacin da suka ce: “Yā Allah! Idan wannan ya kasance shi ne gaskiya daga wurinKa, sai Ka yi ruwan duwātsu, a kanmu, daga sama, ko kuwa Ka zo mana da wata azāba, mai raɗaɗi.”

33. Kuma Allah bai kasance Yanā yi musu azāba ba alhāli kuwa kai kanā cikinsu,<sup>(1)</sup> kuma Allah bai kasance Mai yi musu azāba ba alhāli kuwa sunā yin istigfāri.

34. Kuma mēne ne a gare su da Allah ba zai yi musu azāba ba, alhāli kuwa sū, sunā kangēwa daga Masallaci Mai alfarma, kuma ba su kasance majibintanSa ba? Bābu majibintanSa fāce māsu taƙawa. Kuma mafi yawansu ba su sani ba.

35. Kuma sallarsu a wurin Dākin ba ta kasance ba fāce shēwa da yāyā; sai ku dandani azāba sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci.

36. Lalle ne waɗanda suka kāfirta, sunā ciyar da dūkiyōyinsu,

وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَكْرِبِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا فَالَوْ أَقَدَّ سَمِعْنَا لَوَنَشَأُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ هَذِهِ حَقًّا مِمَّنْ عِنْدَكَ فَامْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِّنَ السَّمَاءِ أَوْ آتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

وَمَا كَانَتْ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَتْ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا لَهُمْ آلَ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۗ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُنَافِقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا

(1) Rāyuwar Annabi a cikin mutāne aminci ne daga azāba, haka kuma yin istigfari aminci ne. Wanda ke son waɗata da aminci daga Allah, sai ya lazimci istigfāri da bin sunnar Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

dōmin su kange daga hanyar Allah; to, zā su ciyar da ita, sa'an nan kuma ta kasance nadāma a kansu, sa'an nan kuma a rinjāye su. Kuma waɗanda suka kāfirta zuwa ga Jahannama ake tāra su;

37. Dōmin Allah Ya rarrabe mummuna daga mai kyau, kuma Ya sanya mummunan, sāshensa a kan sāshe, sa'an nan Ya shirga shi gabā daya, sa'an nan Ya sanyā shi a cikin Jahannama. Waɗannan sū ne māsu hasāra.

38. Ka ce wa waɗanda suka kāfirta idan sun hanu, zā a gāfarta musu abin da ya riga ya shige, kuma idan sun kōma, to, hanyar kāfiran farko, haḳīka, tā shūɗe.

39. Kuma ku yāke su har wata fitina bā zā ta kasance ba, kuma addini dukansa ya kasance na Allah. To, idan sun hanu, to, lalle ne, Allah ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

40. Kuma idan sun jūya, to, ku sani cēwa lalle Allah ne Majiɓincinku: Mādalla da Majiɓinci, kuma mādalla da Mai taimako, Shī.

41. Kuma ka sani, abin sani kawai, abin da kuka sāmi<sup>(1)</sup> ganīma daga wani abu, to, lalle ne Allah Yanā da humusinsa kuma don Manzo, kuma sabōda māsu zumunta da marāyu da miskinai da

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُفَوِّنَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ  
حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ  
يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ  
بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمُهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ  
فِي جَهَنَّمَ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ  
مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ  
الْأُولَئِكَ ﴿٣٨﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ  
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّهِ فَايَةً اللَّهُ  
يَمَّا يَعْمَلُونَ بِصِيرٍ ﴿٣٩﴾

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَانَكُمْ نَعِمَ الْمَوْلَىٰ  
وَنَعِمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

﴿٤١﴾ وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ  
وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ  
وَأَبْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ بِاللهِ وَمَا أَنْزَلْنَا

(1) Daga farkon Sūrar har zuwa a nan, anā bayānin cēwa ganimar Badar bā ta kōwa ba ce fāce Allah da ManzonSa; to, a nan yanā bayānin yadda za a raba dūkiyar, kuma wannan rabon, ya zama sunna ga dukkan dūkiyar ganīma da Musulmi suka sāmu da yāki kō hari.

ɗan hanya, idan kun kasance kun yi ĩmāni da Allah da abin da Muka saukar a kan BāwanMu a Rānar Rarrabēwa, a Rānar da jama'a biyu suka haɗu, kuma Allah ne, a kan kōwane abu, Mai ĩkon yi.

42. A lōkacin da kuke a gāba ta kusa sū kuma sunā a gāba ta nēsa, kuma āyarin yana a wuri maƙi gangarāwa daga gare ku, kuma dā kun yi wa jūna wa'adi, dā kun sāba ga wa'adin; kuma amma dōmin Allah Ya hukunta abin da yake ya kasance abin aikatāwa. Dōmin wanda yake halaka ya halaka daga shaida, kuma mai rāyuwa ya rāyu daga shaida, kuma lalle Allah ne, haƙīka, Mai ji, Masani.

43. A lōkacin da Allah Yake nūna maka sū sunā kaɗan, a cikin barcinka, kuma dā Ya nūna maka su sunā da yawa, lalle ne dā kun ji tsōro, kuma lalle ne dā kun yi jāyayya a cikin al'amarin, kuma amma Allah Yā tsare ku: Lalle Shī ne Masani ga abin da yake a cikin kirāza.

44. Kuma a lōkacin da Yake nūna muku su, a lōkacin da kuka haɗu, a cikin idanunku sunā kaɗan, kuma Ya farantar da ku a cikin idanunsu, dōmin Allah Ya hukunta wani al'amari wanda ya kasance abin aikatāwa: kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'umurra.

45. Yā ku waɗanda suka yi ĩmāni! Idan kun haɗu da wata ƙungiyar yāƙi, to, ku tabbata, kuma ku am-

عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ النِّقَىٰ الْجَمْعَانِ  
وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ  
وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ  
لَا خْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَكِن لِّيَقْضِيَ اللَّهُ  
أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ  
عَنْ بَيْنَتِهِ وَيُحْيِي مَنْ حَيَّ عَنْ بَيْنَتِهِ وَإِنَّ اللَّهَ  
لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِذْ يُرِيكُهُمُ اللَّهُ فِي مَنَايِكَ قَلِيلًا  
وَلَوْ أَرَأَيْتَهُمْ كَثِيرًا لَفَشَسْتُهُمْ وَلَنِتَزَعْتُهُمْ  
فِي الْأَمْرِ وَلَكِن اللَّهُ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ  
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ اتَّقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا  
وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا  
كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا

baci<sup>(1)</sup> Allah da yawa, tsammā-ninku kunā cin nasara.

46. Kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, kuma kada ku yi jāyayya har ku raunana kuma iskarku ta tafi, kuma ku yi haƙuri. Lalle ne Allah Yanā tāre da māsu haƙuri.

47. Kada ku kasance kamar waɗanda suka fita daga gidā-jensu<sup>(2)</sup>, sunā māsu alfahari da yin riya ga mutāne, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah: Kuma Allah ne ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa.

48. Kuma a lōkacin da Shaiɗan<sup>(3)</sup> ya ƙawāce musu ayyukansu, kuma ya ce: “Bābu marinjayi a gare ku a yau daga mutāne, kuma nī maƙwabcin ne gare ku.” To, a lōkacin da ƙungiya biyu suka haɗu, ya kōma a kan digādigansa, kuma ya ce: “Lalle ne nī, barrantacce ne daga gare ku! Nī inā ganin abin da bā ku gani; ni inā tsōron Allah: Kuma Allah Mai tsananin uƙūba ne.”

49. A lōkacin da munāfukai da waɗanda suke akwai cuta a cikin

وَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَتزَعَوْا فَنفَشَلُوا  
وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ  
مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا  
وَرِيعَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ  
وَاللَّهُ يَمَّا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ وَقَالَ لِأَعْلَابِ  
لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ  
لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَى عَقْبَيْهِ  
وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ  
إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ

(1) Ambaton Allah bayyane yā fi kyau a wurin yāki da wurin harama da hajji kō umra, kuma da lōkacin da ake fita zuwa ga masallacin idi. Wurin da bā waɗannan wurāre uku ba, ambaton Allah, ya zama asirce yā fi kyau.

(2) Kada Musulmi su fita zuwa yāki da nūna alfahari da kide-kide da giya da mātā da maganganun alfāsha, kamar yadda Kuraishāwa suka fita zuwa Badar; ku fita da tawālu'ī da zikirin Allah.

(3) Shaiɗan ya fita zuwa ga Kuraishāwa a cikin sūrar Surāƙtu bn Mālik, ya ce musu yanā tāre da su, kuma shi ne maƙwabcinsu; watau danginsa, Kaḥ'anawa, bā zā su taḅā su ba da yāki, a lōkacin da suke yāki da Muhammadu. Bāyan haka da ya tafi Badar ya ga malā'iku, shī ne ya kōma bāya, yanā cēwa wai shi yanā tsōron Allah; watau yanā yi wa Kuraishāwa izgili; sū ne bā su tsōron Allah.

zukātansu, suke cēwa: “Addinin wadannan yā rūde su”. Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, lalle ne Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

50. Kuma dā kā gani, a lōkacin da mal’ā’iku suke karɓar rāyukan wadanda suka kāfirta, sunā dukar fuskōkinsu da duwāwunsu, kuma suna cēwa: “Ku dandani azābar Gōbara —

51. “Wancan sabōda abin da hannāyenku suka gabātar ne: Kuma lalle ne, Allah bai zama Mai zālunci ba ga bāyinSa.

52. “Kamar al’ādar mutānen Fir’auna da wadanda suke gabāninsu, sun kāfirta da āyōyin Allah, sai Allah Ya kāma su da zunubansu: Lalle Allah ne Mai ƙarfi, Mai tsananin ukūba.

53. “Wancan ne, dōmin lalle ne, Allah bai kasance Mai canza wata ni’ima wadda ya ni’imtar da ita a kan wasu mutāne ba fāce sun sāke abin da yake ga rāyukansu, kuma dōmin lalle Allah ne Mai jī, Masani.”

54. Kamar al’ādar mutānen Fir’auna da wadanda suke a gabāninsu, sun ƙaryata game da āyōyin Ubangijinsu, sai Muka halaka su, sabōda zunubansu, kuma Muka nutsar da mutānen Fir’auna: Kuma dukansu sun kasance ne māsu zālunci.

55. Lalle mafī sharrin dabbōbi a wurin Allah, sū ne wadanda suka kāfirta, sa’an nan bā zā su yi imāni ba.

مَرَضٌ عَرَهُتُوا لِآدَائِهِمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ  
فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ اتَّوَقَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ  
يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ  
وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ  
بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٥١﴾

كَذَّابٍ ءَالَ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا  
بِعَايَاتِ اللَّهِ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ  
قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُعْتَبَرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ  
حَتَّىٰ يَعْرِفُوا مَا بِنَفْسِهِمْ ۖ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

كَذَّابٍ ءَالَ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ  
كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ  
وَأَعْرَفْنَاهُ ءَالَ فِرْعَوْنَ ۖ وَكُلُّ كَاذِبٍ لَّعِينٌ ﴿٥٤﴾

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ  
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾



56. Waɗanda ka yi kullin alka-wari da su, daga gare su, sa'an nan kuma sunā warwarewar alkawarinsu a kōwane lōkaci, kuma sū, bā su yin taƙawa.

57. To, in dai ka kāma su a cikin yāki, sai ka kōre<sup>(1)</sup> waɗanda suke a bāyansu, game da su, tsammāninsu, zā su dinga tunāwa.

58. Kuma in ka ji tsōron wata yaudara daga wasu mutāne, to, ka jēfar da alkawarin, zuwa gare su, a kan daidaita: lalle ne Allah, bā Ya son mayaudara.

59. Kuma waɗanda suka kāfirta kada su yi zaton sun tsēre: lalle ne sū, bā zā su gāgara ba.

60. Kuma ku yi tattali, dōminsu, abin da kuka sāmi ikon yi na wani ƙarfi<sup>(2)</sup>, kuma da ajiye dawaki, kunā tsoratarwa, game da shi, ga maƙiyin Allah kuma maƙiyinku da wasu, baicin su, ba ku san su ba, Allah ne Yake sanin su, kuma abin da kuka ciyar daga wani abu a cikin hanyar Allah, zā a cika muku sakamakonsa, kuma kū ba a zāluntar ku.

61. Kuma idan sun karkata zuwa ga zaman lāfiya, to, ka karkata zuwa gare shi, kuma ka dōgara ga Allah: lalle ne Shī, Mai ji ne, Masani.

62. Kuma idan sun yi nufin su yaudare ka, to, lalle ma'ishinka

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ  
فِي كُلِّ مِرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَمَّا تَتَقَفْتُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ  
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وَأَمَّا تَخَافُ مِنْ قَوْمٍ خِيفَانَهُ فَأَبْنِدْ إِلَيْهِمْ  
عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ ﴿٥٨﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا أَنْهُمْ  
لَا يَعْرِضُونَ ﴿٥٩﴾

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ  
وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ  
وَعَدُوَّكُمْ وَأَخْرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمْ  
اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَأْتِنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ  
اللَّهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَنْظُمُونَ ﴿٦٠﴾

وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ  
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ

(1) Wātau a kashe waɗanda aka kāma dōmin saura su gani su ji tsōro.

(2) Tattali daga wani ƙarfi, ya haɗa dukkan abin da zai yiwu a yi yākin abōkin gāba da shi. A yanzu daga bindiga da abin da yake sama da ita, shi ne zā a yi tattali.

Allah ne, Shī ne Wanda Ya karfafa ka da taimakonSa, kuma da mūminai.

63. Kuma Ya sanya sōyayya a tsakānin zukātansu. Dā kā ciyar da abin da yake cikin kasa, gabā daya, dā ba ka sanya sōyayya a tsakānin zukātansu ba, kuma amma Allah Yā sanya sōyayya a tsakāninsu. Lalle Shi ne Mabuwāyi, Mai hikima.

64. Ya kai Annabi! Ma'ishinka Allah ne, kai da wanda ya biye maka daga mūminai.

65. Ya kai Annabi! Ka kwadaitar da mūminai a kan yāfi. Idan mutum ashirin māsu hakuri sun kasance daga gare ku, zā su rinjāyi mētan, kuma idan dari suka kasance daga gare ku, zā su rinjāyi dubu daga waɗanda suka kāfirta, dōmin sū, mutāne ne, bā su fahimta.

66. A yanzu Allah Yā saukaƙe daga gare ku, kuma Yā sani cēwa lalle ne akwai māsu rauni a cikinku. To, idan mutum dari, māsu hakuri, suka kasance daga gare ku, za su rinjāyi mētan, kuma idan dubu suka kasance daga gare ku, zā su rinjāyi dubu biyu, da iznin Allah. Kuma Allah Yana tāre da māsu hakuri.

67. Bā ya kasancewa<sup>(1)</sup> ga wani annabi, kāmammu su kasance a

هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِصَبْرٍ وَإِلْمٍ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٣﴾

وَأَلْفَ بَيْتٍ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ  
جَمِيعًا مَا أَلْفَتَ بَيْتَ قُلُوبِهِمْ وَلَا كُنَّ  
اللَّهُ أَلْفَ بَيْنِهِمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ  
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَرَضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ  
إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَاعِدُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ  
وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا  
مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

أَلَنْ خَفَفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا  
فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ  
وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ  
وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾

مَا كَانَتْ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أُسْرَى لَهُمْ حَتَّى يُشْرِكُوا

(1) Bayan da Musulmi suka ci nasara a Badar, suka kama Kuraishāwa a cikinsu har da Abbas baffan Annabi. Sai Annabi ya shāwarcu sahabbansa ga abin da zā su yi da kāmammu. Abubakar ya ce wa Annabi, “Mutānenka ne, ka sake su.” Sa’an nan ya nemi Umar shāwara, ya ce masa “Ka kashe su.” Sai ya karbi fansa daga gare su. Bāyan haka Alkur’āni ya sauka da karfafa ra’ayin Umar na a kashe su, ya fi. Amma tun da an riga an zartar da fansar, shī ke nan.

gare shi sai (bāyan) yā zubar da jinainai a cikin kasa. Kunā nufin sifar dūniya kuma Allah Yanā nufin Lāhira. Kuma Allah ne Mabuwayi, Mai hikima.

68. Bā dōmin wani Littāfi daga Allah ba, wanda ya gabāta<sup>(1)</sup>, dā azāba mai girma daga Allah tā shāfe ku a cikin abin da kuka kāma.

69. Sabōda haka, ku ci daga abin da kuka sāmu ganima, yanā halal mai kyau. Kuma ku bi Allah da taƙawa. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

70. Ya kai Annabi! Ka ce wa wanda yake a cikin hannāyenku daga kāmammu: “Idan Allah Ya san akwai wani alhēri a cikin zukā-tanku, zai kawo muku mafi alhēri daga abin da aka karba daga gare ku, kuma Ya yi muku gāfara: Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.”

71. Kuma idan sun yi nufin yau-dararka, to, haƙiƙa, sun yaudari Allah daga gabāni sai Ya bāyar da dāmā daga gare su: kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

72. Lalle ne waƙanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu, a cikin hanyar Allah, da waƙanda suka bāyar da masauki, kuma suka yi taimako. Waƙancan, sāshensu waliyyai ne ga sāshe. Kuma waƙanda suka yi īmāni

فِي الْأَرْضِ يُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ  
الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٧﴾

لَوْلَا كَتَبْنَا مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ  
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٨﴾

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ  
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا لَمَّا فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى  
إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا  
أَخَذْتُمْ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ  
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ  
فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَنَّهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ  
وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا  
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا  
وَلَمْ يَهَاجَرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلِيَّتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ

(1) Abin da ya gabāta na Littāfi shi ne, amma Allah ne Masanin haƙiƙa, abin da yake a cikin Sūrar Āl Imrāna, āyā ta 159, inda aka bai wa Annabi umurnin ya yi shāwara da sahabbansa ga abin da ya shāfi yāki, sa'an nan kuma ya dōgara ga Allah wajen zartar da abin da ya zābā daga shāwarar da suka bā shi.

kuma ba su yi hijira <sup>(1)</sup> ba, bā ku da wani abu daga waliccinsu, sai sun yi hijira. Kuma idan suka nēme ku taimako a cikin addini, to, taimako yā wajaba a kanku, fāce a kan mutāne waƙanda a tsakāninku da tsakāninsu akwai wani alkwari. Kuma Allah ne, ga abin da kuke aikatāwa, Mai gani.

73. Kuma waƙanda suka kāfirta, sāshensu ne waliyyan sāshe, idan ba ku aikata shi ba, wata fitina zā ta kasance a cikin fasa, da fasādi babba.

74. Kuma waƙanda suka yi īmāni kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi, a cikin hanyar Allah, kuma da waƙanda suka bāyar da masauki, kuma suka yi taimako, waƙannan sū ne mūminai da gaskiya, sunā da gāfara da wani abinci na karimci.

75. Kuma waƙanda suka yi īmāni daga bāya, kuma suka yi hijira kuma suka yi jihādi tāre da ku, to, waƙannan daga gare ku suke. Kuma ma'abūta zumunta, sāshensu ne waliyyan <sup>(2)</sup> sāshe a cikin Littāfin Allah. Lalle Allah ne ga dukkan kōme Masani.

حَتَّىٰ يَهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ  
فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ  
مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٣﴾

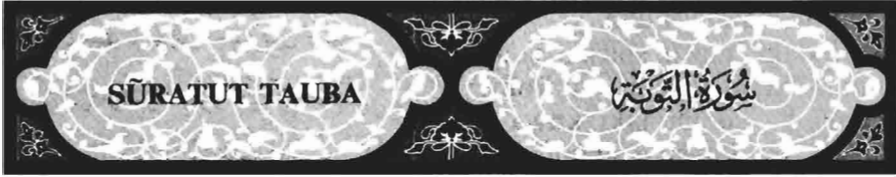
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ لَا تَفْعَلُوهُ  
تَكُن فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ  
اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَأُوا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ  
الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ  
فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ  
فِي كِتَابِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

(1) A farkon Musulunci hijira sharaɗi ce ga shiga cikin waliccin Musulmi, amma bāyan da Musulunci ya yi karfi, hijira ba ta zama sharaɗi ba, sai dai tanā wajaba ga Musulmi ya tashi daga inda bā ya iya tsare addininsa zuwa ga inda yake iya tsare shi, matuƙar bābu wata wahala mai tsanani. Ana taimakon Musulmin da bai yi hijira ba ga abin da bai shāfi warware alƙawarin Musulmi ba.

(2) Walicci shi ne kusanta da lizimtar wajabcin taimakon jūna. A farkon Musulunci, Musulmi bā su da walicci a kan wani Musulmi, sai idan yā yi hijira zuwa Madīna. Bāyan cin Makka da wātsuwar Musulunci sai waliccin Musulmi ya wajaba a kan kōwane Musulmi a inda duk yake, a cikin dūniya, gwargwadon hāli, amma kuma a cikin haka mafi kusantar zumunta shi ne mafi cancanta da waliccin kōwane Musulmi, har dai ga abin da ya shāfi hālāye na zaman mutum kamar aure da gādo, da sauransu, kamar yadda littattafan sunna suka bayyana, a can cikin bābin walicci.



Tanā bayāni ga hukuncin yanke wa kāfirai na kōwane irin kāfirci, da irin alāfa wadda take iya ragēwa a tsākanin Musulmi da kāfiri da bayānin sifōfin kāfirai.

1. Barranta daga Allah da ManzonSa zuwa ga waƙanda kuka yi wa alkawari daga māsu shirki<sup>(1)</sup>.

2. Sabōda haka ku yi tafiya a cikin ƙasa wata huɗu<sup>(2)</sup>, kuma ku sani lalle kū, bā māsu buwāyar Allah ba ne, kuma lalle Allah ne Mai kunyatar da kāfirai.

3. Kuma da yēkuwa daga Allah da ManzonSa zuwa ga mutāne, a Rānar Haji Babba cēwa lalle ne Allah Barrantacce ne daga māsu shirki, kuma ManzonSa (haka). To, idan kun tūba, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma idan kun jūya, to, ku sani lalle ne ku, bā māsu buwāyar Allah ba ne. Kuma ka bāyar da bishāra ga waƙanda suka kāfirta, da azāba mai raɗaɗi.

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ

مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلَمُوا أَنكُمْ  
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾

وَأَذِّنْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ  
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ  
فَإِن بُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا  
أَنكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا

بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

(1) Kāfirai iri uku ne: māsu addīnin al'āda kamar Lārabāwa, sū ne māsu shirki, sa'an nan māsu bin Littāfi shāfaffe watau Yahūdu da Nasāra, sa'an nan da munāfukan wannan al'umma. Ya fāra da māsu shirki da bayānin irin ayubansu, sa'an nan ya yi bayānin sauran kamar haka.

(2) Bayan yanke sulhu, Allah Ya bai wa kāfirai watā huɗu na amāna, dōmin su ƙāre harkōkinsu da wasu ma'amalōli da suka ƙulla tāre da Musulmi, sa'an nan yāƙi ya tāshi. Anā nufin māsu addinin al'āda na shirki a nan.

4. Sai waƙanda kuka yi wani alkawari daga māsu shirki, sa'an nan kuma ba su rage ku da kōme ba, kuma ba su taimaki kōwa a kanku ba, to, ku cika alkawarin, zuwa gare su, har ga iyakar yarjējeniyarsu. Lalle ne Allah Yanā son māsu taƙawa.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ  
يَنْقُصُوا شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا  
فَاتِمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مَدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ  
الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

5. Kuma idan watanni, māsu alfarma suka shige, to, ku yāki mushirikai inda kuka sāmē su, kuma ku kāmā su, kuma ku tsare su, kuma ku zaune musu dukkan madākata. To, idan sun tūba, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, ku sakar musu da hanyarsu. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

فَإِذَا أَسْلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ  
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْضُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا  
لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ إِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ  
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ  
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

6. Idan wani daga mushirikai ya nemi maƙwabtakarka, to, ka ba shi maƙwabtakar har ya ji maganar Allah, sa'an nan ka isar da shi ga wurin amincewarsa. Wancan fa domin lalle ne su, mutāne ne waƙanda ba su sani ba.

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ  
حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ  
قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

7. Yāya wani alkawari a wurin Allah a wurin ManzonSa yake kansancēwa ga mushirikai, fāce ga waƙanda kuka yi wa alkawari wurin Masallaci Mai alfarma? To, matuƙar sun tsaya sōsai gare ku, sai ku tsayu sōsai gare su. Lalle ne Allah Yanā son māsu taƙawa.

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ  
اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ  
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقْتُمُوا لَكُمْ  
فَأَسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

8. Yāya, alhāli idan sun ci nasara a kanku, bā zā su tsare wata zumun-

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا

ta ba a cikinku, kuma haka wata amāna, sunā yardar da ku da bāku-nansu, kuma zukātansu sunā fi? Kuma mafi yawansu fāsikai ne.

9. Sun saya da āyōyin Allah, 'yan kuḍi kaḍan, sa'an nan suka kange daga hanyar Allah. Lalle ne sū, abin da suka kasance sunā aika-tāwa yā mūnana.

10. Bā su tsaron wata zumunta a cikin mūminai, kuma haka bā su tsaron wata amāna: kuma waḍan-nan ne māsu ta'adi.

11. Sa'an nan idan sun tūba<sup>(1)</sup>, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, 'yan'-uwanku ne a cikin addini, kuma Munā rarrabe āyōyi daki-daki, ga mutāne waḍanda suke sani.

12. Kuma idan suka warware rantsuwōyin amāna daga bāyan alkawarinsu, kuma suka yi sūka a cikin addininku, to, ku yāki shūga-bannin kāfirci. Lalle ne sū, bābu rantsuwōyin amāna a gare su: tsammāninsu sunā hanuwa.

13. Shin, bā ku yaḳin mutāne, waḍanda suka warware rantsuwōyinsu, kuma suka yi niyya ga fitar da Manzo, kuma sū ne suka fāra muku, tun a farkon lōkaci? Shin, kunā tsōron su ne? To, Allah ne Mafi cancantar ku ji tsōronSa, idan kun kasance mūminai!

فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةٌ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَتْسِفُونَ ﴿٨﴾

أَشْتَرُوا بِعَايِنَةِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفِصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

وَإِنْ تَكْفُرُوا أَتَمْنَنُ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنَا فِي دِينِكُمْ فَقَتَلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا يَأْمَنُ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾

لَا تُقَاتِلُوا قَوْمًا تَكْفُرُوا بِأَيْمَانِهِمْ وَهَكُمُوهُمْ بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أُولَٰئِكَ مَرَّةً كَتَبْنَا فِيهَا أَنْتُمْ أَنْتُمْ فَالَّذِي أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

(1) Rukunōnin Musulunci biyar ne: Kalmar shahāda da salla da azumi da zakka da hajji ga Dākin Allah. Ana yākar mutum sabōda barin uku daga cikinsu, watau kalmar shahāda da salla da zakka kawai. Kuma uku sunā lazimtar mawādaci da matalauci. su ne kalmar shahāda da salla da azumi kawai. Amma zakka da hajji sai ga mai hālin yi da wadāta.

14. Ku yāke su, Allah Ya yi musu azāba da hannāyenku, kuma Ya kunyatar da su, kuma Ya taimake ku, kuma Ya warkar da kirāzan mutāne mūminai.

15. Kuma Ya tafi da fushin zukā-tansu, kuma Ya karɓi tūba a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

16. Ko kunā zaton<sup>(1)</sup> a bar ku, tun Allah bai bayyana waɗanda suka yi jihādi ba daga gare ku, kuma sū ba su riki wani shige ba, baicin Allah da ManzonSa da mūminai? Kuma Allah ne Mai jarra-bāwa ga abin da kuke aikatāwa.

17. Bā ya kasancewa ga māsu shirki su rāya masallatan Allah, alhāli kuwa sunā māsu bāyar da shaida a kan rāyukansu da kafirci, waɗannan ayyukansu sun bāci, kuma a cikin wutā sū madawwama ne.

18. Abin sani kawai, mai rāya masallatan Allah, shī ne wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya tsayar da salla kuma ya bāyar da zakka, kuma bai ji tsōron kōwa ba fāce Allah. To, akwai tsammānin waɗannan su kasance daga shiryayyu.

فَتَلَوْهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ  
وَيَضْرِبُكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَسْفِئُ صُدُورَ

قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

وَيَذْهَبُ غِيْظُ قُلُوْبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ  
عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ  
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ  
وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ  
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ  
شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَٰئِكَ  
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ  
الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ  
وَلَمْ يَحْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا  
مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

(1) Watau kunā zaton ku shiga Aljanna sabōda cēwarku, “Mun yi īmāni,” kawai? Ā’aha! Sai Allah Yā bayyanar da mai gaskiyar īmāni game da jihādi, kuma gaskiyar īmāni itace ce rashin sōyayya da wanin Allah da ManzonSa da mūminai, duka wanda ya so wani abu baicinsu, to, bā mūmini ba ne, bā zai shiga Aljanna ba dōmin wai yā yi īmāni kawai. Ma’antar son Allah da son Annabi shi ne rashin sāba wa umurninSa. Ma’antar son wanin Allah da wanin Annabi, shi ne ka yi abin da wanin nan yake so, alhāli kuwa a wajen yinsa akwai sāba wa Allah da ManzonSa.



19. Shin, kun sanya shayar da mahajjata da rāyar da Masallaci Mai alfarma kamar wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya yi jihādi a cikin hanyar Allah? Bā su daidaita a wurin Allah. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

20. Wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi, a cikin hanyar Allah, da dūkiyōyinsu, da rāyukansu, sū ne mafi girma ga daraja, a wurin Allah, kuma wadannan sū ne māsū babban rabo.

21. Ubangijinsu Yanā yi musu bishāra da wata rahama daga gare Shi, da yarda, da gidājen Aljanna. Sunā da, a cikinsu, ni'ima zaunniya.

22. Sunā madawwama a cikinsu, har abada. Lalle ne Allah a wurinSa akwai lāda mai girma.

23. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku riki ubanninku da 'yan'uwanku masōya, idan sun nūna son kāfirai a kan īmāni.<sup>(1)</sup> Kuma wanda ya jibince su daga gare ku, to, wadannan sū ne azzālumai.

24. Ka ce: "Idan ubanninku da diyanku da 'yan'uwanku da mātan-ku da danginku da dūkiyōyi, wadanda kuka yi tsiwirwirinsu, da fatauci wanda kuke tsōron tasgaronsa, da gidaje wadanda kuke yar-

﴿ أَجْمَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ (١١)

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

يُبَيِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتِ لَهُمْ فِيهَا قَعِيمٌ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنْ لَمْ يَنْتَهِ عَنِ اللَّهِ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَاتَّخِذُوا عِزَابَهُمْ كُفْرًا وَإِخْوَانِكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ أَسْتَجَبُوا لَكُمُ الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَوَلَّيَكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

قُلْ إِنْ كَانَ عِزَابُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَبُيُوتٌ تَحْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا

(1) Idan an umurci mutum ya rabu da ubansa da 'yan'uwansa kāfirai, sabōda shī yanā Musulmi, to, ga waninsu abin yā fi kārfi.

da da su, sun kasance mafiya sōyuwa a gare ku daga Allah da ManzōnSa, da yin jihādi ga hanyarSa, to, ku yi jira har Allah Ya zo da umurninSa! Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne fāsikai.

25. Lalle ne, haḳīka, Allah Yā taimake ku a cikin wurāre māsu yawa, da Rānar Hunainu, <sup>(1)</sup> a lōkacin da yawanku ya bā ku sha'awa, sai bai amfānar da ku da kōme ba, kuma ƙasa ta yi ƙunci a kanku da yalwarta, sa'an nan kuma kuka jūya kunā māsu bāyar da bāya.

26. Sa'an nan kuma Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzōnSa, kuma a kan mūminai, kuma Ya saukar da rundunōni waƙanda ba ku gan su ba, kuma Ya azabtar da waƙanda suka kāfirta: wancan ne sakamakon kāfirai.

27. Sa'an nan kuma Allah Ya karbi tūba daga bāyan wancan a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai rahama.

28. Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Abin sani kawai, mushirikai najasa ne, sabōda haka kada su kusanci Masallaci Mai alfarma a bāyan shekararsu wannan. Kuma

أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ  
فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ  
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ  
حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبْتَكُمْ كَمَا كَفَرْتُمْ فَلَمْ نَقُصِّ  
عَنكُمْ شَيْئًا وَضَافَتْ عَلَيْكُمْ  
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ  
وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا  
وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ  
الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَن بَعَدَ ذَلِكَ عَلَى مَن يَشَاءُ  
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ  
نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ  
هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ

(1) Hunainu wani wādi ne a tsakānin Makka da 'Dā'ifa inda Musulmi suka yi yāki da Hawāzināwa, a cikin Shawwal shēkara ta takwas. Yawan Musulmi ya rūde su har suka ce, "Yau bā zā a rinjāye mu ba, sabōda ƙaranci." Yawansu yā kasance dubū gōma sha biyu, kuma kāfirai dubū huɗu, sai suka ji tsōro, suka gudu, suka bar Annabi a kan alƙadararsa, Baidā'a, bābu kōwa tāre da shi fāce Abbas da Abu Sufyāna wanda yake riƙe da likkāfar Annabi. Annabi ya sanya Abbas ya yi ta kiran su, "Yā Ansār! Ya Mūhajirūn!" har suka kōmo aka ci nasara.

idan kun ji tsōron talauci<sup>(1)</sup>, to, da sannu Allah zai wadāta ku daga falalarSa, idan Ya so. Lalle Allah ne Masani, Mai hikima.

29. Ku yāki wadanda<sup>(2)</sup> bā su yin imāni da Allah kuma bā su imāni da Rānar Lāhira, kuma bā su haramta abin da Allah da Manzon-Sa Suka haramta, kuma bā su yin addini, addinin gaskiya, daga wadanda aka bai wa Littāfi, har sai sun bāyar da jizya daga hannu, kuma sunā kaskantattu.

30. Kuma Yahūdāwa suka ce: “Uzairu ḍan Allah ne”. Kuma Nasāra suka ce: “Masīhu ḍan Allah ne”. Wancan zancensu ne da bākunnansu. Sunā kamā da maganar wadanda suka kāfirta daga gabāni. Allah Yā la’ance su! Yāya aka kar-katar da su?

31. Sun riƙi mālamansu<sup>(3)</sup> (Yahūdu) da ruhubānāwansu (Nasāra) ubannangiji, baicin Allah, kuma sun riƙi Masīhu ḍan Maryama (haka). Kuma ba a umurce su ba fāce da su bauta wa Ubangiji Guda. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Tsar-

مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّ شَاءَ رَبُّكَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ  
حَكِيمٌ ﴿٢٩﴾

قَالُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ  
الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ  
وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا  
الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ  
وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ  
النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ  
ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ  
يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ  
فَنَالَهُمُ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَشِيرًا  
مَنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ  
وَمَا أَمْرُوهُ إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا  
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا  
يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

(1) Idan kun ji tsōron talauci sabōda hanā mushirikai zuwa hajji, sabōda fataucinku da su zai rage, to, bābu kōme, arziki ga Allah yake, Yanā bāyar da shi ga wanda Yake so.

(2) Bāyan gama hukuncin alāƙar Musulmi da kāfiran farko, watau māsu shirkin, Lārabāwa, sai kuma ya fāra bayānin alāƙar Musulmi kāfirai na biyu; watau Yahūdu da Nasāra.

(3) Hibru shi ne mālamīn Yahūdāwa, Ruhubāni mai ibāda wanda ya yanke jin dāḍin dūniya daga kansa sabōda ibāda, daga cikin Nasāra, mabiyān, gēfen biyu sun riƙi shūgabanninsu ubannangiji sunā bauta musu, watau sunā yanka musu dōkoki wadanda ba na Allah ba, sū kuma sunā bin su a kan haka. Bautar da suke yi wa Uzairu kō Masīhu, Īsa ḍan Maryama dōmin sun ce sū ḍiyan Allah ne, watau sun zama juz'inSa ke nan. Tsarki ya tabbata ga Allah daga wadannan siffōfi duka.

يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

kinSa ya tabbata daga barin abin da suke yin shirki da shi.

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُنِيرَ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ

32. Sunā nufin su bice hasken Allah da bākunansu. Kuma Allah Yanā fi, fāce dai Ya cika haskenSa, kuma kō da kāfirai sun fi.

الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

33. Shi ne Wanda Ya aiko manzonSa da shiriya da addinin gaskiya, dōmin ya bayyana shi a kan addini dukansa, kuma kō dā mushirikai sun fi.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ

34. Yā waɗanda suka yi īmāni! Lalle ne māsu yawa daga Ahbār<sup>(1)</sup> da Ruhbānāwa, hakīka sunā cin dūkiyar mutāne da karya, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah. Kuma waɗanda suke taskacēwar zīnāriya da azurfa, kuma bā su ciyar da ita a cikin hanyar Allah, to, ka yi musu bushāra da azāba mai raɗaɗi.

الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَجْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَطْلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم

35. A rānar da ake kōna shi a kanta a cikin wutar Jahannama, sai a yi lalas da ita ga gōshinansu da sāshinansu da bāyayykinsu, (a ce musu) “Wannan ne abin da kuka taskace dōmin rāyukanku. To, ku dandani abin da kuka kasance kunā sanyāwa a taska.”

بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ

36. Lallai ne kīdāyayyun watan-ni a wurin Allah watā gōma shā biyu ne a cikin Littāfin<sup>(2)</sup> Allah, a

تَكْتُمُونَ ﴿٣٥﴾

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا

(1) Jam'in Hibru watan malamin Yahūdāwa.

(2) Kō dā, a cikin waɗannan watanni akwai māsu alfarma, kō da yake sū kāfirai ba sa kiyaye alfarmarsu ba, sun shigar da wani wāyonsu a ciki wanda suke cēwa Nasī'u (watau jinkiri): Idan sunā son su yi yāki a cikin dayan watannin, sai su halattar da shi, sa'an nan su haramta wani watā a maṣayinsa, su kāra kāfirai a kan kāfircinsu, da yin haka. Sabōda haka Allah Ya halattar da yāki a cikin kōwanne watā dōmin kada a māmayi Musulmi. Kuma yin jihādi yanā cikin ayyukan ibāda wadda Allah Yake ribanya lādarta a cikin watannin, māsu alfarma.

rānar da Ya halicci sammai da ƙasa, daga cikinsu akwai huɗu māsu al-farma. Wannan ne addini madai-daici. Sabōda haka kada ku zālunci kanku a cikinsu. Kuma ku yāƙi mushirikai gabā ɗaya, kamar yadda suke yāƙar ku gabā ɗaya. Kuma ku sani cēwa lallai ne Allah Yanā tāre da māsu taƙawa.

37. Abin sani kawai “Jinkirtāwa” ƙāri ne a cikin kāfirici, anā batar da waɗanda suka kāfirta game da shi: sunā halattar da watā a wata shēkara kuma su haramtar da shi a wata shekara dōmin su dāce da adadin abin da Allah Ya haramta. Sabōda haka sunā halattar da abin da Allah Ya haramtar. An ƙawāce musu mūnanan ayyukansu. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne kāfirai.

38. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Mēne ne a gare ku, idan an ce muku, “Ku fita da yāƙi a cikin hanyar Allah”, sai ku yi nauyi<sup>(1)</sup> zuwa ga ƙasa. Shin, kun yarda da rāyuwar dūniya ne daga ta Lāhira? To jin dāɗin rāyuwar dūniya bai zama ba a cikin Lāhira, fāce kaɗan.

39. Idan ba ku fita da yāƙi ba, Allah zai azabta ku da azāba mai raɗaɗi, kuma Ya musanya wasu mutāne, wasunku (a maimakonku).

فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الَّذِينَ  
الْقِيَمُ فَلَا تَنْظِمُوا فِيهِمْ أَنْفُسَكُمْ وَقَتِلُوا  
الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يَقْتُلُونَكُمْ  
كَافَّةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ  
الَّذِينَ كَفَرُوا يُجِلُّونَهُ عَامًا وَمُجْرَمُونَ، عَامًا  
لِيُؤْطِئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُجِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ  
زَيْنٌ لَهُمْ سُوءٌ أَعْمَلِهِمْ وَاللَّهُ  
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مَا لَكُمْ إِذْ أُقِيلَ لَكُمْ  
أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنَا قُلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ  
أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ  
فَمَا مَتَعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ  
إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا  
وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا

(1) Nauyi zuwa ga ƙasa, watau ku kāsa tāshi tsaye balle mā ku fita zuwa yāƙin da aka nēmē ku da shi (sabōda shi). Fita da yāƙi a nan, anā nufin yāƙin Tabūka a cikin lōkacin bazara, kuma bābu abinci dōmin Allah Ya jarrabi Musulmi, Ya fitar da mūminai da kuma munāfukai, dōmin a san yadda zā a yi ma’āmala da su. Haka kuma a kōwane lōkaci Allah Yakan sanya wani abin jarraba na wahala a cikin Musulmi dōmin Ya bambanta mūminai daga munāfukai.

Kuma bā zā ku cūtar da Shi da kōme ba. Kuma Allah a kan dukan kōme Mai ĩkon yi ne.

40. Idan ba ku taimake shi ba, to, lalle ne Allah Yā taimake shi, a lōkacin da waƙanda suka kāfirta suka fitar da shi, yanā na biyun biyu, a lōkacin da suke cikin kōgon dūtse, a lōkacin da yake cēwa da sāhibinsa: “Kada ka yi baƙin ciki, lalle ne Allah Yanā tāre da mu”. Sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kansa, kuma Ya taimake shi da waƙansu rundunōni, ba ku gan su ba, kuma Ya sanya kalmar waƙanda suka kāfirta maƙaskanciya, kuma kalmar Allah ita ce maƙaukakiya. Kuma Allah ne Mabuwayi, Mai hikima.

41. Ku fita da yāki kunā māsu sauƙāƙan kāyā da māsu nauyi, kuma ku yi jihādi da dūkiyōyinku da kuma rāyukanku a cikin hanyar Allah. Wancan ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kunā sani.

42. Dā yā kasance<sup>(1)</sup> wata sifar dūniya ce, makusanciya, da tafiya matsakaiciya, dā sun bī ka, kuma amma fagen yā yi musu nīsa. Kuma zā su yi ta yin rantsuwa da Allah, “Dā mun sāmi dāma, dā mun tafi tare da ku”. Sunā halakar da kansu (da rantsuwar ƙarya) ne, kuma Allah Yanā sanin lalle, haƙiƙa, su maƙaryata ne.

وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا نَصْرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ  
الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِينَ إِذْ هُمَا  
فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ  
إِنَّا اللَّهُ مَعَنَا فَاَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ  
عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ  
كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ  
وَكَالِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعَلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ  
حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ  
وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ  
تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ  
وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السُّعْيَةُ وَسَيِّحِلْفُونَ  
بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلَكُونَ  
أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

(1) Ya shiga bayānin siffōfin munāfukai waƙanda suka ƙi fita da waƙanda suk fita zuwa Tabūka, da waƙanda suka nēmi wani uzuri, a cikin siffōfi dabam-dabam da zā a iya gane munāfukai da su a cikin kōwane zāmani na rāyuwar Musulmi a dūniya.

43. Allah Ya yāfe maka laifi. Dōmin me ka yi musu izinin zama? Sai waɗanda suka yi gaskiya sun bayyana a gare ka, kuma ka san maƙaryata.

44. Waɗanda suke yin ĩmāni da Allah da Rānar Lāhira, bā zā su nēmi izininka ga yin jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu ba. Kuma Allah ne Masani ga māsū taƙawa.

45. Abin sani kawai, waɗanda bā sa ĩmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma zukatansu suka yi shakka, sū ne ke nēman izinininka, sa'an nan a cikin shakkarsu sunā ta yin kai kāwo.

46. Kuma dā sun yi nufin fita, dā sun yi wani tattali sabōda shi, kuma amma Allah Ya ƙi zāburarsu, sai Ya nauyayar da zamansu. Kuma aka ce ku zauna tāre da māsū<sup>(1)</sup> zama.

47. Dā sun fita a cikinku bā zā su ƙāre ku da kōme ba fāce da barna, kuma lalle dā sun yi gaggawar sanya annamīmanci a tsakāninku, sunā nēma muku fitina. Kuma a cikinku akwai 'yan rahōto sabōda su. Kuma Allah ne Masani ga azzālumai.

48. Kuma lalle ne, haƙīka, sun nēmi fitina daga gabāni, kuma suka jūya maka al'amari, har gaskiya ta zo<sup>(2)</sup>, kuma umurnin Allah Ya bayyana, alhāli sunā māsū ƙyāma.

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ  
الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكٰذِبِينَ ﴿٤٣﴾

لَا يَسْتَفِيدُ نَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ  
الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ  
وَاللَّهُ عَلَيْهِم بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا يَسْتَفِيدُ نَكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ  
الْآخِرِ وَأَرْزَأَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ  
فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

﴿٤٦﴾ وَتَوَارَدُوا وَالْخُرُوجَ لِأَعْدَائِهِمْ عِدَّةً  
وَلٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ  
وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾  
لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا  
وَلَا وُضِعُوا لِئَلَّا تُكْفَرُوا بَعْدَ ذَلِكَ  
إِن كُنْتُمْ عٰقِلِينَ ﴿٤٧﴾  
عَلَيْهِم بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

لَقَدْ ابْتِغَوْا لِنَفْسِكُمْ مِنَ الْقُرْآنِ مِمَّا يَبْغِي  
الْأَمْوَالَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ  
كَرِهُونَ ﴿٤٨﴾

(1) Watau mātā da yāra da gajiyayyu.

(2) Tun farkon zuwan Annabi a Madīna mūnafukai sun yi ta yin kaidi dōmin su bāta al'amarin Annabi da Musulunci, suka kāsa, har gaskiya ta bayyana, suka kāma bakinsu dōmin rashin abin da zā su iya faɗā a yarda da shi.

49. Kuma daga cikinsu<sup>(1)</sup> akwai mai cēwa, “Ka yi mini izinin zama, kuma kada ka fitine ni”. To, a cikin fitinar suka fāḍa. Kuma lalle ne Jahannama, haḳīka, mai kēwayēwa ce ga kāfirai.

50. Idan wani alhēri ya sāme ka, zai bāta musu rai, kuma idan wata masifa ta sāme ka sai su ce, “Haḳīka, mun riḳe al’amarinmu daga gabāni”. Kuma su jūya, alhāli kuwa sunā māsu farin ciki.

51. Ka ce, “Bābu abin da yake sāmūn mu fāce abin da Allah Ya rubūta sabōda mu. Shī ne Majibin-cinmu. Kuma ga Allah, sai mūminai su dōgara”.

52. Ka ce, “Shin, kunā dāko ne da mu? Fāce dai da ḍayan abubuwan biyu<sup>(2)</sup> māsu kyau, alhāli kuwa mū, munā dāko da ku, Allah Ya sāme ku da wata azāba daga gare Shi, kō kuwa da hannayenmu. To, ku yi dāko. Lalle ne mū, tāre da ku masu dākon ne”.

53. Ka ce, “Ku ciyar a kan yarda kō kuwa a kan tīlas. Bā zā a karba daga gare ku ba. Lalle ne kū, kun kasance mutāne fāsikai.”

54. Kuma bābu abin da ya hana a karbi ciyarwarsu daga gare su fāce

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ أَعِزَّنِي وَلَا تَقْتُلْنِي  
أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ  
لَمَجِيطةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

إِنْ تُصِيبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ  
وَإِنْ تُصِيبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا  
أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ قَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ  
اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا أَحَدِي الْحُسَيْنِيْنَ  
وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ  
مِّنْ عِنْدِهِ أَوْ يَأْتِيَنَا فَرَبِّصُوا  
إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ  
إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ

(1) Kuma a yanzu ga yākin Tabūka (munāfukai) sun bayyana da irin uzurran da suke kāwowa dōmin kada su fīta, kamar mai cēwa, “To, Allah Ya hana zina, idan nā fīta na ga mātan Rūmāwa, bā zan iya yin haḳuri daga barinsu ba. Sabōda haka inā son a karbi uzurina kada a jēfa ni a cikin fitina”. Bai sani ba, da wannan rashin fitar ya jēfa kansa a cikin fitinar, dōmin zā a bar shi tāre da mātā, sū da shi kawai.

(2) Ḍayan abūbuwa biyu māsu kyau, sū ne mutuwa a kan shahāda kō rinjāya da sāmūn ganīma da izza.



dōmin sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa, kuma bā su zuwa ga salla fāce Luma sunā māsu kasāla, kuma bā su ciyarwa fāce sunā māsu kyāma.

55. Sabōda haka, kada dūkiyō-yinsu su bā ka sha'awa, kuma haka 'ya'yansu. Abin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin rāyuwar dūniya, kuma rāyukansu su fita alhāli kuwa sunā kāfirai.

56. Kuma sunā rantsuwa da Allah cēwa, lalle ne sū, haḳīka, daga gare ku suke, alhāli kuwa ba su zamo daga gare ku ba. Kuma amma sū mutāne ne māsu tsōro.

57. Dā sunā sāmūn mafaka kō kuwa wadansu ḅulōli, kō kuwa wani mashigi, da sun jūya zuwa gare shi, kuma suna gaggawar shiga.

58. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake zunden ka a kan sha'anin dūkiyōyin sadaka, sai idan an bā su daga cikinta, su yarda, kuma idan ba a bā su ba daga cikinta sai su zamo sunā māsu fushi.

59. Kuma dā dai su lalle sun yarda da abin da Allah Ya bā su, da ManzonSa, kuma suka ce, "Ma'ishinmu Allah ne, zai kāwo mana daga falalarSa kuma ManzōnSa (zai bā mu). Lalle ne mū, zuwa ga Allah māsu kwaḁayi ne."

60. Abin sani kawai, dūkiyōyin sadaka na faḳirai ne da miskinai da māsu aiki a kansu, da waḁanda ake lallāshin zukātansu, kuma a cikin

كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ. وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ  
إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ  
كٰذِبُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ  
لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ  
وَهُمْ كٰفِرُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ  
وَلٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْجَلًا  
لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

وَمِنْهُمْ مَّن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا  
رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْحَبُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ  
وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ  
مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

﴿٦٠﴾ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ  
وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ

fansar wuyōyi, da mabarta, da a cikin hanyar Allah da ɗan hanya (matafiyi). Farilla daga Allah. Kuma Allah ne Masani, Mai hiki-ma.

61. Kuma daga cikinsu akwai waɗanda suke cūtar Annabi, kuma sunā cēwa, “Shi kunne<sup>(1)</sup> ne”. Ka ce: Kunnen alhēri gare ku, yanā īmāni da Allah, kuma yanā yarda da mūminai, kuma rahama ne ga waɗanda suka yi īmāni daga gare ku. Kuma waɗanda suke cūtar Manzon Allah sunā da azāba mai raɗaɗi.

62. Sunā rantsuwa da Allah sabōda ku, dōmin su yardar da ku. Kuma Allah da ManzonSa ne mafi cancantar su yardar da Shi, idan sun kasance mūminai.

63. Shin, ba su sani ba cēwa, “Lalle ne wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, haḳīka yanā da wutar Jahannama, yanā madawwami a cikinta? Waccan ita ce wulā-kantawa babba!”

64. Munāfukai sunā tsōron a saukar da wata sūra a kansu, wadda take bā su lābari ga abin da yake cikin zukātansu. Ka ce, “Ku yi izgili. Lalle ne, Allah ne Mai fitar da abin da kuke tsōro.”

وَالْعَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ  
فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤَدُّونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ  
هُوَ أَذْنٌ قُلٌّ أَذْنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ  
وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ  
ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤَدُّونَ رَسُولَ اللَّهِ  
لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِرِضْوَانِكُمْ وَاللَّهُ  
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا  
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُكَادِرُ اللَّهَ  
وَرَسُولُهُ فَآتَتْ لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَلِيدًا فِيهَا  
ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

يَحْذَرُ الْمُتَنَفِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ  
مِّنْهُم بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِئُوا  
إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

(1) Shi kunne ne, ma'anarsa, kome ka gaya masa yana gaskatawa, watau wai ba shi da wayon gane gaskiya da karya. Sabōda haka Allah Ya ce, kunnen alhēri, watau ya san gaskiya kuma yana gaskata ta, kuma ya san karya, ba ya aiki da ita.

65. Kuma lalle ne, idan ka tam-baye<sup>(1)</sup>, su haƙiƙa, sunā cēwa, “Abin sani kawai, mun kasance munā hira kuma munā wāsā.” Ka ce, “Shin da Allah, da kuma āyō-yinSa da ManzonSa kuka kasance kunā izgili?”

66. Kada ku kāwo wani uzuri, haƙiƙa, kun kāfirta a bāyan imāninku. Idan Mun yāfe laifi ga wata fungiya daga gare ku, zā Mu azabta wata fungiya sabōda, lalle, sun kasance māsu laifi.

67. Munāfukai maza da munāfukai mātā, sāshensu<sup>(2)</sup> daga sāshe, sunā umurni da abin ki, kuma sunā hani daga alhēri. Kuma sunā damƙēwar hannayensu. Sun mance Allah, sai Ya mantā da su. Lalle ne munāfukai sū ne fāsikai.

68. Allah yā yi wa’adi ga munā-fukai maza da munāfukai mātā da kāfirai da wutar Jahannama, sunā madawwama a cikinta. Ita ce ma’ishiyarsu. Kuma Allah Yā la’ance su, kuma sunā da azāba zaunanniya.

69. Kamar waƙanda suke a gabāninku, sun kasance mafi tsananin ƙarfi daga gare ku, kuma mafi yawan dūkiyōyi da dīya. Sai suka ji daɗi da rabonsu, sai kuka ji daɗi da rabonku kamar yadda waƙanda

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٥﴾

لَا تَعْتَدُوا وَقَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعَفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ تُعَذِّبْ طَائِفَةٌ بِآيَاتِهِمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١٦﴾

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١٧﴾

وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكٰفِرَ نَارَ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللَّهِ لَئِهِمْ وَعَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿١٨﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِمَخْلَقَتِهِمْ فَاَسْتَمْتَعْتُمْ بِمَخْلَقَتِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِمَخْلَقَتِهِمْ وَخَضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا

(1) Ana a cikin tafiya zuwa Tabūka sai wasu mutāne daga cikin munāfukai suka ce wa junansu, “Wannan yana zaton ya ci gidajen Rumawa da Biranensu? Faufau.” Sai Allah Ya sanar da AnnabinSa (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi) abin da suka faɗa. Sai ya ce, “Ku zo mani da waɗancan mutāne.” Da suka je masa ya ce muṣu ‘Kun ce kaza da kaza.’ Sai suka yi rantsuwa da cēwa: ba mu kasance ba sai muna hira muna wāsā.

(2) Sū duka daidai suke ga hālinsu na sharri. Damƙe hannu shi ne rōwa.

suke a gabāninku suka ji dāđi, da rabonsu, kuma kuka kūtsa kamar kūtsāwarsu. Waɗancan ayyukansu sun bāci a dūniya da Lāhira, kuma waɗannan sū ne māsu hasāra.

70. Shin, lābarin waɗanda suke a gabāninsu bai je musu ba, mutānen Nūhu da Ādāwa da Samūdāwa da mutānen Ibrāhīm da Ma'abūta Madyana da waɗanda aka birkice? Manzanninsu sun jē musu da āyōyi bayyanannu. To, Allah bai kasance Yanā zāluntar su ba, amma sun kasance rāyukansu suke zālunta.

71. Kuma mummunai maza da mummunai mātā sāshensu maji-ɓincin sāshe ne, sunā umurni da alhēri<sup>(1)</sup> kuma sunā hani daga abin da bā a so, kuma sunā tsayar da salla, kuma sunā bāyar da zakka, kuma sunā dā'a ga Allah da ManzonSa. Waɗannan Allah zai yi musu rahama. Lalle Allah ne Mabuwayi, Mai hikima.

72. Kuma Allah Yā yi wa'adi ga mummunai maza da mummunai mātā da gidājen Aljanna kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, da wurāren zama māsu dāđi a cikin gidājen Aljannar. Kuma yarda daga Allah ce mafi girma. Wancan shi ne babban rabo, mai girma.

73. Ya kai Annabi! Ka yāki kāfi-rai da munāfukai kuma ka tsaurara

أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ  
وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٨﴾

الَّذِي يَأْتِيهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ  
وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ  
مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ  
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ  
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٦٩﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ  
يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ  
وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ  
وَيُطِيعُونَ أَمْرَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ وَأُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ  
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧٠﴾

وَعَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي  
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبَةٌ  
فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ  
ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧١﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ جُهْدًا كُفَّارًا وَالْمُتَنَفِقِينَ وَأَغْلَظُ

(1) Abin da aka sani ga shari'a shi ne alhēri, kuma abin da da ba a sani ba ga shari'a shi ne abin ki wanda bā a so.

a kansu. Kuma matattararsu Jahannama ce. Tir da ta zama makōmar!

74. Sunā rantsuwa da Allah, ba su fada ba, alhāli kuwa lalle ne, haḳīka, sun fadī kalmar kāfirci, kuma sun kāfirta a bāyan musuluntarsu, kuma sun yi himma ga abin da ba su sāmu ba. Kuma ba su zargi kōme ba fāce dōmin Allah da ManzonSa Ya wadātar da su daga falalarSa. To, idan sun tūba zai kasance mafi alhēri gare su, kuma idan sun jūya bāya, Allah zai azabta su da azāba mai radadī a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wani masōyi kō wani mataimaki a cikin ƙasa.

75. Kuma daga cikinsu akwai wadanda suka yi wa Allah alƙawari, “Lalle ne idan ya kāwo mana daga falalarSa, haḳīka, munā bāyar da sadaka, kuma lalle ne munā kasancēwa daga sālihai.”

76. To, a lōkacin da Ya bā su daga falalarSa, sai suka yi rōwa da shi, kuma suka jūya bāya sunā māsū bijirēwa.

77. Sai Ya biyar musu da munā-unci a cikin zukatansu har zuwa ga rānar da suke haḍuwa da Shi, sabōda sābā wa Allah ga abin da suka yi Masa alƙawari, kuma sabōda abin da suka kasance sunā yi na ƙarya.

78. Shin, ba su sani ba cēwa lalle ne Allah Yanā sanin asīrinsu da gānawarsu, kuma lalle Allah ne Masanin abūbuwan fake?

عَلَيْهِمْ وَمَا وَنَهُمْ جَهَنَّمَ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿٧٤﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ  
وَكَفَرُوا وَابْعَدُوا سُلَيْمَهُمْ هُمْوَأَيُّ الْمُرْتَابِ  
وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ  
فَإِنْ يَتُوبُوا إِلَيْكَ خَيْرٌ لَّهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبُهُمُ  
اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَالَهُمْ  
فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٥﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَيْنَا  
مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ خِلَافُوا بِيَدِهِ وَتَوَلَّوْا  
وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ  
بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا  
يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ  
وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّمَهُ الْغَيْبِ ﴿٧٨﴾

79. Waƙanda suke aibanta māsu yin alhēri daga mummunai a cikin dūkiyōyin sadaka, da waƙanda ba su sāmu fāce iyākar kōƙarinsu, sai sunā yi musu izgili. Allah Yanā yin izgili gare su. Kuma sunā da azāba mai raƙaƙi.

80. Kō kā nēma musu gāfara ko ba ka nēma musu ba, idan ka nēma musu gāfara sau saba'in, to, Allah bā zai gāfarta musu ba. Sabōda sū, sun kāfirta da Allah da Manzūsa. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutā-ne fāsikai.

81. Waƙanda aka bari sun yi farin ciki da zamansu a bāyan Manzūn Allah, kuma suka ƙi su yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu a cikin hanyar Allah, kuma suka ce, "Kada ku fita zuwa yāki a cikin zāfi." Ka ce, "Wutar Jahannama ce mafi tsananin zāfi." Dā sun kasance sunā fahimta!

82. Sabōda haka su yi dāriya kaƙan, kuma su yi kūka da yawa a kan sakamako ga abin da suka kasance sunā tsirfatāwa.

83. To, idan Allah Ya mayar da kai zuwa ga wata ƙungiya daga gare su, sa'an nan suka nēme ka izni dōmin su fita, to, ka ce, "Bā zā ku fita tāre da nī ba har abada, kuma bā zā ku yi yāki tāre da nī ba a kan wani maƙiyi. Lalle ne kū, kun yarda da zama a farkon lōkaci, sai ku zauna tāre da mātā māsu zaman gida."

84. Kuma kada ka yi salla a kan kōwa daga cikinsu wanda ya mutu,

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ  
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ  
لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ  
مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

أَسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ  
سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ  
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي  
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلْفَ رَسُولِ  
اللَّهِ وَكَرَهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ  
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ  
أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا  
جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَعَذُّوكَ  
لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ نَخْرُجَ مَعَكُمْ أَبَدًا وَلَنْ نُقَاتِلَ  
مَعَكُمْ عَدُوًّا إِن كُنْتُمْ رَضِيْتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ  
فَأَقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ ۗ

har abada, kuma kada ka tsaya a kan kabarin sa. Lalle ne sū, sun kāfir ta da Allah da ManzonSa, kuma sun mutu alhāli kuwa sunā fāsikai.

85. Kuma kada dūkiyōyinsu da dīyansu su bā ka sha'awa. A bin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin dūniya, kuma rāyukansu su fita alhāli kuwa sunā kāfirai.

86. Kuma idan aka saukar da wata Sūra cewa: Ku yi imāni da Allah kuma ku yi jihādi tāre da ManzonSa. Sai mawadāta daga gare su su nēmi izninka, kuma su ce: Ka bar mu mu kasance tāre da mazauna.

87. Sun yarda da su kasance tāre da mātā māsu zama (a cikin gidāje). Kuma aka rufe a kan zukātansu, sabōda haka, sū, bā su fahimta.

88. Amma Manzon Allah da wa-  
danda suka yi imāni tāre da shi, sun yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu. Kuma waɗannan sunā da ayyukan alhēri, kuma waɗannan sū ne māsu cin nasara.

89. Allah yā yi musu tattalin gidājen Aljanna, kōramu sunā gu-  
dāna daga karkashinsu, sunā ma-  
dawwama a cikinsu. Wancan ne babban rabo mai girma.

90. Kuma māsu uzuri daga kau-  
yāwa zuka zo dōmin a yi musu izini, kuma waɗanda suka yi wa Allah da ManzonSa karyā, suka yi zamansu. Wata azāba mai raɗaɗi zā ta sāmī waɗanda suka kāfir ta daga gare su.

إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَانُوا  
وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٥﴾

وَلَا تَعْجَبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ  
أَنْ يُعَذِّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ  
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةَ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا  
مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطُّولِ مِنْهُمْ  
وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ  
عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

لَكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا  
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأَوْلِيَاءِكُمْ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ  
وَأَوْلِيَاءِكُمْ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ  
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ  
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Bābu laifi a kan maraunana kuma haka majinyata, kuma bābu laifi a kan waɗanda bā su sāmuni abin da suke ciyarwa idan sun yi nasīha<sup>(1)</sup> ga Allah da ManzonSa. Kuma bābu wani laifi a kan māsu kyautatāwa. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai tausayi.

92. Kuma bābu (laifi) a kan waɗanda idan sun je maka dōmin ka ɗauke su, ka ce, “Bā ni da abin da nake ɗaukar ku a kansa,” suka jūya alhāli kuwa idānunsu sunā zubar da hawāye dōmin baƙin ciki cēwa ba su sāmuni abin da suke ciyarwa ba.

93. Abin sani kawai, laifi yanā a kan waɗanda suke nēman izininka alhāli kuwa sū mawadāta ne. Sun yarda su kasance tāre da mātā mamaya (gidāje), kuma Allah Yā danne a kan zukātansu, dōmin haka sū, bā su gānēwa.

94. Sunā kāwo uzurinsu zuwa gare ku idan kun kōma zuwa gare su. Ka ce, “Kada ku kāwo wani uzuri, bā zā mu amince muku ba. Haƙiƙa, Allah Yā bā mu lābāri daga lābārunku, Allah zai ga aikinku kuma ManzonSa (zai gani). Sa’an nan kuma a mayar da ku zuwa ga Masanin gaibi da bayyane, sai Ya bā ku lābarin abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

95. Zā su yi rantsuwa da Allah a gare ku idan kun jūya zuwa gare su, dōmin ku kau da kai daga gare su.

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَحِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَحِدٌ مَّا أَحْمَلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَحِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿١٢﴾

﴿١٣﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رِضْوَانًا يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذْ رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأَ اللَّهُ مِنَ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلِّيِّ الْعَالِيِّ وَالشَّهَادَةُ فَبَيْنَكُمْ أَيُّكُمْ كَانُوا تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ

(1) Nasīha ita ce su faɗi maganar ƙwarai; kyautatawa ita ce a yi aiki dōmin Allah, ba dōmin nēman dūniya ba.



To, ku kau da kai daga gare su don kō sū fāzantā ne, kuma Jahannama ce matattararsu bisa ga sakamakon abin da suka kasance sunā tsir-fatawa.

96. Sunā rantsuwa gare ku dōmin ku yarda da su. To, idan kun yarda da su, to, lallai ne Allah bā Shi yarda da mutāne fāsikai.

97. Kauyāwa ne mafi tsananin<sup>(1)</sup> kāfirci da munāfinci, kuma sū ne mafi kamanta ga rashin sanin haddōdin abin da Allah Ya saukar a kan ManzonSa. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

98. Kuma daga fāuyāwa akwai waƙanda<sup>(2)</sup> suke rikon abin da suke ciyarwa a kan tārā ce, kuma sunā saurāron aukuwar masīfa a gare ku, aukuwar mummunar masīfa ta tabbata a kansu. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

99. Kuma daga fāuyāwa akwai waƙanda suke yin imani da Allah da Rānar Lāhira, kuma sunā rikon abin da suke ciyarwa (tamkar) waƙansu ibādōdin nēman kusanta ne a wurin Allah da addu'ō'in ManzonSa. To, lalle ne ita (ciyarwar nan) ibādar nēman kusanta ce a gare su. Allah zai shigar da su a cikin RahamarSa. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

لِتَعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ  
وَمَا أَوْلَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءِ بِمَا كَانُوا  
يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

يَجْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ  
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿١٦﴾

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ  
أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ  
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٧﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا  
وَيَتَرَبَّصُ بِكُرِّ الدَّوَابِّ عَلَيْهِمْ ذَائِرَةُ السَّوْءِ  
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ  
الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَانًا غَدَّاتٍ عِنْدَ اللَّهِ  
وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُمْ  
سَيِّدٌ ظَلَمَهُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنْ أَلَّ اللَّهُ  
عَفْوًا رَحِيمٌ ﴿١٩﴾

(1) Kauyāwa ne mafi tsananin kāfirci dōmin nīsansu daga sanin hālāyen girmamāwa da na zamantakēwa, sa'an nan da nīsansu daga Annabi har su saurari abin da ya zo da shi.

(2) Kauyāwa kashi biyu ne: akwai wāwāye munāfukai māsu ganin addīni yā dōra musu nauyin biyan zakka da sauran ayyukan alhēri, sunā ɗaukar sa kamar tāra da biyan kakkarai. Kuma akwai fāuyāwa māsu hankali sun sani Annabi manzo ne daga Allah, sunā ɗaukar abin da addīni ya aza musu duka ibāda ne, sunā fātar kusanta da shi zuwa ga Allah, Ubangijinsu. To su mutānen fwarai ne, zā su shiga Aljanna.

100. Kuma masu tsērēwa <sup>(1)</sup> na farko daga Muhājirina da Ansar da waƙanda suka bi su da kyautatāwa, Allah Ya yarda daga gare su su kuma sun yarda daga gare Shi, kuma Ya yi masu tattalin gidājen Aljanna: kōramu sunā gudana a farfashinsu, suna madawwama a cikinsu har abada. Wancan ne babban rabo mai girma.

101. Kuma daga waƙanda suke a gēfenku daga kauryāwa akwai munāfukai, <sup>(2)</sup> haka kuma daga mutānen Madīna: sun gōge a kan munāfunci, bā ka sanin su, Mū ne Muke sanin su. Zā Mu yi musu azāba sau biyu, sa'an nan a mayar da su zuwa ga azāba mai girma.

102. Kuma da waƙansu, sun yi furuci <sup>(3)</sup> da laifinsu, sun haɗa aiki na kwarai da wani mummuna. Akwai tsammānin Allah Ya karɓi tūba a kansu. Lallai Allah ne Mai gāfara, Mai jin ƙai.

103. Ka karɓi sadaka daga dūkiyōyinsu ka tsarkake su, kuma ka tabbatar da kirkinsu da ita. Kuma ka yi musu addu'a. Lallai addu'ō'inka natsuwa ne a gare su. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

وَالسَّابِقُونَ الْأُولَىٰ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ  
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ  
اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ  
تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا  
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

وَمَنْ حَوَّلَ مُكْرِمًا  
وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوهُ عَلَىٰ الرَّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ  
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ  
إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

وَأَخْرَجْنَا مَنَافِقِيهِمْ  
وَأَخْرَجْنَا مَنَافِقِيهِمْ خَطَّوْا أَعْمَالًا صَالِحًا  
وَأَخْرَجْنَا مَنَافِقِيهِمْ خَطَّوْا أَعْمَالًا صَالِحًا  
وَأَخْرَجْنَا مَنَافِقِيهِمْ خَطَّوْا أَعْمَالًا صَالِحًا  
عَفْوَرٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ  
وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا  
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ  
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

(1) Yāfin Tabūka ya kasa jama'ar Musulmi gwargwadon imāninsu da ayyukansu da gabātarsu a cikin addīni, cikin darajōji da ɗabaƙōƙi. Darajar farko ita ce, Sahabban farko waƙanda suka tsere wa sauran mutāne ga shiga Musulunci da ƙarfīn imāni da yawan aiki da tsarkake zūciya ga aikin Allah.

(2) Kungiya ta biyu munāfukai māsu zurfīn wayo, sun san yadda suke bōye munāfuncinsu sabōda gōgēwa da iya munāfunci har mutāne bā zā su iya gāne su ba, sai Allah Ya tōna su.

(3) Wata kungiya wadda ta yi munāfunci, tā ki fita zuwa yāki amma kuma suka ga sun yi laifi suka yi iƙirāri da cēwa "sun yi laifi," sa'an nan suka tūba, Allah Ya karɓi tūbarsu.

104. Shin, ba su sani ba, cēwa lallai Allah ne Yake karɓar tūba daga bāyinSa, kuma Yanā karɓar sadakōkinsu, kuma lalle Allah ne Mai karɓar tūba, Mai jin kai?

105. Kuma ka ce, “Ku yi aiki, sa’an nan Allah zai ga aikinku, da ManzonSa da Muminai, kuma zā a mayar da ku zuwa ga Masanin fake da bayyane, sa’an nan Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

106. Kuma da waɗansu waɗanda<sup>(1)</sup> aka jinkirtar ga umurnin Allah, kō dai Ya yi musu azāba kō kuma Ya karɓi tūba a kansu. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

107. Kuma waɗanda<sup>(2)</sup> suka riƙi wani masallaci dōmin cūta da kāfirci da nēman rarrabēwa a tsakānin mūminai da bagēwa ga taimakon wanda ya yāki Allah da ManzonSa daga gabāni, kuma haƙiƙa sunā yin rantsuwa cēwa, “Ba mu yi nufin kōmai ba fāce alhēri” alhāli kuwa Allah Yanā yin shaida cēwa, su, haƙiƙa, maƙaryata ne.

108. Kada ka tsaya a cikinsa har abada. Lalle ne, Masallaci wanda

أَلْتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ  
وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ

الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسِرِّي اللَّهُ عَمَلِكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ  
وَسُرُّدُونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنشَأُكُمْ  
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وَأَخْرَجُوا مَرْجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ  
وَإِمَّا يُتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا  
وَتَفَرُّقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِصْرًا لِلَّذِينَ  
حَارَبَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا  
إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

لَا نُفَعُّ فِيهِ أَبَدًا الْمَسْجِدَ أُسِّسَ عَلَىٰ التَّقْوَىٰ

(1) Wata ƙungiya wadda ita ba munāfuka ba ce, amma kuma ba su fita zuwa yākin ba, kuma bā su da wani dalīli sai kasāla kawai da taushēwar Shaidan. Waɗannan an jinkirtar da al’amarinsu har Allah Ya yi hukunci a kansu.

(2) Wata ƙungiya ta munāfukai māsu aiki dōmin tumɓuke ƙarfin Musulmi ta hanyar da bā a iya gānēwa da sauri. Kamar su gina masallaci kusa da wani tsōhon masallaci da sūnan taimakon addīni amma da nufin su raba jama’ar Musulmi, kuma sun sāmi wurin da zā su riƙa tāro da bōye kāyan yāki da shirin sharri ga Musulmi. Kamar ma’abūta Masjidil Darār, wanda aka yi kusa da masallacin Kuba a Madīna. Aikinsu bai tsaya ga lōkacin yākin Tabūka ba, sabōda haka aka ce, da bagēwa ga wanda ya yāki Allah a gabāni, watau a gabānin bayyanar fallasar munāfukai da yākin Tabūka.

aka yi harsāshinsa a kan takawa tun farkon yini, shī ne mafi cancantar ka tsaya a cikinsa. A cikinsa akwai wadansu maza sunā son su tsarkaka.<sup>(1)</sup> Kuma Allah Yanā son māsu nēman tsarkakuwa.

109. Shin, wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan takawa daga Allah da yarda, shi ne mafi alhēri kō kuwa wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan gābar rāmi mai tuskāwa? Sai ya rūsa da shi a cikin wutar Jahannama. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzā-lumai.

110. Gininsu, wanda suka gina, bā zai gushe ba yanā abin shakka a cikin zukātansu, fāce idan zukātansu sun yanyanke. Kuma Allah ne Masani, Mai Hikima.

111. Lalle ne, Allah Yā saya<sup>(2)</sup> daga mummunai, rāyukansu da dūkiyōyinsu, da cēwa sunā da Al-janna, sunā yin yāki a cikin hanyar Allah, sabōda haka sunā kashēwa anā kashē su. (Allah Yā yi) wa'adi a kanSa, tabbace, a cikin Attaura da Linjila da Alkur'āni. Kuma wāne ne mafi cikāwa da alkawarinsa daga Allah? Sabōda haka ku yi bushāra da cinikinku wanda kuka kulla da

مِنَ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رَجَائُ  
يُحِبُّونَ أَنْ يَنْظُرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ  
الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُيُوتَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ  
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُيُوتَهُ عَلَىٰ شَفَا  
جُرْفٍ هَارٍ فَأَتَاهَا بِيهٍ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي  
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

لَا يَزَالُ بُنِينَ لَهُمُ الَّذِينَ بَوَّأْتَهُمْ فِي قُلُوبِهِمْ  
إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

﴿١١١﴾ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ  
وَأَمْوَالَهُمْ بِآتٍ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقْبَلُونَ  
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْبَلُونَ وَيُقْبَلُونَ وَعَدًّا عَلَيْهِ  
حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ  
وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا  
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ

(1) Sunā son tsarkaka ta bōye da ta bayyane. Ta bōye sananniya ce, ita ce rashin munāfunci, kuma ta bayyane ita ce sunā kāma rūwa a bāyan sun karce kāshinsu da dūtse, kamar yadda ya zo a cikin Hadīsi. Allah ne Mafi sani.

(2) Bāyan bayānin nau'ukan kāfirai da alāmōminsu da yadda zā a bi wajen yankēwa da su, da barin fage ga mumminai na kwarai, sai kuma Yā kirāyi mumminai zuwa ga mubāya'a ga Allah, watau ciniki, sa'an nan Ya bayyana musu kuḍin saye da abin sayarwa, ya ce: Allah Yā saya daga mumminai...

Shi. Kuma wancan shi ne babban rabo, mai girma.

112. Māsu<sup>(1)</sup> tūba, māsu bau-tāwa, māsu gōdēwa, māsu tafiya, māsu ruku'i, māsu tawāli'u, māsu umurni da alhēri da māsu hani daga abin da aka ki da māsu tsarēwa ga iyākōkin Allah. Kuma ka bāyar da bushāra ga muminai.

113. Bā ya kasancēwa<sup>(2)</sup> ga An-nabi da waḡanda suka yi īmāni, su yi istigifāri ga mushirikai, kuma kō dā sun kasance ma'abūta zumunta ne daga bāyan sun bayyana a gare su, cēwa lalle ne, sū, 'yan Jahīm ne.

114. Kuma istigifārin Ibrāhīm ga ubansa bai kasance ba fāce sabō-da wani wa'adi ne da ya kulla alkawarinsa da shi, sa'an nan a lōkaciɗ da ya bayyana a gare shi (Ibrāhīm) cēwa lalle ne shī (ubansa) ma'kiyi ne ga Allah, sai ya barranta daga gare shi. Lalle ne Ibrahim, ha'ki'ka, mai yawan kuka ne,<sup>(3)</sup> mai ha'kuri.

115. Kuma Allah bai kasance mai batar da mutāne a bāyan Yā shiryar da su ba, sai Ya bayyana musu abin da zā su yi ta'kawa da shi. Lalle ne Allah, ga kōme, Masani ne.

الْعَظِيمُ ﴿١١٢﴾

التَّائِبُونَ الْعَمِيدُونَ الْحَمِيدُونَ  
الْمُتَصَدِّقُونَ الزَّكَاةَ الْمُرْسَلِينَ  
الْمُؤْمِنُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهِيْنَ  
عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ  
وَنَشَرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

مَا كَانُوا لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا  
لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ  
مَا بَيَّنَّاهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانُوا اسْتَغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِذْ أَعَانَ  
مُؤَدَّةَ وَعْدَها إِيَّاهُ فَلَمَّا بَيَّنَّ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ  
لِلَّهِ تَبَرَّأ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَمَا كَانُوا اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ  
حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ  
عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

(1) Sa'an nan kuma ya bayyana a cikin wannan āyā ta 112 siffōfin muminai waḡanda aka fuskantar da kiran nēman ciniki da su.

(2) Bayānin umurni da yanke wa kāfirai, kō da sun mutu, da barin yi musu addu'ar alhēri.

(3) Ibrāhīm, mai yawan kuka ne sabōda rashin musuluntar ubansa da yankēwarsa daga gare shi a dūniya da Lāhira. Kuma mai ha'kuri ne da abin da ya sāme shi a wannan abu da waninsa na abūbuwan jarrabāwar Allah a gare shi.

116. Lalle ne Allah Yanā<sup>(1)</sup> da mulkin sammai da ƙasa, Yanā rā-yarwa kuma Yanā matarwa. Kuma bā ku da wani masōyi, kuma bā ku da mataimaki, baicin Allah.

117. Lallai ne, haƙiƙa, Allah Ya karɓi tūbar Annabi da<sup>(2)</sup> Muhājirina da Ansār waɗanda suka bi shi, a cikin sa'ar tsanani, daga bāya zukātan wani ɓangare daga gare su sun yi kusa su karkata, sa'an nan (Allah) Ya karɓi tūbarsu. Lalle, Shī ne Mai tausayi, Mai jin ƙai gare su.

118. Kuma (Allah) Yā karɓi tūba a kan ukun<sup>(3)</sup> nan waɗanda aka jinkirtar har ƙasa da yalwarta ta yi ƙunci a kansu, kuma rāyukansu suka yi ƙunci a kansu, kuma suka yi zaton bābu wata mafaka daga Allah fāce (kōmāwa) zuwa gare Shi. Sa'an nan Allah Ya karɓi tūbarsu, dōmin su tabbata a kan

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ  
وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ  
وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ  
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ  
مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ  
ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّى إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ  
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ  
وَوظَنُوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ  
عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

(1) Wannan āyā tanā nūna cēwa taklīfīn da Allah Yake azā wa bāyinSa na yāki da waninSa, bā dōmin ya wahalar da su ba ne. Yanā yi ne dōmin alhēri a gare su, Shī Allah Mawādacī ne, Yanā da ƙasa da sammai, kuma Shī ne Mai yin halittar kōme.

(2) Yā fāra gabātar da cēwa “Allah Yā karɓi tūbar Annabi da waɗanda Ya ambata tāre da shi” dōmin ya biyar āyar da ke zuwa ta tūbar waɗanda suka yi zamansu, bā da wani uzuri ba, kuma sū bā munāfukai ba, aka jinkirtar da maganar tūbarsu har a bāyan hōron kwana hamsin bābu mai yi musu magana, bisa hanin Allah. Kuma dā an ambaci karɓar tūbarsu kawai bā da an gabātar da tūbar waɗanda suka fita ba, dā sai a ce sun fi waɗanda suka fita, dōmin an yi nassi a kan tūbarsu. Wanda aka yi nassi a kan tūbarsa, yā fi wanda aka bari a cikin duhu.

(3) Sū mutāne uku waɗanda aka jinkirtar da al'amarinsu, a āyā ta 106, sū ne Ka'abu bn Mālīki da Marāratu bn Rabī'a el Umary, da Halālu bn Umaiya el WāRify: sun ƙi fita, bā da wani uzuri ba, kuma a lōkacin da Annabi ya kōmo daga Tabūka, waɗanda ba su fita ba suka tafi suka faɗi uzurōrinsu na rashin fita. Annabi ya karɓa musu kuma ya nēma musu gāfara. Amma su ukun, suka faɗi gaskiya cēwa sun zauna ne bā dōmin munāfunci ba, sai dai abin yā kasance haka kawai bā da wani uzuri ba. To, Annabi ya ce su dakata sai abin da Allah Ya ce a kansu. Aka hana kōwa ya yi musu magana a cikin Mādīna, har mātansu na aure. Suka yi kwāna hamsin a cikin matsuwā, sa'an nan Allah Ya sauko da tūbarsu.

tūba. Lalle Allah ne Mai karbar tūba, Mai jin ƙai.

119. Ya ku waƙanda suka yi imāni! Ku bi Allah da taƙawa, kuma ku kasance tāre da māsu gaskiya.

120. Bā ya kasancēwa<sup>(1)</sup> ga mutānen Madīna da wanda yake a gēfensu, daga ƙauyāwa, su sāba daga bin Manzon Allah, kuma kada su yi gudu da rāyukansu daga ransa. Wancan, sabōda ƙishirwa bā ta sāmuni su, haka kuma wata wahala, haka kuma wata yunwa, a cikin hanyar Allah, kuma bā su tākin wani matāki wanda yake takaitar da kāfirai kuma bā su sāmuni wani sāmuni daga maƙiyi fāce an rubuta musu da shi, ladar aiki na ƙwarai. Lallai ne Allah bā Ya tōzarta ladar māsu kyautatāwa.

121. Kuma bā su ciyar da wata ciyarwa, ƙarama kō babba, kuma bā su kēta wani rafi sai an rubuta musu, dōmin Allah Ya sāka musu da mafi kyāwon abin da suka kasance sunā aikatāwa.

122. Kuma bā ya kasancēwa ga muminaɪ su fita zuwa yāki gabā ɗaya.<sup>(2)</sup> Sabōda haka, don me ne

يَتَّأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا

مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ  
مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا  
بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ؕ ذَٰلِكُمْ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ  
ظَمًا وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ  
وَلَا يَبْطِئُونَ مَوْتًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ  
وَلَا يَنَالُونَ مِنَ عَدُوِّ تَيْلًا إِلَّا أَكْتَبَ لَهُمْ  
بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ  
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً  
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًّا إِلَّا أَكْتَبَ لَهُمْ  
لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

﴿١٢٢﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً

(1) Bayānin falalar mutāne da ke zaune a Madīna tāre da Annabi, a lokacinsa kō bāyansa.

(2) Bāyan yā ƙāre bayāni a kan falalar da Allah Ya fīfita mazauna Madīna da ita, sabōda haka bā ya halatta a gare su su sāba wa Annabi da zama a bāyan yā fita zuwa yāki. Sa'an nan kuma ya yi idiraki da ishārar cēwa fita zuwa yāki farillar kifāya ce: wasu sunā ɗaukē wa wasu. Kuma bā ya kyautuwa a ce kōwa ya zama sojan yāki, a bar sauran ayyuka na lalūrar rāyuwa kamar fita nēman ilmi, shi ma farillar kifāya ne tilas wasu su fita zuwa nēmansa dōmin idan sun kōma ga mutānensu sai su karantar da su. Hikimar āyar tā fāra da maganar fita zuwa yāki kuma ta ƙāre da sakamakon kōmōwa daga makaranta dōmin nunawar fita zuwa gare su duka wajibi ne: wanda wani ke iya ɗauke wa wani. Allah ne Mafi sani.

wata jama'a daga kowane ɓangare daga gare su ba ta fita (zuwa nēman ilimi ba) dōmin su nēmi ilimi ga fahimtar addīni kuma dōmin su yi gargadī ga mutānensu idan sun kōma zuwa gare su, tsammāninsu, sunā yin sauna?

123. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Ku yāki waɗanda suke kusan-tar<sup>(1)</sup> ku daga kāfirai. Kuma su sāmī tsanani daga gare ku. Kuma ku sani cēwa Allah Yanā tāre da māsu taƙawa.

124. Kuma idan aka saukar<sup>(2)</sup> da wata sūra, to, daga gare su akwai waɗanda suke cēwa, “Wāne a cikin-ku wannan sūra ta fāra masa īmāni?” To amma waɗanda suka yi īmāni, kuma sū, sunā yin bushāra (da ita).

125. Amma kuma waɗanda suke a cikin zukātansu akwai cūta, to, tā fāra musu ƙazanta zuwa ga ƙazan-tarsu, kuma su mutu alhālin kuwa sunā kāfirai.

126. Shin, bā su ganin cēwa anā fitinar su a cikin kōwace shēkara: sau ɗaya kō kuwa sau biyu, sa'an nan kuma bā su tūba, kuma ba su zama sunā tunāni ba?

127. Kuma idan haƙīka, aka saukar da wata sūra, sai sāshensu ya yi dūbi zuwa ga wani sāshe, (su ce), “Shin, wani mutum yanā ganin ku?”. Sa'an nan kuma sai su jūya.

فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا  
فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ  
لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٣﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ  
مِنَ الْكُفَّارِ لِيَجِدُوا فِيكُمْ غَضَبًا  
وَءَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٤﴾

وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ  
زَادَهُ هُدًى ۖ ءَايَمْنَا فَآمَنُوا  
فَزَادَتْهُمْ ءَايَمْنَا وَهَمَّ يَسْتَبِشِرُونَ ﴿١٢٥﴾

وَءَا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ  
رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ  
كَافِرُونَ ﴿١٢٦﴾

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَآمٍ  
مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ  
يَذَكَّرُونَ ﴿١٢٧﴾

وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ  
هَلْ يَرِيكُمْ مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا

(1) Bayānin yadda ake yin yāki ne; bā a fāɗa wa dukkan maƙiya gabā ɗaya, na kusa da na nēsa. Sai an fara da na kusa tukuna sa'an nan a dinga fāɗaɗawa.

(2) Taƙaitāwa da ƙarin tanbīhi ga abin da sūrar ta kunsu.



Allah Yā jūyar da zukātansu, dōmin, hākīka, sū mutāne ne, bā su fahimta.

128. Lalle ne, hākīka, Manzo<sup>(1)</sup> daga cikinku yā je muku. Abin da kuka wahala da shi mai nauyi ne a kansa. Mai kwafayi ne sabōda ku. Ga mumintai Mai tausayi ne, Mai jin kai.

129. To, idan sun jūya, sai ka ce: Ma'ishīna Allah ne. Bābu abin bautāwa fāce Shi. A gare Shi nake dōgara. Kuma Shi ne Ubangijin Al'arshi mai girma.

صَرَكَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ  
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ  
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ  
تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾



Tanā karantar da tauhīdin Ubangiji game da jan hankali zuwa ga abūbuwan halitta waƙanda suka shāfi mutāne wajen amfāni da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. R. Waƙancan āyōyin littāfi ne kyautatacce.

الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

(1) Bayānin rahamar Allah game da aiko Manzo daga cikin mutāne, cēwa wata falala ce a gare su. Kuma shi Manzon nan ɗan'uwansu ne wanda bā ya son su da wani abu sai alhēri, idan sun gāne ɗa sun bī shi, kuma idan ba su gāne ba, to, Allah Yā tsare shi daga sharrinsu, kuma Yā isar masa.

2. Shin, yā zama abin māmaki ga mutāne dōmin Mun yi wahayi zuwa ga wani namiji daga gare su cēwa, “Ka yi gargadi ga mutāne kuma ka yi bushāra ga waƙanda suka yi imāni da cēwa: lalle ne sunā da abin gabātarwar gaskiya a wurin Ubangijinsu.” Kāfirai suka ce, “Lalle ne wannan, haƙiƙa, masihirci ne bayyananne.”

3. Lalle Allah ne Ubangijinku Wanda Ya halicci sammai da ƙasa a cikin kwāna shida, sa’an nan kuma Ya daidaita a kan Al’arshi Yanā gudānar da al’amari. Bābu wani macēci fāce a bayan izninSa. Wannan ne Allah, Ubangijinku, sai ku bauta Masa. Shin fa, ba ku tunāni?

4. Zuwa gare Shi makōmarku take gabā ɗaya, wa’adin Allah gaskiya ne. Haƙiƙa, Shi ne Yake fara halitta, sa’an nan kuma Ya mayar da ita dōmin Ya sākā wa waƙanda suka yi imāni kuma suka aikata ayyukan ƙwarai da ādalci, kuma waƙanda suka kāfirta sunā da abin sha daga ruwan zāfi, da azāba mai raɗaɗi, sabōda abin da suka kasan-ce sunā yi na kāfirci.

5. Shī ne Wanda Ya sanya muku rānā, babban haske, da watā mai haske, kuma Ya ƙaddara shi ga Manzilōli, dōmin ku san ƙidāyar shēkaru da lissāfi. Allah bai halitta wannan ba, fāce da gaskiya, Yanā bayyana āyōyi daki-daki dōmin mutāne waƙanda suke sani.

6. Lalle ne a cikin sābāwar dare da yini, da abin da Allah Ya halitta a cikin sammai da ƙasa, haƙiƙa akwai

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأُمُورَ مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا مِنْ عِنْدِ ذِيهِ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ مَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ فِي آخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ

āyōyi ga mutāne waɗanda suke yin taƙawa.

7. Lalle ne waɗanda ba su ƙau- nar gamuwa da Mū, kuma suka yarda da rāyuwar dūniya kuma suka natsu da ita, da waɗanda suke gafalallu ne daga āyōyinMu,

8. Waɗannan matattararsu Jahannama ce sabōda abin da suka kasance sunā tsirfātawa.

9. Lalle ne waɗanda suka yi īmā- ni kuma suka aikata ayyukan ƙwa- rai, Ubangijinsu Yanā shiryar da su sabōda īmāninsu, ƙōramu sunā gu- dāna daga ƙarƙashinsu, a cikin gidājen Aljannar ni'ima.

10. Kiransu a cikinta, “Tsar- kinKa yā Allah!” kuma gaisuwar su a cikinta, “Salāmun” kuma ƙarshen kiransu, cēwa, “Gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halitta.”

11. Kuma dā Allah Yana gag- gawa ga mutāne da sharri kamar yadda Yake gaggauta musu da alhē- ri, haƙīka dā an hukunta ajalinsu zuwa gare su. Sabōda haka Munā barin waɗanda ba su ƙau- nar gamu- wa da Mu, a cikin kangararsu sunā ta dīmuwa.

12. Kuma idan cūta ta shāfi mu- tum, sai ya kirāye Mu, yanā (kwan- ce) ga sāshensa kō kuwa zaune, kō kuwa a tsaye. To, a lōkacin da Muka kuranye cūtar daga gare shi, sai ya shūɗe kamar ɗai bai kirāye Mu ba zuwa ga wata cūta wadda ta shāfe shi. Kamar wannan ne aka ƙawāta ga maɓannata, abin da suka kasance sunā aikatāwa.

يَسْقُوتُ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا  
وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾

أُولَئِكَ مَا لَهُمْ النَّارُ بِمَا كَانُوا

يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
يَهْدِيهِمْ رَبُّهُم بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ  
الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

دَعَوْنَهُمْ فِيهَا سَبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِهِمْ فِيهَا سَلَّمَ  
وَأَخْرَجَهُمْ مِنْهَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

﴿١١﴾ وَلَوْ يَعْلَمُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَسْرَأَسْتَجَابَ لَهُمْ  
بِالْخَيْرِ لَقَضَى إِلَيْهِمْ أَجْلَهُمْ فَنَذَرَ الَّذِينَ  
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا  
أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَنْ لَمْ  
يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّهِ مَسَّهُ كَذَلِكَ زَيْنٌ لِلْمُسْرِفِينَ  
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

13. Kuma, haƙiƙa, Mun halakar da al'ummomi daga gabāninku, a lōkacin da suka yi zālunci, kuma manzanninsu suka jē musu da hujjōji bayyanannu, amma ba su kasance sunā īmāni ba. Kamar wannan ne, Muke sākāwa ga mutāne māsū laifi.

14. Sa'an nan kuma Muka sanya ku māsū mayēwa a cikin ƙasa daga bāyansu, dōmin Mu ga yāya kuke aikatāwa.

15. Kuma idan anā karatun āyōyinMu bayyanannu a kansu, sai waɗanda bā su ƙaunar gamuwa da Mu, su ce, “Ka zo da wani Alƙur’āni, wanin wannan, ko kuwa ka musanya shi.”<sup>(1)</sup> Ka ce, “Bā ya kasancēwa a gare ni in musanya shi da kaina. Bā ni biyar kōme fāce abin da aka yiwo wahayi zuwa gare ni. Kuma, haƙiƙa, ni inā tsōro idan na sāɓa wa Ubangijina, ga azābar wani yini mai girma.”

16. Ka ce, “Dā Allah Ya so dā ban karanta shi ba a kanku, kuma dā ban sanar da kū ba game da shi, dōmin lalle ne nā zauna a cikinku a zāmani mai tsawo daga gabānin (fāra saukar) sa. Shin fa, bā ku hankalta?”

17. “Sabōda haka wāne ne mafi zālunci daga wanda ya ƙirƙira ƙarya ga Allah, kō kuwa ya ƙaryata āyōyinSa? Haƙiƙa, māsū laifi bā su cin nasara!”

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا الْفُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَا ظَلَمُوا  
وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا  
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ  
لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ  
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَنْتَ بِقِرْءَةِ الْكِتَابِ هَذَا  
أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَائِي  
نَفْسِي إِنْ أَسْبَغَ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ  
إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ  
وَلَا أَدْرَبْتُكُمْ بِهِ فَقَدْ لَيْتُ فِيكُمْ عُمَرًا  
مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا  
أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّكَ لَا يُفْلِحُ  
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

(1) Sunā nufin idan ya musanya shi, su ce, “To, gā shi ka bayyana cēwa kai ne mai ƙirƙira shi, kanā jingina shi ga Allah.”

18. Kuma sunā bautā wa, baicin Allah, abin da bā ya cūtar da su kuma bā ya amfāninsu, kuma sunā cēwa, “Wadannan ne macētanmu a wurin Allah.” Ka ce, “Shin, kunā bai wa Allah lābāri ne ga abin da bai sani ba, a cikin sammai ko a cikin kasa? TsarkinSa ya tabbata kuma Yā dāukaka daga gabin da duk suke yin shirki da Shi.”

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ  
وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَتُنَا  
عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ  
فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى  
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

19. Kuma mutāne ba su kasance ba fāce al’umma guda, sa’an nan kuma suka sābā wa jūna, kuma ba dōmin wata kalma ba wadda ta gabāta daga Ubangijinka, dā an yi hukunci a tsakāninsu a kan abin da yake a cikinsa suke sābā wa jūna.

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا  
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ  
بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

20. Kuma sunā cēwa, “Don me ba a saukar da wata āyā ba a gare shi, daga Ubangijinsa?” To, ka ce, “Abin sani kawai, gaibi ga Allah yake. Sai ku yi jira. Lalle ne nī, tāre da ku, inā daga māsu jira.”

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِن رَّبِّهِ  
فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانظُرُوا إِلَىٰ مَعَكُمْ  
مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿٢٠﴾

21. Kuma idan Muka dandānā wa mutāne wata rahama, a bāyan wata cūta tā shāfe su, sai gā su da makirci a cikin āyōyinMu. Ka ce, “Allah ne mafi gaggawar (saka-makon) mākirci.” Lalle ne Manzan-ninMu sunā rubūta abin da kuke yi na mākirci.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا  
لَهُم مَكْرُؤٌ فَيَايَأُنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنْ رُسُلَنَا  
يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾

22. Shī ne wanda Yake tafiyar da ku a cikin tudu da (kuma) tēku, sai idan kun kasance a cikin jirāge, su gudāna tāre da su da iska mai dāfi, kuma su yi farin ciki da ita, sai wata gūguwa ta je wa jirāgen, kuma tāgu-war ruwa ta jē musu daga kōwane wuri, kuma su tabbata cēwa sū, an kēwaye su, sai su kirāyi Allah,

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي  
الْفُلِكِ وَجَرينَ بِهِم بِرِيحٍ طَبَئَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا  
رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانٍ  
وَنظَرُوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ

sunā māsu tsarkake addini gare Shi, (sunā cēwa): Lalle ne idan Ka kuɓutar da mu daga wannan, haƙiƙa munā kasancēwa daga māsu gōdiya.

23. To, a lōkacin da Ya kuɓutar da su, sai gā su sunā zālunci a cikin ƙasa, bā da wani haƙki ba. Yā ku mutāne! Abin sani kawai, zāluncinku a kanku yake, a bisa rāyuwar dūniya. Sa'an nan kuma zuwa gare Mu makōmarku take, sa'an nan Mu bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa,

24. Abin sani kawai, misālin rāyuwar dūniya kamar ruwa ne Muka saukar da shi daga sama, sa'an nan tsiron ƙasa ya garwaya da shi: daga abin da mutāne da dabbōbi suke ci, har idan ƙasa ta riki zināriyarta kuma ta yi ƙawa, kuma mutānenta suka zaci cēwa sū ne māsu iƙon yi a kanta, sai umurninMu ya je mata da dare kō kuma da rāna, sai Mu maishe ta girbabbu kamar ba ta wadāta ba a jiya. Kamar wannan ne Muke rarrabe āyōyi, daki-daki, ga mutāne wadanda suke tunāni.

25. Kuma Allah Yanā kira zuwa ga gidan aminci, kuma Yanā shiryar da wanda Yake so zuwa ga tafarki madaidaici.

26. Wadanda suka kyautata yi, sunā da abu mai kyāwo kuma da ƙāri<sup>(1)</sup>, wata ƙūra bā ta rufe fuskō-

الَّذِينَ لَيْسَ أُنجيتنا مِنْ هَذِهِ

لَنَكُونُ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٣﴾

فَلَمَّا أَجَبَهُمْ إِذَا هُمْ يَبْعُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغَيْتُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ

مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ

فَتَبْتَخُمُوكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا مِثْلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَلِمَةٍ أُزِّلَتْهُ مِنَ السَّمَاءِ

فَأَخْلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْتِي كُلَّ النَّاسِ

وَالآنَعْمُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ

وَنظَرَ بَٰرَأُهَا أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَنتَهَىٰ

أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ

تَغْنَبْ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ

الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٥﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ

(1) Māsu aikin ƙwarai wadanda suka karɓa kiran Allah sunā da sakamakon abu mai kyau, wātau Aljanna, kuma da ƙāri, watau ganin Ubangijinsu a cikin Aljanna. Haka Hadisi ya yi fassara.

kinsu, kuma haka wani kasfanci. Wadancan ne abokan Aljanna, sunā madawwama a cikinta.

27. Kuma waɗanda suka yi tsirfar mūnanan ayyuka, sakamakon mummuna da kamarsa yake, kuma kasfanci yanā rufe su. Bā su da wani matsari daga Allah, kamar an rufe fuskokinsu da guntāyen kirāruwa daga dare mai duhu. Wadannan ne abōkan wuta, sunā madawwama a cikinta.

28. Kuma a rānar da Muke tāra su gabā ɗaya, sa’an nan kuma Mu ce wa waɗanda suka yi shirki, “Ku kāma matsayinku, kū da abūbuwan shirkinku.” Sa’an nan Mu rarrabe a tsakāninsu, kuma abūbuwan shirkinsu su ce, “Bā mū kuka kasance kunā bauta wa ba.

29. “To, kuma Allah Yā isa zama Shaida a tsakāninmu da tsakāninku. Hakīka mun kasance ba mu san kōme ba na bautawarku a gare mu!”

30. A can ne kōwane rai yake jarraba abin da ya bāyar bāshi, kuma aka mayar da su zuwa ga Allah, Majibincinsu Tabbatacce, kuma abin da suka kasance sunā kirkirāwa ya ɓace musu.

31. Ka ce, “Wāne ne Yake arzūta ku daga sama da kasa? Shin, kō kuma Wāne ne Yake mallakar jī da ganī, kuma Wāne ne Yake fitar da mai rai daga mamaci, kuma Ya fitar da mamaci daga mai rai, kuma Wāne ne Yake shirya al’amari?” To, zā su ce, “Allah ne.” To, ka ce, “Shin fa, bā zā ku yi tafawa ba?”

وَجُوهُهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذَلَّةٌ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنْ آتِلٍ مُظْلِمًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٧﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعَاتٍ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِتَانَا تَعْبُدُونَ ﴿٦٨﴾

فَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٦٩﴾

هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَنْ بِمَلِكِ السَّمْعِ وَالْأَبْصَرِ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تُنْقِفُونَ ﴿٧١﴾

32. To, wancan ne Allah, Uban-gijinku Tabbatacce. To, mēne ne a bāyan gaskiya fāce βāta? To, yāya ake karkatar da ku?

33. Kamar wancan ne kalmar Ubangijinka, ta tabbata a kan wa-danda suka yi fāsifanci, cēwa ha-ki-ka sū, bā zā su yi imāni ba.

34. Ka ce, “Shin, daga abūbu-wan shirkinku akwai wanda yake fāra halitta, sa’an nan kuma ya mayar da ita?” Ka ce, “Allah ne Yake fāra halitta, sa’an nan kuma Ya mayar da ita. To, yāyā ake jūyar da ku?”

35. Ka ce, “Shin, daga abū-buwan shirkinku akwai wanda yake shiryarwa zuwa ga gaskiya?” Ka ce, “Allah ne Yake shiryarwa zuwa ga gaskiya. Shin fa, wanda Yake shir-yarwa ne mafi cancantar a bi Shi, ko kuwa wanda bā ya shiryarwa fāce dai a shiryar da shi? To, mēne ne a gare ku? Yāya kuke yin hukunci?”

36. Kuma mafi yawansu bā su biyar kōme fāce zato. Lalle ne zato bā ya wadātar da kōme daga gas-kiya. Lalle Allah ne Masani ga abin da suke aikatāwa.

37. Kuma wannan Alkur’āni bai kasance ga a kirƙira shi ba daga wanin Allah, kuma amma shi gaskatawar wannan ne da yake a gabāninsa da bayānin hukuncin lit-tāffan Allah, bābu shakka a cikinsa, daga Ubangijin halittu yake.

38. Kō sunā cēwa, “Yā kirƙira shi”? Ka ce. “Ku zo da sūra guda misālinsa, kuma ku kirāyi wanda

فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَدَدَ الْحَقِّ  
إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا  
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يَعْبُدُوهُ قُلْ  
اللَّهُ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يَعْبُدُوهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي  
لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا  
يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

وَمَا يَنْبَغُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا طَٰغُتًا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ  
شَيْئًا إِنْ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ  
تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ  
فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا



kuka iya duka, baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.”

39. Ā'a, sun faryata game da abin da ba su kēwaye da saninsa ba, kuma fassararsa ba ta riga ta jē musu ba. Kamar wadancan ne wafanda suke a gabāninsu. Sai ka dūba, yāya ākibar azzālumai ta kasance?

40. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake yin imāni da Shi, kuma daga cikinsu akwai wanda bā ya yin imāni da Shi. Kuma Ubangijinka ne Mafi sani ga maɓarnata.

41. Kuma idan sun faryata ka, to, ka ce, “Inā da aikina kuma kunā da aikinku, kū kuɓutattu ne daga abin da nake aikatāwa, kuma ni kuɓutacce ne daga abin da kuke aikatāwa.”

42. Kuma daga cikinsu akwai wafanda suke saurare zuwa gare ka. Shin fa, kai kana jiyar da kurma, kuma kō dā sun kasance bā su hankalta?

43. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake tsōkaci zuwa gare ka. Shin fa, kai kana shiryar da makāfi, kuma kō dā sun kasance bā su gani?

44. Lalle ne Allah ba Ya zāluntar mutāne da kōme, amma mutānen ne ke zāluntar kansu.

45. Kuma rānar da Yake tāra su, kamar ba su zauna ba fāce sa'a guda daga yini. Sunā gāne jūna a tsakāninsu. Hakīka, wafanda suka faryata game da gamuwa da Allah sun yi hasāra. Kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

مَنْ أَسْطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِبُّوا يَعْلَمِهِ وَلَمَّا آتَتْهُم تَأْوِيلُهُ  
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ

كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلِكُمْ

أَنْتُمْ بَرِيْعُونَ مِمَّا آعَمَلُ وَأَنَا بَرِيْعٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِينُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمَمَ

وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمَْى

وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ﴿٤٣﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ

أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ كَأَن لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ

يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ

وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

46. Kuma imma dai, haƙiƙa, Mu nūna maka sāshen abin da Muke yi musu alkawari, kō kuwa Mu karbi ranka, to, zuwa gare Mu makōmarsu take. Sa’an nan kuma Allah ne Shaida a kan abin da suke aika-tāwa.

وَأَمَّا رَبُّكَ بِعِزِّ الَّذِي يُعَذِّبُكُم بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ  
فَالْتَنَّا  
مَنْ جَعَلَهُمْ شُرَكَاءَ اللَّهِ شَرِيدًا عَلَى مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

47. Kuma ga kōwace al’umma akwai Manzo.<sup>(1)</sup> Sa’an nan idan Manzonsu ya je, sai a yi hukunci a tsakāninsu da ādalci, kuma sū, bā a zāluntar su.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ  
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Kuma sunā cēwa, “A yaushewannan wa’adi zai auku, idan kun kasance māsu gaskiya?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

49. Ka ce, “Ba na mallaka wa kaina wata cūta, haka kuma wani amfāni, sai abin da Allah Ya so. Ga kōwace al’umma akwai ajali, idan ajalinsu ya zo, to, bā zā su yi jinkiri daga gare shi ba, kō dā sã’ã guda, kuma bā zā su gabāta ba.”

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ  
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتَعْجِرُونَ سَاعَةً  
وَلَا يَسْتَفْتِحُونَ ﴿٤٩﴾

50. Ka ce, “Shin, kun gani, idan azābarSa ta zo muku da dare ko da rāna? Mēne ne daga gare shi māsu laifi suke nēman gaggāwarsa?”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيِّنَاتٍ أَوْ نَهَارًا مَاذَا  
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Shin, sa’an nan kuma idan har ya auku, kun yi īmāni da shi? Ashe? Yanzu kuwa, alhāli kun kasance game da shi kunā nēman gaggāwar aukuwarsa?”

أَتُمِرُّ إِذَا مَا وَقَعَ آمْنُكُمْ بِهِ ؕ أَلَمْ تَكُنْ أَقْدَرُ عَلَى حِفْظِهِ  
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

52. Sa’an nan kuma aka ce ga waƙanda suka yi zālunci, “Ku ɗan-ɗani azābar dawwama! Shin, anā sāka muku fāce da abin da kuka kasance kuna aikatāwa?”

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْغُلَّةِ  
هَلْ تُجْرَوْنَ إِلَّا لِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

(1) Manzo na farko shī ne mai shiryar da su, Manzo na biyu shi ne ajalinsu.

53. Kuma sunā tambayar ka: Shin gaskiya ne? Ka ce, “I, ina rantsuwa da Ubangijina. Lalle gas-kiya ne, kuma ba ku zama māsu buwāya ba.”

54. Kuma dā kōwane rai wanda ya yi zālunci yā mallaki duka abin da yake a cikin fasa, to, dā yā yi fansa da shi. Kuma suka dinga nadāma a lōkacin da suka ga azāba. Sa’an nan aka yi hukunci a tsakā-ninsu da ādalci, kuma bā zā a zālun- ce su ba.

55. To! Haḳīka Allah Ya mallaki abin da yake a cikin sammai da fasa. To! Haḳīka wa’adin Allah gaskiya ne. Amma kuma mafi yawansu ba su sani ba.

56. Shi ne Yake rāyarwa kuma Yake matarwa. Kuma zuwa gare Shi ne ake mayar da ku.

57. Ya ku mutāne! Lalle wa’azi yā jē muku daga Ubangijinku, da waraka ga abin da yake a cikin kirāza, da shiriya da rahama ga mumina.

58. Ka ce, “Da falalar Allah da rahamarSa. Sai su yi farin ciki da wannan.” Shī ne mafi alhēri daga abin da suke tārāwa.

59. Ka ce, “Shin, kun ga abin da Allah Ya saukar sabōda ku na arzi-ki, sai kuka sanya hukuncin haram- ci da halacci a gare shi?” Ka ce, “Shin, Allah ne Ya yi muku izni, ko ga Allah kuke kirkirāwar farya?”

60. Kuma mēne ne zaton wafan- da suke kirkira farya ga Allah, a Rānar Kiyāma? Lalle haḳīka, Allah

وَيَسْتَبِشُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلُوبُ إِي وَرَقِي إِيَّاهُ  
لِحَقِّ وَمَا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ  
بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَفُضِيَ  
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْإِنَّ وَعَدَّ اللَّهُ  
حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

هُوَ يُجِيءُ وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ فَدَجَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ  
وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الْأصْدُورِ وَهُدًى  
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ يَفْضَلِ اللَّهُ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا  
هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ  
فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ أَذِنَ  
لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ  
يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

Ma'abūcin falala ne a kan mutāne, amma kuma mafī yawansu bā su gōdēwa.

61. Kuma ba ka kasance a cikin wani sha'ani ba, kuma ba ka karanta wani abin karatu daga gare shi ba, kuma ba ku aikata wani aiki ba, fāce Mun kasance Halarce a lōkacin da kuke zubuwa a cikinsa. Kuma wani ma'aunin zarra bā zai yi nīsa ba daga Ubangijinka a cikin fasa, haka kuma a cikin sama, kuma bābu wanda yake mafī faranci daga haka, kuma bābu mafī girma, fāce yana a cikin littāfi bayyananne.

62. To, Lalle ne masōyan<sup>(1)</sup> Allah bābu tsōro a kansu, kuma bā zā su kasance sunā yin baƙin ciki ba.

63. Waƙanda suka yi ĩmāni kuma suka kasance sunā yin taƙawa.

64. Sunā da bushāra a cikin rāyuwar dūniya da ta Lāhira. Bābu musanyāwa ga kalmōmin Allah. Wancan shi ne babban rabo mai girma.

65. Kada maganarsu<sup>(2)</sup> ta sanya ka a cikin baƙin ciki. Lalle ne alfarma ga Allah take gaba ɗaya. Shi ne Mai jī, Masani.

وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْءَانٍ  
وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا  
إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالٍ  
ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ  
وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٢﴾

الْآيَاتِ أُولِيَاءِ اللَّهِ لَأَخَوْفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ  
يَحْزَنُونَ ﴿٦٣﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٤﴾

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ  
لَأَبَدِيلَ لِمَكَانَتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ  
الْعَظِيمُ ﴿٦٥﴾

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا  
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

(1) Waliyyin Allah, shi ne masōyin Allah da sharaɗin ya zama mumini mai taƙawa – watau yanā aiki da abin da Allah Ya umurce shi, kuma yanā barin abin da Allah Ya hana shi, bisa harshen Annabinsa wanda yake biya. Bābu farin kōme bābu ragi. Bushārarsu, ita ce yabon mutāne a gare su, kō kuma a lōkacin mutuwarsu malā'iku su riƙa yi musu bushāra da gamuwa da Ubangijinsu, kō kuma a cikin kabari wajen tambaya. Allah ne Mafī sani.

(2) Maganarsu ta izgili a gare ka. Idan Allah Ya ɗaukaka ka, bābu mai iya hanāwa dōmin Shi kaɗai ne Mai izza kuma sai inda Ya sanya ta ga wanda Ya so.

66. To! Haḳīka Allah Yanā da mulkin wanda ke a cikin sammai da wanda ke a cikin ƙasa kuma waɗanda suke kiran wanin Allah, bā su biyar waɗansu abōkan tarēwa (ga Allah a Mulkinsa). Bā su biyar kōme fāce zato. Kuma ba su zama ba fāce sunā kiri faɗi kawai.

67. Shī ne Wanda Ya sanya muku dare, dōmin ku natsu a cikin-sa, da yini mai sanya a yi gani. Lalle ne a cikin wannan akwai āyōyi ga mutāne waɗanda sukē ji.

68. Suka ce, “Allah Ya riƙi dā”. Tsarkinsa yā tabbata! Shi ne Waɗa-tacce, Yanā da mallakar abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin ƙasa. A wurinku bābu wani daʼlīli game da wannan! Shin, kunā faɗar abin da ba ku sani ba game da Allah?

69. Ka ce, “Haḳīka waɗanda suke kirƙira ƙarya ga Allah, bā zā su ci nasara ba.”

70. Jin dāɗi ne a cikin dūniya, sa’an nan kuma makōmarsu zuwa gare Mu take, sa’an nan Mu dan-ɗana musu azāba mai tsanani sabō-da abin da suka kasance sunā yi na kāfirci.

71. Kuma ka karanta musu lābā-rin Nūhu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Ya mutānēna! Idan matsayīna da tunātarwata game da āyōyin Allah sun kasance sun yi nauyi a kanku, to, ga Allah na dōgara. Sai ku tāra al’amarinku, kū da abūbuwan shirkinku, sa’an nan kuma kada al’amarinku ya kasance

الْآيَاتِ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ  
وَمَا يَشْعُرُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
شُرَكَاءَ إِنْ يَشْعُرُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ  
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهِ  
وَأَلْتَهَارَ مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ  
لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ  
لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا أَتَقُولُونَ  
عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَفْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكٰذِبَ  
لَآ يَفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

مَتَعٰى فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذِيقُهُمْ  
عَذَابَ الشَّدِيدِ بِمَا كَفَرُوا ﴿٧٠﴾

﴿٧١﴾ وَأَنْتَ عَلَيْهِمْ نَبَأٌ نُوْحٌ إِذْ قَالَ لِقَوْمِيهِ يٰقَوْمِ إِنْ كَانَتْ  
كِبْرِيَاكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ  
تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ  
أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ عِمَّةً ثُمَّ اقْضُوا  
إِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُونَ ﴿٧١﴾

rufaffe a kanku, sa'an nan kuma ku kashe ni, kada ku yi mini jinkiri.

72. “Kuma idan kuka jūya bāya, to, ban tambaye ku wata ijāra ba. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Allah, kuma an umurce ni da in kasance daga māsu sallamāwa. (1)”

73. Sai suka faryata shi, sa'an nan Muka ku butar da shi, da wanda yake tāre da shi, a cikin jirgi, kuma Muka sanya su māsu mayēwa, kuma Muka nutsar da waƙanda suka faryata āyōyinMu. Sai ka dūba yadda ākibar waƙanda aka yi wa gargadı ta kasance.

74. Sa'an nan kuma Muka aika waƙansu Manzanni daga bāyansa zuwa ga mutānensu, suka jē musu da hujjōji bayyanannu, to, ba su kasance zā su yi īmāni ba sabōda sun faryata shi a gabani. Kamar wannan ne Muke rufēwa a kan zukātan māsu ta'ādi.

75. Sa'an nan kuma a bāyansu Muka aika Mūsā da Hārūna zuwa ga Fir'auna da mashāwartansa, tāre da āyōyinMu. Sai suka kangara kuma sun kasance mutāne māsu laifi.

76. Sa'an nan a lōkacin da gas-kiya ta jē musu daga gare Mu, suka ce, “Wannan haƙīka sihiri ne bayyananne.”

77. Mūsā ya ce, “Shin, kunā cēwa ga gaskiya a lōkacin da ta zo

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

فَكَذَّبُوهُ فَجَبَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُذْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِلْمُؤْمِنِينَ إِلَّا كَذَّبُوهُ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا السِّحْرُ مِمَّنْ نَحْنُ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ

(1) Watau dukan abin da na zo muku da shi na umurni kō hani, to, ni ma an umurce ni da yinsa kō barinsa. Kuma bā ni nēman wata ijārar karantarwa daga gare ku dōmin Allah Ya umarce ni da iyar da manzancinSa zuwa gare ku, sabōda haka Shi ne zai biyā ni tsādar aikina.

muku? Shin, sihiri ne wannan? Lalle masihirci bā ya cin nasara.”

78. Suka ce, “Shin, ka zo mana ne dōmin ka jūyar da mu daga abin da muka iske ubanninmu a kansa, kuma girma ya kasance gare ku, ku biyu a cikin ƙasa? Bā zā mu zama māsu īmāni ba sabōda ku.”

79. Kuma Fir’auna ya ce, “Ku zo mini da dukan masihirci, masani.”

80. To, a lōkacin da masihirta suka je, Mūsā ya ce musu, “Ku jēfa abin da kuke jēfāwa.”

81. To, a lōkacin da suka jēfa, Mūsā ya ce, “Abin da kuka zo da shi sihiri ne. Lalle ne Allah zai bāta shi. Haƙīfa Allah bā Ya gyāra aikin maƙarnata.

82. “Kuma Allah Yanā tabbatar da gaskiya da kalmōminSa, kō dā māsu laifi sun ƙi.”

83. Sa’an nan bābu wanda ya yi īmāni da Mūsā fāce zuriya daga mutānensa, a kan tsōron kada Fir’auna da shūgabanninsu su fitinē su. Lalle, haƙīfa, Fir’auna marinjāyi ne a cikin ƙasa, kuma lalle shi, haƙīfa, yanā daga māsu ƙarna.

84. Kuma Mūsā ya ce, “Yā kū mutānena! Idan kun kasance kun yi īmāni da Allah, to, a gare Shi sai ku dōgara, idan kun kasance Musulmi.”

85. Sai suka ce, “Ga Allah muka dōgara. Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanyā mu fitina ga mutāne azzālu-mai.

أَسْحَرَهُمْ هَذَا وَلَا يَقْلِحُ السَّحَرُونَ ﴿٧٧﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَلْفِنَا عَمْوَجَدًا عَلَيْنَاهُ آيَاتُنَا وَتَكُونُ لَكُمْ أَلِكِبْرِيَاءَ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُونِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلقُونَ ﴿٨٠﴾

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

فَمَاءٌ آمِنٌ لِّمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّتَهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ ءَامِنُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾

86. “Kuma Ka kubutar da mu dōmin RahamarKa, daga mutāne kāfirai.”

87. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā da dan’uwansa, cēwa: Kū biyu, ku zaunar da mutānenku a Masar a cikin wasu gidāje. Kuma ku sanya gidājenku su fuskanci Al-ƙibla<sup>(1)</sup>, kuma ku tsayar da salla. Kuma ku bāyar da bushāra ga māsu īmāni.

88. Sai Mūsā ya ce, “Yā Ubangijinmu! Haƙīka Kai ne Ka bai wa Fir’auna da majalisarsa ƙawa da dūkiyōyi a cikin rāyuwar dūniya, yā Ubangijinmu, dōmin su batar (da mutāne) daga hanyarKa. Yā Ubangijinmu! Ka shāfe a kan dūkiyarsu kuma Ka yi dauri<sup>(2)</sup> a kan zukātansu yadda bā zā su yi īmāni ba har su ga azāba mai radafī.”

89. (Allah) Yā ce, “Lalle ne an karbi addu’arku. Sai ku daidaitu, kuma kada ku bi hanyar wafanda ba su sani ba.”

90. Kuma Muka kētarar da Banī Isrā’ila tēku, sai Fir’auna da rundunarsa suka bī su bisa ga zālunci da kētare haddi, har a lōkacin da nutsēwa ta riske shi ya ce, “Nā yi<sup>(3)</sup> īmāni cēwa, haƙīka, bābu abin bautawa fāce Wannan da Banū Isrā’il

وَنَحْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّءِ الْقَوْمَ كَمَا  
بِمِصْرَ يُتَوَّأًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً  
وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ  
وَمَلَآئِهِ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا  
لِيُضِلُّوهُ عَنِ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ  
وَأَشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا  
الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمْ مَا فَاسْتَقِيمًا  
وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

﴿٩٠﴾ وَجَوْرًا بِنَبِيِّ إِسْرَائِيلَ بِلِالْبَحْرِ فَأَتْبَعَهُمْ  
فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّىٰ إِذَا دَرَكَهُ  
الْعُرْفُ قَالَ ءَأَمِنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي ءَأَمِنْتُ  
بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

(1) Su sanya gidājensu sunā fuskantar Alƙibla ta Ka’aba dōmin su riƙa yin salla a cikin gidājen, sabōda tsōron in sun tafi masallaci zā a fāda su da dūka sunā a cikin salla. Wannan kuma yā nūna yadda ake son gidajen Musulmi su kasance a kō da yausha.

(2) Mūsā ya yi addu’a a kansu, har da rashin īmāni sabōda yā sāmi lābārin bā zā su yi īmāni ba, kamar mutānen Nūhu.

(3) īmāni a bāyan Manzon mutuwa ya isa ga kāfiri bā zai yi masa amfāni ba.



suka yi ĩmāni da Shi, kuma nĩ, ina daga Musulmi”

91. Ashe! A yanzu! Alhāli kuwa, haķĩka ka sāba a gabāni, kuma ka kasance daga māsu barna?

92. To, a yau Munā kubutar<sup>(1)</sup> da kai game da jikinka, dōmin ka kasance āyā ga waƙanda suke a bāyanka. Kuma lalle ne māsu yawa daga mutāne, haķĩka, gafalallu ne ga āyōyinMu.

93. Kuma lalle ne, haķĩka Mun zaunar<sup>(2)</sup> da Banī Isrā’ila mazaunar gaskiya kuma Muka arzūta su daga abūbuwa māsu dādī. Sa’an nan ba su sāba ba har ilmi ya jē musu. Lalle ne Ubangijinka Yanā yin hukunci a tsakāninsu a Rānar Kiyāma a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa jūna.

94. To, idan ka kasance a cikin shakka daga abin da Muka saukar zuwa gare ka, sai ka tambayi waƙanda suke karatun Littāfi daga gabaninka. Lalle ne, haķĩka, gas-kiya tā jē maka daga Ubangijinka dōmin haka kada ka kasance daga māsu kōkanto.

95. Kuma kada ka kasance daga waƙanda suke ƙaryatāwa game da āyōyin Allah, har ka kasance daga māsu hasāra.

96. Lalle ne waƙanda kalmar Ubangijinka ta wajaba a kansu, bā zā su yi ĩmāni ba.

ءَاَلْتَن وَوَقَد عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ

مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِيدِنَا لَتَكُوْبَ لِمَنْ خَلَقْنَا آءَايةً

وَإِن كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ عَنَّا يَتِنَا لَعَفْلُوْنَ ﴿٩٢﴾

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيْلَ مَبُوْاَصِدِقٍ وَرَزَقْنَهُمْ

مِنَ الطَّيْبِيْنَتِ فَمَا اَخْتَلَفُوْا حَتّٰى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ اِنَّ رَبَّكَ

يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَيَمَّا كَانُوْا فِيْهِ

يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٩٣﴾

فَاِنْ كُنْتَ فِيْ شَكٍّ مِّمَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ فَسْتَلِ الَّذِيْنَ

يَقْرَءُوْنَ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ

فَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٩٥﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمٰتُ رَبِّكَ

لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٩٦﴾

(1) Kubutar da jikin Fir’auna: banda rūhinsa dōmin a tabbatar da yā mutu.

(2) Allah Yā bai wa Banī Isrā’ila mulkin Masar da Falasđīnu gabā ɗaya a bāyan halaka Fir’auna da mutānensa.

97. Kuma kō dā kōwace āyā ta jē musu, sai sun ga azāba mai radafi.

98. To, dōmin me wata alkarya ba ta kasance tā yi<sup>(1)</sup> ĩmāni ba har ĩmāninta ya amfāne ta, fāce mutānen Yūnus? A lōkacin da suka yi ĩmāni, Mun janye azābar wulākanci daga gare su a cikin rāyuwar dūniya. Kuma Muka jiyar da su dāfi zuwa wani lōkaci.

99. Kuma dā Ubangijinka Yā so, dā waƙanda suke a cikin ƙasa sun yi ĩmāni dukansu gabā ƙaya. Shin, kai kanā tīlasta mutāne ne har su kasance māsu ĩmāni?

100. Kuma ba ya kasancēwa ga wani rai ya yi ĩmāni fāce da iznin Allah, kuma (Allah) Yanā sanya ƙazanta a kan waƙanda bā su yin hankali.

101. Ka ce, “Ku dūbi abin da yake cikin sammai da ƙasa.” Kuma āyōyi da gargafi bā su waƙatarwa ga mutāne waƙanda bā su yin ĩmāni.

102. To, shin sunā jiran wani abu fāce kamar misālin kwānukan waƙanda suka shūde daga gabāninsu? Kace, “Ku yi jira! Lalle nī tāre da ku, inā daga māsu jira.”

103. Sa’an nan kuma Munā ku-butar da manzanninMu da waƙanda suka yi ĩmāni, kamar wannan ne,

وَلَوْ جَاءَ تَهُمَّ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ  
الْأَلِيمَ ﴿١٧﴾

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةً ءَامَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَنُهَا إِلَّا قَوْمٌ  
يُؤْتَسَّرَ لِمَاءَ ءَامَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ  
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٨﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ  
جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تَكْفُرُ الْتَأْسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا  
مُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

وَمَا كَانَتْ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ  
وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْنِي  
الْآيَاتِ وَالنَّذْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا مِثْلَ آيَاتِ الَّذِينَ خَلَوْا  
مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانظُرُوا إِلَىٰ مَعَكُمْ  
مِنَ الْمُنتَضِرِينَ ﴿٢٢﴾

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا

(1) Alkaryun da aka aika da Manzanni cikinsu, ba su yi ĩmāni duka ba fāce mutum ƙaya, kō biyu a gabānin halaka ta sāmi mutānensu. Sai dai alkaryar Yūnusa, ita kam tā ji tsōro, ta yi ĩmāni a gabānin saukar azāba, sabōda haka suka tsira, ba a halaka garin ba-watau Nīnawa. Watau bābu mai iya sāmuni ĩmāni sai Allah Ya nufe shi da haka. Kō da mai yin gargadin yakan yiwu ya karkace, sai da tsarin Allah.

tabbatacce ne a gare Mu, Mu kubutar da māsū ĩmāni.

104. Ka ce “Yā kũ mutāne! Idan kun kasance a cikin kōkanto daga addinina, to, bā ni bauta wa wafanda kuke bautā wa, baicin Allah, kuma amma ina bauta wa Allah Wanda Yake karɓar rāyukanku. Kuma an umurce ni da in kasance daga māsū ĩmāni.

105. “Kuma (an ce mini): Ka tsayar da fuskarka ga addini, kanā karkata zuwa ga gaskiya, kuma kada ka kasance daga māsū shirka.

106. “Kuma kada ka kirāyi, baicin Allah, abin da bā ya amfānin ka kuma bā ya cūtar ka. To, idan ka aikata haka, sa’an nan lalle kai, a lōkacin, kanā daga māsū zālunci.”

107. Kuma idan Allah Ya shāfe ka da wata cūta, to, bābu mai yāyē ta fāce Shi, kuma idan Yanā nufin ka da wani alhēri, to, bābu mai mayar da falalarSa. Yanā sāmūn wanda Yake so daga cikin bāyinSa da shi. Kuma Shī ne Mai gāfara, Mai jin ƙai.

108. Ka ce, “Yā ku mutāne! Lalle ne gaskiya ta zo muku daga Ubangijinku. To, wanda ya shiryu, yā shiryu ne dōmin kansa kawai, kuma wanda ya ɓace yana ɓacewa ne a kansa kawai. Kuma ban zama wakili a kanku ba.”

109. Kuma ka bi abin da ake yin wahayinsa zuwa gare ka, kuma ka yi haƙuri har Allah Ya yi hukunci. Kuma Shī ne Mafi alhērin māsū hukunci.

عَلَيْهَا نَجَّحَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ  
الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي  
يَتَوَفَّكُمُ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَأَنْ أَقْرَبَ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَتَّبِعْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ

فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ

وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ

بِهِ مِمَّنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ

فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ

فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ

وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾



Tanā karantar da cēwa Manzannin Allah sun kirāyi mutānensu zuwa ga tauhīdi da nau'in kira guda, kuma mutānen sun fuskānce su da hāli guda a musu da faryatāwa, sai ka ce a zāmani guda suke, kō a cikin harshe guda suka yi magana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. R. Littāfi ne an kyautata āyōyinsa, sa'an nan an bayyana su daki-daki, daga wurin Mai hikima, Mai fididdigewa.

2. Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle ne ni a gare ku mai gargadī ne kuma mai bushārā daga gare Shi.

3. Kuma ku nēmi gāfara gun Ubangijinku. Sa'an nan ku tūba zuwa gare Shi, Ya jiyar da ku dādī, jiyarwa mai kyau zuwa ga ajali ambatacce, kuma Ya bai wa dukan ma'abucin girma girmansa. Amma idan kun jūya, to, lalle nī, inā tsōron azābar yini mai girma a kanku.

4. Zuwa ga Allah makōmarku take, kuma Shī a kan kōme Mai ĩkon yi ne.

الرَّكُوبِ أَتَيْتُمْ قُضَيْتَ مِنْ لَدُنِّ  
حَكِيمٍ خَيْرٍ ﴿١﴾

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾

وَأَن آسْتَغْفِرُوا رِيبَكُمْ تَوْبُوا إِلَيْهِ يَمْسَعَكُمْ مَتَاعًا  
حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَتُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ  
وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾

5. To, lalle sū, sunā karkatar<sup>(1)</sup> da kirjinsu dōmin su bōye daga gare shi. To, a lōkacin da suke lullubēwa da tufāfinsu Yanā sanin abin da suke boyewa da abin da suke bayyana nāwa. Lalle Shi Masani ne ga abin da yake a cikin kirāzā.

6. Kuma bābu wata dabba a cikin fasa fāce ga Allah arzikinta yake, kuma Yanā sanin matabbata<sup>(2)</sup> da ma'azarta, duka sunā cikin littāfi bayyananne.

7. Kuma Shi ne Wanda Ya halici sammai da fasa a cikin kwanaki shida, kuma Al'arshinSa ya kasance a kan ruwa,<sup>(3)</sup> dōmin Ya jarraba ku, wanne ne daga cikinku mafi kyāwon aiki. Kuma hakīka idan ka ce, "Lalle kū wafanda ake tayarwa ne a bāyan mutuwa," hakīka, wafanda suka kāfirta sunā cēwa: "Wannan bai zama ba fāce sihiri bayyananne."

8. Kuma lalle ne idan Mun jinkirta da azāba gare su zuwa ga wani lōkaci kidāyayye, hakīka sunā cēwa me yake tsare<sup>(4)</sup> ta? To, a rānar da zā ta je musu, ba ta zama abin

أَلَا إِنَّهُمْ يَنْتُونُ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ الْأَحْيِينَ  
يَسْتَعْمُونَ بُيُوتَهُمْ لِيَعْلَمَ مَا يَشْرُونَ وَمَا يَعْلَمُونَ  
إِنَّهُمْ عَلَيْهِمْ ذَاتُ الْأَصْدُورِ ﴿٥﴾

﴿٥﴾ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا  
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ  
مُبِينٍ ﴿٦﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ  
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ  
لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتِ  
إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ  
كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْحَرُؤُنَا ﴿٧﴾

وَلَئِنْ أَخْرَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ  
لَيَقُولَنَّ مَا يَجْحِسُ ۗهُ الْيَوْمَ بِأَنِّيهِمْ لَيْسَ

(1) Bā su son su ga mai yi musu wa'azi, sabōda haka idan sun tsinkāyi Annabi daga nēsa, sai su būya, dōmin kada ya gan su, balle ma har ya yi musu wa'azi. Kuma har idan ya sāme su da wa'azinsa, sai su sanya tufāfinsu su rufe idanunsu da kunnuwansu kamar yadda mutānen Nūhu suka yi masa a lōkacin da yake yi musu wa'azi. Ka dūba Sūratu Nūh, Sūra ta 71.

(2) Matabbata shī ne uba, kuma ma'aza ita ce uwa.

(3) Farkon halitta, Al'arshi kō ruwa. Ruwa da Al'arshi sunā gaba da sammai da fasa. Sa'an nan aka halicci fasa daga ruwa kuma aka mayar da ruwa hayāki, aka halicci sama. Sa'an nan kuma aka mulmula fasa a cikin sūrar kawai. Allah ne Mafi sani.

(4) Me ke tsare ta, watau azābar – me ke hana ta ta zo yanzu?

karkatarwa ba daga gare su. Kuma abin da suka kasance suna yin izgili da shi, yā wajaba a kansu.

9. Kuma lalle ne idan Mun dān-dāna wa mutum wata rahama daga gare Mu, sa'an nan kuma Muka zāre ta daga gare shi, lalle ne shi, haḳīka, mai yanke tsammāni ne, mai yawan kāfirci.

10. Kuma lalle ne idan Mun dān-dāna masa ni'ima a bāyan cūta ta shāfe shi, yana cēwa mūnanan halaye sun tafi daga wurina. Lalle shi mai farin ciki ne, mai alfahari.

11. Sai waḍanda suka yi haḳuri kuma suka aikata ayyuka na ḳwarai. Waḍannan sunā da gāfara da lāda mai girma.

12. Sabōda haka tsammāninka, kai mai barin sāshen abin da aka yi wahayi zuwa gare ka ne, kuma mai ḳuntata ḳirjinka da shi ne dōmin sun ce, “Dōmin me ba a saukar masa da wata taska ba, kō kuma Malā'ika ya zo tāre de shi?”<sup>(1)</sup> Kai mai gargadi ne kawai. Kuma Allah ne Wakili a kan kōme.

13. Kō sunā cewa “Yā ḳirḳira<sup>(2)</sup> shi ne.” Ka ce, “Sai ku zo da sūrōri gōma misālinsa ḳirḳirarru, kuma

مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا  
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨﴾

وَلَيْنَ أَذْقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا  
مِنَهُ إِنَّهُ لَيَكْفُرُ كَفُورًا ﴿٩﴾

وَلَيْنَ أَذْقَنَّهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضِرَاءٍ مَسَّتْهُ لِيَقُولَنَّ  
ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ  
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ  
وَضَآئِقٌ بِهِ عِصْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كِتَابٌ  
أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ  
شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُورٍ مِّثْلِهِ  
مُفْتَرِينَ بَلْ أَدْعُوا مِن أَسْطَعْتُمْ مَن دُونِ اللَّهِ

(1) Sabōda zaman mutāne bā su girmama mutum sai idan yanā da wata dūkiya kō kuma akwai wani ḳarfī baɓɓananne tāre da shi, to, kai kuma ga zāhiri, bā ka da dukiya kō wani ḳarfīn da zā ka iya tilasta su da shi a kan wani abu. Sabōda haka kanā tsōron iyar da duka abin da aka umurce ka, dōmin kada a ḳaryata ka. To, kada ka ji tsōron iyarwa, Allah ne Wakili a kan kōme.

(2) Kō kuwa bā za ka iyar da abin da aka aike ka ba dōmin tsōron su ce, “Kai ne ka ḳirḳira Alḳur'āni, sa'an nan ka jingina shi ga Allah.” To, sai ka ce, “Ni mutum ne kamarku, idan nī na ḳirḳira Alḳur'āni, to, bā zai gāgare ku ku ḳirḳira irinsa ba, sai ku zo da sūrōri gōma irinsa.”

ku kirāyi wanda kuke iyāwa, baicin Allah, idan kun kasance māsū gas-kiya.”

14. To, idan ba su amsa muku ba, to, ku sani cēwa an saukar da shi kawai ne da sanin Allah, kuma cēwa bābu abin bauta wa fāce Shi. To, shin, kū māsū sallamāwa ne?

15. Wanda ya kasance yā yi nu-  
fin rāyuwar dūniya da kawarta,  
Munā cika musu ayyukansu zuwa  
gare su a cikinta, kuma a cikinta bā  
zā a rage su ba.

16. Wadannan ne wadanda bā su  
da kōme a cikin Lāhira fāce wuta,  
kuma abin da suka sanā'anta a  
cikinta (dūniya) yā bāci, kuma abin  
da suka kasance sunā aikatāwa bā-  
tacce ne.

17. Shin, wanda ya kasance a  
kan hujja bayyananna daga  
Ubangijinsa, kuma wata shaida  
tanā biyar sa daga gare Shi, kuma a  
gabāninsa akwai littāfin Mūsā abin  
kōyi da rahama? Wadannan sunā  
yin īmāni da shi, kuma wanda ya  
kāfirta da shi daga fungiyōyi, to,  
wutā ce makōmarsa. Sabōda haka  
kada ka kasance a cikin shakka  
daga gare shi. Lalle shi ne gaskiya  
daga Ubangijinka, amma kuma  
mafi yawan mutāne bā su yin īmāni.

18. Kuma wāne ne mafi zālunci  
daga wanda ya kirkira karya ga  
Allah? Wadannan anā gitta su ga  
Ubangijinsu, kuma māsū shaida su  
ce, “Wadannan ne suka yi karya ga  
Ubangijinsu. To, la'anar Allah ta  
tabbata a kan azzālumai.”

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

فَإِذَا لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ  
اللَّهِ وَأَن لَّآ إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفِيَ إِلَيْهِمْ  
أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسُونَ ﴿١٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ  
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلُ  
مَآكِنِهَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ  
وَمِن قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ  
يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ ۖ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ  
مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ  
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ  
يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ  
الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ  
عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

19. Wadanda suke kangēwa daga hanyar Allah kuma sunā nēman ta karkace, kuma sū ga Lāhira sunā kāfirta.

20. Wadannan ne ba su kasance mabuwāya ba a cikin fasa, kuma wadansu masōya ba su kasance ba a gare su, baicin Allah. Anā ninka musu azāba, ba su kasance sunā iya ji ba, kuma ba su kasance sunā gani ba.

21. Wadannan ne wadanda suka yi hasārar rāyukansu, kuma abin da suka kasance suna kirkirawa ya ɓace musu.

22. Bābu makawa cēwa, haḳīka, sū a Lāhira, sū ne maḳī hasāra.

23. Lalle ne wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan ḳwarai, kuma suka yi tawālu'i zuwa ga Ubangijinsu, wadannan ne abōkan Aljanna, sunā madawwama a cikinta.

24. Misālin ɓangaren biyu kamar makāho ne da kurma, da mai gani da mai ji. Shin, sunā daidaita ga misāli? Ashe, bā ku yin tunāni?

25. Kuma, haḳīka, Mun aika Nūhu zuwa ga mutanensa, (ya ce): “Lalle ne ni, a gare ku mai gargadi bayyananne ne.

26. “Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle nī, inā jin tsōron azābar yini mai radadi a kanku.”

27. Sai mashāwarta wadanda suka kāfirta, daga mutānensa, suka ce, “Bā mu ganin ka fāce mutum kake kamarmu, kuma ba mu ganin

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا  
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ  
لَهُمْ مِن دُونِ اللَّهِ مِن أَوْلِيَاءَ يُضْعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ  
مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ  
مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾

لَا جُرْمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخِسُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا  
إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ  
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

﴿٢٤﴾ مِثْلَ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ  
وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا  
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِتِي لَكُمْ  
نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ  
يَوْمِ الْيَوْمِ ﴿٢٧﴾

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ  
إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ



wani ya bī ka fāce waƙanda suke sū ƙasƙantattunmu ne māsu ra'ayin ƙauye. Kuma bā mu ganin wata falala a gare ka a kanmu. Ā'a, munā zaton ku maƙaryata ne.”

28. Ya ce, “Ya mutānena! Shin, kun gani idan na kasance a kan wata hujja bayyananna daga Ubangijina, kuma Yā bā ni wata Rahama daga wurinSa, sa'an nan aka rufe ta (ita Rahamar) daga gare ku, shin, zā mu tīlasta muku ita, alhāli kuwa kū māsu ƙi gare ta ne?”

29. “Kuma yā mutānena! Bā zan tambaye ku wata dūkiya ba a kansa, ijārata ba ta zama ba, fāce daga Allah, kuma ban zama mai kōrar waƙanda suka yi īmāni ba. Haƙīka sū, māsu haƙuwa da Ubangijinsu ne, kuma amma ni, inā ganin ku mutāne ne jāhilai.

30. “Kuma ya mutānena! Wāne ne yake taimakōna daga Allah idan na kōre su? Ashe, bā ku tunāni?”

31. “Kuma bā ni ce muku a wurīna taskōkin Allah suke, kuma bā inā sanin gaibi ba ne. Kuma bā inā cēwa ni Malā'ika ba ne. Kuma ba ni cēwa ga waƙanda idānunku suke wulākantāwa, Allah bā zai bā su alhēri ba. Allah ne Mafi sani ga abin da yake cikin zukatansu. Lalle ne ni, idan (nā yi haka) dā ina daga cikin azzalumai.

32. Suka ce, “Yā Nūhu, lalle ne kā yi jayayya da mu, sa'an nan kā yawaita yi mana jidāli, to, ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

هُمْ أَرَادُوا لَنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا زَيَّ لَكُمْ عَلَيْنَا  
مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَنْظُرْكُمْ كَذِبِينَ ﴿٢٧﴾

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّي  
وَأَنْتُمْ رَحْمَةٌ مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ  
أَنْزِلْكُمْ مَكْمُوهًا وَأَنْتُمْ لَهَا كَاهِنُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَقُولُوا لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَآ إِنْ أَجْرِي  
إِلَّا عَلَىٰ اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّهُمْ  
مُلْتَفِقُونَ بِهِمْ وَلَكِنِّي أَنْزَلْتُكُمْ قَوْمًا يَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾

وَيَقُولُونَ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ  
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ  
وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي  
أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا  
فِي أَنْفُسِهِمْ إِنْ إِذَا لِمَنِ الظِّلْمِينَ ﴿٣١﴾

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَدَدْنَا فَأَكْثَرْتَ جِدْلَنَا  
فَأَنْتَا بِمَاعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾

33. Ya ce, “Allah kawai ne Yake zo muku da shi idan Ya so. Kuma ba ku zama mabuwāya ba.

34. “Kuma nasihāta bā zā ta amfāne ku ba, idan nā yi nufin in yi muku nasiha, idan Allah Ya kasance Yanā nufin Ya halaka ku. Shī ne Ubangijinku, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.”

35. Ko sunā cēwa: (Nūhu) ya kirkira shi. Ka ce, “Idan nī (Nūhu) na kirkira shi, to, laifina a kaina yake, kuma nī mai barranta ne daga abin da kuke yi na laifi.”

36. Kuma aka yi wahayi zuwa ga Nūhu cēwa: Lalle ne bābu mai yin imāni daga mutānenka fāce wanda ya riga ya yi imānin, sabōda haka kada ka yi baƙin ciki da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

37. Kuma ka sassaƙa jirgi da kyau bisa ganinMu da wahayinMu, kuma kada ka yi Mini magana a cikin sha’anin waƙanda suka kāfir-ta, lalle ne sū, waƙanda ake nutsar-wa ne.

38. Kuma yanā sassaƙa jirgin cikin natsuwa, kuma a kōyaushe waƙansu shugabanni daga mutānensa suka shūƙe a gabansa, sai su yi izgili gare shi. Ya ce, “Idan kun yi izgili gare mu, to, haƙiƙa mū mā zā mu yi izgili gare ku, kamar yadda kuke yin izgili.

39. “Sa’an nan da sannu zā ku san wanda azāba zā ta zo masa, ta wulakantā shi (a dūniya), kuma wata azāba zaunanna ta sauka a kansa (a Lāhira).”

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ

اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ

تَرْجِعُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ إِجْرَامِي

وَأَنَا بَرِيءٌ وَمِمَّا يَنْجُرِئُونَ ﴿٣٥﴾

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ

إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَأَصْنَعُ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا وَلَا تَخْطِبْنِي

فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ

سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ

كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ

عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾

40. Har a lōkacin da umurnin-Mu ya je, kuma tandā ta bulbula. Muka ce, “Ka dauka, a cikinta, daga kōme, ma’aura biyu, da kuma iyalanka, fāce wanda magana ta gabāta a kansa,<sup>(1)</sup> da wanda ya yi imāni.” Amma kuma bābu wafanda suka yi imāni tāre da shi fāce kaɗan.

41. Kuma ya ce, “Ku hau a cikinta, da sūnan Allah magudānarta da matabbatarta. Lalle ne Ubangi-jīna, haḳīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

42. Kuma ita tanā gudāna da su a cikin tāguwar ruwa kamar duwātsu, sai Nūhu ya kirāyi dansa alhāli kuwa ya kasance can wuri mai nīsa. “Yā karamin dānā! Zo ka hau tāre da mu, kuma kada ka kasance tāre da kāfirai!”

43. Ya ce, “Zan tattara zuwa ga wani dūtse ya tsare ni daga ruwan.” (Nūhu) ya ce, “Bābu mai tsarēwa a yau daga umurnin Allah fāce wanda Ya yi wa rahama.” Sai taguwar ruwa ta shāmakace a tsakāninsu, sai ya kasance daga wafanda aka nutsar.

44. Kuma aka ce, “Yā kasa! Ki haɗiye ruwanki, kuma yā sama! Ki kāmē.” Kuma aka faḳar da ruwan, kuma aka hukunta al’amarin, kuma jirgin ya daidaita a kan Jūdiy-

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا  
مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ  
عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ أَمَّا مَن وَمَاءَ مَن  
مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

﴿٤١﴾ وَقَالَ أَرْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ حَمَلْهَا  
وَمُرْسَهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤١﴾

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ  
أَبْنَهُ، وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبْنِي أَرْكَبَ مَعَنَا  
وَلَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾

قَالَ سَتَأْتِي إِلَىٰ جِبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ  
لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَن رَّحِمَ وَحَالَ  
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُعْرَقِينَ ﴿٤٣﴾

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَكَسِمَاءُ أَقْلَبِي وَغِيضَ  
الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَأَسْتَوَتْ عَلَىٰ الْجُودِيِّ وَقِيلَ

(1) Iyālan Nūhu sun yi imāni banda dansa Yāmu, da matarsa guda kāfira. Wafanda suka yi imāni daga sauran mutānensa tamānin ne maza da mātā. Amma kuma an ce mutāne saba’in da biyu ne, kuma an ce gōma ne. Allah ne Mafī sani.

yi, <sup>(1)</sup> kuma aka ce, “Nīsa ya tabbata ga mutāne azzālumai.”

45. Kuma Nūhu ya kira Ubangi-jinsa, sa’an nan ya ce, “Yā Ubangi-jina! Lalle ne dāna na daga iyālīna! Kuma haḳīka wa’adinKa gaskiya ne, kuma Kai ne Mafi hukuncin māsu yin hukunci.”

46. Ya ce, “Yā Nūhu! Lalle ne shi bā ya a cikin iyālanka, lalle ne shī, aiki ne wanda ba na kwarai ba, sabōda haka kada ka tambaye Ni abin da bā ka da ilmi a kansa. Haḳīka, Nī Inā yi maka gargadī kada ka kasance daga jāhilai.”

47. Ya ce, “Yā Ubangi-jina! Lalle ne nī, inā nēman tsari gare Ka da in tambaye Ka abin da bā ni da wani ilmi a kansa. Idan ba Ka gāfarta mini ba, kuma Ka yi mini rahama, zan kasance daga māsu hasāra.”

48. Aka ce, “Ya Nūhu! Ka sauka da aminci daga gare Mu da albarka a kanka, kuma rahama ta tabbata a kan waḍansu al’ummōmi daga waḍanda suke tāre da kai. Da waḍansu al’ummōmi da zā Mu jiyar da su dādī, sa’an nan kuma azāba mai raḍadī ta shafe su daga gare Mu.”

49. Waccan kīssa tanā daga lābāran gaibi, Munā yin wahayinsu zuwa gare ka (Muhammadu). Ba ka kasance kanā sanin su ba, haka kuma mutānenka ba su sani ba daga gabānin wannan. Sai ka yi haḳuri. Lalle ne āḳiba tanā ga māsu taḳawa.

بَعْدَ اللَّقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

وَوَادَى نُوحٍ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي  
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَنْوُحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُصَالِحٍ  
فَلَا تَسْتَلِنَ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّيْ أَعْطَاكَ أَنْ تَكُونَ  
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَتَلَكَ مَا لَيْسَ  
لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَعْفُ عَنِّي وَتَرْحَمَنِي أَكُنْ  
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾

قِيلَ يَنْوُحُ أَهَيْطَ بِسَلْمٍ مَتَا وَبَرَكَتٍ عَلَيْكَ  
وَعلَى أُمَّرٍ وَمَنْ مَعَكَ وَأُمَّمُ سَمِعَتْهُمُ  
ثُمَّ يَمْسُهُمْ مَتَا عَذَابِ الْآلِيمِ ﴿٤٨﴾

تَلَكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ  
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا  
فَأَصْبِرْ إِنَّ الْعَقِيبَةَ لِلْمُنْقِيبِ ﴿٤٩﴾

(1) Juyiyyu sūnan wani dūtse ne a cikin Jazīra. Jirgin Nūhu ya zauna a kansa, har mutānen farko na wannan al’umma sun gan shi. Sa’an nan ya halaka.

50. Kuma zuwa ga Ādāwa, (Mun aika) dan'uwansu Hūdu. Ya ce, “Yā kū mutānena! Ku bauta wa Allah. Ba ku da wani abin bautāwa fāce Shi. Ba ku kasance ba fāce kunā māsu kirkirāwa.

51. “Yā ku mutānena! Bā ni tam-bayar ku wata ijāra a kansa, ijārāta ba ta zama ba, fāce ga Wanda Ya kāga halittata. Shin fa, bā ku hankalta?”

52. “Kuma, ya mutānena! Ku nēmi Ubangijinku gāfara, sa'an nan kuma ku tūba zuwa gare Shi, zai saki sama a kanku, tanā mai yawan zubar da ruwa, kuma Ya kāra muku wani kārfi ga kārfinuku. Kuma kada ku jūya kunā māsu laifi.”

53. Suka ce, “Yā Hūdu! Ba ka zo mana da wata hujja bayyananna ba, kuma ba mu zama māsu barin abūbuwan bautawarmu ba dōmin maganarka, kuma ba mu zama māsu yin imāni da kai ba.

54. “Bā mu cēwa, sai dai kurum sāshen abūbuwan bautawarmu ya sāme ka da cūtar hauka.” Ya ce, “Lalle ne nī, inā shaida wa Allah, kuma ku yi shaidar cēwa, “lalle ne nī mai barranta ne daga abin da kuke yin shirki da shi,

55. “Baicin Allah: Sai ku yi mini kaidi gabā ḍaya, sa'an nan kuma kada ku yi mini jinkiri.

56. “Haḳīka, ni na dōgara ga Allah, Ubangijīna kuma Ubangijinku. Bābu wata dabba fāce Shi ne Mai

وَالِى عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَنْقَوْمِ اَعْبُدُوا اللَّهَ  
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ  
إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

يَنْقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِي  
إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

وَيَنْقَوْمِ اَسْتَغْفِرُكُمْ وَأُوبِيكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ  
السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً  
إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تُلَوُّوا جُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ  
بِتَارِكِي آلِ الْهِنَاءِ عَن قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ  
بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

إِنْ نَقُولُ إِلَّا أَعْرَبْنَاكَ بَعْضَ الْهَيْتَانِ بِسُوءٍ قَالَ إِنِّي  
أَشْهَدُ لِلَّهِ وَأَشْهَدُ أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونَ ﴿٥٥﴾

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ

riko ga kwarkwadarta. <sup>(1)</sup> Haƙiƙa, Ubangijina Yanā (umurni) a tafarki madaidaici.

57. “To! Idan kun jūya, haƙiƙa, nā iyar muku abin da aka aiko ni da shi zuwa gare ku. Kuma Ubangijina Yanā musanya wadansu mutāne, wadansunku su maye muku. Kuma bā ku cūtar Sa da kōme. Lalle Ubangijina a kan dukan kōme, Matsari ne.”

58. Kuma a lōkacin da umurninmu ya je, Muka kuɓutar da Hūdu da waɗanda suka yi imāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu. Kuma Muka kuɓutar da su daga azāba mai kauri.

59. Haka Ādāwa suka kasance, sun yi musun āyōyin Ubangijinsu, kuma sun sāba wa ManzanninSa, kuma sun bi umurnin dukan mai girman kai, makangari.

60. Kuma an biyar musu da la’ana a cikin wannan dūniya da Rānar Kiyāma. To! Lalle ne Ādāwa sun kāfirta da Ubangijinsu. To, Nīsa ya tabbata ga Ādāwa, mutānen Hūdu!

61. Kuma zuwa ga Samūdāwa (an aika) ɗan’uwansu Sālihu. Ya ce, “Ya mutānena! Ku bauta wa Allah. Bā ku da wani abin bautāwa fāce Shi. Shī ne Ya ƙāga halittarku daga ƙasa, kuma Ya sanya ku māsu yin kyarkyara a cikinta. Sai ku nēme Shi gāfara, sa’an nan kuma ku tūba zuwa gare Shi. Lalle Ubangijina Makusanci ne Mai karbāwa.”

ءَاخِذْ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَىٰ التَّوَكُّفِ  
وَلَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا  
إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ  
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا  
رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾  
وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا إِنْ عَادُوا  
كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بَعْدَ الْعَادِ قَوْمُ هُودٍ ﴿٦٠﴾

﴿٦١﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ أَعْبُدُوا  
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ  
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا لَهُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّي  
قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾

(1) Gāshin gōshin dabba.

62. Suka ce, “Ya Sālihu! Haḳīḳa, kā kasance a cikinmu, wanda ake fatan wani alhēri da shi a gabānin wannan. Shin kana hana mu bauta wa abin da ubanninmu suke bauta wa? Kuma haḳīḳa mū, munā cikin shakka daga abin da kake kiran mu gare shi, mai sanya kōkanto.”

63. Ya ce, “Ya mutānēna! Kun gani? Idan na kasance a kan hujja bayyananna daga Ubangijina, kuma Ya bā ni rahama daga gare Shi, to, wane ne zai taimake ni daga Allah idan nā sāba Masa? Sa’an nan bā zā ku kāre ni da kōme ba fāce hasāra.

64. “Kuma ya mutānena! Wannan rāḳumar Allah ce, tanā āyā a gare ku. Sai ku bar ta ta ci a cikin ƙasar Allah, kuma kada ku shāfe ta da wata cūta, kar azāba makusanciya ta kāma ku.”

65. Sai suka sōke ta. Sai ya ce, “Ku ji dādī a cikin gidājenku kwāna uku. Wannan wa’adi ne bā abin ƙaryatāwa ba.”

66. To, a lōkacin da umurninMu ya je, Muka kuɓutar da Sālihu da waɗanda suka yi īmāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu, kuma daga wulākancin rānar nan. Lalle ne, Ubangijinka Shī ne Mai ƙarfi, Mabuwāyi.

67. Sai tsāwa ta kāma waɗanda suka yi zālunci, sai suka wāyi gari sunā guggurfāne a cikin gidājensu.

68. Kamar dai ba su zauna a cikinta ba. To! Lalle ne Samūdāwa sun kāfirce wa Ubangijinsu. To, Nīsa ya tabbata ga Samūdāwa.

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا  
أَلَمْ نَكُنْ مِنْكَ نَعْبُدُ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكِّ  
مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

قَالَ يَنْقُورِمْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي  
وَأَتَيْتَنِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَبْصُرُ مِنِّي مِنْ آلِهِ  
إِنْ عَصَيْتُهُ هُمَا تَرِيدُونَنِي غَيْرَ تَحْسِيرٍ ﴿٦٣﴾

وَيَنْقُورِمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ  
فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا  
بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ  
أَيَّامٍ ذَٰلِكَ وَعَدُّ غَيْرِ مُكَذِّبٍ ﴿٦٥﴾

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا  
مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ  
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾

وَآخُذِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا  
فِي دَيْرِهِمْ جِثْمِينَ ﴿٦٧﴾

كَانَ لَمْ يَعْزُوا فِيهَا إِلَّا إِنْ تَمُودًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ  
أَلَا بَعْدَ لِمُودَ ﴿٦٨﴾

69. Kuma haƙīka, manzaninMu sun je wa Ibrāhīm da bushāra, suka ce, “Aminci”. Ya ce, “Aminci (ya tabbata a gare ku).” Sa’an nan bai yi jinkiri ba ya je da maraƙi ƙawātacce.

70. Sa’an nan a lōƙacin da ya ga hannayensu bā su sādūwa zuwa gare shi (maraƙin), sai ya yi ƙyāmarsu, kuma ya ji tsōronsu. Suka ce, “Kada ka ji tsōro, lalle ne mū, an aiko mu ne zuwa ga mutānen Lūdu.”

71. Kuma matarsa tanā tsaye<sup>(1)</sup>. Ta yi dāriya. Sai Muka yi mata bushāra (da haihuwar) Is’hāka, kuma a bayan Is’hāka, Yāƙūbu.

72. Sai ta ce, “Yā kaitōna! Shin, zan haihu ne alhāli kuwa inā tsōhuwa, kuma ga mijina tsōho ne? Lalle wannan, haƙīka, abu ne mai ban māmāki.”

73. Suka ce, “Shin kinā māmaki ne daga al’amarin Allah? Rahamar Allah da albarkarSa su tabbata a kanku, ya mutānen babban gida! Lalle ne Shī abin gōdewa ne, Mai girma.”

74. To, a lōƙacin da firgita ta tafi daga Ibrāhīm, kuma bushāra tā je masa, yanā mai jayayya a gare Mu sabōda mutānen Lūdu!

75. Lalle Ibrāhīm, haƙīka mai haƙuri ne, mai yawan kūka, mai tawakkali.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَى قَالُوا  
سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعَجَلٍ

حَنِيدٍ ﴿٦٩﴾

فَمَارَأَى آيِدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ  
وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَحْزَنْ إِنَّا أَرْسَلْنَا  
إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾

وَأَمْرَانَهُ فَأَيَّمَةَ فِضْحِكَ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَقَ  
وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

قَالَتْ يَتُوبَلَىٰ أَيْدِيَّ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا  
إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾

قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمْتُ اللَّهُ  
وَبَرَكْنَاهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشْرَى  
يَجُودٍ لِنَافِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾

(1) Matar Ibrāhīm Sariyah tanā tsaye ga yi musu hidima, sai ta yi dāriyar māmāki, dōmin bākin sun ƙi cin abinci. Waɗansu na fassarāwa – ta yi hails. Wannan bai dāce ba.



76. Ya Ibrāhīm! Ka bijira daga wannan. Lalle shi, haḳīka, umurnin Ubangijinka ne ya zo, kuma lalle ne sū, abin da yake mai je musu azāba ce wadda bā a iya hanāwa.

77. Kuma a lōkacin da manzanninMu suka je wa Lūdu, aka bāta masa rai game da su, ya kun-tata rai sabōda su. Ya ce, “Wannan yini ne mai tsananin masīfa.”

78. Kuma mutānensa suka je masa sunā gaggāwa zuwa gare shi, kuma a gabāni, sun kasance sunā aikatāwar mūnānan ayyuka. Ya ce, “Yā mutānēna! Wadannan ‘yā-yāna,<sup>(1)</sup> sū ne mafiya tsarki a gare ku. Sai ku bi Allah da taḳawa, kuma kada ku wulākantā ni a cikin bāḳīna. Shin, bābu wani namiji shiryayye daga gare ku?”

79. Suka ce, “Lalle, haḳīka kā sani, bā mu da wani hakki a cikin ‘ya’yanka, kuma lalle kai haḳīka, kanā sane da abin da muke nufi.”

80. Ya ce, “Dā dai inā da wani ḳarfi game da ku, kō kuwa inā da gōyon bāya daga wani rukuni<sup>(2)</sup> mai ḳarfi?”

81. (Manzannin) Suka ce, “Yā Lūdu! Lalle mū, manzannin Ubangi-jinka ne. Bā zā su iya sāduwa zuwa gare ka ba. Sai ka yi tafiyarka a

يَا اِبْرٰهِيْمُ اَعْرِضْ عَن هٰذَا اِنَّهٗ قَدْ جَاءَ اَمْرٌ رَّبِّكَ  
وَ اِنَّهُمْ لَآتِيهِمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ زُوْدٌ ﴿٧٦﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِىءَ بِهٖمْ وَصَاقَ بِهِمْ  
ذُرْعًا وَقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيْبٌ ﴿٧٧﴾

وَجَاءَهُمْ قَوْمُهُمْ يَمْرَعُوْنَ اِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوْا  
يَعْمَلُوْنَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَنْقَوْهُمُوْا هٰذِهِ بَنَاتِي  
هٰنَ اَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تَخْرُوْا فِيْ صَیْفِيْ  
اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيْدٌ ﴿٧٨﴾

قَالُوْا لَقَدْ عَلِمْتَمَا لَنَا فِيْ بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ  
وَ اِنَّكَ لَلْعٰلَمِ مٰرِيْدٌ ﴿٧٩﴾

قَالَ لَوْ اَنَّ لِيْ بِكُمْ قُوَّةٌ اَوْ اٰوِيْ اِلَى رُكْنٍ شَدِيْدٍ ﴿٨٠﴾

قَالُوْا يٰ لُوْطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوْا اِلَيْكَ  
فَاَسْرِ بِاهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الْاَيْلِ وَلَا يَلْمِفِتْ

(1) ‘Ya’yansa-yanā nufin mātān auren su, dōmin kōwane Annabi uban al’ummarsa ne. Bā ya kamāta a ce wai yanā kiran mazan gari zuwa ga ‘ya’yansa uku, dōmin bābu wata shari’a ta Allah, ga saninmu, wadda ta halatta haḳuwar maza biyu ko fiye da biyu a kan auren mace guda.

(2) Ya faḳi haka dōmin bā shi da dangi a cikinsu. Daga gare shi ba a koma aiko wani Annabi ba sai a cikin wadātar danginsa.

wani yankin dare da iyālinka, kuma kada wani daga gare ku ya waiwaya fāce mātarka. Lalle ne abin da ya sāme su mai sāmunta ne. Lalle wa'adinsu lōkacin sāfiya ne. Shin lōkacin sāfiya bā kusa ba ne?"

82. Sa'an nan a lōkacin da umurninMu ya je, Muka sanya na samanta ya zama na kasanta, kuma Muka yi ruwan duwātsu a kanta (kasar Lūdu) daga tabo cūrarre.

83. Alamtacce a wurin Uban-gijinka. Kuma ita (kasar Lūdu) ba ta zama mai nīsa ba daga azzālumai (Kuraishāwa).

84. Kuma zuwa ga Madyana (Mun aika) ḍan'uwansu<sup>(1)</sup> Shu'aibu. Ya ce, "Ya Mutānena! Ku bauta wa Allah. Ba ku da wani abin bautāwa fāce Shi, kuma kada ku rage mūdu da sikēli. Lalle nī, inā ganin ku da wadāta.<sup>(2)</sup> Kuma lalle inā jī muku tsōron azābar yini mai kēwayēwa.

85. "Ya mutānēna! Ku cika mūdu da sikēli da ādalci, kuma kada ku nakasta wa mutāne kāyansu, kuma kada ku yi barna a cikin kasa kunā māsu fasādi.

86. "Falalar Allah mai wanzuwa ita ce mafi alhēri a gare ku idan kun kasance mumina, kuma ni bā mai tsaro ne a kanku ba."

مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا أَنْتَ مِنْهُ مُصِيبٌ  
مَا أَصَابَهُمْ إِنْ مَوْعَدَهُمْ الصُّبْحُ  
أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِلَهَا  
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ  
مَنْضُودٍ ﴿٨٢﴾

مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَاهِي مِنَ الظَّالِمِينَ  
بَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَنْفِرُوا عِبَادُوا  
اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْفُسُوا  
الْمَكِّيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أُرِيكُمْ بَعْثِيرٍ  
وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ ﴿٨٤﴾

وَيَنْفِرُوا أَوْفُوا الْمَكِّيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ  
وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا  
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ  
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

(1) Lārabāwa ne, sunā zaune a tsakānin Hijāz da Shām.

(2) Inā ganin ku a cikin wadāta: bā ku da bukātar rage wa mutāne kāyansu. Sabōda haka ku yi adalci ga mutāne wajen ciniki ya fi muku alhēri daga dūkiyar haram mai kārēwa kōme yawanta.

87. Suka ce, “Yā Shu’aibu! Shin sallarka ce take umurtar ka ga mu bar abin da ubanninmu suke bautāwa, kō kuwa mu bar aikata abin da muke so a cikin dūkiyōyinmu? Lalle, haḳīḳa kai ne mai haḳuri, shiryayye!”

88. Ya ce, “Ya mutānena! Kun gani idan na kasance a kan hujja bayyananniya daga Ubangijina, kuma Ya arzūta ni da arziki mai kyāwo daga gare Shi? Kuma bā ni nufin in sāba muku zuwa ga abin da nake hana ku daga gare shi. Bā ni nufin kōme fāce gyārā, gwargwadon da na sāmi dāma. Kuma muwāfakāta ba ta zama ba fāce daga Allah. A gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi na wakkala.

89. “Kuma ya mutānena! Kada sāba mini ya ḍauke ku ga misālin abin da ya sāmi mutānen Nūhu kō kuwa mutānen Hūdu kō kuwa mutānen Sālihu ya sāme ku. Mutānen Lūdu ba su zama a wuri mai nisa ba daga gare ku.

90. “Kuma ku nēmi Ubangi-jinku gāfara, sa’an nan kuma ku tūba zuwa gare Shi. Lalle Ubangi-jīna Mai jin kai ne, Mai nūna sōy-ayya.”

91. Suka ce, “Yā Shu’aibu! Bā mu fahimta da yawa daga abin da kake faḍī, kuma munā ganin ka mai rauni a cikinmu. Kuma bā dōmin jama’arka ba dā mun jēfē ka, sabō-da ba ka zama mai daraja a gunmu ba.”

قَالُوا يَشْعِيبُ أَسْلَوْنَا كَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرَكَ  
مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَأَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا  
مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي  
وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَخَالَفَكُمْ  
إِلَى مَا أَنْهَيْتُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ  
مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ  
وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

وَيَقَوْمِ لَا يَحْجِرْ مِنْكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ  
مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ  
وَمَا قَوْمِ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي  
رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

قَالُوا يَشْعِيبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا نَقُولُ  
وَإِنَّا لَنَرُّكَ فِيْنَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ  
لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾

92. Ya ce, “Ya mutānena! Ashe, jama’āta ce mafi daraja a gare ku daga Allah, kuma kun rikē Shi a bāyanku abin jēfarwa? Lalle ne Ubangijina Mai kēwayēwa ne ga abin da kuke aikatāwa.

93. “Kuma ya mutānena! Ku yi aiki a kan hālinku. Lalle ni mai aiki ne. Da sannu zā ku san wāne ne azāba zā ta zo masa, ta wulakanta shi, kuma wāne ne makaryaci. Kuma ku yi jiran dāko, lalle ni mai dāko ne tāre da ku.”

94. Kuma a lōkacin da umurninMu ya je, Muka kuɓutar da Shu’aibu da waɗanda suka yi imāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu. Kuma tsāwa ta kama waɗanda suka yi zālunci. Sai suka wāyi gari guggurfāne a cikin gidājensu.

95. Kamar ba su zaunā ba a cikinsu. To, halaka ta tabbata ga Madyana kamar yadda Samūdāwa suka halaka.

96. Kuma haḳīka Mun aiki Mūsā da āyōyinMu, da dalīli bayyananne.

97. Zuwa ga Fir’auna da majalisarsa. Sai suka bi umurnin Fir’auna, amma al’amarin Fir’auna bai zama shiryayye ba.

98. Yanā shūgabantar mutānensa a Rānar Kiyāma, har ya tuzgar da su a wuta. Kuma tir da irin tuzgāwarsu.

99. Kuma aka biyar musu da la’ana a cikin wannan dūniya da

قَالَ يَنْقَوْمِ أَرَهَيْتُكُمْ مِنْ اللَّهِ  
وَأَتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرًا إِنَّ رَبِّي  
بِمَاتِعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٢﴾

وَيَنْقَوْمِ أَعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَعِلٌ  
سَوْفَ نَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ  
وَمَنْ هُوَ كَذِبٌ وَأَرْتَقِبُوا  
إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿١٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا  
مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ  
فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيمٌ ﴿١٤﴾

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا الْآبَعْدَ الْمَدِينِ كَمَا بَعْدَتْ  
نُحُودُ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿١٦﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ  
وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿١٧﴾

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ  
وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿١٨﴾

وَأَتَّبَعُوا فِي هٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَبْئَسُ

Rānar Kiyāma. Tir da kyautar<sup>(1)</sup> da ake yi musu.

100. Wancan yanā daga lābāran alƙaryōyi. Munā bā ka lābārinu, daga gare su akwai wanda ke tsaye da kuma girbabbe.<sup>(2)</sup>

101. Kuma ba Mu zālunce su ba, amma sun zālunci kansu, sa'an nan abūbuwan bautawarsu wafanda suke kiran su, baicin Allah, ba su wadātar musu kōme ba a lōkacin da umurnin Ubangijinka ya je, kuma (gumākan) ba su fāra musu wani abu ba fāce hasāra.

102. Kuma kamar wancan ne kāmun Ubangijinka, idan Ya kāma alƙaryōyi alhāli kuwa sunā māsū zālunci. Lalle kamūnSa mai raƙaƙi ne, mai tsanani.

103. Lalle ne a cikin wancan akwai āyā ga wanda ya ji tsōron azābar Lāhira. Wancan yini ne wanda ake tāra mutāne a cikinsa, kuma wancan yini ne abin halarta.

104. Ba Mu jinkirta shi ba fāce dōmin ajali kidāyayye.

105. Rānar da za ta zo wani rai ba ya iya magana fāce da izninSa. Sa'an nan daga cikinsu akwai shaƙiyyi da mai arziki.

106. To, amma wafanda suka yi shaƙāwa, to, sunā a cikin wuta. Sunā māsū fārā da shēka a cikinta.

الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿١١﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ

مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٢﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ

عَنَّهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ

لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَابِعٍ ﴿١٣﴾

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ

إِنْ أَخَذَهَا؛ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٤﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ

يَوْمٌ مُجْمَعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ﴿١٥﴾

وَمَا نُؤَخِّرُهُ؛ إِلَّا لِأَجَلٍ مُعَدَّدٍ ﴿١٦﴾

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَعَبَّ عَنْهُمْ

سَمْعٌ وَسَعِيدٌ ﴿١٧﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ سَفَّوْا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا

زَفِيرٌ وَسَهيقٌ ﴿١٨﴾

(1) Kyautar la'ana ita ce wadda ake la'antar su da ita a dūniya da Lāhira.

(2) Daga nan zuwa ƙarshen sūra ta'alīki ne dōmin farkarwa. Mai tsayi – watau tana nan tsaye, alāmōminta ba su bāce ba, kuma akwai wafanda suka halaka kamar karan da aka girbe.

107. Suna madawwama a cikinta, matuƙar sammai da ƙasa sun dawwama, fāce abin da Ubangijinka Ya so. Lalle Ubangijinka Mai aikatāwa ne ga abin da Yake nufi.

108. Amma waƙanda suka yi arziki, to, sunā a cikin Aljanna sunā madawwama, a cikinta, matuƙar sammai da ƙasa sun dawwama, fāce abin da Ubangijinka Ya so. Kyauta wadda bā ta yankēwa.

109. Sabōda haka kada ka kance a cikin shakka daga abin da waƙannan suke bautawa. Bā su wata ibāda fāce kamar yadda ubaninsu ke aikatāwa a gabani. Kuma haƙiƙa Mū, Māsu cika musu rabonsu ne, bā tāre da nakasāwa ba.

110. Kuma haƙiƙa, Mun bai wa Mūsā littāfi, sai aka sābā<sup>(1)</sup> wa jūna a cikinsa. Kuma bā dōmin wata kalma wadda ta gabāta daga Ubangijinka ba, haƙiƙa, dā an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma haƙiƙa, sunā a cikin wata shakka, game da shi, mai sanya kōkanto.

111. Kuma lalle, haƙiƙa, Ubangijinka Mai cika wa kōwa (sakamakon) ayyukansa ne. Lalle Shī, Mai ƙididdigewa ne ga abin da suke aikatāwa.

112. Sai ka daidaitu<sup>(2)</sup> kamar yadda aka umurce ka, kai da wa-

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ  
إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

﴿١٠٨﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَيُفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا  
مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ  
عَطَاءً غَيْرٍ مَّجْدُورٍ ﴿١٠٨﴾

فَلَا تَكُ فِي مَرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَتُولًا ۚ مَا يَعْبُدُونَ  
إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوفُونَ  
نَصِيْبُهُمْ غَيْرَ مَنُوعٍ ﴿١٠٩﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ  
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ  
وَلِيَّتُهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مِرْيَ ۚ ﴿١١٠﴾

وَإِنْ كُنَّا لَمَّا لِيُوفِيَهُمْ رَبُّكَ  
أَعْمَلُهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أَمَرْتِ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطَّغَوْا

(1) Yahūdāwa sun sābā wa jūna a cikin littattafan da aka bai wa Mūsā. To, kù Musulmi kada ku bi hanyarsu, har ku sābā wa Allah, har abin da ya sāme su ya sāme ku.

(2) Wannan āyā tanā hana dukan bidi'a a cikin addini. Tun da ba a yarda Annabi ya ƙara ra'ayinsa ba sai dai ya bi umurnin Allah kamar yadda Ya yi umurnin, kuma haka ne Ya umurci wanda ya bi Annabi. Sabōda haka mai sābā wa umurnin Allah da ƙāri ko rāgi, bā ya cikin mabiyān Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

ɗanda suka tūba tāre da kai, kunā  
bā māsu kētara haddi ba. Lalle Shī,  
Mai gani ne ga abin da kuke aika-  
tāwa.

113. Kada ku karkata <sup>(1)</sup> zuwa ga  
wadanda suka yi zālunci har wuta  
ta shāfe ku. Kuma bā ku da wa-  
ɗansu majibinta baicin Allah, sa'an  
nan kuma bā zā a taimake ku ba.

114. Kuma ka tsai da salla a  
gēfe guda biyu na yini da wani yanki  
daga dare. Lalle ne ayyukan kwarai  
sunā kōre mūnānan ayyuka. Wan-  
can <sup>(2)</sup> ne tunātarwa ga māsu tunā-  
wa.

115. Kuma ka yi haƙuri. Allah  
bā Ya tōzartar da lādar māsu  
kyautatāwa. <sup>(3)</sup>

116. To, don me māsu hankali  
ba su kasance daga mutānen ƙar-  
nōnin da suke a gabāninku ba, sunā  
hani daga ɓarna a cikin ƙasa? Fāce  
kaɗan daga wanda Muka kubutar  
daga gare su (sun yi hanin). Kuma  
wadanda suka yi zālunci suka bi  
abin da aka ni'imtar da su a cikinsa,  
suka kasance māsu laifi.

117. Kuma Ubangijinka bai ka-  
sance Yanā halakar da alƙaryu sa-

إِنَّهُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٣﴾

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ  
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ  
لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٤﴾

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُفَا مِنْ اللَّيْلِ  
إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ  
ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٥﴾

وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٦﴾

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَعٍ  
يَبْتَهُونَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا  
مِمَّنْ أُنجِيتْنَا مِنْهُمْ وَالَّذِينَ  
ظَلَمُوا مَا أَتَتْهُمُ أَعْيُنُ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٧﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ

(1) Ba ya halatta ga Musulmi ya karkata zuwa ga kāfirai kamar yadda bā ya halatta ya karkata a cikin addininsa. Wannan shī ne babban makāmi a kan mākiya.

(2) Tsayar da sallōli farillai tāre da Līman a cikin masallatai shī ne zikiri ga mai son zikirin gaskiya. Ayyukan kwarai sunā shāfe miyāgu.

(3) Haƙuri a kan ibāda wājibi ne, haka kuma kyautatāwa, wātau shī ne yin kōwane aiki na ibāda tsantsa kamar salla kō na ma'amala kamar ciniki da aure, dōmin Allah kawai. An yi wa wannan fanni na biyu sūna da "Tasawwuf", bidi'a ne dōmin bai taho daga Sunna ba. Asalinsa "theosophy" daga lugar Ajam, ma'anarsa nēman hikima ta Allah a hālin kēɓance kai a cikin kaɗaita da wasu aikace-aikace na ibāda, kamar girka ga 'yanbōri.

bōda wani zālunci ba, alhāli mutānensu sunā māsu gyārāwa.<sup>(1)</sup>

118. Kuma dā Ubangijinka Ya so, dā Yā sanya mutāne al'umma guda. Kuma bā zā su gushe ba sunā māsu sābā wa jūna.

119. Sai wanda Ubangijinka Ya yi wa rahama, kuma dōmin wannan<sup>(2)</sup> ne Ya halicce su. Kuma kalmar Ubangijinka “Lalle ne zā Ni cika Jahannama da aljannu da mutāne gaba ɗaya” ta cika.

120. Kuma dūbi dai Munā bā da lābāri a gare ka daga lābarun Manzanni, abin da Muke tabbatar da zuciyarka da shi. Kuma gaskiya ta zo maka a cikin wannan, da wa'azi da tunātarwa ga māsu īmāni.

121. Kuma ka ce wa waɗanda bā su yin īmāni, “Ku yi aiki a kan hālinku, lalle mū māsu aiki ne.

122. “Kuma ku yi jiran dāko, lalle mu māsu jiran dāko<sup>(3)</sup> ne.”

123. Kuma ga Allah gaibin sammai da fasa yake. Kuma zuwa gare Shi ake mayar da dukan al'amari. Sabōda haka ku bauta Masa kuma ku dōgara a kanSa. Kuma Ubangijinka bai zama Mai gafala daga abin da kuke aikatāwa ba.

وَأَهْلَاهُمْ أَصْحَابُونَ ﴿١١٧﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً

وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ

رَبِّكَ لَا مَلَأَن جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

وَكَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَشِئْتُمْ بِهِ

فَوَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ

وَذِكْرٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ

إِنَّا عَمِلُونَ ﴿١٢١﴾

وَأَنْظِرُوا إِنَّا مُنظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ

الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ

وَمَارِبُكَ يُغْفِلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

(1) Wannan āyā da ta sama da ita sunā nūna muhimmancin wa'azi a cikin kōwane hāli na al'umma, dōmin tsarēwar zamanta al'umma.

(2) Allah ya halicci mutāne da hālāye dabam-dabam dōmin su sāba wa jūna.

(3) Ku yi jira ku gani wāne ne zai ci nasara; mū da muka bi umurnin Allah, kō kuwa ku da kuke bin zuciyōyinku. Ākiba dai tanā ga māsu taƙawa. Allah ya tabbatar da mu a kan binSa a kan taƙawa. Amin.



## SŪRATU YŪSUF

## سُورَةُ يُوسُفَ

Tanā karantar da hālāyen rāyuwar mutum a cikin dūniya tāre da abōkan zama a kōwane matsayi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. R. Wadancan āyoyin Littāfi mai bayyanāwa ne.

2. Lalle ne Mū, Mun saukar da shi, yanā abin karantawa na Lārab-ci; tsammāninkū, kunā hankalta.

3. Mū, Munā bāyar da lābāri a gare ka, mafi kyāwon lābāri ga abin da Muka yi wahayin wannan Alkur'āni zuwa gare ka. Kuma lalle ne kā kasance a gabāninsa, haḳīka, daga gafalallu.

4. A lōkacin da Yūsufu ya ce wa ubansa, “Yā bāba! Lalle ne nī, nā ga taurāri gōma shā ḍaya, da rānā da watā. Nā gan su sunā māsu sujada a gare ni.”

5. Ya ce, “Ya ḳaramin ḍāna! Kada ka faḍī mafarkinka ga 'ya-n'uwanka, har su ḳulla maka wani kaidi. Lalle ne Shaidan ga mutum, haḳīka, maḳiyi ne bayyananne.”<sup>(1)</sup>

الرَّتِلَاءِ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

قَالَ يَبْنِيُّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَيَّ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٥﴾

(1) Tarbiyyar uba ga dansa. Yaro ḳarami anā rēnon sa da jawābi mai laushi a fahimtar matsayin yāron.

6. “Kuma kamar wancan ne, Ubangijinka Yake zāben ka, kuma Ya sanar da kai daga fassarar lābā-rai, kuma ya cika ni'imōminSa a kanka, kuma a kan gidan Yākūba kamar yadda ya cika su a kan uban-ninka biyu, a gabāni, Ibrāhīm da Is'hāka. Lalle Ubangijinka ne Ma-sani, Mai hikima.”

7. Lalle ne, haḳīka, āyōyi<sup>(1)</sup> sun kasance ga Yūsufu da 'yan'uwansa<sup>(2)</sup> dōmin māsu tambaya.

8. A lōkacin da suka ce<sup>(3)</sup>, lalle ne Yūsufu da ḍan'uwansa ne ma-fiya sōyuwa ga ubanmu daga gare mu, alhāli kuwa mū jama'a guda ne. Lalle ubanmu, haḳīka, yanā cikin ḅata bayyananniya.

9. Ku kashe Yūsufu, kō kuwa ku jēfa shi a wata ƙasa, fuskar ubanku ta wōfinta sabōda ku, kuma ku kasance a bāyansa mutāne sālihai.

10. Wani mai magana daga ci-kinsu ya ce, “Kada ku kashe Yūsufu. Ku jēfa shi a cikin duhun rījiya, wasu matafiya su tsince shi, idan kun kasance māsu aikatāwa ne.”

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ  
الْأَحَادِيثِ وَيَسِّرُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ  
يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلِ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَسَمِعَ  
إِنَّ رَبَّكَ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

﴿٦﴾ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ  
آيَاتٍ لِّلسَّالِئِلِينَ ﴿٧﴾

إِذْ قَالَ الْيُوسُفُ لِأَخِيهِ أَحَبُّ إِلَيَّ أَيْمَانَنَا  
وَتَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ آبَاءَنَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾

أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَبْحَثُ لَكُمْ وَجْهَ  
أَيْكُمُ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْهٖ فِي غَيْبَتِ  
الْجَبِّ يَلْقَاهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنتُمْ  
فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

(1) Āyōyi a nan, ānā nufin hālāye waḍanda suka zama darussa na kōyarwa ga mutāne dōmin tarbiyya ga yāra da manya na kōwane matsayi ga rāyuwar ḍan Ādam.

(2) Yūsufu da ḍan'uwansa shaḳīki, Binyāmīnu, da sauran gōma. Babbansu ga shēkaru, shi ne Raubīlu, kuma sai Lāwaya. A cikin gidansa aka yi Annabāwa, sai Yahūza kuma shī ne shūgabansu a ra'ayi, shī ne uban sarākunansu, sabōda haka sūnansa ya rinjāya a kan ƙabilar, aka ce musu Yahūdu.

(3) Hīrar yāra a tsakāninsu. Sunā tunānin sōyayyar ubansu ga ḍayansu wanda bā ya cikinsu yanzu. Sunā tunānin yadda zā su sāmi ādalcin daidaitāwar so daga ubansu bāki ḍayansu. Ḍan'uwansu wanda ubansu yake so, watau Yūsufu, ya sāmi baƙin jini daga gare su dōmin ubansu yana sonsa. Sabōda haka Shaidan yanā sanya musu tunānin su yi zunubin rabuwa da shi, sa'an nan su tūba ga Allah.

11. Suka ce, “Yā bābanmu!<sup>(1)</sup> Mēne ne a gare ka ba ka amince mana ba a kan Yūsufu, alhāli kuwa lalle ne mū, haḳīka, māsu nasiha muke ne a gare shi?”

12. “Ka bar shi tāre da mu a gōbe, ya ji dāḍi, kuma ya yi wāsa. Kuma lalle ne mu, a gare shi, māsu tsaro ne.”

13. Ya ce, “Lalle ne ni, haḳīka, yanā bāta mini rai ku tafi da shi. Kuma inā tsōron kerkēci ya cinye shi, alhāli ku kuwa kunā māsu shagala daga gare shi.”

14. Suka ce, “Haḳīka, idan kerkēci ya cinye shi, alhāli kuwa munā dangin jūna, lalle ne mū, a sa’an nan, haḳīka, mun zama māsu ha-sāra.”

15. To, a lōkacin<sup>(2)</sup> da suka tafi da shi, kuma suka yi niyyar su sanya shi a cikin duhun rījiya, Muka yi wahayi zuwa gare shi, “Lalle ne, kanā bā su lābari game da wannan al’amari nāsu, kuma sū ba su sani ba.”

16. Kuma suka je wa ubansu da dare sunā kūka.

17. Suka ce, “Yā bābanmu!<sup>(3)</sup> Lalle ne, mun tafi munā tsēre, kuma

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ ﴿١١﴾

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَدْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا لَئِن آكَأَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَخَسِرُونَ ﴿١٤﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

وَجَاءَ وَآبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذُهِبْنَا سَتِيقًا وَتَرَكْنَا يُوسُفَ

(1) Sun fara zartar da abin da suka shirya, watau ḍauke Yusufu daga gaban ubansa. Sun fāra da maganar da ubansu yake so game da su tattara da ḍan’uwansu karami. Sunā muhāwara da ubansu sunā nēman yardarsa don ya bar su su tafi da Yusufu.

(2) Suka cire rīgarsa, suka jēfa shi da gūga a cikin rījiya. Sa’an nan suka sanya wa rīgarsa jinin wata dabba da suka yanka, dōmin ya zama alāmar cēwa kerkēci ya cinye Yūsufu. Gā rīgarsa ta bāci da jinin jikinsa. Watau jinin shī ne alāmar yā mutu. Sai suka manta cēwa kāfin kerkēci ya cinye yāro a cikin rīgarsa, sai yā kekkēta rīgar tukun.

(3) Muhāwararsu tāre da ubansu. Yā nūna baḳin ciki, amma kuma ya mayar da al’amari ga Allah.

muka bar Yusufu a wurin kāyan-mu, sai kerkēci ya cinye shi, kuma kai, bā mai amincēwa da mu ba ne, kuma kō dā mun kasance māsū gaskiya!”

18. Kuma suka je, a jikin rigarsa akwai wani jinin farya. Ya ce, “Ā’a, zukatanku suka kawāta muku wani al’amari. Sai hakuri mai kyau! Kuma Allah ne Wanda ake nēman taimako (a gunSa) a kan abin da kuke sifantāwa.”

19. Kuma wani āyari<sup>(1)</sup> ya je, sai suka aika mai nēman musu rūwa, sai ya zura gugansa, ya ce, “Yā bushārata! Wannan yāro ne.” Kuma suka kāma shi yanā abin sayarwa. Kuma Allah ne Masani ga abin da suke aikatāwa.

20. Kuma suka sayar<sup>(2)</sup> da shi da ’yan kuḍi kaḍan, dirhamōmi kidā-yayyu. Kuma sun kasance, a wurinsa, daga māsū isuwa da abu kaḍan.

21. Kuma wanda ya saye shi daga Masar<sup>(3)</sup> ya ce wa mātarsa, “Ki girmama mazauninsa, akwai tsammānin ya amfāne mu, kō kuwa mu riƙe shi dā.” Kuma kamar wancan ne Muka tabbatar ga Yūsufu, a cikin ƙasa, kuma dōmin Mu sanar da shi daga fassarar lābāru, kuma

عِنْدَ مَتَعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّبُّ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ  
لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

وَجَاءَ وَعَلَى قَيْصِيهِ يَدْمِرُ كَذِبٌ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ  
لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ  
وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ  
يَبْشُرِي هَذَا غُلْمٌ وَأَسْرُوهُ بَضْعَةً  
وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَرَّوهُ بِشَمْبٍ بَحْسٍ ذَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ  
وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لَا مِرَاتِي بَعْدَ أَكْرَمِي  
مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا  
وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ  
وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ

(1) Āyari ya je kusa da riġiyar Yūsufu, har suka kāma shi ya zama bāwa abin sayarwa a hannunsu.

(2) Āyarin, sun tafī da shi, sun sayar da shi a kan kuḍi kaḍan, dōmin sun sani, shī bā bāwansu ba ne, tsintō shi suka yi. Sabōda haka kōme suka sāmu game da shi, rība ce a gare su. Kuma gudun kada iyāyensa su gāne shi, su rasa kōme daga gare shi gabā ḍaya.

(3) Yūsufu a gidan sarauta, kuma a cikin hālin girma da ɗaukaka. Gidan Azīzi Masar, watau Firāyim Minista, babban wazīrin Masar.

Allah ne Marinjāyi a kan al'amarinSa, kuma amma mafi yawan mutane ba su sani ba.

22. Kuma a lōkacin da ya isa mafi karfinsa, Muka bā shi hukunci da ilmi. Kuma kamar wancan ne Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

23. Kuma wadda yake<sup>(1)</sup> a cikin dākinta, ta nēme shi ga kansa, kuma ta kukkulle kōfōfi, kuma ta ce, “Yā rage a gare ka!” Ya ce, “Ina neman tsarin Allah! Lalle Shī ne Ubangijina. Yā kyautata mazau-nina. Lalle ne shī, māsu zālunci ba su cin nasara!”

24. Kuma lalle ne, tā himmantu da shi. Kuma yā himmantu da ita in bā dōmin ya ga dalīlin Ubangijinsa ba. Kamar haka dai, dōmin Mu karkatar da mummunan aiki da alfāsha daga gare shi. Lalle ne shi, daga bāyinMu sālilai yake.

25. Kuma suka yi tsēre<sup>(2)</sup> zuwa ga kōfa. Sai ta tsāge rigarsa daga bāya, kuma suka iske mijinta a wurin kōfar. Ta ce, “Mēne ne sakamakon wanda ya yi nufin cūta game

عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

وَرَوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ

الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْت لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ

إِنَّهُ رِجِي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ

الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَأَىٰ بُرْهَانَ

رَبِّهِ ۚ كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ

وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾

وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَا

سَيْدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ

(1) Yūsufu yā shiga cikin fitinar uwar dākinsa, Zalīha. Yā mai da al'amarinsa ga Ubangijinsa wanda ya fitar da shi daga rijija zuwa gidan sarautar Masar, kuma Ya bā shi hukunci, watau Annabci da ilmi da Ya saukar masa na ibāda da mu'amāla. Ya sanar da shi halal da haram kuma ya sanya masa tsaro daga zunubi.

(2) Idan namiji da mace sun haɗu, to, bā ya halatta ga namijin ya dōgara ga ilminsa na amanarsa, ya zauna tāre da fitinar Shaidan. Sabōda haka Yūsufu ya gudu, ta bī shi da hālin kāsāwar mutum ga hālin so har bākin dōfa. Suka haɗu da mijinta. Ta mayar da maganar rawātsa (karya) a kan Yūsufu. Shi kuma ya kāre kansa da maganar gaskiya. Sai shaida zā a nēma. Tā himmantu da dūkarsa dōmin yā ki ya yi mata dā'a ga abin da take so daga gare shi alhāli yanā bāwanta, shī kuma yā himmantu da dūkarta dōmin ya tunkude macuci. Alfāshar ita ce zina, cūtar kuwa ita ce dūka, dalīlin Ubangijinsa shī ne bin shari'ar Allah.

da iyālinka? Fāce a ɗaure shi, ko kuwa a yi masa wata azāba mai raɗaɗi.”

26. Ya ce, “Ita ce ta nēme ni a kaina.” Kuma wani mai shaida daga mutānenta ya bāyar da shaida: <sup>(1)</sup> “Idan rigarsa ta kasance an tsāge ta daga gaba, to, tã yi gaskiya, kuma shi ne daga maƙaryata.

27. “Kuma idan rigarsa ta kasance an tsāge ta daga bāya, to, tã yi ƙarya, kuma shi ne daga māsu gaskiya.”

28. Sa’an nan a lōkacin da ya ga rigarsa an tsāge ta daga bāya, ya ce, “Lalle ne shi, daga kaidinku ne, mātã! Lalle ne kaidinku mai girma ne!

29. “Yusufu! Ka kau da kai daga wannan. Kuma ki nēmi gāfara <sup>(2)</sup> dōmin laifinki. Lalle ne ke, kin kasance daga māsu kuskure.”

30. Kuma waɗansu mātã <sup>(3)</sup> a cikin Birnin suka ce, “Matar Azīz tanã nēman hādiminta daga kansa! Haƙiƙa, yã rufe zūciyarta da so. Lalle ne mū, munã ganin ta a cikin ɓata bayyananna.”

بِأَهْلِكَ سِوَاءِ إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابَ آخِرٍ ﴿٢٥﴾

قَالَ هِيَ رَوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ  
مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَتْ قَمِيصُهُ قُدِّمَ مِن قَبْلِ  
فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾

وَإِنْ كَانَتْ قَمِيصُهُ قُدِّمَ مِن دُبُرٍ فَكَذَبَتْ  
وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾

فَلَمَّا رَأَتْ قَمِيصَهُ قُدِّمَ مِن دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ  
مِن كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ  
إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾

﴿٣٠﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ  
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا  
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

(1) Bāyar da shaida a kan al’āda, mai bāyar da shaidar yanã gabatar da ita da magana a kan Yusufu, dōmin a ganinsa tuhuma a kanta, tã fi karfi, kuma zumuntarsa da ita ba ta ɗauke shi ba ga karkatar da magana dōmin ya taimake ta.

(2) Mai gida ya yi hukunci da yabon girman hālin Yūsufu da kuma nēman ya kashe maganar a nan.

(3) Tsēgumin mātã a cikin gari da yadda mātãr Azīz ta yi maganin tsegumin, ta hanyar yi wa matan liyafa. Mace bā ta kunyar mātã ’yan’uwanta ga irin wannan fitina idan ta sāme ta, ita kaɗai, balle mātã ga sū duka sun kāmu a cikin tarkon da ya kama ta. Sai ta gaya musu gaskiyar abin da ya auku a tsakāninta da Yūsufu, a bāyan ta rāma zargin da suka yi mata.

31. Sa'an nan a lōkacin da ta ji lābāri game da mākircinsu, sai ta aika kiran liyafa zuwa gare su, kuma ta yi tattalin abincin da ake dōgara wajen cinsa, kuma ta bai wa kōwace ɗaya daga cikinsu wuƙa, kuma ta ce, “Ka fito a kansu.” To, a lōkacin da suka gan shi, suka girmamā shi, kuma suka yanyanke hannāyensu, kuma suka ce, “Tsarki yanā ga Allah! Wannan bā mutum ba ne! Wannan bai zama ba fāce Malā'ika ne mai daraja!”

32. Ta ce, “To wannan ne fa wanda kuka zarge<sup>(1)</sup> ni a cikinsa! Kuma lalle ne, haƙīka, na nēme shi daga kansa, sai ya tsare gida, kuma ni inā rantsuwa, idan bai aikata abin da nake umurnin sa ba, haƙīka, anā ɗaure shi. Haƙīka, yanā kasan- cewa daga ƙasƙantattu.”

33. Ya ce, “Yā Ubangijina! Kur- kuku ne mafi sōyuwa a gare ni daga abin da suke kirā na zuwa gare shi. Kuma idan ba Ka karkatar da kai- dinsu daga gare ni ba, zan karkata zuwa gare su, kuma in kasance daga jāhilai.”

34. Sai Ubangijinsa Ya karɓa masa, sabōda haka Ya karkatar da kaidinsu daga gare shi. Lalle Shī ne Mai jī, Masani.

35. Sa'an nan kuma ya bayyana a gare su a bāyan sun ga alāmōmin,

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ  
مُتَّكِئًا وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ  
عَلَيْهِنَّ فَلَمَّارًا إِنَّهُنَّ أَكْبَرُوهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ  
لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا أَلَمَلٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودَنَّهُ  
عَنْ نَّفْسِهِ فَأَسْتَعْصَمَ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَاءَ أُمِّهِ  
لَيَسْجَنَ وَليَكُونَا مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ  
وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنَّ  
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

فَأَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ  
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِنَا لِيَسْجُنُوهُ

(1) A cikin maganar mātār Azīz a tsakānin mātā bābu wata kunya, dōmin tā nūna kāsāwarsu. Kuma akwai tsōratarwa ga Yūsufu idan bai yi mata dā'a ba ga bukātarta gare shi.

lalle ne dai su d'au're shi har zuwa wani lōkaci.

36. Kuma wadānsu samāri biyu suka shiga kurkuku tāre da shi.<sup>(1)</sup> 'Dayansu ya ce, "Lalle ne ni, nā yi mafarkin gā ni inā mātsar giya." Kuma dāyan ya ce, "Lalle ne ni, nā yi mafarkin gā ni inā d'au'ke da waina a bisa kaina, tsuntsāye sunā ci daga gare ta. Ka bā mu lābāri game da fassararsu. Lalle ne mū, munā ganin ka daga māsu kyauta-tāwa."

37. Ya ce, "Wani abinci bā zai zo muku ba wanda ake arzūta ku da shi fāce nā bā ku lābārin fassararsa<sup>(2)</sup>, kāfin ya zo muku. Wannan kuwa yanā daga abin da Ubangijīna Ya sanar da ni. Lalle ne ni, nā bar addinin mutāne wadanda ba su yi īmāni da Allah ba, kuma game da Lāhira, sū kāfirai ne.

38. "Kuma na bi addinin iyā-yēna, Ibrāhīm da Is'hāka da Yāfū-ba. Bā ya yiwuwa a gare mu mu yi shirka da Allah da kōme. Wannan yana daga falalar Allah a kanmu da mutāne, amma mafi yawan mutāne bā su gōdewa.

39. "Yā abōkaina biyu na kurkuku! Shin iyāyen giji dabam-dabam ne mafiya alhēri kō kuwa Allah Makadaici Mai tanƙwasāwa?

حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا  
إِنِّي أَرِنِي أَخْصِرُ حُمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرِنِي  
أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبَثْنَا  
بِتَأْوِيلِهِ ۗ إِنَّا نَرْنٰكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

قَالَ لَا يَا بُنَيَّ كَمَا طَعَامُ تُرْزِقَانِي ۗ إِلَّا نَبَأْتُكُمَا  
بِتَأْوِيلِهِ ۗ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّيَ  
إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ  
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كٰفِرُونَ ﴿٣٧﴾

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي ۖ ابْتَرٰهُمُ وَاسْتَحَقُّ وَيَعْقُبُ  
مَا كَانَتْ لَنَا ۗ أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۗ ذٰلِكَ  
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ  
النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

يَصَلِحِي السِّجْنَ ۗ أَرَأَيْتَ إِذْ أَبَابُ بٌ مُّتَفَرِّقَاتٍ حَيْرٍ  
أَمِ اللَّهُ الْوٰجِدُ الْفَهَّارُ ﴿٣٩﴾

(1) Yūsufu a cikin kurkuku tare da abōkan shigarsa kurkukun. Kuma yanā fassara mafarki a bāyan kiransa zuwa ga addini.

(2) Kōwane irin abin ne kāfin in gan shi da idōna, zan iya gaya muku nau'insa, kamar yadda Īsa ya ce, "Inā bā ku lābārin abin da kuke ci a gidājenku." A Sūrar Āl Imrāna āyā ta 49.



40. “Ba ku bauta wa kōme, bai-cinSa, fāce waɗansu sūnāye waɗanda kuka ambace su, kū da uban-ninku. Allah bai saukar da wani dalīli ba game da su. Bābu hukunci fāce na Allah. Ya yi umurnin kada ku bauta wa kōwa fāce Shi. Wancan ne addini madaidai,ci, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

41. “Yā abōkaina biyu, na kurkuku! Amma ɗayanku, to, zai shāyar da uban gidansa giya, kuma gudan, to, zā a tsirē shi, sa’an nan tsuntsāye su ci daga kansa. An hukunta al’amarin, wanda a cikinsa kuke yin fatawa.”

42. Kuma ya ce da wanda ya tabbatar da cēwa shi mai kuɓuta ne daga gare su, “Ka ambacē ni a wurin uban gidanka.” Sai Shaidan ya mantar da shi tunāwar ubangi-jinsa, sabōda haka ya zauna a cikin kurkuku ’yan shekaru.

43. Kuma sarki ya ce. “Lalle ne, nā yi mafarki;<sup>(1)</sup> nā ga shānu bakwai māsu kiba, waɗansu bakwai rāmammu, sunā cin su, da zangarku bakwai kōre-kōre da waɗansu ke-ƙasassu. Yā kū jama’a! Ku yi mini fatawa a cikin mafarkīna, idan kun kasance ga mafarki kunā fassarawa.”

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاءُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ  
إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ  
ذَلِكَ الْدِينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

يَصْنَعِي السِّجْنَ أَمَا أَحَدُكُمْ مَا فَيَسْفِي رَبَّهُ  
خَمْرًا وَأَمَا الْأَخْرَفُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ  
مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي  
عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَهُ الشَّيْطَانُ ذَكَرَ  
رَبَّهُ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَعْيَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ  
يَأْكُلُنَّ سَعْيَ عِجَافٍ وَسَعْيَ سُنْبُلَاتٍ  
خُضْرٍ وَأُخْرٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي  
فِي رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

(1) Mafarkin Sarki wanda zai zama sanadin fitar Yūsufu daga kurkuku. Wannan yanā nūna bā a kēbance yin mafarki ga Musulmi kawai, kāfiri ma yanā yin mafarki. Bā a iya fassara mafarki sai da ilmin Alkur’āni da Hadisi da kuma sanin al’ādun mutāne. Mafarki bā ya zama hujja sai idan wani annabi yā fassara shi.

44. Suka ce, “Yāye-yāyen mafarki ne, kuma ba mu zamo masana ga fassarar yāye-yāyen mafarki ba.”

45. Kuma wannan da ya kuɓuta daga cikinsu ya ce, a bāyan yā yi tunāni a lōkaci mai tsawo, “Nī, inā bā ku lābāri game da fassararsa. Sai ku aike ni.”

46. “Yā Yūsufu! Yā kai mai yawan gaskiya! Ka yi mana fatawa a cikin shānu bakwai māsu kiba, waɗansu bakwai rāmammu sunā cin su, da zangarku bakwai kōrāye da waɗansu kēkasassu, tsammānina in kōma ga mutāne, tsammāninsu zā su sani.”

47. Ya ce, “Kunā shūka, shēkara bakwai tutur, sa’an nan abin da kuka girbe, sai ku bar shi, a cikin zanganniyarsa,<sup>(1)</sup> sai kaɗan daga abin da kuke ci.

48. “Sa’an nan kuma waɗansu bakwai māsu tsanani su zo daga bāyan wancan, su cinye abin da kuka gabātar dōminsu, fāce kaɗan daga abin da kuke ādanāwa.

49. “Sa’an nan kuma wata shēkara ta zo daga bāyan wancan, a cikinta ake yi wa mutāne ruwa mai albarka, kuma a cikinta suke māt-sar abin sha.”

50. Kuma sarkin ya ce, “Ku zo mini da shi.” To, a lōkacin da man-zo ya je masa (Yūsufu), ya ce, “Ka kōma zuwa ga uban gidanka, sa’an

قَالُوا أَضَعَفْتُ أَحْلَمَ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ  
الْأَحْلَمِ بِعِلْمَيْنِ ﴿٤٤﴾

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ  
أَنَا أَنْتُمْ كُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ  
سِمَانٍ يَا كَلْهَنَ سَبْعِ عِجَافٍ وَسَبْعِ  
سُنْبُلَتٍ خُضْرٍ وَأُخْرَىٰ بَايَسَتِ لَعَلِّي أَرْجِعُ  
إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَابًّا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ  
فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ  
مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا حَصَرْتُمْ ﴿٤٨﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ  
يَعْصُرُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْمِنُ بِدِيٍّ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ أَرْجِعْ  
إِلَى رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا بَالَ الْإِنْسَانِ الَّذِي قَطَعَنَ

(1) Barin hatsi a cikin zanganniyarsa shī ne māganin ruɓēwarsa, kō waɗansu tsūtsōtsi da suke cin sa.

nan ka tambaye shi: Mēne ne hālin mātāyen nan waɗanda suka yanyanke hannāyensu? Lalle ne Ubangijina ne Masani game da kaidinsu.”

51. Ya ce, “Mēne ne babban al’amarinku, a lōkacin da kuka nēmi Yūsufu daga kansa?” Suka ce, “Tsarki ga Allah yake! Ba mu san wani mummūnan aiki a kansa ba.” Mātar Azīz ta ce, “Yanzu fa gaskiya<sup>(1)</sup> ta bayyana. Nī ce nā nēme shi daga kansa. Kuma lalle ne shī, haḳīka, yanā daga māsu gaskiya.

52. “Wancan ne, dōmin ya san cēwa lalle ne ni ban yaudaure shi ba a bōye, kuma lalle Allah bā Ya shiryar da kaidin mayaudara.

53. “Kuma bā ni kuɓutar da kaina. Lalle ne rai, haḳīka, mai yawan umurni ne da mummunan aiki, fāce abin da Ubangijina Ya yi na rahama. Lalle Ubangijina Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

54. Kuma sarkin ya ce, “Ku zo mini da shi in kēbe shi ga kaina.” To, a lōkacin da Yūsufu ya yi masa magana sai ya ce, “Lalle ne kai a yau, a gunmu, mai daraja ne, amintacce.”<sup>(2)</sup>

55. Ya ce, “Ka sanya ni a kan taskōkin fasa. Lalle ne nī, mai tsarēwa ne, kuma masani.”

أَيُّدِيهِمْ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِمْ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

قَالَ مَا خَطْبُكُمْ إِذْ رَوَدُّنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ  
قُلْتُمْ حَسْبُ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتْ  
أَمْرَأَتُ الْعَرَبِ إِنَّ هَذَا لَحَقُّ أَنَا وَرَوْدُهُ  
عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥٢﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ  
الْخَائِبِينَ ﴿٥٣﴾

﴿٥٤﴾ وَمَا أُتِرْتُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ  
إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِي بِيهِ أَسْتَخْلِصُهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا  
كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٦﴾

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ  
عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

(1) Da wannan magana ta mātar Azīz Zalīha anā fahimtar ita tā musulunta ta hannun Yūsufu kāfīn a daure shi.

(2) Magnar da Yusufu ya gayā wa sarki lōkacin da ya jē masa ba a faɗe ta ba, sai dai an nūna ta kāyatar da shi har ya yabē shi da cēwa shi mai daraja ne amintacce.

56. Kuma kamar wancan ne Muka bāyar da ĩko ga Yūsufu a cikin ƙasa<sup>(1)</sup> yanā sauka a inda duk yake so. Munā sāmūn wanda Muke so da rahamar Mu, kuma bā Mu tōzartar da lādar māsu kyautatawa.

57. Kuma lalle lādar Lāhira ce mafi alhēri ga wafanda suka yi imāni, kuma suka kasance māsu takawa.

58. Kuma 'yan'awan<sup>(2)</sup> Yūsufu suka jē, sa'an nan suka shiga a gare shi, sai ya gāne su, alhāli kuwa su, sunā māsu musunsa.

59. Kuma a lōkacin da ya yi musu tattali da tattalinsu, ya ce, “Ku zo mini da wani ɗan'uwa nāku daga ubanku. Ba ku gani ba cēwa lalle ne nī, inā cika ma'auni, kuma nī ne mafi alhērin māsu saukarwa?”

60. “Sa'an nan idan ba ku zo mini da shī ba, to, bābu awo a gare ku a wurīna, kuma kada ku kasance ni.”

61. Suka ce, “Zā mu nēme shi daga ubansa. Kuma lalle ne mū, haƙiƙa, māsu aikatāwa ne.”

62. Kuma ya ce wa yaransa, “Ku sanya hajjarsu a cikin kāyansu, tsammāninsu sunā gāne ta idan sun jūya zuwa ga mutānensu, tsammāninsu, zā su kōmo.”

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ مِنْهَا  
حَيْثُ يَشَاءُ نَصِيبٌ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ  
وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَلَا نُجْرِمُ الْأَخْرَجَةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا  
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ  
وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِأَبْخَ لَكُمْ  
مِنْ أَيْكُمُ الْآتِرُونَ أَنِّي أُوْفِي الْكَيْلَ  
وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي  
وَلَا تَقْرَبُونَنِي ﴿٦٠﴾

قَالُوا سَرُدِدْ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾

وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَعْتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ  
يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ  
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

(1) Lōkacin da Yūsufu yanā aikin tattalin arzikin ƙasa a cikin shēkarar wadāta, ya mallake ƙasar Masar duka a lōkacin da wahala da yunwa suka auku.

(2) 'Yan'awan Yūsufu sun zo sunā nēman awo a gunsa, ya gāne su dōmin baƙaue kō matalauci bai faye canja kamanninsa ba, amma sū, ba su gane shi ba, sabōda haibar mulki ka kwarjinin halittarsa a bayan ya zama babban mutum ga idonsu a inda bā su zaton sa.

63. To, a lōkacin da suka kōma zuwa ga ubansu, suka ce, “Yā bābanmu! An hana mu awo, sai ka aika dan’uwanmu tāre da mu. Zā mu yi awo. Kuma lalle ne, haḳīka mū, māsu lūra da shi ne.”

64. Ya ce, “Ashe, zā ni amince muku a kansa? Fāce dai kamar yadda na amince muku a kan dan’uwansa daga gabāni, sai dai Allah ne Mafīfīcin māsu tsari, kuma Shī ne Mafī rahamar māsu rahama.”

65. Kuma a lōkacin da suka būde kāyansu, suka sāmi hajjarsu an mayar musu da ita, suka ce, “Yā bābanmu! Ba mu zālunci! Wannan hajjarmu ce an mayar mana da ita, kuma mu nēmo wa iyalinmu abinci, kuma mu kiyāye dan’uwanmu, kuma mu kāra awon kāyan rāḳumi guda, wancan awo ne mai sauki.”

66. Ya ce, “Bā zan sake shi tāre da kū ba, sai kun kawo mini alka-warinku daga Allah, haḳīka, kunā dawo mini da shi, sai fa idan an kēwaye ku.” To, a lōkacin da suka yi māsa alkawari, ya ce, “Allah ne Wakīli a kan abin da muke faḍa.”

67. Kuma ya ce, “Yā dīyana! Kada ku shiga ta kōfa guda, ku shiga ta kōfōfi dabam-dabam, (1)

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا  
الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ  
وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُتُمْ  
عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَأَلَّهَ خَيْرَ حَافِظًا  
وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتْعَهُمْ وَجَدُوا يَضَعُهُمْ رَدَّتْ  
إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ بِضَعْنَا  
رَدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزَادُ  
كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾

قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا  
مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَبَ بِكُمْ فَلَمَّآ آتَاهُ  
مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾

وَقَالَ يَبْنَئِي لَأَتَدْخُلُوهُنَّ مِنْ بَابٍ وَّاحِدٍ وَأَدْخُلُوا

(1) Yāḳūbu ya umurci dīyansa su shiga garin, ta kōfōfi dabam-dabam, yanā nūna cēwa yanā gudun kyawunsu da yawansu zai ja hankalin mutāne zuwa gare su. A cikin mutāne akwai māsu kambun baka da mugun nufi kō da yake Yāḳūba a cikin hālin haka ya aza tawakkalinsa ga Allah. Ya yi abin da yake zaton alhēri ne, wanda bai saḅa wa shari’a ba. Amma kuma yā yi haka ne a kan wani ilmi da Allah Ya sanar da shi cēwa a wannan fitar tāsu ce Allah zai yi sanadin sāke sāduwarsu da Yūsufu, sabōda haka ya umurce su da su shiga ta kōfōfi dabam-dabam, dōmin mutum shi kadai yā fi sāmūn dāmar ta’ammalin ganin mutāne da abūbuwa. Kuma ta yin haka, yanā tsammānin waninsu zai ga Yūsufu.

kuma bā na wadātar muku kōme daga Allah. Bābu hukunci fāce daga Allah, a gare Shi na dōgara, kuma a gare Shi māsu dōgara sai su dōgara.”

68. Kuma a lōkacin da suka shiga daga inda ubansu ya umurce su wani abu bai kasance yanā wadātarwa ga barinsu daga Allah ba fāce wata bukata ce a ran Yāfūbu, ya bayyana ta. Kuma lalle ne shī, haḳīka, ma’abūcin wani ilmi ne ga abin da Muka sanar da shi, kuma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

69. Kuma a lōkacin da suka shiga wajen Yūsufu, ya tattara ḍan’uwansa zuwa gare shi, ya ce, “Lalle nī ne ḍan’uwanka, sabōda haka kada ka yi baḳin ciki da abin da suka kasance sunā aikatāwa.”

70. Sa’an nan a lōkacin da ya yi musu tattali da tattalinsu, sai ya sanya ma’auni a cikin kāyan ḍan’uwansa sa’an nan kuma mai yēkuwa ya yi yēkuwa, “Yā kū āyari! Lalle ne, haḳīka kū ḅarāyi ne.”

71. Suka ce, kuma suka fuskanta zuwa gare su, “Mēne ne kuke nēma?”

72. Suka ce, “Munā nēman ma’aunin sarki. Kuma wanda ya zo da shi, yanā da kāyan rākumi ḍaya, kuma ni ne lāmuni game da shi.”

73. Suka ce, “Tallahi! Lalle ne, haḳīka, kun sani, ba mu zo don mu yi ḅarna a cikin ḅasa ba, kuma ba mu kasance ḅarāyi ba.”

مِنَ ابْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أَعْنَىٰ عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ  
مِنْ شَيْءٍ ۗ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ  
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ  
يُعْنَىٰ عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۗ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ  
يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَدُوْعٌ لِّمَا عَلَّمَنَّهُ  
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ ۗ أَوْىٰتِ إِلَيْهِ أَخَاهُ  
قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا  
يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ  
أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَتْهَا الْعِيرُ ۖ إِنَّكُمْ  
لَسَّرِقُونَ ﴿٧٠﴾

قَالُوا وَقَبِلُوا عَلَيْهِم مَّا ذَا أَنْفَقُوا ﴿٧١﴾

قَالُوا نَفَقْدُ صُوعِ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ  
بَعِيرٍ وَأَنَّىٰ بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا جِئْنَا لِنَفْسِدَ  
فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَرِقِينَ ﴿٧٣﴾

74. Suka ce, “To, mēne ne saka-makonsa idan kun kasance maƙar-yata?”

75. Suka ce, “Sakamakonsa, wanda aka same shi a cikin kāyansa, to, shi ne sakamakonsa,<sup>(1)</sup> kamar wancan ne muke sāka wa azzā-lumai.”

76. To, sai ya fāra (bincike) da jikunansu a gabānin jakar dan’uwansa. Sa’an nan ya fitar da ita daga jakar dan’uwansa. Kamar wancan muka shirya wa Yūsufu. Bai kasance ya kāma dan’uwansa a cikin addinin (dōkōkin) sarki ba, fāce idan Allah Ya so. Munā ɗaukaka darajōji ga wanda Muka so, kuma a saman kōwane ma’abūcin ilmi akwai wani masani.

77. Suka ce, “Idan ya yi sāta, to, lalle ne wani dan’uwansa yā taɓa yin sāta a gabāninsa.” Sai Yūsufu ya bōye<sup>(2)</sup> ta a cikin ransa. Kuma bai bayyana ta ba a gare su, ya ce, “Kū ne mafi sharri ga wuri. Kuma Allah ne Mafi sani daga abin da kuke sifantāwa.”

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

﴿٧٦﴾ قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ ۖ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

(1) Shariar Banī Yā’akūbu ita ce anā bautar da ɓarawō shēkara guda. Wannan shī ne shari’ar da Tūrāwa suka ɗauka suka mayar da ita ɗaurin kurkuku da bautar da ɓarāwo a cikin mudda ayyananna.

(2) ‘Yan’uwan Yūsufu sun faɗi cēwa dan’uwan Binyaminu ya taɓa yin sāta, dōmin su nūna cēwa a wajen ubansu tsarkakakku ne daga yin sāta. Shi kuma wanda ya yi sātan ya gade ta ne daga wajen uwarsa, dōmin wani shakīkinsa (Yūsufu) ya taɓa yin sāta. To, sai Yūsufu ya ce a ransa “Kū ne dai mafi sharrin mutāne, Allah ne Mafi sani daga abin da kuke sifantāwa.”

Asalin wannan magana wata goggonsa ce (Shi Yūsufu) ɗiyar Is’hāka, ta riƙe shi, yanā yaro, har a lōkacin da ubansa (Yākūbu) ya so ya karɓe shi daga gare ta, sai ta yi kaidin sanya kāyan sāta a cikin rigarsa (Yūsufu) dōmin ta hana uban ɗaukarsa.

A wata ruwaya kuma an ce shi (Yūsufu) ya ɗauke wani mutummutumi ne na zīnāri (gunki) ya karairaya shi. Don haka ‘yan’uwansa suke jingina sāta a gare shi.

78. Suka ce, “Yā kai Azīzu! Lalle ne yanā da wani ubā, tsoho mai daraja, sabōda haka, ka kāma ḍayanmu a matsayinsa. Lalle ne mū, muna ganin ka daga māsu kyauta-tāwa.

79. Ya ce, “Allah Ya tsare mu daga mu kāma wani fāce wanda muka sāmī kāyanmu a wurinsa. Lalle ne mū, a lōkacin nan, haḳīka, azzālumai ne.”

80. Sabōda haka, a lōkacin da suka yanke tsammāni daga gare shi, sai suka fīta sunā māsu gānāwa. <sup>(1)</sup> Babbansu ya ce, “Shin, ba ku sani ba cēwa lalle ne ubanku ya riḳi alkawari daga Allah a kanku, kuma daga gabanin haka akwai abin da kuka yi na sakaci game da Yūsufu? Sabōda haka, bā zan gushe daga kasar nan ba fāce ubana yā yi mini izni, kō kuwa Allah Ya yi hukunci a gare ni, kuma Shī ne Mafī alhērin mahukunta.

81. “Ku kōma zuwa ga ubanku, ku gaya masa: Yā bābanmu, lalle ne ḍanka yā yi sāta, kuma ba mu yi shaida ba fāce da abin da muka sani, kuma ba mu kasance mun san gaibu ba.

82. “Kuma ka tambayi alḳarya wadda muka kasance a cikinta, da āyari wanda muka gabāto a cikinsa, kuma lalle ne, haḳīka, mū māsu gaskiya ne.”

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبَاشِيخًا كَثِيرًا فَقَدْ

أَحَدَنَا مَكَانَهُ وَإِنَّا نَرْنَكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَّعْنَا

عِنْدَهُ إِنَّا إِذَا لَطَلِمُوا ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ

كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ

عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ

فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذُنَ لِي أَبِي

أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

أَرْجِعُوا إِلَيَّ أَيُّكُمْ فَقُولُوا يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

سَرِقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا

لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

وَسَأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا

فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

(1) 'Yan'uwān Yūsufu sun yanke tsammānin sāmūn Binyāminu daga shari'a, sun kōma sunā gānāwa a tsakāninsu. Sai dai waḍannan ḍiyansu ne domin su, suna Masar.



83. Ya ce, “Ā’a, zukatanku sun kawāta wani al’amari a gare ku. Sai hakuri mai kyāwo, akwai tsammānin Allah Ya zo mini da su gabā daya (Yūsufu da ’yan’uwansa). Lalle ne Shi ne Masani, Mai hikima.”

84. Kuma ya jūya daga gare su, kuma ya ce, “Yā bakin cikina a kan Yūsufu!” Kuma idānunsa suka yi fari sabōda huznu sa’an nan yanā ta hadēwar haushi.

85. Suka ce, “Tallahi! Bā zā ka gushe ba, kanā ambaton Yūsufu,<sup>(1)</sup> har ka kasance mai rauni kwarai, kō kuwa ka kasance daga māsu halaka.”

86. Ya ce, “Abin sani kawai, inā kai karar bakin cikina da sunōna zuwa ga Allah, kuma na san abin da ba ku sani ba daga Allah.

87. “Yā diyāna! Sai ku tafi ku nēmo lābārin Yūsufu<sup>(2)</sup> da dan’uwansa. Kada ku yanke tsammāni daga rahamar Allah. Lalle ne, bābu mai yanke tsammāni daga rahamar Allah fāce mutāne kāfirai.”

88. Sa’an nan a lōkacin da suka shiga gare shi suka ce, “Yā kai Azizu! Cūta ta shāfe mu, mū da iyālinmu, kuma mun zo da wata hāja maras kīma. Sai ka cika mana ma’auni, kuma ka yi sadaka a gare

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ  
عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ  
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَفَى عَلَى يُونُسَ وَابْيَضَّتْ  
عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

قَالُوا تَأَلَّى اللَّهُ تَفْتَوًا تَذَكَّرُ يُونُسَ  
حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ  
مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بِنْتِي وَحَازِنِي إِلَى اللَّهِ وَعَلِمَ  
مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

يَنْبَغِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُونُسَ وَأَخِيهِ  
وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ  
اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا  
الضَّرُّ وَجِئْنَا بِيَضْعَةٍ مُرْجَلَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ  
وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي

(1) Mai tsōhon laifi bā ya son ya ji anā ambatonsa, sabōda haka (’yan’uwan Yūsufu) suke zargin bābansu da ambaton (tuna) Yūsufu.

(2) A nan YāKūbu yā bayyana irin ilmin da Allah Ya sanar da shi, cēwa Yūsufu yanā nan da ransa, kuma sun yi kusa su sādū da jūna.

mu. Lalle ne Allah Yanā sāka wa māsu yin sadaka<sup>(1)</sup>.”

89. Ya ce, “Shin, kun<sup>(2)</sup> san abin da kuka aikata ga Yūsufu da ḍan’uwansa a lōkacin da kuke jāhilai?”

90. Suka ce, “Shin kō, lalle ne, kai ne Yūsufu?” Ya ce, “Nī ne Yūsufu, kuma wannan shī ne ḍan’uwāna. Haḳīka Allah Yā yi fala-la a gare mu. Lalle ne, shī wanda ya bi Allah da taḳawa, kuma ya yi haḳuri, to, lalle ne Allah bā Ya tōzarta lādar māsu kyautatāwa.”

91. Suka ce, “Tallahi! Lalle ne haḳīka, Allah Yā zāḅe ka a kanmu, kuma lalle ne mun kasance, haḳīka, māsu kuskure.”

92. Ya ce, “Bābu zargi a kanku a yau, Allah Yanā gāfartā muku, kuma Shī ne Mafi rahamar māsu rahama.

93. “Ku tafi da rīgāta wannan, sa’an nan ku jēfa ta a kan fuskar mahaifina, zai kōma mai gani. Kuma ku zo mini da iyālinku bāki ḍaya.”

94. Kuma, a lōkacin da āyari<sup>(3)</sup> ya bar (Masar) ubansa ya ce, “Lalle ne, nī inā shāḳar iskar Yūsufu, bā dōmin kunā ḳaryata ni ba.”

الْمُصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُ يُوْسُفَ وَاخِيهِ

إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

قَالُوا أَيْ تَنْكَ لَأَنْتَ يُوْسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ

وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ

وَيَصْرِفْ فَإِنَّكَ اللَّهُ لَا يُضِيعُ أَجْرَ

الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ ءَاثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا

وَإِنْ كُنَّا لَخَطِيْبِينَ ﴿٩١﴾

قَالَ لَا تَثْرِيْبَ عَلَيْكُمْ يَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ

وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

أَذْهَبُوا بِقِمِيصِي هَذَا فَأَلْقَوْهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي

يَأْتِ بِصِيْرًا وَأَتُوْنِي بِأَهْلِكُمْ

أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعَيْرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ

رِيْحَ يُوْسُفَ لَوْلَا أَنْ نَفِنْدُوْنَ ﴿٩٤﴾

(1) Wannan ya nūna ba a haramta sadaka ba ga Annabāwan da suka gabāta, sai ga Annabinmu Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, shī da danginsa na kusa aka hana wa cin sadaka.

(2) Yūsufu ya bayyana ga ’yan’uwansa, kuma sun yāfe wa jūna laifi.

(3) Yāḳūba da jīkōkinsa. Yanā gaya musu, cēwa yana shāḳar ḳanshin Yūsufu, su kuma suna jingina shi ga rudēwar tsūfa dōmin rabonsa da Yūsufu shēkara talātin da biyar zuwa arba’in.

95. Suka ce, “Tallahi, lalle ne, kai, haƙiƙa, kanā a cikin batarka dadadda.”

96. Sa’an nan a lōkacin da mai bāyar da bushāra ya je, sai ya jēfa ta a kan fuskarsa, sai ya kōma mai gani. Ya ce. “Shin, ban gaya muku ba, lalle ne, ni inā sanin abin da ba ku sani ba daga Allah?”

97. Suka ce, “Yā ubanmu!<sup>(1)</sup> Ka nēma mana gāfara ga zunubanmu, lalle ne mū, mun kasance māsu kuskure.”

98. Ya ce, “Da sannu zā ni nēma muku gāfara daga Ubangijina. Shi ne Mai gāfara, Mai jin ƙai.”

99. Sa’an nan a lōkacin<sup>(2)</sup> da suka shiga gun Yūsufu, yā tattara mahaifansa biyu a gare shi, kuma ya ce, “Ku shiga Masar in Allah Ya so, kuna amintattu.”

100. Kuma ya ɗaukaka iyāyensa biyu a kan karaga, sa’an nan suka fāɗi a gare shi, suna māsu sujada.<sup>(3)</sup> Kuma ya ce, “Ya bābāna! Wannan ita ce fassarar mafarkin nan nāwa. Lalle ne Ubangijina Ya sanya shi ya tabbata sōsai, kuma lalle ne Ya

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلِكَ الْكٰبِرِ ﴿١٥﴾

فَلَمَّا اَنْ جَاءَ الْبَشِيْرُ اَلْقَهُ عَلٰى وُجُوْهِهِۦ فَارْتَدَّ  
بَصِيْرًا قَالِ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّيْٓ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ  
مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٦﴾

قَالُوا يٰٓاَبَانَا اَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّا كُنَّا  
خٰطِئِيْنَ ﴿١٧﴾

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْٓ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ  
الرَّحِيْمُ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَٓ اٰوٰى اِلَيْهِۦ اَبُوْٓيْهِ  
وَقَالَ اَدْخُلُوْا مِصْرَٓ اِنْ شَاءَ اللّٰهُٓ اٰمِيْنَ ﴿١٩﴾

وَرَفَعَ اَبُوْٓيْهِ عَلٰى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهٗ سُجَّدًا وَقَالَ  
يٰٓاَبْتِ هٰذَا تَاوِيْلُ رُّءْيَاكَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلْنَا  
رَبِّيْٓ حَقًّا وَقَدْ اٰحْسَنَ يٰٓاِذَا اَخْرَجْنِيْ مِنَ السِّجْنِ  
وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدُوِّ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ نَّزِعَ الشَّيْطٰنُ

(1) ‘Diyan Yāƙūbu sunā iƙrāri da laifinsu, sunā nēman Allah Ya gāfarta musu gabā ɗaya. Ubansu yanā jinkirta nēma musu gāfara gun Allah har a lōkacin asuba kō kuwa daren Jumma’ a dōmin ya yi rōko a lōkacin karɓar addu’a. Wannan yā nūna anā iya nēman mai albarka kō wani mutum ya yi wa wani mutum addu’a.

(2) Yūsufu ya sādu da ubansa da uwarsa. A Larabci anā rinjāyar da uba a kan uwa, a ce ubanni biyu, kuma ga Hausa anā rinjāyar da uwa a kan uba, a ce uwāye biyu.

(3) Sujada idan ta zama da umurnin Allah ne ga kōwa, to, ba ta da laifi duk yadda take, amma idan an yi ta bā inda Allah Ya ajiye ta ba, to, tā zama ƙāfirci. A Musulunci gaisuwa da dūƙāwar kai haram ce, waɗansu Malamai sun ce idan ba ta kai ga rukū’i ba, makarūhi ce, amma idan ta kai ga rukū’i tā zama harāmun ga duka mālamai, wātau ijmā’in malamai sun haramta dūƙāwar da ta kai ga rukū’i.

kyautata game da ni a lōkacin da Ya fitar da ni daga kurkuku. Kuma Ya zo da ku daga kauye, a bāyan Shai-dan yā yi fisgar barna a tsakānina da tsakānin 'yan'uwana. Lalle ne Ubangijina Mai tausasāwa ne ga abin da Yake so. Lalle ne Shī, Shī ne Masani, Mai hikima.

101. “Yā Ubangijina, <sup>(1)</sup> lalle ne Kā bā ni daga mulki, kuma Kā sanar da ni daga fassarar lābaru. Ya Mahaliccin sammai da kasa! Kai ne Majibincina a dūniya da Lāhira, Ka karɓi raina inā Musulmi, kuma Ka riskar da ni ga sā-lihai.”

102. Wannan daga <sup>(2)</sup> lābarun gaibi ne, Munā yin wahayinsa zuwa gare ka, kuma ba ka kasance a wurinsu ba a lōkacin da suke yin niyyar zartar da al'amarinsu, alhāli sunā yin mākirci.

103. Kuma maɓi yawan mutāne ba su zama māsu imāni ba, kō da kā yi kwadayin haka.

104. Kuma bā ka tambayar su wata lādā a kansa. Shī bai zama ba fāce ambato dōmin halittu.

105. Kuma da yawa, wata āyā a cikin sammai da kasa, sunā shū-dēwa a kanta, kuma sū, sunā biji-rēwa daga gare ta.

بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ  
إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي  
مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّقِي  
مُسْلِمًا وَالْحَقْقَى بِالصَّلْحِينَ ﴿١٠٢﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ  
لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٣﴾

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ  
بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ  
إِنَّهُ أُولَا ذِكْرٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾  
وَكَأَيِّن مِّنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٦﴾

(1) Yūsufu yanā addu'a a karshen rāyuwarsa, yanā nēman Allah Ya cika masa da imāni.

(2) Karfafāwa da kārīn tambīhi daga abin da sūrar ta kunsu, daga nan har zuwa karshenta.

106. Kuma mafi yawansu ba su yin imāni da Allah fāce kuma sunā māsu shirki.

107. Shin fa, sun amince cēwa wata masīfa daga azābar Allah ta zo musu ko kuwa Tāshin Kiyāma ta zo musu kwatsam, alhāli sū ba su sani ba?

108. Ka ce, “Wannan ce han-yāta<sup>(1)</sup>; inā kira zuwa ga Allah a kan basīra, nī da waḍanda suka bī ni, kuma tsarki ya tabbata ga Allah! Nī kuma, ban zama daga māsu shirki ba.”

109. Kuma ba Mu aika ba a gabāninka fāce mazāje, Munā wa-hayi zuwa gare su, daga mutānen kauyuka. Shin fa, ba su yi tafiya a cikin kasa ba, dōmin su dūba yadda ākibar waḍanda suka kasance daga gabāninsu ta zama? Kuma lalle ne gidan Lāhira shī ne mafi alhēri ga waḍanda suka yi taƙawa? Shin fa, bā ku hankalta?

110. Har a lōkacin da Manzanni suka yanke tsammāni, kuma suka yi zaton cēwa an jingina su ga karyā, sai taimakonMu ya je masu, sa’an nan Mu tsērar da wanda Muke so, kuma bā a mayar da azābarMu daga mutāne māsu laifi.

111. Lalle ne, haƙīka, abin kula yā kasance a cikin kīssoshinsu ga masu hankali. Bai kasance

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ  
أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ  
أَنَا وَمَنْ أَتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ  
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي إِلَيْهِمْ  
مِّنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ  
فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ  
وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا  
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ  
قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُحِي مِنَ نِّسَاءِهِمْ  
وَلَا يَرُدُّ بِاسْتِنَاعِنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

لَقَدْ كَانَتْ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةً لِأُولِي الْأَلْبَابِ

(1) Bin hukuncin Allah kamar yadda kīssar Yūsufu ta nūna cēwa, a kōwane hāli mutum ya kasance akwai yadda Allah Ya yi umurni a wannan hālin da a bī Shi, wanda ya bi umurnin Allah, to, zai ɗaukaka a dūniya kuma Allah bā zai tōzartar da lāɗarsa a Lāhira ba.

wani KirKiran lābāri ba, kuma amma shi gaskatāwa ne ga abin da yake a gaba gare shi, da rarrabēwar dukan abūbuwa, da shiriya da raha-ma ga mutāne waƙanda suka yi imāni.

مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصَدِيقَ  
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ  
وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾



Tanā karantar da tauhīdi, bisa jan hankali ga dūba zuwa ga āyōyin halitta, da bayānin kiran Allah zuwa ga mutāne, da tabbatar da Manzancin Annabi Muhammadu, a cikin magana mai zurfi ga hankali.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. M̃. R. Wadancan āyōyin littāfi ne, kuma abin da aka saukar gare ka daga Ubangijinka ne gas-kiya, kuma amma mafi yawan mutāne bā su yin imāni.

2. Allah Shi ne Wanda Ya ɗaukaka sammai, bā da ginshikai ba waɗanda kuke ganin su. Sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'arshi, kuma Ya hōre rānā da watā, kōwane yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. Yanā shirya al'amari, Yanā rarrabe āyōyi daki-daki, mai yiwuwa ne ku yi yakīni da haɗuwa da Ubangijinku.

الْمَرْءُ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ  
مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ وَلَٰكِن أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ  
عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ  
مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأُمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِّغَاءُ  
رَبِّكُمْ تُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

3. Kuma Shī ne Wanda Ya shimfida kasa, kuma Ya sanya duwātsu da kōguna a cikinta, kuma daga dukan 'ya'yan itāce Ya sanya ma'aura biyu cikinsu. Yanā sanya dare ya rufe yini. Lalle ne a cikin wancan, haḳīka akwai āyōyi ga mutāne waḍanda suke yin tunāni.

4. Kuma a cikin kasa akwai yan-kuna māsu maḳwabtaka, da gōnaki na inabōbi da shūka, da dabinai iri guda, da waḍanda bā iri guda ba, anā shayar da su da ruwa guda. Kuma Munā fīfita sāshensa a kan sāshe a wajen ci. Lalle ne, a cikin wancan akwai āyōyi ga mutāne waḍanda suke hankalta.

5. Kuma idan ka yi māmāki, to, māmākin kam shi ne maganarsu, “Shin, idan muka kasance turbāya, zā mu zama a cikin wata halitta sābuwa? Wadancan ne, waḍanda suka kāfirta da Ubangijinsu, kuma waḍanda akwai fuḳumai a cikin wuyōyinsu, kuma wadancan ne abōkan wuta. Sū, a cikinta, māsu dawwama ne.

6. Kuma sunā nēman ka da gag-gāwa da azāba a gabānin rahama, alhāli kuwa abūbuwan misāli sun gabāta a gabāninsu. Kuma lalle ne Ubangijinka, haḳīka, Ma'abūcin gāfara ne ga mutāne a kan zāluncinsu, kuma lalle ne Ubangijinka, haḳīka, Mai tsananin ukūba ne.

7. Kuma waḍanda suka kāfirta sunā cēwa, don me ba a saukar da wata āyā a gare shi ba daga Ubangi-jinsa? Abin sani kawai, kai dai mai

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا  
وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشَى اللَّيْلَ  
الْبَهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَجَوِّزَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ  
وَزُرْعٌ وَنَخِيلٌ صَنْوَانٌ وَعَيْرُ صَنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ  
وَاحِدٍ وَنُفُضِلُ بَعْضُهُا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ  
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

﴿٥﴾ وَإِنْ تَعْجَبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَءِذَا كُنَّا تُرَابًا  
أَنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا  
يُرِيهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَعْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ  
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ  
وَقَدْ خَلَقْتَ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمُثَلَّثَ وَإِنَّ رَبَّكَ  
لَدُوٌّ مَّغْفِرَةٌ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ  
وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدٌ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ  
مِّن رَّبِّهِ ۚ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

gargadi ne kuma a cikin kōwafanne mutāne akwai mai shiryarwa.

8. Allah Yanā sanin abin da kōwace mace take dauke da shi a cikinta, da abin da mahaifu suke ragēwa<sup>(1)</sup> da abin da suke kārāwa. Kuma dukkan kōme, a wurinSa, da gwargwado yake.

9. Shi ne Masanin fake da bayyane, Mai girma, Madaukaki.

10. Daidai ne daga gare ku, wanda ya asirta magana da wanda ya bayyana game da ita, da wanda yake shi mai nēman bōyewa ne da dare, da mai bayyana a cikin kāwalwalniyar<sup>(2)</sup> rānā da rāna.

11. (Kowannenku) Yanā da wadansu malā'iku māsu maye wa jūna a gaba gare shi da bāya gare shi, sunā tsare shi daga umurnin Allah. Lalle ne, Allah bā Ya canja abin da yake ga mutāne sai sun canja abin da yake ga zukatansu. Kuma idan Allah Ya yi nufin wata azāba game da mutāne, to, bābu mai mayar da ita, kuma bā su da wani majibinci<sup>(3)</sup> baicin Shi.

12. Shī ne Wanda Yake nūna muku wal'kiya dōmin tsōro da tsammāni, kuma Ya kāga halittar girāgizai māsu nauyi.

13. Kuma arādu tanā tasbīhi game da gōde Masa, da malā'iku dōmin tsoronSa. Kuma Yanā aiko

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ  
الْأَرْحَامُ وَمَا تَزِدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ  
عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ.  
وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

لَهُ، مَعْقِبَتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ.  
مِنَ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا  
مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذْ أَرَادَ اللَّهُ يَقُومِ سُوءَ أَفْلا مَرَدَّهُ  
وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ﴿١١﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا  
وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

وَيَسِيحُ الرِّعْدُ بِمَحْمَدِهِ، وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ.

(1) Ragōwar lōkacin cikin ko kārūwarsa.

(2) Hasken rānā mai kama da ruwa ga idon mai dūbi daga nēsa.

(3) Bābu wani majibinci baicin Allah, wanda zai iya tsirar da su daga azābarSa.



tsāwawwaki, sa'an nan Ya sāmī wanda Yake so da su, alhāli kuwa sū, sunā jāyayya a cikin (al'amarin) Allah, kuma Shī ne mai tsananin hīla. (1)

14. Yanā da kiran gaskiya, kuma waɗanda (kāfirai) suke kira bai-cinSa, bā su karɓa musu da kōme, fāce kamar mai shimfiɗa tāfukansa zuwa ga ruwa (na girgije) dōmin (ruwan) ya kai ga bākinsa, kuma shi bā mai kaiwa gare shi ba. Kuma kiran kāfirai (ga wanin Allah) bai zama (2) ba fāce yanā a cikin ɓata.

15. Kuma sabōɗa Allah, wanda yake a cikin sammai da fasa suke yin sujada, so da ƙi, kuma da inuwōyinsu, a sāfe da maraice.

16. Ka ce, “Wāne ne Ubangijin sammai da fasa?” Ka ce, “Allah”. Ka ce, “Ashe fa, kun riƙi waɗansu masōya baicin Shi, waɗanda ba su mallaka wa kansu wani amfāni ba, kuma haka bā su tūre wata cūta?” Ka ce, “Shin makāho da mai gani sunā daidaita? Kō shin, duhu da haske sunā daidaita? Ko sun sanya ga Allah waɗansu abōkan tārayya waɗanda suka yi halitta kamar halittarSa, sa'an nan halittar ta yi kama da jūna a gare su?” Ka ce, “Allah ne Mai halitta kōme, kuma Shī ne Maɗaukaki, Marinjāyi.”

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ  
وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ  
لَهُمْ شَيْءًا إِلَّا كِبْسَاطِ كَفْتِهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ  
وَمَا هُوَ بِبَلِغِهِ وَمَا دَعَا الْكٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ﴿١٤﴾

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَن فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا  
وَكَرْهًا وَظَلَمْنَا لَهُمُ الْغُدُوْرَ وَالْاَصٰلَ ﴿١٥﴾

قُلْ مَن رَّبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ اَتَاخَذْتُم  
مِّنْ دُوْنِهِ اَوْلِيَاۗءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لٰنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًا  
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ اَمْ هَلْ نَسْتَوِي  
الظّٰلِمٰتُ وَالنّٰوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَحَلْقِهِ  
فَتَشَبِهَ الْخٰلِقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ  
وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهْرُ ﴿١٦﴾

(1) Hīla, ita ce māƙirci, Allah Yanā azabta māsu yin hīla ga addininSa, da azāba mai tsanani, kuma Ya kāmā su da hīlarsu ta hanyar da ba su sani ba.

(2) Allah Mammallakin ruwa, Yanā kiran mutāne dōmin Ya bā su ruwan, su shā. Sū kuma kāfirai sunā kiran waɗansu abūbuwa dabam waɗanda kō karɓa musu kiran bā zā su iya yi ba, kuma sunā nēman ruwa daga gare su, alhāli kuma ba su mallaki kōme ba. Watau Mai abu Yanā kiran su dōmin Ya bā su, sun ƙi karɓa masa, sai sunā kiran wani wanda bai mallaki kōme ba, sunā rōƙon sa ruwa.

17. Ya saukar da ruwa daga sama<sup>(1)</sup>, sai magudanai suka gudāna da gwargwadonsu. Sa'an nan kōgi ya dauki kumfa mai kārūwa, kuma daga abin da suke zuga a kansa (azurfa ko zinari kō kārfe) a cikin wuta, dōmin nēman ado kō kuwa kāyan dāki akwai kumfa misālinsa (kumfar ruwa). Kamar wancan ne Allah Yake bayyana gaskiya da karya. To, amma kumfa, sai ya tafi kēkasasshe, kuma amma abin da yake amfānin mutāne sai ya zauna a cikin kasa. Kamar wancan ne Allah Yake bayyana misālai.

18. Ga waƙanda<sup>(2)</sup> suka karɓa wa Ubangijinsu akwai abu mafi kyau a gare su, kuma waƙanda suke ba su karɓa Masa ba, to, lalle dā sunā da abin da yake a cikin kasa gaba ɗaya da misālinsa tāre da shi, haƙīka, dā sun yi fansa da shi. Waƙancan sunā da mummunan bincike, kuma matabbatarsu Jahannama ce, kuma tir da ita ta zama shimfida.

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَهُ بِقَدَرِهَا  
فَأَحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ  
فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلَهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ  
اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً  
وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ  
كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٧﴾

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ  
لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا  
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ  
سُوءَ الْحِسَابِ وَمَأْوَهُمُ جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْأَهَادُ ﴿١٨﴾

(1) Idan ruwa ya sauka daga sama sa'an nan ya gudāna a cikin rāfuna zai yi kumfa. Sai ruwa mai amfānin mutāne ya nutse a kasa ya zauna, sa'an nan kumfan kuma ya kēkashe ya lālāce. Haka kuma idan an sanya kārfe na zināri kō na azurfa kō baƙin kārfe a cikin wuta, aka zuga ta a kansa, zai fitar da kumfa, wātau tsakin tama wanda zā a fitar dōmin rashin amfāninsa, dōmin zinariyar kwarai mai amfāni ta wanzu. To haka ga kōme akwai kumfa marashin amfāni da mai kyāwo mai amfāni.

(2) Bāyan da ya faɗi cēwa Allah Yanā kira, kiran gaskiya a cikin āyā ta 14, kuma waƙansu mutāne sun ƙi karɓar kiran Allah, sai sunā kiran waƙansu abūbuwa dabam, sai ya bayyana, a nan, sakamakon wanda ya karɓi kiran Allah sāmun ruwan sha, sabōda Mai abu ne Ya kirāwo shi, Ya kuma bā shi, ya sha a hankali kwance, sa'an nan kuma Allah zai bā shi abin da ya fi ruwan kyau, watau Aljanna. Amma wanda ya ƙi karɓāwa, to, yā yi hasāra biyu, bai sāmi ruwan da ya yi kiran wani ya bā shi ba, sa'an nan kuma ya haɗu da azābar da take zai iya bāyar da dukan abin da ya mallaka dōmin ya yi fansar kansa da ita.

19. Shin, fa, wanda yake sanin cewa lalle abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka ne gas-kiya yanā zama kamar wanda yake makāho? Abin sani kawai, masu hankali sū ke yin tunāni.

20. Sū ne waƙanda suke cikāwa da alkawarin Allah, kuma bā su warware alkawari.

21. Kuma sū ne waƙanda suke sādar da abin da Allah Ya yi umurni da shi dōmin a sādar da shi, kuma sunā tsōron Ubangijinsu, kuma sunā tsōron mummūnan bincike.

22. Kuma waƙanda suka yi haƙuri dōmin nēman yardar Ubangi-jinsu, kuma suka tsayar da salla, kuma suka ciyar da abin da Muka arzūta su da shi, a asirce da bay-yane, kuma sunā tunkuƙe mummūnan aiki da mai kyau. Waƙancan sunā da ākibar gida mai kyau.

23. Gidājen Aljannar zama, sunā shigarsu, sū da waƙanda suka kyau-tatu daga iyāyensu, da mātansu da zūriyarsu. Kuma malā'iku sunā shiga zuwa gunsu ta kōwace kōfa.

24. “Aminci<sup>(1)</sup> ya tabbata a kan-ku sabōda abin da kuka yi wa haƙuri. Sabōda haka madalla da ni'imar ākibar gida.”

25. Kuma waƙanda<sup>(2)</sup> suka war-ware alkawarin Allah daga bāyan

﴿أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمْ هُوَ أَعْمَىٰ إِيمَانًا ذُكِّرُوا لَوْلَا الْآلَاءُ ﴿١٩﴾﴾

﴿الَّذِينَ يُوَفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾﴾

﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾﴾

﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرُءُونَ بِالْحَسَنَةِ أَلَسَيْتُمْ أُولَئِكَ لَمْ يَعْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾﴾

﴿جَنَّاتٍ عِدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾﴾

﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾﴾

﴿وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾

(1) Sallamar malā'iku a kansu idan sun shiga a gare su, it ce su ce musu “Aminci ya tabbata a gare ku”.

(2) Bayānin siffōfin waƙanda suka ƙi karɓar kiran Allah. Watau akasin waƙanda aka yi bayaninsu a bāyā.

ƙulla shi, kuma sunā yanke abin da Allah Ya yi umurni da shi dōmin a sādar da shi kuma sunā ɓarna a cikin ƙasar. Wadancan sunā da wata la'ana, kuma sunā da mūnin gida.

26. Allah ne Yake<sup>(1)</sup> shimfiɗa arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā ƙuntatāwa. Kuma sun yi farin ciki da rāyuwar dūniya, alhali kuwa rāyuwar dūniya ba ta zama ba dangane ga ta Lāhira fāce jin dāɗi kaɗan.

27. Kuma wanda suka kā-firta, sunā cēwa, “Don me ba a saukar da wata āyā ba a kansa daga Ubangijinsa?” Ka ce, “Lalle ne Allah Yanā ɓatar da wanda Yake so kuma Yanā shiryar da wanda ya tūbā zuwa gare Shi.”

28. Waɗanda suka yi īmāni kuma zukātansu sukan natsu da ambaton Allah.<sup>(2)</sup> To, da ambaton Allah zukāta suke natsuwa.

29. Waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata aiki nagari, farin ciki yā tabbata a gare su, da kyak-kyawar makōma.

30. Kamar wancan ne Muka aika ka a cikin al'umma wanda take waɗansu al'ummai sun shūɗe daga gabaninta, dōmin ka karanta musu

وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ  
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ  
الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ  
قُلِ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ  
مَنْ أَرَادَ ﴿٢٧﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ  
أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى  
لَهُمْ وَحَسُنَ مَا فِي  
﴿٢٩﴾

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ  
لِتَتْلَوْا عَلَيْهِمْ أَلَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ

(1) Ta'akibi da tambihi ne da ƙarin bayāni ga mai hankali dōmin ya zābura ga karɓar kiran Allah.

(2) Ambaton Allah, shi ne hukunce-hukuncenSa ga kōme. Umar ɗan Khattāb ya ce, “Maɓificin ambaton Allah, shi ne wanda aka yi a wurin umurninSa ko haninSa. Wanda yake yin zikirin bāki bā da yanā aiki da hukunce-hukuncen Allah ba a cikin ibāɗarsa da mu'amalansa, to, shi mai izgili kawai ne da sūnan Ubangijinsa, ba mai yin zikiri ba ne.

abin da Muka yi wahayi zuwa a gare ka, alhâli kuwa sū, sunā kāfirta da Rahamān.<sup>(1)</sup> Ka ce, “Shi ne Ubangiĵina, bābu abin bautāwa fāce Shi, a gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi tūbāta take.”

31. Kuma dā lalle an saukar da wani littafi abin karatu wanda ake tafiyar da duwātsu game da shi, kō kuma aka yanyanke fasa da shi, ko kuwa aka yi magana da matattu da shi (dā ba su yi imāni ba). Ā'a ga Allah al'amari yake gabā daya! Shin fa, waɗanda suka yi imāni ba su yanke tsammāni ba da cewa, dā Allah Yā so, dā Yā shiryar da mutā-ne gabā daya? Kuma waɗanda suka yi kāfirci ba zā su gushe ba wata masīfa tanā samun su sabōda abin da suka aikata, kō kuwa ka sauka<sup>(2)</sup> kusa da gidājēnsu, har wa'adin Allah Ya zo. Kuma lalle ne Allah bā ya sābā wa lōkacin alkawari.

32. Kuma lalle ne, haƙiƙa, an yi izgili da Manzanni kāfinka, sai Na yi jinkiri ga waɗanda suka kāfirta, sa'an nan Na kāma su. To, yāya ukūbāTa take?

33. Shin fa, Wanda Shī Yake tsaye a kan kōwane rai game da abin da ya tanada (zai zama kamar wanda ba haka ba)? Kuma suka

بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ  
وَالِيهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

وَلَوْ أَنَّ قُرْءَانَ سُورَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ  
بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمٌ بِهِ الْمَوْتَىٰ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا  
أَفَلَمْ يَأْتِيسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهَدَى  
النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ  
بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ  
وَعْدَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾

وَلَقَدْ آسَفْتُنِي زَيْرٌ رُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَأَمَلَيْتُ لِلَّذِينَ  
كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

أَفَمَنْ هُوَ قَابِئُ عَنِ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا  
لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنِدُّونَهُمْ بِمَا لَا يَعْلَمُ

(1) Sūnan Allah Rahmān, daga rahama, watau Mai Rahama wadda yake dukan alhēri yanā shiga a cikin ma'anarta a wajen halitta da rāyuwa da bāyar da lāfiya da shiryarwa. Mafi girman ni'imarSa shī ne aikōwar Manzon Allah daga gare mu zuwa gare mu. Kāfirai ba su yi tunāni ba a kan waɗannan rahamōmi, balle su yi gōdiya, sabōda haka sai kāfirci suke yi.

(2) Annabi ya sauka kusa da gidājen Kuraishāwa a rānar būde Makka. Kuma wannan hukunci yanā nan yanā aiki ga māsu kiyayya da addini, kullum masīfu sunā aukuwa a kansu har rānar da Musulunci ya rinjāye su.

sanya abōkan tārayya ga Allah! Ka ce, “Ku ambaci sūnāyensu.” Ko kunā bai wa Allah lābāri ne game da abin da bai sani ba a cikin fasa? Kō da bayyananniyar magana kuke yin shirka, (banda a cikin zūciya)? Ā'a, an dai kawāta wa wafanda suka kāfirta mākirinsu, kuma an kange su daga hanya. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bābu wani mai shiryarwa a gare shi!

34. Sunā da wata azāba a cikin rāyuwar dūniya, kuma hakīka azābar Lāhira ce mafi tsanani, kuma bābu wani mai tsare su daga Allah.

35. Misālin Aljanna wadda aka yi alkawarinta ga māsu tafawa, kōramu sunā gudāna daga karkashinta. Abincinta yana madawwami da inuwarta. Waccan ce ākibar wafanda suka yi tafawa, kuma ākibar kāfirai, ita ce wuta.

36. Kuma wafanda Muka bā su Littāfi sunā farin ciki da abin da aka saukar zuwa gare ka, kuma daga fungiyōyi akwai mai musun sās-hensa. Ka ce, “Abin sani kawai, an umurce ni da in bauta wa Allah, kuma kada in yi shirka da Shi. Zuwa gare Shi nake kira, kuma zuwa gare Shi makōmata take.”

37. Kuma kamar wancan ne Muka saukar da shi,<sup>(1)</sup> Hukunci a cikin Lārabci. Kuma lalle ne idan kā bi son zuciyōyinsu a bāyan abin da ya zo maka na ilmi, bābu wani

فِي الْأَرْضِ أَمْ يَطَّهَّرِينَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ  
كَفَرُوا مَكْرَهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ  
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَالَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ  
وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٥﴾

﴿٣٤﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي  
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ  
عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ آمَنَتْهُمْ الْكُتُبَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ  
إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا  
أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَهُ أَدْعُوا  
وَإِلَيْهِ مَتَابٍ ﴿٣٦﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلِيُنَبِّئَ  
أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ

(1) Kamar yadda littattafan farko suke, haka Alkur'āni yake daga Allah, sai dai shi Alkur'āni an saukar da shi a cikin Lārabci.

masōyi a gare ka mai kāre ka daga Allah, kuma bābu matsari.

38. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun aika waɗansu manzanni daga gabāninka, kuma Muka sanya mā-tan aure a gare su da zūriyya, kuma ba ya kasancēwa ga wani Manzo ya zo da wata āyā, sai da iznin Allah. Ga kōwane ajali<sup>(1)</sup> akwai littāfi.

39. Allah Yanā shāfe abin da Yake so, kuma Yanā tabbatarwa, kuma a wurinSa asalin Littāfin yake.

40. Kuma imma lalle Mu nūna<sup>(2)</sup> maka sāshen abin da Muke yi musu wa'adi, kō kuwa lalle Mu karɓi ranka, to, abin sani kawai, iyarwa ce a kanka, kuma hisābi yana gare Mu.

41. Shin, kuma ba su gani ba cēwa, lalle ne, Muna jē wa fasar (su), Munā rage ta daga gēfunanta? Kuma Allah ne Yake yin hukuncinSa. Babu mai bincike ga hukuncinSa. Kuma Shī ne Mai gaggāwar sakamako.<sup>(3)</sup>

مِنْ وَلِيِّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا  
وَذُرِيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ  
إِلَّا يَأْذِنَ اللَّهُ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٍ ﴿٣٨﴾

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ  
أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

وَإِنْ مَأْنُرَيْكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفَيْتَكَ  
فَأِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ  
يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ. وَهُوَ سَرِيعٌ  
الْحِسَابِ ﴿٤١﴾

(1) Aikōwar Manzanni da littattafai ba ya hana Allah Ya aiko wani Manzo daga bāya da wani littāfi wanda ya shāfe abin da yake cikin littattafan farko. Allah Yā tabbatar da abin da Yake so na hukunce-hukuncen da suka gabāta dōmin dōgēwar aikinsu ga mutāne har yanzu, kuma Ya shāfe abin da Yake so sabōda amfāninsu da hukuncinsu yā shige, sabōda wata hikima da Allah Ya sani, amma asalin littattāfan duka wanda bā zai canja ba, a cikin sanin Allah, yanā wurinSa.

(2) Idan Mun so Mu yi musu azāba a gaban idonka zā Mu yi musu, kuma idan Mun so Mu jinkirta musu har a bāyan ka mutu, wannan bā aikinka ba ne, Nāmu ne. Abin da yake aikinka shī ne iyar da manzanci kawai. Yin hisābi a kansu alhakin Allah ḍai ne.

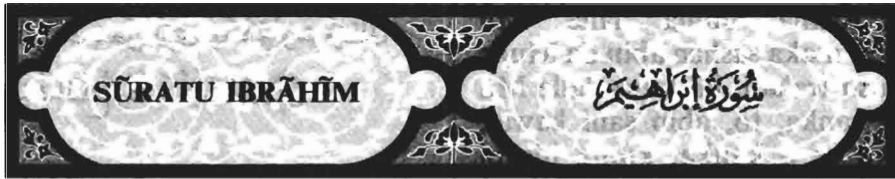
(3) Gaggāwar sakamako ga wanda ya fi bin umurnin Allah wanda AnnabinSa ya iyar zuwa gare shi. Asalin hisābi, shi ne bincike dōmin a sāmi abin da aka yi na alhēri kō na sharri, amma abin da ake nufi a nan, mafasūdin bincike, shī ne sakamako da alhēri kō da azāba gwargwadon nufinSa.

42. Kuma lalle ne, waƙanda suke a gabāninsu sun yi mākirci. To, ga Allah mākircin yake gabā ɗaya. Ya san abin da kōwane rai yake tāna-da. Kuma kāfirai zā su sani, ga wane ākibar gida take.

43. Kuma waƙanda suka kāfirta sunā cēwa, “Ba a aiko ka ba.” Ka ce, “Allah Yā isa zama Shaida a tsakānina da tsakāninku, da wanda yake a wurinsa akwai ilmin<sup>(1)</sup> Littāfi.”

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا  
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسِعَعِلْمُ الْكَافِرِ  
لِمَنْ عُقِبِيَ الدَّارِ ﴿٤٢﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ  
كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ  
وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾



Tanā karantar da yadda ake yin wa'azi da shiryarwa a game da abin da ya auku ga al'ummōmin da suka shūde, na kwarai da miyāgu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. R. Littāfi ne, mun saukar da shi zuwa gare ka dōmin ka fitar da mutāne daga duhunhuna zuwa ga haske, da iznin Ubangi-jinsu, zuwa ga tafarkin Mabuwayi, Abin gōdēwa.

الرَّكِيْبَاتُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ  
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّوْرِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ  
الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ ﴿١﴾

(1) Allah Yā isa zama Shaida, haka wanda yake a kan wani ilmi daga Allah kamar Yahūdu da Nasāra sunā isa zama shaida a tsakānina da ku a kan gaskiyar da'awāta cēwa nī abin aikōwa ne daga Allah zuwa gare ku, dōmin akwai wannan magana a cikin littattafanku.



2. Allah, Wanda Yake Yanā da abin da ke cikin sammai da cikin ƙasa. Kuma bone yā tabbata ga kāfirai daga azāba mai tsanani.

3. Wadanda suka fi son rāyuwar dūniya fiye da ta Lāhira, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah, kuma sunā nēman ta karkace. Wadancan na a cikin bata mai nisa.

4. Kuma ba Mu aika wani Manzo ba fāce da harshen mutānensa, dōmin ya bayyana musu. Sa'an nan Allah Ya batar da wanda Yake so, kuma Ya shiryar da wanda Yake so. Kuma Shī ne Mabuwayi, Mai hiki-ma.

5. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun aika Mūsā game da āyōyinMu cēwa, “Ka fitar da mutānenka daga duhu zuwa ga haske. Kuma ka tunar musu da kwānukan (musifun) Allah.” Lalle ne a cikin wancan akwai āyōyi dōmin dukan mai yawan haƙuri, mai gōdiya.

6. Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce wa mutānensa, “Ku tuna ni’imar Allah a kanku, a lōkacin da Ya tsīrar da ku daga mutānen Fir’auna, sunā yi muku mummunar azāba, kuma sunā yanyanka dīyan-ku, kuma sunā rāyar da mātanku. Kuma a cikin wancan akwai jarra-bāwa mai girma daga Ubangi-jinku.”

7. Kuma a lōkacin da Uban-gijinku Ya sanar, “Lalle ne idan kun gōde, haƙīka, Inā ƙāra muku, kuma lalle ne idan kun kāfirta, haƙīka azābāTa, tabbas, mai tsanani ce.”

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ  
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا  
أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ  
لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي  
مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا  
أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ  
إِلَى النُّورِ وَذَكَرَهُمْ بِآيَاتِنَا  
فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ أَذْكُرُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ  
عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ  
يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُدَّبِعُونَ أَبْنَاءَكُمْ  
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ  
بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ  
لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي  
لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾

8. Kuma Mūsā ya ce, “Idan kun kāfirta, kū da waɗanda suke a cikin ƙasa, gabā ɗaya, to, lalle ne Allah, haƙiƙa Mawadāci ne, Mai yawan gōdiya.”

9. Shin, lābārin waɗanda suke a gabāninku, mutānen Nūhu da Adāwa da Samūdawa, bai zo muku ba? Kuma da waɗanda suke daga bāyansu bābu wanda yake sanin su fāce Allah? Manzanninsu sun jē musu da hujjōji mabayyana, sai suka mayar da hannayensu a cikin bākunansu, kuma suka ce, “Lalle ne mū, mun kāfirta da abin da aka aiko ku da shi. Kuma lalle ne mū, haƙiƙa, munā a cikin shakka da abin da kuke kiran mu zuwa gare shi, mai sanya kōkanto.”

10. Manzanninsu suka ce, “Ashe, akwai shakka a cikin (sha’anin) Allah, Mai ƙāga halittar sammai da ƙasa, Yanā kiran ku dōmin Ya gāfarta muku zunubanku, kuma Ya jinkirta muku zuwa ga ajali ambatacce?” Suka ce, “Ba ku zama ba fāce mutāne misālinmu, kuma nufinku ku kange mu daga abin da iyāyenmu suka kasance sunā bautāwa, sai ku zo mana da dalīli mabayyani.”

11. Manzanninsu suka ce musu, “Bā mu zama ba fāce mutāne misālinku, kuma amma Allah Yanā yin falala a kan wanda Yake so daga bāyinSa, kuma bā ya kasancēwa a gare mu, mu zo muku da wani dalīli fāce da iznin Allah. Kuma ga Allah sai mūminai su dōgara.

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا  
فَارَبَّ اللَّهِ لَعْنَتِي حَمِيدٌ ﴿٨﴾

الَّتِي بَاتَكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ نُوحٍ  
وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ  
لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ  
فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا  
بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِء وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا  
إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾

﴿٩﴾ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أِنِّي اللَّهُ شَآءُ فَاطِرِ  
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ  
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ  
مُسَمًّى قَالُوا إِنَّا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ  
أَنْ تَصُدُّونَنَا عَمَّا كَانَتْ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأَتُونَا  
بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ  
وَلَكِنَّ اللَّهَ يُعْزِئُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ  
وَمَا كَانُوا لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِآيَاتِنَا  
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

12. “Kuma mēne ne a gare mu, bā zā mu dōgara ga Allah ba, alhāli kuwa haḳīka Yā shiryar da mu ga hanyōyinmu? Kuma lalle ne munā yin haḳuri a kan abin da kuka cūtar da mu, kuma ga Allah sai māsu dōgaro su dōgara.”

13. Kuma waɗanda suka kāfirta suka ce wa Manzanninsu, “Lalle ne munā fitar da ku daga ƙasarmu, kō kuwa haḳīka, kunā kōmowa a cikin addininmu.” Sai Ubangijinsu Ya yi wahayi zuwa gare su, “Lalle ne, Munā halakar da azzālumai.”

14. Kuma haḳīka, Munā zaunar da ku ga ƙasa a bāyansu. Wancan ne abin gargadi ga wanda ya ji tsōron matsayiNa, kuma ya ji tsōron ƙyacēwāTa.

15. Kuma suka yi addu’ar alfānu.<sup>(1)</sup> Kuma kōwane kangarar mai tsaurin kai ya tābe.

16. Daga bayansa akwai Jannahama, kuma anā shāyar da shi daga wani ruwa, surkin jini.

17. Yanā kwankwaɗarsa, kuma bā ya jin sauƙin haɗiyarsa, kuma mutuwa ta jē masa daga kōwane wuri, kuma bai zama mai mutuwa ba, kuma daga bāyansa akwai azāba mai kauri.

18. Misālin waɗanda suka kāfirta da Ubangijinsu, ayyukansu sun yi kama da tōka wadda iska ta yi tsananin bugāwa da ita a cikin yini mai gūguwa. Ba su iya amfāni

وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا  
سُبُلَنَا وَلْصَدْرَكَ عَلَى مَاءٍ أَدَيْتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ  
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ  
مِنَ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ  
رُوحُهُمْ لَنُفْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ  
ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

وَأَسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَسُقِيَ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ. وَيَأْتِيهِ  
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ  
وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ  
أَشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ  
مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَٰلِكَ

(1) Kōwane ɓangare ya yi addu’ar alfānu ga abin da yake gani gaskiyarsa. Annabāwa suka yi alfānu da Allah, kuma mutānensu suka yi da abin da suke zato alhēri a gare su.

daga abin da suka yi tsirfa a kan kōme. Wancan ita ce ɓata mai nīsa.

19. Shin, ba ka gani ba cēwa lalle ne Allah Yā halicci sammai bakwai da ƙasa da mallakarSa. <sup>(1)</sup> Idan Yā so zai tafiyar da ku, kuma Ya zo da wata halitta sābuwa.

20. Kuma wancan bai zama mabuwāyi ba ga Allah.

21. Kuma suka bayyana ga Allah gabā ɗaya, sai māsu rauni suka ce wa waɗanda suka kangara, “Lalle ne mū, mun kasance māsu bi a gare ku, to, shin, kū māsu kārēwa ga barinmu ne daga azābar Allah daga wani abu?” <sup>(2)</sup> Suka ce, “Dā Allah Ya shiryar da mu, dā mun shiryar da ku, daidai ne a kanmu, mun yi rāki ko mun yi haƙuri bā mu da wata mafaka.”

22. Kuma Shaidan ya ce a lōkacin da aka ƙāre al’amarin, “Lalle ne Allah Ya yi muku wa’adi, wa’adin gaskiya, kuma na yi muku wa’adi, sa’an nan na sābā muku. Kuma bābu wani da’līli a gare ni a kanku fāce na kira ku, sa’an nan kun karɓa mini. Sabōda haka kada ku zarge ni, kuma ku zargi kanku. Ban zama mai amfaninku ba, kuma ba ku zama māsu amfānina ba. Lalle na barranta da abin da kuka haɗa ni da shi gabanin wannan (matsayi).

هُوَ الضَّلَّلُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

الَّذِينَ تَرَأَتْ اللَّهُ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
بِالْحَقِّ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ  
أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ  
مُعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا  
لَوْ هَدَّنا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ سِوَاءَ عِلَّتِنَا  
أَجْرِنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ ﴿٢١﴾

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ  
وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُمْ فَأَخْلَفْتُمْ  
وَمَا كَانُوا لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ  
فَأَسْتَجِبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلَوْلَا  
أَنْفُسُكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ  
بِمُصْرِخِي إِيَّيْ كَفَرْتُمْ بِمَا أَشْرَكْتُمْ

(1) Da’līli ne a kan kāfircin kāfirai ba ya rage mulkin Allah da kōme, dōmin bā su iya fita daga halittar sammai da ƙasa, waɗanda Allah Ya halitta da abin da yake mallakarSa.

(2) Muhāwarar ‘yan wuta a tsakānin mabiya da shūgabannin kāfirai.

Lalle azzālumai sunā da azāba mai raḍaḍi.”<sup>(1)</sup>

23. Kuma aka shigar da waḍanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, a gidājen Aljanna, kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu da iznin Ubangijinsu, gaisuwarsu a cikinta “Salām”, (wātau Aminci).

24. Shin, ba ka ganī ba, yadda Allah Ya buga wani misali, kalma mai kyau<sup>(2)</sup> kamar itāciya ce mai kyau, asalinta yanā tabbatacce, kuma rēshenta yanā cikin sama?

25. Tanā bāyar da abincinta a kōwane lōkaci da iznin Ubangijinta! Kuma Allah Yanā buga misāli ga mutāne, mai yiwuwa ne, sunā tunāwa.

26. Kuma misalin kalma mummūna<sup>(3)</sup> kamar itāciya mummuna ce, an tumbuke ta daga bisa ga kasa, bā ta da wata tabbata.

27. Allah Yanā tabbatar da waḍanda suka yi īmāni da magana tabbatacciya a cikin rāyuwar dūniya, da cikin Lāhira. Kuma Allah Yanā batar da azzālumai, kuma Allah Yanā aikata abin da Yake so.

مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ

فِيهَا يَأْذِنُ رَبُّهُمْ لِيُخَيَّرَهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً

كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا

فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾

تُوْتِي أَكْلَهَا كُلِّ حِينٍ يَأْذِنُ رَبُّهَا وَيَضْرِبُ

اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ

مِنَ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

يُشِيتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ

فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ

الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

(1) Huḍubar Shaidan ga mabiyansa, a cikin wuta, a bāyan an yi muhawara a tsakānin mabiya da shugabannin kāfirici, sāshe yanā la’antar sāshe har abu ya kai ga Shaidan, watau Iblis. Shi kuma ya tāshi ya yi wannan huḍuba dōmin ya kāra musu bakin ciki a kan wani.

(2) Kalma mai kyau ta addini tanā da asali, kamar itāciyar dabīno ce.

(3) Kalma ta kāfirici, bā ta da asali, kamar gunar shānu ce.

28. Shin, ba ka lura ba da waɗanda suka musanya <sup>(1)</sup> ni'imar Allah da kāfirci, kuma suka saukar da mutānensu a gidan halaka?

29. Sunā kōnuwa a wutar Jahannama, kuma tir da matabbatarsu.

30. Kuma suka sanya wa Allah kishiyōyi, dōmin ɓatarwa daga hanyarSa. Ka ce, “Ku ji dādi, sa'an nan, lalle ne, makōmarku wutar ce.”

31. Ka ce wa bāyīNa waɗanda suka yi imāni su tsayar da salla kuma su ciyar daga abin da Muka arzūta su, a asirce da bayyane, daga gabānin wani wuni ya zo, bābu ciniki a ciki, kuma bābu abōtaka.

32. Allah ne Wanda Ya halicci sammai da kasa, kuma Ya saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya fitar game da shi, daga 'ya'yan itāce, arziki dōminku, kuma Ya hōrē jirgin ruwa dōmin ya yi gudu a cikin tēku da umurninSa, kuma Ya hōrē muku kōguna.

33. Kuma Ya hōrē muku rānā da watā sunā madawwama biyu, kuma Ya hōrē muku dare da wuni.

34. Kuma Ya bā ku dukan abin da kuka rōke Shi, kuma idan kun kidaya, ni'imar Allah bā zā ku lissafe ta ba. Lalle ne mutum, haḳīka, mai yawan zālunci ne, mai yawan kāfirci.

﴿الَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كَفْرًا  
وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ (٣٨)

﴿جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا مِنْ مَوْبِقِ الْقَرَارِ  
وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ  
تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ (٣٩)

﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَرَفَقُوا  
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ  
لَا بَيْعُ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾ (٤٠)

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ  
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ  
رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ  
فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ (٤١)

﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ  
وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ (٤٢)  
﴿وَأَتَانَكُمْ مِنْ كُلِّ مَآسَاءٍ تَمُوءَةٌ وَإِنْ تَعَدُّوا  
نِعْمَتَ اللَّهِ لَآتَخُصُّوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ  
كَفَّارٌ﴾ (٤٣)

(1) Kuraishāwa waɗanda Allah Ya yi musu ni'imar zama a cikin hurumin Allah da aminci da Ya zuba a kansu da albarku, sun musanya gōdiya da kāfirci a lōkacin da suka ƙaryata Manzon Allah. Sun saukar da mutānensu a gidan halaka a Badar.

35. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce, “Yā Ubangijina! Ka sanya wannan gari<sup>(1)</sup> amintacce, kuma Ka nisanta ni, ni da diyāna daga bauta wa gumāka.

36. “Yā Ubangijina! Lalle ne sū, sun batar da māsū yawa daga mutāne, sa’an nan wanda ya bi ni, to, lalle shi, yanā daga gare ni, kuma wanda ya sāba mini, to, lalle ne Kai Mai gāfara ne, Mai jin kai.

37. “Yā Ubangijinmu! Lalle ne ni, na zaunar da zūriyyata ga rāfi wanda ba ma’abūcin shūka ba, a wurin Dākinka, mai alfarma. Yā Ubangijinmu! Dōmin su tsayar da salla. Sai Ka sanya zukāta daga mutāne sunā gaggāwar bēgen zuwa gare su, kuma ka arzūta su daga ‘ya’yan itāce, mai yiwuwa ne sunā gōdēwa.

38. “Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, Kanā sanin abin da muke bōyēwa, da abin da muke bayyanāwa. Kuma bābu abin da yake bōyēwa ga Allah, daga wani abu a cikin ƙasa, kuma bābu a cikin sama.

39. “Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Yake Ya bā ni, inā a cikin tsufa, Ismā’ila da Is’hāka. Lalle ne Ubangijina, hakīka, Mai jin addu’ane.

40. “Yā Ubangijina! Ka sanya ni mai tsayar da salla. Kuma daga zūriyyata. Yā Ubangijinmu! Kuma Ka karbi addu’ata.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا  
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾

رَبِّ إِنِّي أَخْلَلَنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ  
مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ عَيْرِ ذِي زَرْعٍ  
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ  
فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ  
وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعَلَّمَ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ  
مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ  
وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي  
رَبَّنَا وَقَبَلْ دُعَاءَ ﴿٤٠﴾

(1) Wannan gari watau Makka. Anā tunātar da Lārabāwa ga kākansu Ibrāhīm da addu’ar da ya yi sabōda garin Makka da mutānen garin da dīyan Ismā’ila dōmin su wa’aztu.

41. “Yā Ubangijinmu! Ka yi gā-fara gare ni, kuma ga mahaifāna, kuma da mūminai, a rānar da hisābi yake tsayāwa.

42. “Kuma kada ka yi zaton Allah Mai shagala ne daga abin da azzālumai suke aikatāwa. Abin sani kawai, Yanā jinkirta musu ne zuwa ga wani wuni, wanda idānuwa suke fita turu-turu a cikinsa.

43. “Sunā māsu gaggāwa, māsu dāukaka kāwunansu zuwa sama, kiftawar ganinsu ba ta kōmāwa gare su. Kuma zukātansu wōfin-tattu.”<sup>(1)</sup>

44. Kuma ka yi gargadī ga mutā-ne ga rānar da azāba take jē musu, sai waḡanda suka yi zālunci su ce, “Yā Ubangijinmu! Ka yi mana jinkiri zuwa ga wani ajali makusanci, mu karḡa wa kiranKa, kuma mu bi Manzanni.” (Allah Ya ce musu) “Ashe, ba ku kasance kun yi rantsuwa ba daga gabāni, cēwa bā ku da wata gushēwa?

45. “Kuma kuka zauna a cikin gidājen waḡanda suka zālunci kansu, kuma ya bayyana a gare ku yadda Muka aikata game da su, kuma Muka buga muku misālai.”

46. Kuma lalle sun yi mākirci irin makircinsu, kuma a wurin Allah makircinsu yake, kuma lalle ne makircinsu yā kasance, haḡiḡa, du-wātsu sunā gushēwa sabōda shi.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ  
الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَفِيلاً عَمَّا يَعْمَلُ  
الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ  
فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ  
وَأَفِدتَهُمْ هَوَاءً ﴿٤٣﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ  
ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِرْنَا إِلَىٰ آجَلٍ قَرِيبٍ يُجِيبُ دَعْوَتَكَ  
وَتَسْبِيحِ الرَّسُولِ أَوْلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ  
مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

وَسَكَنتُمْ فِي مَسْكِنٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا  
أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ  
وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ  
وَإِنْ كَانَتْ مَكْرُهُمْ لِيَرْزُلَ مِنْهُ الْجِبَالَ ﴿٤٦﴾

(1) A nan ne iyakar maganar shugabanmu Ibrāhīm da addu’arsa.



47. Sabōda haka, kada ka ƙar-fafa zaton Allah Mai sāba wa'adin-Sa ne ga ManzanninSa. Lalle ne Allah ne Mabuwāyi, Ma'abūcin azābar rāmuwa.

48. A rānar da ake musanya ƙasa <sup>(1)</sup>, bā ƙasar nan ba, da sammai kuma su bayyana ga Allah Maka-ƙaici, Mai tankwasāwa.

49. Kuma kana ganin māsu laifi, a rānar nan, sunā waƙanda aka yi wa ciri daidai a cikin marūruwa.

50. Rigunansu daga farar wutā ne, kuma wuta ta rufe fuskōkinsu.

51. Dōmin Allah Ya sākā wa kōwane rai da abin da ya tsuwur-wurta. Lalle ne, Allah Mai gag-gāwar hisābi ne.

52. Wannan iyarwa ce ga mutā-ne, kuma dōmin a yi musu gargadi da shi, kuma dōmin su sani cēwa, abin sani kawai, Shī ne abin bauta-wa guda. Kuma dōmin masu han-kali su riƙa tunāwa.

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفاً وَعْدَهُ ۗ رُسُلَهُ  
 إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ  
 وَبُرُوزُوا لِلَّهِ الْوَحِيدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ  
 مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

سَرَابِلُهُمْ مِّنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَى  
 وُجُوهُهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ  
 إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ ۗ وَيَعْلَمُوا  
 أَنَّمَا هُوَ إِلَهُهُمُ الْوَاحِدُ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

(1) A Rānar Kiyāma Allah zai musanya ƙasa da sama a kāwo waƙansu a lōkacin da mutāne suke a kan siradi kamar yadda ya zo a Hadisi.

## SŪRATUL HĪJR

## سُورَةُ الْحَجْرِ

Tanā karantar da wa'azi da umurnin wa'azi da hafuri da jārūmtaka, sabōda Allah Yā yi alkawarin halaka māsu izgili ga māsu wa'azi na gaskiya, kuma māsu gyāra sū ne tsayuwar al'umma; dukan musun gaskiya izgili ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A.Ī.R. Waɗancan āyōyin lit-tāfi ne da abin karantāwa mai bayyanāwa.

2. Da yawa waɗanda suka kā-firta suke gūrin dā dai sun kasance Musulmi. <sup>(1)</sup>

3. Ka bar su, su ci kuma su ji dāɗi, kuma gūri ya shagaltar da su, sa'an nan da sannu zā su sani.

4. Kuma ba Mu halakar da wata alƙarya ba fāce tanā da littāfi sananne.

5. Wata al'umma bā ta gabātar ajalinta, kuma bā zā su jinkirta ba.

الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْءَانٍ مُبِينٍ ﴿١﴾

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

ذَرَّهُمْ يَا كُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيَلْهَبْهُمُ الْأَمَلُ

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيْبَةٍ إِلَّا وَهَلَّا كَنَابٌ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَخِرُونَ ﴿٥﴾

(1) Kōwane kāfiri yanā gūrin ya zama Musulmi dōmin abin da yake gani na shiriya da ladubban Musulunci, waɗanda ya tabbata bābu zama lāfiya ga mutum fāce idan yā sāme su, amma Shaidān yanā hana shi musulunta sabōda waɗansu daɗfilai da yake sanyāwa a ganinsa.

6. Suka ce, “Yā kai wanda aka saukar da Ambato (Alkur’āni) a kansa! Lalle ne kai, haḳīka, mahaukaci ne.

7. “Dōmin me bā zā ka zo mana da malā’iku ba idan ka kasance daga māsu gaskiya?”

8. Bā Mu sassaukar da malā’iku fāce da gaskiya, <sup>(1)</sup> bā zā su kasance, a wannan lōkacin, waɗanda ake yi wa jinkiri ba.

9. Lalle Mū ne, Muka saukar da Ambato (Alkur’āni), kuma lalle Mū, haḳīka, Māsu kiyāyēwa ne gare shi.

10. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun aika manzanni a cikin ƙungiyōyin farko, gabāninka.

11. Kuma wani Manzo bā ya zuwa gare su fāce sun kasance sunā māsu izgili a gare shi.

12. Kamar wancan ne Muke shigar da shi <sup>(2)</sup> a cikin zukātan māsu laifi.

13. Bā su yin īmāni da shi, <sup>(3)</sup> kuma haḳīka, hanyar mutānen farko ta shige.

14. Kuma dā Mun būɗe wata ƙōfa daga sama a kansu har suka wuni a ciki sunā tākāwa.

15. Lalle ne dā sun ce, “Abin sani kawai, an rufe idānuwanmu ne.

وَقَالُوا إِنَّمَا آيَاتُهَا الَّتِي نَزَّلَ عَلَيْهِ  
الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِن كُنْتَ  
مِن الصّٰدِقِيْنَ ﴿٧﴾

مَا نُنزِلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا  
إِذَا مُنظَرِيْنَ ﴿٨﴾

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَظٰوْنٌ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِيْنَ ﴿١٠﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾

كَذٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوْبِ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٢﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَعَقَدْتُمْ لَهُمْ سِنَةً الْأَوَّلِيْنَ ﴿١٣﴾

وَلَوْ فَدَحْنَاهُمْ عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَآءِ فَظَلُّوا فِيهِ  
يَعْرَجُونَ ﴿١٤﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سَكِرَاتُ أَبْصُرِنَا

(1) Gaskiya a nan anā nufin azāba dōmin zuwanta tabbatacce ne. Dukan abin da yake tabbatacce shi ne haḳkun, watau gaskiya.

(2) Shirki da kāfirci da ƙaryatāwa, su duka izgili ne da addini.

(3) Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Hanyar mutānen farko ta ƙaryata Manzanni har a lōkacin da Allah zai halaka su da azābarSa.

Ā'a' mū mutāne ne waḍanda aka sihirce.”

16. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun sanya waḍansu masaukai a cikin sama, kuma Muka ḳawāta ta ga māsu kallo.

17. Kuma Muka kiyāye ta daga dukan shaidani wanda ake jīfa.

18. Fāce wanda ya sāci saurāre, sai wutar yūlā bayyananniya ta bi shi.

19. Kuma ḳasa Mun mīkē ta, kuma Mun jēfa duwātsu tabbatattu a cikinta, kuma Mun tsirar, a cikinta, daga dukan abu wanda ake aunāwa da sikēli.

20. Kuma Muka sanya muku, a cikinta, abubuwan rāyuwa<sup>(1)</sup> da wanda ba ku zama māsu ciyarwa gare shi ba.

21. Kuma bābu wani abu fāce, a wurinMu, akwai taskōkinsa, kuma ba Mu saukar da shi ba fāce a kan gwargwado sananne.

22. Kuma Muka aika iskōki māsu barbarar jūna, sa'an nan Muka saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Muka shāyar da ku shi, kuma ba ku zama māsu taskacēwa a gare shi ba.

23. Kuma lalle ne Mu Muke rāyarwa, kuma Muke kashēwa, kuma Mū ne magada.

بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَرَبَّتْهَا

لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٦﴾

وَحَفِظْنَا بِهَا مِنَ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٧﴾

إِلَّا مِنَ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رُوسِيَ وَأَنْبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾

وَجَعَلْنَا الْكُرْهُ فِيهَا مَعِيشٍ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقَيْنِ ﴿٢٠﴾

وَأِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِلُهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَسْقَيْنَاكُمْوهُ وَمَا أَنْشَرْنَاهُ، يَخْزِنِينَ ﴿٢٢﴾

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِيهِ. وَنَمِيتُهُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾

(1) Muka sanya muku abūbuwan rāyuwa a cikinta, kuma Muka mallaka muku bāyi waḍanda suke bā kū ne kuke ciyar da su ba, Mū ne ke ciyar da su game da ku duka. Wātau aza abūbuwa a kan ma'auni shī ne maslaha rashin yarda da tsaron ma'aunin nan shī ne izgili.

24. Kuma lalle ne, haƙiƙa, Mun san māsu gabāta daga cikinku, kuma Mun san māsu jinkiri.

25. Kuma lalle ne Ubangijinka Shī ne Yake tāra su, lalle Shī ne Mai hikima, Masani.

26. Kuma lalle ne, Mun halicci mutum daga ƙeƙasasshiyar lāka, daga baƙin yumbu wanda ya canja.

27. Kuma aljani, Mun halicce shi daga gabāni, daga wutar<sup>(1)</sup> iskar zāfi.

28. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinka ya ce wa malā'iku “Lalle Nī, mai halittar wani jiki ne daga ƙeƙasasshen yumbu wanda ya canja.

29. “To, idan Na daidaita shi, kuma Na hūra daga RūhīNa<sup>(2)</sup> a cikinsa, to, ku fādi a gare shi, kunā māsu yin sujada.”

30. Sai malā'iku suka yi sujada dukansu gaba ɗaya.

31. Fāce Iblīs, ya ƙi kasancēwa daga māsu yin sujar.

32. Ya ce, “Yā Iblīs, mēne ne a gare ka, ba ka kasance tāre da māsu yin sujada ba?”

وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ

وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَخْرِبِينَ ﴿٢٤﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ بِحُشْرِهِمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَلٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُورِ ﴿٢٧﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلِيقٌ بَشَرًا

مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَلٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ، وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي

فَقَعُوا لَهُ، سَجْدِينَ ﴿٢٩﴾

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

(1) Halittar Ādamu daga yumbu ƙeƙasasshe, ya fi daraja bisa halittar Shaidan daga harshen wuta, dōmin wuta tanā nūni ga sassabcin hankali da rashin natsuwa.

(2) Wannan ya nūna Ādamu an yi halittarsa ne da lāka da Rūhi daga Allah kamar yadda aka halitta Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Sabōda haka halittar Ādamu tā fi zama abin māmāki daga halittar Īsā, dōmin Īsā asali guda kawai ya rasa daga halittar ɗiyan Adam ta al'āda, amma halittar Ādamu tā rasa dukan asalin biyu na uwa da na uba. Haka kuma halittar Hawwā'u, matar Ādamu tā fi ta Īsā ban māmāki dōmin rashin asalin uwa da ta yi inda ɗā yake ɗaukar lōkacin sūrantāwa, ya fi ban māmāki daga rashin asalin uba.

33. Ya ce, “Ban kasance inā yin sujada ba ga mutum wanda Ka halicce shi daga būsasshen yum-bun lāka wadda ta canja.”

34. Ya ce, “To, ka fita daga gare ta, dōmin lalle kai abin jīfa ne.

35. “Kuma lalle ne akwai la’ana a kanka har ya zuwa rānar saka-mako.”

36. Ya ce, “Yā Ubangijjina! Sai Ka yi mini jinkiri zuwa rānar da ake tāshē su.”

37. Ya ce, “To, lalle ne kanā daga waɗanda ake yi wa jinkiri.

38. “Zuwa ga yinin lōkacin nan sananne.”

39. Ya ce, “Yā Ubangijjina! Inā rantsuwa da abin da Ka batar da ni da shi, haḳīka, inā kawāta musu (rāyuwa) a cikin kasā kuma haḳīka inā batar da su gabā ɗaya.

40. “Fāce bāyinKa daga gare su, waɗanda Ka tsarkake.”

41. Ya ce, “Wannan tafarki ne a gare Ni, madaidaici.

42. “Lalle ne bāyīNa, bā ka da īkō a kansu, fāce wanda ya bī ka daga batattu.”

43. Kuma lalle Jahannama ce, haḳīka, ma’alkawartarsu gabā ɗaya.

44. Tanā da kōfōfi bakwai, <sup>(1)</sup> ga kōwace kōfa akwai wani juz’i daga gare su rababbe.

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَلٍ  
مِنْ حَمَلٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَچِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ  
وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ  
مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ  
جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

(1) Kōfōfin Jahannama bakwai ne, watau ɗabaḳōḳinta, ta farko ita ce Jahannama, sa’an nan Lazza, sa’an nan Alhudama, sa’an nan Assa’ira, sa’an nan Saḳar, sa’an nan

45. Lalle māsū taḵawa sunā a cikin gidājen Aljanna mai idandunan ruwa.

46. “Ku shigē ta da aminci, kunā amintattu.”

47. Kuma Muka dēbe abin da ke a cikin zukātansu na daga kullin zūci, suka zama 'yan'uwa a kan gadāje, sunā māsū fuskantar junā.

48. Wata wahala bā zā ta shāfe su bā a cikinta, kuma ba su zama māsū fita daga cikinta ba.

49. Ka bai wa bāyīNa lābari cēwa lalle ne Ni, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

50. Kuma azābāTa ita ce azāba mai raḍaḍi.

51. Kuma ka bā su lābārin bākin Ibrāhīm.

52. A lōkacin da suka shiga gunsa, sai suka ce, “Sallama.” Ya ce, “Lalle mū, daga gare ku, māsū firgita ne.”

53. Suka ce, “Kada ka firgita. Lalle ne mū, munā yi maka bushāra game da wani yāro masani.”

54. Ya ce, “Shin, kun bā ni bushāra<sup>(1)</sup> ne a kan tsūfa yā shāfe ni? To, da me kuke bā ni bushara?”

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي جَنَّةٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾

أَدْخُلُوهَا سَلَمَةً آمِنِينَ ﴿٤٦﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا  
عَلَىٰ سُرُرٍ مُنْقَلَبِينَ ﴿٤٧﴾

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ  
وَمَا هُمْ مِنْهَا مَخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

﴿٤٩﴾ نَبِيٍّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ  
وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ  
فِيمَا بُشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

Aljahīm, sa'an nan Alhāwiya. Kōwace ḍabaḵa tanā da juz'i sananne, watau kōfa ga Yahūdu, wata ga Nasāra, wata Saba'āwa, wata ga Majūsāwa, wata ga Mushirikai, wata ga munāfukai, wata ga Musulmi waḍanda aka yi musu hushi (mummunan aiki). Anā fatan fita ga māsū tauhīdi daga gare ta. Ba a fatan kōme ga sauran, sunā dawwama a cikinta har abada.

(1) Ibrāhīm yanā yi musu tambaya ne dōmin yanā ganin kamar sunā yi masa magana ta izgili ne a kan sāmūn ḍā a bāyan tsūfansa da na mātarasa. Sabōda haka suka gaya masa cēwa sū māsū gaskiya ne.

55. Suka ce, “Munā yi maka bushāra da gaskiya ne, sabōda haka, kada da kasance daga māsu yanke tsammāni.”

56. Ya ce, “Kuma wāne ne yake yanke tsammāni daga rahamar Ubangijinsa, fāce batattu?”

57. Ya ce, “To, mēne ne babban al’amarinku? Yā kū manzanni!”

58. Suka ce, “Lalle ne mū, an aika mu zuwa ga wasu mutāne māsu laifi.

59. “Fāce mutānen Lūdu, lalle ne mū, hakīka, māsu tsīrar da su ne gabā daya.

60. “Fāce mātarsa, mun kaddara cēwa lalle ne ita, hakīka, tanā daga māsu halaka.”

61. To, a lōkacin da manzannin suka jē wa mutānen Lūdu,

62. Ya ce, “Lalle ne ku mutāne ne waɗanda ba a sani ba.”

63. Suka ce, “Ā’a, mun zo maka sabōda abin da suka kasance sunā shakka a cikinsa.

64. “Kuma mun zo maka da gaskiya. Kuma lalle ne mū, hakīka, māsu gaskiya ne.

65. “Sai ka yi tafiya da iyālinka, a wani yanki na dare, kuma ka bi bāyansu, kuma kada wani daga cikinku ya yi waiwaye, kuma ku bi ta inda aka aumurce ku.”

66. Kuma Muka hukunta wancan al’amarin zuwa gare shi cēwa lalle ne ƙarshen waɗancan abin yankēwa ne a lōkacin da suke māsu shiga asuba.

قَالُوا بَشِّرْنَا بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٥﴾

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ

رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ ثَمُودَ مِن

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٨﴾

إِلَّا أَمْرَانَهُ قَدَرْنَا نَأْتِيَاهُمِنَ الْعَنِينِ ﴿٥٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦٠﴾

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ ﴿٦١﴾

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٣﴾

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ يَفْطَحُ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبُرَهُمْ

وَلَا يَلْبِغْنَ مِنْكَ أَحَدٌ وَأَمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَاتِ دَابِرَ هَوَاهُ

مَقْطُوعٍ مُّصْحِحِينَ ﴿٦٥﴾



67. Kuma mutānen alkāryar suka je sunā māsu bushāra.

68. Ya ce, “Lalle ne wadannan bākīna ne, sabōda haka kada ku kunyata ni.

69. “Kuma ku bi Allah da ta-ƙawa, kuma kada ku sanya ni a baƙin ciki.”

70. Suka ce, “Ashe ba mu hana ka daga tālikai ba?”

71. Ya ce, “Ga wadannan `yā`yā-na<sup>(1)</sup> idan kun kasance māsu aika-tāwa ne.”

72. Rantsuwa da<sup>(2)</sup> rāyuwarka! Lalle ne sū a cikin māyensu sunā ta dīmuwa.

73. Sa’an nan tsāwa ta kāma su, sunā māsu shiga lōkacin hūdōwar rānā.

74. Sa’an nan Muka sanya samanta ya kōma ƙasanta, kuma Muka yi ruwan duwātsu na lākar wuta a kansu.

75. Lalle ne a cikin wancan akwai āyōyi ga māsu tsōkaci da hankali.

76. Kuma lalle ne ita, haƙīka, sunā a gēfen wata hanya tabbatacciya.<sup>(3)</sup>

77. Lalle ne a cikin wancan akwai āyā ga māsu īmāni.

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾

قَالَ إِنَّ هَذَا لَوَلَاءَ صَیْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَوْلَمْ تَنْهَكْ عَنِ الْعُلَمِیْنَ ﴿٧٠﴾

قَالَ هَذَا لَوَلَاءَ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾

لَعَنَّاكَ إِنْهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾

فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾

فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمَا سَافِهًا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً  
مِّنْ سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾

وَإِنَّهَا لِبِسْبِيلٍ مُّقْبِرٍ ﴿٧٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

(1) Yanā nufin matan garin, dōmin Annabin mutāne shī ne ubansu.

(2) Allah Yā yi rantsuwa da rāyuwar Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi. Wannan shī ne matuƙar girmamāwa wadda Allah Yake yi wa mutum. Kuma yanā nūna cēwa rāyuwar Annabi tanā da muhimmanci ƙwarai.

(3) Hanya tabbatacciya ta mutānen Makka zuwa Syria (Sham).

78. Kuma lalle ne ma'abūta Al'aika<sup>(1)</sup> sun kasance, haḳīka, māsu zālunci!

79. Sai Muka yi azābar rāmuwa a gare su, kuma lalle sū biyun, haḳīka, sunā a gēfen wani tafarki mabayyani.

80. Kuma lalle ne, haḳīka, ma'abūta Hijiri<sup>(2)</sup> sun ḳaryata Manzanni.

81. Kuma Muka kai musu āyōyinMu, sai suka kasance māsu bijirēwa daga gare su.

82. Kuma sun kasance sunā sassaḳa gidāje daga duwātsu, alhāli sunā amintattu.

83. Sai tsāwa ta kāma su, sunā māsu shiga asuba.

84. Sa'an nan abin da suka kasance sunā tsirfantāwa bai wadātar ga barinsu ba.

85. Kuma ba Mu halicci sammai da ḳasa da abin da yake a tsakāninsu ba fāce da gaskiya. Kuma lalle ne Sā'a (Rānar Alkiyāma) haḳīka, mai zuwa ce. Sabōda haka ka yi rangwame, rangwame mai kyau.

86. Lalle ne Ubangijinka, Shi ne Mai yawan halitta, Masani.

87. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun bā ka bakwai waḳanda ake karantāwa<sup>(3)</sup> da Alḳur'āni mai girma.

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَنقَمْنَا مِنْهُم وَإِنَّهُمَا لِيَا مَامِ مُبِينٍ ﴿٧٩﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحَجَرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾

وَمَا أَنبَأْتَهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾

وَكَانُوا يُنذِرُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٢﴾

فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأَيُّوبُ فَأَصْفَحْ  
الْصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ  
الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾

(1) Ma'abūta Al'aika, sū ne mutānen Shu'aibu.

(2) Ma'abūta Hijiri, su ne Samūdāwa.

(3) Bakwai waḳanda ake karantawa su ne Fatiha mai āyōyi bakwai. Anā karanta su a cikin kōwace raka'a ta salla.

88. Kada lalle ka mīka idānunka biyu zuwa ga abin da Muka jiyar da su dādī game da shi, nau’i-nau’i a gare su, kuma kada ka yi baƙin ciki a kansu, kuma sassauta fikāfikanka ga māsū imāni.

89. Kuma ka ce, “Lalle nī, nī ne mai gargadī bayyananne.”

90. Kamar yadda Muka saukar a kan māsū yin rantsuwa,<sup>(1)</sup>

91. Waƙanda suka sanya Alƙu-r’āni tātsuniyōyi.

92. To, rantsuwa da Ubangi-jinka!<sup>(2)</sup> Haƙīka, Munā tambayar su gabā ɗaya.

93. Daga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

94. Sai ka tsage gaskiya game da abin da ake umurnin ka, kuma ka kau da kai daga māsū shirki.

95. Lalle ne Mū, Mun isar maka daga māsū<sup>(3)</sup> izgili.

96. Waƙanda suke sanyāwar wani abin bautāwa na dabam tare

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ  
وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾

فَوَرَبِّكَ لَنَسَأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ

(1) Māsū rantsuwa a kan sāba wa Annabāwa, watau kamar sun yi rantsuwa cēwa bā zā su bi abin da Annabāwa suka zo da shi ba. Wātau su ne māsū tsananin izgili da addini.

(2) Allah Ya yi rantsuwa da ZātinSa a kan Shī ne Ubangi-jin Annabi Muhammadu tsīra da aminci su tabbata a gare shi, dōmin Ya natsar da ransa daga tsōron māsū yi masa izgili, kuma dōmin Ya ƙarfafa shi ga zartar da aikin da Ya sanya shi na iyar da Manzanci, bā da wata fargaba ba.

(3) Māsū tsananin izgili ga Annabi waƙanda Allah Ya isar masa daga gare su. Sū biyar ne, daga Bani Asad bn Abdul’uzza bn Kusayyi akwai Aswadu bn el Muttalib, Abu Zamah, kuma daga Bani Zuhrah akwai el Aswad bn Abdu Yagūth. Daga Bani Makhzumi akwai el Walid bn Mugira. Daga Bani Sahmi akwai el Ās bn Wā’il. Daga Banī Khuzā’a akwai el Harith bn el Tulātilah. Su ne māsū darajar mutānensu. A lōkacin da suka dōge da sharri, Allah Ya hūtar da Annabi daga sharrinsu da nau’i-nau’i na masīfu, suka halaka. Dubi ƙarin bayāni daga tafsīrin bn Kathīr. Tsare Annabi daga gare su tun yanā shi kaƙai a Makka yā isa ya sanya shi ya dōgara ga Allah bāyan abubuwa sun ƙāra yawa da sauki.

da Allah, sa'an nan da sannu zā su sani.

97. Kuma lalle ne, haḳīḳa, Munā sanin cēwa lalle kai, ḳirjinka yanā yin ḳunci game da abin da suke faḍā (na izgili).

98. Sabōda haka ka yi tasbīhi game da gōde wa Ubangijinka, kuma ka kasance daga māsu sujada.

99. Kuma ka bauta wa Ubangi-jinka, har mutuwa ta zo maka.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ نَعَلْنَا أَنكَ يَضِيقُ صَدْرَكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿١٧﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١٨﴾

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿١٩﴾



Tanā karantar da ni'imōmin da Allah Ya bai wa mutum daga halittarsa, da abincinsa da shiryarwar da Ya yi masa, da hankalin da Ya bā shi, dōmin ya kadaita Shi da bautarSa, har zuwa ga ni'imōmin Lāhira ga wanda ya shiryu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Umurnin Allah ya zo, sabōda haka kada ku nēmi hanzartawarsa. Tsarkin Allah ya tabbata, kuma Ya ḍaukaka daga abin da suke yi na shirka.

أَنۢ أَمَرَ اللَّهُ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

2. Yanā sassaukar da malā'iku da Rūhi<sup>(1)</sup> daga umurninSa a kan wanda Yake so daga bāyinSa, cēwa ku yi gargadī cēwa: Lalle ne shī, bābu abin bautāwa fāce Ni, sabōda haka ku bī Ni da taƙawa.

3. Ya halicci sammai da ƙasa da gaskiya. Ya ɗaukaka daga abin da suke yi na shirka.

4. Ya halicci mutum daga maniyi, sai gā shi yanā mai husūma bayyananniya.

5. Da dabbōbin ni'ima, Ya halicce su dōminku. A cikinsu akwai abin yin dīmi da waɗansu amfānōni, kuma daga gare su kuke ci.

6. Kuma kunā da kyau a cikinsu a lōkacin da suke kōmōwa daga kiwo da maraice da lōkacin da suke sakuwa.

7. Kuma sunā ɗaukar kāyanku māsu nauyi zuwa ga wani gari, ba ku kasance māsu isa gare shi ba, fāce da tsananin wahalar rāyuka. Lalle ne Ubangijinka ne, haƙīka, Mai tausayi, Mai jin ƙai.

8. Kuma da dawāki<sup>(2)</sup> da alfadarai da jākuna, dōmin ku hau su,

يُنزِلُ الْمَلَكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿١﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٣﴾

وَالْأَنْعَمَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٤﴾

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْمَعُونَ وَحِينَ تُسْرَحُونَ ﴿٥﴾

وَتَحْمِيلُ أَنْفَالِكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَلِغِيهِ إِلَّا يَشِقُّ الْأَنْفُسَ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦﴾

وَالْحَيْلَ وَالْغِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً

(1) Saukar da malā'iku da Rūhi watau Alƙur'āni a zāmanin Annabci kō kuma fahimta da ƙarfin zūciya waɗanda Allah ke sanyāwa ga wanda Ya nufa da jaddada addīni a kan kōwane ƙarni. Aiko māsu gargadī shī ne mafi girman ni'imar Allah a kan mutāne.

(2) Haɗa dawāki da alfadarai zuwa ga jākuna kuma aka ce dōmin “hawansu da yin ƙawa” yana nuna cewa ba a cin dawāki da alfadarai, dōmin an san cēwa an hana cin jākuna a lōkacin yākin Khaibara, kuma āyōyin da ke gaba da wannan āya sun nūna anā cin dabbōbin ni'ima kuma anā hawansu, kuma cin nāma yā fi hawa zama ni'ima, sabōda haka, shī ne ya kamata a ambata inda ya halatta. Wannan ne mazhabar Māliki da Abu Hanīfa, kuma shī ne maganar Abdullah bn Abbās, Allah Ya yarda da su. Wasu sun ce ana cin dawāki da alfadarai dōmin cewa anā “hawansu dōmin ƙawa” ba ya hana a yi wani abu da su, wato cin nāmansu, dōmin a cikin Bukhāri da Muslim an ruwaito halaccin cin

kuma da ƙawa. Kuma Yana halitta abin da ba ku sani ba.

9. Kuma ga Allah madaidaiciyar hanya take kuma daga gare ta akwai mai karkacēwa. Kuma da Yā so, dā Ya shiryar da ku gabā ɗaya.

10. Shī ne Wanda Ya saukar da ruwa daga sama dōminku, daga gare shi akwai abin sha, kuma daga gare shi itāce yake, a cikinsa kuke yin kiwo.

11. Yanā tsirar da shūka game da shi, dōminku, zaitūni da dabīnai da inabai, kuma daga dukan 'yā'yan itāce. Lalle ne a cikin wancan, haƙīka, akwai āyā ga mutāne waɗanda suke yin tunāni.

12. Kuma Ya hōrē muku dare da wuni, da rānā da watā, kuma tau-rāri hōrarru ne da umurninSa. Lalle ne a cikin wancan, haƙīka, akwai āyōyi ga mutāne waɗanda suke hankalta.

13. Kuma abin da Ya halitta muku a cikin ƙasa, yana mai sā-βānin launukansa. Lalle ne a cikin wancan, haƙīka, akwai āyā ga mutāne waɗanda suke tunāwa.

وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمَهَاجِرٌ لَوْ شَاءَ

لَهَدَيْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ

شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ

وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ مِنْ أَيْتِهِ السَّمَاءَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِ رَبِّكَ فِي ذَلِكَ

لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

dawāki. Wannan shī ne maganar Al-Hasan da Shuraih da 'Aḍa'a da Sa'īd bn Jubair. Kuma shī ne mazhabar Shāfi'i da Is'hāf. Sun yi hujja da halaccin nāman dawāki da abin da Asmā'u bint Abī Bakar As-Siddiq ta ce, "Mun sōke wata gōɗiya, muka ci, a zamanin Manzon Allah, a Madina." Kuma a cikin Bukhāri da Muslim daga Jābir, Allah Ya yarda da shi, "Mun ci dawāki da jākunan jēji a Khaibara, kuma Annabi, tsira da aminci sun tabbata a gare shi, ya hana jākunan gida". A cikin Abī Dāwud, "Mun yanke dawāki da alfadarai da jākuna alhāli yunwa ta kāmā mu, amma sai Annabi ya hana mu cin jākuna da alfadarai, bai hana mu cin dawāki ba". Nī, a ganina, ra'ayin cin dawāki ya fi ƙarfi, dōmin sūrar ta sauka a Makka, amma hadisin yankan gōɗiyar, a Madīna aka yi shi. Saboda haka sūrar ba ta shāfe shi ba. Dūbi **Radd Al-Azhān**.

14. Kuma Shī ne Ya hōrē tēku dōmin ku ci wani nama sãbō daga gare shi, kuma kunã fitarwa, daga gare shi, kawa wadda kuke yin ado da ita. Kuma kuna ganin jirãge sunã yankan ruwa a cikinsa kuma dōmin ku yi nēman (fatauci) daga falalarSa. Kuma mai yiwuwa ne kuna gōdēwa.

15. Kuma Ya jēfa, a cikin kasa, tabbatattun duwatsu dōmin kada ta karkata da ku, da kōguna da hany-yōyi, dāmaninku kunã shiryuwa.

16. Kuma da wadansu alāmōmi, kuma da taurāri sunã māsū nēman shiryuwa (ga tafiyarsu ta fatauci).

17. Shin, Wanda Yake yin halitta yanã yin kama da wanda ba ya yin halitta? Shin fa, bã ku tunãwa?

18. Kuma idan kun kīdāya ni'imar Allah, bã ku iya lissafa ta. Lalle ne Allah, haķīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

19. Kuma Allah Yanã sanin abin da kuke asirtāwa da abin da kuke bayyanāwa.

20. Kuma wadanda suke kira, baicin Allah, ba su halicci kōme ba, kuma sū ne ake halittawa.

21. Matattu ne, bã su da rai, kuma ba su san a wane lōkaci ake tayar da su ba.

22. Abin bautawarku, abin bautāwa ne guda, to, wadanda ba su yin imāni da Lāhira, zukātansu māsū musu ne, kuma su makangara ne.

23. Haķīka, lalle ne, Allah Yanã sanin abin da suke asirtāwa da abin

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَنَا كَلُؤْمِنَهُ  
لِحِمَا طَرِيقًا وَتَسْتَخْرِجُ مِنْهُ حَبْلَةً تَلْبَسُونَهَا  
وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا  
مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

وَالَّذِي فِي الْأَرْضِ رَوَّسًا أَنْ نَمِيدَ بِكُمْ  
وَأَنْهَرًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

وَعَلَّمَنِي وَعَبَّرَنِي بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا  
إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُوتُ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا  
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ مَوْتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ  
أَيَّانَ يَبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

إِنَّهُمْ كَرِهُوا اللَّهَ وَإِنَّهُمْ كَفَرُوا  
قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

لَا جَرَمَ أَنْ اللَّهُ يَعْلَمَ مَا تُسْرُوتُ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٣﴾

da suke bayyanāwa. Lalle ne Shi, bā  
Ya son māsu girman kai.

24. Idan aka ce musu “Mēne ne  
Ubangijinku Ya saukar?” Sai su ce,  
“Tātsūniyōyin mutānen farko.”

25. Dōmin su ḍauki zunubansu  
cikakku a Rānar Kiyāma, kuma  
daga zunuban waḍanda suke batar-  
wa bā da wani ilmi ba. To, abin da  
suke ḍauka na zunubi ya mūnana.

26. Lalle ne waḍanda suke a  
gabāninsu sun yi mākirci, sai Allah  
Ya je wa gininsu daga harsā-  
shensa, <sup>(1)</sup> sai rufi ya fāḍa a kansu  
daga bisansu, kuma azāba ta jē  
musu daga inda ba su sani ba.

27. Sa’an nan a Rānar Kiyāma  
(Allah) Yanā kunyata su, kuma  
Yanā cēwa, “Inā abōkan tāray-  
ya Ta, waḍanda kuka kasance kunā  
gābā a cikin ḍaukaka sha’aninsu?”  
Waḍanda aka bai wa ilmi suka ce,  
“Lalle ne wulākanci a yau da cūta  
sun tabbata a kan kāfirai.”

28. Waḍanda malā’iku suke kar-  
ḅar rāyukansu sunā māsu zālun-  
tar kansu. Sai suka jēfa nēman sul-  
hu (suka ce) “Ba mu kasance muna  
aikata wani mummunan aiki ba.”  
Kayya! Lalle Allah ne Masani ga  
abin da kuka kasance kunā aika-  
tāwa.

29. Sai ku shiga kōfōfin Jahan-  
nama, kunā madawwama a cikinta.  
Sa’an nan tir da mazaunin māsu  
girman kai.

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكَرِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنزِلَ رَبُّكُمْ

قَالُوا أَسْطِيرَ الْأَوْلِيَاءِ ﴿٢٤﴾

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ

أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٥﴾

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَى اللَّهَ

بَيْنَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ

مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَتْهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ

لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ

شُرَكَاءِ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشْفِقُونَ فِيهِمْ

قَالَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ

الْيَوْمِ وَالسَّوْءِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

الَّذِينَ تَوَفَّوهُمْ الْمَلَكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا

السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَىٰ

إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَيْسَ

مَشْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

(1) Kamar yadda Allah Ya halaka Bukht Nasar. Aka halaka shi da ginin gidansa. Allah Yanā halaka kāfirai da abin da suke tādā wa kansu dōmin nēman rāyuwarsu.



30. Kuma aka ce wa waƙanda suka yi taƙawa, “Mēne ne Ubangi-jinku Ya saukar?” Suka ce, “Alhēri Ya saukar, ga waƙanda suka kyautata a cikin wannan dūniya akwai wani abu mai kyau, kuma haƙiƙa, Lāhira ce mafi alhēri.” Kuma haƙiƙa, māɗalla da gidan māsu taƙawa.

31. Gidājen Aljannar zama, sunā shigarsu, kōramu sunā gudāna daga ƙarƙashinsu, sunā da abin da suke so a cikinsu. Kamar haka Allah ke sākā wa māsu taƙawa.

32. Waƙanda malā'iku suke karɓar rāyukansu sunā māsu jin dāɗin rai, malā'ikun sunā cēwa. “Aminci ya tabbata a kanku. Ku shiga Aljanna sabōɗa abin da kuka kasance kuna aikatāwa.”

33. Shin, sunā jiran wani abu? Fāce malā'iku su jē musu kō kuwa umurnin Ubangi-jinka. Kamar wancan ne waƙanda suke a gabāninsu, suka aikata. Kuma Allah bai zālunce su ba, kuma amma kansu suka kasance sunā zālunta.

34. Sai mūnānan abūbuwan da suka aikata ya sāme su, kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili ya wajaba a kansu.

35. Kuma waƙanda suka yi shirki suka ce, “Dā Allah Yā so, dā ba mu bauta wa kōme ba, baicin Sa, mū, ko ubannimmu kuma dā ba mu haramta kōme ba, baicin abin da Ya haramta.” Kamar wancan ne waƙanda suke a gabāninsu suka aikata. To, shin, akwai wani abu a kan Manzanni, fāce iyarwa bayyannaniya?

﴿٣٠﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا  
لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ  
الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

جَنَّاتٍ عِدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

الَّذِينَ نُوفِقُوا لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ  
عَلَيْكُمْ أَذْخَلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ  
أَمْرًا رَبَّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ  
وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ  
يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ  
مَا كَانُوا يَهِيمُونَ ﴿٣٤﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا  
مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا  
مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ  
فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

36. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun aika a cikin kōwace al'umma da wani Manzo (ya ce), “Ku bauta wa Allah, kuma ku nīsanci ‘Dāgūtu.” To, daga gare su akwai wanda Allah Ya shiryar, kuma daga cikinsu akwai wanda bata ta wajaba a kansa. Sai ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan ku dūba yadda ākibar māsu karyatāwa ta kasance.

37. Idan ka yi kwadai a kan shiryuwarsu, to, lalle ne, Allah bā Ya shiryar da wanda yake batarwa, kuma bā su da wadansu matai-maka.

38. Kuma suka rantse da Allah iyākar rantsuwarsu (cēwa) Allah bā ya tāyar da wanda yake mutuwa! Na'am, Yanā tāyarwa. Wa'adi ne (Allah) Ya yi a kanSa tabbatacce, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

39. Dōmin Ya bayyana musu abin da suke sābā wa jūna a cikinsa, kuma dōmin wadanda suka kāfirta su sani cēwa lalle sū ne suka kasance maḳaryata.

40. Abin sani kawai, Maganar-Mu ga wani abu idan Mun nufe shi, Mu ce masa, “Ka kasance,” sai yanā kasancēwa.

41. Kuma wadanda suka yi hijira a cikin sha'anin Allah daga bāyan an zālunce su, haḳīka Munā zaunar da su a cikin dūniya da alhēri, kuma lalle lādar Lāhira ce mafi girma, dā sun kasance sunā sani.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا  
اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَن هَدَى اللَّهُ  
وَمِنْهُمْ مَن حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فسيروا  
فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ  
الْمُكذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

إِن تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي  
مَن يُضِلُّ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ  
مَن يَمُوتُ بَلَى وَعَدَّا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِن  
أَكْذَرْنَا النَّاسَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

لِبَيْنِ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ  
كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٣٩﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَقُولَ  
لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ  
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَآجِرًا الْآخِرَةَ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا  
يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42. Wadanda suka yi hakuri, kuma ga Ubangijinsu suke dōgara.

43. Kuma ba Mu aika daga gabāninka ba, fāce wadansu mazāje Muna yin wahayi zuwa gare su. Sai ku tambayi mutānen Ambato idan kun kasance ba ku sani ba.

44. Da hujjōji bayyanannu da littattafai, kuma Mun saukar da Ambato zuwa gare ka, dōmin ka bayyana wa mutāne abin da aka sassaukar zuwa gare su, kuma don dāmmāninsu su yi tunāni.

45. Shin fa, wadanda suka yi mākiricin mūnānan ayyuka sun amince da Allah, bā zai shafe fasa dōminsu ba, ko kuwa azāba bā zā ta je musu daga inda ba su sani ba?

46. Ko kuwa Ya kama su a cikin jujjuyawarsu? Sabōda haka ba su zama masu buwāya ba.

47. Ko kuwa Ya kāma su a kan naƙasa? To, lalle ne Ubangijinka haƙiƙa Mai tausayi ne, Mai jin kai.

48. Shin, ba su lura ba da abin da Allah Ya halitta, kō mene ne, inuwōyinsu suna karkata daga dāma da wajājen hagu, suna masu sujada ga Allah, alhāli suna māsu ƙasƙantar da kai?

49. Kuma ga Allah, abin da yake a cikin sammai da fasa na dabba da mala'iku, suke yin sujada, kuma bā su kangara.

50. Suna tsōron Ubangijinsu daga bisansu, kuma suna aikata abin da ake umurnin su.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ  
فَقَسُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ  
لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ  
اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ  
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلُبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾

أُولَئِكَ يَرْوُوا إِلَيَّ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَيَنْفَعِيوهُ ظُلْمَهُ  
عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يُشْكِرُونَ ﴿٤٩﴾

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾

51. Kuma Allah Ya ce, “Kada ku riƙi abubuwan bautawa biyu. Abin sani kawai, Wanda ake bautāwa guda ne, sa’an nan sai ku ji tsōroNa, Ni kawai.”

52. Kuma Yana da abin da yake a cikin sammai da fasa, kuma Yana da addini wanda yake dawwa-mamme. Shin fa, wanin Allah kuke bī da tafāwa?

53. Kuma abin da yake a gare ku na ni’ima, to, daga Allah ne. Sa’an nan kuma idan cūta ta shāfe ku, to, zuwa gare Shi kuke hargōwa.

54. Sa’an nan idan Ya kuranye cūtar daga gare ku, sai gā wani ɓangare daga gare ku game da Ubangijinsu sunā shirki.

55. Dōmin su kāfirta da abin da Muka bā su. To, ku ji dādī, sa’an nan da sannu zā ku sani.

56. Kuma sunā sanya rabo<sup>(1)</sup> ga abin da ba su sani ba daga abin da Muka arzūtā su. Ranstuwa da Allah! Lalle ne zā a tambaye ku daga abin da kuka kasance kunā kir-kirāwa.

57. Kuma sunā danganta ‘ya’ya māta ga Allah. TsarkinSa yā tabbata! Kuma sū ne da abin da suke sha’awa.

﴿ وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ اثْنَيْنِ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌُ وَاحِدٌ فَإِنِّي فَازَهُونَ ﴿٥١﴾

﴿ وَالسَّمَاءِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَغْفِرَ اللَّهُ لَنَقُورَ ﴿٥٢﴾

﴿ وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْتَرُونَ ﴿٥٣﴾

﴿ ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

﴿ لِيَكْفُرُوا بِمَا ءَاتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

﴿ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَأَلَّفُ لَسْتَلْنَ عَمَّا كُتِبَ لَهُمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٦﴾

﴿ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

(1) Sunā sanyāwar rabo daga dabbōbi da hatsi ga gumāka kō aljannu. alhāli ba su san amfānin da gumākan kō aljannun suke iya jāwo musu ba kō suke tunkudēwa daga gare su. Akwai daga cikin ni’imōmin Allah, Ya shiryar da mutāne ga gāne cēwa wadannan gumāka da aljannu kō wani mahalūki bā ya iya cūta ko jāwo wani amfāni fāce da iznin Allah. Sabōda haka bābu wanda ya cancanci a bauta masa fāce Allah, Mai tumbuke cūta kuma Mai jāwo amfāni. Watau wannan bāyar da ni’imar ‘yancin ɗan Adam kāmīlan, su duka bāyi ne, bābu daraja ga kōwa sai da tafāwa. Sanin haka wata ni’ima ce daga Allah.

58. Kuma idan aka yi wa ɗa-  
yansu bushāra da mace<sup>(1)</sup> sai fus-  
karsa ta wuni baƙa ƙirin, alhāli  
kuwa yanā mai cike da baƙin ciki.

59. Yanā ɓōyēwa daga mutāne  
dōmin mūnin abin da aka yi masa  
bushāra da shi. Shin, zai riƙe shi a  
kan wulākanci, kō zai turbude shi a  
cikin turbāya? To, abin da suke  
hukuntāwa ya mūnana.

60. Ga waɗanda ba su yi īmā-  
ni<sup>(2)</sup> da Lāhira ba akwai sifar cūta,  
kuma ga Allah akwai sifa mafi ɗau-  
kaka. Kuma Shi ne Mabuwāyi, Mai  
hikima.

61. Kuma dā Allah Yanā kāma  
mutāne da zāluncinsu,<sup>(3)</sup> dā bai  
bar wata dabba ba a kan ƙasa.  
Kuma amma Yanā jinkirta musu  
zuwa ga ajali ambatacce. Sa'an nan  
idan ajalinsu ya zo, bā zā a yi musu  
jinkiri ba kō dā sa'a guda, kuma bā  
zā su gabāta ba.

62. Kuma sunā sanya wa Allah  
abin da suke ƙi, kuma harsunansu  
na siffanta ƙarya cēwa lalle ne sunā  
da abūbuwa māsu kyau. Bābu  
shakka, lalle ne sunā da wuta, kuma  
lalle sū, waɗanda ake ƙyālēwa ne (a  
cikinta).

63. Rantsuwar Allah! Lalle ne  
haƙiƙa Mun aika zuwa ga al'um-

وَإِذَا بَشَّرَ أَحَدَهُمْ بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا  
وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

يَنْوَرِي مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ  
أَيَسِيكُهُ عَلَىٰ هُوْبٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ  
مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلِ  
الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

وَلَوْ يَأْخُذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ  
وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ  
لَا يَسْتَجِرُّونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُّ  
أَلْسِنَتُهُمُ الْكُذْبَ أَنْ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَاجِرَم  
أَنْ لَهُمُ النَّارُ وَأَنْتُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَرِزْنَ

(1) Fahintar cēwa dā namiji da 'ya mace duka ɗaya suke, da hana kashe su kō turbude su, wata ni'ima ce babba da 'yancin mātā babba, a cikin rāyuwar ɗan Ādam.

(2) Karin bāyani ne ga abin da ya gabāta kuma na bāya da shi ya rātayu da shi. Shiryarwa zuwa ga halāye maɗaukaka ni'ima ce babba.

(3) Rashin halaka dūniya sabōda laifin mutāne da rashin kāma su da dukan laifinsu, ni'ima ce babba.

mōmi daga gabāninka, sai Shaidan ya kawāce musu ayyukansu, sabōda haka shī ne majibincinsu, a yau, kuma sunā da azāba mai radadī.

64. Lalle ba Mu saukar da Littāfi ba a kanka, fāce dōmin ka bayyana musu abin da suka sābā wa jūna a cikinsa, kuma dōmin shiriya da rahama ga mutāne waƙanda suke yin īmāni.

65. Kuma Allah Yā saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya rāyar da kasa da shi a bāyan mutuwarta. Lalle ne a cikin wannan, haƙīka akwai āyā ga mutāne waƙanda suke saurāre.

66. Kuma lalle ne, kunā da abin lūra a cikin dabbōbin ni'ima; Munā shāyar da ku daga abin da yake a cikin cikunansu, daga tsakānin tuƙar tumbi da jini, nōno tsantsan, mai sauƙin haƙiya ga māsu shā.

67. Kuma daga 'yā'yan itācen dabino da inabai. Kunā sāmu daga gare shi, abin māye<sup>(1)</sup> da abinci mai kyau. Lalle a cikin wannan, haƙīka, akwai āyā ga mutāne waƙanda suke hankalta.

68. Kuma Ubangijinka Yā yi wahayi<sup>(2)</sup> zuwa ga kudan zuma

لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ  
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٣﴾

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ  
الَّذِي أَخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً  
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٤﴾

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا  
إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿١٥﴾

وَإِنَّ لِكُلِّ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُنْقِضَ بِمَنَافِي بُطُونِهِ  
مِنْ بَيْنِ قَرْنٍ وَدَمِ لَبَنٍ خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّرْبِ بَيْنَ  
﴿١٦﴾

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ لَتَتَّخِذُونَ  
مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ  
لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا

(1) Yā ambaci abin māye a cikin abūbuwan ni'ima a gabānin a haramta giya. Kuma haramtā ta bā ya hana ta zama a cikin ni'imōmin Allah ga mutāne dōmin an haramta ne sabōda tsaron hankalinmu a kan nēman waƙansu ni'imōmin da suka fī ta a Aljanna a inda bā zā a hana ta ba sabōda ƙarēwar taklīfi a can. Sabōda haka ne ya ƙāre āyar da cēwa; “Akwai āyā ga mutāne waƙanda suke hankalta.”

(2) Wahayi na ilhama, watau Allah Ya cūsa wa kudan zama ilmin yin sā ƙar gidan zuma da gāne hanyōyin tafiya ta kōma gidanta, da cin kōwane iri furen itāce dōmin a fitar da ni'imar abin sha mai dāƙi ga mutāne, kuma wanda ya ƙunsa dukan māgani ga ciwarwatansu. Wannan ni'ima ce babba.

cēwa; “Ki riki gidāje daga duwātsu, kuma daga itāce, kuma daga abin da suke gināwa.

69. “Sa’an nan ki ci daga dukan ’yā’yan itāce, sabōda haka ki shiga hanyōyin Ubangijinki, sunā hōrarru.” Wani abin shā yanā fita daga cikunanta, mai sābāwar launukansa, a cikinsa akwai wata warkewa ga mutāne. Lalle ne, a cikin wannan, haḳīka, akwai āyōyi ga mutāne waḍanda suke yin tunāni.

70. Kuma Allah ne Ya halicce ku, sa’an nan Yanā karḅar rāyukanku, kuma daga gare ku akwai wanda ake mayarwa zuwa ga mafi kaḥkancin rāyuwa, dōmin kada ya san kōme a bāyan dā ya zama mai ilmi. Lalle Allah ne Masani, Mai iḳon yi.

71. Kuma Allah Ya fifita sāshenku<sup>(1)</sup> a kan sāshe a arziki. Sa’an nan waḍanda aka fifita, ba su zama māsu mayar da arzikinsu a kan abin da hannāyensu na dāma suka mal-laka ba, har su zama daidai a cikin-sa. Shin fa, da ni’imar Allah suke musu?

72. Kuma Allah Yā sanya muku mātan aure daga kāwunanku, kuma Ya sanya muku daga mātan aurenku dīya da jīkōki, kuma Ya arzūta ku daga abūbuwa māsu

وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا  
يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ  
شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ نَوَّفَقَكُمْ وَمِنْكُمْ مَّنْ يَرْدِ إِلَى ذُلِّ الْعُمَرِ  
لِكُنِيَ لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ  
فُضِّلُوا بِرَأْدِي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ  
فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ  
مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنَ وَحَدَّةٍ وَرِزْقَكُم

(1) Arziki daga Allah yake, yanā fifita waḍansu bāyinSa da arziki a kan waḍansu, Sa’an nan wanda aka bai wa arziki daga cikinsu bā ya iya mayar da arzikin a tsakaninsa da wani bāwa nasa har su zama daidai a kan arzikin. To, idan haka ne, yaya kuke sanya waḍansu bāyin Allah daidai da Allah wajen bautarku gare su?

dāḍī. Shin fa, da karya suke yin ĩmāni, kuma da ni'imar Allah sū, suke kāfirta?

73. Kuma sunā bauta wa, baicin Allah, abin da yake bā ya mallakar wani arziki dōminsu, daga sammai da kasa game da kōme, kuma bā su iyawa (ga aikata kōme).

74. Sa'an nan kada ku bāyar da wadansu misālai ga Allah. Lalle ne Allah Yanā sani, kuma kū, ba ku sani ba.

75. Allah Yā buga wani misāli da wani bāwa wanda bā ya iya sāmuni ũko a kan yin kōme, da (wani bāwa) wanda Muka arzūtā shi daga gare Mu da arziki mai kyau. Sa'an nan shī yanā ciyarwa daga arzikin, a asirce da bayyane. Shin sunā dai-daita? Gōdiya ta tabbata ga Allah. Ā'a mafi yawansu ba su sani ba.

76. Kuma Allah Ya buga wani misāli, maza biyu, dayansu bēbe ne, ba ya iya samun ikon yin kōme, kuma shī nauyi ne a kan mai mallakarsa, inda duk ya fuskantar da shi, bā ya zuwa da wani alhēri. Shin, yanā daidaita, shi da (namiji na biyu) wanda yake umurni da a yi ādalci kuma yanā a kan tafarki madaidaici?

77. Kuma ga Allah gaibin<sup>(1)</sup> sammai da kasa yake, kuma al'amarin Sā'a bai zama ba fāce kamar walfāwar gani, kō kuwa shi ne mafi kusa!

مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفِيَابَ الْبُطُلِ يُؤْمِنُونَ وَيَنْعَمَتِ اللَّهُ  
هُمُ يَكْفُرُونَ ﴿٧٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَآيَمَّاكَ لَهُمْ رِزْقًا  
مِّنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٦﴾

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنِ اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ  
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ  
عَلَى شَيْءٍ وَمَن رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا  
فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ  
الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ  
لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ  
أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَّا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ  
يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ  
إِلَّا كَلِمَةٍ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيْكَ اللَّهُ

(1) Bōye lōkacin Kiyāma a bāyan bayānin tabbatar aukuwarta yanā daga cikin ni'imōmin Allah, dōmin mai hankali ya yi tattāli sabōda ita.



Lalle Allah, a kan dukan kōme, Mai ikon yi ne.

78. Kuma Allah ne Ya fitar da ku daga cikunan iyāyenku, ba da kunā sanin kōme ba, kuma Ya sanya muku ji da gannai da zukāta, tsam-māninku zā ku gōde.

79. Shin ba su ga tsuntsāye<sup>(1)</sup> ba sunā hōrarru a cikin sararin sama, bābu abin da yake rike su fāce Allah? Lalle ne a cikin wancan, haḳīka, akwai āyōyi ga mutāne wa-ḍanda suke yin imāni.

80. Kuma Allah ne Ya sanya muku daga gidajenku wurin natsu-wa, kuma Ya sanya muku daga fatun dabbōbin ni'ima wasu gidāje kunā ḍaukar su da sauḳi a rānar tafiyarku da rānar zamanku, kuma daga sūfinsu<sup>(2)</sup> da gāshinsu da gē-zarsu (Allah) Ya sanya muku kāyan ḍāki da na jin dādī zuwa ga wani lōkaci.

81. Kuma Allah ne Ya sanya muku inuwa daga abin da Ya halita, kuma Ya sanya muku ḍākuna daga duwātsu, kuma Ya sanya

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ  
لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ  
وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

الْمَيْرَ وَإِلَى الْطَيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ  
السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ  
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ  
لَكُمْ مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ  
ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا  
وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَتْنَا وَمَتَعْنَا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٨٠﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ  
لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ أَكْتُنًا وَجَعَلَ لَكُمْ

(1) Tsuntsāye hōrarru a cikin sararin sama, ana nufi da su, a ganīna, Allah ne Ya san haḳīka, su ne jirāgen sama, sabōda ambaton hōrēwa tāre da sū a cikin sararin samāniya, dōmin abin da aka hōre, ana hōronsa ne dōmin a ci amfāninsa a lōkaci da wurin hōron. Tsuntsāyen al'āda bā su da wani amfāni a gare mu a lōkacin da suke a cikin sārārin sama. Sabōda haka bābu wani abu, sai jirgin sama. Bā zā a ce anā nufin shāho ba a lōkacin farauta, dōmin wannan amfāni yā yi kaḍan bisa ga abin da Sūrar take kidāyāwa na ni'imōmin Allah a kan mutāne gaba ḍaya. Farauta kēbābbiyya ce ga mutānen kauye kawai.

(2) Sūfi, shi ne gāshin tumāki mai kama da auduga, wabar shi ne gāshin rākumi mai laushi, sha'ar, shi ne gāshin awaki da gēzar dawāki. Bai ambaci auduga da kattāni ba, dōmin a wajen shūka suke.

muku waɗansu riguna<sup>(1)</sup> sunā tsare muku zāfi, da waɗansu rīguna sunā tsare muku makāminku. Kamar wancan ne (Allah) Yake cika ni'im-arSa a kanku, dsammānin ku, kuna sallamawa.

82. To, idan sun jūya, to, abin da ya wajaba a kanka, shi ne iyarwa kawai, bayyananniya.

83. Suna sanin ni'imar Allah, sa'an nan kuma sunā musunta, kuma mafi yawansu kāfirai ne.

84. Kuma a rānar da Muke tāyar da mai shaida daga kōwace al'umma, sa'an nan kuma bā zā a yi izni ba ga waɗanda suka kāfirta, kuma ba su zama ana nēman kōmawarsu ba.

85. Kuma idan waɗanda suka yi zālunci suka ga azāba, sa'an nan bā zā a saukaƙe ta daga gare su ba, kuma bā su zama anā yi musu jin-kiri ba.

86. Kuma idan waɗanda suka yi shirka suka ga abūbuwan shirkarsu sai su ce, “Yā Ubangijinmu! Waɗannan ne abūbuwan shirkarmu waɗanda muka kasance munā kira baicinKa”. Sai su jēfa magana zuwa gare su, “Lalle ne ku, haƙiƙa, maƙaryata ne.”

87. Kuma su shiga nēman sulhu zuwa ga Allah a rānar nan, kuma abin da suka kasance sunā kir-kirāwa ya ɓace daga gare su.

سَرَّيْلَ تَقِيكُمْ الْحَرَّ وَسَرَّيْلَ تَقِيكُمْ  
بَأْسِكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ  
لَعَلَّكُمْ تَسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلِغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾  
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يَنكِرُونَهَا  
وَآكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ  
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا لَهُمْ يُسْتَعْنَبُونَ ﴿٨٤﴾

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ  
عَنَّهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَّكَاءَ هُمْ قَالُوا  
رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَاءُؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا  
مِنْ دُونِكَ قَالِقُوا إِلَيْهِمُ الْقَوْلُ إِنَّا كُمْ  
لَكَذِبُونَ ﴿٨٦﴾

وَأَلْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَضَلَّ عَنْهُمْ  
مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

(1) Rīga dōmin zāfi da sanyi daga sūfi da wabar da gāshi da auduga da kattāni da rīga dōmin makāmi shi ne sulke, dōmin makāmi daga baƙin ƙarfe yake kamar takōbi, māshi da kibiya.

88. Wafanda suka kāfirta, kuma suka kange daga hanyar Allah, Mun kāra musu wata azāba bisa ga azābar, sabōda abin da suka kasance sunā yi na fasādi.

89. Kuma a rānar da Muke tāyar da shaidu a cikin kōwace al'umma, a kansu daga kāwunansu, kuma Muka zo da kai kanā mai bāyar da shaida a kan wafannan, kuma Mun saussaukar da Littāfi a kanka dōmin yin bāyani ga dukan kōme da shiriya da rahama da bushāra ga māsu mīka wuya (Musulmi).

90. Lalle Allah nā yin umurni da ādalci da kyautatāwa, da bai wa ma'abūcin zumunta, kuma yanā hani ga alfāsha da abin da aka ki da rarrabe jama'a. Yanā yi muku gargadi, dāmmānin ku, kunā tunāwa.

91. Kuma ku cika da alkāwarin<sup>(1)</sup> Allah idan kun yi alkawari, kuma kada ku warware rantsuwōyinku a bāyan karfafa su, alhāli kuma haḳīka kun sanya Allah Mai lāmuncēwa a kanku. Kuma lalle Allah ne Yake sanin abin da kuke aikatāwa.

92. Kuma kada ku kasance kamar wadda ta warware zarenta a

الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْذَوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زَنتَهُمْ  
عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ  
وَإِحْسَانًا بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ  
الْكِتَابَ تَبْيِينًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى  
وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

﴿٩٠﴾ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ  
ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ  
وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا  
الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ  
عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩١﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزْلَهُمْ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ

(1) Wanda yake rantsuwar alkawari da wani, sa'an nan ya warware rantsuwar dōmin nēman ya kulla wata rantsuwa da wani mutum sabōda wani amfāninsa, kō jama'arsa a cikin wata kabīla wadda ta fi ta mutānen farko kārfi, to, sifarsa kamar mace ce mahaukaciya, mai yin zare, a bayan ta tukka shi, ya yi kārfi, sa'an nan ta warware shi. Sabōda haka idan ta so mayar da shi wani zare, to, bā zai yi kyau ba kamar zaren farko da ta yi kuma mutāne sun gāne haukarta, bā zā su yi wata ma'māla da ita ba. Wanda ya yi rantsuwa da Allah a kan abu, to, yā sanya Allah lāmuni ke nan. Bā ya halatta ga wanda ya shugabantar da Allah ga wani abu, sa'an nan ya kōma bāya ya ki cika wannan alkawarin, dōmin bai kiyāye girman Allah ba, Wanda ya sanya a tsakaninsa da abōkin ma'āmalarsa. Tsaron alkawari ni'ima ne.

bāyan tukka, ya zama warwararku, kunā riḥon rantsuwōyinku dōmin yaudara a tsakāninku, dōmin kasancēwar wata al'umma tā fi rība daga wata al'umma! Abin sani kawai Allah Yanā jarrabar ku da shi, kuma lalle ne yanā bayyana muku, a Rānar Kiyāma, abin da kuka kasance, a cikinsa, kunā sābā wa jūna.

93. Kuma dā Allah Ya so, haḳī-ḳa, dā Ya sanya ku al'umma guda, kuma Yanā ɓatar da wanda Ya so, kuma Yanā shiryar da wanda Ya so. Lalle ne anā tambayarku abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

94. Kada ku riḳi rantsuwōyinku dōmin yaudara a tsakāninku, har ƙafa ta yi sulbi a bāyan tabbatarta, kuma ku dandani azāba sabōda abin da kuka kange daga hanyar Allah. Kuma kunā da wata azāba mai girma. <sup>(1)</sup>

95. Kada ku sayi 'yan kuḳi ka-ḳan da alkawarin Allah. Lalle ne abin da yake a wurin Allah shi ne maḳi alhēri a gare ku, idan kun kasance kunā sani.

96. Abin da yake a wurinku yanā ƙārēwa, kuma abin da yake a wurin Allah ne mai wanzuwa. Kuma lalle ne, Munā sāka wa waɗanda suka yi haḳuri da lādarsu da maḳi kyawun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

أَنْكُنَّا نَتَّخِذُوكَ أَيَّمَنَّا دَخَلًا بَيْنَكُمْ  
أَنْ تَكُونَ أُمَّةً هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ  
اللَّهُ بِهِمْ وَلِيَبَيِّنَ لَكُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ  
تَخْلِفُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِن  
يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُنَّ  
عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

وَلَا نَتَّخِذُوكَ أَيَّمَنَّا دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَزِيلَ  
قَدَمُ بَعْدَ بُوَيْبَاهَا وَتَذَوُّوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ  
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ  
هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

مَاعِنْدَكُمْ يُفَدُّ مَاعِنْدَ اللَّهِ بِاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ  
صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

(1) Wanda yake yin rantsuwa da Allah dōmin ya yaudari wani, to, yanā rūsā kansa ne da kansa, kuma Allah Yanā dēbe jārūmci da natsuwa daga zūciyarsa, sa'an nan kuma yanā da wata azāba mai girma a Lāhira idan Allah bai gāfarta masa ba, da tūba kō da wani sababi. Sanin haka ni'ima ne.

97. Wanda ya aikata aiki na ƙwarai daga namiji kō kuwa mace, alhāli yanā mūmini, to, haƙiƙa, Munā rāyar da shi, rāyuwa mai dādi. Kuma haƙiƙa, Munā sākā musu lādarsu da mafi kyawun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

98. Sa'an nan idan ka karanta <sup>(1)</sup> Alkur'āni, sai ka nēmi tsari ga Allah daga Shaidan jēfaffe.

99. Lalle ne shi, bā shi da wani ƙarfi a kan waƙanda suka yi imāni, kuma sunā dōgara ga Ubangijinsu.

100. Abin sani kawai, ƙarfinsa yanā a kan waƙanda suke jibintar sa, kuma waƙanda suke sū, game da shi, māsū shirki ne.

101. Kuma idan Muka musanya wata āyā a matsayin wata āyā, kuma Allah ne Mafi sani ga abin da Yake saukarwa, sai su ce, “Abin sani kawai, kai maƙirƙiri ne.” Ā'a mafi yawansu bā swa sani.

102. Ka ce, Rūhul Kudusi <sup>(2)</sup> ne ya sassaukar da shi, daga Ubangi-jinka da gaskiya, dōmin ya tabbatar da waƙanda suka yi imāni, kuma (dōmin) shiriya da bushāra ga Musulmi.

103. Kuma lalle ne, haƙiƙa, Munā sanin (cēwa) lalle ne sū, sunā

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ  
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ  
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ  
الرَّجِيمِ ﴿١٨﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا  
وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ  
هُم بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا بَدَلْنَا ءَايَةً مَّكَانَ ءَايَةٍ وَاللَّهُ  
أَعْلَمُ بِمَا يُزَيِّرُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتِرٌ  
بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ  
لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهُدًى  
وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ

(1) An yi sabāni ga zaman Isti'āza a gabānin karātu kō a bāyansa. Mālik ya zābi a yi Isti'āza a bāyan karātu, kō a bāyan an ƙāre yin salla, dōmin kada Shaidan ya rinjāyi mutum a bāyan imāninsa da salla. Sabōda haka ya karhanta shi a cikin salla. Wasu kuma sunā isti'āzā a gabānin karātu kō a gabānin salla.

(2) Rūhul Kudusi, watau rai mai tsarki, anā nufin Jibrilu, amincin Allah ya tabbata a gare shi.

cēwa, “Abin sani kawai, wani mutum ne yake karantar da shi.” Harshehen wanda suke karkatar da maganar zuwa gare shi, Ba’ajame<sup>(1)</sup> ne, kuma wannan (Alkur’āni) harshe ne Balārabe bayyananne.

104. Lalle ne waƙanda bā su yin imāni da āyōyin Allah, Allah bā zai shiryar da su ba, kuma sunā da azāba mai raƙaƙi.

105. Abin sani kawai, waƙanda bā su yin imāni da āyōyin Allah, sū ne suke kirƙira karya. Kuma waƙannan sū ne maƙaryata.

106. Wanda ya kāfirta da Allah daga bāyan imāninsa,<sup>(2)</sup> fāce wanda aka tilasta alhāli kuwa zūciyarsa tanā natse da imāni, kuma wanda ya yi farin ciki da kāfirci, to, akwai fushi a kansa daga Allah, kuma sunā da wata azāba mai girma.

107. Waƙannan ne kāfirai dōmin sun fifita son dūniya a kan Lāhira, kuma lalle ne Allah bā Ya shiryar da mutāne kāfirai.

108. Waƙannan ne waƙanda Allah Ya bice hasken zukātansu da

لَسَاتُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبُونِي  
وَهَذَا لِسَانٌ عَكْرِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمْ  
اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ  
اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ  
أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ  
مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ  
مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا  
عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ  
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ

(1) A’ajami ga asali, wanda bā ya iya magana da Lārabcin ko dā ga asalin jini shi Balārabe ne. Asalin maganar akwai wani Bāwā Barūme Nasarāni, watau mabiyin addinin Īsā yanā karatun littattafansa kuma yanā zuwa yanā saurāron Annabi, sai maƙiya suka ce wai shi ne yake gaya wa Annabi Alkur’āni. Dōmin haka Allah ya yi raddin maganarsu da rashin sanin Lārabcin wannan mutumin. Sūnansa Kainu kō Jabra.

(2) Ridda ita ce kōmāwa ga kāfirci a bāyan shiga Musulunci. Ba a yin hukunci da ridda ga Musulmi, sai idan ya kāfirta da kansa, bābu wata tilastāwa, kuma ya nūna ya yarda da kāfircin, kuma yanā farin cikin da shi. To, hukuncinsa kisa ne, dōmin ya zama ɗan tāwaye. Wannan shi ne ma’anar cēwa akwai fushi a kansa daga Allah. Kuma bā a kashe shi sai an nēme shi da tūba a cikin kwāna uku, bābu yunwa, bābu kishirwa. Kuma a yi munāzara da shi kō zai kōmo. Bayan kwāna uku a kashe shi idan ya fi tūba.

jinju da gannansu. Kuma waɗan-  
can sū ne gafalallu.

109. Bābu shakka, lalle ne, a  
Lāhira sū ne māsu hasāra.

110. Sa'an nan kuma lalle ne  
Ubangijinka ga waɗanda suka yi  
hijira daga bāyan an fitine su, sa'an  
nan kuma suka yi jihādi, kuma  
suka yi haƙuri, lalle ne Ubangi-  
jinka, daga bāyanta<sup>(1)</sup> haƙīka Mai  
gāfara ne, Mai jin ƙai.

111. A rānar da kōwane rai zai je  
yanā jāyayyar tunkudēwa daga  
kansa, kuma a cika wa kōwane rai  
(sakamakon) abin da ya aikata,  
kuma sū bā zā a zālunƙe su ba.

112. Kuma Allah Ya buga misā-  
li,<sup>(2)</sup> wata alƙarya ta kasance amin-  
tacciya, natsatsiya, arzikinta yanā  
je mata a waɗāce daga kōwane  
wuri, sai ta ƙāfirta da ni'imōmin  
Allah, sabōda haka Allah ya ɗanɗa-  
na mata tufāfin yunwa da tsōro,  
sabōda abin da suka kasance sunā  
sanā'antāwa.

113. Kuma lalle ne, haƙīka, wani  
Manzo daga gare su, ya jē musu, sai  
suka ƙaryata shi, sabōda haka azā-  
ba ta ƙāma su, alhāli kuwa sū ne  
māsu zālunƙi.

وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمْ

الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

لَا جَزْمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ

الْخَسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلذَّيْبِ هَاجِرًا مِنْ بَعْدِ

مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهِدُوا وَصَبِرُوا إِنَّ

رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

﴿١١١﴾ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ مُجَدِلٌ عَنْ نَفْسِهَا

وَتُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا عَمِلَتْ وَهُمْ

لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١٢﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً

مُطْمَئِنَةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ

فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَقَهَا اللَّهُ لِيَاسَ

الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ

الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٤﴾

(1) Bāyan fitina, yanā nufin wanda ya shiga Musulunci, sa'an nan fitinar ridda ta sāme shi, kuma Allah Ya sanya shi ya kōma cikin Musulunci, ya yi abin da Musulunci yake nēma daga gare shi, na ayyukan ƙwarai gwargwadon hālin, to, Allah Yanā gāfarta masa laifuffukansa na ridda, kuma Yanā jin kansa da rahamarSa.

(2) Kamar Makka. Annabi Muhammadu ya jē musu sun ƙaryata shi, sai Allah Ya musanya amincinsu da tsōro, kuma waɗātarsu da yunwa. Wannan shi ne sakamakon ridda a kōwane lōkaci.

114. Sa'an nan ku ci daga<sup>(1)</sup> abin da Allah Ya arzūta ku da shi, halas, kuma mai dāḍi, kuma ku gōde wa ni'imar Allah idan kun kasance Shi kuke bautāwa.

115. Abin sani kawai (Allah) Ya haramta<sup>(2)</sup> muku mussai da jini da nāman alade da abin da aka ambaci sūnan wanin Allah game da shi. Sa'an nan wanda aka tīlasta a kan jama'a, kuma baicin mai zālunci, to, lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

116. Kuma kada ku ce, dōmin abin da harsunanku suke siffanta-wa da farya, "Wannan halas ne, kuma wannan harāmun ne." Dōmin ku kirƙira farya ga Allah. Lalle ne, waɗanda suke kirƙira farya ga Allah bā zā su ci nasara ba.

117. Jin dāḍi ne kaɗan. Kuma sunā da wata azāba mai raɗaɗi.

118. Kuma kan waɗanda suka tūba (Yāhūdu) Mun haramta abin da Muka bāyar da lābari a gare ka daga gabāni,<sup>(3)</sup> kuma ba Mu zālun-

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا  
وَأَشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنَّ كُتْمَ إِيَّاهُ  
تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ  
الْخِزْيِيرِ وَمَا أَحْلَىٰ لغيرِ اللَّهِ بِهِ ۗ فَمَنْ اضْطُرَّ  
غَيْرِ بَإِغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ  
هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِنُفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ  
إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

مَتَّعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ  
وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

(1) Bāyan bayāni a kan hukuncin ridda sabōda sanyāwar sāshen ni'imōmin Allah ga wasu gumāka kō aljannu kō waɗansu mutāne sālihai, sa'an nan Ya yi umurni da cin abin da Allah Ya arzūta mutum duka amma da sharuɗɗa uku, watau ya zama halas ga shari'a kuma mai dāḍin ci, wani haƙƙi na wani mutum bai rātaya ba a kansa ga shari'a, kuma a bi shari'a wajen aikatar da shi kamar yadda Allah Ya ce wajen yanka da mai kama da shi, shi ne gōde wa Allah. Sabōda haka banda kamar giya da kāyan wani mutum sai fa a bisa yardarsa.

(2) Bayānin abūbuwan da aka haramta, idan bābu larūra. Anā cin abin da shari'a ta hana a ci a kan larūra, sai idan larūrar ta sāmi mutum ne a cikin hālin sāḅon Allah, kamar mai fita daga dā'ar Sarkin Musulunci ya yi tāsa ƙungiya dabam, kō wanda ya fita dōmin wani zālunci kamar sāta ga misāli, to, ba su cin haram dōmin su ci gaba da aikinsu.

(3) Gabānin wancan Sūra, kamar a cikin Sūratul An'ām āyā ta 146. Sabōda haka bā a biyar da Yāhūdu a wajen haramcin abin da Allah Ya haramta musu, su kaɗai sabōda zāluncinsu.



ce su ba, amma sun kasance kansu suke zālunta.

119. Sa'an nan kuma lalle ne Ubangijinka ga waɗanda suka aikata mummunan aiki<sup>(1)</sup> da jāhilci, sa'an nan suka tūba daga bāyan wancan, kuma suka gyāra, lalle ne Ubangijinka, daga bāyanta haḳīka Mai gāfara ne, Mai jin kai.

120. Lalle ne Ibrāhīm<sup>(2)</sup> ya kasance Shūgaba, mai kaskantar da kai ga Allah, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.

121. Mai gōdiya<sup>(3)</sup> ga ni'imominSa (Allah), Ya zābe shi, kuma Ya shiryar da shi zuwa ga tafarki madaidaici.

122. Kuma Muka ba shi alhēri a cikin dūniya. Kuma lalle shī, a Lāhira, yanā daga sālihai.

123. Sa'an nan kuma Muka yi wahayi zuwa gare ka (cēwa), “Ka<sup>(4)</sup> bi aḳidar Ibrāhīm, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.”

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوْءَ بِجَهَنَّةٍ  
ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ  
مِنْ بَعْدِهَا غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ  
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ أَحْبَبْنَاهُ وَهَدَيْنَاهُ إِلَى صِرَاطٍ  
مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

وَمَا تَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّا فِي الْآخِرَةِ  
لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا  
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

(1) Wanda ya yi wani abu da Allah Ya hana wajen ni'imōmi, ko wajen wani abu dabam na sāḅon Allah, to, idan ya tūba a gabānin ya kai ga gargara, Allah zai gāfarta masa. Wannan ni'ima ce.

(2) Akwai daga ni'imōmin Allah, Ya sanya mutum maɗaukaki sabōda addininsa da imāninsa ga Ubangijinsa, kuma Ya bā shi ikon binSa da taḳawa kamar yadda Ya yi wa Ibrāhīm. Kuma akwai daga ni'imōmin Allah Ya sanya mutum a cikin zuriyyar mutumin kirki kamar yadda Ya yi wa Annabi Muhammadu Ya sanya shi a cikin zuriyyar Ibrāhīm.

(3) An ambaci Ibrāhīm sabōda ya gōde wa ni'imōnin Allah dōmin Musulmi su yi kōyi da shi wajen gōde wa Allah ga ni'imōmin da Ya yi ishāra zuwa gare su a cikin wannan Sūra da watanta. Gōde wa ni'ima wata ni'ima ce.

(4) Yanā cikin ni'ima ga Ibrāhīm da kammalarta a gare shi a umurci mafifficin tālikai, Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, da bin aḳidar Ibrāhīm.

124. Abin sani kawai, an sanya Asabar a kan waɗanda suka sâbâ wa jûna a cikin sha'aninsa. <sup>(1)</sup> Kuma lalle ne Ubangijinka, haḳîka, Yanâ yin hukunci a tsakaninsu a Rânar Kiyâma a cikin abin da suka kasance a cikinsa sunâ sâbâ wa jûna.

125. Ka yi kira zuwa ga hanyar Ubangijinka da hikima <sup>(2)</sup> da wa'azi mai kyau kuma ka yi jāyayya da su da magana wadda take mafi kyau. Lalle ne Ubangijinka Shî ne Mafi sani ga wanda ya bâce daga hanyarSa, kuma Shi ne Mafi sani ga mâsu shiryuwa.

126. Kuma idan kuka sâka <sup>(3)</sup> wa ukûba, to, ku sâka wa ukûba da misâlin abin da aka yi muku ukûbar da shi. Kuma idan kun yi haḳuri, lalle shî ne mafi alhêri ga mâsu haḳuri.

127. Kuma ka yi haḳuri, kuma haḳurinka bâ zai zama ba fâce dômin Allah, kuma kada ka yi bakin

إِنَّمَا جَعَلَ السَّبْتَ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ  
وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا  
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ  
الْحَسَنَةِ وَجَدِّ لَهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ  
هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ  
بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

وَإِنَّ عَاقِبَتَهُمْ لَعَاقِبَةُ مِثْلِ مَا عَاقِبْتُهُمْ  
وَلَيْنُصَبِّرْنَمُ لَهُمْ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

(1) Waɗanda suka sâbâ wa jûna a cikin sha'anin Ibrâhîm wanda yake ya kasance yanâ girmama Juma'a dômin ita ce rânar cikon ni'imômin Allah a kan bâyinSa. Yahûdu suka sâbâ wa Ibrâhîm suka girmama Asabar dômin a rânar nan ne bâbu wani aiki. Wannan ya dōge har a bâyan ɗauke Īsa. Nasâra suka jûya dômin kin Yahûdu zuwa ga Lahadi, dômin su yi daidai da Kaisara, Kustantayin, mai girmama Lahadi, rânar bauta wa râna. Kafirce wa ni'ima azaba ce.

(2) Kira zuwa ga hanyar Ubangiji, Allah, yanâ daga cikin abûbuwan kôyo daga Ibrâhîm kuma kira zuwa ga Allah na daga cikin ni'imômin Allah ga mai kiran da wanda ake kiran, sa'an nan zaman kiran da hikima da wa'azi mai kyau, ni'ima ce ga mai yi da waɗanda ake kira zuwa ga shiriyar duka. Abin da ake cewa Hikima shî ne a yi magana a kan hujja wadda abôkin husûma bâ zai iya kauce mata ba.

(3) Kuma mai kiran mutâne zuwa ga Allah lalle ne sai ya haɗu da cûtarwa daga mutânen da bâ su son gaskiya. To, Allah bâ Ya son zâlunci ko dâ a kan maḳiyanSa, sabôda haka Ya yi umurni da yin kisâsi da misâlin ukûba, kô a yi haḳuri, amma yin haḳuri yâ fi râmâwa dômin nêman ni'imar Allah ta kâra kammala.

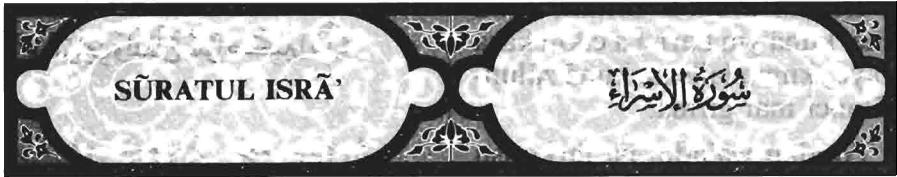
ciki sabo da su, kuma kada ka kasance a cikin kuncin rai daga abin da suke yi na mākirci.

128. Lalle Allah Yanā tāre da waɗanda suka yi taƙawa da waɗanda suke sū māsu kyautatāwa ne.

وَلَا تَأْتِكُمْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ

مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾



Tanā karantar da daidaitāwa a tsākānin abūbuwa māsu dangantaka da jūnā.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya yi tafiyar dare<sup>(1)</sup> da bāwanSa, da dare daga Masallaci mai alfarma zuwa ga Masallaci mafi nīsa,<sup>(2)</sup> wanda Muka sanya albarka a gēfensa dōmin Mu nūna maša daga āyōyinMu. Lalle ne Shi, Shī ne Mai ji, Mai gani.

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ

الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَنَّا حَوْلَهُ

لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

(1) Isrā'ī, shi ne tafiyar dare da Allah Ya yi da Annabi daga Makka zuwa Baitil Maƙadis. Sa'an nan Mi'irāji zuwa sama inda aka ba shi sallōli.

(2) Muƙārana a tsakānin Masjidil Harām watau tsararre daga a yāki mutānensa da Masjidil Aƙsā wanda ba tsararre ba. Isrā'ī da Mi'irāji sun fi Miƙātin Mūsā da gānāwarsa da Ubangiji a 'Dūr Sīna'a.

2. Kuma Mun bai wa Mūsā<sup>(1)</sup> littāfi, kuma Mun sanya shi shiriya ga Banī Isrā'ila, cewa kada ku riki wani wakili baiciNa.

3. Zuriyar waƙanda Muka ƙauka tare da Nūhu. Lalle ne shi ya kasance wani bāwa mai gōdiya.

4. Kuma Mun hukunta zuwa ga Banī Isrā'ila a cikin Littāfi, cewa lalle ne, kunā yin barna a cikin ƙasa sau biyu, kuma lalle ne kunā zālunci, zālunci mai girma.

5. To idan wa'adin na farkonsu ya jē, za Mu aika, a kanku waƙansu bāyi<sup>(2)</sup> Nāmu, ma'abūta yāki mai tsanani, har su yi yāwo a tsakānin gidājenku, kuma yā zama wa'adi abin aikatāwa.

6. Sa'an nan kuma Mu mayar da ƙauki a gare ku a kansu, kuma Mu taimake ku da dūkiyōyi da ƙiya kuma Mu sanya ku mafiya yawan māsū fita yāki.

7. Idan kun kyautata, kun kyautata dōmin kanku, kuma idan kun mūnana, to, dōminsu. Sa'an nan idan wa'adin na ƙarshe<sup>(3)</sup> ya jē, (zā

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ۖ لَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي وَكِيلاً ﴿٢﴾

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكُتُبِ لِنُفْسِدَنَّهُ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَنَعْلَنَّ عَلْوًا كَبِيرًا ﴿٤﴾

فَإِذَا جَاءَ وَعَدَاؤُهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ﴿٥﴾

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرِ نَفِيرًا ﴿٦﴾

إِن أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ وَإِن أَسَأْتُمْ فَلَهَا ۚ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسْتَوْفُوا وَجُوهَكُمْ

(1) Tsakānin Bawan Allah Muhammadu da Mūsā, kuma an aiko Mūsā ga Banī Isrā'ila kawai, kuma Nūhu an ce masa bāwa amma ba a jingina shi kamar yadda aka jingina Bawansa ba. Sa'an nan kuma jingina Yahūdu ga Nūhu ya daidaita su da sauran mutāne wajen da'awar ƙaukaka da nasaba.

(2) Sun yi fasādi da barin aiki da Taurāti, sabōda haka aka aika Jālūta a kansu. Ya kashe su kuma ya kāma zuriyarsu.

(3) Suka yi fasādi marra ta biyu da kashe Zakariyya da Yahaya, sai aka aika musu da Bukht Nasar daga Bābila ya karkashe su, kuma ya kāma zuriyarsu, kuma ya rushe Baitil Maƙadis. Waƙannan lābaru biyu na ƙarnar Banī Isrā'ila sunā cikin bāyar da lābaru ga gaibi. Idan an daidaita su da lābarun gaibi waƙanda Alƙur'āni ya faɗā, waƙansu suka auku kuma waƙansu sunā ta aukuwa, zā a san falalar Alƙur'āni a kan Taurāti kamar yadda ya bayyana cewa Attaura ta yi kira zuwa ga tauhidi da shiriya, sa'an nan ya bayyana abūbuwan da Alƙur'āni yake karantarwa daga āyā ta 9 zuwa ga āyā ta 38 inda ya tārā hālāyen ƙwarai kuma ya kōre mūnāna.

su je) dōmin su baƙanta fusko-kinku, kuma su shiga masallaci kamar yadda suka shige shi a farkon lōkaci, kuma dōmin su halakar da abin da suka rinjaya a kansa, halakarwa.

8. Akwai tsammānin Uban-gijinku Ya yi muku rahama. Kuma idan kun sāke, Mu sāke. Kuma Mun sanya Jahannama matsara ga kāfirai.

9. Lalle ne wannan Alkur'āni yanā shiryarwa ga (hālayen) waɗanda suke mafi daidaita,<sup>(1)</sup> kuma yanā bāyar da bushāra ga mūminai waɗanda suke aikata ayyuka na ƙwarai (cēwa) “Lalle ne sunā da wata ijāra mai girma.”

10. Kuma lalle ne waɗanda ba su yin īmāni da Lāhira, Mun yi musu tattalin wata azāba mai raɗadi.

11. Kuma mutum yanā<sup>(2)</sup> yin addu'a da sharri kamar addu'arsa da alhēri, kuma mutum ya kasance mai gaggāwa.

12. Kuma Mun sanya dare da rāna, āyōyi biyu, sa'an nan Muka shāfe āyar dare, kuma Muka sanya āyar rāna mai sanyāwa a yi gani, dōmin ku nēmi falala daga Ubangi-jinku, kuma dōmin ku san ƙidāyar shēkara da lissāfi. Kuma dukan

وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ  
وَلِيُتَبَرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ﴿٧﴾

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُدتُمْ عَلَيْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ  
لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيَشِيرُ  
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ  
أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ  
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ  
الْإِنْسَانُ مَجْغُولًا ﴿١١﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتٍ لِّمَنْ أَحْسَنَهُ آيَةَ اللَّيْلِ  
وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا  
مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ

(1) Bāyan ya faɗi abūbuwan da Attaura ta karantar, ya ce, “Alkur'āni yanā shiryarwa zuwa ga hālayen da suka fi daidaita daga abin da Attaura ta karantar.” Sa'an nan ya ci gaba da bayānin abūbuwan da Alkur'āni yake karantarwa.

(2) Alkur'āni yanā shiryar da mutum har ga yadda yake yin addu'a dōmin kada ya yi wa kansa addu'a ta sharri alhāli kuwa yanā nufin ya yi alhēri dōmin an halicci mutum da son gaggāwa.

kōme Mun bayyana shi daki-dakin bayyanāwa.

13. Kuma kōwane mutum Mun lazimta masa abin rekōdinsa a cikin wuyansa, kuma Mu fitar masa a Rānar Kiyāma da littāfi wanda zai haɗu da shi būdafde.

14. “Karanta Littāfinka. Ranka ya isa ya zama mai hisābi a kanka a yau.”

15. Wanda ya nēmi shiryuwa, to, ya nēmi shiryuwa ne dōmin kansa kawai kuma wanda ya ɓace, to, ya ɓace ne a kansa kawai, kuma rai mai daukar nauyi bā ya daukar nauyin wani ran, kuma ba Mu zama māsu yin azāba ba, sai Mun aika wani Manzo.

16. Kuma idan Mun yi nufin Mu halakar da wata alkarya, sai Mu umurci mawadātanta, har su yi fā-sicci a cikinta, sa'an nan maganar azāba ta wajaba a kanta, sa'an nan Mu darkāke ta, darkākēwa.

17. Kuma da yawa Muka halakar da al'ummomi a bāyan Nūhu. Kuma Ubangijinka Ya isa ya zama Mai kididdigewa ga zunubban bāyinSa, Mai gani.

18. Wanda ya kasance yanā nufin mai gaggāwa,<sup>(1)</sup> sai Mu gaggauta masa a cikinta, abin da Muke so ga wanda Muke nufi, sa'an nan kuma Mu sanya masa Jahannama, ya kōnu da ita, yanā abin zargi kuma abin tunkudewa.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَضَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ. وَنُخْرِجُ لَهُ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مِنْشُورًا ﴿١٣﴾

أَقْرَأَ كِتَابِكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

مَنْ أَهْتَدَىٰ فَأَتَمَّ يَهْتَدِ لِنَفْسِهِ. وَمَنْ ضَلَّ

فَاتَّسَمَّ بَصُطًا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ

وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا

فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ

بِدُثُوبِ عِبَادِهِ خَيْرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ

لِمَنْ يُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا

مَذْحُورًا ﴿١٨﴾

(1) Dūniya. Anā kwatanta dūniya da mai son ta, da Lāhira da mai son ta.

19. Kuma wanda ya nufi Lāhira, kuma ya yi aiki sabōda ita irin aikinta alhāli kuwa yanā mūmini, to, waƙannan aikinsu ya kasance gōdadde.

20. Dukansu Munā taimakon waƙannan da waƙancan daga kyautar Ubangijinka, kuma kyautar Ubangijinka ba ta kasance hananna ba.

21. Ka duba yadda Muka fīfitar da sāshensu a kan sāshe! Kuma lalle ne Lāhira ce mafi girman darajōji, kuma mafi girman fīfītāwa.

22. Kada ka sanya wani abin bauta wa na dabam tāre da Allah, har ka zauna kana abin zargi, yar-ƙaƙe.

23. Kuma Ubangijinka Ya hukunta kada ku bauta wa kōwa fāce Shi, kuma game da mahaifa biyu ku kyautata kyautatāwa, ko dai ɗayansu ya kai ga tsūfa a wurinka ko dukansu biyu, to, kada ka ce musu 'tir' kuma kada ka tsāwace su, kuma ka faɗa musu magana mai karimci.

24. Kuma ka sassauta musu fi-kāfikar tausasāwa na rahama. Kuma ka ce "Ya Ubangijina! Ka yi musu rahama, kamar yadda suka yi rēnōna, ina ƙarami."

25. Ubangijinku ne Mafi sani ga abin da yake a cikin rāyukanku. Idan kun kasance sālīhai, to, lalle ne Shi, Ya kasance ga māsu kōmawa gare Shi, Mai gāfara.

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعِيهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ  
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعِيهِمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

كُلًّا نُمِدُّهُنَّ أَهْوَاءَهُنَّ وَهَتَّوَلَّاهُنَّ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ  
وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ  
أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا  
مَّخْذُومًا ﴿٢٢﴾

﴿٢٣﴾ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ  
إِحْسَانًا إِذَا بَلَغْتَ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا  
أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَوْفٍ وَلَا نَهْرَهُمَا  
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٤﴾

وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ  
وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا ﴿٢٥﴾

رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ  
فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِ غَفُورًا ﴿٢٦﴾

26. Kuma ka bai wa ma'abūcin zumunta hakkinsa,<sup>(1)</sup> da miskīna da dan hanya. Kuma kada ka bazzara dūkiyarka, bazzarāwa.

27. Lalle ne mubazzarai sun kasance 'yan'uwan Shaidanu. Kuma Shaidan ya kasance ga Ubangijinsa, mai yawan kāfirci.

28. Ko dai ka kau da kai daga gare su dōmin nēman rahama daga Ubangijinka, wadda kake fātanta, to sai ka gaya musu magana mai laushi.

29. Kuma kada ka sanya han-nunka kufuntacce zuwa ga wuyanka, kuma kada ka shimfida shi dukan shimfidāwa, har ka zama abin zargi, wanda ake yanke wa.<sup>(2)</sup>

30. Lalle ne Ubangijinka Yanā shimfida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kufuntāwa. Lalle Shi, Yā kasance Masani ga bāyinSa, Mai gani.

31. Kuma kada ku kashe 'yā'yanku dōmin tsōron talauci. Mu ne ke arzūta su, su da ku. Lalle ne kashe su yā kasance kuskure babba.

32. Kuma kada ku kusanci zina. Lalle ne ita ta kasance alfāsha ce kuma tā mūnāna ga zama hanya.

33. Kuma kada ku kashe rai wanda Allah Ya haramta fāce da

وَأَتَا ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ  
وَلَا يَبْذُرْ بَذِيرًا ﴿٣٦﴾

إِنَّ الْمُبْدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ط  
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٣٧﴾

وَأِمَّا تَعْرِضْنَ عَنْهُمْ فَقَدْ رَحِمْنَا مِنْ رَبِّكَ رَجُوعَهَا  
فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٣٨﴾

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا  
كُلَّ الْبَسِطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٣٩﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ  
إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٤٠﴾

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشِيَةَ إِمْلَاقٍ تَحَنُّنًا نَّرَفْتَهُمْ  
وَإِيَّاكُمْ إِنْ قَتَلْتُمْهُمْ كَانَتْ خَطَايَا كَبِيرًا ﴿٤١﴾

وَلَا تَقْرَبُوا الرِّزْقَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ  
سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ط

(1) Hakkin zumu shi ne alhēri da sādār da zumunta. Hakkin miskini da dan hanya zakka da sadakar taḍawwa'i da liyāfar kwana uku ga bāko bisa al'ada da alhēri, bā bisa barna da kallafāwa ba.

(2) Kada ka zama marōwaci a zarge ka, kuma kada ka zama almubazzari ka rasa mutāne, su yanke daga gare ka.



haƙƙi, kuma wanda aka kashe, yañã wanda aka zālunta, to, haƙiƙa, Mun sanya hujja ga waliyyinsa, sai dai kada ya ƙētare haddi a cikin kashēwar. Lalle shī ya kasance wanda ake taimako.

34. Kuma kada ku kusanci dūkiyar marāya fāce dai da sifa wadda take ita ce mafi kyau, har ya isa ga mafi ƙarfinsa. Kuma ku cika alkawari. Lalle alkawari yā kasance abin tambayāwa ne.

35. Kuma ku cika mūdu idan kun yi awo, kuma ku auna nauyi da sikēli madaidaici. Wancan ne mafi alhēri, kuma mafi kyau ga fassara.

36. Kuma kada ka bi abin da bāka da ilmi game da shi. Lalle ne jī da gani da zūciya, dukan wadancan, (mutum) yā kasance daga gare shi wanda ake tambaya.

37. Kuma kada ka yi tafīya a cikin ƙasa da alfahari. Lalle kai, bāzā ka hūda ƙasa ba, kuma bāzā ka kai ga duwātsu ba ga tsawo.

38. Dukan wancan, mai mūninsa yā kasance abin ƙyāma a wurin Ubangijinka.

39. Wancan yāñã daga abin da Ubangijinka Ya yi wahayi zuwa gare ka na hikima. Kuma kada ka sanya wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah, har a jēfa ka a cikin Jahannama kanā wanda ake zargi, wanda ake tunkudēwa.<sup>(1)</sup>

وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطٰنًا  
فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ اِنَّهٗ كَانَ مَنصُورًا ﴿٣٤﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ  
اَشُدَّهُمْ وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ  
مَسْئُوْلًا ﴿٣٥﴾

وَاَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كَلَّمْتُمْ وَاَوْفُوا بِالْقِسْطِ اِنَّ الْمُسْتَقِيْمَ  
ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا ﴿٣٥﴾

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ  
وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُولٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُوْلًا ﴿٣٦﴾

وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًا اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ  
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُوْلًا ﴿٣٧﴾

كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُمْ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوْهًا ﴿٣٨﴾

ذٰلِكَ مِمَّا اَوْحٰى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ  
مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَنَلْقٰى فِيْ جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُوْرًا ﴿٣٩﴾

(1) Wannan shī ne ƙarshen muƙārana tsakānin shiryarwar da Alkur'āni ya kāwo wa dūniya da abin da Attaura ta kāwo wa Banī Isrā'ila. Kuma akwai daidatāwa a cikinsu a tsakānin hālāye māsu kyau da ƙishiyōyinsu, watau hālāye māsu mūni.

40. Shin fa, Ubangijinku Ya zābe ku da dīya maza ne, kuma Ya riki 'ya'ya māta daga malā'iku?<sup>(1)</sup> Lalle ne kū, hakīka, kunā faɗar magana mai girma!

41. Kuma lalle ne hakīka, Mun sarrafa bayāni a cikin wannan Al-kur'āni dōmin su yi tunāni, kuma bā ya fāra musu kōme fāce gudu.

42. Ka ce, “Dā akwai waɗansu abūbuwan bautāwa tāre da Shi, kamar yadda suka faɗa, a lōkacin, dā (abūbuwan bautāwar) sun nēmi wata hanya<sup>(2)</sup> zuwa ga Ma'abūcin Al'arshi.”

43. TsarkinSa yā tabbata kuma Ya ɗaukaka daga abin da suke faɗā, ɗaukaka mai girma.

44. Sammai bakwai da kasa da wanda yake a cikinsu sunā yi Masa tasbīhi. Kuma bābu wani abu fāce yanā tasbīhi game da gōde Masa, kuma amma ba ku fahimtar tasbīhinsu. Lalle ne Shi, Ya kasance Mai hakuri ne, Mai gāfara.

45. Kuma idan ka karanta Alkur'āni,<sup>(3)</sup> sai Mu sanya a tsakāninka da tsakanin waɗanda bā su yin

أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنْتَابًا إِنَّكُمْ لَقَوْمٌ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾

قُلْ لَوْ كَانُ مَعَهُ إِلهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَا بُدَّ لَهُمْ مِنَ الْعَيْشِ سِوَا اللَّهِ لَآتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ مِنَ السَّمَاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

سُبْحٰنَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا اَسْبِغْ بِحَمْدِهِ وَلٰكِنْ لَا نَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا عَقُوْرًا ﴿٤٤﴾

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَجَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾

(1) Farkon muɗārana a tsakānin al'ādun mushirikai da shiryarwar Alkur'āni dōmin gāra tunāninsu ga karɓar imānin Tauhīdi.

(2) Dā su abōkan tārāyyar sun nēmi hanya zuwa ga Allah dōmin su yāke Shi sabōda Ya ce Al'arshi tāsa ce, Shi kaɗai, dōmin su sāmi nāsu rabon, sabōda Al'arshi tā haɗiye kōme, har da su.

(3) Mushirikai jahilai ne, ba su iya ɗaukar jāyayyar magana, sabōda sun fi kusanta zuwa ga dabbōbi ga tunāninsu, bisa gare su zuwa ga mutāne, kō da yake sauran jikinsu na mutāne ne. Sabōda haka a kōyaushe sunā kusa ga faɗan tāyar da hankali da dōke-dōke. Sabōda haka Allah Ya sanya tsari ga AnnabinSa da wanda ya bi hanyar Annabin, wajen shiryar da mutāne game da karanta Alkur'āni. Bā zā su iya fāɗa mai karanta Alkur'āni da dūka ba, kuma tsōronsa suke ji dōmin kwarjinin Alkur'āni.

ĩmāni da Lāhira wani shāmaki mai suturcēwa.

46. Kuma Mu sanya marufai a kan zukātansu, dōmin kada su fahimce shi, da wani nauyi a cikin kunnuwansu, kuma idan ka ambaci Ubangijinka, a cikin Alkur'āni, Shī kadai, sai su jūya a kan bayayyakinsu dōmin gudu.

47. Mū ne Mafi sani game da abin da suke saurāre da shi, a lōkacin da suke yin saurāren zuwa gare ka, kuma a lōkacin da suke māsu gānāwa a tsakāninsu, a lōkacin da azzālumai suke cēwa, "Bā ku biyar kōwa fāce wani namiji sihirtacce."

48. Ka dūba yadda suka buga maka misālai, sai suka ɓace, bā su iya sāmun hanya.

49. Kuma suka ce, "Shin, idan mun kasance kasūsuwa da nika-kkun gaɓāɓuwa, ashe, lalle ne mū, haƙīka, waɗanda ake tāyarwa ne a wata halitta sābuwa?"

50. Ka ce, "Ku kasance duwātsu ko kuwa baƙin ƙarfe.

51. "Ko kuwa wata halitta daga abin da yake da girma a cikin ƙiranzanku." To, zā su ce, "Wāne ne zai mayar da mu?" Ka ce, "Wanda Ya ƙaga halittarku a farkon lōkaci." To, zā su gyada kansu zuwa gare ka, kuma sunā cēwa, "A yaushe ne shi?" Ka ce, "Akwai tsammāninsa ya kasance kusa.

52. "A rānar da Yake kiran ku, sa'an nan ku riƙa karɓāwa game da gōde Masa, kuma kunā zaton ba ku zauna ba fāce kaɗan."

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِرْتِ رَبِّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ أَنَّ عَلَىٰ أَدْبُرِهِمُ نُفُورًا ﴿٦٦﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا أَرْجُلًا مَسْحُورًا ﴿٦٧﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٦٨﴾  
وَقَالُوا آءِذَا كُنَّا عِظْمًا وَّرَفْنَا آءِذَا نَا الْمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٦٩﴾

﴿٧٠﴾ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْفُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

53. Kuma ka cē wa BāyiNa, su fadī kalma<sup>(1)</sup> wadda take mafi kyau. Lalle ne Shaidan yanā sanya barna a tsakāninsu. Lalle ne Shaidan ya kasance ga mutum, makiyi bayyananne.

54. Ubangijinku ne Mafi sani game da ku. Idan Yā so, zai yi muku rahama, kō kuwa idan Yā so zai azābta ku. Kuma ba Mu aika ka kanā wakīli a kansu ba.

55. Kuma Ubangijinka ne Mafi sani game da wanda yake a cikin sammai da ƙasa. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun fīfīta sāshen Annabāwa a kan sāshe kuma Mun bai wa Dāwūda Zabūra.<sup>(2)</sup>

56. Ka ce, “Ku kirāyi waƙanda kuka riya, baicinSa. To, ba su mal-lakar kuranyēwar cūta daga gare ku, kuma haka jūyarwa.”<sup>(3)</sup>

57. Waƙancan, waƙanda suke kiran,<sup>(4)</sup> sunā nēman tsāni zuwa ga Ubangijinsu. Waƙanne ne suke mafi fīfīta a kusanta? Kuma sunā fātan sāmūn rahamarSa, kuma sunā tsōron azābarSa. Lalle ne azābar Ubangijinka ta kasance abar tsōro ce.

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ  
يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ  
عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَشَأُ يَرْحَمَكُمُ أَوْ يَنْزِلُ  
يُعَذِّبَكُمُ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلاً ﴿٥٤﴾

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا  
بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَءَاتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ  
كُشْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ وَلَا جَوْلًا ﴿٥٦﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمْ  
الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخْتَفُونَ  
عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

(1) Ka ce wa bāyiNa, mutāne, idan sunā magana su auna kalmōmin da suke zance da su, sa'an nan su riƙa amfāni da kalma mafi kyāwo dōmin kada Shaidan ya sāmī mashiga daga maganarsu zuwa ga zukātansu, ya sanya barna a tsakāninsu.

(2) Muƙārana a tsakānin Annabāwa. Allah Yā fīfīta waƙansu a kan waƙansu. Falalar Dāwūda a kan waƙansu Annabāwa da Zabūra ne, to, inā fīfīkon wanda aka bai wa Alƙur'āni mafi fīcin littāfi da sauran Annabāwa?

(3) Bā zā su iya juyar da cūta daga gare ku zuwa ga wani ko kuwa daga wani zuwa gare ku ba.

(4) Waƙanda kāfirai ke nēman tawassuli da su zuwa ga Allah, sū ma sunā nēman abin da zai sādā da su zuwa ga Allah, sabōda haka bābu bambanci a tsakānin mai tawassuli da wanda ake tawassulin da shi ga kusanta zuwa ga Allah. Bābu mai kusanta zuwa ga Allah sai da taƙawa ga ibādarSa kawai.

58. Kuma bâbu wata alkarya fâce, Mu ne mâsu halaka ta a gabânin Rânar Kiyâma kô kuwa Mû mâsu azâbta ta ne da azâba mai tsanani. Wancan ya kasance a cikin littâfi rubûtacce.

59. Kuma bâbu abin da ya hana Mu, Mu aika da âyôyi fâce sabôda mutânen farko sun karyata game da su. Kuma Mun bai wa Samûdâwa tâguwa, âyâ bayyananna, sai suka yi zâlunci game da ita. Kuma bâ Mu aikatâwa da âyôyi fâce dômin tsôratarwa.

60. Kuma a lôkacin da Muka ce maka, “Lalle ne Ubangijinka Yâ kêwaye mutâne”. Kuma ba Mu sanya Mafarki wanda<sup>(1)</sup> Muka nûna maka ba, fâce dômin fitina ga mutâne, da itâciya wadda aka la'anta a cikin Alkur'âni. Kuma Munâ tsôratar da su, sa'an nan (tsôratarwar) bâ ta kâra su fâce da kangara mai girma.

61. Kuma a lôkacin<sup>(2)</sup> da Muka cê wa malâ'iku, “Ku yi sujada ga Ādamu” sai suka yi sujada, fâce Ibilîsa, ya ce, “Shin, zan yi sujada ga wanda ka<sup>(3)</sup> halitta shi yanã lâka?”

وَإِنْ مِنْ قَرَبَةٍ إِلَّا أَخْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ  
الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ  
فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ  
بِهَا الْأَوَّلُونَ وَءَاثِنَا نَمُودَ النَّافَةِ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا  
بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا اتَّخَوِيفًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا  
الرُّءْيَا إِلَّا آيَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ  
الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُحُوفِهِمْ فَمَا يَرِيدُهُمْ  
إِلَّا لَطْفَيْنَا كَبِيرًا ﴿٦٠﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا  
إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ مَا أَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾

(1) Abûbuwan da Annabi ya gani a daren Isrâ'i da Mi'irâji, watau tafiyarsa zuwa sama wadda aka yi ishârâ da ita a farkon sūrar. Itâciyar da aka la'anta, ita ce ZaĤĤûm, abincin mutânen wuta. Akwai muĤârana, a cikin wannan, cêwa âyôyin da aka bai wa wani Annabi sun fi waƙanda aka bai wa wasu Annabâwa girma.

(2) MuĤârana a tsakânin jinsin mutum da malâ'iku da aljannu. An fîfîtar da jinsin mutum da sanya wa sauran jinsôshi biyu su yi masa sujada, sa'an nan aka ƙaukaka jinsin malâ'ika sabôda ƙâ'a, kuma aka la'anci jinsin Iblîsa da sâĤo.

(3) Rubûta “ka” da ƙaramin “ka” ne kô da yake lamîrin Allah ne, dômin ya nûna hâlin maganar Shaidan zuwa ga Allah Mai girma. Yanã yin maganar da hushi, ba da girmamawa ba.

62. Ya ce, “Shin, kā gan ka<sup>(1)</sup>...! Wannan wanda ka girmama a kaina, lalle ne idan ka jinkirtā mini zuwa ga Rānar Kiyāma lalle ne, zan tumbuke zuriyarsa, fāce kadan.”

63. Ya ce, “Ka tafi. Sa’an nan wanda ya bi ka daga gare su, to, Jahannama ce sakamakonku, (Mu bā ku shi) sakamako cikakke.

64. “Kuma ka rikitar da wanda ka sāmi iko a kansa, daga gare su, da sautinka, kuma ka yi hari a kansu da dawākinka da dākarunka, kuma ka yi tārēwa da su a cikin dūkiyōyi da dīyā, kuma ka yi musu wa’adi.” Alhāli kuwa Shaid’an bā ya yi musu wa’adin kōme fāce da rūḍi.

65. “Lalle ne bāyiNa, bā ka da wani farfi a kansu. Kuma Ubangi-jinka Ya isa Ya zama Wakīli.”

66. Ubangijinku ne Yake gu-dānar da jirgi a cikin tēku, dōmin ku nēma daga falalarSa. Lalle ne Shi, Yā kasance a gare ku Mai jin kai.

67. Kuma idan cūta ta shāfe ku, a cikin tēku, sai wanda kuke kira ya fāce, fāce Shi. To, a lōkacin da Ya tsirar da ku zuwa ga tudu sai kuka bijire. Kuma mutum ya kasance mai yawan butulci.

68. Shin fa, kun amince cēwa (Allah) bā Ya shāfe gēfen kasa game da ku, kō kuwa Ya aika da iska mai tsakuwa a kanku, sa’an nan kuma

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَنَا عَلَىٰ لَيْلٍ  
أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ  
ذُرِّيَّتَهُ ۗ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾

قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ  
جَزَاءٌ وَكُفْرًا مَوْفُورًا ﴿٦٣﴾

وَأَسْتَفْزِرُ مِنْ أَسْطَعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبُ  
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ  
وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ  
إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ  
بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

رَبِّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمْ الْفُلُوكَ فِي الْبَحْرِ  
لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهَهُ  
فَلَمَّا نَجَّكُم إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ  
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا يَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

(1) Mai sābō sabōda hassada bā ya ganin girman Ubangijinsa. A cikin maganar Iblīs akwai rashin ladabi da nūna Kiyayya ga Adamu, har zuwa ga zuriyarsa, wadda ba a haifā ba tukuna.

bā zā ku sāmi wani wakīli ba dōminku?

69. Ko kun amince ga Ya mayar da ku a cikin tēkun, a wani lōkaci na dabam, sa'an nan Ya aika wata gūguwa mai karya abūbuwa daga iska, har ya nutsar da ku sabōda abin da kuka yi na kāfirci? Sa'an nan kuma bā ku sāmūn mai bin hakki sabōda ku, a kanMu, game da Shi.

70. Kuma lalle ne Mun gir-mama 'yan Adam, <sup>(1)</sup> kuma Muka dāuke su a cikin fasa da tēku, kuma Muka arzūta su daga abūbuwa māsu dādī, kuma Muka fīfita su a kan māsu yawa daga waɗanda Muka halitta, fīfītāwa.

71. A rānar da Muke kiran <sup>(2)</sup> kōwane mutāne da līmāminsu, to, wanda aka bai wa littāfinsa a dā-mansa, to, waɗannan sunā karātun littāfinsu, kuma bā a zāluntar su da zaren bākin gurtsin dabīno.

72. Kuma wanda ya kasance ma-kāho <sup>(3)</sup> a cikin wannan, sabōda haka shi a Lāhira makāho ne, ku-ma mafi βata ga hanya.

73. Kuma lalle ne sun yi kusa, haķīka, su fitinē ka daga abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka, dō-min ka ķirķira waninsa a gare Mu, a lōkacin, haķīka, dā sun riķe ka masoyi.

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ  
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ يُمْسِكُكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ  
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ  
رِزْقًا لَهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ  
عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٢٠﴾

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمْعَانِهِمْ فَمَنْ أُوِّيَ  
كَتَبَهُ بِمِيسِنِهِ فَاُولَٰئِكَ يَفْرَهُونَ  
كَتَبَهُمْ وَلَا يَظْلَمُونَ قَتِيلًا ﴿٢١﴾

وَمَنْ كَانَتْ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ  
وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا  
إِلَيْكَ لِتُفْتَرَىٰ عَلَيْنَا غَيْرَهُ  
وَإِذَا لَا تَأْخُذُوكَ خَلِيلًا ﴿٢٣﴾

(1) Muķārana a tsakānin jinsin mutum da sauran halittar Allah.

(2) Muķārana a Lāhira a tsakānin al'ummōmi kuma da tsakānin mūminai da kāfirai.

(3) Muķārana a tsakānin makantar bašira da makantar ganin ido.

74. Kuma bā dōmin<sup>(1)</sup> Mun tabbatar da kai ba, lalle ne, haḳīka, dā kā yi kusa ka karkata zuwa gare su ta wani abu kaḳān.

75. A lōkacin, lalle ne, dā Mun ḁaḁānā maka ninkin azābar rāyuwa da ninkin azābar mutuwa, sa'an nan kuma bā zā ka sāmi mataimaki ba a kanMu.

76. Kuma lalle ne, sun<sup>(2)</sup> yi kusa, haḳīka, su tāyar da hankalinka daga ḳasar, dōmin su fitar da kai daga gare ta. Kuma a lōkacin, bā zā su zauna ba a kan sābāninka fāce kaḳān.

77. Hanyar waḁanda, haḳīka, Muka aika a gabāninka, daga ManzanninMu, kuma bā zā ka sāmi jūyarwa ba ga hanyarMu.

78. Ka tsayar da salla<sup>(3)</sup> a kar-katar rānā zuwa ga duhun dare da lōkacin fitar alfijir, lalle ne karātun fitar alfijir<sup>(4)</sup> ya kasance wanda ake halarta.

وَلَوْلَا أَنْ تَبَيَّنَّاكَ لَقَدَّكَدَّتْ  
تَرَكْنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

إِذَا لَأَذْفَنَّاكَ ضِعْفَ الْحَيَوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ  
ثُمَّ لَأَتَّخِذَنَّكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْرِزُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ  
لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلافَكَ  
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾

سُئِنَّا مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا  
وَلَا يَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ السَّمْسِ إِلَى عَسْقِ اللَّيْلِ  
وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْءَانَ الْفَجْرِ كَانَ  
مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾

(1) Muḳārana a tsakānin sarauta da Manzancin Allah. Sarkin dūniya yanā canja manufarsa dōmin nēman yardar mutānensa. Amman Manzōn Allah bā ya sāke abin da Allah Ya umurce shi da shi dōmin nēman yardar mutāne.

(2) Muḳārana a tsakānin mai aiki dōmin Allah, bā a iya jūyar da shi daga aikinsa dōmin nēman wata kamāla, amma mai aikin dūniya anā iya canja shi dōmin haka. Kuma bambancin hijira da kōra, waḁanda suka kōri Annabinsu sai a halaka su, amma waḁanda Annabinsu ya yi hijira gabānin azāba, to, bā zā a halaka su ba.

(3) Tsayar da salla a cikin lōkutanta, shi ne yake hana a yaudari mutūm da magana har a sanya shi ya yi abin da bai kamāta ba, ko kuma ya yi abin da shari'a ta hana.

(4) Karātun fitar alfijir, ana nufin sallar asuba. Sabōda haka anā son dōgon karātu a cikinta, gwardadon fārā ta a duhun dare a bayan fitar alfijir.



79. Kuma da dare, sai ka yi hīra<sup>(1)</sup> da shi (Alkur'āni) a kan fāri gare ka. Akwai tsammānin Ubangi-jinka Ya tayar da kai a wani matsayi gōdadde.

80. Kuma ka ce, “Yā Ubangi-jīna!<sup>(2)</sup> Ka shigar da ni shigar gaskiya, kuma Ka fitar da ni fitar gaskiya. Kuma Ka sanya mini, daga gunKa, wani karfi mai taimako.”

81. Kuma ka ce, “Gaskiya tā zo, kuma karya ta lālāce. Lalle ne karya ta kasance lālātacciya.”

82. Kuma Munā sassaukarwa, daga Alkur'āni, abin da yake waraka ne da rahama ga mūminai. Kuma bā ya kāra wa azzālumai (kōme) fāce hasāra.

83. Kuma idan Muka yi ni'ima a kan mutum,<sup>(3)</sup> sai ya hinjire, kuma ya nisanta da gefensa, kuma idan sharri ya shāfe shi, sai ya kasance mai yanke kauna.

84. Ka ce, “Kōwa ya yi aiki a kan hanyarsa. Sa'an nan Ubangi-jinka ne Mafi sani ga wanda yake mafi shiryuwa ga hanya.”

85. Sunā tambayar ka ga rūhi. Ka ce, “Rūhi daga al'amarin

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ  
أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ  
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَاصِرًا ﴿٨٠﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ  
إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾

وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ آيَاتٍ مُبِينًا وَرَحْمَةً  
وَلِيُذَكِّرَ الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا وَلَا يَزِيدَ الْظَالِمِينَ  
الْآخْسَارًا ﴿٨٢﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَسِىَ بِنِعْمَتِنَا  
وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَتُوسَّأُ ﴿٨٣﴾

قُلْ كُلُّ عَمَلٍ عَلَيَّ شَاكِلَةٌ فَمَنْ أَعْلَمَ بِمَنْ  
هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي

(1) Hīra da Alkur'āni, watau a yi sallōlin nāfila na dare, Shafa'i, bibbiyu, a kāre da Wutri. Ga Annabi tahajjudi da Wutrin wājibi ne, fāri a kan abin da aka dōra wa sauran mutāne, a lōkacin da yake zaune a gida. Ga sauran mutāne, Wutri sunna ce, kamar sallōlin Īdi da rōkon ruwa da husūfin rānā da na wata. A nan akwai bambanci a tsakānin Annabi da jama'arsa a wajen Wutri.

(2) Kuma ka yi addu'a a cikin sallarka da bāyanta da wannan addu'a dōmin ta nūna sallamawarka ga Ubangi-jinka Allah.

(3) Mukārana a tsakānin hālāye biyu na mutum, hālin tsanani da hālin cūta.

Ubangijina ne, kuma ba a bā ku (kōme) ba daga ilmi fāce kaɗan.”

86. Kuma lalle ne idan Mun so, haḳīka, Munā tafiya da abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka. Sa'an nan kuma bā zā ka sāmi wani wakīli ba dōminka game da shi a kanMu.

87. Fāce da rahama daga Ubangijinka. Lalle ne falalarSa ta kasance mai girma a kanka.

88. Ka ce, “Lalle ne idan mutāne da aljannu sun tāru a kan su zo da misālin wannan Alkur'āni, bā zā su zo da misālin ba, kuma kō dā sāshinsu yā kasance mataimaki ga sāshi.”

89. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun caccanza dōmin mutāne, a cikin wannan Alkur'āni, daga kōwane misāli, sai mafi yawan mutāne suka ũi (kōme) fāce kāfirci.

90. Kuma suka ce, “Bā zā mu yi ĩmāni ba dōminka sai kā buḅbugar<sup>(1)</sup> da idan ruwa daga ƙasa.

91. “Kō kuma wata gōna daga dabīnai da inabi ta kasance a gare ka. Sa'an nan ka buḅbugar da kōra-mu a tsakāninta buḅbugarwa.

92. “Ko kuwa ka kāyar da sama a kanmu, kabukka, kō kuwa ka zo da Allah, da malā'iku banga-banga.

وَمَا أَوْتِيْتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٥﴾

وَلَيْنِ شِئْنَا لَنذَهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ

ثُمَّ لَنَأْتِيَنَّكَ بِهِ ۚ عَلَيْنَا وَكَيْلًا ﴿٨٦﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ

كَبِيْرًا ﴿٨٧﴾

قُلْ لِيْنَ أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَيَّ أَن يَأْتُوْا

بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْءَانِ لَا يَأْتُوْنَ بِمِثْلِهِ ۚ وَلَوْ كَانَتْ

بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍ

فَأَنبَأْ أَكْثَرَ النَّاسِ إِلَّا كَفُوْرًا ﴿٨٩﴾

وَقَالُوْا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرْنَا مِنَ الْاَرْضِ

يَنْبُوْعًا ﴿٩٠﴾

أَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيْلِ وَعَنْبِرٍ

فَنَفْجِرُ الْاَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيْرًا ﴿٩١﴾

أَوْ تُسْقِطُ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمَتْ عَلَيْنَا مِثْلَ

أَوْ تَأْتِي بِلَهِ ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ قَبِيْلًا ﴿٩٢﴾

(1) Kāfiri bā ya iya hangen abin da bā a iya taɓa shi da gaḅoḅin ji na jiki, dōmin haka suka nēmi ḁayan waɗannan abūbuwa ya auku kāmin su yi ĩmāni. Mūmini yanā kange da ganin baṣīra, dōmin haka ya waɗātu da zaman Alkur'ani āyā mai isa ga ya yi ĩmāni da shi.

93. “Kō kuwa wani gida na zīnā-riya ya kasance a gare ka, kō kuwa ka tāka a cikin sama. Kuma bā zā mu yi īmāni ba ga tākawarka, sai ka sassauko da wani littāfi a kanmu, munā karanta shi.” Ka ce, “Tsarki ya tabbata ga Ubangijina! Ban kasance ba fāce mutum, Manzo.”

94. Kuma bābu abin da ya hana mutāne su yi īmāni, a lōkacin da shiriya ta jē musu, fāce sun ce, “Shin, Allah zai aiko mutum ya zamo yana Manzo.”

95. Ka ce, “Dā malā'iku sun kasance a cikin fasa, kuma sunā tafiya, sunā māsu natsuwa, lalle ne dā mun saukar da malā'ika daga sama ya zama manzo a kansu.”

96. Ka ce, “Allah Yā isa zama Shaida a tsakānina da ku. Lalle Shī Ya kasance ga bāyinSa, mai kīdidigewa Mai gani.”

97. Kuma wanda Allah Ya shiryar, to, shī ne shiryayye, kuma wanda Ya batar, to, bā zā ka sāmi waɗansu masōya a gare su ba bai-cinSa. Kuma Munā tāra su a Rānar Kiyāma a kan fuskōkinsu, sunā makāfi, kuma bēbāye da kurāme. Matattararsu Jahannama ce, kō da yausha ta bice, sai Mu kāra musu wata wuta mai tsanani.

98. Wancan ne sakamakonsu, sabōda lalle sū, sun kāfirta da āyō-yinMu, kuma suka ce, “Shin idan muka kasance kasūsūwa da nīkaƙƙun gaḅūbuwa, shin lalle mū, haƙī-ƙa, waɗanda ake tāyarwa ne a cikin wata halitta sābuwa?”

أَوَيْكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُرْحٍ أَوْ تَرْفٍ فِي السَّمَاءِ  
وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُفْيِكَ حَتَّى تَنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُوهُ  
قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿١٣﴾

وَمَنْعَ النَّاسِ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَى  
إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿١٤﴾

قُلْ لَوْ كَانَتْ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يمشون  
مطمنين لنزلنا عليهم مِنَ السَّمَاءِ  
مَلَكَارَسُولًا ﴿١٥﴾

قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ  
إِنَّهُ كَانَ بَعِيدًا  
خَيْرًا بَصِيرًا ﴿١٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ  
لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
عَلَى وُجُوهِهِمْ عَمِيًّا وَبِكُمْ وَأَوْصِيَاءَ مَا وَجَّهَهُمْ جَهَنَّمَ  
كَلَّمَا حَبَّتْ زُرْدَتُهُمْ سَعِيرًا ﴿١٧﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا  
أَإِذَا كُنَّا عِظْمًا وَّرُفَاتًا أَءِذَا لَمْ نَمُوتْ وَلَمْ نَكُنْ  
جَدِيدًا ﴿١٨﴾

99. Shin, kuma ba su gani<sup>(1)</sup> ba (cēwa) lalle ne Allah, Wanda Ya halicci sammai da fasa, Mai ikon yi ne a kan Ya halicci misālinu? Kuma Ya sanya wani ajali wanda bābu kōkwanto a cikinsa? Sai azzā-lumai suka ki fāce kāfirici.

100. Ka ce, “Dā dai kū, kunā mallakar<sup>(2)</sup> taskōkin rahamar Ubangijina, a lōkacin, haḳīka, dā kun kāme, dōmin tsōron fārewar taskōkin. Kuma mutum yā kasance mai fwauro ne.”

101. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun bai wa Mūsā āyōyi<sup>(3)</sup> guda tara bayyanannu, sai ka tambayi Banī Isrā'ila, a lōkacin da ya jē musu, sai Fir'auna ya ce masa, “Lalle nī, inā zaton ka, ya Mūsā, sihirtacce.”

102. Ya ce, “Lalle ne, haḳīka, ka sani bābu wanda ya saukar da wadannan, fāce Ubangijin sammai da fasa, dōmin su zama abūbuwan lūra. Kuma lalle ne ni, haḳīka, ina zaton ka, yā Fir'auna, halakakke.”

103. Sai ya yi nufin fitar da su daga fasar, sai Muka nutsar da shi, shi da wanda yake tāre da shi gabā ḍaya.

104. Kuma Muka ce, daga bā-yansa ga Banī Isrā'ila, “Ku zauni

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ  
لَهُمْ أَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ  
إِلَّا كُفُورًا﴾ ﴿١١﴾

﴿قُلْ لَوْ أَنَّكُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا  
لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا﴾ ﴿١٢﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسَخَّلَ  
بَنِي إِسْرَائِيلَ بِلِ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ  
إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَمُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ ﴿١٣﴾

﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ  
يَفْرَعَوْتُ مَثْبُورًا﴾ ﴿١٤﴾

﴿فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَفِرَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ  
فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا﴾ ﴿١٥﴾

﴿وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ بَلِ اسْكُنُوا الْأَرْضَ

(1) Muḳārana a tsakānin farkon halitta da mayarwa da ita, idan fārāwa ba ta buwāya ba, mayarwa bā zā ta buwāya ba.

(2) Muḳārana a tsakānin kyautar mutum da rōwarsa ga dūkiyar da ya mallaka.

(3) Muḳārana a tsakānin maganar makangari Fir'auna da Manzon Allah, Mūsā dōmin nūna āyar Annabāwa ba su tsōron kōwa wajen iyar da Manzancin Allah, kuma bā su ganin wani karfi a gabansu fāce na Allah.

ƙasar. Sa'an nan idan wa'adin ƙarshe ya zo, zā Mu jē da ku jama'a-jama'a." (1)

105. Kuma da gaskiya Muka saukar da shi, kuma da gaskiya ya sauka. Kuma ba Mu aike ka ba fāce kanā mai bāyar da bushāra, kuma mai gargadī.

106. Kuma yanā abin karātu, Mun rarraba shi, dōmin ka karanta shi ga mutāne a kan jinkiri, kuma Mun sassaukar da shi sassaukarwa. (2)

107. Ka ce, "Ku yi īmāni (3) da shi, ko kuwa kada ku yi īmāni, lalle ne waƙanda aka bai wa ilmi daga gabāninsa, idan anā karātunsa a kansu, sunā fāduwa ga haḅōbinsu, sunā māsu sujada.

108. "Kuma sunā cēwa: Tsarki ya tabbata ga Ubangijinmu! Lalle ne wa'adin Ubangijinmu ya kasance, haƙīka, abin aikatāwa."

109. Kuma sunā fāduwa ga haḅōbinsu sunā kūka, kuma yanā ƙara musu tsōro.

﴿١٤﴾ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٥﴾

وَقُرْءَانًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَلْنَاهُ نَزِيلًا ﴿١٦﴾

قُلْ ءَأَمْسُوا بِهِمْ أَوْ لَا تَأْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُسْئَلْنَ عَلَيْهِمْ بِمَخْرُوجٍ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٧﴾

وَيَقُولُونَ سُبْحٰنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٨﴾

وَيَخْرُجُونَ لِلْأَذْقَانِ يَسْكُونُ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١٩﴾

(1) Wannan magana tanā kamā da da'awar Yahūdu cēwa yanā rubuce a cikin littāfinsu za su kōma haḅuwa bāyan rarraba a nan dūniya, kuma Hadisin kōmawar Yahūdu a Falasḅīnu, har Musulmi su yi yāki da su, sunā a kan gābar gabas, kuma su Yahūdāwa suna a kan gābar yamma daga Kōgin Urdun yanā karfafa wannan ra'ayi. Kuma an ruwaito cēwa daga cikin alāmōmin Tāshin Kiyāma akwai kōmāwar Yahūdu a Falasḅīnu. Allah ne Mafi sani.

(2) Saukar da Alƙur'āni a cikin shēkaru ashirin ko ashirin da uku ya yi kama da saukar āyōyin Mūsā tāra a lōkacin da yake kiran Fir'auna zuwa ga addini.

(3) Muƙāranar yin īmāni da rashin īmānin mutāne ga Alƙur'āni bā zai rage gaskiyarsa da kōme ba, sai dai waƙanda suka ƙi īmānin ne zā su cūtu. Sa'an nan da bambanci a tsakanin mai ilmi da jāhili. Mai ilmi yanā da saukin jāwuwa zuwa ga gaskiya har ya rasa abin da zai aikata fāce ya fādi rikice, a kan haḅarsa, yanā mayar da al'amari ga Allah kuma yanā tawali'u.

110. Ka ce, “Ku kirāyi Allah<sup>(1)</sup> ko kuwa ku kirāyi Mai rahama. Kowane kuka kira, to, Yanā da sūnāye mafi kyau. Kuma kada ka bayyana<sup>(2)</sup> ga sallarka, kuma kada ka bōye ta. Ka nēmi hanya a tsakānin wancan.”

111. Kuma ka ce, “Gōdiya<sup>(3)</sup> ta tabbata ga Allah Wanda bai riƙi dā ba, kuma abōkin tārāyya bai kasance a gare Shi ba a cikin mulkinSa, kuma wani masōyi sabōda wulā-kancin bai kasance a gare Shi ba.” Kuma ka girmama Shi, girmamāwa.

قُلْ اَدْعُوا اللَّهَ اَوْ اَدْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيًّا مَا تَدْعُوْا فَلَهُ  
الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى وَلَا تَجْهَرُوْا بِصَلٰتِكَ  
وَلَا تَخَافَتْ بِهَا وَاَبْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ﴿١١٠﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَخْذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ  
فِي الْمَلِكِ وَلَمْ يَكُنْ لَمْ يُوَلِّ مِنْ الدُّنْيَا وَكَبِيْرَةً تَكْبِيْرًا ﴿١١١﴾



Tanā karantar da ladubban ibāda zuwa ga Allah da yin aiki da zahirin shari'a da barin dukan abin da ya sābā wa shari'a.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah wanda Ya saukar da Littafi a kan bāwanSa kuma bai sanya karkata ba a gare shi.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتٰبَ  
وَلَمْ يُجْعَلْ لَّهُ عِوَجًا ﴿١﴾

(1) Muƙarana a tsakānin sūnāyen Allah waƙanda ake kiran Sa da su wajen rōƙo da waƙanda bā a yin rāƙo da su. Sūnāyen mafiya kyau da ake kiran Allah da su Hadisi ya kawo su sai a nēma daga Jalalaini.

(2) Kuma tsakaitāwa wajen karātun salla ko addu'a kamar yadda aikin Annabi yā nūna yadda ake yi, kada a bayyana kada a bōye. Sai dai tsaka.

(3) Ka ce, “Allah ba shi da abōkin muƙārna a kōwace jiha. Shi kaƙai Ya cancanci girmamāwa.” Sabōda haka ka girmama Shi, girmamāwar da ta dāce da Shi.

2. Madaidaici, dōmin Ya yi gargadī da azāba mai tsanani daga gare Shi, kuma Ya yi bushāra ga mūminai, waƙanda suke aikata ayyuka na ƙwarai da (cēwa) sunā da wata lādā mai kyau.

3. Sunā māsu zama a cikinta har abada.

4. Kuma Ya yi gargadī ga waƙanda<sup>(1)</sup> suka ce, “Allah yanā da da.”

5. Ba su da wani ilmi game da wannan magana, kuma iyāyensu bā su da shi, abin da ke fita daga bākunansu ya girma ga ya zama kalmar faɗa! Ba su faɗan kōme fāce karya.

6. To, kā yi kusa ka halaka ranka a gurabbansu, wai dōmin ba su yi imāni da wannan lābāri ba, sabōɗa baƙin ciki.

7. Lalle ne Mū, Mun sanya abin da ke kan ƙasa, wata ƙawa<sup>(2)</sup> ce gare ta, dōmin Mu jarraba su; wanne daga cikinsu zai zama mafi kyau ga aiki.

8. Kuma lalle Mū, Māsu sanya abin da ke a kanta (ya zama) tur-  
bāya ƙefasasshiya ne.

فَيَا لَيْدِرٍ بِأَسَاسٍ يَدَايِمٍ لَدُنْهُ  
وَيُبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ  
الصَّالِحَاتِ أَنْ لَهُمْ أَجْرٌ حَسَنًا ﴿٢﴾

مَنْ كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾

وَيُنذِرِ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ﴿٤﴾

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً  
تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾

فَلَعَلَّكَ بَدِخْتُ نَفْسَكَ عَلَى آثَرِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمَرُوا  
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴿٦﴾

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِمَنْ يَنْبَلُوهُم  
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرًّا ﴿٨﴾

(1) Lārabawa sun ce malā'iku 'yā'yan Allah ne. Yahūdawa sun ce Uzairu dan Allah ne, Nasāra sun ce Īsā dan Allah ne. Bābu ladabi ga faɗin wannan magana. Sabōɗa haka Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya gaya musu, cēwa wannan magana ƙarya ce kuma rashin ladabi ne ga Allah, da ba su yi imāni ba, ya ji tsōro kada ya zama shī ne ya yi ƙwauron bāki ga faɗa musu gaskiya. Sai Allah Ya gaya masa, cēwa kada ya halakar da ransa dōmin baƙin cikin haka.

(2) Sabōɗa haka ƙawar ƙasa, kamar furen itācenta ne, bā su ruɗin mai hankali ga tsarēwar ladabi tāre da Ubangijinsa, da bin shari'ar littāfin da aka saukar wa Annabi, kuma ba a sanya masa karkata ba.

9. Ko kuwa kā yi zaton cēwa ma'abūta kōgo<sup>(1)</sup> da allo sun kance abin māmāki daga āyōyin Allah?

10. A lōkacin da samarin suka tattara zuwa ga kōgon, sai suka ce, “Ya Ubangijinmu!<sup>(2)</sup> Ka bā mu wata rahama daga gare Ka, kuma Ka saukaƙe mana (sāmun) shiriya daga al'amarinmu.”

11. Sai Muka yi dūka a kan kun-nunwansu,<sup>(3)</sup> a cikin kōgon, shēkaru māsu yawa.

12. Sa'an nan Muka tayar da su, dōmin Mu san wane dayan kungiyōyin biyu suka fi lissāfi ga abin da suka zauna na lōkacin.

13. Mu ne ke jēranta maka lābārsu da gaskiya. Lalle ne sū, waƙansu samāri ne. Sun yi imāni da Ubangijinsu, kuma Muka kāra musu wata shiriya.

14. Kuma Muka daure a kan zukātansu, a lōkacin da suka tsayu, sa'an nan suka ce, “Ubangijinmu Shī ne Ubangijin sammai da kasa. Bā zā mu kirāyi waninSa abin bautawa ba. (Idan mun yi haka) lalle ne, haƙiƙa, mun faɗi abin da ya kētare haddi a sa'an nan.”

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا  
مِنَ آيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا  
مِن لَّدُنكَ رِزْقًا وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ  
سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ  
أَحْسَنُ لِمَا لَبَسُوا مِنْ دُونِهَا ﴿١٢﴾

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ  
إِنَّهُمْ فَتْيَةٌ أَسْوَأُ مِنْهُمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ  
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهِ إِلَهًا  
لَقَدْ قُلْنَا إِذْ شَطَطًا ﴿١٤﴾

(1) Lōkacin da Allah Ya ce, kada Annabi ya wahalar da kansa dōmin baƙin cikin ba a karbi maganarsa ba, sai Ya ba shi lābārin ma'abūta kōgo, yadda suka yi gudun hijira da addininsu, Allah Ya tsare su daga wahala, a cikin halin abin al'ajabi. Sa'an nan kissar ta tattara a kan ladubba waƙanda ake nēman mutun ya tsare su tare da Ubangijinsa a cikin dukan mōtsinsa, kamar yadda bayāni zai nūna.

(2) Sun fara da addu'a ta nēman shiriya daga Allah, Ubangijinsu. Addu'a tun farko ga kōme ladabi ne. Kuma fārāwa da nūna bautarsu ga Ubangiji, ladabi ne. Hijira da addini, ladabi ne, kuma amincēwa da sāmun rahamar Allah, ladabi ne ga Allah, sabōda haka Allah ya jibinci tsaron kōgon ya zame musu mafi kyawun wurin zama.

(3) Dūka a cikin kunnuwa, shī ne sanya musu barci.



15. “Ga wadannan mutānenmu, sun riƙi waninSa abin bautāwa! Don me bā su zuwa da wata hujja bayyananna a kansu (wadanda ake bautawar)? To, wāne ne mafizālunci daga wanda ya kāga ƙarya ga Allah?

16. “Kuma idan kun nīsance su, sū da abin da suke bautāwa, fāce Allah, to, ku tattara zuwa ga kōgon, sai Ubangijinku Ya watsa muku daga rahamarSa, kuma Ya saukaƙe muku madōgara daga al’amarinku.”

17. Kuma kanā ganin rānā idan ta fito tanā karkata daga kōgonsu wajen dāma, kuma idan ta fādī, tanā gurgurar su wajen hagu, kuma su, sunā a cikin wani fili daga gare shi. Wannan abu yanā daga āyōyin Allah. Wanda Allah Ya shiryar, to, shī ne mai shiryuwa, kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmara masa wani majibinci mai shiryarwa ba.

18. Kuma kanā zaton su far-kakku ne, alhāli kuwa sū māsu barci ne. Munā jūya su wajen dāma da wajen hagu, kuma karensu yanā shimfide da zirā’ō’in kafāfuwansa ga farfājiya (ta kōgon). Dā ka lēka (a kan) su (dā) lalle ne, ka jūya daga gare su a guje kuma (dā) lalle ne ka cika da tsōro daga gare su.

19. Kuma kamar wannan ne, Muka tāyar da su, dōmin<sup>(1)</sup> su

هَؤُلَاءِ قَوْمًا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلهَةً  
لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ  
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

وَإِذِ اعْتَرَزْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأْوُوا  
إِلَى الْكَهْفِ بِنُشْرِكِكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ  
وَيُهَيِّئْ لَهُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَاقًا ﴿١٦﴾

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزْوُورِعْنَ كَهْفِهِمْ  
ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ  
وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لِيَهْدِيَ  
اللَّهُ فَهْوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ  
لَهُ مَوْليًا مُرْشِدًا ﴿١٧﴾

وَتَحْسَبُهُمْ آيَةً أَنْظَاوَهُمْ رِقْدًا وَنَقَلْنَاهُمْ ذَاتَ  
الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بِنِيطِ ذِرَاعِيهِ  
بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ  
فِرَارًا وَلَمُلَمَّتْ مِنْهُمْ رُعبًا ﴿١٨﴾

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ

(1) Mahāwarar mūminai a bāyan barcin shēkara ɗari uku, amma duk da haka sunā cikin hankalinsu sunā mayar da al’amari ga Allah.

tambayi jūna a tsakāninsu. Wani mai magana daga cikinsu ya ce, “Mēne ne lōkacin da kuka zauna?” Suka ce, “Mun zauna yini daya ko sāshen yini.” Suka ce, “Ubangi-jinku ne Mafi sani ga abin da kuka zauna. To, ku aika da dayanku, game da azurfarku wannan, zuwa ga birnin. <sup>(1)</sup> Sai ya dūba wanne ne mafi tsarki ga abin dafāwa, sai ya zo muku da abinci daga gare shi. Kuma sai ya yi da hankali, kada ya sanar da ku ga wani mutum.

20. “Lalle ne sū, idan sun kāmā ku, zā su jēfē ku, kō kuwa su mayar da ku a cikin addininsu, kuma bā zā ku sāmi babban rabo ba, a sa’an nan har abada.”

21. Kuma kamar wancan ne, Muka nūna su (gare su) dōmin su san lalle wa’adin Allah gaskiya ne, kuma lalle ne Sa’a bābu shakka a cikinta. A lōkacin da suke jāyayyar al’amarinsu a tsakāninsu, <sup>(2)</sup> sai suka ce, “Ku gina wani gini a kansu, Ubangi-insu ne Mafi sani game da su.” Wadanda suka rinjāya a kan al’amarinsu suka ce, “Lalle mu riki masāllāci a kansu.”

22. Zā su ce, “Uku ne da na hudunsu, karensu.” Kuma sunā cēwa, “Biyar ne da na shidansu karensu,” a kan jīfa a cikin duhu. Kuma sunā cēwa, “Bakwai ne da

قَابِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَيْسَتْ قَالُوا لَيْسَ يَوْمًا  
أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسَتْ  
فَاعْبَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ  
هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى  
طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ  
وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ  
أَوْ يَعْذِبُوكُمْ فِي مَلَأَتِهِمْ  
وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

وَكَذَلِكَ أَعْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنْتَ وَعَدَّ  
اللَّهُ حَقًّا وَأَنَّ السَّاعَةَ لَأَرْبَبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَزَّعُونَ  
بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَبُّهُمْ  
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ  
لَنَنْخِذَنَّهُمْ عَلَيْكُمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ  
خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ

(1) Birnin shi ne Tarasus. Sunan sarkinsu Daƙayānus.

(2) Muhāwarar mūminai da kāfirai, da yadda kāfirai ke zartar da al’amari bā da ambaton yardar Allah Ubangi-insu ba. Da yadda suke yin sāri-fadī ga matsalōlin ilmi da ya kamāta a mayar da saninsu ga Allah.

na takwas d̄insu karensu.” Ka ce, “Ubangijina<sup>(1)</sup> ne Mafi sani ga fidāyarsu, bābu wanda ya san su fāce kadan.” Kada ka yi jāyayya bayyananna. Kuma kada ka yi fatawa<sup>(2)</sup> ga kōwa daga gare su a cikin al’amarinsu.

23. Kuma kada lalle ka ce ga wani abu, “Lalle ni, mai aikatāwa ne ga wancan a gōbe.”

24. Fāce idan Allah Ya so. Kuma ka ambaci Ubangijinka idan ka manta, kuma ka ce, “Dammāni ga Ubangijina, Ya shiryar da ni ga abin da yake shi ne mafi kusa ga wannan na shiriya.”

25. Kuma suka zauna a cikin kōgonsu shēkaru darī uku, kuma suka daɗa tara.

26. Ka ce, Allah ne Mafi sani ga abin da suka zauna. Shī ne da (sānin) gaibin sammai da fasa. Mēne ne ya yi ganinSa da jinSa! Bā su da wani majibinci baicinSa, kuma bā Ya tārāyā da kōwa a cikin hukuncinSa.

27. Ka karanta abin da aka yi wahayi zuwa gare ka, na littāfin Ubangijinka. Bābu mai musanyāwa ga kalmōminSa, kuma bā zā ka sāmi wata madōgara ba daga waninSa.

سَبْعَةٌ وَتَأْتِيهِمْ كَلِمَةٌ مِّن رَّبِّي أَعْلَمُ بَعْدَتِهِمْ  
مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرًّا ظَهْرًا  
وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٣﴾

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٤﴾

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَذَكَرَ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ  
عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشْدًا ﴿٢٥﴾

وَلَيَسْئُرُنَّ فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ  
وَأَزْدَادُ وَاسْعَاءَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ أَنْبُرِيهِ وَأَسْمَعُ  
مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ  
فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ  
لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

(1) Bayānin ladubban magana ga matsalōlin ilmi da na aiki. Bābu wanda ya san gaibu sai Allah. Bā a tambayar mālaman ɓata da son zūciya, dōmin sāri-fadī suke yi ga jawābin mai tambaya.

(2) Dōmin haka ba a yin fatawa a wurin mālamin bidi’a kō jāhili dōmin zai fadī abin da yake so, kō kuma ya yi faddari fadī, jīfa a cikin duhu.

28. Ka haƙurtar da ranka tāre da waƙanda ke kiran Ubangijinsu, sāfe da maraice, sunā nufin yardarSa. Kuma kada idānunka su jūya daga barinsu, kanā nufin ƙawar rāyuwar dūniya. <sup>(1)</sup> Kuma kada ka bi wanda Muka shagaltar da zūciyarsa daga hukuncinMu, kuma ya bi son zuci-yarsa, alhāli kuwa al'amarinsa ya kasance yin ɓarna.

29. Kuma ka ce, “Gaskiya daga Ubangijinku take.” Sabōda haka wanda ya so, to, ya yi īmāni, kuma wanda ya so, to, ya kāfirta. Lalle ne Mū, Mun yi tattali dōmin azzā-lumai, wata wuta wadda shāma-kunta sun kēwaye da su. Kuma idan sun nēmi taimako sai a taimake su da wani ruwa kamar dabzar mai, yanā sōye fuskōki. Tir da abin shan-su, kuma wutar ta yi mūnin zama mahūtar-su.

30. Lalle ne waƙanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, lalle ne Mū, bā Mu tōzartar da lādar wanda ya kyautata aiki.

31. Waɗannan sunā da gidājen Aljannar zama, ƙōramu na gudāna daga ƙarƙashinsu, anā sanya musu ƙawa, a cikinsu, daga mundāye na zinariya, kuma sunā tufantar wa-ɗansu tūfāfi kōre, na alharīni rakīki da alharini mai kauri, sunā kishin-gide a cikinsu, a kan karagu. Mā-

وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ  
بِالْقَدْوَةِ وَالْعَشَىٰ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ  
عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ  
مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ  
أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

وَقُلِ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَن شَاءَ  
فَلْيَكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ  
سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ  
يَشْوِي الْوُجُوهُ بِئْسَ الشَّرَابُ  
وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
يُحَلَّونَ فِيهَا مِن أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا  
خَضْرَاءَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِنِينَ

(1) Āyōyi na ashirin da bakwai da ashirin da takwas sunā umurni da bin shari'a ta Alkur'āni, kuma sunā hani daga bin son zūciya dōmin nēman ƙawar rāyuwar dūniya wadda aka yi dōmin a jarrabi wāwā da ita, sa'an nan ta kōma turɓāya ƙeƙasasshiya. Dūbi āya kuma, ta takwas da ta tara. Mun dai sani, cēwa umurni da bin shari'a bayyananna shi ne kan labarin sūrar.

dalla da sakamakonsu. Kuma Al-janna ta kyautatu da zama wurin hutāwa.

32. Kuma ka buga musu misāli<sup>(1)</sup> da waɗansu maza biyu. Mun sanya wa ɗayansu gōnaki biyu na inabōbi, kuma Muka kēwaye su da itācen dabīnai, kuma Muka sanya shūka a tsakāninsu (sū gōnakin).

33. Kōwace gōna daga biyun, tā bāyar da amfāninta, kuma ba ta yi zāluncin kōme ba daga gare shi. Kuma Muka buɓɓugar da koramu a tsakāninsu.

34. Kuma ɗan itāce ya kasance gare shi. Sai ya ce wa abōkinsa, alhāli kuwa yanā muhāwara da shi, “Nī ne mafifici daga gare ka a wajen dūkiya, kuma mafi izza a wajen jama’a.”

35. Kuma ya shiga gōnarsa, alhāli yanā mai zālunci ga kansa, ya ce, “Bā ni zaton wannan zā ta halaka har abada.

36. “Kuma bā ni zaton Sa’a mai tsayuwa ce, kuma lalle ne, idan an mayar da ni zuwa ga Ubangijina, to, lalle ne, zan sāmi abin da yake mafi alhēri daga gare ta ya zama makōma.”

37. Abōkinsa ya ce masa, alhāli kuwa yanā muhāwara da shi, “Ashe kā kāfirta da Wanda Ya halitta ka daga turbāya, sa’an nan daga ɗigon maniyi, sa’an nan Ya daidaita ka, ka zama mutum?”

فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

﴿٣٢﴾ وَأَصْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَبٍ وَحَفَفْنَاهُمْ بِبُخْلِ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ﴿٣٢﴾

كَلْنَا الْجَنَّتَيْنِ ۖ إِنَّتُ أَكْهَأُ وَلَمْ تَطْعِمِي مِنْهُ شَيْئًا  
وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ﴿٣٣﴾

وَكَانَ لَهُ ثَمْرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ ۖ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ  
أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ ۖ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ۖ قَالَ مَا أَظُنُّ  
أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ ۖ أَبَدًا ﴿٣٥﴾

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِدْتُ إِلَى رَبِّي  
لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾

قَالَ لَهُ ۖ صَاحِبُهُ ۖ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ ۖ أَ كَفَرْتَ بِالَّذِي  
خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

(1) Misāli ga mai shagala da dūniya da kawarta, mai saurin kōmāwa turbaya kēkasasshiya, da mai bin umurnin Allah, mai ladabi da bin shari’a. Yadda ākibar kōwanensu zā ta kasance.

38. “Amma ni, Shī ne Allah Ubangijina, kuma bā zan tāra kōwa da Ubangijina ba.

39. “Kuma don me, a lōkacin da ka shiga gōnarka, ka ce, ‘Abin da Allah ya so (shi ke tabbata) bābu wani karfi fāce game da Allah.’ Idan ka gan ni, ni ne mafi karanci daga gare ka a wajen dūkiya da dīya.

40. “To, akwai fatan Ubangijina Ya ba ni abin da yake mafi alhēri daga gōnarka, kuma ya aika azāba a kanta (ita gonarka) daga sama, sai ta wāyi gari turbāya mai santsi.

41. “Kō kuma ruwanta ya wāyi gari fafakke, sabōda haka, bā zā ka iya nēmo shi ba dōminta.”

42. Kuma aka halaka dukan ‘ya’yan itācensa, sai ya wāyi gari yanā jūyar da tāfunansa biyu, sabōda abin da ya kashe a cikinta, alhāli kuwa ita tanā kwance a kan rassanta, kuma yanā cēwa, “Kaitōna, dā dai ban tāra<sup>(1)</sup> wani da Ubangijina ba!”

43. Kuma wata jama’a ba ta kasance a gare shi ba, waƙanda ke taimakon sa, baicin Allah, kuma bai kasance mai taimakon kansa ba.

44. A can taimako da jibinta ga Allah yake. Shī ne kawai Gaskiya, Shī ne Mafifci ga lāda kuma Mafifci ga ākiba.

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنْ تَرَىٰ أَنَا أَقْلَمَ مِنْكَ مَا لَوْ وُلِدَا ﴿٣٩﴾

فَعَسَىٰ رَبِّي أَن يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ فَنُصَبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾

أَوْ يُصَبِحَ مَا وَهَا غُورًا فَلَنْ نَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾

وَأَحِيطَ بِشَمْرِهِ فَاصْبِحْ يَقْلِبُ كَفْتَيْهِ عَلَىٰ مَا نَفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَوْلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٤٢﴾

وَلَمْ تَكُن لَّهُ فِتْنَةً يَنْصُرُونَهُ مِن دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾

هُنَالِكَ الْوَلِيَّةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾

(1) Ya yi nadāmar halakar gōnar kawai, amma bai yi nadāmar kāfircin shirkin da ya yi ba, sabōda haka Allah bai mayar masa da badalinta ba. Daga nan kuma anā fahimtar cēwa rashin mai da al’amari ga Allah shirku ne, kuma girman kai sabōda dūkiya, shirku ne wanda kawar dūniya ke sanya wāwāye a ciki.

45. Ka buga musu misālin rā-yuwar dūniya, kamar ruwa ne wanda Muka saukar da shi daga sama sa'an nan tsirin fasa ya garwaya da shi, sa'an nan ya wāyi gari dudduga, iska tanā shifkar sa. Kuma Allah Ya kasance Mai yawan ikon yi ne a kan dukan kōme.

46. Dūkiya da dīya, <sup>(1)</sup> sū ne kawar rāyuwar dūniya, kuma ayyuka māsu wanzuwa na kwarai sun fi zama alhēri a wurin Ubangijinka ga lāda kuma sun fi alhēri ga būri.

47. Kuma a rānar da Muke tafiyar da duwātsu, kuma ka ga fasa bayyane, kuma Mu tāra su har ba Mu bar kōwa ba daga gare su.

48. Kuma a gittā <sup>(2)</sup> su ga Ubangijinka sunā sahu guda, (Mu ce musu), “Lalle ne, hakika, kun zo Mana kamar yadda Muka halitta ku a farkon lōkaci. Ā'a, kun riya cēwa bā zā Mu sanya muku wani lōkacin haifuwa ba.”

49. Kuma aka aza littāfin ayyuka, sai ka ga māsu laifi sunā māsu jin tsōro daga abin da ke cikinsa, kuma sunā cēwa, “Kaitonmu! Mēne ne ga wannan littāfi, bā ya barin karama, kuma bā ya barin babba, fāce yā kididdige ta?” Kuma suka sāmī abin da suka aikata hal-larce. Kuma Ubangijinka bā Ya zāluntar kōwa.

وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ  
مِنَ السَّمَاءِ فَأَخْلَطَ بِهِ نَبَاتَ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ  
هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ  
الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرًا مَلَأَ ﴿٤٦﴾

وَيَوْمَ نُسِيرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً  
وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نَغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾

وَعَرَضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْتُمْ  
أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾

وَوَضِعَ الْكِتَابَ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ  
وَيَقُولُونَ يَتُولَيْنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يَغَادِرُ  
صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا  
حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾

(1) Dūkiya da dīya, kawar dūniya ne, idan suka zama abin alfahari ga mai su, amma idan an ciyar da dūkiya ga tafarkin Allah, kuma aka karantar da dīya ga bisa tafarkin hanyar shari'a suka tāshi Musulmin kwarai, to, sun zama aikin shari'a na Lāhira kē nan.

(2) Bayānin abūbuwan da ke aukuwa a wurin hisābi ke nan ga māsu bin son zūciya, su bar shari'a.

50. Kuma a lōkacin da Muka ce wa malā'iku, “Ku yi sujada ga Ādamu.” Sai suka yi sujada, face Iblīsa, yā kasance daga aljannu sai ya yi fāsifanci ga barin umurnin Ubangijinsa. To fa, ashe, kunā rikon sa, shi da zūriyarsa, su zama majibinta, baicin Ni, alhāli kuwa su ma'kiya ne a gare ku? Tir da ya zama musanya ga azzālumai. <sup>(1)</sup>

51. Ban shaida musu halittar sammai da kasa ba, kuma ban (shaida musu) halittar rāyukansu ba, kuma ban kasance mai rikon māsu batarwa (da wani) su zama mataimaka ba.

52. Kuma da rānar da Allah Yake cewa, “Ku kirāyi abōkan tarayyāTa, wafānda kuka riya.” Sai su kirāye su, sai bā zā su karba musu ba, kuma Mu sanya Mau-bi'ka <sup>(2)</sup> (Mahalaka) a tsakāninsu.

53. Kuma māsu laifi suka ga Wutā, suka tabbata lalle ne, sū māsu auka mata ne, kuma ba su sāmi majūya ba daga gare ta.

54. Kuma lalle ne, ha'ki'ka, Mun jujjūya, a cikin wannan Alkur'āni,

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا  
إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ  
أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي  
وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

﴿٥١﴾ مَا أَشْهَدُهُمْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلَقَ  
أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مَتَّخِذًا الْمُضِلِّينَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءَئِي الَّذِينَ زَعَمْتُمْ  
فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ  
مُؤَيِّقًا ﴿٥٢﴾

وَرَاءَ الْمَجْرُمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاعِعُوهَا  
وَلَمْ يَحْدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ

(1) Allah Shī ne Ya halitta mutāne, kuma Ya daukaka darajarsu, dōmin Yā sanya malā'iku su yi sujada ga ubansu Ādamu. Sabōda wannan sōyayyar kuma Ya bā su shari'ar da zā su bi su shiryu har su shiga Aljanna, amma sai suka ki, suka kōma wa Shaidan wanda yake shi ne farkon ma'kiyin ubansu, Ādamu, wanda ya ki yi wa sujada, har aka la'ane shi, sunā bin sa, shi da dīyansa, alhāli kuwa bābu wani abin da zā su iya yi musu na alhēri kō na sharri, dōmin sū ma halitta ne kamarsu. Bā su san kōme ba a sama kō a kasa, kuma Allah bā Ya yin ma'amalar kōme da su. Wanda ya bi Shaidan ya bar Allah, to, yā yi mugunyar musanya, kuma yā zālunci kansa kwarai.

(2) Maubifā sūnan wani rāfi ne na wuta, asalinsa daga 'Wabifā, wātau yā halaka. Za a sanya wannan rāfi a tsakānin māsu bin Shaidan da sūrōrin gumāka, da wanda ya shirya musu gumākan, sunā bauta musu.



daga kōwane irin misāli ga mutāne (dōmin su gāne, su bi shari'a), kuma mutum yā kasance mafi yawan abu ga jidāli.<sup>(1)</sup>

55. Kuma bābu abin da ya hana mutāne su yi īmāni a lōkacin da shiriya ta zo musu, kuma su nēmi gāfara daga Ubangijinsu, fāce hanyar farko<sup>(2)</sup> ta je musu kō kuma azāba ta jē musu nau'i-nau'i.

56. Kuma ba Mu aika Manzanni ba fāce sunā māsū bāyar da bushāra kuma māsū gargadī, kuma waɗanda suka kāfirta sunā jidāli da karya dōmin su bāta gaskiya da ita, kuma suka riƙi āyōyiNa da abin da aka yi musu gargadī da shi abin izgili.

57. Kuma wāne ne mafi zālunci daga wanda aka tunātar game da āyōyin Ubangijinsa, sai ya bijire daga barinsu, kuma ya manta abin da hannāyensa suka gabātar? Lalle ne Mū, Mun sanya abūbuwan rufi a kan zukātansu dōmin kada su fahimcē shi, kuma a cikin kunnuwansu (Mun sanya) wani nauyi, kuma idan kā kīrayē su zuwa ga shiriya, to, bā zā su shiryu ba, a sa'an nan, har abada.

58. Kuma Ubangijinka Mai gāfara ne, Ma'abūcin rahama. Dā Yanā kāma su sabōda abin da suka sanā'anta, lalle ne, dā Ya gaggauta

مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَشَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ الْهُدَىٰ  
وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ  
الْأُولَىٰ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ  
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَطْلِ لِيُذْهِبُوا بِهِ  
الْحَقُّ وَيَتَّخِذُوا آيَاتِي وَمَا نُذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا  
وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاؤُهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ  
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا  
وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ  
فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٥٧﴾

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ  
بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ

(1) Jidāli, shī ne jāyayya, alhāli kuwa mutum yā san yanā kan karya.

(2) Hanyar farko ita ce Allah Ya halaka su sabōda laifinsu, kō kuma azāba ta jē musu nau'i-nau'i, dōmin su Musulunta, sai ƙarshe idan sun ƙi, a halaka su. Waɗansu sun fassara 'ƙubala' ko 'ƙibala' da ta fuskance su bayyane, bisa ga karātun kalmar 'ƙibala' da wasalin ƙasa, da ma'anar azaba.

azāba a gare su. Ā'a, sunā da lōkacin alkawari, (wanda) bā zā su sāmi wata makōma ba, baicinsa. <sup>(1)</sup>

59. Kuma wadancan alkaryu <sup>(2)</sup> Mun halaka su, a lōkacin da suka yi zālunci, kuma Muka sanya lōkacin alkawarin, ga halaka <sup>(3)</sup> su.

60. Kuma a lōkacin da Mūsā <sup>(4)</sup> ya ce wa yāronsa, “Bā zan gushe ba sai na isa mahadar tēku biyu, kō in shūde da tafiya shekara da shēkaru.”

61. To, a lōkacin da suka isa mahadar tsakāninsu, sai suka manta kifinsu, sai ya kāma tafarkinsa a cikin tēku kamar bīga.

62. To, a lōkacin da suka wuce, ya ce wa yāronsa, “Ka kāwo mana kālācinmu. Lalle ne haḳīka, mun haḳu da wahala daga tafiyarmu wannan.”

63. (Yāron) ya ce, “Kā gani! A lōkacin da muka tattara zuwa ga falalen nan, to, lalle nī, na manta kifin, kuma bābu abin da ya mantar da nī shi, fāce Shaidan, dōmin kada

مَوْعِدٌ لَّنْ يَّجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْيَلًا ﴿٥٨﴾

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْتَهُم لَمَّا ظَلَمُوا  
وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَتْلِهِ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ  
أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا  
فَاتَّخَذَ سَيْبِلُهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَتْلِهِ إِئِنَّا عَدَوْنَا  
لِقَدْرِيقِنَا مِن سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْتِيَآ إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ  
الْحُوتَ وَمَا أَنْسَنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ

(1) Watau ba su da wata makōma su bar wannan lōkacin alkawarin saukar azābar.

(2) Alkaryun Ādāwa da Samūdāwa da wadansunsu.

(3) Kōme Allah zai yi, sai Yā sanya masa lōkacin aukuwarsa, kuma bā zai aukun ba sai ajalin nan da Ya ambata masa ya zo.

(4) Shī ne Mūsā bn Imrān Manzon Banī Isrā'īla. Sababin wannan Kissa, an tambaye shī ne, “Wāne ne ya fi ilmi a saninsa?” Sai ya ce, shī ne ya fi. Wannan jawābi nāsa gaskiya ne, dōmin shī ne Manzon zāmaninsa, shī ne aka bai wa Attaura, kuma Allah Ya yi magana da shi, sai dai ya mance bai ce Allah Ya fi sani ba, dōmin haka aka ce masa ya tafi nēman ilmi ga wani mutum a magamar tēku biyu. Wannan bāwan Allah Haliru ne An ce yanā nan da rai har Rānar Tāshin Kiyāma. Yāron Mūsā kuwa, shī ne Yūsha'u bn Nūnin, Manzon Allah a bāyan Mūsā. Kifin kuma na guzurinsu ne wanda Allah Ya umurce shi ya ḳauka, sōyayye, kuma aka ce musu duka inda yai rai, to, a nan ne Bāwan Allah yake, mai shirin kāra wa Mūsā ilmi. Mayar da ilmi ga Allah, shī ne ladabin shari'a.

in tuna shi, sai ya kama tafarkinsa a cikin tēku, da māmāki!”

64. Ya ce, “Wancan ne abin da muka kasance munā bidā.” Sai suka kōma a kan gurābunsu, sunā bībiya.

65. Sai suka sāmi wani bāwa daga bāyinMu, Mun bā shi wata rahama<sup>(1)</sup> daga wurinMu, kuma Mun sanar da shi wani ilmi daga gunMu.

66. Mūsā ya ce masa, “Ko in bī ka a kan ka sanar da ni daga abin da aka sanar da kai na shiriya?”

67. Ya ce, “Lalle ne kaj, bā zā ka iya yin haƙuri tāre da nī ba.

68. “Kuma yāya zā ka yi haƙuri a kan abin da ba ka kēwaye da shi ba ga jarrabāwa?”

69. Ya ce, “Za ka sāme ni, in Allah Yā so, mai haƙuri, kuma bā zan sāba maka ba ga wani umurni.”

70. Ya ce, “To, idan ka bī ni, to, kada ka tambaye ni daga kōme sai na lābarta maka ambato<sup>(2)</sup> daga gare shi.”

71. Sai suka tafi, har a lōkacin da suka hau a cikin jirgi, ya hūje shi, ya ce, “Kā hūje shi dōmin ya nutsar da mutānensa? Lalle ne, haƙīka, kā zo da wani babban abu!”

وَأَتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَأَرْتَدَّ اَعْلَى اَنَارِهِمَا  
قَصَصًا ﴿٦٤﴾

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً  
مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ اتَّبَعَكَ عَلَى اَنْ تَعْلَمَ مِنْ  
مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُلًا ﴿٦٦﴾

قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

قَالَ سَتَجِدُنِي اِنْ شَاءَ اللهُ صَابِرًا  
وَلَا اَعْصِي لَكَ اَمْرًا ﴿٦٩﴾

قَالَ فَاِنْ اَتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْتَلِنِي عَنْ شَيْءٍ  
حَتَّى اُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

فَانْطَلَقَا حَتَّى اِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ  
اَخْرِقْنَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا اِمْرًا ﴿٧١﴾

(1) Rahama a nan ita ce Annabi sabōda cēwa kuma an bā shi ilmi daga gun Allah, kuma ya yi hukunci da shi. Ilmin ilhāma bā a yin hukunci da shi dōmin Annabāwa kawai Allah Ya tsare daga kuskure game da wahayi. Wannan ne bambanci bayyananne a tsakanin wahayin Annabi da wahayin walicci. Haka mu’ijiza da karāma, su duka sābāwar al’ada ne, amma mu’ujizar Annabi an san zā ta zo daga bākin wanda aka yi dōminsa, amma karāma bābu mai saninta, sai tā auku. Sabōda waliyyi bā ya iya yin tākara, amma annabi yana iya yin tākara a kan maƙiyansa.

(2) Watau sai na gaya maka hukuncinsa da kaina, kuma na ambace shi da kaina.

72. Ya ce, “Ashe, ban ce, lalle kai, bā zā ka iya yin haƙuri tāre da nī ba?”

73. Ya ce, “Kada ka kāma ni da abin da na manta, kuma kada ka kallafa mini tsanani ga al’amarīna.”

74. Sai suka tafi, har suka haɗu da wani yāro, sai ya kashe shi. Ya ce, “Ashe, kā kashe rai tsarkakakke, bā da wani rai ba? Lalle ne, haƙīka, kā zo da wani abu na ƙyāma.”

75. Ya ce, “Shin, ban ce maka ba, lalle ne kai bā zā ka iya yin haƙuri tāre da nī ba?”

76. Ya ce, “Idan na tambaye<sup>(1)</sup> ka daga wani abu a bāyanta, to, kada ka abūce ni. Lalle ne, kā isa ga iyakar uzuri daga gare ni.”

77. Sai suka tafi, har a lōkacin da suka je wa mutānen wata alkarya, suka nēmi mutānenta da su bā su abinci, sai suka ƙi su yi musu liyāfa. Sai suka sāmi wani bango a cikinta yanā nufin ya ƙarye, sai (Haliru) ya tayar da shi mīke. (Mūsā) ya ce, “Dā kā so, lalle ne dā kā karɓi ijāra a kansa.”

78. Ya ce, “Wannan shi ne rabuwar tsakanina da tsakaninka. Zā ni gaya maka fassarar abin da ba ka iya yin haƙuri ba a kansa.

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِمَانِئِيثُ وَلَا تَرْتَهِنِّي  
مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾

فَأَنْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ ۖ قَالَ أَقْتَلْتَنَفْسًا رَزَقِيهَا بغيرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا ثَكْرًا ﴿٧٤﴾

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ مِّنْ بَعْدِ هَذَا فَلَا تُصِجْ بِي  
فَدَبَلْتَنِي مِنْ لَدُنِّي عَذْرًا ﴿٧٦﴾

فَأَنْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَنبَأَ أَهْلَ قَرْيَةٍ أَنْتَطَعَمَ أَهْلُهَا  
فَأَبَوْا أَنْ يُضَيَّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ  
أَنْ يَنْقُضَ فَأَقَامَهُ ۗ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَفَنَدْتَنَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ  
مَا لَمْ تَسْتَطِيعَ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

(1) Mūsā ya kāsa yin haƙuri a bāyan ya yi alkawura cēwa zai yi haƙuri, sabōda ba yā halatta ga mutum ya ga abin da ya sāba wa shari’a, sa’an nan ya yi shiru. Dā zai halatta a yi shiru, dā Mūsā bai yi magana ba ga aikin mālamīn da Allah Ya umurce shi da ya tafi ya karɓo ilmi daga gare shi, a bāyan Yā gaya masa cēwa, Yā bā shi wani ilmi daga gare Shi. Dōmin sharadīn da ya sāba wa shari’a warwarre ne. Sabōda haka Allah bai zargi Mūsā ba a bayan sun rabu. Sāke munkar wājibi ne a cikin ladubban shari’a gwargwadon hāli, kamar yadda yake a cikin Hadīsi. Ana gabātar da hukuncin da ya fi tsanani.

79. “Amma jirgin, to, ya zama na wafansu matalauta ne, sunā aiki<sup>(1)</sup> a cikin tēku, sai na yi niyyar in aibanta shi, alhāli kuwa wani Sarki ya kasance a gaba gare su, yanā karbēwar kōwane jirgi (lāfiyaye) da fkwāce.

80. “Kuma amma yaron, to, uwāyensa sun kasance mūminai, to, sai muka ji tsōron ya kallafa musu kangara da kāfirci.

81. “Sai muka yi nufin Ubangi-jinsu Ya musanya musu mafi alhēri daga gare shi ga tsarkakuwa, kuma mafi kusantar tausayi.

82. “Kuma amma bangon, to, yā kasance na wafansu yāra biyu ne, marāyu a cikin birnin, kuma akwai wata taska tāsu a fārkashinsa, kuma ubansu ya kasance sahihin mutum<sup>(2)</sup> ne, dōmin haka Ubangi-jinka Ya yi nufin su isa iyākar fārfinsu, kuma sū, su fitar da taskarsu, sabōda rahama ne daga Ubangi-jinka. Kuma ban yi shi ba daga umurnāna. Wancan shi ne fassarar abin da ba ka iya yin hafuri ba a kansa.”

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ  
فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ  
مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا  
أَنْ يُرْهَقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً  
وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ  
وَكَانَتْ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا  
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا  
كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي  
ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

(1) Watau wani kamfani ne na matalauta, sunā sana'ar daukar kāya a cikin tēku. Sharika watau kamfani a ciniki ya halatta da sharuɗɗansa.

(2) Wannan ya nūna cēwa kirkin uba yanā amfānin dīyansa, haka gari na daraja sabōda sāmūn mutānen kirki a cikinsa, kamar yadda yake fāskanta da fāskancin mazaunansa bisa dalīlin da farko an kira garin 'alkārya' sabōda rōwar mazauna, kuma aka kira shi Madīna sabōda darajar yāran nan biyu da ubansu da taskarsu. Alkārya ita ce faramin gari watau kauye, kuma Madīna ita ce babban gari.

83. Kuma suna tambayar ka daga Zulkarnaini,<sup>(1)</sup> ka ce, “Zan karanta muku ambato daga gare shi.”

84. Lalle ne Mū, Mun bā shi mulki a cikin ƙasa, kuma Muka bā shi daga kōwane abu, hanya (zuwa ga murādinsa).

85. Sai ya bi hanya.

86. Har a lōkacin da ya isa ga mafādar rānā, kuma ya sāme ta tanā bacēwa a cikin wani ruwa mai baƙar lākā, kuma ya sāmi wafansu mutāne a wurinta. Muka ce, “Yā Zulkarnaini, imma dai ka azabtar, kuma imma ka riƙi kyautatāwa a cikinsu.”

87. Ya ce, “Amma wanda ya yi zālunci, to, zā mu azabta shi, sa’an nan a mayar da shi zuwa ga Ubangi-jinsa, sai kuma Ya yi masa azāba, azāba abar ƙyāma.

88. “Kuma amma wanda ya yi īmāni kuma ya aikata aikin ƙwarai, to, zā mu yi sakamako a gare shi (watau kyauta) mai kyau,<sup>(2)</sup> kuma zā mu gaya masa sauƙi daga umurninmu.”

89. Sa’an nan kuma ya bi hanya.

وَسْتَلُونَا عَنْ ذِي الْقَرْبَيْنِ قُلْ سَأْتَلُوا  
عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

إِنَّا مَكْنَانُهُ فِي الْأَرْضِ وَءَايَاتُهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيًّا ﴿٨٤﴾

فَاتَّبَع سَبِيًّا ﴿٨٥﴾  
حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ

حُمَيْةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا الْقَوْمِ

إِيمَانٌ تُعْذِبُ وَإِمَانٌ نُنْخِذُ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ

فِي عَذَابٍ عَدِيدٍ ﴿٨٧﴾

وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ

الْحُسْنَىٰ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيًّا ﴿٨٩﴾

(1) Zulkarnaini an ce Sarki ne yanā bin shari’ar Ibrāhīm, ga hannunsa ya musulunta, sūnansa Askandar. Haliru Wazirinsa ne yanā tafiya a gaban yāƙinsa, kuma dan innarsa, watau dan Khālarsa ne. Shi ne ya gīna Askandariyya. Sai dai ga maganar akwai warware jūna. Allah Ya sani. Abin da ke a gabāninmu a nan, shī ne sanin cēwa Allah Yā bā shi mulki, ya kō yi shi bisa shari’a, ya yi ƙarfi, da ƙarfin Allah.

(2) Kyauta mai kyau a nan ba Aljanna ba ce, dōmin maganar ta Zulkarnaini ce, idan ya ci ƙasa, yanā iya sanya māsu īmāninta a cikin hāli mai kyau. Amma idan an ƙauki maganar, ta Allah ce, a cikin maganar Zulkarnaini ga kāfiri, to, a nan ‘mai kyau’ sai ta zama Aljanna ke nan.

90. Har a lõkacin da ya isa ga mafitar rānā, ya sāme ta tanā fita a kan wadansu mutāne (wadanda) ba Mu sanya musu wata kāriya ba daga barinta.

91. Kamar wancan, alhāli kuwa, haḳīka, Mun kēwaye da jarrabāwa ga abin da ke gunsa.

92. Sa'an nan kuma ya bi hanya.

93. Har a lõkacin da ya isa a tsakānin duwātsu biyu, ya sāmi wadansu mutāne daga gabāninsu. Ba su yi kusa su fahimci magana ba.

94. Suka ce, “Yā Zulkarnaini! Lalle ne Yājūja da Mājūja māsu barna ne a cikin ƙasa. To, ko zā mu sanya harāji sabōda kai, a kan ka sanya wani danni a tsakāninmu da tsakāninsu?”

95. Ya ce, “Abin da Ubangijīna Ya mallaka mini, a cikinsa yā fi zama alhēri. Sai ku taimake ni da ƙarfi, in sanya babbar katanga a tsakāninku da tsakāninsu.

96. “Ku kāwo mini guntāyen ba-kin ƙarfe”. (Suka kai masa) har a lõkacin da ya daidaita a tsakānin duwātsun biyu (ya sanya wutā a cikin ƙarfen) ya ce, “Ku hūra (da zugāzugai).” Har a lõkacin da ya mayar da shi wutā, ya ce, “Ku kāwo mini gaci (narkakke) in zuba a kansa.”

97. Dōmin haka bā za su iya hawansa ba, kuma bā zā su iya hujēwa gare shi ba.

98. Ya ce, “Wannan wata raha- ma ce daga Ubangijīna. Sai idan

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجدهَا تَطَّلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ  
لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا  
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾

قَالُوا يَنْدَ الْأَقْرَبِينَ إِنْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ  
مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ يَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا  
عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾

قَالَ مَا مَكْنِي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ  
وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾

ءَأَتُونِي زُبُرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ  
قَالَ انْفِخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ ءَأَتُونِي أُفْرِغَ  
عَلَيْهِ قَطْرًا ﴿٩٦﴾

فَمَا اسْتَطَعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ  
وَمَا اسْتَطَعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ

wa'adin<sup>(1)</sup> Ubangijina yā zo, ya mayar da shi nikaŋke. Kuma wa'adin Ubangijina ya kasance tabbatacce.”

99. Kuma Muka bar sāshensu a rānar nan, yanā garwaya a cikin sāshe, kuma aka būsā a cikin ŋaho, sai muka tāra su, tārāwa.<sup>(2)</sup>

100. Kuma Muka gitta Jahannama, a rānar nan ga kāfirai git-tāwa.

101. Waɗanda idānunsu suka kasance a cikin rufi daga tunā<sup>(3)</sup> Ni, kuma sun kasance bā su iya saurā-rāwa.

102. Shin fa, waɗanda suka kā-firta sun yi zaton (daidai ne) su riki waɗansu bāyiNa,<sup>(4)</sup> majibinta bai-ciNa? Lalle ne, Mun yi tattalin Jahannama ta zama liyāfa ga kā-firai.

103. Ka ce, “Kō mu gaya muku game da mafifita hasāra ga ayyuka?”

وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿١٨﴾

﴿١٩﴾ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَيُفِخُ فِي الصُّورِ  
فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿١٩﴾

﴿٢٠﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿٢٠﴾

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي  
وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿٢١﴾

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن يَسْخَرُوا عِبَادِي مِن دُونِي  
أَوْ لِيَأْتِيَنَا أَعْنَادًا جَهَنَّمَ لِّلْكَافِرِينَ نَزْلًا ﴿٢٢﴾

﴿٢٣﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿٢٣﴾

(1) Wa'adin Ubangiji da fitōwar Yājūj da Mājūj. A yanzu bābu wanda ya san inda suke zaune, sai Allah.

(2) Allah Ya nūna yadda hālin da Zulŋarnaini ya bar Yājūj da Mājūj, watau sun garwaya a cikin jūnansu, sa'an nan kuma wannan ma'anar aka bāyar da ita ga mutāne waɗanda ke bin son ransu, bā su bin shari'ar Allah, sunā hargitse a tsakāninsu, har a yi būsar farko, su mutu, kuma a yi būsā ta biyu su tāshi a cikin hargitsinsu, sai kuma a gitta Jahannama gaba gare su.

(3) Zikr — tunāwa — shi ne Alŋur'āni da abin da ya tāra na ibāda da sauran ma'āmalōli, dukansu ibāda ne, matuŋkar an bī abin da Allah Ya ajiye a cikinsu na hukunce-hukunce.

(4) Waɗanda suka riki wasu bāyin Allah, sunā bauta musu, kamar Yahūdu māsu bauta wa Uzairu da Nasāra māsu bauta wa Īsā da wasu Musulmi māsu bauta wa wasu sālihāi, sun zama kāfirai. Ma'anar bautawar shi ne su kirŋira wasu hukunce-hukunce kō wasu siŋofi waɗanda suka sāba wa maganar Alŋur'āni da Hadīsi, sa'an nan su jingina su zuwa ga waɗannan bāyin Allah, su bi su da su.



104. “Wafanda aikinsu ya face a cikin rāyuwar dūniya, alhāli kuwa sunā zaton lalle ne sū, sunā kyau-tata (abin da suke gani) aikin fwa-rai?”

105. Wafāncan ne wafānda suka kāfirta da āyōyin Ubangijinsu, da kuma haḍuwa da Shi, sai ayyu-kansu suka fāci. Sabōda haka bā zā Mu tsayar musu da awo<sup>(1)</sup> ba a Rānar Kiyāma.

106. Wancan ne, sakamakonsu shī ne Jahannama, sabōda kāfir-cinsu, kuma suka riƙi āyōyiNa da ManzanniNa abin izgili.

107. Lalle ne, wafanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyuka na fwarai, Aljannar Firdausi ta kasance ita ce liyafa a gare su.

108. Suna madawwama a cikinta, bā su nēman makarkata daga barinta.

109. Ka ce, “Dā tēku<sup>(2)</sup> ta kasan-ce tawaḍa ga (rubūtun) kalmōmin Ubangijīna, lalle ne dā tēkun tā fāre a gabānin kalmōmin Ubangi-jīna su fāre, kuma kō da mun jē da misālinsa dōmin fāri.”

110. Ka ce, “Nī, mutum ne kawai kamarku, anā yin wahayi zuwa gare ni cewa: Lalle ne, Abin bauta-warku, Abin bautawa Guda ne,

الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ  
يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ  
فَخَطَبُوا سَمْعَهُمْ فَلَا يُقِيمُونَ لَمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَرَأَىٰ ﴿١٠٥﴾

ذَلِكَ جَزَاءُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَتَآخَذُوا آيَاتِي  
وَرُسُلِي هُرُوقًا ﴿١٠٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ  
الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حَوْلًا ﴿١٠٨﴾

قُلْ لَوْ كَانُ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ  
أَنْ نَنْفِدَ كَلِمَاتِ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ تَوْحِيحِي إِلَىٰ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ  
وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا

(1) Watau ko aunawa bā zā a yi ba balle a daidaita ma'auni.

(2) Ma'anar āyar nan ita ce Allah ne Mafi sani. Ilmin Allah bā shi da iyāka, kō kalmōmin da suka ḍauki ma'anōninsa, bā zā a iya rubuta su ba, balle ma'anōnin da ke cikinsu. Sabōda haka abin da ke hankali ga mutum, shī ne ya yi aiki da ḍan ilmin da Allah Ya umurce shi da aiki da shi. Idan ya nēmi ya wuce nan, to, ya halakar da kansa dōmin bai san inda zai fāḍa ba. Wannan ilmin shi ne shari'a da aiki da ita.

sabōda haka wanda ya kasance yanā fātan haɗuwa da Ubangijinsa, to, sai ya yi aiki na kwarai. Kuma kada ya haɗa kōwa ga bauta wa Ubangijinsa.”<sup>(1)</sup>

وَلَا تُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١٩﴾



Tanā karantar da hikimar sāmūn dīya da 'ya'ya ga mutāne da tsarkake Allah daga haka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. K̄.H.Y.Ī.Ṣ̄.

2. Ambaton rahamar Ubangijinka ne ga BawanSa Zakariyya.

3. A lōkacin da ya kirāyi Ubangijinsa, kira bōyayye.

4. Ya ce, “Yā Ubangijina! Lalle ne nī, fashi na daga gare ni ya yi rauni, kuma kaina ya kunnu da furfura, kuma ban kasance marashin arziki ba game da kiranKa, yā Ubangiji!

كَهَيَّصَ ﴿١﴾

ذَكَرَ رَحْمَتَ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ﴿٢﴾

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ

شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾

(1) Wannan āya, a dūnkule, ta tāra dukan abin da ke cikin sūrar. Allah Ya shiryar da mu, ga kadaita Shi ga ibāda, da yin ibadar, kuma yadda Allah Ya ce a yī ta, ga mai tsammānin rabo a Lāhira. Wanda ba ya tsammānin rabon Lāhira, ya tsaya ga dūniya mai gushēwa da sauri, to, shī bā a shiga batunsa ba.

5. “Kuma lalle nĩ, na ji tsōron<sup>(1)</sup> dangi a bāyāna, kuma mātāta ta kasance bakarāriya! Sai ka bā ni wani mataimaki daga wajenKa.

6. “Ya gājē ni, kuma ya yi gādo daga gidan Yākūba. Kuma Ka sanya shi yardajje, yā Ubangiji!”

7. (Allah Ya karɓa) “Yā Zakariyya! Lalle ne Mū, Munā yi maka bushāra da wani yāro, sunansa Yahaya. Ba Mu sanya masa wani takwara ba a gabāni.”

8. Ya ce, “Yā Ubangijjina! Yāya wani yāro zai kasance a gare ni, alhāli kuwa mātāta ta kasance bakarāriya, kuma gā shi nā kai ga matuƙa ta tsūfa?”

9. Ya ce, “Kamar wancan Ubangijinka Ya ce. Shī a gare Ni mai sauƙi ne, kuma haƙiƙa Na halitta ka a gabānin haka, alhāli ba ka kasance kōme ba.”

10. Ya ce, “Yā Ubangijina! Ka sanya mini alāma.” Ya ce, “Alamarka ita ce ka kāsa yi wa mutāne magana a darūruwa uku daidai.”

11. Sai ya fita a kan mutānensa daga masallāci, sa’an nan ya yi ishāra zuwa gare su da cēwa, “Ku yi tasbīhi sāfe da yamma.”

12. Yā Yahaya! Ka kāma littāfi da ƙarfi. Kuma Muka bā shi hukunci yanā yāro.<sup>(2)</sup>

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ

أَمْرًا قَاطِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾

يَرْثِي وَيَرْثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ

وَأَجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾

يَنْزِكِرِيًّا إِنَّا نَبْتَرُكَ نُعَلِّمُ اسْمَهُ وَيَجْعَلُ

لَهُ بِعَمَلٍ لَّهُ مِنْ قَبْلُ سَعِيًّا ﴿٧﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِي عُلْمٌ وَكَانَتِ

أَمْرًا قَاطِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ

مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ

وَقَدْ خَلَقْتَاكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿٩﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ

أَلَّا نَكَلِمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ

أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١١﴾

يَبْحَثُ خِذِّ الْكِتَابِ بِقُوَّةٍ وَأَنَّى لَهُ

الْحُكْمُ صَبِيًّا ﴿١٢﴾

(1) Amfānin sāmūn dā ga mutumin kirki shi ne dōmin ya gāji kirkin kuma ya taimaki sauran danginsa, ya rāyar da gida. Kuma wanda ba mutumin kirki ba yana yiwuwa ya sāmi ɗan kirki mai shiryar da shi zuwa ga hanyar ƙwarai.

(2) Yahaya ɗan Zakariyya, shi ne Annabi da aka bai wa hukunci tun yanā yāro. Kuma shī ne mai bāyar da bushāra da Īsa, amincin Allah ya tabbata a gare su.

13. Kuma (Muka sanya shi) abin girmamāwa daga gunMu, kuma mai albarka, kuma ya kasance mai dā'ā da taƙawa.

14. Kuma mai biyayya ga mahaifansa biyu, kuma bai kasance mai girman kai mai sābo ba.

15. Kuma aminci ya tabbata a gare shi a rānar da aka haife shi da rānar da yake mutuwa da rānar da ake tayar da shi yanā mai rai.

16. Kuma ka ambaci Maryamu<sup>(1)</sup> a cikin Littāfi, a lōkacin da ta tsallake daga mutānenta a wani wuri, a gēfen gabas.

17. Sa'an nan ta riki wani shā-maki daga barinsu. Sai Muka aika rūhinMu zuwa gare ta. Sai ya bayyana a gare ta da siffar mutum madaidaci.

18. Ta ce, “Lalle nī, inā nēman tsari ga Mai rahama daga gare ka, idan ka kasance mai tsaron addini!”

19. Ya ce, “Abin sani kawai, ni Manzon Ubangijinki ne dōmin in bāyar da wani yāro tsarkakke gare ki.”

20. Ta ce, “A inā yāro zai kasance a gare ni alhāli kuwa wani mutum bai shāfe ni ba, kuma ban kasance kārūwa ba?”

21. Ya ce, “Kamar wancan Ubangijinki Ya ce, ‘Shī a gare Ni

وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَتْ تَقِيًّا ﴿١٣﴾

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ

وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾

وَأَذْكُر فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ

مِّنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرِيفًا ﴿١٦﴾

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا

إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا

زَكِيًّا ﴿١٩﴾

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ

وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَيْنٍ ﴿٢١﴾

(1) An fāra da kissar Maryamu dōmin a nūna sakamakon da aka yi mata da sāmun ɗan kirki sabōda kasancēwarta mutumiyar kirki, kuma da nūna cēwa Annabi Īsa bā ɗan Allah ba ne.

mai sauƙi<sup>(1)</sup> ne. Kuma dōmin Mu sanya shi wata alāma ga mutāne, kuma wata rahama ce daga gare Mu.’ Kuma abin yā kasance wani al’amari hukuntacce.”

22. Sai ta yi cikinsa, sai ta tsallake da shi ga wani wuri mai nīsa.

23. Sai nāƙuda ta kai ta zuwa ga wani kututturun dabiniya, ta ce, “Kaitona, dā dai na mutu a gabānin wannan kuma na kasance wani abu wulakantacce wanda aka manta!”

24. Sai (yāron da ta haifa) ya<sup>(2)</sup> kira ta daga ƙarƙashinta, “Kada ki yi baƙin ciki! Haƙīka Ubangijinki Ya sanya wani marmaro a ƙarƙashinki.

25. “Kuma ki girgiza zuwa gare ki game da kututturun dabīnon ya zuba a kanki yanā ’ya’yan dabīno, ruɗabi nunannu.

26. “Sai ki ci, kuma ki sha, kuma ki ji sanyi ga idānunki.<sup>(3)</sup> To, idan kin ga wani ɗaya daga mutāne, sai ki ce, ‘Lalle nī, na yi alwāshin azumi dōmin Mai rahama, sabōda haka bā zan yi wa wani mutum magana ba’.”

وَلِنَجْعَلَنَّهَا آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً  
مِّنَّا وَوَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿١١﴾

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿١٢﴾

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِي  
مِثُّ قَبْلَ هَذَا وَوَكُنْتُ نَسِيًّا مَّنْسِيًّا ﴿١٣﴾

فَنَادَتْهُمَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ  
تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿١٤﴾

وَهَزَيْتَنِى إِلَيْكَ جِذْعَ النَّخْلَةِ سَقَطَ عَلَيْكِ  
رُطْبًا جَيِّتًا ﴿١٥﴾

فَكُلِي وَأَشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَإِمَّا تَرِينِ  
مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ  
صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴿١٦﴾

(1) Malā’ikin da ya je ga Maryama a cikin sūrar mutum Jibrīlu ne, Yā hūra a cikin wuyan rīgarta, sai ta yi ciki da Īsa.

(2) Annabi Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi, ya fāra magana ga uwarsa tun a lōkacin da aka haife shi yanā a ƙarƙashin uwarsa. Gudānar ruwan marmaro a ƙarƙashinta da fitar da ’ya’yan dabīno daga kututturun dabīno, alāmu ne māsu nūna cēwa Allah nā iya halitta jārii bā da uba ba, kuma Yanā tāyar da matattu daga kabarinsu bā da wata wahala ba.

(3) Jin sanyi ga idānu shī ne farin cikin sabōda sāmūn haihuwa. Ga ibādar Banī Isrā’īla, mai azumi bā ya yin magana, amma ga Musulunci Allah Ya shāfe wannan hukunci. Mai azumi yanā magana sai dai anā son ya kāma bākinsa daga maganar da bā ta ibāda ba.

27. Sai ta je wa mutānenta tanā d'auke da shi. Suka ce, “Yā Maryamu! Lalle ne, haḳīka, kin zo da wani abu mai girma!

28. “Yā 'yar'uwār Hārūna! Ubanki bai kasance mutumin alfāsha ba, kuma uwarki ba ta kasance kāruwa ba.”

29. Sai ta yi ishāra zuwa gare shi, suka ce, “Yāya zā mu yi magana da wanda ya kasance a cikin shimfiḍar tsumma yanā jāri?”

30. Ya ce, “Lalle ne, nī bāwan Allah ne, Allah Yā bā ni Littāfi kuma Ya sanya ni Annabi. <sup>(1)</sup>

31. “Kuma Yā sanya ni mai al-barka a inda duk na kasance, kuma Ya umurce ni da yin salla da zakka matuḳar inā da rai.

32. “Kuma mai biyayya ga uwāta, kuma bai sanya ni mai kaushin zūciya ba marashin alhēri.

33. “Kuma aminci ya tabbata a gare ni a rānar da aka haife ni da rānar da nake mutūwa da rānar da ake tayar da ni inā mai rai.”

34. Wancan ne Īsā ḍan Maryamu, maganar gaskiya wadda suke shakka a cikinta.

35. Bā ya kasancēwa ga Allah Ya riḳi wani ḍā. <sup>(2)</sup> Tsarki ya tabbata a

فَاتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَمْرُؤٌ  
لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾

يَتَأَخَذَ هَدْرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوْءًا وَمَا كَانَتْ  
أُمُّكَ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ  
مَنْ كَانَ فِي الْأَمْهَدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ﴿٣٠﴾

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ  
وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾

وَبَرًّا بِوَالِدَيْ وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ  
وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي  
فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحٰنَهُ ۗ

(1) Wannan ita ce maganar da Īsa ya yi wa mutānen uwarsa dōmin ya barrantar da ita daga tuhuma, kuma ya nūna matsayinsa ga Allah da muḳāminsa na Annabi.

(2) Ba ya kasancēwa ga Allah Ya riḳi ḍā, dōmin bā Ya mutuwa balle Ya yi bukātar mai gādo ga tsaron dūkiya. Shi kadai ne, bā Ya bukātar wani ḍā mai tsaron dangi dōmin kada su bar hanya.

gare shi! Idan Yā hukunta wani al'amari, sai kawai Ya ce masa, "Kasance." Sai ya dinga kasan-cēwa.

36. "Kuma lalle Allah ne Uban-gijina<sup>(1)</sup> kuma Ubangijinku, sai ku bauta Masa. Wannan shi ne tafarki madaidaici."

37. Sai kungiyōyin<sup>(2)</sup> suka sãbã wa jūna a tsakāninsu. To, bōne ya tabbata ga waɗanda suka kāfirta daga halartar yini mai girma.

38. Mēne ne ya yi jinsu,<sup>(3)</sup> kuma mēne ne ya yi ganinsu a rānar da suke zo Mana! Amma azzālumai sunã a cikin ßata bayyananna.

39. Kuma ka yi musu gargafi da rānar nadāma a lōkacin da aka hukunta al'amari, alhāli kuwa sunã a cikin ßata, kuma sū bā su yin imāni.

40. Lalle ne Mū, Mū ne ke gādon kasa<sup>(4)</sup> da wanda yake a kanta, kuma zuwa gare Mu ake mayar da su.

إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ  
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا  
مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَكِنِ الظَّالِمُونَ  
الْيَوْمَ فِي صَلَاحٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ  
وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

(1) Tana a cikin maganar Īsā a lōkacin da ya girma yana wa'azi ga mutānensa. Sabōda haka aka raba ta da maganar farko a lōkacin da yake jāri.

(2) Bāyan ðauke Annabin Allah Īsā ðan Maryama kungiyōyin mutāne sun sãba wa jūnansu a cikin sha'aninsa. Yahūdu suna sūkar sa, Nasāra suka kasu uku: Nastūriyya suka ce, "Shi ðan Allah ne", Malakaniyya suka ce, "Shi ne na uku ðin uku," Ya'akūbiyya, suka ce, "Shi ne Allah." Sabōda haka Nasara suka haihaye kuma suka zurfafa, sa'an nan Yahūdu suka tafaita kuma suka yi sūka gare shi.

(3) A rānar Lāhira a lōkacin da ake yi musu hisābi a gabān Allah ganinsu da jinsu sunã da kyau kwarai, amma a nan dūniya sunã a cikin makanta da kurumci sabōda ßatar da suka yi, suka karyata Īsā, aminci ya tabbata a gare shi.

(4) Tun da yake Mū ke gādon kasa da wanda yake a cikinta, bā zā Mu yi bukātar sāmuni wani magāji ba.

41. Kuma ambaci Ibrāhīm<sup>(1)</sup> a cikin Littāfi. Lalle shi ya kasance mai yawan gaskatāwa, Annabi.

42. A lōkacin da ya ce wa ubansa, “Yā bāba! Don me kake bauta wa abin da bā ya ji, kuma bā ya ga ni, kuma bā ya wadātar da kōme daga barinka?”

43. “Yā bāba! Lalle ni, haḳīka, abin da bai je maka ba na ilmi ya zo mini, sabōda haka ka bī ni in shiryar da kai wani tafarki madaidaici.

44. “Yā bāba! Kada ka bauta wa Shaidan. Lalle Shaidan ya kasance mai sabāwa ga Mai rahama.

45. “Yā bāba! Lalle ne ni inā tsōron wata azāba daga Mai rahama ta shāfe ka, har ka zama masōyi ga Shaidan.”

46. Ya ce, “Ashe, mai gudu ne kai daga gumākāna? Yā Ibrāhīm! Lalle ne, idan ba ka hanu ba, haḳīka, zan jēfe ka. Kuma ka ƙaurace mini tun kanā mai mutunci.”

47. Ya ce, “Aminci<sup>(2)</sup> ya tabbata a gare ka! Zan nēmi Ubangijina Ya gāfarta maka. Lalle Shi Ya kasance Mai girmamāwa gare ni.

48. “Kuma inā nīsantar ku da abin da kuke kira, baicin Allah, kuma inā kiran Ubangijina,

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ

وَلَا يَبْصُرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾

يَتَّابِتْ إِنِّي قَدْ جَاءَ فِي مِرِّ الْعَالَمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ

فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

يَتَّابِتْ لَأَتَعْبُدَ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ

عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

يَتَّابِتْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ

فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنْ ءَالِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِن لَّمْ

تَنْتَهَ لَأَرْجُمَنَّكَ وَأَهْجُرَنِي مَلِيًّا ﴿٤٦﴾

قَالَ سَلِمْتُ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ

رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٧﴾

وَأَعْتَرَكُم مَّا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا

(1) Ibrāhīm ya yi ƙōƙarin shiryar da ubansa, sai dai Allah bai nufi shiryuwar ba. Daga cikin amfānin haihuwa akwai abin haihuwa ya shiryar da mahaifinsa, ya yi masa nasiha gwargwadon hāli.

(2) Ibrāhīm yā mayar da magana mai kyau da laushi da aminci ga maganar ubansa mai mūni da gautsi da tsōratarwa. Wannan yanā kōyar da yadda ake kira zuwa ga Allah da kuma yadda ya kamāta a tausasa wa uba kō dā shi kāfiri ne.



tsammānin kada in zama marashin arziki game da kiran Ubangijina.”

49. To, sa'ad da ya nīsanƙe su da abin da suke bautāwa, baicin Allah, Muka bā shi Is'hāƙa da Ya'aƙuba, alhāli kuwa kōwanensu Mun mayar da shi annabi.

50. Kuma Muka yi musu kyauta daga RahamarMu, kuma Muka sanya musu harshen gaskiya<sup>(1)</sup> maɗaukaki.

51. Kuma ka ambaci Mūsā a cikin Littāfi. Lalle ne shi, yā kasance zābaɓɓe, kuma yā kasance Manzo, Annabi.

52. Kuma Muka kira shi daga gēfen dūtse na dāma, kuma Muka kusanta shi yanā abōkin gānāwa.

53. Kuma Muka yi masa kyauta daga RahamarMu da ɗan'uwansa Hārūna, ya zama Annabi.

54. Kuma ka ambaci Ismā'ila a cikin Littāfi. Lalle shi, yā kasance mai gaskiyar alkawari, kuma yā kasance Manzo, Annabi.

55. Kuma yā kasance yanā umurnin mutānensa<sup>(2)</sup> da salla da zakka. Kuma yā kasance yardajje a wurin Ubangijinsa.

56. Kuma ka ambaci Idrīsa a cikin Littāfi. Lalle shi, ya kasance mai yawan gaskatāwa, Annabi.

رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

فَلَمَّا اعْتَرَاهُمُ وَمَا يُعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ

إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمِنَا وَجَعَلْنَا لَهُم لِسَانَ صِدْقٍ

عَلَيْهَا ﴿٥٠﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا

وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ﴿٥١﴾

وَنَدَبْنَاهُ مِن جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ مِن رَّحْمِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ

صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ﴿٥٤﴾

وَكَانَ بِأَمْرٍ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ﴿٥٦﴾

(1) Harshen gaskiya, shi ne yabo mai kyau daga Allah da mutāne. Wanda ya yanke wa mutānensa dōmin Allah, to, zai sāka masa da waɗansu mutānen kirki, dōmin su dēbe masa kēwa.

(2) Mātarsa da 'ya'yansa da Jurhum, yanā umurninsu da salla da zakka. Yanā wajaba ga mutum ya umurci iyalsinsa da tsare haƙƙōkin Allah.

57. Muka ḍaukaka shi a wuri maḍaukaki.

58. Wadancan sū ne wadanda Allah Ya yi wa ni'ima daga Anna-bāwa daga zūriyar Ādamu, kuma daga wadanda muka ḍauka tāre da Nūhu, kuma daga zūriyar Ibrāhīm da Isrā'ila, kuma daga wadanda Muka shiryar kuma Muka zāḅe su. Idan anā karātun āyōyin Mai raha-ma a kansu, sai su fāḍi sunā māsu sujada kuma māsu kūka.

59. Sai wadansu 'yan bāya<sup>(1)</sup> suka maye a bāyansu suka tōzarta salla, kuma suka bi sha'awōwinsu. To, da sannu zā su haḍu da wani sharri.

60. Fāce wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, kuma ya aikata aiki na kwarai. To, wadannan sunā shiga Aljanna, kuma bā a zāluntar su da kōme.

61. Gidājen Aljannar zama wad-da Mai rahama ya yi alkawarin bāyarwa ga bāyinSa (māsu aikin īmāni) a fake. Lalle ne Shī, alka-warin ya kasance abin riskuwa.

62. Bā su jin yasassar magana a cikinta, fāce sallama. Kuma sunā da abinci, a cikinta, sāḅe da maraice.

63. Wancan Aljannar ce wadda Muke gādar da wanda ya kasance mai aiki da taḅawa daga bāyiNa.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذْ نَسَى عَلِيمٌ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا ﴿٥٨﴾

﴿٥٩﴾ خَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾

جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦١﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

(1) An ruwaito cewa wannan zai auku a lōkacin Tāshin Kiyāma ne a bāyan tafiyar sālihan wannan al'umma ta Muhammadu. Zā su dinga barbarar jūnansu a cikin hanyōyi. Su tōzarta salla, su gina manyan gidāje su hau dukan abin da aka hana su, su tufanci abin da aka hana su. Kurḍābi.

64. (Sunā māsū cēwa) “Kuwa bā mu sauka<sup>(1)</sup> fāce da umurnin Ubangijinka (Muhammad). Shī ne da mulkin abin da ke a gaba gare mu da abin da ke a bāyanmu da abin da ke a tsakānin wannan.” Kuma<sup>(2)</sup> Ubangijinka bai kasance Wanda ake mantāwa ba.

65. Shi ne Ubangijin sammai da fasa da abin da yake a tsakāninsu. Sai ka bauta Masa, kuma ka yi haƙuri ga bautarSa. Shin, kā san wani takwara a gare Shi?

66. Kuma mutum yanā cēwa, “Shin, idan na mutu, lalle ne, haƙi-ƙa, da sannu zā a fitar da ni inā mai rai?”

67. Shin, kuma mutum bā zai tuna ba cēwa lalle ne Mun halitta shi a gabāni, alhāli kuwa bai kasance kōme ba?

68. To, Munā rantsuwa da Ubangijinka, lalle ne, Muna tāyar da su da kuma shaidanun, sa’an nan, kuma, lalle Muna halartar da su da kuma shaidanun, sa’an nan, kuma, lalle Muna halartar da su a gēfen Jahannama sunā gurfāne.

69. Sa’an nan kuma, lalle, Munā fizge wanda yake mafi tsananin girman kai ga Mai rahama daga kōwace ƙungiya.

وَمَا نَنْزَلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا  
وَمَا خَلْفُنَا وَمَا يَنْبَغُ ذَلِكَ  
وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ  
وَأَطِيعِ أَمْرَهُ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ  
وَلَعَلَّكَ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ  
لَنَحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ حِثًّا ﴿٦٨﴾

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ  
عَلَى الرَّحْمَنِ عِنِيًّا ﴿٦٩﴾

(1) 'Yan Aljanna sunā cēwa ba mu sauka a waɗannan gidāje ba sai da umurnin Ubangijinka, kai mai karatu, Allah Mai mallakar kome, kuma kōme āyā ne mai nūni zuwa gare Shi, sabōda haka bā a mantāwa da Shi.

(2) Maganar Allah ce a bāyan maganar 'yan Aljanna dōmin ta'akībi da ƙārin bayāni ga maganarsu.

70. Sa'an nan kuma, lalle Mū ne Mafi sani ga waɗanda suke sū ne mafiya cancantar kōnuwa da ita.

71. Kuma bābu kōwa daga gare ku sai mai tuzga mata.<sup>(1)</sup> Yā kasance wajibi ga Ubangijinka, hukuntacce.

72. Sa'an nan kuma, Mu tsērar da waɗanda suka yi aiki da taƙawa, kuma Mu bar azzālumai a cikinta gurfāne.

73. Kuma idan anā karatun āyōyinMu, bayyanannu a kansu, sai waɗanda suka kāfirta su ce wa waɗanda suka yi īmāni, “Wane daga ƙungiyōyin biyu ya zama mafi alhēri ga matsayi, kuma mafi kyaun majalisa?”

74. Kuma da yawa daga mutānen ƙarni Muka halakar a gabāninsu, sū (waɗanda Muka halakar) dīn ne mafi kyaun kāyan dāki da magānā<sup>(2)</sup>.

75. Ka ce, “Wanda ya kasance a cikin ɓata, sai Mai rahama Ya yalwata masa yalwatāwa, har idan sun ga abin da ake yi musu wa'adi, imma azāba kō Sā'a, to, zā su sani, wane ne yake shī ne mafi sharri ga wuri, kuma mafi rauni ga runduna!”

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا صِلَابًا ﴿٧٠﴾

وَإِنْ مَنَعَكَ إِلَّا وَاوَدُّهَا كَانَ عَلَىٰ رَيْكِ  
حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾

ثُمَّ نَجَّى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ  
فِيهَا جُنَاتًا ﴿٧٢﴾

وَإِذَا تَنَادَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ  
ءَامَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

وَكَرَّ أَمْكَاكَ فَبَلَّهْمُ مِّن قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ  
أَتْنًا وَرِيًّا ﴿٧٤﴾

قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا  
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَأْوِعُدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ  
فَسَيَعْلَمُونَ مَن هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا  
وَأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾

(1) Idan an tāra mutāne dōmin hisābi, anā ajiye wuta a tsakānin mutāne da Aljanna, sa'an nan a gitta sirādi a kan wutar dōmin mutāne su bi a kansa su ƙetare wutar zuwa Aljanna, kuma waɗansu su fāda a cikin wutar dōmin azāba dawwamma kō kuma ta ɗan lōkaci gwargwadon laifi.

(2) Kāyan dāki na jin dādi kamar gadāje da kujēri da kāyan cin abin ci. Magānā kuwa ita ce wurin da ake gani ga mutum kamar tufāfinsa da sūrār jikinsa da dukan abin gani daga gare shi.

76. Kuma Allah na k̄āra wa wa-  
ḍanda suka nēmi shiryuwa da shir-  
iya. Kuma ayyuka māsu wanzuwa  
na k̄warai ne mafi alhēri a wurin  
Ubangijinka ga lāda, kuma mafi  
alhēri ga makōma.

77. Shin, ka ga wanda ya kāfirta  
da ayōyinMu, kuma ya ce, “Lalle ne  
zā a bā ni dūkiya da ḍiya?”

78. Shin, yā tsinkāyi gaibi ne, kō  
kuwa yā ḍauki wani alkawari daga  
Mai rahama ne?

79. Ā’aha! Zā mu rubūta abin da  
yake faḍa, kuma Mu yalwata masa,  
daga azāba, yalwatāwa.

80. Kuma Mu gāde shi ga abin  
da yake faḍa, kuma ya zo Mana  
yanā shi kaḍai.

81. Kuma suka riki gumāka, <sup>(1)</sup>  
baicin Allah, dōmin su kasance  
mataimaka a gare su.

82. Ā’aha! Zā su kāfirta da ibā-  
darsu, kuma su kasance makiya a  
kansu.

83. Shin, ba ka gani ba cēwa  
Mun saki shaidanu <sup>(2)</sup> a kan kāfirai  
sunā shūshūta su ga zunubi shūshū-  
tāwa?

84. Sabōda haka kada ka yi gag-  
gawa a kansu, Munā yi musu k̄i-  
ḍāyar ajali ne kawai, k̄idāyāwa.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَتُ  
الصَّلِحَتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٧٦﴾

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَن  
مَالًا وَّوَلَدًا ﴿٧٧﴾

أَطَّلَعَ الْغَيْبُ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ  
لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

وَنَرِيئُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِنَا فَرَدًّا ﴿٨٠﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً  
لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ  
عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ  
تُوزُّهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾

(1) Gunki, shi ne dukan abin bautawa wanda bā Allah ba. Wanda ya riki wani sālihi ko malā’iki ko aljani, yanā bauta masa, to, yā riḱe shi gunki ke nan. Bauta, ita ce bin umurni da barin hani. Wanda ya bi umurnin da bā na Allah ba, kō ya bar abin hanin da ba na Allah ba, to, ya bauta wa mai umurnin ko mai hanin, yā riḱe shi gunki baicin Allah.

(2) Idan shaidanu sun ga mai wa’azin gaskiya, sai su dinga shūshūta mabiyansu dōmin su yi faḍa da mai wa’azin, dōmin kada su saurare shi har su gāne batarsu. Shaidan shi ne mai batar da wani, mutum ne kō aljani.

85. A rānar da Muka tāra māsu taƙawa zuwa ga Mai rahama sunā bākin girma.

86. Kuma Munā kōra māsu laifi zuwa Jahannama, gargadāwa.

87. Ba su mallakar cēto, fāce wanda ya riƙi alkawari a wurin Mai rahama.

88. Kuma suka ce, “Mai rahama Yā riƙi dā!”

89. Lalle ne, haƙiƙa, kun zo da wani abu mai girman mūni.

90. Sammai sunā kusa su tsatsage sabōda shi, kuma ƙasa ta kēce, kuma duwātsu su faɗi, sunā karyayyu.

91. Dōmin sun yi da’awar dā ga Mai rahama.

92. Alhāli bā ya kamata ga Mai rahama ya riƙi wani dā.

93. Dukan wanda yake a cikin sammai da ƙasa bai zama ba fāce mai jē wa Mai rahama ne yanā bāwā.

94. Lalle ne, haƙiƙa, Yā lissafe su, kuma ya ƙidāye su ƙidāya.

95. Kuma dukan kōwanensu mai jē Masa ne a Rānar Kiyāma yanā shi kaɗai.

96. Lalle ne waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na ƙwarai, Mai rahama zai sanya musu so.<sup>(1)</sup>

يَوْمَ تَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدًا ﴿٨٥﴾

وَسَوْقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَرِدًا ﴿٨٦﴾

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَنْفَطِرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾

أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾

لَقَدْ أَحْصَيْنَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾

(1) Wanda ya bi Allah da gaskiya, Allah zai sanya zukātan mutāne su sō shi, kamar yadda yake a cikin Hadisi wanda Imām Tirmizi ya ruwaito daga Sa’ad da Abu Huraira.

97. Sa'an nan abin sani kawai, Mun saukaƙar da shi (Alkur'ani) a harshenka, dōmin ka yi bushāra da shi ga māsu aiki da taƙawa, kuma ka yi gargadi da shi ga mutāne māsu tsananin husūma.

98. Kuma da yawa Muka halakar da mutānen ƙarnōni a gabāninsu. Shin, kanā jin mōtsin wani guda daga gare su, kō kuwa kanā jin wata ɗuriya tāsu?

فَاتَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ  
الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَدُنَّا ﴿١٧﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ يُحِشُّ  
مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿١٨﴾



Tanā karantar da cēwa Alkur'āni kō Musulunci, abu ne mai sauki dōmin shiryar da mutāne zuwa ga sauki, bābu wahala a cikinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. 'D.H.
2. Ba Mu saukar da Alkur'āni a gare ka dōmin ka wahala ba.
3. Fāce dōmin tunātarwa ga wanda ke tsōron Allah.
4. (An saukar da shi) saukarwa daga Wanda Ya halitta ƙasa da sammai maɗaukaka.

طه ﴿١﴾  
مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ﴿٢﴾  
إِلَّا نَذِيرَةً لِمَنْ يَخْشَى ﴿٣﴾  
تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ﴿٤﴾

5. Mai rahama, Ya daidaita<sup>(1)</sup> a kan Al'arshi.

6. Abin da yake a cikin sammai Nāsa, ne, da abin da yake a cikin ƙasa da abin da yake a tsakāninsu da abin da ke ƙarƙashin turbāya.

7. Kuma idan ka bayyana da maƙana, to, lalle Shi, Yanā sanin asiri da mafi bōyuwa.

8. Allah, bābu abin bautawa fāce Shi. Yanā da sunāye mafiya kyau.

9. Kuma shin, lābārin Mūsā yā je maka?

10. A lōkacin da ya ga wata wuta, sai ya ce wa iyālinsa, “Ku dākata. Lalle ne nī, na tsinkāyi wata wuta, tsammānina in zo muku da makāmashi daga gare ta, kō kuwa in sāmī wata shiriya a kan wutar.”

11. Sa'an nan a lōkacin da ya je mata, aka kira shi, “Ya Mūsā!

12. “Lalle ne, Nī ne Ubangi-jinka, sai ka dēbe takalmanka.<sup>(2)</sup> Lalle ne kanā a rāfin nan abin tsarkakēwa, 'Duwa.

13. “Kuma Nī, Nāzābe ka. Sai ka saurāra ga abin da ake yin wahayi.

14. “Lalle Nī, Ni ne Allah. Bābu abin bautawa fāce Ni. Sai ka bauta Mini, kuma ka tsayar da salla dōmin tuna Ni.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿٥﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ﴿٦﴾

وَإِنْ يَجْهَر بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ﴿٧﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ﴿٨﴾

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿٩﴾

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا  
لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جُدُوعًا أَلَيْسَ النَّارُ مَهْدَى ﴿١٠﴾

فَلَمَّا أَنهَا تُودِي بِمُوسَى ﴿١١﴾

إِنِّي أَنَارُ بَيْتِكَ فَخَلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ  
طُوًى ﴿١٢﴾

وَأَنَا أَخَذْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ﴿١٣﴾

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا  
فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

(1) Allah Ya daidaitu a kan Al'arshi daidaita wadda ta dāce da Shi. Watau bayāni ne ga cēwa Allah Ya mallake kōme, kuma kōme yanā a gaban idānunSa, bābu abin da ya bōyu a gare Shi, tun da Ya daidaitu a kan Al'arshi wanda ya haɗiye kōme a cikinsa.

(2) An ce wa Mūsā ya dēbe takalmansa dōmin sunā da najasa kō kuwa sū kansu najasa ne dōmin ya shiga wuri mai tsarki wanda ake kira 'Duwa a cikin saharar Sinai a tsakanin Masar da Madyana.



15. “Lalle ne Sa’a mai zuwa ce, Inā kusa da In bōye ta dōmin a sāka wa dukan rai da abin da yake aika-tāwa.

16. “Sabōda haka, kada wanda bā ya yin īmāni da ita kuma ya bi son zuciyarsa, ya taushe ka daga gare ta har ka halaka.

17. “Kuma wāce ce waccan ga dāmanka yā Mūsā!”

18. Ya ce, “Ita sandāta ce, inā dōgara a kanta, kuma inā kakkaɓar ganye da ita a kan kanānan bisā-shēna, kuma inā da waɗansu bukā-tōci<sup>(1)</sup> na dabam a gare ta.”

19. Yā ce “Ka yi jīfa da ita, yā Mūsā!”

20. Sai ya jēfa ta. Sai gā ta dabbar macījiya, tanā tafiya da gag-gāwa.

21. Ya ce, “Ka kāma ta, kuma kada ka ji tsōro. Za Mu mayar da ita ga hālinta na farko.

22. “Kuma ka haɗa hannunka zuwa ga damtsenka, ya fita yanā fari, bābu sōfane, wata āyā ta dabam.

23. “Dōmin Mu nūna maka daga āyōyinMu manya.

24. “Ka tafi zuwa ga Fir’auna. Lalle shī, ya kētare haddi (da girman kai).”

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا

لِتَجْزِيَ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا تَسَعَى ﴿١٥﴾

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا

وَاتَّبَعِ هَوَاهُ فَتَرْدَى ﴿١٦﴾

وَمَا تِلْكَ بِبَيْمِينِكَ يَمُوسَى ﴿١٧﴾

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّوْا عَلَيْهَا

وَأَهْسُبُ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِي فِيهَا مَنَارِبٌ أُخْرَى ﴿١٨﴾

قَالَ أَلْقِهَا يَمُوسَى ﴿١٩﴾

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ﴿٢٠﴾

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا

سِيرَتَهَا الْأُولَى ﴿٢١﴾

وَأَضْمَمْنَا يَدَكَ إِيَّا جَنَاحِكَ فَخَرَجَ بِضَاءٍ

مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ آيَةٌ أُخْرَى ﴿٢٢﴾

لِتُزِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٣﴾

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٢٤﴾

(1) Amfānōnin sanda: anā rikon alkibla a cikin daji ta zama sitra, anā dōgara a kanta sabōda gajiyā kō rauni. Līmāmin Jumma’a na dōgara a kanta a lōkacin huduba, anā fita da ita a cikin ruwan sama anā dōgara a kanta, anā dūkan iyāli da ita dōmin ladabtarwa. A cikin wani Hadīsi Annabi ya ce, “Ka rātaye sandarka inda iyālinka suke ganin ta.” Rikōn sanda na sanya farkawa ga barin dūniya, watau mai ita ya zama a cikin hālin tafiya.

25. Ya ce, “Ya Ubangiji! Ka būḍa<sup>(1)</sup> mini kirjīna.

26. “Kuma ka sauḱaḱe mini al’amarīna.

27. “Kuma Ka warware mini wani ḱulli daga harshēna.

28. “Su fahimci maganāta.

29. “Kuma Ka sanya mini wani mataimaki daga mutānena.

30. “Hārūna ḱan’uwana.

31. “Ka ḱarfafa halittata da shi.

32. “Kuma Ka shigar da shi a cikin al’amarīna.

33. “Dōmin mu tsarkake Ka da yawa.

34. “Kuma mu tuna Ka da yawa.

35. “Lalle Kai, Ka kasaṅce Mai gani gare mu.”

36. Ya ce, “Lalle ne, an bā ka rōḱonka, yā Mūsā!

37. “Kuma lalle ne, haḱīḱa, Mun yi wata baiwa gare ka a wani lōḱacin na dabam.

38. “A lōḱacin da Muka yi wahayin abin da aka yi wahayi zuwa ga uwarka.

39. “Cēwa, ‘Ki jēfa shi a cikin akwatin nan, sa’an nan ki jēfa shi a cikin kōgi, sa’an nan kogin ya jefa shi a gāḱa, wani maḱiyi Nāwa kuma maḱiyi nāsa ya ḱauke shi.’ Kuma Na jēfa wani so daga gare Ni a kanka. Kuma dōmin a riḱe ka da kyau a kan ganiNa.

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾

وَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِي ﴿٢٧﴾

يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾

وَاجْعَلْ لِّي زَوِيْرًا مِّنْ أَهْلِ بَيْتِي ﴿٢٩﴾

هَرُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾

أَشَدُّ دَبِيْهُ أَزْرَى ﴿٣١﴾

وَأَشْرِكْ فِيْ أَمْرِيْ ﴿٣٢﴾

كَيْ نَسْجُجَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٣﴾

وَنَذْكُرَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٤﴾

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَابِصِيْرًا ﴿٣٥﴾

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَمْوَسَىٰ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ﴿٣٧﴾

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ﴿٣٨﴾

أَنْ أَقْدِفِيْهِ فِي التَّابُوْتِ فَأَقْدِفِيْهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ

بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوِّي وَعَدُوْلُهُ وَالْقَيْتُ

عَلَيْكَ مَحَبَّةٌ مِّنِّي وَلِنُصْنِعَ عَلَىٰ عَيْنِي ﴿٣٩﴾

(1) Ma’anar būḍa kirji, shi ne a sanya masa haḱuri.

40. “A sa’ad da ’yar’uwarka ke tafiya har ta ce, ‘Shin, in shiryar da ku ga wanda ke rēnonsa?’ Sai Muka mayar da kai zuwa ga uwarka dōmin idonta ya yi sanyi<sup>(1)</sup> kuma bā zā ta yi bakin ciki ba. Kuma kā kashe wani rai, sa’an nan Muka tsērar da kai daga bakin ciki, kuma Muka fitine ka da wafansu fitinōni. Sa’an nan ka zauna shēkaru a cikin mutānen Madyana. Sa’an nan kuma ka zo a kan wata kaddara, yā Mūsā!

41. “Kuma Na zābe ka dōmin Kaina.

42. “Ka tafi kai da dan’uwanka game da āyōyiNa, kuma kada ku yi rauni ga ambatōNa.

43. “Ku tafi kū biyu zuwa ga Fir’auna. Lalle shī, ya kētare haddi (ga girman kai).

44. “Sai ku gaya masa magana mai laushi,<sup>(2)</sup> tsammāninsa yanā tunāwa kō kuwa ya ji tsōro.”

45. Su biyu suka ce, “Ya Ubangijinmu! Lalle ne munā tsōron ya yi gaggawa a kanmu, kō ya kētare haddi.”

46. Ya ce, “Kada ku ji tsōro. Lalle Nī, Inā tāre da ku, Inā ji, kuma Inā gani.

47. “Sai ku jē masa, sa’an nan ku ce, Lalle mū, Manzanni biyu ne na Ubangijinka, sai ka saki Banī Isrā’īla tāre da mu. Kuma kada ka yi

إِذ تَسْتَشِي أَخْتُكَ فَقَوْلَ هَلْ أَذُكَ  
عَلَى مَنْ يَكْفُلُهُ، فَرَجَعْنَاكَ إِلَى أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا  
وَلَا تَحْزَنَ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ  
وَفَنَّكَ فَبُنَا فَلَئِمْتَ سَيْنِينَ فِي أَهْلِ مَدِينٍ  
ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَمُوسَى ﴿٤٠﴾

وَأَصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ﴿٤١﴾

أَذْهَبَ أَنْتَ وَأَخْوُكَ بِبَايَتِي وَلَا نَبِيًّا فِي ذِكْرِي ﴿٤٢﴾

أَذْهَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٤٣﴾

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَنَا لَعَلَّهُ يُتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ﴿٤٤﴾

قَالَا رَبَّنَا إِنَّا أَتَيْنَاكَ أَن بَقَرْنَا أَوْ نَطَعْنَا ﴿٤٥﴾

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَرَى ﴿٤٦﴾

قَائِبًا فُقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا  
بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تَعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِبَايَةٍ

(1) Idonta ya yi sanyi, watau ta ji dāfī sabōda ganin danta.

(2) Wannan shī ne dalilin umurni da alhēri da hani daga sharri, kuma a yi haka da magana mai laushi ga wanda yake da iko da kārfi. Kō dā ga wanda Allah Ya tsare da tsarinSa ne, balle ga wanda bai tāki kōme ba. Ta haka ne mai wa’azi ke cin nasara.

musu azāba. Haḳīḳa, mun zo maka da wata āyā daga Ubangijinka. Kuma aminci ya tabbata ga wanda ya bi shiriya.

48. “Lalle mū, haḳīḳa, an yi wahayi zuwa gare mu, cēwa azāba tanā a kan wanda ya ƙaryata, kuma ya jūya bāya.”

49. Ya ce, “To, wāne ne Ubangi-jinku? Ya Mūsā!”

50. Ya ce, “Ubangijinmu Shi ne Wanda Ya bai wa dukan kōme halittarsa, sa’an nan Ya shiryar.”

51. Ya ce, “To, mēne hālin ƙar-nōnin farko?”

52. Ya ce, “Saninsu yanā a wurin Ubangijina, Ubangijina bā Ya ƙacē-wa kuma bā Ya mantuwa.

53. “Wanda Ya sanya muku ƙasa shimfida, kuma Ya shigar muku da hanyōyi a cikinta, kuma Ya saukar da ruwa daga sama.” Sa’an nan game da shi<sup>(1)</sup> Muka fitar da nau’i-nau’i daga tsirūruwa dabam-dabam.

54. Ku ci kuma ku yi kiwon dab-bōbin ni’imarku. Lalle ne, a cikin wannan akwai āyōyi ga masu hankali.

55. Daga gare ta<sup>(2)</sup> Muka halitta ku, kuma a cikinta Muke mayar da ku, kuma daga gare ta Muke fitar da ku a wani lōkaci na dabam.

مِن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ أَتْبَعِ الْهُدَى ﴿٤٧﴾

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ  
وَتَوَكَّلْ ﴿٤٨﴾

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمْ يَا مُوسَى ﴿٤٩﴾

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ﴿٥٠﴾

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ﴿٥١﴾

قَالَ عَلِمَهَا عِنْد رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي  
وَلَا يَنْسَى ﴿٥٢﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا  
سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ  
أَنْزُوجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى ﴿٥٣﴾

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ  
لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ  
وَمِنْهَا نَخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٥﴾

(1) Ruwan.

(2) Kasa.

56. Kuma lalle, haƙiƙa, Mun nūna masa āyōyinMu dukansu, sai ya ƙaryata, kuma ya ƙiya!

57. Ya ce, “Shin, kā zo mana ne dōmin ka fitar da mu daga ƙasarmu game da sihirinka, yā Mūsā?

58. “To, lalle ne, munā zo maka da wani sihiri irinsa. Sai ka sanya wani wa’adi a tsakāninmu da tsakāninka, bā mu sāba masa mū, kai kuma bā ka sābāwa, a wani wuri mai dācēwa.”

59. Ya ce, “Wa’adinku shi ne rānar ƙawa, kuma a tāra mutāne da hantsi.”

60. Sai Fir’auna ya jūya, sa’an nan ya tāra mugunyar dibārarsa, sa’an nan kuma ya zo.

61. Mūsā ya ce musu, “Kai-tōnku! Kada ku ƙirƙira ƙarya ga Allah, har Ya tumbuke ku da wata azāba. Kuma wanda ya ƙirƙira ƙarya, yā tābe.”

62. Sai suka yi jāyayya ga al’amarinsu a tsakāninsu, kuma suka asirta gānawa.

63. Suka ce, “Lalle ne wadannan biyun, haƙiƙa, masihirta ne, sunā nufin su fitar da ku daga ƙasarku<sup>(1)</sup> game da sihirinsu, kuma su tafi da tabi’arku mafificiya.

64. “Sai ku hada dabārarku, sa’an nan kuma ku tafi a sahu guda,

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ﴿٥٦﴾

قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا

مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكِ يَمُوسَى ﴿٥٧﴾

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ ۚ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ

مَوْعِدًا لَا تُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سَوِيًّا ﴿٥٨﴾

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ

وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ﴿٦٠﴾

قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ

كَذِبًا فَافْسِدْتُمْ لَكُمْ عَذَابٌ

وَقَدْ خَابَ مِنْ أَفْتَرِي ﴿٦١﴾

فَنَادَوْا آمُرُهُمْ بَيْنَهُمْ وَآسَرُوا النَّجْوَى ﴿٦٢﴾

قَالُوا إِنْ هَذَا إِلَّا لِسِحْرِنِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ

مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا

وَيَذَّهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُتَّالِي ﴿٦٣﴾

فَاجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ أَتَوْا صَفًّا

(1) Ya fara da siyāsa dōmin ya karkatar da hankalin mutāne daga āyōyin Allah. Cewarsa yā yi nufin ya fitar da ku daga ƙasarku, shī ne siyāsa, dōmin idan mutāne suka ji maganar fitarwa daga ƙasa, sai su manta da kōwace irin magana ta wani alhēri.

kuma haƙiƙa, wanda ya rinjāya, a yau, ya rabbanta.”

65. Suka ce, “Ya Mūsā! Imma ka jēfa, ko kuma mu kasance farkon mai jēfawa.”

66. Ya ce, “Ā'a, ku jēfa.” Sai gā igiyoyinsu da sandunansu anā sūranta su a gare shi, daga sihirinsu, lalle sunā tafiya da sauri.

67. Sai Mūsā ya ji tsōro a cikin ransa.

68. Muka ce, “Kada ka ji tsōro. Lalle kai ne mafi ɗaukaka.

69. “Kuma ka jēfa abin da ke a cikin hannun dāmanka, ta cafe abin da suka aikata. Lalle ne abin da suka aikata, māƙircin masihirci ne, kuma masihirci bā ya cin nasara a duk inda ya je.”

70. Sai aka jēfar da masihirtan sunā māsu sujada, suka ce, “Mun yi imāni da Ubangijin Hārūna da Mūsā.”

71. Ya ce, “Kun yi imāni sabōda shi a gabānin in yi muku izni? Lalle shi, haƙiƙa, babbanku ne wanda ya sanar da ku sihirin! To, lalle ne zan kakkātse hannayenku da kafā-funku a tarnaƙi, kuma lalle zan tsīre ku a cikin kututturan itācen dabīno, kuma lalle zā ku sani wanenmu ne mafi tsananin azāba, kuma wāne ne mafi wanzuwar (azāba).”

72. Suka ce, “Bā zā mu fīfita ka ba faufau a kan abin da ya zo mana na hujjōji. Munā rantsuwa da Wanda Ya fāga halittarmu sai ka hukunta abin da kake mai hukuntāwa,

وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ أَسْتَعْلَى ﴿٦٤﴾

قَالُوا يَمْوَسَىٰ إِمَانًا نَّتَلْقَىٰ

وَإِمَانًا تَكُونَ أَوْلَىٰ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَأُذِجَاهُمْ وَعَصِيهِمْ

يُخِيلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنهَاتَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةَ مُوسَىٰ ﴿٦٧﴾

فَلَمَّا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾

وَأَلْقَىٰ مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا

كَيْدَ سِحْرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿٦٩﴾

فَأَلْقَى السِّحْرَةَ سُجَّدًا

قَالُوا أَمْ تَأْتِي رَبَّ هَرُونَ وَمُوسَىٰ ﴿٧٠﴾

قَالَ أَمْ نَمُنُّ لَهُ قَبْلَ أَنْ نَأْذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرِكُمْ الَّذِي

عَلَّمَكُم السِّحْرَ فَلَا تُقِطِعْنَ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ

مَنْ خَلْفَ وَلَا صَلْبَيْتِكُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ وَلْتَعْلَمَنَّ

أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ ﴿٧١﴾

قَالُوا لَنْ نُؤْذِرَكَ عَلَيْنَا مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي

فَطَرْنَا فَأَقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي

ai kanā kāre wannan rāyuwar dū-  
niya kawai ne.

73. “Lalle mū, mun yi īmāni da Ubangijinmu dōmin Ya gāfarta mana laifuffukanmu da abin da ka tīlasta mu a kansa na sihiri. Kuma Allah ne Mafī alhēri, kuma Mafī wanzuwa.”

74. Lalle<sup>(1)</sup> shī, wanda ya je wa Ubangijinsa yanā mai laifi, to, lalle ne yanā da Jahannama, bā ya mutuwa a cikinta kuma bā ya rāyuwa.

75. Kuma wanda ya je Masa yanā mai īmāni, alhāli kuwa ya aikata aikin kwarai, to, waɗannan sunā da darajōji maɗaukaka.

76. Gidājen Aljannar zama, kō-guna na gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu. Kuma wannan ne sakamakon wanda ya tsarkaku.

77. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun yi wahayi zuwa ga Mūsā cēwa, “Ka yi tafiyar dare da bāyiNa. Sa’an nan ka dōka musu hanya a cikin tēku tana kēkasasshiya, bā ka tsōron riskuwa, kuma bā ka fargabar nut-sēwa.”

78. Sai Fir’auna ya bi su game da rundunarsa. Sai abin da ya rufe su daga kōgin ya rufe su.

79. Kuma Fir’auna ya batar da mutānensa, kuma bai shiryar (da su) ba.

هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ﴿٧٣﴾

إِنَّا أَمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِيئَاتِنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا  
عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿٧٣﴾

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا

فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ﴿٧٤﴾

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ

فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ﴿٧٥﴾

جَنَّاتٍ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ﴿٧٦﴾

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ

لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرْكًا

وَلَا تُخَشَى ﴿٧٧﴾

فَأَنْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ

فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى ﴿٧٩﴾

(1) Āyā ta 74 da ta 75 maganar Allah ce dōmin karin bayāni a kan maganar masihirta a bāyan sun musulunta.

80. Yā Banī Isrā'īla! Lalle Mun tsērar da ku daga maḳiyinku, kuma Mun yi muku wa'adi a gēfen Dūtsen nan na dāma, kuma Mun sassaukar da darba da tattabarū dōminku.

81. Ku ci daga māsu dāḍin abin da Muka arzūta ku, kuma kada ku kētare haddi a cikinsa har hushīNa ya sauka a kanku. Kuma wanda hushīNa ya sauka a kansa, to, lalle ne, ya fāḍi.

82. Kuma lalle Nī, haḳīka, Mai gāfara ne ga wanda ya tūba kuma ya yi imāni, kuma ya aikata aikin ḳwarai, sa'an nan kuma ya nēmi shiryuwa.

83. “Kuma mēne ne ya gaggautar<sup>(1)</sup> da kai ga barin mutānenka? Yā Mūsā!”

84. Ya ce, “Su ne waḍannan a kan sāwūna, kuma na yi gaggāwa zuwa gare Ka, yā Ubangiji! Dōmin Ka yarda.”

85. Ya ce, “To, lalle ne, haḳīka, Mun fitini mutānenka daga bayānka, kuma Sāmiri ya batar da su.”

86. Sai Mūsā ya kōma zuwa ga mutānensa yanā mai hushi, mai baḳin ciki, ya ce, “Yā mutānēna! Shin, Ubangijinku bai yi muku wa'adi ba, wa'adi mai kyau? Shin, lōkacin ya yi tsāwo a kanku ne, kō

يٰۤاَيُّهَا بَنِيۤ اِسْرٰٓءِيۡلَ قَدْ اٰنۡجَيْنٰكُمْ مِّنۡ عَدُوۡكُمْ وَّوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ  
الطُّورِ الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَیْكُمْ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلٰوٰتِ ﴿٨٠﴾

كُلُوۡا مِنۡ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطۡغَوۡا فِيْهِ فَيَحِلَّ  
عَلَيْكُمْ غَضَبِيۡ وَمَن يَحِلَّلۡ عَلَيْهِ غَضَبِيۡ  
فَقَدۡ هَوٰى ﴿٨١﴾

وَاِنۡى لَعَفَاۡرٌ لِّمَنۡ تَابَ وَاَمِنَ وَعَمِلَ صٰلِحًا  
ثُمَّ اٰهَتَدٰى ﴿٨٢﴾

﴿٨٣﴾ وَمَاۤ اَعۡجَلَكۡ عَنۡ قَوْمِكَ يٰمُوسٰى ﴿٨٣﴾

قَالَ هُمۡ اَوْلَآءِ عَلٰى اَثَرِيۡ وَعَجِلْتُۤ اِلَيْكَ  
رَبِّ لِتَرْضٰى ﴿٨٤﴾

قَالَ فَاِنَا قَدۡ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنۡۢ بَعۡدِكَ وَاَضَلُّهُمُ  
السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾

فَرَجَعَ مُوسٰى اِلَىٰ قَوْمِهِ غَضَبًا اَسِفًا قَالَ  
يٰقَوْمِ اَلَمْ يَبۡعِدۡكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَّا حَسَنًا اَفَطَالَ  
عَلَيْكُمْ اَلْعَهۡدُ اَمْ اَرَدۡتُمۡ اَنۡ يَحِلَّ عَلَیْكُمْ

(1) Mūsā ya zābi mutun sabā'in daga Banī Isrā'īla, dōmin su tafi wurin Mīḳāti tāre, su ji maganar Ubangiji. A lōkacin da ya yi kusa, sai ya yi gaggāwa dōmin bēge. Kō kuwa a bāyan azumin ḳwāna arba'in ya tafi a wurin Mīḳātin, Allah Ya fāra yi masa magana game da mutānensa dōmin ḍēbe masa kēwa. Sai ya karba da cewa, “Sunā nan a kan sāwūna.” Wātau sunā nan a kan abin da na ḍōra su a kansa na addini da aḳīda ta tauhīdi. Sai Allah Ya ce masa “A'aha! Sun musanya addininka da bautar maraḳi.”



kun yi nufi ne wani hushi ya sauka a kanku daga Ubangijinku, sabōda haka kuka sâbâ wa alkawarīna?”

87. Suka ce, “Ba mu sâba wa alkawarinka<sup>(1)</sup> ba da ikonmu, kuma amma an dōra mana wadansu kāya māsu nauyi daga abin kawar mutānen ne, sai muka jēfar da su. Sa'an nan kamar haka ne Sāmiri ya jēfa.

88. “Sai ya fitar musu da wani maraƙi, jikin mutāne, yanā rūri, sa'an nan suka ce, ‘Wannan ne gunkinku kuma gunkin Mūsā, sai ya manta’.”

89. Shin, to, bā su ganin cēwa, bā ya mayar musu da magana, kuma bā ya mallakar wata cūta a gare su, kuma bā ya mallakar amfāni?

90. Kuma, haƙīka, Hārūna yā ce musu daga gabāni, “Yā mutānēna! Lalle an fitinē ku da shi ne kawai. Kuma lalle Ubangijinku Mai raha-ma ne, sai ku bi ni, kuma ku yi dā'ā ga umurnīna.”

91. Suka ce, “Bā zā mu gushe ba faufau a kansa munā māsu la-zimta,<sup>(2)</sup> sai Mūsā ya kōmo zuwa gare mu.”

غَضِبُ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَقْتُمْ مَوْعِدِي ﴿٨٦﴾

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا  
أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدَفْتُمَهَا فَكَذَلِكَ  
أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا اللَّهُ خُوَارٌ

فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

أَفَلَا يَرُونَ إِلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا

وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ

بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَانصَبُوا وَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَنكِفِينَ

حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ﴿٩١﴾

(1) Alōkacin da Banī Isrā'īla zā su fita daga Masar sun yi aron mundāyen mutānen Masar dōmin su nūna cēwa biki suke yi, bā gudu zā su yi ba, dōmin kada a bī su da wuri. Wadannan mundāyen ne Sāmiri ya tāra a bāyan tafiyar Mūsā zuwa ga Mīkātīn Ubangijinsa ya kēra musu maraƙi mai jiki irin na mutāne da sauti irin na shānu, dōmin yā yi masa magudānar iska a cikin cikinsa, idan iskar ta fito, sai a jī ta da sauti kamar sautin kūkan shānu. Kuma shi maraƙin bā ya da wani rai, bā ya mōtsi, sai dai kūgin kawai.

(2) Lazimta a kan bauta wa maraƙin akwai wahala a cikinta, dōmin haka aka kāwo wannan kissa sabōda a nūna cēwa bautar Allah bābu lazimta da wahala a cikinta, duk abin da yake da wahala a cikinsa, bā addinin Allah ba ne. Akwai i'itikāfi a cikin Musulunci wanda mafi yawansa kwāna gōma ne a cikin masallaci. Mutānen Sāmiri ne suka fāra ibāda da kidā da rawa da wāƙā a cikin wurin ibādarsu.

92. (Mūsā) ya ce, “Yā Hārūna! Mē ya hane ka, sa’ad da ka gan su sun face.

93. “Ba ka bī ni ba! Shin, to, ka sābā wa umurnina ne?”

94. (Hārūna) ya ce, “Yā dān’u-wāna! Kada ka yi kāmū ga gēmūna kō ga kaina. Lalle nī, nā ji tsōron ka ce, ‘Ka rarraba a tsakānin Banī Isrā’īla, kuma ba ka tsare maganata ba’.”

95. (Mūsā) ya ce, “Mēne ne babban al’amarinka? Ya Sāmiri!”

96. (Sāmiri) ya ce, “Nā ga abin<sup>(1)</sup> da ba su gan shi ba shi, sai na yi dāmka, damka guda daga kufan sāwun Manzon, sa’an nan na jēfa ta. Kuma haka dai raina ya kawāta mini.”

97. (Mūsā) ya ce, “To, ka tafi, sabōda haka lalle ne kanā da a cikin rāyuwarka, ka ce ‘Bābu shāfa’, kuma kanā da wani ma’alkawarta, bā zā a sāba maka gare ta ba. Kuma ka dūba zuwa ga gunkinka wanda ka yini a kansa kanā mai lazimta. Lalle ne muna kōne shi,<sup>(2)</sup> sa’an nan kuma munā shēke shi, a cikin tēku, shēkēwa.”

قَالَ يَهْرُونَ مَأْمَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿١٢﴾

أَلَا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿١٣﴾

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي  
إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
وَلَمْ تَرْفَعْ قَوْلِي ﴿١٤﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يُسْمِرِي ﴿١٥﴾

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ  
قَبْضَةً مِنْ أَنْرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا  
وَكَذَلِكَ سَوَّلْتِ لِي نَفْسِي ﴿١٦﴾

قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ  
أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا أَنْ تُخَلَّفَهُ  
وَأَنْظُرَ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا  
لَنْ نَحْرِفَ فَعَهُ ثُمَّ لَنْ نَسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿١٧﴾

(1) Mai karya bā ya iya magana guda miƙaƙƙiya sai ya kāra mata wata maganar da ke nūna rashin gaskiyar maganar farko. Sāmiri ya ce yā ga abin da ba su gani ba, sa’an nan ya nūna cēwa akwai wani Manzo da ke zuwa gare shi kō ga wani, wanda mutāne ba su gani ba, shi kadai ne ya gan shi. Bāyan haka kuma ya rufe maganarsa da cēwa haka dai ransa ya kawāta masa. Sabōda haka ya karya maganansa da manzonsa, ya kōma wa sūrantawar ransa da ta Shaidan.

(2) Mūsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi, ya kōne maraƙin ya shēke shi a cikin ruwan tēku ya nūna ikon maraƙin ga kare kansa daga wata cūta kuma da karan-cinsa a ciki tēku wadda take daya ce daga cikin abūbuwan ikon Allah da suke iya gani, da lālācēwar ibādar māsu bauta wa wanin Allah, a bāyan wahalarsu mai yawa ta lazimta a kansa.

98. Abin sani kawai, abin bau-tāwarku Allah kawai ne, Wanda bābu wani abin bautāwa fāce shi, kuma Yā yalwaci<sup>(1)</sup> dukan kōme da ilmi.

99. Kamar wancan ne Muke lā-bartāwa<sup>(2)</sup> a gare ka, daga lābāran abin da ya gabāta, alhāli kuwa hakīka, Mun bā ka zikiri (Alku-r'āni) daga gunMu.

100. Wanda ya kau da kai daga gare shi, to, lalle shi, yanā ḍaukar wani nauyi a Rānar Kiyāma.

101. Sunā madawwama a cikin-sa, kuma yā mūnana ya zama abin ḍauka, a Rānar Kiyāma.

102. A Rānar da ake hūrāwa a cikin fāho, kuma Munā tāra māsu laifi, a rānar nan, sunā māsu jājāyen idānu.

103. Suna bōye magana a tsa-kāninsu, (Sunā ce wa jūna) “Ba ku zauna ba (a cikin dūniya) fāce kwā-na gōma.”

104. Mu ne mafi sani ga abin da suke faḍa a sa'ad da mafificinsu ga hanya ke cēwa, “Ba ku zauna ba fāce a yini guda.”

إِنكُمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ  
كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ  
وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ  
الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً  
إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

(1) Allah Ya yalwaci dukan kōme da sani, watau Yanā aikata kōme da ilminSa, kuma Yanā umurni da bauta Masa da ilmi, wanda Ya aiki ManzanninSa da shi.

(2) Yā kāwo kārīn bayāni game da wannan Riṣsa a cikin āyōyin da ke tafe daga nan, yadda bin addinin Allah yake da sauḍi a cikin lōkaci gajere na dūniya kawai, a cikin tafaitaccen lōkaci, da kuma wuyar bauta wa wani ga ḍaukar kāya māsu nauyi a dūniya da Lāhira, a cikin dōgon lōkaci.

105. Kuma sunā tambayar ka daga duwātsu<sup>(1)</sup>, sai ka ce, “Uban-gijina Yana shēke su shēkēwa,

106. Sa'an nan Yanā barin (wurinsu) fa'ko mai santsi.

107. “Bā ka ganin karkata a cikinsa, kuma bā ka ganin wani tudu.”

108. A rānar nan sunā biyar mai kira, bābu karkata a gare shi, kuma sautuka suka yi kawaici ga Mai rahama, bā ka sauraren kōme fāce sautin tafīya.

109. A yinin nan cēto bā ya yin amfāni fāce wanda Mai rahama Ya yi masa izni kuma Ya yarda da shi, da magana.<sup>(2)</sup>

110. Yanā sanin<sup>(3)</sup> abin da ke a gaba gare su da abin da ke bāyansu, kuma bā su kēwayēwa da Shi ga sani.

111. Kuma fuskōki suka kankan da kai ga Rāyayye, Tsayayye, alhāli kuwa wanda ya dauko wani zālunci ya tābe.

112. Kuma wanda ya aikata wani abu daga ayyukan fwarai alhāli kuwa yanā mai imāni, to, bā ya

وَسَأَلْنَاكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَعِوَجَ لَهُمْ وَخَشَعَتِ

الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

يَوْمَئِذٍ لَا نَنْفَعُ الشَّفِيعَةَ إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ

وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ

عِلْمًا ﴿١١٠﴾

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ

مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ

(1) Ana siffanta duwātsu ma'aukaka da ayyukan dūniya wa'anda bā ibādar Allah ba, watau al'adu da ibādōdin da ba ibādar Allah ba, dukansu kōme yawansu zā su lālāce a rānar da Mai kira, watau Isrāfīl, zai būsā kaho na kiran mutāne zuwa ga Tāshin Kiyāma, kira wanda bābu makarkata daga gare shi, watau bā kamar kiran da Annabāwa suka yi ba, wanda wa'ansu mutāne suka karkace daga gare shi a nan dūniya.

(2) Bābu cēto ga kōwa sai wanda Allah Mai rahama Ya yi masa iznin da yin cēton, ga wanda aka yi iznin sabōda shi, kuma izni anā yin sa ne da maganar Allah, ba da wata ishāra ba.

(3) Allah Ya san kōme ga halittunSa, su kuwa bā su iya kēwayēwa da sanin kōme game da Shi.

tsōron wani zālunci ko wata na-  
ƙasa.

113. Kuma haka Muka saukar da shi, Alkur'āni, yanā abin karan-  
tāwa, da Larabci, kuma Muka juj-  
juya misālai, a cikinsa, na tsōratar-  
wa, tsammāninsu, sunā yin tafawa  
ko ya sabbaba musu wata wa'az-  
tuwa.

114. Sa'an nan Allah, Mamalla-  
ki, Tabbatacce, Yā ɗaukaka. Kuma  
kada ka yi gaggāwa<sup>(1)</sup> da Alkur'āni  
a gabānin a ƙāre wahayinsa zuwa  
gare ka. Kuma ka ce, “Yā Ubangiji!  
Ka ƙāra mini ilmi.”

115. Kuma lalle, haƙiƙa, Mun yi  
alkawari zuwa ga Ādamu a gabānin  
wannan, sai ya manta, kuma ba Mu  
sāmi ƙarfin zūciya a gare shi ba.

116. Kuma sa'ad da Muka ce  
wa malā'iku, “Ku yi sujada ga  
Ādamu.” Sai suka yi sujada, fāce  
Iblīsa, yā ƙiya.

117. Sai Muka ce, “Ya Ādamu!  
Lalle ne wannan maƙiyi<sup>(2)</sup> ne gare  
ka da kuma ga mātarƙa, sabōda  
haka kada ya fitar da ku daga  
Aljanna har ku wahala.

ظَلَمُوا وَلَا هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ  
مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

فَنَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ  
مِن قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُل رَّبِّ  
زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ  
فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ  
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿١١٦﴾

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِرَبِّكَ  
فَلَا يُخْرِجُكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ﴿١١٧﴾

(1) Allah Ya umurci Annabi da ya bar gaggāwar karātun Alkur'āni a lōkacin da ake yin wahayinsa zuwa gare shi, dōmin kada ya wahala, dōmin sūrar tanā karantar da cewa addinin Musulunci sauki ne, bai zo dōmin ya wahalar ba. Kuma tsōron yin kuskure yanā sanya yin kuskure mai jāwo wahala kamar yadda Ādamu ya yi gaggāwar ga tsoron umurnin Allah, sai ya yi mantuwa, ya yi abin da aka hana shi, har masifa ta sāmu, aka fitar da shi daga Aljanna.

(2) Anā farkar da ɗiyan Ādamu ga maƙiyin ubansu wanda ya sabbaba musu wahalar zuwa dūniya da haɗuwa da taklīfi a cikinta. Kuma bin wannan taklīfi yanā zame musu sauki idan sun bi shi yadda Allah Ya ce, amma idan sun bi hanyar Shaidan, maƙiyinsu, to, bābu abin da zai sāmu a gare su fāce ƙarin wahala daga dūniya har Lāhira.

118. “Lalle ne kā sāmu, bā zā ka ji yunwa ba a cikinta, kuma bā zā ka yi tsiraici ba.

119. “Lalle kai, bā zā ka ji kishirwa ba, kuma bā zā ka shiga hantsi ba.”

120. Sai Shaidan ya sanya was-wāsi zuwa gare shi, ya ce, “Yā Ādamu! Shin, in shiryar da kai ga itāciyar dawwama da mulki wanda bā ya kārēwa?”

121. Sai suka ci daga gare ta, sabōda haka al'aurunsu suka bayyana, kuma suka shiga sunā lullu-ḡāwa a kansu daga ganyen Aljanna. Kuma Ādamu ya sābā wa Ubangi-jinsa, sabōda haka ya wahala.

122. Sa'an nan kuma Ubangijinsa Ya zāḡē shi, Ya karḡi tūba gare shi, kuma Ya shiryar (da shi).

123. Ya ce, “Ku sauka kū biyu daga gare ta gabā ḡaya, sāshenku yanā maḡiyi ga sāshe. To, imma dai wata shiriya ta jē muku daga gare Nī, to, wanda ya bi Shiryarwāta, to, bā ya faḡēwa, kuma bā ya wahala.

124. “Kuma wanda ya bijire<sup>(1)</sup> daga ambatōNa (Alkur'āni), to, lalle ne rāyuwa mai ḡunci ta tabbata a gare shi, kuma Munā tāyar da shi a Rānar Kiyāma yanā makāho.”

125. Ya ce, “Ya Ubangiji! Don me ne Ka tāyar da ni makāho alhāli kuwa nā kasance mai gani?”

إِنَّكَ لَا تَجْمَعُ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ﴿١١٨﴾

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَرُهَا وَلَا تُخسِنُ ﴿١١٩﴾

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْغُلَامِ وَمَلَكَ لَا بَيْتَ ﴿١٢٠﴾

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتَ لهُمَا سَوْءَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾

فَمَنْ لِحَبْنِهِ رَبَّهُ فَأَبَىٰ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ﴿١٢٢﴾

قَالَ أَهَطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَأَمَّا آيَاتُكُمْ مِّنِّي هُدَىٰ فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَمَنْ يَشْرُرْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

(1) Wanda ya bijire daga āyōyin Allah, shī ne kāfirin da bai yarda da shiga Musulunci ba.

126. Ya ce, “Kamar wancan ne āyōyinMu suka jê maka, sai ka mance su, kuma kamar hakar a yau ake mance ka.”

127. Kuma kamar haka Muke sâka wa wanda ya yawaita, <sup>(1)</sup> kuma bai yi imâni da āyōyin Ubangijinsa ba. Kuma lalle ne azābar Lāhira ce mafi tsanani, kuma mafi wanzuwa.

128. Shin, to, bai shiryar da su ba cēwa da yawa Muka halakar da (kāfirai) daga farnuka, a gabāninsu, sunā tafiya a cikin masaukansu? Lalle ne, a cikin wancan akwai āyōyi ga māsū hankula.

129. Kuma bā dōmin wata kalma ba wadda ta gabāta daga Ubangijinka, da kuma ajali ambatacce, haḳīka, dā azābar ta kasance mai lazimta.

130. Sai ka yi haḳuri<sup>(2)</sup> a kan abin da suke cēwa, kuma ka yi tasbīhi da gōḍē wa Ubangijinka a gabānin fitōwar rānā da gabānin faḳēwarta, kuma daga sâ'ō'in dare sai ka yi tasbīhi da sāsannin yini, tsammāninka zā ka sāmī yarda.

131. Kuma kada ka miḳar da idānunka zuwa ga abin da Muka jiyar da su dāḍi da shi, nau'i-nau'i, daga gare su, kamar huren rāyuwar dūniya yake, dōmin Mu fitine su a

قَالَ كَذَلِكَ أَنتُكَ ءَايَاتُنَا فَنَسِينَهَا وَكَذَلِكَ

الْيَوْمِ نُنسِي

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ ء

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْقَى ﴿١٢٧﴾

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ

فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى ﴿١٢٨﴾

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا

وَأَجَلٌ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ

فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْتَابِهِ ۚ أَرْوَاهُمْ زَهْرَةً

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْسَتِهِمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٣١﴾

(1) Wanda ya yawaita, shi ne Musulmi fāsiki kō mai bidi'a yanā fāra abin da ba a sani ba a cikin addini, ya yawaita shi. Shi ma ya shiga a cikin wahalar dūniya. Kuma ta Lāhira ta fi tsanani.

(2) Haḳuri da riḳe ibāda ta sallōli da tasbīhi a lōkatanta, farilla da na nafila, shi ne maganin izgilin māsu izgili. Tasbīhi da gōḍe wa Allah a gabanin fitōwar rānā ga sallār Asuba, a gabanin faḳēwarta ga La'asar, a sâ'ō'in dare ga Isha'i, da gefukan rāna ga Azahar.

cikinsa, alhāli kuwa arzikin Uban-gijinka ne mafi alhēri kuma mafi wanzuwa.

132. Kuma ka umurci iyālanka da salla, kuma ka yi hakuri a kanta. Bā Mu tambayar ka wani arziki, Mu ne Muke arzūta ka. Kuma ākiba mai kyau tanā ga ta-kawa.

133. Kuma suka ce, “Don me bā ya zo mana da wata āyā daga Ubangijinsa?” Shin, kuwa hujjar abin da ke a cikin littattafan farko, ba ta jē musu ba?

134. Kuma dā dai Mun halaka sū da wata azāba daga gabāninsa, lalle ne dā sun ce, “Yā Ubangi-jinmu! Dā Kā aiko da wani Manzo zuwa gare mu har mu bibbiyi āyōyinKa daga gabānin mu kaskas-ta, kuma mu wulākantu!”

135. Ka ce, “Kōwa mai tsumāye ne. Sai ku yi tsumāye. Sa'an nan zā ku san su wa ne ma'abūta tafarki madaidaici, kuma wane ne ya nēmi shiryuwa.”

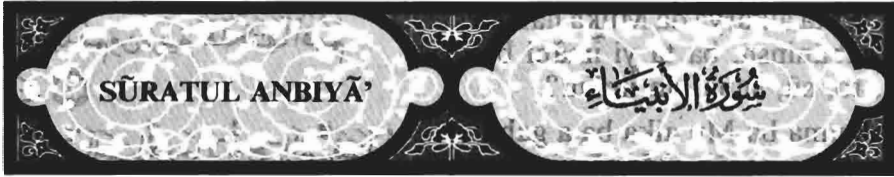
وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُكَ رِزْقًا  
مَنْ نَزَرْنَاكَ وَالْعُقُوبَةُ لِلنَّاقِي ۝١٣٢

وَقَالُوا لَوْلَا آيَاتُنَا آتَيْنَاهُ مِنْ رَبِّهِ  
أَوْلَمْ تأتِهِمْ بَيِّنَةٌ مَّا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝١٣٣

وَلَوْ أَنَا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ  
لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا  
فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نُنزِلَ وَمَخْزَى ۝١٣٤

فَلِكُلِّ مَتْرَبٍ فَرَبِّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ  
مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ۝١٣٥





Tana karantar da dōkōkin Allah māsu hukunta haɗuwar addinan Allah da haɗuwar aƙiɗōdinsu a kan kafaitar Allah Makadaici.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Hisābin mutāne ya kusanta gare su, alhāli kuwa sunā a cikin gafala, sunā māsu bijirēwa.

2. Wani ambato daga Uban-gijinsu sābo, bā ya zuwa gare su fāce sun saurāre shi, alhāli kuwa sunā māsu yin wāsa.

3. Sunā māsu shagaltacin zukā-tansu, kuma su asirta gānāwa: wa-ɗanda suka yi zālunci, (sunā cēwa) “Wannan bā kōwa ba ne fāce mutum misālinku. Shin, to, kunā jē wa sihiri, alhāli kuwa kū, kunā fahim-ta?”

4. Ya ce, “Ubangijina Yanā sa-nin magana a cikin sama da kasa, kuma Shi ne Mai ji, Masani.”

5. Ā'a, suka ce, “Yāye-yāyen mafarki ne. Ā'a, yā kirƙira shi ne. Ā'a, shi mawāƙi ne. Sai ya zo mana da wata āyā kamar yadda aka aiko manzanni na farko.”

أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ

وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مَّعْرُضُونَ ﴿١﴾

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ

إِلَّا أَصْتَمَوْهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

لَا هِيَ قُلُوبُهُمْ وَأَسْرَأَ النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ

السَّحَرَ وَأَنْتُمْ تَبْصُرُونَ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

بَلْ قَالُوا أَضْغَثٌ أَحْلَمَ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ

شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأُولُونَ ﴿٥﴾

6. Wata alkarya da Muka halaka ta a gabāninsu, ba ta yi īmāni ba. Shin, to, sū, sunā yin īmāni?

7. Kuma ba Mu aika ba a gabāninka fāce mazāje, Munā yin wahayi zuwa gare su. Ku tambayi ma'abūta ambato<sup>(1)</sup> idan kun kasance ba ku sani ba.

8. Kuma ba Mu sanya su jiki, bā su cin abin ci ba, kuma ba su kasance madawwama ba.

9. Sa'an nan kuma Muka gaskata musu alkawari; sai Muka tsērar da su da wanda Muke so, kuma Muka halakar da māsu yawaitāwa.<sup>(2)</sup>

10. Lalle, haḳīka, Mun saukar da wani littāfi zuwa gare ku,<sup>(3)</sup> a cikinsa akwai ambatonku. Shin, to, bā ku hankalta?

11. Kuma da yawa Muka karya wata alkarya tā kasance mai zālunci, kuma Muka kāga halittar waɗansu mutāne na dabam a bāyanta.

12. Sai a lōkacin da suka hangi azābarMu, sai gā su sunā gudu daga gare ta.

13. “Kada ku yi gudu. Ku kōmo zuwa ga abin da aka ni'imtar da ku a cikinsa da gidājenku tsammāninku anā tambayar ku.”

مَاءَ أَمْنَتَ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرِيْبَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسْتَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا آلِيَاءَ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُمْ حُكَّامًا مُوْتَسِلِينَ ﴿٨﴾

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرِيْبَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١١﴾

فَلَمَّا أَحْسَبُوا بِأَسْنَانِهِمْ أَنْ هَبَّتْ غَيْمَاتٌ مُرْسِلَاتٌ لِيَنْزِلْنَ عَلَيْهِم مِّنْ سَمَانٍ فَاتَّخَفْتُمُوهَا وَتَأخَّجَتْ الْبُحَارُ حُبًّا فَنَادَوْا يَا مُوسَىٰ إِنَّا نَمْنَعُكَ رَبَّنَا نَارًا مُّسْتَقِيمَةً ﴿١٢﴾

لَا تَرْكُضُوا وَأَرْجِعُوا إِلَىٰ مَا تُرْفِتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْتَلُونَ ﴿١٣﴾

(1) Ma'abūta ambato, watau mutānen da aka bai wa littattafan sama: Yahūdu da Nasāra.

(2) Māsu yawaitāwa, sū ne māsu wuce haddōdin Allah ga kōme, fāsīkai da māsu bidi'ō'i.

(3) Al'ummar Muhammad, tsirar Allah da amincinSa su tabbata a gare shi. An saukar musu da Alkur'āni, a cikinsa akwai ɗaukakarsu da darajarsu, dōmin wanda aka ambata, to, an ɗaukaka shi.

14. Suka ce, “Kaitonmu! Lalle mū ne muka kasance māsū zālunci.”

15. Sa'an nan waccan ba ta gushe ba, ita ce da'awarsu har Muka mayar da su girbabbu, bitattu.

16. Kuma ba Mu halitta sama da ƙasa da abin da ke a tsakāninsu Muna Māsū wāsā ba.

17. Dā Mun yi nufin Mu riƙi wani abin wāsā dā Mun<sup>(1)</sup> riƙe shi daga gunMu, idan Mun kasance māsū aikatāwa.

18. Ā'a, Munā jīfa da gaskiya a kan ƙarya, sai ta darkāke ta, sai ga tā halakakka. Kuma bone yā tabbata a gare ku sabōda abin da kuke siffantāwa.

19. Kuma Shī ne da mallakar wanda yake a cikin sammai da ƙasa. Kuma waƙanda suke wurinSa (watau malā'iku), bā su yin girman kai ga ibādarSa, kuma bā su gajiya.

20. Sunā tasbīhi dare da rānā, bā su yin rauni.

21. Kō (kāfirai) sun riƙi waƙansu abūbuwan bautāwa ne ga ƙasā, su ne māsū tāyarwa (gare su)?

22. Dā waƙansu abūbuwan bautawa sun kasance a cikinsu (sama da ƙasa) fāce Allah, haƙīka, dā su biyun sun bāci. Sabōda haka tsarki ya tabbata ga Allah Ubangijin Al'arshi daga abin da suke siffantāwa.

قَالُوا بَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾

فَمَا زَلَّ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ

حَصِيدًا خَمِيدِينَ ﴿١٥﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِلْعَيْنِ ﴿١٦﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَهُمْ آلًا لَتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا

إِنْ كُنَّا فَعَلِينَ ﴿١٧﴾

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ.

فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا نَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ.

لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يَنْشُرُونَ ﴿٢١﴾

لَوْ كَانُوا فِيهِمَاءَ إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا

فَسُبِّحَنَّ اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾

(1) Abin wāsā, shi ne mātā, ko dā, kō wani abin da ake shagaltuwa da shi.

23. Bã a tambayar Sa ga abin da Yake aikatãwa, alhãli kuwa sũ anã tambayar su.

24. Ko sun riƙi waƙansu abũ-buwan bautãwa, baicinSa? Ka ce, “Ku kãwo hujjarku. Wannan shi ne ambaton wanda yake tãre da ni, kuma shi ne ambaton wanda yake a gabãnina.” Ā'a, mafi yawansu bã su sanin gaskiya, sabõda haka sũ mãsu bijirẽwa ne.

25. Kuma ba Mu aiki wani Manzo ba a gabãninka fãce Munã yin wahayi zuwa gare shi, cẽwa “Lalle ne shi, bãbu abin bautãwa fãce Nĩ, sai ku bauta Mini.”

26. Kuma suka ce, “Mai rahama ya riƙi dã.” TsarkinSa ya tabbata! Ā'a, (malã'iku) bãyi ne mãsu daraja.

27. Bã su gabãtarSa da magana, kuma su da umurninSa suke aiki.

28. Yanã sanin abin da yake gaba gare su da abin da yake a bãyansu, kuma bã su yin cẽto fãce ga wanda Ya yarda, kuma sũ mãsu sauna ne sabõda tsõronSa.

29. Kuma wanda ya ce daga gare su, “Lalle nĩ abin bautãwa ne baicinSa,” to, wannan Munã sãkã masa da Jahannama. Kamar haka Muke sãkã wa azzãlumai.

30. Shin, kuma waƙanda suka kãfirta ba su gani da cẽwa lalle sammai da fãsa sun kasance d̄inke, <sup>(1)</sup> sai Muka bũƙe su, kuma

لَا يَسْتَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْتَلُونَ ﴿٢٣﴾

أَمْ آتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ  
هَذَا ذِكْرٌ مِمَّا وَعَدَ اللَّهُ لِقَوْمٍ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ  
الْحَقُّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ  
أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ

بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ

بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْصُرَ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذٰلِكَ

نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ

كَأَنَّا نَارٌ تَقَافِنُنَّهَا وَجَعَلْنَا

(1) Sammai sun kasance d̄inke, ruwa ba ya sauka daga gare su, kuma fãsa tã kasance d̄inke, tsiro bã ya tsira daga gare ta. Sa'an nan Muka sanya kõme mai rai daga ruwa mai sauka daga sama ya jiƙa fãsa, ta yi tsiro, dabbõbi su rãyu.

Muka sanya dukan kome mai rai daga ruwa? Shin, bā zā su yi imāni ba?

31. Kuma Mun sanya tabbatattun duwātsu a cikin fasa dōmin kada ta karkata da su, kuma Mun sanya ranguna, hanyōyi, a cikinsu (duwātsun), tsammāninsu sunā shiryuwa.

32. Kuma Mun sanya sama rufi tsararre, alhāli kuwa su daga āyōyinta māsu bijirēwa ne.

33. Kuma Shī ne wanda Ya halitta dare da yini da rānā da watā, dukansu<sup>(1)</sup> a cikin wani sarari suke iyo.

34. Kuma ba Mu sanya dawwama ga wani mutum ba, a gabāninka. Shin, to, idan ka mutu, to, sū ne madawwama?

35. Kōwane rai mai dandananar mutuwa ne. Kuma Munā jarraba ku da sharri da alhēri dōmin fitina. Kuma zuwa gare Mu ake mayar da ku.

36. Kuma idan wafanda suka kāfirta suka gan ka, bā su riƙon ka fāce da izgili (sunā cēwa) “Shin, wannan ne ke ambatar gumā-kanku?” Alhāli kuwa sū, ga ambatar Mai rahama, māsu kāfirta<sup>(2)</sup> ne.

37. An halitta mutum daga gagāwa, zan nuna muku āyōyiNa.

مِنَ الْمَاءِ كُلِّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٢﴾

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرَضُونَ ﴿٣٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا جَعَلْنَا لِلشَّرِّ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَتَبْلُغُونَ بِالْأَشْرِ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

وَإِذْ أَرَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ وَهُمْ يَذْكُرُونَ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

خَلِقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ

(1) Wannan ya nūna cēwa rānā da watā a cikin sarari guda suke, kō da yake akwai nīsan gaske a tsakāninsu.

(2) Sun kasance sunā aibanta wanda yake musun gumākansu, alhāli kuwa sū, sunā musun zaman Allah Mai rahama ya kasance abin bautāwa guda. Wannan shi ne gāyar jāhilci.

Sabōda haka kada ku nēmi yin gaggāwa.

38. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa’adi zai tabbata, idan kun kasance māsu gaskiya?”

39. Dā waɗanda suka kāfirta sunā sanin lōkacin da bā su kange wuta daga fuskōkinsu, kuma haka daga bāyayyakinsu, alhāli kuwa ba su zama ana taimakon su ba.

40. Ā’a, tanā jē musu bisa ga auke, sai ta ɗimautar da su, sa’an nan bā su iya mayar da ita, kuma ba su zama anā yi musu jinkiri ba.

41. Kuma lalle ne, haḳīka, an yi izgili ga waɗansu Manzanni daga gabāninka, sai abin da suka kasance sunā izgili da shi ya auku ga waɗanda suka yi izgilin daga gare su.

42. Ka ce, “Wāne ne yake tsare ku a dare da yini daga Mai rahama?” Ā’a, sū māsu bijirēwa ne daga ambaton Ubangijinsu.

43. Ko kuwa sunā da waɗansu abūbuwan bautāwa waɗanda ke tsare su, daga gare Mu? Bā su iya taimakon kansu, kuma ba su kasance anā abūtar su<sup>(1)</sup> ba daga gare Mu.

44. Ā’a, Mun yalwata wa waɗannan da ubanninsu ni’imar-Mu, har rāyuwa ta yi tsawo a kansu. Shin, to, bā su ganin cēwa lalle Mū,

ءَايَتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُرُونَ  
عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنِ ظُهُورِهِمْ

وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٣٩﴾

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ آسَفْنَاهُ بِرَسُولٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالذِّكْرِ

سِحْرُهُمْ وَمِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ مَن يَكْفُرْكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ

بَلْ هُمْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ لَهُمْ ءَالِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِّن دُونِنَا

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِتْنَا

يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

بَلْ مَنَعْنَا هَؤُلَاءِ وءَابَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ

الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا

(1) Bā su iya sāmuni wani abōki wanda zai tsare su daga azābarMu. Kuma wanda bai tsare kansa ba yāya zai iya tsare wani?

Munã je wa kasarsu, Munã rage<sup>(1)</sup> ta daga sāsanninta? Shin, to, su ne marinjaya?

45. Ka ce, “Abin sani, inã yi muku gargadī kawai da wahayi,” kuma kurma ba ya jin kira a lōkacin da ake yi musu gargadī.

46. Kuma haḳīka idan wata iska daga azābar Ubangiji ta shāfe su, haḳīka sunā cēwa, “Yā kaitonmu! Lalle mū ne muka kasance māsū zālunci.”

47. Kuma Munã aza ma'aunan ādalci ga Rānar Kiyāma, sabōda haka ba a zāluntar rai da kōme. Kuma kō dā ya kasance nauyin ḳwāya daga kōmayya ne Mun zo da ita. Kuma Mun isa zama Māsū hisābi.

48. Kuma lalle, haḳīka, Mun kāwo wa Mūsā da Hārūna Rarrabewa da haske da ambato ga māsū aiki da taḳawa.

49. Waḳanda suke tsōron Ubangijinsu a fake, alhāli kuwa sū, māsū sauna ne daga Sa'a.

50. Kuma wannan ambato ne mai albarka, Mun saukar da shi. Shin, to, kū māsū musu ne gare shi?

51. Kuma lalle, haḳīka, Mun kāwo wa Ibrāhīm shiryuwarsa daga gabāni, kuma Mun kasance Masana gare shi.

52. Ya ce wa ubansa da mutanensa, “Mēne ne waḳannan

مِنْ أَطْرَافِهَا أَفْهَمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنْذَرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ  
الدُّعَاءَ إِذَا مَا يَنْذُرُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَكِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ  
لَيَقُولُنَّ يَنْوَلِنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ  
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ  
مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِسَاطِحِ السَّيِّئِ  
﴿٤٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً  
وَذَكَرْنَا لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ  
وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٠﴾

﴿٥١﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا  
بِهِ عَلِيمِينَ ﴿٥١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي

(1) Munã rage kasarsu daga sāsanninta, watau mutānen da ke bin su ga batarsu kullum sunā raguwa, sunā shiga Musulunci, Musulunci na kāruwa.

mutummutumai wafanda kuke māsu lazimta a kansu?"

53. Suka ce, "Mun sāmī uban-ninmu māsu lazimta a kansu."

54. Ya ce, "Lalle, haḳīka, kun kasance kū da ubanninku a cikin ɓata bayyananna."

55. Suka ce, "Shin, kā zo mana da gaskiya ne, kō kuwa kai kanā daga māsu wāsā ne?"

56. Ya ce, "Ā'a, Ubangijinku Shi ne Ubangijin sammai da ƙasa, Wanda Ya ƙāga halittarsu. Kuma ni inā daga māsu shaida a kan haka.

57. "Kuma inā rantsuwa da Allah, lalle zan yi wani shiri ga gumā-kanku a bāyan kun jūya kunā māsu bāyar da bāya."

58. Sai ya sanya su guntu guntu fāce wani babba gare su, tsammā-ninsū sunā kōmāwa zuwa gare shi.

59. Suka ce, "Wane ne ya aikata wannan ga gumākanmu? Lalle shī, haḳīka, yanā daga azzālumai."

60. Suka ce, "Mun ji wani saurayi yanā ambatar su. Anā ce masa Ibrāhīm."

61. Suka ce, "To, ku zo da shi a kan idanun mutāne, tsammānin su zā su bāyar da shaida."

62. Suka ce, "Shin, kai ne ka aikata wannan ga gumākanmu? Yā Ibrāhīm!"

63. Ya ce, "Ā'a, babbansu, wannan, shī ya aikata shi. Sai ku tambaye su idan sun kasance sunā yin magana."

أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾

قَالُوا أَلَجِئْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُمْ  
وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَمَكُمْ  
بَعْدَ أَنْ تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾

فَجَعَلَهُمْ جُودًا إِلَّا كَيْدَ إِيَّاهُمْ  
لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا  
إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٠﴾

قَالُوا فَأَتُوا بِهِ عَلَىٰ عَيْنِ النَّاسِ  
لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾

قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَيْدُهُمْ

هَٰذَا فَسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾



64. Sai suka kōma wa junansu suka ce, “Lalle ne kū, ku ne azzā-lumai.”

65. Sa’an nan kuma aka sun-kuyar da su a kan kāwunansu (suka ce,) “Lalle, haḳīka, kā sani – waḍannan bā su yin magana.”

66. Ya ce, “Shin, to, kunā bauta wa abin da bā ya amfānin ku da kōme kuma bā ya cūtar da ku, baicin Allah?”

67. “Tir da ku, kuma da abin da kuke bauta wa, baicin Allah! Shin, to, bā ku hankalta?”

68. Suka ce, “Ku kōne shi, kuma ku taimaki gumākanku, idan kun kasance māsu aikatāwa.”

69. Muka ce, “Yā wuta! Ki kasance sanyi da aminci ga Ibrāhīm.”

70. Kuma suka yi nufin wani mugun shiri da shi, sai Muka sanya su mafiya hasāra.

71. Kuma Muka tsērar da shi, da Luḍu zuwa ga ḳasar nan wadda Muka sanya albarka a cikinta ga tālikai.

72. Kuma Muka ba shi Is’hāka da Ya’akuba a kan dadi, alhāli kuwa dukansu Mun sanya su sālihai.

73. Kuma Muka sanya su shuga-banni, sunā shiryarwa da umurninMu. Kuma Muka yi wahayi zuwa gare su da ayyukan alhēri da tsayar da salla da bāyar da zakka. Kuma sun kasance māsu bauta gare Mu.

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ

أَنْتُمْ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾

ثُمَّ نَكَسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ

مَا هَتُّوْا لِآءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

أَفِ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ

مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِ الْهَتَمَتِّمْ إِن كُنْتُمْ

فَاعِلِينَ ﴿٦٨﴾

فَلَمَّا يَنْزَرُوكَ فِي بَرَدٍ أَوْسَلَمَّا عَلَىٰ آبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ

الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً

وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا

إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ

وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

74. Kuma Lūdfu, Mun bā shi hukunci da ilmi. Kuma Mun tsīrar da shi daga alƙaryar nan wadda ke aikata mūnānan ayyuka. Lalle sū, sun kasance mutānen mūgun aiki, fāsikai.

75. Kuma Muka shigar da shi a cikin rahamarMu. Lalle ne shi, yanā daga sālihai.

76. Kuma Nūhu, a sa'ad da ya yi kira a gabāni, sai Muka karɓa masa, sa'an nan Muka tsīrar da shi da mutānensa daga baƙin ciki mai girma.

77. Kuma Muka taimake shi daga mutānen nan waɗanda suka ƙaryata da āyōyinMu. Lalle ne sū, sun kasance mutānen mugun aiki. Sai Muka nutsar da su gaɓā ɗaya.

78. Kuma Dāwūda da Sulaimān, sa'ad da suke yin hukunci a cikin sha'anin shūka, a lōkacin da tumākin mutāne suka yi kiwon dare a cikinsa. Kuma Mun kasance Māsu halarta ga hukuncinsu.

79. Sai Muka fahimtar da ita (mas'alar<sup>(1)</sup>) ga Sulaimān. Kuma dukansu Mun bā su hukunci da

وَلَوْ طَاءَ آئِنْتُهُ حُكْمًا وَعِلْمًا  
وَبَجِينَتُهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ  
الْمَبْنِيَّتِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سُوءٍ فَاسْقِينِ ﴿٧٤﴾

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

وَنُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ  
فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

وَنَصْرَنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيِّنَاتِنَا إِنَّهُمْ  
كَانُوا قَوْمَ سُوءٍ فَاعْرِقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ  
فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ  
وَكَانَا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا

(1) Asalin mas'alar, tumākin wani mutum suka yi kiwon ɓarna a gōnar wani a cikin dare, alhāli kuwa anā kallafa wa mai dabbōbi ya kange dabbōbinsa da dare kamar yadda ake kallafa wa mai shūka da tsare shūkarsa a cikin yini. Sai Dāwūdu ya yi hukunci da cēwa mai shūkar ya mallaki tumakin, shi kuma mai tumāki ya mallaki shūkar bātacciya. Sai Sulaimān ya gyāra hukuncin da cēwa mai gōna ya riƙi tumākin ya rāyu a kansu har a lōkacin da mai dabbōbin ya gyāra masa gonarsa har ta koma yadda take a farkon lōkacin, sa'an nan ya mayar da tumākin ya karɓi gōnarsa.

A cikin fassar akwai nūnin cēwa annabāwa bā su saunar faɗin gaskiya sabōda wani mutum duk yadda yake, kuma anā warware hukunci idan kuskure ya auku a ciki. Kuma annabāwa sunā yin kuskure ga abin da bai shāfi wahayi ba. Kuma kōmāwa ga gaskiya idan tā bayyana wajibi ne.

ilmi, kuma Muka hōre duwatsu tāre da Dāwūda, sunā tasbīhi, da tsun-tsāye. Kuma Mun kasance Māsu aikatāwa.

80. Kuma Muka sanar da shi sana'ar<sup>(1)</sup> wata tufa sabōda ku, dōmin ya tsare ku daga makā-minku. To, shin, ku māsu gōdēwa ne?

81. Kuma (Muka hōre) wa Sulaimān iska mai tsananin bugā-wa, tanā gudāna da umurninsa zuwa ga kasar nan wadda Muka sanya albarka a cikinta. Kuma Mun kasance Masana ga dukan kōme.

82. Kuma daga Shaidannu (Mun hōre) wanda ke nutso sabōda shi. Kuma sunā yin wani aiki baicin wancan. Kuma Mun kasance Māsu tsaro a gare su.

83. Kuma da Ayyūba a sā'ad da ya yi kiran Ubangijinsa, (ya ce,) "Lalle ni, cūta ta shāfe ni, alhāli kuwa Kai ne Mafi rahamar māsu rahama."

84. Sai Muka karba masa, sa'an nan Muka kuranye abin da ke a gare shi na cūta, kuma Muka kāwo masa mutānesa da kwatankwacinsu tāre da su, sabōda rahama daga

وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ  
وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٦﴾

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِنُحْصِنَكُمْ  
مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٧٧﴾

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ  
الَّتِي بَنَى فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ﴿٨١﴾

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن يَغْوُونَ  
لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ  
وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾

﴿٨٣﴾ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ  
وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ، فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ  
وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً

(1) Wannan yanā nūna wajabcin yin sana'a wadda mutum ke rāyuwa a kanta. Kuma yanā nūna wajabcin aiki da sabubba dōmin nēman tsaron kai. Bā ya halatta ga mutum ya yi kwance bābu sanā'ar da zai tsayu a kanta kō kuma ya gitta kansa ga halaka da tāwīlin tawakkali. Tawakkali shi ne mayar da ākībar al'amura ga Allah a bāyan mutum ya yi abin da yake iya yi.

wurinMu da tunātarwa<sup>(1)</sup> ga māsu ibāda.

85. Kuma da Ismāʿīla da Idrīsa da Zulkifli, dukansu sunā daga māsu haƙuri.

86. Kuma Muka shigar da su a cikin rahamarMu. Lalle ne, sunā daga sālihai.

87. Kuma mai kifī<sup>(2)</sup>, a sâʿad da ya tafi yanā mai hushi, sai ya yi zaton cēwa bā zā Mu ƙuƙunta masa ba. Sai ya yi kira a cikin duffai cēwa, “Bābu abin bautāwa fāce Kai. Tsarƙi ya tabbata a gare Ka. Lalle ne nī, nā kasance daga azzālumai.”

88. Sai Muka karɓa masa, kuma Muka tsīrar da shi daga baƙin ciki. Kamar haka ne Muke tsīrar da māsu īmāni.

89. Kuma da Zakariyya a saʿad da ya kirāyi Ubangijinsa cēwa, “Ya Ubangiji! Kada Ka bar ni maka-daici alhāli kuwa Kai ne Mafi alhē-rin māsu gādo.”

90. Sai Muka karɓa masa, kuma Muka kyautata<sup>(3)</sup> masa mātarsa. Lalle ne sū, sun kasance sunā gudun tsēre zuwa ga ayyukan alhēri.

مَنْ عِنْدَنَا وَذَكَرَى الْعَنِيدِينَ ﴿٨٤﴾

وَلِاسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ

مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ

مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغْتَضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ

عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

سُبْحٰنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ وَوَجَعْنَا لَهُ الْغَمَّ

وَكَذٰلِكَ نُنشِئُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

وَذَكَرْنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا

وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ

وَأَصْلَحْنَا لَهُ وَزَوَّجْنَاهُ بِمَرْيَمَ إِنَّهُمْ كَانُوا

(1) Ayyuba Manzon Allah, an jarrabe shi da wahalōli ga jikinsa da halakar dīyansa ya yi haƙuri da hukuncin Allah, sai Allah Ya mayar masa da abin da ya halaka, saʿan nan kuma ya ƙārā masa wani kamarsa, dōmin rahamarSa ga māsu mayar da alʿamari a gare Shi, da kuma waʿazi ga māsu ibāda dōmin kada aukuwar wata masifa ta sanya su ƙātsēwa da rashin ɗaukar haƙuri.

(2) Shī ne Yūnus bn Matta. Yā yi hushi da mutānensa dōmin ba su karɓi addini ba, sai ya bar su tun a gabānin a yi masa iznin barinsu. Sai Allah Ya jarrabe shi da fādawa cikin ruwa har wani kifī ya haɗiye shi, saʿan nan kuma ya amāyo shi a bāyan wahala, ya kōma wa mutānensa. Suka yi īmāni.

(3) Bāyan mātarsa tā tsūfa ba ta haihu ba Allah Ya kyautata mahaifarta, ta sāmi cikin Yahaya daga gare shi.

Kuma sunā kiran Mu a kan kwa-dayi da fargaba. Kuma sun kasance māsū saunar (aikata sābo) gare Mu.

91. Kuma da wadda ta tsare far-jinta daga alfāsha. Sai Muka hūra a cikinta daga rūhinMu.<sup>(1)</sup> Kuma Muka sanya ta ita da danta wata āyā ga dūniya.

92. Lalle ne wannan<sup>(2)</sup> ita ce al'ummarku, ta zama al'umma guda, kuma Nī ne Ubangijinku. Sai ku bauta Mini.

93. Kuma suka kakkātse al'amarinsu a tsakaninsu. Dukan kōwanensu māsū kōmōwa zuwa gare Ni ne.

94. Dōmin wanda ya aikata daga ayyukan kwarai alhāli kuwa yanā mai imāni, to, bābu musu ga aikinsa, kuma Mu Māsū rubūtāwa gare shi ne.

95. Kuma hananne ne a kan wata alkārya da Muka halakar cēwa lalle sū, bā su kōmōwa.

96. Har sa'ad da aka būde Yājūju da Mājūju, alhāli kuwa sunā gaggāwa daga kōwane tudun kasa.

يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا  
رِعْبًا وَرَهْبًا وَأَكُنَّا خَشِيعِينَ ﴿٩١﴾

وَالَّتِي أَحْصَيْنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا  
مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَأَبْنَاهَا  
آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً  
وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

وَنَقَطَ عَمَّا أَمَرَهُم بِئِنَّهُمْ كُلَّ إِنْسَانٍ  
رَاجِعُونَ ﴿٩٤﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا  
كُفْرَانَ لِسَعِيدِهِ وَإِنَّا لَهُ كَنُزُوبٌ ﴿٩٥﴾

وَحَرَامٌ عَلَى قَرْبَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ  
لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٦﴾

حَقَّقْ إِذَا فُجِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ  
وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٧﴾

(1) Rūhin Allah a nan, shi ne Malā'ika Jibrīla. Shī ne ya hūra a cikin wuyan rigarta. sai ta yi ciki da Īsā. Maryamu bā Annabiya ba ce, an ambace ta ne dōmin shimfida ga maganar Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Zamanta āyā shi ne ta sāmi dā bā da namiji ba, kuma wanda ya yi haƙuri ga tsaren haddodin Allah, Allah zai daukaka shi da ni'imar dūniya da ta Lāhira. Danta ya zama āyā sabōda magana yana yāro, da Annabci, da daukar haƙuri ga zartar da umurnin Allah.

(2) Al'ummar Musulmi duka guda ce kō da yake Annabāwansu sun zo dabam-dabam, a cikin lōkuta māsū nīsa tsakāninsu da harsuna dabam-dabam, dōmin duk aƙīdarsu guda ce a kan Ubangiji guda ne. Sa'an nan daga bāya waƙanda suka fita daga wannan aƙīdar suka rarrabu ƙungiya-ƙungiya.

97. Kuma wa'adin nan tabbatacce ya kusanto, sai gā ta idānun waɗanda suka kāfirta sunā bayyanannu, (sunā cēwa), “Yā kaitonmu! Haḳīḳa, mun kasance a cikin gafala daga wannan! Ā'a, mun kasance dai māsu zālunci!”

98. (A ce musu) “Lalle ne, kū da abin<sup>(1)</sup> da kuke bautāwa, baicin Allah, makāmashin Jahannama ne. Kū māsu tuskāwa gare ta ne.”

99. Dā waɗannan (abūbuwan bautāwar) sun kasance abūbuwan bautāwar gaskiya ne, dā ba su tuskā mata ba, alhāli kuwa dukansu madawwama a cikinta ne.

100. Sunā da wata hargōwa a cikinta, alhāli kuwa sū, a cikinta, bā su sauraren kōme.

101. Lalle ne waɗanda kalmar yabo ta gabāta a gare su daga gare Mu, waɗannan waɗanda ake nisan-tarwa daga barinta ne.

102. Bā su jin sautin mōtsinta alhāli kuwa sū madawwama ne a cikin abin da rāyukansu suka yi marmarinsa.

103. Firgitar nan mafi girma, bā zā ta baƙanta musu rai ba. Kuma malā'iku na yi musu marāba (sunā cēwa), “Wannan yininku ne wanda kuka kasance anā yi muku wa'adi da shi.”

وَأَقْرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ  
أَبْصَرُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيَّاكَ قَدْ كُنَّا  
فِي عَفْوٍ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّكُمْ وَمَنْ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ  
اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَرِدُونَ ﴿١٨﴾

لَوْ كَانَتْ هَتُولَاءَ إِلَٰهَةً مَا وَرَدُوهَا  
وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٩﴾

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ  
عَنَّا مُبْعَدُونَ ﴿٢١﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ  
أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿٢٢﴾

لَا يَخْرُجُ عَنْهُمْ الْغُرُوحُ وَالْأَكْبُورُ نُنَلِّقَهُمْ  
الْمَلَائِكَةَ هُنَّ أَيُّومَكُمْ الَّتِي  
كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٢٣﴾

(1) Bāyin Allah sālihai da malā'iku waɗanda waɗansu mutāne suka bauta musu da tsammānin cēwa zā su cēcē su daga Allah, bā zā a sanya su wuta ba sabōda ibādar da aka yi musu, dōmin yabon Allah yā rigāyi hushinSa zuwa gare su. Bayansu da mai bautar da wanda ake bautawar kamar gumāka da waɗansunsu, wuta za su shiga.

104. A rānar da Muke nade sāma kamar nadēwar takarda ga abūbuwan rubūtāwa, kamar yadda Muka fāra a farkon<sup>(1)</sup> halitta Muke mayar da ita. Wa'adi ne a Kanmu. Lalle ne Mun kasance Māsu aika-tāwa.

105. Kuma lalle, haḳīka, Mun rubūta a cikin Littāfi baicin Ambato<sup>(2)</sup> (Lauhul Mahfūz) cēwa ḳasā, bayīNa sālihai, sunā gādonta.

106. Lalle ne a cikin wannan (Alkur'āni), haḳīka, akwai iyarwa (ga maganar da ta gabāta<sup>(3)</sup>) ga wadansu mutāne māsu ibāda.

107. Kuma ba Mu aike ka ba fāce dōmin wata rahama ga talikai.

108. Ka ce, “Abin sani kawai, anā yin wahayi zuwa gare ni ne, cēwa ‘Lalle ne, Abin bautāwarku, Abin bautāwa ne Guda. To, shin, kù māsu mīka wuya ne?”

109. Sa'an nan idan suka jūya, to, ka ce, “Nā sanar da ku, a kan daidaita, kuma ban sani ba, shin, abin da ake yi muku wa'adi maku-sanci ne kō kuwa manīsanci?”

110. “Lalle ne Shī (Allah) Yanā sanin bayyane daga magana, kuma Yanā sanin abin da kuke bōyēwa.

111. “Kuma ban sani ba, tsam-māninsa ya zama fitina a gare ku,

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ لِلْكِتَابِ  
كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًّا عَلَيْنَا  
إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ  
أَنْتَ الْأَرْضُ بِرِثْمِهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾

إِنَّ فِي هَذَا بَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ  
إِلَهُ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ ءَاذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ  
وَإِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ  
مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَنْعٌ لِّإِيْحِينَ ﴿١١١﴾

(1) Tun da fārāwa bai buwāye Mu ba mayarwa ba za ta buwāye Mu ba. A Rānar Kiyāma ake nade sama a kan abin da yake a cikinta kamar yadda ake nade takarda a kan abin da ta ḳunsa na rubutun malā'iku a kan bāyin Allah.

(2) Allah Yanā mallakar da ḳasa bāyinSa sālihai, bā zā ta fita daga gare su ba sai idan sun musanya addininsu na ḳwarai da wani mugu.

(3) Ita ce cēwa, bāyin Allah sālihai sunā gadon ḳasa.

kō kuma don jin dāfi, zuwa ga wani  
 ḍan lōkaci.”

112. Ya ce, “Yā Ubangi! Ka yi  
 hukunci da gaskiya. Kuma Ubangi-  
 jinmu Mai rahama ne Wanda ake  
 nēman taimako a kan abin da kuke  
 siffantāwa.”

قَالَ رَبِّ أَحْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ  
 عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾



Tanā karantar da yadda ake tsarkake aƙīda daga al’ādu, kuma  
 a tsare ta daga gare su, kada a cūḍfanya ta da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Yā ku mutāne! Ku bi Ubangi-  
 jinku da taƙawa. Lalle ne girgizar<sup>(1)</sup>  
 ƙasa ta tsayuwar Sa’a wata aba ce  
 mai girma.

2. A rānar da kuke ganin ta du-  
 kan mai shāyar da māma tanā sha-  
 gala daga abin da ta shāyar, kuma  
 dukan mai ciki tanā haihuwar cikin-  
 ta, kuma kanā ganin mutāne sunā  
 māsu māyē alhāli kuwa su bā māsu  
 māye ba, amma azābar Allah ce mai  
 tsanani.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَتُفَؤُا رَبِّكُمْ إِتْ زَلْزَلَةً  
 السَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا  
 أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا  
 وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَاهُمْ بِسُكَرَىٰ  
 وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾

(1) Addīni tsantsa shī ne ke sanya ƙafa ta yi tsayi da kyau. Idan an cūḍfanya addīni da  
 wasu abūbuwa na bidi’a kō al’ādu, to, ƙafa bā ta iya tsayi balle ma a lōkacin girgizar ƙasā  
 ta tsayin Sa’a.



3. Akwai daga mutāne<sup>(1)</sup> wanda yake yin musu ga sha'anin Allah bā da wani ilmi ba, kuma yanā biyar kōwane Shaidan mai taurin kai.

4. An wajabta masa cēwa wanda ya jibince shi, to, lalle ne sai ya batar da shi, kuma ya shiryar da shi zuwa ga azābar sa ʾir.

5. Ya ku mutāne! Idan kun kance a cikin shakka a Tāshin Kiyāma, to, lalle ne Mū, Mun halitta ku daga turbaya, sa'an nan kuma daga gudājin jini, sa'an nan kuma daga tsōka wadda ake halittāwa, da wadda ba a halittawa dōmin Mu bayyana muku. Kuma Munā tabatar da abin da Muke so a cikin mahaifa zuwa ga wani ajali ambatacce, sa'an nan kuma Munā fitar da ku kunā jāri, sa'an nan kuma dōmin ku kai ga cikar karfinku. Kuma daga gare ku akwai wanda ke mutuwa, kuma daga gare ku akwai wanda ake mayarwa zuwa ga mafi kaskancin rāyuwa dōmin kada ya san kōme a bāyan ya sani. Kuma kanā ganin kasa shiru, sa'an nan idan Muka saukar da ruwa a kanta, sai ta girgiza kuma ta kumbura, kuma ta tsirar da tsiri daga kōwane nau'i mai ban sha'awa.

6. Wancan ne, dōmin lalle Allah Shi ne Gaskiya, kuma lalle ne Shi Yake rāyar da matattu, kuma lalle Shi Mai ikon yi ne a kan kōme.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ  
وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ﴿٢﴾

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَآنَهُ يُضِلَّهُ  
وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٣﴾

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا  
خَلَقْنَاكُمْ مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِّن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عَلَقَةٍ  
ثُمَّ مِّن مَّضْغَةٍ مُّخْلَقَةٍ وَغَيْرِ مُخْلَقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ  
وَنُقَرِّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى  
ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لَتَبَلَّغُوا أَشَدَّكُمْ  
وَمِنْكُمْ مَّن يُوَفِّقُ وَمِنْكُمْ مَّن يُرَدُّ  
إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مَن بَعْدَ عِلْمٍ  
شَيْئًا وَتَرَىٰ الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا  
الْمَاءَ أَهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأُنبَتَتْ  
مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾

ذَٰلِكَ يَأْنِ لِلَّهِ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَىٰ  
وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

(1) An raba mutāne a game da addīni kashi huɗu, sa'an nan ya fāra da kashi na farko, mafi yawa daga cikin sauran kasūsuwan, watau kashin wāwāye māsu biyar Shaidan ga al'ādu da son zūciyōyi su bar hukunce-hukuncen Allah.

7. Kuma lalle ne Sa'ar Tāshin Kiyāma mai zuwa ce, bābu shakka a cikinta, kuma lalle ne Allah Yanā tāyar da wadanda suke a cikin Kaburbura.

8. Kuma daga mutāne akwai mai yin musu<sup>(1)</sup> ga Allah bā da wani ilmi ba, kuma bā da wata shiriya ba, kuma bā da wani littāfi mai haska-kāwa ba.

9. Yanā mai karkatar da sāshensa dōmin ya ɓatar (da wasu) daga tafarkin Allah! Yanā da wani wulā-kanci a dūniya, kuma Munā dandāna masa azābar gōbara a Rānar Kiyāma.

10. (A ce masa) “Wancan azāba sabōda abin da hannayenka biyu suka gabatar ne, kuma lalle ne Allah bai zama Mai zālunci ga bāyin-Sa ba.”

11. Kuma daga mutāne akwai mai bauta<sup>(2)</sup> wa Allah a kan wani gefe. Sa'an nan idan wani alhēri ya sāme shi, sai ya natsu da shi, kuma idan wata fitina ta sāme shi, sai ya jūya bāya a kan fuskarsa. Yā yi hasārar dūniya da Lāhira. Waccan ita ce hasāra bayyananna.

12. Yanā kiran, baicin Allah, abin da bā ya cūtarsa da abin da bā ya amfāninsa! Waccan ita ce ɓata mai nīsa.

13. Yanā kiran wanda yake lalle cūtarwarsa ce mafi kusa daga amfā-

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّارْتَيْبٍ فِيهَا  
وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى  
وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٨﴾

ثَانِي عَطْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا  
خِزْيٌ وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَاكَ  
وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ  
أَطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ أُنْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ  
خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ  
الْمُبِينُ ﴿١١﴾

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ  
وَمَا لَا يَنْفَعُهُمْ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

يَدْعُوا لِمَنْ ضَرَّهُمْ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِمْ لَيْسَ الْمَوْلَى

(1) Kashi na biyu shi ne mūgun malami ko Shaidān mai kōkarin ɓatar da mabiyansa wāwāye.

(2) Kashi na uku shi ne munāfuki mai shiga addīni da biyu.

ninsa! Lalle ne, tir da shi ya zama majiɓinci, kuma tir da ya zama abōkin zama!

14. Lalle ne Allah Yanā shigar da waɗanda suka yi īmāni<sup>(1)</sup> kuma suka aikata ayyukan fwarai a cikin gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashinsu. Lalle ne Allah Yanā aikata abin da Yake nufi.

15. Wanda ya kasance yanā zaton cēwa Allah bā zai taimake shi<sup>(2)</sup> ba a cikin dūniya da Lāhira, to, sai ya mīka wata igiya zuwa sama, sa'an nan kuma ya yanke ta, sa'an nan ya dūba. Shin, ko lalle kaidinsa zai gusar da abin da yake ji na takaici?

16. Kuma kamar haka Muka saukar da shi (Alkur'āni) yanā āyōyi bayyanannu. Kuma lalle ne, Allah Yanā shiryar da wanda Yake nufi.

17. Lalle ne waɗanda suka yi īmāni da waɗanda suka tūba<sup>(3)</sup> (Yahūdu) da waɗanda suka karkace (Saba'āwa) da Nasāra da Majūsāwa da waɗanda suka yi shirka,

وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ  
يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَتْ يَطْنُ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ  
فَلْيَمْدُدْ سَيْبَ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لِيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ  
هَلْ يَدْهَبُ كَيْدُهُ مَا يَعِيطُ ﴿١٥﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ يَتَذَكَّرُ  
وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ  
وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا  
إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ

(1) Kashi na huɗu sū ne mūminai waɗanda suke tsōron Allah, su tsaya a inda Ya tsayar da su. Su ne mafi karancin kashi ga uku na farko.

(2) Wanda yake zaton Allah bā zai taimaki AnnabinSa ba, kuma yanā jin hushin Allah Ya zābi Muhammadu da Annabci, to, sai ya mutu da hushinsa, kuma ya yi dukan kaidin da yake so ya yi, Allah bā zai fāsa abin da Ya yi nufi ba a game da AnnabinSa, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

(3) Anā ce wa Yahūdāwa “waɗanda suka tūba” dōmin sun sābā wa maganar Annabinsu, Mūsā, wanda ya ce wa Allah, “Mun tūba zuwa gare Ka.” Saba'āwa, su ne māsu bauta wa malā'iku daga cikin Lārabāwa ko Yahūdāwa. Nasāra, sū ne waɗanda suka bi Annabi Īsa'Dan Maryamu, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Majūsāwa, sū ne māsu bautā wa wuta da irin addinin Fārisa. Māsu shirki, su ne māsu bauta wa gumāka kō aljannu kō waɗansu mutāne, wātau irin addinin Lārabāwa na lōkacin Jāhiliyya da irin bautar da waɗansu Musulmi ke yi wa waliyyai a yanzu.

lalle ne Allah Yanā yin hukunci a tsakāninsu a Ranār Kīyāma. Lalle ne Allah Mahalarci ne a kan dukan kōme.

18. Ashe, ba ka gani ba, lalle Allah, wanda yake a cikin sammai da wanda yake a cikin fasa yanā yin sujada a gare Shi, da kuma rāna da watā da taurāri da duwātsu da itāce da dabbōbi, da kuma māsu yawa daga mutāne? Kuma wadansu māsu yawa azāba tā tabbata a kansu. Kuma wanda Allah Ya wulā-kantar, to, bā ya da wani mai girma-māwa. Kuma Lalle ne Allah Yanā aikata abin da Yake so.

19. Wadannan ƙungiyōyi biyu<sup>(1)</sup> ne māsu husūma, sun yi husūma ga sha'anin Ubangijinsu. To, wadanda suka kāfirta an yanka musu wadansu tufāfi daga wata irin wuta, anā zuba tafasasshen ruwa daga bisa kāwunansu.

20. Da shī ake narkar da abin da yake a cikin cikunansu da fātun jikinsu.

21. Kuma sunā da wadansu gwalmōmin dūka na bakin ƙarfe.

22. A kōyaushe suka yi nufin fita daga gare ta, daga bakin ciki, sai a mayar da su a cikinta, (a ce musu) “Ku dandani azābar gōbara.”

23. Lalle ne, Allah Yana shigar da wadanda suka yi imāni kuma

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

الْقُرْآنَ اللَّهُ يُسْجِدُ لَهُ، مَنْ فِي السَّمَوَاتِ  
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ  
وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ  
وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ مِنْ اللَّهِ فَعَمَلُهُ  
مِنْ مُكْرَمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾

هَذَانِ خَصْمَانِ أَخَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ  
كَفَرُوا قَطَعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ  
مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

يُصْهَرُ بِهِ، مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾

وَهُمْ مَقْتَعٌ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ  
أُعِيدُوا فِيهَا وَذُقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

(1) Kuma ya kasa mutāne ƙungiya biyu, ƙungiyar farko sū ne māsu bin addinin gaskiya, ƙungiya ta biyu sū ne māsu karkacē wa addinin gaskiya, kamar kasūsuya uku na farko. A kō da yaushe akwai husūma a tsakānin ƙungiyoyin biyu. Sa'an ya ambaci sakamakon ƙungiyar ƙarya ta farkon,

suka aikata ayyukan kwarai a cikin gidājen Aljanna, koramu sunā gu-dāna daga karkashinsu, anā kawāta su, a cikinsu, da waɗansu mundāye na zīnāri da lu’u-lu’u. Kuma tafā-finsu a cikinsu alharini ne. <sup>(1)</sup>

24. Kuma an shiryar da su zuwa ga mai kyau na zance, kuma an shiryar da su zuwa ga hanyar Wanda ake gode wa.

25. Lalle ne waɗanda suka kāfir-ta kuma suka taushe (mutāne) daga hanyar Allah da masallaci mai al-farma wanda Muka sanya shi ga mutāne alhāli kuwa mazauni a ciki da baƙauye daidai suke, kuma wanda ya yi nufin karkatar <sup>(2)</sup> da gas-kiya a cikinsa da zālunci, zā Mu dāndana masa daga wata azāba mai radafi.

26. Kuma a lōkacin da Muka iyākance <sup>(3)</sup> wa Ibrāhim wurin ‘Da-kin (Muka ce masa), “Kada ka haɗa kōme da Ni ga bauta, kuma ka tsarkake ‘DākiNa, dōmin māsu dā-wāfi da māsu tsayuwa da māsu ruku’u da māsu sujada.

27. “Kuma ka yi yēkuwa ga mutāne da wajabcin Hajji, su je maka suna māsu tafīya da kafāfu da kuma a kan kōwane maɗankwarin rāku-mi māsu zuwa daga kōwane rango mai zurfi.

الصَّلٰحٰتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
يُكَاوَرُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا  
وَلِبَاسَهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا  
إِلَى صِرَاطٍ الْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ  
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً  
الْعَكْفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ  
بِالْحَاكِمِ يُظَلِّمِ نَفْسَهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَاتِ الْبَيْتِ أَنْ  
لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهَّرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ  
وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى  
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَكَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

(1) Sakamakon fungiya ta gaskiya, wātau muminaɗi.

(2) Ilhādi, shī ne yin ibāda bā yadda Allah Ya yi umurni da a yi ta ba. Wanda ya yi nufin karkatar da gaskiyar ibāda a cikin hurumin Makka, Allah zai yi masa azāba mai tsanani, balle fa a ce mutum ya aikata. Sabōda haka yanā wajaba ga mai nufin zuwa Hajji ya kōyi yadda ake yin ibāda kāfin ya tafi Makka dōmin kada ya jāwo wa kansa halaka.

(3) Allah Ya nūna wa Ibrāhīm iyākar ‘Dākin Ka’aba da iska, sa’an nan ya fāra gina shi, kuma Ya nuna masa iyākōkin Hurumin Makka, ya sanya alāmōmi.

28. “Dōmin su halarci abubūwan amfāni a gare su, kuma su ambāci sunan Allah a cikin ’yan kwānuka sanannu, sabōda abin da Ya azurta su da shi daga dabbōbin jin dādi. Sai ku ci daga gare su, kuma ku ciyar da matsattse mata-lauci.

29. “Sa’an nan kuma sai su kfare ibādarsu da gusar da kazanta, kuma sai su cika alkawuransu, kuma sai su yi dawāfi (sunā gēwaya) ga Dākin nan ’yantacce.”

30. Wancan ne. Kuma wanda ya girmama hukunce-hukuncen Allah, to, shi ne mafifici a gare shi, a wurin Ubangijinsa. Kuma an halatta muku dabbōbin ni’ima, <sup>(1)</sup> fāce abin da ake karantāwa a kanku. Sabōda haka ku nīsanci kazanta daga gumāka, kuma ku nīsanci kazanta daga shaidar zur.

31. Kuna māsu tsayuwa ga gas-kiya dōmin Allah, ba māsu yin shirka da Shi ba. Kuma wanda ya yi shirka da Allah, to, yanā kamar abin da ya fādo daga sama, sa’an nan tsuntsāye su cafe shi, ko iska ta fāda da shi a cikin wani wuri mai nīsa.

32. Wancan ne. Kuma wanda ya girmama ibādōdin Allah, to, lalle ne ita (girmamāwar) tanā daga ayyukan zukāta na ibāda.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ  
فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنْ بَيْهِيمَةٍ  
الَّتِي أَنْعَمُوا عَلَيْهَا وَأَطَعُوا  
الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا  
نَذْرَهُمْ وَيُطِيقُوا بَابَ بَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمِ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ  
عِنْدَ رَبِّهِ ۖ وَأَجَلْتُ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا  
مَا تَلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ  
مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا  
خَرَمَ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخَفَطُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوَىٰ بِهِ  
الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَجِيQٍ ﴿٣١﴾

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمِ شَعْرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا  
مِنَ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

(1) Dabbōbin ni’ima, sū ne rākumai da shānu da tumāki da awāki. An halatta cinsu sai waƙanda suka mutu a gabānin a yanka. Kuma shaidar zur kamar bauta wa gumāka take wajen sabbaba azāba, dōmin anā halattar da haram kō a haramtar da halat game da ita.

33. Kuna da wadansu abūbuwan amfāni<sup>(1)</sup> a cikinta (dabbar hadaya) har ya zuwa ga wani ajali ambatacce, sa'an nan kuma wurin halattā ta zuwa ga 'Dākin 'yantacce ne.

34. Kuma ga kōwace al'umma Mun sanya ibādar yanka, dōmin su ambaci sūnan Allah a kan abin da Ya arzūta su da shi daga dabbōbin ni'ima. Sa'an nan kuma Abin bautawarku Abin bautawa ne Guda, sai ku sallama Masa. Kuma ka yi bushāra ga māsu kankantar da kai.

35. Wadanda suke idan an ambaci Allah sai zukātansu su firgita, da māsu haƙuri a kan abin da ya sāme su, da māsu tsayar da salla, kuma sunā ciyarwa daga abin da Muka arzūta su.<sup>(2)</sup>

36. Kuma rākuman, Mun sanya su a gare ku, a ibādōdin Allah. Kunā da wani alhēri babba a cikin-su. Sai ku ambaci sūnan Allah a kansu sunā tsaye<sup>(3)</sup> a kan kafāfu uku. Sa'an nan idan sasanninsu suka fādi, to, ku ci daga gare su, kuma ku ciyar da mai wadar zūci da mai bara. Kamar haka Muka hōre muku su, tsammāninku, kunā gōdēwa.

لَكَرْفِيهَا مَنفَعٌ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى  
ثُمَّ يَجْعَلُهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ  
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهُمْ  
إِلَهُهُ وَحْدَهُ فَلَهُ اسْلَمُوا وَيُبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ  
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا  
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٥﴾

وَالْبَدَنَ جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّنْ شَعْبِيرٍ اللَّهُ لَكَرْفِيهَا  
خَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ فَإِذَا وَجَبَتْ  
جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الصَّانِعَ وَالْمُعْتَرَكُ ذَلِكَ  
سَخَرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

(1) Anā amfāni da dabbar hadaya wajen hawa sabōda larūra da shan nōno har a kai ga wurin sōke ta. Anā sōke hadaya a cikin hurumin Makka.

(2) Wadannan sū ne siffōfin māsu kaskantar da kai, watau māsu tawāli'u. Zukātansu na firgita idan an ambaci Allah, su ga kamar sunā ganin Sa, a gaba gare su, sabōda haka sai su ji sauƙin haƙuri ga ɗaukar masifa, kuma su tsayar da salla da sauran ibādōdi na jiki, kuma su bāyar da zakka da sauran ibādōdin dūkiya.

(3) Wannan yanā nūna yadda ake sūkar rākuma sunā tsaye a kan kafāfu uku, a daure guda bāyan an lankwasa guiwarta an ɗaure sama. Anā ambatar sūnan Allah kuma a yi kabbara a lōkacin sūkar a masōkar zūciyarta. Anā sukar shānu kuma anā yankansu. Anā yankan tumāki da awaki kawai. Anā yanka sauran dabbōbi da tsuntsaye kawai.

37. Nāmōminsu bā za su sāmī Allah ba, haka jinainansu, amma taƙawa daga gare ku tanā sāmūn Sa. Kamar haka Ya hōre su sabōda ku, dōmin ku girmama Allah sabōda shiriyar da Ya yi muku. Kuma ka yi bushāra ga māsu kyautata yi.

38. Lalle ne, Allah Yanā yin faɗa<sup>(1)</sup> sabōda waɗanda suka yi imāni. Lalle ne Allah bā Ya son dukan mayaudari, mai yawan kāfirci.

39. An yi izni ga waɗanda ake yāƙar su da cēwa lalle an zālunƙe su, kuma lalle ne Allah, haƙīka, Mai iƙon yi ne a kan taimakonsu.

40. Waɗanda aka fitar daga gidajensu bā da wani haƙƙi ba faɗe sunā cēwa, “Ubangijinmu Allah ne.” Kuma ba dōmin tunkudēwar Allah ga mutāne ba, sāshensu da sāshe, haƙīka, dā an rūsā sauma’ō’in (Ruhbānāwa) da majāmi’ō’in Nasāra da gidājen ibādar Yahūdu da masallatai waɗanda ake ambatar Allah a cikinsu da yawa. Kuma lalle, haƙīka, Allah Yanā taimakon wanda yake taimakon Sa. Lalle Allah ne, haƙīka, Mai ƙarfi, Mabuwayi.

41. Waɗanda suke idan Muka bā su iƙo a cikin ƙasa, sai su tsai da salla, kuma su bayar da zakka kuma su yi umurni da abin da aka

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَاؤَهَا وَلَكِنَّ بِنَا لِهِ  
الْقَوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِشُكْرِكُمْ  
وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْتُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَدْفَعُ عَنِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ اللَّهَ  
لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ  
عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ  
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ  
بِبَعْضٍ لَّهَدَمَتِ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ  
يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ  
اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ  
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ

(1) Allah Yā yi alkawarin ƙāre wanda yake aiki da taƙawa dōminSa. Yanā tunkude masa maƙiyansa, Ya yi masa faɗa.



sani,<sup>(1)</sup> kuma su hana daga abin da ba a sani ba. Kuma ākibar al'amura ga Allah take.

42. Kuma idan sun karyata ka, to, lalle, haƙiƙa, mutānen Nūhu da Ādāwa da Samūdawa, sun karyata a gabaninsu.

43. Da mutānen Ibrāhim da mutānen Lūdu.

44. Da māsu Madyana, kuma an karyata Mūsā. Sai Na jinkirta wa kāfiran, sa'an nan kuma Na kāma su. To, yāya musūNa (gare su) ya kasance?

45. Sa'an nan da yawa daga al-karya, Muka halaka ta, alhāli kuwa tanā mai zalūnci, sai ta zama fādaḍḍa a kan rassanta, da yawa daga riijiya wadda aka wōfintar, da kuma gidājen sarauta maḍaukaka.

46. Shin, to, ba su yi tafiya ba a cikin ƙasa, dōmin zukāta waɗanda zā su yi hankali da su da kunnuwa da za su yi saurāre da su su kasance a gare su? Dōmin lalle ne idānun ba su makanta, amma zukāta waɗanda ke a cikin ƙirāza sū ke makanta.

47. Kuma sunā nēman ka yi gag-gāwa da azāba, alhāli kuwa Allah bā zai sāba wa'adinSa ba, kuma lalle ne, yini<sup>(2)</sup> ḍaya a wurin

وَنَهَوَاعَنِ الْمُنْكَرِ ۖ وَاللَّهُ عَقِيبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾

وَأِنْ يَكْذِبُواكَ فَتَدَّ كَذِبَتْ  
قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادُ وَثَمُودُ ﴿٤٢﴾

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۖ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ فَأَمَلَيْتَ  
لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ  
كَانَ نَكِيرٍ ﴿٤٤﴾

فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ  
فِيهَا خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا  
وَبِئْسَ مَعْطَلَةٌ وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ ﴿٤٥﴾

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُون لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ  
بِهَا أَوْ أَدَانٌ يُسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ  
وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ  
وَإِنَّكَ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ

(1) Abin da aka sani daga shar'ia watau shī ne alhēri, kuma abin da ba a sani ba ga shari'a watau sharri wanda Allah bā Ya so, akasin alhēri. Tsayar da ayyukan alhēri ba zai isa ba sai anā yin wa'azi ga mutāne a umarce su da yin alhēri kuma a hana su daga aikata sharri.

(2) Allah bā Ya sāba wa'adinSa. Daḍewar rashin saukar azāba, bā sābāwar wa'adi ba ne, ajalīn azābar ne bai zo ba. Dōmin yini guda a wurin Allah daidai yake da shēkara dubu na shēkarun dūniya. Sabōda haka kwana guda daidai yake da shēkara dubu biyu. Sabōda haka Sa'a guda ta Allah na daidai da shēkara tamānin da uku da wata huḍu.

Ubangijinka kamar shēkara dubu yake daga abin da kuke fidāyāwa.

48. Kuma da yawa daga alƙarya, Na yi jinkirin azāba gare ta (da laifinta) sa'an nan Na kāma ta, kuma zuwa gare Ni makōma take.

49. Ka ce, "Ya ku mutāne! Nī wani mai gargadī ne kawai zuwa gare ku, mai bayyanāwa."

50. To, waƙanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyuka na ƙwara-rai, sunā da gāfara da arziki na karimci.

51. Kuma waƙanda suka yi aikin bātāwa a cikin āyōyinMu, sunā māsu gajiyarwa, waƙancan 'yan Jahim ne.

52. Kuma ba Mu aika wani manzo ba a gabāninka, kuma ba Mu umurci wani Annabi ba, fāce idan ya yi būri,<sup>(1)</sup> sai Shaidan ya jēfa (wani abu) a cikin būrinsa, sa'an nan Allah Ya shāfe abin da Shaidan ke jēfāwa. Sa'an nan kuma Allah Ya kyautata āyōyinSa. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

53. Dōmin Ya sanya abin da Shaidan ke jēfāwa ya zama fitina ga waƙanda a cikin zukātansu akwai cūta, da māsu kēƙasassun zukātansu. Kuma lalle ne azzālumai, haƙīka, sunā a cikin sābāni mai nīsa.

﴿٤٧﴾ مِمَّا تَعْدُونَ

وَكَايْنٍ مِّن قَرِيْبَةٍ اٰمَلَيْتُمْ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ

﴿٤٨﴾ ثُمَّ اٰخَذْتُمَهَا وَاِلٰى الْمَصِيْبِ

﴿٤٩﴾ قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ

﴿٥٠﴾ فَالَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوْا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ

﴿٥١﴾ وَرِزْقٌ كَرِيْمٌ

﴿٥٢﴾ وَالَّذِيْنَ سَعَوْا فِىْٓ اٰيٰتِنَا مُعْجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ

﴿٥٣﴾ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ

﴿٥٤﴾ وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِيٍّ اِلَّا

﴿٥٥﴾ اِذَا تَمَنَّى الْفٰى الشَّيْطٰنُ فِىْٓ اٰمِنِيَّتِهٖٓ فَيَنْسُخُ اللّٰهُ

﴿٥٦﴾ مَا يَلْقٰى الشَّيْطٰنُ ثُمَّ يَحْكُمُ اللّٰهُ ءَايٰتِهٖٓ

﴿٥٧﴾ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ

﴿٥٨﴾ لِيَجْعَلَ مَا يَلْقٰى الشَّيْطٰنُ فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ

﴿٥٩﴾ مَّرَضٌ وَّالْقٰاسِيَةُ قُلُوْبِهِمْ وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ

﴿٦٠﴾ لَفِىْ شِقَاقٍ بَعِيْدٍ

(1) Annabāwa sukan yi wahami ga tunāninsu, su yi zaton wani abu daidai ne alhāli kuwa a wurin Allah bā haƙa Yake nufi ba. A kan wannan, sai shakka ta shiga wāwā a kansu, amma wanda ke da imāni, to, bā zai rikice ba, sabōda wannan kuskure, dōmin Allah bā Ya barin su a kansa, sai Ya gāra abin da ke ciki na wahami. Misāli kissar Yūnusu, da kissar Annabi a cikin Suratu Abasa, da kissar Ibrāhim wajen jāyayya da malā'ikun da aka aika zuwa alƙaryōyin mutānen Lūdu.

54. Kuma dōmin waƙanda aka bai wa ilmi su sani lalle shi ne gaškiya daga Ubangijinka dōmin su yi ĩmāni da shi sabōda zukātansu su natsu gare Shi. Kuma lalle ne Allah, haƙiƙa, Mai shiryar da waƙanda suka yi ĩmāni ne zuwa ga hanya madaidaiciya.

55. Kuma waƙanda suka kāfirta bā zā su gushe ba sunā a cikin shakka daga gare Shi, har Sa'a ta jē musu bisa ga abke, kō kuwa azābar wani yini bakarāre ta jē musu.

56. Mulki a rānar nan ga Allah yake, Yanā hukunci a tsakāninsu. To, waƙanda suka yi ĩmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, sunā a cikin gidājen Aljannar ni'ima.

57. Kuma waƙanda suka kāfirta, kuma suka faryata, game da āyōyinMu, to, waƙannan sunā da azāba mai wulākantarwa.

58. Kuma waƙanda suka yi hijira a cikin tafarkin Allah, sa'an nan kuma aka kashe su, kō suka mutu, lalle ne, Allah Yanā arzūta su da arziki mai kyau. Kuma lalle ne Allah, haƙiƙa, Shī ne Mafi alhērin māsu arzutāwa.

59. Lalle ne, Yanā shigar da su a wata mashiga wadda zā su yarda da ita. Kuma lalle ne Allah, haƙiƙa Masani ne, Mai haƙuri.

60. Wancan! Kuma wanda ya rāma azāba da misālin abin da aka yi masa, sa'an nan kuma aka zālun-ce shi, lalle ne, Allah Yanā taimakon sa. Lalle ne Allah, haƙiƙa, Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَجْرَبُونَ  
مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَهُمْ  
الْهَادِي ۝٥٤

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ  
السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ ۝٥٥

الْمَلَائِكَةُ يَوْمَئِذٍ يَحْكُمُونَ  
فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝٥٦

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ  
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝٥٧

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قَاتَلُوا  
أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا  
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ۝٥٨

لِيَدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ  
لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ۝٥٩

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ  
ثُمَّ بَغَىٰ عَلَيْهِ لَيَنْصُرْنَاهُ إِنَّ اللَّهَ  
لَعَافٌ غَفُورٌ ۝٦٠

61. Wancan! Sabōda Allah Yanā shigar da dare a cikin yini, kuma Yanā shigar da yini a cikin dare, kuma lalle, Allah Mai jī ne, Mai gani.

62. Wancan! Sabōda lalle ne Allah, Shī ne Gaskiya, kuma lalle ne, abin da suke kira, waninSa, shi ne ƙarya. Kuma lalle ne Allah, Shī ne Maɗaukaki, Mai girma.

63. Ashe, ba ka gani ba, lalle ne, Allah Yā saukar da ruwa<sup>(1)</sup> daga sama, sai ƙasa ta wāyi gari kōriya? Lalle Allah Mai tausasāwa ne, Mai kididdigewa.

64. Abin da ke a cikin sammai, da abin da ke a cikin ƙasa, Nasa ne, kuma lalle ne Allah, haƙīƙa, Shi ne Wadatacce, Gōdadde.

65. Shin ba ka gani ba, lalle ne Allah Ya hōre muku abin da yake a cikin ƙasa, kuma jirāge sunā gudāna a cikin tēku, da umurninSa kuma Yanā riƙe sama dōmin kada ta fāɗi a kan ƙasa fāce da izninSa? Lalle ne Allah ga mutāne haƙīƙa, Mai tau-sayi ne, Mai jin ƙai.

66. Kuma Shī ne Wanda Ya rāya ku, sa'an nan kuma Yanā matar da ku, sa'an nan kuma Yanā rāyar da ku. Lalle mutum, haƙīƙa, mai ƙāfir-ci ne.

67. Ga kōwace al'umma Mun sanya wurin yanka, su ne māsu yin baiko gare Shi, sabōda haka, kada

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ  
وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْتَ مَا تَدْعُونَ  
مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنْتَ اللَّهُ  
هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿١٢﴾

الَّذِينَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ  
الْأَرْضُ مُخْضَرَةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٤﴾

الَّذِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ سَحَابًا لَكُمْ مَاءً فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَكَ تَجْرِي  
فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ  
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ  
لَرءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٥﴾

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ  
ثُمَّ يُحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿١٦﴾

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ

(1) Ya misalta Alƙur'āni da ruwan girgije. Kamar yadda ruwa ke sauka daga sama ya rāya ƙasā haka Alƙur'āni yake sauka ya rāya zukāta.

su yi maka jāyayya a cikin al'amarin (hadaya). Kuma ka yi kira zuwa ga Ubangijinka, lalle kai, kana a kan shiriya madaidaiyiya.

68. Kuma idan sun yi maka jidāli, sai ka ce, “Allah ne Mafi sani game da abin da kuke aikatāwa.

69. “Allah ne zai yi hukunci a tsakāninku, a Rānar Kiyāma, a cikin abin da kuka kasance a cikinsa kunā sāba wa jūna.”

70. Ashe, ba ka sani ba, lalle ne Allah Yanā sanin abin da yake a cikin sama da fasa? Lalle ne wancan yanā cikin Littāfi, lalle wancan ga Allah mai sauki ne.

71. Kuma sunā bautāwa, baicin Allah, abin da (Allah) bai saukar da wani dalili ba game da shi, kuma abin da bā su da wani ilmi game da shi, kuma bābu wani mai taimako ga azzālumai.

72. Kuma idan anā karanta āyōyinMu bayyanannu, a kansu, kanā sanin abin kyāma a cikin fuskōkin wafanda suka kāfirta, sunā kusa su yi danfa ga wafanda ke kāratun āyōyinMu a kansu. Ka ce, “Shin to, in gaya muku abin da yake mafi sharri daga wannan? (Ita ce) Wuta. Allah Yā yi alkawarinta ga wafanda suka kāfirta. Kuma makōmarsu ta mūnana.

73. “Ya ku mutāne! An buga wani misāli, sai ku saurāra zuwa gare shi. Lalle ne wafanda kuke kira baicin Allah, bā zā su halitta kudā ba, kō da sun tārū gare shi, kuma idan kudā ya kwāce musu wani abu,

فَلَا تَنْزِعُكَ فِي الْأَمْرِ وَأَدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ إِنْكَ لَعَلَّ  
هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٧﴾

وَإِنْ جَدَلُوكَ فَقُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٧٨﴾

اللَّهُ يَجْعَلُكُمْ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٧٩﴾

أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ  
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنْ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا  
وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٧١﴾

وَإِذَا نُنْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ  
الَّذِينَ كَفَرُوا الْعُنْكَرُ يُكَادُونَ  
يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا  
قُلْ أَفَأَنْتُمْ بِشِرِّ مَن ذَلِكُمُ النَّارُ وَعَدَهَا  
اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَسُ الْمُصِيرُ ﴿٧٢﴾

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ ضُرْبٌ مِّثْلُ مَا سَمِعُوا اللَّهَ  
إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَن يَخْلُقُوا  
ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ. وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ

bā zā su kubutar da shi ba daga gare shi. Mai nēma da wanda ake nēman gare shi sun raunana.”

74. Ba su kaddara wa Allah hakkin girmanSa ba. Lalle ne Allah, hakīka, Mai ƙarfi ne, Mabuwāyi.

75. Allah nā zāben Manzanni daga malā'iku kuma daga mutāne. (1) Lalle Allah, Mai jī ne, Mai gani.

76. Yanā sanin abin da ke gaba gare su da abin da ke bāyansu, kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'amura.

77. Yā kū wadanda suka yi imāni! Ku yi rukū'i, kuma ku yi sujada, kuma ku bauta wa Ubangijinku, kuma ku aikata alhēri, tsammaninku, ku sami babban rabo.

78. Kuma ku yi jihādi a cikin (al'amarin) Allah, hakkin jihādin-Sa. Shī ne Ya zābe ku, alhāli kuwa bai sanya wani ƙunci (2) ba a kanku a cikin addini. Bisa ƙudurcēwar ubanku Ibrāhīm, shī ne ya yi muku sūna Musulmi (3) daga gabānin haka. Kuma a cikin wannan (Littāfi ya yi muku sūna Musulmi), dōmin Manzo ya kasance mai shaida a

شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ

الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ ﴿٧٤﴾

مَا فَكَّرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ

عَزِيزٌ ﴿٧٥﴾

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا

وَمِنَ النَّاسِ ابْنَ اللَّهِ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٦﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ارْكَعُوا

وَأَسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٧٨﴾

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ءَهُوَ اجْتَبَاكُمْ

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ قَلِيلًا أَيْبِكُمْ

إِزْهِيمَ ءَهُوَ سَمَّكُمْ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ

وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ

وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ

(1) Allah nā zaɓen Manzanni daga mutāne da malā'iku kawai. Sabō da haka bābu wani manzo da jinsin aljannu kō wani jinsi, kuma āyar Sūratul Ahzāb ta 40 tā nūna zāben nan ya ƙāre daga Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Duk wanda ya yi da'awar Allah Ya bā shi wani hukumci a bāyan Annabi Muhammadu, kō dā bai yi da'awar annabci ba, to, shī Dajjal ne, bā a bin sa.

(2) Bābu ƙunci a cikin Musulunci, duk inda aka faɗi tsanani kuma an faɗi yadda sauki zai sāmu a kōwane hāli.

(3) Sharafin Musulunci ya zama a kan aƙidar Ibrāhīm wanda ya yi wa wannan al'umma sūna da Musulmi tun a zāmaninsa, kuma an ambaci wannan magana a cikin wannan Littāfi, wātau Alƙur'āni, a cikin Sūrar Baƙara āyā ta 128.

kanku, kũ kuma ku kasance māsū shaida a kan mutāne. Sabōda haka ku tsayar da salla kuma ku bāyar da zakka, kuma ku amince da Allah, Shi ne Majiɓincinku. Sābōda haka mādalla da Shi Ya zama Majiɓinci, mādalla da Shi ya zama Mai taimako.

وَأَنفُوا الزُّكُوتَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ  
فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٣٣﴾



Tanā karantar da haƙiƙanin īmāni da ayyukan īmāni. Īmāni ba ya cika sai da aiki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1.. Lalle ne, Mūminai<sup>(1)</sup> sun sāmi babban rabo.

2. Waɗanda suke a cikin sallarsu māsu tawāli’u ne.

3. Kuma waɗanda suke, sū daga barin yasasshiyar magana, māsu kau da kai ne.

4. Kuma waɗanda suke ga zakka māsu aikatāwa ne.

5. Kuma waɗanda suke ga farjō-jinsu māsu tsarēwa ne.

فَدَأْفَلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزُّكُوتِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَقْرَبِهِمْ حَقِّقُونَ ﴿٥﴾

(1) Muminai su ne waɗanda suke da siƙoƙin da aka jeranta a cikin āyōyin da ke biye daga ta 2 zuwa ga ta 9.

6. Fāce a kan mātan aurensu, kō kuwa abin da hannayen dāmansu suka mallaka, to, lalle sū, bā waɗanda ake zargi ba ne.

7. Sabōda haka wanda ya nēmi abin da ke bāyan wancan, to, waɗancan sū ne māsu kētarēwar haddi.

8. Kuma waɗanda suke, sū ga amānōninsu da alkawarinsu māsu tsarēwa ne.

9. Kuma da waɗanda suke, sū a kan sallōlinsu sunā tsarēwa.

10. Waɗannan, sū ne magāda.

11. Waɗanda suke gādon (Aljannar) Firdausi,<sup>(1)</sup> su a cikinta madawwama ne.

12. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun halitta mutum daga wani tsantsa daga lāka.

13. Sa'an nan kuma Muka sanya shi, ɗigon maniyyi a cikin matabata natsatsiya.

14. Sa'an nan kuma Muka halitta shi gudan jini, sa'an nan Muka halitta gudan jinin tsōka, sa'an nan Muka halitta tsōkar ta zama ƙasūsuwa, sa'an nan Muka tufātar da ƙasūsuwan da wani nāma, sa'an nan kuma Muka ƙāga shi wata halitta dabam. Sabōda haka albar-kun Allah sun bayyana, Shi ne Mafi kyaun māsu halittawa.

15. Sa'an nan kuma ku, bāyan wannan, lalle ne māsu mutuwa ne.

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

فَأَتَتْهُمْ غَيْرَ مُلْمُومِينَ ﴿٦﴾

فَمَنْ أَسْبَغَ وِرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ ذَعُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٣﴾

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً

فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ

لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا ۗ آخَرَ فَبَارَكَ اللَّهُ

أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾

ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا بَعْدَ ذَلِكَ لِمَن لَّمْ يَكْفُرْ

(1) Asalin firdausi fadama mai ruwa da itāce da ni'ima. Aljannar firdausi ita ce mafi ɗaukakar Aljanna.



16. Sa'an nan kuma, lalle ne kū, a Rānar Kiyāma, za a tāyar da ku.

17. Kuma lalle ne, haḳīḳa, Mun halitta, a samanku, hanyōyi<sup>(1)</sup> bakwai, kuma ba Mu kasance, daga barin halittar, Māsu shagala ba.

18. Muka saukar da ruwa daga sama bisa gwargwado, sa'an nan Muka zaunar da shi a cikin ƙasa, alhāli, lalle ne Mū, a kan tafiyar da shi, Māsu iyāwa ne.

19. Sai Muka ƙāga muku, game da shi (ruwan), gōnaki daga dabīnai da inabōbi, kunā da, a cikinsu, 'ya'yan itācen marmari māsu yawa, kuma daga gare su kuke ci.

20. Da wata itāciya,<sup>(2)</sup> tanā fita daga dūtsin Sainā'a, tanā tsira da man shāfāwa, da man miya dōmin māsu cī.

21. Kuma lalle ne, kunā da abin lūra a cikin dabbōbin ni'imōmi, Munā shāyar da ku daga abin da yake a cikinsu, kuma kunā da a cikinsu, abūbuwan amfāni<sup>(3)</sup> māsu yawa, kuma daga gare su kuke cī.

22. Kuma a kansu da a kan jirgin ruwa ake ɗaukar ku.

23. Kuma lalle ne, haḳīḳa, Mun aika Nūhu zuwa ga mutānensa, sai

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ

وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ

فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَبٍ

لَكُمْ فِيهَا فَوْكُهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذَّهْنِ

وَصَبِغٍ لِّالْيَاسِينِ ﴿٢٠﴾

وَلِإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّسُقْيِكُمْ مَّاءً فِي بُطُونِهَا

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ

(1) Hanyōyi bakwai a kan halittar mutum, sū ne bāki, da ido, da hanci, da kunne, da māma, da dubura da farji.

(2) Itāciyar Zaitūni. Ita ce itāciyar farko da ta tsira a kan ƙasa a bāyan 'Dūfāna, tanā rāyuwa mai dōgon lōkaci; an ce tanā rāyuwa kamar shēkara dubū huɗu. Anā cin 'ya'yanta, anā man shāfāwa da su, kuma anā yin miya da su. Asalin sibg, rini dōmin tanā rina lōmar tuwo. Dūtsen Sīnā'a mai albarka, ɗūr, shī ne dūtse mai itāce a kansa.

(3) Sūfi da gashi dōmin tufāfi da kāyan ɗāki, kasūsuwa da fātu da kōfatai dōmin yin abūbuwan amfāni.

ya ce, “Yā mutānēna! Ku bauta wa Allah. Bā ku da wani abin bautāwa waninSa. Shin, to, bā zā ku yi taƙawa ba?”

24. Sai mashāwarta waƙanda suka kāfirta daga mutānensa, suka ce, “Wannan ba kōwa ba ne, fāce mutum misālinku, yanā nufin ya ɗaukaka a kanku. Dā Allah Yā so, lalle ne dā Yā saukar da mal’iku. Ba mu ji (kōme) ba, game da wannan, a cikin ubanninmu na farko.

25. “Shi bai zamo kōwa ba, fāce wani namiji ne, a gare shi akwai hauka, sai ku yi jinkiri da shi har wani lōkaci.”

26. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Ka taimake ni sabōda sun ƙaryata ni.”

27. Sai Muka yi wahayi zuwa gare shi. “Ka sana’anta jirgin bisa ga idonMu, da wahayinMu. To, idan umurninMu ya jē, kuma tandā ta buɓɓuga da ruwa, to, ka shigar a cikinta daga kōme, ma’aura biyu, da iyālanka, sai wanda Magana ta gabāta a kansa, daga gare su, kuma kada ka rōkē Ni (sabōda wani) a cikin waƙanda suka yi zālunci, lalle ne sū waƙanda ake nutsarwa ne.

28. “Sa’an nan idan ka daidaitu, kai da waƙanda ke tāre da kai a kan jirgin, sai ka ce, ‘Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Ya tsīrar da mu daga mutāne azzālumai.’

29. “Kuma ka ce, ‘Ya Ubangijīna! Ka saukar da ni, saukarwa mai albarka. Kuma Kai ne Mafī alhērīn māsu saukarwa.’

اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَنْقُونَ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ الْمَلَأُو الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا  
إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَضِلَ عَلَيْكُمْ  
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا  
بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فترَضُّوا بِهِ  
حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَدَّبْتُ بِكُمْ ﴿٢٦﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَّوَحَيْنَا  
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ فَاسْلُكْ فِيهَا  
مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ  
عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا  
إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٧﴾

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ لِلْحَمْدِ لِلَّهِ  
الَّذِي بَجَعْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ﴿٢٩﴾

30. Lalle ne a cikin wancan akwai āyōyi, ko da yake Mun kasance, haḳīka, Māsu jarraḳāwa.

31. Sa'an nan kuma Muka kāga wani ƙarni, na waɗansu dabam, daga bāyansu.

32. Sai Muka aika a cikinsu, Manzo daga gare su. “Ku bauta wa Allah. Bā ku da wani abin bautāwa, sai Shi. Shin to, bā zā ku yi taƙawa ba?”

33. Mashāwarta daga mutānensa, waɗanda suka kāfirta kuma suka ƙaryata game da haɗuwa da Lāhira, kuma Muka ni'imtar da su a cikin rāyuwar dūniya, suka ce, “Wannan bā kōwa ba, fāce wani mutum ne kamarku, yanā cī daga abin da kuke cī daga gare shi, kuma yanā shā daga abin da kuke shā.

34. “Kuma lalle ne idan kun yi dā'a ga mutum misālinku, lalle ne, a lōkacin nan, haḳīka, kū māsu hasāra ne.

35. “Shin, yanā yi muku wa'adin (cēwa) lalle kū, idan kun mutu kuma kuka kasance turbāya da ƙasūsuwa, lalle ne kū, waɗanda ake fitarwa ne?

36. “Faufau faufau ga abin da ake yi muku wa'adi da shi.

37. “Rāyuwa ba ta zama ba fāce rāyuwamu ta dūniya, munā mutuwa kuma munā rāyuwa,<sup>(1)</sup> kuma ba mu zama waɗanda ake tāyarwa ba.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾

مُرْآَشَانَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنَا ۖ وَآخِرِينَ ﴿٣١﴾

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ

مَّا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

وَقَالَ الْمَلَائِكَةُ لِمَنِ الْقَوْمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

الْآخِرَةِ ۖ وَأَتَرْتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

مَّا هَذَا ۖ إِلَّا الْبَشَرُ مِثْلَكُم بَآءُ كُلِّ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ

وَيَشْرَبُونَ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

وَلَمَّا أَطْعَمْتُمْ شَرًّا مِّثْلَ مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ إِذَا الْخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

أَبَعِدْكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظْمًا

أَنْتُمْ تُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾

هَيَّاتِ هَيَّاتِ لِمَا توعَدُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا

وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾

(1) Munā mutuwa kuma munā rāyuwa da haihuwar dīya da 'yā'ya. A bāyan wannan bābu wata rāyuwa ta wata Lāhira.

38. “Bai zama kōwa ba fāce namiji, ya kirkira karya ga Allah, kuma ba mu zama, sabōda shi, māsu imāni ba.”

39. Ya ce, “Ya Ubangijina! Ka taimake ni sabōda sun karya ta ni.”

40. Ya ce, “Daga abu kaɗan, lalle ne zā su wāyi gari sunā māsu nadāma.”

41. Sai tsāwa ta kāma su da gas-kiya, sai Muka sanya su tunkuɓa. Sabōda haka nīsa ya tabbata ga mutāne azzālumai!

42. Sa'an kuma Muka kāga halittar wasu kaɗnōni dabam daga bayānsu.

43. Wata al'umma bā ta gabātar ajalinta, kuma bā zā su jinkirta ba.

44. Sa'an nan kuma Muka aika da ManzanninMu jēre, a kō da yausha Manzon wata al'umma ya jē mata, sai su karya ta shi, sabōda haka Muka biyar da sāshensu ga sāshe, kuma Muka sanya su lābā-run hīra. To, nīsa ya tabbata ga mutāne (wadanda) bā su yin imāni!

45. Sa'an nan kuma Muka aika Mūsā da ɗan'uwansa, Hārūna, game da āyōyinMu da dalīli bay-yananne.

46. Zuwa ga Fir'auna da majalisarsa, sai suka kangara, alhāli sun kasance mutāne ne marinjāya.

47. Sai suka ce, “Shin, zā mu yi imāni sabōda wasu mutāne biyu misālinmu, alhāli kuwa mutānensu, a gare mu, māsu bauta ne”

إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا  
وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبْتَنِي ﴿٣٩﴾

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْحَبَنَّ ذُرِّيَّتَهُمْ فِي  
الْجَنَّةِ ﴿٤٠﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُشَاءً  
فَبَعْدَ اللَّقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٢﴾

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَخِرُونَ ﴿٤٣﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّ مَآجَاءِ أُمَّةٍ رَّسُولَهَا كَذَّبُوهُ  
فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ  
أَحَادِيثَ فَبَعْدَ الْقَوْمِ لَآ يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا  
وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٤٥﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ  
فَأَسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾

فَقَالُوا الْوَأَنؤُمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا  
وَقَوْمَهُمَا لَنَا عِيدُونَ ﴿٤٧﴾

48. Sai suka faryata su sabōda haka suka kasance halakakku.

49. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun bai wa Mūsā littāfi tsammaninsu, <sup>(1)</sup> zā su shiryu.

50. Kuma Mun sanya 'Dan Maryama, shi da uwarsa wata āyā. <sup>(2)</sup> Kuma Muka tattara su zuwa ga wani tsauni ma'abūcin natsuwa da marēhari.

51. Yā ku Manzanni! Ku ci daga abūbuwa māsu dādī, <sup>(3)</sup> kuma ku aikata aikin fwarai. Lalle Nī, ga abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

52. Kuma lalle ne wannan al'ummarku ce, al'umma guda, kuma Nī, Ubangijinku ne, sai ku bī Ni da taḳawa. <sup>(4)</sup>

53. Sai (al'ummar) suka yan-yanke al'amarinsu a tsakāninsu guntu-guntu, <sup>(5)</sup> kōwace fungiya sunā māsu farin ciki da abin da yake a gare su.

54. To, ka bar su a cikin batarsu har a wani lōkaci.

كَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا

إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾

يَتَأْتِيهَا الرُّسُلُ كُلٌّ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا

إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلٌّ حِزْبٌ بِمَا لَدَيْهِمْ

فِرْحُونَ ﴿٥٣﴾

فَذَرَهُمْ فِي عَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٤﴾

(1) Banī Isrā'ila na yanzu idan sun tuna cēwa Alkur'āni bā shī ne farkon littāfin sama ba, an bai wa Mūsā wani littāfi, su kuma sunā alfahari da shi.

(2) Āyar Īsā da uwarsa ita ce an haife shi bābu uba. Kuma a lōkacin nan Yahūdu suka so sarkin zāmanin nan ya kashe shi, sai uwarsa ta gudu da shi zuwa Baitil Maḳaddas, kō Dimashka, kō Falasḏīnu, inda suka zauna shēkara gōma sha biyar har sarkin nan ya mutu.

(3) Allah Ya umurci ManzanninSa da cin halat, sa'an nan su aikata aikin fwarai. Haka kuma Ya umurci Mūminai. Sabōda haka karḅar aiki na fwarai an tsayar da shi ne a kan cin halat.

(4) Taḳawa, ita ce bauta wa Allah da abin da Ya yi umurni a bauta Masa, a kan harshen AnnabinSa na zamaninsa. Yanzu bābu taḳawa sai a cikin Musulunci kawai.

(5) Kōwa ya kāma hanyarsa, al'ummar Musulmi ta zama fungiyōyi dabam-dabam, kōwanensu yanā farin ciki da abin da ke gare shi, yanā ganin shi ne mafifici.

55. Shin, sunã zaton cêwa abin da Muke taimakon su da shi daga dûkiya da ðiya,

56. Munã yi musu gaggãwa ne a cikin alhêrôri?

57. Lalle ne, waƙanda suke mâsu sauna sabo da tsôron Ubangijinsu,

58. Da waƙanda suke, game da âyôyin Ubangijinsu sunã îmãni,

59. Da waƙanda suke game da Ubangijinsu bã su yin shirki,

60. Da waƙanda ke bãyar da abin da suka bãyar, alhâli kuwa zukâtansu sunã tsôrace dômin sunã kômãwa zuwa ga Ubangijinsu,

61. Waƙancan sunã gaggãwar tsêre a cikin ayyukan alhêri, alhâli kuwa sunã mâsu tsêrêwa zuwa gare su (ayyukan alhêri).

62. Kuma bã Mu kallafa wa rai fãce abin iyawarsa, kuma a wurin-Mu akwai wani littãfi wanda yake magana da gakiya, kuma sũ bã a zâluntar su.

63. Ã'a, zukâtansu sunã cikin jãhilci daga wannan (magana), kuma sunã da waƙansu ayyuka, baicin wancan, sũ a gare su, mâsu aikatãwa ne.

64. Har idan Mun kãma mani'intsu da azãba, sai gã su sunã hargôwa.

65. Kada ku yi hargowa a yau, lalle ne kũ, daga gare Mu bã a taimakon ku.

66. Lalle ne, âyôyiNa sun kasan-ce anã karãtun su a kanku, sai kuka

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَيْنَ ﴿٥٥﴾

نَسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشِيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَاءً آتَاوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ

أَتَاهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَجِعُونَ ﴿٦٠﴾

أُولَئِكَ يَسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَاقُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا تَكِلْفُ نَفْسًا إِلَّا أَوْسَعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ

يَبْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرٍ مِّنْ هَذَا وَهُمْ أَعْمَلُ مِنْ دُونِ ذَلِكَ

هُمْ لَهَا عَمَلُونَ ﴿٦٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْعَرُونَ ﴿٦٤﴾

لَا تَجْعَرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَانْتَصِرُونَ ﴿٦٥﴾

فَدَكَانَتْ ءَايَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ

kasance, a kan dugāduganku, kunā kōmāwa bāya.

67. Kunā māsu girman kai gare shi (Annabi), da hīra kunā alfāsha.

68. Shin fa, ba su yi ta'ammalin maganar (Alkur'āni) ba, kō abin da bai jē wa ubanninsu na farko ba ne ya jē musu?

69. Kō ba su san Manzonsu ba ne, dōmin haka suke māsu musu a gare shi?

70. Kō sunā cēwa, “Akwai hauka gare shi?” Ā'a, yā zo musu da gaskiya, alhāli kuwa mafi yawansu, ga gaskiya, māsu fi ne.

71. Kuma dā gaskiya (Alkur'āni) yā bi son zuciyoyinsu, haḳīka, dā sammai da kasa da wanda yake a cikinsu sun bāci. Ā'a, Mun tafo musu da ambaton<sup>(1)</sup> (darajar) su, sa'an nan sū daga barin ambatonsu māsu bijirēwa ne, bijirēwa.

72. Kō kanā tambayar su wani harāji ne (a kan iyar da Manzanci a gare su)? To, harājin Ubangijinka ne mafi alhēri, kuma Shī ne Mafi alhērin māsu ciyarwa.

73. Kuma lalle ne, kai, haḳīka, kanā kiran su zuwa ga hanya madaidaiciya.

74. Kuma lalle wafanda ba su yi imāni da Lāhira ba māsu karkacēwa daga hanya ne.

نَنكُصُونَ ﴿٦٦﴾

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَمِرَاتُ هَجْرُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَلَمْ يَذَرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ

ءِ آبَاءَهُمْ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ

وَأَكْثَرُهُم لِلْحَقِّ كَذِبُونَ ﴿٧٠﴾

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ

وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ

فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَجَ رِيكَ خَيْرٌ

وَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الرِّزْقِ ﴿٧٢﴾

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنَنكَبُونَ ﴿٧٤﴾

(1) Zikiri a nan, shi ne Alkur'āni wanda ya zo wa Lārabāwa, kō Kuraishāwa da abūbuwa na ḍaukakarsu, da ambaton sūnansu, da shiryar da su, da gabātar da su a kan sauran kabīlu. Amma duk da haka sunā bijirēwa daga gare shi.

75. Kuma dā Mun ji tausayinsu, kuma Muka kuranye musu abin da yake tãre da su na cūta, lalle ne dā sun yi zurfi a cikin batarsu, sunā dīmuwa.

76. Kuma lalle ne, haḳīḳa, Munā kāma su da azāba, <sup>(1)</sup> sai dai ba su saukar da kai ba ga Ubangijinsu, kuma bā su yin tawāli'u.

77. Har idan Mun būḍe, a kansu, wata ḳōfa mai azāba mai tsanani, sai gā su a cikinta sunā māsu mugī. <sup>(2)</sup>

78. Kuma Shi ne Wanda Ya ḳāga halittar ji da gani da zukāta domin-ku. Kaḍan ḳwarai kuke gōḍēwa.

79. Kuma Shī ne Ya halitta ku a cikin ḳasa, kuma zuwa gare Shi ake tayar da ku.

80. Kuma Shī ne Wanda Yake rāyarwa, kuma Yanā matarwa, kuma a gare Shi ne sābāwar dare da yini take. Shin, to, bā zā ku han-kalta ba?

81. Ā'a, sun faḍi misālin abin da na farko suka faḍa.

82. Suka ce, “Shin, idan mun mutu kuma muka kasance turbaya da ḳasūsuwa, shin, lalle ne mu, haḳīḳa waḍanda ake tayarwa ne?”

83. “Lalle ne, haḳīḳa, an yi mana wa'adi, mū da ubanninmu ga wannan a gabāni. Wannan abu bai zama kōme ba, fāce tātsūniyōyin na farko.”

﴿ وَنُوحٍ حَمَلِهِمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرِّ الْجَوِّ فِي طَعْنِهِمْ يَعْْمَهُونَ ﴿٧٥﴾ ﴾

﴿ وَلَقَدْ أَخَذْنَا لَهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَنْضَعُونَ ﴿٧٦﴾ ﴾

﴿ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْسَوْنَ ﴿٧٧﴾ ﴾

﴿ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾ ﴾

﴿ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾ ﴾

﴿ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتَلَفَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾ ﴾

﴿ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾ ﴾

﴿ قَالُوا إِيَّا دَامِنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا إِيَّا نَا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾ ﴾

﴿ لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَءَابَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرٌ الْأُولَى ﴿٨٣﴾ ﴾

(1) Azābar dūniya kamar yunwa da ciwo da talauci da rashin kwanciyar hankali.

(2) Mugī, shi ne kāsa yin magana sabōda dēbe tsammāni daga sāmūn kōwane alhēri. Asalin kalmar daga Fulātanci take.



84. Ka ce, “Wāne ne da mulkin fasa da wanda ke a cikinta, idan kun kasance kunā sani?”

85. Zā su ce, “Ta Allah ce.” Ka ce, “Shin, to, bā zā ku yi tunāni ba?”

86. Ka ce, “Wāne ne Ubangijin sammai bakwai kuma Ubangijin Al'arshi mai girma?”

87. Zā su ce, “Na Allah ne.” Ka ce, “Shin, to, bā zā ku bī Shi da taƙawa ba?”

88. Ka ce, “Wāne ne ga hannunsa mallakar kōwane abu take, alhāli kuwa shi yanā tsarēwar wani, kuma ba a tsare kōwa daga gare shi, idan kun kasance kunā sani?”

89. Zā su ce, “Ga Allah yake.” Ka ce, “To, yāya ake sibirce ku?”

90. Ā'a, Mun zo musu da gas-kiya, kuma lalle ne sū, haƙiƙa, maƙaryata ne.

91. Allah bai riƙi wani abin haihuwa ba, kuma bābu wani abin bautāwa tāre da Shi. Idan haka ne, (akwai abin bautawa tare da Shi), lalle ne, dā kōwane abin bautawar ya tafi da abin da ya halitta, kuma lalle ne, dā waƙansu sun rinjāya a kan waƙansu. Tsarki ya tabbata ga Allah, daga abin da suke siffan-tāwa.

92. Masanin bōye da bayyane. Sa'an nan Ya ɗaukaka daga barin abin da suke yi na shirka.

93. Ka ce, “Yā Ubangijīna! Ko dai Ka nūna mini abin da ake yi musu wa'adi da shi,

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ  
تَعْمُرُونَ ﴿٨٤﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ  
الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا نُنْفِقُ ﴿٨٧﴾

قُلْ مَنْ مَبْدِئِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ  
وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْمُرُونَ ﴿٨٨﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾

بَلْ أَنْتَنَّهُمْ بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

مَا أَخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلِيِّهِ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ  
إِذَا أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ  
عَلَى بَعْضٍ سَبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩١﴾

عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّى  
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

قُلْ رَبِّ إِمَارَتِي مَا بُوْعِدُونَ ﴿٩٣﴾

94. “Yā Ubangijīna, to, kada Ka sanya ni a cikin mutāne azzālumai.”

95. Kuma lalle ne Mū, haḳīka, māsu iyawa ne a kan Mu nūna maka abin da Muke yi musu wa'adi da shi.

96. Ka tunkude cūta da wadda take ita ce mafi kyau. Mū ne Mafi sani game da abin da suke siffan-tāwa.

97. Ka ce, “Yā Ubangijīna, inā nēman tsari da Kai daga fizge-fizgen shaidānu.

98. “Kuma inā nēman tsari da Kai, ya Ubangijīna! Dōmin kada su halarto ni<sup>(1)</sup>,”

99. Har idan mutuwa ta jē wa ḍayansu, sai ya ce, “Yā Ubangijīna, Ku mayar da ni (dūniya).

100. “Tsammānina in aikata aiki na ḳwarai cikin abin da na bari.” Kayya! Lalle ne ita kalma ce, shī ne mafadinta, alhāli kuwa a bāya gare su akwai wani shāmaki har rānar da zā a tayar da su.

101. Sa'an nan idan an yi būsā a cikin ḳaho, to, bābu dangantakōki a tsakāninsu a rānar nan, kuma bā zā su tambayi jūnansu ba.

102. To, waḍanda sikēlinsu ya yi nauyi, to, waḍannan sū ne māsu babban rabo.

103. Kuma waḍanda sikēlinsu ya yi sauḳi, to, waḍannan ne waḍanda suka yi hasārar rāyukansu

رَبِّ فَلَا تَجْمَعْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

وَأَنَا عَلَيَّ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدِرُونَ ﴿٩٥﴾

أَدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّبِيَّةِ تَحْنُ أَعْلَمُ

بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٩٧﴾

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونَ ﴿٩٨﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ

هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ

وَلَا يَنْسَاءُ لُؤَبٌ ﴿١٠١﴾

فَمَنْ تَقَلَّتْ مُوزِنُهُ فَأُولَٰئِكَ

هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مُوزِنُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا

(1) Inā nēman tsari da Kai, yā Ubangijīna! Kada shaidānu su halarto ni a cikin al'amurana duka, dōmin ba su halarta, fāce da sharri.

sunā madawwama a cikin Jahan-  
nama.

104. Fuskokinsu sunā balbalar  
wuta, kuma su a cikinta māsu  
yāgaggun lebba daga haḳōra ne.

105. “Shin, ayōyīNa ba su ka-  
sance anā karanta su a kanku ba, sai  
kuka kasance game da su kunā  
ḳaryatāwa?”

106. Suka ce, “Yā Ubangijinmu,  
shakāwarmu ce ta rinjāya a kanmu,  
kuma mun kasance mutāne batattu.

107. “Yā Ubangijinmu! Ka fitar  
da mu daga gare ta, sa’an nan idan  
mun kōma, to, lalle ne, mū ne māsu  
zālunci.”

108. Ya ce, “Ku tafi (da wulā-  
kanci) a cikinta. Kada ku yi Mini  
magana.”

109. Lalle ne waḳansu ḳungiyoyi  
daga bāyīNa sun kasance sunā  
cēwa, “Yā Ubangijinmu! Mun yi  
īmāni, sai Ka gāfarta mana, kuma  
Ka yi mana rahama, kuma Kai ne  
Mafi alhērin māsu tausayi.”

110. Sai kuka riḳe su lēburōri  
har suka mantar da ku ambatōNa,  
kuma kun kasance, daga gare su  
kuke yin dāriya.

111. Lalle ne Nī, Inā sāka musu,  
a yau, sabōda abin da suka yi wa  
haḳuri. Dōmin lalle ne, sū, sū ne  
māsu sāmum babban rabo.

112. Ya ce, “Nawa kuka zauna a  
cikin ƙasa na kidāyar shēkaru?”

113. Suka ce, “Mun zauna a yini  
ḳaya ko rabin yini, sai ka tambayi  
māsu kidāyāwa.”

أَنفُسُهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٣﴾

الَّذِينَ تَكُنَّ آيَاتِي تُنَالِي عَلَيْهِمْ

فَكَتُمِبُوا إِتْكَادُونَ ﴿١٠٤﴾

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا

وَكَانُوا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٥﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٦﴾

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكَلِّمُونِ ﴿١٠٧﴾

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا

ءَامَنَّا فَأَعْفِرْ لَنَا وَإِرْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴿١٠٨﴾

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سَخِرِيًّا حَقًّا أَنْسَوَكُمُ ذِكْرِي

وَكَتُمِبْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١٠٩﴾

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ

هُمُ الْفَآرِزُونَ ﴿١١٠﴾

قَالَ كَمْ لَيْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدُ سِنِينَ ﴿١١١﴾

قَالُوا لَيْتَنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَأَلَ الْعَادِينَ ﴿١١٢﴾

114. Ya ce, “Ba ku zauna ba fāce kaɗan, dā dai kun kasance kunā sani.

115. “Shin, to, kun yi zaton cēwa Mun halitta ku ne da wāsa, kuma lalle ku, zuwa gare Mu, bā zā ku kōmo ba?”

116. Allah, Mamallaki, Gas-kiya, Yā ɗaukaka. Bābu abin bau-tāwa, fāce Shi. Shī ne Ubangijin Al'arshi, mai daraja.

117. Kuma wanda ya kira, tāre da Allah, waɗansu abūbuwan bau-tāwa na dabam, bā yanā da wani dalīli game da shī (kiran) ba, to, hisābinsa yanā wurin Ubangijinsa kawai. Lalle ne, kāfirai bā su cin nasara.

118. Kuma ka ce, “Yā Ubangi-jina! Ka yi gāfara, Ka yi rahama, kuma Kai ne Mafī alhērin māsu rahama.”

قُلْ إِنْ لَيْسَ إِلا قَلِيلًا لَو أَنَا كُمْ

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ

إِنَّا لَا تَرْجِعُونَ ﴿١١٥﴾

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ

إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَبِيرِ ﴿١١٦﴾

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا

حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴿١١٨﴾



Tanā karantar da hukunce-hukuncen zaman jama'a da ladub-bansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1.. (Wannan) sūra ce. Mun saukar da ita, kuma Mun wajabta ta,

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

kuma Mun saukar da āyōyi bayyannannu a cikinta, dōmin ku zan tunāwa.

2.. Mazināciya da mazināci,<sup>(1)</sup> to, ku yi bŭlāla ga kōwance dāya daga gare su, bŭlāla dari. Kuma kada tausayi ya kāma ku game da su a cikin addinin Allah, idan kun kasance kunā yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma wani yankin jama'a daga mūminai, su halarci azābarsu.

3. Mazināci bā ya aure<sup>(2)</sup> fāce da mazināciya kō mushirika, kuma mazināciya bābu mai aurenta fāce mazinaci kō mushiriki. Kuma an haramta wannan a kan mūminai.

4. Kuma waƙanda ke jīfar<sup>(3)</sup> mātā, masu kāmuni kai, sa'an nan kuma ba su jē da shaidu huƙu ba, to, ku yi musu bŭlāla, bŭlāla tamānin, kuma kada ku karbi wata shaida tāsū, har abada. Waƙancan su ne fāsikai.

5. Fāce waƙanda suka tūba daga bāyan wannan, kuma suka gyāru, to lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

6. Kuma waƙanda ke jīfar mātān<sup>(4)</sup> aurensu, kuma waƙansu shaidu ba su kasance a gare su ba, fāce

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾

الرَّابِعَةَ وَالرَّابِعَةَ فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ  
وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ  
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ  
مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الرَّابِعَةَ لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ  
لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ  
وَحَرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ  
فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا يَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةٌ أَبَدًا  
وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ  
رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ  
فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ

(1) Hukuncin waƙanda ba su yi aure ba ne, amma waƙanda suka yi aure, hukuncinsu a jēfe su har su mutu, bāyan sharuƙƙa sun cika, kamar yadda yake ga sunna. Kuma wannan ga hakkin 'ya'ya ne, amma bāyi, hukuncinsu bŭlāla hamsin kawai.

(2) Auren mazināci kō mazināciya makarūhi ne ga wanda ba hakanan yake ba, dōmin tsaron mutunci da kōre tuhuma.

(3) Haddin kaƙaƙi bŭlāla tamānin ga dā, kō arba'in ga bāwa idan ya yi kaƙaƙi ga dā.

(4) Hukuncin ranstuwar li'ani da yadda ake yin ta.

dai kansu, to, shaidar fayansu, shaida huɗu ce da Allah, ‘Lalle shī, haḳīka, yanā daga magasganta’.

7. Kuma na biyar cēwa ‘La’anar Allah ta tabbata a kansa, idan ya kasance daga maḳaryata.’

8. Kuma yanā tunkude mata azāba ta yi shaida, shaida huɗu da Allah, ‘Lalle shī, haḳīka, yanā daga maḳaryata.’

9. Kuma ta biyar cēwa ‘Hushin Allah ya tabbata a kanta idan ya kasance daga magasganta.’

10. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku, da rahamarSa, kuma cēwa Allah Mai karɓar tūba ne, Mai hikima!

11. Lalle ne, waɗanda<sup>(1)</sup> suka zo da ƙiren ƙarya waɗansu jama’a ne

لَمِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٦﴾

وَالْخَمِيْسَةُ اَنْ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كَانَ

مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٧﴾

وَيَدْرُوْنَ اَنَّهَا الْعَذَابُ اَنْ تَشْهَدَ اَرْبَعَ شَهَدَاتٍ بِاللّٰهِ

اِنَّهُ لَمِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٨﴾

وَالْخَمِيْسَةُ اَنْ عَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهَا اِنْ كَانَ

مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٩﴾

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ

تَوَّابٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ جَاءُوْا بِالْاِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوْهُ شَرًّا

(1) Farko Hadisil Ifk ne wanda waɗansu suka jēfi Ā’isha, Ummul Mūminīna da zina a cikinsa, Allah Ya barrantar da ita. Bai zama sharri ba ga Musulmi, sai dai ya zama alhēri dōmin ya zama sanadi ga sanin hukunce-hukunce māsu yawa, na zaman jama’a da kuma darajar mutānen da abin ya shāfa.

Yadda ƙissar take, shi ne yadda Ā’ishatu, uwar mūminai ta taɗa, ta ce, “Na kasance tāre da Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, a cikin wani yāki, a bāyan an saukar da Hijabi, watau kulle. Sai ya ƙāre daga yākin ya kōma, ya yi kusa da Madīna, sai ya yi umurni da tāshi ga tafiya a wani dare, sai ni kuma na tafi na ƙāre sha’anīna, na fuskanta zuwa ga wurin rāƙumāta, sai na ga abin wuyana ya yanke, sai na kōma, na nēme shi, kuma su māsu kula da ni suka ɗauki darbūka suka aza a kan rāƙuma sunā zaton inā ciki, alhāli mātā sun kasance sauƙāka, dōmin ba su cin kōme sai kaɗan na abinci.

“Na sāmi abin wuyāna na kōmo a bāyan sun tafi. Sai na zauna a masaukīna wanda na kasance a ciki. Kuma na yi zaton mutānen zā su rasa ni su kōmo zuwa gare ni. Sai na ji barci, na yi barcin. Shi kuma Safwānu ya yi rurumi daga bāyan āyarin yāki, ya fita da sauran dare, sai ya wāyi gari a inda nake. Sai ya ga duhun mutum mai barci, sai ya gāne ni a lōkacin da ya gan ni, dā mā ya kasance yanā ganī na a gabānin kulle, sai na farka da jin sautinsa na istirjā’i.

“A lōkacin da ya gāne ni, sai na rufe fuskāta da mayāfina. Wallāhi bai yi mini magana ba da kalma, ni kuma ban ji kō kalma ba daga gare shi, sai dai istirjā’insa a lōkacin da ya gurfanar da rāƙumarsa, ya take ƙafarta ta gaba ni kuma nā hau, ya shiga yanā jan rāƙumar da ni har muka isa ga uwar yākin, a bāyan sun sauka, a cikin zāfin rāna. Daga nan wanda ya halaka ya halaka, wanda ya jībinci girman abin, shi ne Abdullahi bn Ubayyin bn Salūl.” Buhāri da Muslimu sun ruwaito shi.

daga gare ku, kada ku yi zaton sa sharri ne a gare ku. Ā'a, alhēri ne gare ku. Kōwane mutum daga gare su na da sakamakon abin da ya sanā'anta na zunubi, kuma wanda ya jibinci girmansa daga gare su, yanā da azāba mai girma.

12. Don me a lōkacin da kuka ji shi, mūminai maza da mūminai māta ba su yi zaton alhēri game da kansu ba, kuma su ce, “Wannan kiren karya ne bayyananne?”

13. Don me ba su zo da shaidu huɗu a kansa ba? To, idan ba su kāwo shaidun nan ba, to, wafannan, a wurin Allah, sū ne mafar-yata.

14. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, a cikin dūniya da Lāhira. Lalle ne, dā azāba mai girma ta shāfe ku a cikin abin da kuka kūtsa da magana a cikinsa.

15. A lōkacin da kuke marā-barsa da harsunanku kuma kunā cēwa da bakunanku abin da bā ku da wani ilmi game da shi, kuma kunā zaton sa mai sauƙi, alhāli kuwa, shi a wurin Allah, babba ne.

16. Kuma don me a lōkacin da kuka ji shi, ba ku ce ba, “Bā ya yiwuwa a gare mu, mu yi magana a game da wannan. Tsarki ya tabbata a gare Ka, wannan kiren karya ne mai girma”?

17. Allah Yanā yi muku wa'azi, kada ku kōma ga irinsa, har abada, idan kun kasance mūminai.

لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾

لَوْلَا جَاءَهُ وَعَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

إِذْ تَلَقَوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هِينًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

يَعْظُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

18. Kuma Allah Yanā bayyana muku āyōyinSa, kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

19. Lalle ne waƙanda ke son alfāsha ta wātsu ga waƙanda suka yi īmāni, sunā da azāba mai raƙaƙi, a cikin dūniya da Lāhira. Kuma Allah, Shi ne Ya sani, alhāli kuwa, kū ba ku sani ba.

20. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa... Kuma lalle ne Allah Mai tausayi ne, Mai jin kai!

21. Ya ku waƙanda suka yi īmāni, kada ku bi hanyōyin Shaidan. Kuma wanda ke bin hanyōyin Shaidan, to, lalle ne shi, yanā umurni da yin alfāsha da abin da ba a sani ba, kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, bābu wani mutum daga gare ku da zai tsarkaka har abada, kuma amma Allah Yanā tsarkake wanda Yake so, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

22. Kuma kada<sup>(1)</sup> ma'abūta falala daga gare ku da mawadāta su rantse ga rashin su bāyar da alhēri ga ma'abūta zumunta da miskīnai da muhājirai, a cikin hanyar Allah. Kuma su yāfe, kuma su kau da kai.

وَيَسِّرُ اللَّهُ لَكُمْ الْأَيْتَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ  
ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ  
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ  
رءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ  
وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ  
وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا  
مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي  
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي  
الْقُرْبَى وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ  
وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا يُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ

(1) Mai yin alhēri dōmin Allah kada ya yanke shi daga wanda yake yi wa alhērin nan, sabōda yā yi masa wani laifi, da ya shāfe shi ga mutuncinsa kō dūkiyarsa. Sai ya yāfe, ya kau da kai, ya ci gaba da alhēriinsa dōmin Allah, kamar yadda Mistahu, wanda yake a cikin dangin Abūbakar As-Siddīk ya shiga a cikin Hadīsil Ifk alhāli kuwa Abūbakar ke ciyar da shi sabōda shi miskini ne da zumunta kuma a tsakāninsu, sai Abūbakar ya gāfarta masa, kuma ya ci gaba da bā shi abin da yake bā shi. Haka sauran waƙanda suka fāda a cikin wannan masifa, an yāfe musu a bāyan an yi musu haddin kazaifi, sai dai wanda ya dauki mai girmansa, wātau Ibn Ubayyu, shi kam ba a yi masa haddi ba dōmin Allah Ya yi masa alkawarin azāba mai tsanani a Lāhira. Watau Musulmi ake yi wa haddi dōmin ya tsarkaka.



Shin, bā ku son Allah Ya gāfarta muku, alhāli Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai?

23. Lalle ne waɗannan da suke jīfar mātā māsu kāmun kai gāfilai<sup>(1)</sup> mūminai, an la'ane su, a cikin dūniya da Lāhira, kuma sunā da azāba mai girma.

24. A rānar da harsunansu, da hannāyensu, da kafāfunsu, suke bāyar da shaida a kansu, game da abin da suka kasance sunā aika-tāwa.

25. A rānar da Allah Yake cika musu sakamakonsu tabbatacce, kuma sunā sanin (cēwa) lalle Allah, Shi ne Gaskiya bayyananna.

26. Miyāgun mātā dōmin miyāgun<sup>(2)</sup> maza suke, kuma miyāgun maza dōmin miyāgun mātā suke, kuma tsarkākan mātā dōmin tsarkākan maza suke, kuma tsarkākan maza dōmin tsarkākan mātā suke. Waɗancan sū ne waɗanda ake barrantāwa daga abin da (māsu kazafi) suke faɗa, kuma sunā da gāfara da arziki na karimci.

27. Yā ku waɗanda suka yi īmāni! Kada ku shiga gidāje waɗanda bā gidājenku ba, sai kun sāmi izni, kuma kun yi sallama<sup>(3)</sup> a kan ma'abūtansu. Wannan ne mafi al-hēri gare ku, tsammaninku, zā ku tuna.

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْعَفْوَكَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعْنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٤﴾

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

يَوْمَ يُؤْفِكُ بِهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٦﴾

الْمَخِيضَاتِ لِلْمَخِيضِينَ وَالْمَخِيضَاتِ لِلْمَخِيضَاتِ وَالطَّيِّبَاتِ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبَاتِ لِلطَّيِّبَاتِ وَأُولَئِكَ مَبْرُؤُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

(1) Gāfila, ita ce wadda ba ta jarrabi kōme ba sabōda kuruciyi.

(2) Haka miyāgun kalmōmi bā su dācēwa sai daga mūgun mutum. Kuma kalmōmin kwarai ba su fitōwa sai daga mutānen kwarai.

(3) Hukuncin shiga gidāje da nēman izni da sallama.

28. To, idan ba ku sāmi kōwa a cikinsu ba, to, kada ku shige su, sai an yi muku izni. Kuma idan an ce muku, “Ku kōma.” Sai ku kōma, shi ne mafi tsarkaka a gare ku. Kuma Allah game da abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

29. Bābu laifi a kanku, ga ku shiga gidaje waƙanda bā zaunannu ba, a cikinsu akwai waƙansu kāya nāku. Kuma Allah Yanā sanin abin da kuke nūnāwa, da abin da kuke bōyēwa.

30. Ka ce wa mūminai maza su runtse daga ganinsu, kuma su tsare farjōjinsu.<sup>(1)</sup> Wannan shī ne mafi tsarki a gare su. Lalle ne, Allah, Mai ƙididdigewa ne ga abin da suke sanā’antāwa.

31. Kuma ka ce wa mūminai mātā su runtse daga gannansu, kuma su tsare farjōjinsu, kuma kada su bayyana ƙawarsu fāce abin da ya bayyana daga gare ta, kuma su dōka da mayāfansu a kan wuyan rigunansu, kuma kada su nūna ƙawarsu fāce ga mazansu ko ubanninsu, ko ubannin mazansu, ko ƙiyansu, ko ƙiyannin mazansu, ko ‘yan’uwansu, ko ƙiyannin ‘yan’uwansu mātā, kō mātān<sup>(2)</sup> ƙungiyarsu, ko abin da hannāyensu na dāma suka

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا  
حَتَّى يُوْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ  
أَنْجِعُوا فَأَنْجِعُوا  
هُوَ أَرْزَاقِي لَكُمْ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ عَلَيْهِمُ ﴿٢٨﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ  
فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ  
وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُونَ مِنْ أَيْدِيهِمْ  
وَيَحْفَظُونَ أَرْوَاحَهُمْ ذَلِكَ أَرْزَاقِي لَكُمْ إِنْ  
اللَّهُ خَيْرٌ يَمَّا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُنَّ مِنْ أَيْدِيهِنَّ وَيَحْفَظْنَ  
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ  
مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ  
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ  
أَوْ آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ  
أَوْ أَبْنَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانَهُنَّ  
أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَاءَهُنَّ

(1) Hukuncin tsare idānu da rūfē al’aura ga maza da mātā.

(2) Mātansu, watau mātā Musulmi banda mātā kāfirai, bā ya halatta ga mace kāfira ta ga al’aurar mace Musulma. Mabiya sū ne māsu nēman bukāta ga mātā watau miskīnai, tsōfaffi daga maza. Al’aurar mace, ƙiya a cikin salla ko a täre da wani namiji ajnabi, to, dukan jikinta ne sai fuska da tāfuna, haka kuma a cikin salla. Amma a täre da mace Musulma tsakānin cibiyā da guiwōyi, shi ne al’aura, kuma täre da muharraminta, dukan abin da bā sasanni ba. Baiwa kamar namiji take, al’aurarsu abin da ke tsakānin cibiyā da guiwa.

mallaka, ko mabiya wasun māsū bukātār māta daga maza, ko jārirai wadānda bā su tsinkāya a kan al'aurar mātā. Kuma kada su yi dūka da kafāfunsu, dōmin a san abin da suke bōyēwa daga kawarsu. Kuma ku tūba zuwa ga Allah gabā daya, yā ku mūminai! Tsammāninku, ku sāmī babban rabo.

32. Kuma ku aurar da gwaurāye daga gare ku, da sālihai daga bāyinku, da kuyanginku. Idan sun kasance matalauta, Allah zai wadātar da su daga falalarsa. Kuma Allah Ma-wadāci ne, Masani.

33. Kuma wadannan da ba su sāmī aure ba, su kāme kansu, har Allah Ya wadātar da su daga falalarsa. Kuma wadānda ke nēman fansa daga abin da hannuwanku na dāma suka mallaka, to, ku daura musu fansa idan kun san akwai wani alhēri a cikinsu, kuma ku bā su wani abu daga dūkiyar Allah wannan da Ya bā ku. Kuma kada ku tīlasta kuyanginku a kan yin zina, idan sun yi nufin tsaron kansu,<sup>(1)</sup> dōmin ku nēmi rāyuwar dūniya, kuma wanda ya tīlasta su, to, lalle Allah, a bāyan tīlasta su, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

34. Kuma lalle ne, Mun saukar, zuwa gare ku, āyōyi māsū bayyanāwa, da misāli daga wadānda suka shige daga gabāninku, da wa'azi ga māsū tafawa.

أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي  
الْإِزْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا  
عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضُرُّنَّ بَأْسَاجَهُنَّ لِيُعْلَمَ  
مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا  
إِنَّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

وَأَنكحُوا الْأَيْمَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ  
وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ  
وَاللَّهُ وَسِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

وَلَيْسَتَعَفِيفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ  
مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكُتُبَ مِمَّا مَلَكَتْ  
أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتَوْهُمْ  
مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تَكْرِهُوا فَتِيَّتِكُمْ  
عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِنَبْتَعُوا عَرْضَ الْحَيَوةِ  
الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ  
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ  
خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

(1) Tsaron kai, shi ne su yi aure; tīlastāwa a nan, shi ne a hana su aure dōmin su yi wa ubangijinsu aiki.

35. Allah ne Hasken sammai da ƙasa, misālin HaskenSa, kamar tãgã, a cikinta akwai fitila, fitilar a cikin ƙarau, ƙarau ɗin kamar shi taurãro ne mai tsananin haske, anã kunna shi daga wata itãciya mai albarka, ta zaitũni, bã bagabashiya ba kuma bã bayammaciya ba, man-ta na kusa ya yi haske, kuma kō wuta ba ta shãfe shi ba, haske a kan haske, Allah na shiryar da wanda Yake so zuwa ga HaskenSa. Kuma Allah na buga misãlai ga mutãne, kuma Allah game da dukan kōme, Masani ne.

36. A cikin waɗansu gidãje wa-ɗanda Allah Yã yi umurnin a ɗauka-ka, kuma a ambaci SūnanSa a cikin-su, sunã yin tasbīhi a gare Shi a cikinsu, sãfe da maraice.

37. Waɗansu maza, waɗanda wani fatauci bã ya shagaltar da su, kuma sayarwa bã ta shagaltar da su daga ambaton Allah, da tsai da salla da bãyar da zakka, sunã tsōron wani yini wanda zukãta sunã bibbirkita a cikinsa, da gannai.

38. Dōmin Allah Ya sãka musu da mafi kyaun abin da suka aikata, kuma Ya ƙãra musu daga falalarSa. Kuma Allah Yanã arzũta wanda Yake so, bã da lissãfi ba.

39. Kuma waɗanda suka ƙãfirta, ayyukansu sunã kamar ƙãwa-wēniya ga faƙo, mai ƙishirwa yanã zaton sa ruwa, har idan ya jē masa bai iske shi kōme ba, kuma ya sãmi<sup>(1)</sup> Allah a wurinsa, sai Ya cika

﴿٣٥﴾ اللَّهُ نُورٌ وَالسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ  
كَمِشْكُورٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ  
الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ  
مُبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا  
يُضْيِئُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي  
اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَلَ  
لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

﴿٣٦﴾ فِي ثُبُوتِ آذِنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا  
أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾

رِجَالٌ لَا لِيَهُمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ  
الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ  
الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ  
وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلَهُمْ كَسْرَابٍ بِقِيَعَةٍ يَحْسَبُهُ  
الظَّالِمَانُ مَاءً حَاقًا إِذَا جَاءَهُمْ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا  
وَوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فُوقَهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ

(1) Ya sãmi Allah a wurin da ƙãwalwalniyar take, alhãli Allah Ya gaya masa cewa

44. Allah Yanā jūyar da dare da yini. Lalle ne a cikin wannan akwai abin kula ga ma'abūta gannai.

45. Kuma Allah ne Ya halitta kōwace dabba daga ruwa. To, daga cikinsu akwai waɗanda ke tafīya a kan cikinsu, kuma daga cikinsu akwai waɗanda ke tafīya a kan kafāfu biyu, kuma daga cikinsu akwai waɗanda ke tafīya a kan huɗu. Allah Yanā halitta abin da Yake so, lalle Allah, a kan kōwane abu, Mai ikon yi ne.

46. Lalle ne, haḳīka, Mun sau-  
kar da āyōyi māsu bayyanāwa. Kuma Allah Yanā shiryar da wanda Yake so zuwa ga hanya madaidai-  
ciya.

47. Kuma sunā cēwa, “Mun yi  
īmāni da Allah da kuma Manzo,  
kuma mun yi dā'ā.” Sa'an nan  
kuma wata ƙungiya daga gare su, su  
jūya daga bāyan wancan. Kuma  
waɗancan ba mūminai ba ne.

48. Kuma idan aka kira su zuwa  
ga Allah da ManzonSa, dōmin Ya yi  
hukunci<sup>(1)</sup> a tsakāninsu, sai gā wata  
ƙungiya daga gare su sunā māsu  
bijirēwa.

49. Kuma idan hakki ya kasance  
a gare su, zā su jē zuwa gare shi,  
sunā māsu mīka wuya.

50. Shin, a cikin zukātansu ak-  
wai cūta ne, ko kuwa sunā tsōron

يَقْلِبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي  
الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ  
وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ  
يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ  
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

وَيَقُولُونَ ءَأَمِنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى  
فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ  
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ  
مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِن يَكُن لَّهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعَبِينَ ﴿٤٩﴾

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ أَمْ جَاءُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ

(1) Wannan yanā nūna cēwa rashin yarda da hukuncin Allah kāfirci ne. Wanda ya kai kāra ga kōtun al'āda alhāli kuwa yanā Musulmi kuma ya halatta haka, bā da wata lalūra ba, ya zama kāfiri sai idan ya tūba. Bā ya halatta ga Musulmi su yarda da yin kōtunan al'āda a kasarsu.

Allah Ya yi zālunci a kansu, da Manzonsa? Ā'a, waɗancan sū ne azzālumai.

51. Maganar mūminai, idan aka kira su zuwa ga Allah da ManzonSa dōmin Ya yi hukunci a tsakāninsu, takan kasance kawai su ce, “Mun ji, kuma mun yi dā'ā.” Kuma waɗannan sū ne māsu cin nasara.

52. Kuma wanda ya yi dā'ā ga Allah da ManzonSa, kuma ya ji tsōron Allah, ya kuma bī Shi da taƙawa, to, waɗannan sū ne māsu babban rabo.

53. Kuma suka rantse da Allah iyākar rantsuwarsu, ‘Lalle ne, idan ka umurce su, haƙīka, sunā fita.’ Ka ce, “Kada ku rantse, dā'ā sananna ce! Lalle ne, Allah Mai ƙididdige-wa ne ga abin da kuke aikatāwa.”

54. Ka ce, “Ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga Manzo. To, idan kun jūya, to, a kansa akwai abin da aka aza masa kawai, kuma a kanku akwai abin da aka aza muku kawai. Kuma idan kun yi masa dā'ā za ku shiryu. Kuma bābu abin da yake a kan Manzo fāce iyarwa bayyananna.”

55. Allah Ya yi wa'adi ga waɗanda suka yi imāni daga gare ku, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, lalle zai shugabantar da su a cikin ƙasa kamar yadda Ya shugabantar da waɗanda suke daga gabāninsu, kuma lalle ne zai tabbatar musu da addininsu wanda Ya yardar musu, kuma lalle ne Yanā musanya musu daga bāyan tsōronsu da aminci,

عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ، بَلْ أَوْلِيَّكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ قُلْ لَأَنْفُسُكُمْ أَطَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ

sunā bauta Mini, bā su hada kōme da Nī. Kuma wanda ya kāfirta a bāyan wannan, to, waɗancan, su ne fāsikai.

56. Kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku yi dā'ā ga Manzo, tsammāninku a yi muku rahama.

57. Kada lalle ka yi zaton waɗanda suka kāfirta zā su bu-wāya a cikin ƙasa, kuma makōmarsu wuta ce, kuma lalle ne ma-komar tā mūnana.

58. Yā ku waɗanda suka yi īmāni! Waɗannan da hannuwanku na dāma suka mallaka da waɗanda ba su isa mafarki ba daga cikinku, su nēmi izni<sup>(1)</sup> sau uku; daga gabānin sallar alfijir, da lōkacin da kuke ajiye tufāfinku sabōda zāfin rānā, kuma daga bāyan sallar ishā'i. Sū ne al'aurōri uku a gare ku. Bābu laifi a kanku kuma bābu a kansu a bāyansu. Sū māsu kēwaya ne a kanku, sāshenku a kan sāshe. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana āyōyinSa a gare ku. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

59. Kuma idan yāra daga cikin-ku suka isa mafarki, to, su nēmi izni, kamar yadda waɗanda suke a gabāninsu suka nēmi iznin. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana āyōyinSa a gare ku, kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا وَدَّعَهُمُ النَّارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِيَسْتَذِينَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَنُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ طَوَّفْتُمْ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَذِينُوا كَمَا اسْتَذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

(1) Ladabin shiga gida shī ne dukan yāron da ya balaga, dā ne kō bāwa, kada ya shiga gida kō dāki a bāyan sallama sai ya nēmi izni da cēwa “In shiga?” Idan an karɓa masa da izni, ya shiga, idan kuma yanā zaton ba a ji shi ba, sai ya sāke nēman izni har sau uku. Nēman izni yanā wajaba kō ga yaran gidan a cikin lōkuta uku, wātau a gabānin sallar asuba da lōkacin tsakar rānar na ƙailūla da bāyan sallar ishā'i.

60. Kuma tsōfaffi daga mātā, wadanda bā su fatan wani aure, to, bābu laifi a kansu su ajiye tufāfinsu, bā sunā māsu fitar da kawa ba, kuma su tsare mutuncinsu, shī ne mafi alhēri a gare su. Kuma Allah Mai jī ne, Masani.

61. Bābu laifi a kan makāho, kuma bābu laifi a kan gurgu, kuma bābu laifi a kan majiyyaci, kuma bābu laifi a kan kōwanenku, ga ku ci (abinci) daga gidājenku, kō daga gidājen ubanninku, kō daga gidājen uwāyenku, kō daga gidājen 'yan'uwanku maza, kō daga gidājen 'yan'uwanku mātā, kō daga gidājen baffanninku, kō daga gidājen gwag-gwanninku, kō daga gidājen kāwunnanku, kō daga gidājen in-nōninku, kō abin da kuka mallaki mabūdansa, kō abōkinku, bābu laifi a gare ku ku ci gabā ḡaya, kō dabam-dabam. To, idan kun shiga wasu gidāje, ku yi sallama a kan kāwunanku,<sup>(1)</sup> gaisuwa ta daga wurin Allah mai albarka, mai dādī. Kamar wancan ne Allah Yake bayyana muku āyōyinSa, tsam-māninku ku yi hankali.

62. Wadanda ke mūminai sōsai, su ne wadanda suka yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma idan sun kasance tāre da shi, a kan wani al'amari na aikin gayya, bā su tafiya sai sun nēme shi izni. Lalle ne wa-

وَالْفَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا  
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ  
غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ  
خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ  
وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ  
أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ  
أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ  
أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ  
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالَكُمْ  
أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ  
مَفَاتِحُهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ  
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا  
دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً  
مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ  
كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ  
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ  
وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا

(1) Akwai daga ladubban zamantakēwa har dai a tsakānin dangi a ci abincin jūna, kō a ci tāre a makai gada, kō kuwa kōwa ya ci dabam. Kuma idan an haḡu a yi gaisuwa a tsakānin jūna, gaisuwa irin wadda Allah Ya ce Musulmi su yi wa jūnansu da cēwa "Assalāmu alaikum". Ita ce gaisuwa mai kyau. Anā kāra "wa rahmatul Lāhi wa barakātuh," dōmin ta kāra dādī.



ɗanda suke bidar ka izni, waɗancan sū ne suke yin ĩmāni da Allah da ManzonSa. To, idan sun nēme ka izni sabōda wani sha'aninsu, to, ka yi izni ga wanda ka so daga gare su, kuma ka nēmā musu gāfara daga Allah. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai<sup>(1)</sup>.

63. Kada ku sanya kiran Manzo<sup>(2)</sup> a tsakāninku kamar kiran sāshenku ga sāshe. Lalle ne Allah Yanā sanin waɗanda ke sancēwa daga cikinku da saɗāɗe. To, waɗanda suke sābāwa daga umurninSa, su yi saunar wata fitina ta sāme su, kō kuwa wata azāba mai raɗāɗi ta sāme su.

64. To! Lalle Allah ne Yake da mulkin abin da ke a cikin sammai da ƙasa, haƙīƙa, Yanā sanin abin da kuke a kansa, kuma a rānar da ake mayar da su zuwa gare Shi, sai Yanā bā su lābāri game da abin da suka aikata. Kuma Allah, ga dukan kōme, Masani ne.

حَتَّى يَسْتَنْدُوهُ إِنْ الَّذِينَ يَسْتَدْنُونَكَ أَوْلِيَاكَ  
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَدْنُوكَ  
لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَنْزَلْنَا مِنْ شِئْتِكَ مِنْهُمْ  
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٣﴾

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ  
بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ  
يَسْتَلْتُونَ مِنْكُمْ لَوْ آذَأْتُمْ فَاحْذَرِ الَّذِينَ يَخَالِفُونَ  
عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ  
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٣﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ  
مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنْتِهِمُ  
بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٤﴾

(1) Babban ladabin haɗuwar jama'a shī be ĩmāni da Allah kuma da ManzonSa. Sa'an nan kuma biyayya ga shūgaba wajen ayyukan gayya na rāyuwa haɗe, kamar ginin masallaci da hanya da ƙasuwa da maƙabarta. Shūgaba yanā da ĩkon bāyar da iznin fakuwar mai uzuri, kuma yanā da ĩkon hanāwa gwargwadon hāli. Wannan kuma ya nūna muhimmancin aikin gayya da tsayuwar shūgaba a kansa, da wajabcin karɓa kira zuwa gare shi. Kuma wannan yanā nūna halaccin karɓar harāji daga mutāne dōmin a tsayu da bukātocin haɗuwar jama'a gwargwadon hāli.

(2) Wannan yanā nūna ladabin yadda ake kiran Manzon Allah ta hanya mai ladabi. Kada a kira shi da sūnansa kamar yadda ake kiran sauran mutāne da 'Yā Ali,' 'Ya Zaid,' sai dai a ce Yā Manzon Allah! a cikin sauti mai laushi mai ɗaɗi. Kuma wannan ladabi yanā shāfar dukan Musulmi na kōwane zāmani game da Shū'abansu wanda yake shugabantar su ga al'amurransu na zamantakēwa. Kuma wannan yanā nūna rashin kyāwon māsu cēwa sunā zikiri da kiran sūnan Allah kamar haka "Allah! Allah! Allah!" sabōda rashin ladabin da ke cikin yin haka ga Manzon Allah balle ga Allah. Ba a yin addini sai yadda Allah Yake son a yi Masa, wātau yadda AnnabinSa ya shiryar da mutāne dōmin su bi shi, su yi aiki da shi. Kuma sābā wa umurnin Annabi yanā sabbaba fitina ga mutāne kō kuma ga ƙasa gabā ɗaya.



Tanā karantar da yin kira ga tauhīdi da kōre shubhōhi daga Alkur’āni Mai girma, da kuma Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Albarka ta tabbata ga Wanda Ya saukar da (Littāfi) mai rar-rabēwa a kan BāwanSa, dōmin ya kasance mai gargafi ga halitta.

2. Wanda Yake da mulkin sam-mai da fasa, kuma bai riƙi abin haihuwa ba, kuma abōkin tārayya bai kasance a gare Shi ba a cikin mulkinSa, kuma Ya halitta dukan kōwane abu, sa’an nan Ya faddara shi faddarāwa.

3. Kuma suka riƙi abūbuwan bautawa, baicin Shi, bā su yin halit-tar kōme, alhāli sū ne ake halittāwa, kuma bā su mallakar wa kansu wata cūta, ko wani amfāni, kuma bā su mallakar mutuwa, kuma bā su mal-lakar tāyarwa.

4. Kuma wafanda suka kāfirta suka ce, “Wannan bā kōme ba ne fāce Kiren Karyā da (Muhammadu)

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ

لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ

وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ

وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ بِنَقْدِيرٍ ﴿٢﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا

وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا

وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً

وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا آفَاكُ أَفْتَرْتَهُ وَأَعَانَهُ

ya kirƙira shi, kuma waɗansu mutā-ne na dabam suka taimake shi a kansa.” To, lalle ne sun jē wa zālunci da karkacēwar magana.

5. Kuma suka ce, “Tatsūniyōyi ne na farko ya rurrubūta, sai sū ake shibtarsu a gare shi sāfe da yamma.”

6. Ka ce, “Wanda Yake sanin asīri a cikin sammai da ƙasa ne Ya saukar da shi. Lalle ne, Shī Ya kasance Mai gāfara, Mai jin kai.”

7. Kuma suka ce, “Mēne ne ga wannan Manzo, yanā cin abinci, kuma yanā tafīya a cikin kāsuwanni! Don me ba a saukar da malā’ika zuwa gare shi ba, dōmin ya kasance mai gargadī tāre da shi?”

8. “Kō kuwa a jēfo wata taska zuwa gare shi, kō kuwa wata gōna ta kasance a gare shi, yanā ci daga gare ta?” Kuma azzālumai suka ce, “Bā ku bin kōwa, fāce mutum sihir-tacce.”

9. Ka dūba yadda suka buga maka misālai, sai suka ɓace, dōmin haka bā su iya bin tafarki.

10. Albarka ta tabbata ga Wanda, idan Ya so, Yā sanya maka mafi alhēri daga wannan (abu): gōnaki, ƙōramu na gudāna daga ƙarƙa-shinsu, kuma Ya sanya maka manyan gidāje.

11. Ā’a, sun ƙaryata game da Sā’a, alhāli kuwa Mun yi tattalin wuta mai tsanani ga wanda ya ƙaryata (manzanni) game da Sā’a.

عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾

وَقَالُوا اسْطِطِئُوا الْأُولَىٰ أَكْتَبْتَهَا

فِيهِ تَمَلَّىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾

وَقَالُوا مَا لَ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ

وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ

فَيَكُورُ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾

أَوْ يُنْفِقُ إِلَيْهِ كَنْزًا وَكَوْنُ لَهُ جَنَّةٌ

يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ

إِنَّ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٨﴾

انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ

لَكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ

بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

12. Idan ta gan su daga wani wuri mai nīsa, sai su ji sautin fushi da wani rūri nāta.

13. Kuma idan an jēfa su a wani wuri mai kunci daga gare ta, sunā waɗanda aka ɗaure, ciki daidai, sai su kirāyi halaka a can.

14. Kada ku kirāyi halaka guda, kuma ku kirāyi halaka mai yawa.

15. Ka ce, “Shin, wancan ne mafi alhēri, kō kuwa Aljannar dawwama wadda aka yi wa’adi ga māsu tafawa? Tā zama, a gare su, sakamako da makōma.

16. “Sunā da abin da suke so, a cikinta, sunā madawwama. Wannan ya kasance wa’adi abin tambaya a kan Ubangijinka.”

17. Kuma rānar da Yake tāra su da abin da suke bauta wa, baicin Allah, sai Ya ce, “Shin, kū ne kuka ɓatar da bāyiNa, waɗannan, ko kuwa su ne suka ɓata daga hanya?”

18. Suka ce, “Tsarki ya tabbata a gare Ka, bā ya kasancēwa a gare mu, mu riƙi waɗansu majiɓinta, baicin Kai, kuma amma Ka jiyar da su dāɗi sū da ubanninsu har suka manta da Tunātarwa, kuma sun kasance mutāne ne halakaku.”

19. To, lalle ne, sun ƙaryata game da abin da kuke cēwa, sabōda haka bā ku iya karkatarwa ga (maganarsu), kuma ba ku iya taimako (ga hana azāba), kuma wanda ya yi zālunci a cikinku zā Mu ɗandana masa azāba mai girma.

20. Kuma ba Mu aika ba, a gabāninka daga Manzanni, fāce

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَعَوْهُمَا تَعِظًا

وَرَفِيرًا ﴿١٢﴾

وَإِذَا الْقَوْمُ مِنْهَا مَكَانًا ضَيْقًا مَقْرَبِينَ

دَعَوْهُنَّ لِأَنَّ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

لَا نَدْعُوهُنَّ الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَأَدْعُوهُنَّ ثُبُورًا

كَثِيرًا ﴿١٤﴾

قُلْ أَذَلِكُمْ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ

الْمُنْفُورُونَ ۗ كَأَنْتُمْ لَمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ ۗ

كَانَ عَلَى رِبِّكَ وَعَدًّا مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

فَيَقُولُ أَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ

أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ

مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ

وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ

وَكَانُوا قَوْمًا ثُبُورًا ﴿١٨﴾

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ

فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يظَلِم

مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِتْنَهُمْ

lalle sū, haḳīḳa, sunā cin abinci kuma sunā tafiya a cikin kasuwōyi. Kuma Mun sanya sāshen mutāne fitina ga sāshe. Shin kunā yin haḳuri? Kuma Ubangijinka Ya kasance Mai gani.

21. Kuma waḍanda bā su fatan haḍuwa da Mu, suka ce, “Don me ba a saukar da malā’iku ba a kanmu, kō kuwa mu ga Ubangijinmu?” Lalle ne sun kangara a cikin rāyukansu, kuma suka yi tsaurin kai, tsaurin kai mai girma.

22. A rānar da suke ganin malā’iku, bābu bushāra a yinin nan ga māsu laifi, kuma sunā cēwa, “Allah Ya kiyāshe<sup>(1)</sup> mu!”

23. Kuma Muka gabāta zuwa ga abin da suka aikata daga aiki, sai Muka sanya shi kūra wātsattsiya.

24. Ma’abūta Aljanna a rānar nan, sū ne mafi alhēri ga matabata, kuma mafi kyaun wurin kai-lūla.

25. Kuma a rānar da sama take tsattsāgewa tāre da gizāgizai, kuma a saukar da malā’iku, saukarwa.

26. Mulki a rānar nan, na gas-kiya, yanā ga Mai rahama, kuma ya zama yini, a kan kāfirai, mai tsanani.

27. Kuma rānar da azzālumi yake cizo a kan hannayensa, yanā cēwa, “Ya kaitōna! (A ce dai) na rikī hanya tāre da Manzo!

لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ  
وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً  
أَتَصْبِرُونَ ۗ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢١﴾

۞ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَ نَا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا  
الْمَلَكِئَةَ أَوْ نُرِي رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا  
فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتْوًا كَبِيرًا ﴿٢٢﴾

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ  
وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٣﴾

وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ  
هَبَاءً مَّنْشُورًا ﴿٢٤﴾

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا  
وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

وَيَوْمَ تَشْقُقُ السَّمَاءُ بِالْغَمِّمْ وَنُزِلَ لِلْمَلَائِكَةِ نَزِيرًا ﴿٢٦﴾

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ  
وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٧﴾

وَيَوْمَ يَعْزُظُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ  
يَلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

(1) Asalin maganar shī ne “Tsari tsararre,” wātau muna neman tsari daga Allah, tsari tabbatacce.

28. “Ya kaitōna! (A ce dai) ban riƙi wāne masōyi ba!

29. “Lalle ne, haƙīka, ya batar da ni daga Tunāwa a bāyan (Tunāwar) ta je mini.” Kuma Shaidan ya zama mai zumbulēwa ga mutum.

30. Kuma Manzo ya ce, “Ya Ubangijina! Lalle mutānena, sun riƙi wannan Alƙur’āni abin ƙaura-cēwa!”

31. Kuma kamar haka ne, Muka sanya maƙiyi daga māsu laifi ga kōwane annabi. Kuma Ubangi-jinka Ya isa ga zama Mai shiryarwa, kuma Mai taimako.

32. Kuma waƙanda suka kāfirta suka ce, “Don me ba a saukar da Alƙur’āni a kansa ba, jimla guda?” Kamar wancan! Dōmin Mu ƙarfafa zūciyarka game da shi, kuma Mun jēranta karanta shi da hankali jēranta.

33. Kuma bā zā su zo maka da wani misāli ba, fāce Mun je maka da gaskiya da mafi kyau ga fassara.

34. Waƙanda ake tāyarwa a kan fuskōkinsu, zuwa ga Jahannama, waƙancan sū ne mafi sharri ga wuri, kuma mafi baƙcēwa ga hanya.

35. Kuma lalle ne, Mun bai wa Mūsā Littāfi, kuma Mun sanya ƙan’uwansa, Hārūna, mataimaki tāre da shi.

36. Sai Muka ce, “Ku tafi, kū biyu, zuwa ga mutānen nan waƙanda suka ƙaryata game da āyōyinMu.” Sai Muka darkāke su, darkākewa.

يَوْمَلَيْلَىٰ لَيْتَىٰ لَمَّ آتَخَذْ فَلَانَا حَلِيلًا ﴿٢٨﴾

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي  
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا  
هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ  
وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً  
وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُتَبِّئَ بِهِ  
فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ  
وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ  
أُولَٰئِكَ سُوءُ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ  
وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

فَقُلْنَا أَذْهَبْ إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا  
فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

37. Kuma mutānen Nūhu, a lōkacin da suka faryata Manzanni, Muka nutsar da su, kuma Muka sanya su wata āya ga mutāne, kuma Muka yi tattalin azāba mai raɗaɗi ga azzālumai.

38. Da Ādāwa da Samūdāwa, da mutanen Rassi, da waɗansu al’um-momi, a tsakānin wannan, māsu yawa.

39. Kuma kōwannensu, Mun buga masa misālai, kuma kōwanne Mun halakar da (shi), halakarwa.

40. Kuma lalle ne, haƙiƙa, (Kuraishi) sun jē a kan alƙaryar nan wadda aka yi wa ruwa, ruwan azāba. Shin, ba su kasance sun gan ta ba? Ā’a, sun kasance bā su ƙaunar tayarwa (a Kiyāma).

41. Kuma idan sun gan ka, bā su rikon ka fāce da izgili, (sunā cēwa,) “Shin, wannan ne wanda Allah Ya aiko, Manzo?

42. “Lalle ne, yā yi kusa ya batar da mu daga Ubangijinmu, in bā dōmin da muka yi haƙuri a kansu ba.” Kuma zā su sani, a lōkacin da suke ganin azāba, wāne ne mafi ɓacēwa ga hanya!

43. Shin, kā ga wanda ya riƙi Ubangijinsa son zuciyarsa? Shin, to, kai ne ke kasancēwa mai tsaro a kansa?

44. Ko kanā zaton cēwa, mafi yawansu sunā ji, kō kuwa sunā hankali? Sū ba su zama ba fāce dabbōbin gida<sup>(1)</sup> suke. Ā’a, sū ne mafi ɓacēwa ga hanya.

وَقَوْمٌ نُّوحٍ لَمَّا كَذَبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ  
وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا  
لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

وَعَادًا وَثَمُودًا وَأَصْحَابَ الرِّسِّ وَقُرُونًا  
بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

وَكُلًّا ضَرَبْنَاهُ لِمِثْلِهِ لَمِثْلًا وَكُلًّا تَبَّرْنَا  
تَتْبِيرًا ﴿٣٩﴾

وَلَقَدْ أَنْوَأْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْنَا مَطَرًا سَوِيًّا  
أَفَلَمْ يَكُونُوا يَكْفُرُونَهَا بَلْ كَانُوا  
لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾

وَإِذَا رَأَوْكَ إِذْ يَتَخَذُونَكَ إِلهًا هُزُوا  
أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ آلِهَتِنَا  
لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ  
حَيْثُ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ الْهَيْهَاتُ هُوَ أَفْأَن تَكُونُ  
عَلَيْهِ وَكَيْلًا ﴿٤٣﴾

أَمْ يَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ  
إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

(1) Dabbōbin gida sun fi rashin hankali bisa ga na dāji, dōmin na dāji na gudun abin

45. Ashe, ba ka dūba ba zuwa ga Ubangijinka, yadda Ya mīke inuwa? Kuma dā Yā so dā Yā bar ta tsaye cif, sa'an nan Muka sanya rānā mai nūni a kanta.

46. Sa'an nan Muka karɓe ta (inuwa) zuwa gare Mu, karɓa mai sauki.

47. Kuma Shī ne Wanda Ya sanya muku dare ya zama tūfa, da barci ya zama hūtāwa, da yini ya zama lokacin tāshi (kamar Tashin Kiyāma).

48. Kuma Shi ne Ya aika iskōkin bushāra gaba ga rahamarSa, kuma Muka saukar da ruwa mai tsar-kakēwa daga sama.

49. Dōmin Mu rāyar, game da shi, gari matacce, kuma Mu shayar da shi dabbōbi da mutāne māsu yawa daga abin da Muka halitta.

50. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun sarrafa<sup>(1)</sup> shi (Alḳur'āni) a tsakāninsu, dōmin su yi tunāni, sai dai mafī yawan mutānen sun ḳi fāce kāfirci.

51. Kuma dā Mun so, haḳīka, dā Mun aika da mai gargadī<sup>(2)</sup> a cikin kōwace alḳarya.

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ لَيْلَالِيَا سَاوَاتٍ وَالتَّوَمَّ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بِيَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا وَنُسْقِيَهُ، مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَا سَيِّدٌ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكُرُوا فَأَبَتْ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

da zai cūce sū su kuma dabbōbin gida sunā zama tāre da māsu cin su, su shā nōnonsu kuma su kashe 'ya'yansu.

(1) Sarrafa Alḳur'āni watau Mun sanya shi a cikin misālai dabam-dabam dōmin su gani kō su ji, su yi tunāni, amma sai suka ḳi saurāren, sai dai kāfirci.

(2) Dā Muna so dā Mun aika wa kōwane gari da Annabinsa mai yi musu gargadī, amma ba Mu so haka ba, sai Muka aika ka kai daya zuwa ga dukan dūniya dōmin Mu ḳaukaka darajarka.



52. Sabōda haka kada ka yi dā'ā ga kāfirai, ka yāke su, da shi, yāki mai girma.

53. Kuma Shī ne Ya garwaya tēkuna biyu, wannan mai dāfī, mai sauḳin haḍi'ya, kuma wannan gishi-ri gurbāta'cce, kuma Ya sanya wani shāmaki a tsakāninsu da kāriya mai shāmaka'cēwa.

54. Kuma Shi ne Ya halitta mutum daga ruwa, sai Ya sanya shi nasaba da surukuta, kuma Ubangi-jinka Ya kasance Mai īkon yi.

55. Kuma sunā bauta wa, baicin Allah, abin da bā ya amfānin su, kuma bā ya cūtar su, kuma kāfiri ya kasance mai taimakon (Shaidan) a kan Ubangijinsa.

56. Ba Mu aika ka ba sai kana mai bāyar da bushāra, kuma mai gargadī.

57. Ka ce, “Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa fāce wanda ya so ya riḳi wata hanya<sup>(1)</sup> zuwa ga Ubangijinsa.”

58. Kuma ka dōgara a kan Rāyayye wanda bā Ya mutuwa, kuma ka yi tasbīhi game da gōde Masa. Kuma Yā isa zama Mai ḱi-diddigewa ga laifuffukan bāyinSa.

59. Wanda Ya halitta sammai da ḱasa da abin da yake a tsakāninsu, a

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ

وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

﴿٥٢﴾ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ

وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا

وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٥٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ

نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ

وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

﴿٥٥﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾

﴿٥٦﴾ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ

أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

﴿٥٧﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ

بِحَمْدِهِ وَكَفَىٰ بِهِ بُدْثُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾

﴿٥٨﴾ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

(1) Bā na nēman wata ijāra sabōda inā karanta muku Alḱur'āni, ko, sabōda inā shiryar da ku, amma wanda ya so ya ciyar da dūkiyarsa dōmin Allah, to, shī kam bā ni hana shi, sai ya ciyar. Kuma mun sani Annabi ba ya cin sadaka. A kan haka ne wadansu Malamai suka hana karḱar ijāra a kan karantar da Alḱur'āni. Abin da yake Mu'utamadi ya halatta sabōda Haḍisi, kuma da sauḱaḱēwa ga aikin yāḍa addīnin Musulunci. Hukumci yanā canzawa da canzāwar hāli.

cikin kwānuka shida, sa'an nan Yā daidaitu a kan Al'arshi, Mai rahama, sai ka tambayi mai bāyar da lābāri game da<sup>(1)</sup> Shi.

60. Idan aka ce musu, “Ku yi sujada ga Mai rahama.” Sai su ce, “Mene ne mai rahama? Ashe, zā mu yi sujada ga abin da kuke umurnin mu?” Kuma wannan (magana<sup>(2)</sup>) ta kāra musu gudu.

61. Albarka ta tabbata ga Wanda Ya sanya masaukai<sup>(3)</sup> (na tafiyar wata) a cikin sama kuma Ya sanya fitila da watā mai haskakewa a cikinta.

62. Kuma Shī ne Wanda Ya sanya dare da yini a kan mayēwa, ga wanda yake son ya yi tunāni, kō kuwa ya yi nufin ya gōde.

63. Kuma bāyin Mai rahama<sup>(4)</sup> su ne waɗanda ke yin tafiya a kan ƙasa da sauki, kuma idan jāhilai sun yi musu magana, sai su ce, “Salāma” (a zama lafiya).

64. Kuma waɗanda suke kwāna sunā māsu sujada da tsayi a wurin Ubangijinsu.

فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ  
فَسَلِّ بِهِ خَيْرًا ﴿٥٩﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ  
أَنْسَجِدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٠﴾

نَبَارِكُ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا  
سِرْجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ أَرَادَ  
أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا  
وَإِذَا حَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾

(1) Idan kanā son sanin siffofin Allah, sai ka tambayi Allah, dōmin bābu wanda ya san Shi, sani na gani balle ya iya gaya maka yadda Yake, sabōda haka siffōfin Allah da sūnāyenSa duka bā a yin shishigi a gare su, sai yadda aka ji su daga Manzon Allah. Taukifiyyai ne.

(2) Kō sun san gaskiyar abin da aka kira su zuwa gare shi, bā zā su yi dā`ā ba, dōmin wai sunā jin nauyi su karbi umurni daga wani mutum.

(3) Taurāri bakwai waɗanda ake cē wa matafa, su ne Mirrikh, da Zahra, da Udārid, da Kamar wātau watā, da rānā, da Mushtari, da Zuhā, Kuma burjōji sū gōma sha biyu ne. Su ne Himlu, da Saur, da Zaujā`a, da Sirtān, da Asad, da Sunbula, da Mīzān, da Akrab, da Kausu, da Jadyu, da Dalwu da Hūt.

(4) Bāyan da ya ambaci māsu ƙin su yi sujada ga Mai rahama sabōda kangararsu, sai kuma ya fāra ambaton siffōfin māsu son yin sujada gare Shi, Yā yi musu sunā Bāyin Mai rahama.

65. Kuma waɗanda suke cēwa, “Ya Ubangijinmu! Ka karkatar da azābar Jahannama daga gare mu. Lalle ne, azābarta tã zama tãra.”<sup>(1)</sup>

66. “Lalle ne ita ta mūnana ta zama wurin tabbata da mazauni.”

67. Kuma waɗanda suke, idan sun ciyar, bā su yin ɓarna, kuma bā su yin ƙwauro, kuma (ciyarwarsu) sai ta kasance a tsakānin wancan da tsakaitāwa.

68. Kuma waɗanda bā su kiran wani ubangiji tãre da Allah, kuma bā su kashe rai wanda Allah Ya haramta fãce da hakki, kuma bā su yin zina. Kuma wanda ya aikata wancan, zai gamu da laifuffuka.

69. A ribanya masa azāba a Rānar Kiyāma. Kuma ya tabbata a cikinta yanā wulakantacce.

70. Sai wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, kuma ya aikata aiki na ƙwarai, to, waɗancan Allah Yanā musanya miyāgun ayyukansu da māsū kyau. Allah Ya kasance Mai gāfara Mai jin kai.

71. Kuma wanda ya tūba,<sup>(2)</sup> kuma ya aikata aiki mai kyau, to, lalle ne sai ya tūba zuwa ga Allah.

72. Kuma waɗanda suke bā su yin shaidar zur, kuma idan sun

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ  
جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا  
وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ  
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ  
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ  
مُهَانًا ﴿٦٩﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا  
 فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ  
 وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ  
مَتَابًا ﴿٧١﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ

(1) Garama, ita ce ukūba da dūkiya mai lazimtar wanda aka aza wa ita. Da Hausa anā cēwa tãra. Watau azāba da zã ta fi ƙarfin jiki har tanã nēman wani abu wanda ya danganci jiki. Kō mēne ne kamar dūkiya.

(2) Wanda ya tūba daga kōwane irin zunubi, waɗanda aka ambata da waɗanda ba a ambata ba, kō dā laifinsa kāfirci ne, to, sai ya tūba zuwa ga Allah kawai, tūba ta gaskiya, lalle ne Allah zai karɓi tūbarsa matuƙar ajalin mutuwa bai sauka a kansa ba.

shūde ga yasassar magana sai su shūde sunā māsu mutumci.

73. Kuma waɗanda suke, idan an tunātar da su da āyōyin Allah, bā su saukar da kai, sunā kurame<sup>(1)</sup> da makāfi.

74. Kuma waɗanda suke cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka bā mu sanyin idānu daga mātanmu da zūriyarmu, kuma Ka sanya<sup>(2)</sup> mu shūgabanni ga māsu taƙawa.”

75. Waɗannan anā sāka musu da bēne, sabōda haƙurin da suka yi, kuma a haɗa su, a cikinsa, da gaisuwa da aminci.

76. Sunā madawwama a cikinsa. Ya yi kyau ga zama matabbaci da mazauni.

77. Ka ce, “Ubangijīna ba Ya kula da ku in bā dōmin addu’arku<sup>(3)</sup> ba. To, lalle ne, kun ƙaryata, sabōda haka al’amarin zā ya zama malizimci.”

مُرُوا كِرَامًا ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ

لَمْ يَخِرُّوْا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا

وَدَّرِيْنِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا

لِلْمُنْفِقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

أَوْلِيًّا لَكَ يَجْزُونَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا

وَيُلْقُونَ فِيهَا شِجَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

فَقَدْ كَذَبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

(1) Idan an yi musu wa’azi zā su saurāre shi, kuma su yi aiki da shi. Bā zā su zama kurāme ba ga karɓar gaskiya, kuma bā zā su zama makāfi ba ga ganin hanyar shiryuwa.

(2) Anā son mutum ya rōki Allah Ya ɗaukaka shi, shi da zuriyarsa, ɗaukakar addini, kamar yadda Annabi Ibrāhīm ya yi rōkon haka. Kuma wannan yanā cikin sifōfin Bāyin Mai rahama.

(3) Wannan yanā nūna cēwa Allah Yanā son bāyinSa māsu rōkonSa. Kuma Yanā son a rōke Shi ƙwarai.



Tanā karantar da cēwa addinin Allah abu guda ne kuma shi ne gaskiya. Manzannin Allah ko da yaƙe sun yi magana da harsuna dabam-dabam a cikin lōkutta masu nisan gaske, amma duk da haka ba su sābā wa jūna ga ma’anōnin abin da suka faɗa ba. Sauran addinai duka ƙarya ne, māsu sābā wa jūna.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. D.Š.Ī.

2. Wadancan āyōyin Littāfi ne bayyananne.

3. Tsammāninka kai mai halakar<sup>(1)</sup> da ranka ne, dōmin ba su kasance mūminai ba!

4. Idan Mun so zā Mu saukar, a kansu, da wata āyā daga sama, sai wuyōyinsu su yini sabōda ita sunā māsu ƙaskantar da kai.

5. Kuma wata tunātarwa ba ta jē musu ba, daga Mai rahama, sābuwa, fāce sun kasance daga barinta sunā māsu bijirēwa.

طسّر ﴿١﴾

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

لَعَلَّكَ بَدِيعٌ قَدْسَكَ أَلا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

إِن نَشَاءُ نُنزِلْ عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ

أَعْيُنُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿٤﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّن ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ

إِلا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٥﴾

(1) Wannan ya nūna cēwa Annabi Muhammadu yanā jin tsōron rashin Īmānin mutānensa, kada ya zama shī ne ya gajarta daga abin da Allah Ya dōra a kansa, na iyar da manzanci. Haka mūmini yake, kullum girman Ubangijinsa yake dūbi, sabōda haka kōme ya yi na da'a, sai ya ga kāsawar kansa ga tsayuwa da hakkin Ubangijinsa, a kansa, ya ƙāra jin tsōro da tawāli'u.

6. To, lalle ne, sun karyata, to, lābāran abin da suka kasance sunā yi na izgili da shi zā ya je musu.

7. Shin, ba su dūba ba zuwa ga kasa, da yawa Muka tsirar a cikin-ta, daga dukan nau’i mai kyau?

8. Lalle ne, a cikin wancan akwai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance mūminai ba.

9. Kuma lalle ne, Ubangijinka, haḳīka, Shī ne Mabuwāyi, Mai rahama.

10. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinka Ya kirāyi Mūsā, “Ka je wa mutānen nan azzālumai.

11. “Mutānen Fir’auna, bā zā su yi taḳawa ba?”

12. Ya ce, “Ya Ubangijīna, nī inā tsōron su karyata ni.

13. “Kuma kirjīna ya yi kunci, (1) kuma harshēna bā zai saku ba, sabōda haka ka aika zuwa ga Hārūna.

14. “Kuma sunā da wani laifi a kaina, sabōda haka inā tsōron kada su kashe ni.”

15. Ya ce, “Kayya! Ku tafi, kū biyu, da ĀyōyinMu. Lalle ne , Munā tāre da ku Munā Māsu sau-rāre.

فَقَدْ كَذَبُوا فِيسِيَّ تِهِمْ أَنْبَتُوا مَا كَانُوا  
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَرَاهَتْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٧﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنْ أَنْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلا يَنْقُورُونَ ﴿١١﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ  
إِلَيَّ هَرُونَ ﴿١٣﴾

وَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾

قَالَ كَلَّا فَادْهَبْ بِأَسْمَاءِ إِنَّا بِمَا عَمِلْتُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾

(1) Mūsā yanā nūna cēwa, shi yanā jin tsōro kada ya zama ya gajarta wajen iyar da manzanci, dōmin shi mai saurin fushi ne, yanā nēman a taimake shi da ḍan’uwansa, Hārūna. Wannan ya yi kama da farkon sūrar inda Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya nūna tsōron taḳaitāwa ga iyar da manzancin Allah zuwa ga mutānensa dōmin haka ba su yi īmāni ba. Hālin Annabāwa duka ḍaya ne ga tsōron taḳaita aikin Ubangijinsu.

16. “Sai ku je wa Fir’auna, sa’an nan ku ce, ‘Lalle ne, mu, Manzanin Ubangijin halitta ne.

17. “‘Ka saki Banī Isrā’ila tāre da mu’.”

18. Ya ce, “Shin, ba mu yi rēnonka ba a cikinmu, kanā jāriiri, kuma ka zauna a cikinmu shēkaru daga lōkacin rāyuwarka?”

19. “Kuma ka aikata aikinka wanda ka aikata alhāli kai kanā daga butulai?”

20. Ya ce, “Na aikata shi a lōkacin inā daga māsu jāhilcin hushi.

21. “Sabōda haka na gudu daga gāre ku a lōkacin da na ji tsōronku, sai Ubangijina Ya bā ni hukunci, kuma Ya sanya ni daga Manzanni.

22. “Kuma waccan ni’ima ce, kanā gōrinta a kaina, dōmin kā bautar da Banī Isrā’ila.”

23. Fir’auna ya ce, “Kuma mene ne Ubangijin halittu?”

24. Ya ce, “Ubangijin sammai da ƙasa, da abin da yake a tsakāninsu, idan kun kasance māsu ƙarfin imāni.

25. Ya ce wa waɗanda suke a gēfensa, “Bā za ku saurāra ba?”

26. Ya ce, “Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko.”

27. Ya ce, “Lalle ne, Manzonku, wanda aka aiko zuwa gare ku, haƙi-ƙa, mahaukaci ne.”

28. Ya ce, “Ubangijin mafitar rānā da maɓūyarta da abin da yake a tsakāninsu, idan kun kasance kunā hankalta.”

فَاتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَلَمْ تُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عَمْرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكِ الْتِي فَعَلْتَ

وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

قَالَ فَعَلْنَهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠﴾

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا  
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٢﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا  
إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ: أَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا  
إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Ya ce, “Lalle ne idan ka riki wani abin bautāwa wañina, haḳīka, inā sanya ka daga ḍaurarru.”

30. Ya ce, “Ashe, kuma ko dā nā zō maka da wani abu mai bayyanāwa?”

31. Ya ce, “To, ka zō da shi, idan ka kasance daga māsu gaskiya.”

32. Sai ya jēfa sandarsa, sai ga ta kumurci bayyananne.

33. Kuma ya fizge hannunsa, sai ga shi fari ga māsu kallo.

34. (Fir’auna) ya ce ga mashāwarta a gēfensa, “Lalle ne, wannan haḳīka, masihirci ne, mai ilmi!

35. “Yanā son ya fitar da ku daga kasarku game da sihirinsa. To, mēne ne kuke shāwartāwa?”

36. Suka ce, “Ka jinkirtar da shi, shī da ḍan’uwansa, kuma ka aika māsu gayya a cikin birāne.

37. “Zā su zō maka da dukan mai yawan sihiri masani.”

38. Sai aka tāra masihirta dōmin ajalin yini sananne.

39. Kuma aka ce wa mutāne, “Kō kū māsu tāruwa ne?”

40. “Tsammāninmu, mu bi masihirta, idan sun kasance sū ne marinjāya.”

41. To, a lōkacin da masihirta suka jē, suka ce wa Fir’auna, “Shin, lalle ne, haḳīka munā da ijāra, idan mun kasance mū ne marinjāya?”

42. Ya ce, “Na’am! Kuma lalle ne, kū ne a lōkacin, haḳīka, muḳar-rabai.”

قَالَ لَيْنٌ أَخَذَتْ إِلَهَاغَيْرِي لِأَجْعَلَنَّكَ  
مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾

قَالَ أَوْلَوْجِئْتُكَ بِبَنِي عُمَيْيْنِ ﴿٣٠﴾

قَالَ فَأَتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾

فَأَلْفَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾

وَوَجَّعَ يَدَهُ، فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءٌ لِلنَّظِيرِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا  
تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾

قَالُوا أَرْجَاهُ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

فَجُمِعَ السَّحْرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحْرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَيْنَ لَنَا أَجْرٌ إِنْ كُنَّا  
نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمِنَ الْمَقْرِبِينَ ﴿٤٢﴾



43. Mūsā ya ce musu, “Ku jēfa abin da kuke māsu jēfāwa.”

44. Sai suka jēfa igiyōinsu, da sandunansu, kuma suka ce, “Da ƙarfin Fir’auna lalle ne mū, haƙiƙa, mū ne marinjāya.”

45. Sai Mūsā ya jēfa sandarsa, sai ga ta tanā harhaɗe abin da suke yi na ƙarya.

46. Sai aka jēfar da masihirta sunā māsu sujada.

47. Suka ce, “Mun yi ĩmāni da Ubangijin halitta.

48. “Ubangijin Mūsā da Hārūna.”

49. Ya ce, “Ashe, kun yi ĩmāni sabōda shī, a gabānin in yi muku izni? Lalle ne shi, haƙiƙa babbanku ne wanda ya kōya muku sihirin, to, zā ku sani. Lalle ne, haƙiƙa, zan kakkātse hannuwanku da kafā-funku a tarnaƙi, kuma haƙiƙa, zan tsirē ku gabā ɗaya.”

50. Suka ce, “Bābu wata cūta! Lalle ne mū māsu jūyāwa ne zuwa ga Ubangijinmu.

51. “Lalle ne mu, munā kwa-ɗayin Ubangijinmu Ya gāfarta mana kurakuranmu, dōmin mun kasance farkon māsu ĩmāni.”

52. Kuma Muka aika zuwa ga Mūsā cēwa ka yi tafiyar dare da bāyiNa, lalle ne kū waɗanda ake biyā<sup>(1)</sup> ne.

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٣﴾

قَالُوا جِبَالَهُمْ وَعِصِيَّتَهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْعَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾

فَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَجِدِينَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا أَمْ آتَانَا رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾

قَالَ أَمْ أَنْتُمْ مُنْتَهُمُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرٌ كُمْ  
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ نَعْتَمُونَ لَا تَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ  
وَأَنْزَلْكُمْ مِنْ خَلْفٍ وَلَا صَلْبِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾

قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا  
أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

﴿٥٢﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّهُمْ  
مُتَّبِعُونَ ﴿٥٣﴾

(1) Fir’auna da yāƙinsa zā su bī ku dōmin su kāma ku. Amma bā zā su sāmi ĩkon kāma ku ba.

53. Sai Fir'auna ya aika māsu gayya a cikin birāne.

54. “Lalle ne, waɗannan, haƙiƙa, ƙungiya ce kaɗan.

55. “Kuma lalle ne sū, a gare mu, māsu fusatarwa ne.

56. “Kuma lalle ne mū, haƙiƙa, gabā ɗaya māsu sauna ne.”

57. Sai Muka fitar da su daga gōnaki da marēmari.

58. Da taskōki da mazauni mai kyau.

59. Kamar haka! Kuma Muka gādar da su ga Banī Isrā'īla.

60. Sai suka bī su sunā māsu fita a lōkacin hūdōwar rānā.

61. Sa'an nan a lōkacin da jama'a biyu suka ga jūna, sai abōkan Mūsā suka ce, “Lalle ne mū, haƙiƙa, waɗanda ake riska ne.”

62. Ya ce, “Kayya! Lalle ne, Ubangijina Yanā tare da ni, zai shiryar da ni.”

63. Sai Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā, cēwa, “Ka dōki tēku da sandarka.”... Sai tēku ta tsāge,<sup>(1)</sup> kōwane tsāgi ya kasance kamar falalen dūtse mai girma.

64. Kuma Muka kusantar da waɗansu mutāne a can.

65. Kuma Muka tsīrar da Mūsā da waɗanda suke tāre da shi gabā ɗaya.

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَشِيرِينَ ﴿٥٣﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

وَأِنَّهُمْ لَنَا لَعَّابُونَ ﴿٥٥﴾

وَأِنَّا لَجَمِيعٌ حَادِرُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا تَرَاهُ إِجْمَاعًا قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى

إِنَّا لَمَدْرُكُونَ ﴿٦١﴾

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ

فَأَنْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾

وَأَرْزَلْنَاهُمْ الْآخَرِينَ ﴿٦٤﴾

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ وَأَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

(1) Tēku ta tsāge hanya gōma sha biyu a kan adadin dangin Banī Isrā'īla. Suka bi, suka wuce, sa'ilin nan aka nutsar da Fir'auna, shi da jama'arsa, a cikin hanyōyin ruwan.

66. Sa'an nan kuma Muka nut-sar da waɗansu mutānen.

67. Lalle ne, a cikin wannan akwai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance māsu īmāni ba.

68. Kuma lalle ne Ubangijinka, haḳīḳa, Shī ne Mabūwayi, Mai jin ƙai.

69. Kuma ka karanta, a kansu, lābārin Ibrāhīm.

70. A sā'ilin da ya ce wa ubansa da mutānensa, “Mēne ne kuke bauta wa?”

71. Suka ce, “Munā bauta wa gumāka, sabōda haka munā yini māsu lazimta a gare su.”

72. Ya ce, “Shin, sunā jin ku, a lōkacin da kuke kira?”

73. “Kō kuwa sunā amfānin ku, kō sunā cūtar ku?”

74. Suka ce, “Ā'a, mun sāmi ubanninmu, kamar haka ne suke aikatāwa.”

75. Ya ce, “Shin to, kun ga abin da kuka kasance kunā bautā wa?”

76. “Kū da ubanninku mafi daɗēwa?”

77. “To, lalle ne sū mafiya ne a gare ni, fāce Ubangijin halittu.

78. “Wanda Ya halitta ni, sa'an nan Yanā shiryar da ni.

79. “Kuma Wanda Yake Shī ne Yake ciyar da ni, kuma Yanā shāyar da ni.

80. “Kuma idan na yi jiyya, to, Shi ne Yake warkar da ni.

تُمْ أَعْرِفَنَا الْآخِرِينَ ﴿٦٦﴾

إِن فِي ذَلِكَ لآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

وَأْتَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

قَالُوا نَعْبُدُ آبَاءَنَا مَا فَنظَلُّهَا عَنكِفِينَ ﴿٧١﴾

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكَ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾

أَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾

فَأَنْتُمْ عِدُوِّي إِلَىٰ أَرْبَابِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾

81. “Kuma Wanda Yake matar da ni, sa’an nan Ya rāyar da ni,

82. “Kuma Wanda Yake inā kwadayin Ya gāfarta mini kurāku-raina, a rānar sakamako.

83. “Ya Ubangijīna! Ka ba ni hukunci, kuma ka riskar da ni ga sālihai.

84. “Kuma Ka sanya mini hars-hen gaskiya<sup>(1)</sup> a cikin mutānen ƙarshe.

85. “Kuma Ka sanya ni daga magādan Aljannar ni’ima.

86. “Kuma Ka gāfarta wa ubā-na, lalle ne shi, ya kasance daga batattu.

87. “Kuma kada Ka kunyata ni a rānar da ake tāyar da su.

88. “A rānar da dūkiya bā ta amfāni, kuma dīya bā su yi.

89. “Fāce wanda ya jē wa Allah da zūciya mai tsarki.”

90. Kuma aka kusantar da Al-janna ga māsu taƙawa.

91. Kuma aka fitar da wuta bab-ba dōmin halakakku.

92. Kuma aka ce musu, “Inā abin da kuka kasance kunā bauta wa?”

93. “Baicin Allah? Shin, sunā taimakon ku kō kuwa sunā tsare kansu?”

وَالَّذِي يُبْسِتِي ثُمَّ يُجَيِّنِي ﴿٨١﴾

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خِطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا

وَالْحَقِيقِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾

وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾

وَأَغْفِرْ لَأبي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾

وَبُرُزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْصُرُونَ ﴿٩٣﴾

(1) Harshen gaskiya shī ne yabo mai kyau. Mutanen ƙarshe sū ne Musulmi, al’ummar Annabi Muhammadu, māsu shaida ga annabawa da iyar da manzanci.

94. Sai aka kikkife su<sup>(1)</sup> a cikin-ta, su da halakakkun.

95. Da rundunar Ibilīsa gabā ḍaya.

96. Suka ce, alhāli sunā a cikinta sunā yin husūma,

97. “Rantsuwa da Allah! Lalle ne mun kasance, haḳīka, a cikin ḅata bayyananna.

98. “A lōkacin da muke daidaita ku da Ubangijin halittu.

99. “Kuma bābu abin da ya ḅatar da mu fāce māsu laifi.

100. “Sabōda haka bā mu da waḍansu macēta.

101. “Kuma bā mu da abōki, masōyi.

102. “Sabōda haka, dā lalle munā da (dāmar) kōmawa, dōmin mu kasance daga mūminai!”

103. Lalle ne, a cikin wancan akwai āyā, kuma mafī yawansu, bā su kasance mūminai ba.

104. Kuma lalle ne Ubangijinka, Shi ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

105. Mutānen Nūhu sun karyata Manzanni.

106. A lōkacin da ḍan’uwansu, Nūhu, ya ce musu, “Shin, bā zā ku yi taḳawa ba?

107. “Lalle ne, zuwa gare ku, ni Manzo ne amintacce.

108. “To, ku bi Allah da taḳawa, kuma ku yi mini ḍā’ā.

فَكَبِّكُوا فِيهَا هُمْ وَالْعَاوُنَ ﴿٩٤﴾

وَجُودِ بَلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾

تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٩٧﴾

إِذْ نَسَوَ كُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾

وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْأَعْمَجُونَ ﴿٩٩﴾

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾

وَلَا صَاحِبِي حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾

فَلَوْ أَن لَنَا كَرَّةٌ فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا عَمَلَكُمْ ﴿١٠٨﴾

(1) Gumākan, sū da halakakku mabiyansu. Dukan mai ḅatar da wani shī ne gunki ga mai bin sa halakakke.

109. “Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

110. “Sabōda haka, ku bi Allah da taƙawa, kuma ku yi mini dā’ā.”

111. Suka ce, “Ashe, zā mu yi īmāni sabōda kai, alhāli kuwa, ma-fiya ƙaskanci sun bi ka?”

112. Ya ce, “Kuma bā ni da sani ga abin da suka kasance sunā aika-tāwa.

113. “Hisābinsu bai zama ba, fāce ga Ubangijina, dā kunā sansancēwa.

114. “Ban zama mai kōre mūminai ba.

115. “Nī ba kōwa ba ne, sai mai gargadī mai bayyanāwa.”

116. Suka ce, “Lalle ne, idan ba ka hanu ba, yā Nūhu, (daga maganarka,) haƙīka, kanā kasancēwa daga waƙanda ake jēfēwa.”

117. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Lalle ne mutānena sun ƙaryata ni.

118. “Sai ka yi hukunci, a tsakānīna da tsakāninsu, tabbataccen hukunci, kuma ka tsīrar da ni, da waƙanda suke tāre da ni daga mūminai.”

119. Sai Muka tsīrar da shi, shi da waƙanda suke tāre da shi, a cikin jirgi wanda aka yi wa lōdi.

120. Sa’an nan Muka nutsar, a bāyan haka, da sauran.

121. Lalle ne, a cikin wannan, akwai āyā, kuma maƙi yawansu, ba su kasance māsu īmāni ba.

وَمَا أَسَأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ  
الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

﴿١١٠﴾ قَالُوا أَتُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَالُونَ

﴿١١١﴾ قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

﴿١١٢﴾ إِنْ حَسِبْتُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوَ تَشْعُرُونَ

﴿١١٣﴾ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ

﴿١١٤﴾ إِنْ أَنَا إِلَّا أَنْتِرُ الْمُؤْمِنِينَ

﴿١١٥﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَنْتَهِ لَتَكُونَ مِنَ الْمَرْجُومِينَ

﴿١١٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنْ قَوْمِي كَذَّبُونِ

﴿١١٧﴾ فَانْفِخْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتَحَاوَجِّنِي

﴿١١٨﴾ وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

﴿١١٩﴾ فَاصْبِرْ لَهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ الْمَشْحُونِ

﴿١٢٠﴾ ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ

﴿١٢١﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

122. Kuma Lalle ne, Ubangijin-ka, haḳīka, Shī ne Mabuwayi, Mai rahama.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾

123. Ādāwa sun ƙaryata Manzanni.

كَذَّبَتْ عَادَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

124. A lōkacin da ɗan’uwansu, Hūdu ya ce musu, “Bā zā ku yi taƙawa ba?”

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

125. “Lalle ne ni, zuwa gare ku, haḳīka, Manzo ne, amintacce.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾

126. “Sabōda haka ku bi Allah da taƙawa, kuma ku yi mini ɗā’ā.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٦﴾

127. “Kuma ba ni tambayar wata ijāra a kansa. Ijārāta ba ta zama ba, fāce daga Ubangijin halittu.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ  
الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾

128. “Shin, kunā yin ginin sita-  
diyo<sup>(1)</sup> a kōwane tsauni ne, kunā  
yin wāsa?

أَتَنْبُونَ بِكُلِّ رِيْعٍ آيَةٍ تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾

129. “Kuma kunā rikon matsā-  
rar ruwa, tsammāninku, ku daw-  
wama?<sup>(2)</sup>

وَتَخَذُونَ مِصَاغِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾

130. “Kuma idan kun yi damƙa,  
sai ku yi damƙar kunā māsu  
tankwasāwa.

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾

131. “To, ku bi Allah da taƙawa,  
kuma ku yi mini ɗā’ā.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٣١﴾

132. “Ku ji tsōron Wanda Ya  
taimake ku da abin da kuka sani.

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

133. “Ya taimake ku da dabbō-  
bin ni’ima da ɗiya.

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَمٍ وَبَيْنَ ﴿١٣٣﴾

134. “Da gōnaki da marēmari.

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾

135. “Lalle ne nī, inā ji muku  
tsōron azābar wani yini mai girma.”

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾

(1) Sitadiyo shi ne gidan wasanni da Turanci, alāmā da Lārabci.

(2) Ko kuma wurāren sanā’ō’i kamar masāƙoki irin na zāmanin nan.

136. Suka ce, “Daidai ne a kanmu: Kā yi wa’azi kō ba ka kasance daga māsu wa’azi ba.

137. “Wannan abu bai zamo ba fāce hālāyen<sup>(1)</sup> mutānen farko.

138. “Kuma mū, ba mu zama waḍanda ake yi wa azāba ba.”

139. Sabōda haka suka faryata shi, sai Muka halakar da sū. Lalle ne a cikin wannan akwai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance māsu imāni ba.

140. Kuma lalle ne, Ubangi-jinka, haḳīka, Shi ne Mabuwayi, Mai jin kai.

141. Samūdāwa sun faryata Manzanni.

142. A lōkacin da ḍan’uwansu Sālihu ya ce, “Shin, bā zā ku bi Allah da taḳawa ba?”

143. “Lalle ne nī, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

144. “Sabōda haka, ku bi Allah da taḳawa, kuma ku yi mini dā’ā.

145. “Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra, a kansa. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

146. “Shin, anā barin ku<sup>(2)</sup> a cikin abin da yake a nan, kunā amintattu?”

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ

مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

إِنْ هَذَا إِلَّا آخِطٌ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكَ نَفْسَهُمْ فِي ذَلِكَ لَأَيَّةٌ وَمَا كَانَ

أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

وَمَا أَسْتَأْذِنُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي

إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٤﴾

أَتَزْكُرُونَ فِي مَا هُمْ نَسَاءٌ آمِنِينَ ﴿١٤٥﴾

(1) Wātau lābarun mutāne waḍanda ba su ci gaba ba, bā su son a yi rawa da nishāḍi. Anā karantawar ma’anar faryar ta farko, watau wai tātsūniya ce, a ce wai a hana āyā a kan tsaunuka dōmin wasanni. Suna nufi da āya ko alāma gidājen rawa da na nashāḍi watau stadiyam da kasāno.

(2) Kuna zaton zā a bar ku a irin wannan ni’ima, Allah bā zai karbi rāyukanku ba, kuma Ya yi muku hisābi a kanta? Kayya! Zā a yi muku hisābi a bāyan kun mutu an tsayar da ku, dōmin hisābin ayyukan da kuka yi.



147. “A cikin gōnaki da marē-mari.

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

148. “Da shuke-shuke da dabī-nai, ‘ya’yan itācensu hirtsi<sup>(1)</sup> māsu narkēwa a ciki?”

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلَعَتْ هَاهُنَا حُضَيْمٌ ﴿١٤٨﴾

149. “Kuma kunā sassaƙa gidāje daga duwātsu, kunā māsu alfāhari?”

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَرِهِينَ ﴿١٤٩﴾

150. “Sabōda haka ku bi Allah da taƙawa, kuma ku yi mini dā’ā.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥٠﴾

151. “Kada ku yi dā’ā ga umur-nin mabarnata.

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٥١﴾

152. “Wadanda suke yin barna a cikin ƙasa, kuma bā su kyauta-tāwa.”

الَّذِينَ يَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

153. Suka ce, “Kai daga māsu sihiri kurum kake.

قَالُوا إِنَّمَا آتَيْنَا مِنَ الْمُسْحَرِينَ ﴿١٥٣﴾

154. “Bā kōwa kake ba, fāce mutum kamarmu. To, ka zo da wata āyā idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بَيِّنَاتٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٤﴾

155. Ya ce, “Wannan rāƙuma ce tanā da shan<sup>(2)</sup> yini, kuma kunā da shan yini sasanne.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ هَآءُ شَرْبٌ وَكَهَآءُ شَرْبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾

156. “Kada ku shāfe ta da cūta, har azābar yini mai girma ta shāfe ku.”

وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾

157. Sai suka sōke ta, sa’an nan suka wāyi gari sunā māsu nadāma.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدِمِينَ ﴿١٥٧﴾

158. Sabōda haka azāba ta kāma su. Lalle ne a cikin wannan akwai āyā, kuma mafī yawansu, ba su kasance māsu imāni ba.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾

(1) Hirtsi shi ne ‘ya’yan itāce sababbi tun ba su nuna ba. Wātau hirtsin gonakinsu idan an ci shi narkēwa yake yi a cikin ciki balle kuma ‘ya’yan itāce nunannu.

(2) Rānar da take da shā ita kaƙai zā ta shanye ruwan rījiyarsu, su kuma rānar da suke da shā su kaƙai zā su dēbi ruwan, bā zā ta shā ba. Amma kuma tanā bā su nōno da madara.

159. Lalle ne Ubangijinka, haḳīka, Shī ne Mabuwayi, Mai jin kai.

160. Mutānen Lūdu sun karyata Manzanni.

161. A lōkacin da ḍan’uwan-su, <sup>(1)</sup> Lūdu ya ce musu, “Bā zā ku yi taḳawa ba?”

162. “Lalle ne nī, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

163. “Sabōda haka, ku bi Allah da taḳawa, kuma ku yi mini dā’ā.

164. “Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

165. “Shin, kunā jē wa maza daga cikin talikai?”

166. “Kuma kunā barin abin da Ubangijinku Ya halitta muku daga mātanku? Ā’a, ku mutāne ne māsu kētarēwa!”

167. Suka ce, “Lalle ne, haḳīka, idan ba ka hanu ba, yā Lūdu! Tīlas ne kanā kasancēwa daga waḍanda ake fitarwa (daga gari).”

168. Ya ce, “Lalle ne ga aikinku, haḳīka, inā daga māsu kīnsa.

169. “Yā Ubangijina! Ka tsīrar da ni da iyālīna daga abin da suke aikatāwa.”

170. Sabōda haka Muka tsīrar da shi, shi da mutānensa gabā ḍaya.

171. Fāce wata tsōhuwa a cikin māsu wanzuwa.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهَوَالْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿١٥٩﴾

كَذَبَتْ قَوْمٌ لُوطَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٦٣﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ

الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾

أَتَاتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

وَتَدْرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ

قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾

(1) Lūdu ḍan’uwan-su ne na zaman gari da aure kawai. Asalinsa ḍan baffan Ibrāhīm ne, sun tāso daga gabas, kasar Bābila suka yi hijira, har Ibrāhīm ya sauka Habrūna a kasar Shām, Lūdu kuwa ya sauka a Sadūm da alḳaryunta.

172. Sa’an nan kuma Muka dar-kāke wasu.

173. Kuma Muka yi ruwan sama a kansu, ruwa. Sai dai ruwan wa-ɗanda ake yi wa gargadi ya mūna-na.

174. Lalle ne ga wannan, akwai āyā, kuma maƙi yawansu bā su kansance māsu īmāni ba.

175. Kuma lalle ne Ubangijinka, haƙiƙa, Shī ne Mabuwayi, Mai jin ƙai.

176. Ma’abūta ƙunci sun ƙarya-ta Manzanni.

177. A lōkacin da Shu’aibu ya ce musu, “Bā zā ku yi taƙawa ba?”

178. “Lalle ne ni, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

179. “Sabōda haka, ku bi Allah da taƙawa kuma ku yi mini dā’ā.

180. “Kuma ba ni tambayar ku wata ijāra a kansa. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

181. “Ku cika mūdu, kuma kada ku kasance daga māsu sanyāwar hasāra (ga mutāne).

182. “Kuma ku yi awo da sikēli daidaitacce.

183. “Kuma kada ku nakasa wa mutāne abūbuwansu, kuma kada ku yi fasādi a cikin ƙasa kuna māsu ɓarna.

184. “Kuma ku ji tsōron Allah Wanda Ya halitta ku, kū da jama’ar farko.”

ثُمَّ دَمَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٧٢﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا قَسَاءً مَطَرًا الْمُنذِرِينَ ﴿١٧٣﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٧٩﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ

الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾

﴿١٨١﴾ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾

وَزِنُوا بِالْقِسْطِ أَسْمَقِيمٍ ﴿١٨٢﴾

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ

مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِيلَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾

185. Suka ce, “Kai dai daga wa-  
ḍanda suke sihirtattu kawai ne.

186. “Kuma bā kōwa kake ba,  
fāce mutum kamarmu, kuma lalle  
ne munā zaton ka, haḳīka, daga  
maḳaryata.

187. “To, ka jēfo wani baḅbake  
daga sama a kanmu, idan ka kasan-  
ce daga māsu gaskiya.”

188. Ya ce, “Ubangijīna ne Mafi  
sani ga abin da kuke aikatāwa.”

189. Sai suka ḳaryata shi, sabō-  
da haka, azābar rānar girgije<sup>(1)</sup> ta  
kāma su. Lalle ne ita tā kasance  
azābar yini mai girma.

190. Lalle a cikin wancan, haḳī-  
ka, akwai āya, amma mafi yawansu  
ba su kasance māsu īmāni ba.

191. Kuma lalle Ubangijīnka,  
haḳīka, Shī ne Mabuwayi, Mai jin  
ḳai.

192. Kuma lalle Shi (Alḳur’āni),  
haḳīka, saukarwar Ubangijin halit-  
tu ne.

193. Rūhi<sup>(2)</sup> amintacce ne ya  
sauka da shi.

194. A kan zūciyarka, dōmin ka  
kasance daga māsu gargafi.

195. Da harshe na Larabci mai  
bayāni.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نَظُنُّكَ

لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾

قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ الظُّلُمَاتِ إِنَّهُ كَانَ

عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَن كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

وَلِئِنَّهُ لَئِنزِيلِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾

(1) An ruwaito cēwa Allah Ya būde musu ḳōfar Jahannama, zāfi ya hana su zama a kō’ina cikin gidājensu, sa’an nan aka sanya girgije ya yi musu inuwa mai sanyi-sanyi har suka tāru a ciki, sa’an nan aka sanya girgijen ya kāma da wuta a kansu, suka ḳōne ḳurmus kamar an gasa fāra. Suka kōma tōka kamar yadda suka nēma daga Shu’aibu da a jēfa musu baḅbake daga sama idan ya zama daga māsu gaskiya.

(2) Rūhul Kudus, shi ne Jibirīl, amincin Allah ya tabbata a gare shi.

196. Kuma lalle shīn, haḳīḳa, yanā a cikin littattafan (Manzanin) farko.

197. Ashe, bai kasance āyā ba a gare su, ya zama Mālamān Banī Isrā’īla sun san shi?

198. Kuma dā mun saukar da shi a kan sāshen Ajamāwa,

199. Ya karanta shi a kansu, ba su kasance sabōda shi māsu īmāni ba.

200. Kamar wancan ne! Muka shigar da shi a cikin zukātan māsu laifi.

201. Bā zā su yi īmāni da shī ba sai sun ga azābar nan mai raḳaḳi.

202. Sai ta taho musu kwatsam, alhāli kuwa sū, ba su sansance ba.

203. Sai su ce, “Shin, mu waɗan-da ake yi wa jinkiri ne?”

204. Ashe, to, da azābar Mu suke nēman gaggāwa?

205. Ashe, to, kā gani, idan Muka jīshe su daḳi a shēkaru,

206. Sā’an nan abin da suka kasance anā yi musu wa’adi (da shi) ya jē musu,

207. Abin da suka kasance anā jīshe su dāḳin, bā zai tunkude azāba ba daga gare<sup>(1)</sup> su.

208. Kuma ba Mu halakar da wata alḳarya ba fāce tanā da māsu gargadi.

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوْلِينَ ﴿١٩٦﴾

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

فَيَأْتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

أَفِعْذَابِنَا يُسْتَعْجَلُونَ ﴿٢٠٤﴾

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ ﴿٢٠٧﴾

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

(1) Dā an ba su lōkaci mai tsawo sunā jin dāḳi da rāyuwar dūniya a cikinsa, to, rānar da mutuwa kō azābar Allah ta jē gare su, wannan lōkacin bā zai tunkude mutuwar kō azabar ba daga gare su.

209. Dōmin tunātarwa, kuma ba Mu kasance Māsu zālunci ba.

210. Kuma (Alkur'āni) shaidānu ba su dōra sauka da shī ba.

211. Kuma bā ya kamāta a gare su (su shaidanu su sauka da shi), kuma ba su iyāwa.

212. Lalle ne sū, daga saurāre, haḳīka, waḍanda aka nisantar ne.

213. Sabōda haka, kada ka kira wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah, sai ka kasance daga waḍanda ake yi wa azāba.

214. Kuma ka yi gargadi ga danginka mafiya kusanci.

215. Kuma ka sassauta fikāfi-kanka<sup>(1)</sup> ga wanda ya bī ka daga mūminai.

216. Sa'an nan idan suka sābā maka, to, ka ce, “Lalle nī, bar-rantacce ne daga abin da kuke aika-tāwa.”

217. Kuma ka dōgara ga Mabu-wāyi, Mai jin fai.

218. Wanda Yake ganin ka a lōkacin da kake tāshi tsaye.

219. Da jujjuyāwarka a cikin māsu yin sujada.

220. Lalle Shi<sup>(2)</sup>, Shi ne Mai ji, Masani.

ذِكْرِي وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

وَمَا نُنزِلُكَ بِهِ الشَّيْطَانُ ﴿٢١٠﴾

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعزُولُونَ ﴿٢١٢﴾

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢١٣﴾

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾

الَّذِي يَرِيكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

وَتَقَلِّبُكَ فِي السَّجْدِينَ ﴿٢١٩﴾

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

(1) Ka zama mai tausayi ga mūminai waḍanda suka bī ka, ka yi musu kamar yadda kāzā take yi wa 'ya'yanta kanana a lōkacin sanyi, kō kuwa idan zā su yi barci dōmin ta kāre su daga cūta.

(2) Allah Shi ne Mai ji, ji na gaskiya, kuma Masani, sani na gaskiya.

221. Shin, (kunā so) in gaya<sup>(1)</sup> muku a kan wanda shaidannu kan sauka?

هَلْ أَتَيْتُمْكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٣٣١﴾

222. Sukan sauka a kan dukan maƙaryaci, mai zunubi.

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٣٣٢﴾

223. Sunā jēfa (abin da suka) ji, alhāli kuwa maƙi yawansu maƙar-yata ne.

يَلْقَوْنَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٣٣٣﴾

224. Kuma mawāƙa<sup>(2)</sup> halakaku ne ke bin su.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٣٣٤﴾

225. Shin, ba ku ga cēwa, lalle ne sū, a cikin kōwane rango sunā yin ɗimuwa (su kētare haddi) ba?

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٣٣٥﴾

226. Kuma lalle ne sū, sunā faɗin abin da bā su aikatāwa?

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٣٦﴾

227. Fāce waɗanda suka yi ʾīmā-ni suka aikata ayyukan ƙwarai, kuma suka ambaci Allah da yawa, kuma suka rāma zālunci, daga bāyan an zālunce su. Kuma waɗan-da suka yi zālunci, zā su sani a wace majūya suke jūyāwa.

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانصَرُوا مِن بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَسِعَعُوا لِلَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٣٣٧﴾

(1) Wannan dōmin raddi ne ga māsu cēwa aljannu ke gaya wa Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, Alƙurʾāni. Aljannu bā su sauka sai ga maƙaryaci, mai zunubi, Muhammadu kuwa bā haka yake ba. Sabōda haka shi bā mahaukaci ba, kuma ba wanda aljannu suke gaya wa ba. Dukan abin da ya faɗa, to, wahayi ne daga Allah.

(2) Siffōfin mawāƙa sun nūna cēwa Annabi Muhammadu bā mawāƙi ba ne, dōmin bā shi da ɗaya daga cikin siffōfin mawāƙa. Kuma mabiyansa ba halakaku ba ne.



Tanã karantar da cēwa Allah Yanã da asirrai, bā su da iyāka, Yanã nūna sāshensu ta hannun waɗansu mutāne bāyinSa da a cikin littattafanSa, dōmin mūminai su k̄ara k̄arfin īmāni, kuma su yi aiki da shariʿar da Yā aza su a kanta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. D.Š. Waɗancan āyōyin Al-ḥurʿāni ne da Littāfi mai bayyanawa.

2. Shiriya ce da bushāra ga mūminai.

3. Waɗanda suke tsayar da sal-la kuma su bāyar da zakka, alhāli kuwa sū, game da Lāhira, to, sū, sunā yin yakīni.

4. Lalle ne waɗanda suke bā su yin īmāni da Lāhira, Mun kawāta musu ayyukansu, sabōda haka sunā dīmuwa.

5. Waɗannan ne waɗanda suke sunā da mugunyar azāba (a dūniya), kuma sū, a Lāhira, sū ne mafīya hasāra.

طَسَّ بِكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ

أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ

وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخْسَرُونَ ﴿٥﴾



6. Kuma lalle ne kai, haḳīka, anā haḍa<sup>(1)</sup> ka da Alkur’āni daga gun Mai hikima, Masani.

7. A lōkacin da Mūsā ya ce wa iyālinsa, “Lalle ni, na tsinkāyi wata wuta, ni mai zo muku daga gare ta ne, da wani lābari, ko kuwa mai zo muku ne da yūla, makāmashin, tsammāninku, ku ji dīmi.”

8. To, a lōkacin da ya jē mata, sai aka kira shi cēwa, “An tsarkake wanda yake cikin (wurin) wutar da wanda yake a gēfenta, kuma tsarki ya tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

9. “Yā Mūsā, lalle ne shi, Nī ne Allah, Mabuwayi, Mai hikima.

10. “Kuma ka jēfa sandarka.” To, a lōkacin da ya gan ta, tanā girgiza kamar dai ita karamin maḱī-ji ne, sai ya jūya yanā mai bāyar da bāya, kuma bai kōma ba, “Yā Musā! Kada ka ji tsōro, lalle Ni, Manzanni bā su jin tsōro a wuriNa.

11. “Sai wanda ya yi zālunci, sa’an nan ya musanya kyau a bāyan cūta, to, lalle Nī, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

12. “Kuma ka shigar da hannun-ka a cikin wuyan rigarka, ya fita fāri, bābu wata cūta, a cikin wasu āyōyi tara zuwa ga Fir’auna da mutānensa. Lalle ne sū, sun kasance mutāne ne fāsiḱai.”

وَإِنَّكَ لَتَلْقَىٰ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَاءَتِ لَكُمْ مِنْهَا حَبِيرٌ  
أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾

فَلَمَّا جَاءَ هَانُودِي أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا  
وَسَبَّحَنَ اللَّهُ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

يَمْسُو سَيْتَهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

وَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَمَا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا  
وَلَمْ يُعَقِّبْ يَمْسُو سَيْتَهُ لَاتَخَفْ إِنِّي لَا يَخِيفُ  
لَدَى الْمَرْسُولِ ﴿١٠﴾

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حَسَنًا بَعْدَ سَوْءٍ  
فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

وَأَدْخَلَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ فَخَرَجَ يَبْيِضًا  
مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ فِي تَسْبَعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ  
إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمًا فَسَقِينِ ﴿١٢﴾

(1) Lāhira da Īmāni da ita sunā a cikin asīran Allah. Haka karɓar Alkur’āni daga Allah yanā a cikin asīran Allah da Ya bayyana a Littafi. Ganin Mūsā ga wuta da abubuwan da suka auku a wurin game da maganar Allah a gare shi da jūyāwar sanda macijiya da kōmawarta sanda da jūyāwar hannunsa fari kal da jūyāwarsa zuwa ga asalinsa, duka sunā a cikin asīran Allah da Ya bayyana su ga wani mutum.

13. To, a lōkacin da āyōyinMu suka jē musu, sunā māsu wāyar da kai, suka ce, wannan sihiri ne, bayyananne.

14. Kuma suka yi musunsu, al-hāli zukatansu, sun natsu da su, dōmin zālunci da girman kai. To, ka dūbi yadda ākibar maɓarnata ta kasance.

15. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun bai wa Dāwūda da Sulaimān ilmi, kuma suka ce, “Gōdiya<sup>(1)</sup> ta tabbata ga Allah, Wanda Ya fifita mu a kan māsu yawa daga BāyinSa mūminai.”

16. Kuma Sulaimān ya gāji Dāwūda ya ce, “Yā ku mutāne! An sanar da mu maganar tsuntsāye, kuma an bā mu daga kōwane abu. Lalle ne, wannan, haḳīka, shi ne falalar (Allah) bayyananna.”

17. Kuma aka tattara, dōmin Sulaimān, rundunōninsa, daga al-jannu da mutāne da tsuntsāye, to, sū anā kange su (ga tafiya).

18. Har a lōkacin da suka je a kan rāfin turūruwa, wata turūruwa ta ce, “Yā kū jama’ar turūruwa! Ku shiga gidājenku, kada Sulaimān da rundunōninsa su kakkarya ku, alhāli kuwa sū, ba su sani ba.”

19. Sai ya yi murmushi yanā mai dāriya daga maganarta, kuma ya

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً  
قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

وَوَحِّدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا  
فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ  
الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عِلْمَنَا  
مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ  
إِنَّ هَذَا هُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

وَوَحِّشَرٍ لِّسُلَيْمَانَ جُنُودَهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ  
وَالتَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

حَتَّىٰ إِذَا اتَّوَعَلَ وَإِذِ التَّمَلُّقَاتُ يَتَخَبَّطْنَ بِهَا النَّمْلُ  
أَدْخَلُوا مِنْ مَكِّنٍّ لَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ  
سُلَيْمَانَ وَجُنُودَهُمْ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

فَنَبَسَرَضَاجًا كَمَا قَوْلُهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي

(1) Abin da ke hakkin ni'imar Allah a kan mutum, ya gōde Masa. Dawūda da Sulaimān Allah Yā bā su ilmi na Annabci sun tsayu da gōdiyarsa a kan aiki da shi, da kuma iḳrāri da cēwa ni'ima ce daga Allah, bā da wani aiki nāsu ba. Annabci da ilmi da sanin maganar tsuntsu da ta aljannu da ta turūruwa duka sunā cikin asīrin Allah da Yake nūnāwa ta hanyar waɗansu BāyinSa, Annabāwa.

ce, “Yā Ubangijīna! Ka cūsa mini in gōde wa ni’imarKa wadda Ka ni’imta ta a gare ni da kuma ga mahaifāna biyu, kuma in aikata aiki na kwarai, wanda Kake yarda da shi, kuma Ka shigar da ni, sabōda rahamarKa, a cikin bāyinKa sālihai.”

20. Kuma ya binciki<sup>(1)</sup> tsunt-sāye, sai ya ce, “Me ya kāre ni bā ni ganin hudhudu, kō ya kasance daga māsu fakuwa ne?”

21. “Lalle ne zā ni azabta shi azāba mai tsanani, kō kuwa lalle in yanka shi, kō kuwa lalle ya zo mini da da’līli bayyananne.”

22. Sai ya zauna bā nēsa ba, sa’an nan ya ce, “Nā san abin da ba ka sani ba, kuma na zo maka daga Saba da wani lābari tabbatacce.

23. “Lalle ni, nā sāmi wata mace wadda tanā mulkinsu, kuma an bā ta daga dukan kōme, kuma tanā da gadon sarauta mai girma.

24. “Na sāme ta, ita da mutānenta, sunā yin sujada ga rānā, baicin Allah, kuma Shaidan ya kawāce musu ayyukansu, sabōda haka ya karkatar da su daga hanya, sa’an nan sū, ba su shiryuwa.

25. “Ga<sup>(2)</sup> su yi sujada ga Allah Wanda Yake fitar da abin da yake a bōye, a cikin sammai da kasa, kuma

أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ  
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَذْخُلَنِي بِرَحْمَتِكَ  
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

وَتَقَعَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَىٰ الْهُدَىٰ  
أَمْ كَانَ مِنَ الْفَايِتِ ﴿٢٠﴾

لَأَعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَا أَذِجَنَّهُ  
أَوْ لِيَأْتِنِي سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ﴿٢١﴾

فَمَكَتْ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْطُ بِهِ  
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنِيَّافِينَ ﴿٢٢﴾

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ  
مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

وَجَدَتْهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ  
فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

أَلَا يَسْجُدُونَ لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ

(1) Wannan ya nuna tsayuwar Sulaimān da binciken kōme da kōwa a cikin daularsa. Kuma da yadda yake yin tsanani a cikin sau’ki. Wannan ita ce hanyar mulki mai kyau.

(2) An kāyar da harafin kōrewa dōmin barinsa, da Hausa, yanā bāta ma’ana, dōmin Shaidan bai kange su daga rashin yin sujada ba.

Yā san abin da kuke bōyēwa da abin da kuke bayyanāwa.

26. “Allah, bābu abin bautāwa, fāce Shī, Ubangijin<sup>(1)</sup> Al’arshi, mai girma.”

27. Ya ce, “Za mu dūba, shin, kā yi gaskiya ne, kō kuwa kā kasance daga maƙaryata?”

28. “Ka tafi da takardata wannan, sa’an nan ka jēfa ta zuwa gare su, sa’an nan kuma ka jūya daga barinsu, sa’an nan ka ga mēne ne suke mayarwa.”

29. Ta ce, “Yā kū mashawarta! Lalle ne, an jēfo, zuwa gare ni, wata takarda mai girma.

30. “Lalle ita daga Sulaiman take, kuma lalle ita, da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai ne.

31. “Kada ku yi girman kai a gare ni, kuma ku zo mini kunā māsu sallamāwa.”

32. Ta ce, “Yā ku mashawarta<sup>(2)</sup>! Ku yi mini fatawa ga al’amari, ban kasance mai yanke wani al’amari ba, sai kun halarta.”

33. Suka ce, “Mū ma’abūta ƙarfi ne, kuma ma’abūta yāki mai tsanani ne, kuma al’amari yā kōma zuwa gare ki, sabōda haka ki dūba, mēne ne zā ki yi umurni (da shi)?”

وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٦﴾

﴿٢٧﴾ قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

أَذْهَبَ بِكَتَبِي هَذَا فَأَلْقَاهُ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّاهُمْ فَأَنْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِلَيَّ الْغَيْبِ إِلَى كِتَابِ كَرِيمٍ ﴿٢٩﴾

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَتَوْنِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُونِي فِي أَمْرِي

مَا كُنتُ فَاطِعَةً أَمْرًا حَقِّي تَشْهَدُونَ ﴿٣٢﴾

قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوْا قُوَّةً وَأَوْلُوْا بِآسِ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ

فَأَنْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٣﴾

(1) Ya siffanta Allah da cēwa bābu abin bautāwa fāce Shi, dōmin ya kōre cancantar rānā ga ibāda, da Ubangijin Al’arshi dōmin ya dēbe girman gadon Bilkisu daga zukāta.

(2) Allah bai kēbance hikima ga maza kawai ba, har mātā akwai māsu hikima a cikinsu. Sai dai Musulunci yā hana shugabancin mātā, sabōda galibinsu ādfarsu tā rinjāyi hankalinsu, sabōda kyautata tarbiyyar yāra. Anā fahimtar cēwa iya mulki, shi ne rashin fallēwa da ra’ayi ga shūgaba, sai a bāyan ya shāwarci mutānensa, kamar yadda Sarauniyar Saba ta yi da Majalisarta.

34. Ta ce, “Lalle Sarakuna idan sun shiga wata alkarya, sai su bāta ta, kuma su sanya māsu darajar mutānenta kaskantattu. Kuma kamar wancan ne suke aikatāwa.

35. “Kuma lalle nī, mai aikāwa ce zuwa gare su da kyauta, sa’an nan mai dūbawa ce: da me manzanin zā su kōmo.”

36. To, a lōkacin da ya jē wa Sulaiman ya ce, “Shin, za ku kāra ni da dūkiya ne? To, abin da Allah Ya bā ni, shi ne mafi alhēri daga abin da Ya bā ku. A’a, kū ne kuke yin farin ciki da kyautarku.

37. “Ka kōma zuwa gare su. Sa’an nan lalle munā je musu da rundunōni, bābu wata tābukāwa gare su game da su, kuma lalle munā fitar da su daga gare ta, sunā mafi wulākantuwa, kuma sunā kaskantattu.”

38. Ya ce, “Yā ku mashāwarta! Wannenku zai zo mini da gadonta a gabānin su zo, sunā māsu salla-māwa?”

39. Wani mai kārfi daga aljannu ya ce, “Nī, inā zo maka da shi a gabānin ka tāshi daga matsayinka. Kuma lalle nī, a gare shi, hakīka, mai kārfi ne amintacce.”

40. Wanda yake a wurinsa akwai<sup>(1)</sup> wani ilmi daga Littāfin ya ce,

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا

وَجَعَلُوا أَعْرَآةَ أَهْلِهَا آذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ

فَنَاطِرَةٌ يُمِ بِرَجْعِ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أَتَمِدُّونَنِّي بِعَالِ فَمَا آتَنِيَ اللَّهُ

خَيْرٌ مِمَّا آتَانِيكُمْ بَلْ أَنْتُمْ مَهْدِيَّتِكُمْ فَفَرِحُونَ ﴿٣٦﴾

أَرْجِعِ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا

وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا آذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ يَتَأْتِيهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا

قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ عِفْرِيْتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا أَنَا أُنِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ

مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا أَنَا أُنِيكَ بِهِ قَبْلَ

(1) Allah na bāyar da asirai daga littattafai, kō da wahayi zuwa ga Annabāwa, kō da ilhama daga abin da aka bai wa Annabāwa. Waɗansu sun ce ilmin nan sunan Allah ne mafi girma. Allah ne Mafi sani. Sai dai sharaɗin aiki da ilmi ga ibāda, ya kasance daga Annabāwa kawai, a cikin lōkacin aiwatar da shari’arsu. Bā a iya amfāni da wani sūnan Allah wanda wani Annabi bai zo da shi ba a gabānin Musulunci, kuma a bāyan Musulunci

“Ni inā zo maka da shi a gabānin kyaftāwar ganinka ta kōma gare ka.” To, a lōkacin da ya gan shi matabbaci a wurinsa, ya ce, “Wannan daga falalar Ubangijina yake, dōmin Ya jarraba ni: Shin, zan gōde ne, kō kuwa zan butulce! Kuma wanda ya gōde, to, yanā gōdēwa ne dōmin kansa, kuma wanda ya kāfirta, to, lalle Ubangijina Wadātacce ne, Karīmi.”

41. Ya ce, “Ku canza kamar gadonta gare ta, mu gani, shin zā ta shiryu, kō kuwa tanā kasancēwa daga waƙanda bā su shiryuwa.”

42. To, a lōkacin da ta jē, aka ce, “Shin, kamar wannan gadon sarautarki yake?” Ta ce, “Kamar dai shī ne. Kuma an bā mu ilmi daga gabāninta, kuma mun kasance māsu sallamāwar (al’amari ga Allah).”

43. Kuma abin da ta kasance tanā bautāwa, baicin Allah, ya kange ta. Lalle ita, tā kasance daga mutāne kāfirai.

44. Aka ce mata, “Ki shiga a gidan sarauta.” To, a lōkacin da ta gan shi, ta yi zatonsa wai gurbi ne, kuma ta kuranye<sup>(1)</sup> daga kwaurinta. Ya ce, “Lalle ne shi, gidan sarauta ne mai santsi daga madūbai.” Ta ce, “Yā Ubangijina!

أَنْ تَرْتَدِّي إِلَيْكَ طَرْفًا فَلَمَّا رَأَتْهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ  
هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ  
وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ  
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

قَالَ تَكْرُوهًا لَهَا عَرَشَهَا نَظَرْنَا نَهْدِي  
أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكَ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا  
الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٣﴾

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ  
مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٤﴾

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً  
وَكشفت عن ساقها قال إن أنه صرح ممرد  
من قوارير قالت رب إنني ظلمت نفسي

bā a rōkon Allah sai da sunāyenSa māsu kyau, tis'in da taran nan, sai dai a dunkule kamar a ce, “Inā rōkon Allah da sunayenSa da na sani da waƙanda ban sani ba.”

(1) Idan imāni ya shiga a cikin zūciya, sai girman kai ya fita daga gare ta. Sarauniya Bilkiisu tanā kuranye kafāfunta da niyyarta ta shiga a cikin ruwa dōmin ta nūna dā'arta ga umurnin Annabin Allah Sulaimān, kuma ta yarda da shiga gulbin da ba ta san tsawon zurfinsa ba, kō da za ta mutu a wurin dā'ā da tafawa. Mace da sarauta iyakar girman kai ke nan, bābu abin da zai gusar da shi sai imānin gaskiya.

Lalle nĩ, na zālunci kaina, kuma nā sallama al'amari tāre da Sulaimān ga Allah, Ubangijin halittu.”

45. Kuma lalle ne, haḳīḳa, mun aika zuwa Samūdāwa da ḍan'uwansu, Salihu (ya ce), “Ku bauta wa Allah.” Sai gā su ḳungiōyi biyu sunā ta husūma.

46. Ya ce, “Yā mutānēna! Don me kuke nēman gaggāwa game da mūnanāwa, a gabānin kyautatāwa. Don me bā ku nēman Allah gāfara, tsammāninku, zā a yi muku raha-ma?”

47. Suka ce, “Munā shu'umci da kai, kuma da wanda ke tāre da kai.” Ya ce, “Shu'umcinku a wurin Allah yake. Ā'a, kū mutāne ne, anā fitinar ku.”

48. Kuma wafansu jama'a tara<sup>(1)</sup> sun kasance a cikin birnin, sunā yin ḅarna, kuma bā su kyautatāwa.

49. Suka ce, “Ku yi rantsuwa da Allah, lalle zā mu kwānan masa,<sup>(2)</sup> shi da mutānensa, sa'an nan mu ce wa waliyyinsa. ‘Ba mu halarci halakar mutānensa ba, kuma mū, haḳīḳa, māsu gaskiya ne’.”

50. Kuma suka ḳulla mākirci, kuma Muka ḳulla sakamakon mākirci, alhāli sū ba su sani ba.

وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَنْفُورُوا لِمِ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَعْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا أَطَّرْنَا بَيْكَ وَيَمَنَ مَعَكَ قَالَ طَّرِرْنَا عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّفْتِنُونَ ﴿٤٧﴾

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ شَعَةٌ رَّهَطٌ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَكْرُومًا مَكْرًا وَمَكْرُومًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

(1) Yawan māsu ḅarna bā ya hana gaskiya bayyana. Kuma mai mākirci dōmin ya halakar da mai gargadīn addinin Allah, yanā yi wa kansa sanadin halaka kawai ne. Wafannan mutāne tara sun yi niyyar kashe Sālihu ne, bā da sanin danginsa ba, a wurin da yake kwāna yanā salla a masallacinsa, a bāyan gari. A can Allah ya halakar da su. Wannan shī ne sakamakon mākircin da suka ḳulla.

(2) Zā mu kwānan masa, ai zā mu kwāna da niyyar kashe shi a cikin dare, a bōye.

51. Ka dūba yadda ākibar mā-kircinsu ta kasance, lalle Mū, Mun darkāke su da mutānensu gabā daya.

52. Wadancan, gidājensu ne, wōfintattu, sabōda zāluncin da suka yi, lalle ne a wancan akwai āyā ga mutāne waƙanda suke sani.

53. Muka tsīrar da waƙanda suka yi imāni, kuma sun kasance sunā taƙawa.

54. Da Lūḍu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Shin, kunā jē wa alfasha<sup>(1)</sup> ne alhāli kuwa kunā gani?

55. “Shin, lalle kū, haƙiƙa, kunā je wa maza da sha’awa, baicin mātā? Ā’a, kū, wasu irin mutāne ne kunā aikin jāhilci.”

56. Bābu abin da ya kasance ja-wābin mutānensa, fāce suka ce, “Ku fitar da mutānen Lūḍu daga alƙaryarku, lalle sū, wasu irin mutāne ne māsu da’awar sunā da tsarki.”

57. Sai Muka tsīrar da shi, shi da mutānensa,<sup>(2)</sup> fāce mātarsa, Mun ƙaddara ta a cikin māsu wanzuwa.

58. Kuma Muka yi ruwa a kansu da wani irin ruwa. To, ruwan wa-ƙanda ake yi wa gargadī yā mūnana.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ  
اَتَادَمَرْتَهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا  
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا  
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

وَلَوْ طَآءَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ  
أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

أَيُنْظِرُكُمْ لِتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ  
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ يَتَّهَلُؤُونَ ﴿٥٥﴾

فَمَا كَانَتْ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا  
أَخْرِجُوْنَا أَلْ لُوطُ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ  
أَنَاسٌ يَنْطَهَرُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ قَدَرْنَا  
مِنَ الْغَٰبِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا سَاءً مَطَرًا مُنْذِرِينَ ﴿٥٨﴾

(1) Alfāshar mutānen Lūḍu, ita ce luwāḍi, namji ya bi namiji a duburarsa. Wannan alfāsha, kō dabbōbi bā su yin ta. Ga mutānen Lūḍu ta fāra bayyana. Allah Ya halakar da su kamar yadda Ya ambata. Sa’an nan kuma ba a fāra ganinta ba, sai ga wannan al’umma. Asirin da ke ciki, shī ne yadda Allah Yake jūyar da ḍabi’ar mutum ta zama bā ta māsu hankali ba, tāre da dōgewar halittar jikinsa kamar yadda take ga zāhiri.

(2) Mutānensa mūminai. Imāni da gaskiya idan gaskiya ta bayyana asīri ne daga asīran Allah sai wanda Ya bai wa. Kuşanci ga wani Annabi da aure kō zumunta, bā ya bāyar da shi. Ruwan azāba, shī ma asīri ne na Allah.



59. Ka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah, kuma aminci ya tabbata bisa ga BāyinSa, wafanda Ya zābā.” Shin, Allah ne Mafi alhēri, kō abin da suke yin shirki da shi?<sup>(1)</sup>

60. Kō wāne ne Ya halitta sammai da fasa, kuma Ya saukar muku, daga sama, wani ruwa, Muka tsirar, game da shi, gōnaki māsu sha’awa, ba ya kasancēwa gare ku, ku tsirar da itācensu? Shin, akwai abin bautāwa tāre da Allah? Ā’a, sū mutāne ne suna daidaitāwa (Allah da wani).

61. Kō kuwa wāne ne Ya sanya fasa tabbatacciya, kuma Ya sanya kōguna a tsakāninta kuma Ya sanya mata manyan duwātsu tabattatu, kuma Ya sanya wani shāmaki a tsakānin tēkuna biyu? Shin akwai wani abin bautāwa tāre da Allah. Ā’a, mafi yawansu ba su sani ba.

62. Kō wāne ne yake karfa wa mai bukatā idan ya kira Shi, kuma ya sanya ku mamāyan fasa? Shin akwai wani abin bautawa tāre da Allah? Kafan fwarai kuke yin tunāni.

63. Kō wāne ne yake shiryarwa a cikin duffan fasa da tēku, kuma wāne ne Yake aikōwar iskōki dōmin bāyar da bushāra a gaba ga rahamarSa? Ashe, akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Tsarki ya tab-

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ  
 ۞ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا يَشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

أَمْ أَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ  
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ  
 بَهْجَةٍ مِمَّا كَانَتْ لَكُمْ أَنْ تَبْسُتُوا شَجَرَهَا  
 أَيْ لَهُ مَعَ اللَّهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿٦٠﴾

أَمْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا  
 وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيًا وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ  
 حَاجِزًا أَيْ لَهُ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْفَرْتُمْ  
 لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

أَمْ يُحِبُّ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ  
 وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَيْ لَهُ  
 مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

أَمْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ  
 وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيحَ بِشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ  
 أَيْ لَهُ مَعَ اللَّهِ تَعَلَّى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾

(1) Daga wannan āyā ta 59 zuwa farshen sūra, duka tambihī ne ga abūbuwan fake na ilmin Allah, wanda ya shāfi jikunanmu, amma ba mu san yadda suke aukuwa a gare mu ba. Sa’an nan kuma da tambihī ga abūbuwan gaibi da suke zuwa dōmin mu yi imāni da su.

bata ga Allah daga barin abin da suke shirki da shi.

64. Kō wāne ne yake fara halita sa'an nan kuma ya mayar da ita, kuma Wāne ne Ya arzūta ku daga sama da ƙasa? Ashe, akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Ka ce, “Ku kāwo dalīlinku, idan kun kasance māsu gaskiya.”

65. Ka ce, “Bābu wanda ya san gaibi a cikin sammai da ƙasa fāce Allah. Kuma bā su sansancēwar a yaushe ne ake tāyar da su.”

66. Ā'a, saninsu ya kai a cikin Lāhira. Ā'a, sunā cikin shakka daga gare ta. Ā'a, sū da gare ta makāfin zūci ne.

67. Kuma waƙanda suka kāfirta suka ce, “Shin, idan mun kasance turbāya, mu da ubanninmu, shin, haƙīka, waƙanda ake fitarwa ne?”

68. “Lalle ne, haƙīka, an yi mana wa'adi ga wannan, mū da ubanninmu, daga gabānin haka. Wannan bā kōme ba ne fāce tātsūni-yōyin farko.”

69. Ka ce, “Ku yi tafiya a cikin ƙasa, sa'an nan ku dūba, yāya āƙibar māsu laifi take?”

70. Kuma kada ka yi baƙin ciki a kansu, kuma kada ka kasance a cikin ƙuncin rai daga abin da suke ƙullāwa na māƙirci.

71. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa'adi (zai auku), idan kun kasance māsu gaskiya?”

72. Ka ce, “Akwai fatan sāshen abin da kuke nēman gaggāwarsa, ya

أَمَّنْ يَبْدُوْا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُمْ ۖ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ  
وَالْأَرْضِ ۗ أَيْلَهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ  
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ  
وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾

بَلِ أَدْرَاكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ ۗ بَلْ هُمْ  
فِي شَكٍّ مِّنْهَا ۖ بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ إِيَّاكَ نَتْرَبُكَ ۚ وَآبَاؤُنَا  
أَيْتَا لِمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾

لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۖ إِنْ هَذَا  
إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا ۖ كَيْفَ كَانَ  
عَلَقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ  
فِي ضَلَالٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧١﴾

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي

kasance yā kuturta<sup>(1)</sup> a gare ku.”

73. Kuma lalle ne Ubangijinka, haḳīka, Mai falala ne a kan mutāne, kuma amma mafi yawansu, bā su gōdēwa.

74. Kuma lalle Ubangijinka, ha-ḳīka, Yanā sanin abin da ḳirāzansu suke bōyēwa, da abin da suke bayyanāwa.

75. Kuma bābu wata (mas’ala) mai bōyuwa, a cikin sama da ƙasa fāce tanā a cikin littāfi bayyananne.

76. Lalle ne wannan Alḳur’āni<sup>(2)</sup> yanā gaya wa Banī Isrā’īla mafi yawan abin da sū suke sāba wa jūnansu a ciki.

77. Kuma lalle shi, haḳīka, shi-riya ce da rahama ga mūminai.

78. Lalle Ubangijinka Yanā yin hukunci a tsakāninsu da hukuncinSa, kuma Shi ne Mabuwayi, Masani.”

79. Sabōda haka, ka dōgara ga Allah, lalle ne, kai ne a kan gaskiya bayyananniya.

80. Lalle ne kai, bā ka jiyar da matattu, kuma bā ka sa kurāme su ji kiranka, idan sun jūya sunā māsu bāyar da bāya.

تَسْتَعِجِلُونَ ﴿٧٦﴾  
وَأِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ  
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٧﴾

وَأِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٥﴾

وَمِمَّنْ غَابَبَةٌ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ  
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَنْقُصُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

وَأِنَّهُ هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ  
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٦﴾

إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمُتَوَكِّلِينَ وَلَا تَسْمَعُ الضَّمَّ الدَّعَاءَ  
إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

(1) Kuturi, shi ne a bāyan wani ya hau dabba ya kuma aza wani a kanta daga bāya gare shi. Kinaya ce na cēwa abin yanā kusa gare su ƙwarai, kamar tsakānin ḳan kuturi da mahayin dabba.

(2) Idan wanna Alḳur’āni ya ƙansa ilmin asīrai da yake iya gaya wa Banī Isrā’īla mafi yawan abin da sū da kansu, suke sābā wa jūna a kansu, tāre da shahararsu da ilmi, da yawan Annabāwan da suka wuce a cikinsu, to, ga Lārabāwa jāhilai hiyāka ke nan. Bābu abin da ya wajaba a gare su, sai sallamawa ga abin da yake kiran zuwa gare shi. In abin da yake faḳa ba gaskiya ba ne, dā Bani Isrā’īla ne farkon māsu nūna ƙaryarsa. Amma ba su yi ba. Sabōda haka duka gaskiya ne. Sai kōwa ya bī shi ya tsīra.

81. Kuma kai ba ka zama mai shiryar da ɗimammu daga ɓata ba. Bā ka jiyarwa fāce wanda yake yin īmāni da āyōyinMu. To, sū ne māsu sallamāwa (al'amari zuwa ga Allah).

82. Kuma idan magana ta auku a kansu, Munā fitar musu da wata dabba<sup>(1)</sup> daga kasa, tanā yi musu magana, cēwa “Lalle mutāne sun kasance game da āyōyinMu, bā su yin īmānin yakīni.”

83. Kuma a rānar da Muke tārāwa daga kōwace al'umma, wata kungiya daga waɗanda suke kar-yata āyōyinMu, sai ga su anā kange su (ga kōra).

84. Har idan sun zo, (Allah) zai ce, “Ashe kun karyata āyōyinNa, kuma ba ku kēwaye su da sani ba? To, mēne ne kuka kasance kunā aikatāwa?”

85. Kuma magana ta auku a kansu, sabōda zāluncin da suka yi. To, sū bā su da ta cēwa.

86. Shin, ba su gani ba, cēwa, lalle Mū, Mun sanya dare dōmin su natsu a cikinsa, kuma da yini mai sanya gani? Lalle a cikin wancan akwai āyōyi dōmin mutāne waɗan-da suka yi īmāni.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ  
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً  
مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا  
لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

وَيَوْمَ نَخَشِفُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ  
بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ قَالُوا كَذَّبْتُم بِآيَاتِنَا  
وَلَمْ نُحِيطْ بِهَا عِلْمًا أَمْ آذَانُكُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنْ فِيهِ وَالنَّهَارَ  
مُبْصِرًا إِنَّا فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

(1) Wata dabba ce anā kiran ta Jassāsa, an ce 'yar rākumar Sālihu ce, a lōkacin da aka kashe uwarta, ta gudu, ta shiga cikin dūtse, dūtse ya rufe da ita. Tanā fitōwa daga dūtse Safa a Makka da hantsi. Bāyan fitōwarta, bābu sauran wa'azi. Mūmini ya tabbata mūmini, kāfiri kuma ya tabbata haka. Tanā riƙe da sandar Mūsā da Hātimin Sulaimān. Tana fitōwa a bāyan fitōwar rānā daga yamma. Allah ɗai Ya san gaskiyar yadda take.

87. Kuma da rānar<sup>(1)</sup> da ake būsā a cikin kaho, sai wanda yake a cikin sammai da waƙanda suke a cikin kasa su firgita, fāce wanda Allah Ya so, kuma dukansu, su je Masa sunā kaskantattu.

88. Kuma kanā ganin duwātsu, kanā zaton su sandararru, alhāli kuwa sū sunā shūdēwa, shūdēwar girgije, bisa sanā'ar Allah Wanda Ya kyautata kōwane abu. Lalle Shi, Mai lābartāwa ne game da abin da kuke aikatāwa.

89. Wanda ya zo da kyakkawan aiki guda, to, yanā da mafi alhēri daga gare shi. Kuma sū daga wata firgita,<sup>(2)</sup> a yinin nan, amintattu ne.

90. Kuma wanda ya zo da mugun aiki, to, an kife fuskōkinsu a cikin wuta. Ko zā a sāka muku fāce da abin da kuka kasance kūnā aikatāwa?

91. (Ka ce), “An umurce ni, in bauta wa Ubangijin wannan Gari<sup>(3)</sup>, Wanda ya mayar da shi Hurumi, kuma Yanā da dukan kōme. Kuma an umurce ni da in kasance daga māsu sallamāwa.

92. “Kuma inā karanta Al-kur'āni.” To, wanda ya shiryu, yā shiryu ne dōmin kansa kawai.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَنَرَعُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ  
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوُهُ

دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَمَادَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ  
صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَنْفَخَ كُلَّ شَيْءٍ

إِنَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِمَّا وَهُمْ مِنْ فَرْعٍ

يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٨٩﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ

هَلْ تُحْزَنُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ عَبَدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي

حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرُهُ

أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي

(1) Bāyan fitōwar dabba, kuma sai būsar kaho na farko, sa'an nan na biyu sa'an nan Kiyāma.

(2) Firgita daga azābar Lāhira, wannan firgita ba irin ta farko ba ce, wadda aka ambata a cikin āyā ta 87, dōmin wancan firgitar kwarjini ce a bāyan tāshi daga kaburbura.

(3) Wannan Gari shī ne Makka. Sanya Makka hurumi ba a iya shiga cikinsa da yāki yanā a cikin asīrai na Allah. Shiryuwa da bata duka asīrai ne na Allah. Tsārin Alkur'āni da abubuwan da ya kunsu duka asīran Allah ne.

Kuma wanda ya bāce, to, ka ce, “Ni daga māsu gargadī kawai nake.”

93. Kuma ka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah. Zai nūna muku āyōyinSa, har ku sansu.” Kuma Uban-gijinka bai zama Mai shagala daga barin abin da kuke aikatāwa ba.

لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٩٣﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ ۖ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾



Tanā karantar da nūna falalar hijira dōmin addini, kuma tanā kwadaitarwa ga yin hijira. Kada tsōron barin dūkiya da dīya, su kange mūmini daga yin hijira da addininsa zuwa ga wurin yardar Allah Wanda Yake Shi ne Mai kōme kuma Yanā riķe da kōme Shi kadai. Kuma tanā hana rarraba jama’ar Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. ‘D. Š. M̄.

2. Wadancan āyōyin Littāfi ne bayanannu.

3. Munā karantāwa a kanka, daga lābarin Mūsā da Fir’auna da gaskiya dōmin mutāne wadanda suke yin imāni.

4. Lalle ne Fir’auna ya daukaka a cikin kasa, kuma ya sanya mutānenta kungiya-kungiya, yanā rauranar da wata jama’a daga gare su; yanā yanyanka dīyansu maza kuma yanā rāyar da mātan. Lalle shī, ya kasance daga māsu barna.

طسّم ﴿١﴾

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

تَنَلُّوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ

بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا

يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يُدَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ

وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾

5. Kuma Munā nufin Mu yi fala-la ga waɗanda aka raunanar a cikin ƙasar, kuma Mu sanya su shuga-banni, kuma Mu sanya su magāda.

6. Kuma Mu tabbatar da su a cikin ƙasar, kuma Mu nūna wa Fir'auna da Hāmāna da rundunōninsu abin da suka kasance sunā sauna daga gare su.

7. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga uwar Mūsa, cēwa ki shāyar da shi, sai idan kin ji tsōro game da shi, to, ki jēfa shi a cikin kōgi, kuma kada ki ji tsōro, kuma kada ki yi bakin ciki. Lalle ne Mū, Māsu mayar da shi ne zuwa gare ki, kuma Māsu sanya shi ne a cikin Manzanni

8. Sai mutānen Fir'auna suka tsince shi, dōmin ya kasance maƙiyi da baƙin ciki a gare su. Lalle ne Fir'auna da Hāmāna da rundunōninsu, sun kasance māsu aikin ganganci.

9. Kuma matar<sup>(1)</sup> Fir'auna ta ce, (“Ka bar shi yanā) sanyin ido a gare ni da gare ka! Kada ka kashe shi, akwai fatan ya amfane mu, kō mu riƙe shi dā,” alhāli kuwa sū ba su sansance ba.

10. Kuma zuciya uwar Mūsā ta wāyi gari yōfintatta<sup>(2)</sup>. Lalle ne, haƙiƙa, ta yi kusa ta bayyanar da shi, bā dōmin Mun ɗaure zūciyarta

وَرِيدَانِ نَمَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا

فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَهُمْ آيَةً

وَجَعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

وَمَكَرَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَبَرِي فِرْعَوْنَ وَهَمَّ

وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَاِذَا خِفْتِ

عَلَيْهِ فَكَالِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي

إِنَّا رَأَوْنَاهُ إِلَيْنَا وَجَاعَلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

فَأَلْقَاهُ فِي أَلْفِ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا

وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَمُّنَّ وَجُنُودَهُمَا

كَانُوا خَاطِبِينَ ﴿٨﴾

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي لِي وَلَكَ

لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا

وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَدَرِغًا إِنْ كَادَتْ

لَتُبَدِّي بِهِ لَوْلَا أَنَّ رَبَّنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا

(1) Sunan mātār Fir'auna Ā'siya, tanā da zumunta da Mūsā. Ta ce ka yi masa sūna 'Mūshā', ma'anarsa an same shi tsakānin "mū" wātau ruwa da "shā", watau itāce, sa'an nan ya zama Mūsā. Allah Yanā tsare mutum gaba ga maƙiyinsa.

(2) Zūciya yōfintatta, ita ce wadda bā ta da wani tunāni sabōda abin da ya shagaltar da ita na tunānin ɗanta a hannun maƙiyinsa.

ba, dōmin ta kasance daga mūminai.

11. Kuma ta ce wa 'yar'uwar-sa, <sup>(1)</sup> "Ki bi shi." Sabōda haka sai ta lêke shi daga gēfe, alhāli sū ba su sani ba.

12. Kuma Muka hana masa māsu shāyar da māmā, a gabānin haka, sai ta ce, "Kō in nūna muku mutānen wani gida, su yi muku renonsa, alhāli kuwa su māsu nasīha ne a gare shi?"

13. Sai Muka mayar da shi zuwa ga uwarsa dōmin idanunta su yi sanyi, kuma bā zā ta yi baƙin ciki ba, kuma dōmin ta san cēwa lalle wa'adin Allah gaskiya ne, amma kuma mafi yawansu ba su sani ba.

14. Kuma a lōkacin da ya kai ƙarfinsa, kuma ya daidaita, Mun bā shi hukunci <sup>(2)</sup> da ilmi, kuma kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

15. Kuma sai ya shiga garin a lōkacin da mutānen garin suka shagala, sai ya sāmu, a cikin garin, wadansu maza biyu sunā fada, wannan daga ƙungiyarsa, kuma dayan daga maƙiyansa, sai wannan da yake daga ƙungiyarsa ya nēmi āgajinsa, sai Mūsā ya yi masa ƙullī, ya

لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنْبٍ  
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ  
هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ  
وَهُمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا نَصِيبُوا ﴿١٢﴾

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ آلِهِ ۚ كُنِيَ تَقْرَعُهَا وَلَا تَحْزَنُ  
وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ  
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ ءَأَنبَتَهُ حُكْمًا وَعِلْمًا  
وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا  
رَجُلَيْنِ يَتَخَفَتَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ  
فَأَسْتَعْنَاهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ  
فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالَ هَذَا

(1) Sūnan 'yar'uwar Mūsā Maryamu ko Kalsama ko Kalsumu. Sūnan uwarsu Yūhāniz diyar Hāmid dan Lāwaya dan Yāƙūbu.

(2) Wannan ya nūna, cēwa Mūsā an bā shi Annabci a gabānin ya yi hijira zuwa Madyana. Kuma yanā ƙāra ƙarfafa wannan magana abin da ke cikin āyā ta 16 inda ya rōki Allah gāfara, Ya gāfarta masa, da āyā ta 17 wadda ta nūna ya san an yi masa gāfarar har yanā nēman tsari dōmin kada ya kōma yin haka a gaba. Annabāwa sunā wahami ga abin da bā wahayi ba, sa'an nan Allah Ya gyāra kuskuren, Ya tabbatar da gaskiya.



kashe shi. Ya ce, “Wannan aikin Shaidan ne, dōmin shi ma’kiyi ne mai batarwa, bayyananne!”

16. Ya ce, “Ya Ubangiĵina! Lalle na zālunci kaina, sai Ka yi mini gāfara.” Sai Ya gāfarta masa, dōmin Shī ne Mai yawan gāfara, Mai jin kai.

17. Ya ce, “Yā Ubangiĵina! Dōmin abin da Ka ni’imta shi a kaina, sabōda haka bā zan kasance mai taimako ga māsu laifi ba.”

18. Sai ya wāyi gari a cikin birnin yanā mai tsōro, yanā sauna. Sai ga wanda ya nēmi taimako daga gare shi a jiya, yanā nēman āgajinsa. Mūsā ya ce masa, “Lalle kai batacce ne, bayyananne.”

19. To, a lōkacin da Mūsā ya yi nufin ya damki wanda yake ma’kiyi ne a gare su, (mai nēman āgajin) ya ce, <sup>(1)</sup> “Ya Mūsā! Shin, kanā nufin ka kashe ni ne kamar yadda ka kashe wani rai jiya? Ba ka son kōme fāce ka kasance mai tanƙwasawa <sup>(2)</sup> a cikin ƙasa, kuma bā ka nufin ka kasance daga māsu kyautatāwa.”

20. Kuma wani mutum ya zo daga mafi nisan birnin yanā tafiya da gaggāwa, ya ce, “Ya Mūsā! Lalle mashāwarta sunā shāwara game da kai dōmin su kashe ka, sabōda haka ka fita. Lalle nī, mai nasiha ne a gare ka.”

مَنْ عَمِلَ الشَّيْطَانَ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ

إِنَّكَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ

ظَاهِرًا لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي

أَسْتَنْصَرُهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ

لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَعَوِيُّ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ

يَمُوسَى أَتْرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ

إِنْ تَرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تَرِيدُ

أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمَصْلُحِينَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَمُوسَى

إِنَّكَ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ

إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾

(1) Ya fađi haka zaton Mūsā zai kashe shi ne sabōda gargadin da ya gabatar a gare shi. Maganar ta nuna Mūsā ya shahara da son gyaran abubuwa dōmin islāhi, haka ne ga al’adar mutāne wanda ya tāshi yanā gyāra sai sun tuhumce shi da nēman girma.

(2) Tanƙwasa ce sanya mutāne su yi abin da bā su son yi. Kyautatāwar islāhi bā ta sāmuwa sai da tanƙwasāwa dōmin gālibi mutāne sun fi son barna a kan kyautatāwa tāre da saninsu ga cēwar kyautatāwar ita ce daidai.

21. Sai ya fita daga gare ta,<sup>(1)</sup> yanā mai jin tsōro yanā sauna. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Kā tsērar da ni daga mutāne azzālumai.”

22. Kuma a lōkacin da ya fus-kanci wajen Madyana, ya ce, “Inā fatan Ubangijīna Ya shiryar da ni a kan madaidai ciyar hanya.”

23. Kuma a lōkacin da ya isa mashāyar Madyana, ya sāmi wata jam’ar mutāne sunā shāyarwa, kuma a bāyansu ya sāmi wafansu mātā biyu sunā kōrar (tumākinsu). Ya ce, “Mēne ne sha’aninku?” Suka ce, “Bā zā mu iya shāyārwa ba sai makiyāya sun fita, kuma ubanmu tsōho ne<sup>(2)</sup> mai daraja.”

24. Sai ya shāyar musu, sa’an nan kuma ya jūya zuwa ga inuwa, sa’an nan ya ce, “Yā Ubangijīna! Lalle ne, ga abin da Ka saukar zuwa gare ni na alhēri nī mai bukāta ne.”

25. Sai dayansu ta je masa, tanā tafiya a kan jin kunya, ta ce, “Ubāna yanā kiran ka, dōmin ya sāka maka ijārar abin da ka shāyar sabōda mu.” To, a lōkacin da ya je masa, ya gaya masa lābārinsa, ya ce, “Kada ka ji tsōro, kā tsīra daga mutāne azzālumai.”

26. Dayarsu ta ce, “Yā Bāba! Ka bā shi aikin ijāra, lalle ne mafi

فَرِحَ مِنْهَا حَافِيًا يَرْقُبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي  
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بَلَقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي  
أَنْ يَهْدِيَني سِوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً  
مِنَ النَّكَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ  
أُمَّرَاتٍ يَدُّونَ إِيَّاهُ مَا خَطْبُكُمْ قَالَتَا لَا نَسْقِي  
حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءَ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾

فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ  
رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ  
إِنَّكَ أَمْرِي بِدَعْوِكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرًا مَا سَقَيْتَ  
لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقِصَصَ قَالَ  
لَا تَخَفْ نَجَوْتُ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَعِجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ

(1) Ya fita daga alKaryar.

(2) Sabōda girma bā ya zuwa ya shayar da tumakinsa, sai ya sanya mu, mu 'ya'yansa, kō da muke mātā. Wannan ya nūna mace tanā yin aikin maza sabōda larūra. Kuma sabōda darajar ubansu ba su shiga a cikin makiyāya ba dōmin tsaron mutuncinsu, don haka ake son asali mai kyau. Nisantarsu daga maza nau'in Kauracewa ne na shari'a.

alhërin wanda ka bai wa aikin ijāra shi ne mai karfi<sup>(1)</sup> amintacce.”

27. Ya ce, “Lalle ne inā nufin in aurar da kai ḍayan ’yā’yāna biyu, waḍannan, a kan ka yi mini aikin ijāra shēkara takwas, to, idan ka cika gōma, to, daga gare ka yake. Ba ni so in tsananta maka, zā ka sāme ni, in Allah Yā so, daga sā-lihai.”

28. Ya ce, “Wannan yanā a tsakanina da tsakāninka, kōwane ḍayan adadin biyun na kāre, to, bābu wani zālunci a kaina. Kuma Allah ne Wakili ga abin da muke fafa.”

29. To, a lokacin da Mūsā ya kāre adadin kuma yanā tafiya da iyālinsa, sai ya tsinkāyi wata wuta daga gēfen dūtse (Dūr). Ya ce wa iyālinsa, “Ku dākata, lalle ne ni, nā tsinkāyi wata wuta, tsammānina ni, mai zo muku ne daga gare ta da wani lābāri, kō kuwa da guntun makāmashi daga wutar don kō ku ji ḍimi.”

30. To, a lōkacin da ya jē wurinta (wutar) aka kira shi, daga gēfen rāfin na dāma, a cikin wurin nan mai albarka, daga itāciyar (cēwa) “Ya Mūsā! Lalle Nī ne Allah, Ubangijin halittu.

31. “Kuma ka jēfa sandarka.” To, a lōkacin da ya gan ta, tanā girgiza kamar karamar macijiya, ya jūya yanā mai bāyar da bāya, bai kōma ba. “Ya Mūsā! Ka fuskanto,

مِنْ أَسْتَجَبْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٧﴾

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِكَ وَإِنِّي نَمُنُّ بِكَ  
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حِجَابًا وَإِنِّي أُنْمِتُ  
عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ  
عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ

مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلِينَ  
فَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ

وَكَيْلٌ ﴿٢٨﴾

﴿٢٨﴾ فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ  
مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا  
إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ  
أَوْ خَدُوعَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ  
فِي الْبُقْعَةِ الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَمْوَسَى  
إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا  
جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمَّ يُعَقِّبْ يَمْوَسَى أَقْبَلَ

(1) Watau tanā ishāra ga ubanta da cēwa Mūsā ya tāra siffōfin nan biyu na karfi da amāna dōmin abin da ta jarraba daga gare shi kāfin ya iso ga ubanta.

kuma kada ka ji tsōro, lalle ne kanā daga waƙanda ke amintattu.

32. “Ka shigar da hannunka a cikin wuyan riġarka, ya fita fari, ba da wata cūta ba, kuma ka haɗa hannuwanka ga kāfaɗunka, dōmin tsōro (ya gushe daga gare ka). To, waɗannan abūbuwa daɗilai biyu ne daga Ubangijinka zuwa ga Fir’auna da ’yan Majalisarsa. Lalle sun kasance mutāne ne fāsikai.”

33. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Lalle nā kashe wani rai daga gare su, dōmin haka inā tsōron kada su kashe ni.

34. “Kuma ɗan’uwana Hārūna shī ne mafi fasāha daga gare ni, ga harshe, sabōda haka Ka aika shi tāre da ni, yanā mai taimako, yanā gaskata ni, lalle ne inā tsōron su karyata ni.”

35. Ya ce, “Zā Mu karfafa damtsenka game da ɗan’uwanka, kuma Mu sanya muku wani daɗili, sabōda haka bā zā su sādu zuwa gare ku ba, tāre da āyōyinMu, kū da waɗanda suka bī ku ne marinjāya.”

36. To, a lōkacin da Mūsā ya jē musu da āyōyinMu bayyanannu, suka ce, “Wannan bā kōme ba, sai sihiri, wanda aka kāga, kuma ba mu ji wannan ba daga wajen ubaninmu na farko.”

37. Kuma Mūsā ya ce, “Ubangi-jīna ne Mafi sanin wanda ya zo da shiriya daga gare Shi, da wanda ākibar gida take kasancēwa a gare shi. Lalle ne māsū zālunci bā su cin nasara.”

وَلَا تَخَفْ إِنَّا نَا أَلْمِينِكْ ﴿٣١﴾

أَسْأَلُكَ بِدَعِكِ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ  
وَأَضْمَمُ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذُنُوبُكَ  
بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ  
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ  
أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾

وَإِخِي هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلَهُ  
مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِإِخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَ  
مُلْكَنَا فَلَا يُبْصِلُونَ إِلَيْكَ مَائِدَاتِنَا  
أَنْتُمْ وَمَنْ آتَبَعَكُمْ أَتَغْلِبُونَ ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا  
مَا هَذَا إِلَّا إِسْحَرٌ مُفْتَرٍ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا  
فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى  
مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ  
إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Kuma Fir'auna ya ce, “Yā ku mashāwarta! Ban san kunā da wani abin bautāwa baicina ba, sabōda haka ka hūra mini wuta, ya Hāmānu! a kan lāka<sup>(1)</sup> (dōmin a yi tūbali), sa'an nan ka sanya mini bēne, tsammānīna zan ninkāya zuwa ga Ubangijin Mūsā, kuma lalle ne ni, haḳīka, inā zaton sa daga maḳaryata.”

39. Kuma ya kangare, shi da rundunōninsa a cikin kasa, bā da haḳki ba, kuma suka haḳkaḳe cēwa sū, bā zā a mayar da su zuwa gare Mu ba.

40. Sai Muka kāma shi, shī da rundunōninsa, sai Muka jēfa su a cikin kōgi. Sai ka dūbi yadda ākibar azzālumai ta kasance.

41. Kuma Muka sanya su shūga-banni, sunā kira zuwa ga wuta, kuma a Rānar Kiyāma bā zā a taimake su ba.

42. Kuma Muka biyar musu da la'ana a cikin wannan dūniya kuma a Rānar Kiyāma sunā daga wafan-da aka mūnana halittarsu.

43. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun bai wa Mūsā Littāfi daga bāyan Mun halakar da ḳarnōnin farko, dōmin su zama abūbuwan kula ga mutāne, da shiriya da rahama, tsammāninsu sunā tunāwa.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ  
مِنْ إِلَهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهْمَنُ عَلَى الطَّيْنِ  
فَأَجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ  
مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَسْتَكَرَّ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ  
وَوَطَنُوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ  
فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ  
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾  
وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَدْعُونَ إِلَى التَّكْوِيرِ  
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً  
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ  
مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى بَصَائِرَ لِلنَّاسِ  
وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

(1) Fir'auna ya fāra yin gasasshen tūbali da ake cēwa ājurru, aka gina masa dōgon bēne, ya hau samansa, ya harba kibiya ta tafi sama, ta kōmo da jini. Sai ya ce, “yā kashe Ubangijin Mūsā.” Bayan haka sai bēnen ya karye guntu uku, guntu ḳāya ya fāda wa sōjansa, da yawa daga cikinsu suka mutu, guntu ḳāya kuma ya fāda a cikin ruwa, sauran guntu ḳāya ya fāda wa magina, suka mutu. Kuma cēwar Fir'auna, “Lalle ne nī, inā zaton Mūsā daga maḳaryata,” ya nūna girman kansa kawai ne ya hana shi īmāni, ba rashin gānēwa ba, sai dai kuma sun ga kamar bābu Tāshin Kiyāma.

44. Kuma ba ka kasance ba ga gēfen rāfi na yamma a lōkacin da Muka hukunta al'amaru zuwa ga Mūsā, kuma ba ka kasance daga halartattu ba.

45. Kuma amma Mū, Mun kāga halittāwar wasu karnōni har lōkantan rāyuwa suka yi tsawo a kansu. Kuma ba ka kasance mazauni ba a cikin mutānen Madyana, kanā karanta musu āyōyinMu, amma Mū, Mun kasance māsu aikāwa (da kai game<sup>(1)</sup> da waɗancan lābārai).

46. Kuma ba ka kasance ga gēfen dūtse ba a lōkacin da Muka yi kira, kuma amma dōmin rahama daga Ubangijinka, dōmin ka yi gargadi ga mutāne waɗanda suke wani mai gargadi a gabāninka bai je musu ba, tsammāninsu sunā tunāwa.

47. Kuma bā dōmin wata masīfa ta sāme su ba sabōda abin da hannayensu suka gabatar, su ce, “Yā Ubangijinmu! Don me ba Ka aiko wani Manzo zuwa gare mu ba, har mu dinga bin āyōyinKa, kuma mu kasance daga mūminai?”

48. Sa'an nan a lōkacin da gas-kiya ta jē musu daga wurinMu, suka ce, “Don me ba a bā shi kamar abin da aka bai wa Mūsā ba?” Shin, kuma ba su kāfirta ba da abin da aka bai wa Mūsā a gabānin (wan-nan)? Suka ce, “Sihirōri biyu ne

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِيِّ إِذْ قَضَيْتَنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ  
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ  
وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو  
عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِن رَحْمَةً  
مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِّن نَّذِيرٍ  
مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌ مِّمَّا قَدَّمْتَ إِلَيْهِمْ  
فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ  
آيَاتِكَ وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أَوْفَىٰ  
مِثْلَ مَا أَوْفَىٰ مُوسَىٰ أَوْلَمَ يَكْفُرُوا بِمَا أَوْفَىٰ  
مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا

(1) Sanin waɗannan aɓūbuwa duka ga Ummiyyi a wuri mai nīsa daga wurin da abin ya auku a ciki, da kuma nīsa daga waɗanda abin ya fi shāfuwa, ya nūna gaskiyar abin da kake da'awa. Kuma yanā natsar da zūciyarka da zūciyar waɗanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira tāre da ku, cēwa sunā cikin tsaron Allah.

suka taimaki jūna,” kuma suka ce, “Lalle ne mū, māsu kāfirta ne ga dukansu?”

49. Ka ce, “To, ku zo da wani littāfi daga wurin Allah, wanda yake shi ne mafi shiryarwa daga gare su, in bī shi, idan kun kasance māsu gaskiya.”

50. To, idan ba su karɓa maka ba, to, sai ka sani sunā bin son zuciyarsu ne kawai, kuma wāne ne mafi ɓata daga wanda ya bi son zuciyarsa, bā tāre da wata shiriya daga Allah ba? Lalle ne, Allah bā ya shiryar da mutāne azzālumai.

51. Kuma lalle ne, haƙiƙa, Mun sādār<sup>(1)</sup> da magana sabōda su, tsammāninsu, sunā tunāni.

52. Wadanda Muka bā su littāfi daga gabāninsa (Alƙur’āni), su māsu īmāni ne da shi.<sup>(2)</sup>

53. Kuma idan anā karanta shi a kansu, sai su ce, “Mun yi īmāni da shi, lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinmu. Lalle mū, mun kasance a gabāninsa māsu salla-māwa.”

54. Wadancan anā bā su lādarsu sau biyu, sabōda haƙurin da suka yi, kuma da kyautatāwa sunā tunkudewar mūnanāwa, kuma daga abin da Muka arzūta su sunā ciyarwa.

﴿٤٨﴾ وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَفْرٍ

قُلْ فَأَتُوا بِكُتُبٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا  
أَتَّبِعُهُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ  
أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بغير  
هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي

الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

﴿٥١﴾ وَقَدْ وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

الَّذِينَ ءَانَيْنَهُمُ الْكُتُبَ مِنْ قَبْلِهِ

هُم بِهِ يَوْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

وَإِذْ آتَيْنَاهُمْ قَالُوا ءَأَمْنَاهُ بِإِنِّهَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ

بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

(1) Attaura da Alƙur’āni. Ayyukan Annabawa sāshensu sun sādū da sāshe.

(2) Mun sādār da ilmin Taurata da ilmin Alƙur’āni, kowāne ya gaskata wani, ko kuwa Mun sādār da maganar Alƙur’āni, wata ta bi wata, bābu bambanci ga fasāha da abūbuwan ban māmaki a cikinsu.

55. Kuma idan sun ji yāsassar magana sukan kau da kai daga barinta, kuma sukan ce, “Ayyukanmu sunā a gare mu, kuma ayyukanku sunā a gare ku, aminci ya tabbata a kanmu, bā mu nēman jāhilai (da husūma).”<sup>(1)</sup>

56. Lalle ne kai bā ka shiryar<sup>(2)</sup> da wanda ka so, amma kuma Allah Yanā shiryar da wanda Yake so, kuma Shi ne Mafi sani daga māsu shiryuwa.

57. Kuma suka ce, “Idan mun bi shiriya tāre da kai anā fizge mu<sup>(3)</sup> daga kasarmu.” Shin, ba Mu tabbatar musu da mallakar Hurumi ba, ya zama amintacce, anā jāwōwa zuwa gare shi, 'ya'yan itācen kōwane iri, bisa ga arzūtāwa daga gare Mu? Amma kuma mafi yawansu ba su sani ba.

58. Kuma da yawa Muka halakar da wata alkārya wadda ta yi butulci ga rāyuwarta. To, wadancan gidājensu ne, ba a zaune su ba, a bāyansu, fāce kaḍan. Kuma mun kasance Mū ne Magāda.

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا  
أَعْمَلْنَا وَأَنتُمْ أَعْمَلْتُمْ سَلِّمْ عَلَيْكُمْ  
لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي  
مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

وَقَالُوا لَئِن تَبِعَ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفَ مِنْ أَرْضِنَا  
أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُحْيِي إِلَيْهِ  
نَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ  
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ قَبْلِكَ بَطَرْتَ مَعِيشَتَهَا  
فَإِنَّكَ مَسْكَنُهُمْ وَلَوْ تُسَكِّنُ مِنْ بَعْدِهِمْ  
إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

(1) Wafanda aka bai wa littāfi a gabānin Alkur'āni, sū ne Yahūdu da Nasāra, wafansu daga cikin Malamansu sun musulunta, kamar Abdullahi bn Salāmi daga Yahūdu, da Nasāran Najrāna daga Nasāra, sun musulunta. Idan ba'ali ya musulunta sai a ce dukansu ke nan sun musulunta, sai wanda ya yi girman kai ya ki gaskiya. Bā zā a kula da shi ba.

(2) Annabi, tsāra da aminci su tabbata a gare shi, ya kasance yanā son mutānensa Kuraishāwa su shiryu har dai Amminsa Abu Talib, sai Allah Ya gaya masa cewa shiriya ga hannunSa take, Shi kaḍai, kuma sai wanda Ya so, shi ne zai shiryu, amma kuma akwai daga cikin daḥilāi bayyanannu maganar hijira kamar yadda āyar da ke tafe ta bayyana.

(3) Wanda ya makkana musu Hurumi ya zama amintacce, yanā iya tsare bāwanSa kuma Ya bā shi arziki a kō'ina yake a cikin kasa, sabōda haka tsōron fita daga Hurumi da tsōron wuyar abinci a wurin baƙunci, bā zai hana mūmini ya yi hijira da addininsa ba zuwa wurin yardar Allah.



59. Kuma Ubangijinka bai kance Mai halaka alƙaryu ba, sai Ya aika a cikin hedkwatarsu da wani Manzo yanā karanta āyōyinMu a kansu. Kuma ba Mu kasance Māsu halaka alƙaryu ba, fāce mutānensu sun kasance māsu zālunci.

60. Kuma abin da aka bā su daga kōme, to, jin dāđin rāyuwar dūniya ne da ƙawarta. Kuma abin da ke wurin Allah, shī ne mafi alhēri, kuma mafi wanzuwa. Shin bā ku hankalta?

61. Shin fa, wanda Muka yi wa wa’adi, wa’adi mai kyau, sa’an nan shī mai hađuwa da shi ne, yanā zama kamar wanda Muka jiyar da shi ɗan dāđi, dāđin rāyuwar dūniya, sa’an nan shi a Rānar Kiyāma yanā daga māsu shiga wuta?

62. Kuma rānar da (Allah) Ya kira su, sa’an nan Ya ce, “Inā abōkan tārayyaTa, wađanda kuka kasance kunā riyāwa?”

63. Wađanda magana ta wajaba a kansu, su ce, “Yā Ubangijinmu! Wađannan sū ne wađanda muka halakar, mun halakar da su kamar yadda muka halaka. Mun barranta zuwa gare Ka, ba su kasance mū suke bautā wa ba.”

64. Kuma a ce, ku kirāwo abōkan tārayyar ɗinku, sai su kira su, sai ba su amsa ba, kuma su ga azābar. Dā dai lalle su sun kasance sunā shiryuwa<sup>(1)</sup>!

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمَةٍ  
رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي  
الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلَهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

وَمَا أُوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَّعَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا  
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعَدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ  
كَمَنْ مَنَعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ  
مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ﴿٦١﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِ الَّذِينَ  
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ  
الَّذِينَ آغْوَيْنَا آغْوَيْنَاهُمْ كَمَا آغْوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ  
مَا كَانُوا إِلَّا نَانًا يَعْْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمُ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا  
لَهُمْ وَرَأُوا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لَهُمُ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

(1) An shāfe jawābi. Kaddarawarsa ita ce “Dā sun kasance sunā shiryuwa a dūniya, dā ba su gan ta ba a Lāhira.”

65. Kuma rānar da Yā kira su, sa'an nan Ya ce, "Mēne ne kuka karba wa Manzanni?"

66. Sai lābāru su baƙe musu a rānar nan, sa'an nan bā zā su tam-bayi jūnansu ba.

67. To, amma wanda ya tūba, kuma ya yi imāni, ya aikata aiki na kwarai, to, akwai fatan su kasance daga māsu cin nasara.

68. Kuma Ubangijinka Yanā ha-litta abin da Yake so kuma Yake zābi. Zābi bai kasance a gare su ba. Tsarki ya tabbata ga Allah, kuma (Allah) Ya daukaka daga barin abin da suke yi na shirka.

69. Kuma Ubangijinka Yanā sa-nin abin da zukātansu ke bōyēwa, da abin da suke bayyanāwa.

70. Kuma Shī ne Allah, bābu abin bautāwa fāce Shi. Kuma Shi ne abin gōdiya a cikin ta farko (dū-niya), da ta karshe (Lāhira). Kuma Shi ne da hukunci, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

71. Ka ce, "Shin, kun gani, idan Allah Ya sanya dare tutur a kanku har zuwa Rānar Kiyāma, wane abin bautāwa wanin Allah zai zo muku da haske? Shin, bā ku ji?"

72. Ka ce, "Shin, kun gani, idan Allah Ya sanya yini a kanku tutur zuwa Rānar Kiyāma, wane abin bautāwa, wanin Allah, zai zo muku da dare, wanda kunā natsuwa a cikinsa? Shin fa, bā ku gani?"

73. "Kuma daga rahamarSa Ya sanya muku dare da yini dōmin ku natsu a cikinsa, kuma dōmin ku

وَيَوْمَ نَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْاِحْمَدُ فِي الْاُولَىٰ وَالْاٰخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ اَرَأَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْاَيْلَ سَرْمَدًا اِلَى الْيَوْمِ الْقِيَمَةِ مِّنْ اِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ اَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ اَرَأَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلَى الْيَوْمِ الْقِيَمَةِ مِّنْ اِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ اَفَلَا تَبْصُرُونَ ﴿٧٢﴾

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الْاَيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا

nēma daga falalarSa, kuma tsam-māninku zā ku gōde.”

74. Kuma a rānar da Yake kiran su ya ce, “Inā abōkan tarayyaTa, waƙanda kuka kasance kunā riyāwa?”<sup>(1)</sup>

75. Kuma Muka zāre mai shaida daga kōwace al’umma, sa’an nan Muka ce, “Ku kāwo dalilinku.” Sai suka san cēwa lalle gaskiya ga Allah take. Kuma abin da suka kasance sunā kirƙirāwa na ƙarya ya baƙe daga barinsu.

76. Lalle ne Kārūna ya kasance daga mutānen Mūsā, sai ya fita<sup>(2)</sup> daga tsārinsu alhāli Mun bā shi taskōkin abin da yake mabūdansa sunā nauyi ga jama’a<sup>(3)</sup> ma’abūta ƙarfī, a lōkacin da mutānensa suka ce masa, “Kada ka yi annashuwa, lalle ne Allah bā Ya son māsu annashuwa.

77. “Kuma ka bidā, a cikin abin da Allah Ya bā ka, gidan Lāhira, kuma kada ka manta da rabonka daga dūniya. Kuma ka kyautata, kamar yadda Allah Ya kyautata zuwa gare ka, kuma kada ka nēmi barna a cikin ƙasa,<sup>(4)</sup> lalle ne Allah bā Ya son māsu barna.”

فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ. وَعَلَّامٌ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَوْمَ يَأْتِيهِمْ فَيَقُولُ أَيُّ شُرَكَاءِ

الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا

هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

﴿٧٦﴾ إِنَّ قَرْوَانَ كَانَتْ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى

عَلَيْهِمْ وَعَآئِنَتْهُ مِنَ الْكُفْرِ مَا إِنْ مَفَاتِحَهُ لِنَسُوا

بِالْعَصْبَةِ أَوْ لِي الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

وَأَتَّبَعْنَا فِي مَا هُمْ عَلَيْهِ مِنَ الْآيَاتِ

وَلَا تَنْسِكْ نِصْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ

كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبِعِ الْفَسَادَ

فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

(1) Bāyan Allah Ya tunātar da Musulmi rahamarSa da kaƙaita ga bāyar da ni’ima kō hana ta, da siffōfi māsu kwaƙaitar da mūmini ga dā’ā ga Allah da ManzonSa, daga cikin dā’ā akwai yin hijira wanda yake shī ne kan lābārin sūrar, sai kuma Ya tsōratar da mai bin wanin Allah ga rashin yin hijira. Duka abin da ya hana mūminai hijira idan shi abin nan ba uzuri ne na shari’a ba, to, ya zama gunki, abin bautāwa, wanin Allah. Umurnin da ya sāba wa umurnin Allah duka, umurnin abōkin tārayya ne ga Allah ga wanda ya bī shi.

(2) Asalin baghy zālunci, amma ga izdīlāhi, shi ne fita daga dā’ar Shugaban Musulmi.

(3) Yawansu saba’in, an ce arba’in, kuma an ce gōma.

(4) Barna a cikin ƙasa, shi ne fita daga tsarin jama’a, da raba su ƙungiya-ƙungiya, ko barin hijira a bāyan an yi umurni da yin ta.

78. Ya ce, “An bā ni shi a kan wani ilmi wanda yake gare ni ne kawai.” Shin, kuma bai sani ba cewa lalle Allah, haḳiḳa, Ya halakar a gabaninsa, daga ḳarnōni, wanda yake shi ne mafi tsananin ḳarfi daga gare shi, kuma mafi yawan tārāwar dūkiya, kuma bā zā a tambayi māsu laifi daga zunubansu ba?<sup>(1)</sup>

79. Sai (Kārūna) ya fita a kan mutānensa a cikin adonsa. Waɗanda suke nufin rāyuwar dūniya suka ce, “Inā dai munā da kwatancin abin da aka bai wa Kārūna! Lalle shī, haḳiḳa, ma’abūcin rabo babba ne.”

80. Kuma waɗanda aka bai wa ilmi suka ce, “Kaitonku! Saka-makon Allah ne mafi alhēri ga wanda ya yi tunāni, kuma ya aikata aikin ḳwarai,<sup>(2)</sup> kuma bābu wanda ake haɗawa da ita fāce mai haḳuri.”

81. Sai Muka shāfe ḳasa<sup>(3)</sup> da shi da kuma gidansa. To, waɗansu ja-

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ  
قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ  
قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ  
الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ  
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا نَبِئْتِ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قُتْرُونَ  
إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ  
خَيْرٌ لِمَنْ ءَامَرَ وَعَمِلَ صَالِحًا  
وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

فَنَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ

(1) Yanā ganin dūkiyar da ya samu, ya sāme ta ne sabōda ya san ilmin fatauci da sana'a kuma yanā da ḳarfin nēman dūkiyar, sabōda raddin irin tunāninsa, Allah Ya ce Ya halaka wanda ya fi shi tsananin ḳarfi da rōḳarin tāra dūkiya, kuma idan Ya tāshi halaka mai laifi bā Ya tsayāwa tambayarsa dalīlin da ya sa ya yi laifin, kāfin Ya halakar da shi. Waɗannan abūbuwa uku sun isa ga mai dūkiya ya yi tunāni, dōmin kada annashuwa ta shige shi ya ki gōde wa Allah.

(2) Īmāni da aikin ḳwarai wanda Allah Ya yi umurni da a yi shi, kuma yinsa kamar yadda ManzonSa ya nūna. Akwai daga cikin aikin ḳwarai yin hijira da barin kula da dūkiya. Bā a sāmum sakamakom Allah sai da haḳuri.

(3) An ce a bāyan Kārūna ya yanke kansa da nasa mutāne daga Mūsā, sai ya shirya da wata ḳaruwa dōmin ta yi wa Mūsā ḳazafin cewa ya yi zina da ita, a kan ya aure ta. Sai Mūsā ya tāshi yanā wa'azi a cikin Banī Isrā'īla ya ce, “Yā Banī Isrā'īla wanda ya yi sāta zā mu yanke hannunsa, wanda ya yi ḳazafī mu yi masa būlāla tamānin, wanda ya yi zina, bā ya da mātā, mu yi masa būlāla dāri, wanda ya yi zina yanā da mātā, mu jēfe shi sai yā mutu.” Sai Kārūna ya ce, “Kō dā kai ne?” Ya ce, “Kō da ni ne.” Sai Kārūna ya ce “An ce kā yi fājirci tāre da wance, ḳaruwa.” Sai Mūsā ya ce, “A kirā ta.” Da ta zo, ya gama ta da

ma'a ba su kasance gare shi ba, waƙanda suke taimakon sa, baicin Allah, kuma shi bai kasance daga māsu taimakon kansu ba.

82. Kuma waƙanda suka yi būrin matsayinsa a jiya suka wāyi gari sunā cēwa, “Wai! Allah Yanā shimfiɗa arziki ga wanda Yake so daga BāyinSa, kuma Yanā kuntatāwa. Bā dōmin Allah Ya yi mana falala ba, dā Yā shāfe kasa da mu. Wai! Lalle ne shi, kāfirai bā su cin nasara.”

83. Wancan gidan Lāhira Munā sanya shi ga waƙanda suke bā su nufin ɗaukaka a cikin rāyuwar dūniya, kuma bā su son ɓarna. Kuma ākiba ga māsu taƙawa take.

84. Wanda ya zo da abu mai kyau, to, yanā da mafi alhēri daga gare shi, kuma wanda ya zo da mūgun abu, to, bā zā a sāka wa waƙanda suka aikata miyāgun ayyuka ba, fāce da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

85. Lalle ne Wanda Ya faralta Alkur'āni a kanka, haƙiƙa, Mai mayar da kai ne zuwa ga makōma. Ka ce, “Ubangijīna ne Mafi sani ga wanda ya zo da shiriya, da kuma wanda yake a cikin ɓata bayyanan-niya.”

86. Kuma ba ka kasance kanā fātan a jēfa Littāfin nan zuwa gare ka ba, fāce dai dōmin rahama daga

لَهُمْ مِنْ فَتْنَةٍ يَبْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
وَمَا كَانُوا مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ  
وَيَكَابُؤُا اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ  
مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا  
لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَانَهُ لَا يَقْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ جُعِلْهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا  
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ حَافِظٌ مِمَّا وَهَبَ  
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يَجْزِي الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ  
إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ  
إِلَى مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى  
وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٨٥﴾

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُنْفِقَ إِلَيْكَ الْكُتُبَ  
إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ

Allah, ta faɗi gaskiya, sai ta ce Kārūna ne ya yi tsāda da ita, ta faɗi hakanan. Sai Mūsā ya yi addu'a a kansa, kasa ta haɗiye shi, shi da gidansa duka.

Ubangijinka. Sabōda haka kada ka zama mai taimako<sup>(1)</sup> ga kāfirai.

87. Kuma kada lalle su karkatar da kai daga barin āyōyin Allah, a bāyān har an saukar da su zuwa gare ka. Ka yi kira zuwa ga Ubangi-jinka, kuma kada lalle ka kasance daga māsu shirka.

88. Kada ka kira wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Kōwane abu mai halaka ne fāce YardarSa. Shi ne da hukunci kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.<sup>(2)</sup>

ظَهَرَ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلَتْ إِلَيْكَ  
وَأَدْعُ إِلَى رَيْبِكَ وَلَا تَكُونَنَّ

مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ  
هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾



Tanā karantar da cēwa Kalmar ĩmāni kawai bā ta isa sai da aikata abin da ta kunsu. Kuma Allah na jarraba Musulmi dōmin a fitar da munafukai daga cikin nagari.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. M̄.

2. Ashe, mutāne sun yi zaton a bar su su ce, “Mun yi ĩmāni,” alhāli kuwa bā zā a fitine su ba?

الْم ﴿١﴾

أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَتْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ

لَا يُفْقِنُونَ ﴿٢﴾

(1) Taimakon, shi ne ka yi būrin musuluntarsu har ka wahala dōmin a sauƙaƙe ma hukuncin hijira wadda Allah Ya yi umurni da a yi ta a bāyan musulunta. Sai ka iyar da Manzanci, shiryarwa kuwa ga hannun Allah take. Wannan āyā tanā nunāwa bayyana ƙaryar māsu da'awar cēwa wani mutum yanā bai wa wani ĩmāni ko ya karɓe shi daga gare shi. Kōwa a cikin tsōro yake, sai wanda Allah Ya sanya shi cikin aminci. Allah Ya sanya mu cikin amincinSa dōmin rahamarSa.

(2) Wannan āyā ta ƙarshen sūrar, ta tāra ilmin da sūrar ta karantar a cikin abūbuwa biyar da ta zāna.

3. Kuma lalle Mun fitini waƙanda ke a gabāninsu, dōmin lalle Allah Ya san waƙanda suka yi gas-kiya, kuma lalle Ya san maƙaryata.

4. Kō waƙanda ke aikata miyāgun ayyuka sun yi zaton su tsēre Mana? Abin da suke hukuntāwa ya mūnana.

5. Wanda ya kasance yanā fātan gamuwa da Allah, to, lalle ajalin Allah mai zuwa ne, kuma (Allah) Shī ne Mai ji, Masani.

6. Kuma wanda ya yi jihādi, to, yanā yin jihādin ne dōmin kansa. Lalle Allah, haƙīka Wadātacce ne daga barin tālikai.

7. Kuma waƙanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, lalle Munā kankare musu miyāgun ayyukansu, kuma lalle Munā sāka musu da maƙi kyaun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

8. Kuma Mun yi wa mutum wa-siyyar kyautatāwa ga uwayensa, kuma idan sun tsananta maka dōmin ka yi shirki da Ni game da abin da bā ka da ilmi gare shi, to, kada ka yi musu dā’ā. Zuwa gare Ni makōmarku take, sa’an nan In bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

9. Kuma waƙanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, lalle Munā shigar da su a cikin mutānen kirki.

10. Kuma daga cikin mutāne akwai mai cēwa, “Mun yi īmāni da Allah,” sa’an nan idan aka cūce shi wajen aikin Allah, sai ya sanya

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ <sup>١</sup> فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ  
صَدَقُوا وَلْيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِينَ ﴿٢﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا  
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣﴾

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَاتٍ  
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ <sup>٥</sup> إِنَّ اللَّهَ  
لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ  
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا  
يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ  
لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ ءَعْلَمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا  
إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ  
فِي الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ  
جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ

fitinar mutāne kamar azābar Allah, kuma lalle idan taimakon Ubangi-jinka ya zo, haḳīka, yakan ce, “Lalle mū, mun kasance tāre da ku.” Shin, Allah bai zama Mafi sani ba ga abin da ke a cikin kirāzan halittunSa?

11. Kuma lalle Allah na sanin waɗanda suka yi īmāni kuma lalle Yanā sanin munfukai.

12. Kuma waɗanda suka kāfirta suka ce wa waɗanda suka yi īmāni, “Ku bi hanyarmu, kuma mu ḍauki laifuffukanku,” alhāli kuwa ba su zamo māsu ḍauka daga kōme ba daga laifuffukansu. Lalle sū, maḳaryata ne.

13. Kuma lalle sunā ḍaukar kāyan nauyinsu da waɗansu nauyāyan kāya tāre da kāyan nauyinsu, kuma lalle zā a tambaye su a Rānar Kiyama game da abin da suka kasance sunā kirkirāwa na ḳarya.

14. Kuma lalle Mun aika Nūhu zuwa ga mutānensa, sai ya zauna a cikinsu shēkara dubu fāce shēkara hamsin, sa’an nan cikowar (Dūfāna) ta kāmā su, alhāli kuwa sū ne māsu zālunci.

15. Sa’an nan Muka tsīrar da shi da mutānen jirgin, kuma Muka sanya jirgin ya zama wata āyā ga tālikai.

16. Da Ibrāhīm a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Ku bauta wa Allah, ku bī Shi da taḳawa. Wannan shī ne alhēri a gare ku idan kun kasance kunā sani.

نَضْرَمِنْ رَبِّكَ لِيَقُولَنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْلَىٰ  
اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾

وَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا  
وَلْيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا  
سَبِيلَنَا وَنَحْمِلْ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ  
مِنْ خَطِيئَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

وَلْيَحْمِلُوا أَثْقَالَهُمْ وَأَتْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيَسْئَلُنَّ  
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ

فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا

فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا

آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ

ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾



17. “Abin da dai kuke bautawa, baicin Allah, gumāka ne, kuma kun kirƙira ƙarya. Lalle waɗannan da kuke bauta wa, baicin Allah, bā su mallaka muku arziki. Sabōda haka ku nēmi arziki a wurin Allah kawai, kuma ku bauta Masa, kuma ku yi gōdiya zuwa gare Shi. Zuwa gare Shi ake mayar da ku.

18. “Kuma idan kun ƙaryata, to, lalle waɗansu al’ummōmi a gabāninku sun ƙaryata, kuma bābu abin da ke kan Manzo, fāce iyar da manzanci, iyarwa bayyananna.”

19. Shin, ba su<sup>(1)</sup> ga yadda Allah ke fāra yin halitta ba, sa’an nan kuma Ya mayar da ita? Lalle wannan abu ne mai sauƙi ga Allah.

20. Ka ce, “Ku yi tafiya cikin ƙasa, sa’an nan ku dūba yadda (Allah) Ya fāra yin halitta, sa’an nan kuma Allah Yanā ƙāga wata halittar mayarwa. Lalle Allah Mai ikon yi ne a kan kōme.

21. “Yanā azabta wanda Ya so, kuma Yanā jin ƙan wanda Ya so. Kuma zuwa gare Shi ake jūya ku.

22. “Kuma ba ku zamo māsū buwāya ba a cikin ƙasā, kuma haka a cikin sama, kuma bā ku da wani majibinci wanda bā Allah ba, kuma ba ku da wani mataimaki.”

23. Kuma waɗanda suka ƙāfirta da āyōyin Allah da gamuwa da Shi, waɗannan sun yanke ƙauna daga rahamaTa, kuma waɗannan sunā da wata azāba mai raɗaɗi.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ  
إِفْكَائًا الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ  
وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

وَأِنْ تَكَذَّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ  
وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْعَمِيمُ ﴿١٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ بَدَأَ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ  
يُعِيدُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بَسِيرٌ ﴿١٩﴾

فَلْيَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ  
بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ  
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ  
تُقَلَّبُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ  
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَئِكَ  
يَسْأَلُونَ مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

(1) Ga wata ƙira’a, ba ku ga... da lamīrin abokan magana waɗanda Ibrāhīm ke yi wa magana. A kan wannan ƙirā’a, maganar Ibrāhīm ba ta yanke ba har ƙarshen āya ta 23.

24. Sa’an nan bābu abin da ya kasance jawābin mutānensa (Ibrāhīm) fāce dai suka ce, “Ku kashe shi kō, ku kōnā shi,” sai Allah Ya tsīrar da shi daga wutā. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga mutānen da ke yin imāni.

25. Kuma Ibrāhīm ya ce, “Bābu abin da kuka yi sai dai kun bar Allah kun riƙi gumāka sabōda sōyayyar tsakāninku a cikin rāyubar dūniya, sa’an nan a Rānar Kyāma sāshinku zai kāfirce wa sāshi, kuma makōmarku ita ce wutā, kuma bā ku da waƙansu mataimaka.”

26. Sai Lūfu ya yi imāni da shi. Kuma Ibrāhīm ya ce, “Lalle nī mai ƙaura ne zuwa ga Ubangijina. Lalle Shī, Shī ne Mabuwayi, Mai hikima.”

27. Kuma Muka bā shi Is’haka da Ya’akūba, kuma Muka sanya Annabci da littāfi a cikin zuriyarsa. Kuma Mun bā shi sakamonsa a dūniya, kuma lalle shī, a Lāhira, tabbas, yanā a cikin sālihai.

28. Da Lūfu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Lalle kū, hakīka, kunā jē wa alfāsha wadda wani mahalūki daga cikin dūniya bai riga ku gare ta ba.

29. “Ashe, lalle kū, kunā je wa maza, kuma ku yi fashin hanya kuma ku je, a cikin majalisarku, da abin da bā shi da kyau? To, jawābin mutānensa bai kasance ba fāce dai sun ce, ‘Ka zo mana da azābar Allah, idan ka kasance daga māsu gaskiya.’”

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ  
أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ  
لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ  
بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ  
بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ  
وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٥﴾

﴿٢٥﴾ فَمَنْ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي  
إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ  
الْتَّبَوَةَ وَالْكَتَابَ وَأَيَّتِنَا أَبْرَهُ فِي الدُّنْيَا  
وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لِنَاتُونَ  
الْفَحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ  
مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

أَيُّكُمْ لِنَاتُونَ الرِّجَالَ وَتَقَاطِعُونَ السَّبِيلَ  
وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ  
جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَأَنْتِنَا عِذَابِ  
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Ya ce, “Ya Ubangijina! Ka taimake ni a kan mutānen nan maḡarnata.”

31. Kuma a lōkacin da ManzaninMu suka jē wa Ibrāhim da bushāra suka ce, “Lalle mu māsu halaka mutānen wannan alkarya ne. Lalle mutānenta sun kasance māsu zālunci.”

32. Ya ce, “Lalle akwai Lūḡu a cikinta!” Suka ce, “Mū ne mafiya sani ga waḡanda suke a cikinta, lalle munā tsīrar da shi da mutānensa, fāce fa matarsa ta kasance a cikin māsu wanzuwa.”

33. Kuma a lōkacin da ManzaninMu suka je wa Lūḡu ya bāta rai sabōda su, kuma yā kuntata ga kirji sabōda su. Kuma suka ce, “Kada ka ji tsōro, kuma kada ka yi baḡin ciki, lalle mū māsu tsīrar da kai ne da iyālanka, fāce dai matarka ta kasance daga māsu wanzuwa.

34. “Lalle mū, māsu saukar da azāba ne daga sama a kan mutānen wannan alkarya sabōda abin da suka kasance sunā yi na fāsifanci.”

35. Kuma lalle Mun bar wata āyā bayyananna daga gare ta ga mutāne māsu hankalta.

36. Kuma zuwa ga Madyana, Mun aika ḡan’uwansu Shu’aibu, sai ya ce, “Ya mutānena! Ku bauta wa Allah kuma ku yi fatan (rahamar) Rānar Lāhira, kuma kada ku yi ḡarna a cikin fasā, alhāli kuwa kunā māsu lālātarwa.”

37. Sai suka karyata shi, sabōda haka tsāwa ta kāmā su, dōmin haka

قَالَ رَبِّ أَنْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ

الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّمَا مَهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنْ أَهْلَهَا

كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا لَنْ نَجِدَ أَعْلَمَ مِنْ فِيهَا

لَنْ نَجِدَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرًا تُكَانَتْ

مِنَ الْغَيْرِ ﴿٣٢﴾

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقَهُمْ

وَضَافَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ

إِنَّمَا نُنَجِّيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أَمْرًا تَكَّ

كَانَتْ مِنَ الْغَيْرِ ﴿٣٣﴾

إِنَّمَا نُرِوُكَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْرًا

مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ

يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَوْمَ

اعْبُدُوا اللَّهَ وَأَرْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتُوا

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّحْفَةُ

suka wāyi gari sunā guggurfāne.

38. Da Ādawa da Samūdāwa, alhāli kuwa lalle alāmūn azāba sun bayyana a gare su daga gidājensu, kuma Shaidan ya kawāta musu ayyukansu, sabōda haka ya kange su daga hanyar Allah, kuma sun kasance māsū basīra!

39. Kuma Kārūna da Fir’auna da Hāmāna, kuma lalle Mūsā ya je musu da hujjōji, sai suka yi girman kai a cikin kasā, kuma ba su kasance māsū tsērēwa ba.

40. Sabōda haka kōwanensu Mun kama shi da laifinsa: Watau daga cikinsu akwai wanda Muka aika iskar tsakuwa a kansa, kuma daga cikinsu akwai wanda tsāwa ta kāmā, kuma daga cikinsu akwai wanda Muka birkice kasā da shi, kuma daga cikinsu akwai wanda Muka nutsar. Bā ya yiwuwa ga Allah Ya zālunce su, amma sun kasance kansu suke zālunta.

41. Misālin waɗanda suka riƙi waɗansu masōya waɗanda bā Allah ba, kamar misālin gizōgizo ne waɗanda ya riƙi wani ɗan gida, alhāli kuwa lalle mafi raunin gidāje, shi ne gidan gizogizo, dā sun kasance sunā sane.

42. Lalle Allah Yanā sane da abin da suke kira, wanda bā Shi ba, na wani abu duka, kuma Shī ne Mabuwayi, Mai hikima.

43. Kuma waɗancan misālan Munā bayyana su ga mutāne, kuma bābu mai hankalta da su sai māsū ilmi.

فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَنِيمِينَ ﴿٣٧﴾  
وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ  
مِنْ مَسْكَانِهِمْ وَرَزَقَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ  
أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ  
وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

وَقُرُونًا وَفِرْعَوْنَ وَهَمَانَ وَقَدْ جَاءَهُمْ  
مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ  
وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ  
حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ  
وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ  
وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ  
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ  
كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا  
وَإِنْ أَوْهَنَ الْبُيُوتُ لَبِثَ الْعَنْكَبُوتِ  
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ  
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ  
وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

44. Allah Ya halitta sammai da kasa da gaskiya. Lalle cikin wancan akwai āyā ga mūminai.

45. Ka karanta abin da ake yin wahayi zuwa gare ka daga Littāfi, kuma ka tsayar da salla. Lalle salla tanā hanāwa daga alfāsha da abin fyāma, kuma lalle ambaton Allah ya fi girma, kuma Allah Yanā sane da abin da kuke aikatāwa.

46. Kada ku yi jāyayya da mazō-wa Littāfi sai fa da magana wadda ta fi kyau, sai fa waɗanda suka yi zālunci daga gare su, kuma ku ce, “Mun yi imāni da abin da aka saukar a gare mu kuma aka saukar a gare ku, kuma Abin bautawarmu da Abin bautawarku Guda ne, kuma mū māsū sallamāwa ne a gare Shi.”

47. Kuma kamar haka Muka saukar da Littāfi a gare ka, to, waɗannan da Muka bai wa Littāfi sunā imāni da shi, daga cikin waɗannan akwai mai imani da shi, kuma bābu mai musun āyōyinMu, fāce kāfirai.

48. Kuma ba ka kasance kanā karātun wani littāfi ba a gabāninsa, kuma bā ka rubūtunsa da dāman-ka, dā haka yā auku, dā māsū barna sun yi shakka.

49. Ā`a, shī āyōyi ne bayyanan-nu a cikin kirāzan waɗanda aka bai wa ilmi. Kuma bābu mai musun āyōyinMu fāce azzālumai.

50. Kuma suka ce, “Don me ba a saukar masa da āyōyi ba daga Ubangijinsa?” Ka ce, “Su āyōyi a

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقْرَأَ الصَّلَاةَ

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ

وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ

يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَا تَجْعَلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِلِئْلِ

هِ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا

بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ

وَاللَّهُنَّ وَالنَّهْمُ وَجِدْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ

ءَايَنْتَهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ

مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا

إِلَّا الْكٰفِرُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ

بِيَمِينِكَ إِذًا لَآرْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَنْتَضِقُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوْتُوا

الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ

قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ

wurin Allah kawai suke, kuma lalle ni mai gargadi kawai ne, mai bayyana nāwa.”

51. Shin bai ishe su ba cewa lalle Mū, Mun saukar da Littāfin a kanka, anā karanta shi a kansu? Lalle a cikin wancan, hakīka, akwai rahama da tunatarwa ga mutānen da ke yin imāni.

52. Ka ce, “Allah Yā isa Shaida a tsakānina da tsakāninku, Yanā sane da abin da ke a cikin sammai da kasā, kuma wafanda suka yi imāni da karya kuma suka kāfirta da Allah, wafannan sū ne māsu hasāra.”

53. Kuma sunā nēman ka da gaggauta azāba, to, bā dōmin ajali kayyadadde ba, dā azāba ta jē musu, kuma lalle dā tanā iske su bisa ga abke, alhāli kuwa sū, ba su sani ba.

54. Sunā nēman ka da gaggauta azāba, kuma lalle Jahannama, tabbas, mai kewayewa ce ga kāfirai.

55. Rānar da azāba ke rufe su daga samansu da kuma kasan kafafunsu kuma Ya<sup>(1)</sup> ce, “Ku dandani abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

56. Yā bāyiNa, wafanda suka yi imāni! Lalle fa kasāTa mai yalwa<sup>(2)</sup> ce, sabōda haka ku bauta Mini.

مِثْ

أُولَئِكَ فِيهَا أَكْتَابٌ  
يَتْلَىٰ عَلَيْهَا فِي ذَٰلِكَ لِرَحْمَةٍ  
وَذِكْرِ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا يَعْلَمُ  
مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالَّذِينَ  
ءَامَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ اُولٰٓئِكَ  
هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٥٢﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا اَجَلٌ مُّسَمًّى  
لَجَاءَ هَرُ الْعَذَابِ وَلِيَايُنَبِّئُهُمْ بِعَثَّةٍ وَّهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ  
وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾  
يَوْمَ يَعْشُرُ لَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ  
اَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُو قُوَا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

يٰۤاٰبَادِيَ الْاٰلِزِيْنَ ءَاْمَنُوْا اِنَّ اَرْضِيْ وَوَسِعَةُ  
فَاٰتِيْ فَاَعْبُدُوْنِ ﴿٥٦﴾

(1) Ga wata ruwāyar “Mu” matsayin “Ya”, watau Malā’iki wakilin azābarsu.

(2) Tun da kasā nā da yalwa, sai mutum ya yi hijira zuwa wurin da yake sassauka a gare shi, ya bauta wa Allah da sauki, idan garinsu ya buwāye shi.

57. Kōwane rai mai dandanan mutuwa ne, sa’an nan zuwa gare Mu ake mayar da ku.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

58. Kuma waƙanda suka yi imāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, lalle zā Mu zaunar da su daga cikin Aljanna a gidājen bēne, kora-mu nā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu. To, madalla da sakamakon māsu aikin kwarai.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرَ الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾

59. Waƙanda suka yi haƙuri, kuma sunā dōgara ga Ubangijinsu kawai.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kuma da yawa<sup>(1)</sup> dabba wadda bā ta daukar abincinta, Allah Yanā ciyar da ita tāre da ku, kuma Shī ne Mai ji, Mai ilmi.

وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا يَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

61. Lalle idan ka tambaye su, “Wāne ne ya halitta sammai da kasā kuma ya hōre rānā da watā?” Lalle sunā cēwa Allah ne. To, yāya ake karkatar da su<sup>(2)</sup>?

وَلَيْن سَأَلْتَهُم مَّن خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾

62. Allah ne ke shimfiɗa arziki ga wanda Yake so daga cikin bāyin-Sa, kuma Yanā kuntātāwa ga (wanda Yake so). Lalle Allah, Masani ne ga dukan kōme.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

63. Kuma lalle idan ka tambaye su, “Wāne ne ya saukar da ruwa daga sama, har ya rāyar da kasā game da shi a bāyan mutuwarta?” Lalle sunā cēwa, “Allah ne.” Ka ce,

وَلَيْن سَأَلْتَهُم مَّن نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

(1) Sabōda haka tunānin abinci kada ya hana ku yin hijira zuwa wurin yardar Allah, Mai ciyar da dabbōbin da bā su tattalin abincinsu.

(2) Yāya ake karkatar da su daga hijira dōmin tsōron yankēwar abinci, alhāli kuwa sun tafi wurin yardar wanda Ya halitta sammai da Kasā? Yin hijira yanā a cikin jarrabawar Allah ga Musulmi.

“Gōdiya tā tabbata ga Allah.” Ā’a,  
mafi yawansu bā su hankalta.

64. Kuma wannan rāyuwa ta dūniya ba ta zamo ba, fāce abar shagala da wāsā, kuma lalle Lāhira, tabbas, ita ce rāyuwa, dā sun kasance sunā sani.

65. To, a lōkacin da suka shiga cikin jirgin ruwa, sun kirāyi Allah sunā māsu tsarkake addini a gare Shi, to, a lōkacin da Ya tsīrar da su zuwa ga tudun kasā, sai gā su sunā shirki.

66. Dōmin su kāfirce wa abin da Muka bā su, kuma dōmin su ji dāfi, sa’an nan kuma zā su sani.

67. Shin, ba su ga cēwa, lalle Mun sanya Hurumi amintacce ba, alhāli kuwa anā fisge mutāne a gēfensu? Shin, da bātaccen abu suke īmāni kuma da ni’imar Allah suka kāfirta?

68. Kuma wāne ne ya fi zālunci bisa ga wanda ya kirkira karya ya jingina ta ga Allah, kō kuma ya karya gaskiya a lōkacin da ta je masa? Ashe, a cikin Jahannama bābu mazauna ga kāfirai?

69. Kuma wadannan da suka yi kōkari ga nēman yardarMu, lalle Munā shiryar da su ga hanyōyinMu, kuma lalle Allah, tabbas, Yanā tāre da māsu kyautatāwa (ga addīninsu).

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ  
الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ  
فَلَمَّا بَجَّحْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ إِذَا هُمْ يَشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَسْتَمْتِعُوا فَسَوْفَ  
يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَاءً آمِنًا وَيُخَفَّفُ  
النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ  
وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ  
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى  
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا  
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾





Tanā karantar da cēwa duka abūbuwan dūniya sunā da dangantaka da junansu, dangantaka bayyananna kō ßōyayya. Kuma zumuntarsu na gudāna gwargwadon dangantakarsu da jūna ga jiki da ma'ana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. M̄.
2. An rinjāyi Rūmawa. <sup>(1)</sup>
3. A cikin mafi kusantar kasar-su, kuma sū, a bāyan rinjāyarsu, zā su rinjāya.
4. A cikin 'yan shēkaru. Al'ama-ri na Allah ne a gabānin kōme da bāyansa, kuma a rānar nan mūmi-nai zā su yi farin ciki.
5. Da taimakon Allah, Yanā tai-makon wanda Yake so. Kuma Shi ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

الْم  
 غَلَبَتِ الرُّومُ  
 فِي آدْنِ الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ  
 سَيَقْلَبُونَ  
 فِي يَضَعُ سِينِكُ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ  
 وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ  
 يَنْصُرُ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ  
 الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

(1) Rūmāwa Kiristōci ne māsu aiki da littāfi, sunā faɗa da Fārisāwa māsu bauta wa wutā. Fārisa suka rinjāyi Rumāwa, sabōda haka Kuraishāwa suka ji dādī sabōda alfānu cēwa zā su rinjāyi Musulmi idan sun yi faɗa. A bāyan saukar Surar, sai Musulmi suka yi farin ciki sabōda alfānu cēwa sū kuma zā su rinjāyi Kuraishāwa. Wannan ya sanya Abūbakar ya yi kuri'a da Ubaiyu bn Halafa kan rākuma gōma a cikin shēkaru uku. Sai Annabi ya ce wa Abūbakar ya kāra rākuma da ajāli zuwa shēkaru tara. A bāyan shēkaru bakwai sai Rūmawa suka ci nasara a kan Fārisawa, kuma wannan ya yi daidai da Badar, watau rānar da Musulmi suka ci nasara a kan Kuraishāwa. Abūbakar ya ci rākumansa daga magādan Ubaiyu. Amma sai ya yi sadaka da su da umurnin Annabi, dōmin Allah Yā hana Musulmi su yi cāca a lōkacin.

6. Wa'adin Allah, Allah bā ya s̄ābāwa ga wa'adinSa, kuma amma mafī yawan mutāne ba su sani ba.

7. Sunā sanin bayyanannar rāyuwar dūniya, alhāli kuwa sū shagalallu ne daga rāyuwar Lāhira. <sup>(1)</sup>

8. Shin, ba su yi tunāni ba a cikin zukantansu cēwa Allah bai halitta sammai da ƙasa ba da abin da ke tsakāninsu, fāce da gaskiya <sup>(2)</sup> da ajali ambatacce? Kuma lalle māsu yawa daga mutāne kāfirai ne ga gamuwa da Ubangijinsu?

9. Shin, kuma ba su yi tafiya ba, a cikin ƙasā dōmin su gani yadda āƙibar waƙanda ke a gabāninsu ta kasance? Sun kasance mafiya ƙarfi daga gare su kuma suka nōmi ƙasa, suka rāya ta fiye da yadda suka raya ta, kuma manzanninsu suka je musu da hujjoji bayyanannu. Sabo da haka Allah ba Ya yiwuwa Ya zālunce su, amma kansu suka kasance sunā zālunta.

10. Sa'an nan āƙibar waƙannan da suka aikata mūgun aiki ta kasance mafi muni, wātau sun ƙaryata game da āyōyin Allah, kuma suka kasance sunā izgili da su.

11. Allah ne ke fāra yin halitta, sa'an nan Ya s̄āke ta, sa'an nan zuwa gare Shi ake mayar da ku.

12. Kuma a rānar da Sa'a ke tsayuwa, māsu laifi zā su kāsa magana.

وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

يَعْلَمُونَ ظَهْرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ ۗ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾

أَوَلَمْ نَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۗ فَمَا كَانُوا لِيُظْلَمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسْتَوُوا السُّوْءَاتِ ۗ أَن كَذَّبُوا بِعَايَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۗ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

(1) Dangantakar rashin sanin ikon Allah da sanin sha'anin dūniya da kuma jāhiltar al'amarin Lāhira.

(2) Gaskiya ita ce tsāri tabbatacce wanda bā ya canzāwa.

13. Kuma bā su da māsū cēto daga abūbuwan shirkinsu, kuma sun kasance māsū kāfircēwa daga abūbuwan shirkinsu.

14. Kuma a rānar da Sa'a ke tsayuwa, a rānar nan mutāne ke rarraba.

15. To, amma waƙanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, to, sū anā faranta musu rāyuka a cikin wani lambu.

16. Kuma waƙanda suka kāfirta, kuma suka karyata, game da āyōyinMu da kuma haɗuwa da Rānar Lāhira, to, waɗancan anā halartar da su a cikin azāba.

17. Sabōda haka tsarkakēwa ta tabbata ga Allah a lōkacin da kuke shiga maraice, da lōkacin da kuke shiga sāfiya.<sup>(1)</sup>

18. Kuma Shī ne da gōdiya, a cikin sammai da kāsā, kuma da lōkacin yamma da lōkacin zawāli.

19. Yanā fitar da mai rai daga matacce, kuma Yanā fitar da matacce daga mai rai, kuma Yanā rāyar da kasa a bāyan mutuwa. Kuma haka ake fitar da ku.

20. Kuma akwai daga āyōyinSa, Ya halitta ku daga turbāya, sai gā ku kun zama mutum, kunā wāt-suwa.

21. Kuma akwai daga āyōyinSa, Ya halitta muku mātan aure daga

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ  
وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِرُونَ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ  
فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾

فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ حِيْنَ تُمْسُونَ وَحِيْنَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
وَعَشِيًّا وَحِيْنَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ  
وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾

وَمِنْ ءَايٰتِهِ ۚ اَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ  
ثُمَّ اِذْ اَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾

وَمِنْ ءَايٰتِهِ ۚ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا

(1) Akwai dangantaka a tsakānin tasbīhi, watau ibāda da rāyuwa, da tsakānin fitar hantsi da sāfiya, kamar yadda yake akwai dangantaka a tsakānin mutuwa da maraice, da yamma da kāfirci.

kanku, dōmin ku natsu zuwa gare ta, kuma Ya sanya sōyayya da rahama a tsakāninku. <sup>(1)</sup> Lalle a cikin wancan akwai āyōyi ga mutāne māsu yin tunāni.

22. Kuma akwai daga āyōyinSa, halittar sammai da ƙasā, da sābāwar harsunanku, da launukanku. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga māsu ilmi.

23. Kuma akwai daga cikin āyōyinSa, barcinku, a cikin dare da rāna, da nēmanku ga falalarSa. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga mutāne māsu saurārāwa.

24. Kuma akwai daga cikin āyōyinSa, Ya nūna muku walƙiya a kan tsōro da dāmmāni, kuma Ya dinga saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya rāyar da ƙasā game da shi a bāyan mutuwar ta. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga mutāne māsu hankaltāwa.

25. Kuma akwai daga āyōyinSa, tsayuwar sama da ƙasā bisa umurninSa, sa'an nan idan Ya kira ku, kira ɗaya, daga ƙasā, sai gā ku kunā fita.

26. Kuma wanda ke cikin sammai da ƙasā Nāsa ne, Shi kadai. Dukansu māsu tawāli'u ne a gare Shi.

27. Kuma Shī ne Wanda Ya fāra halitta, sa'an nan Ya sāke ta, kuma sakēwarta tā fi sauƙi a gare Shi. Kuma Yanā da misāli wanda ya fi

لَتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلْ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً  
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتِلَافِ  
الْأَلْسِنَةِ لَكُمْ وَالْوَنُكْمُ إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآيَاتٍ لِّلْعَالِمِينَ ﴿١٢﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ  
مِّن فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ

لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿١٣﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا  
وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ

بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ  
يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ  
ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿١٥﴾

وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

كُلُّ لَّهُ قَلْبُونَ ﴿١٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ  
عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

(1) Akwai dangantaka a tsakānin halittar namiji da mace daga yumɓu da kuma natsuwar da suke sāmu daga junā da sōyayya da rahamar da ke a ciki.

ɗaukaka a cikin sammai da ƙasā, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai jin ƙai.

28. Ya bŭga muku wani misāli daga kanku. Kō kunā da abōkan tārēwa, daga cikin bāyin da hannā-yenku na dāma suka mallaka, a cikin arzikinku, watau ku zama daidai a ciki, kunā tsōron su kamar tsōronku ga kanku? Haka dai Mu-ke bayyana āyōyi, daki-daki, ga mutāne māsū hankaltāwa.

29. Ā'aha! Waɗanda suka yi zā-lunci sun bi son zūciyōyinsu, bā tārē da wani ilmi ba. To, wāne ne zai shiryar da wanda Allah Ya ɓatar, kuma bā su da waɗansu matai-maka?

30. Sabōda haka, ka tsayar da fuskarka ga addini,<sup>(1)</sup> kanā mai karkata zuwa ga gaskiya, halittar Allah da Ya halitta mutāne a kanta. Bābu musanyāwa ga halittar Allah. Wannan shī ne addini madaidaici, kuma amma mafī yawan mutāne ba su sani ba.

31. Kunā māsū mai da al'amari gare Shi, kuma ku bī Shi da taƙawa, kuma ku tsayar da salla, kuma kada ku kasance daga mushi-rikai.<sup>(2)</sup>

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ لَّكُمْ  
مِن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّن شُرَكَاءَ  
فِي مَارَزَقْتِكُمْ فَإِن لَّمْ يَكُنْ لَهُمْ  
كَيْفِيَّةُكُمْ أَنفُسِكُمْ لَكِنَّكَ لَنفَصَّلُ  
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ  
فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ  
مِن نَّصِيرِينَ ﴿٢٩﴾

فَأَقْرَهُ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ  
الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا يَبْدِيلُ لِخَلْقِ اللَّهِ  
ذَلِكَ الدِّينَ الْقَيُّمَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ  
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ  
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾

(1) Yin addini ɗabi'a ce wadda Allah Ya halitta mutum a kanta. Idan mutum ya bi abin da Allah Ya umurce shi da yi kō bari, to, yā yi addinin gaskiya, idan kuwa bai yi haka ba, ya zama mushiriki game da wanda yake karɓar umurni daga gare shi.

(2) Ya fassara mushirikai da āyā ta 32. Wannan ya nūna ta yi nuni ga hana dukan ɗarīkun Sūfāye dōmin sunā rarraba mutāne ƙungiya-ƙungiya, kuma kōwa nā ganin abin da yake yi ko kuma wanda yake bi yā fi na wani. Kuma wanda ke cikin wata ƙungiya bā zai iya haɗuwa da wata ba a lōkacin wurudinsu, a bāyan abūbuwan da suke ƙunsāwa a cikin ayyukansu na bidi'ō'i da aƙīdōdi da suka sāba wa Musulunci.

32. Wātau waɗanda suka rarra-be addininsu, kuma suka kasance ƙungiya-ƙungiya, kōwace ƙungiya tanā mai farin ciki da abin da ke a gare ta kawai.

33. Kuma idan cūta ta shāfi mutāne, sai su kirāyi Ubangijinsu, sunā māsu mai da al'amari gare Shi, sa'an nan idan Ya dandana musu wata rahama daga gare Shi, sai gā wani ɓangare daga gare su sunā shirki da Ubangijinsu.

34. Dōmin su kāfirta da abin da Muka bā su. To, ku ji dāfi kaɗan, sa'an nan zā ku sani.

35. Kō Mun saukar da wani dali-li a gare su? Shi kuwa yanā magana da abin da suka kasance sunā shirkin da shi?

36. Kuma idan Muka dandana wa mutāne wata rahama, sai su yi farin ciki da ita, kuma idan cūta ta sāme su, sabōda abin da hannayensu suka gabatar, sai gā su sunā yanke ƙauna.

37. Shin, kuma ba su gani ba cēwa Allah na shimfiɗa arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā ƙuntatāwa? Lalle a cikin wancan, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin imāni.

38. Sabōda haka, ka bai wa zumu hakkinsa, da miskinai, da ɗan hanya. Wannan shī ne alhēri ga waɗanda ke nufin yardar Allah, kuma waɗancan sū ne māsu sāmum babban rabo.

39. Kuma abin da kuka bāyar na riba dōmin ya ƙāru a cikin dūkiyar mutāne to, bā zai ƙāru ba, a wurin

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِعْبًا  
كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ  
ثُمَّ إِذَا أَذَاهُمْ مِنْهُ رَحِمَهُ إِذَا فَرِحُوا مِنْهُمْ  
رَبَّهُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا ءَاتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ  
تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ  
بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبَهُمْ  
سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

أُولَئِكَ يَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ  
وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

فَقَاتِلْ ذَٰلَ الَّذِينَ فَتَنَ فِي حَقِّهِ وَالْمُسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ  
ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ  
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَا ءَاتَيْتُمْ مِّن رَّبٍّ لَّيْتُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْتَوُونَ

Allah. Kuma abin da kuka bāyar na zakka, kunā nufin yardar Allah, to, (māsu yin haka) waɗancan sū ne māsu ninkāwa (ga dūkiyarsu).

40. Allah ne Wanda Ya halitta ku, sa'an nan Ya arzūta ku, sa'an nan Ya matar da ku, sa'an nan Ya rāyar da ku. Ashe, daga cikin abū-buwan shirkinku akwai wanda ke aikata wani abu daga waɗannan abūbuwa? Tsarki ya tabbata ga Allah, kuma Ya ɗaukaka bisa ga abin da suke yi na shirki.

41. Barna tā bayyana a cikin kasa da tēku, sabōda abin da han-nāyen mutāne suka aikata. Dōmin Allah Ya ɗanɗana musu sāshin abin da suka aikata, ɗammāninsu zā su komo.

42. Ka ce, “Ku tafi a cikin kasa, sa'an nan ku dūbi yadda ākibar waɗanda suka kasance a gabāninku ta kasance. Mafi yawansu sun kasance māsu yin shirki.”

43. Sabōda haka, ka tsayar da fuskarka ga addini madaidaici a gabānin wani yini ya zo, bābu makawa gare Shi daga Allah, a rānar nan mutāne sunā tsāgēwa (su rabu biyu).

44. Wanda ya kāfirta, to, kāfir-cinsa na kansa, kuma wanda ya aikata aikin kwarai, to, sabōda kansu suke yin shimfiɗa.

45. Dōmin Ya sākā wa waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, daga falalarSa. Lalle Allah bā Ya son kafirai.

عِنْدَ اللَّهِ وَمَاءَ الْيُسْتَمَرِّمَنِ زَكْوَةً تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ  
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ  
ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ  
مِنْ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ سَبَّحْنَاهُ وَعَلَى  
عَمَائِكُمْ كُونَ ﴿٤٠﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ  
أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا  
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ  
الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

فَاقْرَءْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ  
يَوْمَ لَا مَرَدَ لَهُ مِنْ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدِّعُونَ ﴿٤٣﴾

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا  
فَلَا نَفْسَ لَهُمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

46. Kuma akwai daga āyōyinSa, ya aika iskōki māsu bāyar da bushāra kuma dōmin Ya dandana muku daga rahamarSa, kuma dōmin jirāgen ruwa su gudāna da umurninSa, kuma dōmin ku nēma daga falalarSa, fātanku zā ku gode.

47. Kuma lalle Mun aiki waƙan-su Manzanni a gabāninka, zuwa ga mutānensu, sai suka je musu da hujjōji, bayyanannu, sa'an nan Muka azabtar da waƙanda suka yi laifi, kuma ya kasance tabbatacce, taimakon mūminai wajibi ne a Kanmu.

48. Allah ne Wanda ke aika iskōki, sai su mōtsar da girgije, sa'an nan Ya shimfiɗa shi a cikin sama, yadda Yake so, kuma Ya sanya shi wani baɓɓake, sa'an nan ka ga ruwa na fita daga tsakāninsa. Sa'an nan idan Allah Ya sāmi waƙanda Ya so daga bāyinSa, sai gā su suna bushāra da shi.

49. Kuma kō da sun kasance a gabānin a saukar da shi a kansu, kusa-kusa, sunā baƙin ciki har bā su iya magana.

50. Sai ka dūbi alāmōmin rahamar Allah yadda Yake rāyar da ƙasā a bāyan mutuwarta. Lalle wannan (Mai wannan aiki), tabbas, Mai rāyar da halitta ne, kuma Shi Mai ikon yi ne a kan kōme.

51. Kuma lalle idan Mun aika wata iska, suka ganta fatsifatsi, lalle zā su yini a bāyansa sunā ƙāfirta.

52. Sabōda haka, kai, bā ka jiyar da matattu kira, kuma bā ka jiyar

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ

وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ  
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا  
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِسِحَابًا فَيَبْسُطُهُ  
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كَسْفًا فَتَرَى  
الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ۗ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ  
مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ قَبْلِهِ  
لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

فَانظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُغِي الْأَرْضَ  
بَعْدَ مَوْتِهَا ۗ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَجْمِ الْمُوتَى  
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ  
يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

فَإِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمُوتَى وَلَا تَسْمَعُ الضَّمَّةَ الدُّعَاءَ



da kurāme kira idan sun jūya bāya sunā gudu.

53. Kuma ba ka zamo mai shiryar da makāfi ba daga batarsu, bā ka jiyarwa fāce wanda ke yin imāni da āyōyinMu, watau sū ne māsu mīka wuya, su sallama.

54. Allah ne Ya halitta ku daga rauni,<sup>(1)</sup> sa'an nan Ya sanya wani ƙarfī a bayan wani rauni, sa'an nan Ya sanya wani rauni da furfura a bāyan wani ƙarfī, Allah na halitta abin da Ya so, kuma Shī ne Mai ilmi, Mai ikon yi.

55. Kuma a rānar da Sa'a<sup>(2)</sup> ke tsayuwa, māsu laifi na rantsuwa: ba su zauna a cikin kabari ba fāce sā'a guda. Kamar haka suka kasance anā karkatar da su.

56. Kuma waƙanda aka bai wa ilmi da imāni suka ce, "Lalle, haƙī-ƙa, kun zauna a cikin Littāfin Allah, har zuwa rānar tāyarwa, to, kuma wannan ita ce rānar tāyarwar, kuma amma kū kun kasance<sup>(3)</sup> ba ku sani ba."

57. To, a rānar da uzurin waƙanda suka yi zālunci bā ya amfaninsu, kuma bā a neman yardarsu.

58. Kuma lalle, tabbas, Mun buga kōwane irin misāli ga mutāne a cikin wannan Alƙur'āni, kuma

إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعَمَىٰ عَنْ ضَلَالِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ

إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

﴿٥٤﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ

ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِئْنَا

عَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْنَا فِي كِتَابِ

اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ

وَلَا تَكْفُرْ كُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

فِيَوْمٍ مِثْلٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ

وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ

(1) Raunin farko, shī ne maniyi, na biyu jārintaka da ƙarfin ƙurūciya, rauni na uku, shī ne tsūfa bāyan ƙarfin hankalin kamāla ta dattāko.

(2) Sa'a ta farko Rānar Kiyāma, ta biyu ɗan lōkaci, watau ɗan lōkacin da suka sāmi hutun azābar kabari a tsakānin būsar farko da ta biyu. Akwai munāsabar ƙaryarsu ta dūniya da ta Lāhira. Akwai munasabar dangantakar lafzin kalmomi.

(3) Rashin aiki da littāfin Allah a dūniya yakan sanya ɗimēwa a rānar Lāhira.

lalle idan kā je musu da kōwace āyā,  
lalle, waɗanda suka kāfirta zā su ce,  
“Kū bā kōme kuke ba fāce māsu  
ɓarna.”

59. Kamar haka Allah Yake shā-  
fe haske a kan zukātan waɗanda ba  
su sani ba.

60. Sabōda haka ka yi haƙuri,  
lalle wa’adin Allah gaskiya ne,  
kuma kada waɗanda bā su da yaƙi-  
ni su sassabce maka hankali.

وَلَيْنَ جَسْتَهُمْ بَيَاةٍ لِّقَوْلِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا  
اِنَّ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُوْنَ ﴿٥٩﴾

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِ الَّذِيْنَ  
لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٠﴾

فَاَصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ  
الَّذِيْنَ لَا يُؤْتُوْنَ ﴿٦١﴾



Tanā karantar da yadda ake tarbiyya da rēnon yāra, a cikin  
harshe mai sauƙi.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ĺ. M̃.
2. Wadancan āyōyin Littāfin ne bayyananne.
3. Shiriya da rahama ne ga māsu tsarkake niyya.
4. Waɗanda ke tsai da salla, kuma sunā bāyar da zakka, kuma sū, sunā yin īmānin yaƙīni ga Lā-hira.
5. Waɗannan sunā a kan shiriya ta daga Ubangijinsu, kuma waɗan-  
nan sū ne māsu babban rabo.

الْمَلِكِ ﴿١﴾  
تَلٰكٓ ءَايٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣﴾

الَّذِيْنَ يُّقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُوْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ  
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُوْنَ ﴿٤﴾

اُوْتِيْكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَبِّهِمْ وَاُوْتِيْكَ  
هُمُّ الْمُقْلِحُوْنَ ﴿٥﴾

6. Kuma akwai daga cikin mutāne wanda ke sayen tātsuniyōyi<sup>(1)</sup> dōmin ya fatar da mutāne daga hanyar Allah, bā da wani ilmi ba, kuma ya riƙe ta abin izgili! Wadancan sunā da wata azāba mai wulākantāwa.

7. Kuma idan an karanta āyōyinMu a gare shi, sai ya jūya bāya, yanā mai girman kai, kamar dai bai saurāre su ba, kamar dai akwai wani danni a kan kunnuwansa! To, ka yi masa bushāra da azāba mai raƙaɗi.

8. Lalle, wafanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, sunā da gidājen Aljannar ni'ima.

9. Sunā dawwama a cikinsu, Allah Yā yi alkawarin, Ya tabbatar da shi. Kuma Shī ne Mabuwayi, Mai hikima.

10. (Allah) Ya halitta sammai, bā da ginshiki wanda kuke gani ba, kuma Yā jēfa duwatsu māsu kafēwa a cikin fasā, dōmin kada ta karkata da ku, kuma Ya wātsa daga kowanc irin dabba a cikinta, kuma Mun saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Muka tsirar a cikinta, daga kōwane nau'i biyu (nami; i da mace) mai ban sha'awa.

11. Wannan shī ne halittar Allah. To, ku nūna mini, “Mēne ne wadanan da ba Shi ba suka halitta? Ā'a, azzālumai sunā a cikin bata bayananna.”

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ  
لِيُفِضَ لَعْنَةَ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا  
هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ أَنْتَلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا  
كَانَ لَهْوَ سَمْعَهَا كَانِ فِي أذْنَيْهِ وَقَرَأَ فِيهَا  
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ  
لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأَرْضِ  
رَوَىٰ أَن تَعْمِدَ بِكُمُ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا  
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ  
كَرِيمٍ ﴿١٠﴾

هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ  
مِن دُونِهِ ۗ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

(1) Tatsuniyōyi sunā shagaltarwa daga ilmi mai sanya sanin Allah. Allah Ya hana a yi tarbiyyar yāra game da tātsuniya mai ɗauke hankalinsu daga ibāda. Littattafan makaranta na zāmani da jarīdu duka tātsuniyōyi ne, sai abin da ya dāce da Sunna.

12. Kuma lalle, haḡḡiḡa, Mun bai wa Luḡmān hikima. (Muka ce masa) Ka gōde wa Allah, kuma wanda ya gōde, to, yanā gōdēwa ne dōmin kansa kawai, kuma wanda ya kāfirta, to, lalle, Allah Mawadāci ne, Gōdadde.

13. Kuma a lōkacin da Luḡmān ya ce wa dānsa, alhāli kuwa yanā yi masa wa'azi, “Yā ḡaramin dāna! Kada ka yi shirki game da Allah. Lalle shirki wani zālunci ne mai girma.”

14. Kuma Mun yi wasiyya ga mutum game da mahaifansa biyu; uwarsa tā dāuke shi a cikin rauni a kan wani rauni, kuma yāyensa a cikin shekaru biyu (Muka ce masa), “Ka gōde Mini da kuma mahai-fanka biyu. Makōma zuwa gare Ni kawai take.

15. “Kuma idan mahaifanka suka tsananta<sup>(1)</sup> maka ga ka yi shirki game da Ni, ga abin da bā ka da ilmi gare shi, to, kada ka yi musu dā'a. Kuma ka abūce su a cikin dūniya gwargwadon shari'a, kuma ka bi hanyar wanda ya mayar da al'amari zuwa gare Ni, sa'an nan zuwa gare Ni makōmarku take, sa'an nan In bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aika-tāwa.”

16. “Yā ḡaramin dāna! Lalle ita, idan gwargwadon ḡwāyar kōmayya ce ta kasance, to, ta kasance a cikin wani falalen dūtse, kō a cikin sam-

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ  
وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ  
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يُعْطِيهِ يَبْنِي لَا تَشْرِكْ  
بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ  
وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَّلْهُ فِي عَامِرِينَ  
أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ ﴿١٤﴾

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ  
فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا  
وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىٰ تَعَالَىٰ مَرْجِعُكُمْ  
فَأُنذِرْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

يَبْنِي إِنَّهَا إِنَّكَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ  
فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ

(1) A bāyan haḡḡin Allah sai haḡḡin uwāye. Sabōda haka bā zā a yi dā'a ga uwāye ba ga abin da ya sābā wa Allah.

mai, kō a cikin ƙasā, Allah zai kāwo ta. Lalle Allah Mai tausasāwa ne, Masani.

17. “Yā ƙaramin dāna! Ka tsai da salla, kuma ka yi umurni da abin da aka sani, kuma ka yi hani daga abin da ba a sani ba, kuma ka yi haƙuri a kan abin da ya sāme ka. Lalle, wancan yanā daga muhimman al’amura.

18. “Kada ka karkatar da kundukukinka<sup>(1)</sup> ga mutāne, kada ka yi tafiya a cikin ƙasā kanā mai nūna fāḍin rai. Lalle, Allah bā Ya son dukan mai tāƙama, mai alfa-hari.

19. “Kuma ka tsakaita a tafiyar-ka, kuma ka runtse ga sautinka. Lalle, mafi mūnin sautuka, haƙiƙa, shī ne sautin jākuna.<sup>(2)</sup>”

20. Ashe, ba ku gani ba, cēwa Allah Yā hōre muku abin da ke a cikin sammai da abin da ke a cikin ƙasā, kuma Ya zuba ni’imōminSa a kanku, bayyanannu da bōyayyu? Kuma akwai daga mutāne wanda ke yin jidāli ga al’amarin Allah, bā da wani ilmi ba, kuma bā da wata shiriya ba, kuma bā da wani littāfi mai haskakāwa ba.

21. Kuma idan aka ce musu, “Ku bi abin da Allah ya saukar,” sai su ce, “Ā’a, munā bin abin da muka sāmī ubanninmu a kansa.” Shin, kō dā Shaidan nā kiran su ne zuwa ga azābar sa’ir,

يَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٧﴾

يَنْبَغِي أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾

وَلَا تَصْعِرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ تَرَوُا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَآ فِي السَّمَوَاتِ وَمَآ فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَهْرَهُ وَيَاطِنُهُ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَجِدِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أُولَٰئِكَ كَانِ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

(1) Karkata kundukuki ga mutāne, alamar wulākanta su ne.

(2) A nan ne iyākar wasiyyar Luḳmān ga ɗansa. Sa’an nan kuma Allah Ya ci gaba da bayānin yadda ake tarbiyyar mutāne.

22. Kuma wanda ya mīka fus-karsa zuwa ga Allah, alhāli kuma yanā mai kyautatāwa, to, lalle ya yi riƙo ga igiya amintacciya. Kuma zuwa ga Allah ākibar al'amura take.

23. Kuma wanda ya kāfirta, to, kada kāfircinsa ya baƙanta maka rai, zuwa gare Mu makōmarsu take, sa'an nan Mu bā su lābāri game da abin da suka aikata. Lalle Allah, Masani ne ga abin da ke a cikin ƙirāza.

24. Munā jīshe su dādi kaƙan, sa'an nan Mu tīlasta su ga shiga zuwa azāba kakkaura.

25. Kuma lalle, idan ka tambaye su, “Wāne ne ya halitta sammai da ƙasā?” Lalle, zā su ce, “Allah ne.” Ka ce, “Gōdiya tā tabbata ga Allah.” Ā'a, mafi yawansu, ba su sani ba.

26. Abin da yake a cikin sammai da ƙasā duka na Allah kawai ne. Lalle, Allah Shī ne Mawadāci, Gōdadde.

27. Kuma dā dai abin da ke a cikin ƙasa duka, na itāce, ya zama alƙalumma, kuma tēku tanā yi masa tawada, a bayansa da waƙan-su tēkuna bakwai, kalmōmin Allah ba zā su ƙāre ba.<sup>(1)</sup> Lalle, Allah Mabuwayi ne, Mai hikima.

﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عِقْبَةُ الْأُمُورِ ﴾ (٢٢)

﴿ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۗ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنْتِهِم بِمَا عَمِلُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ (٢٣)

﴿ نَمْنَعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضَّطُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴾ (٢٤)  
 ﴿ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ (٢٥)

﴿ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴾ (٢٦)

﴿ وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرٍ أَقْلَمٌ ۖ وَالْبَحْرِ يَمْدُهُ ۖ مِنْ بَعْدِهِ ۖ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَانَقِدَتْ كَلِمَتُ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ (٢٧)

(1) Wannan bayāni ne ga yawan ilmin Allah, watau yanā nūna wa mutāne cēwa su yi aiki da ilmin da Ya bā su, mai amfāni zuwa gare su, kada su wuce shi zuwa nēman wani ilmi daga wani abu, su bar Allah, su halaka a kan wani ilmi da bai umurce su da su yi aiki da shi ba. Ilmin da Ya bā su a cikin Alƙur'āni shi ne shari'a watau hanya mai kai su ga Aljanna. Sauran hanyōyi bata ne.

28. Halittarku bā ta zama ba, kuma tāyar da ku bai zama ba, fāce kamar numfāshi gūdā. Lalle, Allah Mai ji ne, Mai gani.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْثُبُكُمْ إِلَّا كَفَيْسٍ وَجِدَهُ  
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

29. Ashe, ba ku ga, lalle, Allah Yanā shigar da dare a cikin rāna ba, kuma Yanā shigar da rāna a cikin dare, kuma Yā hōre rānā da watā, kōwane yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce, kuma lalle Allah Masani ne ga abin da kuke aikatāwa?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

30. Wannan fa, dōmin Allah Shī ne Gaskiya, kuma abin da suke kira wanda bā Shi ba, shi ne farya, kuma lalle, Allah Shī ne Madaukaki, Mai girma.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَطْلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾

31. Ashe, ba ka ga lalle jirgin ruwa nā gudāna ba a ciki tēku da ni'imar Allah, dōmin Ya nūna muku daga āyōyinSa? Lalle a cikin wancan akwai āyōyi ga dukan mai hakuri, mai gōdiya.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾

32. Kuma idan tāguwar ruwa, kamar duwatsu, ta rufe su, sai su kira Allah, sunā tsarkakēwar addini a gare Shi. To, a lōkacin da Ya tsīrar da su zuwa ga tudu, sai daga cikinsu akwai mai tafaitāwa, kuma bābu mai musun āyōyinMu fāce dukan mayaudari mai yawan kāfirci.

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوَاجٌ كَالظَّلِيلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُمُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الدِّينِ فَمنَهُمْ مُّقْنَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Ya ku mutāne! Ku bauta wa Ubangijinku da tafawa, kuma ku ji tsōron wani yini, rānar da wani mahaifi bā ya sāka wa abin haifuwarsa da kōme kuma wani abin haifuwa bā ya sāka wa mahafinsa da kōme. Lalle wa'adin Allah gaskiya ne. Sabōda haka, kada wata rāyuwa ta kusa ta rūde ku, kuma

يَكَأُفُّهَا النَّاسُ أَتَقْوَارِكُمْ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدَ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارِعٌ عَنِ الْوَالِدِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٣﴾

kada marūdfīn<sup>(1)</sup> nan ya rūde ku game da Allah.

34. Lalle, Allah a wurinSa kawai sanin Sa'a yake, kuma Yanā saukar da girgije, kuma Yanā sanin abin da yake a cikin mahaiffannai, kuma wani rai bai san abin da yake aika-tāwa a gobe ba, kuma wani rai bai san a wace kasā yake mutuwa ba. Lalle Allah Masani ne, Mai kīdididigēwa.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ  
وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ  
مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ  
تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾



Tanā karantar da wa'azi da Alkur'āni gaskiya ne, mabiyinsa shī ne mai rība, wanda ya sābā masa, shī ne mai hasāra.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. A. Ī. M̄.

2. Saukar da Littafin, bābu shakka a gare shi, daga Ubangijin tālikai yake.

3. Kō sunā cēwa (Muḥammadu ne) ya kirkira shi? Ā'a, shī ne gas-kiya daga Ubangijinka, dōmin ka yi gargadī ga mutāne wafanda wani mai gargadī bai je musu ba a gabā-ninka, fātan zā su shiryu.

الْم ﴿١﴾  
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأرَبِّ فِيهِ  
مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾  
أَمْ يَقُولُونَ افتره بل هو الحق من ربك  
لئنذر قومًا ما أتتهم من نذير من قبلك  
لعلهم يتدوبون ﴿٣﴾

(1) Shaidan.



4. Allah ne Wanda Ya halitta sammai da ƙasa da abin da yake a tsakāninsu a cikin kwānuka shida, sa'an nan Ya daidaita a kan Al'ars-hi. Bā ku da, baicin Shi, wani maji-ḅinci, kuma babu wani maceci. Shin, bā zā ku yi tunāni ba?

5. Yanā shiryā al'amari daga sama zuwa ga ƙasā, sa'an nan ya tāka zuwa gare Shi a cikin yini, wanda gwargwadonsa shēkaru dubu ne ga abin da kuke lissafāwa.

6. Wannan Shī ne Masanin fake da bayyane, Mabuwāyi, Mai jin ƙai.

7. Wanda Ya kyautata kōme, wanda Ya halitta shi. Shi ne kuma Ya fāra halittar mutum daga lāka.

8. Sa'an nan Ya sanya dīyansa daga wani asali na wani ruwa wulākantacce.

9. Sa'an nan Ya daidaita shi, kuma Ya hūra a cikinsa, daga ruhinSa, kuma Ya sanya muku ji, da ganunuwa da zukāta. Gōdiyarku kaḁan ce ƙwarai.

10. Kuma suka ce, "Shin, idan mun baƙe a cikin ƙasā, shin, lalle mu, tabbas ne, munā zama a cikin wata halitta sābuwa?" Ā'a, su game da gamuwa da Ubangijinsu kāfirai ne.

11. Ka ce, "Malā'ikin mutuwa wanda aka wakkala a gare ku, shī ne ke karḅar rāyukanku. (1) Sa'an nan zuwa ga Ubangijinku ake mayar da ku."

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا  
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ  
مِّنْ دُونِهِ، مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

يُدَبِّرُ الْأُمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ  
فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾

ذَٰلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٦﴾

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ، وَبَدَأَ خَلْقَ

الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ﴿٧﴾

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٨﴾

ثُمَّ رَسَوْنَهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُّوحِهِ، وَجَعَلَ لَكُمْ

السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا

مَا تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

وَقَالُوا أءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَئِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفِرُونَ ﴿١٠﴾

﴿١١﴾ قُلْ يَتُوبُ لَكُمْ مَلِكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ

ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

(1) Watau bā ku ke mutuwa da kanku ba, sai an matar da ku, sabōḁa haka tāyarwar ma bā kū zā ku yi ta da kanku ba, balle ku yi musu.

12. Kuma da kã gani a lõkacin da mãsu laifi suke mãsu sunkuyar da kawunansu a wurin Ubangi-jinsu, “Ya Ubangijinmu! Mun gani, kuma mun ji, to, Ka mayar da mu, mu aikata aiki na kwarai. Lalle mũ mãsu yakĩni ne.”

13. Kuma dã Mun so dã Mun bai wa kõwane rai shiriyarsa, to, amma magana ta tabbata daga gare Ni! Lalle ne Inã cika Jahannama daga aljannu da mutãne gabã ðaya.

14. To, ku dandana, sabõda abin da kuka manta na haɗuwa da ranarku wannan. Lalle Mũ mã Mun manta da ku, kuma ku dandani azãbar dawwama sabõda abin da kuka kasance kunã aikatãwa.

15. Waɗanda ke ãmãni da ãyõyinMu kawai, sũ ne waɗanda idan aka karanta musu ãyõyinMu, sai su fãɗi sunã mãsu sujada, kuma su yi tasbihi game da gõde wa Ubangijinsu, alhãli kuwa su bã su yin girman kai.

16. Sãsaninsu nã nĩsanta daga wurãren kwanciya, sunã kiran Ubangijinsu bisa ga tsõro da ðam-mãni, kuma sunã ciryawa daga abin da Muka arzũta su.

17. Sabõda haka wani rai bai san abin da aka ðõye musu ba, na sa-nyin idãnu, dõmin sakamako ga abin da suka kasance sunã aika-tãwa.

18. Shin, wanda ya zama mũmi-ni yanã kamar wanda ya zama fãsi-ki? Bã zã su yi daidai ba.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمَجْرُمُونَ نَاكِسَوٰرُهُمْ سِيْمَهُمْ  
عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا  
نَعْمَلْ صٰلِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىهَا  
وَلٰكِن حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ  
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا  
إِنَّا نَسِيتُكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ  
الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا  
خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ  
وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾

تَسْجُدًا فِيْ جُنُوْبِهِمْ عَنِ الْمَضٰجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا  
وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً  
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَٰسِقًا  
لَّا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾

19. Amma waɗanda suka yi ʾīmāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwairai, to, sunā da gidājen Aljannar makōma, a kan liyāfa sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa.

20. Kuma waɗanda suka yi fāsiƙanci, to, makōmarsu ita ce wuta, kō da yausha suka yi nufin su fita daga gare ta, sai a mayar da su a cikinta, kuma a ce musu, “Ku dandana azābar wutā, wadda kuka kasance kunā ƙaryatāwa game da ita.”

21. Kuma lalle Munā dandana musu daga azāba, mafi ƙasƙanci, kāfin a kai ga azāba mafi girma, dōmin fātan za su kōmo.

22. Kuma wāne ne ya fi zālunci bisa ga wanda aka tunātar da āyōyin Ubangijinsa, sa’an na ya bijire daga barinsu? Lalle Mū, Māsu yin azābar rāmuwa ne ga māsu laifi.

23. Kuma lalle haƙiƙa, Mun bai wa Mūsā Littāfi, <sup>(1)</sup> sabōda haka kada ka kasance a cikin shakka daga haɗuwa da shi. Kuma Mun sanya shi ya zama shiriya ga Banī Isrā’īla.

24. Kuma Mun sanya shugaban ni daga cikinsu, sunā shiryarwa da umurninMu, a lōkacin da suka yi haƙuri, kuma sun kasance sunā yin yaƙini da āyōyinMu.

أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ  
جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا يَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا  
أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا  
عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهِء تَكْذِبُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَنذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ  
الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَأَعْلَمَهُم بِرِجْعَتِهِمْ ﴿٢١﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِء ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا  
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْفِقُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ فَلَاتُكُنْ فِي مَرْيَةِ  
مِنْ لِقَآئِهِء وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا  
وَكَانُوا بِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾

(1) Ba Alƙur’āni ne farkon Littāfin sama ba, kuma bā Muhammadu ne farkon Manzannin Allah ba, Mun bai wa Mūsā Attaura, mutānensa sun yi aiki da ita, sun ɗaukaka kamar yadda ake nēman Musulmi su yi aiki da Alƙur’āni su ɗaukaka.

25. Lalle Ubangijinka Shī ne zai rarrabe a tsakāninsu, a Rānar Ki-yāma a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa jūna a cikinsa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٣٥﴾

26. Shin, ba ya shiryar da su cēwa da yawa Muka halakar, a gabāninsu, daga al'ummōmi, sunā tafiya a cikin masukansu?<sup>(1)</sup> Lalle a cikin wancan akwai āyōyi. Shin, ba su jī ne?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ  
مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ  
لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٣٦﴾

27. Shin, kuma ba su gani ba cēwa lalle Mū, Munā kōra ruwa zuwa ga kasā kekasasshiya, sa'an nan Mu fitar, game da shi, wata shūka wadda dabbōbinsu da su kansu ke ci daga gare ta? Ashe fa, ba su gani ba?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ  
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ  
وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

28. Kuma sunā cēwa, “Yaushe wannan hukunci yake aukuwa, idan kun kasance māsu gaskiya?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ  
صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

29. Ka ce, “Ranar hukuncin nan, īmānin waɗanda suka kāfirta bā zai amfāne su ba (a cikinta), kuma bā zā a yi musu jinkiri ba.”

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ  
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٩﴾

30. Sabōda haka, ka kau da kai daga barinsu, kuma ka yi jira lalle, sū ma māsu jira ne.

فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَأَنْظَرْنَا إِلَيْهِمْ  
مَنْظُرًا ﴿٤٠﴾

(1) Kuraishāwa sunā tafiya a cikin gidājen al'ummōmin da suka halaka, sunā ganin abin da ya auku gare su.



Tanā karantar da yadda ake kashe miyāgun al'ādun Jāhiliyya da ba su dāce da Musulunci ba, da musanyar waƙanda suka dāce da shari'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Yā kai Annabi! Ka bi Allah da taƙawa, kuma kada ka yi dā'ā ga kāfirai da munāfukai. Lalle, Allah Ya kasance Mai ilmi, Mai hikima.

2. Kuma ka bi abin da aka yi wahayi da shi zuwa gare ka daga Ubangijinka. Lalle, Allah Ya kasance Mai labartawa ga abin da kuke aikatāwa.

3. Ka dōgara ga Allah. Kuma Allah Ya isa Ya zama Wakili.

4. Allah bai sanya zūciya biyu ba ga wani namiji a cikinsa, kuma bai sanya mātanku waƙanda kuke yin zihāri daga gare su, su zama uwā-yenku ba, kuma bai sanya dīyan hankākarku su zama dīyanku ba. Wannan abu nāku, maganarku ce da bākunanku, alhāli kuwa Allah na faɗar gaskiya, kuma Shī ne ke shiryarwa ga hanyar ƙwarai.

5. Ku kira su ga ubanninsu, shi ne mafī ādalci a wurin Allah. To, idan ba ku san ubanninsu ba, to, 'yan'uwanku ga addini da dīmajo-

يَأَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ  
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ  
يِمَّا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ  
أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَظَاهَرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ  
أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۗ وَاللَّهُ  
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ  
فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ

jinku. Kuma bābu laifi a gare ku ga abin da kuka yi kuskure da shi, kuma amma (akwai laifi) ga abin da zukātanku suka ganganta, kuma Allah Ya kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

6. Annabi ne mafi cancanta <sup>(1)</sup> ga mūminai bisa ga su kansu, kuma mātansa uwāyensu ne. Kuma ma'abūta zumunta wadansunsu sun fi wadansu a cikin Littāfin Allah bisa ga mūminai da Muhājirai, fāce fa idan kun aikata wani alhēri zuwa ga majiḥintanku. Wancan yā kasance a cikin Littāfi, rubūtacce.

7. Kuma a lōkacin da Muka riki alkawarin Annabawa daga gare su, kuma daga gare ka, kuma daga Nūhu da Ibrāhīm, da Mūsā, da kuma Īsā ḍan Maryama, kuma Muka riki wani alkawari mai kauri daga gare su.

8. Dōmin Ya tambayi māsu gas-kiya a kan gaskiyarsu, kuma Yā yi tattalin wata azāba mai raḍaḍi ga kāfirai.

9. Yā ku waḍanda suka yi imāni! Ku tuna ni'imar Allah a kanku a lōkacin da waḍansu rundunōni suka zo muku, sai Muka aika wata iskā a kansu da waḍansu rundunōni waḍanda ba ku gani ba. Kuma Allah Yā kasance Mai gani ga abin da kuke aikatāwa.

10. A lōkacin da suka zo muku daga samanku da kuma fasa daga

فِي الدِّينِ وَمَوْلَايَكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ  
فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ بَلْ لَكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ  
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

الَّتِي أُوتِيَ بِأُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَرْوَجُهُ  
أُمَّهَاتِهِمْ وَأُولَئِذَا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ  
فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ  
إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَآئِكُمْ مَعْرُوفًا  
كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنكَ وَمِنْ نُوحٍ  
وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ  
مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾

لَيْسَ لَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ  
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ  
إِذْ جَاءَ تَكُمْ جُنُودًا فَآرَسْنَا عَلَيْهِم رِيحًا وَجُنُودًا  
لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾

إِذْ جَاءَهُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ

(1) Idan son mūmini ya sābā wa faḍar Annabi, sai ya bar son ransa ya kōma wa faḍar Annabi.

gare ku, kuma a lōkacin da gannai suka karkata, kuma zukāta suka kai ga maḥōsai, kuma kuka yi zaton zace-zace, game da Allah.

11. A can aka jarrabi mūminai, kuma aka yi girgiza, girgiza mai tsanani.

12. Kuma a lōkacin da munāfu-kai da waḍanda akwai cūta a cikin zukātansu ke cēwa, “Allah da ManzōnSa, ba su yi mana wa’adin kōme ba, fāce rūḍi.”

13. Kuma a lōkacin da wata ḥun-giya daga gare su, ta ce, “Yā mutānen Yasriba! (1) Bā ku da wani mat-sayi, sabōda haka ku kōma.” Kuma wata ḥun-giya daga gare su na nē-man izni ga Annabi sunā cēwa, “Lalle gidājenmu kuranye suke,” alhāli kuwa bā kuranye suke ba, bā su da nufin kome fāce gudu.

14. Kuma dā an shige ta (Madīna) a kansu, daga sasanninta, sa’an nan aka tambaye su fitina (kāfirici), lalle, dā sun jē mata, kuma dā ba su zauna a cikinta (Madīna) ba fāce kaḍan.

15. Kuma lalle, haḥīka, sun ka-sance sunā yi wa Allah alkawari, a gabānin wannan: bā zā su jūya dōmin gudu ba, kuma alkawarin Allah ya kasance abin tambaya.

16. Ka ce, “Gudun nan, bā zai amfāne ku ba daga mutuwa ko kisa. Kuma har in kun gudu, bā zā a jīshe ku dāḍi ba fāce kaḍan.”

وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ  
الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظَّنُونَا ﴿١١﴾

هَذَا لِكَيْ تَبْتَلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزَلْزَلُوا زِلْزَالَ الْأَسْدِيدَا ﴿١١﴾

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ  
مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مَقَامَ لَكُمْ  
فَارْجِعُوا وَيَسْتَشِدُّنَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ النَّبِيَّ يَقُولُونَ  
إِنَّ بَيْوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ  
لَأَنوَاهَا وَمَا تَلْبَسُوا بِهَا إِلَّا بَيْسِيرًا ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُؤْتُوا  
الْأَذْنَ بَرًّا وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِن فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ  
أَوِ الْقَتْلِ وَإِذًا لَأَتَمَنَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

(1) Sun kōma ga sūnan Madīna na zāmanin Jāhiliyya sunā izgili da cēwa ba su yarda da sābon sūnan ba na Madīna, fāce Yasriba, sūnanta da suka sani na asali.

17. Ka ce, “Wāne ne wanda yake tsare ku daga Allah, idan Yā yi nufin wata cūta game da ku?” Kuma bā zā su sāmār wa kansu wani majibinci ba, banda Allah, kuma bā zā su sāmār wa kansu wani mataimaki ba.

18. Lalle, Allah Ya san māsu hana mutāne fita daga cikinku, da māsu cēwa ga ’yan’uwansu, “Ku zo nan a wurinmu.” Kuma bā zā su shiga yāki ba fāce kaḍan.

19. Suna māsu rōwa gare ku, sa’an nan idan tsōro ya zo, sai ka gan su sunā kallo zuwa gare ka, idānunsu sunā kēwaya, kamar wanda ake rufe hankalinsa sabōda mutuwa. Sa’an nan idan tsōron ya tafi, sai su yi muku miyāgun maganganu da harussa māsu kaifi, sunā māsu rōwa a kan dūkiya. Waḍannan, ba su yi imāni ba, sabōda haka Allah Ya fāta ayyukansu. Kuma wannan ya kasance mai sauƙi ga Allah.

20. Sunā zaton ƙungiyōyin kāfirai ba su tafi ba. Kuma idan ƙungiyōyin kāfirai sun zo, sunā gūrin dā dai sun zama a karkara a cikin ƙauyāwa, sunā tambayar lābāranku. Kuma kō dā sun kasance a cikinku, bā zā su yi yāki ba, fāce kaḍan.

21. Lalle, abin kōyi mai kyau ya kasance gare ku daga Manzon Allah, ga wanda ya kasance yanā fātan rahamar Allah da Rānar Lāhira, kuma ya ambaci Allah da yawa.

22. Kuma a lōkacin da mūminai suka ga ƙungiyōyin kāfirai, sai suka

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا  
أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۗ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٧﴾

﴿٧﴾ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمَعْوِفِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ  
هَلُمْ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨﴾

أَشْحَةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ  
إِلَيْكَ تَدْوِيرًا عَيْنِهِمْ كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ  
فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَفُوكُمْ بِاللَّسِنَةِ حِدَادٍ  
أَشْحَةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاحْبَطْ  
اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ ۗ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٩﴾

يَحْسِبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ  
يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْتَلُوتُ  
عَنْ أُنْبِيَائِهِمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ  
مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٠﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ  
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَذِكْرًا ﴿١١﴾

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا



ce, “Wannan ne abin da Allah da ManzonSa suka yi mana wa’adi, Allah da ManzonSa sunyi gaskiya.” Kuma wannan bai k̄āra musu kōme ba fāce īmāni da sallamāwa.

23. Daga mūminai akwai wa-ḍansu mazāje da suka gaskata abin da suka yi wa Allah alkwari a kansa, sa’an nan a cikinsu, akwai wanda ya biya bukātarsa, <sup>(1)</sup> kuma daga cikinsu akwai wanda ke jira. Kuma ba su musanya ba, musanyawa.

24. Dōmin Allah Ya s̄aka wa masu gaskiya da gakiyarsu, kuma Ya azabtar da munafukai idan Ya so, ko Ya karḅi tūba a kansu. Lalle, Allah Ya kasance Mai gāfara, Mai jin k̄ai.

25. Kuma Allah Yā mayar <sup>(2)</sup> da waḍanda suka kāfirta da fushinsu, ba su s̄ami wani alhēri ba. Allah Ya isar wa mūminai daga barin yāki. Kuma Allah Ya kasance Mai k̄arfi, Mabuwayi.

26. Kuma Ya saukar <sup>(3)</sup> da waḍannan da suka taimake su daga mazōwa Littāfi, daga birānensu, kuma Ya jēfa tsōro a cikin zuka-tansu: wata k̄ungiya kunā kashēwa, kuma kunā k̄ama wata k̄ungiyar.

27. Kuma Ya gādar da ku gōn-kinsu da gidājensu da dūkiyōyinsu,

اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٣﴾

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ، وَمِنْهُمْ مَن يَبْتِغِي وَ مَا بَدَلُوا تَبَدُّلًا ﴿٢٤﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٥﴾

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمَنَّا لِوَآخِرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيمًا ﴿٢٦﴾

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٧﴾

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا

(1) Biyan bukātarsa wātau ya mutu, cikinsu akwai wanda yake jirar mutuwa.

(2) Allah Yā kōre k̄ungiyōyin kāfirai da iskarSa mai tsananin sanyi, watau iskar Saba.

(3) Sa’an nan kuma Musulmi suka tsare Yahūdu, Bani Kuraiza, a cikin birinsu, har suka sallama kansu ga hukuncin Sa’ad bn Mu’azu wanda ya hukunta a kashe wanda ya balaga daga cikinsu, kuma a bautar da mātā da yāra. Aka yi musu hakanan, aka zartar da hukuncinsa a kansu.

da wata ƙasa wadda ba ku taɓa tākartar ba. Kuma Allah ya kasance Mai ƙon yi ne a kan kōme.

28. Yā kai Annabi! Ka ce wa mātanka, “Idan kun kasance kunā nufin rāyuwar dūniya da ƙawarta, to, ku zo in yi muku kyautar ban kwāna, kuma in sake ku, saki mai kyau.

29. “Kuma idan kun kasance kunā nufin Allah da ManzonSa da gidan Lāhira, to, lalle, Allah Yā yi tattalin wani sakamako mai girma ga māsu kyautatāwa daga gare ku.”

30. Yā mātan Annabi! Wadda ta zo da alfāsha bayyananna daga cikinku, zā a ninka mata azāba ninki biyu. Kuma wancan yā kasance mai sauƙi ga Allah.

31. Kuma wadda ta yi tawāli’u daga cikinku ga Allah da ManzonSa, kuma ta aikata aiki na ƙwarai, zā Mu bā ta sakamakonta ninki biyu, kuma Mun yi mata tattalin arziki ma karimci.

32. Yā mātan Annabi! Ba ku zama kamar kōwa ba daga mātā, idan kun yi taƙawa, sabōda haka, kada ku sassautar da magana, har wanda ke da cūta a cikin zuciyarsa ya yi dammani, kuma ku fadī magana ta alhēri.

33. Kuma ku tabbata a cikin gidājenku<sup>(1)</sup>, kuma kada ku yi fitar gāye-gāye irin fitar gāye-gāye ta jāhiliyyar farko. Kuma ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka,

لَمْ تَطْشُوهُمَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا لَّا تَزُولُ حَتَّىٰ إِذَا لَازَمَتْكَ وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ

الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَىٰ

أُمْتِعْتِكُمْ وَأَسْرَحْتُمْ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ

فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنِينَ مِنَ الْجَزَاءِ عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

بِنِسَاءِ النَّبِيِّ مَن بَاتَ مِنْكُمْ يَفْحَشَةٌ مُّبِينَةٌ

يُضَعَفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ

عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُمْ لَيْلَةً وَرَسُولُهُ وَتَعْمَلْ

صَالِحًا تُوْتِهَا أَجْرًا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا

كَرِيمًا ﴿٣١﴾

بِنِسَاءِ النَّبِيِّ لَسْتُمْ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ

إِنْ أَنْتُمْ فِي نَفْسٍ فَلا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ

الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ

الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ

(1) Umurni ga mātan Annabi umurni ne ga mātan sauran Musulmi. Sabōda haka bā ya halatta mace ta fita daga gidanta fāce da lalūra.

ku yi dā'ā ga Allah da ManzonSa. Allah na nufin Ya tafiyar da ƙazamta kawai daga gare ku, yā mutānen Babban Gida! Kuma Ya tsarkake ku, tsarkakēwa.

34. Kuma ku tuna abin da ake karantawa a cikin dākunanku daga āyōyin Allah da hukunci. Lalle Allah Yā kasance Mai tausasāwa, Mai labartawa.

35. Lalle, Musulmi maza da Musulmi mātā da mūminai maza da muminai mātā, da māsu tawālī'u maza da māsu tawālī'u mātā, da māsu gaskiya maza da māsu gaskiya mātā, da māsu haƙuri maza da māsu haƙuri mātā, da māsu tsōron Allah maza da māsu tsōron Allah mātā, da māsu sadaka maza da māsu sadaka mātā, da māsu azumi maza da māsu azumi mātā, da māsu tsare farjōjinsu maza da māsu tsare farjōjinsu mātā, da māsu ambaton Allah da yawa maza da māsu ambatonSa mātā, Allah Ya yi musu tattalin wata gāfara da wani sakamako mai girma.

36. Kuma ba ya halatta ga mūmini kuma haka ga mūmina, a lōkacin da Allah da ManzonSa Ya hukunta wani umurni, wani zābi daga al'amarinsu ya kasance a gare su. Kuma wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa, to, yā ɓace, ɓacēwa bayyananna. <sup>(1)</sup>

وَأَطِيعَنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ آمَرَ بِدُ اللَّهِ لِيَذْهَبَ  
عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

وَأَذْكُرَنَّ مَا يَنْتَلِي فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ  
اللَّهِ وَالْحِكْمَةَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ  
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَنِينَ وَالْقَنِينَ وَالصَّادِقِينَ  
وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ  
وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ  
وَالصَّامِينَ وَالصَّامَاتِ وَالْحَافِظِينَ  
فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ  
اللَّهِ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ  
مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ  
أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ  
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾

(1) Wannan āyā hani ne ga kōwane Musulmi kō Musulma ga sābā wa umurnin Allah da ManzonSa, su bi son rāyukansu ga kōme. Kuma ba a lōkacin auren Zainab da Zaidu ne ɗai ta sauka ba kamar yadda waɗansu māsu tafsīri ke rubūtāwa dōmin an yi wannan aure a gabānin hijira da nīsa, ita āyar kuwa tā sauka a Madīna ne a bāyan yākin Ahzab, kamar yadda tsarin maganarta ya nūna.

37. Kuma a lōkacin<sup>(1)</sup> da kake cēwa ga wanda Allah Ya yi ni'ima a gare shi kai kuma ka yi ni'ima a gare shi, “Ka riƙe mātarka, kuma ka bi Allah da taƙawa.” Kuma kana ƙōyēwa a cikin ranka abin da Allah zai bayyana<sup>(2)</sup> shi, kanā tsōron mutāne, alhāli kuwa Allah ne Mafi cancantar ka ji tsōronSa. To, a lōkacin da Zaidu ya ƙāre bukātarsa daga gare ta, Mun aurar da kai ita, dōmin kada wani ƙunci ya kasance a kan mūminai a cikin (auren mātān) dīyan hankākarsu, idan sun ƙāre bukāta daga gare su. Kuma umurnin Allah yā kasance abin aikatāwa.

38. Wani ƙunci bai kasance a kan Annabi ba ga abin da Allah Ya faralta a kansa, a kan ƙā'idar Allah a cikin (Annabāwa) waƙanda suka shige daga gabāninsa. Kuma umurnin Allah yā kasance abin ƙadarāwa tabbatacce.

39. Waƙanda ke iyar da Manzancin Allah, kuma sunā tsōron Sa, kuma bā su tsōron kōwa fāce Allah. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai hisābi.

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَا كَهَا إِلَيَّ لِي لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾

الَّذِينَ يَلْعَنُونَ رَسَلَتِ اللَّهُ وَيَحْشَوْنَهُ وَلَا يَحْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكُنِيَ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾

(1) Idan Allah ya umurci mutāne da yin wani abu kō da barinsa, to, Annabi shī ne mai fāra bin umurnin kō kange kansa daga abin da aka hana. Wannan ƙissa misāli ce ga āyar da ke a gaba da ita, yadda Annabi ya bi umurni wajen auren mātān Zaidu bn Hārisa wanda Annabi ya yi tabanninsa a gabānin a hana aiwatar da tabanni. Auren yā auku Annabi na da shekara 58 ita kuwa da shekara 43. Sūnanta Zainab binta Jahash dīyar goggon Annabi. Allah Yā nūna cewa dai tabanni yā mutu sōsai.

(2) Abin da Annabi ke ƙōyēwa shī ne umurnin Allah da Ya gaya masa cēwa, zai auri Zainab mātar Zaidu a bāyan Zaidun ya sake ta. Sabōda haka Annabi ke lallāshin Zaidu dōmin kada sakin ya auku har aurenta ya zama wājibi a kansa, a bāyan abin da aka sani na cēwa, Zaidu yā zama ɗansa da tabanni a gabānin haka.

40. Muhammadu bai kasance uban kōwa ba daga mazanku, kuma amma shī yā kasance Manzon Allah kuma cikon Annabāwa. Kuma Allah Ya kasance Masani ga kōme.

41. Ya ku waɗanda suka yi īmāni! Ku ambaci Allah, ambata mai yawa.

42. Kuma ku tsarkake shi, a sāfiya da maraice.

43. (Allah) Shī ne Wanda ke tsarkake ku, da mala'ikunSa (sunā yi muku addu'a), dōmin Ya fitar da ku daga duffai zuwa ga haske. Kuma (Allah) Yā kasance Mai jin kai ga mūminai.

44. Gaisuwersu a rānar da suke haɗuwa da Shi “Salām”, kuma Yā yi musu tattalin wani sakamako na karimci.

45. Yā kai Annabi! Lalle Mū, Mun aike ka kanā mai shaida, kuma mai bāyar da bushāra kuma mai gargadi.

46. Kuma mai kira zuwa ga Allah da izninSa, kuma fitila mai haskakāwa.

47. Kuma ka yi bushāra ga mūminai cēwa, sūnā da falala mai girma daga Allah.

48. Kuma kada ka yi dā'a ga kāfirai da munāfukai, kuma ka fyāle cūtarsu (gare ka), kuma ka dōgara ga Allah. Allah Yā isa zama Wakili.

49. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Idan kun auri mūminai mātā,

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ﴿٤٢﴾

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهٗ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۗ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَحِيْمًا ﴿٤٣﴾

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهٗ ۗ سَلَامٌ وَّاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَرِيْمًا ﴿٤٤﴾

يٰٓأَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ﴿٤٥﴾

وَدَاعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ ۗ وَسِرَاجًا مُّبِيْرًا ﴿٤٦﴾

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَثِيْرًا ﴿٤٧﴾

وَلَا تُطِيعِ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَّدَعِ اٰذْنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلٰى اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِیْلًا ﴿٤٨﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنٰتِ

sa'an nan kuka sake su a gabānin ku shāfe su, to, bā ku da wata idda da zā ku lissafa a kansu, kuma ku yi musu kyautar jin dādī,<sup>(1)</sup> kuma ku sake su saki mai kyau.

50. Yā kai Annabi! Lalle Mū, Mun halatta maka mātanka wa-ḍanda ka bai wa sadākōkinsu, da abin da hannun dāmanka ya mal-laka daga abin da Allah Ya bā ka na ganīma, da 'yā'yan baffanka, da 'ya'yan goggonninka da 'yā'yan kā-wunka da 'yā'yan innōninka, wa-ḍanda suka yi hijira tāre da kai, da wata mace mūmina idan ta bāyar da kanta ga Annabi, idan shi Annabi yanā nufin ya aure ta, (hālin wan-nan hukunci) kēḅe yake gare ka, banda ga mūminai. Lalle Mun san abin da Muka faralta a kansu (su mūminai) game da mātansu da abin da hannayensu suka mallaka. Do-min kada wani ḥunci ya kasance a kanka, kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin ƙai.

51. Kanā iya jinkirtar da<sup>(2)</sup> wad-da ka ga dāmā daga gare su, kuma kanā tāro wadda kake so zuwa gare ka. Kuma wadda ka nēma daga wadanda ka nisantar, to, bābu laifi a gare ka. Wannan yā fi kusantar da sanyaya idānunsu, kuma bā zā su yi baƙin ciki ba, kuma su yarda da abin da ka bā su, sū duka. Kuma Allah Yanā sane da abin da yake a cikin zukātanku. Kuma Allah Ya kasance Masani, Mai haƙuri.

ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعُدُّوْنَ وَهِيَ فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ إِتَتْ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَيْكَ وَبَنَاتٍ عَمَّكَ وَبَنَاتٍ عَمَّتِكَ وَبَنَاتٍ خَالَكَ وَبَنَاتٍ خَلَّتِكَ النَّبِيُّ هَاجِرَن مَعَكَ وَأَمْرُهُ مُؤْمَنَةٌ إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا مَافَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾

تُرْجَى مِنْ نَشَاءٍ مِنْهُنَّ وَتُؤْتَى إِلَيْكَ مِنْ نَشَاءٍ وَمِنْ ابْنَعَيْتٍ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْفَى أَنْ تَقْرَأَ عَيْبُهُنَّ وَلَا تَحْزَنْ وَيَرْضَيْنَ بِمَاءٍ أَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾

(1) Kyautar jin dādī ita ce kyautar ban kwana ga mātār da aka saki.

(2) Rabon kwāna ga mātān Annabi, ba shari'a ba ce a kan hususiyarsa, sabōda yawan nauyin da yake ḍauke da shi na iyar da Manzancin Allah.

52. Wadansu mātā bā su halatta a gare ka a bāyan haka, kuma ba zā ka musanya su da mātān aure ba, kuma kō kyaunsu yā bā ka sha'awa, fāce dai abin da hannun dāmanka ya mallaka. Kuma Allah Yā kasance Mai tsaro ga dukan kōme.

53. Yā kū wadanda suka yi imāni! Kada ku shiga gidājen Annabi, fāce fa idan an yi izni a gare ku zuwa ga wani abinci, bā da kun tsaya jiran nunarsa ba, kuma amma idan an kira ku, to, ku shiga, sa'an nan idan kun ci, to, ku wātse, kuma bā da kun tsaya kunā māsū hīra da wani lābāri ba. Lalle wannan yanā cūtar da Annabi, to, yanā jin kun-yarku, alhāli kuwa Allah bā Ya jin kunya daga gaskiya. Kuma idan zā ku tambaye su wadansu kāyā, to, ku tambaye su daga bāyan shāma-ki. Wannan ya fi muku tsarki ga zukātanku da zukātansu. Kuma bā ya halatta a gare ku, ku cūci Manzon Allah, kuma bā ya halatta ku auri mātansa a bāyansa har abada. Lalle wannan a gare ku yā kasance babban abu a wurin Allah.

54. Idan kun bayyana wani abu, kō kuma kuka bōye shi, to, lalle Allah Ya kasance Masani ga kōme.

55. Bābu laifi a kansu game da ubanninsu, kuma bābu game da dīyansu, kuma bābu game da 'yan'uwansu maza, kuma bābu game da dīyan 'yan'uwansu maza, kuma bābu game da dīyan 'yan'uwansu mātā, kuma bābu game da mātān mūminai, kuma bābu game da abin da hannāyensu suka mallaka, kuma

لَا يَجِلُّ لَكَ الْإِنْسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ مِنْ  
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ  
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٢﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَئِنْ دَخَلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ  
إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَبْظِ بْنِ إِنَّهُ  
وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَأَدْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا  
وَلَا مُسْتَعْسَبِينَ لِجَدِيثٍ إِنْ ذَلِكَ كَانَ يُؤْذَى  
النَّبِيَّ فَيَسْتَعِجِبْ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَعِجِبُ  
مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَأَلُوهُنَّ  
مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ  
وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ  
اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا  
إِنْ ذَلِكَ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

إِنْ تُبَدُّوا شَيْعًا أَوْ تَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَاتِبٌ  
شَيْءٍ عَلَيْكُمْ ﴿٥٤﴾

لَأَجْنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي ءَابَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ  
وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَخَوَاتِهِنَّ  
وَلَا نِسَاءً لَهُنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَأَتَقِينَ اللَّهَ

sun bi Allah da tafawa. Lalle Allah  
Yā kasance Mahalarci a kan kōme.

56. Lalle, Allah da malā'ikunsa  
sunā salati<sup>(1)</sup> ga Annabi. Yā kū  
wadanda suka yi imāni! Ku yi salāti  
a gare shi, kuma ku yi sallama  
dōmin amintarwa a gare shi.

57. Lalle wadanda ke cūtar Al-  
lah da ManzonSa, Allah Yā la'ane  
su, a cikin dūniya da Lāhira, kuma  
Yā yi musu tattalin azāba mai  
wulākantarwa.

58. Kuma wadanda suke cūtar  
mūminai maza dā muminai mātā,  
bā da wani abu da suka aikata ba,  
to, lalle sun ḍauki kiren karyā da  
zunubi bayyananne.

59. Yā kai Annabi! Ka<sup>(2)</sup> ce wa  
mātan aurenka da 'yā'yanka da  
mātan mūminai su kusantar da  
kaṣā daga manyan tufāfin da ke a  
kansu. Wancan ya fi sauƙi ga a gane  
su dōmin kada a cūce su. Kuma  
Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai  
jin kai.

60. Lalle, idan munāfukai da wa-  
ḍanda yake akwai wata cuta a cikin  
zukaṭansu, da māsu tsēgumi, a cikin  
Madīna, ba su hanu ba (daga hālā-  
yensu),<sup>(3)</sup> lalle, zā Mu shūshūta ka a

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا  
الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا  
وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ  
بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا  
وَأِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزُوجِحْ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ  
يَدِّينَ عَلِيمٍ مِّنْ جَلِيدٍ يَهْدِيهِنَّ ذَلِكَ أَدْعَىٰ أَنْ يُعْرِفَنَ  
فَلَا يُؤْذِنَنَّ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥٩﴾

لَئِن لَّمْ يَنْهَ الْأَمْنَفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم  
مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ

(1) Salātin Allah ga Annabi, shī ne ḍaukaka darajarsa a kōyaushe. Salātin malā'iku, shī ne istigfāri da addu'a a gare shi. Salātin mutāne, shī ne ibāda da istigfāri da addu'a a gare shi da tawassuli da shi dōmin nēman Allah Ya karbi ibādarsu. Salāti sau ḍaya wājibi ne a kan kōwane Musulmi a tsawon ransa, sa'an nan kuma sunna ce a cikin kōwace salla. Kuma mustahabbi ne a cikin kōwane mazauni da wurin ambatonsa.

(2) Anā fāra gyāra daga sama, sa'an nan gyāran ya sauko kasa, kamar barnar da tā fāru daga sama, sai tā kai kasa.

(3) Munāfukai da shaidānu da māsu tsēgumi bābu abin da ke hana su mugun hālin su sai tsanani da tsōrō.



gare su, sa'an nan bā zā su yi mak-wabtaka da kai ba, a cikinta, fāce kaɗan.

61. Sunā la'anannu, inda duka aka sāme su a kāmā su, kuma a karkashe su karkashēwa.

62. A kan hanyar Allah (ta gyan jama'a) a cikin waɗanda suka shūde gabāninka, kuma bā zā ka sāmi musanyāwa ba ga hanyar Allah.

63. Sunā tambayar ka<sup>(1)</sup> ga Sā'a. Ka ce, "Saninta yanā wurin Allah kawai." Kuma me yā sanar da kai cēwa anā tsammānin Sa'a ta kasan-ce kusa?

64. Lalle, Allah Yā la'ani kāfirai, kuma Yā yi musu tattalin wata wuta mai kūna.

65. Sunā madawwama a cikinta har abada, bā su sāmūn majībinci, kuma bā su sāmūn mataimaki.

66. Rānar da ake jūya fuskōkin-su a cikin wuta, sunā cēwa, "Kaitonmu, sabōda rashin biyarmu ga Allah da rashin biyarmu ga Manzo!"

67. Kuma suka ce, "Yā Ubangijinmu! Lalle mū, mun<sup>(2)</sup> bi shugabanninmu da manyanmu! Sai suka ɓatar da mu daga hanya!

68. "Yā Ubangijinmu! Ka ba su ninki biyu na azāba, kuma ka la'ane su, la'ana mai girma."

بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثِقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِلُوا  
تَفْتِيلًا ﴿١٧﴾

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ  
وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿١٨﴾

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ  
وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿١٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٢٠﴾

خٰلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يُجِدُونَ وَلَا يَصْرِفُونَ ﴿٢١﴾

يَوْمَ تَقْلَبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ  
يٰلَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٢٢﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا  
فَأَصْلَبْنَا السَّبِيلَ ﴿٢٣﴾

رَبَّنَا إِنَّهُمْ ضَعَفَيْنَ مِنَ الْعَذَابِ  
وَالْعَنَمُ لَنَا كَبِيرًا ﴿٢٤﴾

(1) Shiryarwa ce ga Musulmi cēwa idan zā su yi tambaya su tambayi addininsu da abūbuwa māsu amfāni a gare su, kada su tambayi abin da ya fi hankalinsu kamar Sa'a da abūbuwan gaibi da Allah Yā kēbānta da saninsu.

(2) Wannan yā nūna biya da jāhilci ga addini bā uzuri bā ne. Anā azābtar da mai biya, kamar yadda ake azābtar da shugaban ɓata.

69. Yā kū waḍanda suka yi ʾīmāni! Kada ku kasance kamar waḍanda suka cūci<sup>(1)</sup> Mūsā, sa'an nan Allah Ya barrantar da shi daga abin da suka ce. Kuma ya kasance mai daraja a wurin Allah.

70. Yā kū waḍanda suka yi ʾīmāni! Ku bi Allah da taƙawa, kuma ku faɗi magana madaidaiciya.

71. Ya kyautata muku ayyukan-ku, kuma Ya gāfarta zunubanku. Kuma wanda ya yi ɗā'ā ga Allah da ManzonSa, to, lalle, yā rabbanta, babban rabo mai girma.

72. Lalle Mū, Mun gitta amāna ga sammai da ƙasā da duwātsu, sai suka ƙi ɗaukarta kuma suka ji tsōro daga gare ta, kuma mutum ya ɗauke ta, lalle shī (mutum) ya kasance mai yawan zālunci, mai yawan jāhilci.

73. Dōmin Allah Ya azabta munāfukai maza da munāfukai mātā, da mushirikai maza da mushirikai mātā, kuma Allah Yā karbi tūba ga mūminai maza da mūminai mātā. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin ƙai.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ ءَادُوا مُوسَى  
فَبَرَّاهُ اللَّهُ وَمَعَاقَلُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾

يُصَلِّحْ لَكُمْ ءَعْمَلَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ  
وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

إِنَّا عَرَضْنَا ءَلْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَءَلْأَرْضِ  
وَءَلْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا  
ءَلْإِنْسَنُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾

لَيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَءَلْمُنَافِقَاتِ  
وَءَلْمُشْرِكِينَ وَءَلْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبُ اللَّهُ  
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَءَلْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ  
غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

(1) Kada ku cūci Muhammadu da ƙazafī kō mūguwar magana kamar yadda Yahūdu suka yi ƙazafi ga Mūsā da nēman wata ƙāruwa ta ce yā nēme ta da zina kō kuma da cēwa shi mai gwaiwa ne, sai Allah Ya tsare Mūsā daga ƙazafin, kuma Ya sanya wani dūte, ya gudu da tufāfinsa daga wurin wanka har suka gan shi mai cikakkiyar halitta ne, bābu naƙasa game da shi. Allah Yā barrantar da shi daga dukan aibi. Haka Yake barrantar da Muhammadu ga mai son ya sa masa aibi.



Tanā karantar da cēwa wanda ya bauta wa Allah, sai Allah Ya saukaƙe masa ibādar nan kuma Ya hōre masa abincinsa, kuma wanda ya sābā wa Allah, idan yanā da wadāta ne, to, Allah zai karbe wadātarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Yake abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin ƙasā Nāsa ne, kuma Shī ne Mai hikima, Mai labartawa.

2. Yā san abin da yake shiga a cikin ƙasā da abin da yake fita daga gare ta, da abin da yake sauka daga sama da abin da yake hawa a cikin ta, kuma Shī ne Mai jin ƙai, Mai gāfara.

3. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, “Sā’a bā zā to zo mana ba.” Ka ce, “Kayya! Na rantse da Ubangijina, lalle, zā ta zō muku.” Masaniɓ gaibi, gwargwadon zarra bā ta nisanta daga gare Shi a cikin sammai, kuma bā ta nisanta a cikin ƙasā, kuma bābu mafi ƙaranci daga wancan kuma bābu mafi girma fāce yanā a cikin Littāfi bayananne.

4. Dōmin Ya sākā wa wadanda suka yi ĩmāni kuma suka aikata

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ  
مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَرْجِعُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ  
الْغَفُورُ ﴿٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي  
لَتَأْتِيََنَّكُمْ عَلِيمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ  
ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ  
مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٣﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

ayyukan fwarai. Waɗancan suna da wata gāfara da wani arziki mai karimci.

5. Kuma waɗanda suka yi mā-kirci ga āyōyinMu, sunā māsu gajiyarwa, waɗannan sunā da wata azāba daga azāba mai raɗaɗi.

6. Kuma waɗanda aka bai wa ilmi sunā ganin abin nan da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangi-jinka, shi ne gaskiya, kuma yanā shiryarwa zuwa ga hanyar Mabu-wāyi, Gōdadde.

7. Kuma waɗanda suka kāfirta suka ce, “Shin, zā mu nūna muku wani namiji wanda yake gaya muku wai idan an tsattsāge ku, kōwace irin tsattsāgēwa, lalle kū, tabbas, kunā a cikin wata halitta sābuwa.?”

8. “Yā kāga karya ga Allah ne kō kuwa akwai wata hauka a gare shi?” Ā'a, waɗanda ba su yi imāni da Lāhira ba, sunā a cikin azāba da bāta mai nīsa.

9. Ashe fa, ba su yi dūbi ba zuwa ga abin da ke a gaba gare su da abin da ke a bāyansu daga sama da kasā? Idan Mun so, sai Mu shāfe kasā da su, kō kuma Mu kāyar da wani baɓɓake daga sama a kansu. Lalle, a cikin wancan akwai āyā ga dukan bāwā mai mai da al'amarinsa ga Allah.

10. Kuma lalle, haḳīka, Mun bai wa Dāwūda wata falala daga gare Mu. Yā duwatsu, ku konkōma sautin tasbīhi tāre da shi, kuma da tsuntsāye. Kuma Muka tausasa masa baƙin karfe.

أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِيءِ آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ ﴿٥﴾

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُكُمُ عَلَى رَجُلٍ يَبْتَئِثْكُمْ إِذْ أَمْرٌ قَدْ كَلَّمْتُمُوعًا لِّغِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَيْدًا بِأَمْرِهِ إِنَّ جِنَّةَ بِلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾

أَفَتَرَبُّوا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن نَّشَاءُ نَحْضِبْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نَسْفِطْ عَلَيْهِمْ كَسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنَّا فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَبْجَالِ أُوَيْيَ مَعَهُ وَالطَّيْرُ وَأَنَّا لَهُ الْخَدِيدُ ﴿١٠﴾

11. Ka aikata sulkuna, kuma ka kaddara lissāfi ga tsārāwa, kuma ka aikata aikin fwarai. Lalle Nī, Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

12. Kuma ga Sulaimān, Mun hōre masa iska, tafiyarta ta safiya daidai da wata, kuma ta maraice daidai da wata. Kuma Muka gudānar masa da marmaron gaci, kuma daga aljannu (Muka hōre masa) waɗanda ke aiki a gaba gare shi, da iznin Ubangijinsa. Wanda ya karkata daga cikinsu, daga umurninMu, sai Mu ɗaɗɗana masa daga azābar sa'ir.

13. Sunā aikata masa abin da yake so, na masallatai da mutum-mutumai da akussa kamar kudud-ɗufai, da tukwāne kafaffu. Ku aikata gōdiya, yā ɗiyan Dāwūda, kuma kaɗan ne mai gōdiya daga bāyīNa.

14. Sa'an nan a lōkacin da Muka hukunta mutuwa a kansa, bābu abin da ya ja hankalinsu a kan mutuwarsa, fāce dabbar kasā (gara) wadda take cin sandarsa. To, a lōkacin da ya fāɗi, sai aljannu suka bayyana (ga mutāne) cēwa ɗā sun kasance sun san gaibi, ɗā ba su zauna ba a cikin azāba mai wulā-kantarwa.

15. Lalle, haḳīka, akwai āyā ga Saba'āwa<sup>(1)</sup> a cikin mazauninsu: gōnakin lambu biyu, ɗāma da hagu. “Ku ci daga arzikin Ubangijinku, kuma ku yi gōdiya gare Shi. Gari

أَنْ أَعْمَلَ سَبِيغَتٍ وَقَدَّرَ فِي السَّرْدِ وَأَعْمَلُوا  
صَلِحَاتِي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿١١﴾

وَلَسَلِمْنَ الرِّيحِ غَدُوها شَهْرٌ وَوَأَحْهَاشَهْرٌ  
وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ  
بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا  
نَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

يَعْمَلُونَ لَهُ، مَا يَشَاءُ مِنْ مَحْرَبٍ وَتَمَثِيلٍ وَحِفَانٍ  
كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَأْسِيَتْ أَعْمَلُوا أَلْ دَاوُدَ  
شُكْرًا وَقَلِيلٍ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورِ ﴿١٣﴾

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ  
إِلَّا دَابَّةٌ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ  
فَلَمَّا أَخْرَجْتِنَا الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ  
الْغَيْبِ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ  
وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةً

(1) Kissar Dāwūda da ta Sulaimān sunā nūna yadda Allah ke saukaƙe wa bāyinSa hanyar ibāda da ta sāmuni abinci da sauki idan sun mayar da al'amuransu gare Shi. Kissar Saba'āwa tanā nūna yadda Allah ke karɓe waɗata daga wanda ya kāfirce Masa.

mai dāḍīn zama, da Ubangi Mai gāfara.”

16. Sai suka bijire, sabōda haka Muka saki mālālin Arimi (dam) a kansu, kuma Muka musanya musu gōnakinsu biyu da waḍansu gōnaki biyu māsu 'ya'yan itāce kaḍan: talākiya da gōriba da wani abu na magarya kaḍan.

17. Wancan, da shi Muka yi musu sakamako sabōda kāfirinsu. Kuma lalle, bā Mu yi wa kōwa<sup>(1)</sup> irin wannan sakamako, fāce kāfirai.

18. Kuma Muka sanya, a tsakāninsu da tsakānin<sup>(2)</sup> garūruwan da Muka sanya albarka a cikinsu, waḍansu garūruwa māsu ganin jūna kuma Muka kaddara tafiya a cikinsu, “Ku yi tafiya a cikinsu, darūruwa da rānaiku, kunā amintattu.”

19. Sai suka ce, “Yā Ubangi-jinmu! Ka nīsantar da tsakānin tafiyōyinmu”, kuma suka zālunci kansu, sabōda haka Muka sanya su lābāran hira, kuma Muka kekkēce su<sup>(3)</sup> kōwace irin kekkēcewa. Lalle, a cikin wancan akwai āyōyi ga dukan mai yawan haḍuri, mai yawan gōdiya.

20. Kuma lalle, haḍīka, Iblīs ya gaskata zatonsa a kansu, sai suka bi shi fāce wani ḅangare na mūminai.

طَيْبَةً وَرَبِّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾

فَاعْرَضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ  
وَيَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ اَكْلِ خَمَطٍ  
وَاثْلِ وَشْيٍ وَمِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذَٰلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا  
وَهَلْ يُجْزَىٰ اِلَّا الْكٰفِرُونَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَىٰ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا قُرَىٰ  
ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيْرًا فِيهَا لِيَالِي  
وَاَيَّامًا اٰمِنِيْنَ ﴿١٨﴾

فَقَالُوْا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ اَسْفَارِنَا وَاظْمَوْا اَنْفُسَهُمْ  
فَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيْثَ وَمَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مَجْرَقٍ  
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبّٰرٍ شٰكُوْرٍ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيْسُ ظَنَّهُ فَاَتَّبَعُوْهُ اِلَّا فَرِيْقًا  
مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٠﴾

(1) Allah na sāka wa kāfirai gwargwadon aikinsu, kuma Yanā yin falala ga mūmini da kyautar da ta fi aikinsa.

(2) Tafiya a tsakānin Yemen, Kasar Saba'awa da Syria, watau Sham, Kasā mai albarka, Kasar Annabāwa kuma Kasā mai yawan ruwa da itāce.

(3) Muka sanya Saba'awa suka wāṭse a cikin waḍansu kasāshe sabōda ruwa ya halaka kasarsu, sa'an na kuma ta būshe bābu waḍāta, har ana cēwa 'Sun yi rarrabar Saba'awa' watau sun wāṭse.

21. Kuma bā ya da wani dalīli a kansu, fāce dai dōmin Mu san wanda yake yin īmāni da Lāhira daga wanda yake a cikin shakka daga gare ta. Kuma Ubangijinka, a kan kōme, Mai tsaro ne.

22. Ka ce, “Ku kirāyi waɗanda kuka riya (cēwa abūbuwan bau-tāwa ne) baicin Allah, bā su mallakar ma'aunin zarra a cikin sammai, kuma bā su mallakarsa a cikin ƙasa, kuma bā su da wani rabon tārēwa a cikinsu (sammai da ƙasa), kuma bā Shi da wani mataimaki daga gare su.

23. “Kuma wani cēto bā ya am-fāni a wurinSa fāce fa ga wanda Ya yi izni a gare shi. Har a lōkacin da aka kuranye<sup>(1)</sup> tsōro daga zukā-tansu, sai su ce, ‘Mēne ne Ubangi-jinku Ya ce?’ Suka ce, ‘Gaskiya, kuma Shi ne Maɗaukaki, Mai girma.’”

24. Ka ce, “Wāne ne yake arzūta ku daga sama da ƙasa?” Ka ce, “Ilah, kuma lalle mū, kō ku, wani yanā a kan shiriya, kō yanā a cikin ɓata bayyananniya.”

25. Ka ce, “Bā zā a tambaye ku ba ga abin da muka aikata daga laifi, kuma bā zā a tambaye mu daga abin kuke aikatawa ba.”

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ  
مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ  
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٣١﴾

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ  
لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ  
وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ  
وَمَا لَهُمْ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٣٢﴾

وَلَا نَنْفَعُ الشَّفِيعَةَ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ،  
حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ  
قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٣﴾

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى  
أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٤﴾  
قُلْ لَا تَسْتَلُوبُوا عَمَّا آجْرَمْنَا  
وَلَا تَسْتَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

(1) Bābu wanda ya san lōkacin bāyar da izni ga yin cēto kō wanda zā a bai wa iznin ya yi, kō a yi masa, sabōda haka mutāne a Lāhira na a cikin tsōro har a lōkacin da aka kuranye tsōron ta hanyar bāyar da izni ga cēto babba ga Annabi Muhammadu, sai mūminai su yi farin ciki su dinga tambayar jūna da cēwa, “Mēne ne Ubangijinku Ya ce?” Waɗansu su ce, “Yā faɗi gaskiya, Shī ne Maɗaukaki, Mai girma.”

26. Ka ce, “Ubangijinmu zai t̄ara tsakāninmu, sa’an nan Ya yi hukunci a tsakaninmu da gaskiya. Kuma Shī ne Mahukunci, Masani.”

27. Ka ce, “Ku nūna mini wa-ɗanda kuka riskar da Shi, su zama abōkan t̄arayya. Ā’a, Shī ne Allah, Mabuwāyi, Mai hikima.”

28. Kuma ba Mu aika ka ba fāce zuwa ga mutāne gabā ɗaya, kanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargadi, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

29. Sunā cēwa, “Yaushe ne wannan wa’adi zai auku idan kun kasance māsū gaskiya?”

30. Ka ce, “Kunā da mi’ādin wani yini wanda bā ku jinkirta daga gare shi kō da sa’a ɗaya, kuma bā ku gabāta.”

31. Kuma waɗanda suka kāfirta suka ce, “Bā zā mu yi īmāni da wannan Alkur’āni ba, kuma bā zā mu yi īmāni da abin da yake a gabāninsa ba (na waɗansu littat-tafan sama).” Kuma dā kā gani a lōkacin da azzālumai suke abin tsayarwa wurin Ubangijinka, sa-shensu na mayar wa sāshe maganar maraunana (mabiya) suke cēwa makangara (shūgabanni) “Bā dō-minku ba, lalle, dā mun kasance mūminai.”

32. Makangara suka ce wa maraunana, “Ashe, mū ne muka kange ku daga shiriya a bāyan ya zo muku? Ā’a, kun dai kasance māsū laifi.”

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ  
وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَحَقُّهُم بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّابِلَ  
هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا  
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ  
صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَعْجِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً  
وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ  
وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ  
مُوقِفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ  
إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا  
لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا  
أَنَحْنُ صَدَدٌ نَدُّكُمْ عَنِ الْهُدَى بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ  
بَلْ كُنتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٤٢﴾



33. Kuma maraunana suka ce wa makangara, “Ā'a, (ku tuna) mākircin dare da na rāna a lōkacin da kuke umurnin mu da mu kāfirta da Allah, kuma mu sanya Masa abōkan tārayya.” Kuma suka assirtar da nadāma a lōkacin da suka ga azāba. Kuma Muka sanya kufkuma a cikin wuyōyin waɗanda suka kāfirta. Lalle, bā zā a yi musu sakamako ba fāce da abin da suka kance sunā aikatāwa.

34. Kuma ba mu aika wani mai gargadi ba a cikin wata alƙarya fāce mani'imtanta (shūgabanni) sun ce, “Lalle mū, māsu kāfirta ne da abin da aka aiko ku da shi.”

35. Kuma suka ce, “Mū ne ma-fiya yawa ga dūkiya da diya, kuma mu ba mu zama waɗanda ake yi wa azāba ba.”

36. Ka ce, “Lalle, Ubangijina Yanā shimfiɗa arziki ga wanda Ya so, kuma Yanā kufkuntāwa, kuma amma maƙi yawan mutāne ba su sani ba.”

37. Kuma dūkiyarku ba ta zamo ba, haka diyanku ba su zamo abin da yake kusantar da ku ba a wurinMu, kusantarwar muƙāmi, fāce wanda ya yi īmāni kuma ya aikata aikin kwarai. To, waɗannan sunā da sakamakon ninkawa sabōɗa abin da suka aikata. Kuma su amin-tattu ne a cikin bēnāye.

38. Kuma waɗanda suke mākir-ci a cikin āyōyinMu, sunā nēman gajiyarwa, waɗannan abin halar-tāwa ne a cikin azāba.

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضِعُّوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا  
بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ  
وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا  
الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَعْنَاقَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا  
هَلْ يَحْزَنُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا  
إِنَّا بِنَاءِمْ أَرْسَلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا كُنَّا أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا  
وَمَا كُنَّا بِمُعَذِّبِينَ ﴿٣٥﴾

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ  
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا  
زُلْفَىٰ إِلَّا لِمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ  
لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ  
ءَامِنُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يَسْمَعُونَ فِتْنَةَ آيَاتِنَا مَعْجِرِينَ أُولَٰئِكَ  
فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Ka ce, “Lalle, Ubangijina yanā shimfida arziki ga wanda Ya so daga bāyinSa, kuma Yanā kunnatāwa a gare shi, kuma abin da kuka ciyar daga wani abu, to, Shi ne zai musanya shi, kuma Shi ne Mafificin māsu arzuttāwa.”

40. Kuma rānar da Allah Ya ke tāra su gabā daya, sa'an nan Ya ce wa malā'iku, “Shin, wadannan, kū ne suka kasance sunā bauta wa?”

41. Suka ce, “Tsarki ya tabbata a gare Ka. Kai ne Majibincinmu, bā su ba. Ā'a, sun kasance sunā bauta wa aljannu. Mafi yawansu, da sū suka yi imāni.”

42. Sabōda haka, a yau sāshenku bā ya mallakar wani amfāni ga wani sāshen, kuma bā ya mallakar wata cūta, kuma Munā cēwa ga waḍanda suka yi zālunci, “Ku dandani azābar wutā wadda kuka kasance, game da ita, kunā faryatāwa.”

43. Kuma idan an karanta āyōyinMu bayyanannu a kansu, sai su ce, “Wannan bai zama ba, fāce namiji ne yanā son ya kange ku daga abin da ubanninku suka kasance sunā bauta wa.” Kuma su ce, “Wannan bai zama ba fāce kiren farya da aka kāga.” Kuma waḍanda suka kāfirta suka ce, ga gaskiya a lōkacin da ta je musu, “Wannan bā kōme ba fāce sihiri ne bayyannanne.”

44. Kuma ba Mu bā su waḍansu littattafai ba waḍanda suke karātun su, kuma ba Mu aika wani mai gargadi ba zuwa gare su a gabāninka!

قُلْ إِنَّ رِزْقَ رَبِّكَ بِسَطِّ الرِّزْقِ لَمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ  
وَيَقْدِرُ لَهُ، وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ،  
وَهُوَ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ﴿٣٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ  
أَهْتُولَاءِ أَيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيْنَا مِنْ دُونِهِمْ فَلْكَانُوا  
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرَهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

قَالِيَوْمَ لَايَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعًا وَلَا ضَرًّا  
وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ  
النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٤٢﴾

وَإِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا يَتَّبِعُونَ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا أَرْجُلُ  
يُرِيدُ أَنْ يَمْدُكَرَ عَمَّا كَانُوا يَعْبُدُونَ أَبَاؤُكُمْ وَقَالُوا  
مَا هَذَا إِلَّا إِفْكٌ مُفْتَرَى وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا  
لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا أَسْحَرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا  
إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٤﴾

45. Kuma waƙanda suke a gabāninsu, sun ƙaryata, alhāli kuwa ba su kai ushurin ushurin abin da Muka bā su ba, sai suka ƙaryata ManzannīNa! To, yāya musūNa (ga maƙaryata) ya kasance?

46. Ka ce, “Inā yi muku wa’azi ne kawai da kalma guda! Watau ku tsayu dōmin Allah, bibbiyu da dai-dai, sa’an nan ku yi tunāni, bābu wata hauka ga ma’abūcinku. Shī bai zama ba fāce mai gargadi ne a gare ku, a gaba ga wata azāba mai tsanani.

47. Ka ce, “Abin da na rōƙe ku na wani sakamako, to, amfāninsa nāku ne. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Allah, kuma Shi Mahalarci ne a kan dukan kōme.”

48. Ka ce, “Lalle Ubangijina Yanā jēfa gaskiya. (Shi) Masanin abūbuwan fake ne.”

49. Ka ce, “Gaskiya ta zo, kuma ƙarya bā ta iya fara (kome) kuma bā ta iya mayarwa.”

50. Ka ce, “Idan na face, to, inā facewa ne kawai a kan kaina. Kuma idan na shiryu, to, sabōda abin da Ubangijina Yake yōwar wahayi ne zuwa a gare ni. Lalle Shī, Mai ji ne, Makusanci.”

51. Kuma dā kā gani, a lōkacin da suka firgita, to, bābu kuɓuta, kuma aka kāma su daga wuri makusanci.

52. Kuma suka ce, “Mun yi īmāni da Shi.” To, inā zā su sāmu kāmāwa daga wuri mai nīsa?

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا مَعَشَارَ  
مَاءِ آيَاتِنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رَسُولِي فُكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

﴿٤٥﴾ قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَجْهِ اللَّهِ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ  
وَفُرْدَى ثُمَّ نَنْفِكْكُمْ وَأَمَا بَصَاحِكُمْ مِنْ جَنَّةٍ  
إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِي  
إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾

قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَٰمِ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِي الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ  
فِيمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ  
قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

وَقَالُوا أَمْ آتَيْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ التَّائِبُونَ مِنْ مَكَانٍ  
بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

53. Kuma lalle sun kāfirta da Shi a gabānin haka, kuma sunā jīfa da jāhilci daga wuri mai nīsa.

54. Kuma an shāmakance a tsakāninsu da tsakānin abin da suke marmari, kamar yadda aka aikata da irin fungiyōyinsu a gabāninsu. Lalle sū, sun kasance a cikin shakka mai sanya kōkanto.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِفُونَ

بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ

مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾



Tanā karantar da cēwa bauta wa Allah, shi ne mabūdīn dukan alhēri kuma bautar nan da sanin yadda ake yin ta daga gare Shi yake.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah, Mai fāra halittar sammai da kasā, Mai sanya malā'iku manzanni māsu fukāfukai, bibbiyu, da uku-uku da hurhuḍu. Yanā kārāwar abinda Ya keso a cikin halittar. Lalle Allah Mai ikon yi ne a kan kōme.

2. Abin da Allah Ya būḍa wa mutāne daga rahama, to, bābu mai rikewa a gare shi, kuma abin da Ya riḳewa, to, bābu mai saki a gare shi, waninSa, kuma Shī ne Mabuwayi, Mai hikima.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكِئِكَةِ

رُسُلًا أُولَىٰ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبْعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ

مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا

وَمَا يُمْسِكُ فَلَا يُرْسِلُ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

3. Yā kū mutāne! Ku tuna ni'imar Allah a kanku. Shin, akwai wani mai halitta wanin Allah, da zai arzutta ku daga sama da kasā? Bābu wani abin bautāwa, fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

4. Kuma idan sun faryata ka, to, lalle, an faryata wafansu Manzanni a gabāninka, kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'amura.

5. Yā kū mutāne! Lalle, wa'adin Allah gaskiya ne, sabōda haka kada rāyuwar dūniya ta rūdar da ku, kuma kada marūfī ya rūde ku game da Allah.

6. Lalle Shaidan makiyi ne a gare ku, sai ku riƙe shi makiyi. Yanā kiran ƙungiyarsa kawai ne, dōmin su kasance 'yan sa'ir.

7. Wafanda suka kāfirta suna da azāba mai tsanani, kuma wafanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, sunā da wata gāfara da sakamako mai girma.

8. Shin, to, wanda aka ƙawāta masa aikinsa, har ya gan shi mai kyau (yanā daidai da waninsa)? Sabōda haka, lalle, Allah Yanā batar da wanda Yake so, kuma Yanā shiryar da wanda Yake so, sabōda haka kada ranka ya halaka a kansu dōmin baƙin ciki. Lalle Allah Masani ne ga abin da suke sanā'antawa.

9. Kuma Allah ne Ya aika da iskōki har su mōtsar da girgije, sa'an nan Mu kōra shi zuwa ga gari matacce, sa'an nan Mu rāyar da

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ  
عِندَ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ لَا اِلٰهَ  
اِلَّا هُوَ فَانْفُتُوْا كَوْنًا ﴿٣﴾

وَ اِنْ يَكْذِبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ  
وَ اِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٤﴾

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ وَعَدَ اللّٰهُ حَقًّا فَلَا تُعْتَرِكُمْ اَلْحَيٰوةُ  
الدُّنْيَا وَلَا يَغْتُرْكُمْ بِاللّٰهِ الْغُرُوْرُ ﴿٥﴾

اِنْ الشَّيْطٰنَ لَكَرُّوْا فَاتَّخِذُوْهُ عَدُوًّا اِنَّمَا يَدْعُوْا  
حِزْبَهُ لِيَكُوْنُوْا مِنْ اَصْحٰبِ السَّعِيْرِ ﴿٦﴾

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوْا  
الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَّ اَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿٧﴾

اَفَمَنْ زِيْنَ لَهُ سُوْءُ عَمَلِهٖ فَرَّاهُ حَسَنًا اِنْ اللّٰهُ يَضِلُّ  
مَنْ يَشَآءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَشَآءُ فَلَا تَذْهَبُ نَفْسُكَ  
عَلَيْهِمْ حَسْرَتًا اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ بِمَا يَصْنَعُوْنَ ﴿٨﴾

وَ اللّٰهُ الَّذِيْ اَرْسَلَ الرِّيْحَ فَتَنْثِيْرٌ سَحَابًا فَاَسْقٰنَهٗ اِلَى بَلَدٍ  
مَّيْتٍ فَاَحْيٰىنَا بِهٖ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذٰلِكَ

kasā game da shi a bayan mutu-warta. Kamar wancan ne Tāshin Kiyāma yake.

10. Wanda ya kasance yanā nē-man wata izza, to, Allah ne da izza gabā daya. Zuwa gare Shi magana mai dādi ke hawa, kuma aiki na fwarai Yanā daukar ta. Kuma wadanda ke yin mākircin mūnanan ayyuka, sunā da wata azāba mai tsanani, kuma mākircin wadannan yanā yin tasgaro.

11. Kuma Allah ne Ya halitta ku daga turbāya, sa'an nan daga dīgon maniyyi, sa'an nan Ya sanya ku surkin maza da mātā. Kuma wata mace bā ta yin ciki, kuma bā ta haihuwa, fāce da saninSa, kuma bā zā a rāyar da wanda ake rāyarwa ba, kuma bā zā a rage tsawon ransa ba fāce yanā a cikin Littāfi. Lalle, wancan mai sauƙi ne ga Allah.

12. Kuma kōguna biyu ba su daidaita: Wannan mai ruwan dādi, mai zāki, mai sauƙin haḍiya, kuma wannan mai ruwan gishiri, mai zartsi, kuma daga kōwane, kunā cin wani nama sābo, kuma kunā fitar da fawa wadda kuke tufantarta, kuma kanā ganin jirāge a cikinsa sunā māsu gudāna, dōmin ku nēmo daga falalarSa, kuma dammāninku zā ku dinga gōdēwa.

13. Yanā shigar da dare a cikin rāna, kuma Yanā shigar da rāna a cikin dare. Kuma Ya hōre rānā da watā kōwannensu yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. Wannan Shī ne Allah, Ubangijinku, gare Shi mulki yake, kuma wadanda kuke

النُّشُورُ ﴿١﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ  
الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ  
يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

وَمَكْرُؤٌ تَوَكُّبٌ هُوَ بِبُورٍ ﴿١٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ  
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ  
وَمَا يَعْمَرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِهِ  
إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَبٌ فَرَاتٌ سَابِغٌ  
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ كُلَّ تَاكُلُونَ لَحْمًا  
طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى  
الْفَلَكَ فِيهِ مَوَاقِرَ تَلْبَغُونَ مِنْ فَضْلِهِ  
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

يُؤَلِّجُ الْمُلُوكَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ  
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي  
لِأَجَلٍ مُسَمًّى ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ  
وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ

kira, waninSa, bā su mallakar kō  
fātar gurtsun dabino.

14. Idan kun kira su, bā zā su ji  
kiranku ba, kuma kō sun jiya, bā zā  
su karɓa muku ba, kuma a Rānar  
Kiyāma zā su kāfirce wa shirkinku,  
kuma bābu mai bā ka lābāri, kamar  
wanda ya sani.

15. Yā kū mutāne! Kū ne māsu  
bukāta zuwa ga Allah, kuma Allah,  
Shī ne Mawadāci, Gōdadde.

16. Idan Ya so, zai tafi da ku,  
kuma Ya zo da wata halitta sābuwa.

17. Kuma wancan bai zama ma-  
buwāyi ba ga Allah.

18. Kuma wani rai mai daukar  
nauyi, bai daukar nauyin wani rai.  
Kuma idan ran da aka nauyaya wa  
kāya ya yi kira (ga wani mataimaki)  
zuwa ga kāyansa, bā zā a dauki  
kōme ba daga gare shi, kuma kō dā  
(wanda ake kiran) yā kasance  
makusancin zumunta ne. Kanā gar-  
gaḍi kawai ne ga waɗanda ke tsoron  
Ubangijinsu a fake, kuma suka  
tsayar da salla. Kuma wanda ya  
tsarkake, to, yanā tsarkaka ne dō-  
min kansa. Kuma zuwa ga Allah  
kawai makōma take.

19. Kuma makāho bā ya daidai-  
ta da mai gani.

20. Kuma duffai bā su daidaita,  
kuma haske bā ya daidaita.

21. Kuma inuwa bā ta daidaita,  
kuma iskar zāfi bā ta daidaita.

22. Kuma rāyayyu bā su daidai-  
ta, kuma matattu ba su daidaita.  
Lalle Allah Yanā jiyar da wa'azi ga

مِنْ قَطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا  
مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ  
بِشْرِكِكُمْ وَلَا يَبْنِيْكَ مِثْلَ خَيْرِ ﴿١٤﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ  
وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾

إِنْ يَشَاءُ يُهَيِّبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾  
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ  
إِلَىٰ جَمَلِهَا لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ  
إِنَّمَا نُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ  
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ  
لِنَفْسِهِ ۗ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ ۗ

wanda Ya so, kuma bā ka jiyar da wafanda suke a cikin kaburbura.

23. Ba ka zama ba fāce mai gargadī kawai.

24. Lalle Mū, Mun aike ka da gaskiya, kanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargadī. Kuma bābu wata al'umma fāce wani mai gargadī yā shūde a cikinta.

25. Kuma idan sunā faryata ka, to, haḳīka, wafanda suke a gabāninsu sun faryata. Manzanninsu sun jē musu da hujjōji, kuma da takardu, kuma da Littafī mai haske.

26. Sa'an nan Na kāma wafanda suka kāfirta. To, yāya musūNa yake?

27. Ba ka gani ba, lalle Allah Ya saukar da ruwa daga sama? Sai Muka fitar, game da shi, 'yā'yan itāce māsu sābanin launuka, kuma daga duwatsu akwai zane-zane, farfaru da jājāye, māsu sābanin launin, da māsu launin baḳin karfe, baḳā-ke.

28. Kuma daga mutāne da dab-bōbi da bisāshen gida, māsu sābān-in launinsu kamar wancan. Mala-mai kawai ke tsōron Allah daga cikin bāyinSa. Lalle, Allah, Mabu-wāyi ne, Mai gāfara.

29. Lalle, wafanda ke karātun Littāfin Allah<sup>(1)</sup> kuma suka tsayar da salla, kuma suka ciyar daga abin da Muka arzuta su da shi, a

وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مِّنَ الْفُجُورِ ﴿٣٢﴾

إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٣﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ

إِلَّا خَلَّافِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٤﴾

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ  
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ

الْمُنِيرِ ﴿٣٥﴾

ثُمَّ أَخَذَتِ الَّذِينَ كَفَرُوا كَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٣٦﴾

الْقُرْآنَ أَن لَّهِ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ

ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ

وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَعَرَبِيٌّ سُودٌ ﴿٣٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ وَالْدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ

مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ، كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ

مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٣٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

(1) Littattafan sama a gabānin Annabi Muhammadu, tsira da aminci su tabbata a gare shi.



asirce da bayyane, sunā fātan (sāmun) wani fatauci ne wanda bā ya yin tasgaro.

30. Dōmin (Allah) zai cika musu sakamakonsu, kuma Ya farā musu daga falalarSa. Lalle Shi Mai gāfara ne, Mai gōdiya.

31. Kuma abin da Muka yi waha yi zuwa gare ka, daga Littāfi, (1) shi ne gaskiya, mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi. Lalle ne Allah ga bāyinSa, hakīka, Mai labartawa ne, Mai gani.

32. Sa'an nan Mun gādar da Littāfin, ga waƙanda Muka zāba daga bāyinMu, sa'an nan daga cikinsu, akwai mai zālunci ga kansa, kuma daga cikinsu akwai mai tsakaitāwa, kuma daga cikinsu akwai mai tsērēwa da ayyukan alhēri da iznin Allah. Waccan ita ce falalar (Allah) mai girma.

33. Gidājen Aljannar zamā, sunā shigar su. Anā kawāce su a cikinsu, da kawā ta mundāye daga zīnāriya da lu'ulu'u, kuma tufāfinsu, a cikin-su alharini ne.

34. Kuma suka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya tafiyar da bakin ciki daga gare mu. Lalle Ubangijinmu, hakīka Mai gafara ne, Mai gōdiya.

35. “Wanda Ya saukar da mu a gidan zamā, daga falalarSa, wata wahala bā ta shāfar mu a cikinsa, kuma wata kāsāwa bā ta shāfar mu a cikinsa.”

يَرْجُونَ تَحْرَةً لَنْ تَجُورَ ﴿٣١﴾

لِيُوفِيَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٢﴾

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣٣﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَى الْكِتَابِ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ۗ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُاذِنُ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٤﴾

جَنَّتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ ۗ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٦﴾

الَّذِي أَلْهَنَّا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ ۗ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ ۗ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْغُوبُ ﴿٣٧﴾

(1) Alkur'āni.

36. Kuma waɗanda suka kāfirta sunā da wutar Jahannama, bā a yin hukunci a kansu balle su mutu, kuma bā a saukaƙa musu daga azābarta. Kamar haka Muke sāka wa kōwane mai yawan kāfirci.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوْتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٦﴾

37. Kuma sū, sunā hargōwar nēman āgaji a cikinta. (Sunā cēwa) “Yā Ubangijinmu! Ka fitar da mu, mu aikata aiki mai kyau, wanin wanda muka kasance munā aikatāwa.” Ashe, kuma, ba Mu rāyar da ku ba, abin da mai tunāni zai iya yin tunāni a ciki, kuma mai gargadī yā jē muku? To, ku dandana, sabōda haka bābu wani mataimaki ga azzālumai.

وَهُمْ يَصْطَرِّحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا تَذَكَّرْ فِيهِ مِنْ تَذَكُّرٍ وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾

38. Lalle Allah ne Masanin gāibin sammai da ƙasā. Lalle Shī ne Masani ga abin da yake ainihin zukata.

إِنَّكَ اللَّهُ عَلِيمٌ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

39. Shī ne Wanda Ya sanya ku māsu maye wa junā, a cikin ƙasā. To, wanda ya kāfirta, to, kāfircinsa yanā a kansa. Kuma kāfircin kāfirai bā ya ƙāra musu kōme fāce baƙin jini, kuma kāfircin kāfirai bā ya ƙāra musu kōme fāce hasāra.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ خَلْقَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ، وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

40. Ka ce, “Shin, kun ga abūbuwan shirkinku, waɗanda kuke kira, wasun Allah? Kū nūna mini, mēne ne suka halitta daga ƙasā? Kō sunā da tārayya ne a cikin sammai? Kō kuma Mun bā su wani littāfi ne sabōda haka sunā a kan wata hujja ce daga gare shi? Ā’a, azzālumai bā su yin wani wa’adi, sāshensu zuwa ga sāshe, fāce rūdī.”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَ كُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِنْهُ بَلْ إِنَّ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾

41. Lalle Allah Yanā riƙe sammai da ƙasā dōmin kada su gushe. Kuma haƙiƙa, idan sun gushe, bābu wani baicinSa da zai riƙe su. Lalle Shi, Yā kasance Mai haƙuri, Mai gāfara.

42. Kuma suka<sup>(1)</sup> yi rantsuwa da Allah, mafi nauyin rantsuwarsu, “Lalle, idan wani mai gargadi ya zo musu, tabbas, zā su kasance mafi shiryuwa, daga ɗayan al’ummōmi.” To, a lōkacin da mai gargadi ya jē musu, bai ƙarā su da kōme ba fāce gudu.

43. Dōmin nūna girman kai a cikin ƙasā da māƙircin cūta. Kuma māƙirci na cūta bā ya fāɗāwa fāce a kan mutānensa. To, shin, sunā jiran (wani abu ne) fāce dai hanyar (kāfiran) farko. To, bā zā ka sāmi musanya ba ga hanyar Allah. Kuma bā zā ka sāmi jūyarwa ba ga hanyar Allah.

44. Ashe, kuma ba su yi tafiya ba, a cikin ƙasā, dōmin su dūba yadda āƙibar waɗannan da suke a gabāninsu ta kasance? Alhāli kuwa sun kasance mafi fita ƙarfi daga gare su? Kuma Allah bai kasance wani abu nā iya rinjāyarSa ba, a cikin sammai, kuma haka a cikin ƙasā. Lalle Shi ne Ya kasance Masani, Mai iƙon yi.

45. Kuma dā Allah Yanā kāma mutāne sabōɗa abin da suka aikata, dā bai bar wata dabba ba a kanta

﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ۗ﴾

إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ أَهْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَأْزَادَهُمْ إِلَّا نِفُورًا ۗ﴾

﴿٤٢﴾

﴿أَسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ ۗ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ۗ﴾

﴿٤٣﴾

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۗ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۗ﴾

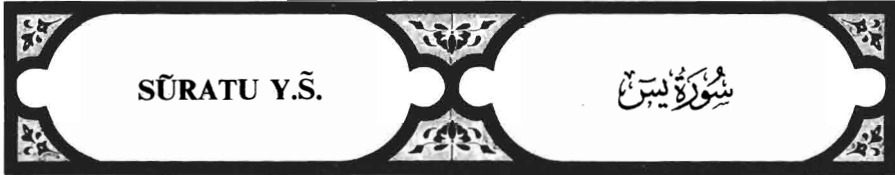
﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا

(1) Lārabāwa sun kasance sunā gūri su sāmi mai ja musu gōra kamar Yahūdu kō Nasāra, sa’an nan Muhammadu ya jē musu, sai suka kāfirce.

(Kasā). Amma Yanā jinkirta musu zuwa ga ajalinsu da aka ambatā. Sa'an nan idan ajalinsu ya zo, to, lalle Allah yā kasance Mai gani ga bāyinSa.

مَاتَرَكَ عَلَى ظَهْرِهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَا كِن  
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ  
فَاتَّكَ اللَّهُ كَانَ بَعْبَادِهِ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾



Tanā karantar da ĩmāni game da Ubangiji Mai aikōwa, da Manzon, da abin aikowa, da halin waƙanda aka aiko saƙon zuwa gare su, dōmin haka Annabi ya yi mata suna ‘Zuciyar Alkur’āni’.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Y. Š.
2. Inā rantsuwa da Alkur’āni<sup>(1)</sup> Mai hikima.
3. Lalle kai, haƙīƙa kanā cikin Manzanni.
4. A kan hanya madaidaiciya.
5. (Allah Ya saukar da Al-ƙur’āni) Saukarwar Mabuwayi, Mai jin kai.
6. Dōmin ka yi gargadi ga wa-ƙansu mutāne da ba a yi gargadi ga ubanninsu ba, sabōda haka sū masu rafkana ne.

يَس ١  
وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ٢  
إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ٣  
عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ٤  
تَنْزِيلِ الْعَرَبِيِّ الرَّحِيمِ ٥  
لِنُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرُوا بِأَبَائِهِمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ٦

(1) Alkur’āni ma’anarsa abin karātu.

7. Lalle, haḳīka, kalma<sup>(1)</sup> tã wajaba a kan maḳi yawansu, dõmin sũ, bã zã su yi ãmãni ba.

8. Lalle Mũ, Mun sanya kuḳumma a cikin wuyõyinsu, sa'an nan sũ (kuḳumman sun kai) har zuwa ga habõbinsu, sabõda haka, sũ banka-rarru ne.

9. Kuma Muka sanya wata tõshiya a gaba gare su, da wata tõshiya a bãyansu, sabõda haka Muka rufe su, sai suka zama bã su gani.

10. Kuma daidai yake a gare su, shin, ka yi musu gargadĩ kõ ba ka yi musu gargadĩ ba, sũ bã zã su yi ãmãni ba.

11. Kanã yin gargadĩ kawai ga wanda ya bi Alkur'ãni ne, kuma ya ji tsõron mai rahama a fake. To, ka yi masa bushãra da gãfara da wani sakamako na karimci.

12. Lalle Mũ, Mũ ne ke rãyar da matattu kuma Mu rubũta abin da suka gabãtar, da gurãbunsu, kuma kõwane abu Mun ñididdige shi, a cikin babban Littãfi Mabayyani.

13. Kuma ka buga musu misãli: Wadansu ma'abũta alkarya, a lõkacin da Manzanni<sup>(2)</sup> suka jẽ mata.

14. A lõkacin da Muka aika (Manzannin) biyu zuwa gare su, sai suka ñaryata su, sa'an nan Muka

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَءَاثِرَهُمْ وَكُلِّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

وَأَضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِم مُّثَنِينَ فَكَذَّبُوهُمَا فَعُزِّزْنَا بِثَالِثٍ

(1) Kalma a nan ita ce faɗar Allah da take cẽwa zai yi azãba ga kãfirin da bai yi ãmãni ba.

(2) Su Manzannin Īsã ne zuwa Antãkiya, bãbban garin ñasar Rũmu. Sũ ne Yõhana da Pulis. Na uku, shĩ ne Sham'un. Mutumin da ya jẽ yanã gaggawa, shi ne Habib Masassaƙi wanda ya fãra gamuwa da Manzannin farko, ya yi ãmãni da su, sa'an ya jẽ yanã wa'azi ga mutãnensa.

karfafa (su) da na uku, sai suka ce, “Lalle mū, Manzanni ne zuwa gare ku.”

15. Suka ce, “Kū ba ku zamo ba fāce mutāne ne kamarmu, kuma Mai rahama bai saukar da kōme ba, ba ku zamo ba fāce karya kuke yi.”

16. Suka ce, “Ubangijinmu Yā sani, lalle mū, haḳīka Manzanni ne zuwa gare ku.

17. “Kuma bābu abin da ke kanmu, fāce iyar da manzanci bayyannanne.”

18. Suka ce, “Lalle mū, munā shu’umci da ku! Haḳīka, idan ba ku hanu ba, haḳīka, zā mu jēfe ku, kuma haḳīka wata azāba mai radaḳi daga gare mu zā ta shāfe ku.”

19. Suka ce, “Shu’umcinku, yanā tāre da ku. Ashe, dōmin an tunātar da ku? Ā’a, kū dai mutāne ne māsu kētare haddi.”

20. Kuma wani mutum daga mafī nīsan birnin ya je, yanā tafiya da gaggāwa, ya ce, “Ya mutānēna! Ku bi Manzannin nan.

21. “Ku bi waḳanda bā su tambayar ku wata ijāra, kuma sū shiryayyu ne.

22. “Kuma me ne a gare ni, bā zan bauta wa Wanda Ya kāga halit-tata ba, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku?

23. “Shin, zan riḳi waninSa abū-buwan bautāwa? Idan Mai rahama Ya nufe ni da wata cūta, to, cētonsu bā ya amfanīna da kōme, kuma bā za su iya tsāmar da ni bā.

فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلِغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَرَجِمْنَاكُمْ وَلَيْسَتْ لَكُمُ مَنَآعِدَابُ أَيْمُرُ ﴿١٨﴾

قَالُوا طَئِرُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

أَتَأْخَذُونَ مِنْ دُونِهِ إِهْلَكَةً إِنْ يَرِدَِنَّ الرَّحْمَنُ يَصْرًا لَا تَغْنَعُ عَنِّي شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَ ﴿٢٣﴾

24. “Lalle nĩ, a lōkacin nan, tabbas, inā a cikin ɓata bayyananna.

25. “Lalle ni, nā yi ĩmāni da Ubangijinku, sabōda haka ku saurāre ni.”

26. Aka ce <sup>(1)</sup> (masa), “Ka shiga Aljanna.” Ya ce, “Dā dai a ce mutānēna sunā iya sani.

27. “Game da gāfarar da Ubangijina ya yi mini, kuma Ya sanya ni a cikin waɗanda aka girmama.”

28. Kuma ba Mu saukar da waɗansu runduna ba daga sama <sup>(2)</sup> a kan (halaka) mutānensa, daga bāyansa, kuma bā zā Mu kasance. Māsu saukarwa ba.

29. Ba ta kasance ba face tsawa guda, sa’an nan sai gā su sōmamu.

30. Yā nadāma a kan bāyĩNa! Wani Manzo bā ya zuwa gare su fāce sun kasance sunā māsu yi masa izgili.

31. Ba su gani ba, da yawa Muka halakar da (mutānen) farnōni a gabāninsu kuma cēwa su bā zā su kōmo ba?

32. Kuma lalle bābu kōwa fāce waɗanda ake halartarwa ne a wurinMu.

33. Kuma āyā ce a gare su: Kasā matacciya, Mu rāyar da ita, Mu

إِنِّى إِذْ أَلْفَىٰ ضَلَالِى مُبِينٍ ﴿٢٤﴾

إِنِّى ءَآمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِى يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

بِمَا عَفَرَ لى رَبِّى وَجَعَلَنِى مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

﴿٢٨﴾ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ

مِنَ السَّمَآءِ وَمَا كُنَّا مِنْ لَدُونِهِمْ

إِن كَانَتْ إِلَّا الصَّيْحَةَ وَوَاحِدَةً فِإِذَا هُمْ خُمُودُونَ ﴿٢٩﴾

يَحْضَرُونَ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ

مِن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٠﴾

الَّذِينَ رَأَوْا كَمَا هَلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ

أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

وَإِن كُلُّ لَمَامٍ مُّضْمَرُونَ ﴿٣٢﴾

وَأَيُّ آيَةٍ لَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ الْمَيْتَةِ أَحْيَيْنَاهَا

(1) An ce masa haka a bayan mutāne sun kashe shi sabōda ĩmāninsa. Wannan shi ne sakamakon mai wa’azi idan ya yi shahada a kan aikinsa na wa’azi.

(2) Wātau halakar da su abu ne mai sauƙi a gare Mu, ba Mu yi bukātar saukar da wasu sōjōjin malā’iku daga samā ba.

fitar da kwāya daga gare ta, sai gā shi daga gare ta suke ci.

34. Kuma Muka sanya, a cikinta (kasā), waɗansu gōnaki na dabīno da inabōbi, kuma Muka buɓɓugar da ruwa daga marēmari a cikinta.

35. Dōmin su ci 'yā'yan itācensa, alhāli kuwa hannāyensu ba su aika-ta shi ba. Shin, to, bā zā su gōdēwa ba?

36. Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya halitta nau'uka, namiji da mace, dukansu, daga abin da kasā ke tsirarwa, kuma daga kansu, kuma daga abin da ba su sani ba.

37. Kuma āyā ce a gare su: Dare, Muna fēde rāna daga gare shi, sai gā su sunā māsu shiga duhu.

38. Kuma rānā tanā gudāna zuwa ga wani matabbaci nāta. Wannan kaddarāwar Mabuwayi ne, Masani.

39. Kuma da watā, Mun kaddara masa manzilōli, har ya kōma kamar tsumajiyar murlin dabīno, wadda ta tsūfa.

40. Rānā bā ya kamāta a gare ta, ta riski watā. Kuma dare bā ya kamāta a gare shi ya zama mai tsēre wa yini, kuma dukansu a cikin sara-ri guda suke yin iyo.

41. Kuma āyā ce a gare su: Lalle Mū, Mun dauki zuriyarsu a cikin jirgin, wanda aka yi wa lōdin.

42. Kuma Muka halitta musu, daga irinsa, abin da suke hawa.

43. Kuma idan Mun so, zā Mu nutsar da su, har bābu kururuwar

وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٢﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ

وَأَعْنَبٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعَيُونِ ﴿٣٤﴾

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ

أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

سُبْحَانَ الَّذِي أَلْزَمَ الْاَلْزُوجَ كُنْهَاتِهَا مِمَّا تُنْبِتُ

الْاَرْضُ وَمِنْ اَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

وَايَةً لَهُمْ اَيُّلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ

فَاِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا

ذَلِكَ نَقْدِرُ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٣٨﴾

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ

الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اَيُّلُ

سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

وَايَةً لَهُمْ اَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِّنْ مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

وَإِنْ نَّشَاءُ نَغْرِقْهُمْ فَلَاصِرٌ لَّهُمْ



neman āgaji a gare su, kuma ba su zama anā tsīrar da su ba.

44. Sai fa bisa ga wata rahama daga gare Mu, da jiyarwa dādi zuwa ga wani dan lōkaci.

45. Kuma idan aka ce musu, “Ku kāre abin da ke a gaba gare ku da abin da yake a bāyanku, dōmin tsammāninku a ji tausayinku.”

46. Kuma wata āyā daga āyōyin Ubangijinsu bā ta zuwa a gare su, sai sun kasance sunā māsū bijirēwa daga gare ta.

47. Kuma idan aka ce musu, “Ku ciyar daga abin da Allah Ya arzuta ku,” sai waƙanda suka kāfir-ta su ce ga waƙanda suka yi īmāni, “Ashe, zā mu ciyar da wanda idan Allah Ya so Yanā ciyar da shi? Ba ku zama ba fāce a cikin ƙata bayyannaniya.”

48. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa’adi yake (aukuwa), idan kun kasance māsū gaskiya?”

49. Bā su jiran (kōme) fāce wata tsāwa guda, zā ta kāma su, alhāli kuwa sunā yin husūma.

50. Bā zā su iya yin wasiyya<sup>(1)</sup> ba, kuma bā zā su iya kōmāwa zuwa ga iyālansu ba.

51. Kuma aka yi būsā a cikin ƙaho, to, sai gā su, daga kaburbura zuwa ga Ubangijinsu, sunā ta gudu.

52. Suka ce, “Yā bonenmu! Wāne ne ya tāyar da mu daga

وَلَا هُمْ يُقَدَّرُونَ ﴿٤٣﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ

لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِن آيَةٍ مِن آيَاتِنَا

رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّقُوا مَا زَكَرَ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ

كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُكَم مِّن لَّوْثِ شَاءَ اللَّهُ

أَطْعَمَهُ إِنْ أُنزِلَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا الصَّيْحَةَ وَجُدَةً تَأْخُذُهُمْ

وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَانِ

إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾

قَالُوا إِنَّا بِنِسَابِكُمْ كُنَّا نَمُرَّكُم بَارِعًا فَهَذَا مَا وَعَدَ

(1) Māsū izgili ga addini idan ajali ya je musu bisa ga abke, bā zā a bā su dāmā wasiyya ba ga iyālansu.

barcinmu?” “Wannan shi ne abin da Mai rahama ya yi wa’adi da shi, kuma Manzanni sun yi gaskiya.”

53. Ba ta kasance ba fāce wata tsāwa ce guda, sai gā su duka, sunā abin halartarwa a gare Mu.

54. To, a yau, bā zā a zālunci wani rai da kōme ba. Kuma bā zā a sākā muku ba fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

55. Lalle, ’yan Aljanna, a yau, sunā cikin shagali, sunā māsu nishādī.

56. Sū da mātan aurensu, sunā cikin inuwōwi, a kan karagai, sunā māsu gincira.

57. Sunā da ’yā’yan itācen marmari a cikinta, kuma sunā sāmūn abin da suke kiran a kāwo.

58. “Aminci,” da magana, (1) daga Ubangiji Mai jin kai.

59. “Ku rarrabe dabam, a yau, yā kū māsu laifi!

60. “Ashe, ban yi muku umurni na alkawari ba, yā dīyan Ādamu? Cēwa kada ku bauta wa Shaidan, lalle shī, maḳiyi ne a gare ku bayyannanne?

61. “Kuma ku bauta Mini. Wannan ita ce hanya madaidaciya.”

62. “Kuma lalle, haḳīka, (Shaidan) yā batar da jama’a māsu yawa daga gare ku. Ashe, to, ba ku kasance kunā yin hankali ba?

الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

فَالْيَوْمَ لَا تَنْظِمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَكِهِونَ ﴿٥٥﴾

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِفُونَ ﴿٥٦﴾

لَهُمْ فِيهَا فَكِهِةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٥٧﴾

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

وَأَمْتَرُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

﴿٦٠﴾ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦١﴾

وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرْطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا

أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

(1) Ana ce musu aminci ya tabbata a gare ku, da magana daga wajen Ubangijinsu Mai rahama, watau ana faɗa musu haka da magana bā da wata ishāra ba.

63. “Wannan ita ce Jahannama wadda kuka kasance anā yi muku wa’adi da ita.

64. “Ku shigē ta a yau, sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci.”

65. A yau, Munā sanya hātimin rufi a kan bākunansu, kuma hannā-yensu su yi Mana magana, kuma kafāfunsu su yi shaidu da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

66. Dā Mun so, dā Mun shāfe gani daga idānunsu, sai su yi tsēre ga hanya, to, yaya zā su yi gani?<sup>(1)</sup>

67. Kuma da Mun so, da Mun juyar da halittarsu a kan halinsu, saboda haka ba zā su iya shudewa ba, kuma ba zā su komo ba.

68. Kuma wanda Muka rāya shi, Munā sunkuyar da shi ga halittarsa. Ashe, bā su hankalta?

69. Ba Mu sanar da shi (Annabi) wākā ba, kuma wākā ba ta kamāta da shi (Annabi) ba. Shi (Alkur’āni) bai zama ba fāce tunātarwa ce, da abin karātu bayyananne.

70. Dōmin ya yi gargadī ga wanda ya kasance mai rai, kuma magana ta wajaba a kan kāfirai.

71. Shin, ba su gani ba (cēwa) lalle Mun halitta musu dabbōbi daga abin da HannayenMu suka aikata, sai sunā mallakar su?

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

أَضَلَّوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ

فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي

لَهُ إِن هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْءَانٌ مُّبِينٌ ﴿٦٩﴾

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحْيِيَ الْقَوْلَ

عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

أَوْلَدُ تَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ وَمَا عَلِمْتَ أَيْدِينَا أَنْعَمْنَا

فَهُمْ لَهَا مَلَائِكُونَ ﴿٧١﴾

(1) Dā Mun so shāfe ganinsu na ido kamar yadda Muka shāfe basīrarsu ta hankali, dā Mun shāfe shi, sai su zama makāfin idānu kamar yadda suke makāfin zūci. sabōda haka ko sun so gani, bā zā su yi ba.

72. Kuma Muka hõre su, sabõda su, sabõda haka daga gare su abin hawansu yake, kuma daga gare su suke ci.

73. Kuma sunā da waɗansu am-fānōni a cikinsu, da abūbuwan shā. Ashe fa, bā zā su gōdēwa ba?

74. Kuma suka riki waɗansu abūbuwan bautāwa wanin Allah, ɗammāninsu zā su taimake su.

75. Bā zā su iya taimakonsu ba, alhāli kuwa sū runduna ce wadda ake halartarwa (a cikin wutā).

76. Sabõda haka, kada maganarsu ta ßāta maka rai. Lalle Mū, Munā sanin abin da suke asirtāwa da abin da suke bayyanāwa.

77. Ashe, kuma mutum bai ga (cēwa) lalle Mū, Mun halitta shi daga maniyi ba, sai gā shi mai yawan husūma, mai bayyanāwar husūmar.

78. Kuma ya buga Mana wani misāli, kuma ya manta da halitarsa, ya ce, “Wāne ne ke rāyar da ƙasūsuwa alhāli kuwa sunā rududugaggu?”

79. Ka ce, “Wanda ya ƙāga halitarsu a farkon lōkaci, Shī ke rāyar da su, kuma Shi, game da kōwace halitta, Mai ilmi ne.

80. “Wanda ya sanya muku wutā daga itāce kōre, sai gā ku kunā kunnāwa daga gare shi.

81. “Shin, kuma Wanda Ya halitta sammai da ƙasā bai zama Mai ikon yi ba ga Ya halitta kwatankwacinsu? Na’am, zai iya! Kuma

وَدَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمَنْ يَرْكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً

لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ﴿٧٥﴾

فَلَا يَخْرُجُ نِكَاحٌ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُبَيِّرُونَ

وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ

فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُعْجِي

الْعِظَمُ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

قُلْ يُجِيبُهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ

خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا

فَإِذَا أَنشَرْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ

عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

Shī Mai yawan halittāwa ne, Mai ilmi.

82. UmurninSa, idan Yā yi nufin wani abu, sai Ya ce masa kawai, “Ka kasance,” sai yana kasancewa (kamar yadda Yake nufi).

83. Sabōda haka, tsarki yā tabata ga Wanda mallakar kōwane abu take ga HannāyenSa, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾



Tanā karantar da yadda Allah Ya shirya abūbuwan da ke tunkuḍe māsu barna a cikin halittarSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da māsu yin sahu-sahu (a cikin salla kō yāki).

2. Sa'an nan māsu yin tsāwa<sup>(1)</sup> dōmin gargadī.

3. Sa'an nan da māsu karātun abin tunātarwa.

4. Lalle Abin bautawarku haḳī-ka 'Daya ne.

وَالصَّفَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾

فَالرَّجَرِ تَرَجْرًا ﴿٢﴾

فَالنَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾

إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾

(1) Māsu tsāwa, sū ne Malamai māsu sāmūn ilmin wa'azi daga Annabāwa waḍanda ke karātun abin tunāwa daga Allah Ubangijin sammai da ƙasa, Mai bāyar da haske ga rānā, Mai haskaka taurari māsu ƙawātar da samā kuma su tsare ta daga shaidanu. An siffanta rānā da Annabāwa, Malamai da taurāri, ilmi da haske da sababin ƙawa da shiryarwa da kōrar māsu barna.

5. Ubangijin sammai da ƙasā da abin da ke tsakāninsu, kuma Ubangijin wurāren fitar rānā.

6. Lalle Mū, Mun ƙawatār da sama ta kusa da wata ƙawa, watau taurāri.

7. Kuma sunā tsari daga dukan Shaidān mai tsaurin kai.

8. Bā zā su iya saurāre zuwa ga jama'a mafi ɗaukaka (Malā'iku) ba, kuma anā jīfar su daga kōwane gēfe.

9. Dōmin tunkudēwa, kuma sunā da wata azāba tabbatacciya.

10. Fāce wanda ya fizgi wata kalma, sai yūla mai haske ta bī shi.

11. Ka tambaye su, “Shin, sū ne mafi wuya ga halittawa, kō kuwa wadanda Muka halitta?” Lalle Mū, Mun halitta su daga lākā mai ɗauri.

12. Ā'a, kā yi māmāki, alhāli kuwa sunā ta yin izgili.

13. Kuma idan aka tunātar da su, bā su tunāwa.

14. Idan suka ga wata āyā, sai su dinga yin izgili.

15. Kuma su ce, “Wannan bā kōme ba, fāce sihiri ne bayyananne.

16. “Shin, idan mun mutu, kuma muka kasance turɓaya da ƙasū-suwa, ashe, lalle mū, tabbas, wa-ɗanda ake tayarwa ne?

17. “Ashe, kō da ubanninmu na farko?”

18. Ka ce, “Na'am, alhāli kuwa kunā ƙasƙantattu.”

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ  
الْمَشْرِقِ ﴿٥﴾

إِنَّا رَبَّنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا نَزِينَةً الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْأَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ

مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شَهَابٌ ثَائِقٌ ﴿١٠﴾

فَأَسْتَفْهِمُ أَهْمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا

إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ﴿١١﴾

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا ذُكِرُوا لِآيَاتِنَا يُكْفَرُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا رَأَوْهُ تَسَخَّرُونَ ﴿١٤﴾

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا أَسْحَابٌ مُمِيئُونَ ﴿١٥﴾

أَيَّ ذَا مِثْنًا وَكَانُوا آبَاءَ عِظَمَاءِ آيَاتِنَا لَمُبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾

أَوَّابًا وَأَنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٧﴾

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾

19. Tsāwa guda kawai ce, sai gā su, sunā dūbi.

20. Kuma su ce, “Yā bonenmu! Wannan ita ce rānar sakamako.”

21. Wannan ita ce rānar rarra-bēwa wadda kuka kasance kuna karyatāwa.

22. Ku tāra waƙanda suka yi zālunci, da abōkan haƙfinsu, da abin da suka kasance sunā bautāwa.

23. Wanin Allah, sabōda haka ku shiryar da su zuwa ga hanyar Jahīm.

24. Kuma ku tsayar da su, lalle su, waƙanda ake yi wa tambaya ne.

25. Me ya sāme ku, bā ku tai-makon jūna?

26. Ā'a, sū a yau, māsu sal-lamāwa ne.

27. Kuma sāshensu ya fuskanta ga sāshe, sunā tambayar jūna.

28. Suka ce, “Lalle kū, kun kasance kunā jē mana daga wajen dāma (inda muka amince).”

29. Suka ce, “Ā'a, ba ku kasance mūminai ba.

30. “Kuma wani dalīli bai kasance ba gare mu a kanku. Ā'a, kun kasance mutāne ne māsu kētare iyāka.

31. “Sabōda haka maganar Ubangijinmu ta wajaba a kanmu. Lalle mū, māsu dāndanāwa ne.

32. “Sabōda haka muka batar da ku. Lalle mū, mun kasance batatu.”

فَأَنمَاهِي زَجْرَةً وَحِدَةً فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُبَلْنَا هَذَا يَوْمَ الَّذِينَ ﴿٢٠﴾

هَذَا يَوْمَ الْفَصْلِ الَّذِي كُتِبَ بِهِ تَكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

﴿٢٢﴾ أَحْسَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

مِنْ دُونَ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٤﴾

وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٥﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٢٦﴾

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٧﴾

وَأَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَسَاءَ لَوْنٌ ﴿٢٨﴾

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٩﴾

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠﴾

وَمَا كَانُوا لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ ﴿٣١﴾

بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ﴿٣٢﴾

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَأَذِيقُونَ ﴿٣٣﴾

فَاعْوَيْتَكُمْ إِنَّا كُنَّا عَوِينَ ﴿٣٤﴾

33. To, lalle sū, a rānar nan, māsu tārayya ne a cikin azābar.

34. Lalle Mū, kamar haka Muke aikatāwa game da māsu laifi.

35. Lalle sū, sun kasance idan an ce musu, “Bābu abin bautāwa, fāce Allah,” sai su dōra girman kai.

36. Kuma sunā cēwa, “Shin, mū lalle māsu barin gumākanmu ne, sabōda maganar wani mawāfi mahaukaci?

37. Ā’a, yā zo da gaskiya kuma ya gaskata Manzanni.

38. Lalle kū, haḳīka, māsu dan-ḳana azāba mai raḳaḳi ne.

39. Kuma bā zā a sāka muku ba fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

40. Fāce bāyin Allah waḳanda aka tsarkake.

41. Waḳannan sunā da abinci sananne.

42. ’Yā’yan itācen marmari, kuma sunā waḳanda ake girma-māwa.

43. A cikin gidājen Aljannar ni’ima.

44. A kan karagu, sunā māsu fuskantar jūna.

45. Anā kēwayāwa a kansu da hinjālan giya, ta daga waḳansu marēmari.

46. Farā mai dāḳi ga mashāyan.

47. A cikinta bābu jirī, kuma ba su zama māsu māye daga gare ta ba,

فَأَنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَأَنبِيَائُ كَوَّأءِ الْهَمَتِ السَّاعِرِ يَجْنُحُونَ ﴿٣٦﴾

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾

وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٤١﴾

فَوَكَرَهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٥﴾

بِيضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّرْبِيِّينَ ﴿٤٦﴾

لَا فِيهَا عِوَالٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُزْفُونَ ﴿٤٧﴾



48. Kuma a wurinsu, akwai mā-tan aure māsu tafaita kallonsu, māsu manyan idānu.

49. Kamar dai su fkwai ne fōyay-ye.

50. Sai sāsensu ya fuskanta a kan sāshe, sunā tambayar jūna.

51. Wani mai magana daga ci-kinsu ya ce, “Lalle ni wani abōki ya kasance a gare ni (a dūniya).”

52. Yanā cēwa, “Shin, kai, lalle, kanā daga māsu gaskatāwa ne?”

53. “Ashe, idan muka mutu, kuma muka kasance turɓaya da fāsūsuwa, ashe, lalle, mū tabbas waɗanda ake sāka wa ne?”

54. (Mai maganar) ya ce, “Shin, kō ku, māsu tsinkāya ne (mu gan shi)?”

55. Sai ya tsinkāya, sai ya gan shi a cikin tsakar Jahim.

56. Ya ce (masa), “Wallahi, lalle, kā yi kusa, haḳīka, ka halakā ni.

57. “Kuma bā dōmin ni’imar Ubangijina ba, lalle, dā na kasance daga waɗanda ake halartarwa (tāre da kai a cikin wutā).

58. “Shin fa, ba mu zama māsu mutuwa ba,

59. “Sai mutuwarmu ta farko, kuma ba mu zama waɗanda ake azabtarwa ba?”

60. Lalle, wannan shī ne babban rabo mai girma.

61. Sabōda irin wannan, sai māsu aiki su yi ta aikatāwa.

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴿٤٩﴾

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾

يَقُولُ أَهْلَ نَكَاحٍ لِّمَنِ الْمَصْدِقِينَ ﴿٥٢﴾

أَيُّ دَامِنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَيُّ نَالِمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾

قَالَ هَلْ أُنتُمْ مُّظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

فَأَطَاعَ فِرْعَوْنُ فِي سِوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾

قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدْتَ لَتُرْدِينَ ﴿٥٦﴾

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾

أَفَمَا نَحْنُ بِمَبْتَلِينَ ﴿٥٨﴾

إِلَّا مَوْنَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقُوَى الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾

لِيُمِثِلَ هَذَا فَمَا لَيَعْمَلِ الْعَمَلُونَ ﴿٦١﴾

62. Shin, wancan shī ne mafi zama alhēri ga liyafa kō itāciyar zaƙƙūm?

63. Lalle, Mū, Mun sanya ta fitina ga azzālumai.

64. Lalle ita wata itāciya ce wad-da take fita daga asalin Jahīm.

65. Gundarta, kamar dai shi kānun Shaidān ne.

66. To, lalle sū, haƙīka, māsū ci ne daga gare ta. Sa'an nan māsū cika cikuna ne daga gare ta.

67. Sa'an nan lalle sunā da wani garwaye a kanta, daga ruwan zāfi.

68. Sa'an nan lalle makomarsu, haƙīka, zuwa ga Jāhīm take.

69. Lalle sū, sun iske ubanninsu batattu.

70. Sabōda haka sū, a kan gurābunsu, suke gaggāwa.

71. Kuma tabbas, haƙīka, mafi yawan mutānen farko sun baƙe a gabāninsu.

72. Kuma tabbas, haƙīka, Mun aika māsū gargadī a cikinsu.

73. Sai ka dūba yadda ākibar wadanda aka yi wa gargadī ta kansance.

74. Fāce bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

75. Kuma lalle, haƙīka, Nūhu ya kira Mu. To, madalla da māsū karbāwa, Mu.

76. Kuma Mun tsīrar da shi da mutānensa daga baƙin ciki babba.

أَذَلَّكَ خَيْرٌ نَزَلًا أَمْ شَجَرَةُ الرَّقُومِ ﴿٦٢﴾

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾

طَلَعَهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيْطَانِ ﴿٦٥﴾

فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُ مِنْهَا قَمَاتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوَابًا مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾

ثُمَّ إِنَّ مَرَجِعَهُمْ إِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِينَ ﴿٦٩﴾

فَهُمْ عَلَىٰ آثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧١﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنذِرِينَ ﴿٧٢﴾

فَأَنْظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٧٤﴾

وَلَقَدْ نَادَيْنَاهُ فَلَئِمَّا نَسُوا حَظًّا فَمَا بُدِيَ لَهُمْ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُجِيبِينَ ﴿٧٥﴾

وَجَعَلْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَّا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

77. Muka sanya zurriyarsa sunā māsu wanzuwa.

78. Kuma Muka bar masa (yabo) a cikin jama'ar ƙarshe.

79. Aminci ya tabbata ga Nūhu, a cikin halittu.

80. Lalle Mū, kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

81. Lalle shi, yanā daga bāyin-Mu mūminai.

82. Sā'an nan Muka nutsar da wadansunsu.

83. Kuma lalle daga ƙungiyarsa, haƙīƙa, Ibrahim yake.

84. A lōkacin da ya je wa Ubangijinsa da zūciya kubutacciya.

85. A lōkacin da ya ce wa ubansa da mutānensa, “Mēne ne kuke bautāwa?”

86. “Shin, ƙiren ƙarya, (wātau) gumāka, wanin Allah, kuke bautāwa?”

87. “To, mēne ne zatonku game da Ubangijin halittu?”

88. Sai ya yi dūbi, dūba ta sōsai, a cikin taurāri.

89. Sā'an nan ya ce, “Nī mai rashin lāfiya ne.”

90. Sai suka jūya ga barinsa, sunā māsu jūyāwa da bāya.

91. Sai ya karkata zuwa ga gumākansu, sa'an nan ya ce, “Ashe bā zā ku ci ba?”

92. “Me ya sāme ku, bā ku magana?”

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمْ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾

سَلَّمَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

إِنَّهُ، مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾

ثُمَّ أَعْرَفْنَا الْآخِرِينَ ﴿٨٢﴾

﴿٨٣﴾ وَإِنِّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

أَفِيكَاءَ إِلَهَةٍ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

فَنوَلُّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾

فَرَأَى إِلَاءَ الْهَيْمِ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Sai ya zuba dūka a kansu da hannun dāma.

فَرَأَى عَلَيْهِمْ صُرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾

94. Sai suka fuskanto zuwa gare shi, sunā gaggāwa.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَرِفُونَ ﴿٩٤﴾

95. Ya ce, “Kunā bauta wa abin da kuke sassaƙawa,

قَالَ اتَّعْبِدُونَ مَا نَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾

96. “Alhāli, Allah ne Ya halitta ku game da abin da kuke aikatāwa?”

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

97. Suka ce, “Ku gina wani gini sabōda shi, sa’an nan ku jēfa shi a cikin Jahīm.

قَالُوا أَبْنَاؤُا لِلَّهِ بُنَيْنَا قَالُوا لَوْ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾

98. Sabōda haka suka yi nufin makida game da shi. Sai Muka sanya su, sū ne mafi ƙasƙanci.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

99. Kuma (Ibrahīm) ya ce, “Lalle, nī mai tafiya ne zuwa ga Ubangi-jīna, zai shiryar da ni.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَّهَدِنِ ﴿٩٩﴾

100. “Ya Ubangi-jīna! Ka bā ni (abōkin zama) daga sālihan mutāne.”

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Sai Muka yi masa bushāra da wani yāro<sup>(1)</sup> mai haƙuri.

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾

102. To, a lōkacin da ya isa aiki tāre da shi, ya ce, “Ya ƙaramin dāna! Lalle ne inā gani, a ciki barci, lalle inā yanka ka. To, ka dūba, mē ka gani?” (Yāron) ya ce, “Yā Bā-bāna! Ka aikata abin da aka umur-ce ka, zā ka sāme ni, in Allah Ya so, daga māsu haƙuri.”

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ

أَنِّي أَدْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ﴿١٠٢﴾ قَالَ يَتَأْتَيْتُ أَفْعَلُ

مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٢﴾

103. To, a lōkacin da suka yi sallama, (Ibrāhīm) ya kāyar da shi ga gēfen gōshinsa.

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٣﴾

(1) Yāron da aka yi bushāra da shi a nan, shī ne Ismā’īla, sabōda abin da yake tafe a gaba wanda ya shāfi Is’hāka da sūnansa a bayyane yā nūna a nan bā shi ba ne. Watau Ismā’īla kawai ne.

104. Kuma Muka kira shi cēwa  
“Ya Ibrāhīm!

105. “Haḳīka kā gaskata mafar-  
kin.” Lalle kamar haka Muke sāka  
wa māsu kyautatāwa.

106. Lalle, wannan ita ce jarra-  
bāwa bayyananna.

107. Kuma Muka yi fansar yā-  
ron da wani abin yanka, mai girma.

108. Kuma Muka bar (yabo) a  
kansa a cikin mutānen ƙarshe.

109. Aminci ya tabbata ga Ibrā-  
hīm.

110. Kamar haka Muke sāka wa  
māsu kyautatāwa.

111. Lalle shī, yanā daga bāyin-  
Mu mūminai.

112. Kuma Muka yi masa bus-  
hāra<sup>(1)</sup> da Is’hāka ya zama Annabi  
daga sālīhan mutāne.

113. Kuma Muka yi albarka a  
gare shi, kuma ga Is’hāka. Kuma  
daga cikin zurriyarsu akwai mai  
kyautatāwa da kuma mai zālunci  
dōmin kansa, mai bayyanāwa (ga  
zāluncin).

114. Kuma lalle, Mun yi ni’ima  
ga Mūsā da Hārūna.

115. Kuma Muka tsīrar da su da  
mutānensu daga baƙin ciki mai  
girma.

وَوَدَّيْنَهُ أَنْ يَأْتِيَنَّاهُ  
وَيُرِيَهُ

فَدَصَدَقْتَ الرَّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

إِنَّ هَذَا لَهُوَّ الْبَلْتَاءُ الْمِيْنُ

وَفَدَيْنَهُ بِذَبِيحٍ عَظِيمٍ

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ

وَبَدَّرْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا

مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُمِيتٌ

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ

وَنَجَّيْنَهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ

(1) Wannan sābuwar bushāra da Is’hāka tanā nūna cēwa bā shī ne wanda ƙissar yankā ta shāfa ba. Sabōda haka Isma’īla ɗai ne, tabbas, mai ƙissar yankā. Sabōda haka Allah Ya sanya shi wata al’umma dabam, dōmin a sāka masa, sa’an nan aka sāka wa Ibrāhīm da Is’haƙa dōmin ya zama wata al’umma ta dabam.

116. Kuma Muka taimake su, sabōda haka suka kasance māsū rinjāya.

117. Kuma Muka ba su Littāfi mai iyākar bayāni.

118. Kuma Muka shiryar da su ga hanya mīkaḱḱiya.

119. Kuma Muka bar (yabo) a gare su a cikin mutānen ƙarshe.

120. Aminci ya tabbata ga Mūsā da Hārūna.

121. Lalle kamar haka, Muke sāka wa māsū kyautatāwa.

122. Lalle, sunā daga bāyinMu mūminai.

123. Kuma lalle Ilyās, haḱīka, yanā daga Manzanni.

124. A lōkacin da yake ce wa mutānensa, “Ashe, bā zā ku yi taƙawa ba?”

125. “Shin, kunā bauta wa Ba’al ne, kuma kunā barin Mafi kyautatāwar māsū halitta?”

126. “Allah Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko?”

127. Sai suka ƙaryata shi. Sabōda haka sū, lalle, waɗanda zā a halartāwa ne (a wutā).

128. Sai bāyin Allah waɗanda aka tsarkake.

129. Kuma Muka bar (yabo) a gare shi, a cikin mutānen ƙarshe.

130. Aminci ya tabbata ga Ilyās.

131. Lalle Mū, kamar haka, Muke sāka wa māsū kyautatāwa.

وَنَصَرْنَهُمْ فَكَانُواهُمْ أَعْلِيَّينَ ﴿١١٦﴾

وَأَيَّدْنَهُمَا أَلْكُتُبِ الْمُسْتَيِّنِ ﴿١١٧﴾

وَهَدَيْنَهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرَبِ ﴿١١٩﴾

سَلَّمَ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

إِنَّهُمْ أُمَّةٌ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾

اللَّهُ رَبُّكُمْ رَبَّ آبَائِكُمْ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأْتَهُمْ لَمَحْضُرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٢٨﴾

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْأَخْرَبِ ﴿١٢٩﴾

سَلَّمَ عَلَى آلِ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾

132. Lalle shī, yanā daga bāyin-  
Mu mūminai.

133. Kuma lalle Lūdu, haḳīka,  
yanā daga Manzanni.

134. A lōkacin da Muka tsīrar da  
shi, da mutānensa gabā ḍaya.

135. Sai wata tsōhuwa tanā a  
cikin māsu wanzuwa (a cikin azāba).

136. Sā'an nan Muka darkāke  
wadansu mutānen.

137. Kuma lalle kū, haḳīka,  
kunā shūḍēwa a kansu, kunā māsu  
asubanci.

138. Kuma da dare. Shin fa, bā  
zā ku hankalta ba?

139. Kuma lalle Yūnusa, haḳīka,  
yanā daga Manzanni.

140. A lōkacin da ya gudu zuwa  
ga jirgin ruwa wanda aka yi wa lōdi.

141. Sā'an nan ya yi ḳuri'a, sai ya  
kasance a cikin wadanda aka rin-  
jāya.

142. Sai ḳifi ya yi lōma da shi,  
alhāli kuwa yanā wanda ake zargi.

143. To, ba dōmin lalle shi ya  
kasance daga māsu tasbihi ba,

144. Lalle dā ya zauna a cikin  
cikinsa har ya zuwa rānar da zā a  
tāyar da su.

145. Sai Muka jēfa shi ga wani  
fili, alhāli kuwa yanā mai raunin  
rashin lāfiya.

146. Kuma Muka tsirar da wata  
itāciya ta kankana a kusa da shi.

147. Kuma Muka aika shi zuwa  
ga wadansu mutāne dubu ḍari, kō

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾

إِذْ يَخِجْنَهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِ ﴿١٣٥﴾

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٦﴾

وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرُونَ عَلَيْهِمْ مُصْحِحِينَ ﴿١٣٧﴾

وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾

وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾

فَأَلْقَاهُ فِي السَّمُوتِ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾

لَلَيْتَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

فَبَدَّلْنَاهُ بِالْأَعْرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾

وَأَبْتَسْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

sunã karuwa (a kan haka).

148. Sai suka yi ãmãni, sabõda haka Muka jiyar da su dãfi, har wani lõkaci.

149. Sabõda haka, ka tambaye su, “Shin, Ubangijinka ne da ’yã’ya mãtã, kuma su da ãiya maza?”

150. Kõ kuma Mun halitta mãlã’iku mãtã ne, alhãli kuwa sũ, sunã halarce?

151. To! Lalle sũ, daga kiren karyarsu sunã cẽwa,

152. “Allah Yã haihu,” alhãli kuwa lalle sũ, hakĩka maƙaryata ne.

153. Shin, Yã zãbi ’yã’ya mãtã ne a kan ãiya maza?

154. Mẽ ya same ku? Yãya kuke hukuntãwa (wannan hukunci)?

155. Shin, bã ku tunãni?

156. Ko kuma kunã da wani dãlĩli bayyananne ne?

157. To, ku zo da littãfinku idan kun kasance mãsu gaskiya.

158. Kuma suka sanya nasaba a tsakãninSa da tsakãnin aljannu. Alhãli kuwa Lalle aljannu sun sani, “Lalle sũ, hakĩka, waƙanda ake halartarwa ne (a cikin wutã.)”

159. Tsarki ya tabbata ga Allah daga abin da suke siffantãwa.

160. Sai bãyin Allah waƙanda aka tsarkake.

161. To, lalle, ku da abin da kuke bautãwa,

162. Ba ku zama mãsu buwãya ba a gare Shi.

فَمَا مَوَّاهُمْ مَتَّعْنَهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٤٨﴾

﴿١٤٩﴾ فَاسْتَفْتَيْهِمْ بَرِّئَكَ أَلْأَبْنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنَاتُ

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنثًا وَهُمْ

شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾

﴿١٥١﴾ أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ أَفْكَهْمَ يَقُولُونَ

﴿١٥٢﴾ وَلَدَ اللَّهِ وَإِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ

﴿١٥٣﴾ أَصْطَفَىٰ الْبَنَاتِ عَلَىٰ الْبَنِينَ

﴿١٥٤﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

﴿١٥٥﴾ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

﴿١٥٦﴾ أَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِينٌ

﴿١٥٧﴾ فَأَتُوا بِكُلِّكُم مِّنْكُمْ صٰدِقِينَ

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ

﴿١٥٨﴾ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ

﴿١٥٩﴾ سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ

﴿١٦٠﴾ إِلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ

﴿١٦١﴾ فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ

﴿١٦٢﴾ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَعْلِينَ



163. Sai wanda yake mai shiga babbar wutā Jahīm.

164. “Kuma bābu kōwa daga cikinmu,<sup>(1)</sup> fāce yanā da matsayi sananne.

165. “Kuma lalle mu, haḳīka, mū ne māsu yin sahu-sahu (dōmin ibāda).

166. “Kuma lalle mū, haḳīka, mū ne māsu yin tasbīhi.”

167. Kuma kō dā sun kasance sunā cēwa,

168. “Dā lalle munā da wani littāfi irin na mutānen farko.

169. “Lalle dā mun kasance bāyin Allah waḍanda aka tsar-kake.”

170. Sai suka kāfirta da shi. Sa-bōda haka zā su sani.

171. Kuma lalle, haḳīka kalmar-Mu ta gabāta ga bāyinMu, Manzan-ni.

172. Lalle sū, haḳīka, sū ne wa-ḍanda ake taimako.

173. Kuma lalle rundunarMu, haḳīka, sū ne marinjāya.

174. Sabōda haka juya daga ba-rinsu, har a wani lōkaci.

175. Ka nūna musu (gaskiya), da haka zā su dinga nūnāwa.<sup>(2)</sup>

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالٍ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾

وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُونَ ﴿١٦٥﴾

وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾

وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأُولِينَ ﴿١٦٨﴾

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٦٩﴾

فَكْفُرُوا بِهِ ۖ فَسُوفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾

وَإِنْ جُنَدُنَا لَهُمُ الْعَالِيُونَ ﴿١٧٣﴾

فَقُولْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٤﴾

وَأَبْصِرْ لَهُمُ فَسُوفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾

(1) Malā'īku da sauran halitta duka kōwa yā san matsayinsa na bauta ga Allah wanda ba Ya da dā ko fiya, kuma ba Ya da dangantaka da kōwa.

(2) Wannan kārin bayāni ne ga abin da sūrar ke karantarwa na cewa Annabāwa sū ne kamar rāna mai haske na asali. Mālamai kamar taurāri suke māsu sāmuni haske daga rana su wātsa ga dūniya kuma su kōre barna. Aya ta 179 da ke tafe karfafawa ce ga ma'anar wannan.

176. Shin fa, da azabarMu suke nēman gaggāwa?

177. To, idan ta sauka ga farfā-jiyarsu, to, sāfiyar waɗanda ake yi wa gargadi ta mūnana.

178. Kuma ka jūya daga barinsu har a wani lōkaci.

179. Ka nūna (musu gaskiya), da haka zā su dinga nūnāwa.

180. Tsarki ya tabbata ga Ubangijinka, Ubangijin rinjāye, daga barin abin da suke siffantāwa.

181. Kuma aminci ya tabbata ga Manzanni.

182. Kuma gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

أَفِعْدَابِنَا يَسْتَعْمِلُونَ ﴿١٧٦﴾

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحِنِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْدَرِينَ ﴿١٧٧﴾

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٨﴾

وَأَبْصَرَ سَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

SŪRATU Ṣ

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

Tanā karantā da hanyar mulkin Musulunci da yadda ake gudānar da sharī'a da ādalci, da gargadi ga bin wata hanya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ṣ, Inā rantsuwa da Alkur'āni mai hukunce-hukunce.

2. Ā'a, waɗanda suka kāfirta sunā cikin girman kai (ga rikon al'ādunsu) da sābāni (tsakānin jūnansu).

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾

3. Da yawa Muka halakar da wani karni, a gabāninsu, suka yi kira (nēman cēto), bābu lōkacin kuɓucēwa.

4. Kuma suka yi māmāki dōmin Mai gargadī, daga cikinsu, ya je musu. Kuma kāfirai suka ce, “Wannan mai sihiri ne, maƙaryaci.

5. “Shin, yā sanya gumāka duka su zama abin bautawa guda? Lalle wannan, haƙīka, abu ne mai ban māmāki!”

6. Shūgabanni daga cikinsu, suka tafi (suka ce), “Ku yi tafi-yarku, ku yi haƙuri a kan abū-buwan bautawarku. Lalle wannan, haƙīka, wani abu ne ake nufi!

7. “Ba mu taɓa ji ba, game da wannan, a cikin addinin ƙarshe. Wannan bai zama ba faɗe ƙiren ƙarya.

8. “Shin, an saukar da Alƙur’āni ne a kansa, a tsakāninmu (mū kuma ba mu gani ba)?” Ā’a, su dai sunā cikin shakka daga hukunciNa. Ā’a, ba su i da ɗanɗanar azāba ba.

9. Ko kuma a wurinsu ne ake ajiye taskōkin rahamar Ubangi-jinka, Mabuwāyi, Mai yawan kyauta?

10. Kō kuma sū ne da mallakar sammai da ƙasā da abin da ke a tsakāninsu? To, sai su hau a cikin sammai (dōmin su hana saukar Al-ƙur’āni ga Muhammadu).

11. Rundunōni ne abin da ke can, rusassu, na ƙungiyōyinsu.

كِرَاهِلْكَتَابِينَ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ فَنَادَ أَوْلَادَ

حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنذِرٌ مِّنْهُمْ وَقَالَ الْكٰفِرُونَ

هٰذَا سِحْرٌ كَذٰبٌ ﴿٤﴾

أَجْعَلِ لِلْأٰلِهَةِ إِلٰهًا وَاحِدًا إِن هٰذَا الشَّيْءُ عَجَابٌ ﴿٥﴾

وَأَنطَلِقُ الْمَلَائِكَةُ مِنْهُمُ أَنْ آمَسُوا وَأَصْبُوا وَعَلَى الْإِهْتِكُمْ

إِنَّ هٰذَا الشَّيْءُ يُرَادُ ﴿٦﴾

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي الْآخِرَةِ إِن هٰذَا

إِلَّا أَخْتَلِقُ ﴿٧﴾

أَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ

مِّنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَدُوْفُوا عَذَابٍ ﴿٨﴾

أَمْرٍ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾

أَمْرًا لَهُمْ مَّلِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا

فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾

جُنْدٌ مَّاهِنًا لِّكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾

12. Mutānen Nūhu sun ƙaryata, a gabāninsu, da Ādāwa da Fir'auna mai turākun (da suka kafe mulkinsa).

13. Da Samūdāwa da mutānen Lūdu da ma'abūta Kunci,<sup>(1)</sup> waɗancan ne ƙungiyōyin.

14. Bābu kōwa a cikinsu fāce ya ƙaryata Manzanni, sabōda haka azābāTa ta wajaba.

15. Kuma waɗannan,<sup>(2)</sup> bā su jiran kōme fāce tsāwā guda, wadda bā ta da hani.

16. Kuma suka ce, “Ya Ubangi-jinmu! Ka gaggauta mana da rabonmu, a gabānin rānar bincike.”<sup>(3)</sup>

17. Ka yi haƙuri bisa ga abin da suke faɗa (na izgili), kuma ka ambaci bāwanMu Dāwūda, ma'abūcin ƙarfin ibāda. Lalle, shi, mai mayar da al'amari ga Allah ne.

18. Lalle Mū, Mun hōre duwāt-su tāre da shi, sunā yin tasbīhi maraice da fitōwar rānā.

19. Da tsuntsāye waɗanda ake tattarawa, kōwannensu mai kōmāwa ne a gare shi.

20. Kuma Muka ƙarfafa mulkinsa, kuma Muka bā shi hikima<sup>(4)</sup> da rarrabēwar magana.

كذبت قبلهم قوم نوح وعاد وفرعون ذوالأوناد ﴿١٢﴾

وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ

أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ ﴿١٣﴾

إِنْ كُلِّ إِلَّا كَذَبَ الرَّسُلُ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾

وَمَا يَنْظُرُهُمْ إِلَّا الْأَصْحَابُ وَجِدَّةً مَا لَهَا

مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

أَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ

ذَا الْأَيْدِيَّ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾

إِنَّا سَخَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ

وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَوَعَّيْنَاهُ الْحِكْمَةَ

وَفَصَّلَ الْخُطَابِ ﴿٢٠﴾

(1) Mutānen Kunci, sū ne mutānen Annabi Shu'aibu. A cikin Sham suke.

(2) Watau mutānen Annabi Muhammadu: Kuraishāwa da waninsu har ya zuwa Tāshin Kiyāmā.

(3) Wannan ita ce maganar dukan kāfirai na kōwane zāmani, māsu nēman rabon dūniya kawai, ba su yarda da Tāshin Kiyāmā ba, balle sāmuni sakamako a cikinsa.

(4) Hikima, ita ce Annabci, rarrabe magana, shī ne sanin hanyar yin shari'a, da rarrabe mai ƙāra daga wanda aka yi ƙāra, da nēman shaidu daga mai ƙāra da nēman rantsuwa ga mai musu.

21. Kuma shin, lābārin māsu hu-sūma ya zo maka, a lōkacin da suka haura gārun masallaci?

22. A lōkacin da suka shiga ga Dāwūda, sai ya firrgita daga gare su. Suka ce, “Kada ka ji tsōro, masu husuma biyu ne; sāshenmu ya zālunci sāshe. Sabōda haka, ka yi hukunci a tsakāninmu da gaskiya. Kada ka kētare haddi, kuma ka shiryar da mu zuwa ga tsakar hanya.”

23. “Lalle, wannan dan’uwāna ne, yanā da tunkiya casa’in da tara, kuma inā da tunkiya guda, sai ya ce, ‘Ka lāmunce mini ita.’ Kuma ya buwāye ni ga magana.”

24. (Dāwūda) ya ce, “Lalle, ha-kīka ya zālunce<sup>(1)</sup> ka game da tambayar tunkiyarka zuwa ga tuma-kinsa. Kuma lalle ne māsu yawa daga abōkan tarayya, ha-kīka, sās-hensu na zambatar sāshe, fāce wa-danda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai.” Kuma Dāwūda ya tabbata cēwa Mun fiti-ne shi ne, sabōda haka, ya nēmi Ubangijinsa gāfara, kuma ya fāfi yanā mai sujada, kuma ya mayar da al’amari ga Allah.

25. Sabōda haka Muka gāfarta masa wancan, kuma lalle yanā da

﴿وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسُوْرُوْا

الْمِحْرَابِ ﴿٢١﴾

إِذْ دَخَلُوْا عَلٰٓى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوْا لَا تَخَفْ  
خَصْمَانِ بَعِيْ بَعْضُنَا عَلٰٓى بَعْضٍ فَاٰحْكُم بَيْنَنَا يَا لِحَقِ  
وَلَا تَسْطِطْ وَاٰهْدِنَا اِلٰٓى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾

إِنْ هٰذَا اٰخِيْ لَهُ تَسْعٌ وَّتَسْعُوْنَ نَجْعَةً وَّلِيْ نَجْعَةٍ وَّوٰحِدَةً

فَقَالَ اٰكْفَلْنِيْهَا وَاَعَزِّنِيْ فِى الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَجْمِكَ اِلٰٓى نَجْمِهِ وَاِنْ كَثِيْرًا  
مِّنَ الْخٰطِطٰٓءِ لَيَبْنِيْ بِعَضْمِهِمْ عَلٰٓى اِلَآءِ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا  
وَعَمِلُوْا الصَّٰلِحٰتِ وَقَلِيْلٌ مَّا هُمْ وَّظَنَّ دَاوُدُ  
اَنَّمَا فَنَنَتْهُ فَاَسْتَغْفِرُ رَبِّهٖ وَاٰحْرَرَا كَعَا وَاَنَابَ ﴿٢٤﴾

فَعَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَ وَاِنْ لَّهٗ عِنْدَنَا لِرُفْعِيْ

(1) Dāwūda ya yi hukunci da zālunci ga wanda ya yi kāra, sabōda abin da ya rufe shi na kin zāluntar mai rauni wanda Allah Ya hana. Nauyin wani laifi ya rufe shi daga tunāwa da wani laifi, watau yin hukunci tun binciken shari<sup>3</sup> a bai cika ba, sabōda iya maganar wani abōkin kāra. Wannan shī ne fitinar da ta same shi kawai kuma a kanta ya yi nadāma, kuma a kanta ne Allah Ya yi masa gargadīn kada ya bi son rai mai sanya hushi kō yarda ga abin da bai cancanci haka ba. Yarda da wata kissar mātar Uriya wadda Yahūdāwa ke sanyāwa, a nan, kāfirci ne ga Musulmi, dōmin ta kōre ismar Annabāwa, kuma ba ta dāce da lafazin Alkur’āni ba.

wata kusantar daraja a wurinMu, da kyaun makōma.

26. Yā Dāwūda! Lalle Mū, Mun sanya ka Halīfa a cikin ƙasā. To, ka yi hukunci tsakānin mutāne da gas-kiya, kuma kada ka biye wa son zūciyar, har ya ɓatar da kai daga hanyar Allah. Lalle waɗanda ke ɓacēwa daga hanyar Allah, sunā da wata azāba mai tsanani dōmin abin da suka manta, a rānar hisābi.

27. Kuma ba Mu halitta sama da ƙasā da abin da ke a tsakāninsu ba a kan ƙarya. Wannan shī ne zaton waɗanda suka kāfirta. To, bone ya tabbata ga waɗanda suka kāfirta daga wutā.

28. Kō zā Mu sanya waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai kamar waɗanda suke māsu ɓarna ne a cikin ƙasa? Ko kuma za Mu sanya masu bin Allah da taƙawa kamar fājirai makarkata?

29. (Wannan) Littāfi ne, Mun saukar da shi zuwa gare ka, yanā mai albarka, dōmin su lūra da āyō-yinsa, kuma don māsu hankali su riƙa yin tunāni.

30. Kuma Muka bai wa Dāwūda Sulaimān. Mādalla da bāwanMu, shi. Lalle shi (Sulaimān) mai mayar da al'amari ne ga Allah.

31. A lōkacin da aka gitta masa dawāki māsu asali,<sup>(1)</sup> a lōkacin maraice.

وَحَسَنَ مَعَابٍ ﴿٢٥﴾

يٰۤاٰدٰمُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيْفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌۢ بِمَا نَسُوْا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَطْلًاۙ لَّاۤ اَدْرٰكُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْاۙ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْاۙ مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

اَمْۤ اَجْعَلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ فِى الْاَرْضِۙ اَمْۤ اَجْعَلُ الْمُتَّقِيْنَ كَالْفُجٰرِ ﴿٢٨﴾

كَتٰبٌۢ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ مُبٰرَكٌۢ لِّتَذَكِّرُوْاۙ بِآيٰتِنَاۙ وَلِتُنذِرَۙ اُولٰٓءِى الْاَلْبٰبِ ﴿٢٩﴾

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمٰنَۙ نَعَمَ الْعَبْدُۙ اِنَّهٗۙ اَوَابٌ ﴿٣٠﴾

اِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصّٰفٰتِۙ اِلْحٰیٰدِ ﴿٣١﴾

(1) Shī ne dōki mai tsayuwa a kan ƙafāfu uku. Wannan yanā nūna asalinsa mai kyau ne.

32. Sai ya ce, “Lalle nī, na fiḥṭa son dūkiya daga tunāwar Ubangi-jīna, har (rānā) ta faku da shāmaki!

33. “Ku mayar da su a gare ni.” Sai ya shiga yankansu<sup>(1)</sup> da takōbi ga k̄wabrukansu da wuyōyinsu.

34. Kuma lalle, haḳīka, Mun fiti-ni<sup>(2)</sup> Sulaiman kuma Muka jēfa wani jikin mutum a kan karagarsa. Sa’an nan ya mayar da al’amari zuwa gare Mu.

35. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Ka gāfarta mini, kuma Ka bā ni mulki wanda bā ya kamāta da kōwa daga bāyāna.<sup>(3)</sup> Lalle Kai, Kai ne Mai yawan kyauta.

36. Sabōda haka Muka hōre masa iska<sup>(4)</sup> tanā gudu da umurnin-sa, tanā tāshi da sauḳi, inda ya nufa.

37. Da shaidanu, dukan mai gini, da mai nutsa (a cikin kōguna.)

38. Wadansu, daɗɗaure a cikin marūruwa.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي

حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾

رُدُّوهُا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ

جَسَدًا مِمَّا أَنَابَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا

لَا يَبْغِي لِأَخِي مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَعَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾

وَأَخْرَجْنَا مُمْرِئِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾

(1) Sulaimāna ya yanka dawākin, dōmin kallonsu yā hana shi salla, wadda take farlu ainin ce a gare shi, amma tattalin kāyan yāki farlu kifāya ce. Anā gabātar da farlu ainin a kan farlu kifāya. Wannan kuma ya nūna cēwa anā cin dōki idan wani dalīli bai hana ba. Dūbi Sūra ta 16, āyā ta 8.

(2) Wata rāna Sulaiman ya yi tunānin ya sādū da mātansa dari uku, dōmin su yi cikunna, su haifi dīya māsu taimakonsa jihādi fi sabilillahi, amma ya manta, bai ce in Allah Yā so ba. Sai ya sādū da su, ba su yi cikin ba, sai guda daya daga cikinsu, kuma ta haife shi bābu rai. Ma’anar kīssar, ita ce ko aikin Allah, sai mutum ya mayar da yinsa ga mashī ar Allah, sa’an nan zai ci nasara a kansa.

(3) Yā yi wannan addu’a dōmin kada wani ya yi alfahari da sarauta a bāyansa, ya halaka kuma ya halakar da wani. Sarauta ita ce asalin girman kai da alfahari. Bā ka ganin wanda ya shiga wa Sarki, dōmin ya gaishe shi, idan ya fito daga gare shi, sai ya dōra yin tākama dōmin abin da zuciyarsa ta dēbo daga girman kan Sarkin da alfaharinsa?

(4) An hore masa iska matsayin dawākin da ya yanke dōmin Allah. An hōre masa aljannu dōmin niyyarsa ta sāmūn dīya māsu jihādi dōmin Allah.

39. Wannan kyautarMu ce. Sai ka yi kyauta ga wanda kake so, ko kuma ka riƙe, bābu wani bincike.

40. Kuma lalle, haƙiƙa yanā da kusantar daraja a wurinMu, da kyaun makōma.

41. Kuma ka ambaci bāwanMu Ayyūba,<sup>(1)</sup> a lōkacin da ya kirāyi Ubangijinsa, ya ce, “Lalle nī, Shai-dan yā shāfe ni da wahala da kuma wata azāba.”

42. Ka shura da ƙafarka. Wannan abin wanka ne mai sanyi da abin shā.

43. Kuma Muka bā shi iyalansa da kwatankwacinsu tāre da su, sabōda rahama daga gare Mu, da tunātarwa ga māsu hankali.

44. Kuma ka riƙi wata ƙulla da hannunka, ka yi dūka da ita, kuma kada ka karya rantsuwarka. Lalle Mū, Mun sāme shi mai haƙuri. Madalla da bāwa, shī. Lalle shī mai mayar da al'amari ga Allah ne.

45. Kuma ka ambaci bāyinMu: Ibrāhīm da Is'hāka da Ya'afūba, ma'abūta ƙarfin (ɗaukar umurninMu) da basīra.

46. Lalle Mū, Mun kēbance su game da wata tsattsarkar aba: Hukunce-hukuncen gidan dūniya (mai tunātar da su Lāhira).

47. Kuma lalle sū a wurinMu, tabbas, sunā daga zābaɓɓu, mafifita.

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

وَإِن لَّهُ عِنْدَنَا لُزْفَىٰ وَحَسَنَ مَقَابٍ ﴿٤٠﴾

وَأذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ

بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا غَمْسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذَكَرَىٰ

لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٤٣﴾

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْتًا فَاصْرَبْ بِهِ وَلَا تَحْنُتْ

إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾

وَأذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذَكَرَى الدَّارِ ﴿٤٦﴾

وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾

(1) Wannan ƙissa tanā nūna haƙuri ga riƙon iyāli, mulkin ƙasā da mulkin gida duka daidai suke, sai yadda Allah Ya yi umurni a yī su. Haka mallakar rai, idan mutum bai bi umurnin Allah ba a cikinsu, sai su buwāye shi tsarēwa, kamar yadda mulkin ƙasa ke buwāya a riƙe shi tāre da ƙāfirci da zālunci.



48. Kuma ka ambaci Ismā'īla da Ilyās da Zulkifli, kuma dukansu sunā daga zāḅaḅḅu.

49. Wannan tunātarwa ce, kuma lalle māsu bin Allah da taḅawa, sunā da kyakkyawar makōma.

50. Gidājen Aljannar zama, al-hāli kuwa tanā abar būde wa kōfōfi sabōda su.

51. Sunā gingincire a cikinsu, sunā kira a cikinsu, ga 'ya'yan itācen marmari māsu yawa, da abin shā.

52. Kuma a wurinsu akwai mātan aure māsu gajarta ganinsu ga mazansu, tsārar jūna.

53. Wannan shī ne abin da ake yi muku wa'adi ga rānar hisābi.

54. Lalle wannan, haḅīka, arzutarwarMu ce, bā ta kārēwa.

55. Wannan shī ne, kuma lalle makangara, haḅīka, sunā da mafi sharrin makōma.

56. Jahannama, sunā shigarta. To, shimfidar tā mūnana, ita.

57. Wannan shī ne! To, su danda-nē shi: ruwan zāfi ne da ruḅaḅḅen jini.

58. Da wani daga siffarsa nau'i-nau'i.

59. Wannan wani yanki ne mai kūtsawa tāre da ku, bābu marāba a gare su, lalle sū, māsu shiga wutā ne.

60. Suka ce, “Ā'a, ku ne bābu marāba a gare ku, kū ne kuka gabātar da shi a gare mu.” To, matabatar tā mūnana (ita wutar).

وَأَذْكُرُ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ

وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

هَذَا ذِكْرٌ وَإِن لِلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ مَتَابٍ ﴿٤٩﴾

جَنَّاتٍ عَدْنٍ مَّفْنَحَةٌ لَهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥٠﴾

مُتَّكِنِينَ فِيهَا يُدْعُونَ فِيهَا بِفَكَهَةً

كَثِيرَةً وَسَرَابٍ ﴿٥١﴾

وَعِنْدَهُمْ قَصْرٌ مِّنَ الطَّرْفِ أُنزَابٌ ﴿٥٢﴾

هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾

إِنَّ هَذَا الرِّزْقُ مَالٌ لِّهِمْ نَقَادٍ ﴿٥٤﴾

هَذَا أَوْبَانٌ لِلطَّاغِيَةِ لَشَرِّ مَتَابٍ ﴿٥٥﴾

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَنْسِفُ الْهَادُ ﴿٥٦﴾

هَذَا أَفْلَيْدٌ وَقُوَّةٌ حَمِيمٌ وَعَسَاقٌ ﴿٥٧﴾

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾

هَذَا فَوْجٌ مُّفْتَحٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْجَأَ لَهُمْ إِلَيْهِمْ

صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْجَأَ لَكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَمُّوهُ لَنَا فَيَنْسِفُ

الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾

61. Suka ce, “Yā Ubangijinmu! Wanda ya gabatar da wannan a gare mu, to, Ka kâra masa azâba, ninki, a cikin wutâ.”

62. Kuma suka ce, “Mē ya sâme mu, bā mu ganin wafansu mazâje, mun kasance munā kīdāya su daga asharārai?”

63. “Shin, mun rikē su abin izgili ne kō idānunmu sun karkata daga gare su ne?”

64. Lalle wannan, hakīka, gas-kiya ne, husūmar mutānen wutâ.

65. Ka ce, “Nī mai gargadī kawai ne, kuma babu wani abin bautawa sai Allah, Makadaici, Mai tilastawa.

66. “Ubangijin sammai da kasā da abin da ke a tsakāninsu, Mabu-wāyi, Mai gāfara.”

67. Ka ce, “Shī (Alkur’āni) babban lābāri ne mai girma.

68. “Kū, māsū bijirēwa ne daga gare shi!

69. “Wani ilmi bai kasance a gare ni ba game da jama’a (malā’iku) mafi dāukaka a lōkacin da suke yin husūma.

70. “Ba a yi mini wahayin kōme ba fāce cēwa ni mai gargadī kawai ne, mai bayyanāwa.”

71. A lōkacin da Ubangijinka Ya ce wa malā’iku, “Lalle Nī Mai halitta mutum ne daga lākā.

72. “Sa’an nan idan Nā daidaita shi, kuma Na hūra (wani abu) daga RuhīNa a cikinsa, to, ku fādī kunā māsū sujada a gare shi.”

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا  
فِي النَّارِ ﴿٦١﴾

وَقَالُوا مَا لَنَا لَنْ نَرَىٰ رَجُلًا كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾

أَتَخَذْتَهُمْ سِحْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِن إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَحِيدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾

مَا كَانَ لِي مِّنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾

إِن يُوحَىٰ إِلَىٰ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَلِقُ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ، وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا  
لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾

73. Sai malā'ikun suka yi sujada dukansu, gabā ḍaya.

74. Fāce Iblis, ya yi girman kai, kuma ya kasance daga kāfirai.

75. (Allah) Ya ce, “Yā Iblis! Mē ya hana ka, ka yi sujada ga abin da Nā halitta da HannayeNa biyu? Shin, kā yi girman kai ne, kō kuwa kā kasance daga maḍaukaka ne?”

76. Ya ce, “Nī, mafifici ne daga gare shi: Kā halitta ni daga wutā, kuma Kā halitta shi daga lākā.”

77. Ya ce, “To, ka fita daga gare ta, dōmin lalle kai la'ananne ne.

78. “Kuma lalle a kanka akwai la'anaTa har zuwa rānar saka-mako.”

79. Ya ce, “Ya Ubangijina! To, Ka yi mini jinkiri zuwa ga rānar da ake tayar da su.”

80. Ya ce, “To, lalle kanā daga waḍanda aka yi wa jinkiri,

81. “Zuwa ga yinin lōkaci sananne.”

82. Ya ce, “To, inā rantsuwa da buwāyarKa, lalle inā batar da su gabā ḍaya.

83. “Fāce bāyinKa tsarkakakku daga gare su.”

84. (Allah) Ya ce, “To, (wannan magana ita ce) gaskiya. Kuma gas-kiya Nake faḍa.

85. “Lalle zā Ni cika Jahannama daga gare ka, kuma daga wanda ya bi ka daga gare su, gabā ḍaya.”

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي  
اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾

قَالَ فَأَخْرِجْهَا فَإِنَّكَ رَاحِمٌ ﴿٧٧﴾

وَأَنْ عَلَيْنِكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأَعُوذَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ  
وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

86. Ka ce, “Bã ni tambayar ku wata ijāra, a kansa, kuma bã ni daga mãsu kãkalen fadarsa.

87. “Shī (Alkur`ān) bai zama ba fãce ambato ne ga dukan halitta.

88. “Kuma lalle zã ku san babban lãbãrinsa<sup>(1)</sup> a bayan ðan lõkaci.”

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

إِنَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

SŪRATUZ ZUMAR سُورَةُ الزُّمَرِ

Tanã karantar da cewa sanin akwai Allah, da sanin Shi ne Ya halitta kome, ba ya isa ga imani, sai an tsarkake ibada gare Shi. Watau tauhidin Rububiyya, ba ya isa sai da na Uluhiyya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sunan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Saukar da Littāfin daga Allah ne, Mabuwayi, Mai hikima.

2. Lalle Mū, Mun saukar da Littāfi zuwa gare ka, da gaskiya. Saboda haka, ka bauta wa Allah, kanã mai tsarkake addini a gare Shi.

3. To, addini tsarkakakke na Allah ne, kuma wafanda suka riki

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ

مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا

(1) Watau za ku san aikin da Alkur`ani zai yi wa wafanda suka yi aiki da shi a bayan ðan lõkaci, sa`ilin da zã su daukaka a idan duniya, su zama wadattatu a bayan talauci, kuma sarakuna a bayan moranci. Wannan kuwa ya auku inda suka mallake duniya a cikin rabin karni.

wadansu majibinta, bā Shi<sup>(1)</sup> ba, (sunā cēwa) “Ba mu bauta musu ba fāce dōmin su kusantar da mu zuwa ga Allah, kusantar daraja.” Lalle Allah nā yin hukunci a tsakāninsu ga abin da suka zama sunā sābāwa a cikinsa. Lalle Allah ba Ya shiryar da wanda yake mai k̄arya, mai k̄āfirci.

4. Dā Allah Yā yi nufin Ya riki dā, to, lalle sai Ya zāba daga abin da Yake halittāwa, abin da Yake so. Tsarki ya tabbata a gare Shi. Shī ne Allah, Makadaici, Mai tilastāwa.

5. Ya halitta sammai da k̄asā da gaskiya. Yanā shigar da dare a kan rāna, kuma Yanā shigar da rāna a kan dare, kuma Yā hōre rānā da watā, kōwannensu yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. To, Shī ne Mabuwayi, Mai gāfara.

6. Yā halitta ku daga rai guda, sa'an nan Ya sanya ma'auranta daga gare shi. Kuma ya saukar muku daga dabbōbin gida nau'i takwas, Yanā halitta ku a cikin cikunna uwayenku, halitta a bāyan wata halitta, a cikin duffai uku. Wannan shī ne Allah Ubangi-jinku. Mulki a gare Shi yake. Bābu abin bautāwa fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

7. Idan kun k̄āfirta, to, lalle Allah Wadātacce ne daga barinku, kuma bā Shi yarda da k̄āfirci ga bāyinSa, kuma idan kun gōde, zai yarda da ita (gōdiyar) a gare ku,

مِنْ دُونِهِ أَوْ لِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا  
إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ  
يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ  
كَفَّارٌ ﴿٣﴾

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ  
مَا يَشَاءُ ۗ سُبْحٰنَهُ ۗ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۗ يَكُوِّرُ الْبَيْلَ  
عَلَى النَّهَارِ وَيَكُوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الْبَيْلِ ۗ وَسَخَّرَ  
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۗ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ  
مُّسَمًّى ۗ إِنَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَفِيفُ ﴿٥﴾

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا رُجُوها  
وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَائِدَةً ۗ أَنْزَلْنَاهُ بِخَلْقِكُمْ  
فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ  
فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ۗ ذٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ  
الْمُلْكُ ۗ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ  
الْكُفْرَ ۗ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ

(1) Bauta wa gumāka da hidimar shehunai da suka mutu wadanda suka shirya wani sābon abu da bābu ga Sunnar Annabi duka daya suke, dōmin kōwanensu kiran wanin Allah sabōda nēman āgaji ne.

kuma wani rai mai d'aukar nauyi, bā ya d'aukar nauyin wani. Sa'an nan kuma makōmarku zuwa ga Ubangijinku take, dōmin Ya bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa. Lalle Shī, Masani ne ga abin da yake a ainihin zukata.

8. Kuma idan wata cūta ta shāfi mutum, sai ya kira Ubangijinsa, yanā mai mai da al'amari zuwa gare Shi, sa'an nan idan Ya jūyar da cūtar da ni'ima ta daga gare Shi, sai ya manta da abin da ya kasance yanā kira zuwa gare shi a gabānin haka, kuma ya sanya wa Allah wa-dansu abōkan tarēwa dōmin ya batar (da su) daga hanyarSa. Ka ce (masa), "Ka ji dādi da kāfircinka, a dan lōkaci, lalle kai daga 'yan wutā ne."

9. Shin, wanda yake mai tawāli'u sā'ō'in dare, yanā mai sujada kuma yanā mai tsayi ga salla, yanā tsōron Lāhira, kuma yanā fātan rahamar Ubangijinsa, (yanā daidai da waninsa?) Ka ce, "Ashe, wadanda suka sani, sunā daidaita da wadanda ba su sani ba?" Māsu hankali kawai ke yin tunāni.

10. Ka ce, (Allah Ya ce), "Yā bāyīNa wadanda suka yi imāni! Ku bi Ubangijinku da taƙawa. Wadanda suka kyautata a cikin wannan dūniya sunā da sakamako mai kyau, kuma ƙasar Allah mai fādi<sup>(1)</sup>

وَزَرَّ آخَرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ  
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ  
ثُمَّ إِذَا خَوْلَاهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ  
مِن قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ  
قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

أَمَّنْ هُوَ قَنِيتُءِ آتَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ  
الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ  
يَعْمَلُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْمَلُونَ إِنَّمَا يُدَكَّرُ أُولُو  
الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ  
أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ

(1) Bābu dalīli da zai sanya mutum ya zauna a inda bā ya iya bauta wa Ubangijinsa da kyau. Watau hijira zuwa wurin yardar Allah, wājibi ne, sai idan dūniya ta zama haka a kō'ina bābu wurin tafiya, kō kuma tafiya can da wuya ƙwarai tanā kallafa nauyin da zai zama wani laifin da ke daidai da rashin hijirar, to, sai mutum ya zauna, ya tsare kansa wargwadon hāli.

ce. Māsu haƙuri kawai ake cika wa ijārarsu, bā da wani lissāfi ba.

11. Ka ce, “Lalle nī, an umurce ni da in bauta wa Allah, inā tsarkake addini a gare Shi.

12. “Kuma an umurce ni da in kasance farkon māsu mīka wuya (ga umurnin Allah).”

13. Ka ce, “Lalle nī, inā tsōro, idan na sābā wa Ubangijīna, ga azābar yini mai girma.”

14. Ka ce, “Allah nake bautā wa, inā mai tsarkake addinīna a gare Shi.

15. “To, ku bauta wa abin da kuke so, waninSa.” Ka ce, “Lalle māsu hasāra, sū ne waƙanda suka yi hasarar rāyukansu da iyālansu, a Rānar Kiyāma. To, waccan fa, ita ce hasāra bayyananna.”

16. Sunā da waƙansu inuwōwi na wutā daga samansu, kuma daga ƙasansu akwai waƙansu inuwōwi. Wancan shī ne Allah ke tsōratar da bāyinSa da shi. Yā bāyīNa! To, ku bī Ni da taƙawa.

17. Kuma waƙanda suka nīsanci shaidannu ga bauta musu, kuma suka mai da al’amari ga Allah, sunā da bushāra. To, ka bāyar da bushāra ga bāyīNa.

18. Waƙanda ke sauraren<sup>(1)</sup> magana, sa’an nan su bi mafi kyaunta.

وَسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾

قُلْ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ

ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ، يَبْعَادُونَ فَاتَّقُونَ ﴿١٦﴾

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادَ ﴿١٧﴾

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

(1) Bāyin Allah na ƙwarai sū ne waƙanda suke saurāren maganar Allah, sa’an nan su yi aiki da abin da yake mai bayyanannar ma’ana daga gare ta, kuma su bar abin da ba su gāne ma’anarsa ba bāyan sun yi imāni da shi cewa daga Allah yake, kuma su tsarkake Allah daga abin da bai sifantuwa da shi na sūrōrin hālitatarSa.

Wadancan sū ne Allah Ya shiryar da su, kuma wadancan su ne māsu hankali.

19. Shin fa, wanda kalmar azāba ta wajaba a kansa? Shin fa, kanā iya tsāmar da wanda ke a cikin wutā?

20. Amma wadanda suka bi Ubangijinsu da taƙawa, sunā da bēnāye, daga samansu akwai wadansu bēnāye ginannu, koramu na gudāna daga ƙarƙashinsu. Alkawarin Allah. Allah bā Ya sābā wa alƙawarinSa.

21. Shin, ba ka gani ba cēwa lalle Allah Yā saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Yā gudānar da shi yanā marēmari a cikin ƙasā, sa'an nan Yā fitar da shūka game da shi, launukan shūkar māsu sābānin jūna, sa'annan shūkar ta ƙēƙashe har ka gan ta fatsifatsi, sa'an nan Allah Ya sanya ta dandaƙaƙkiya? Lalle ne ga wancan akwai tunātarwa ga māsu hankali (ga iyāwar gudānar da ruwa a cikin gidājen Aljanna).

22. Shin fa, wanda Allah Ya būda ƙirjinsa dōmin Musulunci, sa'an nan shi yanā a kan haske daga Ubangijinsa, (zai zama kamar wansinsa)? To, bone yā tabbata ga maƙeƙasa zukātansu daga ambaton Allah. Wadancan sunā a cikin wata βata bayyananna.

23. Allah Ya sassaukar da mafi kyaun lābāri, Littāfi mai kama da jūna, wanda ake konkoma karātunsa, fātun wadanda ke tsōron Ubangijinsu, sunā tākura sabōda

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ  
هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ  
تُنقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

لَكِنَّ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْهُمْ هُمْ عُرِفُوا بِمَا كَانُوا  
يَعْمَلُونَ أَلَمْ يَجْعَلْ اللَّهُ لِلَّذِينَ لَا يُحِبُّونَ  
اللَّهَ وَالْيَوْمَآءَ

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنْبِيعَ  
فِي الْأَرْضِ نُجُومًا يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ  
ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتَرْتَهُ مُصْفًى ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا  
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ  
فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ  
فُلُوبِهِمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٢﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَابًا  
فَتَشَعَّرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ  
ثُمَّ تَلَيْنَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ



shi, sa'an nan fātunsu da zukātansu su yi laushi zuwa ga ambaton Allah. Waccan ita ce shiryarwar Allah, Yanā shiryar da wanda Ya so game da ita. Kuma wanda Allah Ya ɓatar, to, bā shi da wani mai shiryarwa.

24. Shin fa, wanda ke kāre mūguwar azāba da fuskarsa (yanā zama kamar waninsa) a Rānar Kiyāma? Kuma a ce wa azzālumai, “Ku ɗandani abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

25. Wadanda ke a gabāninsu, sun ƙaryata, sai azāba ta jē musu daga inda ba su sani ba.

26. Sai Allah Ya ɗandana musu azābar wulākanci a cikin rāyuwar dūniya, kuma lalle azābar Lāhira ita ce mafī girma, dā sun kasance sunā da sani.

27. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun buga wa mutāne a cikin wannan Alkur'āni, daga kōwane misāli, ɗammāninsu su yi tunāni.

28. Abin karantāwa ne na Lā-rabci, ba mai wata karkata ba, dammāninsu, su yi taƙawa.

29. Allah Yā buga misāli; wani mutum (bāwa) a cikinsa akwai māsū tarayya, māsū mūgun hālin jāyayya, da wani mutum (bāwa) dukansa ga wani mutum. Shin, zā su daidaita ga misāli? Gōdiya ta tabbata ga Allah (a kan bayāni). Ā'a, mafī yawan mutāne ba su sani ba.

30. Lalle kai mai mutuwa ne, kuma su mā lalle māsū mutuwa ne.

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ  
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٢﴾

أَفَمَنْ يَنْفِي بوجهه سوء العذاب يوم القيمة  
وقيل للظالمين ذوقوا ما كنتم تكسبون ﴿٣٤﴾

كذب الذين من قبلهم فأنهم العذاب  
من حيث لا يشعرون ﴿٣٥﴾

فأذا فهم الله الخزي في الحياة الدنيا والعذاب  
الآخرة أكبر لو كانوا يعلمون ﴿٣٦﴾

ولقد ضربنا للناس في هذا القرآن  
من كل مثل لعلمهم بما نذكرون ﴿٣٧﴾

قرءانا عربيا غير ذي عوج لعلمهم يقولون ﴿٣٨﴾

ضرب الله مثلا رجلا فيه شركاء متشكسون  
ورجلا سلما لرجل هل يستويان مثلا  
الحمد لله بل أكثرهم لا يعلمون ﴿٣٩﴾

إنك ميت وإنتهم ميتون ﴿٤٠﴾

31. Sa'an nan lalle kū, a Rānar Kiyāma, a wurin Ubangijinku, zā ku yi ta yin husūma.

32. To, wāne ne mafi zālunci daga wanda ya yi karya ga Allah, kuma ya karya gaskiya a lōka-cin da ta jē masa? Shin, bābu ma-zauni a cikin Jahannama ga kāfirai?

33. Kuma wanda ya zo da gas-kiya, kuma ya gaskata a game da ita, waƙāncan sū ne māsu taƙawa.

34. Sunā da abin da suke so wa-jen Ubangijinsu. Wancan shī ne sakamakon māsu kyautatāwa.

35. Dōmin Allah Ya kankare musu mafi mūnin abin da suka aikata, kuma Ya sākā musu ijārarsu da mafi kyaun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

36. Ashe, Allah bai zama Mai isa ga BāwanSa ba? Kuma sunā tsōra-tar da kai ga waƙānda suke wanin-Sa, kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da mai shiryarwa.

37. Kuma wanda Allah Ya shi-ryar, to, bā shi da mai batarwa. Ashe, Allah bai zama Mabuwāyi ba, Mai azābar rāmuwa?

38. Kuma lalle idan ka tambaye su, “Wāne ne ya halitta sammai da kasā?” Haƙīka, zā su ce, “Allah ne.” Ka ce, “Ashe, to, kun gani abin da kuke kira, waƙānda suke wanin Allah ne, idan Allah Ya nufe ni da wata cūta, shin, sū abūbuwan nan māsu kuranye cutarSa ne? Kō kuma Ya nufe ni da wata rahama, shin, su abūbuwan nan māsu kāme rahamarSa ne?” Ka ce, “Mai isata

تُعَرِّبُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ

تَخْصِمُونَ ﴿٣١﴾

﴿٣١﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ

بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى

لِلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۗ أُولَٰئِكَ

هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ

جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾

لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا

وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي

كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۗ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ

مِنْ دُونِهِ ۗ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ

فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ۗ

أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۗ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ

أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ ۗ

قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾

Allah ne, gare Shi māsu tawakkali ke dōgara.”

39. Ka ce, “Yā mutānena! Ku yi aiki a kan hālinku, lalle nī, inā aiki a kan hālīna. Sa’an nan zā ku sani.

40. “Wanda azāba ta je masa, zā ta wulākanta shi, kuma wata azāba mai dawwama za ta sauka a kansa.”

41. Lalle Mū, Mun saukar da littāfi a gare ka dōmin mutāne da gaskiya. Sa’an nan wanda ya nēmi shiriya, to, dōmin kansa, kuma wanda ya ḡace, to, yanā ḡacēwa ne a kanta. Kuma ba ka zama wakīli a kansu ba.

42. Allah ne ke karḡar rāyuka a lōkacin mutuwasu, da waḡannan da ba su mutu ba, a cikin barcinsu. Sa’an nan Ya riḡe wanda Ya hukunta mutuwa a kansa, kuma Ya saki gudar, har zuwa ga ajali ambatacce. Lalle a cikin wancan, haḡīka, akwai āyōyi ga mutāne waḡanda ke yin tunāni.

43. Kō kuma sun riḡi māsu cēto ne, waḡansun Allah? Ka ce, “Shin, kuma kō dā sun kasance bā su da mallakar kōme, kuma bā su han-kalta?”

44. Ka ce, “Cēto gabā ḡaya ga Allah yake. Mulkin sammai da ḡasā Nāsa ne. Sa’an nan zuwa gare Shi ake mayar da ku.”

45. Kuma idan aka ambaci Allah, Shi kaḡai, zukātan waḡanda ba su yi īmāni ba da Lāhira, su yi ḡyāma, kuma idan an ambaci waḡanda suke kiran, wasunSa, sai ḡā su sunā yin bushārar farin ciki.

قُلْ يَتَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ

إِنِّي عَمِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

مَنْ يَأْتِهِ عَذَابٌ يُحْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ

عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ

فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا

يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ

فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ

وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ

لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ أَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ

لَا يَعْمَلُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا ۗ لِلَّهِ الْمُلْكُ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ

لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ

مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

46. Ka ce, “Ya Allah, Mai kāga halittar sammai da fasā, Masanin gaibi da bayyane! Kai ne ke yin hukunci a tsakānin bāyinKa a cikin abin da suka kasance sunā sāḅa wa jūna a cikinsa.”

47. Kuma dā waḁanda suka yi zālunci sunā da abin da ke cikin fasā gabā ḁaya, da misālinsa a tāre da shi, lalle dā sun yi fansa da shi daga mummunar azāba, a Rānar Kiyāma. Kuma abin da ba su kasance sunā zato ba, daga Allah, ya bayyana a gare su.

48. Mūnānan ayyuka da suka aikata, suka bayyana a gare su, kuma abin da suka kasance sunā yi, na izgili, ya wajaba a kansu.

49. To, idan wata cūta ta shāfi mutum, sai ya kirāye Mu, sa’an nan idan Muka canza masa ita, ya sāmi ni’ima daga gare Mu, sai ya ce, “An bā ni ita ne a kan wani ilmi nāwa kawai.” Ā’a ita wannan (magana) fitina ce, kuma amma mafī yawansu ba su sani ba.

50. Lalle waḁanda ke a gabānin-su, sun faḁe ta, sabōda haka abin da suka kasance sunā aikatāwa bai waḁatar da su da kōme ba.

51. Sai (sakamakon) mūnānan abin da suka aikata ya same su. Kuma waḁanda suka yi zālunci daga waḁannan, (sakamakon) mūnānan abin da suka aikata zai sāme su, kuma ba su zama mabuwāya ba.

52. Ashe, kuma ba su sani ba cēwa Allah na shimḁiḁa arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kufun-

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمَ الْغَيْبِ  
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ  
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا  
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ  
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَأَهُمْ مِنَ اللَّهِ  
مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

وَبَدَأَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ  
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٨﴾

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْتُهُ  
نِعْمَةً مَثًا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ  
بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

فَدَقَالُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا آغْنَى  
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا  
مِنْ هَتُولَةٍ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا  
وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾

أُولَئِكَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ

tāwa? Lalle a cikin wancan akwai āyōyi ga mutāne waƙanda ke yin imāni.

53. Ka ce, (Allah Ya ce), “Yā bāyīNa waƙanda suka yi barna a kan rāyukansu! Kada ku yanke kauna daga rahamar Allah. Lalle Allah na gāfarta zunubai gabā ɗaya. Lalle Shī, Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

54. “Kuma ku mayar da al’ama-ri zuwa ga Ubangijinku, kuma ku sallama Masa, a gabānin azāba ta zo muku, sa’an nan kuwa bā zā a taimake ku ba.

55. “Kuma ku bi mafi kyaun abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku, a gabānin azāba ta zo muku, bisa auke, kuma kū ba ku sani ba.

56. “Kada wani rai ya ce, ‘Yā nadāmāta a kan abin da na yi sakaci a cikin sāshen Allah, kuma lalle na kasance, haƙiƙa, daga māsu izgili!’”

57. “Ko kuma (kada) ya ce, ‘Dā Allah Ya shiryar da ni, dā na kasance daga māsu taƙawa.’”

58. “Ko kuma (kada) ya ce, a lōkacin da yake ganin azāba, ‘Dā lalle a ce inā da wata kōmawa (zuwa dūniya) dōmin in kasance daga māsu kyautatāwa.’

59. “Na’am! Lalle ne āyōyiNa sun jē maka, sai ka faryata a game da su, kuma ka yi girman kai, kuma ka kasance daga kāfirai.”

60. Kuma a Rānar Kiyāma kanā ganin waƙanda suka yi farya ga

وَيَقْدِرُ إِن فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

﴿٥٣﴾ قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٣﴾

وَأَنبِئُوْا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلَمُوْا لِلّٰهِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَكُمْ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَّرُوْنَ ﴿٥٤﴾

وَاتَّبِعُوْا اَحْسَنَ مَا اُنزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَكُمْ الْعَذَابُ بَعْتَهُ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿٥٥﴾

اَنْ تَقُوْلَ نَفْسٌ بِحَسْرَتِيْ عَلٰى مَا فَرَطْتُ فِيْ حِسْبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لِمِنَ السَّخِرِيْنَ ﴿٥٦﴾

اَوْ تَقُوْلَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰىنِيْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٥٧﴾

اَوْ تَقُوْلَ حِيْنَ تَرٰى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِىْ كَرَّةً فَا كُوْنُ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٨﴾

بَلَىٰ قَدْ جَاءَ تٰكَ ءَايٰتِيْ فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٥٩﴾

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرٰى الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا عَلٰى اللّٰهِ

Allah fuskōkinsu sunā māsu yin baƙi. Ashe, bābu mazauni a cikin Jahannama ga māsu girman kai?

61. Kuma Allah na tsīrar da waɗanda suka yi taƙawa a game da wurin sāmūn babban rabonsu, cūta bā zā ta shāfe su ba, kuma ba su zama sunā baƙin ciki ba.

62. Allah ne Mai halitta dukan kōme, kuma Shī ne Wakīli a kan kōme.

63. Shī ke da mabūdan sammai da ƙasā. Kuma waɗanda suka kā-firta da āyōyin Allah, waɗannan sū ne māsu hasāra.

64. Ka ce, “Shin, wanin Allah kuke umurni na da in bauta wa? Yā ku jāhilai!”

65. Kuma an yi wahayi zuwa gare ka da kuma zuwa ga waɗanda suke a gabāninka, “Lalle idan ka yi shirki, haƙīfa, aikinka zai bāci, kuma lalle zā ka kasance daga māsu hasāra.”

66. Ā'aha! Ka bauta wa Allah kadai, kuma ka kasance daga māsu gōdiya.

67. Kuma ba su ƙaddara Allah a kan haƙīfanin<sup>(1)</sup> ikon yinSa ba: Ƙasā duka damƙarSa ce, a Rānar Kiyāma, kuma sammai abūbuwan naɗewa ne ga dāmanSa. Tsarki ya tabbata a gare Shi, kuma Ya ɗaukaka daga barin abin da suke shirki da shi.

وَجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ أَلْيَسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى

لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمْ

السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

وَكَيْلٌ ﴿٦٣﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بِعَايَتِ اللَّهِ أَزْوَاجَهُمُ الْحَسِيرُونَ ﴿٦٤﴾

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٥﴾

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِن

أَشْرَكَتَ لِيَحْبِطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٦﴾

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٧﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ ۗ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا

قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ

بِيمِينِهِ ۗ وَسُبْحٰنَهُ ۗ وَتَعَلَّىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

(1) Yā yi bayānin yadda zā a iya ƙaddara Allah a kan haƙīfanin ikon yinSa da cēwa, “Ƙasā duka damƙarSa ce...” har zuwa ƙarshen sūrar. Wātau yā dunƙule sūrar abūbuwan da zā su auku a Rānar Kiyāma dōmin su bai wa mai hankali yadda suranta ikon yi na Allah Mai girma zai yiwu.

68. Kuma aka busa a cikin fahō, sai wadanda ke a cikin sammai da fāsā suka sūma, sai wanda Allah Ya so (rashin sūmarsa), sa'an nan aka hūra a cikinsa, wata hūrāwa, sai gā su tsaitsaye, sunā kallo.

69. Kuma fāsā ta yi haske da hasken Ubangijinta, kuma aka aza littāfi, kuma aka zo da Annabāwa da māsu shaida, kuma aka yi hukunci a tsakāninsu, da gaskiya, al-hāli kuwa, sū, bā zā a zālunce su ba.

70. Kuma aka cika wa kōwane rai abin da ya aikata. Kuma (Allah) Shī ne Mafi sani game da abin da suke aikatāwa.

71. Kuma aka kōra wadanda suka kāfirta zuwa Jahannama, jama'a-jama'a, har a lōkacin da suka je mata, sai ka būde kōfōfinta, kuma matsaranta suka ce musu, "Ashe, wadansu Manzanni, daga cikinku ba su je muku ba, sunā karanta āyōyin Ubangijinku a kan-ku, kuma sunā yi muku gargadin gamuwa da yininku wannan?" Suka ce, "Na'am," kuma amma kalmar azāba ita ce ta wajaba a kan kāfirai!

72. Aka ce, "Ku shiga kōfōfin Jahannama, kunā madawwama a cikinta. Sa'an nan mazaunin makangara yā mūnana."

73. Kuma aka kōra wadanda suka bi Ubangijinsu da tafawa zuwa Aljanna, jama'a-jama'a, har a lōkacin da suka jē mata, alhāli kuwa an būde kōfōfinta, kuma matsaranta suka ce musu, "Aminci ya

وُنْفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ  
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ  
أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ بِمَا يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ  
وَجِيءَ بِالْبَنِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَفُضِيَ  
بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ  
بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا  
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ وَهَأَفْتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ  
خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ  
آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ  
هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ  
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ  
مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا  
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ وَهَأَفْتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ

tabbata a gare ku, kun ji dāfi, sabōda haka ku shige ta, kunā madawwama (a cikinta).”

74. Kuma suka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya yi mana gaskiya ga wa’adinSa, kuma Ya gādar da mu kasā, munā zama a cikin Aljanna a inda muke so.” To, madalla da ijārar ma’aikata.

75. Kuma kanā ganin malā’iku sunā māsū tsayāwa da haƙƙōkin da aka dōra musu daga kēwayen Al’arshi, sunā tasbihi game da gōde wa Ubangijinsu. Kuma aka yi hukunci a tsakāninsu da gaskiya. Kuma aka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah, Ubangijin halittu.”

خَزَنَتُهَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ طَبْتُمْ فَأَدْخَلُوهَا  
خَلِيدِينَ ﴿٧٣﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا  
وَعَدَهُ، وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَّبِعُ مِنَ الْجَنَّةِ  
حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٧٤﴾

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ  
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَفُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ  
وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

SŪRATU GHĀFIR سُورَةُ الْغَافِرِ

Tanā karantar da wajabcin bayyana gaskiya da haramcin yin jidāli dōmin bāta gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M̃.
2. Saukar da Littāfi daga Allah ne, Mabuwāyi, Masani.
3. Mai gāfarta zunubi kuma Mai karbar tūba Mai tsananin azāba, Mai wadātarwa, bābu abin bautāwa fāce Shi, zuwa gare Shi makōma take.

حَم ﴿١﴾  
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾  
غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ  
ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهٌ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾



4. Bābu mai jāyayya a cikin āyōyin Allah, fāce waɗanda suka kāfirta. Sabōda haka kada jūyā-warsu a cikin garūruwa ta rūɗe ka.

5. Mutānen Nūhu sun karyata a gabāninsu, da kungiyōyin da suke a bāyansu, kuma kōwace al'umma tā yi nufi game da Manzonsu, dōmin su kāmā shi. Kuma suka yi jāyayya da karya dōmin su gusar da gaskiya da ita. Sai Na kāmā su. To, yāya azābāTa take?

6. Kuma kamar haka, kalmar Ubangijinka ta wajaba a kan waɗanda suka kāfirta, dōmin sū 'yan wutā ne.

7. Waɗanda ke daukar Al'arshi da waɗanda ke kēwayenta, sunā tasbīhi game da gōɗe wa Ubangi-jinsu, kuma sunā yin imāni da Shi, kuma sunā yin istigfāri dōmin waɗanda suka yi imāni, (sunā cēwa), “Yā Ubangijinmu! Kā yalwaci dukkan kōme da rahama da ilmi, to, Ka yi gāfara ga waɗanda suka tūba kuma suka bi hanyarKa, kuma Ka tsare musu azābar Jahīm.

8. “Yā Ubangijinmu! Kuma Ka shigar da su a gidājen Aljannar zama, wannan da Ka yi musu wa'adi, sū da wanda ya kyautatu daga ubanninsu da mātan aurensu da zurriyarsu. Lalle Kai, Kai ne Mabuwāyi, Mai hikima.

9. “Kuma Ka tsare su daga mūnānan ayyuka, kuma wanda Ka tsare shi daga mūnānan ayyuka a rānar nan, to, lalle, Ka yi masa rahama, kuma wancan shi ne babban rabo mai girma.”

مَا يَجْدِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبَلَدِ ﴿٤﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْرَابُ

مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ

لِيَأْخُذُوهُ وَيَجْعَلُوهُ آيَةً لِبَطْلِ لَيْدِ حُضُوعًا بِهِ الْحَقَّ

فَأَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا

رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا

فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ

وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ

وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ

وَدُرَّتْ بِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ

فَقَدْ رَحِمْتَهُ، وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

10. Lalle wafanda suka kāfirta, anā kiran su, “Haḳīḳa, ƙin Allah (a gare ku) shī ne maƙi girma daga ƙinku ga kanku a lōkacin da ake kiran ku zuwa ga īmāni, sai kunā ta kāfircēwa.”

11. Suka ce, “Ya Ubangijinmu! Kā matar da mu sau biyu, kuma Kā rāyar da mu sau biyu, sabōda haka mun yarda da laifuffukanmu. To, shin, akwai wata hanya zuwa ga fita?”

12. Wancan sababinsa, lalle (shi ne) idan an kirāyi Allah Shi kadai, sai ku kāfirta, kuma idan aka yi shirki game da Shi, sai ku yi īmāni. To, hukuncin fa, na Allah Maḍaukaki, Mai girma ne.

13. Shī ne Wanda ke nūna muku āyōyinSa, kuma Ya saukar da arziki daga sama sabōda ku, kuma bābu mai yin tunāni fāce mai mayar da al’amari ga Allah.

14. Sabōda haka ku kirāyi Allah, kunā māsu tsarkake addini a gare Shi, kuma kō dā kāfirai sun ƙi.

15. Mai ɗaukaka darajōji (dōmin mūminai), Mai Al’arshi, Yanā jēfa rūhi<sup>(1)</sup> daga al’amarinSa a kan wanda Ya so daga bāyinSa, dōmin ya yi gargadi kan rānar gamuwa.

16. Rānar da suke bayyanannu, bābu wani abu daga gare su wanda yake iya bōyuwa ga Allah. “Mulki

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا آتَيْنِي وَأُحْيَيْتَنَا آتَيْنِي فَأَعْرَفْنَا بِدُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تَوُمَّنُوا فَأَلْحَمُكُمْ اللَّهُ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿١٢﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾

يَوْمَ هُمْ بَدْرُوعٌ لَا تَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ

(1) Rūhi a nan, ga fahimtata, Allah ne Maƙi sani, shī ne ƙarƙin rai da bašīrar fahimtar addīni da aiki wajen rāyar da shi, wanda Allah Yake sakāwa ga mālamai da Yake nufin jaddada addini da shi a kan kōwane ƙarni kamar yadda Hadisi ya zo da shi, ya kōre jidālin māsu jidāli.

ga wa yake a yau?” Yanā ga Allah, Makadaici, Mai tīlastāwa.

17. Yau anā sāka wa kōwane rai a game da abin da ya aikata, bābu zālunci a yau. Lalle Allah Mai gag-gawar hisābi ne.

18. Kuma ka yi musu gargadī kan rānar (Sā'a) makusanciya, a lōkacin da zukāta suke māsu cika da baƙin ciki, ga maƙōsansu. Bābu wani ma-sōyi ga azzālumai, kuma bābu wani mai cēto da zā a yi wa dā'a (ga cētonsu).

19. (Allah) Ya san yaudarar idānu da abin da ƙirāza ke bōyēwa.

20. Kuma Allah Shī ke yin hu-kunci da gaskiya, waɗannan da kuke kira, waninSa, bā su yin hu-kunci da kōme. Lalle Allah, Shī ne Mai ji, Mai gani.

21. Ashe, ba su yi tafiya ba, a cikin ƙasā, dōmin su dūba ga yadda āƙibar waɗanda suka kasance a gabāninsu ta zama? Sun kasance sū ne mafi tsananin ƙarfī daga gare su, da kufaifan aiki a cikin ƙasā, sai Allah Ya kāmā su da laifuffukansu. Kuma bā su da wani mai tsarēwa daga Allah.

22. Wancan sababinsa, dōmin sū, Manzanninsu sun kasance sunā zuwa gare su da hujjōji bay-yanannu, sai suka ƙāfirta, sai Allah Ya kāmā su. Lalle Shī Mai ƙarfī ne, Mai tsananin azāba.

23. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun aika Mūsā a game da āyōyinMu da wani daʔilī bayyananne.

لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْزَاقِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ

كَظِيمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ

يُطَاعِ ﴿١٨﴾

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

لَا يَقْضُونَ بَشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

﴿٢١﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ

عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ

مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَاثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ

بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدٌ

الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ

مُبِينٍ ﴿٢٣﴾

24. Zuwa ga Fir'auna da Hāmāna da Kārūna, sai suka ce, “Mai sihiri ne, maƙaryaci.”

25. Sa'an nan a lōkacin da ya jē musu da gaskiya daga wurinMu, suka ce, “Ku kashe ɗiyan waɗanda suka yi imāni tāre da shi, kuma ku rāyar da mātansu.” Kuma mugun shirin kāfirai, bai zama ba fāce a cikin ɓata.

26. Kuma Fir'auna ya ce, “Ku bar ni in kashe Mūsā, kuma shī, ya kirāyi Ubangijinsa. Lalle ne nī, inā tsōron ya musanya addininku, kō kuwa ya bayyana ɓarna a cikin ƙasā.”

27. Kuma Mūsā ya ce, “Lalle nī, nā nēmi tsari da Ubangijina kuma Ubangijinku, daga dukan makan-gari, wanda bā ya imani da rānar Hisābi.”

28. Kuma wani namiji mūmini daga dangin Fir'auna, yanā ɓōye imāninsa, ya ce, “Ashe, za ku kashe mutum dōmin ya ce Ubangijina Allah ne, alhāli kuwa haƙiƙa ya zo muku da hujjōji bayyanannu daga Ubangijinku? Idan yā kasance maƙaryaci ne, to, ƙaryarsa na kansa, kuma idan ya kasance mai gas-kiya ne, sāshen abin da yake yi muku wa'adi zai sāme ku. Lalle ne Allah bā Ya shiryar da wanda yake mai ɓarna, mai yawan ƙarya.

29. “Yā kū mutānēna! Kunā da mulki a yau, kuma kū ne marinjāya a cikin ƙasā, to, wāne ne zai taimake mu daga azābar Allah idan ta zo mana?” Fir'auna ya ce, “Bā ni nūna muku kōme fāce abin da na gani,

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَمَّانَ وَقَدْرُونَ  
فَقَالُوا سِحْرٌ كَذَّابٌ ﴿٤٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ  
الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ، وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ  
وَمَا كَيْدُ الْكٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ﴿٤٥﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ  
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ  
أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٤٦﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ  
مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٤٧﴾

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ  
يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ  
اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ  
كَذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا  
يُصِيبْكُمْ بِعَظْمٍ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ  
لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٤٨﴾

يَقَوْمٍ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ  
فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنَ بَاسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ  
مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ

kuma ba ni shiryar da ku, sai ga hanyar shiryuwa.”

30. Kuma wannan da ya yi imāni ya ce, “Ya mutānēnā! Lalle ne nī, inā yi muku tsōron kwatankwacin rānar ƙungiyōyi.

31. “Kwatankwacin al’adar mutānen Nūhu da Ādāwa da Samūdāwa da waƙanda ke a bāyansu. Kuma Allah bā Ya nufin zālunci ga bāyinSa.

32. “Kuma ya mutānēna! Lalle nī, inā yi muku tsōron rānar kiran jūna.

33. “A rānar da zā ku jūya, kunā māsu bāyar da bāya (gudāne) bā ku da wani mai tsaro daga Allah. Kuma wanda Allah Ya ɓatar, to, bā shi da wani mai shiryarwa.”

34. “Kuma lalle ne, haƙīka, Yusufu ya zo muku daga gabāni, da hujjōji bayyanannu, ba ku gushe ba kunā a cikin shakka daga abin da ya zo muku da shi, har a lōkacin da ya halaka kuka ce, ‘Allah bā zai aiko wani Manzo ba a bāyansa.’ Kamar haka Allah ke ɓatar da wanda yake mai ɓarna, mai shakka.

35. “Waƙanda ke jayayya a cikin āyōyin Allah, bā da wani dalīli da ya zo musu ba. Jidalin ya girma ga zamansa abin ƙi a wurin Allah da wurin waƙanda suka yi imāni. Kamar haka Allah ke bicēwar haske a kan zūciyar dukan makangari, mai tīlastāwa.”

36. Kuma Fir’auna ye ce, “Yā Hāmāna! Ka gina mini bēne, ɗammānīna zā ni isa ga ƙōfōfi.

إِلَّا سَيْلَ الرَّشَادِ ﴿٣٩﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَئِذٍ أَخَافُ عَلَيْكُمْ

مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٤٠﴾

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ

وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٤١﴾

وَيَقَوْمٍ إِيَّيَّيْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ النَّارِ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ تَوَلَّوْنَ مَدْرِيْنَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِرٍ

وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَهَآءُ مِنْ هَادٍ ﴿٤٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَ كُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْبَيْتِ

فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكِّ وَمَجَاءَ كُمْ بِهِ حَتَّى إِذَا

هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ نَبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا

كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ

مُرْتَابٌ ﴿٤٤﴾

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ

أَتَتْهُمْ كُفْرًا مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ

مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٤٥﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمَنُنْ إِنِّي لِي صَرَحًا عَلَيَّ أَنْبَغُ

الْأَسْبَبِ ﴿٤٦﴾

37. “Kōfōfin sammai, dōmin in yi ninƙaya zuwa ga abin bautāwar Mūsā. Kuma lalle nī, haƙīka, inā zaton sa maƙaryaci.” Kuma haka dai aka ƙawāce wa Fir’auna mūnānan aikinsa, kuma aka danne shi daga barin tafarki. Kuma mugun nufin Fir’auna bai zama ba fāce yanā a cikin hasāra.

38. Kuma wannan da ya yi īmāni ya ce, “Ya mutānēna! Ku bī ni, in shiryar da ku tafarkin shiryuwa.

39. “Kuma ya mutānēna! Wannan rāyuwa ta dūniya ɗan jin ɗāɗi ne kawai, kuma lalle Lāhira ita ce gidan tabbata.

40. “Wanda ya aikata mummunan aiki, to, ba za a sāka masa ba fāce da misālinsa, kuma wanda ya aikata aiki na ƙwarai daga namiji kō mace, alhāli kuwa shi mūmini ne, to, waɗannan sunā shiga Al-janna, anā ciyar da su a cikinta, bā da lissāfi ba.

41. “Kuma ya mutānēna! Me ya sāme ni, inā kiran ku zuwa ga tsīra, kuma kunā kira na zuwa ga wutā?

42. “Kunā kira na zuwa ga in kāfirta da Allah, kuma in yi shirki, game da Shi, da abin da bābu wani ilmi game da shi gare ni, kuma ni inā kiran ku zuwa ga Mabuwayi, Mai gāfara.

43. “Haƙƙan ne, abin da kawai kuke kira na zuwa gare shi, bā ya da wani kira a cikin dūniya, kuma bā shi da shi a Lāhira, kuma lalle makomarmu zuwa ga Allah take, kuma lalle maɓarnata sū ne ’yan wutā.

أَسْبَبَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَهِ مُوسَىٰ  
وَإِنِّي لِأَظُنُّهُ كُذِّبًا وَكَذَلِكَ زُيِّنَ  
لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ  
وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَنْقُومِ آتِيْعُونَ

أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

يَنْقُومِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَّعٌ

وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا

وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ

وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

﴿٤١﴾ وَيَنْقُومِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَةِ

وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ

لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا

وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَّرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ

وَأَنْتَ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

44. “To, zā ku ambaci abin da nake gaya muku, kuma inā fawwala al’amarina zuwa ga Allah. Lalle Allah Mai gani ne ga bāyinSa.”

45. Sai Allah Ya tsare shi daga mūnānan abūbuwa da suka yi na mākirici, kuma mummunar azāba ta wajaba ga mutānen Fir’auna.

46. Wutā, anā gitta su a kanta, sāfe da maraice, kuma a rānar da Sa’a take tsayuwa, anā cēwa, “Ku shigar da mutānen Fir’auna a mafi tsananin azāba.”

47. Kuma a lōkacin da suke hu-sūma a cikin wutā, sai raunāna (mabiya) su ce wa waƙanda suka kangara (shugabanni), “Lalle mū, mun kasance mabiya gare ku, to, shin, kū māsu waɗatar da mu ne daga barin wani rabo daga wutā?”

48. Waƙanda suka kangara suka ce, “Lalle mū duka munā a cikinta. Lalle ne, Allah Ya yi hukunci a tsakanin bāyinSa.”

49. Kuma waƙanda suke a cikin wutā suka ce wa matsaran Jahan-nama, “Ku rōki Ubangijinku Ya sauƙaƙa mana, a yini ɗaya, daga azāba.”

50. Suka ce, “Ashe, Man-zanninku ba su jē muku da hujjōji bayyanannu ba?” Suka ce, “Na’am, sun jē!” Suka ce, “To, ku rōka.” Kuma rōkon kāfirai bai zamo ba fāce a cikin ɓata.

51. Lalle Mū, haƙiƙa, Munā tai-makon ManzanninMu da waƙanda suka yi imāni, a cikin rāyuwar dū-niya da rānar da shaidu ke tsayāwa.

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفَوضُ

أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

فَوَقَّهَ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَّا مَكْرُوهًا

وَحَاقَ بِرِئَالِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

النَّارِ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ

السَّاعَةِ أَدْخُلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

وَإِذْ يَتَحَاجَّرُونَ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعَفَاءُ

لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ

أَنْتُمْ مُعْتَنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِّنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا

إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَّمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا

رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ

بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا

وَمَا دَعَوْا إِلَّا كُفْرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ

الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾

52. Rānar da uzurin azzālumai bā ya amfāninsu, kuma sunā da la'ana, kuma sunā da mūnin gida.

53. Kuma lalle haḳīka, Mun bai wa Mūsā shiriya, kuma Mun gādar da Banī Isrā'īla Littāfi.

54. Shiryarwa da tunāwa ga ma'abūta hankali.

55. Sabōda haka, ka yi haḳuri, lalle wa'adin Allah gaskiya ne. Kuma ka nēmi gāfara ga zunubinka, kuma ka yi tasbihi game da gōde wa Ubangijinka, maraice da kuma wāyēwar sāfiya.

56. Lalle waḳanda ke jāyayya a cikin āyōyin Allah, bā game da wani dalīli wanda ya jē musu ba, bābu kōme a cikin firāzansu, fāce girman kai, ba su zama māsu isa ga gūrinsu ba, sabōda haka ka nēmi tsari daga Allah. Lalle Shī, Shī ne Mai ji, Mai gani.

57. Lalle halittar sammai da kaṣā, ita ce mafi girma daga halittar mutāne, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

58. Kuma makāho da mai gani bā su daidaita, kuma waḳanda suka yi imāni suka aikata ayyukan kwarai, da mai mūnanāwa bā su daidaita. Kaḳan kwarai, kuke yin tunāni.

59. Lalle Sa'a haḳīka mai zuwa ce, bābu shakka a gare ta, kuma amma mafi yawan mutāne bā su yin imāni.

60. Kuma Ubangijinku ya ce, “Ku kira Ni in karḳa muku. Lalle

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرُهُمْ

وَلَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْزَنَّا

بَنِي إِسْرَائِيلَ يَلِ الْكِتَابِ ﴿٥٣﴾

هُدَىٰ وَذَكَرْنَا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ

وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ

اللَّهِ يَغَيِّرُ سُلْطَانًا أَنْتُمْ إِن فِي صُدُورِهِمْ

إِلَّا كِبْرًا مَّا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ

النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ

ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ

قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأَنبِيءٌ لَّارْتَبَ فِيهَا وَلَكِنَّ

أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ



wadannan da ke kangara daga bari bauta Mini, za su shiga Jahan-nama sunā kaṣkantattu.”

61. Allah ne Wanda Ya sanya muku dare dōmin ku natsu a cikin-sa, da rāna mai gānarwa. Lalle Allah, haḳīka, Ma’abūcin falala ne a kan mutāne, kuma amma mafi yawan mutāne bā su gōdēwa.

62. Wancan Shī ne Allah Ubangijinku, Mahaliccin dukan kōme, bābu abin bautāwa fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

63. Kamar haka ake karkatar da wafanda suka kasance sunā jāyayya game da āyōyin Allah.

64. Allah ne Ya sanya muku kaṣā tabbatacciya, da sama gīnanniya, kuma Ya sūranta ku, sa’an nan Ya kyautata sūrōrinku, kuma Ya ar-zutta ku daga abūbuwa māsu dādī. Wancan Shi ne Allah Ubangijinku. To, albarkar Allah Ubangijin halittu tā bayyana.

65. Shī ne Mai rai, bābu abin bautāwa fāce Shi. Sabōda haka ku kira Shi, kunā māsu tsarkake addini a gare Shi. Gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

66. Ka ce, “Lalle nī, an hana ni in bauta wa wafanda kuke kira, wafansun Allah a lōkacin da hujjōji bayyanannu suka zo mini daga Ubangijīna, kuma an umurce ni in sallama ga Ubangijin halittu.”

67. Shī ne Wanda Ya halitta ku daga turbāya, sa’an nan daga maniyyi, sa’an nan daga sāren jini, sa’an nan Ya fitar da ku kunā jāri,ri,

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي  
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٧﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْآيَةَ لَتَسْكُنُوا فِيهِ  
وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ  
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَر النَّاسِ  
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٨﴾

ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ  
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآَنِي تَوْفِيقًا ﴿٦٩﴾

كَذَٰلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا يُوبِتِ اللَّهَ  
يَجْحَدُونَ ﴿٧٠﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا  
وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ  
صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ  
ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ  
الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ  
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٢﴾

﴿ قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ  
مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأَمِرْتُ  
أَنْ أُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ ﴿٧٣﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ نَضَفَهُ  
ثُمَّ مِنْ عِلْقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لَتَبُلُغُوا

sa'an nan dōmin ku isa ga cikar ƙarfinku, sa'an nan dōmin ku kasance tsōfaffi, kuma daga cikinku, akwai wanda ake karɓar ransa a gabānin haka, kuma dōmin ku isa ga ajali ambatacce, kuma dam-māninku ko zā ku hankalta.

68. Shi ne Wanda ke rayarwa kuma Yana kashewa. To, idan Ya hukunta wani al'amari, to, Yana cewa kawai gare shi, ka kasance, sai yana kasancewa (kamar yadda ake buƙatar sa.)

69. Ashe, ba ka gani ba ga wa-ɗanda ke jāyayya a cikin āyōyin Allah, yadda ake karkatar da su?

70. Waɗanda suka ƙaryata, game da Littāfin, kuma da abin da Muka aika Manzanninmu da shi. To, za su sani.

71. A lōkacin da ƙuƙumma suke a cikin wuyōyinsu, da sarƙōfi anā jan su.

72. A cikin ruwan zāfi, sa'an nan a cikin wutā anā babbaka su.

73. Sa'an nan a ce musu, “Inā abin da kuka kasance kunā shirki da shi,

74. “Wanin Allah?” Suka ce, “Sun ɓace mana. Ā'a, ba mu kasance munā kiran kōme ba a gabani.” Kamar wancan ne Allah Yake ɓatar da kāfirai.

75. Wancan dōmin abin da kuka kasance ne kunā farin ciki da shi, a cikin ƙasā, bā da hakki ba, kuma da abin da kuka kasance kunā yi na nishādfi.

أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لَتَكُونُوا شُيُوعًا وَمِنْكُمْ  
مَنْ يَنْوِقُ مِنْ قَبْلِ وَلْيَلْعَبُوا أَجَلًا مَسْعَى  
وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا  
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ  
أَنِّي يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا  
بِهِ رَسُولًا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

إِذَا الْأَغْلالُ فِي أَعْنَقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا  
مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

ذَلِكَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ  
وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾

76. Ku shiga kofōfin Jahan-nama, kunā madawwama a cikinta. To, mazaunin māsu girman kai yā mūnana.

77. Sabōda haka ka yi haƙuri. Lalle wa'adin Allah gaskiya ne. To, kō dai lalle Mu nūna maka sāshen abin da Muka yi musu wa'adi da shi, kō kuwa lalle Mu karbi ranka, to, zuwa gare Mu ake mayar da su.

78. Kuma lalle haƙīka, Mun aika wasu Manzanni daga gabāninka, daga cikinsu akwai wanda Muka kissanta maka lābārinsa, kuma daga cikinsu akwai wanda ba Mu kissanta lābārinsa ba a gare ka. Bā ya yiwuwa ga wani Manzo ya jē da wata āyar mu'ujiza fāce da iznin Allah. Sa'an nan idan umurnin Allah ya jē, sai a yi hukunci da gas-kiya, māsu bātāwa sun yi hasara a can.

79. Allah ne Wanda Ya sanya muku dabbōbi dōmin ku hau daga gare su, kuma daga gare su kuke ci.

80. Kuma kunā da abūbuwan amfāni a cikinsu, kuma dōmin ku isar da wata bukāta, a cikin kirā-zanku a kansu, kuma a kansu da a kan jirāge ake dāukar ku.

81. Kuma Ya nūna muku āyōyinSa. To, wane āyōyin Allah kuke musu?

82. Ashe fa, ba su yi tafiya a cikin ƙasā ba, dōmin su dūba yadda āƙi-bar waƙanda ke a gabāninsu ta kasance? Sun kasance mafi yawa daga gare su. Kuma sun fi tsananin ƙarfī, da (yawan) gurābun sanā'ō'i

أَدْحَلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فِئْسَ  
مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَكَيْمَا تُرِيدُكَ بَعْضَ  
الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيْنَاكَ فَإِنَّا نَرْجِعُونَ ﴿٧٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا  
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ  
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِبَيِّنَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ  
أَمْرًا لِّلَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ  
الْمُغْبَطُونَ ﴿٧٨﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ  
لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبَلَّغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً  
فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ  
تَحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ  
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا مِنْهُمْ وَأَشَدَّ  
قُوَّةً وَأَسَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ

a cikin kasā. To, abin da suka kasance sunā aikatāwa bai wadātar da su ba.

83. A lōkacin da Manzanninsu suka jē musu da hujjōji bayyanannu, suka yi farin ciki da abin da ke wurinsu, na ilmi,<sup>(1)</sup> kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili da shi ya wajaba a kansu.

84. Sa'an nan a lōkacin da suka ga azābarMu, suka ce, “Mun yi imāni da Allah, Shi kaḍai, kuma mun kāfirta da abin da muka kasance munā shirki da shi.”

85. To, imāninsu bai kasance yanā amfaninsu ba a lōkacin da suka ga azābarMu. Hanyar Allah wadda ta gabāta a cikin bāyinSa. Kuma kāfirai sun yi hasāra a can.

مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ  
فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ  
بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٣﴾

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ  
وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سَنَّتْ  
اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ  
الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾



Tanā karantar da mutāne cēwa hālayensu duka cūta ne, Alkur'āni ne māganin wannan cūtar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. H. M̄.

حَمْدٌ ﴿٨٥﴾

(1) Ilmin dūniya na sanā'ō'i ya zo ne daga Annabāwa kamar na ibādōdi. Nūhu ya fāra sassaƙar jirgin ruwa da wahayi daga Allah, Zulƙarnaini ya fāra haɗa baƙin ƙarfe da gaci dōmin hana tsātsa, Yūsufu ya fāra barin hatsi a cikin sōshiya dōmin hana ƙwāri. Dāwūda ya fāra sanā'ar sulke. Ādam ya fāra rubūtu, Idirīsu ya fāra yin alƙalami. Īsā ya fāra warkar da majinyata, Alkur'āni ya nūna anā iya tāshi sama da jirgin sama. Shu'aibu shi ya nūna kasuwanci, da sauransu.

2. Saukarwa (da Alkur'āni) daga Mai rahama ne, Mai jin kai.

3. Littāfi ne an bayyana āyō-yinsa daki-daki, yanā abin karan-tāwa na Lārabci, dōmin mutānen da ke sani.

4. Yanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargadī. Sai mafi yawan-su suka bijire. Sabōda haka sū, bā su saurārāwa.

5. Kuma suka ce, “Zukātanmu nā a cikin kwasfa daga abin da kake kiran mu zuwa gare shi, kuma a cikin kunnuwanmu akwai wani nauyi, kuma daga tsakāninmu da tsakāninka akwai wani shāmaki. Sabōda haka ka yi aiki, lalle mū, māsu aiki ne.”

6. Ka ce, “Nī mutum kawai ne kamarku, anā yin wahayi zuwa gare ni cēwa abin bautāwarku, abin bautāwa guda ne. Sai ku daidaitu zuwa gare Shi, kuma ku nēmi gāfararSa.” Kuma bone ya tabbata ga māsu yin shirki.

7. Wadanda bā su bāyar da zakka, kuma sū a game da Lāhira su kāfirai ne.

8. Lalle wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, sunā da wani sakamako wanda bai yankēwa.

9. Ka ce, “Ashe lalle kū, hakīka, kunā kāfurta a game da Wanda Ya halitta fasā a cikin kwanuka biyu, kuma kunā sanya Masa kishiyōyi? Wancan fa, Shī ne Ubangijin halittu.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾

كُنْتُ نُفُصِّلَتْ آيَاتُهُ، قَرَأَ أَنَا عَرَبِيًّا

لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢﴾

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ

لَا يَسْمَعُونَ ﴿٤﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا نَدْعُونَ إِلَيْهِ

وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ

فَاعْمَلْ إِنَّا نَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ

إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ۗ وَوَيْلٌ

لِلْمُشْرِكِينَ ﴿٦﴾

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ

هُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

أَجْرٌ عَرِيمٌ ﴿٨﴾

﴿٩﴾ قُلْ أَيُّكُمْ لَكَفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ

فِي يَوْمَيْنِ وَيَجْعَلُونَ لَهُ أُنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

10. Kuma Ya sanya, a cikinta, dūwatsu kafaffu daga samanta, kuma Ya sanya albarka a cikinta, kuma Ya kaddara abūbuwan cinta a cikinta, a cikin kwanuka huɗu māsu daidaita, dōmin matambaya.

11. Sa'an nan Ya daidaita zuwa ga sama alhāli kuwa ita (a lōkacin) hayāki ce, sai Ya ce mata, ita da fasā, “Ku zo, bisa ga yarda kō a kan tīlas.” Suka ce, “Mun zo, munā māsu dā'ā.”

12. Sai Ya hukunta su sammai bakwai a cikin kwānuka biyu. Kuma Ya yi wahayi, a cikin kōwace sama da al'amarinta, kuma Muka kawāta sama ta kusa da fitilu kuma don tsari. Wancan kaddarāwar Mabuwāyi ne, Masani.

13. To, idan sun bijire sai ka ce, “Nā yi muku gargadi ga wata tsāwa kamar irin tsāwar Ādāwa da Samūdāwa.”

14. A lōkacin da Manzanninsu suka je musu daga gaba gare su kuma daga bāyansu, “Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah.” Suka ce, “Dā Ubangijinmu Yā so, lalle dā Ya saukar da malā'iku, sabōda haka lalle mū, māsu kāfirta ne a game da abin da aka aiko ku da shi.”

15. To, amma Ādāwa, sai suka yi girman kai a cikin fasā, bā da wani hakki ba, suka ce, “Wāne ne mafi tsananin karfi daga gare mu?” Ashe, kuma ba su gani ba cēwa Allah, Wanda Ya halitta su, Shī ne Mafi karfi daga gare su, kuma sun kasance a game da āyōyinMu suna yin musu?

وَجَعَلْ فِيهَا رَوْسِيَّ مِنْ فَوْقِهَا وَنَزَّكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا  
أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سِوَاءِ لِلسَّالِبِينَ ﴿١٠﴾

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَاللَّأَرْضِ  
أَنْتِي طَوْعًا وَأَوْكْرَهَا قَالَ لَئِنَّا أَنْتِنَا طَائِعِينَ ﴿١١﴾

فَقَضَيْنَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى فِي كُلِّ  
سَّمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْبِيحٍ  
وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

فَإِنِ اعْرَضُوا فَعُلْنَا أَنْدَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ  
عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ  
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً  
فَإِنَّا بِنَا أَرْسَلْنَا بِهِ كُفْرُونَ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ  
وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أُولَئِكَ كَانُوا لَآلِهَةِ  
الَّذِينَ خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا  
بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

16. Sai Muka aika, a kansu, da iska mai tsananin sauti da sanyi, a cikin kwānuka na shu'umci, dōmin Mu dandana musu azābar wulākanci, a cikin rāyuwar dūniya, kuma lalle azābar Lāhira ita ce mafi wulākantarwa, kuma sū bā zā a taimake su ba.

17. Kuma amma Samūdāwa, sai Muka shiryar da su, sai suka fi son makanta a kan shiriya, dōmin haka tsawar azābar wulākanci, ta kāmā su, sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa (dōmin nēman wata fā'ida).

18. Kuma Muka tsīrar da wa-danda suka yi īmāni kuma suka kasance sunā yin tafawa.

19. Kuma rānar da ake tāra ma'kiyan Allah zuwa wutā, to, sū anā kakkange su.

20. Har idan sun jē mata, sai jinsu da ganinsu da fātunsu, su yi shaida a kansu a game da abin da suka kasance sunā aikatawa.

21. Kuma suka ce wa fātunsu, “Don me kuka yi shaida a kanmu?” Suka ce, “Allah, Wanda ke sanya kōwane abu ya yi furuci, Shī ne Ya sanya mu mu yi furuci, kuma Shī ne Ya halitta ku, can da farko, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

22. “Ba ku kasance kunā sani ba a bōye, cēwa jinku zai yi shaida a kanku kuma ganinku zai yi, kuma fātunku za su yi. Kuma amma kun yi zaton cēwa Allah bai san abū-buwa māsū yawa daga abin da kuke aikatāwa ba.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَّحْسَبَاتٍ  
لِنُذِقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ  
الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٦﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ  
فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا  
يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءَهُمْ هَاشِدٌ عَلَيْهِمْ سَمِعَتْهُمُ  
وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا جُلُودُهُمْ لَمَّ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا فَاَلْوَأْ أَنْطَقْنَا  
اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ  
وَأَلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ  
وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ  
لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

23. “Kuma wancan zaton nāku wanda kuka yi zaton shi, game da Ubangijinku, ya halakar da ku, sai kuka wāyi gari a cikin māsu hasāra.”

24. Sabōda haka idan sun yi ha-  
furi, to, wutar, ita ce mazauni a  
gare su, kuma idan sun nēmi yarda,  
to, ba su zama daga waɗanda ake  
yardarwa ba.

25. Kuma Muka salladar da ma-  
biya<sup>(1)</sup> a gare su, sai suka kawāta  
musu abin da ke a gabansu da abin  
da ke a bāyansu. Kuma kalmar  
azāba ta wajaba a kansu, a cikin  
wasu al’ummōmi da suka shūde a  
gabāninsu daga aljannu da mutāne.  
Lalle sū, sun kasance māsu hasāra.

26. Kuma waɗanda suka kāfirta  
suka ce, “Kada ku saurāra ga wan-  
nan Alkur’āni, kuma ku yi ta yin  
kuwwa a cikin (lōkacin karātun) sa,  
ɗammāninku zā ku rinjaya.”

27. Sabōda haka lalle zā Mu ɗan-  
ɗana wa waɗanda suka kāfirta wata  
azāba mai tsanani, kuma lalle zā  
Mu sāka musu da mafi mūnin abin  
da suka kasance sunā aikatāwa.

28. Wancan shī ne sakamakon  
mafiyan Allah, watau wutā. Sunā a  
gidan dawwama a cikinta, dōmin  
sakamako ga abin da suka kasance  
sunā yin musu game da āyōyinMu.

29. Kuma waɗanda suka kāfirta  
suka ce, “Yā Ubangijinmu! Ka  
nūna mana waɗannan biyun da  
suka ɓatar da mu daga aljannu da

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَدْتُمْ كُمْ  
فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا  
فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾

﴿٢٥﴾ وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ  
مَآبِينَ أَيْدِيَهُمْ وَمَا خَلَفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ  
الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ  
مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَأَسْمَعُوا هَذَا الْقُرْآنَ  
وَالْعَوَافِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

فَلَنَذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ  
أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ الَّذِينَ آتَاهُمْ فِيهَا دَارَ الْخُلْدِ جَزَاءُ  
بِمَا كَانُوا يَأْتِيَانَا بِمُجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ اضْطَلَّانَا  
مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لِنَجْعَلَهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا

(1) Mabiya, sū ne aljannun kō shaidannun da ke tāre da mutum.



mutāne, mu sanya su a ƙarƙashin ƙafāfunmu, dōmin su kasance daga ƙasƙantattu.”

30. Lalle waɗannan da suka ce, “Ubangijinmu, Shī ne Allah,” sa’an nan suka daidaitu, mala’iku na sassauka a kansu (a lōkacin saukar ajalinsu sunā ce musu), “Kada ku ji tsōro, kuma kada ku yi baƙin ciki, kuma ku yi bushāra da Aljanna, wadda kun kasance anā yi muku wa’adi da ita.

31. “Mū ne majibintanku a cikin rāyuwar dūniya da kuma a cikin Lāhira, kuma a cikinta kunā da abin da rāyukanku ke sha’awa, kuma kunā da abin da kuke kira (a kawo muku) a cikinta.

32. “A kan liyāfa daga Mai gāfara, Mai jin ƙai.”

33. Kuma wāne ne mafi kyau ga magana daga wanda ya yi kira zuwa ga Allah, kuma ya aikata aiki na ƙwarai, kuma ya ce, “Lalle nī, inā daga māsū sallamāwar al’amari zuwa ga Allah?”

34. Kuma kyautatāwa bā ta dai-daita, kuma haka mūnanāwa. Ka tunkude cūta da abin da yake mafi kyau, sai gā shi wanda akwai kiyayya a tsakāninka da tsakāninsa, kamar dai shi majibinci ne, masoyi.

35. Kuma bā za a cūsa wa kōwa wannan hāli ba fāce waɗanda suka yi haƙuri, kuma bā zā a cūsa shi ba fāce ga mai rabo mai girma.

36. Kuma idan wata fizga ta fizge ka daga Shaidan, to ka nēmi tsari

لِيَكُونَ مِنَ الْأَسْقَلِينَ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٩﴾

نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣٩﴾

نَزَلْنَا مِنْ عَفْوَرٍ رَجِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ هُمْ عَظِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ

ga Allah. Lalle Shī, Shī ne Mai ji, Masani.

37. Kuma akwai daga āyōyinSa, dare da yini, da rānā da watā. Kada ku yi sujada ga rānā, kuma kada ku yi ga watā. Kuma ku yi sujada ga Allah Wanda Ya halitta su, idan kun kasance Shī ne kuke bauta wa.

38. To, idan sun yi girman kai, to, waɗanda ke a wurin Ubangijin-ka, sunā tasbīhi a gare Shi, a dare da rana, alhāli kuwa sū, bā su kōsāwa.

39. Kuma akwai daga āyōyinSa cēwa lalle kai kanā ganin kasā kēkasasshiya, to, idan Mun saukar da ruwa a kanta, sai ta girgiza kuma ta kumbura. Lalle Wannan da Ya rāya ta, haḳīka, Mai rāyar da matattu ne. Lalle Shī, Mai ikon yi ne a kan kōwane abu.

40. Lalle waɗannan da ke karka-cēwa a cikin āyōyinMu, bā su fakuwa a gare Mu. Ashe fa, wanda ake jēfāwa a cikin wutā ne maffici kō kuwa wanda zai je amintacce a Rānar Kiyāma? Ku aikata abin da kuke so! Lalle Shī Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

41. Waɗannan da suka kāfirta game da Alkur'āni a lōkacin da ya je musu... kuma lalle shi, haḳīka, littāfī ne mabuwayi.

42. 'Barna bā zā ta je masa ba daga gaba gare shi, kuma bā zā ta zo ba daga bāya gare shi. Saukarwa ce daga Mai hikima, Gōdadde.

43. Bā zā a faɗa maka ba fāce abin da aka riga aka faɗa ga Manzannin da suke a gabāninka. Lalle

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ  
وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ  
وَأَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ  
إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ  
لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خُشْعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا  
عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْرَتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا  
لَمُحْيِي الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَنُ  
يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي بآيَاتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
أَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ  
وَإِنَّهُ لَكِنْتُبٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ  
مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

مَا يُقَالُ لَكَ إِلاَّ مَا قَد قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ

Ubangijinka, haḳīka, Ma'abūcin gāfara ne, kuma Ma'abūcin azāba mai radadī ne.

44. Kuma da Mun sanya shi abin karātu na ajamanci, lalle dā sun ce, “Don me ba a bayyana āyōyinsa ba? Ashe, zai yiwu a sāmi littāfi ba'ajame da Manzo Balārabe?” Ka ce, “Shi, shiriya ne da warkewa ga wadanda suka yi imāni. Kuma wadanda ba su yi imāni ba akwai wani nauyi a cikin kunnuwansu, kuma shi wata makanta ne a kansu. Wadannan anā kiran su daga wuri mai nīsa.”

45. Kuma lalle Mun bai wa Mūsā Littāfi, sai aka yi sābāni a cikin-sa. Kuma ba dōmin wata kalma da tā gabata ba daga Ubangijinka, lalle dā an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma lalle sū, haḳīka, sunā a cikin shakka daga gare shi, mai sanya kōkanto.

46. Wanda ya aikata aiki na kwa-rai, to, sabōda kansa ne, kuma wanda ya mūnana, to, yanā a kansa. Kuma Ubangijinka, bā Mai zālunci ga bāyinSa ne ba.

47. Zuwa gare Shi ake mayar da sanin Sa'a. Kuma wadansu 'yā'yan itāce bā su fita daga kwasfōfinsu, kuma wata mace bā ta yin ciki, kuma bā ta haihuwa, fāce da sanin-Sa, kuma a rānar da Yake kiran su (Ya ce), “Inā abōkan tārayyaTa?” Sai su ce, “Mun sanar da Kai, bābu mai bāyar da shaida da haka nan daga gare mu.”

لَذُو مَغْفِرَةٍ وَّذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ  
آيَاتُهُ لَعَرَبِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا  
هُدًى وَشِفَاءٌ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ  
فِي آذَانِهِمْ وَقُرْءَانُهُمْ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ  
يَتَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا  
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ  
وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا  
وَمَا رَبُّكَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

إِلَيْهِ يَرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۖ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ نَمْرَاتٍ  
مِّنْ أَكْمَامِهَآ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أَنْثَىٰ وَلَا نَضَعُ  
إِلَّا بِعِلْمِهِ ۖ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَآءِ  
قَالُوا آءَاذَنْكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

48. Kuma abin da suka kasance, sunā kira a gabānin haka ya ɓace musu, kuma suka yi zaton cewa bā su da wata mafakā.

49. Mutum bā ya kōsāwa daga addu'ar nēman alhēri, kuma idan sharri ya shāfe shi, sai ya zama mai yanke kauna, mai nūna kāsāwa.

50. Kuma lalle idan Mun dandana masa wata rahama daga gare Mu, daga bāyan wata cūta ta shāfe shi, lalle zai ce, “Wannan (ni’ima) tāwa ce, kuma bā ni zaton Sa’a mai tsayuwa ce, kuma lalle idan aka mayar da ni zuwa ga Ubangijina, haƙiƙa, inā da makōma mafi kyau, a wurinSa.” To, lalle zā Mu bā da lābāri ga waɗanda suka kāfirta game da abin da suka aikata, kuma lalle Munā dandana musu daga azāba, mai kauri.

51. Kuma idan Muka yi ni’ima ga mutum, sai ya bijire, kuma ya nisantar da gēfensa, kuma idan sharri ya sāme shi, sai ya zama ma’abūcin addu’a mai fādi.

52. Ka ce, “Ashe, kun gani! Idan (Alkur’āni) ya kasance daga Allah ne, sa’an nan kun kāfirta a game da shi, wāne ne mafi ɓata daga wanda yake yanā a cikin sāɓani manisanci (daga gaskiya)?”

53. Zā Mu nūna musu āyōyin-Mu a cikin sāsanni da kuma a cikin rāyukansu, har ya bayyana a gare su cewa lalle (Alkur’āni), shi ne gaskiya. Ashe, kuma Ubangijinka bai isa ba, ga cewa lalle Shī Halar-tacce a kan kowane abu ne?

وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ  
وَوَطَّنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٤٨﴾

لَا تَسْمَعُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ  
وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُتَوَسَّئِ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾

وَلِيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ  
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلِيْنَ  
رُجِعْتُ إِلَى رَفِيٍّ إِنْ لِيْ عِنْدَهُ لِلْحُسْنَى فَلَنُنَبِّئَنَّ  
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُدَيِّقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ  
عَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ  
وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَوَدَّ عَاكِ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ  
نُومٌ كَفَرْتُمْ بِهِ مِنْ أَضَلِّ مَمَّنْ  
هُوَ فِي شِقَاقِ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

سَتْرِيهِمْ ءَايَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ  
حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ  
أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

54. To, lalle sū, sunā a cikin shakka daga gamuwa da Ubangi-jinsu. To, lalle Shī Mai kēwayēwa ga dukan kōme ne.

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِيَّةٍ مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ  
أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ﴿٥٤﴾



Tanā karantar da muhimmancin haɗuwar jama'ar Musulmi da hanāwar rarrabar kalmarsu, a kōwane hāli.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. H. M̃.

2. Ī. Š. K̃.

3. Kamar wancan <sup>(1)</sup> (asīrin) Allah, Mabuwayi, Mai hikima, ke yin wahayi zuwa gare ka da zuwa ga waɗanda ke gabāninka.

4. (Allah) Shi ne da abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin ƙasa, kuma Shi ne Maɗaukaki, Mai girma.

5. Sammai nā kusan su tsāge daga bişansu, kuma malā'iku nā yin tasbīhi game da gōdē wa Ubangi-jinsu kuma sunā istigfāri dōmin wanda ke cikin ƙasa. To, lalle Allah Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

حَمْدٌ ﴿١﴾

عَسَقٌ ﴿٢﴾

كَذَلِكَ يُوحى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ

اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ

الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَنْفَطِرْنَ مِن فَوْقِهِنَّ

وَالْمَلَائِكَةُ سَاجِدُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَن فِي الْأَرْضِ

أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾

(1) Asīrin haɗa jama'a bā zā su rarrabu ba. Watau su riƙi Allah Shi kaɗai ne Ubangi-jin Mai yin umurni ko hani, kuma su riƙi cēwa Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, shī ne cikamakin Annabāwa, bāyansa bā a bai wa kōwa kōme fāce fahimta ga abin da ya zo da shi.

6. Kuma waɗanda suka riƙi wa-ɗansu majiɓinta waɗanda bā Shī ba, Allah ne Mai tsaro a kansu, kuma kai, bā wakili ne a kansu ba.

7. Kuma kamar haka ne Muka yi wahayin abin karantāwa (Alkur'āni) na Lārabci zuwa gare ka, dōmin ka yi gargadi ga Uwar Alƙaryu (Makka) da wanda ke a kēwayenta, kuma ka yi gargadi game da rānar taruwa, bābu shakka gare ta, wata ƙungiya tanā a cikin Aljanna kuma wata ƙungiya tanā a cikin sa'īr.

8. Kuma dā Allah Yā so, dā Yā haɗā su al'umma guda, kuma amma Yanā shigar da wanda Ya so a cikin rahamarSa, alhāli kuwa az-zālumai bā su da wani majiɓinci, kuma bā su da wani mataimaki.

9. Kō kuma sun riƙi waninSa majiɓinta? To, Allah Shī ne Majiɓinci, kuma Shī ne ke rāyar da matattu, alhāli kuwa Shī Mai ikon yi ne a kan dukan kōme.

10. Kuma abin da kuka sābā wa jūna a cikinsa, kō mēne ne, to, hukuncinsa (a mayar da shi) zuwa ga Allah. Wancan Shī ne Allah Ubangijina, a gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi nake mayar da al'amarina.

11. (Shī ne) Mai kāga halittar sammai da ƙasa, Ya sanya muku ma'aura daga jinsinku, kuma (Ya sanya) daga dabbōbi maza da mātā, Yanā shūka ku a cikinsu, wani abu bai zama kamar tamkarSa ba, kuma Shī ne Mai ji, Mai gani.

وَالَّذِينَ أَخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦﴾

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لِأَرْبِ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مِنَ الشَّيْءِ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾

أَمْ أَخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَإِنَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

وَمَا أَخْلَقْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحَكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

12. Shī ne da mabūdan sammāi da ƙasa, Yanā shimfida arziki ga wanda Ya so, kuma Yanā ƙuƙun-tāwa. Lalle ne, Shī Masani ne ga dukan kōme.

13. Ya shar'anta muku, game da addini, abin da Ya yi wasiyya da shi ga Nūhu da abin da Muka yi wahayi da shi zuwa gare ka, da abin da Muka yi wasiyya da shi ga Ibrāhīm da Mūsā da Īsā, cēwa ku tsayar da addini sōsai, kuma kada ku rarrabu a cikinsa. <sup>(1)</sup> Abin da kuke kira zuwa gare shi, <sup>(2)</sup> ya yi nauyi a kan māsu shirki. Allah na zāben wanda Yake so zuwa gare Shi, kuma Yanā shirryar da wanda ke tawakkali gare Shi, ga hanyarSa.

14. Kuma ba su rarraba ba fāce bāyan da ilmi ya jē musu, dōmin zālunci a tsakāninsu, kuma bā dōmin wata kalma <sup>(3)</sup> tā gabāta ba

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ  
لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي  
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ  
وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ  
عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا نَدَعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي  
إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مَن بَعَدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ  
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

(1) Ku bi umurnin Allah kamar yadda Ya aza muku hukunce-hukuncensa, kada ku karkace da bin umurnin waɗansu na dabam, waɗanda bā Allah ba, kō kuma kada ku bi son zūciyarku. Bin umurnin wani zai sanya ku sābā wa jūnanku, ku rarrabu, ku rasa ƙarfi a kan maƙiyanku. Wanda ya bi umurnin waɗansu, waɗanda bā Allah ba, to, yā yi shirki da Allah ke nan, kuma haɗuwar māsu bin umurnin waɗansu waɗanda bā Allah ba, to, tanā da wuya. Wannan āyā ta hana bin ɗarīƙōƙin ƙungiyōyin sūfāye duka, dōmin bin su, bin umurnin waɗansu ne waɗanda bā Allah ba, kuma yanā rarraba Musulmi, su zama ƙungiya-ƙungiya, da sābāni mai nīsa. Bā zā a ce ba, “Ā’aha! Wannan āyā ta sauka ga Yahūdu da Nasāra kawai”, dōmin āyōyi biyu 14 da 15, māsu bin wannan, sun gama har da Musulmi, dōmin umurni ga Annabi, umurni ne sabōda al’ummarsa. Kuma sābānin māsu ɗarīƙōƙi, sābāni ne a kan asali, watau aƙīda, bā sābāni ne a kan rassuna na Furū’a ba. Sabōda haka bābu ƙiyayya a tsakānin mabiya mazhabōbi, dōmin sābāninsu, na fahimta ne kawai. Sābāni ga rēshe, rahama ce, amma sābāni ga asali azāba ce.

(2) Watau haɗuwar jama’a ga bin addini guda, bā da sābāwa ba ga asalinsa. Wanda ya ce: An saukar wa wani mutum, baicin Muhammadu, da wani abu daga Allah, to, shī ya sābā wa asali. Sābāwa ga asali ƙāfirci ne.

(3) Kalmar da ta gabāta, ita ce “Allah bā zai halaka mutane ba sabōda zunubi sai ajalinsu yā zo.” Zālunci da ke hana su haɗuwa a bāyan sanin gaskiya, shi ne hassadar jūna, sa kwaɗayi da son shugabanci a cikin mu’amala.

daga Ubangijinka, zuwa ga wani ajali ambatacce, dā an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma lalle ne, waƙanda aka gādar wa Littāfi daga bāyan-su, haƙiƙa, sunā cikin shakka a gare shi, mai sanya kokanto.

15. Sabōda haka, sai ka yi kira, kuma kai, ka daidaitu kamar yadda aka umurce ka, kuma kada ka bi soɗ zūciyōyinsu, kuma ka ce, “Nā yi īmāni da abin da Allah Ya saukar na littāfi, kuma an umurce ni da in yi ādalci a tsakāninku. Allah ne Ubangijinmu, kuma Shī ne Ubangijinku, ayyukanmu nā gare mu, kuma ayyukanku nā gare ku, kuma bābu wata hujja a tsakāninmu da tsakāninku. Allah zai tara mu, kuma zuwa gare Shi ma-kōma take.”

16. Kuma waƙannan da ke jāyayya a cikin al’amarin Allah daga bāyan an karba masa, hujjarsu bātacciya ce a wurin Ubangijinsu, kuma akwai fushi a kansu, kuma sunā da wata azāba mai tsanani.

17. Allah ne Wanda Ya saukar da Littāfi da gaskiya, da sikeli. Kuma me ya sanar da kai (cēwa anā) tsammānin Sa’ar kusa take?

18. Waƙanda ba su yi īmāni da ita ba, (sū) ke nēman gag-gautōwarta. alhāli kuwa waƙanda suka yi īmāni, māsu tsōro ne daga gare ta, kuma sun sani, cēwa ita gaskiya ce. To, lalle ne waƙanda ke shakka a cikin Sa’a, haƙiƙa, sunā a cikin bāta mai nīsa.

لَفْضِي بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ

مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾

فَلِذَلِكَ فَادَعُ أَصْتَقِمَ كَمَا أَمَرْتُ وَلَا تَبِعْ

أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ ءَأَمِنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ

وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ

لَنَا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلَكُمْ لَأَحْجَةَ

بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ

لَهُ يَحْجُوهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ

وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ

ءَامَنُوا مُسْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ

أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارِقُونَ فِي السَّاعَةِ

لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾



19. Allah Mai tausasāwa ne ga bāyinsa. Yanā arzūta wanda Yake so, alhāli kuma Shī ne Mai ƙarfi, Mabuwāyi.

20. Wanda ya kasance yanā nufin nōman Lāhira, zā Mu ƙāra masa a cikin nōmansa, kuma wanda ya kasance yanā nufin nōman dūniya, zā Mu sam masa daga gare ta, alhāli kuwa bā shi da wani rabo a cikin Lāhira.

21. Kō sunā da waƙansu abōkan tārayya (da Allah) waƙanda suka shar'anta musu, game da addini, abin da Allah bai yi izni ba da shi? Kuma bā dōmin kalmar hukunci ba, dā lalle, an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma lalle azzālumai sunā da azāba mai raƙaɗi.

22. Kanā ganin azzālumai sunā māsu tsōro daga abin da suka sanā'anta, alhāli kuwa shi abin tso-ron, mai aukuwa ne gare su, kuma waƙanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan ƙwarai sunā a cikin faɗamun Aljanna, sunā da abin da suke so a wurin Ubangijinsu. Wac-can fa ita ce falala mai girma.

23. Wancan shī ne Allah ke bāyar da bushāra da shi ga bāyinSa waƙanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan ƙwarai. Ka ce, “Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa, fāce dai sōyayya ta cikin zumunta.” Kuma wanda ya aikata wani abu mai kyau, zā Mu ƙarā masa kyau a cikinsa, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai gōdiya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ  
وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ  
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ  
فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ  
مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ  
لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ  
أَلِيمٌ ﴿٢١﴾

رَأَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا  
وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا  
الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ  
لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ  
هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا  
الصَّالِحَاتِ قَلِيلًا أَسْتَلْكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ  
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حَسَنًا  
إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

24. Kō zā su ce, “Yā kirkira karya ga Allah ne”? To, idan Allah Ya so, zai yunke a kan zūciyarka, kuma Allah Yana shāfe karya kuma Yana tabbatar da gaškiya da kalmōminSa. Lalle ne, Shī Masani ne ga abin da ke cikin zukata.

25. Kuma Shi ne ke karɓar tūba daga bāyinSa, kuma Yanā yāfe kananan laifuffuka, alhāli kuwa Yanā sanin abin da kuke aikatāwa.

26. Kuma Yanā karɓa wa waɗannan da suka yi imāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma Yanā kāra musu (sakamako) daga falalarSa. Kuma kāfirai sunā da wata azāba mai tsanani.

27. Kuma dā Allah Ya shimfida arziki ga bāyinSa, dā sun yi zāluncin rarraba jama'a a cikin kasa, kuma amma Yanā sassaukarwa gwargwado ga abin da Yake so. Lalle ne Shī, game da bāyinSa, Mai labartawa ne, Mai gani.

28. Kuma Shī ne ke sassaukar da girgije (ruwa) a bāyan sun yanke kauna, kuma Yana wātsa rahamarSa, alhāli kuwa Shī ne Majibinci, Mai gōdiya.

29. Kuma akwai daga āyōyinSa, halittar sammai da kasa, da abin da Ya wātsa a cikinsu na dabba alhāli kuwa Shī Mai iko ne ga tāra su, a lōkacin da Yake so.

30. Kuma abin da ya sāme ku na wata mašifa, to, game da abin da hannāyenku suka sana'anta ne, kuma (Allah) Yanā yāfēwar (waɗansu laifuffuka) māsu yawa.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَخْتِمْ  
عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحْيِي الْحَقَّ  
بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو  
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا فَعَلْتُمْ ﴿٢٥﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ  
مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

❖ وَلَوْ سَظَّ اللَّهُ أَرْزُقَ لِعِبَادِهِ لَبَعَثَ فِي الْأَرْضِ  
وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ  
خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا  
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۗ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا  
فِي سِتِّينَ يَوْمًا ۗ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ  
إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا  
كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

31. Kuma ba ku zama māsu bu-wāya ba a cikin ƙasa, kuma bā ku da wani majiɓinci, wanin Allah, kuma bā ku da wani mataimaki.

32. Kuma akwai daga āyōyinsa, jirāge māsu gudāna a cikin tēku kamar duwātsu.

33. Idan Ya so sai Ya kwantar da iskar, sai jirāgen su yini sunā māsu kawaici a kan bāyan tēkun, lalle ne ga wancan, haƙiƙa, akwai āyōyi ga dukan mai haƙuri, mai gōdiya.

34. Kō Ya halakā su (sū jirāgen) sabōda abin da māsu su suka sa-nā'anta, alhāli kuwa Yanā yāfe (laifuffuka) māsu yawa.

35. Kuma dōmin waɗanda ke jāyayya a cikin āyōyinMu su sani (cēwa) bā su da wata mafaka.

36. Sabōda haka abin da aka bā ku, kō mēne ne, to, jin dāɗin rayuwar dūniya ne, kuma abin da ke a wurin Allah, shī ne mafifici, kuma shī ne mafi wanzuwa ga waɗanda suka yi īmāni kuma sunā dōgara a kan Ubangijinsu kawai.

37. Kuma waɗanda<sup>(1)</sup> ke nisan-tar manyan zunubbai da ayyukan alfāsha, kuma idan sun yi fushi, sū, sunā gāfartawa.

38. Da waɗanda suka karɓa kira ga Ubangijinsu, kuma suka tsayar da salla, kuma al'amarinsu shāwa-

وَمَا أَسْمُرُ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ  
مِن دُوبِ اللَّهِ مِنْ وِلْيٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾

إِنْ يَشَاءُ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ  
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِصٍ ﴿٣٥﴾

فَأَوْتَيْنَهُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَنَعَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ  
خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ يَجْنَبُونَ كِبْرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ  
وَإِذَا مَا عَضِبُوا لَهُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

(1) Bayānin siffōfin mūminai, waɗanda suke tsare su, yana lāmunce zama haɗe, da gamuwar Musulmi, sū ne siffōfi shida, nisan-tar manyan zunubbai da zina, da gāfarta fushi, da tsayar da salla, da shāwara ga al'amuran tsakāninsu, da ciyar da dūkiya da ta wajabci mutum ya ciyar da ita ga cikin alhēri ga inda Allah Ya ce a ciyar da ita.

ra ne a tsakāninsu, kuma daga abin da Muka arzūta su sunā ciyarwa.

39. Da waƙanda<sup>(1)</sup> idan zālunci ya sāme su, sunā nēman taimako (su rāma).

40. Kuma sakamakon cūta, shī ne wata cūta kamartā, sai dai wanda ya yāfe kuma ya kyautata, to, lādarsa nā ga Allah. Lalle ne, Shi (Allah) bā Ya son azzālumai.

41. Kuma lalle ne wanda ya nēmi taimakon rāmāwa a bāyan an zālunce shi, to, waƙannan bābu wata hanyar zargi a kansu.

42. Inda hanyar zargi kawai take, shī ne a kan waƙanda ke zāluntar mutāne, kuma sunā kētare haddin shari'a cikin fasa, bā tare da hakki ba. Waƙannan sunā da azāba mai raƙaƙi.

43. Kuma lalle ne, wanda ya yi haƙuri kuma ya gāfarta (wa wanda ya zālunce shi), to shī wancan aiki, haƙiƙa, yanā daga manyan al'amura (da Allah ke so).

44. Kuma wanda<sup>(2)</sup> Allah Ya baƙtar, to, bā shi da wani majibinci, bāyanSa, kuma zā ka ga azzālumai, a lōkacin da suka ga azāba, sunā cēwa, "Shin, akwai hanya zuwa ga kōmāwa?"

45. Kuma kanā ganin su anā gitta su a kanta, sunā kaƙantattu

وَأْمُرُهُمْ سُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٣٩﴾

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَلَمَنِ أَنْصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَلَمَنْ صَبَرَ وَعَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

وَتَرْتَهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الدُّلِّ

(1) Wajen rāma zālunci kō yinsa, mutāne sun kasu kashi huƙu. Māsu rāmāwa gwargwadon zālunci, bā su da laifi; da māsu rāmāwa da abin da ya fi laifin da aka yi musu, to, sunā da laifi kamar māsu fāra zālunci, da māsu gāfartāwa, waƙannan sū ne Allah ke so.

(2) Bayānin mai zālunci da sakamakonsa a Rānar Lāhira.

sabōda wulākanci, sunā hange daga gefen gani boyayye. Kuma wadanda suka yi imāni sai su ce, “Lalle ne, māsu hasāra, sū ne wadanda suka yi hasārar rāyukansu da iyālansu a Rānar Kiyāma.” To, lalle ne, azzā-lumai sunā a cikin wata azāba zaunanniya.

46. Kuma wadansu majibinta ba su kasance ba a gare su, wadanda ke iya taimakonsu, baicin Allah. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da wani gōdabe na tsira.

47. Ku karbā wa Ubangijinku tun gabānin wani yini ya zo, bābu makawa gare shi daga Allah, bā ku da wata mafaka a rānar nan, kuma bā ku iya yin wani musu.

48. To, idan sun bijire, to, ba Mu aike ka kanā mai tsaro a kansu ba, bābu abin da ke a kanka fāce iyar da Manzanci. Kuma lalle ne, Mū idan Mun dandana wa mutum wata rahama daga gare Mu, sai ya yi farin ciki da ita, kuma idan wata masifa ta sāme su sabōda abin da hannayensu suka gabātar, to, lalle ne mutum mai tsananin kāfirci ne.

49. Mulkin sammai da fasa na Allah kawai ne. Yanā halitta abin da Yake so. Yanā bāyar da 'ya'ya mātā ga wanda Yake so, kuma Yanā bāyar da dīya maza ga wanda Yake so.

50. Kō kuma Ya haɗa su maza da mātā, kuma Yanā sanya wanda Ya so bakarāre.<sup>(1)</sup> Lalle Shi, Mai ilmi ne, Mai ikon yi.

يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفِ حَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا  
إِنَّ الْخَسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ  
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ  
مُقِيمٍ ﴿٤٥﴾

وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَضُرُّوهُمْ  
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾

أَسْتَجِيبُوا لِلرَّبِّ كَمَا مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا مَرَدَّ  
لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ  
وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا  
إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ  
مِنَ الرَّحْمَةِ فَرِحَ بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ  
يَمَاقَدْتُمْ أَيْدِيَهُمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ  
يَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنشَاءً وَيَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ  
الذُّكُورِ ﴿٤٩﴾

أَوْزَوْجَهُمْ ذَكَرْنَا وَإِنشَاءً وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ  
عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

(1) Bakarāre, shi ne wanda bā ya haihuwa.

51. Kuma bā ya kasancēwa ga wani mutum Allah Ya yi masa magana<sup>(1)</sup> fāce da wahayi, kō daga bāyan wani shāmaki, kō Ya aika wani Manzo, sa'an nan ya yi wahayi, da izninSa ga abin da Yake so. Lalle Shi, Madaukaki ne Mai hiki-ma.

52. Kuma kamar wancan, Mun aika wani rūhi (rai mai haɗa ja-ma'a) zuwa gare ka, daga gare Mu. Ba ka kasance kā san abin da yake littāfi ba, kō abin da yake imāni, kuma amma Mun sanya shi (rūhin, watau Alkur'āni) wani haske ne, Munā shiryar da wanda Muke so daga cikin bāyinMu game da shi. Kuma lalle kai, haḳīka, kanā shir-yarwa zuwa ga hanya madaidai-ciya.

53. Hanyar Allah Wanda ke da mulkin abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin fasa. To, zuwa ga Allah kawai al'amura ke kōmāwa.

❖ وَمَا كَانَ لِشَيْءٍ أَنْ يُلْقِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا  
أَوْ مِنْ وَرَائِي حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ  
بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي  
مَا أَلِكْتُبُ وَلَا أَلِيْمُنُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا تَهْدِي  
بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ  
مُسْتَقِيمٍ

صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ  
وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِلَىٰ اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

(1) Annabāwa a lōkacin da Allah Ya yi musu magana ba su gan Shi ba, sai dai su ji maganarSa kamar yadda Mūsā ya ji, kō kuma da wāsīdar malā'ika kamar sauran Annabāwa, kō kuwa da ilhami watau ya san hukunci ba da magana kō wani wāsīdar malā'ika ba. Ilhāmin Annabāwa da mafarkinsu gaskiya ne. Ilhāmi da mafarkin sauran mutāne bā ya zama hujja sai idan yā dāce da shari'a, sai a yi aiki da shi a kan shari'a bā a kan mafarkin ko ilhāmin ba.



Tanā karantar da hālāyen mutāne na son rikon al'adunsu da jayayya da karya dōmin haka a kan gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. H. M̄.
2. Ina rantsuwa da Littāfi Mabayyani.
3. Lalle Mū, Mun sanya shi abin karātu na Lārabci, tsammāninku, kunā hankalta.
4. Kuma lalle shī, a cikin uwar littāfi, a wurinMu, hakīka, madaukaki ne, bayyananne.
5. Shin, zā Mu kau da kai daga saukar da hukunci daga gare ku ne dōmin kun kasance mutane māsu barna?
6. Alhāli kuwa sau nawa Muka<sup>(1)</sup> aika wani Annabi a cikin mutānen farko!
7. Kuma wani Annabi bai je musu ba fāce sun kasance, game da shi, sunā māsu yin izgili.
8. Sai Muka halakar da wadanda suke sū ne mafiya karfin damka

حَمِّ ۝  
وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝  
إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا  
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝  
وَإِنَّهُ فِي أُولَى الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِي حَكِيمٌ ۝  
أَفَنْضِرُبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا  
أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۝  
وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ۝  
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝  
فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ

(1) Tun da ba Mu bar mutānen farko māsu barna ba, sai da Muka aika musu Manzanni, kuma kōwace kungiya daga cikin wadanda aka aika wa wani Manzo sai da ta yi izgili game da Manzonsu, har abin ya kai ga halakar shūgabanninsu. To, haka mutānenka, bā zā Mu bar su ba, sabōda barnansu, sai Mun aike ka zuwa gare su, su yi izgili game da kai, har a halaka shūgabanninsu, sa'an nan sauransu, su bi abin da aka umurce su da shi.

daga gare su. Kuma abin misālin mutānen farkon ya shūde.

9. Kuma lalle ne, idan ka tambaye su, “Wāne ne ya halitta sammai da ƙasa?” Lalle zā su ce, “Mabuwāyi Mai ilmi ne Ya halitta su.”

10. Wanda Ya sanya muku ƙasa shimfiɗa kuma Ya sanya muku hanyōyi a cikinta, tsammāninku, zā ku nēmi shiryuwa.

11. Kuma wanda Ya saukar da ruwa daga sama, a kan wani gwargwado, sai Muka rāyar da gari matacce game da shi. Kamar haka nan ake fitar da ku (daga kabari).

12. Kuma Wanda Ya halitta ma’aura dukansu, kuma Ya sanya muku, daga jirgi da dabbōbin ni’ima, abin da kuke hawa.

13. Domin ku daidaitu a kan bāyansa, sa’an nan ku tuna ni’imar Ubangijinku a lōkacin da kuka daidaita a kansa, kuma ku ce, “Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya hōre mana wannan, alhāli kuwa ba mu kance māsū iya rinjāya gare shi ba.

14. “Kuma lalle mū, haƙiƙa, māsū<sup>(1)</sup> jūyāwa muke zuwa ga Ubangijinmu.”

15. Kuma suka sanya<sup>(2)</sup> Masa juz’i daga bāyinsa. Lalle ne mutum,

مَثَلُ الْاُولٰٓئِیۡنَ ﴿٨﴾

وَلٰٓئِن سَاَلْتَهُم مِّنۡ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

لَيَقُوْلُنَّ خَلَقْنَهُنَّ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ ﴿٩﴾

الَّذِيۡ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهَدًا وَّجَعَلَ

لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٠﴾

وَالَّذِيۡ نَزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَاءً يَّقْدِرُ فَاَنْشَرْنَا

بِهٖۡ بَلَدَةً مَّيْتًا كَذٰلِكَ تُخْرَجُوْنَ ﴿١١﴾

وَالَّذِيۡ خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا وَّجَعَلَ

لَكُمْ مِّنَ الْفَلَکِ وَالْاَنْعَامِ مَا تَرْكَبُوْنَ ﴿١٢﴾

لِنَسْتَوِيَۡ اَعْلٰی ظُهُوْرِهِۦ ثُمَّ تَذْكُرُوْنَ اَنْعَمَةً رَبِّكُمْ اِذَا

اَسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُوْلُوْا سُبْحٰنَ الَّذِيۡ سَخَّرَ

لَنَا هٰذَا وَاَمَا كُنَّا لَهٗ مُقْرِنِيْنَ ﴿١٣﴾

وَ اِنَّا اِلٰی رَبِّنَا الْمُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلُوْا لَهٗ مِنْ عِبَادِهِۦ جُزْءًا اِنْ اِلٰنَسْنِ

(1) Ku yi dalīli da hōrēwar abin hawa gare ku zuwa ga tabbatar tāshinku, dōmin hisābin Kiyāma, dōmin ku bi umurninSa a dūniya, kuma ku bar al’adunku.

(2) Suka ce malā’iku ‘ya’ya māta ne na Allah, sunā bauta musu ne dōmin su kusantar da su zuwa ga Allah, watau dōmin su cēce su daga azāba. Sun yi wannan ƙarya ne dōmin su tabbatar da al’ādarsu ta surkulle. Sabōda haka suka yi wa Allah ƙarya, suka naƙasa Shi da haka, kuma suka naƙasa malā’iku māsu daraja a wurin Allah, kuma suka kāfircē wa ni’imar da Allah Ya yi musu wajen aiko musu Manzo mai shiryar da su. Sa’an suka kafa hujja da ƙarya dōmin su danne gaskiya.



haḳīḳa, mai yawan kāfirci ne, mai bayyanāwar kāfircin.

16. Kō zā Ya ḍauki 'ya'ya mātā daga abin da Yake halittāwa ne, kuma Ya zābe ku da dīya maza?

17. Alhāli kuwa idan an bāyar da bushāra ga ḍayansu da abin da ya buga misāli da shi ga Mai rahama, sai fuskarsa ta yini tanā wadda aka baḳanta launinta, kuma yanā cike da baḳin ciki.

18. Ashe, kuma (Allah zai zābi) wanda ake rēno a cikin ḳawa, alhāli kuwa gā shi a husūma bā mai iya bayyanawar magana ba?

19. Kuma suka mayar da malā'iku ('yā'ya) mātā, alhāli kuwa sū, waḍanda suke bāyin (Allah) Mai rahama ne! Shin, sun halarci halitarsu ne? Zā a rubūta shaidarsu, kuma a tambaye su.

20. Kuma suka ce, “Dā Mai rahama ya so, dā ba mu bauta musu ba.” Bā su da wani ilmi game da wancan! Bābu abin da suke yi fāce yanki-faḍi.

21. Kō Mun bā su wani littāfi ne a gabāniṣa (Alḳur'āni) sabōda haka da shī suke riḳe?

22. Ā'a, sun ce dai, “Lalle mū, mun sāmi ubanninmu a kan wani addini (na al'āda) kuma lalle mū, a kan gurābunsu muke māsu nēman shiryuwa.”

23. Kuma kamar haka, ba Mu aika wani mai gargadi ba a gabāninka, a cikin wata alḳarya, fāce mani'imtanta sun ce, “Lalle mū, mun

لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

أَمْ أَخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بِنَاتٍ وَأَصْفَنَكُمْ

بِالْبَيِّنِ ﴿١٦﴾

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا

ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

أَوْ مَن يُنْسَوُا فِي الْحَلِيَّةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ

غَيْرِ مُّبِينٍ ﴿١٨﴾

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنثًا

أَشْهَدُوا وَأَخْلَقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ

وَيُسْتَلُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَأْهُمْ بِذَلِكَ

مِنَ عِلْمٍ إِنَّ هُمْ إِلَّا أَيْخُرُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ أَلَيْسَ لَهُمْ كِتَابٌ مِّن قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ

مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ

وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ

إِلَّا قَال مُرْفُوهَُا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ

sāmi ubanninmu a kan wani addini, kuma lalle mū, māsu kōyi ne a kan gurābunsu.”

24. (Sai mai gargadīn) ya ce, “Shin, ban zo muku da abin da ya fi zama shiriya daga abin da kuka sāmi ubanninku a kansa ba?” Suka ce, “Lalle mū dai māsu kāfirta ne game da abin da aka aiko ku da shi.”

25. Sabōda haka Muka yi musu azābar rāmuwa. To, ka dūbi yadda ākibar māsu karyatāwa take.

26. Kuma (ka ambaci) lōkacin da Ibrāhīm ya ce wa ubansa da mutānensa, “Lalle nī mai barranta ne daga abin da kuke bautāwa.

27. “Fāce Wannan<sup>(1)</sup> da Ya kāga halittata, to, lalle Shī ne zai shiryar da ni.”

28. Kuma (Ibrāhīm) ya sanya (ita wannan magana) kalma mai wanzuwa a cikin zuriyarsa, tsam-māninsu su kōmo daga βata.

29. Ā’a, Na jiyar da wadannan mutāne, dādī, sū da ubanninsu har gaskiya da Manzo mai bayyanawar gaskiyar, ya zo musu.

30. Kuma a lōkacin da gaskiyar ta jē musu, sai suka ce, “Wannan sihiri ne, kuma mū, māsu kāfirta da shi ne.”

31. Kuma suka ce, “Don me ba a saukar da wannan Alkur’āni a kan

وَأَنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ ﴿٣٢﴾

﴿٣٣﴾ قُلْ أُولُو حِجَّتِكُمْ بَأْهَدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ  
ءَابَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

فَأَنقَمْنَا مِنْهُم بِطَغْوَانِهِم فَنظَرْنَاهُمْ كَيْفَ

كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِّبِينَ ﴿٣٥﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ

إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٣٦﴾

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيِّدِي ﴿٣٧﴾

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٨﴾

بَلْ مَتَّعْتُ هَتُولَاءِ وَعَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمْ

الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٣٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٤٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ

(1) Bā ni bauta wa gumāka, amma inā bauta wa Allah Wanda Ya kāga halittata.

wani mutum mai girma daga alkar-  
yun<sup>(1)</sup> nan biyu ba?”

32. Shin, sū ne ke raba rahamar Ubangijinka? Mū ne, Muka raba musu abincinsu a cikin rāyuwar dūniya, kuma Muka ɗaukaka waɗansunsu a kan waɗansu da darajōji, dōmin waɗansunsu su riƙi waɗansu lēburōri, kuma rahamar Ubangijinka (ta Annabci<sup>(2)</sup>), ita ce mafifciya daga abin da suke tā-rāwa.

33. Kuma bā dōmin mutāne su kasance al'umma ɗaya ba, lalle ne, dā Mun sanya wa māsu kāfircē wa Mai Rahama, a gidājensu, rufi na azurfa, kuma da matākalai, ya zama a kanta suke tākāwa.

34. Kuma a gidājensu (Mu sanya) kyamāre da gadāje, a kansu suke kishingida.

35. Da zīnāriya. Kuma dukan wancan abu bai zama ba, sai jin dāɗin rāyuwar dūniya ne kawai, alhāli kuwa Lāhira, a wurin Ubangijinka, ta māsu taƙawa ce.

36. Kuma wanda ya makanta daga barin hukuncin Mai rahama, to, zā Mu lulluƙe shi da Shaidan, watau shī ne abōkinsa.

مِنَ الْقُرَيْتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾

أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ  
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ  
بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا  
وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا  
لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقْفًا مِّنْ فِضَّةٍ  
وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابٌ وَسُرُرٌ عَلَيْهَا يَتَكُونُونَ ﴿٣٤﴾

وَزُخْرَفًا وَإِن كُتِلَ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا  
وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

وَمَن يَعِشْ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضْ لَهُ شَيْطَانًا  
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾

(1) Ṣunā nufin Makka da Tā'ifa, kuma sunā nufi a saukar da Alƙur'āni ga Walīdu ɗan Muğira na Makka kō ga Urwatu ɗan Mas'ūdi As Saƙafi a Ta'ifa. Watau sunā sūkar Muhammadu, dōmin bā shi da dūkiya. A gare su mai dūkiya shī ne babban mutum, wanda ya cancanta Allah Ya aiko shi ga mutāne.

(2) Tun da ba Mu bar rabon abincin rāyuwarsu ta dūniya a hannunsu ba, to, ta yāya ne zā Mu bar babban abu kamar Annabci da shiryar da mutāne ga hannāyensu? Wātau bā zai yiwu Mu yi ba sai yadda Muke so kawai, kō su bi, kō su kāfirta, duka daidai ne a gare Mu.

37. Kuma lalle su, haḳīka, sunā kange su daga hanya, kuma sunā zaton cēwa sū māsu shiryuwa ne.

38. Har a lōkacin da (abōkin Shaidān) ya zo Mana (ya mutu) sai ya ce, (wa Shaidān) “Dā dai a tsakānina da tsakāninka akwai nisan gabas da yamma, sabōda haka, tir da kai ga zama abōkin mutum!”

39. Kuma (wannan magana) bā zā ta amfāne ku ba, a yau, dōmin kun yi zālunci, lalle ku māsu tārēwa ne a cikin azāba.

40. Shin to, kai kanā jiyar da kurma ne, ko kanā shiryar da ma-kāho da wanda ke a cikin ɓata bayyananna?

41. To, kō dai Mu tafi<sup>(1)</sup> da kai, to, lalle Mū, māsu yin azābar rāmu-wa ne a kansu.

42. Kō kuma Mu nūna maka abin da Muka yi musu wa’adi, to, lalle Mū, Māsu ikon tasarrufi a kansu ne.

43. Sabōda haka, ka yi riḳo ga abin da aka yi wahayi da shi zuwa gare ka. Lalle ne kai, kanā a kan hanya madaidaiciya.

44. Kuma shi (abin wahayin) ambato (na ɗaukaka) ne a gare ka da kuma ga mutānenka, kuma zā a tambaye ku.

45. Kuma ka tambayi waɗanda Muka aika a gabāninka daga ManzanninMu, “Shin, Mun sanya

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ  
أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ  
بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنْسُ الْقَرْيَةَ ﴿٣٨﴾

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ يَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ  
أَن تَكُونُوا فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ  
وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾

فَأَمَّا نَذْرٌ هَبَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْقِمُونَ ﴿٤١﴾

أَوْ زُرِينَا الَّذِي وَعَدْتُهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقَدِّرُونَ ﴿٤٢﴾

فَأَسْتَمِعْ بِالَّذِي أَوْحَىٰ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ  
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

وَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا

(1) Mu tafi da kai, watau Mu karɓi ranka, ka mutu, to, dā Mun yi musu azāba ke nan, dōmin sun rasa mai shiryar da su.

wafansu gumāka, wasun (Allah), Mai rahama, anā bauta musu?”

46. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun aika Mūsā, game da āyōyinMu, zuwa ga Fir'auna da mashā-wartansa, sai ya ce, “Lalle nī, Man-zo ne daga Ubangijin halittu.”

47. To, a lōkacin da ya jē musu da āyōyinMu, sai gā su sunā yi musu dāriya.

48. Kuma ba Mu nūna musu wata āyā ba, fāce ita ce mafi girma daga 'yar'uwarta. Kuma Muka kāma su da azāba, tsammāninsu kō sunā kōmōwa.

49. Kuma suka ce, “Yā kai mai sihiri! Ka rōka mana Ubangijinka da albarkacin abin da Ya yi alkawari a wurinka, lalle mū, haḳīka, māsu shiryuwa ne.”

50. To, a lōkacin da duk Muka kuranye musu azāba, sai gā su sunā warware alkawarinsu.

51. Kuma Fir'auna ya yi kira a cikin mutānensa, ya ce, “Ya mutā-nēna! Ashe, mulkin Masar bā a gare ni yake ba, kuma wafannan kōgu-na sunā gudāna daga karkashina? Ashe, ba ku gani ba?”

52. “Kō kuma bā nī ne mafīfici ba daga wannan wanda yake shī wulakantacce ne, kuma bā ya iya bayyanawar magana sai da kyar?”

53. “To, don me, ba a jēfa mun-dāye na zināriya a kansa ba, kō kuma malā'iku su taho tāre da shi haɗe?”

﴿٤٥﴾ أَجْعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ

وَمَلَأْنَاهُ. فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ ءَايَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا

وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعُنُقِ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ

عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ

لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي

أَفَلَا تَبْصُرُونَ ﴿٥١﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مِثْلِي وَلَا يُكَادُّبِينِ ﴿٥٢﴾

فَلَوْلَا أَلْفِي عَلَيْهِ ءَأَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَهُ

مَعَهُ الْمَلَكُ بِكُمُ الْمُقْتَرِينَ ﴿٥٣﴾

54. Sai ya sassabce hankalin mutānensa, sabōda haka suka bī shi. Lalle sū, sun kasance wadansu irin mutāne ne fāsikai.

55. Sabōda haka a lōkacin da suka husātar da Mu, Muka yi musu azābar rāmuwa, sai Muka nutsar da su gabā daya.

56. Sai Muka sanya su magabāta kuma abin misāli ga mutānen farshe.

57. Kuma a lōkacin da aka buga misāli da 'Dan Maryama, sai gā mutānenka daga gare shi (shi misālin) sunā dāriya da izgili.

58. Kuma suka ce, "Shin, gumākanmu ne mafifita kō shi ('Dan Maryama)?" Ba su buga wannan misāli ba a gare ka fāce dōmin yin jidāli.<sup>(1)</sup> Ā'a, sū mutāne ne māsu husūma.

59. Shi ('Dan Maryama) bai zama ba fāce wani bāwa ne, Mun yi ni'ima a gare shi, kuma Muka sanya shi abin kōyi ga Banī Isrā'īla.

60. Kuma dā Munā so, lalle ne, dā Mun sanya malā'iku, daga cikinku, a cikin fasa, sunā mayēwa.<sup>(2)</sup>

61. Kuma lalle shī, haķīka, wani ilmi ne na Sa'a, sabōda haka, kada

فَاسْتَحَفَّ قَوْمَهُ، فَاطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا  
فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَعْرَفْنَاهُمْ  
أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَفَاءً وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

﴿٥٧﴾ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ  
مِنْهُ يُصِدُّونَ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا يَا إِلَهَتَنَا خَيْرَ أَمْرٍ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ  
إِلَّا جِدْلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ هُوَ إِلَّا عِبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا  
لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً  
فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمُوتُ بِهَا وَتَسْبِعُونَ ﴿٦١﴾

(1) Wātau da aka ce gumāka da māsu bauta musu duka abincin wutar Jahannama ne, kamar yadda yake a cikin Sura ta 21 āyā ta 98 da 99, sai suka ce sun yarda gumakansu su zama tāre da ḍan Maryama.

(2) Dā Mun so dā Mun sanya ḍiyansu su zama malā'iku, su fi Īsā ḍan Maryama zama abin māmāki ga halitta, sa'an nan su maye muku a cikin fasa maimakon ḍiya masu siffōfi irin na jikunkunanku. Zai fi zama abin māmāki mutum ya haifi malā'ika bisa mace ta haifi ḍā bā da wani namiji yā kusance ta ba.

ku yi shakka a gare ta, kuma ku bi Ni. Wannan ita ce hanya madaidai-ciya.

62. Kuma kada Shaidan ya taushe ku (daga hanyar). Lalle shī ma-kiyi ne a gare ku, mai bayyanāwar kiyayya.

63. Kuma a lōkacin da Īsā ya jē da hujjōji bayyanannu, ya ce, “Lalle ne nā zo muku da hikima, kuma dōmin in bayyana muku sāshen abin da kuke sābā wa jūna a cikinsa, sabōda haka ku bi Allah da taƙawa, kuma ku yi mini dā’ā.

64. “Lalle ne, Allah Shī ne Ubangijina kuma Shi ne Ubangi-jinku, sabōda haka ku bauta Masa. Wannan ita ce hanya madaidai-ciya.

65. Sai kungiyōyi<sup>(1)</sup> suka sāba a tsakāninsu. To, bone yā tabbata ga waƙanda suka yi zālunci daga azā-bar yini mai raƙaƙi!

66. Shin, sunā jiran wani abu ne? Sai dai Sa’a ta jē musu bisa ga abke, alhāli kuwa ba su sani ba.

67. Masōya a yinin nan, sāshen-su zuwa ga sāshe maƙiya ne, fāce māsu taƙawa (sū kam māsu son jūna ne).

68. Yā bāyīNa! Bābu tsōro a kanku a yau, kuma bā zā ku yi bakin ciki ba.

هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

وَلَا يَصْدَنَّاكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٢﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٦٣﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ  
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابٍ يَوْمَ الْآسْرِ ﴿٦٥﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً  
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾  
الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ  
عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

يَعْبَادٍ لآخِوْفٍ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ  
تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

(1) Nasāra suka kasu a cikin kungiyōyi a bayan Īsā. Ya’akubiyya, māsu cewa Īsā dan Allah ne, da Malakāniyya, māsu cewa Īsā ɗayan uku ne. Waɗansu kuma suka ce bāwan Allah ne, watau su ne Muşulmins, kuma waɗansu daga Muşulmin suka kāfirta a bāyan zakuwar Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, sabōda sun ki yarda da Annabinsa. Yahūdu suka ce, “Īsā bā Annabi ba ne ɗan zina ne.” Allah Ya la’ani kāfirai dukansu.

69. Wadanda suka yi ĩmāni da āyōyinMu, kuma suka kasance māsu sallamawar al'amari (ga Allah).

70. Ku shiga Aljanna, kũ da mā-tan aurenku, anā girmama ku.

71. Anā kēwayāwa a kansu da akussa na zināriya da kōfuna, alhāli kuwa a cikinsu akwai abin da rāyuka ke marmari, kuma idānu su ji dāfi, kuma kũ, a cikinta (Aljannar), madawwama ne.

72. Kuma waccan ita ce Aljannar, wannan da aka gādar da ku ita sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

73. Kunā sāmu, a cikinta, 'yā'yan itācen marmari māsu yawa, daga cikinsu kuke ci.

74. Lalle māsu laifi madawwama ne a cikin azābar Jahannama.

75. Bā a sauƙaƙar da ita (azābar) daga gare su, alhāli kuwa sũ, a cikinta, māsu kāsa magana ne.

76. Kuma ba Mu zālunƙe su ba, amma sũ ne suka kasance azzā-lumai.

77. Kuma suka yi kira, “Yā Māliku! Ubangijinka Ya kashe mu mana<sup>(1)</sup>” (Māliku) ya ce, “Lalle kũ mazauna ne.”

78. Lalle ne, haƙiƙa, Mun jē muku da gaskiya, kuma amma mafi yawanku māsu fi ga gaskiyar ne.

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾

أَدْخَلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ  
وَفِيهَا مَا شَتَّهِيَ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ  
وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ  
تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

لَا يَفْرَغُونَ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

وَنَادُوا بِمَلِكٍ لِيَقْضِ عَلَيْهِمْ وَعَذَابَهُمْ

قَالَ إِنَّكُمْ مَعَكُونُ ﴿٧٧﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾

(1) Watau sunā nēman su mutu su huta da ɗaukar azāba.



79. Kō kuma sun tukka wani al'amari ne? To, lalle Mū, Māsu tukkāwa ne.

80. Ko sunā zaton lalle Mū, bā Mu jin asīrinsu da gānāwarsu? Na'am! Kuma manzanninMu na tāre da su sunā rubūtāwa.

81. Ka ce, “Idan har akwai dā ga Mai rahama, to, nī ne farkon māsu bauta (wa dan).”

82. Tsarkin Ubangijin sammai da ƙasa, Ubangijin Al'arshi, ya tabbata daga abin da suke sifantāwa.

83. Sabōda haka ka ƙyālē su, su kūtsa kuma su yi wāsā har su haɗu da yininsu, wanda ake yi musu wa'adi da shi.

84. Kuma Shī ne Wanda ke abin bautāwa a sama, kuma abin bautāwa a ƙasa, kuma Shī ne Mai hikima, Masani.

85. Kuma albarkar Wanda ke da mulkin sammai da ƙasā abin da ke a tsakāninsu tā bayyana, kuma a wurinSa ne ilmin Sa'a yake, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

86. Kuma waɗanda suke kira baicinSa, ba su mallaki cēto ba, fāce wanda ya yi shaida da gaskiya, kuma sū, sunā sane<sup>(1)</sup> (da haka).

87. Kuma lalle idan ka tambaye su, “Wāne ne ya halitta su?” Lalle

أَمْ أُنبِئُكُمْ بِمِثْرٍ مُّؤْتٍ  
فَأَنَّا مُبْرِئُونَ ﴿٧٩﴾

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَنَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ  
وَأَرْسَلْنَا لَهُمْ بِكُتُبِنَا ﴿٨٠﴾

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَّا أُولُو الْعَرِّدِينَ ﴿٨١﴾

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ  
عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٨٢﴾

فَذَرَهُمْ يَخوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يَلْقَؤُا يَوْمَهُمُ  
الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌُ وَفِي الْأَرْضِ  
إِلَهٌُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

وَبَارِكْ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا  
وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الشَّفَعَةَ  
إِلَّا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

وَلَكِن سَأَلْتَهُم مَّن خَلَقَهُمْ

(1) Su waɗanda suka yi shaida da gaskiya sun san bābu mai mallakar cēto ga wani fāce Allah. Sabōda haka Allah nā yi musu izni su cēci wanda Yake son su cēce shi, ba wanda su suke so ba. Ma'anar iznin da cēto ga bāyin Allah sālihai ita ce dōmin Allah Ya bayyana darajar mai cēton ne kawai, bā don yanā da wani hakki ba, ga Allah. Allah Ya tsarkaka daga wata halittarSa ta sāmi wani hakki a kanSa. Kōwa bāwanSa ne.

ne zā su ce Allah ne. To, yāya ake jūyar da su?

88. Kuma da (ilmin) maganarsa (Annabi) “Yā Ubangijīna! Lalle waɗannan mutāne ne waɗanda bā zā su yi īmāni ba.”

89. To, sai ka kau da kai daga gare su, kuma ka ce, “Salāmā”. Sa’an nan kuma zā su sani.

لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَاَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾

وَقِيلَ لَهُ يَرْبِّ اِنَّ هٰتٰٓؤَلٰٓءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٨٨﴾

فَاَصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلٰمٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿٨٩﴾



Tanā karantar da cēwa Allah Yanā tadbīri ga al’amuranSa kāfin Ya bayyana su ga bāyinSa. Kuma ni’imarSa tanā gushēwa sabōda sābā wa umurninSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. H. M̄.

2. Inā rantsuwa da Littāfi Mabayyani.

3. Lalle ne Mū, Muka saukar da shi a cikin wani dare mai albarka. Lalle Mū, Mun kasance Māsu yin gargadī.

4. A cikinsa (shi daren) ake rarabe kōwane umurni bayyananne.

5. Umurni na daga wurinMu. Lalle Mū ne Muka kasance Māsu aikāwa.

حَمِّ ﴿٦﴾

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبْرَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٢﴾

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

6. Sabōda rahama daga Ubangi-jinka. Lalle Shī, Shi ne Mai ji, Masani.

7. (Shī ne) Ubangijin sammai da kasa da abin da ke a tsakāninsu, idan kun kasance māsu yaƙini (za ku gāne haka).

8. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Yana rāyarwa kuma Yana kashēwa. (Shi ne) Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko.

9. A'a sū sunā wāsā a cikin shakka.

10. Sabōda haka, ka dākata, rānar da sama zā ta zo da hayāƙi bayyananne.

11. Yanā rufe mutāne. Wannan wata azāba ce mai radadī.

12. Ya Ubangijinmu! Ka kura-nye mana azāba. Lalle mū, māsu imāni ne.

13. Inā tunāwa take a gare su, alhāli kuwa, haƙiƙa, Manzo mai bayyanāwa ya je musu (da gargadīn saukar azābar, ba su karba ba)?

14. Sa'an nan suka jūya bāya daga gare shi, kuma suka ce, "Wanda ake gayāwa<sup>(1)</sup> ne, mahaukaci."

15. Lalle Mū, Māsu kuranyēwar azāba ne, a ɗan lōkaci kaɗan, lalle kū, māsu kōmāwa ne (ga laifin).

16. Rānar da Muke damka, damka mafi girma, lalle ne Mū māsu azābar rāmuwa ne.

رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا  
إِن كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٧﴾

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ  
وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولَىٰ ﴿٨﴾

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

يَغْشى النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

أَن لَّهُمُ الذِّكْرَىٰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّوْا عُنُقَهُ وَقَالُوا مَعَهُ سَاجِدُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنْقِمُونَ ﴿١٦﴾

(1) Sunā nufin wafansu mutāne ne ke gaya wa Annabi Alkur'āni, kō kuma daga alāma, watau wai Annabi tabaɓɓe ne, mahaukaci. Tabaɓɓe da mahaukaci duka ma'anarsu guda ce, watau marashin hankali, wanda aka yi wa alāma da rashin hankali.

17. Kuma lalle ne, haḳīka, a gabāninsu, Mun fitini mutānen Fir'auna, kuma wani Manzo karīmi ya jē musu.

18. (Manzon ya ce), “Ku kāwo mini (īmāninku) ya bāyin Allah! Lalle ni, Manzo ne amintacce zuwa gare ku.

19. “Kuma kada ku nēmi ḍaukaka a kan Allah. Lalle nī, mai zo muku ne da dalīli bayyananne.

20. “Kuma lalle nī, na nēmi tsari da Ubangijīna, kuma Ubangijinku, dōmin kada ku jēfe ni.

21. “Kuma idan ba ku yi īmāni sabōda nī ba, to, ku nīsance ni.”

22. Sai ya kirayi Ubangijinsa cēwa waḍannan mutāne ne māsu laifi.

23. (Allah Ya ce), “To, ka yi tafiyar dare da bāyiNa, da dare. Lalle kū, waḍanda ake bī ne (dōmin a kāma ku.)

24. “Kuma ka bar tēku rarrabe. Lalle sū, runduna ce abar nutsarwa.”

25. Da yawa suka bar gōnaki da marēmari.

26. Da shuke-shuke da matsayi mai kyau.

27. Da wata ni'ima da suka kasance a cikinta sunā māsu raha.

28. Kamar haka! Kuma Muka gādar da ita ga waḍansu mutāne na dabam.

﴿ وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ

رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

﴿ أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾

﴿ وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَيَّ اللَّهُ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ﴿١٩﴾

﴿ وَإِنِّي عِدْتُ بَرِيٍّ وَرِيٍّ كَرِيمٍ أَنْ تَرْتَجِمُونِ ﴿٢٠﴾

﴿ وَإِنْ لَرَأَوْا مُنْوَإِي فَاغْرَبُوا نَافِلُونَ ﴿٢١﴾

﴿ فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَتُلَاءِ قَوْمٌ تُجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

﴿ فَأَسْرِعْ بَعَادِي لِئَلَّا أَنْتَكُم مَّتَّبِعُونَ ﴿٢٣﴾

﴿ وَأَتْرِكُ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾

﴿ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعَيْونِ ﴿٢٥﴾

﴿ وَرُزُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

﴿ وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَكِهِينَ ﴿٢٧﴾

﴿ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾

29. Sa'an nan samā da kasā ba su yi kūka<sup>(1)</sup> a kansu ba, kuma ba su kasance waƙanda ake yi wa jinkiri ba.

30. Kuma lalle ne, haƙiƙa, Mun tsīrar da Banī Isrā'īla daga azāba mai wulākantāwa.

31. Daga Fir'auna. Lalle shi, ya kasance maƙaukaki daga cikin māsu barna.

32. Kuma lalle ne, haƙiƙa, Mun zābe su sabōda wani ilmi (na Tau-rata) a kan mutāne.

33. Kuma Muka bā su, daga āyōyin mu'ujizōji, abin da yake a cikinsa, akwai ni'ima bayyanna<sup>(2)</sup>.

34. Lalle waƙannan mutāne<sup>(3)</sup>, haƙiƙa, sunā cēwa,

35. “Bābu wani abu sai mutuwarmu ta farko, kuma ba mu zama waƙanda ake tayarwa ba.

36. “Sai ku zo da ubanninmu, idan kun kasance māsu gaskiya.”

37. Shin, sū ne mafīfita kō kuwa mutānen Tubba'u, kuma da waƙanda ke a gabāninsu? Mun halaka su, Lalle sū, sun kasance māsu laifi.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ  
وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٣١﴾

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٢﴾

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ اخْتَرْنَا لَهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنَ آيَاتِنَا مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٥﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٧﴾

فَأْتُوا بِآيَاتِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلِكْنَاهُمْ  
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٩﴾

(1) Watau sama da ƙasa ba su girgizu ba sabōda halaka su da aka yi kamar ba a yi, kōme ba.

(2) An bai wa Banī Isrā'īla ni'imar ilmi na Taurāta, an ƙaukaka su, sabōda aiki da ilmin, a kan sauran mutānen zāmaninsu, kuma aka bā su āyōyin mu'ujiza kamar tsāge tēku da mannu da salwa da sauransu, amma kuma dukkan waƙannan ni'imomin sai da suka gushe a lōkacin da suka sābā wa umurnin Allah, sai kuma faskanci ya maye musu daga bāya. Wannan kuma wa'azi ne ga Musulmi waƙanda Allah Ya ƙaukaka su da Alƙur'āni a kan sauran mutāne, idan sun kauce masa zā su walākantu.

(3) Anā nufin mutānen zāmanin Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, waƙanda ake kiran su zuwa ga Musulunci.

38. Kuma ba Mu halitta sammai da ƙasa da abin da ke a tsakāninsu ba, alhāli kuwa Munā māsu wāsā.

39. Ba Mu halitta su ba fāce da manufa ta gaskiya, kuma amma mafi yawansu, ba su sani ba.

40. Lalle rānar rarrabēwa, ita ce lōkacin wa'adinsu gabā ɗaya.

41. Rānar da wani zumu bā ya amfānin wani zumu da kōme, kuma ba su zama anā taimakon su ba.

42. Fāce wanda Allah Ya yi wa rahama. Lalle Shi (Allah), Shī ne Mabuwayi, Mai jin ƙai.

43. Lalle itāciyar Zaƙƙūm (danyen wutā),

44. Ita ce abincin mai laifi.

45. Kamar narkakken kwalta, yanā tafasa a cikin cikunna.

46. Kamar tafasar ruwan zāfi.

47. (A cē wa malā'ikun wutā), “Ku kāmā shi, sa'an nan ku fizge shi zuwa ga tsakiyar Jahīm.

48. “Sa'an nan ku zuba, a kansa, daga azābar ruwan zāfi.”

49. (A ce masa), “Ka dandana! Lalle kai ne, kai ne mabuwayi mai girma!

50. “Lalle wannan shi ne abin da kuka kasance kunā shakka game da shi.”

51. Lalle māsu taƙawa sunā cikin matsayi amintacce.

52. A cikin gidājen Aljanna da marēmari.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

وَمَا بَيْنَهُمَا الْعِيبَ ﴿٣٨﴾

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ

يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ ﴿٤٣﴾

طَعَامُ الْأَيْمِ ﴿٤٤﴾

كَأَلْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾

كَغَلِي الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾

خَذُوهُ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامِ أَمِينٍ ﴿٥١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾

53. Sunā tufanta daga tufāfin alharīni rakīki, da mai kauri, sunā māsu zaman fuskantar jūna.

54. Kamar haka, kuma Mun au-rar da su da mātā māsu kyaun idānu, māsu girmansu.

55. Sunā kira, a cikinsu (gidājen) ga dukan 'ya'yan itācen marmari, sunā amintattu (daga dukan abin tsōro).

56. Bā su dandanar mutuwa, a cikinsu, fāce mutuwar farko, kuma (Allah) Ya tsare musu azābar Jahīm.

57. Sabōda falala daga Ubangijinka. Wancan shi ne bab-ban rabo, mai girma.

58. Dōmin haka kawai Muka saukaƙar da shi (Alkur'āni) da harshenka, tsammāninsu, su riƙa tunāwa.

59. Sai ka yi jira. Lalle sū, māsu jira ne. <sup>(1)</sup>

يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ

مُقْتَلِبِينَ ﴿٥٣﴾

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ

الْأُولَىٰ وَوَقَّعْنَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

فَضَلَّامِينَ رَبَّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

فَإِنَّمَا يَسْتَرْزِقُهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

فَأَرْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

(1) Māsu jira ne ga abin da zai sāme su idan ba su yi ĩmāni ba, watau ni'imar da aka ba su zā ta gushe ke nan dōmin ba su aiwatar da ita ba a kan umurnin Allah.



Tanā karantar da wajabcin bin shari'ar Allah. Wanda ya bi waninta, yā face, kō da ya ga kansa a kan wani ilmin da jarrabāwa kō wani mutum ya bā shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. H. M̃.

2. Saukar Littāfi daga Allah Mabuwayi Mai hikima yake.

3. Lalle ne a cikin sammai da kasa akwai āyōyi<sup>(1)</sup> ga māsu īmāni.

4. Kuma a cikin halittarku da abin da ke watsuwa na dabba akwai āyōyi ga mutāne māsu yaḳīni.

5. Kuma da sābawar dare da yini da abin da Allah Ya saukar daga sama na arziki, sa'an nan Ya rāyar da kasa game da shi a bāyan mutu-warta, da jūyāwar iskōki, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin hankali.

6. Wadāncan āyōyin Allah ne, Munā karanta su gare ka da gas-kiya. To, da wane lābāri bāyan Allah da āyōyin Sa suke yin īmāni?

7. Bone yā tabbata ga dukan mai yawan kiren karyā, mai laifi.

حَمْدٌ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

وَأَخْيَلِفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ

مِنْ رِّزْقٍ فَأَحْيَاهُ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ

الرِّيحِ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ

اللَّهِ وَءَايَاتِهِ يَتُومِنُونَ ﴿٦﴾

وَيَلِكُلِّ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾

(1) Āyā, ita ce alāma mai jan hankalin mutum zuwa ga shiriya. Jam'inta, shi ne āyōyi.



8. Yanā jin āyōyin Allah anā karanta su a kansa, sa'an nan ya dōge yanā makangari, kamar bai jī su ba. To, ka yi masa bushāra da azāba mai raḍaḍi.

9. Kuma har idan ya san wani abu daga āyōyinMu, sai ya riḥa su da izgili. Waḍancan sunā da wata azāba mai wulākantāwa (a dūniya).

10. Gaba gare su (a Lāhira) akwai Jahannama, kuma abin da suka sanā'anta bā ya waḍatar da su daga kōme, kuma abūbuwan da suka riḥa majibinta, baicin Allah, bā su waḍatar da su daga kōme. Kuma sunā da wata azāba mai girma.

11. Wannan (Alkur'āni) shi ne shiryuwa. Kuma waḍanda suka kāfirta game da āyōyin Ubangijinsu, sunā da wata azāba ta wulākanci mai raḍaḍi.

12. Allah ne Wanda Ya hōre muku tēku dōmin jirgi ya gudāna a cikinta da umurninSa, kuma dōmin ku nēma daga falalarSa, kuma tsammāninku zā ku gōde.

13. Kuma Ya hōre muku abin da ke a cikin sammai da abin da ke a cikin ƙasa, gabā ḍaya daga gare Shi yake. Lalle ne, a cikin wancan, haḥīka, akwai āyōyi ga mutāne waḍanda ke yin tunāni.

14. Ka ce wa waḍanda suka yi īmāni, su yi gāfara ga waḍanda bā su fātan rahama ga kwānukan Allah,<sup>(1)</sup> dōmin (Allah) Ya sāka wa

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُنَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِيرَةٌ لِّعَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٨﴾

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا  
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

مَنْ وَرَّآهُمْ جَهَنَّمَ وَلَا يَغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا  
وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ  
عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَإِيَّاكَ يَرْمُونَ لَهُمْ عَذَابٌ  
مِنْ رَجْزِ أَلِيمٍ ﴿١١﴾

﴿١٢﴾ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لَتَجْرِي أَلْفَاكٌ فِيهِ بِأَمْرِ  
وَلِيِّنَا مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَاءَ فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ  
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ ﴿١٤﴾

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ  
آيَاتِ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

(1) Kwanukan Allah, sū ne masīfu waḍanda ke sāmuni kāfirai waḍanda bā su bin shari'ar Allah. Wātau Allah Ya umurci Annabi ya gaya wa Musulmi, cēwa wanda bā ya

mutāne da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

15. Wanda ya aikata aikin kwarai, to, dōmin kansa, kuma wanda ya mūnana aiki, to, a kansa. Sa'an nan zuwa ga Ubangijinku ake mayar da ku.

16. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun bai<sup>(1)</sup> wa Banī Isrā'īla littāfi da hukunci da Annabci, kuma Mun arzūta su daga abūbuwa māsu dādī, kuma Mun fifita su a kan mutānen dūniya (a zāmaninsu).

17. Kuma Muka bā su hujjōji na umurni. Ba su sāba ba fāce bāyan ilmi ya jē musu, sabōda zālunci a tsakāninsu. Lalle ne, Ubangijinka zai yi hukunci a tsakāninsu, a Rānar Kiyāma a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa (jūna).

18. Sa'an nan Muka sanya ka a kan wata shari'a ta al'amarin. Sai ka bī ta, kuma kada ka bi son zūciyōyin wadannan da ba su sani ba.

19. Lalle ne sū, bā zā su wadātar da kai da kōme ba daga Allah. Kuma lalle ne azzālumai, sāshensu majibintan sāshe ne. Kuma Allah ne Majibincin māsu taḳawa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۚ  
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكَ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ  
وَوَرَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وَأَيَّدْنَاهُمْ بِبَنَاتٍ مِنَ الْأُمَمِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا  
إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ  
إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ  
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبَعَهَا  
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْتُوا عَنكَ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ  
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

tsōron masīfu sabōda ya ki aiwatar da shari'ar Allah a kansa, to, kada Musulmi su dāmu da shi, watau kāfiran amāna nā iya bin dōkōkinsu na al'āda, bābu ruwan Musulmi, matuḳar dai ba su shūka wata fitina ba a gare su. A bāyan haka Allah zai sāka wa kōwa game da aikinsa.

(1) Bā Musulmi kawai aka aiko wa Manzo ba, bā su kawai aka bā su shari'a ba kuma aka umurce su da binta ba, Banī Isrā'īla ma, an bā su haka, kuma sun ḳaukaka a kan mutāne a lōkacin da suka yi aiki da shari'ar, kuma suka kasḳanta a lōkacin da suka bar aiki da ita. Musulmi ma haka suke idan sun bar shari'ar da Allah Ya aza su a kanta, zā su kasḳanta yadda Yahūdāwa suka kasḳanta.

20. Wannan (Alkur'āni) hukunce-hukuncen natsuwa ne ga mutāne, da shiryuwa, da rahama, ga mutāne waɗanda ke da yakini.

21. Kō waɗanda suka yāgi miyāgun ayyuka sunā zaton Mu sanyā su kamar waɗanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, su zama daidai ga rāyuwarsu da mutuwarsu? Abin da suke hukuntāwa yā mūnana!

22. Alhāli kuwa Allah ne Ya halitta sammai da fasā sabōda gas-kiya, kuma dōmin a sāka wa kōwane rai da abin da ya sanā'anta, kuma su, bā zā a zālunce su ba.

23. Shin, kā ga wanda ya riƙi son zūciyarsa shī ne abin bautawarsa, kuma Allah Ya batar da shi a kan wani ilmi,<sup>(1)</sup> kuma Ya sa hatini a kan jinsa, da zūciyarsa, kuma Ya sa wata yānā a kan ganinsa? To, wāne ne zai shiryar da shi bāyan Allah? Shin to, bā zā ku yi tunāni ba?

24. Kuma suka ce, “Bābu kōme fāce rāyuwarmu ta dūniya; munā mutuwa kuma munā rāyuwa (da haihuwa) kuma bābu abin da ke

هَذَا بَصِيرَةٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ

لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

كَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً

نَجْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَشَجَرَى

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوْنَهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ

عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ عِثْرَةً

فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا

(1) Ilmin Allah bā ya da iyāka, Yanā būɗa shi ga wanda Ya ga dāma, a inda kō a lōkacin da Ya ga dāma, amma dai duk ilmin da bai saukar da shi ga Annabi Muhammadu ba, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, to, bā a aiki da shi ga hukunci kō shari'a, wanda ya bi shi kuwa, to, ya face ga aikinsa, bā ya cikin shiryayyu masu zaman lafiya a dūniya kuma su shiga Aljanna a Lāhira, dōmin sharafin haka shi ne bin sunna. Wanda ya bar sunna kuwa, ya yi kuskuren hanya, bābu mai shiryar da shi kuma sai Allah idan Yā so shi da rahama, watau Ya sanya shi ya tūba. Wannan ya nūna cewa ibāda da mu'āmala duka daya suke ga Musulunci, barin aiki da shari'a a cikin kōwannensu duka, kāfirci ne ga wanda ya halatta yin haka nan. Mafi yawan kāfircin da ya sāmi Musulmi, ya zo musu ne ta hanyar barin mu'āmalōli da shari'ar Allah, suka dauki yin salla da mai kama da ita, shi kaɗai ne Musulunci, suka kāfirta da haka.

halaka mu sai zāmani.” Alhāli kuwa (ko da suke faɗar maganar) bā su da wani ilmi game da wannan, bā su bin kōme fāce zato.

25. Kuma idan anā karanta āyōyinMu bayyanannu a kansu, bābu abin da ya kasance hujjarsu fāce suka ce, “Ku zo mana da uban-ninmu, idan kun kasance māsu gaskiya.”

26. Ka ce, “Allah ne ke rāyar<sup>(1)</sup> da ku, kuma Shī ne ke matar da ku, sa’an nan Ya tāra ku zuwa ga Rānar Kiyāma, bābu shakka a gare ta, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

27. “Kuma mulkin sammai da ƙasa na Allah ne Shī kaɗai. Kuma rānar da Sa’a ke tsayuwa, a rānar nan māsu bātāwa (ga hujjōjin Allah dōmin su ƙi bin shari’arSa) zā su yi hasāra.”

28. Kuma zā ka ga kōwace al’umma tanā gurfāne, kōwace al’umma anā kiran ta zuwa ga littāfinta. (A ce musu) “A yau anā sāka muku da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

29. “Wannan littāfinMu ne, yanā yin magana a kanku da gas-kiya. Lalle Mū, Mun kasance Muna sauya rubūtan tamkar abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

30. To, amma waɗanda suka yi imāni kuma suka aikata ayyukan

إِلَّا الذَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٤٤﴾

وَإِذْ أَنْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتِنَا يَبْتَغِي مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ  
إِلَّا أَنْ قَالُوا أَتُتَوَاتَىٰ بِآيَاتِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٥﴾

قُلِ اللَّهُ يُحِبُّكُمْ ثُمَّ بَغَيْتُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ  
لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ  
يَوْمَ يَدْعُ خَسِرَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٧﴾

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَائِعَةٍ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُحْزَرُونَ  
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٨﴾

هَذَا كِتَابُنَا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ أَنْكُرْتُمْ نَسِيحُ  
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ

(1) Wātau ba kù ne ke rāyuwa da kanku ba, sai an rāyar da ku, haka ne ga mutuwa, bā ku ne ke mutuwa da kanku ba, sai an matar da ku, kuma Allah Shi ‘Daya ke iya rāyarwa ko matarwa. To, yāya ne zā ku ƙi bin shari’ar da Ya umurce ku da binta?

kwarai, to, Ubangijinsu zai sanya su a cikin rahamarSa. Wannan shī ne babban rabo bayyananne.

31. Kuma amma waƙanda suka kāfirta (Allah zai ce musu), “Shin, āyōyīNa ba su kasance anā karanta su a kanku ba sai kuka kangare, kuma kuka kasance mutāne māsu laifi?”

32. “Kuma idan aka ce, lalle wa’adin Allah gaskiya ne, kuma Sa’a, bābu shakka a cikinta, sai kuka ce, ‘Ba mu san abin da ake cēwa Sa’a ba, bā mu zato (game da ita) fāce zato mai rauni, kuma ba mu zama māsu yaƙīni ba.’”

33. Kuma mūnanan abin da suka aikata ya bayyana a gare su, kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili ya wajaba a kansu.

34. Kuma aka ce, “A yau zā Mu manta da ku, kamar yadda kuka manta da gamuwa da yininku wannan. Kuma makōmarku wutā ce, kuma bā ku da waƙansu māsu taimako.

35. “Wancan dōmin lalle kū, kun riƙi āyōyin Allah da izgili, kuma rāyuwar dūniya ta rūde ku. To, a yau bā zā su fita daga gare ta ba, kuma bā zā su zama waƙanda ake nēman yardsu ba.”

36. Sabōda haka, gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin sammai, kuma Ubangijin ƙasā, Ubangijin halittu.

37. Kuma gare Shi girma yaƙe, a cikin sammai da ƙasā, kuma Shī ne Mabuwayi, Mai Hikima.

رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُلَىٰ عَلَيْكُمْ  
فَأَسْتَكْبِرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا تُجْرِمِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَأَرِيْبٌ فِيهَا قُلْتُمْ  
مَا نَنْدِرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا  
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾

وَبَدَأْتُمْ سَيِّئَاتٍ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ  
مَا كَانُوا يَدْبِرْتُمْ زُورًا ﴿٣٣﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِفُكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا  
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٤﴾

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُمْ أَخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوا وَعَرَّوْا عَنْكُمْ  
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا قَالِيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا  
وَلَهُمْ يُسْعِنُونَ ﴿٣٥﴾

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ  
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٦﴾

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ  
وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٧﴾



Tanā karantar da cēwa duka mai yin nasiha ga kansa, ko ga wani, to, mai gargadī ne, Annabi ne kō waninsa, mutum ne ko aljani.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. H. M̃.

2. Saukar da littafi daga Allah, Mabuwayi, Mai hikima yake.

3. Ba Mu halitta sammai da kasa ba, da abin da ke tsakāninsu, fāce da gaskiya da wani ajali ambatacce, kuma waɗanda suka kāfirta, māsu bijirēwa ne daga abin da aka yi musu gargadī (da shi).

4. Ka ce, “Shin, kun gani, abin da kuke kira, wanda yake baicin Allah? Ku nūna mini, mene ne suka halitta daga kasā? Kō kuwa sunā da tārāyya a cikin sammai? Ku zo mini da wani littāfi na gabānin wannan (Alkūr’āni) kō wata alāma daga wani ilmi, idan kun kasance māsu gaskiya.”

5. Kuma wāne ne mafi bata daga wanda ke kiran wanin Allah wanda da bā zai karɓa masa ba, bar Rānar Kiyāma, alhāli sū (waɗanda ake kiran) shagaltattu ne daga kiransu?

حَم

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ  
وَاجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا

مُعْرِضُونَ

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرُوهُ مَاذَا خَلَقُوا  
مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَتَتَوَفَّى يَكْتَبُ  
مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرُوا مَنْ عَلِمَ إِنْ كُنْتُمْ

صَادِقِينَ

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ

لَهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَفِلُونَ

6. Kuma idan aka t̄ara mutāne, sai su kasance maḳiya a gare su, alhāli sun kasance māsu ḳi ga ibā-darsu.

7. Kuma idan anā karātun āyōyinMu bayyanannu a kansu, sai waḍanda suka kāfirta ga gaskiya a lōkacin da ta jē musu, su ce, “Wan-nan sihiri ne bayyananne.”

8. Kō kuwa sunā cēwa, “Yā ḳirḳira shi (Alḳur’āni) ne”? Ka ce, “Idan na ḳirḳira shi ne, to, bā ku mallaka mini kōme daga Allah. Shī ne Maḳi sani ga abin da kuke kūsāwa a cikinsa na magana. (Allah) Yā isa Ya zama Shaida a tsakānīna da tsakāninku. Kuma Shī ne Mai gā-fara, Mai jin ḳai.”

9. Ka ce, “Ban kasance fārau ba daga Manzanni, kuma ban san abin da zā a yi game da ni kō game da ku (na gaibi) ba, bā ni bin kōme fāce abin da ake yin wahayi zuwa gare ni, kuma ban zama ba, fāce mai gargadī mai bayyanāwa.”

10. Ka ce, “Shin, kun gani, idan (Alḳur’āni) ya kasance daga wurin Allah yake, kuma kuka kāfirta da shi, kuma wani mai shaida daga Banī Isrā’īla ya bāyar da shaida a kaṅ kwatankwacinsa, sa’an nan ya yi imāni, kuma kuka kangare? Lalle Allah bā Ya shiryar da mutāne azzā-lumai.”

11. Kuma waḍanda suka kāfirta suka ce wa waḍanda suka yi imāni, “Dā (Alḳur’āni) ya kasance, wani alhēri ne, dā ba su riga mu zuwa gare shi ba.” Kuma tun da ba su

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا

بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾

وَإِذَا نُنْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ

لَمَجَاءٍ هُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ

لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ

شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٨﴾

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا مَنِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرَىٰ

مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنِ أَنبِئُكُمْ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ

وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ

وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَتَآمَنَ

وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنِ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا

مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ

shiryu game da shī ba, to, zā su ce,  
“Wannan kiren karya ne dadafde.”

12. Alhāli kuwa a gabāninsa akwai littāfin Mūsā, wanda ya kasance abin kōyi, kuma rahama. Kuma wannan (Alkur’āni) littafi ne mai gaskatāwa (ga littafin Mūsā), a harshe na Larabci dōmin ya gargadi waƙanda suka yi zālunci, kuma ya zama bushāra ga māsu kyautatāwa.

13. Lalle ne, waƙanda<sup>(1)</sup> suka ce, “Ubangijinmu Allah ne,” sa’an nan suka daidaitu, to, bābu wani tsōro a kansu, kuma bā zā su yi baƙin ciki ba.

14. Waƙannan ’yan Aljanna ne, sunā madawwama a cikinta, a kan sakamako ga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

15. Kuma Mun yi wasiyya ga mutum<sup>(2)</sup> game da mahaifansa biyu da kyautatāwa, uwarsa tā yi cikinsa wahala, kuma ta haife shi wahala. Cikin da yāyensa watā talātin. Har a lōkacin da ya kai ga mafi karfinsa, kuma ya kai shēkara arba’in, ya ce, “Yā Ubangijina! Ka kange ni dōmin in gōde wa ni’imarka, wadda Ka ni’imta a kaina, da kuma a kan mahaifāna biyu, kuma dōmin in aikata aikin kwarai, wanda Kake yarda da shi, kuma Ka kyautata mini a cikin zuriyata. Lalle nī, nā

فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبْتُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً  
وَهَذَا كِتَابٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانِ عَرَبِيًّا لِيُنذِرَ

الَّذِينَ ظَلَمُوا وَيُنشِرُ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا فَالْخَوْفُ

عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَوَضِعْنَا الْإِنْسَانَ بُولَدِيهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا  
وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفَضَّلَهُ، ثَلَاثُونَ شَهْرًا

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ

أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ

وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي

فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي بُنِيتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

(1) Yā fara da wanda ya yi wa kansa nashīha, kuma ya yi aiki da ita, to, shī mai gargadi ne. Haka kuma mai yin nashīha ga mutāne, shī mā mai gargadi ne.

(2) Mutum a cikin iyālinsa, kō ya zama mai gargadi ga kansa da nashīha ga mahaifansa da zuriyarsa kamar yadda ya bayyana a cikin āyōyi 13, 14 da 15, kō kuma ya zama mai butulci ga kansa, ya tōzartar da iyāyensa da zuriyarsa, kamar yadda ya bayyana a cikin āyōyi 17 da 18.



tūba zuwa gare Ka, kuma lalle ni, inā daga māsu sallamāwa (ga umurninKa).”

16. Waɗancan ne waɗanda Muke karɓa, daga gare su, mafi kyaun abin da suka aikata, kuma Muke gāfarta mafi mūnanan ayyukansu, (sunā) a cikin 'yan Aljanna, a kan wa'adin gaskiya wanda suka kasance anā yi musu alkawari (da shi).

17. Kuma wanda ya ce wa mahaifansa biyu, “Tir gare ku! Shin, kunā tsōratar da ni cēwa zā a fitar da ni daga (kabari) ne, alhāli kuwa karnōni na mutāne da yawa sun shūde a gabānina (ba su kōmo ba)?” Kuma sū (mahaifan) sunā nēman Allah taimako (sunā ce masa) “Kaitonka! Ka yi imāni, lalle wa'adin Allah gaskiya ne.” Sai shi kuma ya ce. “Wannan bā kōme ba ne fāce tātsūniyōyin mutānen farko.”

18. Waɗancan ne waɗanda kalmar azāba ta wajaba a kansu, a cikin al'ummōmi waɗanda suka shūde, (bā da dadēwa ba), a gabāninsu, daga aljannu da mutāne. Lalle sū, sun kasance māsu hasāra.

19. Kuma ga kōwane nau'i, yanā da darajōji daga abinda suka aikata. Kuma dōmin (Allah) Ya cika musu (sakamakon) ayyukansu, alhāli kuwa sū, bā zā a zālunce su ba.

20. Kuma rānar da ake gitta waɗanda suka kāfirta a kan wutā (a ce musu), “Kun tafiyar da abūbuwanku na jin dādī a cikin rāyu-

أُولَئِكَ الَّذِينَ نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا  
وَنَسَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ  
وَعَدَّ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

وَالَّذِي قَالَ لِيَوْلَدَيْهِ أُفٍ لَكُم مَّا أَعْتَدْتُم أَن أُخْرَجَ  
وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَفِغُونَ اللَّهَ  
وَيَلْعَنُونَ إِيَّائِي إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَيَقُولُ  
مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ خَلَتْ  
مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ ﴿١٨﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَيُوفِّيهِمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ  
لَا يَظْمُونُ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَذَّابْتُمْ طِينَتِكُمْ  
فِي حَيَاتِكُمْ الدُّنْيَا وَاسْتَمَعْتُمْ بِهَا قَالِيقَوْمٌ يُجْرُونَ

warku ta dūniya, kuma kun nēmi jin dāḍi da su, to, a yau anā sāka muku da azābar wulākanci, dōmin abin da kuka kasance kunā yi na girman kai a cikin ƙasa, bā da wani hakki ba, kuma dōmin abin da kuka kasance kuna yi na fāsifansi.”

21. Kuma ka ambaci ḍan'uwan<sup>(1)</sup> Ādāwa a lōkacin da ya yi gargadi ga mutānensa, a Tuddan Rairayi, alhāli kuwa waḍansu māsu gargadi sun shūḍe a gaba gare shi da bāya gare shi (da cēwa) “Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle nī, inā tsōrata muku azābar yini mai girma.”

22. Suka ce, “Shin, kā zo mana ne dōmin ka karkatar da mu daga gumākanmu? To, ka zo mana da abin da kake yi mana wa'adin, idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

23. Ya ce, “Ilmin a wurin Allah kawai yake, kuma inā iyar muku abin da aka aiko ni da shi, kuma amma inā ganin, kū, wasu mutāne ne, kunā jāhiltar gaskiya.”

24. To, a lōkacin da suka ga azābar, kamar hadari mai fuskan-tar rāfukansu, suka ce, “Wannan hadari ne mai yi mana ruwa.” Ā'a, shī na abin da kuke nēman gag-gawar saukarsa: iska ce, a cikinta akwai wata azāba mai raḍafi.

عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ  
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَمَا كُنْتُمْ تَنْفُسُونَ ﴿٢١﴾

وَأَذْكُرُ الْآخِثَاتِ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ  
وَقَدْ خَلَّتِ النَّذْرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ  
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ  
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

قَالُوا أَجِئْنَا بِتِلْكَ أَمْثَلًا وَأَنْتُمْ قَائِلَاتُ  
بِمَا تَعْبُدُونَ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ إِنَّمَا أَعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ  
وَلَكِنِّي أَرَى كُنُوزَكُمْ قَوْمًا بَاطِلُونَ ﴿٢٤﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا  
هَذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ  
بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

(1) Ya ambaci Hūdu da mutānensa Ādāwa da misālin waḍansu māsu gargadi daga Annabāwan da suka shūḍe da kuma mutānensu, da yadda aka halaka su daga inda suke zaton rahama ta jē musu. Haka ne hukuncin dukan wanda aka yi wa gargadi da bin umurnin Allah, idan ya ƙi bi, sa'an nan ya bi son zūciyarsa, Allah zai kāwo masa azāba daga inda yake zaton alhēri ga kansa.

25. Tanā darkake kōwane abu da umurnin Ubangijinta. Sai suka wāyi gari, bā a ganin kōme fāce gidājensu. Kamar wannan ne Muke sāka wa mutāne māsu laifi.

26. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun ba su īko ga abin da ba Mu bā ku īko gare shi ba, kuma Muka sanya musu wani irin jī da gani da zukāta. Sai dai jinsu bai amfāne su ba, kuma zukātansu ba su amfāne su ba ga kōme, dōmin sun kasance sunā musu game da āyōyin Allah, kuma abin da suka kasance sunā aikatāwa na izgili game da shi ya wajaba <sup>(1)</sup> a gare su.

27. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun halakar da abin da yake kēwayenku na alḳaryu, kuma Muka jujjūya āyōyi, tsammāninsu zā su kōmo.

28. To, don mēne ne waḍanda suka riḳa, baicin Allah, abubuwan yi wa baiko, gumaka, ba su taimake su ba? Ā'a, sun fāce musu. Kuma wannan shi ne kiren ḳaryarsu da abin da suka kasance sunā kirḳir-āwa.

29. Kuma a lōkacin da Muka jūya waḍansu jama'a na aljannu <sup>(2)</sup> zuwa gare ka sunā saurāren Alḳur'āni. To, a lōkacin da suka halarce shi, suka ce, "Ku yi shiru." Sa'an nan da aka ḳāre, suka jūya zuwa ga jama'arsu sunā māsu gargadī.

تُدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ  
إِلَّا مَسْكَنُهُمْ ۚ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ مَكَنَّا لَهُمْ فِي مَا إِن مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ  
سَمْعًا وَأَبْصَرَ وَأَفْعِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ  
وَلَا أَبْصَرُهُمْ وَلَا أَفْعِدُهُمْ مِنْ شَيْءٍ  
إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ  
وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَفْنَا  
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٧﴾

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا  
ءِ إِلَهَةً بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ  
وَمَا كَانُوا بِفِرْوَىٰ ﴿٣٨﴾

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ  
الْقُرْءَانَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا  
فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٣٩﴾

(1) Ya wajaba a gare su, watau sakamakonsa ya tabbata a kansu da azāba.

(2) Wannan ya nūna cēwa a cikin aljannu akwai Musulmi da māsu gargadī, kuma idan mutum ya yi gargadī dōmin Allah, Allah zai taimake shi da māsu saurāra masa, kō da daga waḍansu jinsin da ba nasa ba. Kuma zama a cikin wani addinin Allah da ya shige, bā ya isa ga wanda bai shiga Musulunci ba, a bāyan bayyanar Musuluncin.

30. Suka ce, “Ya mutānenmu! Lalle mū, mun ji wani littāfi an saukar da shi a bāyān Mūsā, mai gaskatāwa ga abin da ke a gaba da shi, yanā shiryarwa ga gaskiya da kuma zuwa ga hanya madaidai ciya.

31. “Yā mutānenmu! Ku karɓa wa mai kiran Allah, kuma ku yi imāni da Shi, Ya gāfarta muku daga zunubanku, kuma ya tserar da ku daga azāba mai raɗaɗi.

32. “Kuma wanda bai karɓa wa mai kiran Allah, ba, to, bai zama mai buwāya a cikin kasa ba, kuma ba ya da waɗansu majibinta, baicin Shi. Waɗannan sunā a cikin ɓata bayyananna.”

33. Shin, kuma ba su gani ba cēwa, “Lalle Allah, Wanda Yā halitta sammai da kasa, kuma bai kasa ga halittarsu ba, Mai ikon yi ne a kan rāyar da matattu?” Na’am, lalle Shi, Mai ikon yi ne a kan kōme.

34. Kuma rānar da ake gittar da waɗanda suka kāfirta a kan wutā, (a ce musu) “Ashe, wannan bā gaskiya ba ne?” Su ce, “Na’am, gaskiya ne, mun rantse da Ubangi-jinmu!” Sai Ya ce, “To, ku ɗandani azābar, sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci.”

35. Sabōda haka, ka yi haƙuri kamar yadda māsu ƙarfīn niyya daga Manzanni suka yi haƙuri. Kuma kada ka yi musu gaggāwa. Kamar dai sū, a rānar da suke ganin (sakamako) abin da ake yi musu wa’adi, ba su zauna ba, fāce sa’a guda daga yini. Iyarwa (dai da

قَالُوا يَا نَقُومَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ

مِن بَعْدِ مِثْلِهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾

يَقُومَنَا أَجِيبُوا دَعَايَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ، يَعْفِرْ لَكُمْ

مِن ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِمَكُمْ مِنَ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٣١﴾

وَمَنْ لَا يُجِيبْ دَعَايَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ

وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءٌ أُولَئِكَ

فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

أَوْلَوْا بِرِوَا أَنَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَلَمْ يَكُنْ يَخْتَفِيهِمْ يَقْدِرُ عَلَىٰ أَنْ يُخَيِّقَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ

إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ

قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ

تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

فَأَصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ

وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ

لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ بَلِغْ فَعَلَّ بِهَٰلِكَ

Manzanci). Shin, akwai wanda za a halakar? (Bābu), fāce mutāne fasiƙai.

إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾



Tanā karantar da kwadaitarwa ga yin jihādi dōmin tsaron addini da takōbi, kuma tanā gargadi ga barin jihādi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Waɗanda suka kāfirta, kuma suka kange mutāne daga tafarkin Allah, (Allah) Ya batar da ayyukansu.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

2. Kuma waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, kuma suka yi īmāni da abin da aka sassaukar ga Muhammadu, alhāli kuwa shī ne gaskiya daga Ubangi-jinsu, (Allah) Yā karkare musu miyāgun ayyukansu, kuma Yā kyautata hālāyensu.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾

3. Wannan kuwa sabōda, lalle, waɗanda suka kāfirta sun bi ƙarya, kuma lalle waɗanda suka yi īmāni, sun bi gaskiya daga Ubangi-jinsu. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana wa mutāne misālansu.

ذَلِكَ يَأْتِي الَّذِينَ كَفَرُوا وَاتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَإِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَلَهُمْ ﴿٣﴾

4. Sabōda haka, idan kun haɗu da waɗanda suka kāfirta, sai ku yi ta dūkan wuyōyinsu har a lōkacin

فَإِذَا لَقِيتَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَقَضَىٰ رَبُّ الرَّقَابِ حَقَّ إِذَا اتَّخَذْتُمُوهُمْ

da kuka yawaita musu kisa, to, ku tsananta d'aurinsu, sa'an nan imma karimci a bāyan haka kō biyan fansa, har yāki ya saukar da kayansa māsū nauyi. Wancan, dā Allah nā so, dā Ya ci nasara a kansu, (ba tare da ya'kin ba) kuma amma (Ya wajabta jihādi) dōmin Ya jarraba sāshenku da sāshe. Kuma waƙanda aka kashe a cikin tafarkin Allah,<sup>(1)</sup> to, bā zai batar da ayyukansu ba.

5. Zai shiryar da su, kuma Ya kyautata hālāyensu.

6. Kuma Ya shigar da su Aljanna (wadda) Ya siffanta ta a gare su.

7. Yā kū waƙanda suka yi īmani! Idan kun taimaki Allah, zai taimake ku, kuma Ya tabbatar da dugādu-ganku.<sup>(2)</sup>

8. Kuma waƙanda suka kāfirta, to, rubushi ya tabbata a gare su, kuma (Allah) Ya batar da ayyukansu.

9. Wannan, sabōda lalle sū, sun fi abin da Allah Ya saukar, dōmin haka Ya bāta ayyukansu.

10. Shin, ba su yi tafiya ba, a cikin fasa, dōmin su gani yadda ākibar waƙanda ke a gabāninsu ta kasance? Allah Ya darkāke a kansu. Kuma akwai misālan wannan ākibar ga kāfirai (na kōwane zāmani).

فَشَدُّوا أَلْوَابَكُمْ وَأَمَّا بَعْدُ فَأَمَّا بَعْدُ وَإِنَّمَا يَأْتِي السُّحُقَ الْمَرْبُ  
أَوْزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ  
بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ  
فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٥﴾

سَيَهْدِيهِمْ وَيُضِلُّهُم بِأَمْرِهِمْ ﴿٥﴾

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن نَّصَرُوا وَاللَّهُ يُضَيِّرْكُمْ  
وَيُنَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَسَاءَلُهُمْ وَأَضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا ءَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

﴿٩﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ﴿١٠﴾

(1) Tafarkin Allah, (fi sabilillah) a wannan sūra tanā nufin jihādi na takōbi dōmin daukaka kalmar Allah da tsare ta. Anā fassara tafarkin Allah a waƙansu wurāre da jihādi na takōbi kō na magana dōmin shiryar da mutāne kō dōmin tsaron gaskiya, kō kuma karantarwa, da kuma tsare rai daga shāwarta da hushinta. A cikin Hadisi anā ruwaitōwa cewa tsaron rai daga shāwarta da hushinta shī ne jihādi wanda ya fi girma.

(2) Tabbatar da dugadugan kafāfun, yanā nufin sanya musu zārumci a cikin zukātansu, dōmin kafāfunsu, su kafu a wurin ya'ki, dōmin kada su gudu.

11. Wancan! Sabōda lalle Allah ne Majibincin waƙanda suka yi ĩmāni, kuma lalle, kāfirai bābu wani majibinci a gare su.

12. Lalle ne, Allah nā shigar da waƙanda suka yi ĩmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai a gidājen Aljanna, kōgunan ruwa na gudāna daga karkashinsu, kuma waƙanda suka kāfirta, sunā jin dan dādi (a dūniya) kuma sunā ci, kamar yadda dabbōbi ke ci, kuma wutā ita ce mazauni a gare su.

13. Kuma da yawa akwai alƙarya, ita ce mafi tsanani ga karkari daga alƙaryarka wadda ta fitar da kai, Mun halaka ta, sa'an nan kuwa bābu wani mai taimako a gare su.

14. Shin, wanda ya kasance a kan wata hujja daga Ubangijinsa, zai zama kamar wanda aka kawāce masa mugun aikinsa, kuma suka bibbiyi son zūciyōyinsu?

15. Misālin Aljanna, wadda aka yi wa'adinta ga māsu tafawa, a cikinta akwai waƙansu kōguna na ruwa, ba mai sākēwa ba, da waƙansu kōguna na madara wadda dandantonta bā ya canjāwa, da waƙansu kōguna na giya mai dādi ga mas-hāya, da waƙansu kōguna na zuma tātacce, kuma suna sāmu, a cikinta, daga kōwane irin 'ya'yan itāce, da wata gāfara daga Ubangijinsu. (Shin, māsu wannan ni'ima nā dai-daita) kamar wanda yake madawwami ne a cikin wutā, kuma an shāyar da su wani ruwa mai zāfi har ya kakkātsē hanjinsu?

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ  
لَمَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿١١﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ  
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا سَيَمْنَعُونَ وَلَا يُكُونُ  
كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾

وَكَايِنٍ مِنْ قَرِيْبِهِ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرِيْبِكَ  
الَّتِي أَخْرَجْنَاكَ أَهْلَكْتَهُمْ فَلَا تَأْصِرُهُمْ ﴿١٣﴾

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِنْ زَيْنٍ لَهُ سُوءٌ عَمَلِهِ  
وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٤﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ  
عَاسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ  
لَذَّةٍ لِلشَّرَابِ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ  
الشَّمْرَةِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ  
وَصُقُوفُهُمْ حُجَيْمٌ مَقْفُوعٌ أَمْعَاءُ هُمْ ﴿١٥﴾

16. Kuma daga cikinsu akwai wanda ke saurare<sup>(1)</sup> zuwa gare ka, har idan sun fita daga wurinka, su ce wa waƙanda aka bai wa ilmi, “Mēne ne (Muhammadu) ya fāda dāzu?” Waƙannan ne waƙanda Allah Ya shāfe haske daga zukātansu, kuma suka bi son zūciyōyinsu.

17. Kuma waƙannan da suka nēmi shiryuwa (Allah) Yā ƙara musu shiryuwarsu, kuma Yā bā su (sakamakon) taƙawarsu.<sup>(2)</sup>

18. To, shin, sunā jiran (wani abu)? Fāce Sa’a ta jē musu bisa abke, dōmin lalle sharuƙfanta sun zo. To, yāya tunāwarsu<sup>(3)</sup> take, idan har ta jē musu?

19. Sabōda haka ka sani, cēwa bābu abin bautāwa fāce Allah, kuma ka nēmi gāfara ga zunubinka,<sup>(4)</sup> kuma sabōda mūminai maza da mūminai mātā, kuma Allah Ya san majūyarku da mazauninku.

20. Kuma waƙanda suka yi imāni sunā cēwa, “Don mēne ne ba a saukar da wata sūra ba?” To, idan aka saukar da wata sūra bayyananna, kuma aka ambaci yāki a cikinta, zā ka ga waƙanda yake

وَمَنْهُمْ مَّن يَسْمَعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ  
قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنفَاؤُكَ الْذِينَ  
طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾

وَالَّذِينَ أَهْتَدُوا زَادَهُمْ هُدًىٰ وَءَانَّهُمْ وَقَوْهُمْ ﴿١٧﴾

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً  
فَقَدْ جَاءَ  
أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرُهُمْ ﴿١٨﴾

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ  
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلِّبِكُمْ  
وَمُتَوَكِّرِكُمْ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنزِلَتْ  
سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ  
فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ

(1) Wannan shī ya nūna cēwa wani ɗan rahōto ba zai iya fahimtar gaskiya ba, matuƙar anā aikin Allah da gaskiya. Allah na sanya tsōro a cikin zukātan kāfirai.

(2) Taƙawa, ita ce bin umurnin Allah da nīsantar haninSa. Sabōda haka abin da Allah ke bai wa mai taƙawa, shī ne sakamakon aikinsa wanda ya yi daidai da Sunnar Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

(3) Tunāwarsu da wa’azuwarsu ga Sa’a bā zai yi musu amfāni ba, a bāyan tā je musu. Wa’azi bā ya amfāni, sai idan wanda aka yi wa shi, yā yi aiki da shi a gabānin mutuwa ta jē masa.

(4) An umurci Annabi ya nēmi gāfara dōmin mutāne su yi kōyi da shi, dōmin Allah Yā riga ya tsare shi daga zunubi a gabāni da bayan Manzanci.



akwai wata cuta a cikin zukatansu sunā kallo zuwa gare ka, irin kallon wanda aka rufe da māgāgi sabōda mutuwa. To, abin da yake mafifici a gare su:

21. Yin dā`ā da magana mai kyau. Sa'an nan idan al'amarin ya kullu,<sup>(1)</sup> to, dā sun yi wa Allah gaskiya, lalle dā ya kasance mafifici a gare su.

22. To, shin, kunā fātan idan kun jūya (daga umurnin) zā ku yi barna a cikin fasā, kuma ku yan-yanke<sup>(2)</sup> zumuntarku?

23. Wadannan sū ne wadanda Allah Ya la'anē su, sa'an nan Ya kurumtar da su, kuma Ya makantar da ganinsu.

24. Shin to, bā zā su kula da Alkur'āni ba, kō kuwa a kan zukā-tansu akwai makullansu?

25. Lalle ne, wadanda suka kōma bāya a kan dugādugansu a bāyan shiryuwa tā bayyana a gare su, Shaidan ne ya kawāta<sup>(3)</sup> musu (haka), kuma ya yi musu shibta.

26. Wancan, dōmin lalle sū, sun ce wa wadanda suka fi abin da Allah Ya saukar, “Za mu yi muku dā`ā ga sāshen al'amarin,” alhāli kuwa Allah Yanā sane da gāna-warsu ta asīri.

أَلَمْعَشِي عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ ﴿٢١﴾

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ فَإِذْ عَزَمْنَا الْأَمْرَ

فَلَوْصَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢٢﴾

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا

فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٣﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ

فَأَصْمَهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ ﴿٢٤﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْءَانَ

أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ آذَنُوا عَلَى آذَانِهِمْ

مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْهُدَى

الشَّيْطَانِ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَى لَهُمْ ﴿٢٦﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ

اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ

يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

(1) Kulluwar al'amari, shī ne umurni da yin yāki, yi wa Allah gaskiya, shī ne zartar da umurninSa, bā tāre da tsōro ba. Tsōro, mūnafunci ne.

(2) Dōmin barin jihādi yanā kai ga wātsuwar barna da fasādi a cikin fasā. Wātsuwar fasādi, yanā kai ga yanke zumunta tsakānin dangi, sabōda zāluntar jūna.

(3) Barin jihādi, ridda ne da kōmāwa zuwa ga kāfirci da kāwātāwar Shaidan cēwa rashin zuwa yāki na sanya kwanciyar hankali da rashin mutuwa, kuma yanā sanya musu waswasi da haka.

27. To, yāya hālınsu yake a lōka-  
cin da malā'ıku ke karḃar rāyukan-  
su, sunā dūkan fuskōkinsu da  
ḃuwaiwansu?

28. Wannan, dōmin lalle sū, sun  
bi abin da ya fusātar da Allah,  
kuma sun kī yardarSa, sabōda  
haka Ya ḃāta ayyukansu.

29. Ko kuwa waḃanda ke da wa-  
ta cūta a cikin zukātansu, sunā za-  
ton cēwa Allah bā zai fitar da mu-  
gun kulle-kullensu (ga Musulunci)  
ba?

30. Kuma dā Munā so, dā lalle  
Mun nūna maka su. To, lalle kanā  
sanin su game da alāmarsu. Kuma  
lalle kanā sanin su ga tuntufen  
harshe, alhāli kuwa Allah Yanā  
sanin ayyukanku.

31. Kuma lalle ne, Munā jarraba  
ku, har Mu san māsu jihādi daga  
cikinku, da māsu hakuri, kuma  
Muna jarraba lābāranku.

32. Lalle ne waḃanda suka kāfir-  
ta, kuma suka kange daga tafarkin  
Allah, kuma suka sāḃa wa Manzon  
Sa a bāyan shiriyar ta bayyana a  
gare su, bā za su cūci Allah da kōme  
ba, kuma zā Ya ḃāta ayyukansu.

33. Yā kū waḃanda suka yi ĩmā-  
ni! Ku yi ḃā'ā ga Allah, kuma ku yi  
ḃā'ā ga ManzonSa, kuma kada<sup>(1)</sup>  
ku ḃāta ayyukanku.

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ  
وُجُوهُهُمْ وَأَدْبُرَهُمْ ﴿٢٧﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ  
وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ  
أَن لَّنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أضعفهم ﴿٢٩﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ  
وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ  
وَنَبْلُوَنَّكُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُوا  
الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُوا اللَّهَ  
شَيْئًا وَسَيُحِطُّ بِأَعْمَالِهِمْ ﴿٣٢﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ  
وَلَا تَبْطُلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾

(1) Kada ku ḃāta ayyukanku da kīn ḃā'ā ga Allah da ManzonSa ga fita zuwa yāki da waninsa. Ridda na ḃāta ayyuka, kuma riya da māmākin kai na ḃāta lādar ayyuka, kuma kwarē da cūtarwa sunā ḃāta lādar sadaka. Sauran manyan zunubbai, bā su ḃāta ayyuka sai ga ra'ayin Mu'utazilāwa māsu cēwa manyan zunubbai na ḃāta lādar ayyuka kamar ridda. An ḃāta maganarsu da āyar da ke cēwa, "Allah na gāfarta abin da ya kāsa haka ga wanda Yā so". Sūratun Nisa āyā ta 48.

34. Lalle ne, waɗanda suka kã-firta, sa'an nan kuma suka kange (mutãne) daga tafarkin Allah, sa'an nan suka mutu, alhãli kuwa sunã kãfirai, to, Allah bã zai yi gãfara ba a gare su.

35. Sabõda haka kada ku yi rau-ni, kuma (kada) ku yi kira zũwa ga sulhi alhãli kuwa kũ ne mafi ðauka-ka, kuma Allah na tãre da ku, kuma bã zai naƙasa muku ayyukanku ba.

36. Rãyuwar dũniya, wãsã da abin shagala kawai<sup>(1)</sup> ce, kuma idan kun yi ãmãni, kuma kun yi taƙawa, Allah zai kãwo muku ijãrõrinku, kuma bã zai tambaye ku ðũkiyarku ba.

37. Dã Allah zai tambaye ku su (ðũkiyõyin) har Ya wajabta muku bãyarwa, zã ku yi rõwa kuma Ya fitar da miyãgun ƙulle-ƙullenku.

38. Ga ku, ya ku waɗannan! Anã kiran ku ðõmin ku ciyar ga tafarkin Allah, sa'an nan daga ci-kinku akwai mai yin rõwa. Kuma wanda ke yin rõwa, to, yanã yin rõwar ne ga kansa. Kuma Allah ne Wadãtacce alhãli kuwa kũ fãƙirai ne. Kuma idan kuka jũya (daga yi Masa ðã'ã), zai musanya waɗansu mutãne, waɗansunku, sa'an nan bã zã su kasance kwatankwacinku ba.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا  
وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ لَا عَلَوْنَ  
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرِكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ فِيهَا مُمْسِكَاتٌ وَتَتَنَقَّوْنَ  
فِيهَا أَجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

إِنْ يَسْأَلْكُمْ هَا فُحِشِكُمْ  
تَبَخَّلُوا وَبَخَّلُوا وَأَضَعْنَا كُرْسِيَّكَمُ

هَذَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ  
فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ  
عَنْ نَفْسِهِ ۗ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ  
وَإِن تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ  
ثُمَّ لَا يَكُونُوا أُمَّةً لَكُمْ ﴿٣٨﴾

(1) Wãsã, shi ne dukan aiki wanda aka yi bã da nufin wata fa'ida ta addini ba, watau anã yin sa ne ðõmin a sãmi abin aikatãwa a ðãta lõkaci. Dukan ayyukan da mutum ya yi da nufin rãyuwar dũniya kawai, to, ya zama wãsã kõ ðã cin abinci ne da karãtu. Kuma duk abin da mutum ya yi da niyyar bin umurnin Allah, wãjibi, to, ya zama aikin Lãhira kõ da cin abinci ne da jima'insa da matarsa, kamar yadda yake a cikin Hadisn Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

## SŪRATUL FAT'Ĥ

## سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

Tanā karantar da yadda Allah Ya shirya tsayuwar daular Musulunci ta hanyar siyāsa dōmin ta tsare haƙƙoƙin Allah da na Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Lalle Mū, Mun yi maka rinjāye (a kan maƙiyanka), rinjaye bayyananne.

2. Dōmin Allah Ya shāfe abin da ya gabāta na laifinka <sup>(1)</sup> da abin da ya jinkirta, kuma Ya cika ni'imarSa a kanka, kuma Ya shiryar da kai ga hanya madaidaiciya.

3. Kuma Allah Ya taimake ka, taimako mabuwayi.

4. Shī ne Wanda Ya saukar da natsuwa a cikin zukātan mūminai dōmin su fāra wani imāni tāre da imāninsu, alhāli kuwa rundunōnin

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ

وَيُنَبِّئَكَ بِعَمَلِكَ وَعَلَيْكَ وَبِهِدَايِكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

وَيُضْرِكَ اللَّهُ نُصْرًا عَزِيمًا ﴿٣﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا

إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ

(1) Laifin Annabi wanda Allah Ya gāfarta, shī ne a lōkacin da ya fāra kiran mutāne zuwa ga bauta wa Allah, Shī Kafai, māsu bauta wa waɗansu abūbuwa sun ga laifinsa a wannan, sun yi Kiyayya da shi sabōda haka, har suka yi yāƙi da shi, dōmin tsare ibādarsu, da al'ādunsu, har a lōkacin da Allah Ya bā shi rinjāye bayyananne a kansu, suka gāne amfānin abin da yake kiran su zuwa gare shi na alhēri, suka yāfe laifin da suke zato, kuma suka so shi soɗa da bā ya fārewa har Tāshin Kiyāma. Wannan ni'imar Allah ce babba ga AnnabinSa, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi. Hanya madaidaiciya, ita ce sharī'ar da Allah Ya bā shi, wadda ke jan jama'arsa a kan alhēri, har ya zuwa Tāshin Kiyāma, kuma su tāshi a cikin alēri mafi girma, matuƙar dai sun bī ta, sun yi aiki da ita gwargwadon yadda ya nūna musu ita.

sammai da ƙasa, na Allah kawai ne, kuma Allah Ya kasance Masani, Mai hikima.

5. Dōmin Ya shigar da mūminai maza da mūminai mātā gidājen Al-janna, kōgunan ruwa na gudāna daga ƙarƙashin gidājen, sunā ma-dawwama a cikinsu, kuma Ya kan-kare musu mūnānan ayyukansu. Wannan abu ya kasance a wurin Allah babban rabo, mai girma.

6. Kuma Ya yi azāba ga munāfi-kai maza da munāfikai mātā da mushirikai maza da mushirikai mātā, māsu zaton mugun zato game da Allah, mugunyar masīfa mai kēwayēwa ta tabbata a kansu, kuma Allah Ya yi hushi da su, kuma Ya la'ane su, kuma Ya yi musu tattalin Jahannama, kuma ta mūna-na ta zama makōma (gare su).

7. Rundunōnin sammai da ƙasā na Allah kawai ne, kuma Allah Ya kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

8. Lalle Mū, Mun aike ka, kanā mai shaida, kuma mai bāyar da bushāra kuma mai gargadi.

9. Dōmin ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma ku ƙarfafa shi, kuma ku girmama shi, kuma ku tsarkake Shi (Allah) sāfiya da maraice.

10. Lalle wafanda ke yi maka mubāya'a (1), Allah kawai ne suke yi

وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا  
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفَّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ  
وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

وَيُعَذِّبُ الْمُتَّفِقِينَ وَالْمُتَّفِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ  
وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ يَا اللَّهُ ظَلَمَ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ  
دَائِرَةُ السَّوْءِ وَعَظِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ  
لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ  
وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ  
وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ

(1) Asalin mubāya'a daga bai'u ne, watau ciniki, wanda ya yi mubāya'a ga Limāmin Musulmi kamar yā yi ciniki ne yā sayar da ransa, dōmin ya karbi Aljanna daga Allah a Rānar Kiyāma. Mubāya'a ta farko, ita ce wadda aka yi wa Annabi a Hudaibiyya wani ɗan gari ne kusa da Makka a hanyar Jadda, tafiyar kwana ɗaya. An ce tanā a cikin Hurumi, wafansu sun ce bā ta cikinsa.

wa mubāya'a, Hannun Allah nā bisa hannayensu, sabōda haka wanda ya warware, to, yanā warwarēwa ne a kan kansa kawai, kuma wanda ya cika ga alkawarin da ya yi wa Allah a kansa, to, (Allah) zai kāwo masa ijāra mai girma.

11. Waɗanda aka bari daga ƙauyāwa<sup>(1)</sup> zā su ce maka, “Dūkiyōyinmu da iyālanmu sun shagaltar da mu, sai ka nēma mana gāfara.” Sunā faɗā, da harsunansu, abin da bā shī ne a cikin zukātansu ba. Ka ce, “To, wāne ne ke mallakar wani abu daga Allah sabōda kū, idan Yā yi nufin wata cūta a gare ku kō kuma (idan) Ya yi nufin wani amfāni a gare ku? Ā'a, Allah Ya kasance Mai labartawa ne ga abin da kuke aikatāwa.”

12. Ā'a kun yi zaton Annabi da mūminai, bā zā su kōmo zuwa ga iyālansu ba, har abada. Kuma an ƙawāta wannan (tunāni) a cikin zukātanku, kuma kun yi zato, zaton mugunta, kuma kun kasance mutāne halakakku.

13. Kuma wanda bai yi īmāni da Allah da kuma Manzonsa ba, to, lalle Mū, Mun yi tattalin wutā mai tsananin ƙūna, dōmin ƙāfirai.

أَيُّدِيهِمْ<sup>١٠</sup> فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ<sup>١٠</sup> وَمَنْ  
أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمَسِيئَتِهِ أَجْرًا عَظِيمًا<sup>١٠</sup>

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا  
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ  
مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ<sup>١١</sup> قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ  
شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ  
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا<sup>١١</sup>

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ بَنُقَلِّبَ الرُّسُولَ وَالْمُؤْمِنُونَ  
إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ  
وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْئًا وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا<sup>١٢</sup>

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا  
أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا<sup>١٣</sup>

(1) Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, ya yi nufin tafiya Makka dōmin ya yi Umra sabōda mafarkin da ya yi cēwa yā ga ya shiga Makka shi da Sahabbansa, sunā māsu yin aski da suisuye na ibāda, sai ya ce wa ƙauyāwan da ke gēfen Madina su fita tāre da shi dōmin kada Kuraishāwa su fāɗa shi da yāki, su tsare shi daga 'Dākin. Kuma ya yi harama ya kōra hadaya dōmin mutāne su san bā yāki yake nufi ba. Sai waɗansu māsu yawa daga ƙauyāwa suka yi nauyin fita, suka yi zamansu kuma suka ce, “Zai tafi zuwa ga mutānen da suka yāƙe shi a tsakar gidansa a Madīna, suka kashe Sahabbansa. Ba zā mu bi shi ba dōmin mu halaka kanmu.”

14. Mulkin sammāi da kasā na Allah kawai ne, Yanā gāfartawa ga wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so, alhāli kuwa Allah Ya kasance Mai gāfara ne, Mai jin kai.

15. Waɗanda aka bari zā su ce idan kun tafi zuwa ga waɗansu ganimōmi<sup>(1)</sup> dōmin ku karbo su, “Ku bar mu, mu bi ku.” Sunā son su musanya maganar Allah ne. Ka ce, “Bā zā ku bi mu ba. Kamar wannan ne Allah Ya ce, a gabānin haka.” Sa’an nan zā su ce, “Ā’a, kunā dai hāssadar mu ne.” Ā’a, sun kasance bā su fahimtar (abūbuwa) sai kaɗan.

16. Ka ce wa waɗanda aka bari daga kaɗuwa, “Zā a kira ku zuwa ga waɗansu mutāne<sup>(2)</sup> māsu tsananin yāki (dōmin) ku yāke su kō kuwa su musulunta. To, idan kun yi dā’ā, Allah zai kāwo muku wata ijāra mai kyau, kuma idan kuka jūya bāya kamar yadda kuka jūya a gabānin wancan, zai azābtā ku, azāba mai raɗaɗi.”

17. Bābu laifi a kan makāho, kuma bābu laifi a kan gurgu, kuma bābu laifi a kan majiyyaci. Kuma wanda ya yi dā’ā ga Allah da ManzōnSa, (Allah) zai shigar da shi a gidājen Aljanna, kōguna nā gudāna

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفِرُ لِمَن يَشَاءُ  
وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا

رَحِيمًا ﴿١٤﴾

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى  
مَغَائِمٍ لِّتَأْخُذُوا هَاذِرُونَ أَتَّبِعُكُمْ بِرِيدُونَ  
أَن يَسْأَلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَن تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ  
قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ نَحْسَدُ وَنَنَا  
بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَى  
بِأَسْئِدِيهِمْ يُفْقِنُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِن تُطِيعُوا  
يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِن تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ  
مِن قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ  
وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَمَن يَطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ  
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَن يَتَوَلَّ يَعدِّبْهُ

(1) A bāyan sulhun Hudaibiyya Allah Ya yi wa Annabi alkawarin zai būde masa Haibara ya sāmi ganīma mai yawa, amma kuma kada ya bari kaɗuwan da aka nema su fita zuwa Makka, suka fi su fita tāre da shi.

(2) Abūbakar zai kira su dōmin su yāki mutānen Musailama, ko kuma su yāki Rūmu da Fārisa a bāyan rāyuwar Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

daga ƙarƙashinsu. Kuma wanda ya jūya bāya, (Allah) zai azabtā shi, azāba mai radāfī.

18. Lalle ne, haƙīka, Allah Ya yarda da mūminai a lōkacin da suke yi maka mubāya’a<sup>(1)</sup> a ƙarƙashin itāciyar nan dōmin Yā san abin da ke cikin zukātansu, sai Yā saukar da natsuwa a kansu, kuma Yā sāka musu da wani cin nasara maku-sanci.

19. Da waƙansu ganīmōmi māsu yawa da zā su karbo su. Kuma Allah Yā kasance Mabuwayi, Mai hikima.

20. Kuma Allah Yā yi muku wa’adin waƙansu ganīmōmi māsu yawa, waƙanda zā ku karbo su,

عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٧﴾

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ  
تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ  
عَلَيْهِمْ وَأَثْبَتَهُمْ فَتَحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ

عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

وَعَدَّكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ

(1) A bāyan da Annabi ya sauka a Hudaibiyya, ya kirāyi Khuraish bn Umāiya el Khuzā’i ya aike shi Makka ya azā shi a kan rāƙuminsa dōmin ya gaya wa shugabanninsu cēwa yā taho Umra ne, bai zo da yāƙi ba. Sai suka sōke rāƙumin Annabi, kuma suka yi nufin kashe Khuraish amma Ahābish suka hana su, ya zo ya gaya wa Annabi. Sa’an nan Annabi ya kira Umar bn Khattāb dōmin ya aika shi zuwa Makka, sai ya ce, “Yā Manzon Allah inā tsōron raina ga Kuraishāwa, bābu banī Adiyin bn Ka’ab a Makka balle su kāre ni daga gare su, amma inā nūna maka wani mutum wanda ya fi ni dangi a cikinta, shī ne Usman bn Affān.” Sai Annabi ya kira Usman ya aike shi zuwa ga Abi Sufyān da shugabannin Kuraish, ya bā su lābārin cēwa bai zo yāƙi ba. ya taho ne dōmin ziyāra kawai ga wannan ‘Dāki dōmin ya girmama alfarmarsa. Ya rubūta masa takarda ya tafi da ita. Kuma ya umurce shi da ya yi bushāra ga Musulmi māsu rauni, cēwa cin nasara yā yi kusa, kuma Allah zai ɗaukaka addininSa. Usman ya fita ya tafi Makka ya iske cēwa Kuraishāwa sun haɗu a kan hana Annabi shiga Makka. Abban bn Sai’id bn Āsi ya haɗu da Usmān a lōkacin shigarsa Makka, sai ya ɗauke shi a kan rāƙumarsa, ya bā shi maƙwabtaka dōmin kada a kashe shi, har ya kai takardar Annabi. Suka nāce cēwa Annabi bā zai shiga ba, suka ce wa Usmān, “Idan yanā son ɗawāfi sai ya yi,” Sai ya ce bā zai yi ba sai Manzon Allah yā yi. Musulmi suka ce, “Usmān ya ji ɗāɗi yā yi ɗawāfi,” sai Annabi ya ce, “Ban yi zaton Usmān zai yi ba.” Sa’an nan lābāri ya zo wa Annabi, cēwa an kashe Usman, sabōda haka Annabi ya ce, “Idan sun kashe shi, sai mun yāƙe su.” Wannan ya sa aka yi masa mubāya’a a ƙarƙashin itāciyar talh mai kama da farar ƙaya. A bāyan haka Annabi ya aza hannunsa na hagu a kan hannunsa na dāma, ya ce, “Gā hannun Usmānu.” Māsu mubāya’a dubū da ɗari uku kō ɗari huɗu ne, da cēwa za su yi yāƙi da Kuraishawa, bā zā su gudu ba, sai dai su mutu. Daga nan shugabancin ya tabbata. Umar bn Khattāb yā sanya an sāre itāciyar nan dōmin mutāne sun fāra salla a ƙarƙashinta. Ba a yi yāƙi ba, sai aka yi sulhu. Annabi ya kōma a shēkara mai zuwa yā yi Umra.



kuma Ya gaggauta<sup>(1)</sup> muku wannan. Kuma Ya kange<sup>(2)</sup> hannāyen mutāne daga gare ku, kuma dōmin ta kasance wata āyā ce ga mūminai, kuma Yā shiryar da ku ga hanya madaidaiciya.

21. Da waḍansu (ganīmōmin<sup>(3)</sup>) da bā ku da iko a kansu, lalle Allah Ya kēwaye su da saninSa, kuma Allah Ya kasance Mai ikon yi ne a kan dukan kōme.

22. Kuma dā waḍanda suka kā-firta sun yāke ku, dā sun jūyar da ḍuwaiwai (dōmin gudu) sa'an nan bā zā su sāmi majiḅinci ba, kuma bā zā su sāmi mataimaki ba.

23. Hanyar Allah wadda ta shūde daga gabānin wannan, kuma bā zā ka sāmi musanya ba ga hanyar Allah (ta taimakon mūminai a kan mai zāluntarsu).

24. Kuma Shī ne Ya kange hannayensu<sup>(4)</sup> daga gare ku, kuma da hannayenku daga gare su, a cikin Makka, bāyan Ya rinjāyar da ku a kansu. Kuma Allah Ya kasance Mai gani ga abin da kuke aikatāwa.

لَكُمْ هَذِهِ، وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً  
لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا  
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾

وَلَوْ قَتَلْنَاكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَذْبُرَ  
ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وِلْيَاءً وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ  
وَلَنْ يَجْدَلَ سُنَّةَ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ  
مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَنْظَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ  
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

(1) Cin nasara makusanci, shī ne cin Haibara, a bāyan kōmawar Annabi Madīna a ƙarshen Zul Hajji. Sa'an nan ya fita wajen ƙarshen Muharram shēkara ta bakwai. Aka samo ganīma mai yawa. Waḍansu ganīmōmi na waḍansu ƙasāshen da zā a ci a nan gaba har ƙarshen dūniya. Ganīmar Haibara ita ce aka gaggauta.

(2) A lōkacin da Annabi ya fita daga Madīna zuwa Hudaibiyya Allah Ya kange hannuwan Yahūdāwa daga iyālan Musulmi na cikin Madīna, in dā bā dōmin haka ba, sai su jē su fāda su da kashī da kāmū. Sai Allah Ya jēfa tsōro a cikin zukātansu.

(3) Ganīma da aka yi musu gaggāwa da ita, ita ce Haibara. Ganīma wadda ba su da iko da ita, ita ce sauran ƙasāshen dūniya inda Musulmi suka ci, suka mallake shi, na ƙasar Rumāwa da Farisāwa da Masar da sauransu.

(4) Waḍansu Kuraishawa ne, sū tamānin, suka kēwaye Musulmi a Hudaibiyya, da niyyar yaudara, sai aka kāmē su, su duka, aka kai su ga Annabi, shi kuma ya yāfē musu, a bāyan ya nūna musu rinjāya. Wannan shī ne ya sabbaba yin sulhu.

25. Sū ne waɗanda suka kāfirta, kuma suka kange ku daga Masalacin Harami, da hadaya tanā tsare (sun hana ta) ta isa ga wurinta. Kuma bā dōmin waɗansu maza mūminai da waɗansu mātā mūminai ba, ba ku sansu ba, ku tākā su har wani aibi ya sāme ku daga gare su, bā da sani ba, (dā Allah Yā yi muku iznin yāki), dōmin Allah Ya shigar da wanda Yake so a cikin rahamarSa. Dā (mūminai) sun tsabbace dā Mun azabtar da waɗanda suka kāfirta daga gare su da azāba mai raɗaɗi.

26. A lōkacin da waɗanda suka kāfirta suka sanya hanānar kabīlanci a cikin zukātansu, hanānar kabīlanci irin<sup>(1)</sup> na Jāhiliyya, sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa, kuma da a kan mūminai, kuma Ya lazimta musu kalmar taƙawa,<sup>(2)</sup> alhāli kuwa sun kasance mafi dācēwa da ita, kuma ma'abūtanta. Kuma Allah Ya kasance Masani game da dukan kōme.

27. Lalle ne, haƙīka, Allah Ya gaskata wa ManzonSa mafarkinsa da gaskiya: lalle zā ku shiga Masal-

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ  
الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَجَلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالُ  
مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمَتَّعَلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ  
فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللَّهُ  
فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَو تَرْتَبَلَّوْا الْعَذَابَ الَّذِينَ  
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ  
الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ  
وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَّةَ كَلِمَةً التَّقْوَى  
وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ  
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ

(1) A lōkacin da Kuraishi suka ga bā su iya yāki da Annabi, suka dōge da kabīlancinsu, ta hanyar sulhu. Suka aika Sahlu bn Amru da Huwaitib bn Abdul Uzza da Makraz bn Hafs bn Ahnaf dōmin nēman sulhu bisa kada Annabi ya shiga Makka a wannan shēkara, amma shēkara mai kōmōwa ya jē ya shiga Makka kwana uku, su kuma su fita har ya ƙāre Umra ya fita. Annabi ya karbi sulhun. Aka ce Aliyu bn Abi Tālib ya rubūta. Wajen rubūtun kuma aka so a yi tāshin hankali, dōmin ya rübuta 'Manzon Allah ya yi sulhu da Kuraishāwa', sai kuma suka ce ba su yarda a rubūta kalmar Manzon Allah ba. Sai Annabi ya sanya hannunsa mai daraja ya sōke kalmar da ake sābāni a kanta. Allah Ya saukar da natsuwa ga kōwa.

(2) Kalmar taƙawa ita ce kalmar shahāda dōmin daukar alkawari da ita yanā lazimta wa mai ita bin umurnin Allah, da dāɗi kō ba dāɗi, ta haka sai natsuwa ta sāmu. Anā ce mata kalmar taƙawa dōmin da ita ake ƙāre rai daga bin Shaidan. Ma'anar taƙawa, ita ce ƙāriya.

lacin Harami, in Allah Ya so, kunā māsu natsuwa, māsu aske kawu-nanku da māsu suisuye, bā ku jin tsōro, dōmin (Allah) Ya san abin da ba ku sani ba, sa'an nan Ya sanya wani cin nasara makusanci a bāyan wannan.

28. Shī ne Wanda Ya aiki ManzonSa da shiriya da addinin gaskiya dōmin Ya rinjāyar da shi a kan addinai dukansu. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai shaida.

29. Muhammadu Manzon Allah ne. Kuma wadannan da ke tāre da shi māsu tsanani ne a kan kāfirai, māsu rahama ne a tsakāninsu, kanā ganin su sunā māsu rukū'i māsu sujada, sunā nēman falala<sup>(1)</sup> daga Ubangijinsu, da yardarSa. Alāmarsu tanā a cikin fuskōkinsu, daga kufan sujuda.<sup>(2)</sup> Wannan shī ne siffarsu, a cikin Attaura. Kuma siffarsu a cikin Injila, ita ce kamar tsiron shūka wanda ya fitar da rēs-hensa, sa'an nan ya karfafa shi, ya yi kauri, sa'an nan ya daidaita a kan kafāfunsa, yanā bāyar da sha'āwa ga māsu shūkar, dōmin (Allah) Ya fusātar da kāfirai game da su. Kuma Allah Ya yi wa'adi ga wadanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, daga cikinsu, da gāfara da ijāra mai girma.

الْمَسْجِدَ الْحَرَامِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ءَامِنِينَ مُخْلِقِينَ  
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ

تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ

لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

مُحَمَّدَ رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ

رَحِمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرْتَعَّاسٌ جَدَّابِتَّغُونَ فَضَلًا

مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ

مِمَّنْ أُنزِلَتِ السُّجُودُ ذَلِكُمْ مِثْلُهُمْ فِي التَّورَةِ وَمِثْلُهُمْ

فِي الْإِنْجِيلِ كَرَرِيعٍ أَخْرَجَ سَطَطَهُ فَتَازَهُ.

فَأَسْتَعَاظُ فَأَسْتَوِي عَلَى سُوقِهِ ۚ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ

لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

(1) Nēman falala da sana'ar hannunsu, kō fatauci, ba su zama nauyi a kan mutāne ba, kōwanensu ya dōgara ga Allah, sa'an nan yanā rāyuwa a kan hālāliyarSa.

(2) Kufan sujuda, shī ne hasken fuskōkinsu da annurinsu. Fuska ita ce madūbin zūciya. Anā gāne zūciyar fwarai daga fuskarta. Bā ya halatta ga mutum ya riƙa darkāka gōshinsa ga ƙasā dōmin ya yi kwādon salla. Wannan alāmar riya ce.

Faƙaƙarwa. Nan ne ƙarshen dōgāyen sūrōri da ake cē wa Mudawwalātu. An ƙāre su da sūrōri biyu, Kitāl dōmin yāƙi, da Fat'h dōmin tsārin gudānar da siyāsa sabōda tsaron Addīni. Bāyan haka kuma sai gajērūn sūrōri, watau Mufassalātu.



Tanā karantar da hālāyen fwarai da ladubba na addini da na zaman jama'a a tsakāninsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Yā ku waƙanda suka yi īmāni! Kada ku gabāta (da kōme) gaba ga Allah da ManzonSa. <sup>(1)</sup> Kuma ku yi dā'a ga Allah da taƙawa. Lalle Allah Mai ji ne, Masani.

2. Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Kada ku dāukaka saututtukanku <sup>(2)</sup> bisa sautin Annabi, kuma kada ku bayyana sauti gare shi a magana, kamar bayyanāwar sāshenku ga sāshe, dōmin kada ayyukanku su bāci, alhāli kuwa kū ba ku sani ba.

3. Lalle waƙanda ke runtsēwar saututtukansu a wurin Manzon Allah, waƙannan ne waƙanda Allah Ya jarrabi zukātansu ga taƙawa. Sunā da wata irin gāfara da ijāra mai girma.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَقْدِمُوْا بَيْنَ يَدَيِّ اللّٰهِ  
وَرَسُوْلِهِۦ ۗ وَاَنْقُوْا لِلّٰهِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَرْفَعُوْا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ  
النَّبِيِّۦ وَلَا تَجْهَرُوْا لَهُۥ بِالْقَوْلِ ۚ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ  
لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿٢﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ يَعْضُوْنَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ  
اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اَمْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ لِلنَّقْوٰى  
لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٣﴾

(1) Wannan ya nuna mana cewa ba ya halatta ga Musulmi ya yi wani aiki ko ya faɗi wata magana sai ya san hukuncin Allah a cikinsu. Kuma kada ya fāra wāyōnsa a kan abin da Allah Ya ce, kuma kada ya rage idan yanā da ikon cikāwa. Dukan wannan yakan ja Musulmi ga bācin ayyukansa, watau ya yi ridda daga Musulunci.

(2) Ladubban zama da shugaba. Annabi shi ne kan shugabanni, sai dai dā'a gare shi wājibi ne ga kōme, sauran shūgabanni ga abin da bai sāba wa shari'a ba.

4. Lalle waɗanda ke kiranka daga bāyan ɗakuna, maƙi yawansu bā su aiki da hankali.

5. Kuma dā lalle sū, sun yi haƙuri har ka fita zuwa gare su, haƙiƙa, dā yā kasance maƙi alhēri gare su, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

6. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Idan fāsiki<sup>(1)</sup> ya zo muku da wani babban lābāri, to, ku nēmi bāyāni, dōmin kada ku cūci waɗansu mutāne a cikin jāhilci, sabōda haka ku wāyi gari a kan abin da kuka aikata kunā māsu nadāma.

7. Kuma ku sani (cēwa) lalle ne, a cikinku akwai Manzon Allah. Dā yanā bin ku ga (hālāye) māsu yawa na al’amarin, dā kun auku a cikin zuṅubi, kuma amma Allah Ya sōyar da īmāni a gare ku, kuma Yā ƙawāta shi a cikin zukātanku, kuma Ya ƙyamantar da kāfirci da fāsicci da sābo zuwa gare ku. Waɗannan (da suka lazimci sifōfin nan) su ne shiryayyu.

8. Bisa ga falala daga Allah da ni’ima. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

9. Kuma idan jama’a biyu ta mūminai suka yi yāƙi, to, ku yi sulhu, a tsakāninsu. Sai idan ɗayan-su ta yi zālunci a kan gudar, to, sai

إِنَّ الَّذِينَ ينادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٩﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ

وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

يَتَأَيَّأُ الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَ كُرْهُ فَيَسْأَلُونَ بَنِيَّ فَيَقْبَلُونَهُمْ

أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِمِجْهَلَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَيَّ مَا فَعَلْتُمْ

تَدْمِينٌ ﴿٥١﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ

مِنَ الْأُمْرِ لَعَسْتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ

وَزَيَّنَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ

وَالْعِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٥٢﴾

فَضَلَّ اللَّهُ مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ﴿٥٣﴾

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا

بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَت إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقْتُلُوا

(1) Idan wani ya kai lābārin ɓarna, kada a yi aiki da shi sai bāyan an bincika an san gaskiyar al’amarin, kāfin a yi aiki da shi. Fāsiki ga asalin kalma shi ne duka wanda ya karkace daga hanyar ƙwarai wadda aka sani. A nan, fāsiki, shi ne mai kai lābārin da yake akwai tāshin hankali a cikinsa, ko kuma abin tsōro dōmin ya sanya rūɗu a tsakānin jama’a tun ba a san haƙiƙanin al’amarin ba.

ku yāki wadda ke yin zālunci har ta kōma, zuwa ga umurnin Allah. To, idan ta kōma, sai ku yi sulhu a tsakāninsu da ādalci, kuma ku dai-daita. <sup>(1)</sup> Lalle Allah na son māsu daidaitāwa.

10. Mūminai 'yan' uwan jūna kawai ne, sabōda haka ku yi sulhu a tsakānin 'yan'uwanku biyu, kuma ku bi Allah da tafawa, tsam-māninku, a yi muku rahama.

11. “Yā ku waƙanda suka yi īmāni! Kada waƙansu mutāne su yi izgili game da waƙansu mutāne, mai yiwuwa ne (abin yi wa izgilin) su kasance mafifita daga gare su (māsu izgilin), kuma waƙansu mātā kada su yi izgili game da waƙansu mātā mai yiwuwa ne su kasance mafifita daga gare su. Kuma kada ku aibanta kanku, kuma kada ku jēfi jūna da miyāgun sunāye na laƙabōbi. Tir da sūna na fāsiccī a bāyān īmāni. Kuma wanda bai tūba ba, to, waƙannan sū ne azzālumai.

12. Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Ku nīšanci abu mai yawa na zato. Lalle sāshen zato laifi ne. Kuma kada ku yi rahōto, kuma kada sāshenku ya yi gībar sāshe. Shin, ƙayanku nā son ya ci naman

الَّتِي تَبَغَى حَقًّا تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنَّ فَاءَ تَ  
فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ  
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخْوِيكُمْ  
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١١﴾

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُوا مِن قَوْمٍ عَسَىٰ  
أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّن نِّسَاءِ عَسَىٰ  
أَن يَكُن خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا  
بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَلْمَمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ  
وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُم الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّكُم  
بَعْضُ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا  
أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا

(1) Wannan tsāri na sulhu a tsākanin al'umma biyu māsu faɗa, shī ne hanya mafi kyau wadda har yanzu wayon dūniya bai kai ga yin aiki da shi ba. Dā yanzu an zauna lāfiya, dā Majalisar Dinkin Dūniya na iya aiki da shi. Haka yake kuma ga sauran hukunce-hukuncen mutānen dūniya. Shari'ar Musulunci sabōda ādalcin da ke cikinta, kuma wayon dūniya bai kai ta ga anā iya zartar da shi ba, shī ne ya sa ƙasāshen Musulunci nā ƙaucēwa gare ta, dōmin son ran shugabanninsu. Allah Ya mayar da mu ga addininmu! Dukan Musulmin da ya ƙauce wa shari'ar Musulunci, to, ya ƙauce ne dōmin ya sami damar yin zālunci, kuma idan ya halatta ƙaucewar, ya zama bā Musulmi ba.

ɗan'uwansa yanā matacce? To, kun kī shi (cin nāman). Kuma ku bi Allah da taƙawa. Lalle Allah Mai karɓar tūba ne, Mai jin ƙai.

13. Yā kū mutāne!<sup>(1)</sup> Lalle ne Mū, Mun halitta ku daga namiji da mace, kuma Muka sanya ku dangō-gi da kabilōli, dōmin ku san jūna. Lalle mafificinku daraja a wurin Allah, (shī ne) wanda yake mafificinku a taƙawa. Lalle ne, Allah Masani ne, Mai ƙididdigēwa.

14. Ka uyāwa suka ce, “Mun yi imāni.” Ka ce, “Ba ku yi imāni ba, amma dai ku ce, ‘Mun miƙa wuya,’ imāni bai gama shiga a cikin zukā-tanku ba. Kuma idan kun yi dā’ā ga Allah da ManzonSa, to, bā zai rage muku kōme daga ayyukanku ba. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.”

15. Mūminan gaskiya kawai, sū ne waɗanda suka yi imāni da Allah da ManzonSa, sa'an nan ba su yi shakka ba, kuma suka yi jihādi da dūkiyarsu da kuma rāyukansu, cikin tafarkin Allah. Waɗannan sū ne māsu gaskiya.

16. Ka ce, “Kuna sanar da Allah ne game da addininku, alhāli kuwa Allah Yā san abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin ƙasa, kuma Allah Masani ne ga dukan kōme?”

فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

يَتَأْتِيَ النَّاسَ إِنَّا خَلَقْتُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقْوَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

قَالَتِ الْأَعْرَابُ ءَأَمْنَا قُل لَّمْ نُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

قُلْ أَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

(1) Yā kirāyi māsu imāni a cikin wannan sūra sau biyar ga abin da ya keɓanta da su na umurni da hani kamar yadda Lukmān ya kirāyi dansa wajen yi masa wasiyyōyi. Kuma ya kirāyi mutāne a wannan āyā ga abin da ya hada mūminai da ƙāfirai wajen halitta, watau alfahari da dangantaka. Dangantaka bā ta ɗaukaka wanda taƙawarsa ba ta ɗaukaka shi ba, kuma bā ta rage wanda taƙawarsa ta ɗaukaka shi. Fifiƙon taƙawa, shī ne fifiko tabbatacce.

17. Suna yin gōri a kanka wai sun musulunta. Ka ce, “Kada ku yi gōrin kun musulunta a kaina. Ā’a, Allah ne ke yi muku gōri dōmin Ya shiryar da ku ga imāni, idan kun kasance māsu gaskiya.

18. “Lalle Allah Yanā sanin gai-bin sammai da ƙasa, kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aika-tāwa.”

يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قَلَّ لَا تُمَنُّوا عَلٰى إِسْلَامِكُمْ  
بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْتُمُوهُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ  
صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ  
بَصِيرٌ يَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾



Tanā karantar da yadda mai wa’azi zai yi amfāni da kalmōmi da kuma ma’anōni māsu tāsiri ga rai. Annabi yakan yi huduba da ita a kan mimbarinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. K̄. Inā rantsuwa da Alkur’āni Mai girma.

2. Ā’a, sun yi māmāki, cewa mai gargadi, daga gare su, yā zo musu, sai kāfirai suka ce, “Wannan wani abu ne mai ban māmāki.”

3. “Shin, idan muka mutu, kuma muka kasance turbāya (zā a kōmo da mu)? Waccan kōmowa ce mai nīsa.”

4. Lalle ne, Mun san abin da ƙasā ke ragēwa daga gare su, kuma wurinMu akwai wani littāfi mai tsarēwa.

ق وَالْقُرْءَانَ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنذِرٌ مِنْهُمْ

فَقَالَ الْكٰفِرُونَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾

أَيَّ دَامِنَّا وَكٰنُوا بِذٰلِكَ رٰجِعِينَ ﴿٣﴾

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِندَنَا كِتَابٌ

حَفِيفٌ ﴿٤﴾



5. Ā'a, sun karyata ne game da gaskiyar a lōkacin da ta je musu, sabōda haka sunā a cikin wani al'amari mai raurawa.

6. Shin, to, ba su yi dubi ba zuwa ga samā, a bisa gare su, yadda Muka gīna ta, kuma Muka fawāce ta, kuma bā ta da wadansu tsā-ogi?

7. Da kasā, Mun mīke ta, kuma Mun jēfa kafaffun duwātsu a cikin-ta, kuma Mun tsirar, a cikinta daga kōwane ma'auri mai ban sha'awa?

8. Dōmin wāyar da ido da tunātarwa ga dukan bāwa mai tawak-kali?

9. Kuma Mun sassaukar, daga samā, ruwa mai albarka, sa'an nan Muka tsirar game da shi (itācen) lambuna da fkwāya abin girbēwa.

10. Da itācen dabīno dōgāye, sunā da 'ya'yan itāce gunda māsu hauhawar jūna.

11. Dōmin arziki ga bāyi, kuma Muka rāyar da kasa matacciya game da shi. Kamar wannan ne fitar daga kabari kake.

12. Mutānen Nūhu sun karyata, a gabāninsu (mutānen yanzu) da ma'abūta Rassi,<sup>(1)</sup> da Samūdāwa.

13. Da Ādāwa da Fir'auna da 'yan'uan Lūfu.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيعٍ ﴿٥﴾

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا  
وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رِوْسِيَّ  
وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٧﴾

تَبَصَّرَةٌ وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٨﴾

وَزَلَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ  
وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿٩﴾

وَأَلْخَلَّ بِأَسْقَتِهَا طَلْعُ نَضِيدٍ ﴿١٠﴾

رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَنَمُودُ ﴿١٢﴾

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾

(1) Rassi sunan wata rijīya ce. Mutānenta na zaune a gēfenta da dabbōbinsu, sunā bauta wa gumāka, aka aika musu wani Annabi, anā ce da shi Hanzala bn Safwan kō kuma waninsa.

14. Da ma'abūta kunci<sup>(1)</sup> da mutānen Tubba'u,<sup>(2)</sup> kōwanensu ya ƙaryata Manzanni, sai ƙyacēwaTa ta tabbata.

15. Shin, to, Mun kāsa ne game da halittar farko? Ā'a, su, sunā a cikin rikici daga halitta sābuwa.

16. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun halitta mutum, kuma Mun san abin da ransa ke yin waswāsi da shi, kuma Mū ne mafi kusanta zuwa gare shi daga lakar jannayēnsa.

17. A lōkacin da māsū haɗuwa biyu suke haɗuwa daga dāma, kuma daga hagu akwai wani (ma-la'ika) zaunanne.

18. Bā ya lafazi da wata magana fāce a līke da shi akwai mai tsaro halartacce.

19. Kuma māyen mutuwa ya jē da gaskiya. Wannan shī ne abin da ka kasance daga gare shi kanā bijirēwa.

20. Kuma aka hūra a cikin ƙaho. Wancan yinin ƙyacēwar ne fa.

21. Kuma kōwane rai ya zo, tāre da shi akwai mai kōra da mai shaida.

22. (Sai a ce masa), “Lalle ne, haƙīka, ka kasance a cikin gafala daga wannan. To, Mun kuranye maka rufinka, sabōda haka ganinka a yau, mai kaifi ne.”

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمٌ تُبِيعَ كُلُّ كَذِبِ الرَّسُولِ

فَقَى وَعِيدٍ ﴿١٤﴾

﴿١٥﴾ أَفَعَيْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ وَعَلَّمْنَاهُ مَاتُوسُوسٍ بِهِ نَفْسُهُ

وَمَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جِبَلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

﴿١٧﴾ إِذْ نَبَلَقَى الْمَتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ

مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

﴿٢٠﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمَ الْوَعِيدِ

﴿٢١﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ

﴿٢٢﴾ فَبَصُرَكَ الْيَوْمَ حَرِيدٌ

(1) Ma'abūta kunci, mutānen Shu'aibu ne na farko. Bāyan an halaka su, sa'an nan ya tafi Madayana.

(2) Tubba'u, Sarkin Himyar ne, a Yemen, yā musulunta amma mutānensa suka ƙi bin sa ga addini, aka halaka su, shi kuma ya tsīra. Shī ne sarki wanda ya sābā wa ƙā'ida: ya musulunta amma mabiyansa ba su musulunta ba.

23. Kuma abōkin hadfinsa<sup>(1)</sup> ya ce, “Wannan shi ne abin da ke tāre da ni halarce.”

24. (A ce wa malā'iku) “Ku jēfa, a cikin Jahannama, dukan mai yawan kāfirci, mai tsaurin rai.

25. “Mai yawan hanāwa ga alhēri, mai zālunci, mai shakka.

26. “Wanda ya sanya, tāre da Allah, wani abin bautāwa na dabam, sabōda haka ku jēfa shi a cikin azāba mai tsanani.”

27. Abōkin hadfinsa<sup>(2)</sup> ya ce, “Yā Ubangijinmu! Ban sanya shi girman kai ba, kuma amma ya kasance a cikin bata mai nīsa.”

28. Ya ce, “Kada ku yi husūma a wuriNa, alhāli Na gabātar da kyacewa zuwa gare ku.

29. “Bā a musanya magana a wuriNa. Kuma Ban zama Mai zālunci ba ga bāyiNa.”

30. Rānar da Muke cēwa ga Jahannama, “Shin, kin cika?” Kuma ta ce, “Ashe,<sup>(3)</sup> akwai wani k̄ari?”

31. Kuma a kusantar dā Aljanna ga māsu taƙawa, ba da nīsa ba.

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي ﴿٢٣﴾

أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كَقَارِ عَيْنِي ﴿٢٤﴾

مَنَاعَ لِلْحَيْرِ مَعْتَدٍ مُّرِيْبٍ ﴿٢٥﴾

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْفِيَاهُ

فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

﴿٢٧﴾ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْفَيْنَاهُ

وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَىٰ وَقَدْ قَدَمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلَ لَدَىٰ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

وَأَزَلَّتْ الْجَنَّةُ لِّلْمُنْفِقِينَ عِيرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

(1) Malā'ika mai rubūtun aikinsa. Bā ya rabuwa da shi sai a hālāye uku, wurin jimā'i da salga da wanka. Malā'ikan da aka haɗa shi da shi dōmin ya rubūta ayyukansa.

(2) Shaidānin da ke tāre da shi. A cikin Hadīsi an ruwaito cēwa kōwa yana da Shaidāni tāre da shi, sai dai idan ya rinjāye shi, da bin abin da Allah Ya aza masa, ko kuma shi Shaidānin ya rinjāye shi da bin son zūciyarsa.

(3) Wannan jawābi na Jahannama yanā daukar ma'anōni biyu. Ta farko tanā nūna ta cika kwarai, amma tanā kūkan a k̄ara mata wani abu a cikinta. Wannan fassara ta yi daidai da ayār da ta ce, “Lalle na cika Jahannama daga aljannu da mutāne gabā daya.” Sura ta 32, āyā ta 13. Fassara ta biyu, ita ce Jahannama nā nēman k̄ari tanā hushi sabōda māsu sāba wa umurnin Allah. Sūra ta 67 āyōyi 6, 7 da 8.

32. “Wannan shī ne abin da ake yi muku wa’adi da shi ga dukan mai yawan kōmawa ga Allah, mai tsarēwar (umurninSa).

33. “Wanda ya ji tsōron Mai rahama a fake,<sup>(1)</sup> kuma ya zo da wata irin zūciya mai tawakkali.”

34. (A ce musu) “Ku shige ta da aminci.<sup>(2)</sup> Waccan ita ce rānar dawwama.

35. Sunā da abin da suke so a cikinta, kuma tāre da Mū akwai k̄ārin ni’ima.

36. Kuma da yawa Muka halakar, a gabāninsu, (mutānen yanzu) daga waḡansu al’ummomi, (waḡanda suke) sū ne mafi k̄arfin damka daga gare su, sa’an nan suka yi bincike a cikin k̄asāshe: ‘Kō akwai wurin tsīra?’<sup>(3)</sup> (Babu).

37. Lalle ne a cikin wancan, akwai tunātarwa ga wanda zūciyarsa ta kasance gare shi, kō kuwa ya jēfa saurāro, alhāli kuwa yanā halarce (da hankalinsa).

38. Kuma lalle ne, haḡīka, Mun halitta sammai da k̄asā da abin da ke a tsakāninsu, a cikin kwānaki shida, alhāli wata ’yar wahala ba ta shāfe Mu ba.

39. Sabōda haka, ka yi haḡuri a kan abin da suke fadā, kuma ka yi

هَذَا مَا نُوْعِدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾

أَدْخُلُوهَا سِلْسِلَةً ذَلِكَ يَوْمَ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

(1) Tsoron Allah a fake, shī ne a bauta masa, bā da riya ba, bayyane da bōye duka daya.

(2) Kō kuma ku shiga da sallama.

(3) Sun nēmi wurin tsīra, ba su sāmu ba, sabōda haka kāfiran yanzu ma ba su iya sāmuni wurin tsīra, sai dai idan sun kōma ga Allah ta hanyar ManzonSa kawai, watawa taḡawa ga Allah ke nan. Anā kāre azābarSa da ibādarSa kamar yadda Yake so.

tasbīhi<sup>(1)</sup> game da gōdē wa Ubangi-jinka (watau ka yi salla) a gabānin fitōwar rānā da gabānin baċēwarta.

40. Kuma daga dare, sai ka yi tasbīhi a gare Shi da bāyan sujada.

41. Kuma ka saurāra a rānar da mai kira ke yin kira daga wuri<sup>(2)</sup> makusanci.

42. Rānar da suke saurāron tsāwa da gaskiya. Wancan shī ne yinin fīta (daga kabari).

43. Lalle Mū ne haċīkatan, Mu ne ke rāyarwa, kuma Mū ne ke kashēwa, kuma zuwa gare Mu kawai ne makōmar take.

44. Rānar da ƙasā ke tsattsāgēwa daga gare su, sunā māsu gaggāwa. Wancan tārāwar mutāne ne, mai sauki a gare Mu.

45. Mū ne mafi sani game da abin da suke faḍī, kuma bā zā ka zama mai tīlasta su ba. Sabōda haka ka tunatar game da Alkur'ani,<sup>(3)</sup> ga wanda ke tsōron ƙyacēwāTa.

قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَرَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

إِنَّا نَحْنُ مُحِيٌّ وَنُنْمِئُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ

حَسْرَةً عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَفُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ

فَذَكَرْ بِالْقُرْآنِ أَنْ مَنِ يخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

(1) Tasbīhi game da gōde wa Allah a gabānin fītar rānā, shi ne sallar asuba, na gabānin baċēwarta, shi ne sallar Azahar da La'asar. Daga dare kuwa, shī ne sallar Magariba da Issha'i. Bāyan sujada, shī ne sallōli na nafila kuma ma'anarsa a nan tasbīhi da tahmīdi da kabbarōri a bāyan sallōli farillai talātin da uku kōwace, sa'an nan a cika ɗari da addu'ar da aka ruwaito a nan.

(2) Mai kira shī ne Isrāfīlu a cikin ƙaho a Baitil Maƙadis dōmin a nan ƙasa ta fi zama kusa da samā.

(3) Wannan ya nūna ba a wa'azi da ilmin da bā daga Alkur'āni aka fītar da shi ba, sai fa idan bai sāba wa abin da ke cikin Alkur'āni ba.



Tanā karantar da gaggawar saūkar azabar Allah ga waƙanda suka ki bin umurninSa ko suka sāba wa haninSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da iskōki māsu shēkar abūbuwa, shēkēwa.

وَالَّذِينَ ذَرَوْا

2. Sa'an nan da girāgizai māsu ƙaukar nauyi (na ruwa).

فَالْحَمَلَاتِ وَقَرَأَ

3. Sa'an nan da jirāge māsu gu-  
dāna (a kan ruwa) da sauƙi.

فَالْحَبْرِينَ يُسْرَأُ

4. Sa'an nan da malā'iku māsu rabon al'amari (bisa umurnin Allah).

فَالْمُقْسِمَاتِ أَمْرًا

5. Lalle abin da ake yi muku alkawari (da zuwansa), haƙiƙa gas-  
kiya ne.

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ

6. Kuma lalle sakamako (ga ayyukanku), haƙiƙa, mai aukuwa ne.

وَإِنَّ الَّذِينَ لَوْعِقُ

7. Inā rantsuwa da samā ma'abūciyar hanyōyi (na tafiyar taurāri da sautin rediyo).

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُوبِ

8. Lalle kū, haƙiƙa, kunā cikin magana mai sāba wa jūna (game da Alkur'āni).

إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ

9. Anā karkatar da wanda aka jūyar (daga gaskiya).

يُؤْفِكُ عَنْهُ مِنَ الْفِكِّ

10. An la'ani māsu kiri-faƙi.

قُلُوبِ الْفَرَّصُونَ

11. Wafanda suke shagala a cikin zurfin jāhilci.

12. Sunā tambaya, “Yaushe ne rānar sakamako zā ta auku?”

13. Rānar da suke a kan wuta anā fitinar su.

14. (A ce musu) “Ku dandani fitinarku, wannan shī ne abin da kuka kasance kunā nēman zuwansa da gaggāwa.”

15. Lalle māsu taƙawa sunā a cikin lambunan itāce da marēmari.

16. Sunā māsu dībar abin da Ubangijinsu Ya bā su. Lalle sū, sun kasance māsu kyautatāwa a gabānin haka (a dūniya).

17. Sun kasance a lōkaci kaɗan na dare suke yin barci.

18. Kuma a lōkutan asuba sunā ta yin istigfāri.

19. Kuma a cikin dūkiyarsu akwai hakki ga (matalauci) mai rōko da wanda aka hana wa rōko.

20. Kuma a cikin kasā akwai āyōyi ga māsu yaƙini.

21. Kuma a cikin rāyukanku (akwai āyōyi). To, bā zā ku dūbāwa ba?

22. Kuma a cikin samā arzikinku (yake fitōwa) da abin da ake yi muku alkawari.

23. To, kuma Ina rantsuwa da Ubangijin sama da kasā, lalle Shī (abin da ake yi muku alkawari), haƙiƙa, gaskiya ne, kamar abin da kuka zamo kunā karantāwa na magana.

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍو سَاهُونَ ﴿١١﴾

يَسْتَلُونَ أَيَّانَ يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١٢﴾

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفَنُّونَ ﴿١٣﴾

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّ الْمَقَّيْنَ فِي جَنَّتٍ وَعَيْونِ ﴿١٥﴾

ءَاخِذِينَ مَاءَ أَنهَمُ رَبُّهُمْ إِهْمًا كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾

وَبِالْأَشْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تَعْدُونَ ﴿٢٢﴾

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ

نَطِقُونَ ﴿٢٣﴾

24. Shin, lābārin bākin Ibrāhīm, wafanda aka girmama, ya zo maka?

25. A lōkacin da suka shiga gare shi, sai suka yi sallama; ya ce “Aminci ya tabbata a gare ku, mutāne bāki!”

26. Sai ya jūya zuwa ga iyālinsa, sa’an nan ya zo da maraƙi tutturna.

27. Sai ya kusantar da shi zuwa gare su, ya ce, “Bā zā ku ci ba?”

28. Sai ya ji tsōro daga gare su. Suka ce, “Kada ka ji tsōro.” Kuma suka yi masa bushāra da (haihuwar) wani yaro mai ilmi.

29. Sai matarsa ta fuskanta cikin ƙyallōwa, har ta mari fuskarta, kuma ta ce, “Tsōhuwa bakarāriya (zā ta haihu)!”

30. Suka ce, “Kamar haka Ubangijinki Ya faɗa. Lalle Shī, Shī ne Mai hikima, Mai ilmi.”

31. (Ibrāhīm) ya ce, “To, mēne ne babban al’amarinku, yā kū Manzanni!”

32. Suka ce, “Lalle mū, an aike mu zuwa ga wafansu mutāne, māsu laifi.

33. “Dōmin mu saka musu wafansu duwātsu na wani yum̄bu (bom).

34. “Wafanda aka yi wa alāma daga wajen Ubangijinka, dōmin māsu barna.”

35. Sa’an nan Muka fitar da wanda ya kasance a cikinta daga mūminai.

هَلْ أَنْتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَّمَ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

فَرَأَى إِلَىٰ آهْلِهَا فَجَاءَ بِعِجْلِ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

فَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ

بِعِلْمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

فَأَقْبَلَتْ أَمْرَاتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا

وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ

الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالَ فَاخْطُبْكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ ثَمُودَ مِنْ قَبْلِكَ

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَابًا مِّنَ طِينٍ ﴿٣٢﴾

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٣﴾

فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾



36. Sai dai ba mu sāmu ba, a cikinta, fāce gida guda na Musulmi.

37. Kuma Muka bar wata āyā, a cikinta, ga waƙanda ke jin tsōron azāba, mai raƙaƙi.

38. Kuma ga Mūsā, a lōkacin da Muka aiko shi zuwa ga Fir'auna da wani daƙili bayananne.

39. Sai ya jūya bāya tāre da ƙar-finsa, kuma ya ce, “Mai sihiri ne kō kuwa mahaukaci!”

40. Sabōda haka Muka kama shi tāre da rundunarsa, sa'an nan Muka jēfa su a cikin tēku, alhāli kuwa yanā wanda ake zargi.

41. Kuma ga Ādāwa, a lōkacin da Muka aika iska kēƙasasshiya a kansu.

42. Bā ta barin kōme da ta jē a kansa, fāce ta mayar da shi kamar rududdugagun ƙasūsua.

43. Kuma ga Samūdāwa, a lōkacin da aka ce musu, “Ku ji ɗan ɗaɗi har wani ɗan lōkaci!”

44. Sai suka yi girman kai ga umurnin Ubangijinsu, sabōda haka tsāwa ta kāma su, alhāli kuwa sunā kallo.

45. Ba su kō sāmu dāmar tsayā-wa ba, kuma ba su kasance māsu nēman āgaji ba.

46. Da mutānen Nūhu a gabānin haka, lalle sun kasance waƙansu irin mutāne ne fāsikai.

47. Kuma samā, mun gina ta da wani irin ƙarfī, alhāli kuwa lalle Mū ne Māsu yalwatāwa.

فَمَا وَحَدَّا فِيهَا غَيْرَبَتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَحْقِرُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

فَتَوَلَّىٰ بُرْكُوبَيْسَ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ يَجْحُونُ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذَتْهُ وَجُودُهُ، فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾

مَا نَذَرْنَا مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْتَهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَنَّوْا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّلْجَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

فَمَا اسْتَطَعُوا مِنْ صِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْصِرِينَ ﴿٤٥﴾

وَقَوْمٌ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ إِيَّاهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

48. Kuma kasā Mun shimfida ta, To, madalla da māsu shimfidāwa, Mū.

49. Kuma daga kōme Mun halitta nau'i biyu, watakila zā ku yi tunāni.

50. Sabōda haka ku gudu zuwa ga Allah, lalle nī mai gargadī kawai ne a gare ku, mai bayyanannen gargadī.

51. Kuma kada ku sanya, tāre da Allah, wani abin bautāwa na dabam, lalle nī, mai gargadī kawai ne a gare ku, mai bayyanannen gargadī.

52. Kamar haka dai wani Manzo bai jē wa waɗanda ke gabāninsu ba fāce sun ce, “Mai sihiri ne kō mahaukaci.”

53. Shin, sunā yi wa jūna wasiyya da shi ne? Ā'a, sū dai mutāne ne māsu girman kai.

54. Sai ka jūya daga barinsu, kuma kai ba abin zargi ba ne.

55. Kuma ka tunātar, dōmin tunātarwa tanā amfānin mūminai.

56. Kuma Ban halitta aljannu da mutāne ba sai dōmin su bauta Mini.

57. Bā Ni nufin (sāmun) wani arziki daga gare su, Bā Ni nufin su (yi Mini hidimar) ciyar da Ni. <sup>(1)</sup>

58. Lalle Allah Shī ne Mai arzutāwa, Mai ikon yi, Mai cikakken karfi.

59. To, lalle waɗanda suka yi zālunci sunā da wasaki (na dīban zunubi) kamar wasakin abōkansu,

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَهَا فَنِعَمَ الْمَهْدُونَ ﴿٤٨﴾

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

فَقِرُوا إِلَى اللَّهِ إني لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إني لَكُمْ مِنْهُ

نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا

سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾

أَتَوْا صَوَابِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ﴿٥٣﴾

فَقَوْلَ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾

وَذَكَرْنَا إني الذِّكْرَى نَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطِيعُونِ ﴿٥٧﴾

إني اللَّهُ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾

فَإني لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَحْسَبِهِمْ

(1) Bā Ni nufin su sāmo Mini abinci, kuma bā Ni nufin su dafa Mini abinci.

sabōda haka kada su yi Mini gag-gāwa.

60. Sabōda haka bone ya tabbata ga waƙanda suka kāfirta, daga rānar su wadda aka yi musu alkawari.

فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ﴿٥٩﴾

قَوْلٍ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمْ

الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾



Tanā karantar da yadda ake rumātar da abōkin husūma da hujjōji da kuma jan hankalinsa zuwa ga gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da 'Dūr (Dūtsen Mūsā).

2. Da wani littāfi rubūtacce.

3. A cikin wata takardar fāta shimfiɗaɗɗa.

4. Da Gidan da aka rāyar da shi (da ibāda).

5. Da rufin nan da aka ɗaukaka.

6. Da tēkun nan da aka cika (da ruwa).

7. Lalle azābar Ubangijinka, ha-kīka, mai aukuwa ce.

8. Bā ta da mai tunkuɗēwa.

9. Rānar da samā ke yin mōtsi tanā kai kāwo.

10. Kuma duwātsu nā tafiya sunā shūɗēwa.

وَالطُّورِ ﴿١﴾

وَكُنْتِ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾

فِي رَقٍ مَنشُورٍ ﴿٣﴾

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَورًا ﴿٩﴾

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سِيرًا ﴿١٠﴾

11. To, bone yā tabbata a rānar nan ga māsu faryatāwa.

فَوَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

12. Waŋanda suke a cikin ku-duddufi sunā wāsā.

الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾

13. Rānar da zā a tunkuŋa su zuwa wutar Jahannama, tunkuŋāwa.

يَوْمَ يَدْعُونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا ﴿١٣﴾

14. (A ce musu) “Wannan ita ce wutar da kuka kasance kunā faryatāwa game da ita.

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكْذِبُونَ ﴿١٤﴾

15. “To, shin, wannan sihiri ne kō kuwa kū ne bā ku gani?

أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾

16. “Ku shigē ta. To, ku yi haƙuri ko kuma kada ku yi haƙuri, dai-dai ne a kanku, kawai anā yi muku sakamakon abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

أَصْلُوهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَاءَ عَلَيْكُمْ ﴿١٦﴾

إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

17. Lalle māsu taƙawa sunā a cikin gidājen Aljanna da wata ni’ima.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي جَهَنَّمَ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾

18. Sunā māsu jin dāfi da abin da Ubangijinsu Ya ba su, kuma Ubangijinsu Ya tsāre musu azābar Jahim.

فَنَكِهِنَّ بِمَاءٍ أَنَّهُمْ رِيحُهُمْ

وَوَقَّهَهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

19. (A ce musu) “Ku ci, ku sha, da ni’ima, dōmin abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

كُلُّوْا وَأَشْرِبُوا هُنَّيْمًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

20. Sunā kishingide a kan karagu waŋanda ke cikin sahu, kuma Muka aurar da su waŋansu mātā māsu farin idānu, māsu girmansu.

مُتَكِبِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ

بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

21. Kuma waŋanda suka yi imāni kuma zūriyarsu<sup>(1)</sup> suka bi su ga imānin, Mun riskar da zūriyarsu da

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَأَتَّعْنَاهُمُ ذُرِّيَّتَهُمْ بِإِيمَانِنَا

(1) Wannan āyā tanā nūna yadda wani ke cēton wani sabōda kusanci dōmin a fāra ɗaukaka mai cēton. Sharaɗin cēton, shi ne wanda ake cēton yanā da nāsa imānin. Wanda jinginarsa ta halaka bābu mai cētonsa. Zuriya ta haɗa uwāye da almajiran malami sālihi. Suna shiga a cikin cētonsa.

su, alhāli kuwa bā da Mun rage musu kōme ba daga aikinsu, kōwane mutum jingina ne ga abin da ya sanā'anta.

22. Kuma Muka yalwata musu 'ya'yan itāce da nāma irin wanda suke marmari.

23. Sunā mīka wa jūnansu a cikinta hinjālan giya, wadda bābu yāsassar magana a cikinta, kuma bābu jin nauyin zunubi.

24. Kuma wadansu samāri nā gēwayāwa a kansu, kamar dai sū lu'ulu'u ne wanda ke kulle.

25. Wadansunsu suka fuskanta zuwa ga wadansu, sunā tambayar jūna.

26. Suka ce, “Lalle mū, mun kasance a gabānin wannan (a dūniya) a cikin iyālanmu munā jin tsōro.

27. “To, Allah Yā yi mana kyautar falala, kuma Yā tsare mana azābar iskar zāfi.

28. “Lalle mū, mun kasance, a gābanin haka, munā kiran Sa. Lalle Shī, Shī ne Mai kyautatāwa, Mai rahama.”

29. To, ka tunātar, kai fa, sabōda ni'imar Ubangijinka, bā bōka kake ba, kuma bā mahaukaci ba.

30. Shin, zā su ce, “Mawāki ne, munā jiran mašifun mutuwa game da shi”?

31. Ka ce, “Ku yi jira, domin ni ma lalle inā a cikin māsu jira tāre da ku.”

يَوْمَ دُرَيْبِهِمْ وَمَا أَلْتَنَّهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ  
كُلُّ أَمْرٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾

وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفِكَهَةٍ وَلِحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

يَنْزِعُونَ فِيهَا كَأَسَا لَا لَعُوفِيهَا وَلَا تَأْتِيَهُمْ ﴿٢٣﴾

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ  
لَوْلُؤْمَكُونٌ ﴿٢٤﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾

فَمَنْ أَلَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّعْنَا عَذَابَ السَّمُورِ ﴿٢٧﴾

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ  
إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

فَذَكَرْنَا مَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ  
وَلَا مُجْتَنِبٍ ﴿٢٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبِّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ﴿٣٠﴾

قُلْ تَرَبِّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ﴿٣١﴾

32. Shin, hankulansu ne ke umarnin su da wannan, kō kuwa sū wasu mutāne ne māsu fetare haddi?

33. Shin, cēwa suke yi, “Shi ne ke k̄āga fadarsa”? Ā'a ba su dai yi ĩmāni ba.

34. Sai su zō da wani lābāri mai misālinsa, idan sun kasance sū māsu gaskiya ne.

35. Shin, an halitta su ne bā daga kōme ba, kō kuwa sū ne māsu yin halitta?

36. Shin, sun halitta sammai da kasa ne? Ā'a ba su dai yi ĩmānin yaƙīni ba.

37. Shin, taskōkin Ubangijinka, sunā a wurinsu ne? Kō kuwa sū ne māsu rinjāya?

38. Shin, sunā da wani tsāni ne wanda suke (hawa sunā) saurāron (lābārin samā) a cikinsa? Sai mai saurarōnsu ya zo da wani dalīli bayyananne.

39. Shin, Yanā<sup>(1)</sup> da 'ya'ya mātā ne kuma kū, kunā da dīya maza ne?

40. Shin, kanā tambayar su wata ijāra ne, sabōda haka suka zama māsu jin nauyin biyan tārar?

41. Shin, a wurinsu akwai ilmin gaibi, sabōda haka sunā rubūtāwa?

42. Shin, sunā nufin wani kaidi ne? To, waƙanda suka kāfirta sū ne waƙanda ake yi wa kaidi.

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ﴿٣٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهُ، بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٦﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَيْكِ أَمْ هُمُ الْمُصَيِّرُونَ ﴿٣٧﴾

أَمْ هُمْ سَامِعٌ يَسْمَعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعْمَهُمْ

بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾

أَمْ تَسْتَأْجِرُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ مَقْتُلُونَ ﴿٤٠﴾

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾

(1) Waƙansu Lārabāwa sunā kiran malā'iku 'ya'yan Allah mātā, sunā kuma bauta musu dōmin su cēce su daga Allah, suna yin gumāka da sūnansu.

43. Shin, sunā da wani abin bau-tāwa ne wanda bā Allah ba? Tsarki ya tabbata ga Allah daga abin da suke yi na shirki!

44. Kuma idan sun ga wani baɓ-ɓake daga samā yanā fāɗuwa, sai su ce wani girgije ne, mai hauhawar jūna.

45. To, ka bar su, sai sun haɗu da yinin nan da zā a sūmar da su a cikinsa.

46. Rānar da kaidinsu bā ya wa-dātar masu da kōme, kuma bā a taimakon su.

47. Kuma lalle waɗannan da suka yi zāluncin, sunā da azāba (a nan dūniya) banda waccan, kuma mafi yawansu ba su sani ba.

48. Sai ka yi haɗuri da hukuncin Ubangijinka, lalle kai fa kanā idā-nunMu, kuma ka tsarkake<sup>(1)</sup> Ubangijinka da (tasbihi) game da gōde Masa a lōkacin da kake tāshi tsaye (dōmin salla kō wani abu).

49. Kuma daga dare, sai ka tsar-kake Shi (da tasbihin) da lōkacin jūyāwar taurāri.

أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

فَذَرَهُمْ حَتَّى يَلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

(1) Ma'anar ita ce tsarkakēwa kō tasbihi, 'tsare sallōli, farillai, anā cēwa' faɗin "Subhānal Lāhi wal Hamdu Lillāhi" a bāyan kōwane mazauni, dōmin ya zama kaffārar wannan mazaunin.



Tanā tsarkake Annabi da Manzancinsa daga kōwane aibi. Tanā tabbatar da shi daga Allah, sa'an nan tanā bāta dukan abin da bā shi ba na addīnai da al'ādu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da taurāron, a lōkacin da ya faku.

2. Ma'abūcinku bai ɓata ba, kuma bai kētare haddi ba.

3. Kuma bā ya yin magana daga son zuciyarsa.

4. (Maganarsa) ba ta zamo ba, fāce wahayi ne da ake aikōwa.

5. (Malā'ika) mai tsananin ƙarfī<sup>(1)</sup> ya sanar da shi.

6. Ma'abūcin ƙarfī da kwarjini, sa'an nan ya daidaita.

7. Alhāli kuwa yanā a sararin samā mafī ɗaukaka.

8. Sa'an nan ya kusanta, kuma ya matsa zurōwa.

9. Har ya kasance gwargwadon zirā'i biyu, kō kuma abin da ya fi kusa.

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ﴿٦﴾

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ﴿٧﴾

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ﴿٨﴾

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ﴿٩﴾

(1) Wahayin da ke zuwa ga Annabi bābu ɓata a cikinsa dōmin Jibrilu mai kāwo shi ga Annabi, Malā'ika ne mai ƙarfī ƙwarai, wani Shaidāni bā ya iya taron sa dōmin ya musanya wahayin, kuma Annabi ya san shi sōsai, kuma idan ya kāwo wahayin, sai ya sauko kusa ƙwarai da Annabi, sa'an nan shi kuma Annabi ba rikitacce ba ne, yanā cikin hankalinsa.



10. Sa'an nan ya yi wahayi zuwa ga bāwan Allah (Muhammadu) da abin da ya faɗa (masa).

11. Zūciyar (Annabi) ba ta karya-ta abin da ya gani ba.

12. Shin, zā ku yi masa musu a kan abin da yake gani?

13. Kuma lalle ya gan shi, haƙiƙatan, a wani lōkacin saukarsa<sup>(1)</sup>.

14. A wurin da magaryar tukē-wa take.

15. A inda taken, nan Aljannar makoma take.

16. Lōkacin da abin da yake rufe magaryar tukēwa ya rufe ta.

17. Ganinsa<sup>(2)</sup> bai karkata ba, kuma bai ketare haddi ba.

18. Lalle, tabbas, (Annabinku) ya ga waɗanda suka fi girma<sup>(3)</sup> daga āyōyin Ubangijinsa.

19. Shin, kun ga Lāta da Uzza?<sup>(4)</sup>

20. Da (wani gunki wai shi) Manāta, na ukunsu?

21. Ashe, kū ne da dā namiji, Shī (Allah) kuma da dīya mace?

22. Wannan fa ya zama rabo naƙasashe.

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ﴿١١﴾

أَفَتُمْتَرُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ﴿١٤﴾

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ﴿١٥﴾

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿١٨﴾

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّتَّ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْآخْرَىٰ ﴿٢٠﴾

الَّتِي كُنَّ ذُرًوًا فَالِقَاتِ الْآسَىٰ ﴿٢١﴾

تِلْكَ إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ ﴿٢٢﴾

(1) Lamirin Malā'ika Jibrila ne.

(2) Lamirin Annabi Muhammadu ne.

(3) Watau dai Alkur'āni ya zo daga Allah ta hanya mafi aminci har ya sadu da mutāne dōmin su yi aiki da abin da ke cikinsa.

(4) Watau kun bar Alkur'āni kun kōma wa surkullen da kuke haɗāwa game da gumāka su Lāta da Uzza da Manāta. Kuna cēwa sū wakīlan Malā'ikun da kuke bautā wa ne kuma su 'ya'yan Allah mātā ne. Sunā cēton ku daga Allah.

23. Wafannan bā kōme ba ne fāce sūnāye, wafanda kuka ambace su da su, kū da uwāyenku. Allah bai saukar da wani dalili game da su ba. (Kāfirai) bā su biyar kōme fāce zato da abin da rāyukansu ke so, alhāli kuwa shiriyar, <sup>(1)</sup> ta daga wajen Ubangijinsu, ta jê musu (sai suka bar ta suka kōma wa zaton).

24. Ko (an fadī cēwa) mutum zai sāmī abin da yake gūri?

25. To, Lāhira da dūniya na Allah kawai ne (wanda ya nēme su daga wani, yā yi kuskure).

26. Akwai malā'iku da yawa a cikin sammai, cētonsu bā ya wadātar da kōme fāce bāyan Allah Yā yi izni (da shi) ga wanda Yake so, kuma Yake yarda.

27. Lalle wafannan da bā su yin imāni da Lāhira, hakīka, sunā kiran malā'iku da sūnan mace.

28. Kuma bā su da wani ilmi game da shi, bā su bin kōme fāce zato, alhāli kuwa lalle zato bā ya amfānar da kōme daga gaskiya.

29. Sabōda haka sai ka kau da kai daga wanda ya jūya bāya daga ambatonMu, kuma bai yi nufin kōme ba fāce rāyuwar kusa (dūniya).

30. Wannan ita ce iyākar abin da suke iya kai gare shi na ilmi. Lalle Ubangijinka Shi ne Mafi sanin wanda ya fāce daga hanyarSa, kuma Shi ne Mafi sani ga wanda ya nēmi shiriya.

إِنَّ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيَتْهُمَا أَنْتُمْ وَعَابَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ  
اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى  
الْأَنْفُسُ ۗ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ الْهُدَى ﴿٢٣﴾

أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَعْنَى ﴿٢٤﴾

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ﴿٢٥﴾

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُعْنِي شَفَعَتُهُمْ  
شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى ﴿٢٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُونَ إِلِلَّتِكُمْ

تَسْمِيَةَ الْأَتْنَى ﴿٢٧﴾

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ  
لَا يُعْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ

الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ

عَنْ سَبِيلِهِ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ﴿٣٠﴾

(1) Watau Alkur'āni wanda Malā'ika Jibrīla ya zo wa Annabi da shi. Sun bar shi sun kōma wa tatsūniyōyi da gūrace-gūrace.

31. Kuma abin da ke cikin sammai da abin da yake a cikin fasā na Allah kawai ne, dōmin Yā sākā wa waɗanda suka mūnana da abin da suka aikata, kuma Ya sākā wa waɗanda suka kyautata da sakamakon da ya fi kyau.

32. Waɗanda ke nīsantar manyan zunubai da abūbuwan alfāsha, fāce kanānan laifuffuka, lalle Ubangijinka Mai yalwatattar gāfara ne, Shī ne Ya fi sani ga abin da ke gare ku a lōkacin da Ya kāga halitarku daga fasa, kuma a lōkacin da kuke tāyuna a cikin cikannan uwāyenku. Sabōda haka, kada ku tsarkake<sup>(1)</sup> kanku, Shī ne Mafi sani ga wanda ya yi takawa.

33. Shin, ka ga wannan da ya jūya baya?

34. Ya yi kyauta kaɗan, kuma ya yi rowa?

35. Shin, akwai ilmin gaibi a wurinsa, sabōda haka yanā ganin gaibin?

36. Ko kuwa ba a ba shi lābāri ba ga abin da yake a cikin Littafan Mūsā?

37. Da Ibrāhīm wanda ya cika alkawari?

38. Cēwa wani rai mai kāyan laifi bā ya ɗaukar kāyan laifin wani.

39. Kuma mutum bā shi da kōme fāce abin da ya aikata.

40. Kuma lalle aikinsa zā a gan shi.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَسْتَوٰ اِيْمًا عَمِلُوْا وَيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰحْسَنُوْا بِالْحَسَنٰٓى ﴿٣١﴾

الَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَثِيْرًا اِلَّا شِرًّا وَالْفٰوْحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ ۗ اِنَّ رَبَّكَ وَّسِيْعُ الْمَغْفِرِ ۗ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذَا اَنْشَأْتُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاِذَا اَنْتُمْ اَجْنَةٌ فِيْ بُطُوْنِ اُمَّهَاتِكُمْ ۗ فَلَا تُزَكُّوْا اَنْفُسَكُمْ هُوَ اَعْلَمُ بِمِنۢ بِنْتِكُمْ اِنَّكُمْ لَعٰٓيِلٌۭ ۙ اٰتٰٓى ﴿٣٢﴾

اَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَتَوَلٰٓى ﴿٣٣﴾

وَاَعْطٰٓى قَلِيْلًا وَّاَكْثٰٓى ﴿٣٤﴾

اَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يُرِي ۙ ﴿٣٥﴾

اَمْ لَمْ يَلْمِزْ اِيْمًا فِيْ صُحُفِ مُوسٰٓى ﴿٣٦﴾

وَاِبْرٰٓهِيْمَ الَّذِي وُفِّي ۙ ﴿٣٧﴾

اَلَا نُنَزِّرُ وَاِزْرَهُ وَّزُرْ اٰخَرٰٓى ﴿٣٨﴾

وَاَنْ لَّيْسَ لِلْاِنْسٰٓنِ اِلَّا مَسْعٰٓى ﴿٣٩﴾

وَاَنْ سَعِيْهُ سَوْفَ يُرٰٓى ﴿٤٠﴾

(1) Wanda yake mutumin kirki, Allah Ya san shi. Kada ku dinga tsarkake kanku da bākunanku dōmin nēman girma, kō dōmin nēman wani abu dabam.

41. Sa'an nan a s̄aka masa da sakamako wanda yake mafi cika ma'auni?

42. Kuma lalle makōmar zuwa Ubangijinka kawai take?

43. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya sanya dariya, kuma Ya sanya kūka.

44. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya kashe, kuma Ya rāyar.

45. Kuma lalle Shī ne Ya yi halitta nau'i-nau'i, namiji da mace.

46. Daga wani d̄igon ruwa guda a lōkacin da ake j̄efa shi a cikin mahaifa.

47. Kuma a kansa ne f̄āga halitta ta biyu take.

48. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya arzuta, kuma Ya wadātar.

49. Kuma lalle Shi, Shi ne Ubangijin Shi'ira<sup>(1)</sup>.

50. Kuma lalle Shī, Shi ne Ya halaka Ādāwa na farko.

51. Da Sumūdāwa, sa'an nan bai rage su ba.

52. Da mutānen Nūhu a gabānin haka, lalle sū, sun kasance mafi zālunci kuma mafi girman kai.

53. Da wadanda aka birkice<sup>(2)</sup> f̄asarsu, Ya kāyar da su.

54. Sa'an nan abin da ya rufe su, ya rufe su.

ثُمَّ يُجْزِئُهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَى ﴿٤١﴾

وَأَنْ إِلَيْكَ الْمُنْتَهَى ﴿٤٢﴾

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ﴿٤٣﴾

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ﴿٤٥﴾

مِنْ نطفَةٍ إِذَا تَمَنَّى ﴿٤٦﴾

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَى ﴿٤٧﴾

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ﴿٤٨﴾

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَى ﴿٤٩﴾

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ﴿٥٠﴾

وَمُمُودًا أَبْقَى ﴿٥١﴾

وَقَوْمٍ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ أَنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطَى ﴿٥٢﴾

وَالْمُؤْنِفَةَ أَهْوَى ﴿٥٣﴾

فَمَسَّهَا مَا عَمَى ﴿٥٤﴾

(1) Sūnan wasu taurāri biyu ne sunā fita a bāyan taurarin Jauza'a sunā tafiya daga kudu zuwa arēwa karkace. Kabilar Lārabāwa ta Khuza'a na bauta musu da umurnin Abu Kabshah, ḍaya daga cikin kākannin Annabi na wajen uwa dōmin haka ne Kuraishāwa ke ce wa Annabi Ibn abī Kabshah, wanda ya f̄āga s̄abon addinīn da ya s̄āba wa na ubanninsa.

(2) Mutānen Lūḍu da aka birkice f̄asarsu da su.

55. To, da wace daga ni'imōmin Ubangijinka kake<sup>(1)</sup> yin shakka?

فَيَأَيُّ آلَاءِ رَبِّكَ نَتَمَارَى ﴿٥٥﴾

56. Wannan (Muhammadu) mai gargadī ne kamar irin māsu gargadī na farko.

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِرِ الْأُولَىٰ ﴿٥٦﴾

57. Makusanciya<sup>(2)</sup> fa, tā yi kusa.

أَزِفَتْ الْأَرْفَةَ ﴿٥٧﴾

58. Bābu wani rai, banda Allah, mai iya bāyani gare ta.

لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾

59. Shin, kuma daga wannan<sup>(3)</sup> lābāri kuke māmāki?

أَمِنَ هَذَا الْحَدِيثِ تَعَجُّبُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kuma kunā yin dāriya, kuma bā ku yin kūka?

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَكُونُونَ ﴿٦٠﴾

61. Alhāli kunā māsu wāsā?

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ﴿٦١﴾

62. To, ku yi tawāli'u<sup>(4)</sup> ga Allah, kuma ku bauta (Masa).

فَأَسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾



Tanā karantar da cēwa wanda ya nēmi wata mu'ujiza, to, ita za ta zama sababin halakarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Sā'a tā yi kusa, kuma watā<sup>(5)</sup> ya tsāge.

أَقْرَبَتْ السَّاعَةَ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿٦٣﴾

(1) Kamar abōkin magana kō mai karātu.

(2) Makusanciya, ita ce Kiyāma.

(3) Alkur'āni.

(4) Anā yin sujudar karātu a nan, amma bā ta a cikin sujudai na tīlas.

(5) Kuraishāwa suka nēmi Annabi ya yi addu'a dōmin wata ya tsāge wani balgace nāsa ya fādo a kāsā; ya yi addu'ar, watā ya tsāge, wani abu daga gare shi ya fādo kamar yadda suka nēma.

2. Kuma idan sun ga wata āyā, sai su juya baya su ce, “Sihiri ne mai dōgēwa!”

3. Kuma suka faryata, kuma suka bi son zūciyarsu, alhāli kuwa kōwane al'amari (wanda suke son su tūre daga Annabi) an tabbatar da shi.

4. Kuma lalle, abin da yake akwai tsāwatarwa a cikinsa na lābārai ya zo musu.

5. Hikima cikakka! Sai dai abū-buwan gargadī bā su amfāni.

6. Sabōda haka, ka bar su! Rānar da mai kiran zai yi kira zuwa ga wani abu abin kyāma.

7. Kaskantattu ga idanunsu zā su fito daga kaburburansu, kamar dai sū fāri ne waɗanda suka wātse.

8. Sunā gaggāwar tafiyā zuwa ga mai kiran, kāfirai na cēwa, “Wannan yini ne mai wuya!”

9. Mutānen Nūhu sun faryata, a gabāninsu, sai suka faryata BawanMu, kuma suka ce, “Shi mahaukaci ne.” Kuma aka tsāwacē shi.

10. Sabōda haka ya kira Ubangi-jinsa (ya ce), “Lalle nī, an rinjāye ni, sai Ka yi taimako.”

11. Sai Muka būde kōfōfin samā da ruwa mai zuba.

12. Kuma Muka buɓɓugar da kasā ta zama idānun ruwa, daɗa ruwa ya haɗu a kan wani umurni da aka riga aka kaddara shi.

13. Kuma Muka dauke Nūhu a kan (jirgi) na alluna da kūsōshi.

وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿١﴾

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

وَكَرَّ كُلُّ أُمَّرٍ مُّسْتَقِرٌّ ﴿٢﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ

مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾

حِكْمَةٌ بُلْغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّذُرُ ﴿٥﴾

فَقَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ

تُكْرٍ ﴿٦﴾

خُشْعًا أَبْصَرُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ

جَرَادٌ مُّنْسَرٍ ﴿٧﴾

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكٰفِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

كَذَبَتْ قُلُوبُهُمْ قَوْمٌ نٰوَجٌ وَكَذَّبُوا عِبَادَنَا

وَقَالُوا لِمَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ ﴿٩﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾

فَفَنَحْنَا أَيْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّتَمِيمٍ ﴿١١﴾

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ

فَدَقِيرٍ ﴿١٢﴾

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ الْأَوْجِ وَدُسِّرِ ﴿١٣﴾

14. Tanã gudãna, a cikin kiyâyē-warMu, dōmin sakamako ga wanda aka yi wa kāfircin.

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءَ لِمَنْ كَانَ كُفِرًا ﴿١٤﴾

15. Kuma lalle Mun bar ta ta zama āyā. To, shin, akwai mai tunāni?

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٥﴾

16. To, yāya azābāTa take da gargadīNa?

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٦﴾

17. Kuma lalle ne, haķīka, Mun sauķaķe Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

وَلَقَدْ بَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٧﴾

18. Ādāwa sun ķaryata, to, yāya azābāTa take, da gargadīNa?

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٨﴾

19. Lalle Mū, Mun aika da iska mai tsananin sauti a kansu, a cikin wani yinin nahīsa mai dōgēwa.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾

20. Tanã fizgar mutāne kamar dai sū kututturan dabīno tumbukakku ne.

تَرَجَّعَ النَّاسُ كَانْتِهِمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾

21. To, yāya azābāTa take da gargadīNa?

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿٢١﴾

22. Kuma lalle ne, haķīka Mun sauķaķe Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

وَلَقَدْ بَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٢٢﴾

23. Samūdāwa sun ķaryata game da gargadīn.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾

24. Sai suka ce, “Wani mutum daga cikinmu, shi kađai, wai mu bi shi! Lalle mū, a lōkacin, haķīka, mun shiga wata bata da hauķā.

فَقَالُوا أَبَشْرًا مِمَّا وَحَدَّا تَتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَفِي

ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾

25. “Shin, an jēfa masa Manzancin ne, a tsakāninmu? Ā'a shī dai gawurtaccen maķaryaci ne mai girman kai!”

أَلَمْ لِي الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَابٌ أَشْرٌ ﴿٢٥﴾

26. Zā su sani a gōbe, wāne ne gawurtaccen mai ķaryar, mai girman kan?

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكَذَابِ الْأَشْرِ ﴿٢٦﴾

27. Lalle Mū, māsu aikāwa da rākumar<sup>(1)</sup> ne, ta zame musu fitina, sai ka tsare su da kallo, kuma ka yi haƙuri.

28. Kuma ka bā su lābāri, cēwa ruwa rababbe ne a tsakāninsu (da rākumar), kōwane sha, mai shi yanā halartar sa.

29. Sai suka kira abokinsu, sai ya karba, sa'an nan ya sōke ta.

30. To, yāya azābaTa take da gargadīNa?

31. Lalle Mū, Mun aika tsāwa guda a kansu, sai suka kasance kamar yāyin mai shinge.

32. Kuma lalle ne, haƙiƙa, Mun saukaƙe Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

33. Mutānen Lūdu sun ƙaryata, game da gargadī.

34. Lalle Mun aika iskar tsakuwa a kansu, fāce mabiyān Lūdu, Mun tsirar da su a lōkacin asuba.

35. Sabōda wata ni'ima ta daga gare Mu. Kamar haka Muke sāka wa wanda ya gōde.

36. Kuma lalle, haƙiƙa, ya yi musu gargadīn damƙarMu, sai suka yi musu game da gargadīn.

37. Kuma lalle, haƙiƙa, sū, sun nēme shi ta wajen bākinsa, sai Muka shāfe idānunsu. "To, ku dan-dani azābaTa da gargadīNa."

إِنَّا مَرْسَلُوهُ لِنَأْتِيَنَّهُمْ فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَائِدَةَ فَآذَنُوا بِهَا وَاصْطَبِرُوا ۗ وَرَبُّهُمْ

وَبَيْنَهُمْ أَنْ أَلْمَأَاءَ فَسَمِعُوا مِنْهُمْ كَلِمَةَ يُكْفِّرُونَ بِهَا فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ ۗ فَكَرِهْنَا لَهُمْ أَنْ تَكُونُوا كَمَا كَانُوا ۗ فَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ

(1) Mutānen Sāleh sun nēmi mu'ujiza da rākuma, a fitar da ita daga dūtse, sai aka fitar da ita, kuma aka raba ruwan sha a tsakāninsu da ita.



38. Kuma lalle, haḳīka, wata azāba matabbaciya tā wāye musu gari da yāki, tun da sāfe.

39. To, ku ḍandani azābāTa da gargadīNa.

40. Kuma lalle ne, haḳīka, Mun sauḳaḳe Alkur'āni dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

41. Kuma lalle, haḳīka, gargadīn ya jē wa mabiyān Fir'auna.

42. Sun ḳaryata game da āyōyin-Mu, dukansu, sai Muka kāma su, irin kāmūn Mabūwāyi, Mai īkon yi.

43. Shin, kāfiranku ne mafi alhēri daga waḍancan, ko kuwa kunā da wata barā'a a cikin littattafai?

44. Kō zā su ce, “Mū duka māsu haḍa ḳarfī ne dōmin cin nasara?”

45. Zā a karya<sup>(1)</sup> tāron, kuma su jūya bāya dōmin gudu.

46. Ā'a, Sā'a ita cē lōkacin wa'adinsu, kuma Sa'ar tā fi tsananin maṣifa, kuma ta fi ḍāci.

47. Lalle ne māsu laifī sunā a cikin ḅata da hauka.

48. Rānar da zā a jā su a cikin wuta a kan fuskōkinsu. “Ku ḍandani shāfar wutar Saḳar.”

49. Lalle Mū, kōwane irin abu Mun halitta shi a kan tsāri.

50. Kuma umurninMu bai zamo ba fāce da kalma ḍaya, kamar wal-ḳāwar ido.

وَلَقَدْ صَبَحَهِمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٣٩﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذِيرُ ﴿٤١﴾

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقَدِّرٍ ﴿٤٢﴾

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلِيَّتِكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾

سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيَوْلُونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ ﴿٤٦﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا

مَسَّ سَفَرٍ ﴿٤٨﴾

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾

(1) Bushāra ce ga Annabi, cēwa zai yi yāki da Kuraishi kuma zai rinjāye su. Sa'an nan yākin ya auku a Badar.

51. Kuma lalle ne, haḳīḳa, Mun halaka irin gayyarku. To, shin, akwai mai tunāni?

52. Kuma kōwane abu, da suka aikata shi, yanā a cikin littattafai.

53. Kuma dukan ḳarami da babba, rubutacce ne.

54. Lalle māsu taḳawa sunā a cikin gidājen Aljanna da kōguna.

55. A cikin mazaunin gaskiya, wurin Mai ikon yi, Mai iya zartaswa.

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهَلْ

مِنْ مُذَكِّرٍ ﴿٥١﴾

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴿٥٣﴾

إِنَّ اللَّائِقِينَ فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ﴿٥٤﴾

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقَدِّرٍ ﴿٥٥﴾



Tanā karantar da ni'imōmin Allah nau'i-nau'i ga mutāne da aljannu a dūniya da Lāhira, kuma tanā kwadaitar da su ga gōde wa Allah Mai ni'imtar da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. (Allah) Mai rahama.
2. Yā sanar da Alkur'āni.
3. Yā halitta mutum.
4. Yā sanar da shi bayāni (magana).
5. Rānā da watā a kan lissāfi suke.

الرَّحْمٰنُ ﴿١﴾

عَلَّمَ الْقُرْءَانَ ﴿٢﴾

خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُحْسَبٰنِ ﴿٥﴾

6. Kuma tsirrai māsū yādo da itāce sunā tawālu'i.

7. Kuma samā Ya ḍaukaka ta, kuma Yā aza sikēli.

8. Dōmin kada ku karkatar da sikēlin.

9. Kuma ku daidaita awo da ādalci, kuma kada ku rage sikēlin.

10. Kuma kasā Yā aza ta dōmin tālikai.

11. A cikinta akwai 'ya'yan itācen marmari da dabīno mai kwasfa.

12. Da fkwāya mai sōshiya da kamshi.

13. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku<sup>(1)</sup> kuke karyatāwa?

14. Yā halitta mutum daga kēkasasshen yumḅu kamar kasko.

15. Kuma ya halitta aljani daga bira daga wutā.

16. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

17. Ubangijin mafita biyu na rānā, kuma Ubangijin mafādā biyu na rānā.

18. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

19. Yā garwaya tēku biyu (ruwan dāḍi da na zartsi) sunā haḍuwa.

وَالنَّجْمِ وَالشَّجَرِ سُجَّدَانِ ﴿٦﴾

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنْعَامِ ﴿١٠﴾

فِيهَا فَتَكِهَةٌ وَالشَّجَلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾

فِيآيَةِ الْآءِ رَبِّ كَمَا تَكْذِبَانِ ﴿١٣﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾

فِيآيَةِ الْآءِ رَبِّ كَمَا تَكْذِبَانِ ﴿١٦﴾

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾

فِيآيَةِ الْآءِ رَبِّ كَمَا تَكْذِبَانِ ﴿١٨﴾

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾

(1) Asalin lamiri "ku" yanā nūni ne ga nau'i biyu, watau mutāne da aljannu, sai dai bābu lamirin abu biyu kawai a cikin Hausa, sai na jama'a. Jam'i a luggar Hausa ya fara daga biyu.

20. A tsakāninsu akwai shāma-ki, bā zā su ketare haddi ba.

21. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

22. Lu'ulu'u da murjāni na fita daga gare su.

23. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

24. Kuma Yanā da manyan jirāge, waƙanda ake ƙāgāwa a cikin tēku kamar manyan duwātsu.

25. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

26. Dukan wanda ke kanta<sup>(1)</sup> mai ƙārēwa ne.

27. Kuma abin yardar Ubangi-jinka, Mai girman Jalala da karimci, shī ne yake wanzuwa.

28. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

29. Wanda ke a cikin sammai da ƙasā yanā rōƙon Sa (Allah), a kullum Allah na a cikin wani sha'ani.

30. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

31. Zā Mu ɗauki lōkaci sabōda ku, yā kū<sup>(2)</sup> māsu nauyin halitta biyu!

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ لَا يَتَّعِبٰنِ ﴿٢٠﴾

فِيْآيَةِ الْاٰتِ رَبِّكُمْ اَتَكْتٰبٰنِ ﴿٢١﴾

يَخْرُجُ مِنْهُمَا التُّوْلُوْهُ وَالْمَرْجٰثُ ﴿٢٢﴾

فِيْآيَةِ الْاٰتِ رَبِّكُمْ اَتَكْتٰبٰنِ ﴿٢٣﴾

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْتَشٰتُ فِي الْبَحْرِ كَالْاَعْلٰمِ ﴿٢٤﴾

فِيْآيَةِ الْاٰتِ رَبِّكُمْ اَتَكْتٰبٰنِ ﴿٢٥﴾

كُلٌّ مِّنْ عَلَيْهِا فَا نِ ﴿٢٦﴾

وَبَسْمٰى وَجْهٍ رَبِّكَ ذُو الْجَلَلِ الْاِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

فِيْآيَةِ الْاٰتِ رَبِّكُمْ اَتَكْتٰبٰنِ ﴿٢٨﴾

يَسْئَلُهُ مَن فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَاْنٍ ﴿٢٩﴾

فِيْآيَةِ الْاٰتِ رَبِّكُمْ اَتَكْتٰبٰنِ ﴿٣٠﴾

سَنَفْرَعُ لَكُمْ اَيُّهُ الثَّقَلٰنِ ﴿٣١﴾

(1) Yanā nufin ƙasa.

(2) Mutāne da aljannu.

32. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

33. Ya jama'ar aljannu da mutāne! Idan kunā iya zarcēwa daga sāsannin sammai da ƙasā, to, ku zarce. Bā za ku iya zarcēwa ba fāce da wani dalīli.

34. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

35. Anā sako wani harshe daga wata wutā a kanku, da narkakkiyar tagulla. To, bā zā ku nēmi taimako ba?

36. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa.

37. Sa'an nan idan sama ta tsāge kuma ta zama jā kamar jar fāta.

38. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

39. To, a ran nan, bā zā a tam-bayi wani mutum laifinsa ba, kuma haka aljani.

40. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

41. Zā a iya sanin māsū laifi da alāmarsu, sabōda haka sai a kāma kwarkadarsu da sāwāyensu.

42. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

43. Wannan Jahannama ce wad-da māsū laifi ke ƙaryatāwa game da ita.

فَيَايَءَ آيَةِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٣٢﴾

يَمَعَشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنْ أَسْطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا  
مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَأَنْفُذُوكَ  
إِلَّا بِإِطْرَاقِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٣٣﴾

فَيَايَءَ آيَةِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٣٤﴾

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْصِرَانِ ﴿٣٥﴾

فَيَايَءَ آيَةِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٣٦﴾

فَإِذَا أَنْشَقَّتِ السَّمَاءَ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

فَيَايَءَ آيَةِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٣٨﴾

فِيَوْمِذٍ لَا يَنْسَلُ عَنْ ذُنُوبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾

فَيَايَءَ آيَةِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٤٠﴾

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالْوِصَى  
وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾

فَيَايَءَ آيَةِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٤٢﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾

44. Sunā kēwaya a tsakaninta da ruwan ḏimi mai tsananin tafasa.

45. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

46. Kuma wanda ya ji tsōron tsayāwa a gaba ga Ubangijinsa yanā da Aljanna biyu.

47. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

48. Māsu rassan itāce.

49. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

50. A cikinsu akwai marēmari biyu sunā gudāna.

51. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

52. A cikinsu akwai nau'i biyu daga kōwane 'ya'yan itācen marmari.

53. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

54. Sunā gincire a kan wadānsu shimfidu, cikinsu tufāfin alharīni mai kauri ne, kuma nūnannun 'yā'yan itācen Aljannar biyu kusa-kusa suke.

55. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?

56. A cikinsu akwai mātā māsu taƙaita ganinsu, wani mutum, ga-

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنْ ۝٤٤

فِي أَيِّ آءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ ۝٤٥

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ۝٤٦

فِي أَيِّ آءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ ۝٤٧

ذَرَاتًا أَفَانٍ ۝٤٨

فِي أَيِّ آءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ ۝٤٩

فِيهِمَا عَيْنَاتٌ جَبْرِيَانِ ۝٥٠

فِي أَيِّ آءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ ۝٥١

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ زَوْجَانِ ۝٥٢

فِي أَيِّ آءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ ۝٥٣

مُتَّكِعِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۝٥٤

وَحَقَى الْجَنَّةِ دَانٍ ۝٥٥

فِي أَيِّ آءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ ۝٥٥

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْفُرُفِ لَمْ يَطْمِئِنَّنَّ إِسْ قِبَالَهُنَّ

banin mazajensu, bai debe budur-  
cinsu ba kuma haka wani aljani.

57. To, sabōda wane daga  
ni'imōmin Ubangijinku, kuke  
karyatāwa?

58. Kamar dai su yakūtu ne da  
murjāni.

59. To, sabōda wane daga  
ni'imōmin Ubangijinku, kuke  
karyatāwa?

60. Shin, kyautatāwa nā da wani  
sakamako? (Ā'aha) Fāce kyauta-  
tāwa.

61. To, sabōda wane daga  
ni'imōmin Ubangijinku, kuke  
karyatāwa?

62. Kuma baicinsu akwai wa-  
ḍansu gidājen Aljanna biyu.

63. To, sabōda wane daga  
ni'imōmin Ubangijinku, kuke  
karyatāwa?

64. Māsu duhun inuwa.

65. To, sabōda wane daga  
ni'imōmin Ubangijinku, kuke  
karyatāwa?

66. A cikinsu, akwai marēmari  
biyu māsu kwarārar ruwa.

67. To, sabōda wane daga  
ni'imōmin Ubangijinku, kuke  
karyatāwa?

68. A cikinsu akwai 'yā'yan itā-  
cen marmari da dabīno da rum-  
māni.

69. To, sabōda wane daga  
ni'imōmin Ubangijinku, kuke  
karyatāwa?

وَلَا جَانًا ۝٥٦

فِي آيَةِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ ۝٥٧

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ۝٥٨

فِي آيَةِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ ۝٥٩

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ۝٦٠

فِي آيَةِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ ۝٦١

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ۝٦٢

فِي آيَةِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ ۝٦٣

مُدَّهَامَتَانِ ۝٦٤

فِي آيَةِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ ۝٦٥

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ۝٦٦

فِي آيَةِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ ۝٦٧

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ۝٦٨

فِي آيَةِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ ۝٦٩

70. A cikinsu, akwai wasu mātā māsū kyaun hālāye, māsū kyaun halitta.

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنَاتٌ ﴿٧٠﴾

71. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فَأَيُّ آءَاءِ رَبِّكَ أَكْذَبَانِ ﴿٧١﴾

72. Māsū farin idānu da bakinsu waḍanda aka tsare a cikin haimōmi.

حُرْمٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْبُيُوتِ ﴿٧٢﴾

73. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فَأَيُّ آءَاءِ رَبِّكَ أَكْذَبَانِ ﴿٧٣﴾

74. Wani mutum, gabanin ma-zajensu, bai dēbe budurcinsu ba, kuma haka wani aljani.

لَمْ يَطْمِئِنُّنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٤﴾

75. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فَأَيُّ آءَاءِ رَبِّكَ أَكْذَبَانِ ﴿٧٥﴾

76. Sunā gincire a kan wasu ma-tāsai māsū kōren launi da katifun Abkara kyāwāwa.

مُتَكَبِّرِينَ عَلَى رُفْرُفٍ خُضِرٍ وَعَبْقَرِيِّ حَسَانِ ﴿٧٦﴾

77. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فَأَيُّ آءَاءِ رَبِّكَ أَكْذَبَانِ ﴿٧٧﴾

78. Sūnan Ubangijinka, Mai girman Jalāla da Karimci, ya tsarkaka.

بَنَزَكَ أَسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾





Tanā karantar da kasuwar mutāne uku, kōwane kashi da hanyarsa a rāyuwarsa da mutuwarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Idan mai aukuwa ta auku.
2. Bābu wani (rai) mai karyatā-wa ga aukuwarta.
3. (Ita) mai kaskantāwa ce, mai daukakāwa.
4. Idan aka girgiza kasā girgiz-āwa.
5. Kuma aka niƙe duwātsu, niƙēwa.
6. Sai suka kasance kūra da ake wātsarwa.
7. Kuma kun kasance nau'i uku.
8. Watau mazōwa dāma.<sup>(1)</sup> Mēne ne mazōwa dāma?
9. Da mazōwa hagu. Mēne ne mazōwa hagu?
10. Da waƙanda suka tsēre. Sū waƙanda suka tsēren nan,
11. Waƙancan, sū ne waƙanda aka kusantar.
12. A cikin Aljannar ni'ima.

- إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾  
 لَيْسَ لَوْعِنَهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾  
 خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾  
 إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ﴿٤﴾  
 وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ﴿٥﴾  
 فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ﴿٦﴾  
 وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾  
 فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾  
 وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمِ ﴿٩﴾  
 وَالسَّيِّفُونَ السَّيِّفُونَ ﴿١٠﴾  
 أُولَئِكَ الْمَقْرُونُونَ ﴿١١﴾  
 فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

(1) Mazōwa dāma kō māsū albarka waƙanda zā a bai wa takardunsu da dāma. Mazōwa hagu kō māsū shu'umci waƙanda zā a bai wa takardunsu da hagu.

13. Jama'a ne daga mutānen farko. <sup>(1)</sup>

14. Da kaɗan daga mutānen ƙarshe.

15. (Sunā) a kan wasu gadāje sākafku.

16. Sunā gincire a kansu, suna māsu kallon jūna.

17. Wasu yara samāri na dindin-din gēwaya a kansu.

18. Da wasu kōfuna da shantula da hinjālai daga (giya) mai buɓɓuga.

19. Bā a sanya musu cīwon jīri sabōda ita, kuma bā su buguwa.

20. Da wasu 'ya'yan itācen marmari daga irin waɗanda suke zābe.

21. Da nāman tsuntsāye daga wanda suke ganin sha'awa.

22. Da wasu mātā māsu fararen idanu da girmansu.

23. Kamar misālan lu'ulu'u wanda aka bōye.

24. A kan sakamako, dōmin abin da suka kasance sunā aika-tāwa.

25. Bā su jin wata yāsassar magana a cikinta, kuma bā su jin sun yi laifi.

26. Sai dai wata magana (mai dādi): Salāmun, salāmun.

27. Da mazōwa dāma. Mēne ne mazōwa dāma?

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿١٣﴾

وَلِقِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾

عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾

مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا تُمَقِّبِلِينَ ﴿١٦﴾

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾

يَأْكُوبُ وَأَبْرَأِي ۖ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿١٨﴾

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَنْزِفُونَ ﴿١٩﴾

وَفَكَهَةَ مِمَّا يَخْتَبِرُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَحِيرَ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾

وَحُورٍ عِينٍ ﴿٢٢﴾

كَأَمْثَلِ اللَّوْلُؤِ الَّتِي كُنُوزٌ ﴿٢٣﴾

جَزَاءُ ۖ يَمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِي مَأْمًا ﴿٢٥﴾

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾

وَاصْحَابُ الْيَمِينِ ۖ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾

(1) Jama'a daga mutānen farko, sū ne Annabāwan farko da kaɗan daga cikin mutānen ƙarshe, shi ne Annabi Muhammadu, sallallāhu alaihi wa sallama. Bā a shiga cikin wannan kashi da aiki sai dai da zābin Allah. Kuma an rufe kōfarsa. Bābu sauran wani annabi wanda zai zo da wani addini sābo a bāyan Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

28. (Sunā) a cikin itācen magarya maras kaya.

29. Da wata ayaba mai yawan 'yā'ya.

30. Da wata inuwa miƙaƙƙiya.

31. Da wani ruwa mai gudāna.

32. Da wasu 'yā'yan itācen marmari māsu yawa.

33. Bā su yankēwa kuma bā a hana su.

34. Da wasu shimfiɗu maɗaukaka.

35. Lalle Mū, Mun kāga halitarsu kāgāwa.

36. Sa'an nan Muka sanya su budurwai.

37. Māsu son mazansu, a cikin tsārā ɗaya.

38. Ga mazōwa dāma.

39. Wata ƙungiya ce daga mutānen farko.

40. Da wata ƙungiya daga mutānen ƙarshe.

41. Mazōwa hagu, Mēne ne mazōwa hagu?

42. Suna a cikin wata iskar zāfi da wani ruwan zāfi.

43. Da wata inuwa ta hayāki mai baƙi.

44. Bā mai sanyi ba, kuma bā mai wata ni'ima ba.

45. Lalle sū, sun kasance a gabānin wannan waɗanda aka jiyar dāɗi.

46. Kuma sun kasance sunā dōgēwa a kan mummūnan zunubi mai girma.

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٣٨﴾

وَطَلِيحٍ مِّنْضُودٍ ﴿٣٩﴾

وَوَيْلٍ مِّمْدُودٍ ﴿٤٠﴾

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٤١﴾

وَفَكَهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٤٢﴾

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٤٣﴾

وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٤٤﴾

إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنشَاءً ﴿٤٥﴾

فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٤٦﴾

عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٤٧﴾

لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٤٨﴾

ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٤٩﴾

وَقَوْلَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿٥٠﴾

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مِمَّا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٥١﴾

فِي سَمُورٍ وَحَمِيمٍ ﴿٥٢﴾

وَوَيْلٍ مِّنْ يَّحْمُومٍ ﴿٥٣﴾

لِّأَبَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٥٤﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٥٥﴾

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحَنثِ الْعَظِيمِ ﴿٥٦﴾

47. Kuma sun kasance sunā cēwa, “Shin, idan mun mutu kuma muka kasance turbāya da kasū-suwa, shin, lalle mū, waɗanda zā a kōma rāyarwa ne haƙīƙatan?

48. “Shin, kuma da ubanninmu na farko?”

49. Ka ce, “Lalle mutānen farko da na ƙarshe.

50. “Tabbas, waɗanda ake tārā-wa ne a cikin wani yini sananne.

51. “Sa’an nan lalle ku, ya kū batattu, māsu ƙaryatāwa!

52. “Lalle māsu cī ne daga wata itāciya ta zaƙƙūm (ɗanyen wutā).

53. “Har zā ku zama māsu cika cikunna daga gare ta.

54. “Sa’an nan kuma māsu shā ne, a kan wannan abin cin, daga ruwan zāfi.

55. “Ku zama māsu shā irin shan rāƙuma māsu ƙishirwa.”

56. Wannan ita ce liyāfarsu a rānar sakamako.

57. Mū ne Muka halitta ku, to, don me bā zā ku gaskata ba?

58. Shin, kuma kun ga abin da kuke fitarwa na maniyi?

59. Shin, kū ne kuke halitta shi, kō kuwa Mū ne Māsu halittāwa?

60. Mū ne Muka ƙaddara mutu-wa a tsakāninku, kuma ba Mu zama Māsu gajiyāwa <sup>(1)</sup> ba,

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَيُّدَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا  
وَعِظْمًا ءَأَنَّا الْمَبْعُوثُونَ ﴿٥٧﴾

أَوءَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٥٨﴾

قُلُوبِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٥٩﴾

لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٦٠﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمَكْذِبُونَ ﴿٦١﴾

لَأَكُونَنَّ مِنْ سَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ ﴿٦٢﴾

فَمَا لَوْنَ مِنْهَا الْبَطُونَ ﴿٦٣﴾

فَسَرِيحُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٦٤﴾

فَسَرِيحُونَ شُرَبِ الْهَيْمِ ﴿٦٥﴾

هَذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٦٦﴾

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٦٨﴾

ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ ؕ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٦٩﴾

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٧٠﴾

(1) Āyā ta 60 haɗe take da āya ta 61 watau, bā zā Mu kāsa musanya ku da waɗansu mutāne ba su tsaya matsayinku, sa’an nan kū kuma Mu mayar da ku wata halitta.

61. A kan Mu musanya wadansu (mutāne) kamarku, kuma Mu mayar da ku a cikin wata halitta da ba ku sani ba.

62. Kuma lalle ne haƙiƙa, kun san halittar farko, to, don me ba zā ku yi tunāni ba?

63. Shin, kuma kun ga abin da kūke nōmāwa?

64. Shin, kū ne ke tsirar da shi, kō kuwa Mū ne Māsu tsirarwa?

65. Dā Munā so, lalle, da Mun sanya shi būsasshiyar ciyāwa, sai ku yini kunā māmākin bākin ciki.

66. (Kunā cēwa) “Lalle haƙiƙa an azā mana tāra!

67. “Ā'a, mun dai zama wadanda aka hanā wa!”

68. Shin, kuma kun ga ruwa wannan da kuke sha?

69. Shin, kū ne kuke saukar da shi daga girgije, kō kuwa Mū ne Māsu saukarwa?

70. Dā Mun so, dā Mun mayar da shi ruwan zartsi. To, don me bā ku gōdēwa?

71. Shin, kuma kun ga wutā wannan da kuke ƙyastāwa?

72. Shin, kū ne kuke ƙagā halittar itāciyarta, kō kuwa Mū ne Māsu ƙagāwa?

73. Mū ne Muka sanya ta wata abar wa'azi da jin dāfi ga matafiya a cikin jēji.

74. Sai ka tsarkake sūnan Ubangijinka Mai girma.

عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَلَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ  
فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

وَلَقَدْ عَلَّمْتُمُ النَّشَأَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾

ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ ۗ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾

إِنَّا لَمَعْرُومُونَ ﴿٦٦﴾

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَرَأَيْتُمْ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ﴿٧٢﴾

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَرِجَافًا لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٣﴾

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

75. To, bā sai Na yi rantsuwa ba da lōkutan fāḍuwar taurāri.

76. Kuma lalle ne, haḳīka, rantsuwa ce mai girma, dā kun sani.

77. Lalle shi (wannan littāfi), haḳīka, abin karantāwa ne mai daraja.

78. A cikin wani littāfi tsararre.

79. Bābu mai shāfa shi fāce waḍanda aka tsarkake.

80. Wanda aka saukar ne daga Ubangijin halitta.

81. Shin, to, wannan lābārin ne kuke māsu wulākantāwa?

82. Kuma kunā sanya arzikinku (game da shi) lalle kū, ku faryata (shi)?

83. To, don me idan rai ya kai ga maḳōshi? (Kusa da mutuwa).

84. Alhāli kuwa kū, a lōkacin nan, kunā kallo.

85. Kuma Mū ne mafi kusanta gare shi daga gare ku, to, amma kū bā ku gani.

86. To, don me in dai kun kasance bā waḍanda zā a yi wa sakamako ba?

87. Ku mayar da shi (cikin jikinsa) har idan kun kasance māsu gaskiya<sup>(1)</sup>.

88. To, amma idan (mai mutuwar) ya kasance daga makusanta,

﴿٧٥﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ

﴿٧٦﴾ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ

﴿٧٧﴾ إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ

﴿٧٨﴾ فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ

﴿٧٩﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

﴿٨٠﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ

﴿٨١﴾ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ

﴿٨٢﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ

﴿٨٣﴾ فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ

﴿٨٤﴾ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ

﴿٨٥﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ

﴿٨٦﴾ فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ عَيْرَ مَدِينِينَ

﴿٨٧﴾ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

﴿٨٨﴾ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقْرَبِينَ

(1) Idan kun kasance māsu gaskiya ga da'awar rashin Tāshin Kiyāma, to, ku yi kōḳarin hana mutuwa ga mutāne dōmin ku hana cikar alkawarin tayarwa a bāyan mutuwa.

89. Sai hutāwa da kyakkyawan abinci da Aljannar ni'ima.

90. Kuma amma idan ya kasance daga mazōwa dāma,

91. Sai (a ce masa) aminci ya tabbata a gare ka daga mazōwa dāma.

92. Kuma amma idan ya kasance daga māsu ḵaryatāwar, batattun,

93. Sai wata liyāfa ta ruwan zāfi.

94. Da ḵōnuwa da Jahīm,

95. Lalle wannan, haḵīka, ita ce gaskiya ta yaḵīni.

96. Sabōda haka, ka tsarkake<sup>(1)</sup> sūnan Ubangijinka Mai karimci.

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾

فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

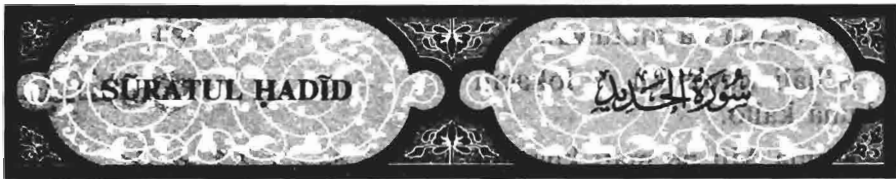
وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾

فَنَزَّلْنَا مِنْ جَمِيمٍ ﴿٩٣﴾

وَتَصْلِيَةً جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾



Tanā karantar da muhimmancin Jihādi da ciyar da dūkiya dōmin Jihādin ḵaukaka kalmar Allah, a bāyan imāni da Allah da ManzonSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Abin da ke cikin sammai da ḵaṣa yā yi tasbīhi ga Allah. Kuma Shī ne Mabuwayi, Mai hikima.

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) A cikin rukū'i anā tasbīhi da cēwa "Subhāna Rabbiyal Azīm wa Bihamdih" sau uku. Ma'anarsa 'Tsarki ya tabbata ga Ubangijina Mai girma game da gōde Masa.'

2. Shī ne da mulkin sammai da ƙasa; Yanā rāyarwa kuma Yanā kashēwa, kuma Shī Mai ikon yi ne a kan kōme.

3. Shī ne Na farko, Na ƙarshe, Bayyananne, 'Bōyayye, kuma Shi Masani ne ga dukan kōme.

4. Shī ne Wanda Ya halitta sammai da ƙasa a cikin wasu kwānuka shida, sa'an nan Ya daidaitu a kan Al'arshi, Yanā sanin abin da ke shiga cikin ƙasa da abin da ke fita daga gare ta, da abin da ke sauka daga sama da abin da ke hawa cikinta, kuma Shī Yanā tāre da ku, duk inda kuka kasance. Kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

5. Shī ne da mulkin sammai da ƙasa, kuma zuwa gare Shi (Allah) kawai ake mayar da al'amura.

6. Yanā shigar da dare a cikin yini, kuma Yanā shigar da yini a cikin dare, kuma Shi Masani ne ga abin da yake a cikin ƙirāza.

7. Ku yi imāni da Allah da ManzonSa, kuma ku ciyar daga abin da Allah Ya wakilta ku a cikinsa (na dūkiya). To, waƙannan da suka yi imāni daga cikinku, kuma suka ciyar, sunā da wani sakamako mai girma.

8. Kuma me ya same ku, bā zā ku yi imāni ba da Allah, alhāli kuwa ManzonSa na kiran ku dōmin ku yi imāni da Ubangijinku, kuma lalle Allah Ya karɓi alkawarinku (cēwa zā ku bauta Masa)? (Ku bauta

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ  
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ  
وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ  
ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ  
وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا  
وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ  
وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ  
مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا  
هُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٦﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا  
بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾



Masa) idan kun kasance<sup>(1)</sup> māsu īmāni.

9. Shī ne Wanda ke sassaukar da āyōyi bayyanannu ga BāwanSa, dōmin Ya fitar da ku daga duffai zuwa ga haske, kuma lalle Allah haƙiƙa Mai tausayi ne gare ku, Mai jin kai.

10. Kuma me ya sāme ku, bā zā ku ciyar ba dōmin dāukaka kalmar Allah, alhāli kuwa gādon sammai da ƙasā na Allah ne? Wanda ya ciyar a gabānin cin nasara, kuma ya yi yāƙi daga cikinku, bā ya zama daidai (da wanda bai yi haka ba). Waɗancan ne mafifita girman daraja<sup>(2)</sup> bisa ga waɗanda suka ciyar daga bāya kuma suka yi yāƙi. Kuma dukansu Allah Ya yi musu wa'adi da (sakamako) mai kyau, kuma Allah Masani ne ga abin da kuke aikatāwa.

11. Wāne ne wanda zai ranta wa Allah rance mai kyau dōmin Allah Ya ninka masa shi (a dūniya) kuma yanā da wani sakamako na karimci (a Lāhira)?

12. Rānar da zā ka ga mūminai maza da mūminai mātā, haskensu nā tafiya a gaba gare su, da kuma dāma gare su. (Anā ce musu) “Bushārarku a yau, ita ce gidajen Aljanna.” Ruwa na gudāna daga ƙarƙashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu. Wannan, shī ne babban rabo mai girma.

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ ءَايَاتٍ يَبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُم  
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ  
لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ  
وَقَنْتَلُ أَوْلِيَّكَ أَكْثَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا  
مِنْ بَعْدُ وَقْتَلُوا وَكَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ الْحَسَنَىٰ  
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ.  
وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ  
وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَتُكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
خَالِدِينَ فِيهَا ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

(1) Wannan ya nūna bin umurnin Allah da nīsantar abin haninSa shi ne bauta, dōmin Ya ambaci ciyar da dūkiya da yin jihādi bauta, ne.

(2) Wannan ya nūna cēwa sahabban Annabi sū ne suka fi kōwane Musulmi a bāyansu daraja. Kuma akwai bambancin daraja a tsakānin sahabban farko da na bāya.

13. Rānar da munafikai maza da munāfikai mātā ke cēwa waɗanda suka yi īmāni, “Ku dūbo mu, mu yi makāmashi daga haskenku!” A ce (musu), “Ku kōma a bāyanku, dōmin ku nēmo wani haske.” Sai a danne a tsakāninsu da wani gāru yanā da wani fyaure, a cikinsa nan rahama take, kuma a bāyansa daga wajensa azaba take.

14. Sunā kiran su, “Ashe, bā tāre muke da ku ba?” Su ce, “Ī, amma kū, kun fitini kanku, kuma kun yi jiran wata masīfa, kuma kun yi shakka, kuma waɗansu gūrace-gūrace sun rūɗe ku, har umurnin Allah ya jē muku, kuma marūɗi ya rūɗe ku game da Allah.

15. “To, a yau bā zā a karɓi fansa daga gare ku ba. Kuma bā zā a karɓa daga waɗanda suka kāfirta ba. Makōmarku wutā ce, ita ce mai dacēwa da ku, kuma makōmarku dīn nan tā mūnana.”

16. Shin, lōkaci bai yi ba ga waɗanda suka yi īmāni<sup>(1)</sup> zukātansu su yi tawālu’i ga ambaton Allah da abin da ya sauka daga gaskiya? Kada su kasance kamar waɗanda aka bai wa littāfi a gabānin haka, sai zāmani ya yi tsawo a kansu, sabōda haka zukātansu suka kēkashhe, kuma masu yawa daga cikinsu fāsikai ne.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا  
انظرونا نقليس من ثوبكم قيل ارجعوا وراءكم  
فالتبسوا نورا فضرب بينهم بسور له باب باطنه فيه  
الرحمة وظهره من قبله العذاب ﴿١٣﴾

يُنَادُوهُمْ أَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ  
أَنْفُسَكُمْ وَتَرْتَضَوْنَ مَا نَبَتُمْ وَعَرَّرْتُمْ أَلْمَائِي  
حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَرَّكُم بِاللَّهِ الْعَرُورُ ﴿١٤﴾

قَالِيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا  
مَا أَوْلَكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

﴿١٦﴾ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ  
اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا  
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ  
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فُتِنُوا فَسَقُوا ﴿١٦﴾

(1) Wanda ya yi īmāni da Allah amma bai bi umurninSa ba, sai zūciyarsa ta kēkashhe, īmānin ya fita sa’an nan kuma ya zama fāsiki mai fita hanyar gaskiya. Barin ciyarwa da dukiya dōmin jihādi yanā nūna kēkashēwar zūciya daga īmāni, sabōda haka faɗa da zūciya dōmin tsaron imāninta shi ne jihādi mafī girma.

17. Ku sani cēwa Allah Yanā rāyar da ƙasā a bāyan mutu-warta. <sup>(1)</sup> Lalle Mun bayyana muku āyōyi da fatan zā ku yi hankali.

18. Lalle māsu gaskatāwa maza da māsu gaskatāwa mātā, kuma suka ranta wa Allah rance mai kyau, anā ribanya musu, kuma su-na da wani sakamako na karimci.

19. Kuma waɗanda suka yi īmāni da Allah da ManzanninSa, waɗannan sū ne māsu kamālar gaskatāwa, kuma su ne māsu shahāda a wurin Ubangijinsu. Sunā da sakamakonsu da haskensu. Waɗanda suka kafirta, kuma suka ƙaryata game da āyōyinMu, waɗannan su ne 'yan Jahim.

20. Ku sani cēwa rāyuwar dūniya wāsā dai ce da shagala da ƙawa da alfahari a tsakāninku da gāsar wadāta ta dūkiya da dīya, kamar misālin shūka wadda yabanyarta ta bāyar da sha'awa ga manōma, sa'an nan ta ƙēƙashe, har ka gan ta tā zama rawaya, sa'an nan ta kōma rauno. Kuma a Lāhira akwai azā-ba mai tsanani da gāfara daga Allah da yarda. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba fāce ɗan jin dāɗin rūɗi kawai.

21. Ku yi tsēre zuwa ga (nēman) gāfara daga Ubangijinku, da Al-janna, fādīnta kamar fādīn samā da ƙasā ne, an yi tattalinta dōmin waɗanda suka yi īmāni da Allah da

أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدِينًا  
لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَبُوا اللَّهَ قَرَضًا  
حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ لَهُمْ وَأَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ  
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ  
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ  
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

أَعْلَمُوا أَنَّهَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَازِلُ  
وَتَفَاخُرُ فِيهَا كَمَا تَفَاخُرُونَ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ  
كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَأُهُ ثُمَّ يَهْبِجُ فَتَرَتهُ  
مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَمًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ  
وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا  
إِلَّا مَتَاعُ الْعُرُودِ ﴿٢٠﴾

سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا  
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ

(1) Mai rāyar da ƙasa a bāyan mutu-warta da ruwa, yanā rāyar da zukāta sabōda tawālu'i ga ambaton Allah da bin umurninSa. Watau tawalu'i daidai yake da ruwa wajen rāyarwa ga matattu, sai dai kōwane da tāsā hanya.

ManzanninSa. Wannan falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Ya so. Kuma Allah Mai falala ne Mai girma.

22. Wata mašifa bā zā ta auku ba a cikin fasā kō a cikin rayukanku fāce tanā a cikin littāfi a gabānin Mu halitta ta. Lalle wannan, ga Allah, mai sauƙi ne.

23. Dōmin kada ku yi baƙin ciki a kan abin da ya kubuce muku, kuma kada ku yi murnar alfahari da abin da Ya bā ku. Kuma Allah bā Ya son dukan mai tāƙama, mai alfahari.

24. Watau waƙanda ke yin rōwa, kuma sunā umurnin mutāne da yin rōwa. Kuma wanda ya jūya bāya, to, lalle Allah, Shī ne kaƙai Mawadāci, Gōdadde.

25. Haƙīka, lalle, Mun aiko ManzanninMu da hujjōji bayyannu, kuma Muka saukar da Littāfi da sikeli tāre da su dōmin mutāne su tsayu da ādalci, kuma Mun saukar da baƙin ƙarfe,<sup>(1)</sup> a cikinsa akwai cutarwa mai tsanani da amfāni ga mutāne, kuma dōmin Allah Ya san mai taimakonSa da ManzanninSa a fake. Lalle ne Allah Mai ƙarfi ne, Mabuwayi.

26. Kuma haƙīka, lalle, Mun aiki Nūhu da Ibrāhīm, kuma

ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ  
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٧﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ  
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا  
إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٥٨﴾

لِكَيْ لَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا  
ءَاتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٥٩﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِأَمْوَالِهِمْ  
وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٠﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ  
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ  
وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ  
لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مِنْ نَبْرُوهُ وَرُسُلَهُ  
بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٦١﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا

(1) Littafi a nan anā nufin dukan littattafan samā da aka bāyar a bāyan Nūhu da Ibrāhīm. Ma'auni kuma, shi ne shari'ar da ke cikinsa. Baƙin ƙarfe kuwa dōmin kāyan aiki na amfānin sana'ō'i da cūtar da ke a cikinsa na makāmai da kuma amfānin tsaron addini da jihādi. Littafi da ma'auni ana aiki da su wajen awon ibādar Allah da mu'āmalɗi a tsakānin mutāne.

Muka sanya Annabci da Littāfi a cikin zuriyarsu; daga cikinsu akwai mai nēman shiryuwa, kuma māsu yawa daga cikinsu fasikai ne.

27. Sa'an nan Muka biyar a bāyansu<sup>(1)</sup> da ManzanninMu; kuma Muka biyar da Īsā dan Maryama, kuma Muka ba shi Linjila kuma Muka sanya tausayi da rahama a cikin zukātan waɗanda suka bī shi, da ruhbānanci<sup>(2)</sup> wanda suka kāga shi, ba Mu rubūta shi ba a kansu, fāce dai (Mun rubūta musu) nēman yardar Allah, sa'an nan ba su tsare shi haƙƙin tsarē-warsa ba, sabōda haka Muka bai wa waɗanda suka yi imāni daga cikinsu sakamakonsu, kuma māsu yawa daga cikinsu fāsikai ne.

28. Yā kū waɗanda suka yi imāni! Ku bi Allah da taƙawa, ku yi imāni da ManzonSa,<sup>(3)</sup> Ya bā ku rabo biyu daga rahamarSa, kuma Ya sanya muku wani haske wanda kuke yin tafīya da shi, kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai rahama.

29. Dōmin kada<sup>(4)</sup> mutānen Littāfi su san cēwa lalle bā su da ikon yi

النَّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ  
وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٦٦﴾

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا  
بِعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ  
وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً  
وَرَحْمَةً وَرَهَابَنِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ  
إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَنْ رَعَاهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا  
فَأَتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ  
وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُلِهِ  
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا  
تَمْشُونَ بِهِ وَيَعْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٨﴾

إِنَّا لَنَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ الْآبِقْدِرُونَ

(1) Nūhu da Ibrāhīm da Annabāwan da ke bāyansu zuwa ga Īsā dan Maryama.

(2) Ruhbānanci a Kiristanci kamar tasawwufi ne a Musulunci. Hana bidi'a yanā cikin jihādi da tsaron addini, bidi'a kuma kashe addini ne. Anā kashe bidi'a idan anā awon ayyuka da Littāfi kamar yanda ake hana zālunci idan anā awo da sikeli kō mūdu.

(3) Manzon Allah a nan, shi ne Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Anā umarnin ma'abūta Littāfi da su bī shi dōmin su sāmi rabo ninki biyu. Māsu imāni a nan su ne Ahlul kitābi na fwarai.

(4) Rashin saninsu ya hana su su bi Muhammadu ga sāmuni falalar Allah: rabo biyu. Ga wata fassara, an ce harafin nafyi kāri ne, watau ma'anarsa ita ce Allah Yā bāyar da rabo biyu ga waɗanda suka yi imāni da ManzonSa, dōmin mutānen littāfi su san ba zā su iya hana abin da Allah Ya nufa ba.

ga kōme na falalar Allah, kuma ita falalar ga hannun Allah kawai take, Yanā bāyar da ita ga wanda Ya so (wannan jāhilci yā hana su imāni). Kuma Allah Mai falala ne mai girma.

عَلَى شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ  
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٦٩﴾



Tanā karantar da yadda tsārin Majalisar Annabi ta kasance a lōkacinsa, dōmin ta zama abar kōyi ga sauran majalisun Shūgabbannin Musulmi a bāyansa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Lalle Alla Ya ji maganar<sup>(1)</sup> wadda ke yi maka jāyayya game da mijinta, tanā kai kāra ga Allah, kuma Allah nā jin muhawararku. Lalle Allah Mai jī ne, Mai gani.

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي  
إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٩﴾

2. Waɗanda ke yin zihāri daga cikinku game da mātansu, sū mātān

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم مِّن نِّسَائِهِمْ مَا هُنَّ

(1) Wannan kɓissa tanā nūna cēwa a Majalisar Annabi kōwa na da 'yancin shiga, namiji da mace, kuma ya faɗi abin da yake so, kō dā ya sābā wa abin da Annabi ya gani kāfin wani wahayi ya sauka. Gā wannan mace sunanta Khaulatu bnt Sa'alabah ta kai kārār mijinta Ausu bn Samit wanda ya yi zihāri game da ita, watau ya ce idan ya kusance ta kamar ya kwāna da uwarsa ne. Ga al'adar Lārabāwa wannan bā saki ba ne, kuma ba ya iya kwana da ita har abada. Wannan shi ne ta kai kāra wurin Annabi har ta yi muhāwara da shi a kansa. Kuma wannan kɓissa tanā nūna gaskiyar Annabi, bai yi jawābi ba ga abin da bai sāmī wahayi ba a kansa.

nan bā uwāyensu ba ne, bābu uwayensu fāce wadanda suka haife su. Lalle sū, sunā fadar abin kyāmā na magana da karya, kuma lalle Allah haḳiḳa Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

3. Wadanda ke yin zihāri game da mātansu, sa'an nan su kōma wa abin da suka fada, to, akwai 'yanta wuya a gabānin su shāfi jūna. Wannan anā yi muku wa'azi da shi. Kuma Allah Ma ḳididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.

4. To, wanda bai sāmu ba, sai azumin wata biyu jēre a gabānin su shāfi jūna, sa'an nan wanda bai sāmi ikon yi ba, to, sai ciyar da miḳinai sittin. Wannan dōmin ku yi imāni da Allah da ManzonSa. Kuma wadannan hukunce-hukunce haddōdin Allah ne. Kuma kāfirai, sunā da azāba mai radadi.

5. Lalle wadanda ke sābā wa Allah da ManzonSa, an wulākanta su kamar yadda aka wulākantar da wadanda ke a gabāninsu, kuma lalle Mun saukar da āyōyi bayyanannu, kuma kāfirai nā da azāba mai wulākantāwa.

6. Rānar da Allah zai tāyar da su gabā daya, sa'an nan ya bā su lābāri game da abin da suka aikata, Allah Yā lissafa shi, alhāli kuwa sū, sun manta da shi, kuma a kan kōme Allah Halartacce ne.

7. Ashe, ba ka ga cēwa lalle Allah Yanā sane da abin da yake a cikin sammai da abin da ke cikin

أَمْهَتِهِمْ<sup>ط</sup> إِنْ أَمْهَتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْنَهُمْ<sup>ع</sup>  
وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا<sup>ع</sup>

وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٦١﴾

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا<sup>ع</sup>  
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا ذَلِكَ كَوْتُوعُظُونَ<sup>ع</sup>  
بِهِ<sup>ع</sup> وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٦٢﴾

فَمَنْ لَمْ يُحِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ<sup>ع</sup>  
أَنْ يَتَمَاسَّا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِطَاعًا سِتِّينَ يَسْكِنًا<sup>ع</sup>  
ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ<sup>ع</sup> وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ<sup>ع</sup>  
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَسَبُوا كَمَا كَتَبَ الَّذِينَ<sup>ع</sup>  
مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ<sup>ع</sup>  
عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٦٤﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا<sup>ع</sup>  
أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ تَرَى اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ<sup>ط</sup>

ƙasa ba? Wata gānāwa<sup>(1)</sup> ta mutum uku bā zā ta kasance ba fāce Allah Shī ne na huɗu dīnta, kuma bābu ta mutum biyar fāce Shī ne na shi-da dīnta, kuma bābu abin da ya kāsa wannan kuma bābu abin da yake mafi yawa fāce Shī Yanā tāre da su duk inda suka kasance, sa'an nan Ya bā su lābāri game da abin da suka aikata a Rānar Kiyāma. Lalle Allah Masani ne ga dukan kōme.

8. Ashe, ba ka ga waɗanda aka hane su ba daga ganāwar, sa'an nan sunā kōmā wa abin da aka hane su daga gare shi, kuma sunā gānāwa game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma idan sun zo maka sai su gaishe ka da abin da Allah bai gaishe ka da shi ba, kuma sunā cēwa a cikin zukatansu, “Don me Allah ba Ya yi mana azāba sabōda abin da muke faɗa?” Jahan-nama ita ce mai isarsu, zā su shige ta. Sabōda haka makōmarsu ta mūnana.

9. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Idan za ku yi gānāwa, to, kada ku gāna game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma ku yi gānāwa game da alhēri da taƙawa. Ku bi Allah da taƙawa, Wanda zā a tattara ku zuwa gare Shi.

10. Gānāwar daga Shaidan take kawai dōmin ya mūnanā wa waɗanda suka yi īmāni, alhāli kuwa bā zai

مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُمْ يُعْهِمُهُمْ  
وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُمْ يُسَادِئُهُمْ وَلَا أَذَى مِنْ ذَلِكَ  
وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُمْ مَعَهُمْ إِنَّمَا كَانُوا أَتَمَّ يُنِتْنَهُمْ  
بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يُعَادُونَ لِمَا نُهُوا  
عَنْهُ وَيَتَّبِعُونَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ  
الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ  
وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ  
حَسْبُكُمْ جَهَنَّمُ بَصُلُونَهَا فَنَسَّ الْأَصِيدَ ﴿٨﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنَا نَنْجِيكُمْ فَلَا تَنْجُوا بِالْإِثْمِ  
وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنْجُوا بِالْبِرِّ وَالْقَوَى  
وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾

إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا

(1) A bāyan kissar zihāri, ya shiga maganar māsu gānāwa a cikin majalisa. Kuma ya nūna cēwa ba a sifanta Annabi kō a jingina wani abu zuwa gare shi sai idan abin nan yā fito daga Allah a cikin harshen ManzonSa.



iya cūtar su da kōme ba fāce da iznin Allah. Kuma sai mūminai su dogara ga Allah.

11. Yā kū waḡanda suka yi ĩmāni! Idan an ce muku, <sup>(1)</sup> “Ku yalwatā, a cikin majalिसai,” to, ku yalwatā, sai Allah Ya yalwatā muku, kuma idan an ce muku, “Ku tāshi” to, ku tāshi. Allah nā ḡaukaka waḡanda suka yi ĩmāni daga cikinku da waḡanda aka bai wa ilmi, wasu darajōji māsu yawa, kuma Allah Mai ḡididdigewa ne ga dukan kōme.

12. Yā kū waḡanda suka yi ĩmāni! Idan zā ku gānāwa da Manzon Allah, to, ku gabātar da ‘yar sadaka <sup>(2)</sup> a gabānin gānāwarku, wannan ne maḡi alhēri a gare ku, kuma maḡi tsarki. Sai idan ba ku sāmi (abin sadakar ba), to, lalle, Allah, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

13. Ashe, kun ji tsōron ku gabātar da sadakōki a gabānin gānāwarku? To, idan ba ku aikata ba, kuma Allah Ya kōmo da ku zuwa ga sauḡi, sai ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku yi ḡā’ā ga Allah da ManzonSa. Kuma Allah ne Mai ḡididdigewa ga abin da kuke aikatāwa.

14. Ashe, ba ka ga waḡanda <sup>(3)</sup> suka

وَلَيْسَ بِضَارِهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ  
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذْ أُقِيلَ لَكُمْ نَفْسُ حُوا  
فِي الْمَجَلِيسِ فَأَنْسَحُوا يَفْسَحَ اللَّهُ لَكُمْ  
وَإِذْ أُقِيلَ أَنْشُرُوا وَأَنْشُرُوا وَيَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ  
ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ  
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرُّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ  
مَجْنُوكُمْ صَدَقَةٌ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرٌ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا  
فَإِنَ اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ مَجْنُوكُمْ صَدَقَاتٍ  
فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ  
وَءَاتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ  
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

(1) Bāyan ḡissar hukuncin gānāwa cikin majalisa, sai kuma hukuncin zaunāwa kō tāshi dōmin wani ya zauna. Kuma ana fifita māsu ilmi da zama ga wurin da ya fi ḡācewa da su.

(2) Hukuncin tāyar da mutāne dōmin a gāna da Manzon Allah, bā ya halatta sai a kan larūra mai tsanani sabōda haka aka sanya gabātar da sadaka, sa’an nan aka sōke shi da umurni da tsaron salla dōmin wa’azin da ke cikinta da kuma bayar da zakka.

(3) Bāyan maganar māsu tāyar da mutāne dōmin gānāwa a cikin majalisa, sai kuma munāḡikai māsu mu’āmala da kāḡirai, kuma su jē su zauna cikin majalisan Musulmi dōmin su ḡauki rahōtonsu zuwa ga maḡiyansu.

jiḅinci waḁansu mutāne da Allah Ya yi hushi a kansu ba, bā su cikinku, kuma bā su a cikinsu, kuma sunā rantsuwa a kan ƙarya, alhāli kuwa sunā sane?

15. Allah Ya yi musu tattalin azāba mai tsanani. Lalle sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

16. Sun riki rantsuwōwinsu gar-kuwa, sabōda haka suka kange (mūminai) daga jihādin ɗaukaka tafarkin Allah. To, sunā da azāba mai wulākantāwa.

17. Dūkiyōyinsu ba su waḁatar musu kōme ba daga Allah, haka kuma ɗiyansu. Waḁannan `yan wutā ne. Sū, māsu dawwama ne a cikinta.

18. Rānar da Allah ke tāyar da su gabā ɗaya, sai su yi Masa rantsuwa kamar yadda suke yi muku rantsuwa (a nan dūniya) kuma sunā zaton cēwa sū a kan wani abu suke! To, lalle sū, sū ne maƙaryata.

19. Shaidan ya rinjaya a kansu, sai ya mantar da su ambaton Allah, waḁannan ƙungiyar Shaidan ne. To, lalle ƙungiyar Shaidan, sū ne māsu hasāra.

20. Lalle waḁanda ke sābā wa Allah da ManzonSa, waḁannan sunā a cikin (mutāne) mafi ƙas-ƙanci.

21. Allah Ya rubūta cēwa, “Lalle zan rinjāya, Nī da ManzanniNa.” Lalle Allah Mai ƙarfi ne, Mabu-wāyi.

مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ  
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا  
يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ  
عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾

لَنْ تَغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ  
شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

يَوْمَ يَعْزِمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ، كَمَا يَحْلِفُونَ لَكَ  
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾

أَسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنْسَهُمْ ذَكَرَ اللَّهُ أُولَئِكَ  
حَزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حَزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَأُولَئِكَ فِي الْأَذْدَلِينَ ﴿٢٠﴾

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبِينَ أَنَا وَرَسُولِي إِنِّي أَعْلَبُ  
قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

22. Bā zā ka sāmi mutāne māsu yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira sunā sōyayya da wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa ba, kō dā sun kasance ubanninsu ne, kō dīyansu kō 'yan'uwansu, ko danginsu. Waɗannan Allah Yā rubūta īmāni a cikin zukātansu, kuma Yā kārfafa su da wani rūhi<sup>(1)</sup> daga gare Shi, kuma zai shigar da su a gidājen Aljanna, koramu na gudāna kārkašinsu sunā māsu dawwama a cikinsu. Allah Yā yarda da su, kuma sun yarda da Shi. Waɗannan kungiyar Allah ne. To, lalle kungiyar Allah sū ne māsu babban rabo.

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ  
يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا  
ءَابَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ  
أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ  
الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ  
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا  
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ  
أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

## SŪRATUL ḤASHR

## سُورَةُ الْحَشْرِ

Tanā karantar da yadda Allah ke shirya yadda zai taimaki wanda ya dōgara a gare Shi ga bin umurninSa, da sauƙi, ta hanyar da bai sani ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasā ya yi tasbihi ga Allah, alhāli kuwa, Shi ne Ma-buwāyi, Mai hikima.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ  
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) Waɗanda suka tsāre dōkōkin Allah, Allah zai bā su kārfin rai ga zartar da al'amuransu da kyau, kuma zai wadāta su a dūniya da Lāhira. Asalin rūhi shi ne rai. Anā nufin rāyuwar īmāni da kārfin halin fuskantar gaskiya.

2. Shi ne Wanda Ya fitar da wa-  
ɗanda suka kāfirta daga Mazōwa  
Littāfi, <sup>(1)</sup> daga gidājēnsu da kōra <sup>(2)</sup>  
ta farko. Ba ku yi zaton sunā fita ba,  
kuma sun tabbata cēwa gānuwō-  
winsu māsu tsare su ne daga Allah,  
sai Allah Ya jē musu daga wajen da  
ba su yi zato ba, kuma ya jēfa tsōro  
a cikin zukātansu, sunā rushe gidā-  
jensu da hannāyensu da kuma han-  
nāyen mūminai. To, ku lūra fa, ya  
māsu basīrōri.

3. Kuma bā dōmin Allah Ya ru-  
buta musu kōrar ba, dā Ya azabta  
su a cikin dūniya, kuma a Lāhira  
sunā da azābar wutā.

4. Wannan, dōmin lalle su, sun  
sāba wa Allah da ManzonSa, alhāli  
kuwa wanda ya sāba wa Allah, to,  
lalle Allah, Mai tsananin ukūba ne.

5. Abin da kuka sāre na dabi-  
niya, kō kuka bar ta tsaye a kan  
asallanta, to, da iznin Allah ne,  
kuma dōmin Ya wulākanta fasiƙai.

6. Kuma abin da Allah Ya sanya  
ya zama ganīma ga ManzonSa,  
daga gare su, to, ba ku yi hari a  
kansa da dawāki ko rāƙuma ba,  
amma Allah ne Ya rinjāyar da Man-  
zanninSa a kan wanda Yake so,  
kuma Allah Mai ĩkon yi ne a kan  
kōme.

7. Abin da Allah Ya sanya shi  
ganīma ga ManzonSa daga mutā-  
nen ƙauyukan nan, to, na Allah ne,

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ  
مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا  
وَوَدَّوْا أَنَّهُمْ مَا نَعْتَهُمْ حُصُونَهُمْ مِنَ اللَّهِ  
فَأَنزَلَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ  
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ  
وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرْ وَاتَّقِ اللَّهَ أَتَى عَلَى الْأَنْبَصَرِ ﴿٢﴾

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ  
فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ  
فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِيَنَةٍ أَوْ تَرَكَتُمْوهَا قَائِمَةً  
عَلَىٰ أَصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ  
مِنْ حَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ  
عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَالرَّسُولِ

(1) Mazōwa Littāfi a nan, sū ne Yahūdun Madīna, watau Banī Nadīr,

(2) Kōrēwa daga ƙasā, Annabi yā kōre su zuwa Haibara a gargadar farko, Umar ya  
kōre su daga Haibara zuwa Syria a gargada ta biyu.

kuma na ManzonSa ne, kuma na māsu dangantaka da marāyu da miskīnai da ḍan hanya <sup>(1)</sup> (matafiyi) ne, dōmin kada ya kasance abin shāwāgi a tsakānin mawadāta daga cikinku, kuma abin da Manzo ya bā ku, to, ku kama shi, kuma abin da ya hane ku, to, ku bar shi. Kuma ku bi Allah da taḳawa. Lalle Allah, Mai tsananin uḳūba ne.

8. (Ku yi māmāki) Ga matalauta māsu hijira waḍanda aka fitar daga gidājēnsu da dūkiyōyinsu, sunā nēman falala daga Allah da kuma yarda, kuma sunā taimakon Allah da ManzonSa! Waḍannan sū ne māsu gaskiya.

9. Da waḍanda suka zaunar da gidājēnsu (ga Musulunci) kuma (suka zābi) imāni, a gabānin zuwan-su, <sup>(2)</sup> sunā son wanda ya yi hijira zuwa gare su, kuma bā su tunānin wata bukāta a cikin kirāzansu daga abin da aka bai wa muhājirīna, kuma sunā fīfīta waḍansu a kan kāwunansu, kuma ko dā sunā da wata larūra. Wanda ya sābā wa rōwar ransa, to, waḍannan sū ne māsu babban rabo.

10. Kuma waḍanda suka zō daga bāyansu, sunā cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka yi gāfara a gare mu, kuma ga ‘yan’uwanmu, waḍan-

وَالَّذِي الْقُرَيْنَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ  
كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمْ  
الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا  
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ  
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا  
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ  
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ  
حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ  
وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوَفِّقْ شَيْئًا سِوَهُ  
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا  
اعْفِرْ لَنَا وَإِخْوَانَنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا

(1) ‘Dan hanya, shī ne matafiyin da guzuri ya kāre masa, yanā nēman taimakon da zai mayar da shi garinsa.

(2) Muhājirīna sun yi hijira zuwa Madīna daga Makka kō waḍansu wurāre. Ansar, sū ne mutānen Madīna. Waḍannan sū ne ya kamāta a yi māmākin yadda suka taimaki addini a lōkacin tsanani. Muhājirīna sun bar gidājēnsu da dūkiyarsu sun yi hijira, Ansarai sun raba dūkiyarsu da gidājēnsu da iyālansu sun bai wa Muhājirīna dōmin taimakon addini.

da suka riga mu yin ĩmāni, kada Ka sanya wani ĩulli a cikin zukātanmu ga waɗanda suka yi ĩmāni. Yā Ubangijinmu! Lalle Kai ne Mai tausayi, Mai jin kai.

11. Ashe, ba ka ga waɗanda suka yi munāfinci<sup>(1)</sup> ba, sunā cēwa ga 'yan'uwansu, waɗanda suka kāfirta daga Mazōwa Littāfi, "Lalle idan an fitar da ku, lalle zā mu fita tāre da ku, kuma bā zā mu yi dā'ā ga kōwa ba game da ku, har abada, kuma lalle idan an yāke ku, lalle zā mu taimake ku haƙiƙatan?" Alhāli kuwa Allah na shaidar cēwa lalle sū, tabbas, maƙaryata ne.

12. Lalle idan an fitar da su, bā zā su fita tāre da su ba, kuma lalle idan an yāke su bā zā su taimake su ba, kuma lalle idan sun taimake su, lalle ne, haƙiƙatan, zā su jūyar da bāyansu dōmin gudu, sa'an nan kuma bā zā a taimake su ba.

13. Lalle kū ne kuka fi bāyar da firgita a cikin zukātansu bisa ga Allah, wannan kuwa dōmin sū lalle waɗansu irin mutāne ne da bā su gānēwa.

14. Bā su iya yākar ku gabā ɗaya, fāce a cikin garūruwa māsu gānuwa da gāruna, kō kuma daga bāyan katangu. Yākinsu a tsāka-ninsu mai tsanani ne, kanā zaton su a haɗe, alhāli kuwa zukātansu dabam-dabam suke. Wannan kuwa dōmin sū, lalle wasu irin mutane ne da bā su hankalta.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَجْعَلُوا فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ  
آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ  
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ  
لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن  
قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ شَهِيدٌ لِّكُلِّ بَؤُودٍ ﴿١١﴾

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا  
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ لَيُولِيْنَ  
الْآدْبِرَتُمْ لَئِن يَنْصُرُوْكُمْ ﴿١٢﴾

لَئِنَّمَا أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ  
ذَٰلِكَ يَأْتِيهِمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿١٣﴾

لَا يُقِنُّوْنَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ  
أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ  
جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَٰلِكَ يَأْتِيهِمْ  
قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ﴿١٤﴾

(1) Bāyan ya nūna yadda Allah ke taimakon mai binSa da taƙawa. Kuma yanā nūna yadda Yake tābar da mai binSa da munāfinci.

15. Kamar misālin waḡanda<sup>(1)</sup> ke a gabāninsu, bā da dadēwa ba, sun dandani kūḡar al'amarinsu, kuma sunā da wata azāba mai radadī.

16. Kamar misālin Shaidan a lōkacin da yake cē wa mutum, “Ka kāfirta”. To, a lōkacin da ya kāfirta dīn, ya ce (masa), “Lalle bābu ruwāna da kai. Lalle ni inā tsōron Allah, Ubangijin halitta!”

17. Sai ākibarsu ta kasance cēwa su biyun duka sunā a cikin wutā, sunā māsu dawwama a cikinta. Kuma wannan shī ne sakamakon māsu zālunci.

18. Yā kū waḡanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da taḡawa, kuma rai ya dūbi abin da ya gabātar dōmin gōbe, kuma ku bi Allah da taḡawa. Lalle Allah, Mai kīdiddigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.<sup>(2)</sup>

19. Kuma kada ku kasance kamar waḡanda suka manta Allah, Shi kuma Ya mantar da su rāyukansu. Waḡannan sū ne fāsīkai.

20. 'Yan wutā da 'yan Aljanna bā su daidaita. 'Yan Aljanna, sū ne māsu babban rabo.

21. Dā Mun saukar da wannan Alkur'āni a kan dūtse, dā lalle kā ga dūtšen yanā mai tawāli'u, mai tsat-tsāgēwa sabōda tsōron Allah, kuma waḡancan misālai Munā bayyana

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أُولٍ أُولٍ مِنْهُمْ  
وَهُمْ عَذَابُ الْآلِيمِ ﴿١٥﴾

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ  
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ  
رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا  
وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَانظُرُوا  
نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ  
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ  
أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ  
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾  
لَوْ أُنزِلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْنَاهُ خَشِيعًا  
مُتَّصِدًا عَامِنٍ خَشِيعَةً لِلَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ

(1) Kuraishāwa da aka kashe a Badar.

(2) Daga wannan āyā ta 18 zuwa ƙarshen sūra, yanā bayānin hāsilin darasin sūrar ne dūnkule, da kuma ambatar muhimman abūbuwan da ta ƙunsa dōmin wa'azi da farkarwa ga mai hankali.

su ne ga mutāne, da fatan za su yi tunāni.

22. (Wanda Ya saukar da Alku-r'āni) Shi ne Allah, Wanda bābu wani abin bautāwa fāce Shi, Ma-sanin fake da bayyane, Shī ne Mai rahama, Mai jin kai.

23. Shī ne Allah, Wanda bābu abin bautāwa fāce Shi, Mai mulki, Mai tsarki, Aminci, Mai amintarwa, Mai Tsarēwa, Mabuwayi, Mai tilastāwa, Mai kāmun kai. Tsarki ya tabbata a gare Shi daga abin da suke yi na shirki da Shi.

24. Shī ne Allah, Mai halitta, Mai gināwa, Mai sūrantāwa. Yanā da sūnāye māsu kyau, abin da ke a cikin sammai da fasa sunā tsarkake Shi, kuma Shī ne Mabuwayi, Mai hikima.

نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلِيمٌ الْغَيْبِ

وَالشَّهِدَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٦٠﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ

السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ

الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ

عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦١﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ

الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾



Tanā gargadī ga Musulmi su tsintsintar da biyayyarsu ga Allah, su yanke wata mu'āmala da kāfirai, bā da sun zālunce su ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ya kū wadanda suka yi imāni!  
Kada ku riƙi maƙiyiNa kuma maƙi-

يَاتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ



yinku masōyi, kuna jēfa sōyayya<sup>(1)</sup> zuwa gare su, alhāli kuwa haḳīka sun kāfirta da abin da ya zo muku, na gaskiya, sunā fitar da Manzon Allah tāre da ku (daga gidājenku) dōmin kun yi īmāni da Allah, Ubangijinku, idan kun fito dōmin jihādi sabōda ḍaukaka kalmaTa da nēman yardaTa, kunā asirta sōyayya zuwa gare su alhāli kuwa Nī ne Mafi sani ga abin da kuka ḅōye da abin da kuka bayyana, kuma duk wanda ya aikata shi daga cikinku, to, lalle ya ḅace daga tsakar hanya.

2. Idan sun kāma ku, zā su kasance maḳiya a gare ku, kuma su shimfiḍa hannuwansu da harsunan-su zuwa gare ku da cūta, kuma su yi gūrin ku kāfirta.

3. Zumuntarku bā zā ta amfāne ku ba, haka kuma ḍiyanku, a Rānar Kiyāma. (Allah) zai<sup>(2)</sup> rarrabe tsakāninku, kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

4. Lalle abin kōyi mai kyau ya kasance a gare ku game da Ibrāhīm da waḍanda ke tāre da shi a lōkacin da suka ce wa mutānensu, “Lalle mū, bābu ruwanmu da ku, kuma da abin da kuke bautāwa,

تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَهُمْ  
مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ  
رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ  
مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ  
وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ  
السَّبِيلِ ﴿١﴾

إِنْ يَتَقَفَّوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ  
أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصَلُ  
بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

فَدَكَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ  
إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ  
اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ

(1) Wani Sahābin Annabi da ake cēwa Hātibu bn Abi Balta'a ya rubūta takarda zuwa ga Kuraishāwa yanā sanar da su cēwa Annabi na zuwa garinsu da yāki, sai Allah Ya sanar da Annabi tun manzonsa bai isa ba ga Kuraishāwa, sai aka mayar da takardar. Da aka tambayi Hātibu ḍalīlan yin ta, sai ya ce dōmin yanā da ḍiya da dūkiya ne a can, dōmin haka ya so ya gaya musu zuwan Annabi kō da yake yanā da cikakken īmāmin cēwa Annabi gaskiya ne, kuma zai rinjāye su duk yadda aka yi. Sai Annabi ya karḅi uzurinsa, ba a yi masa kōme ba, sai dai abin da Allah Ya hana; kada Musulmi su sāke wata ma'āmala da kāfirai a ḅōye ko a bayyane sabōda ḍalīlan da aka faḍa a cikin sūrar.

(2) Ga wata kirā'ā zā a fassara wurin da cēwa 'za a rarrabe tsakāninku'.

baicin Allah, mun fita batunku, kuma kiyayya da jiyēwa jūna sun bayyana a tsakāninmu, sai kun yi īmāni da Allah Shi kadai.” Fāce maganar Ibrāhīm ga ubansa (da ya ce), “Lalle zā ni nēma maka gāfara kuma ban mallaki kōme ba daga Allah sabōda kai.” “Yā Ubangi-jinmu! A gare Ka muka dōgara, kuma gare Ka muka mayar da al’amuranmu, kuma zuwa gare Ka makōma take.”

5. “Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanya mu fitina ga waḍanda suka kāfirta, kuma Ka yi gāfara gare Mu. Ya Ubangijinmu! Kai ne Ma-buwāyi, Mai hikima!

6. Lalle, haḳīka, abin kōyi mai kyau ya kasance a gare ku daga cikinsu, ga wanda ya kasance yanā fātan (rahamar) Allah da Rānar Lāhira, kuma wanda ya jūya bāya, to, lalle Allah, Shī ne Wadātaḳce, Gōdadde.

7. Anā tsammānin Allah Ya sanya, a tsakāninku da tsakānin wa-ḍanda kuka yi kiyayya da su, wata sōyayya daga gare su, kuma Allah Mai ikon yi ne, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

8. Allah bā Ya hana ku, daga waḍanda ba su yāke ku ba sabōda addini kuma ba su fitar da ku ba daga gidājenku, ga ku kyautata musu kuma ku yi musu ādalci. Lalle Allah Yanā son māsu ādalci.

9. Allah Yana hana ku kawai daga waḍanda suka yāke ku sabōda addini kuma suka fitar da ku daga gidājenku, kuma suka taimaki jūna

أَبَدًا حَتَّى تَتُومِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَّهُ ۖ إِنْ لَمْ يَقُولْ بِإِذْنِهِمْ لَأَبَدًا  
لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۗ  
رَبَّنَا عَلَيْنَا نَوَلُّكَ وَإِلَيْكَ أُنَبِّئُكَ وَالْمُصِيدُ ۝٦٠

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَآغْفِرْ لَنَا  
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٦١

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ  
وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝٦٢

عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ  
مِنَهُمْ مَوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝٦٣

لَا يَنْهَى كُرْهُ اللَّهِ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ  
وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّن دِينِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۗ  
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝٦٤

إِنَّمَا يَنْهَى كُرْهُ اللَّهِ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ  
وَآخَرُجُوكُمْ مِّن دِينِكُمْ وَظَنُّوهُمُ اعْلَنَ إِخْرَاجِكُمْ

ga fitar da ku, kar ku jibince su, kuma wanda ya jibince su, to, waɗannan sū ne azzālumai.

10. Yā kū waɗanda suka yi imāni! Idan mātā mūminai suka zo muku, sunā māsu hijira, to, ku jar-raba su. Allah Shī ne Mafi sani ga imāninsu. To, idan kun san sū mūminai ne, kada ku mayar da su zuwa ga kāfirai. Sū mātān bā su halatta ga auren su, sū kuma kāfirān bā su halatta ga auren mātān. Ku bā su abin da suka batar na dūkiya. Kuma bābu laifi a kanku ga ku aure su idan kun bā su sadākōkinsu. Kuma kada ku riƙe auren mātā kāfirai, kuma ku tambayi abin da kuka batar daga dūkiya, su kuma kāfirai su tambayi abin da suka batar na dūkiya. Wannan hukuncin Allah ne, Yanā hukunci a tsakāninku. Kuma Allah, Masani ne, Mai hikima

11. Kuma idan wani abu ya ku-buce muku daga mātanku zuwa ga kāfirai, sa'an nan kuma kuka ɗauki fansa, to, sai ku bai wa waɗanda matansu suka tafi kwatankwacin abin da suka batar na dūkiya. Kuma ku yi biyayya da taƙawa ga Allah Wanda kuke māsu imāni da Shi, Shi Kafai.

12. Yā kai Annabi! Idan mātā mūminai suka zo maka sunā yi maka mubāya'a a kan bā zā su yi shirki da Allah ba ga kōme, kuma

أَنْ تُولَّوهُمْ وَمَنْ يَنْوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٠﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَهُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَجِرَاتٍ  
فَأَمَّا جُنُوهُنَّ أَلَّهٌ أَعْلَمُ بِأَيْمَنِهِنَّ ۖ إِنِ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ  
فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهِنَّ جُلُومٌ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ  
وَمَا أُولُوهُنَّ مَا أَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيَّكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ  
إِذْ ءَانَيْتُمُوهُنَّ لِجُرْهُنَّ وَلَا تَمْسِكُوا بِعِصْمِ الْكُفَّارِ  
وَسْتَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْفِقُوا ذَلِكُمْ حَكْمُ اللَّهِ  
يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١﴾

وَإِنْ فَاتَكُمْ مَنٌ مِّنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَابِقْتُمْ  
فَتَأْتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ مِّثْلَ مَا أَنْفَقُوا  
وَأَنْفِقُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا أَنْفَقْتُمْ

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعُكَ  
عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِفْنَ

(1) A zāmanin jāhiliyya sun kashe 'ya'yansu mātā ta hanya uku, ɗaya sabōda bākance na addīni, na biyu sabōda tsōron talauci; sunā turbuɗe 'ya'ya mātā a bāyan sun shēkara shida, na uku sabōda kunyar haihuwar mace sai uwa ta yi rāmi, idan ta haifi namiji ta bar shi, idan kuma ta haifi mace, sai ta tūra ta a cikin rāmin ta turbuɗe.

bā su yin sātā, kuma bā su yin zina, kuma bā su kashe<sup>(1)</sup> 'ya'yansu, kuma bā su zuwa da farya da suke kirkirāwa<sup>(1)</sup> a tsākanin hannuwansu da kafāfunsu, kuma bā su sāba maḳa ga wani abu da aka sani na shari'a, to, ka karbi mubāya'arsu, kuma ka nēmi Allah Ya gāfarta musu. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

13. Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Kada ku jibinci waḍansu mutāne<sup>(2)</sup> da Allah Ya yi hushi a kansu. Lalle sun yanke tsammāni daga (rahamar) Lāhira, kamar yadda kāfirai suka yanke tsammāni daga mazōwa<sup>(3)</sup> kaburbura.

وَلَا يَزِينَنَّ وَلَا يَقْتُلَنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِيَنَّ  
بِهِنَّ تَنْقِيعَ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ  
وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ قَبَائِعِهِنَّ  
وَأَسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٣﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَاتَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ  
اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَسْأَلُونَ الْآخِرَةَ كَمَا يُسْأَلُ  
الْكَافِرِينَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾



Tanā karantar da gaskiyar maganar watau kada aikin mutum ya sābā wa maganarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasā ya yi tasbihi ga Allah, alhali kuwa, Shi ne Mabuwayi, Mai hikima.

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ  
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) Sunā tsintar yāro su mayar da shi dansu, haka kuma maza na yin tabanni, watau mutum ya mai da ḍan wani nāsa kamar yadda har yanzu kāfirai nā yin sa.

(2) Allah Ya yi hushi ga duk wanda ya sani kuma ya fi aiki da saninsa kamar Yahūdāwa da miyāgun Mālamai.

(3) Kāfirai ba su yarda da Tāshin Kiyāma ba, sabōda haka suke yanke fauna daga wanda ya mutu.

2. Yā kū wadanda suka yi īmāni!  
Don me kuke faḍīn abin dā ba ku  
aikatāwa?

3. Ya girma ga zama abin kyāma  
a wurin Allah, ku faḍī abin da bā ku  
aikatāwa.

4. Lalle Allah Yanā son wadanda  
ke yin yāki dōmin daukaka Kal-  
marSa, a cikin safu kamar sū gini ne  
mai damfarar jūna.

5. Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce  
wa mutānensa, “Yā mutānena! Sa-  
bōda me kuke cūtar da ni, alhāli  
kuwa lalle kun sani cēwa lalle nī  
Manzon Allah ne zuwa gare ku?”  
To, a lōkacin da suka karkace,  
Allah Ya karkatar da zukātansu.  
Kuma Allah bā Ya shiryar da mutā-  
ne fasifai.

6. Kuma a lōkacin da Īsā dan  
Maryama ya ce, “Yā Banī Isrā’īla!  
Lalle nī, Manzon Allah ne zuwa  
gare ku, mai gaskata abin da ke  
gaba gare ni na Attaura, kuma mai  
bāyar da bushāra da wani Manzo  
da ke zuwa a bāyāna, sūnasa Ah-  
mad (Mashāyabo).” To, a lōkacin  
da ya jē musu da hujjōji, suka ce,  
“Wannan sihiri ne, bayyananne.”

7. Kuma wāne ne mafi zālunci  
daga wanda ya kirkira karya ya  
jingina ta ga Allah, alhāli kuwa shī,  
anā kiran sa zuwa ga Musulunci?  
Kuma Allah bā Ya shiryar da mutā-  
ne azzālumai.

8. Sunā nufin su bice hasken Al-  
lah da bākunansu, alhāli kuwa Al-  
lah Mai kammala haskenSa ne,  
kuma kō da kāfirai sun fi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ  
مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٤﴾

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا  
مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِهِ  
صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنِينَ مَرْصُوصًا ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تَقُولُونَ  
مَا لَا تَعْمَلُونَ أَيُّ رَسُولٍ أَلَيْسَ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا  
رَأَوْا آيَاتِ اللَّهِ قُلُوبُهُمْ وَآلَهُ لَا يَهْدِي  
الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ﴿٧﴾

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ  
إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ  
يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا  
هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٨﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ وَهُوَ يُدْعَى  
إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ  
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٠﴾

9. Shi ne Wanda Ya aiko ManzonSa da Shiriya da addīnin gas-kiya, dōmin Ya ɗaukaka shi a kan wani addīni dukansa, kuma kō dā mushirikai sun ƙi.

10. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Shin, in nūna muku wani fatauci wanda zai tsarshe ku daga wata azāba mai raɗaɗi?

11. Ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma ku yi jihādi ga ɗaukaka kalmar Allah game da dūkiyōyinku da rāyukanku. Wannan shi ne alhēri a gare ku idan kun kasance kuna da sani.

12. Sai Allah Ya gāfarta muku zunubanku, kuma Ya shigar da ku gidājen Aljanna, ƙoramu na gudāna daga ƙarƙashinsu, da waɗansu dā-kuna māsu dāɗi a cikin gidājen Aljannar zama. Wannan shi ne babban rabo, mai girma.

13. Da wata (falala) da yake kunā son ta: taimako daga Allah da cin nasara wanda yake kusa. Kuma ka yi bushāra ga mūminai.

14. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Ku kasance mataimakan Allah, kamar abin da Īsā ɗan Maryama ya ce ga Hawāriyāwa, “Waɗanne ne mataimakāna zuwa ga (aikin) Allah?” Sai waɗa ƙungiya daga Banī Isrā’īla ta yi īmāni, kuma wata ƙungiya ta kāfirta. Sai Muka ƙarfafa waɗanda suka yi īmāni a kan maƙiyansu, sabōɗa haka suka wāyi gari marinjāya.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ  
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى مَجْرٍ مُّسْتَجِيمٍ  
مِّنْ عَذَابِ الْعَذِيبِ ﴿١٠﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيُؤْتُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ  
وَأَنفُسِهِمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

يَقْرَأُ لَكَ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَيُدْخِلُكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا  
الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ  
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ  
وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَصْوَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى  
ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَن أَعْصَىٰ إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ  
مَنْ أَعْصَىٰ اللَّهَ فَتَمَنَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
وَلَقَرَّتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ  
فَأَصْبَحُوا عَظِيمِينَ ﴿١٤﴾



Tanā karantar da cēwa daukar ilmi bā da yin aiki da shi ba, bā shi da wani amfāni sai wahalar banza.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin fasā sunā tasbīhi ga Allah, Mamallaki, Mai tsarki, Mabuwāyi, Mai hikima.

2. Shī ne Wanda Ya aika, a cikin mabiya al'ādu,<sup>(1)</sup> wani Manzo daga gare su yanā karanta āyōyinSa a kansu, kuma yanā tsarkake su, kuma yanā sanar da su Littafin da hikimarsa kō da yake sun kasance daga gabāninsa lalle sunā a cikin fata bayananna.

3. Da wadansu mutāne<sup>(2)</sup> daga gare su, ba su i da riskuwa da sū ba, alhāli kuwa Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ

الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو

عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ عَزِيزِ كَيْدِهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢﴾

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لِمَا لَهُمْ مِنْ حَقِّهَا

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

(1) Lārabāwa sū ne mabiya al'ādu, watau ummiyyūn daga ummu, watau uwa, watau kamar yadda uwāye suka haife su dōmin bā su da wani littāfi da suke bi, sai al'ādunsu da hukunce-hukuncen shaihunansu.

(2) Sū ne Ajamāwan da zā su musulunta su bi Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi. Kō kuwa duk wanda ya musulunta a bāyan Sahabban Annabi. Wannan yanā nunā falalar Sahabbai a kan wadansunsu.

4. Waccan wata falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so. Kuma Allah ne Ma’abūcin dukkan falala mai girma.

5. Misālin waƙanda aka dōra wa ɗaukar Attaura sa’an nan ba su ɗauke ta ba, kamar misālin jāki ne, yanā ɗaukar littattafai. Tir da misālin mutānen<sup>(1)</sup> nan da suka karya ta game da āyōyin Allah! Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

6. Ka ce, “Yā kū waƙanda suka tūba (Yahūdu)! Idan kun riya cēwa lalle kū ne zābaɓɓun Allah bā sauran mutāne ba, sai ku yi gūrin mutuwa<sup>(2)</sup> idan kun kasance māsū gas-kiya.”

7. Kuma bā zā su yi gūrinta ba har abada sabōda abin da han-nayensu suka gabatar. Kuma Allah ne Masani ga azzālumai.

8. Ka ce, “Lalle mutuwar nan da kuke gudu daga gare ta, to, lalle ita mai haɗuwa da ku ce sa’an nan kuma anā mayar da ku zuwa ga Masanin fake da bayyane, dōmin Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

9. Yā ku waƙanda suka yi īmāni! Idan an yi kira zuwa ga salla daga rānar Jumū‘a, sai ku yi aiki zuwa ga

ذَٰلِكَ فَضَّلَ اللَّهُ يَوْمَهُ مِنَ بَشَاءٍ وَأَلَّهُ

ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَا

أَلْحِمَارٍ يَحْمِلُ أَسْفَارًا يَنْسُ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ

كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ

أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾

وَلَا يَسْمَعُونَهُ أَبَدًا إِمَّا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

قُلْ إِنْ أَلْمَوْتِ الَّذِي تَفْرُوقُ مِنْهُ فَإِنَّهُ

مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِندِ الْغَيْبِ

وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَوَدَّىٰ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ

(1) Tir wanda ya yi siffa da irin siffōfin Yahūdu daga Musulmi wajen ɗaukar karātun AlKur’āni amma kuma bai yi aiki da shi ba. Yahaya bn Yamāni ya ce, “Sunā rubuta Haḍīsi bā su fahimtarsa, kuma bā su kula da ma’anarsa.” Watau sunā wahala wajen ɗaukar ilmin da aka dōra musu ɗaukarsa amma kuma bā su yin amfāni da shi a wajen aikinsu da mu’āmalōlinsu.

(2) Ba a sāduwa da Allah sai a bāyan mutuwa. Masōyi nā gūrin sāduwa da masōyinsa, kuma bā zai yi gudun sababin sāduwar ba.



ambaton Allah, kuma ku bar<sup>(1)</sup> ciniki. Wancan dīnku ne mafi alhēri a gare ku idan kun kasance kunā sani.

10. Sa'an nan idan an karē sal-la, sai ku wātsu a cikin kasā kuma ku nēma daga falalar Allah, kuma ku ambaci sūnan Allah da yawa dammāninku, ku sāmi babban rabo.

11. Kuma idan suka ga wani fatauci kō kuma wani wasan shaga-la, sai su yi rūgūguwar fita zuwa gare su, kuma su bar ka kanā tsaye. Ka ce, "Abin da yake a wurin Allah ne mafi alhēri daga fataucin, alhāli kuwa Allah ne Mafi alhērin māsu arzūtāwa."

الْجُمُعَةَ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ  
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ  
وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا  
لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ  
فَأَمَّا قَلِيلٌ مَّا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهِوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ  
وَاللَّهُ خَيْرٌ الرَّزِقِينَ ﴿١١﴾

(1) Ba a hana Musulmi aiki ba a kōwace rāna, sai dai an hana duk wanda Jumu'a ta lazimta a kansa da ya yi wani aiki wanda bā na tattalin salla ba a rānar Jumma'a, a bāyan kiran salla. Anā nufi da kiran salla na biyu a bāyan limāmi ya zauna a kan mumbarinsa, dōmin wannan kiran aka sani a zāmanin Annabi da Abubakar da Umar. Amma kira na farko, Usman bn Affān ne ya fāra shi dōmin farkar da mutāne, a bāyan sun yi yawa kuma sun kāma sanā'ō'i. Kuma a bāyan an kāre salla, sai a wāte zuwa ga ayyuka da nēman abinci. Bā a tsayāwa yin wata nāfila a bāyan sallar Jumu'a, sai dai an so yin raka'a biyu a bāyan fita daga masallāci kamar yadda Annabi ke yi.

A farko, anā yin huḍubar sallar Jumma'a a bāyan salla har a lōkacin da āyarin Duhayyah el Kalbi ya kōmo daga Shām (Syria) da abinci, ya sauka a Bakī'a, suka buga ganga, sai Sahabbai suka fita dōmin nēman sayen abincin a gabānin a kāre huḍubar suka bar mutum gōma shā biyu tāre da Annabi. Sai aka mayar da huḍubar a gabānin salla. Kuma an fahimci cēwa anā yin huḍuba a tsaye. Kuma ba a kafa Jumu'a, sai a kafaffen gari, amma Jumu'a nā kulluwa da mutum gōma sha biyu da Liman.



Tanā karantar da halāyen munāfukan Madīna a zāmanin Annabi da wa'azi ga barin yin hāli irin nāsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Idan munāfukai<sup>(1)</sup> suka jē maka suka ce, “Munā shaidar lalle kai, haḳīka Manzon Allah ne,” kuma Allah Yanā sane da lalle kai, haḳīka ManzonSa ne, Kuma Allah Yanā shaida lalle munafukan, haḳīka, maḳaryata ne.

2. Sun riki rantsuwōwinsu garkuwa, sai suka taushe daga tafarkin Allah. Lalle sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

3. Wancan, dōmin lalle sū, sun yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfirta, sai aka yunke a kan zukātansu. Sabōda sū, bā su fahimta.

4. Kuma idan kā gan su, sai jikunansu su bā ka sha'awa, kuma idan sun faḍa,<sup>(2)</sup> zā ka saurāra ga maganarsu. Kamar dai sū kyami ne wan-

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ  
وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ  
لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ  
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ  
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا  
تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهِمْ خَشَبٌ مُسْتَسَدِدٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ

(1) Munāfuki, a zāmanin Annabi, shi ne wanda ya yi kalmar shahāda, ya bayyana Musulunci, amma kuma a bōye, shī kāfiri ne. A bāyan Annabi anā cē wa munāfuki zindīki.

(2) Munāfukai sunā da kyaun sūrar jiki kuma sun iya magana da fasaha amma fa bā su da hankali sabōda karyar da suke a kanta, sabōda haka sunā tsōron kōwane irin mōtsi ya zama a kansu.

da aka jingine. Sunā zaton kōwace tsāwa a kansu take. Sū ne maƙiyan, sai ka yi saunarsu. Allah Yā la'ane su. Yāya ake karkatar da su?

5. Kuma idan aka ce musu, “Ku zo Manzon Allah ya nēma maku gāfara,” sai su gyāda kāwunansu, kuma ka gan su sunā kangēwa, alhāli kuwa sunā māsū girman kai.

6. Daidai ne a kansu, kā nēma musu gāfara kō ba ka nēma musu ba. Faufau Allah bā zai gāfarta musu ba. Lalle Allah, bā zai shiryar da mutāne fāsikai ba.

7. Sū ne waƙanda ke cēwa, “Kada ku ciyar a kan wanda ke wurin Manzon Allah har su wātse,” alhāli kuwa taskōkin sammai da ƙasa ga Allah suke, kuma amma munāfukai bā su fahimta.

8. Sunā cēwa, “Lalle ne idan mun kōma<sup>(1)</sup> zuwa Madīnar, haƙiƙa mafi rinjaya zai fitar da mafi ƙaskanta daga gare ta, alhāli kuwa rinjāyar ga Allah take kuma da ManzonSa, kuma da mūminai, kuma amma munāfikai ba su sani ba.

9. Ya ku waƙanda suka yi īmāni! Kada dūkiyōyinku da dīyanku su shagaltar da ku daga ambaton Allah. Kuma wanda ya yi haka, to, waƙannan sū ne māsū hasāra.

صَبِيحَةً عَلَيْهِمْ هَرُّ الْعَدُوِّ فَاحْذَرُهُمْ فَاتْلُوهَا اللَّهُ  
أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّأُوا  
رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ  
لَهُمْ لَنْ يَعْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ  
الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيْنَا مِنْ عِنْدِ  
رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ حِزَابُ السَّمَوَاتِ  
وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ  
أَعْرَضُ مِنْهَا أَكْثَرَ الْغُرَّةِ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ  
وَاللَّمُومِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَاتُحِزُّوا عَلَيْهِمْ  
وَلَا تُولَدُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ  
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

(1) Abdullah bn Ubayyi bn Salūl ya faɗi cēwa “Wallahi idan mun kōma Madīna wanda ya fi ƙarfi, lalle zai fitar da wanda ya fi ƙaskanci.” Yanā nufin Ansārai mutānen Madīna zā su kōri Muhājirai. Yā faɗi haka a cikin wata tafiya ta jihādi. Aka gaya wa Annabi, sai ya yi musu. Allah Ya kunyata shi.

10. Kuma ku ciyar daga abin da Muka arzūta ku daga gabānin mutuwa ta je wa ḏayanku har ya ce, “Yā Ubangijina! Don me ba Ka yi mini jinkiri ba zuwa ga wani ajali makusanci dōmin in gaskata kuma in kasance daga sālilai?”

11. Kuma Allah bā zai jinkirta wa wani rai ba idan ajalinsa ya je. Kuma Allah Masani ne ga abin da suke aikatāwa.

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْتُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ  
الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ  
فَأَصَدَّقَ وَأَكُن مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا  
وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾



Tanā karantar da cēwa wanda ya shagala da dūniya ya bar addini, ya yi hasara. Addini kuwa shi ne bin umurnin Allah da barin haninSa ga kōme.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Abin da yake a cikin sammai da wanda yake a cikin kasā sunā tasbīhi ga Allah. Gare Shi mulki yake, kuma gare Shi gōdiya take. Kuma Shi, a kan kōme, Mai ikon yi ne.

2. Shī ne Wanda Ya halitta ku. Sa’an nan daga gare ku akwai kāfiri kuma daga gare ku akwai mūmini. Kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ  
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ  
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

3. Ya halitta sammai da ƙasā da abin da yake hakkinSa. Kuma Ya sūranta ku, sa'an nan Ya kyautata sūrōrinku. Kuma zuwa gare Shi makōma take.

4. Yanā sanin abin da ke a cikin sammai da ƙasā. Kuma Yanā sanin abin da kuke bōyēwa da abin da kuke bayyanāwa. Kuma Allah Masani ne ga abin da ke cikin ƙirāza.

5. Shin, babban lābāri bai je muku ba na waɗanda suka kāfirta daga gabāni, sai suka dandani uƙū-bar al'amarinsu kuma sunā da wata azāba mai raɗaɗi?

6. Wancan, sabōda lalle su Manzanninsu sun kasance sunā jē musu da hujjōji bayyanannu, sai suka ce, “Āshe, wasu mutane za su shiryar da mū?” Sai suka kāfirta kuma suka jūya bāya, kuma Allah Ya waɗātu (daga gare su). Kuma Allah Waɗātacce ne, Gōdadde.

7. Waɗanda suka kāfirta sun riya cēwa bā zā a tāyar da su ba. Ka ce, “Ni, inā rantsuwa da Ubangijīna. Lalle zā a tāyar da ku haƙīkatan, sa'an nan kuma lalle anā bā ku lābāri game da abin da kuka aikata. Kuma wannan ga Allah mai sauƙi ne.”

8. Sabōda haka ku yi ĩmāni da Allah da ManzōnSa da hasken nan da Muka saukar. Kuma Allah, ga abin da kuke aikatāwa, Mai labar-tawa ne.

9. A rānar da Yake tattara ku dōmin rānar tāruwa. Wancan ne rānar kāmunga. Kuma wanda ya yi ĩmāni da Allah, kuma ya aikata

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَهُمْ فَأَحْسَنَ  
صُورَهُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٢﴾

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ  
وَمَا تَعْلَنُونَ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ  
فَدَأَوْا أَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْنِيهِمْ رُسُلَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا  
أَبَشْرِيهِدُونَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَأَسْتَعْنَى  
اللَّهُ وَاللَّهُ عِنْدَ حَمِيدٍ ﴿٦﴾

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ لَنْ يُلْبَسَ  
ثُمَّ لَنْبُوتُونَ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾

فَتَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا  
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۗ وَمَنْ يُؤْمِنِ  
بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ ۗ وَيُدْخِلْهُ

aikin fwarai, zai kankare masa mūnānan ayyukansa, kuma Ya shigar da shi gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu har abada. Wannan ne babban rabo mai girma.

10. Kuma waɗanda suka kāfirta, kuma suka karyata game da āyōyinMu, waɗannan sū ne 'yan wuta, sunā madawwama a cikinta. Kuma tir da makōma, ita.

11. Wata masīfa bā zā ta sāmu ba fāce da iznin Allah. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah, Allah zai shiryar da zuciyarsa. Kuma Allah, ga dukan kōme, Masani ne.

12. Kuma ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga Manzo. Sa'an nan idan kun jūya bāya, to, abin sani kawai, akwai iyarwa bayyananna a kan ManzonMu.

13. Allah, bābu wani abin bauta wa fāce Shi. Kuma ga Allah, sai mūminai su dōgara.

14. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Lalle ne daga mātanku da dīyan-ku akwai wani maḳiyi<sup>(1)</sup> a gare ku, sai ku yi saunarsu. Kuma idan kuka yāfe, kuma kuka kau da kai, kuma kuka gāfarta, to, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

15. Dūkiyōyinku da dīyanku fitina<sup>(2)</sup> dai ne. Kuma Allah, a wurin-Sa akwai wani sakamako mai girma.

جَنَّتِ نَجْرِي مِنْ نَحْبِهَا أَلَا تَهْرُ خَلِيدِينَ  
فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ  
أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ  
بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ  
فَأِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ  
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِن آزْوَاجِكُمْ  
وَأَوْلَادِكُمْ وَعَدُوَّالْكُفْرِ فَأَحْذَرُوهُمْ

وَإِن تَعَفُوا وَتَصَفَحُوا وَتَغْفِرُوا

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ

وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

(1) Maḳiyi, shī ne mai hana mutumin da yake kiyayya da shi wani alhēri ya sadu da shi. Idan son dūkiya kō māta kō dīya ya hana mutum yin sadaka kō fita zuwa jihādi, to, dūkiyar da mātan da dīyan sun zama maḳiyansa ke nan.

(2) Fitina, ita ce duk abin da zai cūci mutum ta hanyar da yake amincēwa, cūtar ta dūniya ce kō ta Lāhira. Cūtar Lāhira ta fi tsanani sabōda girman hasārar da ke a cikinta.

16. Sai ku bi Allah da taƙawa gwargwadon abin da kuka sāmī iko. Kuma ku saurāra kuma ku yi dā'ā, kuma ku ciyar, ya fi zama alhēri gare ku. Kuma wanda ya sābā wa rōwar ransa, to, waƙannan sū ne māsu babban rabo.

17. Idan kun bai wa Allah rance, rance mai kyau, (Allah) zai ninka shi a gare ku kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah Mai yawan gō-diya ne, Mai haƙuri.

18. Shī ne Masanin fake da bayyane, Mabuwayi, Mai hikima.

فَأَنفِقُوا لِلَّهِ مَا أَسْطَقْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا  
وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ  
شِحْنَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

إِن تَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ لَكُمْ  
وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾

عَلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٨﴾

## SŪRATU'D 'DALĀK

## سُورَةُ الطَّلَاقِ

Tanā karantar da hukunce-hukuncen sakin mātan aure da haƙƙōkin da ke rātayuwā ga ma'auran a bāyan sakin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ya kai Annabi! Idan kun saki mātā, sai ku sake su ga iddarsu, <sup>(1)</sup>

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ

(1) Saki, shī ne warware kullin halaccin sāduwa da jūna a tsakānin miji da mātā. Haƙƙi ne wanda Allah Ya saka ga hannayen maza ban da mātā. Saki ga idda, watau ya sake ta saki guda a cikin tsarkin da bai shāfe ta ba dōmin sauƙin idda. Yanā haramta ga mijin da mātā ya fitar da ita kō ta fita daga dāƙinta a lōkacin idda. Fāruwar wani al'amari shī ne sōyayya a bāyan ƙiyayya da mayarwa a bāyan saki. Alfasha a nan, tanā nufin faɗa da zāge-zāge a kan surukanta. Anā fitar da mai iddar saki sabōda alfāsha daga gidanta. Akwai saki na sunna kuma akwai na bidi'a, amma saki na sunna ɗaya ne, a cikin tsarkin da bā a shāfe ta ba, kuma kada a ƙāra mata wani saki har ta ƙāre idda. Sakin bidi'a kuwa shī ne uku gabā ɗaya kō a cikin idda guda, a cikin hails kō jinin bīri. Sakin bidi'a yanā lazimta. Anā tilasta shi mayarwa ga wadda aka saki a cikin hails idan bai kai uku ba ga miji 'yantacce, kō biyu ga miji bāwā.

kuma ku kididdige iddar. Kuma ku bi Allah Ubangijinku da taƙawa. Kada ku fitar da su daga gidājensu, kuma kada su fita fāce idan sunā zuwa da wata alfāsha bayyananna. Kuma waƙancan iyakōkin Allah ne. Kuma wanda ya fētare iyakōkin Allah, to, lalle ya zālunci kansa. Ba ka sani ba ɗammānin Allah zai fitar da wani al'amari a bāyan haka.

2. Sa'an nan idan sun isa ga aja-linsu (na idda) sai ku riƙe su da abin da aka sani kō ku rabu da su da abin da aka sani kuma ku shaidar da māsu adalci biyu daga gare ku. Kuma ku tsayar da shaidar dōmin Allah. Wancan ɗinku anā yin wa'azi da shi ga wanda ya kasance yanā yin imāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma wanda ya bi Allah da taƙawa, Allah zai sanya masa mafita.

3. Kuma Ya arzūta shi daga inda bā ya zato. Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, Allah ne Ma'ishinsa. Lalle Allah Mai iyar da umurninSa ne. Haƙiƙa Allah Ya sanya ma'auni ga dukan kōme.

4. Kuma waƙanda suka yanke<sup>(1)</sup> ɗammāni daga haila daga mātanku, idan kun yi shakka, to, iddarsu watā uku ce da waƙanda ba su yi

لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ  
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ  
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ  
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي  
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ  
بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِّنكُمْ وَأَقِيمُوا  
الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ كُمْ يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ  
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

وَرِزْقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ  
فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَلِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ  
لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

وَأَلَّتِي يُبْسِنُ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْبَبْتُمْ  
فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يُحِضْنَ وَأُولَاتُ

(1) Muddar idda ga wadda ta yanke ɗammānin haila sabōda tsūfa, watanni uku, kuma bā zā ta fāra kōme ba a kai. Wadda take akwai shakka a game da ita ga kō akwai ciki kō bābu shi, to, zā ta yi iddar wattani uku kuma ta yi jiran watanni tara, watau ta yi watannin shēkara, uku na idda, saura na ta fid da shakka ne. Haka ne hukuncin mai istihāla, watau jinin ciwo. Amma yārinya mai shakkar ciki, sai ta zauna har shakka ta gushe. Yarinyar da ba ta fāra haila ba tana iddar wata uku. Bābu bambanci a tsakānin ɗiya da baiwa ga idda da watanni, amma ga idda ta tsarki, to, baiwa tana yin rabin na ɗiya ga saki da mutuwa.



haila ba. Kuma ma’abūta cikinna, ajalinsu, (shi ne) cewa su haifi cikinnansu. Kuma wanda ya bi Allah da taƙawa, (Allah) zai sanya masa wani sauƙi daga al’amarinsa.

5. Wancan umurnin Allah ne, Ya saukar da shi zuwa gare ku. Kuma wanda ya bi Allah da taƙawa, Allah zai kankare masa mūnānan ayyukansa, kuma Ya girmama masa sakamako.

6. Ku zaunar da su daga inda kuka zauna<sup>(1)</sup> daga gwargwadon sāmunku. Kuma kada ku cūce su dōmin ku fūntata a kansu. Kuma idan sun kasance ma’abūta ciki, sai ku ciyar da su har su haifi cikinsu. Sa’an nan idan sun shāyar da māma sabōda ku, sai ku bā su tsādōdinsu. Kuma ku yi shāwara a tsakāninku bisa abin da aka sani. Kuma idan kun nūna talauci, to, wata mace zā ta shāyar da māma sabōda shi (mijin).

7. Sai mawadāci ya ciyar daga wadātarsa kuma wanda aka fūntata masa arzikinsa, to, sai ya ciyar daga abin da Allah Ya bā shi. Allah bā Ya kallafa wa wani rai fāce abin da Ya bā shi. Allah zai sanya sauƙi a bāyan tsanani.

8. Kuma da yawa<sup>(2)</sup> daga alƙarya wadda ta yi tsaurin kai daga

الْأَحْمَالِ أَجْلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ  
يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ  
يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ ۖ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُوهُنَّ  
لِيُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ  
حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ  
أُجُورَهُنَّ وَأَنْتُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ نَعَسْتُمْ  
فَسَرِّضْ لَهُنَّ أُخْرَى ﴿٦﴾

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ ۗ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ  
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا  
إِلَّا مَاءً آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

وَكَايِنٍ مِّنْ قَرِيْبَةٍ عَنَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ ۚ فَحَاسِبْنَهَا

(1) Mijin zai fita ya bar wa mātar da ya saki ɗaki ta zauna a ɗakinta har ta k̄are idda. Anā ciyar da mai sakin kōmē, amma bā a ciyar da mai sakin bā’ini sai idan tanā da ciki. Ijarar shāyarwa tanā a kan uba ga uwar da aka saki saki ba’ini kō ga watarta, bisa ga yardar sassan biyu.

(2) A bāyan da ya gama bayānin saki da hukunce-hukuncen da suka rātayu a gare shi, sai kuma ya gōya gargadi ga wanda bai bi waɗannan hukunce-hukuncen ba, ta hanyar

barin umurnin Ubangijinta da ManzanninSa, sai Muka yi mata hisābi, hisābi mai tsanani, kuma Muka azabtar da ita, azāba abar kyāma.

9. Sa'an nan ta dandana masifar al'amarinta. Kuma karshen al'amarinta ya kasance hasāra,

10. Allah Ya yi musu tattalin wata azāba mai tsanani. Sabōda haka ku bi Allah da taḡawa, yā ma'abūta hankula, waḡanda suka yi īmāni! Haḡiḡa Allah Ya saukar da wata tunātarwa zuwa gare ku:

11. Manzo, yanā karātun āyōyin Allah bayyanannu a kanku dōmin Ya fitar da waḡanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan ḡwarai daga duffai zuwa ga haske. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah ya aikata aikin ḡwarai Allah zai shigar da shi gidājen Aljanna, ḡramu nā gudāna daga ḡarkashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu har abada. Haḡiḡa Allah Yā kyautata<sup>(1)</sup> masa arziki.

12. Allah, Wanda Ya halitta bakwai ḡin sammai kuma daga ḡasā kwatankwacinsu, umurninSa yanā ta sauka a tsakaninsu dōmin ku san lalle Allah Mai īkon yi ne a kan

حَسَابًا شَدِيدًا وَعَذَابًا مُّذَكَّرًا ﴿٨﴾

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عِقَبُهُ أَمْرًا حَسْرًا ﴿٩﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾

رَسُولا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُمْ رِزْقًا ﴿١١﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْأَمْرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِمْ لِلْعَامِلِينَ أَنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

tsoratar da shi da cēwa Allah Ya halaka alḡaryu māsu yawa sabōda sābā Masa ga hukunce-hukuncenSa ga ḡanānan abūbuwa, balle mutum guda wanda ya sābā masa ga babban al'amari kamar aure da saki waḡanda rāyuwar dan Adam ta dōgara a kansu. Kuma ya yi bushāra ga wanda ya bī Shi da taḡawa, ya fita daga duhun al'adu zuga ga hasken Shari'arSa, kuma Ya yi wa'adi da bā shi saukin rāyuwa daga WadātarSa mai yawa.

(1) Allah Yā kyautata wa wanda ya tsare shari'arsa da kyau, a wajen arzikinsa tun daga dūniya har ya zuwa Lāhira, dōmin Yā ce, "Haḡiḡa Allah Yā kyautata masa (mai tsare shari'ar) arziki" bā da Yā yi ḡaidin lōkaci kō wuri ba.

dukan kōme, kuma lalle Allah, ha-  
kīka Ya kēwaye ga dukan kōme da  
sani.

وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٣﴾

SŪRATUT TAḤRĪM

سُورَةُ التَّحْرِيمِ

Tanā karantar da yadda ake kyautata zamantakēwa da iyāli.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Yā kai Annabi! Don me kake haramta abin da Allah Ya halatta maka,<sup>(1)</sup> kanā nēman yardar mā-tanka, alhāli kuwa Allah Mai gāfa-ra ne, Mai jin kai.

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ لِمُبْحَمٍ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْنِي مَرْضَاتٍ  
أَزْوَاجًا وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٣﴾

2. Haḳīka Allah ya faralta muku warware<sup>(2)</sup> rantsuwōyinku, kuma

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ

(1) A cikin littāfin Buhāri an ruwaito daga Ā'isha, mātar Annabi, cēwa Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, yakan yi jinkiri a wurin Zainab bint Jahash dōmin ya shā zuma a wurinta. Ta ce, "Sai nā shirya, ni da Hafsa: Duka wadda Manzon Allah ya shiga a gare ta daga gare mu, ta ce masa, 'Inā jin wārin tsimi daga gare ka! Kā ci tsimi!' To, sai Annabi ya shiga ga ḳayansu, ta ce masa, "Kā ci tsimi." Ya ce, "Ā'aha! Nā shā zumā dai a wurin Zainab bint Jahash, kuma ba zan kōma gare shi ba." Asālin abin, Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, yā kasance yanā zagayāwa a gidājen mātansa a bāyan sallar la'asar dōmin ya gaishe su. To, sai ya shiga ga Hafsa a bāyan ya shiga ga Zainab, ta gaya masa haka. Kuma ya gaya mata nisantarsa ga zuman, kuma ya gaya mata lābārin cewa Abubukar da Umar, Allah Ya yarda da su, za su zama halīfai a bāyansa. To, sai ta fadī wadannan lābaru ga maḳwabciyarta Ā'isha. Wannan kīssa tanā kōyar da saufin hālin Annabi a game da iyālinsa, da girmamawarsa a gare su.

(2) An rubūta yadda ake warware rantsuwa da kaffara wadda aka ambata a cikin sūra ta 5, āyā ta 89. Anā kaffārar rantsuwa da ciyar da miskīnai gōma daga matsakaicin abinci, mūdu biyu ga kōwane, kō tufātar da su tufar da za ta ishe su salla, idan bai sāmu ba, ya yi azumin kwāna uku.

Allah ne Mataimakinku kuma Shī ne Masani, Mai hikima.

3. Kuma a sã'ilin da Annabi ya asirta wani lābāri zuwa ga sāshen mātansa, to, a lōkacin da ta bā da lābari da shi. Kuma Allah Ya bayyana shi a gare shi, ya sanar da sāshensa kuma ya kau da kai daga wani sāshe. To, a lōkacin da ya bā ta lābāri da shi, ta ce, “Wāne ne ya gaya maka wannan?” Ya ce, “Masani, Mai labartawa, Ya gaya mini.”

4. Idan kū biyu kuka tūba zuwa ga Allah, to, haḳīka zukātanku sun karkata. Kuma idan kun taimaki jūna a kansa, to, lalle Allah Shī ne Mataimakinsa, da Jibīrilu da sālīhan mūminai. Kuma malā'iku, a bāyan wancan, mataimaka ne.

5. Mai yiwuwa ne Ubangijinsa, idan ya sake ku, Ya musanya masa wadansu mātān aure mafiya alhēri daga gare ku, Musulmai, mūminai, māsu tawālī'u, māsu tūba, māsu ibāda, māsu azumi, zawarōri da'yammāta.

6. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kāre wa kanku<sup>(1)</sup> da iyālīnku wata wuta makāmashinta mutāne da duwātsu ne. A kanta akwai wadansu malā'iku māsu kauri, māsu ḳarfī. Bā su sābā wa Allah ga abin da Ya umurce su, kuma sunā aikata abin da ake umurnin su.

هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

وَإِذْ أَسْرَأْتَنِي إِلَىٰ بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ  
وَأظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ. وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ  
فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا  
قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٦﴾

إِنْ نُبُؤًا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا  
عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَلِحُ الْمُؤْمِنِينَ  
وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٦﴾

عَسَىٰ رِيهَ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ  
مُسَلِّمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَنِيئَاتٍ تَعَبَّدْنَ لِلْإِلَهِاتِ سَلْبَةً  
تُبَيِّنُ وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا  
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ  
لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

(1) Tsare kai da iyālī daga wuta yanā sāmūwa da shiryar da su da karātu da nasiha a kan addini. Wannan yanā a cikin kyaun zamantakēwa wanda sūrar ke karantarwa.

7. Yā kū waḍanda suka kāfirta<sup>(1)</sup>! Kada ku kāwo wani uzuri a yau. Anā yi muku sakamakon abin da kuka kasance kunā aikatā-wa kawai ne.

8. Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Ku kōma zuwa ga Allah kōmawar gaskiya. Mai yiwuwa Ubangijinku Ya kankare muku miyāgun ayyu-kanku kuma Ya shigar da ku a gidājen Aljanna, Koramu na gu-dāna daga ƙarƙashinsu a rānar da Allah bā Ya kunyatar da Annabi<sup>(2)</sup> da waḍanda suka yi īmāni tāre da shi. Haskensu yanā tafīya a gaba gare su da jihōhin dāmansu, sunā cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka cika mana haskenmu, kuma Ka yi mana gāfara. Lalle Kai, a kan dukan kōme, Mai ikon yi ne.”

9. Yā kai Annabi! Ka yāƙi kāfir-rai da munāfikai. Kuma ka tsanan-ta a kansu. Kuma matattararsu Jahannama ce, kuma tir da makoma, ita.

10. Allah Ya buga wani misāli dōmin waḍanda suka kāfirta<sup>(3)</sup>: mātar Nūhu da mātar Lūḍu, sun

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْبُدُوْا الْيَوْمَ اِنَّمَا تَحٰجِرُوْنَ  
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٧﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا تُوْبُوْا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا  
عَسَىٰ رَبُّكُمْ اَنْ يَّكْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ  
وَيُدْخِلَكُم مَّجْدَتِ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا  
الْاَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوْا  
مَعَهُ نُوْرُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَيَاْمَنُ بِهِنَّ  
يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اَتِمِّمْ لَنَا نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا  
اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٨﴾

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفْرَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ  
وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ؕ وَمَا وَنُهُمْ جَهَنَّمُ  
وَبِسَ الْمَصِيْرِ ﴿٩﴾  
صَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَمْرًا تَنْجِيحًا

(1) Kāfirai a nan, kāfircinsu sabōda ƙin bin umurnin Allah game da kyaun zamantakēwa da iyāli yake. Laifinsu yā fi sauran laifuffuka dōmin yanā sabbaba yāmutsi a gida, har abin ya shāfi zurriya da ƙasā gabā ɗaya.

(2) Allah Yā yi alkawarin bā zai kunyatar da AnnabinSa ba, haka kuma waḍanda suka yi īmāni tāre da shi, watau Sahabbansa a Rānar Kiyāma. Wannan shī ne dalīlin da yā sa Allah Ya tsare Annabi da Sahabbansa daga a bauta musu kamar yadda aka bauta wa waḍansu Annabāwa da sālihai waḍanda Allah zai tambaye su kō sū ne suka yi umurni da a yi musu bautar, sū kuma su faɗi barrantarsu daga waḍanda suka bauta musu.

(3) Waḍannan misālai biyu, mātar Nūhu da mātar Lūḍu sunā nūna kusanci ga sālihai bā ya isa ga addini sai kōwa ya yi abin da Allah Ya yi umurni da shi. Kuma anā kallafa wa mātā da su kiyāye kyaun zamantakēwa da mazansu. Kuma anā yi musu azāba sabōda sāba wa Allah ga barin haka kamar yadda ake ga mazansu.

kasance a karƙashin wasu bāyi biyu daga BāyinMu sālilai, sai suka yaudare su, sabōda haka ba su wadātar musu da kōme daga Allah ba. Kuma aka ce, “Ku shiga, kū biyu, wutā tāre da māsū shiga.”

11. Kuma Allah Ya buga wani misāli dōmin wafānda suka yi imāni: matar Fir’auna, <sup>(1)</sup> sa’ad da ta ce, “Yā Ubangiji! Ka gina mini wani gida a wurinKa a cikin Aljanna. Kuma Ka tsīrar da ni daga Fir’auna da aikinsa. Kuma Ka tsīrar da ni daga mutānen nan azzālumai.”

12. Da Maryama <sup>(2)</sup> dīyar Imrāna wadda ta tsare farjinta, sai Muka hūra a cikinsa daga RūhinMu. Kuma ta gaskata game da āyōyin Ubangijinta da LittattafanSa alhāli kuwa ta kasance daga māsū tawāli’u.

وَأَمْرَاتٍ لَّوْطٍ طَكَاتَا تَحْتِ عِبْدِيْنَ مِنْ عِبَادِنَا  
صَلِيحِيْنَ فِخَانَاتَا هُمَا فَتَرِيغِيَا عَنْهُمَا مِنْ آلِهِ  
شَيْتَا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِيْنَ ﴿١٠﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَمْرَاتٍ  
فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِيْ عِنْدَكَ بَيْتًا  
فِي الْجَنَّةِ وَبِخْتِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَبِخْتِيْ  
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ ﴿١١﴾

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا  
فِيْهِ مِنْ رُّوحِنَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا  
وَكَتَبْنَا مَوَاقَاتَ مِنَ الْقِتَابِيْنَ ﴿١٢﴾

(1) Wannan yanā nūna cēwa kusantar kāfiri bā zai cūci mūminai ba. Sai dai Allah Yā hana aure a tsakānin Musulma da kāfiri.

(2) Wannan yanā nūna cēwa rashin aure ga mātār da ke iya tsare farjinta daga alfāsha kuma ta tsare addininta da taƙawa, bā zai cūce ta ba ga sāmūn rahamar Allah a dūniya da Lāhira.



Tana karantar da tauhīdi da kafaitar Allah ga mulki da halittawa da ni'imtawa da cikakken iko wanda yake tāre da rahama da tausayi.

ANA SON KARATUNTA DARE DUKA DA KUMA HARDACE TA DA KĀ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. (Allah), Wanda gudānar da mulki yake ga hannunSa (ikonSa), Ya tsarkaka, kuma Shi Mai iko ne a kan kome.

2. Shi ne Wanda Ya halitta mutuwa da rāyuwa domin Ya jarraba ku, Ya nūna wāye daga cikinku ya fi kyāwon aiki, Shi ne Mabuwāyi, Mai gafara.

3. Shi ne Wanda Ya halitta sammai bakawi, dabaḳōki a kan jūna, bā za ka ga goggociya ba a cikin halittar (Allah) Mai rahama. Ka sāke dūbawa, ko za ka ga wata baraka?

4. Sa'an nan ka sake maimaita, dūbāwa, ganinka zai komo maka, gajiyayye, ba da ganin wata naƙasa bā.

5. Kuma lalle Mun kawāta samar farko da fitillu, kuma Muka

تَبْرَكَ الَّذِي يَدُهُ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا  
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَّا تَرَى فِي خَلْقِ  
الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَأَرْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى  
مِنْ فُطُورٍ ﴿٣﴾

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِنًا  
وَهُوَ حَسِيبٌ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا

sanya su abin jifa ga shaidanu, kuma Muka yi musu tattalin azābar Sa'īr.

6. Kuma waƙanda suka kafirce wa Ubangijinsu na da azābar Jahannama, tā munana ga zamanta makōmarsu.

7. Idan an jēfa su a cikinta, sai su ji daga gare ta wata kāra, tana tafasa.

8. Tana kusa ta tsāge domin hus-hi, ko da yaushe aka jēfa wani ƙangaren jama'a a cikinta, matsaranta na tambayar su da cewa, “Wani mai gargadi bai je muku ba?”

9. Sai su ce, “I, lalle wani mai gargadi ya je mana, sai muka ƙaryata shi, muka ce, ‘Allah bai saukar da kome ba, bā ku cikin kōme sai bata babba?’”.

10. Kuma suka ce, “Dā mun zamo muna saurāre, kō muna da hankali, dā ba mu kasance a cikin 'yan sa'īr ba.”.

11. Wato su yi ikrāri da laifinsu. Allah Ya la'ani 'yan sa'īr!

12. Lalle waƙanda ke tsōron Ubangijinsu, a boye, suna da wata gāfara da wani sakamako mai-girma.

13. Kuma ku asirta maganarku ko ku bayyana ta, lalle Shi, (Allah), Masani ne ga abin da ke cikin kirāza.

14. Ashe, Wanda Ya yi halitta bā zai iya saninta ba, alhāli kuwa Shi Mai tausasāwa ne, kuma Mai labartawa?

لِّلشَّيْطَانِ وَعَدَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾

إِذَا الْفُؤَادُ يَسْمَعُ أَلْمَامًا شَيْبًا وَهِيَ تَفُورُ ﴿٧﴾

تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كَمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَاءَ مَا  
خَزَنَتِهَا أَلْزَمَ النَّارُ نَذِيرٌ ﴿٨﴾

قَالُوا بَلَىٰ قَدِ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن سَمِيءٍ  
إِن تَسْمُرُوا إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ  
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّكُمْ عَلِيمٌ بِذَاتِ  
الْصُّدُورِ ﴿١٣﴾

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾



15. Shi, (Allah), Yā sanya muku ƙasa hōrariya, sai ku tafi cikin sāsanninta, kuma ku ci daga arzi-kinSa, kuma zuwa gare Shi ne tāshin yake.

16. Shin kō kun amince cewa Wanda ke cikin sama, bā zai iya shāfe ƙasa tāre da ku ba, sai ga ta tana mai girgiza?

17. Kō kun amincē cewa Wanda ke cikin sama bā zai iya sako muku iskar gūguwa ba? To, zā ku san yadda (āƙibar) gargafīNa take.

18. Lalle, waƙanda ke gabansu sun ƙaryata (manzanni). To, yāya (āƙibar) gargafīNa ta kasance?

19. Bā zā su yi dūbi ba zuwa ga tsuntsāye a kansu, māsu sanwā, kuma suna fiffikāwa, bābu mai riƙe da su sai (Allah), Mai rahama? Lalle Shi Mai gani ne ga dukan kōme.

20. Wāne ne wanda zai zame muku mayāƙin da zai taimake ku, wanda bā (Allah) ba, Mai rahama? Kāfirai ba su a cikin kōme fāce rūfu.

21. Wāne ne wanda zai ciyar da ku, idan (Allah) Ya riƙe arzikinSa? A'aha, sun yi zurfi cikin girman kai da tāshin hankali.

22. Shin wanda ke tafiya a kife a kan fuskarsa yā fi zama a kan shiryuwa, ko kuwa wanda ke tafiya miƙe a kan hanya madaidaiciya?

23. Ka ce, “(Allah) Shi ne Wanda Ya ƙaga halittarku, Ya sanya muku ji da gani da tunāni, amman kaƙan ce ƙwarai godiyarku!”

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا  
فِي مَنَآكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يَخِفَّفَ بِكُمْ الْأَرْضَ  
فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا  
فَسَتَعْمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفَيْتَ وَيَقِضْنَ  
مَا يَمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

أَمْ نَهَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّن دُونِ الرَّحْمَنِ  
إِنِ الْكٰفِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

أَمْ نَهَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَل لَّجُوا  
فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾

أَمْ نَبَشَىٰ مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمْشَىٰ سَوِيًّا  
عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ  
وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Kuma ka ce, “Shi ne Ya halit-ta ku daga ƙasā, kuma zuwa gare Shi ne ake tāshe ku.”

25. Kuma sunā cewa, “Yaushe ne wannan alkawarin zai tabbata, in dai kun kasance māsū gaskiya ne kū?”

26. Ka ce, “Ilmin a wurin Allah kawai yake, kuma ni mai gargadī kawai ne, mai bayyana (gargadīn).”

27. To, lokacin da suka gan ta (azābar) a kusa, fuskokin waƙanda suka kāfirta suka mūnana, kuma aka ce (musu) wannan shi ne abin da kuka zamo kuna ƙaryatāwa.

28. Ka ce musu, “Idan Allah Ya halaka ni, nī da wanda ke tāre da ni, ko kuma Yā yi mana rahama, to, wāne ne zai tserar da kafirai daga wata azāba mai raƙadī?”

29. Ka ce, “Shī ne Mai rahama, mun yi imāni da Shi, gare Shi muka dogara, saboda haka zā ku san wanda yake a cikin ɓata bayyananniya.”

30. Ka ce, “Ko kun gani, idan ruwanku ya wāyi gari faƙaƙke, to, wāne ne zai zo muku da ruwa wani mai buɓɓuga?”<sup>(1)</sup>

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا

وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِی اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا

فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ الْعَذَابِ ﴿٢٨﴾

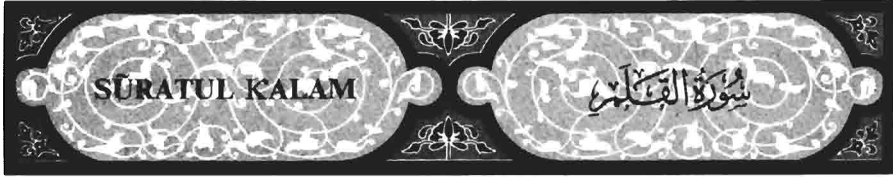
قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسْتَعْلَمُونَ

مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ

بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

(1) Ana so idan mai karatu ya kai ƙarshen wannan sūra ya ce الله رب العالمين wato Allah Ubagijin halitta. An karanta wannan āya a gaban wani kāfiri, sai ya ce zā mu fito da ruwan game da amfāni da dundurūsai da farētani, sai ruwan idānunsa ya faƙe.



Tana yi wa Annabi bushara da cēwa mutānensa na Makka zā su shiga Musulunci, su yi nadāma a kan aikinsu na kāfirci da cūtar da suka yi masa, kuma Allah zai karɓi tūbarsu,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ñ. Na rantse da alƙalami da abin da (marubūta) suke rubūtāwa.

2. Kai, sabōda ni'imar Ubangi-jinka, bā mahaukaci kake ba.

3. Kuma, lalle, haƙiƙa kana da lādar da ba ta yankewa.

4. Kuma, lalle, haƙiƙa kana a kan hālāyen kirki, manya.

5. Don haka, zā ka gani, sū kuma zā su gani.

6. Ga wanenku hauka take.

7. Lalle Ubangijinka Shi ne Mafi sani ga wanda ya bace daga tafar-kinSa. Kuma Shi ne Mafi sani ga māsū shiryuwa.

8. Saboda haka kada ka bi māsū ƙaryatāwa.

9. Sunā fatar ka sassauta, su kuma sū sassauta.

10. Kada ka bi dukan mai yawan rantsuwa, walāƙantacce.

11. Mai zunde, mai yāwo da gulma.

تَ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

مَا أَنْتَ بِعِمْمَةٍ رَبِّكَ يَمْجُرُونَ ﴿٢﴾

وَإِنَّكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾

وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

فَسَبِّحْهُ وَبُصِّرْهُ وَبُصِّرْهُ ﴿٥﴾

بِأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ

بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾

فَلَا تَطِعِ الْمُكَذِبِينَ ﴿٨﴾

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾

وَلَا تَطِعِ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾

هَمَّازٍ مَشَاءٍ بِنَبِيٍّ ﴿١١﴾

12. Mai hana alhēri, mai zālunci, mai zunubi.

13. Mai girman kai, bāyan haka kuma la'imi (bā ya son alhēri).

14. Sabōda yā kasance mai dūkiya da dīya.

15. Idan ana karanta masa āyōyinMu, sai ya ce, “Tatsūniyōyin mutānen farko ne.”

16. Zā Mu yi masa alāma a kan hanci.

17. Lalle Mun jarrabe su kamar yadda Muka jarrabi māsū gonar lambu, a lokacin da suka yi rantsuwa, wai lalle zā su girbe amfāninta, suna māsū asubanci.

18. Kuma (suka yi niyya), bā su kō tōgēwa.

19. Wani mai kēwayāwa daga Ubangijinka ya kēwaya a kanta, (ya kōne ta,) alhāli sunā barci.

20. Sai ta wāyi gari (baƙa kirin) kamar dare.

21. Sai suka kirāyi jūna, suna māsū yin asubanci.

22. Cēwa ku yi sammako ga amfanin gonarku, idan kun kasance māsū girbewa.

23. Sai suka tafi, suna shāwara a boye (sunā cēwa).

24. “Lalle kada wani miskīni ya shigar muku ita a yau!”

25. Kuma suka yi sammako a kan (niyyar) rowa, matuƙar iyāwarsu.

26. Lōkacin da suka gan ta, sai suka ce, “Lalle, mun saki hanya (mun face)!”

مَتَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أُنِيمٍ ﴿١٢﴾

عُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ زَيْمٍ ﴿١٣﴾

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾

إِذَا تَتَلَى عَلَيْهِ إِيْتِنْنَا قَالِكَ أَسْطِيطُ

الْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾

سَنَسِيئُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾

إِنَّا بَلَوْتَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا

لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ﴿١٨﴾

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾

فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾

أَنْ أَعْدُوا عَلَيْنَا حَرْفًا وَإِنْ كُنْتُمْ صَرِيمِينَ ﴿٢٢﴾

فَأَنطَلَقُوا وَهُمْ يَخْفَوْنَ ﴿٢٣﴾

أَنْ لَا يَدْخُلْنَهَا أَلْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾

وَعَدُوا عَلَيْنَا حَرْفًا قَدِيرِينَ ﴿٢٥﴾

فَمَا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَصَالُونَ ﴿٢٦﴾

27. “Ba haka ba, mū dai, an hana mu ne.”

بَلْ لَحْنٌ مَخْرُومٌ ﴿٢٧﴾

28. Mafificinsu (hankali) ya ce, “Ban gaya muku ba, yā kamata ku tsarkake Allah?”

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلْأَقْلَ لَكَ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

29. Suka ce, “Tsarki ya tabbata ga Ubangijinmu! Lalle, mu mun kasance azzālumai.”

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾

30. Sai suka fuskanci jūna, suna zargin kansu.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾

31. Suka ce, “Kaitonmu! Lalle, mū ne muka kasance māsu kētare iyāka.

قَالُوا لَوِ تِلْكَ لَنَا إِنَّا كُنَّا طَائِعِينَ ﴿٣١﴾

32. “Mai yiwuwa ne Ubangijinmu Ya musanya mana da wani abu da yā fi ta. Lalle, mū (ba mu yanke kauna ba) zuwa ga Ubangijinmu, māsu kwaɗayi ne”.

عَسَىٰ رَبَّنَا أَن يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

33. Haka dai azābar<sup>(1)</sup> take, kuma lalle ne, azābar Lāhira ta fi girma, in da sun kasance zā su iya gānēwa.

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Lalle ne, māsu taƙawa nā da, a wurin Ubangijinsu, gidājen Aljanna na ni’ima.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾

35. Shin ko zā Mu sanya waɗanda ke bi da ɗa’a kamar māsu laifi?

أَفَتَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

36. Me ya sāme ku, yāya kuke yin hukunci (da haka)?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ko kuna da wani littafi, wanda a cikinsa, kuke karantāwa?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾

38. Cēwā kunā da, a cikinsa lalle (duk) abin da rāyukanku suka zāba?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لِمَا تَخْتَرُونَ ﴿٣٨﴾

(1) Irin wannan azāba ce za a yi wa Kuraishāwa, dangin Annabi, kamar yadda aka yi wa māsu gonar lambu, wāto da suka tūba aka musanya musu da abin da ya fi abin da suka saba sāmu. Wāto an gayā wa Annabi ne lōkacin da danginsa suka kangare, suka fi shiga Musulunci, aka yi musu azābar fari, da rashin ruwa shekara bakwai, Allah Ya gaya masa cēwa, zā su musulunta, alhēri ya kōma musu. Ya kuwa kōma, kamar yadda Allah Ya yi alkawari.

39. Ko kuna (riƙe) da wasu rantsuwōyin alkawari a kanMu, har ya zuwa Rānar Kiyāma, cēwa lalle ne kuna da abin da kuke hukuntā wa kanku?

40. Ka tambaye su, wāne, a cikinsu, ke lamuncēwa ga samun wannan (hukuncin)?

41. Kō sunā da abōkan tārēwa (ga wannan ra'ayi)? To, sai su kāwo abōkan tārāyarsu, idan sun kasance māsu gaskiya.

42. Ranar da zā a kuranye ƙwabri, kuma a kira su zuwa ga yin sujūda, sai bā zā su iyāwa ba.

43. Su fito da idanu ƙaskantatu, wulākanci yana rufe su. Lalle ne a dā, sun kasance ana kiran su zuwa yin sujūdar, alhāli kuwa suna lāfiya lau, (suka ƙi yi).

44. Sabōda haka, ka bar Ni da mai ƙaryata wannan lābāri (Alƙur'āni). Zā Mu yi musu istidraji daga inda ba su sani ba.

45. Ina jinkirta musu, lalle kaidiNa mai ƙarfī ne.

46. Kō kana tambayar su wata la'ada ne, sabōda haka sū, daga wannan tārār, suke jin an nauyaya musu?

47. Ko kuma suna da ilmin gairu ne, wāto suna yin rubūtun (abin da suke faḍā daga gare shi) ne?

48. Sabōda haka, ka yi haƙuri da hukuncin Ubangijinka, kada ka zama kamar Ma'abūcin ƙifī, a lōkacin da ya yi kira, alhāli yana cike da hushi.

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَلِغَةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ  
إِنَّ لَكُمْ لَنَا مِثْقَالُونَ ﴿٣٩﴾

سَأَلْتَهُمْ أَيُّهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءَ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

خَشَعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ  
وَهُمْ سَلِيمُونَ ﴿٤٣﴾

فَدَرَرْنَا وَمَنْ يُكَذِّبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ ط سَنَسْتَدْرِجُهُمْ

مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنْ كِيدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾

أَمْ تَسْتَأْجُرُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾

فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى

وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

49. Ba dōmin ni'ima daga wajen Ubangijinsa tā riske shi ba, lalle ne da an jēfa shi a cikin wōfintacciyar ƙasa, alhāli yanā abin zargi.

50. Sai Ubangijinsa Ya zābe shi, sa'an nan Ya sanya shi a cikin mutānen kirki.

51. Kuma lalle ne waƙanda suka kāfirta suna yin kamar su kāyar da kai sabōda kallonsu (kallon māmā-ki), a lokacin da suke jin karātun Alƙur'āni, kuma sunā cēwa, “Lalle ne shi mahaukaci ne!”

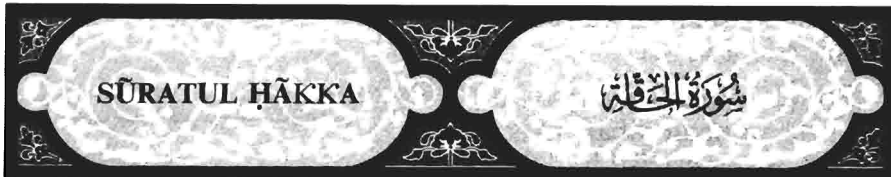
52. Shi (Alƙur'āni) bai kasance ba, fāce abin tunātarwa ne ga duka dūniya.

لَوْلَا أَنْ تَذَرِكُمْ نِعْمَةً مِنْ رَبِّي لَنَبَذَ بِالْعَرَاءِ  
وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

فَأَجْنِبَهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُرَ لِقَوْنِكَ بِأَبْصَرِهِمْ  
لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْجُونٌ ﴿٥١﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾



Tana bayānin kiran gaskiya zuwa ga Allah, Shi kaƙai ne ga sifofinSa da ikonSa, bābu mai tsoma bāki a cikin ikonSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Kiran gaskiya!
2. Mēne ne kiran gaskiya?
3. Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cēwa kiran gaskiya?
4. Samūdāwa da Ādāwa sun ƙaryatar da kiran gaskiya mai dūkar zūciya!

الْحَاقَّةُ ﴿١﴾

مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾

5. To, amma Samūdāwa, to, an halaka su da tsāwa mai tsanani.

6. Kuma amma Ādāwa, to, an halaka su da wata iska mai tsananin sauti wadda ta ketare haddi.

7. (Allah) Ya hōre ta a kansu, a cikin dare bakwai da yini takwas, biye da jūna, sabōda haka, kana ganin mutāne a cikinta kwance. Kamar sū kirāruwan dabino ne, waḩanda suka fāḩi.

8. To, kō kana ganin abin da ya yi saura daga cikinsu?

9. Kuma Fir'auna ya zo da waḩanda ke gabāninsa, da waḩannan da aka kife kasarsu, sabōda laifi.

10. Dōmin sun sābā wa manzon Ubangijinsu, sabōda haka ya kāmā su da wani irin kāmū mai kārūwar (tsanani).

11. Lalle ne Mū, a lōkacin da ruwa ya ketare haddi, Mun ḩauke ku a cikin jirgin ruwan nan.

12. Dōmin Mu sanya shi, gare ku, abin tunāwa, kuma wani kunne mai kiyayewa ya kiyaye (shi).

13. To, idan an yi būsā a cikin faho, būsā ḩaya.

14. Kuma aka ḩauki kasa da duwātsu, kuma aka niḩa su niḩāwa ḩaya.

15. A ran nan, mai aukuwa zā ta auku.

16. Kuma sama zā ta tsāge, dōmin ita a ran nan, mai rauni ce.

17. Kuma malā'iku (su bayyana) a kan sāsanninta, kuma wasu

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِطَاغِيَةِ ٥

وَأَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ٦

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا  
فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعْجَازٌ مُخْلِ

خَاوِيَةٍ ٧

فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ٨

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ٩

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ١٠

إِنَّا لَمَاطِعُ الْمَاءِ حَمَلْنَاكُمْ فِي اللَّيْلَةِ ١١

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَتَعِيهَا أُذُنٌ وَعِيَةٌ ١٢

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ١٣

وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَذُكْنَادَةٌ وَاحِدَةٌ ١٤

فِيَوْمٍ مِيذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ١٥

وَأَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ فِي يَوْمٍ مِيذٍ وَاهِيَةٌ ١٦

وَالْمَلِكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ



(malā'iku) takwas na ḍauke da Al'arshin Ubangijinka, a sama da su, a wannan rānar.

18. A rānar nan zā a bijirā ku (dōmin hisābi), bābu wani rai, mai boyewa, daga cikinku, wanda zai iya bōyēwa.

19. To, amma wanda aka bai wa littāfinsa a dāmansa, sai ya ce wa (makusantansa), “Ku karba, ku karanta littafina.

20. “Lalle ne ni, nā tabbata cewa ni mai haḍuwa da hisābina ne.”

21. Sabōda haka, shi yana cikin wata rāyuwa yardadda.

22. A cikin Aljanna maḍauka-kiya.

23. Nunannun 'yā'yan itācenta makusantā ne (ga mai son dība).

24. (Ana ce musu) “Ku ci, kuma ku sha a cikin ni'ima, sabōda abin da kuka gabatar a cikin kwānukan da suka shige.”

25. Kuma wanda aka bai wa littāfinsa ga hagunsa, sai ya ce, “Kaitona, ba a kāwo mini littāfina ba!

26. “Kuma ban san abin da (ke sakamakon) hisābina ba!

27. “In dā dai ita, tā kance mai halakā ni gabā ḍaya ce!

28. “Dukiyāta ba ta wadatar da ni ba!

29. “Īkona ya bace mini!”

30. (Sai a ce wa malā'iku) “Ku kāmā shi, sa'an nan ku sanyā shi a cikin fukumi.

يَوْمَئِذٍ نَمُنِّبُهُ ﴿١٧﴾

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

فَأَمَّا مَنْ أَوْفَىٰ كَتَبَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ

هَٰؤُلَاءِ أَقْرَبُ وَأَكْنِيَةٌ ﴿١٩﴾

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَّةٍ ﴿٢٠﴾

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَٰؤُنْتُمْ بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ

الْغَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

وَأَمَّا مَنْ أَوْفَىٰ كَتَبَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ بَلِّغْتَنِي

لَوَأْتُ كَتَبِيَّةٍ ﴿٢٥﴾

وَلَوْ أَدْرِمَاحِ سَابِيَّةٍ ﴿٢٦﴾

يَلْبِغْتَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾

مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَّةٌ ﴿٢٨﴾

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ﴿٢٩﴾

حَذُوهُ فَعْلُوهُ ﴿٣٠﴾

31. “Sa’an nan, a cikin Jahim,  
ku kōna shi.

32. “Sa’an nan, a cikin sarfa, tsa-  
wonta zirā’i saba’in, sai ku sanya shi.

33. “Lalle ne shi ya kasance ba  
ya yin imāni da Allah, Mai girma!

34. “Kuma ba ya kwadaitarwa  
ga (bāyar da) abincin matalauci!

35. “Sabōda haka, a yau, a nan,  
bā ya da masōyi.

36. “Kuma bābu wani abinci, sai  
daga (itācen) gislīn.

37. “Bābu mai cin sa sai māsu  
ganganci.”

38. To, ba sai Nā yi rantsuwa da  
abin da kuke iya gani ba,

39. Da abin da bā ku iya gani.

40. Lalle ne, shi (Alkur’āni) tab-  
bas maganar wani manzo (Jibirilu)  
mai daraja ne.

41. Kuma shi ba maganar wani  
mawāfi ba ne. Kadan fwarai zā ku  
gaskata.

42. Kuma bā maganar bōka ba  
ne. Kadan fwarai zā ku iya tunāwa.

43. Abin saukarwa ne daga  
Ubangijin halitta duka.

44. Kuma dā (Muhammadu) yā  
fadī wata magana, yā jingina ta garē  
Mu.

45. Dā Mun kāma shi da dāma.

46. Sa’an nan, lalle ne, dā Mun  
kātse masa lakā.

47. Kuma daga cikinku bābu  
wasu māsu iya kāre (azābarMu)  
daga gare shi.

ثُمَّ أَلْحَمِمْ صَلْوَهُ ﴿٣١﴾

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣٤﴾

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾

فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُوْمَنُونَ ﴿٤١﴾

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَذْكُرُونَ ﴿٤٢﴾

نَزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ نَقُولُ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَابِلِ ﴿٤٤﴾

لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾

48. Kuma lalle ne shi (Alkur'āni) tunātarwa ce ga māsu taƙawa.

49. Kuma lalle ne Mū, wallahi, Munā sane da cēwa daga cikinku akwai māsu faryatāwa.

50. Kuma lalle ne shi (Alkurāni) wallahi baƙin ciki ne ga kāfirai.

51. Kuma lalle ne shi gaskiya ce ta yaƙini.

52. Sabōda haka, ka tsarkake sūnan Ubangijinka, Mai girma.

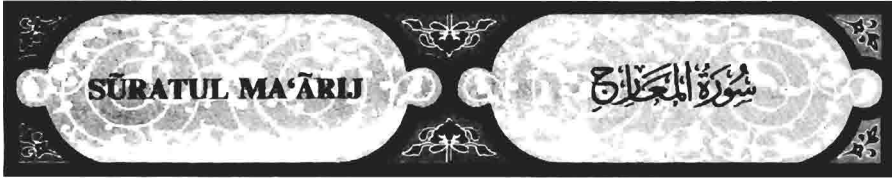
وَإِنَّهُ لَنَذِكُرُ الْمُنْفِقِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾



Tana bayānin saukar azāba ga kāfirai, bābu makawa, kuma tana bayanin cūtar rai da maganin cutar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Wani mai tambaya yā yi tambaya game da azāba, mai aukuwa.

2. Ga kāfirai, bā ta da mai tun-kuḍewa.

3. Daga Allah Mai matākala.

4. Malā'iku da Ruhi (Jibrila) sunā tākāwa zuwa gare Shi, a cikin yini wanda gwargwadonsa, shēkara dubu hamsin ne.

5. Sabōda haka, ka yi haƙuri, haƙuri mai kyāwo.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقَعِ ﴿١﴾

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾

مِنْ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾

6. Lalle ne su, sunā ganin ta mai nīsa.

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾

7. Kuma Mu, Muna ganin ta a kusa.

وَنَرَنَّهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾

8. Rānar da sama zā ta kasance kamar narkakkar azurfa.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَلِيلِ ﴿٨﴾

9. Kuma duwātsu su zama kamar sabin sūfi.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾

10. Kuma abōki bā ya tambayar inda wani abōki yake.

وَلَا يَسْتَلُّ حِمِيمٌ حِمِيمًا ﴿١٠﴾

11. Ana sanya su, su ga jūna, mai laifi na gūrin dā zai iya yin fansa, daga azābar rānar nan, da dīyansa,

يَبْصُرُونَهُمْ يَوْمَ الْمَجْزَمِ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابٍ

يَوْمِيذٍ بَيْنِيهِ ﴿١١﴾

12. Da matarsa da ḍan'uwansa.

وَصَنْجَبْتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾

13. Da danginsa, māsu tattarā shi.

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُتَوَبَعُ ﴿١٣﴾

14. Da wanda ke a cikin dūniya duka gabā ḍaya, sa'an nan fansar, ta tsirar da shi.

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾

15. A'aha! Lalle ne fa, ita ce Lazā,

كَلَّا إِنَّهَا لَأَطْنَىٰ ﴿١٥﴾

16. Mai twāle fātar goshi.

نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ ﴿١٦﴾

17. Tanā kiran wanda ya jūya bāya (daga addini) kuma ya kau da kai.

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَفَوَىٰ ﴿١٧﴾

18. Ya tāra (dūkiya), kuma ya sanya ta a cikin jaka.

وَجَمْعٍ فَأَوْعَىٰ ﴿١٨﴾

19. Lalle ne mutum an halitta shi mai ciwon kwadayi.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خَلِيقٌ هَلُوعًا ﴿١٩﴾

20. Idan sharri ya shāfe shi, ya kāsa hafuri.

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾

21. Kuma idan alhēri ya shāfe shi, ya yi rōwa.

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾

22. Sai māsu yin salla,

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾

23. Waƙanda suke, a kan sallarsu, su, māsu dawwama ne.

24. Kuma waƙanda, a cikin dūkiyarsu, akwai wani haƙƙi sananne.

25. Ga (matalauci) mai rōko da wanda aka hanā wa roƙon.

26. Da waƙannan da ke gaskata rānar sakamako.

27. Da waƙannan, sabōda azābar Ubangijinsu, suna jin tsōro.

28. Lalle ne, azābar Ubangijinsu bā wadda ake iya amincēwa ba ce.

29. Da waƙanda suke, ga farjojinsu, māsu tsarewa ne.

30. Sai fa a kan matan aurensu da abin da hannayensu na dāma suka mallaka. To, lalle ne sū kam, ba waƙanda ake zargi ba ne.

31. To, duk wanda ya nēmi abin da yake a bayan wannan, to, waƙancan sū ne māsu fetare iyāka.

32. Kuma da waƙannan da suke, ga amānōninsu da alkawarinsu, māsu tsarēwa ne.

33. Kuma da waƙanda suke, ga shaidarsu, māsu dāgēwa ne.

34. Kuma waƙanda suke, a kan sallarsu, māsu tsarēwa ne.

35. Waƙannan, a cikin gidājen Aljanna, waƙanda ake girmamāwa ne.

36. Mē ya sāmi waƙanda suka kāfirta, a wajenka, sunā gaugāwar (gudu).

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٣٣﴾

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٣٤﴾

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَصَّدِقُونَ يَوْمَ الْبَيْنِ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٣٧﴾

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا مُنِنَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ

غَيْرُ مُلْؤِمِينَ ﴿٤٠﴾

فَمَنْ ابْتغى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٤٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٤٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٤٤﴾

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مَّكْرُومٍ ﴿٤٥﴾

فَالَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٤٦﴾

37. Daga barin jihar dāma, kuma daga barin jihar hagu, jama'a-jama'a!

38. Shin kōwane mutum daga cikinsu yana nēman a shigar da shi a Aljannar ni'ima ne (ba da wani aiki ba)?

39. A'aha! Lalle Mū, Mun halitta su, daga abin da suka sani.

40. Sabōda haka ba sai Na yi rantsuwa da Ubangijin wurāren bul-lōwar rāna da wurāren fāduwarta ba, lalle Mū, Māsu iyāwa ne.

41. Ga Mu musanya waƙanda suke mafi alhēri, daga gare su. Kuma ba Mu kasance waƙanda ake rinjāya ba.

42. Sabōda haka, ka bar su, su dulmuya, kuma su yi wāsā, har su haƙu da rānarsu wadda ake yi musu alkawari (da ita).

43. Rānar da suke fitowa daga kaburbura da gaugāwa, kamar sū, zuwa ga wata kafaffiyar (tuta), suke yin gaugāwa.

44. Maƙaskanta ga idanunsu, wani walakanci yana rufe su. Wannan shi ne yinin da suka kasance anan yi musa alkawari (a kansa.)

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عَرِيْنٌ ﴿٣٧﴾

أَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

فَلَا أَقْسِمُ رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِيرُونَ ﴿٤٠﴾

عَلَىٰ أَنْ تُبَدَّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَبْعًا وَحَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِصُونَ ﴿٤٣﴾

خَشَعَةً أَبْصُرُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلَّةَ ذَلِكِ الْيَوْمِ الَّذِي

كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾



Tana karantar da yadda Annabi Nuhu ya yi gargadi ga mutānensa har suka kai ga ya yi addu'a, suka halaka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Lalle ne Mun aiki Nūhu zuwa ga mutānensa, cewa ka yi gargadi ga mutānenka gabānin wata azāba mai radadi ta zo musu.

2. Ya ce, “Ya mutānena, ni, a gare ku, mai gargadi ne, mai bayyana nāwa.

3. “Cewa ku bauta wa Allah, ku ji tsōronSa, kuma ku bi ni.

4. “Allah zai gāfarta muku daga zunubanku, kuma Ya jinkirta muku zuwa ga ajalin da aka ambata. Lalle ne ajalin Allah idan ya zo, ba za a jinkirta shi ba, dā kun kasance masana (ga abin da nake fadā, dā kun bar kāfirci).”

5. (Nūhu) ya ce, “Ya Uban-gijina! Lalle ne, na kirāyi mutānena, a cikin dare da yini.

6. “To, amma kirana bai kāre su ba sai da gudu (daga gare ni).

7. “Kuma lalle neni, kō da yaushen na kirāye su dōmin Ka gāfarta

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِن قَبْلِ  
أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾

قَالَ يَنْقُومُوا مِنِّي لَكُم بَرْدٌ مِّمَّيْنِ ﴿٢﴾

أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَنْقُوتُوهُ وَأَطِيعُوا ﴿٣﴾

يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخَوِّضْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى  
إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُونَ لَوِ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَايَ إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَابَهُمْ

musu, sai su sanya yatsunsu a cikin kunnuwansu, su lullube da tufāfinsu, su dōge ga yin laifi. Sun yi girman kai iyākar girman kai.

8. “Sa’an nan lalle ne ni, na kira su, a bayyane.

9. “Sa’an nan lalle ne na yi yēkuwa sabōda su, kuma na gāna da su a cikin asiri.

10. “Shi na ce, ‘Ku nēmi gāfara daga Ubangijinku, lalle ne Shi Ya kasance Mai gāfara ne.

11. “Ya sako (girgijen) sama a kanku da ruwa mai buɓɓuga.

12. “Kuma ya yalwata muku game da dūkiya da dīya, Ya sanya muku (albarka) ga gōnaki, kuma Ya sanya muku koguna.

13. “Me ya sāme ku, bā ku fātar sāmūn natsuwa daga Allah,

14. “Alhāli kuwa, lalle ne, Ya halitta ku, a cikin hālāye?

15. “Ba ku ga yadda Allah Ya halitta wasu sammai bakwai da-bakōkī a kan jūna ba?

16. “Ya sanya watā a cikinsu, yana mai haske, Ya sanya rānā babbar fitila?

17. “Kuma Allah Ya tsirar da ku daga fasa (kamar ganye) tsirarwa.

18. “Sa’an nan Ya mayar da ku a cikinta, kuma Ya fitar da ku fitarwa.

19. “Kuma Allah Ya sanya muku fasa shimfidadfiya.

20. “Dōmin ku shiga a cikinta, hanyōyi māsu fāfi.”

فِيءَاذَانِهِمْ وَأَسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا  
اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾

وَيُمَدِّدُكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ﴿١٦﴾

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾



21. Nūhu ya ce, “Ya Ubangijina! Lalle ne sū, sun saɓa mini, sun bi wanda dukiyarsa da diyansa ba su k̄āre shi da kōme ba sai da hasāra.

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّمُمْ عَصَوْنِي وَأَتَّبِعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ  
مَالَهُ وُورْلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٦١﴾

22. “Kuma sun yi wani mākirci, mākirci babba.

وَمَكْرُومًا كَبَّارًا ﴿٦٢﴾

23. “Kuma suka ce, ‘Faufau, kada ku bar gumākanku, kuma faufau, kada ku bar Wadda, kuma kada ku bar Suwā, kuma kada ku bar Yagūsa da Ya’ūka da Nasra.’

وَقَالُوا لَا تَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِطَةٌ مِنَ السَّمَاءِ وَلَا نُزِّلْ عَلَيْنَا سُلٰمًا  
وَلَا يُغَوِّثُ وَيَعُوقُ وَنَسْرًا ﴿٦٣﴾

24. “Kuma lalle ne, sun ɓatar da (mutāne) māsuyawa, kuma kada Ka k̄ārā wa azzālumai (kōme) sai ɓata.”

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٦٤﴾

25. Sabōda laifukansu na ganganci aka nutsar da su, sa’an nan aka sanya su a wuta. Saboda haka ba su sāmā wa kansu wani matai-maki wanin Allah ba.

مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أُعْرِفُوا فَادْخُلُوا أُنَارًا فَلَمْ يُجِئُوا لَهُمْ  
مِن دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٦٥﴾

26. Kuma Nūhu ya ce, “Ya Ubangijina! Kada Ka bari, a kan k̄asa, daga cikin k̄āfirai, wanda ke zama a cikin gida.

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْزِرْ عَلَيَّ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتَيَّبُّونِي  
وَأَنَا مِنَ الْمَقْتُولِينَ ﴿٦٦﴾

27. “Lalle ne, Kai, idan Ka bar su, zā su ɓatar da bāyinKa, kuma bā zā su haifi kowa ba fāce fājiri mai yawan k̄āfirci

إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يَبْغُوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا أَفٰجِرًا  
كَفَّارًا ﴿٦٧﴾

28. “Ya Ubanginjina! Ka yi mini gāfara (ni) da mahaifana biyu, da wanda ya shiga gidana, yana mai imāni, da mūminai maza da mūminai mātā, kuma kada Ka k̄ārā wa azzālumai kōme sai halaka.”

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِي  
مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ  
إِلَّا نَبَارًا ﴿٦٨﴾

## SŪRATUL JINN

## سُورَةُ الْجِنِّ

Wa'azi ga māsū bauta wa aljannu da mutāne domin nēman tsari ko sāmū, da ladubban mai wa'azi da yadda ya kamata ya yi tawāli'u. Son girman shugabanni da jahilcin mabiya ne ke sanya ana bauta-wa wanin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ka ce: An yi wahayi zuwa gare ni cewa wasu jama'a na aljannu sun saurāri (karatuna), sai suka ce, 'Lalle ne mū, mun ji wani abin karantāwa (Alkur'āni), mai ban māmāki.

2. 'Yana nūni zuwa ga hanyar fwarai, sabōda haka mun yi imāni da shi, bā zā mu kōma bautā wa Ubangijinmu tāre da kōwa ba.

3. 'Kuma lalle ne shī, girman Ubangijinmu, Ya daukaka, bai riki māta ba, kuma bai riki dā ba.

4. 'Kuma lalle ne shi, wāwanmu ya kasance yana fadar abin da ya ketare haddi ga Allah.

5. 'Kuma lalle ne mū, mun yi zaton mutum da aljani bā zā su iya fadar karya ba ga Allah.

6. 'Kuma lalle ne shi, wasu maza, daga cikin mutāne, sun kasance sunā nēman tsari da wasu maza

قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا  
قُرْءَانَ عَجَبًا ﴿١﴾

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَتَأْتَاهُمْ وَلَنُشْرِكَ بَرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدًّا رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صُحْبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾

وَأَنَّهُ كَانَ يَفُولُ سَفِيهًا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ

daga cikin aljannu, sabōda haka suka fara musu girman kai.

7. ‘Kuma lalle ne sū, sun yi zato, kamar yadda kuka yi zato, cewa Allah bā zai aiko kowa ba.

8. ‘Kuma lalle ne mū, mun nēmi (hawan) sama, sai muka sāme ta an cika ta da tsaro mai tsanani, da kuma yūlāye.

9. “Kuma lalle ne mū, mun kasance muna zama daga garēta, a wurāren zama, dōmin saurare. To, wanda ya yi saurāre a yanzu, zai sāmi yūla, mai dāko dōminsa.

10. ‘Kuma lalle ne mū, ba mu sani ba, shin, sharri ne aka yi nufi ga waƙanda ke cikin ƙasa, ko Ubangi-jinsu Yā yi nufin shiriya a gare su ne?

11. “Kuma lalle ne mū, akwai sālihai a cikinmu, kuma akwai a cikinmu waƙanda ba haka bā, mun kasance ƙungiyōyi dabam-dabam.

12. ‘Kuma lalle ne mū, mun tabatā bā zā mu buwāyi Allah ba, a cikin ƙasa, kuma bā zā mu buwāye Shi da gudu ba.

13. ‘Kuma lalle ne mū, a lōkacin da muka ji shiriya, mun yi imāni da ita. To wanda ya yi imāni da Ubangijinsa, bā zai ji tsōron nakka-sa ba, kuma bā zai ji tsōron zālunci ba.

14. ‘Kuma lalle ne mū, akwai a cikinmu, waƙanda suka mīka wuya, kuma akwai, a cikinmu, karkatattu. To, wanda ya mīka wuya waƙancan kam sun nufi shiryuwa.

مِنَ الْجِنِّ فَرَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا فِيهَا رَبًّا مَلَائِكَةً حُرُوسًا

شَدِيدًا وَسَهْبًا ﴿٨﴾

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِّلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ

أَلَّا نَحْنُ بِمُحَدِّثِينَ بِمَا يَخْتَلِفُ أَلَّا نَحْنُ بِمُحَدِّثِينَ ﴿٩﴾

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَشَرُّ أَرِيدُ يَمِّنَ فِي الْأَرْضِ

أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾

وَأَنَّا مَنَّا الصَّلَاةَ وَمَنَّا دُونَ ذَلِكَ كَمَا طَرَفَ الْبَصَرِ

قَدَدًا ﴿١١﴾

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ

وَلَنْ نُّعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ ءَأَمْنَا بِهِ ؕ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ

فَلَا يَخَافُ بَحْسَ وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾

وَأَنَّا مَنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ

فَأُولَٰئِكَ نَحْرَوْنَا رَشَدًا ﴿١٤﴾

15. ‘Kuma amma karkatattu, sai suka kasance makāmashi ga Jahannama.’

16. “Kuma dā sun tsayu<sup>(1)</sup> sōsai a kan hanya, dā lalle Mun shāyar da su ruwa mai yawa.

17. “Domin Mu jarraba su a ciki, kuma wanda ya kau da kai daga tuna Ubangijinsa, Ubangijinsa zai shigar da shi azāba mai hauhawa.

18. “Kuma lalle ne wurāren sujūda na Allah ne, saboda haka kada ku kira kōwa tāre da Allah (da su, a cikinsu).

19. “Kuma lalle ne shi, a lōkacin da bāwan Allah<sup>(2)</sup> ke kiran Sa, sun yi kusa su zama kamar shirgi a kansa”.

20. Ka ce, “Ina kiran Ubangijina ne kawai, kuma bā zan tāra kowa da Shi ba.”

21. Ka ce, “Lalle ne nī, bā ni mallakar wata cūta gare ku, kuma bā ni mallakar wani alhēri.”

22. Ka ce, “Lalle ne nī, kōwa bā ya iya cētona daga Allah, kuma bā zan iya sāmum mafaka ba daga gare Shi.

23. “Fāce iyarwa, daga Allah, da manzancinSa. To, wanda ya sāba wa Allah da ManzongSa, to, lalle

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

وَالْوَالِيسَاقِمُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ  
مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

لَتَفْنِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ  
عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ  
عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ  
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾

إِلَّا لَابْتِغَاءً مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

(1) Tsayuwa sosai wato su bauta wa Allah kamar yadda Allah Ya umarce su, su yi Masa da'a saboda Yā wadāta su.

(2) Bawan Allah shi ne duk wani mai wa'azi yana kira zuwa ga Allah. Bā ya halatta a gare shi ya bar wadanda yake yi wa wa'azi su kai fagen bauta masa shi kansa. Sai ya gaya musu gaskiyar matsayinsa, kamar yadda Allah Ya faɗa wa AnnabinSa, kuma Ya umarce shi da ya gaya wa wadanda yake yi wa wa'azi.

yana da wutar Jahannama, suna māsu dawwama a cikinta, har abada.”

24. Har idan sun ga abin da ake yi musu gargadi da shi, to, zā su san wanda ya zama mafi raunin mataimaki da mafi karancin adadi.

25. Ka ce, “Ban sani ba, a kusa ne abin da ake yi muku gargadi da shi, ko Ubangijina Ya sanya masa dōgon ajali!

26. “Shi dai ne Masanin fake, sabōda haka, bā Ya bayyana gaibinSa ga kowa.

27. “Fāce ga wanda Yā yarda da shi, wato wani manzo, sa’an nan, lalle ne, zai sanya<sup>(1)</sup> gādi a gaba gare shi da bāya gare shi.

28. “Dōmin Ya san lalle, sun iyar da sākonnin Ubangijinsu, kuma (Shi Ubangijin) Yā kēwaye su da sani, kuma Yā lissafe dukan kōme da kididdiga.”

فَإِنَّ لَهُ، نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ

مَنْ أضعفُ ناصِرًا وأقلُّ عددًا ﴿٢٤﴾

قُلْ إِنْ أَدْرِيْتُ أَقْرَبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ

لَهُ، رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾

عَلَيْمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

إِلَّا مَن ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ،

يَسْأَلُكَ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

لِيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ

بِعَمَلِهِمْ وَأَخَصَّ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

(1) Idan Allah Yā aiko wani manzonSa da wani umurni ko hani zuwa ga mutāne, to, zai sanya mala'iku gaba gare shi da bāya gare shi suna gādin sa dōmin kada wani shaidāni ya kusance shi har ya sanya shi mantuwa ko kuskure, har ya iyar da manzancin nan kamar yadda yake.



Tana karantar da tarbiyya da juriya ga Musulmi, dōmin su sāmi dāmar tsayuwa da umurnin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Yā wanda ya lullube!
2. Ka tsayu domin yin salla a cikin dare (duka) fāce kaɗan.
3. Rabinsa, ko ka rage abu kaɗan daga gare shi.
4. Ko ka ƙara kansa, kuma ka kyautata karanta Alkur'āni, daki daki.
5. Lalle ne Mū, zā Mu jēfa maka magana mai nauyi.
6. Lalle ne tashin dare shi ne mafi tsananin natsuwa, kuma mafi dai-daituwa ga magana.
7. Lalle ne kanā da, a cikin yini, wani tasbihi mai tsawo.
8. Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, kuma ka yanke (ƙau-na daga kowa ka koma) zuwa gare Shi, yankewa.
9. Shi ne Ubangijin mafitar rānā da mafāɗarta, bābu abin bautawa fāce Shi. Sabōda haka ka riƙe Shi Wakili.

يَا أَيُّهَا الْمُرْمِلُ ①  
 قِرَائِلًا لِأَقِيلًا ②  
 نَصْفَهُ، أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ③  
 أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ④  
 إِنَّا سَأَلْنَا عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ⑤  
 إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ⑥  
 إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ⑦  
 وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ⑧  
 رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ⑨

10. Kuma ka yi kafuri ga abin da suke fadā, kuma ka faurace musu, fauracēwa mai kyāwo.

11. Kuma ka bar Ni da māsū faryatāwa, mawadāta, kuma ka jinkirta musu kadan.

12. Lalle ne, a wurinMu, akwai wasu marūruwa māsū nauyi da Jahim.

13. Da wani abinci mai māƙara da azāba mai raƙaƙi.

14. Rānar da fasa ke raurawa, da duwātsu, kuma duwātsu su kance tudun rairayi mai malālā.

15. Lalle ne Mū; Mun aika, zuwa gare ku, wani Manzo<sup>(1)</sup> mai shaida a kanku, kamar yadda Muka aika wani Manzo<sup>(2)</sup> zuwa ga Fir'auna,

16. Sai Fir'auna ya saba wa Manzōn, saboda haka Muka kāma shi, kāmū mai tsanani.

17. To, yāya, idan kun kāfirta, zā ku kāre (azabar) wani yini mai mayar da yāra (tsofaffi) māsū hurhura.

18. Sama zā ta tsāge a cikinsa, wa'adinsa yā kasance mai aukuwa.

19. Lalle ne wannan wata tunātarwa ce, sai dai wanda ya so, ya kāma hanyar fwarai zuwa ga Ubangijinsa.

20. Lalle ne Ubangijinka Yā sani cēwa, kai kana tsayuwa a kusan kashi biyu daga uku na dare, da rabinsa, da sulusinsa, tāre da wani

وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ

كَيْبًا مَّهِيلاً ﴿١٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكَ كَمَا أَرْسَلْنَا

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً ﴿١٦﴾

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾

الْسَّمَاءَ مُنْفَطِرٍ بِهِ ۗ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ

سَبِيلًا ﴿١٩﴾

﴿٢٠﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَيَصِفُّهُ

وَتُلْكَهُ، وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ

(1) Wato Annabi Muhammad, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Wato Annabi Musa, aminci ya tabbata a gare shi.

bangare na waƙanda ke tāre da kai. Allah Yake iya ƙaddara dare da yini, Ya san bā zā ku iya lissafa shi ba, sabōda haka Ya karɓi tubarku, sai ku karanta abin da ya sauƙaƙa na Alƙur’āni. Ya san wasu daga cikinku, zā su yi cīwo, kuma wasu zā su yi tafiya cikin ƙasa suna nēman falalar Allah da fatauci, kuma wasu zā su yi yāƙi a cikin hanyar Allah. Sabōda haka ku karanta abin da ya sauƙaƙa daga gare shi, kuma ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku bai wa Allah rance, rance mai kyāwo. Kuma abin da kuka gabatar dōmin kanku, na alhēri, zā ku sāme shi, a wurin Allah, zai kasance mafifici (daga wanda kuka ajiye) kuma zai fi girma ga sakamako, kuma ku rōki Allah gāfara; lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصَوْهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَأُوا  
مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ  
وَأَخْرُونَ يَصْرِيحُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ  
اللَّهِ وَأَخْرُونَ يُقِيلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَأُوا  
مَا تيسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ  
وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ  
مِنْ خَيْرٍ يَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا  
وَأَسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٣﴾



Tana karantar da fāra yin wa’azi ga dangi na kusa ga mai wa’azi kāmin ya fīta zuwa ga wasu mutāne na nēsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.*

1. Yā wanda ya lulluɓa da mayāfi.

2. Ka tāshi dōmin ka yi gargadi.

يٰٓاَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾

قُرْآنًا نَّذِيرًا ﴿٢﴾



3. Kuma Ubangijinka, sai ka girmama Shi,

وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ ﴿٢﴾

4. Kuma tutāfinka, sai ka tsar-kake su,

وَيُنَابِكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾

5. Kuma gumāka, sai ka kaura-ce musu.

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾

6. Kada ka yi kyauta kana nē-man fāri

وَلَا تَمَنََّنَّ تَسْتَكْبِرُ ﴿٦﴾

7. Kuma sabōda Ubangijinka, sai ka yi hafuri.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾

8. To, idan aka yi būsā a cikin fāho,

فَإِذَا تَفَرَّقْنَا فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾

9. To, wannan, a rānar nan, yini ne mai wuya

فَذَلِكَ يَوْمٌ مِّذْيُومٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾

10. A kan kāfirai, bā mai sauƙi ba ne.

عَلَى الْكٰفِرِيْنَ عَذِيبٌ سَیْرٌ ﴿١٠﴾

11. Ka bar Ni da wanda Na halitta, yana shi kadai,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾

12. Kuma Na sanya masa dū-kiya shimfidaddiya

وَجَعَلْتُ لَهُ مَا لَمْ يَمْدُودًا ﴿١٢﴾

13. Da diyā halartattu,

وَبَيْنَ شُهَدَايَا ﴿١٣﴾

14. Kuma Na shimfida masa kōme shimfidāwa.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهْجِيدًا ﴿١٤﴾

15. Sa'an nan yanā kwadayin In yi masa fāri!

ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَرِيدَ ﴿١٥﴾

16. Faufau! Lalle ne shī, yā ka-sance, ga āyōyinMu, mai tsaurin kai.

كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عِينًا ﴿١٦﴾

17. Zā Ni kallafa masa wahala mai hauhawa.

سَأَرْهُقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾

18. Lalle ne shi, yā yi tunāni, kuma yā kaddara (abin da zai fadā game da Alkur'āni)

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾

19. Sabōda haka aka la'ane shi, kamar yadda ya kaddara.

فَقِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾

20. S'an nan aka la'ane shi kamar yadda ya kaddara.

21. Sa'an nan ya yi tunāni,

22. Sa'an nan ya gintse huska, kuma ya yi murtuk.

23. Sa'an nan ya jūya bāya, kuma ya bunkāsa,

24. Sai ya ce, “Wannan abu dai bā kōme ba ne fāce wani sihiri, wanda aka ruwaito.

25. “Wannan maganar mutum dai ce.”

26. Zā Ni kōna shi da Saḡar.

27. Kuma mē ya sanar da kai abin da akē cēwa Saḡar!

28. Bā ta ragēwa, kuma bā ta bari.

29. Mai nācēwa ga jiki ce (da kūna).

30. A kanta akwai (matsara) gōma shā tara.

31. Kuma ba Mu sanya ma'abūta wuta (wāto matsaranta) ba, fāce malā'iku, kuma ba Mu sanya adāinsu (goma sha tara) ba, fāce dōmin fitina ga waḡanda suka kāfirta, domin waḡanda aka bai wa littāfi su sāmi yakini, kuma waḡanda suka yi imāni su kāra imāni, kuma waḡanda aka bai wa littāfi da mūminai bā zā su yi shakka ba, kuma domin waḡanda a cikin zukatansu akwai wata cuta da kāfirai su ce, “Mē Allah Yake nufi da wannan ya kasance misāli?” Haka dai Allah ke ḡatar da wanda Ya so, kuma Ya shiryar da wanda Ya so. Kuma bābu wanda ya

ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَدَرُوا ۝٢٠

ثُمَّ نَظَرُوا ۝٢١

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝٢٢

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝٢٣

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَٰهٌ مُّؤْتَفِكٌ ۝٢٤

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۝٢٥

سَأَصْلِيهِ سَقَرًا ۝٢٦

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ ۝٢٧

لَا نَبِيَّ وَلَا نَذْرٌ ۝٢٨

لَوْ آتَاكَ لِبَشَرٍ ۝٢٩

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۝٣٠

وَمَا جَعَلْنَا أَحْسَبَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْثَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرْضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ۝٣١

san mayākan Ubangijinka fāce Shi,  
kuma ita (wutar) ba ta kasance ba  
fāce wata tunātarwa ce ga mutum.

32. A'aha! Ina rantsuwa da watā.

33. Da dare a lōkacin da ya jūyar  
da baya.

34. Da sāfiya idan ta wāye.

35. Ita (wutar) dayan manyan  
masifū ce.

36. Mai gargadi ce ga mutum.

37. Ga wanda ya so, daga cikin-  
ku, ya gabāta ko ya jinkirta.

38. Kowane rai ga abin da ya  
aikata jingina ce.

39. Fāce mutānen dāma.

40. A cikin Aljanna suna tam-  
bayar jūna.

41. Game da māsū laifi.

42. (Su ce musu) “Me ya shigar  
da ku a cikin Saḡar?”

43. Suka ce, “Ba mu kasance  
munā a cikin māsū salla ba.

44. “Kuma ba mu kasance muna  
ciyar da matalautā ba.

45. “Kuma mun kasance muna  
kūtsāwa tāre da māsū kūtsāwa,

46. “Mun kasance munā karyata  
rānar sakamako.

47. “Har gaskiya (wāto mutuwa)  
ta zo mana”.

48. Sabōda haka cēton māsū  
cēto bā zai amfāne su ba.

49. Haba! Me ya same su, suka  
zama māsū bijirewa daga wa'azin  
gaskiya.

كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾

وَاللَّيْلِ إِذَا يَأْتِي ﴿٣٣﴾

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾

إِنَّمَا لِأَحَدِي الْكَبِيرِ ﴿٣٥﴾

نَذِيرِ الْبَشَرِ ﴿٣٦﴾

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا أَصْحَابَ الْبَيْتِ ﴿٣٩﴾

فِي جَنَّاتٍ يَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾

عَنِ الْمُعْجِرِينَ ﴿٤١﴾

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾

قَالُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ أَنَّكَ تُطْعَمُ الْمَسْكِينِ ﴿٤٤﴾

وَكَيْتَا نَحْنُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٦﴾

حَتَّى أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾

فَمَا نَنْفَعُهُمْ شَفَعَةُ الشَّفِيعِينَ ﴿٤٨﴾

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾

50. Kamar dai sū, jākuna firgi-tattu ne.

51. Sun gudu daga zāki.

52. A'aha! Kōwāne mutum daga cikinsu yanā son a zo masa da takardu (da sūnansa) ana wātsāwa

53. A'aha! Kai dai, bā su jin tsōron Lāhira.

54. A'aha! Lalle ne, shi (Alku-r'āni) tunātarwa ce.

55. Dōmin wanda ya so, ya tuna.

56. Kuma bā zā su tuna ba fāce idan Allah Ya so, Shi ne Ya cancanta a bi Shi da tafawa, kuma Ya cancanta ga Ya yi gāfara.

كَانَهُمْ حَمْرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾

بَلْ يَرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا مَنشُورَةً ﴿٥٢﴾

كَلَّا بَلْ لَآ يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ﴿٥٤﴾

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٥٥﴾

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ

وَأَهْلُ الْمَعْفَرَةِ ﴿٥٦﴾



Tana karantar da bāyānin yiwuwar Tāshin Kiyāma, da sifar mūmini ga saurin kāma umurnin Allah, da sakamakon wanda ya bi hanyar Allah, ko kuwa ya fi bin ta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Bā sai Nā yi rantsuwa<sup>(1)</sup> da Rānar Kiyāma ba.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾

(1) Wasu na fassarawa: Ina rantsuwa da Rānar Kiyama. A ganina, da tabbatar da rantsuwar da kuma kore ta duka daya ne, maƙasūdi dai jan hankalin mai karātu ga abin da yake a ciki, na hikimar Allah.

2. Bā sai Nā yi rantsuwa da rai mai yawan zargin<sup>(1)</sup> kansa ba.

3. Shin, mutum yanā zaton cēwa bā zā Mu tāra kasusuwansa ba?

4. Na'am! Māsu ĩkon yi Muke a kan Mu daidaita gaḃōḃin yātsunsa.

5. Ba haka ba! Mutum so yake, ya yi fājirci, ya karyata abin da yake a gabansa.

6. Yanā tambaya, “Yaushe ne Rānar Kiyāma?”

7. To, idan gani ya dīmauta (ya yi kyalli).

8. Kuma watā ya yi husūfi (has-kensa ya dushe).

9. Aka tāra rānā da watā.

10. Mutum zai ce a rān nan, “Ina wurin gudu?”

11. A'aha! Bābu mafaka.

12. Zuwa ga Ubangijinka wurin tabbata, a rānar nan, yake.

13. Ana gayā wa mutum, a rānar nan, abin da ya gabatar da wanda ya jinkirtar.

14. Ba haka ba! Mutum, ga abin da ya shafi kansa, masani ne.

15. Kuma ko da yā jēfa uzuro-rinsa (bā zā a saurāre shi ba).

16. Kada ka mōtsar<sup>(2)</sup> da hars-henka game da shi dōmin ka yi gaugāwar riƙe shi (Alkur'āni).

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتَّخَذَ عِظَامُهُ ﴿٣﴾

بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُسَوَّىٰ بِنَانِهِ ﴿٤﴾

بَلْ يَرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾

يَسْتَلْ أَيَّانَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾

فَأَذَارِقَ الْبَصْرَ ﴿٧﴾

وَحَسَفَ الْقَمْرَ ﴿٨﴾

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمْرَ ﴿٩﴾

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفْرَ ﴿١٠﴾

كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾

يُذَبِّحُوا الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾

بَلَىٰ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾

وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾

لَا تَحْرِكُ بِهِ لِسَانَكَ لِتَجْعَلَ بِهِ ﴿١٦﴾

(1) Kowane rai na zargin kansa idan bai yi aikin alheri ba, ko kuma bai yi fiye da wanda ya yi ba, ko kuma bai aikata wanda ya fi kyāwo ba a lokacin aikinsa.

(2) Dangantakar wannan āya da ta sama da ita ita ce bambancin Annabi mai gaugawar karɓar umurnin Allah da ƙyamar kāfiri ga karɓarsa, da bayānin sauƙaƙēwar Allah ga mai bin umurninSa.

17. Lalle ne wājibi ne a gare Mu, Mu tāra shi. Mu (tsare maka) karā-tunsa.

18. To, idan Muka karanta shi, sai ka bi karatunsa.

19. Sa'an nan lalle, wājibi ne, a gare Mu, bayāninsa.

20. A'aha! Bā haka ba, kunā son mai gaugawar nan (dūniya) ne.

21. Kunā barin ta karshen (Lāhira).

22. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu annuri ne.

23. Zuwa ga Ubangijinsu māsu kallo ne.

24. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu gintsēwa ne.

25. Sunā zaton a sako musu ma-sīfa mai karya tsatso.

26. A'aha! Idan (rai) ya kai ga karankarmai.

27. Kuma aka ce, 'Wāne ne mai tāwada?'

28. Kuma ya tabbata cēwa rabu-wa dai ce.

29. Kuma kwabri ya lauye da wani kwabri.

30. Zuwa ga Ubangijinka, a rānar nan, magargada<sup>(1)</sup> take.

31. To, bai gaskatā ba, kuma bai yi salla ba!

32. Amma dai ya karyata, kuma ya jūya baya!

إِن عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْءَانَهُ ﴿٧٥﴾

فَإِذَا قُرَأَتْهُ فَانْبَعِثْهُ قَوْمًا نَّهْءَهُ ﴿٧٦﴾

ثُمَّ إِنِّي عَلَيْنَا لَبَّيْءَانَهُ ﴿٧٧﴾

كَلَّابٍ مُّحْبِرٍ نَّجَّاحٍ لَّعَالِجَةٍ ﴿٧٨﴾

وَنَذْرُونَ الْأَخْرَجَةَ ﴿٧٩﴾

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٨٠﴾

إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٨١﴾

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٨٢﴾

تَنْظُرُونَ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٨٣﴾

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٨٤﴾

وَوَيْلٌ مِّنَ الرَّاقِي ﴿٨٥﴾

وَوَطْنَ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٨٦﴾

وَأَلْفَيْتِ السَّاقِ وَالسَّاقِ ﴿٨٧﴾

إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٨٨﴾

فَلَاصِدَّكَ وَلَاصِلَى ﴿٨٩﴾

وَلَكِنَّ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿٩٠﴾

(1) Ranar kora mutane, kamar ana gargada tumāki, zuwa ga tsayi a gaba ga Allah, dōmin hisābi.

33. Sa'an nan ya tafi zuwa ga mutānensa, yana tākama.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمِطُهَا ﴿٣٣﴾

34. Halaka tā tabbata a gare ka, sa'an nan ita ce mafi dācewa.

أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ﴿٣٤﴾

35. Sa'an nan wata halaka tā tabbata a gare ka dōmin tā fi dācewa.

ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ﴿٣٥﴾

36. Shin, mutum nā zaton a barshi sagaga (wāto bābu nufin kōme game da shi)?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾

37. Bai kasance dīgo na maniyyi ba, wanda ake jēfarwa (a cikin mahaifa),

أَلَمْ يَكُنْ نَاطِقًا مِّنْ مَّيِّمَتِي ﴿٣٧﴾

38. Sa'an nan ya zama gudan jini, sa'an nan Allah Ya halitta shi, sa'an nan Ya daidaita gaḃōbinsa;

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ خَلْقٍ فَسَوَىٰ ﴿٣٨﴾

39. Sa'an nan Ya sanya, daga gare shi, nau'i biyu: namiji da mace?

يَجْعَلُ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣٩﴾

40. Ashē Wannan bai zama Mai iko ba bisa ga rāyar da matattu? <sup>(1)</sup>

أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُخَيِّرَ الْمَوْتَىٰ ﴿٤٠﴾



Tana karantar da asalin mutum da yadda zai kare, ko ya dōge idan yā bauta wa Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne wata mudda ta zamani tā zo a kan mutum, bai kasance kōme ba wanda ake ambata.

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾

(1) Ana son mai karātu a nan ya ce, a boye بلى وأنا على ذلك من الشاهدين

2. Lalle ne Mū, Mun halitta mutum daga d̄igon ruwa garwayayye, Muna jarraba shi, sabōda haka Muka sanya shi mai ji mai gani,

3. Lalle ne Mū, Mun shiryar da shi ga hanyar f̄warai, ko ya zama mai gōdiya, kuma ko ya zama mai kāfirci.

4. Lalle ne Mū, Mun yi tattali, dōmin kāfirai, sarkoƙi da f̄kumma da sa'ir.

5. Lalle ne mutānen kirki zā su sha daga finjālin giya, abin gaurayarta yā kasance kāfur ne.

6. Wani marmaro ne, daga gare shi bayin Allah suke sha, suna buɓɓugar da shi buɓɓugarwa.

7. Suna cikāwa da alwāshin (da suka bākanta), kuma suna tsōron wani yini wanda sharrinsa ya kasance mai tartsatsi ne.

8. Kuma suna ciyar da abinci, a kan suna bukātarsa, ga matalauci da marāya da kāmamme.

9. (Suna cēwa) “Munā ciyar da ku ne dōmin nēman yardar Allah kawai, bā mu nufin sām̄un wani sakamako daga gare ku, kuma bā mu nufin gōdiya.

10. “Lalle ne mū, muna tsōro, daga Ubangijinmu, wani yini mai gintsēwa, mai murtukēwa.”

11. Sabōda haka Allah Ya tsare musu sharrin wannan yini, kuma Ya haɗa su da annūrin huska da farin ciki,

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

يُوفُونَ بِالْذِّكْرِ وَالْحَقِّ يَوْمَ كَانَ شُرُهُمْ مُسْتَبِيرًا ﴿٧﴾

وَيُطْعَمُونَ وَالطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ﴿٩﴾

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَطَطِيرًا ﴿١٠﴾

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شُرَازِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّعَهُمْ نُصْرَةَ وَسُورًا ﴿١١﴾



12. Kuma Ya sāka musu, sabōda haƙurin da suka yi, da Aljanna da tufāfin alharīni.

13. Sunā māsu zaman ginciri<sup>(1)</sup>, a cikinta, a kan karagu, bā su ganin rānā a cikinta, kuma bā su ganin jaura.

14. Kuma inuwōyinta suna kusa, a kansu, an hōre nunannun 'yā'yan itācenta, hōrēwa.

15. Kuma ana kēwayāwa a kan-su da finjālai na azurfa da kofuna waɗanda suka kasance na ƙarau.

16. Karau na azurfa, sun ƙaddara su ƙaddarawa, daidai bukāta.

17. Ana shayarwa da su, a cikinta, finjalan giya, wadda abin gaurayarta ya kasance zanjabil ne.

18. Wani marmaro ne, a cikinta, ana kiran sa Salsabil.

19. Kuma wasu yara samārin dindindin na kēwayāwa, a kansu, idan ka gan su, zā ka zaci sū lu'ulu'u ne wanda aka wātsa.

20. Kuma idan kā ga wannan wurin, to, kā ga wata irin ni'ima da mulki babba.

21. Tufāfinsu na sama na alharīni ne, kōre da mai walƙiya, kuma an ƙawāce su da mundāye na wata irin azurfa, kuma Ubangijinsu, Ya shāyar da su abin sha mai tsarka-kēwar (ciki).

وَجَرَّتْ لَهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا  
وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أَقْطُوبُهَا نَدِيمًا ﴿١٤﴾

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِثَانِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ﴿١٥﴾

قَوَارِيرًا مِّنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِنْ أَجْهَازٍ يُجَيَّلُهَا ﴿١٧﴾

عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾

﴿١٩﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَوْهُمُ حَسِبْتَهُمْ  
لَوْلَا أَمْتٌ شُورًا ﴿١٩﴾

وَإِذَا رَأَيْتُمْ ثَمْرًا رَأَيْتُمْ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُدُسٌ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُوفٌ أُخْضِرُوا  
مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾

(1) Kishingiɗa.

22. (A ce musu) “Lalle ne wannan ya kasance, a gare ku sakamako, kuma aikinku ya kasance abin gōdewa.”

23. Lalle Mū ne, Muka saukar da Alkur’āni a gare ka, saukarwa.

24. Sabōda haka ka yi hakuri ga hukuncin Ubangijinka, kuma kada ka bi, daga cikinsu, mai zunubi ko mai kāfirci.

25. Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, sāfe da maraice.

26. Daga dare, sai ka yi sujūda gare Shi, kuma ka tsarkake Shi darē mai tsawo.

27. Lalle ne wadannan suna son mai gaugāwa (dūniya) kuma suna bari, a bāyansu, wani yini mai nauyi.

28. Mū ne, Muka halitta su, kuma Muka karfafa halittarsu, kuma idan Mun so, zā Mu musanyā su da wasu mutāne, kwatan-kwacinsu, musanyāwa.

29. Lalle ne wannan wata tunātarwa ce, saboda wanda ya so ya riƙa hanyar kirki zuwa ga Ubangijinsa,

30. Kuma bā zā ku so ba, sai Allah Ya so, lalle ne Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

31. Yana shigar da wanda Ya so a cikin rahamarSa, kuma azzālu-mai, Yā yi musu tattalin wata azā-ba mai radadī.

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا مَشْكُورًا ﴿٣٢﴾

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٣٣﴾

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٣٤﴾

وَإِذْ ذَكَرْنَا بِكَ بِكُرَّةٍ وَأَصِيلًا ﴿٣٥﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٣٦﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذُرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٣٧﴾

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَلْنَا أَمثَلَهُمْ بَدِيلًا ﴿٣٨﴾

إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٣٩﴾

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤٠﴾

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٤١﴾



Tana gargadi dōmin nēman a gaskata Alkur'āni da abin da yake faɗa game da Kiyāma.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ina rantsuwa da iskōkin da ake sakōwa jēre, sunā bin jūna.

2. Sa'an nan su zama iskōki māsu ƙarfi suna kaɗāwa da ƙarfi.

3. Kuma māsu watsa rahama wātsāwa.

4. Sa'an nan da āyōyi<sup>(1)</sup> māsu rarrabe gaskiya da ƙarya rarrabēwa.

5. Sa'an nan da malā'iku māsu jēfa tunātarwa ga Manzanni.

6. Domin yanke hamzari ko dōmin gargadi.

7. Lalle ne abin da ake yi muku wa'adi da shi tabbas mai aukuwa ne.

8. To, idan taurāri aka shāfe haskensu.

9. Kuma, idan sama aka tsāge ta.

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ۝١

فَالْعَصْفَاتِ عَصْفًا ۝٢

وَالنَّشْرَاتِ نَشْرًا ۝٣

فَالْفُرْقَاتِ فَرْقًا ۝٤

فَالْمُقَيَّبَاتِ ذِكْرًا ۝٥

عُدْرًا أَوْ نُذْرًا ۝٦

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ۝٧

فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ۝٨

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ۝٩

(1) Yā kamanta manzanin Allah māsu kāwo āyōyinSa da iskōki māsu kāwo ruwa, dōmin rahamar da ke cikin kowanensu.

10. Kuma idan duwātsu aka nike su.

وَإِذَا الْجِبَالُ سُفَّتْ ﴿١٠﴾

11. Kuma idan manzanni aka kayyade lōkacin tāra su.

وَإِذَا الرُّسُلُ أُنْفِتْ ﴿١١﴾

12. Domin babbar rānar da aka yi wa ajali.

لِأَيِّ يَوْمٍ أُحِلَّتْ ﴿١٢﴾

13. Domin rānar rarrabēwa<sup>(1)</sup>.

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾

14. Kuma me ya sanar da kai rānar rarrabēwa?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾

15. Bone yā tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

16. Ashe, ba Mu halakar da (māsu karyatāwa) na farko ba,

أَلَمْ نَهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾

17. Sa'an nan kuma zā Mu biyar musu da na karshe?

ثُمَّ نَتَّبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾

18. Haka nan Muke aikatāwa da māsu yin laifi.

كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

19. Bone yā tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa!

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20. Ashe, ba Mu halitta ku daga wani ruwa wulakantacce ba,

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾

21. Sa'an nan Muka sanya shi a cikin wani wurin natsuwa amintacce,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾

22. Zuwa ga wani gwargwadon mudda sananna,

إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

23. Sa'an nan Muka nūna iyāwarMu? Madalla da Mu, Māsu nūna iyāwa.

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Bone ya tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa!

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25. Ashe, ba Mu sanya kasa mattarā ba,

أَلَمْ تَجْعَلِ الْأَرْضَ كَهَاتَا ﴿٢٥﴾

(1) Yin hukunci a tsakanin tālikai.

26. Ga rāyayyu da matattu,  
 27. Kuma Muka sanya, a cikin-ta, kafaffun duwātsu maɗaukaka, kuma Muka shāyar da ku ruwa mai dāḍi?  
 28. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu faryatāwa!  
 29. Ku tafi zuwa ga abin da kuka kasance kuna faryatāwa game da shi!  
 30. Ku tafi zuwa ga wata inuwa mai rassa uku.  
 31. Ita ba inuwar ba, kuma ba ta wadātarwa daga harshen wuta.  
 32. Lalle ne ita, tanā jifā da tar-tsatsi kamar sōraye.  
 33. Kamar dai su rakumma ne bakāke.  
 34. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu faryatāwa!  
 35. Wannan yini ne da bā zā su iya yin magana ba.  
 36. Bā zā a yi musu izni ba, balle su kāwo hanzari.  
 37. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu faryatāwa!  
 38. Wannan rānar rarrabēwa ce, Mun tattara ku tare da mutānen farko.  
 39. To, idan akwai wata dabara gare ku, sai ku yi ma Ni ita.  
 40. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu faryatāwa!  
 41. Lalle ne māsu taƙawa suna a cikin inuwōwi da marēmari.  
 42. Da wasu 'ya'yan itāce irin waɗanda suke marmari.

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٣٦﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوْسِيَ شَمِخْتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ﴿٣٧﴾

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٨﴾

أَنْطَلِقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ﴿٣٩﴾

أَنْطَلِقُوا إِلَى ظِلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٤٠﴾

لَا ظِلِيلٍ وَلَا يَغْنِي مِنَ الْلَّهَبِ ﴿٤١﴾

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرِّ كَالْقَصْرِ ﴿٤٢﴾

كَأَنَّهُ جِمَلَتٌ صُفْرٌ ﴿٤٣﴾

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٤﴾

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْبُدُونَ ﴿٤٦﴾

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْتُمْ وَالْأُولَيْنِ ﴿٤٨﴾

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونَ ﴿٤٩﴾

وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعِشُونَ ﴿٥١﴾

وَقَوَّكِهِ مَعًا يَشْتَمُونَ ﴿٥٢﴾

43. (A ce musu) “Ku ci ku sha cikin ni’ima sabōda abin da kuka kasance kuna aikatāwa.”

44. Lalle ne Mū, haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

45. Bone ya tabbata, a rānan nan, ga māsu ƙaryatāwa!

46. (Ana ce musu) “Ku ci ku ji ɗan ɗaɗi kaɗan, lalle ne dai ku māsu laifi ne.”

47. Bone ya tabbata, a rānan nan, ga māsu ƙaryatāwa!

48. Kuma idan an ce musu, “Ku yi rukū’i,” bā zā su yi rukū’in (salla) ba.

49. Bone ya tabbata, a rānan nan, ga māsu ƙaryatāwa!

50. To, da wane lābāri (Littāfi), waninsa (Alƙur’āni) zā su yi imāni?

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾

وَبَلِّغُوا بَلَدًا لِّمُكذِّبِينَ ﴿٤٥﴾

كُلُوا وَتَمَنَعُوا لِقَائِ إِيَّاكُمْ تُجْرَمُونَ ﴿٤٦﴾

وَبَلِّغُوا بَلَدًا لِّمُكذِّبِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْكُفُوا لِرَبِّكُمْ قُوفُوا ﴿٤٨﴾

وَبَلِّغُوا بَلَدًا لِّمُكذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

فَأَيَّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾



Tana nūna rikicēwar mutāne a farkon addini da yadda ake jāwo hankalinsu dōmin su kōma ga hanya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A kan mē suke tambayar jūna?

2. A kan muhimmin lābari mai girma (Alƙur’āni)?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾

3. Wanda suke sāba wa jūna a cikinsa?

4. A'aha! Zā su sani.

5. Kuma a'aha! Zā su sani.

6. Ashe, ba Mu sanya kasa shimfida ba?

7. Da duwātsu turaku (ga rife kasa)?

8. Kuma Mun halitta ku mazā da mātā?

9. Kuma Muka sanya barcinku hūtāwa?

10. Kuma Muka sanya dare (ya zama) sutura?

11. Kuma Muka sanya yini (ya zama) lōkacin nēman abinci?

12. Kuma Muka gina, a saman-ku, sammai bakwai māsu kārfi?

13. Kuma Muka sanya fitila mai tsanin haske (rānā)?

14. Kuma Muka saukar daga cikakkun girāgizai, ruwa mai yawan zuba?

15. Dōmin Mu fitar da kwaya da tsiri game da shi?

16. Da itācen lambuna māsu lil-libniya?

17. Lalle ne rānar rarrabēwa tā kasance abin kayyadē wa lōkaci.

18. Rānar da zā a yi būsā a cikin kaho, sai ku zo, jama'a jama'a.

19. Kuma aka buɗe sama, sai ta kasance kōfōfi.

20. Kuma aka tafiyar da duwātsu, sai suka kasance kūra.

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْلِفُونَ ﴿٣﴾

كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٤﴾

تُرْكَأُ كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٥﴾

أَلَمْ تَجْعَلِ الْأَرْضَ مَهْدًا ﴿٦﴾

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾

وَخَلَقْنَا كُرُوزًا وَجِبَا ﴿٨﴾

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ﴿١٣﴾

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾

وَجَعَلْنَا الْفَأَقَاةَ ﴿١٦﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾

يَوْمَ يُفْخَخُ فِي الصُّورِ فَنَأْتُونَ أَقْوَابًا ﴿١٨﴾

وَفُيْحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

21. Lalle ne Jahannama tã kasance madākata.

22. Ga m̄asu k̄ẽtare iyākōki, tã zama makōma

23. Sunã m̄asu zama a cikinta, zãmunna.

24. Bã su dandanãwar wani sanyi a cikinta, kuma bã su dandana abin sha.

25. Fãce tafasasshen ruwa da rubabben jini.

26. Sakamako mai dãcẽwa.

27. Lalle ne sũ, sun kasance bã su fãtar sauƙin wani hisãbi.

28. Kuma suka faryata game da ãyõyinMu, faryatãwa!

29. Alhãli kõwane abu Mun k̄ididigẽ shi, a rubũce.

30. Sabõda haka ku dandana, domin haka, bã zã Mu kãra muku kõme ba fãce azãba.

31. Lalle ne m̄asu taƙawã nã da wani wurin sãmun babban rabo.

32. Lambuna da inabõbi.

33. Da cikakkun 'yammata, tsãrar jũna.

34. Da hinjãlan giya cikakku.

35. Bã su jin yãsassar magana, a cikinta, kuma bã su jin faryatãwa.

36. Dõmin sakamako daga Ubangijinka, kyautã mai yawa.

37. Ubangijin sammai da fasa da abin da yake a tsakãninsu, Mai rahama, bã su da ikon yin wata magana daga gare Shi.

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٣١﴾

لِلظَّالِمِينَ مَنَابًا ﴿٣٢﴾

لَيْثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٣٣﴾

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٣٤﴾

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٣٥﴾

جَزَاءً وَفَاءً ﴿٣٦﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٣٧﴾

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَذَّابًا ﴿٣٨﴾

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٣٩﴾

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٤٠﴾

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٤١﴾

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٤٢﴾

وَكَوَاعِبَ أُنْزَابًا ﴿٤٣﴾

وَكَنَسَادَهَا قَاقًا ﴿٤٤﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدَابًا ﴿٤٥﴾

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿٤٦﴾

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ

مِنهُ خَطَابًا ﴿٤٧﴾



38. Rānar da Rūhi da malā'iku zā su tsaya a cikin safu, bā su magana, sai wanda Allah Ya yi masa izni, kuma ya faɗi abin da ke daidai.

39. Wancan shi ne yini na gas-kiya; to, wanda ya so, ya riƙa ma-kōma zuwa ga Ubangijinsa.

40. Lalle ne Mū, Mun yi muku gargadin azāba makusanciya, rānar da mutum ke dūbi zuwa ga abin da hannāyensa suka aikata, kuma kā-firi ya ce, “Kaitona, dā dai nā zama turbāya!”

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ  
إِلَّا مَنْ أَدْنَىٰ لَهُ الرِّحْمَانُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

ذَٰلِكَ الْيَوْمَ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَابًا ﴿٣٩﴾

إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ  
مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾



Tanā karantar da cewa jinkirin saukar azāba ga mai laifi bā kyāle shi ba ne, ga Allah, istidrāji ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ina rantsuwa da mala'iku māsu fisgar rāyuka (na kafirai) da ƙarfi.

2. Da māsu ɗibar rāyuka (na mūminai) da sauƙi a cikin nishāɗi.

3. Da māsu sauka daga sama da umurnin Allah kamar suna iyo.

4. Sa'an nan su zama māsu gau-gāwa (da umurnin Allah) kamar suna tsere.

وَالنَّازِعَاتِ غَرْاقًا ﴿١﴾

وَالنَّشِيطَاتِ سَهَابًا ﴿٢﴾

وَالسَّيِّخَاتِ سَبًا ﴿٣﴾

فَالسَّيِّدَاتِ سَبًا ﴿٤﴾

5. Sa’an nan su kasance māsu shirya gudanar da umurni.

6. Rānar da mai girgiza abūbuwa (būsar farko) zā ta kada.

7. Mai biyar ta (būsa ta biyu) nā biye.

8. Wasu zukāta, a rānar nan, māsu jin tsōro ne.

9. Alhāli idānunsu na kasƙan-tattu.

10. Sunā cēwa, “Ashe, lalle zā a iya mayar da mu a kan sāwunmu?”

11. “Ashe, idan muka zama kasu-suwa rududdugagu?”

12. Suka ce, “Waccan kam kō-māwa ce, tābaḅbiya!”

13. To, ita kam, tsāwa guda kawai ce.

14. Sai kawai gā su a bāyan ƙasa.

15. Shin, lābārin Mūsā ya zo maka?

16. A lōkacin da Ubangijinsa Ya kirāye shi, a cikin rāfi mai tsarki, wato ‘Duwā?

17. Ka tafi zuwa ga Fir’auna, lalle ne shi, ya ƙētare haddi.

18. “Sai ka ce masa, ‘Kō zā ka so ka tsarkaka,

19. “Kuma in shiryar da kai zuwa ga Ubangijinka domin ka ji tsoronSa?”

20. Sai yā nūna masa āyar<sup>(1)</sup> nan mafi girma.

فَالْمَدْرَبَاتِ أَمْرًا ٥

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّجِفَةُ ٦

تَتَّبِعَهَا الرّادِفةُ ٧

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ٨

أَبْصَرُهَا خَشِيعَةٌ ٩

يَقُولُونَ أَيْنَ الْمَرْدُودُونَ فِي الْخَافِرَةِ ١٠

أَيَّ ذَا كُنَّا عِظْمًا نَافِرَةً ١١

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ١٢

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ١٣

فَإِذَا هُمْ بِالسّاهِرَةِ ١٤

هَلْ أَنتَكَ حَدِيثٌ مُوسَى ١٥

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ١٦

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ١٧

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَنْ تَرْكَبَ ١٨

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْشَى ١٩

فَأَرْسَلْنَا آيَاتِنَا الْكُبْرَى ٢٠

(1) Āyar Mūsā da tā fi girma ita ce sandarsa mai zama maciji ko hannunsa mai haske kamar tōcila idan yā sanya cikin hammata yā fitar.

21. Sai ya Karyata, kuma ya sāba (umurni),

22. Sa’an nan ya jūya bāya, yanā tafiya da sauri.

23. Sai ya yi gayya, sa’an nan ya yi kira.

24. Sai ya ce, “Nī ne Ubangijin-ku mafi daudaka.”

25. Sabōda haka Allah Ya kāma shi, dōmin azābar maganar karshe da ta farko

26. Lalle ne a cikin wannan haƙiƙa akwai abin kula ga wanda yake tsōron Allah.

27. Shin, kū ne mafi wuyar halit- ta ko sama? Allah Ya gina ta,

28. Ya daukaka rufinta, sa’an nan Ya daidaita ta,

29. Kuma Ya duhantar da da- renta, kuma Ya fitar da hantsinta,

30. Kuma kasa a bayan haka Ya mulmula ta,

31. Ya fitar da ruwanta daga gare ta da makiyāyarta,

32. Da duwatsu, Yā kafe ta,

33. Domin jiyarwa dāfi a gare ku, kuma ga dabbōbinku.

34. To, idan uwar masīfu, mafi girma, ta zo,

35. Rānar da mutum zai yi tu- nānin abin da ya aikata,

36. Kuma a bayyana Jahīm ga mai gani,

37. To, amma wanda ya yi gir- man kai,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿٦١﴾

ثُمَّ أَدْبَرَ سَعَى ﴿٦٢﴾

فَحَشَرَ فَنَادَى ﴿٦٣﴾

فَقَالَ أَنَارِكُمْ أَظْلَمُ ﴿٦٤﴾

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ﴿٦٥﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَن يَخْشَى ﴿٦٦﴾

ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ﴿٦٧﴾

رَفَعَ سَمْعَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٦٨﴾

وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُغْبَهَا ﴿٦٩﴾

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٧٠﴾

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٧١﴾

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٧٢﴾

مِنْعَا لَكُمْ وَلِأَنْعِمَ كُرُومُ ﴿٧٣﴾

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَى ﴿٧٤﴾

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ﴿٧٥﴾

وَوُزِّتِ الْجَحِيمُ لِمَن بَرَى ﴿٧٦﴾

فَأَمَّا مَنْ طَغَى ﴿٧٧﴾

38. Kuma ya zābi rāyuwa ta kusa, (wato dūniya),

39. To, lalle ne Jahim, ita ce makōma.

40. Kuma amma wanda ya ji tsōron tsayi a gaba ga Ubangijinsa, kuma ya kange kansa daga son rai.

41. To, lalle ne Aljanna ita ce makōma.

42. Sunā tambayar ka game da Sa'a, wai yaushe ne matabbatarta?

43. Me ya hadā ka da amba-tonta?

44. Zuwa ga Ubangijinka fars-hen al'amarinta yake

45. Kai mai gargadī kawai ne ga mai tsōron ta.

46. Kamar sū, a rānar da zā su gan ta, ba su zauna ba fāce a lōkacin marēce ko hantsinsa.

وَأَنزَلْنَا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾

يَسْتَأْذِنُكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَهَا ﴿٤٢﴾

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِنَهَا ﴿٤٣﴾

إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْهَبَهَا ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَّنْ يَحْشَنهَا ﴿٤٥﴾

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَو ضُحَاهَا ﴿٤٦﴾



Tana karantar da rashin bambanci a cikin Musulunci; riƙon addini da gaskiya shi ne ɗaukaka, bā samu ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Yā game huska<sup>(1)</sup> kuma ya jūya bāya.

2. Sabōda makāho yā je masa.

3. To, me ya sanar da kai cēwa watakila shi ne zai tsarkaka,

4. Ko ya tuna, dōmin tunāwar ta amfane shi?

5. Amma wanda ya wadātu da dūkiya,

6. Sa’an nan kai kuma ka ɗora bijira zuwa gare shi!

7. To, me zai cūce ka idan bai tsarkaka ba?

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝١

أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝٢

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزْكَى ۝٣

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ۝٤

أَمَّا مَنْ أَسْتَعَى ۝٥

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۝٦

وَمَا عَلَيْكَ أَلْيَرُكَ ۝٧

(1) Wani makāho, Abdullahi bin Ummi Maktūm ya je wurin Annabi dōmin ya musulunta, sai ya iske a lōkacin nan Annabi na kōƙarin shiryar da wasu manyan mutāne na Kuraishāwa, sai wannan makāhon ya yanke maganar Annabi da su, bā da saninsa ba, alhāli Annabi na gūrin su musulunta dōmin darajarsu ga idon mutānensu. Saboda haka Annabi, (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi), ya bāta huska, ya tafi dōmin baƙin ransa, saboda rashin musuluntarsu. Bāyan haka Annabi nā girmama Abdullahi ƙwarai, idan ya je wurinsa sai ya ce masa “Maraba da wanda Ubangijina Ya zarge ni sabōda shi”. Kuma ya shimfida masa mayafinsa, idan ya fita tafiya, yakan sanya shi riƙon garin Madīna,

Kissar tana nūna girmamawar Allah ga Annabi da Ya ce, “Ya game huska...” bai ce masa, “Domin ka game huska”... ba sai ya faɗa a cikin hali mai saufi.

8. Kuma amma wanda ya zo  
maka yana gaugāwa,

9. Alhāli shī yanā jin tsōrōn Al-  
lah,

10. Kai kuma kā shagala ga  
barinsa!

11. A’aha! Lalle ne wannan tu-  
nātarwa ce,

12. Sabōda wanda ya so ya tuna  
Shi (Allah).

13. (Tunātarwa ce) ta cikin lit-  
tafai abāban girmamāwa,

14. Abāban dāukakāwa, abāban  
tsarkakēwa,

15. A cikin hannāyen malā’iku  
marubūta,

16. Māsu daraja, māsu dā’a ga  
Allah.

17. An la’ani mutum (kafiri).  
Mē yā yi kāfircinsa!

18. Daga wane abu, (Allah) Ya  
halitta shi?

19. Daga dīgon maniyyi, Ya ha-  
litta shi, sa’an nan Ya kaddarā shi  
(ga halaye).

20. Sa’an nan hanyarsa ta fita Ya  
saukake masa.

21. Sa’an nan Ya matar da shi,  
sai Ya sanya shi a cikin kabari.

22. Sa’an nan idan Ya so, lalle ne,  
zai tayar da shi.

23. Hakīka, bai i da aikata abin  
da Allah Ya umurce shi ba (lōkacin  
sanya shi a cikin kabari).

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ﴿٨﴾

وَهُوَ يَخْتَشَى ﴿٩﴾

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَى ﴿١٠﴾

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿١٢﴾

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾

مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾

فَقِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرُهُ ﴿١٧﴾

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾

مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ﴿١٩﴾

فَسَبَّ السَّبِيلَ يَسْرُهُ ﴿٢٠﴾

فَسَمَّ أَمَانَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾

فَسَمَّ إِذَا سَاءَ أَنْشَرَهُ ﴿٢٢﴾

كَلَّا لَمَّا يَقِضْ مَا أَمَرُهُ ﴿٢٣﴾

24. To, mutum ya dūba zuwa ga abincinsa.

25. Lalle ne Mū, Mun zubo ruwa, zubōwa.

26. Sa'an nan Muka tsattsāge kasa tsattsagewa.

27. Sa'an nan Muka tsirar da kwaya, a cikinta.

28. Da inabi da ciyāwa.

29. Da zaitūni da itācen dabīno.

30. Da lambuna māsu yawan itāce.

31. Da 'yā'yan itācen marmari, da makiyāyā ta dabbōbi.

32. Domin jin dādī a gare ku, ku da dabbobinku.

33. To, idan mai tsāwa (busa ta biyu) ta zo.

34. Rānar da mutum yake gudu daga dān'uwansa.

35. Da uwarsa da ubansa.

36. Da mātarsa da dīyansa.

37. Ga kōwane mutum daga cikinsu, a rānar nan, akwai wani sha'ani da ya ishe shi.

38. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu haske ne.

39. Māsu dāriya ne, māsu bushāra.

40. Wasu huskōki, a rānar nan, akwai kūra a kansu,

41. Baƙi zai rufe su,

42. Waɗannan sū ne kāfirai fājirai (ga ayyukansu).

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾

أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾

فَأَلْبَنَّا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾

وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ﴿٣٠﴾

وَفَنَكِهِمْ وَأَبَّأ ﴿٣١﴾

مَتَاعًا كَكْرًا وَلَا تَعْلَمُ كَرًّا ﴿٣٢﴾

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ ﴿٣٣﴾

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾

وَصَحْبِيهِ وَوَلِيِّهِ ﴿٣٦﴾

لِكُلِّ أُمَّرٍ أَمْرٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَانَ يَغْنِيهِ ﴿٣٧﴾

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾

صَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيَّاءَةٌ ﴿٤٠﴾

تَرْهَقُهُمْ ذُكْرًا ﴿٤١﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفٰجِرَةُ ﴿٤٢﴾



Tana karantar da Tāshin Kiyāma gaskiya ne, kuma Alkur'āni gaskiya ne, daga Allah yake, bābu ragi bābu fāri, yā taho ta hannun aminci, daga Allah zuwa ga Annabi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Idan rāna aka shāfe haskenta.
2. Kuma idan taurāri suka gur-bāce (wani ya shiga a cikin wani).
3. Kuma idan duwātsu aka tafiyar da su.
4. Kuma idan rākuma māsū cikunna<sup>(1)</sup> aka sakē su wāwai, bā ga kōwa ba.
5. Kuma idan dabbōbin dāji aka tattara su.
6. Kuma idan tēkuna aka mayar da su wuta.
7. Kuma idan rāyuka aka haɗa<sup>(2)</sup> su da jikunkunansu.
8. Kuma idan wadda aka turbuɗe<sup>(3)</sup> ta da rai aka tambaye ta.

- إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾  
 وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾  
 وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾  
 وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾  
 وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾  
 وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾  
 وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾  
 وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّلَتْ ﴿٨﴾

(1) Rākuma māsū ciki ɗan wata gōma.

(2) Ko kuma aka haɗa kōwane mutum da irin mutānensa a Aljanna ko a wuta.

(3) A cikin zāmanin jahiliyya Lārabāwa bā su son a haifa musu 'ya'ya māta dōmin haka har sukan turbuɗe 'ya'yansu dōmin kada su yi abin kunya ko kuma su talauce wajen yi musu aure.



9. “Sabōda wane laifi ne aka kashe ta?”

10. Idan takardun ayyuka aka wātsa su (ga māsu su).

11. Kuma idan sama aka fēde ta.

12. Kuma idan Jahīm aka hūra ta.

13. Kuma idan Aljanna aka ku-santar da ita.

14. Rai ya san abin da ya halar-tar (a rānar nan).

15. To, ba sai Na yi rantsuwa da taurāri matafā<sup>(1)</sup> ba.

16. Māsu gudu suna būya.

17. Da dare idan ya bāyar da bāya.

18. Da sāfiya idan ta yi lumfashi.

19. Lalle ne shi (Alkur’āni) haƙ-ƙan, maganar wani manzon (Allah) ne mai girma ga Allah.

20. Mai ƙarfi, mai daraja a wurin Mai Al’arshi.

21. Wanda ake yi wa dā’a (wato shugaban malā’iku) ne a can, amin-tacce.

22. Kuma abokinku ba mahau-kaci ba ne.

23. Kuma lalle ne yā gan shi<sup>(2)</sup> a cikin sararin sama mabayyani.

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾

وَإِذَا الشُّجُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِرَتْ ﴿١٢﴾

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنزِلَتْ ﴿١٣﴾

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾

فَلَا أَقْسِمُ بِالْخَنَسِ ﴿١٥﴾

الْجَوَارِ الْكُنَسِ ﴿١٦﴾

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ رَءَاهُ بِالْأَفْقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾

(1) Masu tafiya suna kōmawa bāya.

(2) Annabi ya ga Mala’ika Jibirilu ya san shi. Sabōda haka wani aljani bā zai yi kama da shi ba balle ya kāwo masa ƙarya.

24. Kuma shi, ga gaibi<sup>(1)</sup>, bā mai rōwa ba ne.

وَمَا هُوَ عَلَىٰ الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾

25. Kuma shi (Alkur'āni) bā maganar shaidani, wanda aka la'ana, ba ce.

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿٢٥﴾

26. Shin, a inā zā ku tafi?

فَأَيُّ تَذَاهِبُونَ ﴿٢٦﴾

27. Lalle ne shi (Alkur'āni) bā kōme ba ne fāce gargadi ga talikai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾

28. Ga wanda ya so, daga cikin-ku, ya shiryu,

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾

29. Kuma bā zā ku so ba, sai idan Allah Ubangijin halitta Yā yarda.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾



Tana karantar da gaskiyar Tashin Kiyāma, kuma ayyukan mutum na dūniya ana tsare da su dōmin hisābi da sakamako. Akwai malā'iku matsara na musumman.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Idan sama ta tsāge,
2. Kuma idan taurāri suka wā-tse,

إِذَا السَّمَاءُ أَنْفَطَرَتْ ﴿١﴾

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَرَتْ ﴿٢﴾

(1) Ma'anar gaibi a nan, ilmin da Allah Ya aiko Jibirilu da shi zuwa ga Annabi, Annabi ba ya bōye shi daga mutāne. Ga wata kirā'a, wanda ake tuhuma, wāto ba a tuhumar Annabi, ga gaibin da ya fada cēwa daga Allah yake, wāto Alkur'ani duka gaskiya ne.

3. Kuma idan tēkuna aka facce su,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِرَتْ ﴿٣﴾

4. Kuma idan kaburbura aka tōne su,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثَتْ ﴿٤﴾

5. Rai yā san abin da ya gabatar, da abin da yā jinkirtar.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾

6. Yā kai mutum! Mē ya rūde ka game da Ubangijinka, Mai karimci?

يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾

7. Wanda Ya halitta ka, sa'an nan ya daidaitā ka, Ya kuma tsakai-tā ka.

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾

8. A cikin kōwace irin sūra Ya so, Ya ginā ka a kanta.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾

9. A'aha, bā haka ba, kuna fa-ryatāwa game da sakamako!

كَلَّا بَلْ تُكذِّبُونَ بِالَّذِينَ ﴿٩﴾

10. Lalle ne, a kanku, hakiƙa akwai matsara,

وَلَنْ عَلَيْكُمْ لحَفِظِينَ ﴿١٠﴾

11. Māsu daraja, marubūta,

كِرَامًا كَنِينِينَ ﴿١١﴾

12. Sunā sanin abin da kuke aikatāwa.

يَعَامُونَ مَا تَقْعَلُونَ ﴿١٢﴾

13. Lalle ne māsu dā'ā ga Allah, dāhir, suna cikin ni'ima.

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾

14. Kuma lalle ne fājirai, dāhir, sunā cikin Jahim.

وَأِنَّ الْفُجَارَ لَفِي حَجِيمٍ ﴿١٤﴾

15. Zā su shigē ta a rānar sakamako.

يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١٥﴾

16. Bā zā su faku daga gare ta ba.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

17. Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cē wa rānar sakamako?

وَمَا آذْرُكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١٧﴾

18. Sa'an nan mē yā sanar da kai abin da ake cē wa rānar sakamako?

ثُمَّ مَا آذْرُكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١٨﴾

19. Rānā ce da wani rai ba ya iya mallakar kōme, dōmin wani rai, al'amari, a rānar nan, ga Allah (d'ai) yake.

يَوْمَ لَا تَمَلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا

وَالْأَمْرُ يَوْمَ لِلَّهِ ﴿١٩﴾



Tana karantar da wajabcin tsare haƙƙōƙin mutāne, tsakaninsu, a ciniki da wasu mu'āmalolin zamantakēwa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Bone ya tabbata ga māsū naƙƙasāwa.

2. Waɗanda suke idan suka auna daga mutāne suna cika mūdu,

3. Kuma idan sun auna musu, da zakka<sup>(1)</sup> ko da sikēli, suna ragēwa

4. Ashe! Waɗancan bā su tabbata cēwa lalle sū, ana tāyar da su ba?

5. Domin yini mai girma,

6. Yinin da mutāne ke tāshi zuwa ga Ubangijin halitta?

7. Haƙīka, lalle ne littāfin fājirai, dāhir, yana a cikin Sijjīn,

8. Kuma mē ya sanar da kai abin da akē cē wa Sijjīn?

9. Wani littāfi ne rubūtaƙe,

10. Bone yā tabbata a rānar nan ga māsū ƙaryatāwa,

11. Waɗanda suke ƙaryatāwa game da rānar sakamako,

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾

الَّذِينَ إِذَا أَكَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وُزِنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾

وَمَا أَذْرَبُكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾

(1) Mūdu.

12. Babū mai karyatāwa gare shi  
fāce dukan mai kētare haddi, mai  
yawan zunubi,

13. Idan ana karātun āyōyinMu,  
a kansa, sai ya ce, tātšūniyōyin  
mutānen farko ne,

14. A’aha! Bā haka ba, abin da  
suka kasance suna aikatāwa dai, yā  
yi tsātsa a cikin zukātansu.

15. A’aha! Haḳiḳa, lalle ne sū,  
daga Ubangijinsu, a rānar nan,  
wadanda ake shāmakacēwa ne,

16. Sa’an nan, lalle ne sū, māsu  
shiga cikin Jahīm ne.

17. Sa’an nan a ce, “Wannan shi  
ne abin da kuka kasance kuna ka-  
ryatāwa game da shi.”

18. A’aha! Haḳiḳa, lalle ne littā-  
fin māsu dā’ā yana a cikin  
Illiyīna?

19. Kuma mēne ne yā sanar da  
kai abin da ake cēwa Illiyūna?

20. Wani littāfi ne rubūtacce,

21. Muḳarrabai<sup>(1)</sup> suke halarta  
shi.

22. Lalle ne māsu dā’ā ga Allah  
tabbas suna cikin ni’ima,

23. A kan karagu, suna ta kallo,

24. Kana sani, a cikin huskōkin-  
su, akwai kwarjinin ni’ima.

25. Ana shāyar da sū daga wata  
giya wadda aka yunke a kan rufinta.

26. Karshen kurbinta miski ne.  
To, a cikin wannan, māsu gwagwar-  
maya su yi ta gwagwarmayar nēma.

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كَلٌّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

إِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِ إِيْتِنَانًا قَالَ أَسْطِيطُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَنْبَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ ﴿١٨﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُونَ ﴿١٩﴾

كِتَابٌ مَرْفُومٌ ﴿٢٠﴾

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾

إِنَّ الْأَنْبَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

عَلَى الْأَرْبَابِكِ يُنْظَرُونَ ﴿٢٣﴾

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

يُسْفُونَ مِنْ رَجِيحٍ مَخْثُومٍ ﴿٢٥﴾

خِتَمُهُمْ، بِمَسْكِ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَفِسُونَ ﴿٢٦﴾

(1) Malā’iku masu daraja.

27. Kuma abin da ake gauraya ta da shi, daga tasnīm yake,

وَصَرَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾

28. (Wato) wani marmaro ne wanda muƙarrabai ke sha daga gare shi.

عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

29. Lalle ne waƙanda suka kāfir-ta sun kasance (a dūniya) suna yi wa waƙanda suka yi īmāni dāriya.

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا

يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

30. Kuma idan sun shuƙe su, sai su dinga yin zunde,

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

31. Kuma idan suka jūya zuwa ga iyālansu, sai su tafī suna kākāci,

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

32. Kuma idan sun gan su sai su ce, “Lalle waƙannan baƙattu ne.”

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُونَ ﴿٣٢﴾

33. Alhāli kuwa ba a aike su ba dōmin su zama māsu tsaro a kansu.

وَمَا أَرْسَلُوا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ﴿٣٣﴾

34. To, yau fa (a Lāhira) waƙanda suka yi īmāni, sū ke yi wa kāfirai dāriya.

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

35. A kan karagu, suna ta kallo.

عَلَىٰ الْأَرْءَاكِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Shin, an sāka ma kāfirai abin da suka kasance suna aikatawa?<sup>(1)</sup>

هَلْ تُوِبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾



SŪRATUL INSHIKĀK

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

Tana karantar da tabbatar Tāshin Kiyāma, kuma duka abin da ake aikatāwa idan ba na tattalin Kiyāmar ba ne, to, yā zama wahal da kai, maras amfāni, da βāta lōkaci.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan sama ta kēce,

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾

(1) Amsar tambaya “na’am”.

2. Ta saurari Ubangijinta, kuma aka wajibata mata yin saurāron,

3. Kuma idan kasā aka mīke ta,

4. Kuma ta jēfar da abin da yake a cikinta, tā wōfinta daga kōme,

5. Kuma ta saurāri Ubangijinta, aka wajibata mata yin saurāren,

6. Ya kai mutum! Lalle ne kai mai aikin wahal da kai ne zuwa ga Ubangijinka, wahala mai tsanani, To, kai mai haduwa da Shi ne.

7. To, amma wanda aka bai wa littāfinsa da dāmansa,

8. To, za a yi masa hisābi, hisābi mai sauki

9. Kuma ya jūya zuwā ga iyālin-sa (a cikin Aljanna), yanā mai raha.

10. Kuma, amma wanda aka bai wa littāfinsa daga wajen bāyansa,

11. To, zā shi dinga kiran halaka!

12. Kuma ya shiga sa'ir,

13. Lalle ne shi, yā kasance (a dūniya) cikin iyālin-sa yanā mai raha.

14. Lalle ne yā yi zaton bā zai kōmo ba.

15. Na'am! Lalle ne Ubangijin-sa Ya kasance Mai gani gare shi.

16. To, ba sai Nā rantse da sha-faki ba,

17. Da dare, da abin da ya kunsu,

18. Da watā idan (haskensa) ya cika,

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٦﴾

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٧﴾

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٨﴾

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٩﴾

يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدًا فَمَلَأْتِيهِ ﴿١٠﴾

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿١١﴾

فَسَوْفَ يَحْسَابُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿١٢﴾

وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٤﴾

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١٥﴾

وَيَصَلَّىٰ سَعِيرًا ﴿١٦﴾

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٧﴾

إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٨﴾

بَلْإِنْ رَبُّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٩﴾

فَلَا أَقْسِمُ بِالْشَفَقِ ﴿٢٠﴾

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿٢١﴾

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿٢٢﴾

19. Lalle ne kunā hawan wani hāli daga wani hāli.

20. To, mē ya sāme su, ba su yin ĩmāni?

21. Kuma idan an karanta Alkur'āni a kansu, bā su yin tawāli'u?

22. Ba haka ba! Wafanda suka kāfirta, sai karyatāwa suke yi.

23. Alhāli, Allah Shī ne Mafi sani ga abin da suke tārāwa.

24. Saboda haka, ka yi musu bushāra da azāba mai radafi,

25. Fāce wafanda suka yi ĩmāni, suka aikata ayyukan kwarai, sunā da wani sakamako wanda bā ya yankēwa.

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ ﴿٢٢﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾



Tana bayānin mugunyar ākibar māsu wahal da mūminai a kan addininsu, bā da wata hujja ba ta shari'ā.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da sama mai taurārin lissafin shekara,

2. Da yinin da aka yi alkawarin zuwansa,<sup>(1)</sup>

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾

وَالْيَوْمَ الْوَعُودِ ﴿٢﴾

(1) Rānar Kiyāma.



3. Da yini mai shaidu, da yini da ake halarta <sup>(1)</sup> a cikinsa

4. An la'ani mutānen rāmi <sup>(2)</sup>.

5. Wato wuta wadda aka hura

6. A lōkacin da suke a kan (gefen) ta a zazzaune.

7. Alhāli sū, bisa ga abin da suke aikatāwa ga mūminai, sunā halarce.

8. Kuma ba su tuhumce su ba, fāce kawai domin sun yi īmāni da Allah Mabuwāyi, Wanda ake gōde wa,

9. Wanda Yake Shi ne da mulkin sammai da fasa, kuma Allah a kan kōme halarce Yake.

10. Lalle ne waƙanda suka fitini mūminai maza da mūminai māta, sa'an nan ba su tūba ba, to, sunā da azābar Jahannama, kuma sunā da azābar gōbara.

11. Lalle ne waƙanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, sunā da gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashin gidājen. Wancan abu fa shi ne rabo babba.

12. Lalle ne damƙar Ubangijin-ka mai tsanani ce fwarai.

13. Lalle ne Shī, Shi ne Mai kāga halitta, kuma Ya mayar da ita (bāyan mutuwa).

وَسَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٧﴾

قِيلَ اصْعَبْ الْاِخْذُودِ ﴿٨﴾

النَّارِ ذَاتِ الْوُقُودِ ﴿٩﴾

اِذْهَرَّ عَلَيْهَا قَعُودٌ ﴿١٠﴾

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿١١﴾

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ

الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١٢﴾

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٣﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ فَنَنُوْا الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ لَعَنُوْهُنَّ

فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيْقِ ﴿١٤﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنٰتٌ

تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيْرُ ﴿١٥﴾

اِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيْدٌ ﴿١٦﴾

اِنَّهٗ هُوَ يَدِيْ وَيُعِيْدُ ﴿١٧﴾

(1) Rānar Arafa.

(2) Mutānen Najiran ne suka yi rāmi suka hūra wuta a ciki, dōmin su kōne wanda ya yi imāni da addinin Masīh Īsa dōmin su hana yaƙɗuwarɗa. Suka umurci kōwane Musulmi ya jēfa kansa a ciki, sū kuma suna zazzaune suna kallo.

14. Kuma Shi ne Mai gāfara,  
Mai bayyana sōyayya.

15. Mai Al'arshi mai girma

16. Mai aikatāwa ga abin da  
Yake nufi.

17. Ko lābārin rundunōni yā zo  
maka

18. Fir'auna da Samūdāwa?

19. Ā'aha! Waɗanda suka kāfir-  
ta sunā cikin ƙaryatāwa.

20. Alhāli, Allah daga bāyansu,  
Mai kēwaye su ne (da saninSa).

21. Ā'aha! Shi Alƙur'āni ne mai  
girma.

22. A cikin Allo tsararre.

وَهُوَ الْعَفْوَ وَالْوَدُودُ ﴿١٤﴾

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾

فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾

هَلْ أَنْتَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾

بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾

فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾



Tana karantar da tsaron Allah ga kome bisa ga tsari, kuma kome asīrinSa ne, Alƙur'āni gaskiya ne da asiri, Allah Yā tsare shi daga mai son ya bāta shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jinkai.*

1. Inā rantsuwa da sama da mai  
aukōwa da dare.

2. To, mē yā sanar da kai abin da  
ake cēwa mai aukōwa da dare?

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾

3. Shi ne taurāron nan mai tsa-  
nanin haske. <sup>(1)</sup>

4. Bābu wani rai fāce a kansa  
akwai wani mai tsaro.

5. To, mutum ya dūba, daga mē  
aka halittā shi?

6. An halittā shi daga wani ruwa  
mai tunkudar jūna,

7. Yanā fita daga tsakanin tsatso  
da karankarman kirji.

8. Lalle ne Shi (Allah) ga mayar  
da shi (mutum), tabbas Mai iyāwa ne.

9. Rānar da ake jarrabawar asi-  
rai

10. Saboda haka bā shi da wani  
ḑarfī, kuma bā shi da wani mai  
taimako (da zai iya kāre shi daga  
azābar Allah).

11. Ina rantsuwa da sama  
ma'abūciyar ruwa mai kōmāwa  
yana yankēwa,

12. Da ḑasa ma'abūciyar tsāgē-  
wa, <sup>(2)</sup>

13. Lalle ne shī (Alḑur'āni),  
haḑifa magana ce daki-daki <sup>(3)</sup>,

14. Kuma shī, bā bananci <sup>(4)</sup> ba  
ne.

15. Lalle ne sū, suna ḑulla kaidi  
na sōsai,

التَّجْمُ التَّقَابُ ﴿٢﴾

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿١﴾

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿٩﴾

فَالَّذِينَ هُمْ عَنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجَمِ ﴿١١﴾

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدَعِ ﴿١٢﴾

إِنَّهُمْ لَقَوْلٌ فَصَّلٌ ﴿١٣﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا نَزْلٌ ﴿١٤﴾

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

(1) Wannan ya yi kama da zuwan Annabi a cikin jahiliyya don ya haskaka duniya da ilimi kamar yadda girgije ke ba da ruwa saboda tsiron fasa, hantsar uwa ta ba da nono saboda jariri kuma maniyi ya zo lokacin jima'i.

(2) Dōmin fitar tsiro.

(3) Mai rabewa tsakanin ḑarya da gaskiya.

(4) Kākāci.

16. Kuma Ni, Ina mayar da kai-di (gare su) kamar yadda suke kulla kaidi,

17. Sabōda haka, ka yi wa kāfirai jinkiri, ka dākata musu, sannu-sannu.

وَإِكْدِيدًا ﴿١٦﴾

فَهْلِ الْكٰفِرِيْنَ اَمْهَلَهُمْ رُوْدًا ﴿١٧﴾



Tana karantar da cewa rāyarwa da matarwa ga hannun Allah suke, sū kuma nau’i-nau’i ne.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ka tsarkake sūnan Ubangijinka Mafi daukaka,

2. Wanda Yā yi halitta sa’an nan Ya daidaita abin halittar,

3. Kuma Wanda Ya kaddara (abin da Ya so) sannan Ya shiryar, (da mutum ga hanyar alhēri da ta sharri),

4. Kuma Wanda Ya fitar da makiyāyā,

5. Sa’an nan Ya mayar da ita kekasassa, baƙa.

6. Za mu karantar da kai (Al-ƙur’āni) sabōda haka bā zā ka man-tā (shi) ba.

سَبِّحْ اَسْمٰرَ رَبِّكَ الْاَعْلٰى ﴿١﴾

الَّذِى خَلَقَ فِصْوٰى ﴿٢﴾

وَالَّذِى قَدَّرَ فَهْدٰى ﴿٣﴾

وَالَّذِى اَخْرَجَ الْمَرْعٰى ﴿٤﴾

فَجَعَلَهُ غُثٰآ اَحْوٰى ﴿٥﴾

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰى ﴿٦﴾

7. Fāce abin da Allah Ya so, lalle ne Shi (Allah) Ya san bayyane da abin da yake bōye.

8. Kuma za Mu saukaƙe maka (al'amari) zuwa ga (Shari'a) mai sauki.

9. Sabōda baka, ka tunātar, idan tunatarwa zā ta yi amfāni.

10. Wanda yake tsōron (Allah) zai tuna.

11. Kuma shakiyyi, zai nisance ta,

12. Wanda zai shiga wutar da tā fi girma,

13. Sa'an nan bā zai mutu ba a cikinta, kuma bā zai rāyu ba,

14. Lalle ne wanda ya tsarkaka (da imāni) yā sāmu babban rabo.

15. Kuma ya ambaci sūnan<sup>(1)</sup> Ubangijinsa, sa'an nan yā yi salla.

16. Ba haka ba! Kunā zābin rāyuwa ta kusa dūniya<sup>(2)</sup>

17. Alhāli Lāhira ita ce mafi alheri kuma mafi wanzuwa,

18. Lalle ne wannan<sup>(3)</sup> yanā a cikin litaffan farko.

19. Littaffan Ibrāhīm da Mūsā.

إِلَٰهَ مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّكُمْ يَعْلَمُونَ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ﴿٧﴾

وَنُتِرَكُ لِلْيُسْرَى ﴿٨﴾

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَى ﴿٩﴾

سَيَذَكِّرُنَّ خِشْيَ ﴿١٠﴾

وَيَنْجِنَهَا الْأَشْفَى ﴿١١﴾

الَّذِي يَصَلِّي النَّارَ الْكُبْرَى ﴿١٢﴾

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ﴿١٣﴾

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ﴿١٤﴾

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ﴿١٥﴾

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٧﴾

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٨﴾

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ﴿١٩﴾

(1) Ya ambaci sūnan Allah ga ayyukansa duka, ya yi sallolin nan biyar da sauran ibādōdi duka.

(2) Rayuwa iri biyu ce, ta dūniya da ta Lāhira.

(3) Kamanta rāyuwar ciyāwa da rāyar da ummiyyi da ilmi bābu mantuwa, da rāyar da mātattu cikin sa'āda ko cikin shakāwa yana cikin litaffan farko.



Tana karantar da yin hujja da abin da ake iya gani da ido dōmin a fahimci abin da ake gani da hankali, gwargwadon tunanin abokin magana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Lalle ne labārin (Kiyāma) mai rufe mutāne da tsoronta yā zo maka?

2. Wasu huskōki a rānar nan kaskantattu ne.

3. Māsu aikin wahala ne, māsu gajiya,

4. Zā su shiga wata wuta mai zāfi.

5. Ana shāyar da su daga wani marmaro mai zāfin ruwa,

6. Ba su da wani abinci fāce dai daga danyi.

7. Bā ya sanya kiba, kuma bā zai wadātar daga yunwa ba.

8. Wasu huskōki a rānar nan māsu ni'ima ne.

9. Game da aikinsu, masu yarda ne,

10. (Suna) a cikin Aljanna maḍaukakiya.

11. Bā zā su ji yāsassar magana ba, a cikinta.

هَلْ أَتَتْكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ﴿٣﴾

تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾

تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آيَةٍ ﴿٥﴾

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ ﴿٦﴾

لَا يَسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ﴿٧﴾

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ﴿٨﴾

لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾

لَا تَسْمَعُ فِيهَا نَجِيَّةٌ ﴿١١﴾

12. A cikinta akwai marmaro mai gudāna.

13. A cikinta akwai gadāje madaukaka.

14. Da kōfunā ar'aje.

15. Da filōli<sup>(1)</sup> jēre,

16. Da katifu shimfide.

17. Ashe, to, bā zā su dūbāwa ba ga rākumā yadda aka halitta su?

18. Da zuwa ga sama yadda aka daukaka ta?

19. Da zuwa ga duwātsu yadda aka kafa su?

20. Da zuwa ga kasa yadda aka shimfidā ta?

21. Sabōda haka, ka yi wa'azi, kai mai yin wa'azi ne kawai.

22. Ba ka zama mai ikon tankwasāwa a kansu ba.

23. Fāce dai duk wanda ya jūya bāya, kuma ya kāfirta,

24. To, Allah zai yi masa azāba, azābar nan da take mafi girma.

25. Lalle ne, zuwa gare Mu kōmōwarsu take,

26. Sa'an nan lalle ne aikinMu ne Mu yi musu hisābi.

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾

فِيهَا سُرٌّ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾

وَنَمَارِقٌ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾

وَزَرَائِبٌ مُبْتَوِّئَةٌ ﴿١٦﴾

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْآيَاتِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾

وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾

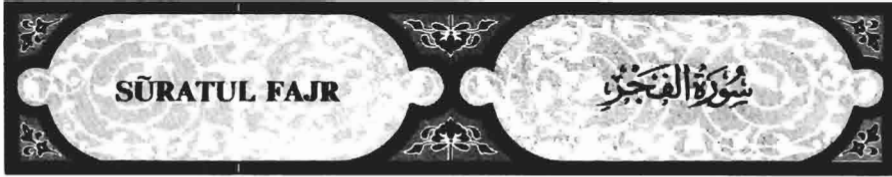
إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾

فَيَعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

(1) Matāsan kai.



Tana karantar da cēwa girmamawa da ĩmāni da tafakawa take, bā da sāmūn dūkiya ko kyāwon halitta ko mulki ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da alfijiri,
2. Da darūruwa gōma.
3. Da (adadi na) cikā da (na) mārā.
4. Da dare idan yana shūdfewa,
5. Ko a cikin wadannan akwai abin rantsuwa ga mai hankali (da yake kange shi daga zunubi)?
6. Ba ka ga yadda Ubangijinka Ya aikata da Ādāwa ba?
7. Iramawa māsu sakon<sup>(1)</sup> kīrar jiki.
8. Wadanda ba a halitta kwa-tankwacinsu ba, a cikin garūruwa (na dūniya).
9. Da Samūdāwa wadanda suka fasa duwātsu a cikin wādi<sup>(2)</sup> (suka yi gidāje)?

وَالْفَجْرِ ١

وَالْيَالِ عَشْرِ ٢

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ٣

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسِرَ ٤

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حَجْرِ ٥

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ٦

إِرمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ٧

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْإِلْدَادِ ٨

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ٩

(1) Tsawo mai ma'ana.

(2) Wādil kura, sunan wuri ne kusa da Madina wajen Syria, wato Sham.



10. Da Fir'auna mai turāku,  
 11. Wadanda suka kêtare iyā-karsu, a cikin garūruwa?  
 12. Sabōda haka, suka yawaita yin barna a cikinsu.  
 13. Sabōda haka Ubangijinka Ya zuba musu bŭlālār azāba.  
 14. Lalle ne Ubangijinka Yana nan a mafaka.  
 15. To, amma a mutum idan Ubangijinsa Ya jarraba shi, wāto Yā girmama shi kuma Ya yi masa ni'ima, sai ya ce, “Ubangijina Ya girmama ni.”  
 16. Kuma idan Ya jarraba shi, wāto Ya kuntata masa abincinsa, sai ya ce “Ubangijina Ya walākanta ni.”  
 17. A'aha! Bari wannan, ai bā ku girmama marāya!  
 18. Bā ku kwadaitā wa jūnanku ga (tattalin) abincin matalauci!  
 19. Kuma kuna cin dūkiyar gādo, ci na tārāwa,  
 20. Kuma kuna son dūkiya, so mai yawa,  
 21. A'aha! Idan aka niƙa ƙasa niƙewa sosai,  
 22. Kuma Ubangijinka Ya zo, alhāli malā'iku na jēre, safū-safu,  
 23. Kuma a ranar nan aka zo da Jahannama. A ranar nan mutum zai yi tunāni. To, inā fa tunāni yake a gare shi!  
 24. Yana dinga cēwa, “Kaitona, dā na gabatar (da aikin ƙwarai) domin rāyuwata!”

وَقَرَعُونَ ذِي الْأَوْدَادِ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبَلَدِ ﴿١١﴾

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفُسَادَ ﴿١٢﴾

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾

إِنَّ رَبَّكَ لِيَالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْنَلَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ

رَبِّيَ أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْنَلَهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ

رَبِّيَ أَهْنَنِ ﴿١٦﴾

كَلَّا بَلْ لَأَتَّكِرُمُنَّ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾

وَلَا تَحْضُونَّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾

وَتَأْكُلُونَ التَّرَاتِ الْأَكْلَاءَ لَمَّا ﴿١٩﴾

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبَّ جَمَاءٍ ﴿٢٠﴾

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

وَجِئَءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَنْذِكُرُ الْإِنْسَانَ

وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى ﴿٢٣﴾

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَبَاتِي ﴿٢٤﴾

25. To, a rānar nan bābu wani mai yin azāba irin azābar Allah.

26. Kuma bābu wani mai dauri irin daurinSa.

27. Yā kai rai mai natsuwa!

28. Ka koma zuwa ga Ubangi-jinka, alhāli kana mai yarda (da abin da Ya kaddara maka a dūniya) abar yardarwa (da sakamakon da zā a ba ka a Lāhira).

29. Sabōda haka, ka shiga cikin bāyiNa (māsu bin umurni a dūniya).

30. Kuma ka shiga AljannaTa (a Lāhira).

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ﴿٢٥﴾

وَلَا يُؤْتِيهِمْ وَقْفَةً أَحَدًا ﴿٢٦﴾

يَتَأَيَّبُنَهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾

أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْتَضِيَةً ﴿٢٨﴾

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾

وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾



Tana karantar da cewa mutum an halitta shi cikin wahala, ko mai amfanin sa idan ya bi umurnin Allah ko kuwa mai cūtar sa idan ya saba wa umurnin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Bā sai Na yi rantsuwa da wannan gari<sup>(1)</sup> ba.

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾

(1) Allah Ya ce bā sai Ya yi rantsuwa da Makka ba sa'an nan zā a san darajarta, a lōkacin da Annabi yake a cikinta, kuma shi yana da haƙƙin zama a cikinta mahaiƙansa da zurriyarsa duka, ko da yake zai yi hijira sabōda fitinar kāfirai māsu halaka dūkiyarsu kan adāwa da shi. Dā sun yi amfāni da dukiyar ga ayyukan alhēri, dā yā fi musu.

2. Alhāli kai kanā mai sauka a cikin wannan gari,

3. Da mahaifi da abin da ya haifa,

4. Lalle ne, Mun halitta mutum cikin wahala.

5. Kō yanā zaton bābu wani mai iya sāmuni iko, a kansa?

6. Yana cēwa “Na<sup>(1)</sup> halakar da dūkiya mai yawa”.

7. Shin, yana zaton cewa wani bai gan shi ba?

8. Shin, ba Mu sanya masa idānu biyu ba?

9. Da harshe, da leɓɓa biyu,

10. Kuma ba Mu shiryar da shi ga hanyōyi<sup>(2)</sup> biyu ba?

11. To, don me ne bai shiga Aka-bā ba?

12. Kuma mene ne ya sanar da kai abin da ake cē wa Aka-bā?

13. Ita ce fansar wuyan bāwa,

14. Ko kuwa ciyarwa, a cikin yini ma’abūcin yunwa,

15. Ga marāya ma’abūcin zumunta

16. Ko kuwa wani matalauci ma’abūcin turbāya.

17. Sa’an nan kuma ya kasance daga waɗanda suka yi īmāni, kuma suka yi wa jūna wasiyya da yin haɗuri, kuma suka yi wa jūna wasiyya da tausayi.

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ ﴿٣﴾

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾

أَيْحَسِبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأْتُ ﴿٦﴾

أَيْحَسِبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

أَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾

فَلَا أَقْنَمِ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

فَكُرْبَةُ ﴿١٣﴾

أَوْ إِطْعَمٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْجَبَةٍ ﴿١٤﴾

يَسْمَاءُ إِذَا مَقْرَبَةٌ ﴿١٥﴾

أَوْ مَسْكِينًا إِذَا مَتْرَبَةٌ ﴿١٦﴾

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا

بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

(1) Nā halaka dukiya mai yawa dōmin faɗā da addīni.

(2) Hanyar alhēri da ta sharri.

18. Wadannan ne ma'abūta albarka<sup>(1)</sup>

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿١٨﴾

19. Kuma waɗanda suka kāfirta da āyōyinMu, sū ne ma'abūta shu'umci<sup>(2)</sup>

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾

20. A kansu akwai wata wuta abar kullewa.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٢٠﴾



Tana karantar da cewa idan azāba ta sauka a kan mutāne, takan shāfi mai laifi da wanda bā shi da laifi daga cikinsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ina rantsuwa da rānā, da hantsinta,

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾

2. Kuma da wata idan ya bi ta.

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ﴿٢﴾

3. Da yini a lōkacin da ya bayyana ta.

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا ﴿٣﴾

4. Da dare a lōkacin da ya ke rufe ta.

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ﴿٤﴾

5. Da sama da abin da ya gina ta.

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَىٰهَا ﴿٥﴾

6. Da ƙasā da abin da ya shimfida ta.

وَالْأَرْضِ وَمَا طَعَنَىٰهَا ﴿٦﴾

(1) Ko kuwa waɗanda ake bai wa takardunsu ga dāma, a Lāhira.

(2) Ko kuwa waɗanda ake bai wa takardunsu ga hagu, a Lāhira.

7. Da rai da abin da ya daidaita shi,

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾

8. Sa'an nan ya sanar da shi fājircinsa da shiryuwarsa,

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾

9. Lalle ne wanda ya tsarkake<sup>(1)</sup> shi (rai) ya sāmi babban rabo.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَزَقَهَا ﴿٩﴾

10. Kuma lalle ne wanda ya turbuḍe<sup>(2)</sup> shi (da laifi) ya tāḅe.

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا ﴿١٠﴾

11. Samūdāwa sun faryata (An-nabinsu), dōmin girman kansu.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ﴿١١﴾

12. A lōkacin da mafi shaḅāwar-su ya tafi (wurin sōke rāḅumar Sālihu),

إِذْ أَنْبَعَثَ أَشْقَاهَا ﴿١٢﴾

13. Sai Manzon Allah ya gaya musu cewa, “Ina tsōratar da ku ga rāḅumar Allah da ruwan shanta!”

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿١٣﴾

14. Sai suka faryata shi, sa'an nan suka sōke ta. Sabōda haka Ubangijinsu Ya darkāke su, sabōda zunubinsu. Sa'an nan Ya daidaita ta (azābar ga mai laifi da maras laifi).

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ

عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ﴿١٤﴾

15. Kuma bā ya tsōron āḅibarta (ita halakāwar).

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

(1) Karḅar imāni da aiki da abin da ya fansa tsarkake rai ne.

(2) Kafirci turbuḍe rai ne da zunubi.



Tana karantar da dangantaka tsakanin ḍabi'a da halitta da ākibar mutum bisa aikinsa, da kuma kasuwar abubuwa tsakanin alheri da sharri.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da dare a lōkacin da yake rufēwa.

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ①

2. Da yini a lōkacin da yake kuranyēwa.

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ②

3. Da abin da ya halitta namiji da mace.

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ③

4. Lālle ne ayyukanku, dabam-dabam suke.

إِنْ سَعَيْكَ لَشِئْنٌ ④

5. To amma wanda ya yi kyauta, kuma ya yi taƙawa,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَانْفَىٰ ⑤

6. Kuma ya gaskata kalma<sup>(1)</sup> mai kyāwo,

وَصَدَقَ بِالْحُسْنَىٰ ⑥

7. To, zā Mu sauƙaƙe masa, har ya kai ga sauƙi.

فَسْتَيْسِرُهَا لِلْيُسْرَىٰ ⑦

8. Kuma amma wanda ya yi rōwa, kuma ya wadātu da kansa,

وَأَمَّا مَنْ يُحِلُّ وَأَسْتَفَىٰ ⑧

9. Kuma ya ƙaryatar da kalma mai kyāwo,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ⑨

(1) Kalma mai kyāwo ita ce Kalmar shahāda da abin da ta ƙunsa na addinin Musulunci, wanda yake yinsa kamar yadda Allah Ya ce, ta hanyan Manzonsa, shi ne taƙawa.

10. To, zā Mu sauƙaƙke masa,  
har ya kai ga tsanani.

11. Kuma dūkiyarsa ba ta wadā-  
tar masa da kōme ba, a lōkacin da  
ya gangara (a wuta).

12. Lālle aikinMu ne, Mu bayya-  
na shiriya,

13. Kuma lalle ne Lāhira da du-  
niya Namu ne.

14. Sabōda haka Na yi maku  
gargadi da wuta mai babbaka,

15. Bābu mai shigarta sai mafi  
shakāwa,

16. Wanda ya ƙaryata, kuma ya  
jūya bāya.

17. Kuma mafi taƙawa<sup>(1)</sup>, zai  
nisanƙe ta,

18. Wanda yake bāyar da dū-  
kiyarsa, alhāli yana tsarkaka,

19. Alhāli bābu wani mai wata  
ni'ima wurinsa wadda ake nēman  
sakamakonta.

20. Fāce dai nēman yardar  
Ubangijinsa Mafi ɗaukaka.

21. To, lalle ne zai yarda (da  
sakamakon da zā a bā shi).

فَسَيَسِيرُهُ لِّلْعَسْرَى ۝١٠

وَمَا يَغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ۝١١

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ۝١٢

وَإِنَّا لَنَالُ الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ۝١٣

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝١٤

لَا يَصِلُهَا إِلَّا الْآشَقَى ۝١٥

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝١٦

وَسَيَجْزِيهَا الْآلَفَى ۝١٧

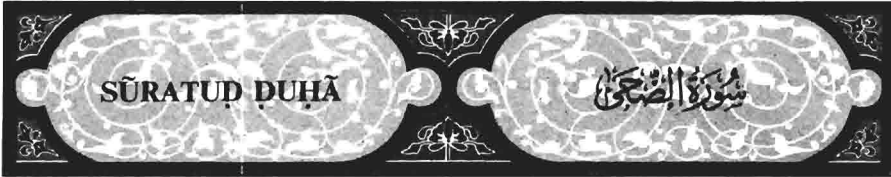
الَّذِي يُوقَى مَالَهُ يَتَزَكَّى ۝١٨

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝١٩

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝٢٠

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝٢١

(1) Mafi taƙawa da Mafi shakāwa suna ma'anar mai taƙawa da shakiyyi.



Tana karantar da ni'imōmin da Allah Yā yi wa Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, a game da zātinSa, dōmin Ya gina wasu hukunce-hukunce a kansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da hantsi
2. Da dare a lōkacin da ya rufe (da duhunsu).
3. Ubangijinka bai yi maka bankwana ba, kuma bai fi ka ba.
4. Kuma lalle ta karshe<sup>(1)</sup> ce mafī alheri a gare ka daga ta farko.
5. Kuma lalle ne Ubangijinka zai yi ta bā ka kyauta sai kā yarda.
6. Ashe, bai sāme ka marāya ba, sa'an nan Ya yi maka makōma?
7. Kuma Ya sāme ka bā ka da shari'ā, sai Ya shiryar da kai?
8. Kuma Ya sāme ka matalauci, sai Ya wadātā ka?
9. Sabōda haka, amma marāya, to, kada ka rinjāye shi,
10. Kuma amma mai tambaya, kada ka yi masa tsāwa,
11. Kuma amma ni'imar Ubangijinka, sai ka fada (dōmin gōdiya)

- وَالضُّحَى ﴿١﴾  
 وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ﴿٢﴾  
 مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى ﴿٣﴾  
 وَاللَّآخِرَةَ خَيْرَ لَكَ مِنَ الْأُولَى ﴿٤﴾  
 وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ﴿٥﴾  
 أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ﴿٦﴾  
 وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ﴿٧﴾  
 وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ﴿٨﴾  
 فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾  
 وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾  
 وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

(1) Ta karshe, wāto, Lāhira; kuma ta farko, wato, dūniya.





Tana karantar da ni'imōmin da Allah Ya yi wa Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, game da sifōfinsa, dōmin Ya gina wasu hukunce-hukunce a kansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ashe, ba Mu būḍa maka zū-ciyarka ba (dōmin ḍaukar haḡuri da fahimta)?

الَّذِي نَفَخَ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾

2. Kuma Muka saryar maka da nauyinka,

وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾

3. Wanda ya nauyayi bāyanka?

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾

4. Kuma Muka ḍaukaka maka ambatonka?

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾

5. To, lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauḡi,

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾

6. Lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauḡi.

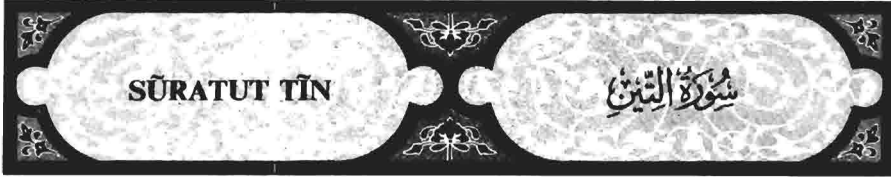
إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾

7. Sabōḍa haka idan ka kāre (ibāḍa) sai ka kafu (kana rōḡon Allah).

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾

8. Kuma zuwa ga Ubangijinka ka yi kwaḍayi.

وَالْإِلَّهِ رَبِّكَ فَاذْعَبْ ﴿٨﴾



Tana karantar da cēwa duka abin da ya shāfi addini bā ya halaka, sauran abubuwa suna halaka da shudēwar zāmaninsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Inā rantsuwa da Attinu da Azzaitūn. <sup>(1)</sup>

وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ

2. Da Dūr Sīnīna. <sup>(2)</sup>

وَأَطْرُسَيْنِينَ

3. Da wannan gari <sup>(3)</sup> amintacce.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ

4. Lalle ne Mun halitta mutum a cikin mafi kyawon tsayuwa

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

5. Sa'an nan Muka mayar da shi mafi kaskantar masu rauni

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ

6. Face wafanda suka yi imani, kuma suka aikata ayyukan kwarai, saboda haka suna da sakamako wanda bā ya yankewa.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

غَيْرَ مَمْنُونٍ

7. To, bāyan haka mē ya sanya ka ka karyata sakamako (wanda za a yi a bāyan Tāshin Kiyāma)?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ

8. Ashe, Allah bā Shi ne Mafi māsu hukunci kyāwon hukunci ba? <sup>(4)</sup>

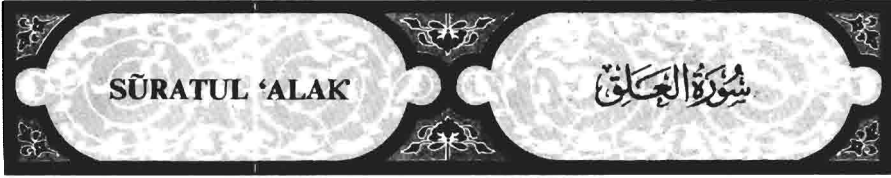
أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ

(1) Ibn Abbas ya ce Attinu shi ne masallacin Nuhu a kan Judiyyi, Azzaitun Masallacin Baitil Muḥaddas.

(2) Dutsen da Allah Ya yi magana da Musa a kansa. Ma'anarsa dutse mai albarka sabōda itacen da ke kansa.

(3) Gari amintacce shi ne Makkah.

(4) Ana son wanda ya karanta sūrar har karshe ya ce بلى Wato na'am, Allah Ya fi kowa kyāwon hukunci.



Tana karantar da cēwa karātu shi ne gaba da kōme, amma a gama shi da sūnan Allah, kuma a yi aiki da shi dōmin a sāmi kiyāyewar Allah daga dukan maƙiyin addīni.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ka yi karatu da sunan Ubangijinka, wanda Ya yi halitta.

2. Ya halitta mutum daga gudan jini.

3. Ka yi karatu, kuma Ubangi-jinka Shi ne Mafi karimci.

4. Wanda Ya sanar (da mutum) game da alƙalami

5. Ya sanar da mutum abin da bai sani ba.

6. A’aha! Lalle, ne mutum, hafi-ƙa, yana girman kai (ya ƙi karatu).

7. Dōmin yā ga kansa, yā wadā-ta.

8. Lalle ne zuwa ga Ubangijinka makoma take,

9. Shin, kā ga wanda ke hana,

10. Bāwā idan yā yi salla?

11. Ashe, kā gani, idan (shi bā-wan) ya kasance a kan shiriya?

12. Ko ya yi umurni da takawa?

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ①

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ②

أَقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ③

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ④

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَم ⑤

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ ⑥

أَنزَاهُ أَسْتَفْتَى ⑦

إِنَّا إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجِعُونَ ⑧

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ⑨

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ⑩

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْمَذْهَبِ ⑪

أَوْ أَمَرَ بِالْقَوَىٰ ⑫

13. Ashe, kā gani, idan (shi mai hanin) ya faryata, kuma ya jūya bāya?

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٣﴾

14. Ashe, bai sani ba cewa Allah Yanā gani?

أَلَمْ يَعْلَمِ بِأَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ ﴿١٤﴾

15. A’aha! Lalle ne idan bai hanu ba, lalle ne zā Mu ja gāshin makwarkwada

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعْنَا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾

16. Makwarkwada makarya-ciya, mai laifi.

نَاصِيَةٍ كَذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾

17. Sai ya kirayi kungiyarsa.

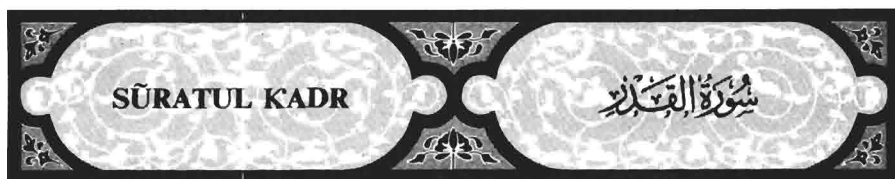
فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾

18. Zā Mu kirayi Zabaniyāwa (mala’iku māsu girma).

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾

19. A’aha, kada ka bī shi. Kuma ka yi tawali’u,<sup>(1)</sup> kuma ka nemi kusanta (zuwa ga Ubangijinka).

كَلَّا لَا نَطْعُهُ وَأَسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾



Tana karantar da son Allah ga wannan al’umma ta Musulmi, da Ya ba su Lailatul Kadari dōmin Ya yawaita ladar ayyukansu ko da yake rāyukansu bā su da tsawo kamar na al’ummomin farko.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Lalle ne Mū, Mun saukar da shi (Alkur’āni) a cikin Lailatul Kadari (daren daraja)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾

(1) Wato salla da sauran ibādodi.

2. To, me ya sanar da kai abin da ake cewa Lailatul Kadari?

3. Lailatul Kadari mafi alheri ne daga wasu watanni dubu.

4. Mala'iku da Rūhi suna sauka a cikinsa da iznin Ubangijinsu sabō da kowane umurni.

5. Sallama ne shi daren, har fitar alfijiri.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿١﴾

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٢﴾

نَزَّلَ الْمَلَكُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ

مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾



Tana karantar da hālāyen kāfirai da mutānen Littāfi, wāto Yahūdu da Nasāra game da Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, a gabanin da bayan bayyanarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Wafanda suka kāfirta daga mūtanen Littāfi, da mushirikai, ba su kasance masu gushewa daga gas-kiya ba har hujja ta je musu.

2. Wani Manzo<sup>(1)</sup> daga Allah, yana karatun wasu takardu masu tsarki.

لَا يَكْفُرُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ

مُنْفَكِينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يُلْقُوا أَحْصَفًا مَطْهُرَةً ﴿٢﴾

(1) Shi ne Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, dōmin bābu wanda ya dāce da abin da ke cikin littafansu sai shi.

3. A cikinsu akwai wasu littafai māsu kīma da daraja.

4. Kuma waƙanda aka bai wa Littafi ba su sāba wa juna ba face bayan hujjar ta je musu.

5. Kuma ba a umarce su da kome ba, fāce bautā wa Allah, suna māsu tsarkake addinin gare Shi, māsu karkata zuwa ga addinin gas-kiya, kuma su tsai da salla kuma su bāyar da zakka, kuma wannan shi ne addinin waƙanda suke a kan hanyar kwarai.

6. Lalle ne waƙanda suka kafirta daga mutanen Littafi da mushirikai suna cikin wutar Jahannama, suna madawwama a cikinta. Waƙannan su ne mafi ashararancin tālikai.

7. Lalle ne waƙanda suka yi imāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, waƙannan su ne mafifita alherin halitta.

8. Sakamakonsu, a wurin Ubangijinsu, shi ne gidajen Aljannar zama, koramu na gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinta har abada. Allah Ya yarda da su, kuma su, sun yarda da Shi. Wannan sakamako ne ga wanda ya ji tsōron Ubangijinsa.

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ﴿٣﴾

وَمَا نَفَرَقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ

مَآجَاءِ نُهُمُ الْبَيِّنَاتِ ﴿٤﴾

وَمَا أَمْرًا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ

وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ

الْقِيمَةِ ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ

فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ

هُوَ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ

ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾



Tana karantar da yadda mōtsin Tāshin Kiyāma yake, da bai wa mutāne sakamakon ayyukansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Idan aka girgiza ƙasa, girgi-zawarta.

2. Kuma ƙasa ta fitar da kayanta, masu nauyi,

3. Kuma mutum ya ce “Mē ne ya same ta?”

4. A rānar nan, zā ta faɗi lābārinta,

5. Cewa Ubangijinka Ya yi umurni zuwa gare ta.

6. A rānar nan, mutane za su fito dabam-dabam domin a nuna musu ayyukansu.

7. To, wanda ya aikata (wani aiki) gwargwadon nauyin zarra, na alheri, zai gan shi;

8. Kuma wanda ya aikata gwargwadon nauyin zarra na sharri, zai gan shi.

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾

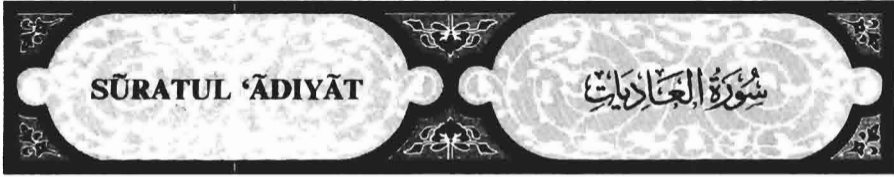
بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا

لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾



Tana karantar da yadda ake yin hari da lōkacin da ake yakin kāfirai, da dalilin da ya sa a yāke su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ina rantsuwa da dawāki māsu gudu suna fitar da kūkan ciki.

وَالْعَدِيَّتِ صَبَحًا ١

2. Māsu kyasta wuta (da kōfantsu a kan duwatsu) kyastawa

فَالْمُورِيَّتِ قَدَحًا ٢

3. Sa’an nan māsu yin hari a lokacin asuba,

فَالْمَغِيرَةِ صَبَحًا ٣

4. Sai su motsar da kūra game da shi.

فَأَثَرُنَّ بِهِ نَقَعًا ٤

5. Sai su shiga, game da ita (kūrar), a tsakānin jama’ar ma’kiya.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ٥

6. Lalle ne mutum mai tsananin butulci ne ga Ubangijinsa.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ٦

7. Lalle ne shi mai shaida ne a kan laifinsa da haka.

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ٧

8. Kuma lalle ne ga dūkiya shi mai tsananin so ne.

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ٨

9. Shin, bā ya da sanin lōkacin da aka tōne abin da yake cikin kaburbura,

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ مَا فِي الْقُبُورِ ٩

10. Aka bayyana abin da ke cikin zukata,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ١٠

11. Lalle ne Ubangijinsu, game da su, a ranar nan, Mai kididdigewa ne ?

إِنَّ رَبَّهُم بِمَا يَكْمُلُ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ١١





Tana bayānin Rānar Kiyāma wajen hālin fitar mutāne daga kaburbura da hālāyen fasa da rabuwar mutāne bāyan hisābi, wasu zuwa Aljanna wasu zuwa wuta, a bāyan būsar kaho ta biyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Mai kwankwasar (zukata da tsōro)!

2. Mē ne mai kawankwasa?

3. Kuma me ya sanar da kai abin da ake ce wa mai kwankwasa?

4. Rānar da mutāne za su kasance kamar 'ya'yan fari māsu wātsuwa.

5. Kuma duwātsu su kasance kamar gāshin sūfin da aka saɓe.

6. To, amma wanda ma'aunansa suka yi nauyi,

7. To, shi yana a cikin wata rayuwa yardadda.

8. Kuma amma wanda ma'aunansa suka yi sauƙi (bābu nauyi),

9. To, uwarsa Hāwiya ce.

10. Kuma me ya sanar da kai me ne ita?

11. Wata wuta ce mai zafi.

أَلْقَارِعَةُ ١

مَا أَلْقَارِعَةُ ٢

وَمَا أَدْرَاكَ مَا أَلْقَارِعَةُ ٣

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ

الْمَبْثُوثِ ٤ وَتَكُونُ الْجِبَالُ

كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ٥

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ٦

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ٧

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ٨

فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ٩

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ١٠

نَارُ حَامِيَةٍ ١١



Tana bayānin hana alfahari, sabōda dūkiya ko dangi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Alfahari da yawan dūkiya da dangi ya shagaltar da ku (daga ibada mai amfaninku).

2. Har kuka ziyarci kaburbura.

3. A'aha! (Nan gaba) zā ku sani.

4. Sa'an nan, tabbas, zā ku sani.

5. Haḳīka, da kuna da sani, sani na yaḳīni.

6. Lalle ne da kuna ganin Jahīm.

7. Sa'an nan lalle ne za ku gan ta, da idanu, bayyane.

8. Sa'an nan lalle ne za a tam-baye ku, a rānar nan, lābārin ni'imar (da aka yi muku).

أَلَمْ تَكُنْ مِنَ الْتَّكَاثُرِ ①

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ②

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ③

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑤

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ⑥

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑦

ثُمَّ لَتَسْتَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ⑧



Tana bayānin cēwa kōme mutum ya yi a lōkacinsa hasāra ne da barnar zarafi, sai fa idan ibāda ce yake yi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ina rantsuwa da zāmani.<sup>(1)</sup>
2. Lalle ne mutum yana a cikin hasara,
3. Fāce waƙanda suka yi īmani, kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma suka yi wa juna wasiyya da bin gaskiya, kuma suka yi wa juna wasiyya da yin haƙuri (su kam, ba su cikin hasara).

وَالْعَصْرِ ١

إِنِ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ٢

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا

بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ ٣

(1) Wasu suna fassarawa da waƙatin sallar Asar da kuma marece. A kōwane dai, an bai wa waƙati muhimmanci, zāmani yana yanke wanda bai yanke shi ba. Ba ya halatta ga mutum wata mudda ta zāmani ta wuce shi bai san amfānin da ya sāma wa kansa a cikinta ba, kuma kōme ya sāmu idan ba addini ba ne, to, hasāra ce.



Tana bayāni ga hana aibanta wasu mutāne, da hana gība da rafa a tsakānin Musulmi dōmin ginin al'umma ya tabbata, wanda ya karya shi, a sanya shi wuta ta cikin ginin shikā-shikai.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Bone ya tabbata ga duk mai nune, mai zundē (mai rafa)
2. Wanda ya tara dūkiya, kuma ya mayar da ita abar tattalinsa.
3. Yana zaton cēwa dūkiyarsa za ta dawwamar da shi.
4. A'aha! Lalle ne zā a jēfa shi a cikin Hudama.
5. Kuma me ya sanar da kai abin da ake ce wa Hudama?
6. Wutar Allah ce wadda ake hurawa.
7. Wadda take lēkāwa a kan zukata.
8. Lalle ne ita abar kullēwa ce a kansu.
9. A cikin wasu ginshikai mīkafku.

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾

الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعَدَّدُهُ ﴿٢﴾

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدُهُ ﴿٣﴾

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ﴿٦﴾

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ﴿٨﴾

فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾



Tana nūna darajar Hurumin Makkah, yadda Allah Yake halakar da mai nufinta da yāki ko wani sharri.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ashe, ba ka ga yadda Ubangi-jinka Ya aikata ga mutanen giwa<sup>(1)</sup> ba?

2. Ashe, bai sanya kaidinsu a cikin bata ba?

3. Kuma Ya sako, a kansu, wasu tsuntsāye, jama'a-jama'a.

4. Suna jifar su da wasu duwat-su na yumbun wuta,

5. Sa'an nan Ya sanya su kamar karmami wanda aka cinye?

الذَّرَكَيفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾

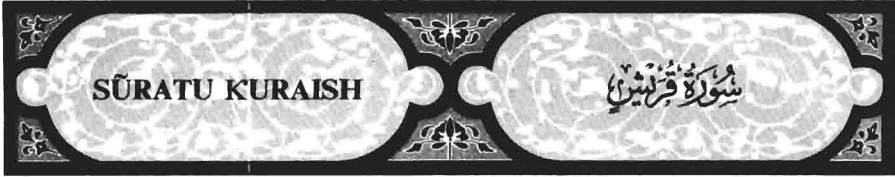
أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

(1) An yi Yākin Gīwa shēkarar haifuwar Annabi, tsakānin halaka su da haifuwarsa kwāna hamsin. Bayan shekara arba'in Annabi ya fara karantar da mutane. Ya karantar da su cikin shekara ashirin da uku, sa'an nan ya kaura. Bayansa da shekara hamsin wadanda suka bi shi suka cinye duniya. Wannan yana nuna cewa mutane ba su samun daraja sai da riƙon addini da ilimi.



Tana bayyana darajar Kuraishawa da taimakon da Allah Yake yi musu. Hade take da Surar Giwa, amma aka raba su da Basmala, dōmin a bambanta darajar Hurumin garin Makkah da kuma ta Kuraishawa kabilar Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Sābōda sābon Kuraishawa,
2. Sābonsu na tafiyar hunturu da ta bazara,
3. Sabōda haka, sai su bauta wa Ubangijin wannan Gida (Ka'abah).
4. Wanda Ya ciyar da su (Ya hana su) daga yunwa, kuma Ya amintar da su daga wani tsōro.

لَا يَلْفُ كُرَيْشٍ ۝١  
 إِذْ لَفِيهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝٢  
 فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝٣  
 الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ  
 مِنْ خَوْفٍ ۝٤



Tana bayānin yadda zā a iya gāne munāfuki da halāyensa a tsakānin Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Shin, ka ga wanda ke karyatā-wa game da sakamako?
2. To, wannan shi ne ke tunkude marāya (daga hakkinsa).
3. Kuma bā ya kwadaitarwa bisa bayar da abinci ga matalauci.
4. To, bone yā tabbata ga masal-lata,
5. Wadanda suke masu shagala daga sallarsu,
6. Wadanda suke yin riya (ga ayyukansu)
7. Kuma suna hana taimako.

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ①

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ أَيْتِمَ ②

وَلَا يُحِصُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ③

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ④

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ⑤

الَّذِينَ هُمْ يَرَاءُونَ ⑥

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ⑦



Tana nūna darajar Annabi zuwa ga Allah, yadda Yake yi masa kyauta kuma Ya yi masa fada da maƙiyinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Lalle ne Mu, Mun yi maka kyauta mai yawa.

2. Saboda haka, ka yi salla dōmin Ubangijinka, kuma ka sōke (baiko, wato sukar rafumi).

3. Lalle mai aibanta ka, shi ne mai yankakkiyar albarka.

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَحْسِرْ ﴿٢﴾

إِنَّكَ شَانِئٌكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾



Tana bayānin cēwa ba a sassautawa ga gaskiya game da addini, dōmin nēman yardar wasu mutāne ko wani mutum.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ka ce, “Ya kū kāfirai!

2. “Bā zan bautā wa abin da kuke bautā wa ba.

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾



3. “Kuma kū, ba ku zama masu bauta wa abin da nake bautā wa ba.

4. “Kuma nĩ ban zama mai bautā wa abin da kuka bautā wa ba.

5. “Kuma kū, ba ku zama māsu bautā wa abin da nake<sup>(1)</sup> bautā wa ba.

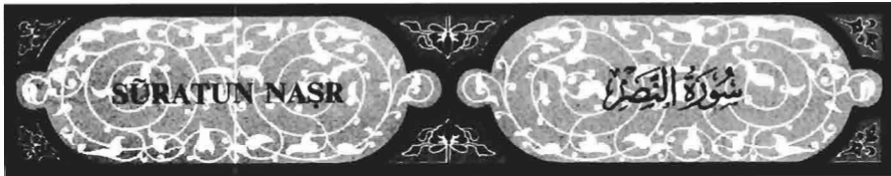
6. “Addininku na garē ku, kuma addinina yanā gare ni.”

وَلَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٢﴾

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾

وَلَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾



Tana nūna kārēwar aikin Annabi na Manzanci, kuma tana nūna abin da tsōho zai kāma yi idan aikin ĩarfı ya buwāye shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Idan taimakon Allah ya zo da cin nasara.

2. Kuma ka ga mutane suna shi-ga addinin Allah, ĩungiya-ĩungiya.

3. To, ka yi tasbihi game da gōde wa Ubangijinka, kuma ka nēme Shi gafara, lalle Shi (Ubangijinka) Ya kasance Mai karĩar tūba ne.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ

أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَأَسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ

كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

(1) Āya ta 4 da ta 5 sun nūna addinin ĩarya yakan canza amma na gaskiya bā ya canzawa.

## SŪRATUL MASAD

## سُورَةُ الْمَسَدِ

Tana nūna hushin Allah ga maƙiyin Annabi. Kuma ita da sūrōrin da suke bāyanta sunā nūna dogēwar ƙiyayyar kāfirai ga addini bāyan ƙaurar Annabi, da dōgēwar addīni na gaskiya, kuma Allah zai tsare Musulmin ƙwarai daga dukan sharrin māsu camfe-camfe da māsu sanya dasisa a cikinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Hannāye biyu na Abulahabi sun halaka, kuma yā halaka.

2. Dūkiyarsa ba ta tsare masa kōme ba, da abin da ya tāra.

3. Zā ya shiga wuta mai hūruwa.

4. Tāre da matarsa, mai ɗaukar itacen (wuta)<sup>(1)</sup>.

5. A cikin kyakkyāwan wuyanta akwai igiya ta kaba (Rānar Kiyāma).

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ①

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ②

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ③

وَأَمْرَاتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ④

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ⑤

(1) Anā fassara shi da mai tsēgumi, wātau annamīmanci; da Lārabci anā ce wa mai annamīmanci “mai ɗaukar itacen wuta”.



Tana karantar da tauhidi, watau kadaita Allah Wanda ke kare addininSa daga maƙiyansa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ka ce, “Shi ne Allah Maka-  
ƙaici,

2. “Allah Wanda ake nufin Sa  
da bukata.

3. “Bai haifa ba, kuma ba a haife  
Shi ba.

4. “Kuma babu ɗaya da ya ka-  
sance tamka a gare Shi.”

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ①

اللَّهُ الصَّمَدُ ②

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ③

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ④



Tana karantar da yadda ake nēman tsarin Allah daga sharri duka, daga maƙiyi na bayyane.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ka ce “Ina neman tsari ga  
Ubangijin safiya

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ①

2. “Daga sharrin abin da Ya halitta.

3. “Da sharrin dare, idan ya yi duhu.

4. “Da sharrin mātā māsu tōfi a cikin kulle-kulle.

5. “Da sharrin mai hāsada idan ya yi hāsada”.

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾



SŪRATUN NĀS

سُورَةُ النَّاسِ

Tana karantar da yadda ake nēman tsari daga sharrin Shaidan na mutum da na aljani.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.*

1. Ka ce “Ina neman tsari ga Ubangijin mutane.

2. “Mamallakin mutane.

3. “Abin bautāwar mutane.

4. “Daga sharrin mai sanya wasuwāsi, mai boyewa.”<sup>(1)</sup>

5. “Wanda ke sanya wasuwāsi a cikin kirāzan mutane.

6. “Daga aljannu da mutane.”

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾

مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾

إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

(1) Shaidan yakan bōye idan ya ji an ambaci sunan Allah, dōmin haka aka yi masa suna mai-bōyewa, wāto bā ya zama wurin da ake karatu da wa’azi, kamar yadda bā ya zama cikin zūciyar mutum mai ibāda da gaskiya. Ibāda ta gaskiya ita ce wadda aka yi ta kamar yadda Allah Ya ce a yi ta. Banda ibādar bidi’a, ba ta korar Shaidan. Kuma da sharadin a yi ibādar da kyakkyawar niyya, dōmin aikin da bābu niyya mai kyāwo game da shi bātacce ne.

## تَرْجِيحُ هَذَا الْمَصْحُفِ الشَّرِيفِ

كُتِبَ هَذَا الْمَصْحُفُ وَضُبُّهُ عَلَى مَا يُوَافِقُ رَوَايَةَ حَفْصِ بْنِ سَلِيمَانَ ابْنِ الْمَغِيرَةِ الْأَسَدِيِّ الْكُوفِيِّ لِقِرَاءَةِ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ الْكُوفِيِّ التَّابِعِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ وَعَلِيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَزَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَأَبِيَّ بِنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

وَأُخِذَ هِجَاؤُهُ مِمَّا رَوَاهُ عُلَمَاءُ الرَّسْمِ عَنِ الْمَصَاحِفِ الَّتِي بَعَثَ بِهَا الْخَلِيفَةُ الرَّاشِدُ عَثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى الْبَصْرَةِ وَالْكُوفَةِ وَالشَّامِ وَمَكَّةَ ، وَالْمَصْحُفِ الَّذِي جَعَلَهُ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ، وَالْمَصْحُفِ الَّذِي اخْتَصَّ بِهِ نَفْسَهُ ، وَعَنْ الْمَصَاحِفِ الْمُنْتَسَخَةِ مِنْهَا . وَقَدْ رُوِيَ فِي ذَلِكَ مَا نَقَلَهُ الشَّيْخَانُ أَبُو عَمْرٍو الدَّانِي وَأَبُو دَاوُدَ سَلِيمَانَ بْنُ نَجَّاحٍ مَعَ تَرْجِيحِ الثَّانِي عِنْدَ الْاِخْتِلَافِ .

هَذَا وَكُلُّ حَرْفٍ مِنْ حُرُوفِ هَذَا الْمَصْحُفِ مُوَافِقٌ لِنَظَائِرِهِ فِي الْمَصَاحِفِ الْعُثْمَانِيَّةِ السِّتَةِ السَّابِقِ ذَكَرَهَا .

وَأُخِذَتْ طَرِيقَةُ ضَبِّهِ مِمَّا قَرَّرَهُ عُلَمَاءُ الضَّبِّ عَلَى حَسَبِ مَا وَرَدَ فِي كِتَابِ «الطَّرَازِ عَلَى ضَبِّ الْخِرَازِ» لِلْإِمَامِ التَّنَسِيِّ مَعَ الْأَخْذِ بِعَلَامَاتِ الْخَلِيلِ بْنِ أَحْمَدَ وَأَتْبَاعِهِ مِنَ الْمَشَارِقَةِ ، بَدَلًا مِنْ عَلَامَاتِ الْأَنْدَلُسِيِّينَ وَالْمَغَارِبَةِ .

وَأُتْبِعَتْ فِي عِدَّ آيَاتِهِ طَرِيقَةَ الْكُوفِيِّينَ عَنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ حَبِيبِ السُّلَمِيِّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى حَسَبِ مَاورد فِي كِتَابِ «نَازِمَةِ الزُّهْرِ» لِلْإِمَامِ الشَّاطِبِيِّ ، وَغَيْرِهَا مِنْ الْكُتُبِ الْمَدُونَةِ فِي عِلْمِ الْفَوَاصِلِ ، وَآيِ الْقِرْآنِ عَلَى طَرِيقَتِهِمْ ٦٢٣٦ آيَةٌ .

وَأُخِذَ بَيَانُ أَوَائِلِ أَجْزَائِهِ الثَّلَاثِينَ وَأَحْزَابِهِ السِّتِينَ وَأَرْبَاعِهَا مِنْ كِتَابِ «غَيْثِ النِّفْعِ» لِلْعَلَامَةِ السُّفَاقُسِيِّ . وَ «نَازِمَةِ الزُّهْرِ» لِلْإِمَامِ الشَّاطِبِيِّ وَشَرَحَهَا . وَ «تَحْقِيقِ الْبَيَانِ» لِلشَّيْخِ مُحَمَّدِ الْمُتَوَلَّى ، وَ «إِرْشَادِ الْقُرَّاءِ وَالْكَاتِبِينَ» ، لِأَبِي عِيدِ رِضْوَانَ الْمُخَلَّلَاتِيِّ .

وَأُخِذَ بَيَانُ مَكِّيِّهِ وَمَدَنِيِّهِ فِي الْجَدْوَلِ الْمَلْحَقِ بِآخِرِ الْمُصْحَفِ ، مِنْ «كِتَابِ أَبِي الْقَاسِمِ عَمْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْكَافِي» وَ «كِتَابِ الْقُرَّاءَاتِ وَالتَّفْسِيرِ» عَلَى خِلَافٍ فِي بَعْضِهَا .

وَأُخِذَ بَيَانُ وَقُوفِهِ وَعَلَامَاتِهَا مِمَّا قَرَّرْتَهُ اللَّجْنَةُ فِي جُلُوسَاتِهَا الَّتِي عَقَدَتْهَا لِتَحْدِيدِ هَذِهِ الْوُقُوفِ عَلَى حَسَبِ مَا قَتَضَتْهُ الْمَعَانِي الَّتِي ظَهَرَتْ لَهَا مُسْتَرَشِدَةً فِي ذَلِكَ بِأَقْوَالِ الْأُئِمَّةِ مِنَ الْمُفْسِّرِينَ وَعُلَمَاءِ الْوُقُوفِ وَالْإِبْتِدَاءِ .

وَأُخِذَ بَيَانُ السَّجَدَاتِ وَمَوَاضِعِهَا مِنْ كُتُبِ الْفِقْهِ وَالْحَدِيثِ عَلَى خِلَافٍ فِي خَمْسٍ مِنْهَا لَمْ يُنْشَرِ إِلَيْهِ فِي هَامِشِ الْمُصْحَفِ وَهِيَ السَّجْدَةُ الثَّانِيَةُ بِسُورَةِ الْحَجِّ وَالسَّجَدَاتِ الْوَارِدَةِ فِي السُّورِ الْآتِيَةِ : صَ وَالنَّجْمِ وَالْإِنْشِقَاقِ وَالْعَلَقِ .

وَأُخِذَ بِيَانُ مَوَاضِعِ السَّكْتَاتِ عِنْدَ حِفْصٍ مِنْ «الشَّاطِيبَةِ»  
وَشَرَا حَهَا وَتَعْرِفُ كَيْفِيَّتَهَا بِالتَّلْقَى مِنْ أَفْوَاهِ الْمَشَايخِ .

### ﴿اصطلاحات الضبط﴾

وَضَعُ الصُّفْرَ الْمُسْتَدِيرَ (هـ) فَوْقَ حَرْفِ عِلَّةٍ يَدُلُّ عَلَى زِيَادَةِ  
ذَلِكَ الْحَرْفِ فَلَا يُنْطَقُ بِهِ فِي الْوَصْلِ وَلَا فِي الْوَقْفِ ، نَحْوُ : يَنْلُؤُ  
صُحُفًا . أَوْلَيْتِكَ . مِنْ نَبَأِي الْمُرْسَلِينَ . بَنَيْنَهَا بِأَيْدِي .

وَوَضَعُ الصُّفْرَ الْمُسْتَطِيلَ الْقَائِمَ (و) فَوْقَ أَلِفٍ بَعْدَهَا  
مُتَحَرِّكٌ يَدُلُّ عَلَى زِيَادَتِهَا وَصِلًا لَوْقًا ، نَحْوُ : أَنَاخِرُ مَنَّهُ . لَنَكِنَّا  
هُوَ اللَّهُ رَبِّي . وَأَهْمَلْتُ الْأَلْفَ الَّتِي بَعْدَهَا سَاكِنٌ ، نَحْوُ : أَنَا  
الَّذِي زِيَرْتُ . مِنْ وَضَعِ الصُّفْرِ الْمُسْتَطِيلِ فَوْقَهَا وَإِنْ كَانَ حَكْمُهَا مِثْلَ  
الَّتِي بَعْدَهَا مُتَحَرِّكٌ فِي أَنَّهَا تَسْقُطُ وَصِلًا وَتَثْبِتُ وَقَفًا لَعَدَمِ تَوْهَمِ  
ثَبُوتِهَا وَصِلًا .

وَوَضَعُ رَأْسَ خَاءٍ صَغِيرَةً (بدون نقطة) (ح) فَوْقَ أَيِّ حَرْفٍ  
يَدُلُّ عَلَى سَكُونِ ذَلِكَ الْحَرْفِ وَعَلَى أَنَّهُ مُظْهَرٌ بِحَيْثُ يَقْرَعُهُ  
اللسانُ ، نَحْوُ : مِنْ خَيْرٍ . وَيَنْتَوْنَ عَنْهُ . قَدَسِمَعَ . أَوْعَظْتَ .  
وَخُضِّمُ .

وَتَعْرِيةُ الْحَرْفِ مِنْ عِلَامَةِ السَّكُونِ مَعَ تَشْدِيدِ الْحَرْفِ التَّالِيِ  
يَدُلُّ عَلَى إِدْغَامِ الْأَوَّلِ فِي الثَّانِي إِدْغَامًا كَامِلًا ، نَحْوُ : أُجِيبَتْ  
دَعْوَتِكُمْ . يَلْهَثُ ذَلِكَ . وَقَالَتْ طَائِفَةٌ . وَمَنْ يُكْرِهُنَّ .  
وَكَذَا قَوْلُهُ تَعَالَى « أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ » عَلَى أَرْجَحِ الْوَجْهِينِ فِيهِ .

وتعريفه مع عدم تشديد التالى يدلُّ على إدغام الأول فى الثانى  
 إدغاما ناقصا نحو مَنْ يَقُولُ . مِنْ وَالِي . قَرَطْتُمْ . بَسَطْتَ . أو إخفائه عنده  
 فلا هو مظهر حتى يقرعه اللسان ولا هو مُدْغَمٌ حتى يقلب من جنس  
 تاليه نحو مِنْ تَحْنِهَا . مِنْ ثَمَرَةٍ . إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ

ووضع ميم صغيرة (م) بدل الحركة الثانية من المنون أو  
 فوق النون الساكنة بدل السكون مع عدم تشديد الباء التالية يدلُّ  
 على قلب التنوين أو النون ميماً ، نحو : عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ . جَزَاءِ بِمَا  
 كَانُوا . مُنْبَأً .

وتركيب الحركتين : (ضمتين أو فتحتين أو كسرتين) هكذا :  
 هـ َ َ َ يدلُّ على إظهار التنوين ، نحو : سَمِيعٌ عَلِيمٌ . وَلَا شَرَابًا إِلَّا .  
 وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ .

وتتابعهما هكذا هـ َ َ َ مع تشديد التالى يدلُّ على الإدغام  
 الكامل نحو : حُسْبٌ مُسْنَدَةٌ . عَفُورًا رَجِيمًا . وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ  
 نَاعِمَةٌ .

وتتابعهما مع عدم التشديد يدلُّ على الإدغام الناقص نحو :  
 وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ . رَجِيمٌ وَدُودٌ . أو الإخفاء ، نحو : شِهَابٌ نَاقِبٌ . سِرَاعًا ذَلِكَ .  
 بِأَيْدِي سَفَرَةٍ كِرَامٍ . فتركيب الحركتين بمنزلة وضع السكون على الحرف .  
 وتتابعهما بمنزلة تعريفه عنه .

والحروف الصغيرة تدل على أعيان الحروف المتروكة فى



المصاحف العثمانية مع وجوب النطق بها ، نحو : ذَلِكَ أَلَكِتَابُ .  
يَلُونُ أَلِسِنْتَهُمْ . إِنْ وَلَيْتَى اللَّهُ . إِيْلَفِيهِمْ رِحْلَةَ أَلِسِتَاءَ . وَكَذَلِكَ نُنشِئُ  
أَلْمُؤْمِنِينَ .

وكان علماء الضبط يلحقون هذه الأحرف حمراء بقدر  
حروف الكتابة الأصلية ولكن تعسّر ذلك في المطابع فاكتفى  
بتصغيرها في الدلالة على المقصود .

وإذا كان الحرف المتروك له بدلٌ في الكتابة الأصلية عوّل في  
النطق على الحرف الملحق لا على البدل ، نحو : أَلصَّلَاةُ . أَلرَّبُّوْأُ .  
أَلتَّوْرَةِ . ونحو : وَأَللَّهُ يُقَيِّضُ وَيَبْصِطُ . فِي أَلخَلْقِ بَصْطَةً . فان وضعت  
السين تحت الصاد دلّ على أن التُّنطق بالصاد أشهر وذلك في  
لفظ : أَلْمُصَيِّطُونَ .

ووضع هذه العلامة ( ~ ) فوق الحرف يدل على لزوم مدّه  
مدّا زائدا على المدّ الأصلي الطبيعي ، نحو : أَلعَ . أَلطَّامَةُ . قُرُوءِ .  
سِيءَ بِهِمْ . شُفَعَتُوا . تَأْوِيلُهُ إِلَّا اللَّهُ . لَا يَسْتَحْيِي ۚ أَنْ يَضْرِبَ .  
يَمَّا أَنْزَلَ . على تفصيل يعلم من فنّ التجويد . ولا تستعمل هذه  
العلامة للدلالة على ألف محذوفة بعد ألف مكتوبة مثل آمنوا كما  
وُضع غلطا في كثير من المصاحف بل تكتب ءامنوا بهمزة وألف  
بعدها .

والدائرة المحلاة التي في جوفها رقم تدل بهيئتها على انتهاء

الآية وبرقمها على عدد تلك الآية في السورة ، نحو : إِنَّا  
 أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ﴿٢﴾ إِنَّ شَانِئَكَ  
 هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾ ولا يجوز وضعها قبل الآية البتة فلذلك لا توجد  
 في أوائل السُّور ، وتُوجد دائما في أواخرها .

وتدل هذه العلامة ﴿٤﴾ على بداية الأجزاء والأحزاب  
 وأنصافها وأرباعها .

ووضعُ خطِّ أفقيٍّ فوق كلمة يدل على مُوجب السَّجدة .

ووضع هذه العلامة ﴿٥﴾ بعد كلمة يدل على موضع  
 السجدة نحو: وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ  
وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٦١﴾ يخافون ربهم من فوقهم ويفعلون ما يؤمرون ﴿٦٢﴾ .

ووضع النقطة الخالية الوسط المعينة الشكل ( ٥ ) تحت  
 الراء في قوله تعالى : بِسْمِ اللَّهِ جَبْرُهَا . يدل على إمالة الفتحة  
 إلى الكسرة ، وإمالة الألف إلى الياء . وكان التُّقاط يضعونها دائرة  
 حمراء فلما تعسر ذلك في المطابع عُديل إلى الشكل المعين .

ووضع النقطة المذكورة فوق آخر الميم قُبيل النون المشددة  
 من قوله تعالى : مَالِكٌ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ . يدل على الإشمام  
 (وهو ضم الشفتين) كمن يريد النطق بضممة إشارة إلى أن الحركة  
 المحذوفة ضمة (من غير أن يظهر لذلك أثر في النطق) .

ووضع نقطة مدوّرة مسدودة الوسط ( . ) فوق الهمزة  
الثانية من قوله تعالى : **ءَأْتَجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ** . يدل على تسهيلها بين  
بين أى بين الهمزة والألف .

ووضع حرف السين فوق الحرف الأخير في بعض الكلمات  
يدل على السكت على ذلك الحرف في حال وصله بما بعده سكتة  
يسيرة من غير تنفس .

وورد عن حفص عن عاصم السكت بلاخلاف من طريق  
الشاطبية على ألف ﴿ **عِوَجًا** ﴾ بسورة الكهف ، وألف  
﴿ **مَرَقِدَانًا** ﴾ بسورة يس ، ونون ﴿ **مَنْ رَاقٍ** ﴾ بسورة القيامة ،  
ولام ﴿ **بَلِّ رَانَ** ﴾ بسورة المطففين .

ويجوز له في هاء ﴿ **مَالِيَّةٌ** ﴾ بسورة الحاقة وجهان :  
أحدهما : إظهارها مع السكت ، وثانيهما : إدغامها في الهاء التي  
بعدها في لفظ ﴿ **هَلَكٌ** ﴾ .

وقد ضبط هذا الموضع على وجه الإظهار مع السكت ، لأنه هو  
الأرجح ، وذلك بوضع علامة السكون على الهاء الأولى ، مع تجريد الهاء  
الثانية من علامة التشديد للدلالة على الإظهار ، ووضع حرف السين  
على هاء ﴿ **مَالِيَّةٌ** ﴾ للدلالة على السكت عليها سكتة يسيرة بدون  
تنفس ، لأن الإظهار لا يتحقق وصلا إلا بالسكت .

وإلحاق واو صغيرة بعد هاء ضمير المفرد الغائب إذا كانت مضمومة  
يدل على صلة هذه الهاء بواو لفظية في حال الوصل . وإلحاق ياء صغيرة

مردودة إلى خلف بعد هاء الضمير المذكور إذا كانت مكسورة يدل على صلتها بياء لفظية في حال الوصل أيضا .

وتكون هذه الصلة بنوعها من قبيل المد الطبيعي إذا لم يكن بعدها همز ، فتمد بمقدار حركتين : نحو قوله تعالى ﴿ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴾ وتكون من قبيل المد المنفصل إذا كان بعدها همز ، فتوضع عليها علامة المد ، وتمد بمقدار أربع حركات أو خمس نحو قوله تعالى : ﴿ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ ﴾ ، وقوله جل وعلا :

﴿ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ ﴾ .

والقاعدة أن حفصا عن عاصم يصل كل هاء ضمير للمفرد الغائب بواو لفظية إذا كانت مضمومة ، وياء لفظية إذا كانت مكسورة بشرط أن يتحرك ما قبل هذه الهاء وما بعدها ، وقد استثنى من ذلك ما يأتي :  
(١) - الهاء من لفظ ﴿ يَرْضَهُ ﴾ في سورة الزمر . فإن حفصا ضمها بدون صلة .

(٢) - الهاء من لفظ ﴿ أَرْجِهْ ﴾ في سورتي الأعراف والشعراء فإنه سكنها .

(٣) - الهاء من لفظ ﴿ فَالْقَةِ ﴾ في سورة النمل ، فإنه سكنها أيضا .

وإذا سكن ما قبل هاء الضمير المذكورة ، وتحرك ما بعدها فإنه لا يصلها إلا في لفظ ﴿ فِيهِ ﴾ في قوله تعالى :

﴿ وَمَخْلُدٍ فِيهِ مُهَكَانًا ﴾ في سورة الفرقان .

أما إذا سكن ما بعد هذه الهاء سواء أكان ما قبلها متحركا أم ساكنا

فإن الهاء لاتوصل مطلقا ، لئلا يجتمع ساكنان .  
 نحو قوله تعالى : ﴿ لَهُ الْمُلْكُ ﴾ ، ﴿ وَءَاتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ ﴾ ﴿ فَأَنْزَلْنَاهُ  
 الْمَاءَ ﴾ ، ﴿ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴾ .  
 تنبيهات :

(١) - في سورة الروم ورد لفظ ﴿ ضَعِفَ ﴾ مجرورا في  
 موضعين ومنصوبا في موضع واحد .  
 وذلك في قوله تعالى : ﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعِفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ  
 ضَعِفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً ﴾  
 ويجوز لخص في هذه المواضع الثلاثة وجهان : أحدهما : فتح  
 الضاد ، وثانيهما : ضمها .  
 والوجهان مقروء بهما ، والفتح مقدم في الأداء .

(٢) - في لفظ ﴿ ءَاتَيْنَاهُ ﴾ في سورة التمل وجهان لخص  
 وقفا .

أحدهما إثبات الياء ساكنة ، وثانيهما : حذفها ، مع  
 الوقف على النون .  
 أما في حال الوصل فتثبت الياء مفتوحة .

(٣) - وفي لفظ ﴿ سَلَسِلَا ﴾ في سورة الإنسان وجهان  
 أيضا وقفا .

أحدهما : إثبات الألف الأخيرة ، وثانيهما : حذفها ، مع  
 الوقف على اللام ساكنة .  
 أما في حال الوصل فتحذف الألف .

وهذه الأوجه التي تقدمت لحفص عن عاصم ذكرها الإمام الشاطبي في نظمه المسمى « حرز الأمانى ووجه التهانى » .  
 هذا ، والمواضع التي تختلف فيها الطرق ضُبِطت لحفص بما يوافق طريق النظم المذكور .

### ﴿ علامات الوقف ﴾

م علامة الوقف اللازم ، نحو : إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ .

لا علامة الوقف المنوع ، نحو : الَّذِينَ نُوَفِّقُهُمُ الْمَلَائِكَةَ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ .

ج علامة الوقف الجائز جوازاً مستوى الطرفين ، نحو : نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ .

ص علامة الوقف الجائز مع كون الوصل أولى ، نحو : وَإِن يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ وَإِن يَمَسُّكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

قل علامة الوقف الجائز مع كون الوقف أولى ، نحو : قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلاَّ قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ .

•• علامة تعائق الوقف بحيث إذا وقِفَ على أحد الموضعين لا يصح الوقف على الآخر ، نحو : ذَلِكَ الْكِتَابُ لَارْتِيبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ .

## Alāmun Dākatawa

Wadannan sū nē alāmun da akē sāwā bisa haruffa ko kalmōmī don a nūna inda ya kamāta mai karatu ya tsaya ko kada ya tsaya

- ↪ Dākatāwar tilas
- ↻ An hana dākatāwā
- ↻ Cikakkiyar dākatāwā ta ganin dāma
- ↻ Dākatāwā ta ganin dama, amma wucewa da karatu ya fi
- ↻ Dākatāwā ta ganin dāma, amma dākatāwar tā fi

## Kamus

**Ādīfa:** Raunin hankali mai sa a yi hushi da sauri ko a yarda da sauri, kamar hankalin mata

**Aiwata:** Aikata

**Ākība:** Sakamakon al'amarin da ake aikatawa

**Ākīda:** Kudurin zuciya game da imaninta ga wani abu

**Alāka:** Abin da ya haɗa wasu abubuwa biyu

**Alharini:** Tufa mai taushi ta siliki

**Badādayi:** Masoyin da ake jin daɗi da ganinsa

**Bā'ini:** Sakin auren da ba a iya mayarwa sai an ɗaura wani auren

**Bākanta:** Rantsuwar cika alkawari

**Bakarāre:** Wanda ba ya haihuwa

**Bakarāriya:** Mace wadda ba ta haihuwa

**Bananci:** Barkwanci, kakaci, wargi, wasa

**Barā'a:** Yafewa daga laifi

**Barranta:** Tsira daga laifin da ake tuhumar mutum da shi

**Barrantacce:** Wanda ya tsira daga laifin da ake tuhumar sa da shi

**Bice:** Debe haske; akan ce wuta ta bice, idan haskenta ya face

**Biga:** Hanya a karkashin kasa

**Bijira:** Ki bin umurni

**Bijirewa:** Kin bin umurni

**Bira:** Harshen wuta mara hayaki

**Bitattu:** Waɗanda ba su da basirar gane gaskiya

**Danyi:** Kububawar makafi; wata ciyawa ce mai kaya da rafuma ke ci

**Dāranta:** Sa wani ya yi dariya

**Darbūka:** Tanti a kan sirdin rafumi don mata

**Darɓa:** Zuman kudan rakuwa

**Darkaka:** Ci gaba da tafiya kome wuya

**Dasisa:** Abin da yake a ido alheri ne, amma akwai sharri cikinsa

**Dā'a:** Hali na gari

**Dabaƙōki:** Hawa hawa da yawa irin na bene

**Face:** Debe shamaki tsakanin ruwa biyu masu karki

**Fājirai:** Masu saba wa shari'a da gangan, watau fasikai

**Fājiri:** Fasiki, mai saba wa shari'a da gangan

**Faƙaƙani:** Jam'in Faƙo

**Faƙo:** Wurin da ba ya jifa da ruwa kuma ba ya fitar da tsiron ciyawa

**Fasādi:** Barna da keta dokar shari'a

**Fawwala:** Mayar da dibara ga wani ko ga Allah

**Finjali:** Kofi, tambulan

**Furū'a:** Mas'alolin da ake fahimta da Alkur'ani ko Hadisi, ko sanin Addinin Musulunci bisa ka'idodinsa

**Gafala:** Rashin kula har wani abin tsoro ya auku

**Gafalallu:** Marasa kula ga abin da zai auku na wahala gare su

**Gamūsa:** Rantsuwar karya da gangan

**Gība:** Yi da mutum

**Gincira:** Kishingida amma ba da nufin barci ba

**Gislin:** Mugun abinci mai kaya

**Guna:** Kankana

**Gunda:** Dunkulen huren 'ya'yan dabino tun bai yi huda ba

**Gyada:** Sunkuyar da kai a kan isharar an yarda da maganar abokin hira

**Hanāna:** Kishi domin tsaron al'ada

**Hāsili:** Abin da ya tabbata daga wata mas'ala; sakamakon da aka samu bayan binciken wani al'amari

**Hinsi:** Karya rantsuwa

**Hiyāka:** Aikata abin da ya fi dacewa ko wanda ya fi tsanani



Hul'i: Fansar igiyar aure domin miji ya saki matarsa

Husūsiyya: Abin da wani ya keɓanta da shi

Idirāki: Ji a jiki da fahimta

Ijtihādi: Tunani a binciken wata mas'ala domin fitar da hukunci

Ikrāri: Tabbatarwa da bakin mai magana

Ilhādi: Karkatar da hukunci domin wata manufa

Ilhāma: Fahimtarwa daga Allah

Illiyi'ina: Wurin da ake aje ayyuka nagari

Inabi: 'Dan itace mai kama da tsada

Inabobi: **Jam'in** Inabi

Isma: Tsarewar Allah ga annabawa don kada su yi wani zunubi

Istidrāji: Saurara wa mai zunubi har ya aukar da kansa ga musifa

Istirjā'i: Mayar da al'amari ga Allah tare da neman taimakonSa

Jalāla: Girma na Allah kawai, watau ɗaukaka

Jannaye: Hanyar abinci daga baki zuwa ciki, ko jijiyar da ta haɗa ƙwaƙwalwa da lakar ƙashin baya

Jizya: Kudɓin haraji

Kaidi: Mugun shiri

Kāki: Ba'a, barkwanci, wargi, wasa

Kallafa: Lazamta; ɗora wa wani al'amari ko hali tilas

Kāmunga: A sayar wa mutum da abu da tsada ko a saya daga gare shi da arha don rashin saninsa ko wayonsa

Kankana: Guna

Karankarma: Kashin bari wargi, ƙashin nan na tsakanin firji, da kafada

Kināya: Laƙabi ga mutum domin girma-ma shi

Kundukuki: Gefen goshi na dama ko na hagu

Kwarkwafa: Gashin goshi

Kindāri: Dukiya mai yawa, kamar dinari dubu goma sha biyu

Kisāsi: Hukunci ga rama laifin yi wa wani rauni

Kuƙumi: Marin wuya; ɗaure hannu a wuya

Kuƙumma: **Jam'in** Kuƙumi

Kyācēwa: Kudurce laifin wani a cikin zuciya domin ramawa

Kyami: Azara ta rufin ɗaki

La'imi: Mara son alheri

Lallage: Shan ruwa da harshe irin na kare

Li'abi: 'Dan'uwa wanda aka haɗa uba kawai da shi

Li'ani: Rantsuwar miji domin kore ɗa ko ganin zinar matarsa, da rantsuwar matar domin kare kanta

Li'ummai: 'Yan'uwan da aka haɗa uwa kawai da su, uba kowa da nasa

Mahakama: 'Dakin Shari'a; kotu

Makai: Abin ɗibar ruwa, kamar ƙwarya ko buta

Makkana: Mallaka, tabbata

Makwarkwafa: Keya

Mannu: Darɓa, watau zuman ƙudan rakuwa

Māra: Lamba kamar 1, 3, 5, 7 da sauransu

Marēmari: **Jam'in** Marmaro

Marmaro: Idon ruwa mai gudana

Mashi'a: Nufin Allah

Mubāhala: Rantsuwa domin a tsine wa mai ƙarya

Mubāya'a: Nuna biyayya

Mudda: Lokaci iyakantacce

Muƙārana: Auna abubuwa biyu ko gwa-ma su domin a ga bambanci

Munāzara: Haɗa ƙarfɓi domin binciken wata mas'ala

Murli: Nonon dabino

Mu'utumadi: Maganar da ake dogara a kanta

Nafyi: Korewa ga magana, kamar a ce "bai yi ba"

Rabbanta: Samun rabo

Raƙiƙi: Siriri ƙwarai

Rango: 'Yar hanya tsakanin duwatsu

Rauno: Ciyawa da aka daddage

Rubūbiyya: Siffar Allah ta mallakar kome

Rubushi: Hasara a Lahira

Ruhbanāwa: Masu ibada daga cikin Ki-rista waɗanda suka yanke kansu daga

jin daɗin duniya sabo da yin ibada.  
 Rumata: Tsare mutum ga magana da hujja

Rummani: 'Ya'yan wani itace wanda aka fi samunsa a fasashen Larabawa

Sa'ada: Jin daɗin Lahira

Saƙandami: Abin wuya; zanen riga ge-waye da wuyanta

Salladar: Bayar da iko a kan wani abu

Salsabil: Suna ne na idon ruwa a Aljanna

Salwa: 'Ya'yan shila

Sansance: Ganewa a jika

Sanwā: Tsuntsaye su yi layi a sama da fikafikansu buɗe

Saryar: A hutar da mutum daga ɗaukar kaya

Sauma'a: Gidan ibadar mai halwa ta Kirista

Saunā: Jin tsoro game da lura

Shafaƙi: Lokacin da rana ta yi ja bayan faɗawarta

Shaƙāwa: Rashin arzikin Lahira

Shibhōhi: Abin da yake kama da gaskiya a wani fanni, kuma ya yi kama da ƙarya ta wani fannin

Sijjīnu: Wurin da ake aje zunubai

Sōfane: 'Digon wani launi dabam a tsakanin wani launin

Sūfi: Abin yin tufa mai kama da wul

Ta'aƙībi: Karin bayani ga muhimman al'amurra ko kanun labaru

Ta'alīki: Riskar da hukuncin abin da aka sani zuwa ga wani abu da sharhin magana

Tabanni: Mayar da ɗan wani naka, kamar ɗan hankaka

Tadbīri: Tsara al'amari gabanin a gudanar da shi

Tafsīli: Bayani filla-figa

Tahajjudi: Rashin barci domin yin ibada da dare

Talākiya: Wani itace wanda ake asuwaki da shi

Talālābanta: Faɗawa a santsi

Tamani: Kimar abin sayarwa

Tambihi: Farkarwa; faɗakarwa

Tasarrufi: Jujjuya abubuwa, kamar saye da sayarwa

Tasawwufi: Keɓance kai domin ibada irin ta Kirista

Tasgaro: Abin da ba ya sayuwa sam

Tasnim: Suna ne na wani marmaro wanda zaɓaɓɓun 'yan Aljanna ke sha daga gare shi

Taukifiyyai: Abubuwan da za a tsaya a kansu kamar yadda shari'a ta faɗa

Tāwada: A yi addu'a a tofa a ƙurji ko a ruwa

Tawāli'u: Ƙasƙan da kai

Tawassuli: Neman hanya

Tāwīli: Bai wa wata magana fassara

Tōgēwa: Kin yin abu, ko janye abin da mutum ya ce

Tsatso: Kugu

Tsirfatāwa: Sana'antawa

Tsiwirwiri: Sana'a domin neman riba

Tunkuɓa: Rigyawa ko karikitan da ruwa ke turawa

Uƙuba: Azaba domin wani laifi

Ulūhiyya: Siffar Allah ta yin doka da hukunci na halattawa ko haramtawa

Wābili: Mamako, ruwan sama mai yawa

Wādī: Fili tsakanin duwatsu

Wahami: Karkatattar fahimta

Wakkala: Dogara ga Allah

Waraka: Warkewa daga jahilci

Wasaki: Babbar guga ta fata

Wāsīdar: Tsani, dalilin sadarwa

Yaƙīni: Sakankancewa ko imani mai ƙarfi

Yūla: Harshen wuta

Yūlaye: Jam'in **Yūla**

Yunƙe: A rufe a sa hatimi

Zambiyōyi: Filayen da ke tsakanin tako da tako a tafiya

Zanjabil: Citta mai yatsu

Zihāri: Haramta mata ta hanyar daidaita ta da wadda ta haramta ba da niyyar saki ba sai da niyyar waharlarwa kawai

Zirā'i: Kamu guda, wato awon tsawo daga guiwar hannu zuwa ƙarshen yatsar tsakiya ta hannu

## Fihirisa

Lamba ta farko ta sura ce, wadda ke cikin baka kuwa ta aya ce. Misali: 5 (91) daidai take da a ce Sura ta 5, aya ta 91. Game da sunan sura kuwa, lambar da ke biye da shi ta shafin da surar ta fara ne.

Idan ba a sami kalmar da ake nema ba, a yi tunanin wata.

**A'alā** s. 928

**A'araf** 7 (46)

**A'arāf** s. 219

**'Abasa** s. 913

Abin sha mai sa maye

dalilin haramtawa 5 (91)

haramtawa 2 (219); 5 (90)

mataki na biyu ga haramtawa 4 (43)

mataki na farko ga haramtawa 2 (219)

mataki na karshe ga haramtawa 5 (90)

Abinci 2 (172); 5 (1, 3, 4, 96); 6 (119-121);

16 (114, 116-118); 22 (34-36)

cin abincin Ahlil Kitāb 5 (5)

ga Yahudawa 6 (146)

gidajen da aka halalta wa mutum cin abinci 24 (61)

haramtacce 2 (173); 5 (3); 6 (122, 146); 16 (115)

kin cin halaltacce 5 (87, 88)

Abu Lahab 111 (1-3)

matarsa 111 (4, 5)

Abubakar

sahibin Manzon Allah ne 9 (40)

Adalci 4 (105); 16 (90)

Adamu 2 (33, 35); 3 (33, 59); 20

(123-127)

a Aljanna da Hawwa'u 2 (35); 7 (19); 20 (115-119)

an hana shi da Hawwa'u kusantar itace 2 (35); 7 (19)

an kammala shi 15 (28); 38 (72)

an zaɓe shi, shi da zuriyarsa 3 (32)

halitta shi daga turɓaya 3 (59); 15 (28); 38 (71)

laifinsa don mantuwa ne 20 (115)

mai mulkin duniya 2 (30)

mala'iku sun yi masa sujada 2 (34); 7 (11); 15 (28); 17 (61); 18 (50); 20 (116); 38 (72)

sakamakon cin ɗan itace 7 (22); 20 (121)

sanar da shi sunaye 2 (31)

Shaidan ya yaudare shi, shi da Hawwa'u 2 (36); 7 (20-22); 20 (120-121)

Shaidan ya yi jayayya 2 (34); 7 (11); 15 (30); 17 (61); 18 (50); 20 (116); 38 (73, 74)

shugaban dukan halitta 2 (34)

ya yi nadama 2 (37); 7 (23)

Addini 2 (256); 4 (80); 50 (45)

bambance-bambancensa 2 (17)

na gaskiya ba ya canzawa 30 (30)

**Dubi kuma** Ibada

Addinin Kirista

imani da Annabi Isa 4 (159)

sukarsa ta farko 112 (3).

Addu'a

ta Ibrahim 2 (126-129); 9 (114); 26 (69-89)

ta Nuhu 71 (26-28)

ta Sulaiman 27 (19)

ta Yusuf 12 (101)

ta Zakariya 19 (4-6)

**'Ādiyāt** s. 948

**Aḥkāf** s. 762

**Aḥzāb** s. 633

Aibi

faɗinsa 4 (148)

Aiki mummuna

horo ya yi daidai da shi 10 (27); 42 (40)

kore shi da aiki nagari 13 (22); 23 (96); 41 (34)

fiyayyar mutum ga kansa 40 (10)

sakamakonsa 2 (81); 30 (9, 10)

sakayyarsa 4 (123)

A'isha

bata sunanta 24 (11-20)

Ajiya 4 (58)

**'Alak** s. 943

Al'arshi 40 (7)

Alfahari 17 (37)

Alfasha

a guje ta 6 (151)

**Āl'Imrāna** s. 73

Aljanna 2 (35, 36, 111); 13 (23); 18 (32, 108); 19 (60, 61, 64); 22 (23, 24); 25 (15, 16); 36 (54, 55); 38 (49-54); 43 (70-73); 44 (51-57); 52 (17-28); 55 (46-78, 89); 56 (12-40); 76 (12-22)  
 albarka madawwamiya 11 (108)  
 albarka mara misaltuwa 32 (17)  
 aminci a cikinta 10 (10, 25); 19 (62, 63); 36 (56-58)  
 an ba Musulmi daularta 4 (54)  
 an hana wa kafirai daularta 7 (40)  
 ba baƙin ciki, wahala, gajiya 35 (34, 35)  
 daɗɗanonta a wannan duniyar 37 (41-47); 89 (27-30)  
 ganin Ubangiji cikinta 50 (35)  
 kama da ita 13 (35)  
 kyau da tsarkinta 37 (41-49)  
 ƙarin ɗaukaka a cikinta 39 (20)  
 maganar 'yan aljanna da 'yan wuta 37 (51-60)  
 masu shiganta 2 (82, 123, 124); 9 (18); 53 (52)  
 mazaunin iyalan mumina 40 (8)  
 samun nasara 78 (31)  
 tamkar lambu ne 47 (15)  
 yadda take 15 (45-48)  
 yalwarta 3 (132); 57 (21)  
 'ya'yan itatuwanta 2 (25); 69 (23)  
 Aljannu 6 (101, 113, 129, 130); 7 (38, 179); 27 (17, 39)  
 ba su san gaibi ba 34 (14, 20)  
 halitta su daga wuta 7 (12); 15 (27); 32 (13); 51 (56); 55 (15, 33, 39)  
 Iblis ne ubansu 18 (50)  
 mushrikai sun ce aljannu matan Allah ne 37 (158)  
 mutane na bauta musu 34 (41); 72 (6)  
 Sulaiman ya mallake su 27 (17); 34 (12-14)  
 sun yi addini irin na Yahudawa 46 (30-31)  
 suna musulunta su yi gargadi 46 (29-32)  
 suna sauraron Alƙur'ani 46 (29); 72 (1-15)  
 Alkawari 5 (1); 16 (90); 17 (34)  
 Alƙalami 96 (4); 3 (44); 68 (1)  
 Alƙibla 2 (144, 146-150)  
 an ɗaukaka ta 2 (143)

canja ta 2 (142)  
 ra'ayoyin Yahudawa da Nasara 2 (145)  
 Alƙur'ani  
 a yi shiru a saurari karatunsa 7 (204)  
 Allah zai tsare shi 15 (9); 56 (77-80); 85 (21, 22)  
 ba a nasara ga ɓata shi 41 (41, 42)  
 ba aikin Shaiɗan ne ba 26 (210-212)  
 ba mawaƙi ya yi shi ba 26 (224-226)  
 ba shi da wani kamansa 2 (23, 24); 10 (37-40); 11 (13); 17 (88)  
 ba shi da wata illa 4 (82)  
 ba ya baki biyu 39 (23)  
 ba ya tantama 11 (1)  
 canjin da ya kawo 13 (31); 84 (1-5)  
 cikakken jagora 10 (37)  
 cikansa ba giɓi 17 (89)  
 ɗaukaka mabiyansa 21 (10); 43 (44)  
 ɗauke da labaru nagari 12 (1-3)  
 ɗauke da ra'ayoyi mafiya kyau 29 (49)  
 fitar da mutane daga duhu 14 (1)  
 gargadi ne ga duk duniya 6 (19); 25 (1)  
 girma ga marubutansa 80 (13-16)  
 harhafa shi 75 (17, 18)  
 harshensa 43 (3)  
 jaddada wahayin farko 2 (41, 89, 101); 6 (93); 28 (51); 35 (31)  
 kammalalle mai shiryarwa 5 (3); 18 (1, 2)  
 ƙunsa dukan abubuwa masu kyau daga sauran littafai 98 (3)  
 maganin cututtuka 10 (57); 17 (82); 41 (44)  
 mai bayanin abin da ya kamata 16 (89)  
 mai cika abin da aka faɗi ɗa can 17 (105); 28 (52, 53); 46 (12)  
 mai kiyaye duk wahayoyi 5 (48)  
 mai shiga zukata 26 (200)  
 mai tsarkakewa 29 (45)  
 maye gurbin sauran littafai 16 (10)  
 Musa ya gaskata shi 11 (17); 46 (10)  
 Musulmi na karanta shi a salloli 73 (20)  
 raba gardama 16 (64)  
 rahama ce 29 (51)  
 rubuta shi 98 (2)  
 saukar da shi a dare mai albarka 44 (3); 97 (1)  
 saukar da shi cikin watan Ramalan 2 (185)  
 saukar da shi cikin zuciyar Annabi 2 (97); 26 (193, 194)

- saukar da shi kafan kafan 25 (32)  
 saukarsa nufin Allah ne 55 (1, 2)  
 sauƙaƙa shi cikin Larabci 44 (58)  
 shiriya daga gare shi 2 (231); 3 (138); 6  
 (70, 90, 153, 155, 157); 7 (40); 10 (1,  
 58); 12 (104, 111); 15 (1); 16 (89); 17  
 (9, 88); 18 (57); 25 (30); 29 (49); 32  
 (22); 36 (69, 70); 38 (29); 39 (17,  
 18); 41 (41, 44); 45 (20); 54 (17); 57  
 (16); 58 (5); 81 (27, 28)  
 tarin koyarwa mafi kyau 39 (27)  
 wahayi ya ba da tsarin 25 (32)  
 wasu Larabawa sun yarda da shi 72 (1-  
 9)  
 wulakanta ayoyinsa 4 (140)  
 ya ƙunshi hikima 10 (1)  
 yana ɗauke da amsoshin gardandami  
 25 (33)  
 yana ɗauke da shiriya da bayanai 2  
 (185)  
 zai yi nasara 20 (2-5)
- Allah**  
 a ji tsoronSa 3 (175)  
 a riƙi tsammanin rahamarSa 12 (87)  
 ba a boye Masa 4 (108)  
 ba biyu ko uku ne ba 4 (171); 16 (51)  
 ba Shi da ɗa 2 (116); 19 (35, 90-93);  
 112 (3)  
 ba Ya buƙatar hutawa 50 (38)  
 ba Ya gajiya da halittawa 46 (33)  
 bauta Masa Shi Kadai 1 (4); 10 (105-  
 107); 36 (60, 61); 51 (51); 72 (18, 20)  
 bin Allah da Ma'aikinSa 4 (59); 8 (1,  
 13)  
 dogara da Shi 3 (101-103, 160)  
 Ɗaya ne 2 (163); 3 (17); 112 (1)  
 gamuwa da Shi 84 (6)  
 gode Masa 2 (152)  
 haɗa wani da Shi 4 (26); 26 (213)  
 halitta sammai da ƙasa a kwana shida  
 50 (38)  
 ikonSa ba iyaka 6 (104); 42 (11)  
 ilminSa na da yawa, bin shari'a ne tsira  
 18 (109); 31 (27); 55 (15)  
 ilminSa ya game sammai da ƙasa 2  
 (255)  
 kome na yi Masa sujada 13 (15)  
 kowa ya yi murna da rahamarSa 10  
 (58)
- Mahalicci Mai rayarwa 56 (58-74)  
 Mahaliccin kome 13 (16)  
 Mai falala ga kowa 27 (73)  
 Mai fararwa 2 (117)  
 Mai gudanar da kome 4 (85)  
 Mai halittawa, ginawa, surantawa 59  
 (24)  
 Mai karɓar tuba da roƙo 42 (25, 26)  
 Mai nuna soyayya ne 11 (90); 85 (13,  
 14)  
 Mai rahama ne ga masu zunubi 39 (53)  
 Mai raya ƙasa bayan mutuwarta 30  
 (19)  
 Mai rayar da kome 11 (6)  
 Mai rayarwa, mai kashewa 53 (42-46)  
 Makusanci ga mutum 50 (16)  
 miƙa wuya gare Shi 3 (82); 16 (48, 49)  
 Na huɗu ga kowane uku 58 (7)  
 natsumar zukata da ambatonSa take 13  
 (28)  
 rahamarSa ta rufe kome 6 (148); 7  
 (156); 40 (7)  
 Shi Kadai ne 3 (18); 112 (1-4)  
 Shi ne Tabbatacce 31 (30)  
 tabbatar samuwarSa 2 (164)  
 taimaka Masa 61 (14)  
 tsayar da sammai ba ginshiƙai 13 (2, 3)  
 waɗanda ba Ya so 4 (116); 5 (64); 6  
 (141); 9 (19, 27); 10 (81); 16 (23); 39  
 (3); 40 (28); 61 (5)  
 waɗanda Yake so 2 (195, 232); 3 (71,  
 146, 148, 160); 29 (69)  
 wasu daga sifofinSa 59 (23, 24)  
 Ya halitta kome don rahama 11 (119)  
 Ya san abin da ke zuciya 50 (16)  
 Ya san asiri mafi boyuwa 2 (115); 20  
 (7)  
 Ya san bayyananne da boyayye 13 (8-  
 10)  
 Ya san faɗuwar kowane ganye 6 (59)  
 Ya san kwatankwacin zarra 10 (61); 34  
 (2, 3); 57 (3, 4)  
 Ya san Sa'a da abin da ke cikin mahai-  
 fa 41 (47)  
 Ya san shawara a asirce 58 (7)  
 Ya san tunani da furuci 6 (3)  
 Yana amsa addu'a 2 (186)  
 Yana halitta abin da ba ku sani ba 16  
 (8)

- Yana son masu adalci 5 (42)  
 Yana son masu hafuri 3 (145)  
 Yana son masu komawa gare Shi 2  
 (222)  
 Yana son masu kyautata wa wasu 2  
 (195); 3 (133, 147)  
 Yana son masu tafawa 3 (76); 9 (4, 7)
- Al'ummoni**  
 daukarsu 13 (11)  
 halakarsu 7 (34); 17 (16)
- Alwalla** 4 (43); 5 (6)
- Amana**  
 cinta 3 (161); 4 (29, 30); 8 (27)  
 rikonta 4 (56)
- An'ām s. 186**  
**Anbiyā s. 484**  
**Anfāl s. 257**  
**'Ankabūt s. 602**
- Annabawa** 2 (61, 91, 136, 177, 213); 3 (21);  
 6 (83-88, 113)  
 alkawari da su 3 (80); 33 (7)  
 an ba wasu littafai 6 (90)  
 an kiyaye wahayin da suke samu 72  
 (28)  
 ana bata koyarwarsu 19 (59)  
 ba duka aka fadī a Alkur'ani ba 4  
 (164); 40 (78)  
 ba su munafunci 3 (160)  
 ba su yin zunubi 21 (25-28)  
 babu sauran annabci bayan Muham-  
 mad 21 (30)  
 babu su daga aljannu 6 (131)  
 bambanci a darajarsu 2 (253)  
 daga dukan al'ummomi 10 (47); 13 (7);  
 16 (36); 35 (24)  
 duk sun gaskata Annabi 3 (80)  
 farilla yarda da su 4 (150, 151)  
 halakar ma'kiyansu 14 (13); 77 (7)  
 karɓar asirai daga Ubangiji 72 (27)  
 ma'kiya na zunden su 6 (10); 15 (10,  
 11); 36 (30)  
 mutane ne masu cin abinci 21 (7, 8); 25  
 (20)  
 na karya ba su yin nasara 69 (44-47)  
 riƙe gaskiyarsu 23 (51-56)  
 sun zo da bayanai da littafai 16 (43, 44)  
 suna da mata da 'ya'ya 13 (38)  
 taimako daga Allah 12 (110); 14 (13-  
 20); 40 (51)
- Ubangiji ke zaɓen su 22 (75); 28 (68)
- Ansār** 9 (100, 117)
- Arafāt** 2 (198)
- Arziki** 13 (26); 17 (30); 53 (48)  
 masu arziki 3 (180); 4 (26, 27, 38); 24  
 (22)
- 'Aṣr s. 951**
- Attaura** 3 (3, 48, 65, 93); 5 (43, 44, 66, 68,  
 110); 7 (157); 9 (111); 48 (29); 61 (6);  
 62 (5)
- Aure** 4 (3, 4)
- da Ahlil Kitāb 5 (5)  
 da ƙwarƙwara 4 (25)  
 da mushirika ko mushiriki 2 (221)  
 guje wa zina 70 (29-31)  
 haninsa 4 (22-25); 5 (5); 14 (32, 33)  
 matan da aka haramta 2 (221); 4 (22-  
 24); 60 (10, 11)  
 mayar da shi 2 (228)  
 na bayi 2 (177); 4 (25, 36, 92); 24 (32,  
 33); 58 (3); 90 (3)  
 na kamammu 60 (10, 11)  
 na Manzon Allah 35 (50-52)  
 sake aure ga mata 2 (232, 234, 235)  
 saki na biyu 2 (229);  
 saki na uku 2 (230, 231)  
 tilas 24 (32, 33)  
 yarjejeniya ce 4 (21)
- Dubi kuma** Kashe aure  
 Mata  
 Matan aure  
 Miji da mata  
 Zaman gida
- Awo** na gaskiya 17 (35); 26 (181-184); 55  
 (9); 83 (6)
- Ayuba** 4 (163); 6 (85); 21 (83, 84); 38 (41-  
 44)
- Ayyuka**  
 bacinsu 25 (23); 47 (1, 8, 9)
- Ayyuka nagari**  
 awonsu 7 (8, 9)  
 masu wanzuwa 18 (46)
- Azumi**  
 farilta shi 2 (183)  
 haƙƙoƙinsa 2 (187)  
 jima'i da azumi 2 (187, 196)  
 masu ciwo da matafiya 2 (184, 185)
- Badar** 3 (123, 140, 165); 8 (18, 49-51); 25

(25, 27); 33 (26); 44 (16); 54 (44-48); 64 (9, 10); 78 (18-20)  
 abokan gaba na son hukunci 8 (19)  
 an ƙarfafa Musulmi 8 (11)  
 aukuwarsa 34 (30)  
 aya a kansa 3 (13)  
 gudunmawar Allah 3 (122); 8 (9, 17)  
 kafirai na murna 8 (47, 48)  
 karya adawa 20 (129)  
 mai bayyanar da gaskiya 8 (6-8, 42)  
 matsayin mayaƙan 8 (42)  
 sakin fursunoni 8 (70)

**Bakara** s. 4  
**Balad** s. 934  
 Bani Kuraizah 33 (26)  
 Bani Natir 59 (2)  
 Bara  
   guje masa 2 (273)  
 Bashi 2 (280-284)  
 Bashi da ruwa 2 (275-281); 3 (129, 130, 230); 4 (161); 30 (39)  
 Bauta wa wanin Allah 4 (48, 116-121)  
 Bayar da hanci 2 (188)  
 Bayi  
   ana son a 'yanta su 47 (4); 90 (13)  
 Bayi mata  
   aurensu 4 (25)  
**Bayyina** s. 945  
 Biyayya 2 (170); 4 (69); 24 (51-54)  
 Bokaye 37 (7-10)  
**Buruj** s. 924  
 Busa Kaho 6 (72, 74); 18 (100); 20 (102); 23 (101); 27 (87); 36 (50); 39 (68); 69 (13, 14); 74 (8); 78 (18-20); 79 (6-9)  
 'Bata mafi muni 22 (12)

Caca 2 (219); 5 (90)  
   dalilin hanawa 5 (91)  
 Camfi 2 (256, 257); 4 (60)  
 Ceto 2 (225); 4 (85)  
 Cewa "In Allah Ya yarda" 18 (22, 23)  
 Cikamakin Annabawa 33 (40)

Daraja duniya da lahira 70 (32-35)  
 Dāwud 2 (251); 4 (163); 5 (78); 6 (85); 17 (55); 21 (78-80); 27 (15, 16); 34 (10-13); 38 (17-30)  
   an ba shi annabci da littafi 4 (163); 6(85)

sarrafa ƙarfe 34 (10, 11)  
 ya kashe Jālūta 2 (251)  
 ya la'anci Yahudawa saboda rashin yi wa juna wa'azi 5 (78)

**Dhāriyāt** s. 794  
 Diyya (na jini) 4 (92)  
**Duḥā** s. 940  
**Dukhān**, s. 750  
 Dukiya  
   a same ta ta hanyar halal 4 (29)  
   don rayuwa 4 (5)  
   girmama ta 2 (188)  
   sarrafa ta 17 (26, 27, 29); 25 (67)  
   son dukiya 3 (180, 181); 4 (37); 9 (34, 35); 47 (38)  
   ta mai rauni 4 (5)

Duniya  
   farkonta da ƙarshenta 46 (3)  
 Dutsen Sinin 2 (63, 93); 4 (154); 7 (171); 19 (52); 20 (80); 23 (20); 28 (44, 46); 52 (1); 95 (2)

Duwatsu  
   amsa girman Ubangiji 34 (10)  
   halitta su 16 (15)  
   hanyar abinci 21 (31)  
   ƙusoshin ƙasa 78 (7)  
   wucewarsu 27 (88); 81 (3)

**D.H.** s. 466  
**Dalāk** s. 859  
 'Dan fashi 5 (33)  
 'Dan hankaka **Dubi** Tabanni  
**Dāriƙ** s. 926  
 'Dariƙoƙi 6 (159)  
 'Dufanu 54 (11-15); 69 (11); 71 (25, 26); 7 (133)

**Dubi kuma** Nuhu  
**Dūr** s. 799

Faḍa 2 (190); 4 (30)  
**Fādīr** s. 656  
**Fajr** s. 932  
**Falaf** s. 959  
 Fankama 31 (18); 57 (23)  
 Farauta 5 (4, 24, 95, 96)  
 Fassara  
   dokarta 3 (6)  
**Fat'h** s. 776  
**Fātiha** s. 3  
**Fīl** s. 953

Fir'auna 2 (49, 50); 3 (10); 7 (130-136); 8 (52, 54); 10 (75-78, 88-92); 11 (97, 99); 17 (101-103); 20 (71-78); 26 (29); 28 (3-40); 29 (39); 40 (24-46); 43 (46-56); 44 (24-27); 50 (13); 51 (38-40); 54 (41,42); 69 (9, 10); 73 (15, 16); 79 (17-25); 85 (18); 89 (10-13)  
matarsa 28 (9); 66 (11)  
ruwa ya maido gangar jikinsa 10 (92)

**Furkân** s. 542

**Fuṣṣilat** s. 720

Gādō 2 (180-182, 240); 4 (13, 14); 5 (106, 107)  
dokarsa 4 (11, 12, 177)  
ga musakai in sun zo wurin rabo 4 (8)  
ga 'ya'yan tabanni 33 (4, 5)  
na mara iyaye ko 'ya'ya 4 (179)  
rabon gado 4 (11, 12)  
wadanda za a ba 4 (7)

Gafartawa 2 (263); 4 (17, 18, 64, 106, 110); 5 (39); 9 (80)

Gaisuwa 4 (86); 24 (60)

Ganima 7 (1, 41); 8 (41); 48 (20); 59 (6-8)

**Ghāfir** s. 708

**Ghāshiyā** s. 930

Girma da daukaka 2 (269); 4 (32); 6 (83)  
12 (71); 39 (49)

**Gumaka**

cafa musu ado 43 (18)

masu bauta musu 2 (105, 135); 4 (48, 51, 52, 76, 116); 5 (60, 82); 6 (138, 139); 9 (1-17, 28, 36, 113); 16 (75); 22 (17); 35 (14, 40); 48 (60)

na duwatsu 5 (3)

zaginsu 6 (108)

**Gwamnati**

sai masu cancanta 4 (58)

da mijalisa 42 (38)

Hadaya 22 (37)

**Hadīd** s. 827

Hadā kai da taimakon juna 3 (103); 5 (2)

**Haihuwa ga Allah**

ba abu ne karɓaɓɓe ba 2 (116); 6 (102-104); 10 (68); 18 (4, 5); 19 (35, 91, 92); 23 (91); 37 (149, 159)

Haila 2 (222)

**Hajj** s. 499

Hajji 2 (158, 189); 3 (97); 22 (28-37)  
an jaddada maganarsa 22 (27)  
halatta kamun kifi 5 (96); 9 (3)  
muhimmancinsa 2 (196-203); 5 (1, 2, 94-96); 9 (3)

**Hakka** s. 875

**Hakkin mutum** 17 (15); 53 (38)

**Halaye nagari**

dagewa 11 (112); 13 (22); 30 (43); 41 (6, 30, 31)

gaskiya 3 (60); 4 (135); 5 (119); 9 (119); 16 (116); 17 (81); 22 (30); 25 (72); 33 (24, 35, 70); 39 (3, 32); 103 (23)

godiya 2 (152, 172, 185, 243); 5 (6, 89); 14 (7, 8); 28 (73); 39 (7, 66); 46 (15)

guje wa zina 17 (32); 23 (5); 24 (30, 31, 33); 25 (68); 33 (35); 70 (29, 35)

hakuri 2 (153-157, 177, 259); 3 (145, 199); 11 (11); 16 (126, 127); 28 (80); 29 (58, 59); 39 (10); 42 (43); 103 (2)

jaruntaka 2 (38, 177); 3 (172-175); 6 (81-83); 9 (40); 20 (46); 33 (39)

mallakar zuciyā 4 (135); 7 (201); 18 (28); 30 (29); 38 (26); 42 (37); 79 (40, 41)

nagari na kawo ci gaba, miyagu na hanawa 2 (216), 6 (161); 10 (23); 11 (114); 14 (24-26); 16 (75, 76, 97); 25 (70); 53 (31, 39-41); 91 (9, 10); 92 (4-10)

rashin munafunci 3 (166); 4 (107, 142, 146); 39 (2, 3); 98 (5); 107 (4-6)

rashin son kai 2 (207, 262); 3 (91); 4 (53); 6 (163); 11 (51); 59 (9); 64 (16); 76 (8, 9); 92 (19, 20)

tawali'u 2 (45, 46); 6 (63); 7 (13, 55, 146)

tsarki 2 (222); 5 (6); 9 (103, 108); 24 (21); 33 (33); 53 (32); 74 (4, 5); 87 (14); 91 (9, 10)

turakunsu 2 (207, 265); 4 (74, 114); 5 (16); 6 (163); 60 (1); 92 (19-21)

yafewa 2 (109); 3 (133, 158); 4 (149); 5 (13); 7 (199); 12 (92); 24 (22); 41 (34, 35); 42 (37-40)

Halayya 3 (130-136); 4 (36, 59, 86); 9 (34, 35); 17 (26-35); 24 (27, 28, 58, 59, 61); 25 (63-77); 31 (14-19); 33 (35, 36); 49 (1-18); 60 (1-13)



**Halitta**

bambantarta 13 (3, 4)  
 dabbobi 16 (5); 24 (45)  
 kama guda 67 (3, 4)  
 mutum 4 (1); 6 (2); 7 (2); 15 (26-29); 16  
 (4); 22 (5); 25 (57); 32 (7, 8); 35  
 (11); 40 (67); 51 (56); 86 (6)

Hāmān 28 (6, 8, 38); 29 (39, 40); 40 (24,  
 36)

**Hankali**

aiki da shi 2 (44, 73, 242); 5 (58); 6  
 (152); 17 (26); 25 (44); 36 (62); 45  
 (5); 67 (10)

hana bi ido rufe 2 (170, 171); 5 (104); 7  
 (129, 179); 43 (22, 23)

Hanya kyakkyawa 6 (155)

Haruna 2 (248); 4 (163); 7 (122); 20 (29-  
 35); 28 (34, 35); 37 (114-122)

bauta wa ɗan maraƙi na zinari 7 (148);  
 20 (90, 95)

bayaninsa 7 (15)

da Musa 20 (30); 26 (12); 28 (34, 35)

ya riƙa wa Musa shugabanci 7 (142)

ya zama Annabi 4 (161); 6 (85); 10  
 (75); 19 (53); 21 (48); 23 (45); 25  
 (35, 36)

**Hashr** *s.* 839

Hijira 9 (40); 25 (54)

**Hijr** *s.* 381

Hūd 7 (65-72); 11 (50-60, 89); 26 (123-  
 140); 46 (21-26)

**Hūd** *s.* 319

Hudahuda 27 (20)

Hudaibiya

nasara 48 (1)

sulhu don Musulmi a Makka 48 (25)

**Hujurāt** *s.* 784

**Humaza** *s.* 952

Ibada 2 (43-46, 125, 149, 150, 238, 239); 4  
 (43, 101-103); 5 (2, 6, 95); 11 (114); 17  
 (78-80); 24 (56); 29 (45); 62 (9, 10)

Iblis **Dubi** Shaidan

Ibrahim 2 (133-140); 3 (33, 55, 68, 84, 95,  
 97); 4 (54, 163); 21 (59-61, 66, 67); 22  
 (43); 26 (70-81, 83-89); 29 (31); 42 (13);  
 51 (26-37)

abin misali 16 (120); 60 (40)

abin tunawa ga al'umma 37 (108-111)

addininsa Musulunci 3 (66)

addu'a don mutanen Luɗu 11 (74-76)

addu'a tare da Isma'il 2 (129)

addu'arsa 2 (126-129); 9 (114); 11 (69);  
 12 (6, 38); 14 (35-41)

aje Isma'il kusa da Ka'aba 14 (37)

an ba shi annabci 2 (124, 131); 3 (66); 4  
 (125); 16 (119); 37 (83, 84)

an ba zuriyarsa annabci 29 (27); 37  
 (113); 58 (26)

an masa alkawari 2 (124)

bākinsa 15 (51-60)

bushara da Isma'il 37 (101)

bushara da samun ɗa 15 (53-56); 51  
 (24, 25)

bushara da samun jika 6 (85); 11 (71);  
 19 (49); 21 (72); 29 (27); 37 (112)

da faɗi-tashin al'ummomi 2 (260)

da mai bautar rana 2 (258)

da manzanni 11 (69, 70); 15 (51, 52); 51  
 (24, 25)

dangantaka ta kusa da Annabi 3 (67)

hanyar karantarwarsa 6 (75-82)

horo da haɗa kai 2 (132); 43 (28)

Isma'il ya sake gina Ka'aba 2 (127)

jefa shi wuta 21 (68); 29 (24); 37 (97)

kawar da gumaka daga 'Daki Mai  
 Tsarki 2 (125); 22 (26)

littafansa 87 (19)

mafarkin yanka ɗansa 37 (102)

mahaifinsa 19 (41-48)

Maƙāma Ibrahim 2 (125); 3 (96)

neman a sami masu ibada 2 (128); 14 (40)  
 uban Larabawa 90 (3)

ya karya gumaka 21 (57, 58); 47 (91-93)

ya roƙi ɗa nagari 37 (100)

ya roƙi gafara don mahaifinsa 9 (114)

ya roƙi mayar da Makka amintacciya 2  
 (126)

ya soki bautar gumaka 6 (75); 19 (42-  
 48); 21 (52-56, 62-65); 26 (69, 82);  
 29 (16, 17); 37 (85-96); 43 (26, 27)

ya soki bautar taurari 6 (76-84); 38 (88)  
 ya tsira daga wuta 21 (69-71); 29 (24-  
 26); 37 (98, 99)

ya yi addu'a don Makka 14 (37, 38)

ya yi imani da Allah 2 (124, 131); 3  
 (66); 4 (125); 16 (119); 37 (83, 84)

yanke hulɗa da kafirai 60 (4, 5)

**Ibrāhīm** s. 371

Idanu da kunnuwa

bayar da shaidarsu 41 (20-23)

Idda 2 (228)

Idda (ta rasuwar miji) 2 (234)

auren mai idda 2 (235)

ƙare idda 65 (2, 3)

lissafin lokacin 65 (1, 4)

Idris 19 (56, 57); 21 (85); 29 (56)

I'tikafi 2 (187)

**Ikh̄lās** s. 959

Ilmi

an ba Adam ilmin sunayen abubuwa 2 (31)

an ba annabawa 21 (79)

an umurci Annabi ya roƙi ƙarinsa 20 (114)

Annabi Dāwūd ya zama Malami 2 (151)

don kariya a yaƙi 21 (80)

don sarrafa abubuwa 2 (30, 34); 7 (140); 14 (32-34); 16 (12, 14); 17 (70); 21 (79, 81, 82); 22 (3, 65); 31 (20); 45 (12, 13)

ɗaukaka darajar mutum 39 (9)

iri uku 102 (5-8)

matakin hikima 2 (269)

nazarin halayen ƙasashe 16 (4); 17 (21); 22 (46); 29 (20); 35 (27, 28)

nazarin halitta 3 (189, 190); 10 (5, 6); 13 (3, 4); 17 (12); 43 (3-5)

nazarin tarihin ƙasashe 3 (116); 12 (111); 14 (5); 30 (9); 33 (62); 35 (43, 44); 40 (21)

nemansa ta karatu da rubutu 96 (1-5)

tafiya don nemansa 18 (65, 66)

Imran 3 (32-35); 66 (12)

**Infidār** s. 918

**Insān** s. 899

**Inshikāf** s. 922

Isa 2 (253); 4 (172); 5 (46); 19 (16-21); 42 (13); 57 (27)

addu'a don saukar abinci 5 (114)

alkawarin cetonsa 3 (55)

ambaton zuwan Annabi 36 (14); 61 (16)

an aiko shi ga Yahudawa kawai 3 (49)

an ba shi hujjoji 2 (87); 5 (111)

an halitta shi da turɓaya 3 (59)

ba Allah ne ba 5 (72, 116); 19 (89-92)

bai mutu a tsire ba 4 (157)

bai wulakanta uwarsa ba 19 (32)

gaskata Taurat 3 (50)

girmamawar Musulmi gare shi 43 (59)

haifuwarsa 19 (22, 23)

halifansa 3 (51, 52); 61 (14)

ishara ga Yahudawa 43 (61)

kafirai sun ƙi yarda da shi 43 (57, 58)

kiyaye shi daga maƙiya 5 (110)

koya masa Taurat da Injil 3 (48); 5 (110)

magana a tsumma da kuma girmansa 3 (46); 5 (110)

manzo ne 4 (171)

mutum ne kurum 3 (58); 19 (30-33)

mutuwarsa 5 (117)

nasara ga mabiyansa 3 (55)

rayar da matattu 3 (49); 5 (110)

shi ishara ne 23 (50)

shirin kashe shi 3 (54)

tsarkake shi daga zargi 3 (55)

warkar da mara lafiya 3 (49); 5 (110)

ya ɗan canja dokar Musa 3 (50)

ya la'anci Yahudawa saboda rashin yin wa'azi 5 (78)

ya yi nasara 61 (14)

yana cin abinci 5 (75)

yin surar tsuntsaye 3 (49); 5 (110)

zuwansa cikon wahayi ne 4 (171)

Is'haƙ 2 (133-140); 3 (84); 4 (163); 6 (85);

11 (71); 12 (6); 14 (39); 19 (49); 21 (72);

37 (112, 113); 38 (45-47)

**Isharori**

kafirai sun roƙa 17 (90-93)

wafanda aka hana 6 (110); 17 (59)

Isma'il 2 (125-140); 4 (163); 6 (87); 14

(39); 21 (85); 38 (48)

annabci 19 (54, 55)

sake gina Ka'aba da Ibrahim 2 (127)

ya zauna a Arabiya 14 (37)

**Isrā'** s. 414

Iyaye 4 (2); 6 (152); 46 (13, 14)

ba a bin su ga zunubi 6 (74); 9 (23, 24, 113, 114); 17 (25); 19 (41-50); 29

(8); 31 (15)

cuɗanya da su 2 (83); 17 (23-25); 31

(15)

kyautata musu 17 (23, 24); 29 (8); 31

(14, 15); 46 (15)  
 yaye yara 31 (14)

Jafa'i 4 (112); 24 (4-9, 23); 33 (57, 58); 49 (12)

Jahannama 2 (24); 3 (12); 4 (93); 6 (129); 7 (38); 11 (106, 107); 15 (43, 44); 17 (8); 22 (19-22); 25 (11-14); 32 (13); 38 (57-64); 40 (46-50); 43 (74-78); 55 (43, 44); 56 (41-45); 73 (26-31)  
 masu tsaronta 40 (49); 67 (8); 74 (31)

Jälüta 2 (250)

Jarirai  
 shayar da su 2 (223); 65 (7)  
**Dubi kuma** 'Ya'ya

Jassāsa (Rakuma) 27 (82)

**Jāthiya** s. 756

Jayayya 16 (125); 29 (46)

Jibril 2 (87, 97, 98); 53 (5-14); 66 (4)

Jihadi  
 a Makka 29 (6)  
 a yi ta yin yaƙi muddin akwai kuntatawa 8 (39)  
 azaba ga masu fitina 2 (191)  
 bayar da izini 2 (90); 22 (39)  
 da Ahlil Kitāb 9 (29)  
 da masu bauta wa gumaka 9 (5)  
 da mutanen Makka 100 (1-6)  
 dainawa da kafuwar addini 2 (193)  
 don kafa 'yancin addini 22 (40)  
 don tsaron kai 3 (166); 22 (39)  
 ganimar jihadi 8 (41)  
 har sai an karɓi Makka 2 (191)  
 kafiran da za a yi da su 9 (123)  
 wahayi na farko-farko 79 (1-9)  
 yaƙi a cikin hurumin Makka 2 (191)

Jinginar gida 2 (283)

**Jinn** s. 886

**Jumu'a** s. 851

Ka'aba 2 (149, 150); 9 (17, 18)  
 cibiyar Musulunci 2 (144, 148)  
 'Dakin Allah 2 (125)  
 kada kafirai su je 9 (28)  
 madogarar mutane 5 (97)  
 wuri na mutane 5 (125)  
 yanka dabbobi a wurin 22 (33)

Kafirai da munafukai 2 (177); 4 (150, 151)

**Kāfirūn** s. 956

**Kahf** s. 433

Kalmar Allah 31 (27)

Karuwanci 24 (2-3)

Kashe aure 2 (226, 227, 234, 235, 238-241); 4 (25); 33 (4)

ana iya yi sau biyu 2 (229)

banda lokacin haila 65 (1)

dadafa wa matan da aka saki 2 (236)

hana wa mace sake aure 2 (233)

in an wulakanta ko an guji mata 4 (128)

kafin tarawa da mata 2 (236, 237); 4 (4); 33 (49)

karɓe kyauta daga mata 4 (19, 129)

korar mace daga gidan miji 65 (1)

kulawa da mata 65 (6)

kyautata wa mata 65 (1, 2, 6, 7)

kyautatawa 2 (231)

mayar da aure 2 (228)

nafa masu sulhu a tsakanin ma'aura 4 (35)

sake auren miji na farko 2 (232)

saki na uku 2 (230, 231)

sakin mai goyo 2 (233)

tabbatarwa 2 (230)

tilas in mata na cutuwa 2 (231)

tsawon idda 2 (228); 65 (4)

**Dubi kuma** Aure

Kasuwanci 2 (198, 275)

Kauthar 108 (1)

**Kauthar** s. 956

Khaibar 48 (18)

Kibau

na caca 5 (3)

na kuri'a 5 (90)

Kirista **Dubi** Nasara

Kisan kai 4 (29); 5 (32); 6 (151); 17 (33)

sakamkonsa 4 (92, 93)

Kishi 4 (32)

Kulle 24 (30, 31)

Kushe 24 (4, 27); 49 (12); 104 (1)

Kwanukan Allah 45 (14)

Kyautatawa 2 (263); 4 (36); 16 (90); 17 (23)

K̄. s. 788

Kābīla da Hābīla 5 (27-31)

Kabilu 49 (13)

**Kadr** s. 944**Kalam** s. 871**Kamar** s. 809

**Kāri'a s. 949**

**Kasa**

halitta ta 41 (9, 10); 79 (30)

**Kaşaş s. 586**

Kaşkan da kai 31 (18, 19)

Kaura 2 (218); 4 (97, 100, 101)

Kaurace wa iyali 58 (2-4)

Kauyawa 9 (97, 99); 49 (14-17)

Kawā 7 (32)

Kazafi 24 (33); 24 (4-9)

Kin bin umurnin Allah  
sakamakonsa 47 (38)

Kisasi 2 (178)

**Kiyāma s. 896**

**Kuraish s. 954**

Kuraishawa 106 (1)

falalar da suka samu 106 (4)

halakar kafiransu 53 (57)

samun galaba a kansu 70 (40)

**Labari 2 (26)**

na banzantattun mutane 13 (17)

na bawa da ubangijinsa 16 (75); 30 (28)

na bawan mutane da yawa 39 (29)

na bebe 16 (76)

na duhu mai tsanani 24 (40)

na gari amintacce 16 (112)

na ginshikin haske 24 (35)

na giya 16 (67)

na gizo-gizo 29 (41)

na irin da aka shuka a kan dutse 2 (264)

na irin da ke 'ya'ya da yawa 2 (261)

na itace mai kyau 14 (24, 25)

na itace mara kyau 14 (26)

na jaki 62 (5)

na kare 7 (176)

na kawalwalniya 24 (39)

na kuda 22 (73)

na kudan zuma 16 (68, 69)

na lambu 2 (265, 266)

na lambu mai rafukan madara 47 (15)

na madara 16 (66)

na mai arziki da matalauci 18 (32-44)

na mai kin sakonni 7 (175, 176)

na mai warware labari 16 (92)

na masu lambu 68 (17-33)

na mutanen gari 36 (13)

na ruwa da walfiya 2 (19, 20)

na ruwan sama da tsiro 18 (45)

na tsuntasaya da ake kira 2 (260)

na tururuwa 2 (26)

na wanda darajarsa ta fadi 22 (31)

na wanda mamaki ya rufe 6 (71)

na wutar da aka kunna 2 (17, 18)

**Labaru**

a tabbatar da su 49 (6)

**Laifi**

aza shi ga wani 4 (112)

horon masu laifi 83 (4-10)

kowa ya dauki nasa 29 (12, 13); 35 (18)

masu laifi 83 (1-3)

**Lail s. 938**

Lailatul Kadr 97 (1-5)

Laġabobi 49 (11)

**Larabawa**

auren uwaye 4 (23)

gādon mata 4 (19)

hana gādo ga mata da yara 89 (59)

izgili ga Annabi 21 (36, 37)

jinkirta hajji 9 (36)

kafin isowar Musulunci 3 (102)

maɗauka saƙon Annabi 16 (89)

masu mulkin manyan dauloli 18 (13)

rantsuwoyi na yaudara 16 (92)

sun ɗauki haihuwar ɗiya masifa ce 16

(58); 47 (17)

sun fi Yahudu da Nasara bin gaskiya 6

(157)

turbuɗe 'ya'ya da rai 6 (138); 16 (59)

'yanta dabbobi don gumaka 6 (139,

140)

Lāt 53 (19)

Leƙen asiri 49 (12)

Li'ān 24 (6-10)

Linjila 3 (3, 48, 65); 5 (66, 110); 7 (157); 48

(29)

alkawarin alheri 9 (111)

gurbata ta 2 (75); 3 (76, 77); 4 (46); 5

(13, 44-47, 68)

saukarta 3 (3)

Littafin Ayyuka 45 (28); 81 (10); 84 (7-15)

Ludu 6 (86-87); 11 (89)

an halaka mutanensa 7 (83, 84); 11 (82)

hana shi kare bāƙinsa 15 (70)

ƙin yarda da kiransa 7 (80-84)

manzanni sun zo masa 11 (77-83); 15

(58-76)

matarsa 66 (10)

- mutanensa 50 (13)  
 mutanensa sun nemi bākinsa 15 (67-69)  
 neman musanya da 'ya'yansa (watau  
 matansu) 11 (78)  
 ya bar alkaryar 11 (81); 15 (65, 66)  
 ya gargadi mutanensa 26 (160-173); 27  
 (54); 29 (28-35); 37 (133-137); 54  
 (33-39)  
**Lukman** 31 (12)  
 tarbiyarsa ga dānsa 31 (13-19)  
**Lukmān** s. 622  
**Ma'ārij** s. 879  
 Mabaraci 2 (263); 93, (10)  
 Mace da namiji  
 bambancinsu a ayyuka 3 (195); 4 (32)  
 damarsu daya ce 2 (228)  
 fifikon namiji 2 (228)  
 gādon mace 4 (18)  
 mace mai tsaurin kai 4 (24)  
**Madina** 9 (101, 120); 63 (8)  
 sunanta cikin jahiliyya 33 (13)  
**Mafarki** 12 (4, 36, 43)  
**Magana** 31 (19)  
 mummuna 4 (148)  
**Mai gaskiya** 9 (119)  
**Mā'ida** s. 155  
**Makka** 2 (144, 149); 3 (96); 17 (40), 48 (24)  
 abu uku game da kasancewarta 3 (96)  
 addu'ar Ibrahim don kare ta 2 (126); 14  
 (35)  
 an tsarkake ta 27 (67, 91)  
 Annabi ya yi gargadi 47 (13); 65 (8-10)  
 azaba don kin Annabi 16 (112)  
 ba a yi gargadi ba dā 32 (3); 36 (6)  
 ba ta tabuwa 2 (191, 194)  
 ba ta 'ya'yan itatuwa 14 (37)  
 jagora ga sauran kasashe 3 (95)  
 Musulmi za su kame ta 17 (76)  
 za ta zama amintacciya 28 (57)  
**Makiya** 5 (33)  
**Mala'iku** 2 (30-33, 177, 210, 248, 285)  
 ba su laifi 21 (27)  
 ba su saba wa Allah 66 (6)  
 ba su zama manzanni ga mutane 6 (8,  
 9)  
 daukarsu 'ya'ya mata 37 (149-157); 43  
 (19); 53 (27, 28)  
 fikafikansu 35 (1)  
 ibada dai suke yi 21 (19, 20)  
 kafirai na neman saukarsu domin kure-  
 wa 7 (94, 95); 25 (21, 22)  
 kawo safo 16 (2)  
 kawo wa Annabi wahayi 19 (64)  
 marubuta ayyukan mutum 82 (10-12)  
 matsaran mutum 13 (11)  
 sauka ga muminai 41 (30)  
 sun yi sujuda ga Adamu 2 (34); 7 (11);  
 15 (31); 17 (61); 18 (50); 20 (116)  
 suna barranta daga masu bauta musu  
 34 (40, 41)  
 suna karfafa wa mutane muminai zu-  
 kata 8 (12)  
 suna roka wa mutane gafara 40 (7-9);  
 42 (5)  
 taimakawarsu 3 (122, 123); 8 (10); 33  
 (9)  
 zuwansu 16 (33)  
**Maliki** (mala'ika) 43 (77)  
**Manāt** 53 (20)  
**Maraƙi** na zinari 2 (51); 7 (148); 20 (90)  
**Marayu** 2 (177); 4 (3-5, 7-9); 93 (9)  
 a ba su ilmi a gwada su 4 (6)  
 hana cin dukiyarsu 4 (10)  
 kar a barnata dukiyarsu 4 (2); 6 (153);  
 17 (34)  
 kulawa da su 2 (220)  
 yi musu adalci 4 (127)  
**Marubuta** ayyuka 82 (10-12)  
**Marwah** 2 (158)  
**Maryam** 2 (87, 253); 3 (43)  
 an ba ta mafaka 23 (50)  
 an zaɓe ta 3 (41)  
 bayar da renonta ga Zakariya 3 (36)  
 haihuwarta 3 (35)  
 ibadarta 3 (42)  
 imaninta da Allah 3 (36)  
 Nasara sun dauke ta abar bautawa 5  
 (116)  
 labarin haihuwarta ga Isa 19 (17-21)  
 labarin samun da 3 (44)  
 mace mai gaskatawa 5 (75)  
 misali ga muminai 66 (12)  
 mutuwarta 5 (17)  
 'yar'umar Harun 19 (28)  
 zarginta da zina 4 (156); 19 (27, 28)  
**Maryam** s. 453  
**Masad** s. 958

**Masar**

Annabi Yusuf ya fassara mafarki 12  
(47, 49)

bala'i ya sauka wa mutanenta 7 (133-  
135)

rayar da ita 29 (63)

rushe kasashe maƙwabtanta 46 (27, 28)

yadda sarki ya gan ta 12 (43)

Masu hali nagari 41 (25)

Masu wa'azi 3 (104)

Mata 4 (15, 19, 34); 5 (5); 60 (10-12)

lulluƙi 33 (59)

tsofaffi 24 (60)

yin tafiya 24 (31)

Mata 4 (18)

bayar da shaida 2 (282)

ɗauke wa tsofuwa lulluƙi 24 (60)

haƙƙoƙinta na aure 2 (228); 4 (34)

jin tsoron zaluncin miji 4 (128)

mai renon 'ya'ya 2 (223)

matan da aka hana aure 4 (23)

riƙe fiye da ɗaya 4 (3, 129)

ta farko da ta biyu 4 (20)

tana iya neman saki 2 (229)

tana iya sa babbar riga 33 (59)

tilas a ba ta sadakinta 4 (4)

yin lulluƙi 24 (31)

**Dubi kuma Miji da mata**

Mata masu takaba

an yarda su sake aure 2 (235)

kula da su gami da ba su gādo 2 (240)

tsawon lokacin takaba 2 (234)

Matalauta 69 (34); 90 (11-16); 107 (1-3)

Matan aure 4 (12, 20-25), 33 (4, 37)

adalcɪ tsakanin matan 4 (129)

na Manzon Allah 33 (6, 28-34, 50-55)

Matattu

ba su komowa wannan duniya 21 (95);

23 (100); 39 (42)

tayar da su 6 (36, 123); 75 (40)

**Mā'ūn** s. 955

Mawaƙa 26 (224-227)

Mayar da al'amura ga Allah 4 (59)

Mazowa kogo 15 (80); 18 (9-29)

Miji da mata

rantsuwar guje wa mata 2 (226, 227)

sulhunta su 4 (35, 130)

Mi'rāj 17 (1)

Mizani 7 (8, 9); 23 (102); 42 (17); 55 (7-9)

Mubaya'a 48 (10, 18)

ta mata muminai 60 (12)

ta maza muminai 9 (111, 112)

**Muddatthir** s. 892

**Mudaffifin** s. 920

Muhājirin 9 (100, 117)

Muhammad 3 (144); 33 (40); 47 (1); 48

(29)

abin misali 33 (21)

adalcɪ tsakanin maƙiya 5 (42, 43)

adalcɪ tsakanin Musulmi da wasunsu 4

(105)

addu'ar Ibrahim da Isma'il 2 (129)

al-Amin 6 (33)

alkawari ga annabawa kan zuwansa 33

(7)

Allah Ya kiyaye shi 3 (144)

amsar wai shi mahaukaci ne 68 (1-7)

an hore shi da yin gargadi 74 (1, 2)

an kira shi mawaƙi, mai sihiri da sau-

ransu 21 (3, 5); 74 (18-25)

an tsarkake sahabbansa 24 (21); 98 (7,

8)

an umurce shi da yin ibada 20 (130)

annabawa duka sun gaskata shi 3 (80)

Annabi Isa ya ambaci zuwansa 7 (157);

61 (6)

Annabi Musa ya ambaci zuwansa 7

(157)

annabin ƙarshe 33 (40)

auratayyarsa 33 (50)

ba shi haƙuri 20 (1-8)

ba ya kuskure 53 (2)

ba ya mance wahayi 87 (6, 7)

ba ya neman wata lada sai daga Allah

42 (23)

ba ya sha'awar dukiya 20 (131)

ba ya shiryar da wanda ya so 28 (56)

ba ya son ƙawā ta duniya 15 (88)

bayyanarsa daidai da sanarwa 26 (195,

196); 28 (43-46); 37 (37)

dagewa don tsayar da gaskiya 9 (88)

daidaitacce 53 (6, 7)

damuwarsa don 'yan Adam 9 (128), 18

(6); 26 (3); 94 (3)

darajarsa 94 (4); 96 (3)

dawowarsa Makka bayan hijira 28 (85)

dogara ga Allah don tsari daga zargi 7

(200)

duk al'ummomi su bi shi 22 (67)  
 daukakarsa 81 (19-21)  
 fitar da mutane daga duffai zuwa haske  
 65 (11)  
 fitila ga matafiya 33 (46)  
 ganawa da shi 58 (12, 13)  
 gaskiyarsa za ta bayyana a hankali 93  
 (1-5)  
 haƙuri da al'amura 46 (35)  
 halakar maƙiyansa 7 (182-187); 18  
 (59); 38 (67); 51 (59, 60); 69 (1-3);  
 77 (12-40)  
 halattaccen Makka 90 (2)  
 halin sahabbansa 49 (7)  
 hasara gābā da shi 18 (47); 22 (49-54);  
 23 (62-67, 93-95); 52 (35-43); 68 (17-  
 33); 75 (10-13); 79 (7-9); 84 (16, 17)  
 haske ne ga duniya 5 (15, 16)  
 haskensa 81 (23)  
 hijira zuwa Madina 9 (40)  
 himmarsa 10 (99)  
 horon maƙiyansa 20 (129)  
 hulɗa da kangararru 3 (158)  
 isar da saƙo 5 (67)  
 isowa bayan sauran annabawa 5 (19);  
 21 (30)  
 jaruntarsa 43 (88)  
 jin daɗi da isowar wahayi 94 (1-8)  
 kada matansa su nuna adonsu 33 (33,  
 34)  
 kama da Musa 46 (10); 52 (1-7); 73 (15)  
 kar a sake auren matansa 33 (53)  
 kar ya karkata 10 (105)  
 kar ya saki matansa 33 (52)  
 kar ya yi da'a ga kafirai da munafukai  
 33 (1)  
 karɓar wahayi daga Jibril 2 (97)  
 kare shi daga dukan maƙiya 5 (67)  
 kawo canji 14 (48); 25 (63-75)  
 kira ga Nasara 3 (61)  
 kusantarsa da Mala'ika Jibril 53 (8, 9)  
 ƙasaitar halayensa 43 (32)  
 ƙaunar muminai 9 (128)  
 ƙiyayyarsa ga gumaka 109 (1-5)  
 ƙulle-ƙullen Kuraishawa 8 (30); 16 (26)  
 ladabi da biyayya gare shi 49 (1-5); 58  
 (11)  
 mafarkinsa 48 (27)

mafi cancanta bisa muminai kansu 33  
 (6)  
 mafificin annabawa 2 (253)  
 mai bin Alƙur'ani tsintsa 10 (15); 11  
 (12)  
 mai gargadi 6 (50)  
 mai ƙarfin hali a wa'azi 42 (15)  
 mai mayar da mabiyansa malamai 62  
 (1-4)  
 mai rarrabewa 98 (1, 2)  
 mai sasanta al'ummomi 2 (213)  
 manzo, mai tsarkakewa 2 (129, 151); 3  
 (163); 62 (2, 3)  
 maraya 93 (6)  
 matansa su tsarkaka 33 (30-32)  
 matansa su zama masu sauƙin kai 33  
 (28, 29)  
 matansa uwayen muminai ne 33 (6)  
 matsalar makaho da Annabi 80 (1-10)  
 miyagun ayyuka gabanin bayyanarsa  
 30 (41)  
 Musulmin farko 6 (164)  
 nasararsa 14 (14)  
 neman kashe shi 5 (11)  
 neman tsari daga kurakurai 40 (55)  
 neman yaudararsa 17 (73)  
 rahama ga mabiyansa 7 (156)  
 rahama ne ga duk duniya 21 (107)  
 rantsuwar goyon bayansa 48 (10)  
 rayuwarsa sassauƙa ce 25 (7)  
 rayuwarsa ta shaidar gaskiya ce 10 (16)  
 roƙon gafara ga masu fitinarsa 110 (3)  
 rufe zuciyarsa daga kushe-kushen mu-  
 tane 42 (24)  
 sabunta imani 17 (51, 52)  
 saƙonsa ga duk duniya ne 6 (91); 7  
 (158); 25 (1, 2); 42 (7); 68 (52); 81  
 (27)  
 shari'a da wahayi 5 (49)  
 shi ba mawaƙi ne ba 69 (38-43)  
 shi fa Annabi ne 46 (9)  
 shi Manzo ne 72 (21-23)  
 shi mutum ne 7 (188)  
 sunansa a cikin Attaura 7 (157, 158)  
 sunansa a cikin Injila 61 (6)  
 taimako daga Allah 22 (15)  
 tauraro mai zuwa da dare 86 (1-4)  
 tausaya wa mabiyansa 15 (88)  
 tsarkinsa da kamalarsa 33 (45-46)

wahalce-wahalcensa 14 (13)  
 wai ya koyo Alkur'ani daga wasu 16  
 (103)  
 wajibi ne a yi masa biyayya 4 (64, 65);  
 24 (62, 63)  
 walakanta maƙiyansa 27 (87); 42 (45);  
 73 (10-14)  
 ya bi hanyar Ibrahim 16 (123)  
 ya raunana yarda da gumaka 25 (42)  
 yadda ake kintatar sa 52 (29-34)  
 yafe wa maƙiya 15 (85)  
 Yahudawa sun jira bayyanarsa 2 (89)  
 yaƙi da kafirai da munafukai 66 (9)  
 yi masa taron munafisha 2 (102)  
 yin salla cikin dare farilla ne gare shi  
 73 (1-9)  
 za a ɗaukaka mabiyansa 95 (6)  
 zarginsa 33 (56, 57)  
 zarginsa da ƙagowa 25 (4)

**Muhammad** s. 769

**Mujādala** s. 834

**Mulk** s. 867

**Mulkin ƙasa**

biyayya ga hukuma 4 (59)  
 dangantaka da sauran ƙasashe 16 (92,  
 94); 60 (8)  
 dangantakar jama'a 3 (185); 60 (8, 9)  
 lokacin da yaƙi ya zama dole 2 (190-  
 193, 246, 251); 4 (75); 8 (39); 9 (29);  
 22 (39, 40)  
 tsare gaskiya 4 (58, 105-107, 135); 5 (8);  
 6 (153); 16 (90); 38 (26); 42 (15)  
 wanda ya kamata ya yi mulki 2 (247); 4  
 (53, 58); 10 (14); 12 (55); 22 (41); 24  
 (55); 38 (17-20)  
 yanayin gwamnati 3 (158); 42 (38)  
 zaman salama 8 (56-58, 61, 62)

**Mu'minūn** s. 514

**Mumtaḥana** s. 844

**Munāfikūn** s. 854

Munafukai 2 (17-20); 3 (168)  
 abuta da maƙiyar Musulunci 5 (52)  
 alkawarinsu 9 (75)  
 an gafarta wa wasunsu 9 (66)  
 an hana musu haske 57 (13-15)  
 an la'ance su 9 (68)  
 an la'anci aikinsu 9 (69)  
 Annabi ya yi tsaye kansu 9 (73)  
 ba a yafe musu zundɛn muminaɪ 9 (80)

ba su da gaskiya 2 (8-16)  
 ba su faunar yaƙi 47 (20)  
 ba su yin nasara 5 (53)  
 ba su zuwa Tabuka 9 (42-45, 47)  
 bin maƙiyar Musulunci 47 (25-28)  
 dalilan ƙarya 9 (90, 94)  
 damun Annabi 9 (61)  
 dole a raba su 3 (178); 29 (11); 47 (29-  
 31)  
 dukiyarsu da `ya`yansu 9 (55, 85)  
 gabarsu 9 (63)  
 gina masallatai don raba Musulmi 9  
 (107-110)  
 gudun shan wahala 9 (49)  
 gwajinsu 9 (126)  
 hasara gābā da Annabi 4 (115)  
 horo matsananci 48 (6)  
 horonsu 4 (137-139, 141, 145)  
 horonsu sau biyu 9 (101)  
 hulɗa da su 4 (88-91)  
 jihadi da su 66 (9)  
 juyawar zukatansu 9 (127)  
 kar a yi abuta da su 4 (144)  
 kar a yi musu addu'a 9 (84)  
 kar su je yaƙi da Musulmi 9 (83)  
 kar su raka ƙungiyoyin Musulmi 48  
 (15)  
 karya alkawarinsu ga Yahudawa 59  
 (11-14)  
 kira ga zunubi 9 (67)  
 kushe-kushensu 9 (58, 59)  
 ƙin karɓar hukuncin Annabi 4 (60-64);  
 24 (47-50)  
 ƙulle-ƙullensu 9 (48)  
 makircinsu ga Musulmi 63 (3-8)  
 masu amsa laifinsu 9 (102, 103)  
 matsorata a yaƙi 33 (12-20)  
 mummunan rashin kirkinsu 9 (76)  
 murnar rashin zuwa yaƙi 9 (81, 86, 87,  
 93)  
 rantsuwar ƙarya 9 (56, 62, 74); 58 (14-  
 19); 63 (1, 2)  
 rashin gaskiyarsu 4 (106-112)  
 rashin tsarkinsu 9 (125)  
 shawara a asirce 4 (81, 82, 114)  
 son gudu daga wurin alheri 9 (57)  
 sun ƙi Musulmi 9 (50-52)  
 sun ƙi yaƙi 3 (166, 167); 4 (77-80)  
 suna zamba 4 (142, 143)



tsokalarsu 9 (65)  
 tsoronsu 8 (49); 9 (64, 74)  
 Ubangiji bai karɓar aikinsu 9 (53-55)  
 watsa labarun karya 4 (83); 33 (60, 61)  
 yafe musu in sun daina munafunci 4  
 (146, 147)  
 yunƙurin la'antar Musulmi 4 (113)  
 'yan leƙen asiri 5 (41)  
 za a karɓi tubarsu 33 (24)  
 zundɛn muminaɪ 9 (79)

**Mursalāt s. 903**

Musa 2 (54-59, 61, 108, 136); 5 (22-29); 32  
 (23)  
 a Masar 7 (103-137)  
 a Sinai 7 (138-157); 17 (101, 102); 27 (7,  
 8); 79 (15, 16)  
 alkawari ga jama'ansa 7 (129)  
 an ba shi Attaura 2 (53); 6 (92, 155); 7  
 (142-145)  
 an fifita shi 2 (53); 21 (48)  
 an kira shi 19 (52); 20 (11-14); 27 (8, 9);  
 28 (30); 79 (16)  
 Annabi 19 (51, 52)  
 da masu sihiri 7 (113-126); 10 (80-82);  
 20 (60-73); 26 (38-51)  
 da tsaurin kan Bani Isra'ila 2 (67-73,  
 92)  
 Fir'auna ya gana da mutanensa 7 (109-  
 112); 10 (76-79); 20 (56-59); 26 (34-  
 37)  
 ganin sandarsa da hannunsa sun canja  
 20 (17-23); 27 (10-12); 28 (31, 32)  
 gardama da Fir'auna 20 (49-55); 26  
 (18-31)  
 hijira da dare 20 (77); 26 (52); 44 (23, 24)  
 hushinsa da Haruna 7 (150); 20 (92-94)  
 isharorinsa tara 17 (101)  
 jefa shi rafi 20 (39); 28 (7)  
 kira a yi haƙuri da yin addu'a 7 (128);  
 10 (84, 87)  
 kiran a saki Yahudawa 7 (104, 105); 20  
 (46-48); 26 (15-17); 44 (18)  
 ketare doka na Yahudawa 7 (146, 147)  
 Littafansa 87 (19)  
 littafinsa yana shaida Alƙur'ani 11 (17)  
 mafarkin mahaifiyarsa 20 (38); 28 (7)  
 maido shi ga mahaifiyarsa 20 (40); 28  
 (12, 13)  
 manzannin Yahudawa sun biyo bayan-

sa 2 (87)  
 masu yarda da shi 10 (83); 40 (28-45)  
 mutanen Fir'auna sun tsince shi 20 (39)  
 mutanensa na bauta wa maraƙi 7 (150);  
 20 (86-90)  
 neman Haruna ya taimake shi 20 (25-  
 35); 26 (12-14); 28 (33, 34)  
 nuna wa Fir'auna alamu 7 (107, 108);  
 26 (32, 33); 79 (20)  
 ratsa teku 7 (138); 10 (90); 20 (78); 26  
 (53-66)  
 roƙon ruwan sha 2 (60)  
 roƙon wa mutanensa gafara 7 (155,  
 156)  
 tafiyarsa mahadar tekuna biyu don  
 neman ilmi 18 (6-82)  
 tafiyarsa zuwa ga Fir'auna 7 (103), 10  
 (75); 11 (96, 97); 20 (24); 23 (45,  
 46); 26 (15-17); 27 (12); 40 (23, 24);  
 51 (38); 79 (17)  
 umurnin tafiya Kasa Mai Tsarki 5 (21)  
 wa'adin dare arba'in 2 (51); 7 (142)  
 wahala a hannun mutanensa 61 (5)  
 ya bugi dutse 2 (60, 61)  
 ya faɗi zuwan Annabi Muhammad 28  
 (44); 36 (14)  
 ya ga wuta a lokacin komowarsa daga  
 Madyana 20 (10); 27 (7); 28 (29)  
 ya kashe mutumin Misra, Baƙibde 20  
 (40); 26 (14, 19-21); 28 (15-21, 33)  
 ya ƙona ɗan maraƙi 20 (97)  
 ya sami marmaro sha biyu 2 (60)  
 ya so ganin Ubangiji 7 (143)  
 ya tafi Madyana 20 (40); 28 (22-28)  
 ya yi umurni a yanka sanuwa 2 (67-71)  
 ya zo da doka 7 (150)  
 zamansa a dutse 7 (143-145); 20 (83, 84)  
 zargi na karya 33 (69)

**Musulmi**

abuta da waɗanda ba Musulmi ba 60  
 (8, 9)  
 abuta da Yahudu da Nasārā maƙiya 5  
 (51)  
 adalci ga abokan gābā 5 (2, 8)  
 adalci tsakanin juna 4 (135)  
 Allah ba Ya zaluntar su 4 (40); 10 (44)  
 al'umma mafi daraja 2 (143); 3 (109,  
 110); 22 (65, 66)  
 amsa gaisuwa irin ta Musulunci 4 (94)

an ba su babbar daula 4 (54)  
 an matsa musu 3 (194); 16 (41, 42)  
 bayar da mafaka ga kafirai 9 (6)  
 biyayya ga hukuma 4 (59)  
 biyayya ga kafirai 33 (1)  
 dangantaka da wasun da ba Musulmi  
 ba 5 (5)  
 dangantakarsu da ma'kiya 48 (29)  
 fada ko an nunka su goma 8 (65, 66)  
 fifiko a kan kafirai 83 (34, 35)  
 gaisuwersu ga juna 4 (86)  
 ha'kuri da ma'kiya 9 (28); 16 (126, 127);  
 73 (10)  
 hana su abuta da ma'kiya 3 (27, 117-  
 119); 60 (1-3)  
 haske a gidjensu 24 (36)  
 hulda da Ahlil Kitāb 29 (46)  
 hulda da ma'kiyan Musulunci 16 (126);  
 17 (53)  
 jin tausayinsu 4 (36)  
 kar su bi Yahudu da Nasārā ga canza  
 addini 3 (99, 100)  
 kar su damu in an matsa musu 29 (10)  
 kar su juya baya ga abokan gaba 8 (15,  
 16)  
 kar su kashe juna da gangan 4 (92)  
 kar su rarrabu 3 (102, 104); 6 (160)  
 kare kansu daga bata 2 (288); 39 (53,  
 55)  
 kare masu bin gumaka har su ji Alku-  
 r'ani 9 (6)  
 kashe dukiyarsu domin Allah 2 (195)  
 kashi uku na Musulmi masu karatun  
 Alkur'ani 35 (32)  
 kyautata wa kafirai 17 (53)  
 karfafa su 9 (124)  
 mala'iku na ba su bushara 41 (30, 31)  
 mamallanka Kasa Mai Tsarki 21 (105)  
 masu Dakin Allah 22 (25)  
 masu mulkin duniya 24 (45); 27 (62)  
 mulkin Kasashen Larabawa 70 (40-44)  
 mutunta juna 49 (11, 12)  
 nasara har bayan Kasashen Larabawa  
 33 (27)  
 nazarin fadi-tashin al'ummomi 3 (136,  
 137)  
 sadaukar da kai don gaskiya 2 (154-  
 156, 177); 3 (185, 199); 9 (24, 88)  
 sakamakon ayyukansu 2 (286); 10 (23);

39 (22); 42 (30); 49 (14); 53 (29, 30);  
 58 (20); 59 (19); 65 (8, 9)  
 sa'ko gare su ta hannun Jibril 16 (102)  
 samun galaba 29 (58, 59, 69)  
 sasanta su 8 (46, 49); 49 (9, 10)  
 sauki cikin matsuwa 29 (60)  
 shugabannin jama'a 22 (78)  
 su bi tsaka-tsaki a rayuwarsu 57 (27-29)  
 su kafa kungiya 3 (103)  
 su ri'ke alkawura 2 (177); 5 (1); 16 (91)  
 su ri'ki halayya nagari 16 (90)  
 su yafe wa masu matsa musu 22 (60)  
 su zama masu gaskiya 6 (153)  
 sulhu da wadanda ba Musulmi ba 8  
 (61)  
 sun fi kaunar Allah 2 (165)  
 sun yarda da duk annabawa 2 (136)  
 taimakon juna a alheri 5 (2)  
 taimakon juna a sha'anin addini 8 (73)  
 wadansu dokokin rayuwa 3 (16); 6  
 (152-154); 13 (19-22); 23 (57-61); 25  
 (63-75); 51 (15-19); 61 (2, 3); 64 (11-  
 18); 70 (22-35); 74 (4, 5)  
 wanda ya kafirta tilas 16 (106)  
 yarjejeniya da kafirai 9 (4)  
 yi musu alkawarin nasarori 2 (115)  
 yi musu bushara ta kwarai 10 (63, 64)  
 za a ba su daula 3 (25, 26)  
 za a daukaka su 2 (152)  
 Musulunci 2 (84, 131, 132); 3 (19, 20); 4  
 (125); 6 (14, 126, 164); 10 (73); 16 (81);  
 22 (78); 33 (35); 39 (22, 54); 49 (17)  
 addini kammalalle 5 (3)  
 addinin annabawa 42 (13)  
 addinin kowa 3 (82); 30 (30)  
 alamun ci gaba 7 (57, 58)  
 ba matsi a addini 2 (256)  
 ba shi daraja babba 6 (163)  
 babu bambance-bambance 6 (52)  
 ci gabansa kome kiyayya 41 (53)  
 gābā da shi hasara 61 (8)  
 haskaka 24 (35-38)  
 kafuwar daular Musulunci 24 (55); 28  
 (58)  
 kafuwarsa 32 (5)  
 kare ci gabansa 32 (5)  
 kare kai 42 (41)  
 kawar da camfe-camfe 6 (137-140, 144,  
 145)

kowace al'umma na da doka 5 (48)  
 matsanancin haƙurinsa 29 (40, 67)  
 muhimmancinsa 2 (112, 156)  
 nasararsa 48 (28); 61 (10-13)  
 sabuwar ma'anar hadaya 22 (36, 37)  
 shikashikansa 2 (3, 4, 15, 16, 18, 19)  
 sukar ƙaurace wa aure 24 (32)  
 taimaka masa 22 (40); 47 (7)  
 tamkar an yi shuka 80 (24-32)  
 tausayawa a shari'a 5 (34)  
 ya soki fasifanci 6 (121)  
 ya yarda da duk annabawa 2 (4)  
 yada shi farilla ne 9 (122)  
 yaƙuwarsa 9 (33); 48 (28); 61 (8)  
 'yan'uwantaka 49 (13)

**Mutum** 40 (67)  
 ayyukansa uku 5 (93)  
 bukatunsa na ruhi 6 (38)  
 dalilin halitta shi 11 (7); 51 (56-58); 75  
 (36)  
 girmansa 30 (54, 55)  
 guje wa Allah cikin ni'ima 7 (189-192);  
 17 (67)  
 halifan Allah 2 (30)  
 halitta shi daga laka 15 (26); 23 (12)  
 halitta shi daga turbaya 3 (59); 6 (2); 7  
 (11, 12); 22 (5); 32 (7); 35 (11); 55  
 (14)  
 hasararsa 2 (35-39); 20 (120)  
 ikon Allah ne 32 (9)  
 jama'a guda 2 (213); 10 (19); 21 (92, 93)  
 kadaicewarsa 24 (58, 59)  
 koya masa harshe 55 (3, 4)  
 matakan girmansa 22 (5); 23 (14)  
 mulkin duniya 14 (32-34); 16 (10-19);  
 31 (20); 45 (12, 13)  
 rashin gode wa Allah 41 (49, 51)  
 rashin riƙe amana 33 (72)  
 rayuwa da mutuwa a duniya 7 (25)  
 sakamakon aikinsa 4 (79); 53 (29)  
 tsarkake kai ne tufarsa 7 (26)

**Muzzammil** *s.* 890

**Naba'** *s.* 906  
 Nagarta  
 sakamakonta 10 (26)

**Nahl** *s.* 391  
**Najm** *s.* 804  
**Naml** *s.* 572

**Nās** *s.* 960

**Nasara**  
 hanyar samunta 3 (200)  
**Nasārā** (Kirista) 2 (111, 113, 120, 135,  
 140); 5 (18, 50, 69, 84, 85); 9 (30); 22  
 (17)  
 alƙawari da su 5 (14)  
 an kira su zuwa ga addini sahihi 3 (64)  
 an ƙalubalance su da addu'a 3 (61)  
 imani da Musulunci 5 (83)  
 kwaɗayin duniya 2 (96)  
 makusanta addinin Musulunci 5 (82)  
 mayar da mutum tamakar Allah 4  
 (171); 5 (77); 18 (102)  
 samun tsira 2 (262)

**Nasr** 71 (23)

**Nasr** *s.* 957

**Nāzi'āt** *s.* 909

**Nisā'** *s.* 112

**Nūh** *s.* 883

**Nuhu** 3 (32); 6 (85); 7 (59-64); 9 (163); 10  
 (71-73); 14 (9); 25 (37); 51 (46); 53  
 (52); 57 (26); 66 (10); 69 (11, 12)  
 addu'a don dansa 11 (45-48)  
 da 'Dufanu 54 (9-15); 71 (1-28)  
 da jirgin ruwa 11 (26-48); 17 (3); 21 (76,  
 77); 22 (42); 23 (23-29); 26 (106-  
 120); 29 (14, 15); 33 (7); 37 (75-82);  
 42 (13)  
 matarsa 66 (10)  
 ruwa ya cinye dansa 11 (42, 43)  
 tarihinsa gargadi ne 11 (35)

**Nūr** *s.* 527

**Ra'ad** *s.* 361

**Rahmān** *s.* 814

**Rai** na mutum

dogara ga Ubangiji 2 (67); 7 (200); 23  
 (97, 98); 113 (1, 2); 114 (1-3)  
 fa'idar addu'a 9 (103); 10 (87); 11 (52);  
 19 (4, 48); 25 (77); 29 (45); 52 (27);  
 71 (10-12)  
 gamuwa da Ubangiji 2 (45, 46, 223); 6  
 (31); 32 (10); 53 (42); 84 (6)  
 gaskata Ubangiji 9 (129); 11 (88); 12  
 (67); 13 (30); 14 (12); 25 (58); 60  
 (4); 65 (3)  
 godiya ga Ubangiji 13 (28); 89 (27, 28)

hura masa ruhi 15 (28, 29); 17 (85); 32 (7-9)  
karɓar addu'a 2 (186); 14 (39); 27 (62); 40 (60)  
ƙaunar Ubangiji 2 (165,177); 3 (30); 5 (54); 76 (8, 9)  
tsarkinsa 7 (122); 14 (22); 15 (42); 30 (30); 95 (4)  
Ubangiji Sahibin mutum ne 2 (257); 3 (67); 4 (45); 6 (14); 42 (9); 45 (19)  
wanda Ubangiji ba Ya so 2 (190); 3 (56, 139); 5 (64); 6 (142); 8 (58); 16 (22); 28 (76); 57 (23)  
wanda Ubangiji ke so 2 (195, 222); 3 (75, 145, 147, 158); 5 (42); 9 (7)  
yadda ake addu'a 1 (Al-Fātiha); 2 (201, 250, 286); 3 (7, 192, 193); 12 (101); 14 (40, 41); 17 (80); 18 (10); 20 (25-28); 25 (74); 40 (7-9); 46 (15); 71 (28)  
yarda da Ubangiji 2 (256, 257); 10 (9); 19 (96); 33 (47); 48 (4, 18); 49 (7); 57 (12, 19); 58 (22)  
yin addu'a 1 (4); 10 (12, 22); 22 (12); 39 (8, 49); 41 (51)  
Raƙumar Salihu 17 (59); 26 (155-158); 54 (27-30); 91 (13-15)  
Raƙumi 7 (73); 22 (27)  
Rama cuta 2 (179, 194); 4 (149); 17 (33); 41 (34); 42 (29, 30, 43)  
a kisan kai 2 (178)  
doka a Attaura 5 (45)  
dokarta 2 (178)  
Ramalan 2 (186, 187)  
farilla azuminsa gaba ɗaya 2 (185)  
saukar da Alƙur'ani cikinsa 2 (185)  
Rana  
hanyarta 36 (38)  
naɗe ta 81 (1)  
tare da wata 75 (9)  
Ranar Kiyama  
**Dubi**  
Tashin Kiyama  
Rantsuwa 2 (225); 9 (42); 16 (93, 95); 60 (12); 66 (2)  
da barin yin abu nagari 2 (224)  
kaffararta 5 (89)  
kar a karya ta 16 (91)  
kar a yi ta don zamba 16 (92, 94)  
kiyaye ta 5 (89)

Rarrabar addini 6 (159)  
Rashin biyayya 4 (14)  
Rayuwa  
ba wasa ba ce 29 (64); 57 (20)  
fama da wahaloli 90 (4)  
halittawa bibbiyu 36 (36)  
maƙasudinta 23 (115-118)  
muhimmancinta 30 (7, 8)  
mutum daga ƙasa 18 (37); 23 (12-14); 40 (67); 53 (32); 71 (13-17)  
Rayuwa a duniya 3 (135); 7 (28, 29); 31 (17)  
Rayuwar mutum  
an soki tara dukiya 9 (34)  
ba a watsi da aikinsa 3 (194)  
ba a dukiya don Allah 2 (177)  
ba da dukiya ga dangi, marayu, mata-lauta, da matafiya 2 (215)  
bashi, jingina, yarjejeniya 2 (280, 282, 283)  
ciyar da dukiya na kawo ƙaruwa 2 (268)  
dangantaka da mutane 5 (2, 5)  
dukiya daga duwatsu 16 (15-18)  
dukiya daga shanu 16 (5-7)  
dukiya daga teku 16 (14); 17 (66); 34 (18)  
dukiya na ruɗin mutum 102 (1, 2)  
duniya cike take da dukiya 4 (100)  
kar a yi dukiya da damfara 2 (188); 4 (100)  
kira zuwa ga muhimman mas'aloli 3 (13); 18 (46, 105); 63 (9)  
ƙoƙarin saduwa da Ubangiji 84 (6)  
mai nema zai samu 53 (39-41)  
maza da mata na gādon dukiya 4 (7, 29-33)  
neman dukiya 4 (32); 67 (15); 34 (18)  
riƙe gaskiya a cikin hulɗa 7 (85); 17 (35); 83 (1-6)  
sakamakon masu aiki 3 (135)  
sarrafa dukiya daidai 17 (26-29); 25 (67)  
saye da sayarwa 4 (29)  
shaida 2 (140, 282, 283); 4 (15); 5 (8, 106, 107); 12 (26, 27); 24 (4, 5); 65 (2)  
son dukiya 89 (17-20); 100 (6-8)  
yin aiki 39 (39); 53 (39-41); 79 (34-35); 92 (4)

Riba **Dubi** Bashi da ruwa

Ridda 2 (117); 5 (54)

Rowa 3 (179); 4 (37)

Rubuta ayyuka 17 (13)

**Rûm** s. 613

Ruwa

tushen rayuwa 11 (7)

Š. s. 686

**Saba'** s. 647

Sadaki

ba a karɓewa 4 (19)

ba shi da iyaka 4 (20)

dole a ba mata 4 (4)

fansarsa 2 (229)

ga wanda aka saki 2 (236)

maido da rabi 2 (237)

Sadaƙa don gina addini 2 (219, 270, 272, 291); 3 (92, 134); 4 (114); 9 (60, 79, 103); 24 (56); 58 (12, 13)

a asirce da a bayyane (2, 271)

a bayanne 2 (264); 4 (38)

abin yinta 2 (267)

banda gori 2 (262-264, 266)

domin neman yardar Allah 2 (265)

fa'idarta 8 (60); 57 (18); 64 (17)

in ba abin yinta 17 (28)

ladarta 2 (261)

masu cancanta a ba su zakka 2 (273); 9 (60)

matakin nasara 2 (274)

Safa 2 (158)

**Šaff** s. 848

**Šaffât** s. 673

**Sajda** s. 628

Saki **Dubi** Kashe aure

Salihu da Samudawa 7 (73-79); 11 (61-68); 14 (9); 15 (80-84); 25 (38); 26 (141-159); 27 (45-53); 29 (38); 41 (13, 14, 17, 18); 51 (43-45); 53 (51); 54 (23-31); 69 (4, 5); 85 (18); 89 (9); 91 (11-15)

**Dubi kuma** Samudawa

Salla

a fagen yaƙi 4 (102)

a kan doki 2 (239)

a lokuta ajiyayyu 4 (103)

ado dominta 7 (31)

cikin tsoro ko hadari 2 (239)

dalilan yinta 2 (45); 29 (45)

fa'idarta 9 (103); 10 (87); 11 (52); 19 (4, 48); 25 (77); 29 (45); 52 (27, 28); 71 (10-12)

karɓata 2 (186); 14 (39); 27 (62); 40 (60)

kariya daga zunubai 29 (45)

mafi cancantar addu'a 1 (1-7)

mutum ya gaje ta 1 (4); 10 (12, 22); 22 (12); 39 (8, 49); 41 (51)

rage ta cikin tafiya 4 (101)

rashin mayar da hankali cikinta 107 (4, 5)

sau biyar a rana 17 (78); 30 (17, 18)

ta tahajjud 17 (79)

tsakatsaki 17 (110)

Ubangiji Ya karɓa 40 (60)

yadda ake yin ta Sura ta 1; 2 (201, 250, 286); 3 (7, 192, 193); 12 (101); 14 (40, 41); 17 (80); 18 (10); 20 (25-28); 25 (74); 40 (7-9); 46 (15); 71 (28)

Sallar Jumu'a 62 (11)

ciniki a ranarta 62 (9, 10)

Salsabil 76 (18)

Sama

an tsare sama 72 (8-9)

arziki daga sama 40 (13)

bakwai 2 (29); 17 (44); 23 (17, 86); 61 (12); 65 (12); 67 (3, 4); 71 (15); 78 (12)

cike da hanyoyi 51 (7)

daga sama ba ginshiƙai 13 (2); 31 (10)

fedo ta 81 (11)

halitta ta 7 (54); 10 (3); 32 (4)

hayaƙi 41 (11)

nade ta 21 (104)

Sama da Kasa 37 (5)

tsagewarta 25 (25)

Samiri

Musa ya hore shi 20 (97)

ya amsa laifi 20 (96)

ya batar da Yahudawa 20 (85)

ya yi dan maraƙi 20 (87, 88)

Samudawa 7 (73); 9 (70); 11 (61); 14 (9); 17 (59); 22 (42); 25 (38); 26 (141-158); 27 (45, 46); 29 (38); 41 (13, 14, 17-19); 51 (43-45); 54 (23-29); 85 (17); 89 (9); 91 (11, 12)

Sata

sakamakonta 5 (38)

yafe wa farawo 5 (39)  
 Shaïda 2 (41, 283); 3 (135); 4 (6, 15, 41); 5 (106); 24 (4-9); 33 (70, 71); 65 (2)  
 kar shaïdu su yi hasara 2 (282)  
 yin rantsuwa 5 (107)  
 Shaïdan 2 (14); 4 (116-118); 7 (18, 19, 21-26); 15 (30, 38-41); 17 (63, 64); 18 (51); 20 (117); 26 (95); 38 (75-85); 55 (14)  
 a mutum 3 (174); 8 (48); 22 (3)  
 an kašfanta shi 7 (13)  
 ba shi da iko kan mutum 15 (42); 17 (65)  
 ba zai yi nasara ba 4 (76)  
 bai sami biyan bukata ba 7 (16)  
 ɓatar da muminaï 41 (36)  
 gābā da annabawa 22 (52, 53)  
 halitta shi daga wuta 7 (12)  
 iko a kan mabiyansa 16 (99)  
 kiyayewa daga shafarsa 7 (201)  
 kawata fasādi 16 (43)  
 kin sujuda ga Adam 2 (34); 7 (11, 12); 15 (31-37); 17 (61); 18 (50); 20 (116)  
 mabiyansa 58 (18-20)  
 mai ishara ga miyagun al'adu 4 (119, 120)  
 mayaudari 7 (17)  
 rađe-radensa 114 (1-6)  
 rantsuwar halaka mutane 17 (62)  
 sauka ga masu zunubi 26 (221-223)  
 tsira daga makircinsa 15 (36)  
 wakilin mugayen shawarwari 23 (97, 98)  
 ya nemi jinkiri 7 (14, 15)  
 ya ruđi Adam 2 (36); 7 (20)  
 yana alƙawari na ƙarya 14 (12)  
 yana cikin jinn 18 (50)  
 yana ganin mutum, shi ba a ganin sa 7 (27)  
 yana satar saurare 15 (16-18)  
 yana zuga kafirai 19 (83)  
**Shams** s. 936  
 Shanu 5 (103), 6 (137); 16 (5)  
 don ɗan Adam 6 (143-145); 39 (6)  
**Sharh** s. 941  
 Shari'ar gaskiya  
 a Musulunci 6 (153)  
 tsakanin Musulmi da wasunsu 4 (105)  
 Shawara 3 (159); 42 (38)  
 Shiga gidajen wasu 24 (27, 28, 58)

matasa su nemi izini 24 (59)  
**Shirka**  
 ba ta da tushe 30 (35)  
 maƙi munin zunubi 4 (48, 116)  
**Shiryuwa** 17 (15); 29 (7)  
**Shu'aidu** 7 (85-93); 11 (84-95); 15 (78, 79); 26 (176-191); 29 (36, 37)  
**Shu'arā'** s. 553  
**Shūrā** s. 729  
**Sulaiman**  
 an ba shi dukiya 27 (16)  
 bai yi sihiri ba 2 (102)  
 da dawakansa 38 (31, 32)  
 da Dāwūd 21 (78-80); 27 (15, 16)  
 fahimtar maganar tsuntsaye 27 (16)  
 fakuwarsa 34 (14); 38 (35)  
 mayaƙansa na ruwa 34 (12)  
 nazarin tsuntsaye 27 (20)  
 ya roki wata daular 38 (35)  
 yi masa ƙarairayi 2 (102)  
**Sulhuntawa** 4 (35)  
**Sunaye miyagu** 49 (11)  
**Surori na Alƙur'ani** 2 (23); 9 (64, 86, 124, 127); 11 (13); 24 (1); 47 (20)  
**Tabanni**  
 hana shi da aiki 33 (36-38)  
 hana shi da doka 33 (4)  
**Tabūka**  
 an umurci Musulmi su je 9 (41)  
 tsawon tafiyar 9 (42)  
**Tagābun** s. 856  
**Tahrīm** s. 863  
**Taimama** 4 (43); 5 (6)  
**Takāthur** s. 950  
**Takawa**  
 yadda ya kamata a yi ta 17 (37); 31 (19)  
**Takwīr** s. 916  
**Taron asiri** 58 (7-10)  
**Tashin Kiyama** 51 (12-14); 82 (17-19)  
 tanadar ayyukan mutane 50 (4)  
 tona asirai 24 (24); 50 (22); 69 (18); 86 (9)  
**Tauba** s. 272  
**Taurari**  
 ɓacewarsu 77 (8)  
 masu nazarinsu 67 (5)  
 watsewarsu 82 (2)  
 yin duhu 81 (2)

**T̄in s. 942**

Toshiyar baki 2 (188)

Tsafta 2 (222)

Tsarki 4 (43); 5 (6); 24 (21)

Tsegumi

garkuwarsa 24 (58, 59)

Tsira 91 (9)

Tsuntsaye

Sulaiman ya mallake su 27 (17)

Tuba 5 (39); 16 (119)

lokacin da ba a karɓa 3 (89); 4 (17, 18)

Uhudu 3 (121-125, 127-129)

an karya maƙiya 3 (126)

dalilan hasara 3 (151, 152)

gafarta wa masu laifi 3 (154)

gudummawar mala'iku 3 (183)

gunagunin munafukai 3 (153)

mai rarrabewa 3 (139-142, 153-167)

matsayin abokan gābā 3 (152)

Musulmi sun zo ga Annabi 3 (153)

samun nasara 3 (151)

yadda Annabi ya yi 3 (158)

Wahayi

an amshe a duk duniya 8 (12); 16 (68, 69); 41 (12); 99 (4, 5)

ɗaukaka ɗan Adam 2 (1-5); 10 (2); 11 (2, 3); 14 (27); 20 (75); 23 (1-4); 24 (55); 28 (67); 38 (2, 28, 67, 68, 87); 58 (11); 68 (52); 92 (4-7)

hada kan al'ummomi 2 (213); 4 (1); 10 (19); 23 (52); 30 (22); 48 (13)

hada kan ƙasa 7 (34); 10 (49); 13 (11); 15 (4, 5); 45 (28); 49 (13)

hanyoyin saukarsa uku 42 (51)

kare mutum daga mugun aiki 2 (38); 4 (31); 5 (12, 65); 7 (35); 8 (29); 14 (1); 17 (82); 25 (70); 29 (7); 41 (44); 47 (2); 48 (5); 62 (2)

Musulmi dole su yarda da duk annabawa 2 (4, 136, 285); 4 (152)

ni'ima ga ɗan Adam 4 (164); 10 (47); 35 (24); 40 (78)

nuni ga rayuwa mafi ɗaukaka 2 (4); 17 (21); 23 (15, 16, 115); 32 (10); 36 (78, 79); 50 (3, 4); 56 (60, 61); 71 (17, 18); 75 (36-40)

samun annabawa a dukan al'ummomi

4 (164); 5 (48); 10 (47); 13 (7); 16 (36); 22 (67); 35 (24); 40 (78)

sauka ta zuciya 2 (97); 26 (192-194); 53 (10, 11)

sifa ce ta Ubangiji 6 (92)

tushen ginin halin mutum 6 (152-154); 17 (23-39); 25 (63-75); 70 (23-35)

yin aiki don jama'a 2 (112, 117, 195, 261, 262, 267, 271, 272); 3 (91, 133); 4 (36-38); 7 (55); 16 (90); 29 (69); 39 (34); 51 (19); 76 (8, 9); 89 (17, 18)

zuwa ga Annabawa 4 (163)

zuwa ga mahaifiyar Annabi Musa 28 (7)

zuwa ga sahabban Annabi Isa 5 (111)

**Wāƙi'a s. 821**

Waliyyai

bauta musu 17 (57)

Waliyyin maraya 4 (6)

Wasan banza 25 (72)

Wasiyya 2 (180, 182); 4 (11, 12); 5 (106)

Wata

tsagewarsa 54 (1)

yin duhu 75 (8)

Watanni masu alfarma 2 (189); 9 (36)

jinkirta su kafirci 9 (37)

yafi cikinsu tilas 2 (194)

Wuta

ba a dawwama ciki 6 (129); 11 (107)

ba mutuwa ko rayuwa ce ba 20 (74); 87 (12, 13)

ci gaba da horo 4 (56)

don fasikai ce kawai 19 (68-72)

horo daidai da laifi 78 (21-30)

horo ga wannan rayuwar 29 (54)

ƙofofinta bakwai 15 (44)

muminai ba su shiga 21 (101, 102)

nadamar masu shigarta 101 (8-11)

sakamako da Hudama 104 (4-9)

wanke zunubi 57 (15)

'yan wuta na kiran 'yan aljanna 7 (50)

**Y.Š. s. 664**

Ya'akūb 2 (134-140); 3 (84, 92); 4 (163); 6 (85); 11 (71); 12 (38, 68); 19 (49, 50); 21 (72); 38 (45-47)

a gadon mutuwarsa 2 (133); 12 (6)

kiran haɗin kai ga zuriyarsa 2 (132)

ya tafi Masar 12 (99)

Yafewa 2 (263); 3 (134); 4 (17, 18); 24 (22);  
 42 (40)  
 Yahudawa 2 (143-147); 3 (193); 5 (14-19,  
 21, 23, 25); 10 (91, 94); 17 (2-7, 101,  
 102); 26 (10-66, 197); 32 (23, 24); 40  
 (53); 44 (30-32); 45 (16, 17); 61 (5, 6)  
 a alƙarya 2 (58)  
 a cikin daji 5 (26)  
 abutar masu bauta wa gumaka 5 (80,  
 81)  
 an ba su sarauta da annabci 5 (20)  
 an ba su sarautar Kasa Mai Tsarki 7  
 (137)  
 an zabi manyansu saba'in 7 (155)  
 ba su dama da zuwan Annabi 17 (8)  
 baiwa gare su 2 (122)  
 bauta wa ɗan maraki 2 (51, 54); 4  
 (153); 7 (148, 149, 152, 153)  
 bauta wa gumakan Larabawa 4 (51)  
 bata littafai 2 (75)  
 cikakkiyar Kiyayya ga Musulunci 5 (82)  
 dole su ba wasu jama'a wuri 17 (107)  
 fatansu ga annabci 2 (89)  
 Fir'auna ya yi musu azaba 2 (49); 7  
 (167); 40 (25)  
 girgizar Kasa ta shafe su 4 (153); 7 (171)  
 haramta musu abinci 6 (147)  
 horonsu da bala'i 2 (59); 7 (161, 162)  
 inuwa daga girgije 2 (57); 7 (160)  
 jahilcinsu 2 (78)  
 karɓar riba 4 (160)  
 kashe annabawa 2 (61, 91); 3 (20)  
 kira su yarda da Annabi 2 (40)  
 ƙaunar rayuwa 2 (96)  
 ƙetare haddi cikin Asabar 2 (65)  
 ƙin Annabi don ba Bayahude ne ba 2  
 (89-91)  
 ƙin gaskiya sau biyu 5 (71)  
 ƙin yarda da Annabi 2 (101)  
 ƙiyayya ga Annabi 2 (104)  
 la'anta daga Dāwūd da Isa 5 (78)  
 mayar da su birai 2 (65); 5 (60); 7 (165,  
 166)  
 munafukai 5 (61)  
 munafunci tsakaninsu 2 (76)  
 mutuwar shekara ɗari 2 (259)  
 neman ganin Ubangiji 2 (55); 4 (153)  
 nuna Kiyayya ga Jibril 2 (97)  
 raya su daga mutuwa 2 (243)

roƙon a cece su 10 (85, 86)  
 sabuwar fitina daga Fir'auna 7 (127)  
 sake zaunar da su 17 (6, 104)  
 Samiri ya batar da su 20 (85)  
 shugabanninsu sha biyu 5 (12)  
 sun ƙi shiga Kasa Mai Tsarki 5 (22, 24)  
 sun rabu ƙabilu sha biyu 7 (160)  
 sun rarrabu gida-gida 7 (168)  
 sun roƙi abinci 2 (61)  
 sun roƙi ruwa 2 (60); 7 (160)  
 sun sami darƙa da tantabaru 2 (57)  
 suna bin abubuwan bautawa na ƙarya  
 7 (138)  
 taurin zuciyarsa 2 (74)  
 tsagerancinsu 2 (67-142)  
 tsallake Bahar Maliya 2 (50); 10 (90);  
 20 (77); 42 (24)  
 wai ba a azabta su 2 (80)  
 wai sun kashe Annabi Isa 4 (157)  
 wulakanta su 2 (61)  
 yarjejeniyarsu 2 (63, 93); 4 (154, 155)  
 yi wa Annabi Isa kaidi 3 (53)  
 yi wa Annabi kulle-kulle 2 (87); 3 (20,  
 21)  
 yi wa Maryam ƙagen zina 4 (156)  
 yi wa Musulmi dariya kan tsaron ƙasa  
 5 (64)  
 yin cuta sau biyu 17 (4)  
 yunƙoron kashe Annabi Isa 2 (7, 2)  
 'yan leƙen asiri 5 (41)  
 zalunci a dukiya 4 (161)  
 zukatansu sun ƙeƙashe 5 (13)  
 Yahya 3 (38); 6 (85); 19 (7-15); 21 (90)  
 Yajuju da Majuju 18 (94-99)  
 mamaye duniya 21 (96)  
 Yaƙi 2 (190-195, 216, 217, 246); 4 (74-84,  
 91, 94, 104); 9 (5, 29, 36, 41-47, 122,  
 123); 22 (39, 40); 47 (4)  
 Yaƙin Ahzab (a Madina) 33 (9, 22)  
 gudummawar mala'iku 3 (124)  
 labarin yaƙin 38 (11)  
 Yaƙin Badar Dubi Badar  
 Yaƙin Hunain 9 (25-27)  
 Yaƙin Uhudu Dubi Uhudu  
 Yarjejeniya  
 cika ta 5 (1); 16 (91, 92)  
 matan Annabi 33 (27-34, 50-59)  
 soke ta 8 (58)  
 Yi da wani 32 (58); 49 (11, 12); 104 (1)



Yi wa wani hanya 4 (85)  
 Yin daidai 2 (177)  
 Yin kyashi 4 (32)  
 Yini  
   a wurin Allah daidai yake da shekara  
   dubu 22 (47); 32 (5)  
   na Kiyama daidai da shekara dubu  
   hamsin ne 70 (40)  
**Yūnus** *s.* 300  
 Yunusa 4 (163); 6 (85); 10 (98); 37 (139-  
 149); 68 (48-50)  
 Yusha'u da Kābilu 5 (23)  
 Yusuf  
   addu'arsa 12 (101)  
   an ba shi hikima 12 (22)  
   bayyana kansa ga yayyinsa 12 (80-91)  
   ɗaukaka shi 12 (54-56)  
   fitar da shi daga rami 12 (19, 20)  
   jefa shi kurkuku 12 (35)  
   ƙaramin ƙaninsu 12 (63-69)  
   ƙulle-ƙullen 'yan'uwan 12 (7-18)  
   matsalar ma'auni 12 (70-77)  
   sayar da shi a Masar 12 (21)  
   shi da fursunoni biyu 12 (36)  
   tabbatar da rashin laifinsa 12 (26-29)  
   warware shi daga zargin karya 12 (50-  
   53)  
   wasu yaudare-yaudaren 12 (30-34)  
   ya daure yaudarar mata 12 (23-35)  
   ya fassara mafarkin fursunoni 12 (41)  
   ya fassara mafarkin sarki 12 (43-49)  
   ya taimaki yayyinsa 12 (58-62)  
   ya yafe wa 'yan'uwan 12 (92)  
   ya yi mafarki 12 (4-6)  
   yi wa fursunoni biyu wa'azi 12 (37-40)  
**Yūsuf** *s.* 340  
 'Yan Adam 7 (26-36, 172); 17 (70)  
 'Yan'uwantaka 3 (102-105)  
 'Yan'uwantakar ɗan Adam 49 (13)  
 'Ya'ya  
   hana kashe su 6 (152); 17 (31)  
   mata 16 (58, 59)  
   na tabanni 33 (4, 5, 37)  
   renonsu 2 (233); 4 (11)  
   rufe su da rai 81 (8, 9)  
 'Ya'yan hankaka **Dubi** Tabanni  
  
 Zaidu  
   ya saki Zainab 33 (37)

Zainab  
   aurenta da Annabi 33 (36-38)  
 Zakariya 3 (36); 6 (86); 19 (2-15); 21 (89,  
 90)  
   an ba shi ishara 3 (40)  
   labarin haihuwar Yahya 3 (38)  
   ya roki a ba shi ɗa 3 (37)  
 Zakka 2 (43); 9 (60)  
 Zaƙƙūm 17 (60); 37 (62); 44 (43)  
**Zalzala** *s.* 947  
 Zama cikin jama'a 58 (11); 74 (4)  
 Zaman gida  
   asirtawa 24 (27, 28)  
   cuɗanyar maza da mata 24 (30, 31, 60);  
   33 (59)  
   duk kyauta ga mata tata ce 4 (19-21,  
   24)  
   kyautata wa 'yan'uwa 2 (177); 4 (1, 36);  
   16 (90); 17 (26); 24 (22); 25 (54)  
   ƙauna da girmama iyaye da 'ya'ya 4  
   (11); 17 (23, 24); 25 (74); 31 (14,  
   15); 46 (15)  
   matsayin mata 3 (41, 194); 4 (4, 7, 32,  
   124); 16 (97); 28 (7); 40 (40)  
   maza su ciyar da mata 4 (34)  
   miji da mata: ɗaɗaɗawa 7 (189)  
   miji da mata: ƙarimci 2 (228, 229, 231)  
   miji da mata: tufa ga juna 2 (187)  
   miji da mata: yin kyauta 2 (237)  
   riƙe mata gwargwadon iko 65 (6)  
   sadaki kyauta ce 4 (4)  
**Zāriyāt** *s.* **Dubi** Dhāriyāt  
 Zato 49 (12)  
 Zihar 33 (4); 58 (1-4)  
 Zina 25 (68)  
   alfasha ce 17 (32)  
   haninta 24 (3)  
   horo dominta 24 (1, 2)  
   hukuncinta 24 (1-5)  
   kuɓutar mace daga zargin zina 24 (8-  
   10)  
   makāranta 24 (27, 30, 31)  
   shaidar yinta 24 (4, 6, 7, 13)  
**Zukhruf** *s.* 739  
 Zūl-Karnain 18 (83, 94)  
 Zumunta 4 (1)  
 Zunubi  
   mafi muni 4 (116)  
   sakamakonsa 4 (110, 111); 6 (164)

﴿ فَمِنْ أَسْمَاءِ السُّورِ وَبَيَانِ الْمَكِّيِّ وَالْمَدِينِيِّ ﴾

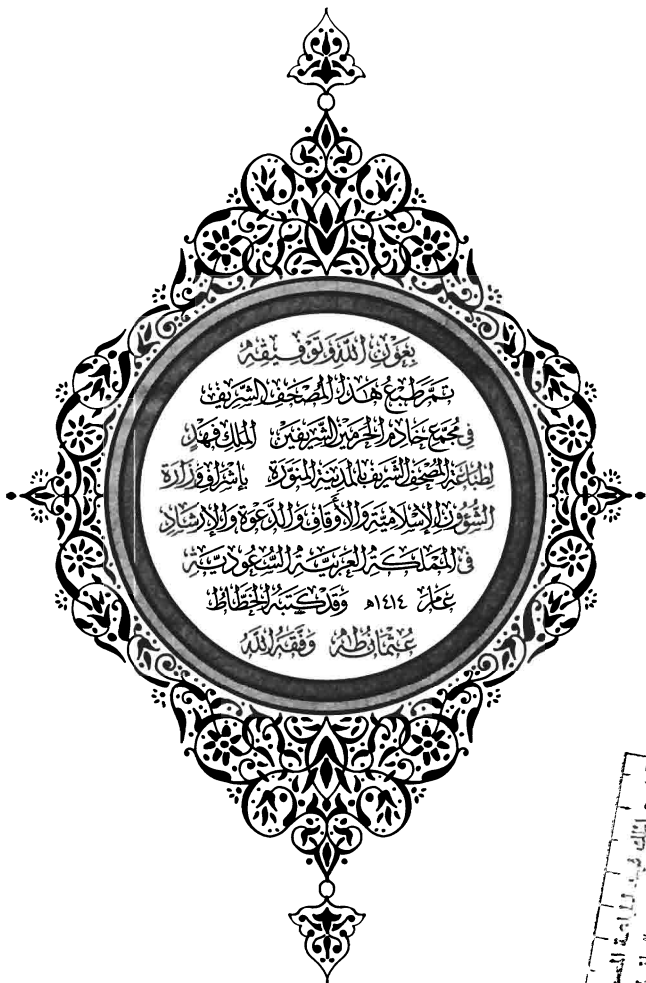
Sūna	Sūra ta	Shāfi	Wuri		الصفحة	رقمها	السورة
Fātiḥa	1	1	Makka	مَكِّيَّة	١	١	الْفَاتِحَة
Baġara	2	2	Madina	مَدِينِيَّة	٢	٢	البَقَرَة
Āl-'Imrāna	3	73	Madina	مَدِينِيَّة	٧٣	٣	آلِ عِمْرَانَ
Nisā'	4	112	Madina	مَدِينِيَّة	١١٢	٤	النِّسَاء
Mā'ida	5	155	Madina	مَدِينِيَّة	١٥٥	٥	المَائِدَة
An-'ām	6	186	Makka	مَكِّيَّة	١٨٦	٦	الأَنْعَام
A'arāf	7	219	Makka	مَكِّيَّة	٢١٩	٧	الأَعْرَاف
Anfāl	8	257	Madina	مَدِينِيَّة	٢٥٧	٨	الأَنْفَال
Tauba	9	272	Madina	مَدِينِيَّة	٢٧٢	٩	التَّوْبَة
Yūnus	10	300	Makka	مَكِّيَّة	٣٠٠	١٠	يُونُس
Hūd	11	319	Makka	مَكِّيَّة	٣١٩	١١	هُود
Yūsuf	12	340	Makka	مَكِّيَّة	٣٤٠	١٢	يُوسُف
Ra'ad	13	361	Madina	مَدِينِيَّة	٣٦١	١٣	الرَّعْد
Ibrāhīm	14	371	Makka	مَكِّيَّة	٣٧١	١٤	إِبْرَاهِيم
Ḥijr	15	381	Makka	مَكِّيَّة	٣٨١	١٥	الحِجْر
Naḥl	16	391	Makka	مَكِّيَّة	٣٩١	١٦	النَّحْل
Isrā'	17	414	Makka	مَكِّيَّة	٤١٤	١٧	الإِسْرَاء
Kahf	18	433	Makka	مَكِّيَّة	٤٣٣	١٨	الكَهْف
Maryam	19	453	Makka	مَكِّيَّة	٤٥٣	١٩	مَرْيَم
'D.H.	20	466	Makka	مَكِّيَّة	٤٦٦	٢٠	طه
Anbiyā'	21	484	Makka	مَكِّيَّة	٤٨٤	٢١	الْأَنْبِيَاء
Ḥajj	22	499	Madina	مَدِينِيَّة	٤٩٩	٢٢	الحَجَّ
Mu'minūn	23	514	Makka	مَكِّيَّة	٥١٤	٢٣	المُؤْمِنُونَ
Nūr	24	527	Madina	مَدِينِيَّة	٥٢٧	٢٤	النُّور
Furqān	25	542	Makka	مَكِّيَّة	٥٤٢	٢٥	الْفُرْقَان
Shū'arā'	26	553	Makka	مَكِّيَّة	٥٥٣	٢٦	الشُّعْرَاء
Naml	27	572	Makka	مَكِّيَّة	٥٧٢	٢٧	النَّمْل
Kaṣaṣ	28	586	Makka	مَكِّيَّة	٥٨٦	٢٨	القَصَص
'Ankabūt	29	602	Makka	مَكِّيَّة	٦٠٢	٢٩	العَنْكَبُوت
Rūm	30	613	Makka	مَكِّيَّة	٦١٣	٣٠	الرُّوم
Luġmān	31	622	Makka	مَكِّيَّة	٦٢٢	٣١	لُقْمَانَ
Sajda	32	628	Makka	مَكِّيَّة	٦٢٨	٣٢	السَّجْدَة
Aḥzāb	33	633	Madina	مَدِينِيَّة	٦٣٣	٣٣	الأَحْزَاب
Saba'	34	647	Makka	مَكِّيَّة	٦٤٧	٣٤	سَبَأ
Fāḍir	35	656	Makka	مَكِّيَّة	٦٥٦	٣٥	فَاطِر
Y.Ṣ.	36	664	Makka	مَكِّيَّة	٦٦٤	٣٦	يَس
Ṣāffāt	37	673	Makka	مَكِّيَّة	٦٧٣	٣٧	الصَّافَّات
Ṣ.	38	686	Makka	مَكِّيَّة	٦٨٦	٣٨	ص

﴿ فِيهِ نَسَمَاتُ السُّورِ ﴾ وَبَيَانُ الْمَكِّيِّ وَالْمَدِينِيِّ مِنْهَا ﴿

Sūna	Sūra ta	Shāfi	Wuri		الصَّفحة	رَقْعها	السُّورَة
Zumar	39	696	Makka		مَكِّيَة ٦٩٦	٣٩	الرُّمُر
Ghāfir	40	708	Makka		مَكِّيَة ٧٠٨	٤٠	غَافِر
Fuṣṣilat	41	720	Makka		مَكِّيَة ٧٢٠	٤١	فُصِّلَت
Shūrā	42	729	Makka		مَكِّيَة ٧٢٩	٤٢	الشُّورَى
Zukhruf	43	739	Makka		مَكِّيَة ٧٣٩	٤٣	الزُّخْرُف
Dukhān	44	750	Makka		مَكِّيَة ٧٥٠	٤٤	الدُّخَان
Jāthiyā	45	756	Makka		مَكِّيَة ٧٥٦	٤٥	الجَاثِيَة
Aḥkāf	46	762	Makka		مَكِّيَة ٧٦٢	٤٦	الأَحْقَاف
Muḥammad	47	769	Madina		مَدِينِيَة ٧٦٩	٤٧	مُحَمَّد
Fat'h	48	776	Madina		مَدِينِيَة ٧٧٦	٤٨	الْفَتْح
Ḥujurat	49	784	Madina		مَدِينِيَة ٧٨٤	٤٩	الحُجُرَات
Ī.	50	788	Makka		مَكِّيَة ٧٨٨	٥٠	ق
Dhāriyāt	51	794	Makka		مَكِّيَة ٧٩٤	٥١	الذَّارِيَّات
'Dūr	52	799	Makka		مَكِّيَة ٧٩٩	٥٢	الطُّور
Najm	53	804	Makka		مَكِّيَة ٨٠٤	٥٣	النَّجْم
Kamar	54	809	Makka		مَكِّيَة ٨٠٩	٥٤	القَمَر
Raḥmān	55	814	Madina		مَدِينِيَة ٨١٤	٥٥	الرَّحْمَن
Wāki'a	56	821	Makka		مَكِّيَة ٨٢١	٥٦	الوَاقِعَة
Ḥadid	57	827	Madina		مَدِينِيَة ٨٢٧	٥٧	الحَدِيد
Mujādala	58	834	Madina		مَدِينِيَة ٨٣٤	٥٨	المُجَادَلَة
Ḥashr	59	839	Madina		مَدِينِيَة ٨٣٩	٥٩	الحَشْر
Mumtaḥana	60	844	Madina		مَدِينِيَة ٨٤٤	٦٠	المُمْتَحَنَة
Ṣaff	61	848	Madina		مَدِينِيَة ٨٤٨	٦١	الصَّف
Jumu'a	62	851	Madina		مَدِينِيَة ٨٥١	٦٢	الجُمُعَة
Munāfikūn	63	854	Madina		مَدِينِيَة ٨٥٤	٦٣	الْمُنَافِقُونَ
Tagābun	64	856	Madina		مَدِينِيَة ٨٥٦	٦٤	التَّغَابُن
'Dalāf	65	859	Madina		مَدِينِيَة ٨٥٩	٦٥	الطَّلَاق
Taḥrīm	66	863	Madina		مَدِينِيَة ٨٦٣	٦٦	التَّحْرِيم
Mulk	67	867	Makka		مَكِّيَة ٨٦٧	٦٧	المُلْك
Kalam	68	871	Makka		مَكِّيَة ٨٧١	٦٨	القَلَم
Ḥāfka	69	875	Makka		مَكِّيَة ٨٧٥	٦٩	الْحَاقَة
Ma'ārij	70	879	Makka		مَكِّيَة ٨٧٩	٧٠	المُعَارِج
Nūḥ	71	883	Makka		مَكِّيَة ٨٨٣	٧١	نُوح
Jinn	72	886	Makka		مَكِّيَة ٨٨٦	٧٢	الجِن
Muzzammil	73	890	Makka		مَكِّيَة ٨٩٠	٧٣	المُزَّمِّل
Muddatthir	74	892	Makka		مَكِّيَة ٨٩٢	٧٤	المُدَّثِّر
Kiyāma	75	896	Makka		مَكِّيَة ٨٩٦	٧٥	الْقِيَامَة
Insān	76	899	Madina		مَدِينِيَة ٨٩٩	٧٦	الإِنْسَان

﴿ فِيهِ مِنْ أَسْمَاءِ السُّورِ وَبَيَانِ الْمَكِّيِّ وَالْمَدِينِيِّ مِنْهَا ﴾

Sūna	Sūra ta	Shāfi	Wuri		الصفحة	رقمها	السورة
Mursalāt	77	903	Makka	مَكِّيَّة	٩٠٣	٧٧	المُرْسَلَات
Naba'	78	906	Makka	مَكِّيَّة	٩٠٦	٧٨	النَّبَأ
Nāzi'āt	79	909	Makka	مَكِّيَّة	٩٠٩	٧٩	النَّازِعَات
'Abasa	80	913	Makka	مَكِّيَّة	٩١٣	٨٠	عَبَسَ
Takwīr	81	916	Makka	مَكِّيَّة	٩١٦	٨١	التَّكْوِير
Infidār	82	918	Makka	مَكِّيَّة	٩١٨	٨٢	الانْفِطَار
Mudaffifīn	83	920	Makka	مَكِّيَّة	٩٢٠	٨٣	المُطَفِّفِينَ
Inshikāf	84	922	Makka	مَكِّيَّة	٩٢٢	٨٤	الانشِقَاق
Burūj	85	924	Makka	مَكِّيَّة	٩٢٤	٨٥	الْبُرُوج
'Dāriḳ	86	926	Makka	مَكِّيَّة	٩٢٦	٨٦	الطَّارِق
A'alā	87	928	Makka	مَكِّيَّة	٩٢٨	٨٧	الأَعْلَى
Ghāshiya	88	930	Makka	مَكِّيَّة	٩٣٠	٨٨	الغَاشِيَةَ
Fajr	89	932	Makka	مَكِّيَّة	٩٣٢	٨٩	الفَجْر
Balad	90	934	Makka	مَكِّيَّة	٩٣٤	٩٠	الْبَلَد
Shams	91	936	Makka	مَكِّيَّة	٩٣٦	٩١	الشمس
Lāil	92	938	Makka	مَكِّيَّة	٩٣٨	٩٢	اللَّيْلِ
Ḍuḥā	93	940	Makka	مَكِّيَّة	٩٤٠	٩٣	الضُّحَى
Sharḥ	94	941	Makka	مَكِّيَّة	٩٤١	٩٤	الشَّرْح
Tīn	95	942	Makka	مَكِّيَّة	٩٤٢	٩٥	التِّين
'Alaḳ	96	943	Makka	مَكِّيَّة	٩٤٣	٩٦	العَلَق
Kadr	97	944	Makka	مَكِّيَّة	٩٤٤	٩٧	القَدْر
Bayyina	98	945	Madina	مَدِينِيَّة	٩٤٥	٩٨	البَيِّنَةِ
Zalzala	99	947	Madina	مَدِينِيَّة	٩٤٧	٩٩	الزَّلْزَلَةَ
'Ādiyāt	100	948	Makka	مَكِّيَّة	٩٤٨	١٠٠	العَادِيَات
Kāri'a	101	949	Makka	مَكِّيَّة	٩٤٩	١٠١	القَارِعَةَ
Takāthur	102	950	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٠	١٠٢	التَّكَاثُر
'Aṣr	103	951	Makka	مَكِّيَّة	٩٥١	١٠٣	العَصْر
Humaza	104	952	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٢	١٠٤	الهُمَزَةَ
Fīl	105	953	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٣	١٠٥	الفِيل
Kuraish	106	954	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٤	١٠٦	قُرَيْش
Mā'un	107	955	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٥	١٠٧	المَاعُون
Kauthar	108	956	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٦	١٠٨	الكَوْثَر
Kāfirūn	109	956	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٦	١٠٩	الكَافِرُونَ
Naṣr	110	957	Madina	مَدِينِيَّة	٩٥٧	١١٠	النَّصْر
Masad	111	958	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٨	١١١	المَسَد
Ikhlas	112	959	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٩	١١٢	الإِخْلَاص
Falaḳ	113	959	Makka	مَكِّيَّة	٩٥٩	١١٣	الفَلَق
Nās	114	960	Makka	مَكِّيَّة	٩٦٠	١١٤	النَّاس



١١٨٣

مجمع الملك فهد لأبحاث الدراسات والبحوث  
الدراسية والبحوثية  
١١٨٣  
رقم

حقوق الطبع محفوظة

مجمع الملك فهد لأبحاث الدراسات والبحوث  
الدراسية والبحوثية

ص. ب. ٣٥٦١ - المدينة المنورة



**ALKUR'ĀNI  
MAI GIRMA**

**Da Kuma Tarjaman  
Ma'anōninsa  
Zuwa Ga  
Harshen HAUSA**

**ALKUR'ĀNI  
MAI GIRMA**

Da Kuma Tarjaman  
Ma'anōninsa  
Zuwa Ga  
Harshen HAUSA